مركز القائمية اصفهان للبحوث والتحريات الكمبيوترية

السلام عليك يا صاحب الزمان

بازار کتاب

المجلد، ٩٩

بحار الأنوار

الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار

علامه مجلسی

العربية

فارسی

بسم الله الرحمن الرحیم

بحارالانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار علیهم السلام با ترجمه فارسی

كاتب:

محمدباقر بن محمدتقی علامه مجلسی

نشرت فی الطباعهٔ:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

رقمی الناشر:

مرکز القائمیهٔ باصفهان للتحریات الکمبیوتریهٔ

الفهرس

بحار الانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار المجلد ۹۹ : کتاب المزار

اشاره

سرشناسه: مجلسی محمد باقربن محمدتقی ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ق.

عنوان و نام پدیدآور: بحارالانوار: الجامعه لدرر أخبار الائمه الأطهار تالیف محمدباقر المجلسی.

مشخصات نشر: بیروت داراحیاء التراث العربی [۱۴۴۰].

مشخصات ظاهری: ج - نمونه.

یادداشت: عربی.

یادداشت: فهرست نویسی بر اساس جلد بیست و چهارم، ۱۴۰۳ق. [۱۳۶۰].

یادداشت: جلد۲۴،۵۲،۶۵،۶۶،۶۷،۸۷،۹۲،۹۱،۹۴،۱۰۳،۱۰۸(چاپ سوم: ۱۴۰۳ق.=۱۹۸۳م.=[۱۳۶۱]).

یادداشت: کتابنامه.

مندرجات: ج .۲۴. کتاب الامامه. ج.۵۲. تاریخ الحجه. ج۶۵،۶۶،۶۷. الایمان و الکفر. ج.۸۷. کتاب الصلاه . ج. ۹۱،۹۲ .الذکر و الدعا. ج. ۹۴. کتاب السوم. ج.۱۰۳.فهرست المصادر. ج.۱۰۸.الفهرست.-

موضوع: احادیث شیعه — قرن ۱۱ق

رده بندی کنگره: BP۱۳۵/م۳ب ۳۱۳۰۰ ی ح

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۶۸۰۹۴۶

ص: ۱

**[ترجمه]

سرشناسه : مجلسی، محمد باقربن محمدتقی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ق.

عنوان قراردادی : بحار الانوار .فارسی .برگزیده

عنوان و نام پدیدآور : ترجمه بحارالانوار/ مترجم گروه مترجمان؛ [برای] نهاد کتابخانه های عمومی کشور.

مشخصات نشر : تهران: نهاد کتابخانه های عمومی کشور، موسسه انتشارات کتاب نشر، ۱۳۹۲ -

مشخصات ظاهری : ج.

شابک : دوره : ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۶۶-۵ ؛ ج.۱ : ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۶۷-۲ ؛ ج.۲ : ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۶۸-۹ ؛ ج.۳ : ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۶۹-۶ ؛ ج.۴ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰۷۰-۲ : ؛ ج.۵ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۷۱-۹ : ؛ ج.۶ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۷۲-۶ : ؛ ج.۷ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۷۳-۳ : ؛ ج.۸ : ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۷۴-۰ ؛ ج.۱۰ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۷۶-۴ : ؛ ج.۱۱ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۸۳-۲ : ؛ ج.۱۲ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۶۶-۵ : ؛ ج.۱۳ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۸۵-۶ : ؛ ج.۱۴ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۸۶-۳ : ؛ ج.۱۵ ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۸۷-۰ : ؛ ج.۹۷۸:۱۶-۶۰۰-۷۱۵۰-۸۸-۷ ؛ ج.۹۷۸:۱۷-۶۰۰-۷۱۵۰-۸۹-۴ ؛ ج.۱۸ : ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۹۰-۰ ؛ ج.۹۷۸:۱۹-۶۰۰-۷۱۵۰-۹۱-۷ ؛ ج.۹۷۸:۲۰-۶۰۰-۷۱۵۰-۹۲-۴ ؛ ج.۲۱: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۰-۹۳-۱ ؛ ج.۹۷۸:۲۲-۶۰۰-۷۱۵۰-۹۴-۸ ؛ ج.۹۷۸:۲۳-۶۰۰-۷۱۵۰-۹۵-۵

مندرجات : ج.۱. کتاب عقل و علم و جهل.- ج.۲. کتاب توحید.- ج.۳. کتاب عدل و معاد.- ج.۴. کتاب احتجاج و مناظره.- ج. ۵. تاریخ پیامبران.- ج.۶. تاریخ حضرت محمد صلی الله علیه وآله.- ج.۷. کتاب امامت.- ج.۸. تاریخ امیرالمومنین.- ج.۹. تاریخ حضرت زهرا و امامان والامقام حسن و حسین و سجاد و باقر علیهم السلام.- ج.۱۰. تاریخ امامان والامقام حضرات صادق، کاظم، رضا، جواد، هادی و عسکری علیهم السلام.- ج.۱۱. تاریخ امام مهدی علیه السلام.- ج.۱۲. کتاب آسمان و جهان - ۱.- ج.۱۳. آسمان و جهان - ۲.- ج.۱۴. کتاب ایمان و کفر.- ج.۱۵. کتاب معاشرت، آداب و سنت ها و معاصی و کبائر.- ج.۱۶. کتاب مواعظ و حکم.- ج.۱۷. کتاب قرآن، ذکر، دعا و زیارت.- ج.۱۸. کتاب ادعیه.- ج.۱۹. کتاب طهارت و نماز و روزه.- ج.۲۰. کتاب خمس، زکات، حج، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر، عقود و معاملات و قضاوت

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

ناشر دیجیتالی : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

یادداشت : ج.۲ - ۸ و ۱۰ - ۱۶ (چاپ اول: ۱۳۹۲) (فیپا).

موضوع : احادیث شیعه -- قرن ۱۱ق.

شناسه افزوده : نهاد کتابخانه های عمومی کشور، مجری پژوهش

شناسه افزوده : نهاد کتابخانه های عمومی کشور. موسسه انتشارات کتاب نشر

رده بندی کنگره : BP۱۳۵/م۳ب۳۰۴۲۱۶۷ ۱۳۹۲

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۲۱۲

شماره کتابشناسی ملی : ۳۳۴۸۹۸۵

ص: ۱

**[ترجمه]

[أبواب زيارت الأئمه و رسول الله صلوات الله عليهم أجمعين]

باب ۱ فضل زياره الإمامين الطاهرين المعصومين أبي الحسن موسى بن جعفر و أبي جعفر محمد بن على صلوات الله عليهم ببغداد و فضل مشهدهما

الأخبار

«۱»

قب، [المناقب] لابن شهرآشوب الْخَطِيبُ فِي تَارِيخِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْخَلَّالِ قَالَ: مَا هَمَّنِي أَمْرٌ فَقَصَدْتُ قَبْرَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام وَ تَوَسَّلْتُ بِهِ إِلَّا سَهَّلَ اللَّهُ لِي مَا أُحِبُ (۱).

**[ترجمه]المناقب: خطيب در كتاب تاريخ خود و به سند خودش از على فرزند خلال نقل كرده كه گفت: هر امرى مرا ناراحت كرد، به نزد موسى بن جعفر عليه السلام رفتم و به او متوسل شدم تا اينكه خداوند آن چيزى را كه دوست مى‌داشتم، برايم آسان نمود. -. تاريخ بغداد ۱: ۱۲۰ -

**[ترجمه]

«۲»

: وَ رُئِيَ فِي بَغْدَادَ امْرَأَةٌ تُهَرْوِلُ فَقِيلَ إِلَى أَيْنَ قَالَتْ إِلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ فَإِنَّهُ حُبِسَ ابْنِي فَقَالَ لَهَا حَنْبَلِيٌّ إِنَّهُ قَدْ مَاتَ فِي الْحَبْسِ فَقَالَتْ بِحَقِّ الْمَقْتُولِ فِي الْحَبْسِ أَنْ تُرِيَنِي الْقُدْرَهَ فَإِذاً بِابْنِهَا قَدْ أُطْلِقَ وَ أُخِذَ ابْنُ الْمُسْتَهْزِئِ بِجِنَايَتِهِ (۲).

**[ترجمه]در بغداد زنى ديده شد كه مى‌دويد. به او گفته شد: كجا مى‌روى؟ گفت: به سوى موسى فرزند جعفر؛ چرا كه پسرم زندانى شده است. مردى حنبلى مذهب (به نشانه تمسخر) به او گفت: موسى بن جعفر خودش نيز در زندان درگذشت! آن زن گفت: خدايا، به حق آن كسى كه در زندان كشته شده است، قدرت خود را به من بنمايان. پس از آن ناگهان پسر آن زن آزاد شد و پسر آن مسخره كننده به جرم جنايتش بازداشت شد. -. مناقب ابن شهر آشوب: ۴۲۲ (چاپ نجف اشرف) -

**[ترجمه]

«۳»

قب، [المناقب] لابن شهرآشوب ابْنُ سِنَانٍ: قُلْتُ لِلرِّضَا عليه السلام مَا لِمَنْ زَارَ أَبَاكَ قَالَ لَهُ

١- ١. تاريخ بغداد: ج ١ ص ١٢٠.

٢- ٢. مناقب ابن شهرآشوب ص ۴٢٢ طبع النجف الأشرف.

الْجَنَّهُ فَزُرْهُ (۱).

**[ترجمه]المناقب: ابن سنان گفته است: به امام رضا علیه السلام گفتم: ثواب کسی که پدرت را زیارت کند، چیست؟ فرمود: بهشت ازآن اوست؛ پس او را زیارت کن. - . المناقب ۳: ۴۴۲ -

**[ترجمه]

«۴»

زَکَرِیَّا بْنُ آدَمَ عَنِ الرِّضَا علیه السلام: أَنَّ اللَّهَ نَجَّی بَغْدَادَ بِمَکَانِ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام وَ قَالَ علیه السلام:

وَ قَبْرٌ بِبَغْدَادَ لِنَفْسٍ زَکِیَّهٍ***تَضَمَّنَهَا الرَّحْمَنُ فِی الْغُرُفَاتِ

وَ قَبْرٌ بِطُوسٍ یَا لَهَا مِنْ مُصِیبَهٍ***أَلَحَّتْ عَلَی الْأَحْشَاءِ بِالزَّفَرَاتِ (۲).

**[ترجمه]زکریا پسر آدم از امام رضا علیه السلام نقل کرده است که فرمود: خداوند بغداد را به سبب منزلت قبر موسی بن جعفر علیه السلام رهایی بخشید و سپس فرمود:

در بغداد قبری وجود دارد که برای وجودی پاک است و خداوند مهربان او را در غرفه‌هایی بهشتی جای داده است.

و قبری در طوس وجود دارد؛ وای از مصیبتی که درون را با ناله‌های آتشین بگدازد. - . المناقب ۳: ۴۴۲ -

**[ترجمه]

«۵»

یب، [تهذیب الأحکام] مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَلَمَهَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُیَسِّرٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا علیه السلام مَا لِمَنْ زَارَ أَبَاکَ قَالَ الْجَنَّهُ فَزُرْهُ (۳).

**[ترجمه]التهذیب: ابن سنان گفته است: به امام رضا علیه السلام گفتم: ثواب کسی که پدرت را زیارت نماید، چیست؟ فرمود: بهشت؛ پس او را زیارت نما. - . التهذیب ۶: ۸۲ -

**[ترجمه]

«۶»

یب، [تهذیب الأحکام] مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّام عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ أَحْمَدَ بْنِ مَابُنْدَارَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ جَعْفَرٍ الْجَوْهَرِیِّ عَنْ زَکَرِیَّا بْنِ آدَمَ الْقُمِّیِّ عَنِ الرِّضَا علیه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ نَجَّی بَغْدَادَ لِمَکَانِ قبور [قَبْرِ] الْحُسَیْنِیَّیْنِ فِیهَا(۴).

**[ترجمه]التهذیب: امام رضا علیه السلام فرمود: خداوند بغداد را به خاطر منزلت قبرهای دو تا از فرزندان حسین علیه السلام رهایی بخشید. - . التهذیب ۶: ۸۱ -

**[ترجمه]

«۷»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحُصَیْنِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُقْبَهَ قَالَ: کَتَبْتُ إِلَی أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ علیه السلام أَسْأَلُهُ عَنْ زِیَارَهِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنِ علیه السلام وَ عَنْ زِیَارَهِ أَبِی الْحَسَنِ وَ أَبِی جَعْفَرٍ علیهما السلام فَکَتَبَ إِلَیَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام الْمُقَدَّمُ وَ هَذَا أَجْمَعُ وَ أَعْظَمُ أَجْراً(۵).

**[ترجمه]عیون الاخبار: از ابراهیم پسر عقبه نقل شده که گفته است: به امام هادی علیه السلام نامه‌ای نوشتم و در نامه از زیارت امام حسین علیه السلام و امام موسی کاظم و امام محمد تقی علیهما السلام سؤال نمودم؛ حضرت در جواب نامه به من نوشت: اباعبدالله علیه السلام مقدّم، و پاداش زیارت این دو امام علیهما السلام بیشتر و بزرگ‌تر است. - . عیون الاخبار ۲: ۲۶۱ -

**[ترجمه]

«۸»

مل، [کامل الزیارات] الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ حَمْدَانَ الْقَلَانِسِیِّ: مِثْلَهُ (۶)

**[ترجمه]کامل الزیارات: مثل همین روایت را کلینی نقل کرده است. - . کامل الزیارات: ۳۰۰ -

**[ترجمه]

«۹»

کا، [الکافی] یب مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی عَنْ حَمْدَانَ الْقَلَانِسِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحُصَیْنِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ إِبْرَاهِیمَ: مِثْلَهُ (۷)

۱- ۱. المناقب ج ۳ ص ۴۴۲.

۲- ۲. المناقب ج ۳ ص ۴۴۲.

۳- ۳. التهذيب ج ۶ ص ۸۲.

۴- ۴. التهذيب ج ۶ ص ۸۱.

۵- ۵. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۲ ص ۲۶۱.

۶- ۶. كامل الزيارات ص ۳۰۰.

۷- ۷. الكافى ج ۴ ص ۵۸۳ و التهذيب ج ۶ ص ۸۲.

**[ترجمه]الکافی، التهذیب: مثل همین روایت را نقل کرده است. - . الکافی ۴: ۵۸۳؛ التهذیب ۶: ۸۲ -

**[ترجمه]

بیان

قوله علیه السلام أبو عبد الله علیه السلام المقدم أی الحسین علیه السلام أقدم و أفضل و زیارته فقط أفضل من زیاره کل من المعصومین و مجموع زیارتیهما أجمع و أفضل أو المراد أن زیاره الحسین علیه السلام أولی بالتقدیم ثم إن أضیفت إلی زیارته زیاره الإمامین علیهما السلام کان أجمع و أعظم أجرا.

أو المعنی أن زیارتهما أجمع من زیارته علیه السلام وحدها لأن الاعتقاد بإمامتهما یستلزم الاعتقاد بإمامته دون العکس فکان زیارتهما تشتمل علی زیارته و لأن زیارتهما مختصه بالخواص من الشیعه کما سیأتی فی زیاره الرضا علیه السلام و لا یخفی بعد الوجه الأخیر.

**[ترجمه]کلام امام هادی علیه السلام که فرمود: اباعبدالله علیه السلام مقدّم است، یعنی امام حسین علیه السلام جلوتر و برتر است و زیارت او به تنهایی برتر از زیارت هر یک از امامان معصوم علیهم السلام است و مجموع زیارت این دو امام، جامع‌تر و با فضیلت‌تر است. یا مقصود این است که سزاوار است زیارت امام حسین علیه السلام مقدم گردد. اگر بعد از زیارت امام حسین علیه السلام، زیارت این دو امام نیز به آن افزوده گردد، کامل‌تر و ثوابش بیشتر است.

یا به این معنی است که زیارت این دو امام، کامل‌تر از زیارت تنها امام حسین علیه السلام است؛ زیرا اعتقاد به امامت این دو امام، مستلزم اعتقاد به امامت امام حسین علیه السلام است؛ ولی عکس آن چنین نیست. گویا زیارت آن دو امام مشتمل بر زیارت امام حسین علیه السلام است؛ و نیز به این دلیل که زیارت این دو امام، همان گونه که در زیارت امام رضا علیه السلام خواهد آمد، اختصاص به شیعیان برگزیده دارد؛ و البته بعید بودن این نظر اخیر، پوشیده نیست.

**[ترجمه]

«۱۰»

ثو، [ثواب الأعمال] أَبِی عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنِ الْوَشَّاءِ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا علیه السلام مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام قَالَ لَهُ مِثْلُ مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام (۱).

**[ترجمه]ثواب الاعمال: وشا نقل کرده است که به امام رضا علیه السلام گفتم: برای کسی که قبر امام موسی کاظم علیه السلام را زیارت نماید، چه ثوابی خواهد بود؟ فرمود: برای او ثوابی مانند ثواب کسی که قبر امام حسین علیه السلام را زیارت نماید، خواهد بود. - . ثواب الاعمال: ۸۹ (ذیل حدیث) -

**[ترجمه]

«۱۱»

مل، [کامل الزیارات] عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ: مِثْلَهُ (٢).

**[ترجمه]کامل الزیارات: مثل همین روایت از علی پسر حسین روایت شده است. - . کامل الزیارات: ۲۹۹ -

**[ترجمه]

«۱۲»

مل، [کامل الزیارات] عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنِ الْوَشَّاءِ قَالَ: سَأَلْتُ الرِّضَا علیه السلام عَنْ زِيَارَهِ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام مِثْلُ زِيَارَهِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ علیه السلام قَالَ نَعَمْ (٣).

**[ترجمه]کامل الزیارات: وشا نقل کرده است که از امام رضا علیه السلام پرسیدم: آیا زیارت قبر امام موسی کاظم علیه السلام مانند زیارت قبر امام حسین علیه السلام است؟ فرمود: بلی. - . کامل الزیارات: ۲۹۸ -

**[ترجمه]

«۱۳»

مل، [کامل الزیارات] الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ ابْنِ عِيسَى: مِثْلَهُ (۴)

**[ترجمه]کامل الزیارات: مثل همین روایت را کلینی نقل کرده است. - . کامل الزیارات: ۲۹۹ -

**[ترجمه]

«۱۴»

یب، [تهذیب الأحکام] مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ سَلَامَهَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبَانٍ الْقُمِّيِّ عَنِ ابْنِ عِيسَى: مِثْلَهُ (۵).

**[ترجمه]التهذیب: مثل همین روایت را آورده است. - . التهذیب ۶: ۹۱ -

**[ترجمه]

«۱۵»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنْ أَبِی عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَسَارٍ الْوَاسِطِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا علیه السلام أَزُورُ قَبْرَ أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام بِبَغْدَادَ فَقَالَ:

١- ١. ثواب الأعمال ص ٨٩ ذيل حديث.

٢- ٢. كامل الزيارات ص ٢٩٩.

٣- ٣. كامل الزيارات ص ٢٩٨.

٤- ۴. كامل الزيارات ص ٢٩٩.

٥- ۵. التهذيب ج ۶ ص ٩١.

إِنْ كَانَ لَا بُدَّ مِنْهُ فَمِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ (۱).

**[ترجمه]کامل الزیارات: از حسین پسر یسار واسطی نقل شده که گفته است: به امام رضا علیه السلام گفتم: آیا می‌شود قبر امام موسی کاظم علیه السلام را در بغداد زیارت نمایم؟ فرمود: اگر چاره ای جز زیارت او نداشتی (برای رعایت تقیه) از پشت پرده زیارت کن. - . کامل الزیارات: ۲۹۸ -

**[ترجمه]

بیان

الأمر بالزیاره خارج الجدار و من وراء الحجاب للتقیه من المخالفین.

**[ترجمه]دستور برای زیارت از بیرون دیوار و پشت پرده، برای تقیه از مخالفان است.

**[ترجمه]

«۱۶»

مل، [کامل الزیارات] مُحَمَّدُ بْنُ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَسَّانَ الْوَاسِطِیِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ الرِّضَا علیه السلام: فِی إِتْیَانِ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام قَالَ صَلُّوا فِی الْمَسَاجِدِ حَوْلَهُ (۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: امام رضا علیه السلام در مورد زیارت قبر امام موسی کاظم علیه السلام فرمود: در مساجد اطراف آن نماز بگزارید. - . کامل الزیارات: ۲۹۹ -

**[ترجمه]

«۱۷»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی وَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ وَ ابْنُ الْوَلِیدِ جَمِیعاً عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ یَزِیدَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَسَارٍ الْوَاسِطِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِیکَ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ قَالَ فَقَالَ زُورُوهُ قَالَ قُلْتُ وَ أَیُّ شَیْ ءٍ فِیهِ مِنَ الْفَضْلِ قَالَ فَقَالَ فِیهِ مِنَ الْفَضْلِ کَفَضْلِ مَنْ زَارَ وَالِدَهُ یَعْنِی رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قُلْتُ فَإِنْ خِفْتُ وَ لَمْ یُمْکِنِّی الدُّخُولُ دَاخِلًا قَالَ سَلِّمْ مِنْ وَرَاءِ الْجِدَارِ(۳).

**[ترجمه]کامل الزیارات: حسین پسر یسار واسطی گفته است: از امام رضا علیه السلام پرسیدم: برای کسی که قبر پدرت - که درود خداوند بر او و بر خاندان او باد - را زیارت نماید، چه ثوابی خواهد بود؟ فرمود: او را زیارت کنید. حسین گفته است: گفتم: در زیارت آن، چه مقدار فضیلت وجود دارد؟ فرمود: فضیلت آن مانند فضیلت کسی است که پدرش، یعنی

رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت نماید. گفتم: اگر بترسم و امکان وارد شدن و قرار گرفتن در کنار حرم را نداشته باشم، چه؟ فرمود: ازپشت دیوار درود فرست. - . کامل الزیارات: ۲۹۹ -

**[ترجمه]

«۱۸»

یب، [تهذیب الأحکام] مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ جَعْفَرٍ الْمُؤَدِّبِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنِ ابْنِ یَزِیدَ: مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّ فِیهِ مِنْ وَرَاءِ الْجِسْرِ(۴).

**[ترجمه]التهذیب: مثل همین روایت را به سند دیگری نقل کرده است؛ با این تفاوت که در آن، عبارت «من وراء الجسر» {از پشت پل} آمده است. - . التهذیب ۶: ۸۲ -

**[ترجمه]

«۱۹»

مل، [کامل الزیارات] مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنِ ابْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنِ ابْنِ بَزِیعٍ عَنِ الْخَیْبَرِیِّ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ قَالَ: قَالَ الرِّضَا علیه السلام مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی بِبَغْدَادَ كَانَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ قَبْرَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام إِلَّا أَنَّ لِرَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام فَضْلَهُمَا(۵).

**[ترجمه]کامل الزیارات: امام رضا علیه السلام فرمود: کسی که قبر پدرم را در بغداد زیارت نماید، مانند کسی است که قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله و قبر امیرالمؤمنین علیه السلام را زیارت نموده است؛ جز اینکه برتری رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام محفوظ است. - . کامل الزیارات: ۲۹۹ -

**[ترجمه]

«۲۰»

مل، [کامل الزیارات] الْكُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنِ ابْنِ أَبِی الْخَطَّابِ: مِثْلَهُ (۶)

۱- ۱. کامل الزیارات ص ۲۹۸.

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۲۹۹.

۳- ۳. کامل الزیارات ص ۲۹۹.

۴- ۴. التهذيب ج ۶ ص ۸۲.

۵- ۵. كامل الزيارات ص ۲۹۹.

۶- ۶. كامل الزيارات ص ۲۹۹.

**[ترجمه]کامل الزیارات: مثل همین روایت را کلینی نقل کرده است. - . کامل الزیارات: ۲۹۹ -

**[ترجمه]

بیان

یعنی کونهما أفضل من موسی علیه السلام لا ینافی مساواتهم فی فضل الزیاره و یحتمل أن یکون المعنی أنهم مشترکون فی أن لزیارتهم فضلا عظیما لکن زیارتهما أفضل لفضلهما و الأول أظهر

**[ترجمه]معنای عبارت این است که برتر بودن رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام از امام موسی کاظم علیه السلام، منافاتی با تساوی ایشان در فضیلت زیارت ندارد. ممکن است معنی این گونه باشد: آنها در این امر که برای زیارتشان فضیلت بزرگی وجود دارد، مشترک هستند؛ اما زیارت آن دو بزرگوار، به خاطر برتری‌شان، با فضیلت‌تر است. معنای نخست، آشکارتر است.

**[ترجمه]

«۲۱»

أَقُولُ وَ رَوَاهُ فِی التَّهْذِیبِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَبَشِیِّ بْنِ قُونِیٍّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ سُلَیْمَانَ الرَّازِیِّ عَنِ ابْنِ أَبِی الْخَطَّابِ: مِثْلَهُ (۱).

**[ترجمه]می‌گویم: مثل همین روایت را در التهذیب نقل کرده است. - . التهذیب ۶: ۸۱ -

**[ترجمه]

«۲۲»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عِیسَی عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام عَمَّنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قَاصِداً قَالَ لَهُ الْجَنَّهُ وَ مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام فَلَهُ الْجَنَّهُ(۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: پسر ابی نجران گفته است: از امام محمد تقی در مورد کسی که رسول خدا صلی الله علیه و آله را با نیت زیارت نماید سؤال نمودم، فرمود: بهشت برای او خواهد بود، و کسی که قبر امام موسی کاظم علیه السلام را زیارت نماید، پس بهشت برای او خواهد بود. - . کامل الزیارات: ۲۹۹ -

**[ترجمه]

«۲۳»

مل، [کامل الزيارات] عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ سَعْدٍ: مِثْلَهُ (۳).

**[ترجمه]کامل الزيارات: مثل همين روايت را على پسر حسين از سعد نقل كرده است. - . كامل الزيارات: ۳۰۱ -

**[ترجمه]

«۲۴»

مل، [كامل الزيارات] ابْنُ الْوَلِيدِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنِ الْوَشَّاءِ عَنِ الرِّضَا عليه السلام قَالَ: زِيَارَةُ قَبْرِ أَبِي مِثْلُ زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عليه السلام (۴).

**[ترجمه]كامل الزيارات: امام رضا عليه السلام فرمود: زيارت قبر پدرم مانند زيارت قبر امام حسين عليه السلام است. - . كامل الزيارات: ۳۰۰ -

**[ترجمه]

«۲۵»

مل، [كامل الزيارات] ابْنُ الْوَلِيدِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُبْدُوسٍ عَنْ أَبِيهِ رَحِيمٍ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا عليه السلام جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ زِيَارَةَ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام بِبَغْدَادَ فِيهَا مَشَقَّةٌ وَ إِنَّمَا نَأْتِيهِ فَنُسَلِّمُ عَلَيْهِ مِنْ وَرَاءِ الْحِيطَانِ فَمَا لِمَنْ زَارَهُ مِنَ الثَّوَابِ قَالَ فَقَالَ لَهُ وَ اللَّهِ مِثْلُ مَا لِمَنْ أَتَى قَبْرَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه و آله (۵).

**[ترجمه]كامل الزيارات: احمد پسر عبدوس از پدرش رحيم روايت كرده كه گفته است: به امام رضا عليه السلام گفتم: فدايت شوم، زيارت قبر امام موسى كاظم عليه السلام در بغداد مشقت و سختى به همراه دارد و ما مى‌رويم و از پشت ديوارها زيارت مى‌كنيم و سلام مى‌فرستيم، پس ثواب كسى كه او را زيارت نمايد، چيست؟ گفته است: فرمود: به خدا سوگند، براى او ثوابى مانند ثواب كسى كه قبر رسول خدا صلى الله عليه و آله را زيارت نموده است، خواهد بود. - . كامل الزيارات: ۳۰۰ -

**[ترجمه]

«۲۶»

مل، [كامل الزيارات] ابْنُ الْوَلِيدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ رَحِيمٍ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا عليه السلام إِنَّ زِيَارَةَ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام بِبَغْدَادَ عَلَيْنَا فِيهَا مَشَقَّةٌ فَمَا لِمَنْ زَارَهُ فَقَالَ لَهُ مِثْلُ مَا لِمَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ عليه السلام مِنَ الثَّوَابِ قَالَ وَ دَخَلَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَ جَلَسَ وَ ذَكَرَ بَغْدَادَ وَ رَدَاءَةَ أَهْلِهَا وَ مَا يَتَوَقَّعُ أَنْ يَنْزِلَ بِهِمْ مِنَ الْخَسْفِ وَ الصَّيْحَةِ وَ الصَّوَاعِقِ وَ عَدَّدَ مِنْ ذَلِكَ أَشْيَاءَ قَالَ فَقُمْتُ لِأَخْرُجَ فَسَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام وَ هُوَ يَقُولُ أَمَّا أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام فَلَا(۶).

۱- ۱. التهذيب ج ۶ ص ۸۱.

۲- ۲. كامل الزيارات ص ۲۹۹.

۳- ۳. نفس المصدر ص ۳۰۱.

۴- ۴. كامل الزيارات ص ۳۰۰.

۵- ۵. كامل الزيارات ص ۳۰۰.

۶- ۶. كامل الزيارات ص ۳۰۰.

**[ترجمه]کامل الزيارات: از رحيم نقل شده كه گفته است: به امام رضا عليه السلام گفتم: زيارت قبر امام موسى كاظم عليه السلام در بغداد براى ما سختى به همراه دارد؛ پس براى كسى كه او را زيارت نمايد، چه ثوابى خواهد بود؟ فرمود: براى او ثوابى است مانند ثواب كسى كه قبر امام حسين عليه السلام را زيارت نموده باشد. و گفته است: مردى پيش حضرت آمد و بر او سلام كرد و نشست و از بغداد و بدكردارى ساكنانش و آنچه كه از بلاهاى آسمانى و عذاب و صاعقه‌ها ممكن است بر آنها فرود آيد، ياد كرد و امورى از اين قبيل را برشمرد. وى گفته است: من بلند شدم كه بروم، از امام رضا عليه السلام شنيدم كه مى‌فرمود: اما ابوالحسن، نه. - . كامل الزيارات: ٣٠٠ -

**[ترجمه]

بيان

أی لا يصيب قبره الشريف مثل هذه الأمور أو لا يدع أن يصيب أهل بغداد شی ء من ذلک فهم ببركة قبره محروسون و الأول أظهر لفظا و الثانی معنی.

**[ترجمه]يعنى قبر شريف او دچار اين امور نمى‌شود؛ يا او اجازه نمى‌دهد چيزى از آن امور بر اهل بغداد فرود آيد؛ زيرا آن... ها به بركت قبر او در امان هستند. عبارت نخست از نظر لفظ و عبارت دوم از نظر معنى آشكارتر است.

**[ترجمه]

«۲۷»

ق، [الكتاب العتيق الغروی] أَبُو عَلِیِّ بْنُ هَمَّامٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ الْعَمِّیِّ قَالَ: رَأَيْتُ فِی سَنَةِ سِتٍّ وَ تِسْعِينَ وَ مِائَتَيْنِ وَ هِیَ السَّنَةُ الَّتِی تَقَلَّدَ فِيهَا عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْفُرَاتِ وِزَارَةَ الْمُقْتَدِرِ أَحْمَدَ بْنَ رَبِيعَةَ الْأَنْبَارِیَّ الْكَاتِبَ وَ قَدِ اعْتَلَّتْ يَدُهُ الْعِلَّةَ الْخَبِيثَةَ وَ عَظُمَ أَمْرُهَا حَتَّى رَاحَتْ وَ اسْوَدَّتْ وَ أَشَارَ يَزِيدُ الْمُتَطَبِّبُ بِقَطْعِهَا وَ لَمْ يَشُکَّ أَحَدٌ مِمَّا رَآهُ فِی تَلَفِهِ فَرَأَى فِی مَنَامِهِ مَوْلَانَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَ مَا تَسْتَوْهِبُ لِی يَدِی فَقَالَ أَنَا مَشْغُولٌ عَنْکَ وَ لَكِنِ امْضِ إِلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ فَإِنَّهُ يَسْتَوْهِبُهَا لَکَ فَأَصْبَحَ فَقَالَ ائْتُونِی بِمَحْمِلٍ وَ وَطِّئُوا تَحْتِی وَ احْمِلُونِی إِلَى مَقَابِرِ قُرَيْشٍ فَفَعَلُوا بِهِ ذَلِکَ بَعْدَ أَنْ غَسَّلُوهُ وَ طَيَّبُوهُ وَ طَرَحُوا عَلَيْهِ ثَوْباً وَ حَمَلُوهُ إِلَى قَبْرِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَلَاذَ بِهِ وَ دَعَا وَ أَخَذَ مِنْ تُرْبَتِهِ وَ طَلَى بِهِ يَدَهُ إِلَى الْكَتِفِ وَ شَدَّهَا فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ حَلَّهَا وَ قَدْ سَقَطَ كُلُّ لَحْمٍ وَ جِلْدٍ عَلَيْهَا حَتَّى بَقِيَتْ عِظَاماً وَ عُرُوقاً وَ أَعْصَاباً مُشَبَّكَةً وَ انْقَطَعَتِ الرَّائِحَةُ وَ بَلَغَ خَبَرُهُ الْوَزِيرَ فَحُمِلَ إِلَيْهِ حَتَّى نَظَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ عُولِجَ فَرَجَعَ إِلَى الدِّيوَانِ وَ كَتَبَ بِهَا كَمَا كَانَ فَفِيهِ يَقُولُ صَالِحٌ الدَّيْلَمِیُّ:

وَ مُوسَى قَدْ شَفَى الْكَفَ**مِنَ الْكَاتِبِ إِذْ زَارَا

**[ترجمه]ق: ابو على پسر همام از حسن پسر محمد پسر جمهور عمّى نقل كرده كه گفته است: در سال ۲۹۶ - يعنى همان سالى كه على پسر محمد پسر موسى پسر فرات، وزارت مقتدر عباسى را عهده دار شد - ديدم كه در دست احمد پسر ربيعه انبارى كاتب غده‌اى زشت به وجود آمده و دردش بزرگ شده است، تا اين كه دستش بد بو شده و سياه شد و يزيد پزشک

اشاره کرد که دستش باید قطع شود و هیچ کس در تلف شدن او بر اثر این کار شکی نداشت. پس کاتب، امیرالمؤمنین علیه السلام را در خواب دید و به او گفت: یا امیرالمؤمنین، آیا دستم را به من باز نمی‌بخشی؟ امام فرمود: من با تو کاری ندارم؛ اما نزد موسی بن جعفر برو که او دستت را به تو باز می‌گرداند. صبح شد؛ وی گفت: کجاوه ای برایم بیاورید و بستری برایم مهیا نمایید و نزد مقبره‌های قریش ببرید؛ بعد از آن که او را غسل دادند و پاکیزه نمودند، آن کار را برای او انجام دادند، و لباسی بر تن او پوشاندند و او را نزد قبر موسی بن جعفر علیه السلام بردند، تا به او پناه برد و دعا کرد و مقداری از خاک قبرش برداشت و آن را به دست تا کتفش مالید و آن را محکم بست. وقتی صبح شد، آن را باز کرد، در حالی که همه گوشت و پوست دستش از آن افتاده بود و فقط استخوان و رگ‌ها و تارهای ماهیچه‌ها بر روی آن باقی مانده بود و بوی آن، قطع شده بود. خبر به گوش وزیر رسید و نزد وی رفت تا ملاقاتش کند. بعد از آن، کاتب معالجه شد و به دیوان بازگشت و مانند گذشته به نوشتن پرداخت. صالح دیلمی در مورد او چنین سروده است:

و همانا موسی کاظم علیه السلام دست کاتب را شفا داد؛ آن گاه که او را زیارت نمود.

**[ترجمه]

«۲۸»

قبس، [قبس المصباح] أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ أَبُو الْحَسَنِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ جُنْدِيٍّ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ: مِثْلَهُ.

ص: ۶

**[ترجمه]قبس: شيخ ابوالحسن مثل همين را از محمد پسر همام براى ما حكايت كرد .

**[ترجمه]

باب ۲ كيفيه زيارتهما صلى الله عليهما

الأخبار

«۱»

مل، [كامل الزيارات] مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّزَّازُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: تَقُولُ بِبَغْدَادَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ بَدَا لِلَّهِ فِي شَأْنِهِ أَتَيْتُكَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّكَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ يَا مَوْلَايَ قَالَ وَ ادْعُ اللَّهَ وَ اسْأَلْ حَاجَتَكَ قَالَ وَ سَلِّمْ بِهَذَا عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ قَالَ قُلْ إِذَا أَرَدْتَ زِيَارَةَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليهما السلام فَاغْتَسِلْ وَ تَنَظَّفْ وَ الْبَسْ ثَوْبَيْكَ الطَّاهِرَيْنِ وَ زُرْ قَبْرَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليهما السلام وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى عليهم السلام وَ قُلْ حِينَ تَصِيرُ عِنْدَ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليهما السلام السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ بَدَا لِلَّهِ فِي شَأْنِهِ أَتَيْتُكَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّكَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِكَ مُوَالِياً لِأَوْلِيَائِكَ اشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ يَا مَوْلَايَ ثُمَّ سَلْ حَاجَتَكَ ثُمَّ سَلِّمْ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليهما السلام بِهَذِهِ الْأَحْرُفِ وَ ابْدَأْ بِالْغُسْلِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْإِمَامِ الْبَرِّ التَّقِيِّ الرَّضِيِّ الْمَرْضِيِّ وَ حُجَّتِكَ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرَضِينَ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى صَلَاةً كَثِيرَةً نَامِيَةً زَاكِيَةً مُبَارَكَةً مُتَوَاصِلَةً مُتَرَادِفَةً كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَارِثَ النَّبِيِّينَ وَ سُلَالَةَ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ أَتَيْتُكَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّكَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِكَ مُوَالِياً لِأَوْلِيَائِكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ يَا مَوْلَايَ.

ص: ۷

ثُمَّ سَلْ حَاجَتَکَ تُقْضَی إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی.

قَالَ وَ تَقُولُ عِنْدَ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام بِبَغْدَادَ وَ یُجْزِی فِی الْمَوَاطِنِ کُلِّهَا أَنْ تَقُولَ السَّلَامُ عَلَی أَوْلِیَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِیَائِهِ السَّلَامُ عَلَی أُمَنَاءِ اللَّهِ وَ أَحِبَّائِهِ السَّلَامُ عَلَی أَنْصَارِ اللَّهِ وَ خُلَفَائِهِ السَّلَامُ عَلَی مَحَالِّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی مَسَاکِنِ ذِکْرِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی مَظَاهِرِ أَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْیِهِ السَّلَامُ عَلَی الدُّعَاهِ إِلَی اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الْمُسْتَقِرِّینَ فِی مَرْضَاهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الْمُمَحَّصِینَ فِی طَاعَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الْأَدِلَّاءِ عَلَی اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الَّذِینَ مَنْ وَالاهُمْ فَقَدْ وَالَی اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ عَادَی اللَّهَ وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهَ وَ مَنِ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ وَ مَنْ تَخَلَّی مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّی مِنَ اللَّهِ أُشْهِدُ اللَّهَ أَنِّی سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّکُمْ وَ عَلَانِیَتِکُمْ مُفَوِّضٌ فِی ذَلِکَ کُلِّهِ إِلَیْکُمْ لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْهُمْ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ هَذَا یُجْزِی فِی الزِّیَارَاتِ [الْمَشَاهِدِ] کُلِّهَا وَ تُکْثِرُ مِنَ الصَّلَاهِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ تُسَمِّی وَاحِداً وَاحِداً بِأَسْمَائِهِمْ وَ تَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعَادِیهِمْ وَ تَخَیَّرُ لِنَفْسِکَ مِنَ الدُّعَاءِ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ (۱).

**[ترجمه]کامل الزیارات: محمد پسر جعفر رزاز از ابوالحسن علیه السلام نقل نموده است که فرمود: -[در زیارت امام موسی کاظم علیه السلام] در بغداد - می گویی: درود بر تو ای ولی خدا، درود بر تو ای حجت خدا، درود بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، درود بر تو ای کسی که برای خداوند در مورد امامت او بداء حاصل شد، من با شناخت حق و جایگاه تو، و دشمن داشتن دشمنانت، نزد تو برای زیارت آمده‌ام؛ پس برایم نزد پروردگارت شفاعت کن، ای سرور من.

و گفته است: و دعا کن و خواسته‌ات را درخواست نما. و گفته است: و با این زیارت، بر امام محمد تقی علیه السلام سلام بفرست. و گفته است: بگو: هرگاه خواستی امام موسی کاظم و امام محمد تقی علیهما السلام را زیارت نمایی، غسل کن و خود را پاکیزه نما و جامه‌های پاک خودت را بر تن کن و قبر امام موسی کاظم و امام محمد تقی علیها السلام را زیارت نما و آن گاه که نزد قبر موسی کاظم علیه السلام می‌روی، بگو: درود بر تو ای ولی خدا، درود بر تو ای حجت خدا، درود بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، درود بر تو ای کسی که برای خداوند در مورد امامت او بداء حاصل شد، من با شناخت حق و جایگاه تو، و دشمن داشتن دشمنانت، و دوست داشتن دوستانت، نزد تو برای زیارت آمده‌ام؛ پس برایم نزد پروردگارت شفاعت کن، ای سرور من .

سپس نیاز خود را درخواست کن. سپس با این کلمات بر امام محمد تقی علیه السلام درود فرست و کارت را با غسل شروع کن و بگو: خدایا، بر محمد فرزند علی، آن امام نیکوکار پرهیزگار خشنود و پسندیده و حجت تو بر هر کسی که روی زمین و هر کسی که در زیر خاک است، درود بسیار و بابرکت پاکیزه و مبارک پیوسته و همواره و پیاپی، از بهترین آنچه که بر یکی از دوستانت فرستادی، درود فرست. درود برتو ای ولی خدا، درود بر تو ای نور خدا، درود بر تو ای حجت خدا، درود بر تو ای امام و پیشوای مؤمنان و وارث پیغمبران و نژاد پاک جانشینان، درود برتو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین؛ من با شناخت حق و جایگاه تو، و دشمن داشتن دشمنانت، و دوست داشتن دوستانت، نزد تو برای زیارت آمده‌ام؛ پس برایم نزد پروردگارت شفاعت کن، ای سرور من.

سپس نیازت را درخواست کن که به خواست خداوند برآورده می‌شود.

گفته است: نزد قبر امام موسی کاظم علیه السلام در بغداد می گویی - و گفتن آن در همه زیارتگاه‌ها کفایت می کند - : درود بر دوستان خداوند و برگزیدگانش، درود بر امانتداران خداوند و دوستدارانش، درود بر یاوران خداوند و جانشینانش، درود بر دل‌های محل معرفت خداوند، درود برمنزلگاه ذکر خداوند، درود بر نمودهای امر و نهی خداوند، درود بر دعوت کنندگان به سوی خداوند، درود براستقرار یافتگان در راه رضای خداوند، درود بر آزموده شدگان در راه طاعت خداوند، درود بر راهنمایان خلق به سوی خدا، درود بر کسانی که هر کس دوستشان بدارد، در حقیقت خدا را دوست داشته است، و هر کس دشمنشان بدارد، خدا را دشمن داشته است، و هر کس آنها را بشناسد، خدا را شناخته است، و هر کس نسبت به آنها جهالت ورزد، نسبت به خداوند جهالت ورزیده است، و هر کس به آنها چنگ زند، به خدا چنگ زده است، و هر کس از آنها تهی گردد، از خداوند تهی گشته است؛ خداوند را گواه می گیرم که با هر کسی که با شما در سازش باشد، من نیز با او در سازش هستم؛ و با هر کسی که با شما در ستیز باشد، من نیز با او در ستیز هستم؛ به نهان و آشکار شما ایمان دارم، و کارم را در همه حال به شما واگذار نموده‌ام؛ خداوند دشمن خاندان محمد را، چه از پریان باشد و چه از آدمیان، لعنت کند؛ از آنها به درگاه خداوند بیزاری می‌جویم؛ خداوند بر محمد و خاندان او درود فرستد.

گفتن تمامی این کلمات در همه زیارت‌ها [ی قبور امامان] جایز است و بر محمد و خاندان او بسیار درود می‌فرستی و یکایک آنها را نام می‌بری و از دشمنانشان به سوی خداوند بیزاری می‌جویی و برای خودت و مردان و زنان مؤمن، دعای دلخواه خودت را انتخاب کرده و می‌خوانی. - . کامل الزیارات: ۳۰۱ -

**[ترجمه]

«۲»

بَيَانٌ رُوِيَ فِي الْكَافِي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ بِهَذَا الْإِسْنَادِ: إِلَى قَوْلِهِ وَ تُسَلِّمُ بِهَذَا عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام.

ثُمَّ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنِ الرِّضَا علیه السلام قَالَ: سُئِلَ أَبِي عَنْ إِتْيَانِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ علیه السلام قَالَ صَلُّوا فِي الْمَسَاجِدِ حَوْلَهُ وَ يُجْزِي فِي الْمَوَاضِعِ كُلِّهَا أَنْ تَقُولَ السَّلَامُ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِيَائِهِ إِلَى آخِرِ مَا مَرَّ(۲).

**[ترجمه]بیان: در اصول کافی با همین سند از محمد پسر جعفر رزاز تا عبارت: و با این زیارت، بر امام محمد تقی علیه السلام سلام می‌فرستی؛ را آورده و بعد از آن گفته است: امام رضا علیه السلام فرموده است: ازپدرم در مورد زیارت قبر امام حسین علیه السلام سؤال شد، فرمود: در مساجد اطراف آن، نماز بگزارید، و جایز است در همه زیارت گاه ها بگویی: درود بر دوستداران خداوند و برگزیدگان او، تا آخر؛ همان گونه که گذشت. - . الکافی ۴: ۵۷۸ -

**[ترجمه]

«۳»

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِي التَّهْذِيبِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ قَالَ:

١- ١. كامل الزيارات ص ٣٠١.

٢- ٢. الكافى ج ۴ ص ۵٧٨.

سُئِلَ الرِّضَا علیه السلام عَنْ إِتْيَانِ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام فَقَالَ صَلُّوا فِی الْمَسَاجِدِ حَوْلَهُ وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ (۱).

**[ترجمه]و شیخ طوسی آن را در التهذیب روایت کرده است: از امام رضا علیه السلام در مورد زیارت قبر امام موسی کاظم علیه السلام سؤال شد، فرمود: در مساجد اطراف آن نماز بگزارید و زیارتی مانند زیارت قبل را ذکر کرد. - . التهذیب ۶: ۸۲ -

**[ترجمه]

أقول

لعل التکرار فی کلام ابن قولویه من جهه اختلاف الأسانید قوله علیه السلام یا من بدا لله یمکن أن یکون إشاره إلی ما ورد فی بعض الأخبار أنه کان قدر له علیه السلام أنه القائم بالسیف ثم بدا لله فیه و أن یکون إشاره إلی البداء الذی وقع فی إسماعیل فإن البداء فی إسماعیل یستلزم البداء فیه علیه السلام کما لا یخفی.

لکن إجراؤه فی أبی جعفر علیه السلام یحتاج إلی تکلف آخر بأن یقال إنه لما تولد بعد یأس الناس منه فکأنما بدا لله فیه أو للوجه الأول الذی تقدم و فی بعض النسخ یا مرید الله فی شأنه من الإراده و فی بعضها بدأ لله بالهمز أی أراد الله إمامته أو بدأ بها قبل خلقه.

**[ترجمه]شاید تکرار در کلام ابن قولویه از جهت اختلاف سندها باشد. فرمایش امام هادی علیه السلام که فرمود: «یا من بدا لله»، ممکن است اشاره به آنچه در بعضی روایت‌ها آمده است باشد، مبنی بر اینکه برای وی چنین مقدر شده بود که با شمشیر به قیام برخیزد، سپس خداوند خواسته خود را در مورد او به ظهور رساند. و ممکن است اشاره به بدائی باشد که در مورد اسماعیل واقع شده است، چرا که بداء در اسماعیل مستلزم بداء در ایشان است، همان طور که پوشیده نیست.

اما اجرای آن در مورد امام محمد تقی علیه السلام نیاز به تکلف دیگری دارد، به این صورت که گفته شود: امام محمد تقی زمانی متولد شد که همه از وجود او ناامید شده بودند؛ گویا برای خداوند در مورد او بداء حاصل شد، یا به همان صورت نخست که گفته شد. در برخی نسخه‌ها «یا مرید الله فی شأنه»، برگرفته از واژه اراده، و در برخی دیگر، «بدأ الله» با همزه آمده است؛ یعنی «أراد الله إمامته»: خداوند امامتش را خواستار است یا قبل از آفرینش او، امامتش را شروع کرد.

**[ترجمه]

«۴»

أَقُولُ وَ ذَكَرَ الشَّيْخُ فِی التَّهْذِيبِ، فِی وَدَاعِ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی علیه السلام: تَقِفُ عَلَى الْقَبْرِ كَوُقُوفِكَ أَوَّلَ مَرَّةٍ لِلزِّيَارَهِ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَ دَلَلْتَ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ (۲).

وَ قَالَ فِی وَدَاعِ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام: تَقِفُ عَلَيْهِ كَوُقُوفِكَ عَلَيْهِ حِينَ بَدَأْتَ بِزِيَارَتِهِ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَایَ يَا ابْنَ رَسُولِ

اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَ دَلَلْتَ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ اكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ثُمَّ تَسْأَلُهُ أَنْ لَا يَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْكَ وَ ادْعُ بِمَا شِئْتَ وَ قَبِّلِ الْقَبْرَ وَ ضَعْ خَدَّيْكَ عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (۳).

**[ترجمه]می گویم: شیخ طوسی در کتاب التهذیب در مورد نحوه وداع با امام موسی کاظم علیه السلام گفته است: در کنار قبر، مانند زمانی که اولین بار برای زیارت ایستاده بودی، ایستاده و می گویی: درود بر تو ای سرور من، ای اباالحسن، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد؛ تو را به خدا می‌سپارم و بر تو درود می‌فرستم؛ ما به خداوند و به فرستاده او و به هرآنچه تو آوردی و به سوی آن راهنمایی نمودی، ایمان آوردیم؛ خدایا، پس ما را با گواهان بنویس. - . التهذیب ۶: ۸۳ -

و در مورد نحوه وداع با امام محمد تقی علیه السلام گفته است: کنار قبر آن حضرت، مانند ایستادنت در هنگام شروع به زیارت می‌ایستی و می گویی: درود بر تو ای سرور من، ای فرزند رسول خدا، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد. تو را به خدا می‌سپارم و بر تو درود می‌فرستم؛ ما به خداوند و به فرستاده او و به هرآنچه تو آوردی و به سوی آن راهنمایی نمودی، ایمان آوردیم؛ خدایا، پس ما را با گواهان بنویس. سپس از خداوند درخواست کن این زیارت را آخرین زیارت تو قرار ندهد و به دلخواه خودت دعا کن و بر قبر بوسه بزن و دو طرف روی خود را بر روی قبر بگذار؛ إن شاءالله. - . التهذیب ۶: ۹۱ -

**[ترجمه]

«۵»

أَقُولُ وَ قَالَ الصَّدُوقُ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي الْفَقِيهِ: إِذَا وَرَدْتَ بَغْدَادَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَاغْتَسِلْ وَ تَنَظَّفْ وَ الْبَسْ ثَوْبَيْكَ الطَّاهِرَيْنِ وَ زُرْ قَبْرَيْهِمَا وَ قُلْ حِينَ تَصِيرُ إِلَى قَبْرِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِلَى آخِرِ مَا مَرَّ

۱- ۱. التهذیب ج ۶ ص ۸۲.

۲- ۲. التهذیب ج ۶ ص ۸۳.

۳- ۳. التهذیب ج ۶ ص ۹۱.

فِی کَلَامِ ابْنِ قُولَوَیْهِ مِنْ زِیَارَهِ الْإِمَامَیْنِ علیهما السلام ثُمَّ قَالَ ثُمَّ صَلِّ فِی الْقُبَّهِ الَّتِی فِیهَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیٍّ علیهما السلام أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ رَکْعَتَیْنِ لِزِیَارَهِ مُوسَی علیه السلام وَ رَکْعَتَیْنِ لِزِیَارَهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام وَ لَا تُصَلِّ عِنْدَ رَأْسِ مُوسَی علیه السلام فَإِنَّهُ یُقَابِلُ قُبُورَ قُرَیْشٍ وَ لَا یَجُوزُ اتِّخَاذُهَا قِبْلَهً(۱).

**[ترجمه]می گویم: صدوق - که رحمت خدا بر او باد - در الفقیه گفته است: هرگاه به خواست خداوند داخل بغداد شدی، غسل کن و خود را پاکیزه نما و لباس‌های پاک خودت را بر تن کن و قبر هر دو امام را زیارت نما و هنگامی که کنار قبر امام موسی بن جعفر علیه السلام می‌روی، بگو: درود بر تو ای ولی خدا، تا آخر عبارتی که در کلام ابن قولویه در مورد زیارت امام مو سی کاظم و امام محمد تقی علیهما السلام ذکر شد. سپس گفته است: بعد از آن، در زیر گنبدی که قبر امام محمد تقی علیه السلام قرار دارد، چهار رکعت نماز به جای آور؛ به گونه‌ای که دو رکعت آن برای زیارت امام موسی کاظم علیه السلام و دو رکعت برای زیارت امام محمد تقی علیه السلام باشد؛ و در نزد سر امام موسی کاظم نماز مخوان؛ چرا که در مقابل آن، قبرهای قریش قرار دارد و جایز نیست آن‌ها را در سمت قبله خود قرار دهی. - . الفقیه ۲: ۳۶۳ -

**[ترجمه]

«۶»

أَقُولُ وَ رَوَی مُؤَلِّفُ الْمَزَارِ الْکَبِیرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ بِالْإِسْنَادِ الْمُتَقَدِّمِ: إِلَی قَوْلِهِ وَ سَلِّمْ بِهَذَا عَلَی أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام ثُمَّ قَالَ ثُمَّ تُصَلِّی صَلَاهَ الزِّیَارَهِ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْهَا سَبَّحْتَ تَسْبِیحَ الزَّهْرَاءِ علیها السلام وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِلَیْکَ نَصَبْتُ یَدِی وَ فِیمَا عِنْدَکَ عَظُمَتْ رَغْبَتِی فَاقْبَلْ یَا سَیِّدِی تَوْبَتِی وَ اغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی وَ اجْعَلْ لِی فِی کُلِّ خَیْرٍ نَصِیباً وَ إِلَی کُلِّ خَیْرٍ سَبِیلًا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْمَعْ دُعَائِی وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِی وَ تَذَلُّلِی وَ اسْتِکَانَتِی وَ تَوَکُّلِی عَلَیْکَ فَأَنَا لَکَ سِلْمٌ لَا أَرْجُو نَجَاحاً وَ لَا مُعَافَاهً وَ لَا تَشْرِیفاً إِلَّا بِکَ وَ مِنْکَ فَامْنُنْ عَلَیَّ بِتَبْلِیغِی هَذَا الْمَکَانَ الشَّرِیفَ مِنْ قَابِلٍ وَ أَنَا مُعَافًی مِنْ کُلِّ مَکْرُوهٍ وَ مَحْذُورٍ وَ أَعِنِّی عَلَی طَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ أَوْلِیَائِکَ الَّذِینَ اصْطَفَیْتَهُمْ مِنْ خَلْقِکَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی آلِ مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْنِی فِی دِینِی وَ امْدُدْ لِی فِی أَجَلِی وَ أَصْلِحْ لِی جِسْمِی یَا مَنْ رَحِمَنِی وَ أَعْطَانِی وَ بِفَضْلِهِ أَغْنَانِی اغْفِرْ لِی ذَنْبِی وَ أَتْمِمْ لِی نِعْمَتَکَ فِیمَا بَقِیَ مِنْ عُمُرِی حَتَّی تَوَفَّانِی وَ أَنْتَ عَنِّی رَاضٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تُخْرِجْنِی مِنْ مِلَّهِ الْإِسْلَامِ فَإِنِّی اعْتَصَمْتُ بِحَبْلِکَ فَلَا تَکِلْنِی إِلَی غَیْرِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِّمْنِی مَا یَنْفَعُنِی وَ انْفَعْنِی بِمَا عَلَّمْتَنِی وَ امْلَأْ قَلْبِی عِلْماً وَ خَوْفاً مِنْ سَطَوَاتِکَ وَ نَقِمَاتِکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مَسْأَلَهَ الْمُضْطَرِّ إِلَیْکَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِکَ الْخَائِفِ مِنْ عُقُوبَتِکَ أَنْ تَغْفِرَ لِی وَ تَغَمَّدَنِی وَ تَحَنَّنَ عَلَیَّ بِرَحْمَتِکَ وَ تَعُودَ عَلَیَّ بِمَغْفِرَتِکَ وَ تُؤَدِّیَ عَنِّی فَرِیضَتَکَ وَ تُغْنِیَنِی بِفَضْلِکَ عَنْ سُؤَالِ

۱- ۱. الفقیه ج ۲ ص ۳۶۳.

أَحدٍ مِنْ خَلْقِکَ وَ تُجِيرَنِی مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِکَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَ وَلِيِّکَ وَ ابْنِ وَلِيِّکَ وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحاً يَسِيراً وَ انْصُرْهُ نَصْراً عَزِيزاً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَظْهِرْ حُجَّتَهُ بِوَلِيِّکَ وَ أَحْيِ سُنَّتَهُ بِظُهُورِهِ حَتَّی يَسْتَقِيمَ بِظُهُورِهِ جَمِيعُ عِبَادِکَ وَ بِلَادِکَ وَ لَا يَسْتَخْفِیَ أَحَدٌ بِشَیْ ءٍ مِنَ الْحَقِّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَرْغَبُ إِلَيْهِ فِی دَوْلَتِهِ الشَّرِيفَهِ الْکَرِيمَهِ الَّتِی تُعِزُّ بِهَا الْإِسْلَامَ وَ أَهْلَهُ وَ تُذِلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَ أَهْلَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنَا فِيهَا مِنَ الدَّاعِينَ إِلَی طَاعَتِکَ وَ الْفَائِزِينَ فِی سَبِيلِکَ وَ ارْزُقْنَا کَرَامَهَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ مَا أَنْکَرْنَا مِنَ الْحَقِّ فَعَرِّفْنَاهُ وَ مَا قَصُرْنَا عَنْهُ فَبَلِّغْنَاهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتَجِبْ لَنَا جَمِيعَ مَا دَعَوْنَاکَ وَ أَعْطِنَا جَمِيعَ مَا سَأَلْنَاکَ وَ اجْعَلْنَا لِأَنْعُمِکَ مِنَ الشَّاکِرِينَ وَ لِآلَائِکَ مِنَ الذَّاکِرِينَ وَ اغْفِرْ لَنَا يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ وَ افْعَلْ بِنَا وَ بِالْمُؤْمِنِينَ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ثُمَّ اسْجُدْ وَ عَفِّرْ خَدَّيْکَ وَ امْضِ فِی دَعَهِ اللَّهِ (۱).

**[ترجمه]می گويم: مؤلف کتاب المزار الکبير از محمد پسر جعفر رزّاز با سند قبلی تا عبارت «و سلم بهذا علی أبی جعفر عليه السلام» {و با اين زيارت، بر امام محمد تقی عليه السلام سلام بده.} را روايت کرده و سپس گفته است: سپس نماز زيارت به جای می آوری و بعد از فارغ شدن از نماز، تسبيحات حضرت زهرا را گفته و می گويی: خدايا، دستم به سوی تو قرار گرفته، و اميدم به آنچه نزد توست افزون گشته است؛ پس ای سرور من، توبه ام را بپذير و مرا بيامرز و بر من مهربانی فرما، و در هر خيری برايم بهره ای، و به سوی هر خيری برايم راهی قرار ده.

خدايا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و دعايم را شنوا باش، و بر زاری و خواری و فروتنی و سرسپردگی ام بر تو، رحم آور؛ چرا که من تسليم تو هستم، و هيچ کاميابی و تندرستی و شرافت را جز به وسيله تو و از سوی تو اميد ندارم، پس با رساندن من به اين مکان باارزش در سال آينده بر من منت بگذار و اين در حالی باشد که من از هر ناخوشی و بدی در ايمنی قرار داشته باشم؛ و مرا بر طاعت خودت و طاعت آن دوستدارانت که از ميان آفريدگانت برگزيدی، ياری رسان.

خدايا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و در دينم سلامتی قرار ده، و عمرم را طولانی کن، و بدنم را تندرست نما، ای کسی که بر من ترحم می نمايی و به من بخشش می کنی و از روی فضل خودت مرا بی نياز می گردانی، گناهم را بيامرز، و نعمتت را در باقيمانده عمرم بر من کامل گردان، و مرا در حاليکه از من خوشنود هستی بميران؛ خدايا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا از دين اسلام خارج مگردان، چرا که من به ريسمان تو چنگ زده ام، و مرا به غير خودت وا مگذار.

خدايا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و آن چه را که برايم سودمند است به من بياموز، و به واسطه آن چه که به من آموختی، به من سود رسان، قلبم را از علم و ترس از هيبت و انتقام خودت سرشار گردان؛ خدايا، از تو مانند شخص درمانده به درگاه تو و ترسان از عذاب و هراسان از کيفرت، درخواست می کنم، که مرا بيامرزی، و بر من چشم پوشی نمايی، و با رحمت خودت بر من مهربانی کنی، و با من از روی آمرزشت رفتار نمايی، و امر واجبت را از سوی من، ادا شده قرار دهی، و با فضل خودت مرا از درخواست نمودن از هريک از آفريدگانت مرا بی نياز گردانی، و با رحمت خودت از آتش پناهم دهی.

خدايا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و در ظهور ولیّ و فرزند ولیّ ات شتاب فرما، و برای او گشايشی آسان قرار ده، و شکوهمندانه ياری اش کن؛ خدايا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و حجتش را با ولیّ ات پديدار نما، و سنّتش را با

ظهور او زنده گردان، تا با ظهورش تمام بندگان و سرزمین‌هایت به راه راست درآید، و هیچ کس حقی را پوشیده ندارد.

خدایا، مشتاق حکومت باشکوه و بزرگوارانه او هستم، همان حکومتی که در سایه آن به اسلام و مسلمانان عزت می‌بخشی، و نفاق و منافقان را به واسطه آن خوار می‌گردانی؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و ما را در آن حکومت از دعوت کنندگان به سوی اطاعت خودت، و رستگاران در راهت قرار ده، و کرامت دنیا وآخرت را روزی‌مان گردان.

خدایا، آن چه از حق بر ما ناشناخته است، به ما بشناسان، و آن چه دستمان از آن کوتاه است به ما برسان؛ بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و همه دعاهایمان را اجابت، و همه درخواست‌هایمان را به ما عطا فرما، و ما را از سپاسگزاران نعمت‌هایت، و از یادکنندگان بخشش‌هایت قرار ده؛ و ما را بیامرز، ای بهترین آمرزندگان، و درباره ما و مؤمنان آن گونه که تو خود سزاوار آن هستی، رفتار نما، ای مهربان‌ترین مهربانان. سپس سجده کن و دو طرف روی خود را بر زمین بگذار و نزد خدا تضرع نما. - . المزار الکبیر: ۱۷۹ -

**[ترجمه]

«۷»

أَقُولُ قَالَ الْمُفِيدُ وَ الشَّهِيدُ وَ مُؤَلِّفُ الْمَزَارِ الْكَبِيرِ قَدَّسَ اللَّهُ أَرْوَاحَهُمْ: إِذَا وَرَدْتَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى بِبَغْدَادَ فَاغْتَسِلْ لِلزِّيَارَهِ وَ اقْصِدِ الْمَشْهَدَ وَ قِفْ عَلَى الْبَابِ الشَّرِيفِ وَ اسْتَأْذِنْ ثُمَّ ادْخُلْ وَ أَنْتَ تَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ وَ السَّلَامُ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ ثُمَّ امْضِ حَتَّى تَتَقَبَّلَ قَبْرَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام فَإِذَا وَقَفْتَ عَلَيْهِ فَقُلْ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا بَابَ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَلَوْتَ الْكِتَابَ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِی جَنْبِهِ مُحْتَسِباً وَ عَبَدْتَهُ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ.

أَشْهَدُ أَنَّکَ أَوْلَى بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ أَنَّکَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ حَقّاً أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِمُوَالاتِکَ أَتَيْتُکَ يَا مَوْلَایَ عَارِفاً بِحَقِّکَ مُوَالِياً

ص: ۱۱

۱- ۱. المزار الکبیر ص ۱۷۹.

لِأَوْلِيَائِکَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ.

ثُمَّ انْکَبَّ عَلَی الْقَبْرِ وَ قَبِّلْهُ وَ ضَعْ خَدَّیْکَ وَ تَحَوَّلْ إِلَی عِنْدِ الرَّأْسِ وَ قِفْ وَ قُلِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ صَادِقٌ أَدَّیْتَ نَاصِحاً وَ قُلْتَ أَمِیناً وَ مَضَیْتَ شَهِیداً لَمْ تُؤْثِرْ عَمًی عَلَی الْهُدَی وَ لَمْ تَمِلْ مِنْ حَقٍّ إِلَی بَاطِلٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی آبَائِکَ وَ أَبْنَائِکَ الطَّاهِرِینَ ثُمَّ قَبِّلِ الْقَبْرَ وَ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ وَ صَلِّ بَعْدَهُمَا مَا أَحْبَبْتَ وَ اسْجُدْ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِلَیْکَ اعْتَمَدْتُ وَ إِلَیْکَ قَصَدْتُ وَ لِفَضْلِکَ رَجَوْتُ وَ قَبْرَ إِمَامِیَ الَّذِی أَوْجَبْتَ عَلَیَّ طَاعَتَهُ زُرْتُ وَ بِهِ إِلَیْکَ تَوَسَّلْتُ فَبِحَقِّهِمُ الَّذِی أَوْجَبْتَ عَلَی نَفْسِکَ اغْفِرْ لِی وَ لِوَالِدَیَّ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ یَا کَرِیمُ ثُمَّ اقْلِبْ خَدَّکَ الْأَیْمَنَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْضِهَا ثُمَّ اقْلِبْ خَدَّکَ الْأَیْسَرَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ قَدْ أَحْصَیْتَ ذُنُوبِی فَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهَا وَ تَصَدَّقْ عَلَیَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ ثُمَّ عُدْ إِلَی السُّجُودِ وَ قُلْ شُکْراً شُکْراً مِائَةَ مَرَّةٍ ثُمَّ ارْفَعْ رَأْسَکَ وَ ادْعُ بِمَا شِئْتَ لِمَنْ شِئْتَ وَ أَحْبَبْتَ.

ثُمَّ تَوَجَّهْ نَحْوَ قَبْرِ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجَوَادِ وَ هُوَ بِظَهْرِ جَدِّهِ علیهم السلام فَإِذَا وَقَفْتَ عَلَیْهِ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی آبَائِکَ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی أَبْنَائِکَ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی أَوْلِیَائِکَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تَلَوْتَ الْکِتَابَ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَی الْأَذَی فِی جَنْبِهِ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ أَتَیْتُکَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ.

ثُمَّ قَبِّلِ الْقَبْرَ وَ ضَعْ خَدَّیْکَ عَلَیْهِ ثُمَّ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ لِلزِّیَارَةِ وَ صَلِّ بَعْدَهُمَا مَا شِئْتَ

ثُمَّ اسْجُدْ وَ قُلْ ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَ اقْتَرَفَ وَ اسْتَكَانَ وَ اعْتَرَفَ.

ثُمَّ اقْلِبْ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ وَ قُلْ إِنْ كُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ ثُمَّ اقْلِبْ خَدَّكَ الْأَيْسَرَ وَ قُلْ عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ فَلْيَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِكَ يَا كَرِيمُ ثُمَّ عُدْ إِلَى السُّجُودِ وَ قُلْ شُكْراً شُكْراً مِائَهَ مَرَّهٍ ثُمَّ انْصَرِفْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (۱).

**[ترجمه]می گویم: شیخ مفید و شهید ومؤلف کتاب المزار الکبیر - که خداوند روحشان را پاک گرداند، - گفته‌اند: وقتی وارد بغداد شدی، برای زیارت غسل کن و به حرم شریف برو و بر در حرم بایست و اذن وارد شدن بخواه و سپس در حالی که می گویی: با نام خدا، و به یاری خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا، و درود بر دوستداران خدا، وارد حرم شو و بعد از آن، تا مقابل قبر حضرت موسی بن جعفر علیه السلام قرار گیری، همچنان برو و چون کنار قبرآن حضرت ایستادی، بگو: درود بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، درود بر تو ای ولیّ خدا، درود بر تو ای حجت خدا، درود برتو ای درگاه خدا، گواهی می‌دهم که تو نماز را به پا داشتی، و زکات را ادا نمودی، و امر به معروف و نهی از منکر کردی، و قرآن را آن چنان که شایسته آن بود تلاوت نمودی، و در راه خدا چنان که سزاوار بود جهاد کردی، و بر آزار مردم در راه او برای به دست آوردن پاداش صبر نمودی، و او را خالصانه پرستیدی تا اینکه زمان رحلت به سراغ تو آمد.

گواهی می‌دهم که تو نزد خدا و رسول او سزاوارترین فرد، و فرزند راستین رسول خدا هستی؛ من به درگاه خدا از دشمنان تو بیزاری می‌جویم، و به واسطه دوستی تو به درگاه خدا نزدیکی می‌جویم؛ ای سرور من، در حالی که نسبت به حق و جایگاه تو آشنا، و دوستدار دوستدارانت و دشمن دشمنانت هستم، به سوی تو آمده‌ام؛ پس نزد پروردگارت برای من شفاعت کن.

سپس با صورت بر روی قبر قرار بگیر و بر آن بوسه بزن و دو طرف روی خود را بر روی آن بگذار و به سمت سر حضرت برو و بایست و بگو: درود برتو ای فرزند رسول خدا، گواهی می‌دهم که تو راستگو بوده و خیرخواهانه انجام وظیفه نمودی، امانتدارانه سخن گفتی، و با شهادت از دنیا رفتی، و گمراهی را بر هدایت بر نگزیدی، و از حق به سوی باطل منحرف نگشتی؛ خداوند بر تو و بر پدران و فرزندان پاک تو درود فرستد.

سپس قبر را ببوس و دو رکعت نماز بگزار و بعد از این دو رکعت، هر نماز که بخواهی بگزار و سجده کن و بگو: خدایا، به تو تکیه کردم، و به سوی تو آمدم، و به فضل تو امید بستم، و قبر امامم را که پیروی‌اش را واجب نموده‌ای زیارت کردم، و به واسطه او به تو متوسل شدم، پس به خاطر آن حق آنان که بر خودت واجب نموده‌ای، مرا و پدر و مادرم و مؤمنان را بیامرز، ای بزرگوار.

سپس گونه راست خود را بر زمین بگذار و بگو: خدایا، به راستی که تو نیازهایم را می‌دانی، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و آنها را برآورده کن.

سپس گونه چپ خود را بر زمین بگذار و بگو: خدایا، به راستی که تو تعداد گناهانم را می‌دانی، پس به حق محمد و خاندان محمد، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و گناهانم را بیامرز، و آنچنان که شایسته توست، بر من نیکی فرما.

سپس به حالت سجده برگرد و صد مرتبه «شکراً» بگو و بعد از آن، سرت را از سجده بردار و به دلخواه خودت برای هر کس

که می‌خواهی و دوست داری، دعا کن.

سپس به طرف قبر امام جواد علیه السلام که پشت قبر جدش قرار دارد، رو کن، آن گاه که روبروی قبر او ایستادی بگو: درود بر تو ای ولی خدا، درود بر تو ای حجت خدا، درود بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، درود بر تو ای فرزند رسول خدا، درود بر تو و بر پدرانت، درود بر تو و بر فرزندانت، درود برتو و بر دوستدارانت، گواهی می‌دهم که تو حقیقتاً نماز را به پا داشتی و زکات را پرداخت کردی و امر به معروف و نهی از منکر نمودی و قرآن را چنان که شایسته آن بود، تلاوت کردی و در راه خدا چنان که سزاوار آن بود، جهاد نمودی، و برآزار مردم در راه او صبر نمودی تا رحلت از این جهان به سراغ تو آمد؛ من، در حالی که نسبت به حق و جایگاه تو آشنا، و دوستدار دوستدارانت و دشمن دشمنانت هستم، به سوی تو آمده‌ام؛ پس نزد پروردگارت برای من شفاعت کن .

سپس قبر را ببوس و هر دو گونه خود را روی آن قرار ده و دو رکعت نماز زیارت به جای آور و بعد از آن، به دلخواه خودت نماز بخوان؛ سپس سجده کن و بگو: خدایا، بر کسی که بدی کرده و مرتکب گناه شده است، و خوار و ذلیل گشته و اعتراف نموده است، رحم کن.

پس جانب راست صورت را روی زمین بگذار و بگو: اگر من بنده بدی بوده‌ام، تو پروردگار خوبی هستی؛ سپس گونه چپ صورت را بر زمین بگذار و بگو: گناه بنده‌ات بزرگ گشته است، پس سزاوار است که گذشت و عفو تو نیز نیکو گردد، ای بزرگوار. سپس به حالت سجده برگرد و صد مرتبه «شکراً» بگو و زیارت را به خواست خداوند به پایان برسان. - . المزار الکبیر: ۱۷۷ و المزار شهید: ۵۸ -

**[ترجمه]

«۸»

ثُمَّ قَالُوا: زِیَارَهٌ أُخْرَی لَهُمَا علیهما السلام جَمِیعاً قُلِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا وَلِیَّیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا حُجَّتَیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا نُورَیِ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنَّکُمَا قَدْ بَلَّغْتُمَا عَنِ اللَّهِ مَا حَمَّلَکُمَا وَ حَفِظْتُمَا مَا اسْتُودِعْتُمَا وَ حَلَّلْتُمَا حَلَالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتُمَا حَرَامَ اللَّهِ وَ أَقَمْتُمَا حُدُودَ اللَّهِ وَ تَلَوْتُمَا کِتَابَ اللَّهِ وَ صَبَرْتُمَا عَلَی الْأَذَی فِی جَنْبِ اللَّهِ مُحْتَسِبَیْنِ حَتَّی أَتَاکُمَا الْیَقِینُ أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکُمَا وَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِوَلَایَتِکُمَا أَتَیْتُکُمَا زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکُمَا مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکُمَا مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکُمَا مُسْتَبْصِراً بِالْهُدَی الَّذِی أَنْتُمَا عَلَیْهِ عَارِفاً بِضَلَالَهِ مَنْ خَالَفَکُمَا فَاشْفَعَا لِی عِنْدَ رَبِّکُمَا فَإِنَّ لَکُمَا عِنْدَ اللَّهِ جَاهاً عَظِیماً وَ مَقَاماً مَحْمُوداً ثُمَّ قَبِّلِ التُّرْبَهَ وَ ضَعْ خَدَّکَ الْأَیْمَنَ عَلَیْهَا وَ تَحَوَّلْ إِلَی عِنْدِ الرَّأْسِ فَقُلْ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا حُجَّتَیِ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ عَبْدُکُمَا وَ وَلِیُّکُمَا زَائِرُکُمَا مُتَقَرِّباً إِلَی اللَّهِ بِزِیَارَتِکُمَا اللَّهُمَ اجْعَلْ لِی لِسانَ صِدْقٍ فِی أَوْلِیَائِکَ الْمُصْطَفَیْنَ وَ حَبِّبْ إِلَیَّ مَشَاهِدَهُمْ وَ اجْعَلْنِی مَعَهُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ ثُمَّ صَلِّ لِکُلِّ إِمَامٍ رَکْعَتَیْنِ لِلزِّیَارَهِ وَ ادْعُ بِمَا أَحْبَبْتَ فَإِذَا أَرَدْتَ الِانْصِرَافَ فَوَدِّعْهُمَا علیهما السلام وَ قُلْ بَعْدَ أَنْ وَقَفْتَ مِثْلَ مَا وَقَفْتَ أَوَّلًا:

السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا وَلِیَّیِ اللَّهِ أَسْتَوْدِعُکُمَا اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَیْکُمَا السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتُمَا بِهِ وَ دَلَلْتُمَا عَلَیْهِ اللَّهُمَّ اکْتُبْنَا مَعَ

الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِی إِیَّاهُمَا وَ ارْزُقْنِی مُرَافَقَتَهُمَا وَ احْشُرْنِی مَعَهُمَا

ص: ۱۳

۱- ۱. المزار الکبیر ص ۱۷۷ و مزار الشهید ص ۵۸.

وَ انْفَعْنِی بِحُبِّهِمَا وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۱).

**[ترجمه]زیارت دیگری برای زیارت همزمان آن دو امام علیهما السلام بیان کرده‌اند که عبارت است از:

درود بر شما ای دو ولیّ خدا، درود بر شما ای دو حجت خدا، درود برشما ای دو نور خدا در تاریکی‌های زمین، گواهی می... دهم که شما حقیقتاً آن چه را که خداوند به شما واگذار کرده بود تبلیغ نمودید، و آن چه را که به شما سپرده بود حفظ کردید، و حلال خدا را حلال، و حرام خدا را حرام دانستید، و حدود خدا را برپا داشتید، و کتاب خدا را تلاوت نمودید، و برای رسیدن به پاداش خداوند بر آزار و اذیت مردم شکیبایی نمودید تا رحلت از این دنیا به سراغ شما آمد. به درگاه خدا از دشمنان شما بیزاری می‌جویم و به پیشگاه خدا به واسطه دوستی شما تقرّب می‌جویم، من در حالی که به حق و جایگاه شما آشنا، و نسبت به دوستداران شما دوستدار، و نسبت به دشمنان شما دشمن، و به آن هدایتی که شما بر آن بودید، بینا، و به گمراهی مخالفت کنندگان با شما، دانا هستم، برای زیارت به درگاه شما آمدم، پس برایم نزد پروردگارتان شفاعت کنید؛ زیرا برای شما در نزد خداوند آبرویی بس بزرگ و مقامی پسندیده وجود دارد .

پس از این، خاک گرانقدر آن را ببوس و صورت راست خود را بر روی آن بگذار و به طرف سر قبر برو و بگو: درود بر شما ای دو حجت خداوند در زمین و آسمان، - من - بنده و دوستدار و زیارت کننده شما، و نزدیکی جوینده به سوی خدا به وسیله زیارت شما هستم؛ خدایا، زبان راستین درباره اولیاء برگزیده‌ات برایم قرار ده، و زیارتگاه‌های آنان را برایم دوست داشتنی گردان، و مرا در دنیا و آخرت همراه آنان قرار ده، ای مهربان‌ترین مهربانان.

سپس برای هر یک از دو امام، دو رکعت نماز زیارت به جای آور و به دلخواه خودت دعا کن. وقتی خواستی بروی، با ایشان وداع کن و بعد از آن که همانند ایستادن زمان آمدن، ایستادی، بگو:

درود بر شما ای دو ولیّ خدا، شما را به خدا می‌سپارم و بر شما درود می‌فرستم، ما به خداوند و به رسول او و به هر آنچه شما دو امام آوردید و به آن راهنمایی نمودید، ایمان آوردیم؛ خدایا، نام ما را با گواهان ثبت فرما؛ خدایا، این زیارت را آخرین زیارت من از ایشان قرار مده، و همراهی ایشان را روزی‌ام گردان، و مرا با این دو امام محشور بگردان، و به واسطه محبت ایشان به من سود رسان؛ درود بر شما دو امام و رحمت خدا و برکت‌های او نثار شما باد. - . المزار الکبیر: ۱۷۸؛ مزار الشهید: - ۵۹

**[ترجمه]

«۹»

وَ قَالَ السَّیِّدُ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ: إِذَا أَرَدْتَ زِیَارَهَ الْإِمَامِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام فَیَنْبَغِی أَنْ تَغْتَسِلَ ثُمَّ تَأْتِیَ الْمَشْهَدَ الْمُقَدَّسَ وَ عَلَیْکَ السَّکِینَهُ وَ الْوَقَارُ فَإِذَا أَتَیْتَهُ فَقِفْ عَلَی بَابِهِ وَ قُلِ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی هِدَایَتِهِ لِدِینِهِ وَ التَّوْفِیقِ لِمَا دَعَا إِلَیْهِ مِنْ سَبِیلِهِ اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَکْرَمُ مَقْصُودٍ وَ أَکْرَمُ مَأْتِیٍّ وَ قَدْ أَتَیْتُکَ مُتَقَرِّباً إِلَیْکَ بِابْنِ بِنْتِ نَبِیِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ الطَّاهِرِینَ وَ أَبْنَائِهِ الطَّیِّبِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تُخَیِّبْ سَعْیِی وَ لَا تَقْطَعْ رَجَائِی وَ اجْعَلْنِی بِهِمْ عِنْدَکَ

وَجِيهاً فِي الـدُّنْيا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ثُمَّ تُقَدِّمُ رِجْلَكَ الْيُمْنَى عِنْدَ الدُّخُولِ وَ تَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَ اغْفِرْ لِي وَ لِوالِدَيَ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ.

فَـإِذَا وَصَـلْتَ إِلَى بَـابِ الْقُبَّهِ فَقِفْ عَلَيْهِ وَ اسْـتَأْذِنْ تَقُولُ أَ أَدْخُـلُ يَـا رَسُولَ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْـدِ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَ أَدْخُلُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ أَ أَدْخُلُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَـيْنَ أَ أَدْخُلُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَـيْنِ أَ أَدْخُلُ يَـا أَبَـا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَ أَدْخُـلُ يَـا أَبَـا عَبْـدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَ أَدْخُـلُ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ مُوسَـى بْنَ جَعْفَرٍ أَ أَدْخُلُ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ أَ أَدْخُلُ يَا مَوْلَايَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ.

فَإِذَا دَخَلْتَ فَكَبِّرِ اللَّهَ أَرْبَعاً ثُمَّ تَقِفُ مُسْتَقْبِلَ الْقَبْرِ بِوَجْهِكَ وَ الْقِبْلَهُ بَيْنَ كَتِفَيْكَ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْـكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَـفِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ صَـفِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ وَ ابْنَ أَمِينِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلَمَ الدِّينِ وَ التُّقَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَازِنَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ

۱- ۱. المزار الكبير ص ۱۷۸ و مزار الشهيد ص ۵۹.

عَلَيْکَ يَا خَازِنَ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا نَائِبَ الْأَوْصِيَاءِ السَّابِقِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا مَعْدِنَ الْوَحْيِ الْمُبِينِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا صَاحِبَ الْعِلْمِ الْيَقِينِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا عَيْبَهَ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الصَّالِحُ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الزَّاهِدُ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْعَابِدُ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ السَّيِّدُ الرَّشِيدُ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَقْتُولُ الشَّهِيدُ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ ابْنَ وَصِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلَايَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ مَا حَمَّلَکَ وَ حَفِظْتَ مَا اسْتَوْدَعَکَ وَ حَلَّلْتَ حَلَالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَ أَقَمْتَ أَحْكَامَ اللَّهِ وَ تَلَوْتَ كِتَابَ اللَّهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِ اللَّهِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ.

وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ آبَاؤُکَ الطَّاهِرُونَ وَ أَجْدَادُکَ الطَّيِّبُونَ وَ الْأَوْصِيَاءُ الْهَادُونَ الْأَئِمَّهُ الْمَهْدِيُّونَ لَمْ تُؤْثِرْ عَمًى عَلَى هُدًى وَ لَمْ تَمِلْ مِنْ حَقٍّ إِلَى بَاطِلٍ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنَّکَ أَدَّيْتَ الْأَمَانَهَ وَ اجْتَنَبْتَ الْخِيَانَهَ وَ أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً مُجْتَهِداً مُحْتَسِباً حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ فَجَزَاکَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ وَ أَشْرَفَ الْجَزَاءِ.

أَتَيْتُکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ مُقِرّاً بِفَضْلِکَ مُحْتَمِلًا لِعِلْمِکَ مُحْتَجِباً بِذِمَّتِکَ عَائِذاً بِقَبْرِکَ لَائِذاً بِضَرِيحِکَ مُسْتَشْفِعاً بِکَ إِلَى اللَّهِ مُوَالِياً لِأَوْلِيَائِکَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِکَ مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِکَ وَ بِالْهُدَى الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ عَالِماً بِضَلَالَهِ مَنْ خَالَفَکَ وَ بِالْعَمَى الَّذِي هُمْ عَلَيْهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُکَ مُتَقَرِّباً بِزِيَارَتِکَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ مُسْتَشْفِعاً بِکَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّکَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ يَعْفُوَ عَنْ جُرْمِي وَ يَتَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِي وَ يَمْحُوَ عَنِّي خَطِيئَاتِي وَ يُدْخِلَنِي الْجَنَّهَ وَ يَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ يَغْفِرَ لِي وَ لِآبَائِي وَ لِإِخْوَانِي وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَ جُودِهِ وَ مَنِّهِ.

ص: ۱۵

ثُمَّ تَنْکَبُّ عَلَی الْقَبْرِ وَ تُقَبِّلُهُ وَ تُعَفِّرُ خَدَّیْکَ عَلَیْهِ وَ تَدْعُو بِمَا تُرِیدُ ثُمَّ تَتَحَوَّلُ إِلَی الرَّأْسِ تَقُولُ:

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْإِمَامُ الْهَادِی وَ الْوَلِیُّ الْمُرْشِدُ وَ أَنَّکَ مَعْدِنُ التَّنْزِیلِ وَ صَاحِبُ التَّأْوِیلِ وَ حَامِلُ التَّوْرَاهِ وَ الْإِنْجِیلِ وَ الْعَالِمُ الْعَادِلُ وَ الصَّادِقُ الْعَامِلُ یَا مَوْلَایَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِمُوَالاتِکَ فَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی آبَائِکَ وَ أَجْدَادِکَ وَ أَبْنَائِکَ وَ شِیعَتِکَ وَ مُحِبِّیکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ ثُمَّ تُصَلِّی رَکْعَتَیْنِ لِلزِّیَارَهِ تَقْرَأُ فِیهِمَا سُورَهَ یس وَ الرَّحْمَنِ أَوْ مَا تَیَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ثُمَّ تَدْعُو بِمَا تُرِیدُ(۱).

**[ترجمه]سید پسر طاووس - که خداوند از او خشنود باد - گفته است: هرگاه خواستی امام موسی بن جعفر علیه السلام را زیارت نمایی، بهتر است غسل نمایی، سپس به مزار مقدس روانه شوی در حالی که با آرامش و وقار باشی. همین که به حرم رسیدی، بایست و بگو: خدا بزرگ است، خدا بزرگ است، هیچ معبودی جز خداوند نیست، و خدا بزرگ است؛ به خاطر راهنمایی‌اش به دین خود، و توفیق دادن به راهی که به سوی آن دعوت کرده است، ستایش مخصوص اوست. خدایا، تو گرامی‌ترین هدف، و گرامی‌ترین میزبان هستی؛ من به درگاهت آمدم تا به وسیله فرزند دختر پیامبرت - که درودهای تو بر او و بر پدران پاک و فرزندان پاکیزه‌اش باد، - تقرّب جویم؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و کوشش مرا بیهوده مگردان، و امیدم را قطع مکن، و مرا نزد خودت در دنیا و آخرت به واسطه آنان آبرومند و از نزدیکی یافتگان قرار ده.

سپس پای راستت را هنگام وارد شدن جلوتر گذاشته و می‌گویی: به نام خدا و به یاری خدا و در راه خدا و بر آیین رسول خدا - که درود خدا بر او و خاندانش باد، - خدایا، مرا و پدر و مادرم و تمام مردان و زنان مؤمن را بیامرز.

وقتی که به در بارگاه رسیدی، بایست و برای اذن دخول گرفتن بگو: آیا داخل شوم ای رسول خدا؟ آیا داخل شوم ای پیامبر خدا؟ آیا داخل شوم ای محمد فرزند عبدالله؟ آیا داخل شوم ای امیرالمؤمنین؟ آیا داخل شوم ای ابامحمد حسن؟ آیا داخل شوم ای اباعبدالله حسین؟ آیا داخل شوم ای ابامحمد علی فرزند حسین؟ آیا داخل شوم ای اباجعفر محمد فرزند علی؟ آیا داخل شوم ای اباعبدالله جعفر فرزند محمد؟ آیا داخل شوم ای سرور من، ای ابالحسن موسی فرزند جعفر؟ آیا داخل شوم ای سرورم، ای اباجعفر؟ آیا داخل شوم ای سرورم، ای محمد فرزند علی؟

بعد از داخل شدن چهار مرتبه «الله اکبر» بگو، سپس رو به قبر بایست و در حالتی که قبله بین دو کتف تو قرار داشته باشد، بگو: درود بر تو ای ولیّ خدا و فرزند ولیّ خدا، درود بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت او، درود بر تو ای برگزیده خدا و فرزند برگزیده‌اش، درود بر تو ای امانتدار خدا و فرزند امانتدارش، درود بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، درود بر تو ای امام و پیشوای راهنما، درود بر تو ای نشانه دین و تقوا، درود بر تو ای خزانه‌دار دانش پیامبران، درود بر تو ای خزانه‌دار دانش رسولان، درود بر تو ای جانشین اوصیاء گذشته، درود بر تو ای منبع وحی آشکار شده، درود بر تو ای دارنده علم یقینی، درود بر تو ای گنجینه دانش رسولان، درود بر تو ای پیشوای شایسته، درود بر تو ای امام بی زغبت به دنیا، درود بر تو ای امام عبادتگر، درود بر تو ای امام بزرگوار و رشید، درود بر تو ای امام کشته شده و شهید، درود برتو ای فرزند رسول خدا و فرزند جانشین او.

درود بر تو ای سرور من، ای موسی فرزند جعفر، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد. گواهی می‌دهم که تو واقعاً آن چه

را که خداونـد بر عهـده تو قرار داده بود، به مردم رساندی؛ و آن چه را به تو سپرده بود، نگاه داشتی؛ و حلال خدا را حلال، و حرام خـدا را حرام دانستی؛ و احکام خـدا را برپا داشتی؛ و کتاب خـدا را تلاوت نمودی؛ و در راه خـدا بر آزار خلق شـکیبایی کردی؛ و در راه خدا آنچنان که شایسته آن بود، به مجاهدت پرداختی، تا اینکه رحلت از این دنیا به سراغ تو آمد.

گواهی می‌دهم که تو بر همان روشـی که پـدران پاك تو و نیاكان پاك‌سـرشت و اوصـیاء و راهنمایان، آن امامان راه یافته، بر آن از دنیا رفتند، از دنیا رفتی؛ و گمراهی را بر هدایت مقدم نداشتی، و از حق به باطل نگرویدی، گواهی می‌دهم که تو در راه خـدا و رسول خدا و امیرالمؤمنین، نصـیحت خیرخواهانه کردی، و امانت را ادا نمودی، و از خیانت دوری گزیدی، و نماز را به پـا داشـتی، و زکـات را ادا کردی، و امر بـه معروف و نهی از منکر نمـودی، و خـدا را از روی اخلاـص و کوشـش و به دسـت آوردن پـاداش، بنـدگی کردی تا آن که رحلت از این دنیا به سـراغ تو آمـد؛ پس خداونـد برای تو از طرف اسـلام و اهل آن، بهترین و باشکوه‌ترین پاداش را عنایت کند.

ای فرزند رسول خدا، من در حالی به زیارت تو آمدم که به حق و جایگاه تو آشـنا، و به برتری تو معترف هسـتم، و دانش شما را در سـینه دارم، و در پرده پیمـان تو امان گرفته‌ام، و به قبر تو پناهنـده شـده، و به بارگاه تو گریخته‌ام، و خواسـتار شـفاعت به درگاه خدا به واسطه تو، و دوستدار دوستانت، و دشمن دشمنانت، بینا و بصیر به مقام تو و به هدایتی

که تو برخوردار از آن هستی، دانـا به گمراهی کسـی که بـا تو مخـالفت ورزد، و به آن نابینـایی که چنین کسـانی به آن دچار هستند، هستم.

ای پسـر رسول خـدا، پـدر و مادرم و خودم و خاندانم و مالم و فرزندانم فدای تو باد؛ من نزد تو برای زیارت آمدم تا به وسـیله آن به درگاه خدای متعال تقرّب بجویم و به وسـیله تو به سوی او طلب شـفاعت نمایم، پس برایم نزد پروردگارت شفاعت کن تا گناهم را بیامرزد و جرمم را ببخشـد و از بـدی‌هایم درگذرد و خطاهایم را از من محو نماید و مرا داخل بهشت گرداند، و بر من آنچنان که سـزاوار او است، تفضل نماید و مرا و پدرانم و برادران و همه مردان و زنان مؤمن را در هر جای زمین باشند، به فضل و بخشش و احسان خودش بیامرزد .

سپس خود را بر قبر بیفکن و آن را ببوس و دو طرف روی خود را روی آن بگذار و به دلخواه خودت دعا کن؛ سپس به طرف سر قبر برگرد و بگو:

درود بر تـو ای سـرور من، ای موسـی فرزنـد جعفر، و رحمت خـدا و برکت‌هـای او نثـار تـو بـاد؛ گـواهی می‌دهم که تـو امـام هـدایتگر، و سـرپرستی راهبر هستی؛ و تو معـدن فرود آمـدن وحی، و دارنـده دانش تأویـل قرآن، و دارنـده تورات و انجیل در سینه، و عـالم و عادل و راسـتگو و عمل کننـده هستی؛ ای سـرور من، به درگاه خـدا از دشـمنانت بیزاری می‌جویم، و به درگاه خـدا به وسـیله دوستی تو تقرّب می‌جویم؛ پس خداوند درود و رحمت و برکت‌هایش را نثار تو و پدران و نیاکان و فرزندان و شیعیان و دوستدارن تو کند.

سپس دو رکعت نماز زیارت به جای آور و درآن سوره «یس» و «الرحمان» و یا هر چه از قرآن میسـر باشـد، بخوان؛ سپس آن

چه را که می‌خواهی، دعا کن. - . مصباح الزائر: ۱۹۸ - ۲۰۰ -

**[ترجمه]

«۱۰»

زِيَارَةٌ أُخْرَى لِمَوْلَانَا أَبِي إِبْرَاهِيمَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام: تَسْتَأْذِنُ بِمَا تَقَدَّمَ ثُمَّ تَدْخُلُ مُقَدِّماً رِجْلَكَ الْيُمْنَى فَإِذَا دَخَلْتَ فَكَبِّرِ اللَّهَ تَعَالَى مِائَةَ تَكْبِيرَةٍ وَ تَقِفُ مُسْتَقْبِلَ الضَّرِيحِ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النُّورُ السَّاطِعُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَمَرُ الطَّالِعُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْغَيْثُ النَّافِعُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْكَاظِمُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ حُجَّتَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي الظُّلُمَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا آلَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاصَّةَ لَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سِرَّ اللَّهِ الْمُسْتَوْدَعَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِرَاطَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ الْأَبْرَارِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَلِيلَ الْأَطْهَارِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عُنْصُرَ الْأَخْيَارِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مِحْنَةَ الْخَلْقِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ بَدَا لِلَّهِ فِي شَأْنِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ سُلَالَةَ الْوَصِيِّينَ وَ شَاهِدَ يَوْمِ الدِّينِ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَ آبَاءَكَ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِكَ وَ أَبْنَاءَكَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِكَ مَوَالِيَّ وَ أَوْلِيَائِي وَ أَئِمَّتِي أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَصْفِيَاءُ اللَّهِ وَ خِيَرَتُهُ وَ حُجَّتُهُ الْبَالِغَةُ انْتَجَبَكُمْ بِعِلْمِهِ وَ جَعَلَكُمْ أَنْصَاراً لِدِينِهِ وَ قُوَّاماً بِأَمْرِهِ وَ خُزَّاناً لِحُكْمِهِ وَ حَفَظَةً لِسِرِّهِ وَ أَرْكَاناً لِتَوْحِيدِهِ وَ مَعَادِنَ لِكَلِمَاتِهِ وَ تَرَاجِمَةً لِوَحْيِهِ وَ شُهُوداً عَلَى عِبَادِهِ اسْتَرْعَاكُمْ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۱۹۸- ۲۰۰.

خَلْقَهُ وَ آتَـاكُمْ كِتَابَهُ وَ خَصَّكَمْ بِكَرَائِمِ التَّنْزِيـلِ وَ أَعْطَاكُمْ فَضَائِلَ التَّأْوِيلِ وَ جَعَلَكَمْ تَابُوتَ حِكْمَتِهِ وَ عَصَا عِزِّهِ وَ مَنَاراً فِی بِلَادِهِ وَ أَعْلَاماً لِعِبَادِهِ وَ أَجْرَی فِیكُمْ مِنْ رَوْحِهِ وَ عَصَـمَكُمْ مِنَ الزَّلَلِ وَ طَهَّرَكُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَ أَذْهَبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ وَ آمَنَكُمْ مِنَ الْفِتَنِ بِكُمْ تَمَّتِ النِّعْمَـهُ وَ اجْتَمَعَـتِ الْفُرْقَـهُ وَ ائْتَلَفَـتِ الْكَلِمَـهُ وَ لَكُـمُ الطَّاعَهُ الْمُفْـتَرَضَهُ وَ الْمَـوَدَّهُ الْوَاجِبَهُ وَ أَنْتُمْ أَوْلِیَـاءُ اللَّهِ النُّجَبَـاءُ وَ عِبَـادُهُ الْمُكْرَمُونَ أَتَیْتُـكَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَارِفاً بِحَقِّكَ مُسْتَبْصِـراً بِشَأْنِكَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِكَ مُعَادِیاً لِأَعْـدَائِكَ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْكَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً(۱) الصَّلَاهُ عَلَیْهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ صَلِّ عَلَی مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ وَصِیِّ الْأَبْرَارِ وَ إِمَامِ الْأَخْیَارِ وَ عَیْبَهِ الْأَنْوَارِ وَ وَارِثِ السَّكِینَهِ وَ الْوَقَارِ وَ الْحِكَمِ وَ الْآثَارِ الَّذِی كَانَ یُحْیِی اللَّیْلَ بِالسَّهَرِ إِلَی السَّحَرِ بِمُوَاصَـلَهِ الِاسْتِغْفَارِ حَلِیفِ السَّجْدَهِ الطَّوِیلَهِ وَ الدُّمُوعِ الْغَزِیرَهِ وَ الْمُنَاجَاهِ الْكَثِیرَهِ وَ الضَّرَاعَاتِ الْمُتَّصِلَهِ الْجَمِیلَهِ وَ مَقَرِّ النُّهَی وَ الْعَدْلِ وَ الْخَیْرِ وَ الْفَضْلِ وَ النَّدَی وَ الْبَذْلِ وَ مَأْلَفِ الْبَلْوَی وَ الصَّبْرِ وَ الْمُضْطَهَدِ بِالظُّلْمِ وَ الْمَقْبُورِ بِالْجَوْرِ وَ الْمُعَذَّبِ فِی قَعْرِ السُّجُونِ وَ ظُلَمِ الْمَطَامِیرِ ذِی السَّاقِ الْمَرْضُوضِ بِحَلَقِ الْقُیُودِ وَ الْجَنَازَهِ الْمُنَادَی عَلَیْهَا بِذُلِّ الِاسْتِخْفَافِ وَ الْوَارِدِ عَلَی جَدِّهِ الْمُصْطَفَی وَ أَبِیهِ الْمُرْتَضَی وَ أُمِّهِ سَیِّدَهِ النِّسَاءِ بِإِرْثٍ مَغْصُوبٍ وَ وَلَاءٍ مَسْلُوبٍ وَ أَمْرٍ مَغْلُوبٍ وَ دَمٍ مَطْلُوبٍ وَ سَمٍّ مَشْرُوبٍ.

اللَّهُمَّ وَ كَمَـا صَبَرَ عَلَی غَیْـظِ الْمِحَنِ وَ تَجَرَّعَ فِیـكَ غُصَـصَ الْكُرَبِ وَ اسْتَسْـلَمَ لِرِضَاكَ وَ أَخْلَصَ الطَّاعَهَ لَكَ وَ مَحَضَ الْخُشُوعَ وَ اسْتَشْـعَرَ الْخُضُوعَ وَ عَادَی الْبِدْعَهَ وَ أَهْلَهَا وَ لَمْ یَلْحَقْهُ فِی شَیْ ءٍ مِنْ أَوَامِرِكَ وَ نَوَاهِیكَ لَوْمَهُ لَائِمٍ صَلِّ عَلَیْهِ صَلَاهً نَامِیَهً مُنِیفَهً زَاكِیَهً تُوجِبُ لَهُ بِهَا شَـفَاعَهَ أُمَمٍ مِنْ خَلْقِكَ وَ قُرُونٍ مِنْ بَرَایَاكَ وَ بَلِّغْهُ عَنَّا تَحِیَّهً وَ سَـلَاماً وَ آتِنَا مِنْ لَـدُنْكَ فِی مُوَالاتِهِ فَضْـلًا وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَهً وَ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۰۰.

رِضْوَاناً إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَمِيمِ وَ التَّجَاوُزِ الْعَظِيمِ بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ثُمَّ تُصَلِّی رَكْعَتَیِ الزِّيَارَهِ وَ تَقُولُ عَقِيبَهُمَا وَ أَنْتَ قَائِمٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحُرْمَهِ مَنْ عَاذَ بِکَ مِنْکَ وَ لَجَأَ إِلَی عِزِّکَ وَ اسْتَظَلَّ بِفَيْئِکَ وَ اعْتَصَمَ بِحَبْلِکَ وَ لَمْ يَثِقْ إِلَّا بِکَ يَا جَزِيلَ الْعَطَايَا يَا فَكَّاکَ الْأُسَارَی يَا مَنْ سَمَّی نَفْسَهُ مِنْ جُودِهِ وَهَّاباً أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَرُدَّنِی مِنْ هَذَا الْمَقَامِ خَائِباً فَإِنَّ هَذَا مَقَامٌ تُغْفَرُ فِيهِ الذُّنُوبُ الْعِظَامُ وَ تُرْجَی فِيهِ الرَّحْمَهُ مِنَ الْكَرِيمِ الْعَلَّامِ مَقَامٌ لَا يَخِيبُ فِيهِ السَّائِلُونَ وَ لَا يُجْبَهُ فِيهِ بِالرَّدِّ الرَّاغِبُونَ مَقَامُ مَنْ لَاذَ بِمَوْلَاهُ رَغْبَهً وَ تَبَتَّلَ إِلَيْهِ رَهْبَهً مَقَامُ الْخَائِفِ مِنْ يَوْمٍ يَقُومُ فِيهِ النَّاسُ لِرَبِّ الْعالَمِينَ وَ لَا تَنْفَعُ فِيهِ شَفَاعَهُ الشَّافِعِينَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمنُ وَ كَانَ مِنَ الْفَائِزِينَ ذَلِکَ يَوْمٌ لا يَنْفَعُ فِيهِ مالٌ وَ لا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَی اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ وَ أُزْلِفَتِ الْجَنَّهُ لِلْمُتَّقِينَ وَ قِيلَ لَهُمْ هذا ما كُنْتُمْ تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمنَ بِالْغَيْبِ وَ جاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ادْخُلُوها بِسَلامٍ ذلِکَ يَوْمُ الْخُلُودِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْنِی مِنَ الْمُخْلَصِينَ الْفَائِزِينَ وَ اجْعَلْنِی مِنْ وَرَثَهِ جَنَّهِ النَّعِيمِ وَ اغْفِرْ لِی وَ لِوَالِدَیَّ وَ لِوُلْدِی يَوْمَ الدِّينِ وَ أَلْحِقْنِی بِالصَّالِحِينَ وَ اخْلُفْ عَلَی أَهْلِی وَ وُلْدِی فِی الْغَابِرِينَ وَ اجْمَعْ بَيْنَنَا جَمِيعاً فِی مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ سَلِّمْنِی مِنْ أَهْوَالِ مَا بَيْنِی وَ بَيْنَ لِقَائِکَ حَتَّی تُبْلِغَنِی الدَّرَجَهَ الَّتِی فِيهَا مُرَافَقَهُ أَحِبَّائِکَ الَّذِينَ عَلَيْهِمْ دَلَلْتَ وَ بِالاقْتِدَاءِ بِهِمْ أَمَرْتَ وَ اسْقِنِی مِنْ حَوْضِهِمْ مَشْرَباً رَوِيّاً سَائِغاً هَنِيئاً لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ وَ لَا أَحْلَا عَنْهُ أَبَداً وَ احْشُرْنِی فِی زُمْرَتِهِمْ وَ تَوَفَّنِی عَلَی مِلَّتِهِمْ وَ اجْعَلْنِی فِی حِزْبِهِمْ وَ عَرِّفْنِی وُجُوهَهُمْ فِی رِضْوَانِکَ وَ الْجَنَّهَ فَإِنِّی رَضِيتُ بِهِمْ أَئِمَّهً وَ هُدَاهً وَ وُلَاهً فَاجْعَلْهُمْ أَئِمَّتِی وَ هُدَاتِی وَ وُلَاتِی فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنِی وَ بَيْنَهُمْ طَرْفَهَ عَيْنٍ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ صَلِّ مَا تَخْتَارُ وَ ادْعُ بِمَا تُرِيدُ(۱).

**[ترجمه]زیارت دیگری برای سرورمان، امام موسی کاظم علیه السلام: طبق آنچه پیش از این گفته شد، اذن ورود می گیری و سپس پای راستت را هنگام وارد شدن، جلوتر می گذاری و پس از آن که داخل شدی، صد مرتبه تکبیر می گویی و مقابل ضریح می‌ایستی و می گویی:

درود بر تو ای بنده شایسته، درود بر تو ای نور درخشنده، درود بر تو ای ماه تابان، درود بر تو ای باران سودمند، درود بر تو ای امام کاظم، درود بر تو ای ولیّ خدا و حجت او، درود بر تو ای نور خدا در تاریکی‌ها، درود برتو ای – عضو – خاندان خدا، درود بر تو ای درگاه خدا، درود بر تو ای برگزیده خدا، درود بر تو ای بنده خاص خدا، درود بر تو ای راز به ودیعه سپرده شده خدا، درود بر تو ای راه خدا، درود بر تو ای زیور نیکان، درود بر تو ای ادامه نژاد پاکان، درود بر تو ای عنصر خوبان، درود برتو ای وسیله آزمون آفریدگان، درود بر تو ای کسی که برای خداوند در مورد امامت او بداء حاصل شد؛ درود بر تو ای میراث‌دار دانش پیامبران، و نژاد پاک جانشینان، و گواه روز جزا .

گواهی می‌دهم که تو و پدرانت که قبل از تو بودند و فرزندانت که بعد از تو هستند، سروران و دوستان و پیشوایان من هستند؛ گواهی می‌دهم که شما برگزیدگان خدا و انتخاب شدگان و حجت رسای خدا هستید که با علم خود، شما را انتخاب نمود، و شما را یاورانی برای دینش، قیام کننده به فرمانش، و خزانه‌دار حکمتش، و نگهبانانی برای رازش، و اساس و پایه‌های توحیدش، معادن برای کلماتش، و بازگو کنندگانی برای وحی‌اش و گواهانی بر بندگانش قرار داد؛ و آفریدگانش را به شما سپرد، و کتابش را به شما داد، و شما را با کرامت‌های نزول قرآن مخصوص گردانید، و فضائل تأویل را به شما عطا کرد، و شما را تابوت حکمتش، و عصای عزتش، و مشعل‌هایی در سرزمین‌هایش، و نشانه‌هایی برای بندگانش قرار داد، و از روحش در شما جاری نمود، و شما را از لغزش نگاه داشت، و از ناپاکی پاک نمود، و از شما پلیدی را دور کرد، و شما را از فتنه‌ها ایمن نگاه داشت.

به وسیله شما نعمت کامل گشت، و پراکندگی تبدیل به جمع شد، و سخن‌ها یکی گشت؛ اطاعت قطعی و محبت واجب تنها برای شماست؛ شما دوستان پاک و بندگان گرامی خداوند هستید؛ ای فرزند رسول خدا، من در حالی که به حق تو آشنا، و نسبت به جایگاه تو بینا، نسبت به دوستانت دوستدار، و نسبت به دشمنانت دشمن هستم، نزد تو آمدم؛ پدر و مادرم فدای تو باد؛ خداوند بر تو درود و سلام فراوان فرستد. - . مصباح الزائر: ۲۰۰ -

(درودی برای امام موسی کاظم؛ که خداوند بر او درود فرستد.) خدایا، بر محمد و اهل بیت او درود فرست؛ و بر موسی بن جعفر، جانشین نیکوکاران، و پیشوای برگزیدگان، وگنجینه روشنایی‌ها، و وارث آرامش و وقار، و حکمت و آثار، کسی که شب را تا سحر برای شب زنده‌داری بیدار بود، و پیوسته طلب آمرزش می‌نمود، هم‌دوش سجده‌های طولانی، و اشک‌های فراوان، و مناجات بسیار، و زاری‌های پی در پی و نیکو بود، و قرارگاه خویشتن‌داری و عدالت، و خیر و فضل، و بخشش و بذل، و مونس بلا ها و شکیبایی، و واقع شده تحت فشار ظلم، و مدفون گشته با بیدادگری، و شکنجه کشیده در کنج زندان‌ها و تاریکی سلول‌ها، با پاهای کبود شده در حلقه‌های زنجیر، جنازه‌ای که با خواری و خفت بر او فریاد می‌زدند، و وارد شده بر جدش مصطفی و پدرش علی مرتضی و مادرش بانوی همه زنان، با ارث غصب شده، و حکومت به زور گرفته شده، و امر [امامت] مغلوب گشته، و خون مورد مطالبه، و زهر نوشیده شده، درود فرست.

خدایا، همان گونه که بر سختی رنج شکیبایی نمود، و جرعه جرعه گرفتاری را به جان خرید، و تسلیم رضای تو گشت، و در طاعت تو اخلاص ورزید، و برای تو بی‌آلایش بود، و خضوع در برابر تو را به نمایش گذاشت، و با بدعت و اهل آن دشمنی کرد، در اجرای اوامر و نواهی تو، سرزنش ملامتگران در او مؤثر واقع نگشت، پس بر او درودی با برکت و بلند مرتبه و پاک که مایه شفاعت او بر امت‌هایی از آفریدگانت، و گروه هایی از بندگانت باشد، درود فرست؛ و به او از جانب ما تحیّت و سلامی برسان، و از نزد خودت در دوستی او فضل و احسان و آمرزش و خشنودی به ما عطا فرما؛ به راستی که تو دارای فضل و بخشش همه‌گیر، و گذشت بزرگ هستی، به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان.

سپس دو رکعت نماز زیارت به جای آور و در دنباله آن، در حالت ایستاده بگو: خدایا، من به احترام کسی که از تو به تو پناه آورد، و به عزت تو پناهنده شد، و در زیر سایه‌ات قرار گرفت، و به ریسمان تو چنگ زد، و جز به تو اعتماد نکرد، از تو درخواست می‌نمایم ای زیاد عطا کننده، ای رها کننده اسیران، ای کسی که خودش را به خاطر جودش بسیار بخشنده نامید، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و مرا از این مکان نومید بر مگردانی، چرا که اینجا، جایی است که در آن گناهان بزرگ آمرزیده می‌شود، و در آن رحمت از جانب خداوند بزرگوار و بسیار دانا امید می‌رود، و مکانی است که در آن نیازخواهان نومید نمی‌شوند، و به مشتاقان جواب رد داده نمی‌شود، و جایگاه کسی است که از روی اشتیاق به سرورش پناه برده، و از روی ترس به او روی آورده است؛ و جایگاه کسی است که می‌ترسد از روزی که مردم برای پروردگار جهانیان به پا می‌خیزند، و و در آن روز، شفاعت شفاعتگران آنها را سود نبخشد، جز آن کسی که خداوند رحمان به او اجازه شفاعت داده و از رستگاران بوده باشد؛ و آن روزی است که در آن هیچ مال و فرزندی سود نمی دهد، مگر کسی که دلی پاک به سوی خدا بیاورد؛ و [آن روز] بهشت برای پرهیزگاران نزدیک می گردد. و به آنان گفته شود: این همان است که وعده یافته اید [و] برای هر توبه کار نگهبانِ [حدود خدا] خواهد بود، آنکه در نهان از خدای بخشنده بترسد و با دلی توبه کار [باز] آید؛ به سلامت [و شادکامی] در آن درآیید [که] این روزِ جاودانگی است.

خـدایا، پس مرا از مخلصـان و رسـتگاران، و از وارثان بهشت پرنعمت قرار ده؛ و مرا و پـدر و مادرم و فرزنـدانم را در روز جزا بیـامرز؛ و مرا به صالحـان ملحق گردان؛ و برای خـانواده و فرزنـدانم در میـان بـاقی‌مانـدگان، جانشـین قرار ده؛ و همه مـا را در قرارگاه رحمت خودت گرد آور، ای مهربان‌ترین مهربانان.

مرا از سـختی‌های هراسـناکی که بین من و دیدارت وجود دارد، در سـلامت بدار؛ تا مرا به درجه‌ای برسانی که در آن همراهی دوستانت وجود دارد؛ کسانی که برآنها راهنمایی نمودی، و به پیروی‌شان دستور دادی، و به من از حوض ایشان شرابی سیراب کننده و گوارا بنوشان، آن گونه که هرگز بعد از آن تشـنه نشوم، و هیچ گاه چیزی شـیرین‌تر از آن نباشد، و مرا در گروه آنان محشور فرمـا، و بر آیین آنان بمیران، و مرا در گروه آنان قرار ده، و چهره‌هایشان را در بهشت به من بشـناسان، به راستی من به امامت و هدایت و ولایت آنان خشـنود گشتم، پس آنان را پیشوایان و راهنمایان و سروران من در دنیا و آخرت قرار ده، و بین من و آنها به انـدازه یک چشم بر هم زدن جـدایی میانـداز، ای مهربان‌ترین مهربانان؛ بپـذیر ای پروردگار جهانیان. و به دلخواه خودت نماز به جای آور و هر آن چه می‌خواهی، دعا کن. - . مصباح الزائر: ۲۰۱ - ۲۰۲ -

**[ترجمه]

«۱۱»

زِیَارَهٌ أُخْرَی یُزَارُ بِهَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ: تَسْتَأْذِنُ بِمَا تَقَدَّمَ وَ تَقِفُ

ص: ۱۸

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۰۱- ۲۰۲.

عَلَى ضَرِيحِهِ وَ تَقُولُ:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُتَّقِينَ وَ وَارِثَ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سُلَالَهَ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَاهِدَ يَوْمِ الدِّينِ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَ آبَاءَكَ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِكَ وَ أَبْنَاءَكَ الَّذِينَ يَكُونُونَ مِنْ بَعْدِكَ مَوَالِيَّ وَ أَوْلِيَائِی وَ أَئِمَّتِی وَ قَادَتِی فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ.

وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَصْفِيَاءُ اللَّهِ وَ خِيَرَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ وَ حُجَّتُهُ الْبَالِغَهُ انْتَجَبَكُمْ لِعِلْمِهِ وَ جَعَلَكُمْ خَزَنَهً لِسِرِّهِ وَ أَرْكَاناً لِتَوْحِيدِهِ وَ تَرَاجِمَهً لِوَحْيِهِ وَ مَعَادِنَ لِكَلِمَاتِهِ وَ شُهُوداً لَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ اسْتَرْعَاكُمْ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ خَصَّكُمْ بِكَرَائِمِ التَّنْزِيلِ وَ أَعْطَاكُمُ التَّأْوِيلَ وَ جَعَلَكُمْ أَبْوَاباً لِحِكْمَتِهِ وَ مَنَاراً فِی بِلَادِهِ وَ أَعْلَاماً لِعِبَادِهِ وَ ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ نُورِهِ وَ عَصَمَكُمْ مِنَ الزَّلَلِ وَ طَهَّرَكُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَ آمَنَكُمْ مِنَ الْفِتَنِ فَبِكُمْ تَمَّتِ النِّعْمَهُ وَ اجْتَمَعَتْ بِكُمُ الْفُرْقَهُ وَ بِكُمُ انْتَظَمَتِ الْكَلِمَهُ وَ لَكُمُ الطَّاعَهُ الْمُفْتَرَضَهُ وَ الْمَوَدَّهُ الْوَاجِبَهُ الْمُوَظَّفَهُ وَ أَنْتُمْ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ النُّجَبَاءُ أَحْيَا بِكُمُ الصِّدْقَ فَنَصَحْتُمْ لِعِبَادِهِ وَ دَعَوْتُمْ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ وَ طَاعَتِهِ وَ نَهَيْتُمْ عَنْ مَعَاصِی اللَّهِ وَ ذَبَبْتُمْ عَنْ دِينِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا إِبْرَاهِيمَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ ابْنَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ عَارِفاً بِحَقِّكَ مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِكَ مُصَدِّقاً بِوَعْدِكَ مُوَالِياً لِأَوْلِيَائِكَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِكَ فَعَلَيْكَ يَا مَوْلَایَ مِنِّی أَفْضَلُ التَّحِيَّهِ وَ السَّلَام ثُمَّ تَقُولُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ أَمِينِكَ فِی بِلَادِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِی عِبَادِكَ وَ لِسَانِ حِكْمَتِكَ وَ مَنْهَجِ حَقِّكَ وَ مَقْصِدِ سَبِيلِكَ وَ السَّبَبِ إِلَى طَاعَتِكَ وَ صِرَاطِكَ الْمُسْتَقِيمِ وَ خَازِنِكَ وَ الطَّرِيقِ إِلَيْكَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ فَرَطِ أَنْبِيَائِكَ وَ سُلَالَهِ أَصْفِيَائِكَ دَاعِی الْحِكْمَهِ وَ خَازِنِ الْحِلْمِ وَ كَاظِمِ الْغَيْظِ وَ صَائِمِ الْقَيْظِ وَ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ وَ زَيْنِ الْمُهْتَدِينَ الْحَاكِمِ الرَّضِيِّ وَ الْإِمَامِ الزَّكِيِ

ص: ۱۹

الْوَفِيِّ الْوَصِيِّ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى الْأَئِمَّهِ مِنْ آبَائِهِ وَ وُلْدِهِ وَ احْشُرْنِی فِی زُمْرَتِهِ وَ اجْعَلْنِی فِی حِزْبِهِ وَ لَا تَحْرِمْنِی مُشَاهَدَتَهُ اللَّهُمَّ فَكَمَا مَنَنْتَ عَلَيَّ بِوَلَايَتِهِ وَ بَصَّرْتَنِی طَاعَتَهُ وَ هَدَيْتَنِی لِمَوَدَّتِهِ وَ رَزَقْتَنِی الْبَرَاءَهَ مِنْ عَدُوِّهِ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَنِی مَعَهُ وَ مَعَ الْأَئِمَّهِ مِنْ آبَائِهِ وَ وُلْدِهِ بِرَحْمَتِكَ وَ مَعَ مَنِ ارْتَضَيْتَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ بِوَلَايَتِهِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ خَيْرَ النَّاصِرِينَ.

ثُمَّ تُصَلِّی عَلَيْهِ بِمَا تَقَدَّمَ فِی الزِّيَارَهِ الثَّانِيَهِ وَ تُصَلِّی صَلَاهَ الزِّيَارَهِ وَ تَدْعُو بَعْدَهَا بِالدُّعَاءِ الَّذِی تَقَدَّمَ عَقِيبَ صَلَاهِ تِلْكَ الزِّيَارَهِ ثُمَّ تَمْضِی فَتَقِفُ عِنْدَ رِجْلَيْهِ عليه السلام وَ تَقُولُ:

اللَّهُمَّ عَظُمَ الْبَلَاءُ وَ بَرِحَ الْخَفَاءُ وَ انْكَشَفَ الْغِطَاءُ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ وَ مَنَعَتِ السَّمَاءُ وَ أَنْتَ يَا رَبِّ الْمُسْتَعَانُ وَ إِلَيْكَ يَا رَبِّ الْمُشْتَكَى اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ عَرَّفْتَنَا بِذَلِكَ مَنْزِلَتَهُمْ وَ فَرِّجْ عَنَّا كَرْبَنَا قَرِيباً كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ يَا أَبْصَرَ النَّاظِرِينَ وَ يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ وَ يَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ وَ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ يَا مُصْطَفَى يَا مُرْتَضَى يَا مُرْتَضَى يَا مُصْطَفَى انْصُرَانِی فَإِنَّكُمَا نَاصِرَایَ وَ اكْفِيَانِی فَإِنَّكُمَا كَافِيَایَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ أَدْرِكْنِی أَدْرِكْنِی أَدْرِكْنِی تَقُولُ ذَلِكَ حَتَّى يَنْقَطِعَ النَّفَسُ ثُمَّ تَسْأَلُ حَاجَتَكَ فَإِنَّهَا تُقْضَى بِإِذْنِ اللَّهِ (۱)

ثُمَّ تَقِفُ عَلَى قَبْرِ الْجَوَادِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ تُقَبِّلُهُ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الْبَرَّ التَّقِيَّ الْإِمَامَ الْوَفِيَّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَجِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَفِيرَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سِرَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ضِيَاءَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَنَاءَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا كَلِمَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَحْمَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النُّورُ السَّاطِعُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَدْرُ الطَّالِعُ السَّلَامُ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۰۲- ۲۰۳.

عَلَيْکَ أَيُّهَا الطَّيِّبُ مِنَ الطَّيِّبِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الطَّاهِرُ مِنَ الْمُطَهَّرِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْآيَهُ الْعُظْمَی السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْحُجَّهُ الْکُبْرَی السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمُطَهَّرُ مِنَ الزَّلَّاتِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمُنَزَّهُ عَنِ الْمُعْضِلَاتِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْعَلِيُّ عَنْ نَقْصِ الْأَوْصَافِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الرَّضِيُّ عِنْدَ الْأَشْرَافِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا عَمُودَ الدِّينِ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَلِيُّ اللَّهِ وَ حُجَّتُهُ فِی أَرْضِهِ وَ أَنَّکَ جَنْبُ اللَّهِ وَ خِيَرَهُ اللَّهِ وَ مُسْتَوْدَعُ عِلْمِ اللَّهِ وَ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ وَ رُکْنُ الْإِيمَانِ وَ تَرْجُمَانُ الْقُرْآنِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مَنِ اتَّبَعَکَ عَلَی الْحَقِّ وَ الْهُدَی وَ أَنَّ مَنْ أَنْکَرَکَ وَ نَصَبَ لَکَ الْعَدَاوَهَ عَلَی الضَّلَالَهِ وَ الرَّدَی أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَيْکَ مِنْهُمْ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ السَّلَامُ عَلَيْکَ مَا بَقِيتُ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ(۱)

الصَّلَاهُ عَلَيْهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الزَّکِيِّ التَّقِيِّ وَ الْبَرِّ الْوَفِيِّ وَ الْمُهَذَّبِ الصَّفِيِّ هَادِی الْأُمَّهِ وَ وَارِثِ الْأَئِمَّهِ وَ خَازِنِ الرَّحْمَهِ وَ يَنْبُوعِ الْحِکْمَهِ وَ قَائِدِ الْبَرَکَهِ وَ عَدِيلِ الْقُرْآنِ فِی الطَّاعَهِ وَ وَاحِدِ الْأَوْصِيَاءِ فِی الْإِخْلَاصِ وَ الْعِبَادَهِ وَ حُجَّتِکَ الْعُلْيَا وَ مَثَلِکَ الْأَعْلَی وَ کَلِمَتِکَ الْحُسْنَی الدَّاعِی إِلَيْکَ وَ الدَّالِّ عَلَيْکَ الَّذِی نَصَبْتَهُ عَلَماً لِعِبَادِکَ وَ مُتَرْجِماً لِکِتَابِکَ وَ صَادِعاً بِأَمْرِکَ وَ نَاصِراً لِدِينِکَ وَ حُجَّهً عَلَی خَلْقِکَ وَ نُوراً تُخْرَقُ بِهِ الظُّلَمُ وَ قُدْوَهً تُدْرَکُ بِهِ الْهِدَايَهُ وَ شَفِيعاً تُنَالُ بِهِ الْجَنَّهُ اللَّهُمَّ وَ کَمَا أَخَذَ فِی خُشُوعِهِ لَکَ حَقَّهُ وَ اسْتَوْفَی مِنْ خَشْيَتِکَ نَصِيبَهُ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَضْعَافَ مَا صَلَّيْتَ عَلَی وَلِيٍّ ارْتَضَيْتَ طَاعَتَهُ وَ قَبِلْتَ خِدْمَتَهُ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا تَحِيَّهً وَ سَلَاماً وَ آتِنَا فِی مُوَالاتِهِ مِنْ لَدُنْکَ فَضْلًا وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَهً وَ رِضْوَاناً إِنَّکَ ذُو الْمَنِّ الْقَدِيمِ وَ الصَّفْحِ الْجَمِيلِ.

ثُمَّ صَلِّ صَلَاهَ الزِّيَارَهِ فَإِذَا سَلَّمْتَ فَقُلْ: اللَّهُمَّ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْمَرْبُوبُ وَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ أَنْتَ الْمَالِکُ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۰۶.

وَ أَنَا الْمَمْلُوکُ وَ أَنْتَ الْمُعْطِی وَ أَنَا السَّائِلُ وَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَ أَنَا الْمَرْزُوقُ وَ أَنْتَ الْقَادِرُ وَ أَنَا الْعَاجِزُ وَ أَنْتَ الْقَوِیُّ وَ أَنَا الضَّعِیفُ وَ أَنْتَ الْمُغِیثُ وَ أَنَا الْمُسْتَغِیثُ وَ أَنْتَ الدَّائِمُ وَ أَنَا الزَّائِلُ وَ أَنْتَ الْکَبِیرُ وَ أَنَا الْحَقِیرُ وَ أَنْتَ الْعَظِیمُ وَ أَنَا الصَّغِیرُ وَ أَنْتَ الْمَوْلَی وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ أَنْتَ الْعَزِیزُ وَ أَنَا الذَّلِیلُ وَ أَنْتَ الرَّفِیعُ وَ أَنَا الْوَضِیعُ وَ أَنْتَ الْمُدَبِّرُ وَ أَنَا الْمُدَبَّرُ وَ أَنْتَ الْبَاقِی وَ أَنَا الْفَانِی وَ أَنْتَ الدَّیَّانُ وَ أَنَا الْمُدَانُ وَ أَنْتَ الْبَاعِثُ وَ أَنَا الْمَبْعُوثُ وَ أَنْتَ الْغَنِیُّ وَ أَنَا الْفَقِیرُ وَ أَنْتَ الْحَیُّ وَ أَنَا الْمَیِّتُ تَجِدُ مَنْ تُعَذِّبُ یَا رَبِّ غَیْرِی وَ لَا أَجِدُ مَنْ یَرْحَمُنِی غَیْرَکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَرِّبْ فَرَجَهُمْ وَ ارْحَمْ ذُلِّی بَیْنَ یَدَیْکَ وَ تَضَرُّعِی إِلَیْکَ وَ وَحْشَتِی مِنَ النَّاسِ وَ أُنْسِی بِکَ یَا کَرِیمُ ثُمَّ تَصَدَّقْ عَلَیَّ فِی هَذِهِ السَّاعَهِ بِرَحْمَهٍ مِنْ عِنْدِکَ تَهْدِی ءُ بِهَا قَلْبِی وَ تَجْمَعُ بِهَا أَمْرِی وَ تَلُمُّ بِهَا شَعَثِی وَ تُبَیِّضُ بِهَا وَجْهِی وَ تُکْرِمُ بِهَا مَقَامِی وَ تَحُطُّ بِهَا عَنِّی وِزْرِی وَ تَغْفِرُ بِهَا مَا مَضَی مِنْ ذُنُوبِی وَ تَعْصِمُنِی فِیمَا بَقِیَ مِنْ عُمُرِی وَ تَسْتَعْمِلُنِی فِی ذَلِکَ کُلِّهِ بِطَاعَتِکَ وَ مَا یُرْضِیکَ عَنِّی وَ تَخْتِمُ عَمَلِی بِأَحْسَنِهِ وَ تَجْعَلُ لِی ثَوَابَهُ الْجَنَّهَ وَ تَسْلُکُ بِی سَبِیلَ الصَّالِحِینَ وَ تُعِینُنِی عَلَی صَالِحِ مَا أَعْطَیْتَنِی کَمَا أَعَنْتَ الصَّالِحِینَ عَلَی صَالِحِ مَا أَعْطَیْتَهُمْ وَ لَا تَنْزِعْ مِنِّی صَالِحاً أَعْطَیْتَنِیهِ أَبَداً وَ لَا تَرُدَّنِی فِی سُوءٍ اسْتَنْقَذْتَنِی مِنْهُ أَبَداً وَ لَا تُشْمِتْ بِی عَدُوّاً وَ لَا حَاسِداً أَبَداً وَ لَا تَکِلْنِی إِلَی نَفْسِی طَرْفَهَ عَیْنٍ أَبَداً وَ لَا أَقَلَّ مِنْ ذَلِکَ وَ لَا أَکْثَرَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَرِنِی الْحَقَّ حَقّاً فَأَتَّبِعَهُ وَ الْبَاطِلَ بَاطِلًا فَأَجْتَنِبَهُ وَ لَا تَجْعَلْهُ عَلَیَّ مُتَشَابِهاً فَأَتَّبِعَ هَوَایَ بِغَیْرِ هُدًی مِنْکَ وَ اجْعَلْ هَوَایَ تَبَعاً لِطَاعَتِکَ وَ خُذْ رِضَا نَفْسِکَ مِنْ نَفْسِی وَ اهْدِنِی لِمَا اخْتُلِفَ فِیهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِکَ إِنَّکَ تَهْدِی مَنْ تَشَاءُ إِلَی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ ثُمَّ ادْعُ بِمَا أَحْبَبْتَ (۱).

**[ترجمه]زیارت دیگری که با آن امام – موسی کاظم – علیه السلام زیارت می‌شود، به این ترتیب است که برای وارد شدن به همان شیوه که در گذشته آمد اذن می گیری و مقابل ضریح می‌ایستی و می گویی: درود بر تو ای ولی خدا، درود بر تو ای برگزیده خدا، درود بر تو ای حجت خدا، درود بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، درود بر تو ای پیشوای پرهیزکاران، و میراث‌دار دانش پیشینیان و پسینیان، درود بر تو ای از نسل جانشینان، درود بر تو ای گواه روز جزا، گواهی می‌دهم که تو و پدرانت که پیش از تو بودند و فرزندانت که بعد از تو خواهند بود، سروران من و دوستان و پیشوایان و رهبرانم در دنیا وآخرت هستید.

گواهی می‌دهم که شما برگزیدگان خدا و انتخاب شدگان او از میان آفریدگانش و حجت رسای او هستید که شما را با علم خود، انتخاب نموده و خزانه‌دارهایی برای راز خود، و پایه‌هایی برای یکتایی‌اش، و بازگو کنندگانی برای وحی، و محل قرار گرفتن کلماتش، و گواهانی برای بندگانش قرار داد، و امورات آفریدگانش را به شما سپرد، و کرامت‌های نزول قرآن را مختص شما گردانید، و به شما دانش تأویل قرآن را عطا نمود، و شما را درهای حکمتش، و مایه روشنی در شهرها، و نشانه... هایی برای بندگانش قرار داد، و شما را برای نور خود، مثال زد، و شما را از لغزش نگاه داشت، و از پلیدی پاک نمود، و از فتنه‌ها ایمن نگاه داشت؛ به وسیله شما نعمت کامل شد، و پراکندگی به گردهم‌آیی تبدیل گشت، و به وسیله شما کلمه الهی نظم یافت [و وحدت حاصل شد]؛ اطاعت بی چون و چرا، و محبت واجب و سفارش شده تنها برای شما است؛ شما دوستداران برگزیده خداوند هستید که به وسیله شما، راستی را زنده گردانید؛ پس برای بندگانش نصیحت و خیرخواهی نمودید، و آنها را به کتاب خدا و اطاعت او دعوت نمودید، و از گناهان خدا باز داشتید، و از دین خدا دفاع نمودید.

ای سرورم، امام موسی کاظم علیه السلام، ای فرزند آخرین پیامبران، و فرزند پیشوای جانشینان، و فرزند بانوی زنان عالم، در حالی که به حق تو آگاه، و به مقام تو آشنا، و تصدیق کننده وعده تو، و دوستدار دوستانت، و دشمن دشمنانت هستم، نزد تو

آمده‌ام؛ پس ای سرور من، بهترین درود و سلام از طرف من نثار تو باد.

سپس می گویی: خدایا، بر حجت خود از میان آفریدگانت، و امانتدار تو در سرزمین هایت، و جانشین تو در بین بندگان، و زبان حکمت، و طریقه حق، و مقصد راه، و دلیل بر طاعت، و راه مستقیم تو، و خزانه‌دار و راه به سوی تو، حضرت موسی فرزند جعفر، که بازمانده پیامبرانت، و نسل برگزیدگانت، ندا دهنده حکمت، و خزانه‌دار حلم و بردباری، و فرو برنده خشم، و روزه‌دار در اوج گرما، و پیشوای مؤمنان، و زیور رهیافتگان، و حاکم پسندیده، و پیشوای پاک باوفا و جانشین – راستین – است، درود فرست.

خدایا، بر او و بر پیشوایان از پدران و فرزندان او درود فرست؛ و مرا در زمره او محشور گردان؛ و در گروه او قرار ده؛ و مرا از زیارت وی محروم مگردان؛ خدایا، همان گونه که با ولایت او بر من منت نهادی، و فرمانبرداری او را به من شناساندی، و مرا به محبت او راهنمایی کردی، و بیزاری از دشمن او را روزی‌ام گردانیدی، پس از تو درخواست می‌نمایم که با رحمت خودت مرا همراه او و همراه پیشوایان از پدران و فرزندان او و همراه آن مؤمنانی که برای آن ها به داشتن ولایت او خشنود گشتی، قرار دهی؛ ای پروردگار جهانیان و بهترین یاوران.

سپس طبق آن چه در زیارت دوم گفته شد، بر او درود می‌فرستی و نماز زیارت به جای می‌آوری و بعد از نماز، دعایی را که در تعقیب نماز همان زیارت گفته شد، می‌خوانی؛ سپس نزد پاهای حضرت علیه السلام می‌ایستی و می گویی:

خدایا، گرفتاری بزرگ شد، و پنهان آشکار گشت، و پرده برداشته شد، و زمین تنگ شد، و آسمان دریغ نمود، و ای پروردگار تو تنها یاور هستی، و ای پروردگار شکایت تنها به سوی توست؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، همان کسانی که اطاعتشان را واجب گرداندی، و به این وسیله مقامشان را به ما شناساندی؛ و گرفتاری ما را بسان چشم بر هم زدن یا زودتر از آن، از ما بر طرف گردان؛ ای بیناترین بینایان، و ای شنواترین شنوایان، و ای سریع‌ترین حساب‌رسان، و ای داورترین حاکمان. ای محمد ای علی، ای علی ای محمد، ای مصطفی ای مرتضی، ای مرتضی ای مصطفی، یاری‌ام کنید که شما یاران من هستید؛ و کفایتم کنید که شما کفایت کنندگان من هستید؛ ای صاحب الزمان، به فریادم برس؛ به فریادم برس؛ به فریادم برس؛ مرا دریاب؛ مرا دریاب؛ مرا دریاب .

این دعا را تا بریده شدن نفس می گویی، سپس حاجتت را درخواست می کنی که به اذن خدا برآورده می‌شود. – . مصباح الزائر: ۲۰۲ – ۲۰۳ –

سپس نزد قبر امام جواد علیه السلام می‌ایستی و بر آن بوسه می‌زنی و می گویی:

درود بر تو ای ابا جعفر محمد فرزند علی، انسان نیکوکار و پرهیزکار، و امام باوفا؛ درود بر تو ای انسان پسندیده و پاک؛ درود بر تو ای ولی خدا؛ درود بر تو ای هم‌راز خداوند؛ درود بر تو ای نماینده خداوند؛ درود بر تو ای صاحب راز خدا؛ درود بر تو ای نور خداوند؛ درود بر تو ای فروغ خدا؛ درود بر تو ای کلمه خدا؛ درود بر تو ای رحمت خداوند؛ درود بر تو ای نور درخشنده؛ درود بر تو ای ماه تابان؛ درود بر تو ای پاک از نسل انسان‌های پاک؛ درود بر تو ای پاکیزه از نژاد پاکیزگان؛ درود

بر تو ای نشانه بزرگ؛ درود بر تو ای حجت بزرگ؛ درود بر تو ای به‌دور از لغزش‌ها؛ درود بر تو ای منزه از مشکلات؛ درود بر تو ای برتر از کاستی در ویژگی‌ها؛ درود بر تو ای پسندیده در نزد مردمان شریف؛ درود بر تو ای ستون دین؛ گواهی می‌دهم که تو ولی خدا و حجت او در زمین، و قرب خدا، و برگزیده او، و امانتدار دانش خداوند و دانش پیامبران، و پایه ایمان و ترجمان قرآن هستی.

گواهی می‌دهم که هر کسی پیرو تو باشد، بر طریق حق و هدایت است و به درستی که هر کس منکر تو باشد و به دشمنی تو برخیزد، در گمراهی و هلاکت است؛ من از آنها در دنیا و آخرت به درگاه خداوند و آستان تو بیزاری می‌جویم؛ و تا زمانی که من هستم و شب و روز برپاست، بر تو درود باد. - . مصباح الزائر: ۲۰۶ -

(درود فرستادن بر امام جواد؛ که خداوند بر او و خاندانش درود و سلام فرستد.)

خدایا، بر محمد و اهل بیت او درود فرست؛ و بر محمد فرزند علی، آن امام پاکیزه و پرهیزکار، و نیکوکار و باوفا، و پاکیزه و پاک، رهبر امت، و وارث امامان، و خزانه‌دار رحمت، و سرچشمه حکمت، و پیشوای برکت، و هم‌طراز قرآن در فرمانبرداری، و نمونه‌ای از جانشینان در اخلاص و عبادت، و حجت والای تو، و نمونه برجسته، و کلمه نیکوی تو، و دعوت کننده به سوی تو، و راهنمایی کننده به سوی تو، درود فرست؛ همان کسی که او را نشانه‌ای بر بندگانت، و مترجم قرآن، و آشکار کننده دستور تو، و یاری کننده دین، و دلیل بر آفریدگانت، و نوری که به وسیله آن تاریکی‌ها را شکافتی، و پیشوایی که هدایت به وسیله او به دست می‌آید، و شفاعت کننده‌ای که بهشت به شفاعت او به دست می‌آید، قرار دادی.

خدایا، همچنان که در خشوع خود برای تو، چیزی کم نگذاشت و از خشیت تو، بهره‌اش را کامل برگرفت، پس بر او چندین برابر آن مقدار درودی که بر هر دوستی که فرمانبرداری‌اش را پسندیدی، و خدمت او را پذیرفتی، فرستادی درود فرست؛ و از طرف ما بر روح پاک آن حضرت، درود و سلام رسان، و در دوستی او از نزد خود به ما فضل و احسان و آمرزش و خشنودی عطا کن؛ به راستی که تو دارای بخشندگی دیرینه و چشم‌پوشی نیکو هستی.

سپس نماز زیارت به جای آور و بعد از اینکه سلام نماز را دادی، بگو:

خدایا، تو پروردگار هستی و من پرورش داده شده‌ام، تو آفریدگار هستی و من آفریده شده‌ام، تو مالک هستی و من مملوک هستم، تو بخشنده هستی و من درخواست کننده‌ام، تو روزی دهنده هستی و من روزی‌خوارم، تو توانا هستی و من ناتوانم، تو نیرومند هستی و من ضعیف هستم، تو فریادرس هستی و من فریاد بر آورنده هستم، تو جاودانه هستی و من از بین رونده‌ام، تو بزرگ هستی و من کوچکم، تو باعظمت هستی و من ناچیزم، تو سرور هستی و من برده‌ام، تو عزتمند هستی و من خوارم، تو بلندمرتبه هستی و من پستم، تو تدبیرگر هستی و من در گرو تدبیر توأم، تو پاینده هستی و من گذرا هستم، تو پاداش دهنده هستی و من مزد گیرنده، تو برانگیزاننده هستی و من برانگیخته شده هستم، تو بی‌نیاز هستی و من نیازمندم، تو زنده هستی و من مرده‌ام؛ ای پروردگار، تو کسی غیر از من را برای عذاب دادن داری، ولی من کسی غیر از تو را که بر من دلسوزی و مهربانی نماید، ندارم .

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و ظهور آنها را نزدیک گردان، و بر خواری‌ام در برابر تو، و بر زاری‌ام به درگاه تو، و بر هراسان بودنم از مردم، و همدم شدنم با تو ای بزرگوار، رحم نما؛ در این لحظه با رحمتی از جانب خودت بر من نیکی فرما، به گونه‌ای که قلبم را با آن آرام کنی، و کارم را با آن سامان دهی، و پراکندگی‌ام را با آن گرد آوری، و چهره‌ام را با آن سفید گردانی، و منزلتم را با آن گرامی داری، و بار گناهم را از من فرو ریزی، و گناهان گذشته‌ام را با آن بیامرزی، و مرا در مدت عمر باقی‌مانده‌ام محافظت کنی، و در تمام مدت آن، مرا به اطاعت خودت و آنچه تو را از من خشنود می‌سازد، بکار گیری، و کردارم را به بهترین کردارها منتهی سازی، و بهشت را پاداش آن برای من قرار دهی، و مرا به راه مردمان شایسته بگماری، و مرا در استفاده شایسته از آنچه بخشیده‌ای یاری کنی، هم چنان که به نیکان در استفاده شایسته از آنچه به آنها بخشیده‌ای یاری دادی؛ و توفیق عمل نیک را که به من عطا نموده‌ای، هرگز از من نستانی؛ و مرا به ناشایستی که از آن نجاتم داده‌ای، هیچگاه باز مگردانی؛ و مرا مورد سرزنش دشمنان و رشک‌بران قرار ندهی؛ و هرگز مرا به اندازه یک چشم بر هم زدن و نه کم‌تر از این مقدار و نه بیشتر از آن، به خودم وا مگذاری، ای پروردگار جهانیان.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و حق را در شکل حقیقت بنمایان تا از آن پیروی کنم؛ و باطل را در شکل باطل بنمایان تا از آن دوری نمایم، و حق و باطل را بر من مشتبه مساز که مبادا بدون هدایتی از جانب تو، به پیروی از هوای نفس خودم پردازم؛ و نفسم را تابع طاعت خودت قرار ده؛ و از نفسم آنچه را که مورد رضای توست بر گیر؛ و به اذن خودت به حقیقتی که در مورد آن اختلاف نظر به وجود آمده است، راهنمایی‌ام کن؛ زیرا تو هر کسی را بخواهی، به راه راست راهنمایی می کنی. سپس به دلخواه خودت دعا کن. - . مصباح الزائر: ۲۰۷ – ۲۰۸ –

**[ترجمه]

«۱۲»

زِیَارَهٌ أُخْرَی لَهُ علیه السلام: السَّلَامُ عَلَی الْبَابِ الْأَقْصَدِ وَ الطَّرِیقِ الْأَرْشَدِ وَ الْعَالِمِ الْمُؤَیَّدِ یَنْبُوعِ الْحِکَمِ وَ مِصْبَاحِ الظُّلَمِ سَیِّدِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ الْهَادِی إِلَی الرَّشَادِ الْمُوَفَّقِ بِالتَّأْیِیدِ وَ السَّدَادِ مَوْلَایَ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجَوَادِ أَشْهَدُ یَا وَلِیَّ اللَّهِ أَنَّکَ أَقَمْتَ

ص: ۲۲

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۰۷– ۲۰۸.

الصَّلَاهَ وَ آتَیتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَعِشْتَ سَعِیداً وَ مَضَیتَ شَهِیداً یَا لَیتَنِی کُنْتُ مَعَکُمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِیماً وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

ثُمَّ قَبِّلِ التُّرْبَهَ وَ ضَعْ خَدَّکَ الْأَیمَنَ عَلَیهَا وَ صَلِّ رَکْعَتَینِ لِلزِّیارَهِ وَ ادْعُ بَعْدَهُمَا بِمَا تَشَاءُ(۱).

**[ترجمه]زیارت دیگری برای امام جواد علیه السلام درود بر درگاه روی آورده شده، و راه راست، و عالم تأیید شده، و سرچشمه حکمت‌ها، و چراغ تاریکی‌ها، و سرور عرب و عجم، هدایت کننده به راه شکوفایی، توفیق داده شده توسط تأیید خداوندی و استواری؛ ای سرور من، ابی جعفر محمد فرزند علی، امام جواد، گواهی می‌دهم ای ولی خدا، که تو نماز را به پا داشتی، و زکات را ادا نمودی، و امر به معروف و نهی از منکر کردی، و در راه خدا آن چنان که شایسته بود، جهاد کردی و خدا را خالصانه پرستیدی تا مرگ به سراغ تو آمد؛ پس خوشبخت زندگی کردی و شهید از دنیا رفتی؛ ای کاش من هم با شما بودم و به کامیابی بزرگ نائل می‌شدم؛ و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد.

سپس بر خاک بوسه بزن و صورت راست خود را برآن بگذار و دو رکعت نماز زیارت به جای آور و بعد از آن هر چه می... خواهی، دعا کن. - . مصباح الزائر: ۲۰۸ -

**[ترجمه]

«۱۳»

زِیارَهٌ أُخْرَی لَهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیهِ: تَقِفُ عَلَیهِ وَ أَنْتَ مُسْتَقْبِلُهُ بِوَجْهِکَ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا نُورَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا خِیرَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیکَ أَیُّهَا الْإِمَامُ ابْنُ الْإِمَامِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ جَمِیعِ الْأَنَامِ السَّلَامُ عَلَیکَ أَیُّهَا الْمُبَرَّأُ مِنَ الْآثَامِ السَّلَامُ عَلَیکَ أَیُّهَا الدَّاعِی إِلَی الْحَقِّ وَ الْهُدَی السَّلَامُ عَلَیکَ أَیُّهَا الْمُزِیلُ لِلشَّکِّ وَ الْعَمَی وَ الرَّدَی السَّلَامُ عَلَیکَ أَیُّهَا الدَّاعِی إِلَی الْخَیرِ وَ السَّدَادِ السَّلَامُ عَلَیکَ أَیُّهَا الْإِمَامُ الْمَعْرُوفُ بِأَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجَوَادِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا ابْنَ خَیرِ الْأَنَامِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الْکِرَامِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا خَازِنَ الْعِلْمِ وَ مَعْدِنَ الْحِکْمَهِ السَّلَامُ عَلَیکَ أَیُّهَا الْمُؤَیَّدُ بِالْعِصْمَهِ السَّلَامُ عَلَیکَ یَا مَوْلَای یَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

أَشْهَدُ أَنَّکَ یَا مَوْلَای أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَیتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تَلَوْتَ الْکِتَابَ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَی الْأَذَی فِی جَنْبِهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ أَنَا أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِمُوَالاتِکَ أَتَیتُکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ عَائِذاً بِقَبْرِکَ مُقِرّاً بِفَضْلِکَ مُوَالِیاً لِمَنْ وَالَیتَ مُعَادِیاً لِمَنْ عَادَیتَ مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِکَ وَ بِضَلَالَهِ مَنْ خَالَفَکَ مُسْتَشْفِعاً بِکَ إِلَی اللَّهِ لِیغْفِرَ بِکَ ذُنُوبِی وَ یتَجَاوَزَ عَنْ سَیئَاتِی فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ.

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۰۸.

ثُمَّ تَنْكَبُّ عَلَى الْقَبْرِ وَ تُقَبِّلُهُ وَ تَدْعُو بِمَا تُرِيدُ(۱)

ذِكْرُ وَدَاعٍ لَهُ وَ لِلْكَاظِمِ عليهما السلام تَقِفُ عَلَى قَبْرِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ الْمُطَهَّرِينَ وَ عَلَى أَبْنَائِكَ الطَّيِّبِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ سَلَامَ مُوَدِّعٍ لَا سَئِمٍ وَ لَا قَالٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ يَا مَوْلَایَ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِی إِيَّاهُ وَ ارْزُقْنِی زِيَارَتَهُ أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِی فَإِنْ تَوَفَّيْتَنِی فَاحْشُرْنِی مَعَهُ وَ فِی زُمْرَتِهِ وَ زُمْرَهِ آبَائِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ اللَّهُمَّ لَا تُفَرِّقْ بَيْنِی وَ بَيْنَهُ أَبَداً وَ لَا تُخْرِجْنِی مِنْ هَذِهِ الْقُبَّهِ الشَّرِيفَهِ إِلَّا مَغْفُوراً ذَنْبِی مَشْكُوراً سَعْيِی مَقْبُولًا عَمَلِی مَبْرُوراً زِيَارَتِی مَقْضِيّاً حَوَائِجِی قَدْ كَشَفْتَ جَمِيعَ الْبَلَاءِ عَنِّی اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ يَنْقَلِبُ مُفْلِحاً مُنْجِحاً سَالِماً غَانِماً بِأَفْضَلِ مَا يَنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُوَّارِهِ وَ مَوَالِيهِ وَ مُحِبِّيهِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ اجْعَلَانِی فِی هَمِّكُمَا وَ صَيِّرَانِی فِی حِزْبِكُمَا وَ أَدْخِلَانِی فِی شَفَاعَتِكُمَا وَ اذْكُرَانِی عِنْدَ رَبِّكُمَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمَا وَ عَلَى أَهْلِكُمَا وَ لَا فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنِی وَ بَيْنَكُمَا وَ لَا قَطَعَ عَنِّی بَرَكَتَكُمَا وَ غَفَرَ لِی وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

ثُمَّ تَدْعُو بِمَا تُحِبُّ ثُمَّ تَخْرُجُ وَ لَا تَجْعَلْ ظَهْرَكَ إِلَى الضَّرِيحِ وَ امْضِ كَذَلِكَ حَتَّى تَغِيبَ عَنْ مُعَايَنَتِكَ.

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۰۸- ۲۰۹.

إلی هذا انتهی ما أورده السید ره من زیاره الإمامین صلوات الله علیهما(۱).

**[ترجمه]زیارت دیگری برای آن حضرت؛ که درودهای خداوند بر او باد.

مقابل قبر حضرت می‌ایستی و می گویی: درود بر تو ای برگزیده خدا، درود بر تو ای دوست خدا، درود بر تو ای ولی خدا، درود بر تو ای حجت خدا، درود بر تو ای نور خدا، درود بر تو ای برگزیده خدا، درود بر تو ای امام فرزند امام، درود بر تو ای فرزند سرور تمام آفریدگان، درود بر تو ای پیراسته از گناهان، درود بر تو ای دعوت کننده به سوی حق و هدایت، درود بر تو ای برطرف کننده شک و گمراهی و نابودی، درود بر تو ای دعوت کننده به سوی خیر و استواری، درود بر تو ای امام معروف به ابی جعفر محمد فرزند علی، امام جواد، درود بر تو ای فرزند بهترین آفریدگان، درود بر تو ای فرزند پیشوایان بزرگوار، درود بر تو ای خزانه‌دار دانش، و معدن حکمت، درود بر تو ای تأیید شده به سبب عصمت و پاکدامنی، درود بر تو ای سرور من، ای ابا جعفر محمد فرزند علی، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد.

گواهی می‌دهم ای سرور من، که تو نماز را به پا داشتی، و زکات را ادا نمودی، و امر به معروف و نهی از منکر کردی، و کتاب خدا را آن چنان که سزاوار آن بود تلاوت نمودی، و در راه خدا آن چنان که شایسته بود جهاد کردی، و در راه او بر آزار مردم شکیبایی ورزیدی، و خالصانه خدا را عبادت کردی تا اینکه زمان رحلت از این دنیا به سراغ تو آمد؛ من به درگاه خدا از دشمنانت بیزاری می‌جویم، و به سوی خدا به واسطه دوستی تو تقرّب می‌جویم؛ ای فرزند رسول خدا، من برای زیارت نزد تو آمدم، در حالی که آشنا به حق تو، و پناهنده به قبر تو، و اعتراف کننده به برتری‌ات، دوستدار برای کسی که تو را دوست بدارد، و دشمن برای کسی که تو را دشمن بدارد، نسبت به جایگاه تو و به گمراهی کسی که با تو مخالفت ورزد بینا و آشنا، و خواهان شفاعت به وسیله تو به درگاه خداوند هستم، تا گناهم را بیامرزد، و از بدی‌هایم در گذرد، پس نزد پروردگارت مرا شفاعت نما.

سپس خود را بر روی قبر بیفکن و آن را ببوس و آنچه می‌خواهی، درخواست کن. - . مصباح الزائر: ۲۰۸ - ۲۰۹ -

ذکر هنگام وداع آن حضرت و نیز امام موسی کاظم علیهما السلام: کنار قبر امام محمد تقی علیه السلام می‌ایستی و می گویی:

درود بر تو ای ولی خدا و فرزند ولی او، درود بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت او، درود بر تو ای فرزند رسول خدا، درود بر تو ای فرزند امیرالمؤمنین، درود بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، درود بر تو ای فرزند حسن و حسین، درود بر تو ای فرزند امامان پاک، درود بر تو و بر پدران پاک و بر فرزندان پاکیزه‌ات باد؛ درود بر تو ای سرور من، ای ابا جعفر، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد. سلام بر تو، سلام وداع کننده‌ای که نه خسته شده و نه ملول گشته است، و رحمت خدا و برکت‌های او بر تو باد؛ تو را به خدا می‌سپارم و از او میخواهم که حق تو را رعایت کند؛ و بر تو سلام می کنم و به خداوند و به پیامبر و به هر چه از جانب خداوند آمده است، ایمان آوردم.

خدایا، برمحمد و خاندان محمد درود فرست، و نام ما را با گواهان ثبت کن؛ خدایا، این زیارت را آخرین زیارت من از او قرار مده، و زیارتش را تا زمانی که زنده‌ام، همواره روزی من گردان، و اگر مرا از دنیا بردی، در زمره او و در زمره پدران

پاک و وارسته‌اش محشور کن؛ خدایا، هیچگاه بین من و او جدایی مینداز، و مرا از این بارگاه باشکوه خارج مگردان جز آن که گناهم آمرزیده شده، و کوششم مورد سپاس قرار گرفته، و کردارم پذیرفته شده، و زیارتم مورد قبول، و خواسته‌هایم برآورده شده، و تمام گرفتاری‌ها از من برطرف شده باشد.

خدایا، برمحمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا از کسانی که رستگار و موفق و سالم و کامیاب باز می‌گردند، به بهترین صورت که هریک از زائران و هواداران و دوستانش باز می‌گردند، باز گردان؛ پدر و مادرم و خودم و خانواده‌ام و دارایی‌ام فدای تو باد، ای موسی فرزند جعفر، و ای محمد فرزند علی؛ مرا مورد توجه و عنایت خود قرار دهید، و از گروه خودتان بنمایید، و در شفاعت خودتان داخل گردانید، و نزد پروردگارتان مرا یاد کنید؛ درود خدا بر شما و بر خانواده شما دو امام؛ خداوند بین من و شما جدایی نیندازد، و برکت شما را از من قطع نگرداند، و مرا و پدر و مادرم و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرزد، به راستی که او ستوده و بزرگوار است.

سپس به دلخواه خوت دعا می‌کنی، و بدون اینکه به طرف ضریح پشت کنی خارج می‌شوی، و همین گونه برو تا این که ضریح از دیدگانت ناپدید شود.

آنچه سید - که رحمت خدا بر او باد، - در مورد زیارت این دو امام آورده بود، در اینجا به پایان رسید. - . مصباح الزائر: **۲۰۹**
-

**[ترجمه]

توضیح

المطامير جمع المطموره و هی الحفيره تحت الأرض قوله فی الغابرين الغابر الماضی و الباقی و المراد به هنا الثانی أی حال كونهم فی الباقين بعدی أو فی أمر الباقين بأن تكف عن أهلی أذاهم و تجعلهم مشفقين عليهم و يقال برح الخفاء كسمع إذا وضح الأمر و السفير الرسول المصلح بين القوم قوله يا سر الله أی صاحب سره أو الذی ستر الله جلالته و منزلته عن الناس.

**[ترجمه]«مطامیر» جمع مطموره، عبارت است از گودالی در زیر زمین. عبارت: «فی الغابرین»، الغابر یعنی گذشته و باقیمانده؛ مقصود از آن در این جا، معنای دوم است، یعنی بودنشان در میان بازماندگان پس از من؛ یا در معنای امور باقیماندگان است، به این صورت که آزارشان را از خانواده من بازگردانی، و آنها را دلسوز ایشان قرار دهی. «برح الخفا» مانند «سمع» - در وزن - زمانی گفته می‌شود که مسئله نمایان شود. و «السفیر»، یعنی فرستاده اصلاحگر در میان قوم؛ عبارت: «یا سرّ الله»، یعنی صاحب سرّ او؛ یا کسی که خداوند بزرگی و و منزلت او را از مردم پوشیده نگاه دارد.

**[ترجمه]

أقول

زيارتهما عليهما السلام فى الأيام الشريفه و الأوقات المختصه بهما آكد و أنسب كيوم ولاده الكاظم عليه السلام و هو سابع صفر و يوم وفاته عليه السلام و هو الخامس و العشرون من رجب أو سادسه و قيل خامسه و يوم إمامته و هو منتصف رجب أو شوال و يوم ولاده الجواد عليه السلام و هو عاشر رجب بروايه ابن عياش أو سابع عشر شهر رمضان أو منتصفه و يوم وفاته و هو آخر ذى القعده أو الحادى عشر منه و يوم إمامته و هو شهاده أبيه عليهما السلام كما سيأتى.

ص: ٢٥

١- ١. مصباح الزائر ص ٢٠٩.

**[ترجمه]زیارت این دو امام در روزهای باشرافت و زمان‌های مخصوص به آن دو امام، مانند روز میلاد امام کاظم علیه السلام که هفتم صفر، و روز وفات آن حضرت که بیست و پنجم رجب یا ششم و بنا به قولی، پنجم رجب است، و روز امامت او، که نیمه رجب یا شوال است، و روز ولادت امام جواد علیه السلام که دهم رجب به روایت ابن عیّاش یا هفدهم رمضان یا نیمه آن است، و روز وفات آن حضرت که آخر ذی القعده یا یازدهم آن است، و روز امامت او که همان روز شهادت پدرش علیهما السلام است، همان طور که به زودی خواهد آمد، بیشتر مورد سفارش و مناسب‌تر است .

**[ترجمه]

باب ۳ فضل مسجد براثا و العمل فيه

الأخبار

«۱»

شف، [كشف اليقين] وَجَدْتُ بِخَطِّ الْمُحَدِّثِ الْأَخْبَارِيِّ مُحَمَّدِ بْنِ الْمَشْهَدِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَشَايِخِهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ وَ كَانَ خَادِمَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه و آله قَالَ: لَمَّا رَجَعَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام مِنْ قِتَالِ أَهْلِ النَّهْرَوَانِ نَزَلَ بَرَاثَا وَ كَانَ بِهَا رَاهِبٌ فِي قَلَّايَتِهِ وَ كَانَ اسْمُهُ الْحُبَابَ فَلَمَّا سَمِعَ الرَّاهِبُ الصَّيْحَةَ وَ الْعَسْكَرَ أَشْرَفَ مِنْ قَلَّايَتِهِ إِلَى الْأَرْضِ فَنَظَرَ إِلَى عَسْكَرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَاسْتَفْظَعَ ذَلِكَ فَنَزَلَ مُبَادِراً فَقَالَ مَنْ هَذَا وَ مَنْ رَئِيسُ هَذَا الْعَسْكَرِ فَقِيلَ لَهُ هَذَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ قَدْ رَجَعَ مِنْ قِتَالِ أَهْلِ النَّهْرَوَانِ فَجَاءَ الْحُبَابُ مُبَادِراً يَتَخَطَّى النَّاسَ حَتَّى وَقَفَ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حَقّاً حَقّاً فَقَالَ وَ مَا عِلْمُكَ بِأَنِّي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ حَقّاً حَقّاً قَالَ لَهُ بِذَلِكَ أَخْبَرَنَا عُلَمَاؤُنَا وَ أَحْبَارُنَا فَقَالَ لَهُ يَا حُبَابُ فَقَالَ لَهُ الرَّاهِبُ وَ مَا عِلْمُكَ بِاسْمِي فَقَالَ أَعْلَمَنِي بِذَلِكَ حَبِيبِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه و آله فَقَالَ لَهُ الْحُبَابُ مُدَّ يَدَكَ فَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه و آله وَ أَنَّكَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَصِيُّهُ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ أَيْنَ تَأْوِي فَقَالَ أَكُونُ فِي قَلَّايَةٍ لِي هَاهُنَا فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ بَعْدَ يَوْمِكَ هَذَا لَا تَسْكُنْ فِيهَا وَ لَكِنِ ابْنِ هَاهُنَا مَسْجِداً وَ سَمِّهِ بِاسْمِ بَانِيهِ فَبَنَاهُ رَجُلٌ اسْمُهُ بَرَاثَا فَسُمِّيَ الْمَسْجِدُ بَرَاثَا بِاسْمِ الْبَانِي لَهُ ثُمَّ قَالَ وَ مِنْ أَيْنَ تَشْرَبُ يَا حُبَابُ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ دِجْلَةَ هَاهُنَا قَالَ فَلِمَ لَا تَحْفِرُ هَاهُنَا عَيْناً أَوْ بِئْراً فَقَالَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كُلَّمَا حَفَرْنَا بِئْراً وَجَدْنَاهَا مَالِحَةً غَيْرَ عَذْبَةٍ فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام احْفِرْ هَاهُنَا بِئْراً فَحَفَرَ فَخَرَجَتْ عَلَيْهِمْ صَخْرَةٌ لَمْ يَسْتَطِيعُوا قَلْعَهَا فَقَلَعَهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَانْقَلَعَتْ عَنْ عَيْنٍ

أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ وَ أَلَذَّ مِنَ الزُّبْدِ فَقَالَ لَهُ يَا حُبَابُ يَكُونُ شُرْبُكَ مِنْ هَذِهِ الْعَيْنِ أَمَا إِنَّهُ يَا حُبَابُ سَتُبْنَى إِلَى جَنْبِ مَسْجِدِكَ هَذَا مَدِينَةٌ وَ تَكْثُرُ الْجَبَابِرَةُ فِيهَا وَ يَعْظُمُ الْبَلَاءُ حَتَّى إِنَّهُ لَيُرْكَبُ فِيهَا كُلَّ لَيْلَةِ جُمُعَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ فَرْجٍ حَرَامٍ (۱).

**[ترجمه]کشف الیقین: به خط حدیث شناس اخباری، محمد فرزند مشهدی نوشته‌ای یافتم که با سند خودش نقل کرده است که جابر بن عبدالله انصاری گفته است: انس فرزند مالک که خدمتکار رسول خدا صلی الله علیه و آله بود، برای ما نقل کرد و گفت: هنگامی که امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب از جنگ نهروان باز گشت، در براثا فرود آمد، در آن جا عابدی وجود داشت که در مسکن خودش ساکن بود و نامش حباب بود. وقتی عابد، فریاد و صدای لشکر را شنید از مسکن به سمت بیابان روی کرد و نگاهی به سپاه امیرالمؤمنین علیه السلام انداخت وآن امر را ناپسند دانست و زود پایین آمد و گفت: این سپاه چیست؟ و فرمانده این سپاه چه کسی است؟ به او گفته شد: او امیرالمؤمنین علیه السلام است که از جنگ نهروان باز گشته است. حباب به سرعت از بین مردم عبور کرد و مقابل امیرالمؤمنین ایستاد و گفت: درود بر تو ای امیرالمؤمنین حقیقی و راستین!

امیرالمؤمنین فرمود: از کجا فهمیدی که من امیرالمؤمنین حقیقی و راستین هستم؟ حباب به او گفت: دانشمندان و بزرگان دینی ما، خبر آن را به ما داده‌اند. حضرت فرمود: ای حباب! عابد به او گفت: شما از کجا اسم مرا می‌دانی؟ امام فرمود: حبیب من رسول خدا صلی الله علیه و آله آن را به من آموخته است. حباب گفت: دستت را جلوتر بیاور؛ گواهی می‌دهم که هیچ خدایی جز الله نیست و محمد، فرستاده خدا است و تو، علی فرزند ابی‌طالب، جانشین او هستی. امیرالمؤمنین فرمود: در کجا ساکن هستی؟ حباب گفت: من در صومعه‌ام که همین جا قرار دارد، ساکن هستم. امیرالمؤمنین فرمود: از امروز به بعد در این جا ساکن نباش، اما در این جا مسجدی بنا کن و آن را به نام سازنده آن نامگذاری نما؛ مردی به اسم براثا آن مسجد را بنا نمود و مسجد به نام سازنده‌اش براثا نامیده شد.

سپس فرمود: ای حباب، از کجا آب می‌نوشی؟ گفت: ای امیرالمؤمنین، از نهر دجله که این جا قرار دارد؛ امام فرمود: چرا در این جا چشمه یا چاهی حفر نمی‌کنی؟ حباب به امام گفت: ای امیرالمؤمنین، هر زمان چاهی حفر می‌کنیم، آن را شور و ناگوار می‌یابیم؛ امیرالمؤمنین علیه السلام به او فرمود: در این مکان چاهی حفر کن؛ وی حفر کرد و تخته سنگی در برابرشان بیرون آمد، به طوری که نتوانستند آن را در آورند؛ امیرالمؤمنین علیه السلام آن تخته سنگ را در آورد و به دنبال آن، چشمه‌ای شیرین‌تر از عسل و گواراتر از سرشیر جوشیدن گرفت. امام به او فرمود: ای حباب، آب آشامیدنی تو از این چشمه خواهد بود؛ اما ای حباب، در کنار این مسجد تو، شهری ساخته خواهد شد که ستمگران در آن زیاد می‌شوند و گرفتاری در آن شهر، بزرگ می‌شود، تا اینکه هر شب جمعه در آنجا، هفتاد هزار زنا صورت می‌گیرد. - . کشف الیقین: ۱۵۶ -۱۵۷ -

**[ترجمه]

بیان

قال فی النهایه(۲)

القلایه معرب کلاده من بیوت عباده النصاری.

**[ترجمه]در النهایه گفته است: - . النهایه ۳ : ۳۰۹ -

«القلایه»، معادل عربی واژه «کلاده» و آن، عبارت از پرستش‌گاه‌های مردمان نصاری است.

**[ترجمه]

أقول

قد مر الحدیث بطوله فی کتاب أحوال أمیر المؤمنین علیه السلام.

**[ترجمه]این حدیث به صورت کامل در کتاب احوال امیرالمؤمنین علیه السلام بیان شد.

**[ترجمه]

«۲»

ما، [الأمالی] للشیخ الطوسی الْمُفِیدُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ بِلَالٍ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عِیسَی بْنِ حُمَیْدٍ عَنْ أَبِیهِ حُمَیْدِ بْنِ قَیْسٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَبِیهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام یَقُولُ: إِنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام لَمَّا رَجَعَ مِنْ وَقْعَهِ الْخَوَارِجِ اجْتَازَ بِالزَّوْرَاءِ فَقَالَ لِلنَّاسِ إِنَّهَا الزَّوْرَاءُ فَسِیرُوا وَ جَنِّبُوا عَنْهَا فَإِنَّ الْخَسْفَ أَسْرَعُ إِلَیْهَا مِنَ الْوَتِدِ فِی النُّخَالَهِ فَلَمَّا أَتَی مَوْضِعاً مِنْ أَرْضِهَا قَالَ مَا هَذِهِ الْأَرْضُ قِیلَ أَرْضُ نَجْرَا فَقَالَ أَرْضُ سِبَاخٍ جَنِّبُوا وَ یَمِّنُوا فَلَمَّا أَتَی یَمْنَهَ السَّوَادِ إِذَا هُوَ بِرَاهِبٍ فِی صَوْمَعَهٍ فَقَالَ لَهُ یَا رَاهِبُ أَنْزِلُ هَاهُنَا فَقَالَ لَهُ الرَّاهِبُ لَا تَنْزِلْ هَذِهِ الْأَرْضَ بِجَیْشِکَ قَالَ وَ لِمَ قَالَ لِأَنَّهُ لَا یَنْزِلُهَا إِلَّا نَبِیٌّ أَوْ وَصِیُّ نَبِیٍّ بِجَیْشِهِ یُقَاتِلُ فِی سَبِیلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ هَکَذَا نَجِدُ فِی کُتُبِنَا فَقَالَ لَهُ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام أَنَا ذَلِکَ فَنَزَلَ الرَّاهِبُ إِلَیْهِ فَقَالَ خُذْ عَلَیَّ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ إِنِّی وَجَدْتُ فِی الْإِنْجِیلِ نَعْتَکَ وَ أَنَّکَ تَنْزِلُ أَرْضَ بَرَاثَا بَیْتَ مَرْیَمَ وَ أَرْضَ عِیسَی علیهما السلام فَقَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ قِفْ وَ لَا تُخْبِرْنَا بِشَیْ ءٍ ثُمَّ أَتَی مَوْضِعاً فَقَالَ الْکُزُوا هَذَا فَلَکَزَهُ بِرِجْلِهِ علیه السلام فَانْبَجَسَتْ عَیْنٌ خَرَّارَهٌ فَقَالَ هَذِهِ عَیْنُ مَرْیَمَ الَّتِی أُنْبِعَتْ لَهَا ثُمَّ قَالَ اکْشِفُوا هَاهُنَا عَلَی سَبْعَهَ عَشَرَ ذِرَاعاً فَکُشِفَ فَإِذَا بِصَخْرَهٍ بَیْضَاءَ فَقَالَ علیه السلام عَلَی هَذِهِ وَضَعَتْ مَرْیَمُ عِیسَی مِنْ عَاتِقِهَا وَ صَلَّتْ هَاهُنَا فَنَصَبَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام الصَّخْرَهَ وَ صَلَّی إِلَیْهَا وَ أَقَامَ هُنَاکَ أَرْبَعَهَ أَیَّامٍ یُتِمُّ الصَّلَاهَ وَ جَعَلَ الْحَرَمَ

ص: ۲۷

۱- ۱. کشف الیقین ص ۱۵۶- ۱۵۷ للسیّد بن طاوس طبع النجف.

۲- ۲. النهایه ج ۳ ص ۳۰۹.

فِی خَیْمَهٍ مِنَ الْمَوْضِعِ عَلَی دَعْوَهٍ ثُمَّ قَالَ أَرْضُ بَرَاثَا هَذَا بَیْتُ مَرْیَمَ علیها السلام هَذَا الْمَوْضِعُ الْمُقَدَّسُ صَلَّی فِیهَا الْأَنْبِیَاءُ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیٍّ علیهما السلام وَ لَقَدْ وَجَدْنَا أَنَّهُ صَلَّی فِیهِ إِبْرَاهِیمُ قَبْلَ عِیسَی علیهما السلام (۱).

**[ترجمه]امالی الطوسی: امام باقر علیه السلام فرمود: زمانی که امیرالمؤمنین علیه السلام از نبرد با خوارج باز گشت، از سرزمین زوراء عبورکرد و به مردم فرمود: اینجا سرزمین زوراء است؛ بروید و از آن دور شوید؛ چرا که واقع شدن خواری و ذلت در آن، سریع تر از فرو رفتن میخ در سبوس است. وقتی به قسمتی از سرزمین بغداد آمد، فرمود: نام این سرزمین چیست؟ گفته شد: سرزمین نجرا؛ حضرت فرمود: - نجرا - سرزمینی بایر است؛ از اینجا دور شوید و به سمت راست حرکت کنید. وقتی به سمت راست آمد، با عابدی که در صومعه بود، رو به رو شد؛ به او فرمود: ای عابد، آیا می‌توانم در اینجا اطراق کنم؟ عابد به او گفت: با سپاهت در این سرزمین اطراق نکن؛ فرمود: چرا؟ گفت: زیرا در این سرزمین جز پیامبر و جانشین پیامبر که با سپاهیانش در راه خداوند عز و جل نبرد می کند، کسی فرود نمی‌آید؛ در کتاب‌هایمان این گونه یافته- و خوانده-ایم. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: من همان فرد هستم؛ عابد به سمت حضرت آمد و گفت: مرا به آیین اسلام در بیاور؛ چرا که من در انجیل وصف تو را یافته‌ام و اینکه تو در سرزمین براثا خانه مریم و سرزمین عیسی علیهما السلام فرود می‌آیی. امیرالمؤمنین فرمود: بایست و ما را از چیزی آگاه مساز. سپس به قسمتی از سرزمین آمد و فرمود: با دست های خود زمین را بکنید و خود حضرت نیز با دستش زمین را کند و چشمه‌ای جوشان فوران کرد؛ و فرمود: این چشمه مریم است که برای او جوشیدن گرفت.

سپس فرمود: در اینجا به اندازه هفده ذراع حفر کنید؛ حفر کردند و تخته سنگی سفید رنگ نمایان گشت؛ به دنبال این، حضرت علیه السلام فرمود: بر روی این تخته سنگ بود که مریم، عیسی را از دوشش برداشت و بر روی آن نهاد و در اینجا نماز خواند. سپس امیرالمؤمنین علیه السلام آن تخته سنگ را راست نمود و به سمت آن نماز خواند و در آنجا چهار روز اقامت نمود و نماز را کامل می‌خواند، و خانواده خویش را در چادری که با آن موضع به اندازه رسیدن صدای یک انسان فاصله داشت، اسکان داد؛ سپس فرمود: - اینجا - سرزمین براثا و این خانه مریم علیه السلام و مکان مقدّسی است که پیامبران در آن نماز خوانده‌اند. امام محمد باقر علیه السلام فرمود: ما نیز چنین یافته‌ایم که ابراهیم علیه السلام قبل از عیسی علیه السلام در آن مکان نماز خوانده است. - . امالی طوسی ۱ : ۲۰۲؛ چاپ نجف اشرف -

**[ترجمه]

«۳»

یج، [الخرائج و الجرائح] مُرْسَلًا عَنْهُ علیه السلام: مِثْلَهُ (۲)

**[ترجمه]الخرائج: مثل همین روایت را به صورت مرسل از آن حضرت علیه السلام روایت کرده است. - . الخرائج: آن را در محل مورد نظر نیافتم. -

**[ترجمه]

بیان

اللكز الـدفع بالكف و الخرير صوت الماء قوله على دعوه أى كان البعـد بينهما قدر مد صوت داع ينادى ثم اعلم أنه يسـتفاد من هذا الخبر أن هذا الموضع أيضا من المواضع التى يجوز للمسافر إتمام الصلاه فيها و لم يقل به أحد.

**[ترجمه]«اللكز»، یعنی رانـدن بـا دست؛ «الخریر»، یعنی صـدای آب؛ عبـارت «علی دعـوه»، یعنی فاصـله بین آن دو به انـدازه مسافت رسـیدن صـدای ندا دهنده است؛ سـپس بدان از این روایت اسـتفاده می‌شود که این مکان از جمله مکان‌هایی است که برای مسافر جایز است نماز را در آنجا تمام بخواند، ولی کسی این مطلب را بیان نکرده است.

**[ترجمه]

«۴»

قب، [المنـاقب] لاـبن شـهرآشوب الْحَارِثُ الْأَعْوَرُ وَ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ وَ أَبُو أَيُّوبَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السـلام: أَنَّهُ لَمَّا رَجَعَ مِنْ وَقْعَهِ الْخَوَارِجِ نَزَلَ يُمْنَى السَّوَادِ فَقَالَ لَهُ رَاهِبٌ لَا يَنْزِلُ هَاهُنَا إِلَّا وَصِيُّ نَبِيٍّ يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ عَلِيٌّ فَأَنَا سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ وَصِيُّ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ قَالَ فَإِذاً أَنْتَ أَصْلَعُ قُرَيْشٍ وَصِيُّ مُحَمَّدٍ خُذْ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ إِنِّي وَجَدْتُ فِي الْإِنْجِيلِ نَعْتَكَ وَ أَنْتَ تَنْزِلُ مَسْجِدَ بَرَاثَا بَيْتَ مَرْيَمَ وَ أَرْضَ عِيسَى قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَاجْلِسْ يَا حُبَابُ قَالَ وَ هَذِهِ دَلَالَهٌ أُخْرَى ثُمَّ قَالَ فَانْزِلْ يَا حُبَابُ مِنْ هَذِهِ الصَّوْمَعَهِ وَ ابْنِ هَذَا الدَّيْرَ مَسْجِداً فَبَنَى حُبَابٌ الدَّيْرَ مَسْجِداً وَ لَحِقَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى الْكُوفَهِ فَلَمْ يَزَلْ بِهَا مُقِيماً حَتَّى قُتِلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَعَادَ حُبَابٌ إِلَى مَسْجِدِهِ بِبَرَاثَا(۳).

**[ترجمه]المناقب: حارث الأعور و عمرو پسر حریث و ابو ایوب نقل کرده‌اند که امیرالمؤمنین هنگامی که از جنگ با خوارج باز گشت، در سـمت راست نخلسـتان ها فرود آمد ترسایی به حضـرت گفت: فقط جانشین پیامبر که در راه خدا می‌جنگد، در این مکان فرود می‌آید؛ علی علیه السـلام فرمود: من سـرور جانشینان، جانشین سرور پیامبران هستم. وی گفت: پس بنابر این تو بایـد مرد بـدون مو پیشـانی طـایفه قریش و جانشـین محمـد باشـی؛ مرا به دین اسـلام در بیاور که من در انجیل، توصـیف تو را دیده‌ام که تو در مسجد براثا که خانه مریم و سرزمین عیسی است، فرود می‌آیی.

امیرالمـؤمنین فرمود: ای حبـاب بنشـین؛ وی گفت: و این نشـانه دیگری است. حضـرت سپس فرمود: ای حبـاب، از این صومعه پـایین بیـا و به جـای این دیر، مسـجد بسـاز. حباب دیر را مسـجد ساخت و همراه امیرالمؤمنین به کوفه آمـد و همچنان در آنجا ساکن بود تا این که امیرالمؤمنین به شهادت رسید و حباب به مسجدش در براثا باز گشت. –. مناقب ابن شهر آشوب ۲ : ۱۰۰؛ چاپ نجف اشرف –

**[ترجمه]

«۵»

وَ فِی رِوَایَهٍ: أَنَّ الرَّاهِبَ قَالَ قَرَأْتُ أَنَّهُ یُصَلِّی فِی هَذَا الْمَوْضِعِ إِیلِیَا وَصِیُّ الْبَارِقْلِیطَا مُحَمَّدٍ نَبِیِّ الْأُمِّیِّینَ الْخَاتِمِ لِمَنْ سَبَقَهُ مِنْ أَنْبِیَاءِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ فِی کَلَامٍ کَثِیرٍ فَمَنْ أَدْرَکَهُ فَلْیَتَّبِعِ النُّورَ الَّذِی جَاءَ بِهِ أَلَا وَ إِنَّهُ یُغْرَسُ فِی آخِرِ الْأَیَّامِ بِهَذِهِ الْبُقْعَهِ شَجَرَهٌ لَا یَفْسُدُ ثَمَرَتُهَا(۴).

۱- ۱. أمالی الطوسیّ ج ۱ ص ۲۰۲ طبع النجف الأشرف.

۲- ۲. الخرائج لم أعثر علیه فی مظانه.

۳- ۳. مناقب ابن شهرآشوب ج ۲ ص ۱۰۰ طبع النجف الأشرف.

۴- ۴. مناقب ابن شهرآشوب ج ۲ ص ۱۰۰ طبع النجف الأشرف.

**[ترجمه]در روایتی آمده است که ترسا گفت: در انجیل خوانده‌ام که ایلیا جانشین البارقلیطا، محمد، پیامبر امی و آخرین فرد از پیـامبران خداونـد و فرسـتادگان او که قبـل از وی بودنـد، در این مکـان نماز می‌خوانـد؛- و این مطلب را در ضـمن سـخنان بسیاری بیان کرد- هر کس او را درک نماید، باید از نوری که او آورده است، پیروی نماید؛ به یقین بدانید که در آخر الزمان در این مکان درختی کاشته میشود که میوه‌اش هرگز فاسد نمی‌شود. -. مناقب ابن شهرآشوب ۲ : ۱۰۰؛ چاپ نجف اشرف -

**[ترجمه]

«۶»

وَ فِی رِوَایَهٍ زَاذَانَ قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام: وَ مِنْ أَیْنَ شُرْبُکَ قَالَ مِنْ دِجْلَهَ قَالَ وَ لِمَ لَمْ تَحْفِرْ عَیْناً تَشْرَبُ مِنْهَا قَالَ قَدْ حَفَرْتُهَا فَخَرَجَتْ مَالِحَهً قَالَ فَاحْتَفِرِ الْآنَ بِئْراً أُخْرَی فَاحْتَفَرَ فَخَرَجَ مَاؤُهَا عَذْباً فَقَالَ یَا حُبَابُ لِیَکُنْ شُرْبُکَ مِنْ هَاهُنَا وَ لَا یَزَالُ هَذَا الْمَسْجِدُ مَعْمُوراً فَإِذَا خَرَّبُوهُ وَ قَطَعُوا نَخْلَهُ حَلَّتْ بِهِمْ أَوْ قَالَ بِالنَّاسِ دَاهِیَهٌ(۱).

**[ترجمه]در روایت زاذان آمـده است که امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: آب آشامیدنی تو از کجا تأمین می‌شود؟ گفت: از دجله. امـام فرمـود: چرا چشـمه‌ای حفر نمی‌کنی که از آب آن اسـتفاده کنی؟ گفت: حفر کرده‌ام ولی آب آن، شـور در آمـده است. امام فرمود: الآن چاه دیگری حفر کن؛ وی حفر کرد و آب آن، شـیرین در آمد. سپس فرمود: ای حباب، آب آشامیدنی تو بایـد از اینجا باشـد، و این مسـجد همواره آباد باشـد؛ اگر آن را خراب و نخل آن را قطع نماینـد، مصـیبتی آنان - و یا بنا به قولی، مردم - را فرا می‌گیرد. -. مناقب ابن شهرآشوب ۲ : ۱۰۱ -

**[ترجمه]

«۷»

وَ فِی رِوَایَهٍ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَیْسِ: فَأَتَی أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام مَوْضِعاً مِنْ تِلْکَ الْمُلَیِّنَهِ فَرَکَلَهَا بِرِجْلِهِ فَانْبَجَسَتْ عَیْنٌ خَرَّارَهٌ فَقَالَ هَذِهِ عَیْنُ مَرْیَمَ ثُمَّ قَالَ احْتَفِرُوا هَاهُنَا سَبْعَهَ عَشَرَ ذِرَاعاً فَاحْتَفَرُوا فَإِذَا صَخْرَهٌ بَیْضَاءُ فَقَالَ هَاهُنَا وَضَعَتْ مَرْیَمُ عِیسَی مِنْ عَاتِقِهَا وَ صَلَّتْ هَاهُنَا فَنَصَبَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام الصَّخْرَهَ وَ صَلَّی إِلَیْهَا وَ أَقَامَ هُنَاکَ أَرْبَعَهَ أَیَّامٍ (۲).

**[ترجمه]در روایت محمد بن قیس آمده است: امیرالمؤمنین در قسـمتی از آن مکان نرم وارد شد و با پایش به زمین کوبید و در اثر آن، چشـمه‌ای جوشـیدن گرفت و حضرت فرمود: این چشمه مریم است؛ سپس فرمود: در اینجا به اندازه هفده ذرع حفر کنیـد؛ حفر کردنـد و سـنگ سـفید رنگی نمایـان گشت؛ فرمود: در این مکـان، مریم عیسـی را از دوشـش برداشت و روی آن سنگ گذاشت و در اینجا نماز خواند. امیرالمؤمنین تخته سـنگ را راست نمود و به سمت آن نماز خواند و در آنجا چهار روز اقامت کرد. -. مناقب ابن شهر آشوب ۲ : ۱۰۱ -

**[ترجمه]

«۸»

وَ فِی رِوَایَهِ الْبَاقِرِ علیه السلام قَالَ: هَذِهِ عَیْنُ مَرْیَمَ الَّتِی أُنْبِعَتْ لَهَا وَ اکْشِفُوا هَاهُنَا سَبْعَهَ عَشَرَ ذِرَاعاً فَکُشِفَ فَإِذَا صَخْرَهٌ بَیْضَاءُ الْخَبَرَ (۳).

**[ترجمه]در روایت امام باقر علیه السلام آمده است: حضرت فرمود: این چشمه‌ای است که برای مریم جوشیدن گرفت؛ در اینجا به اندازه هفده ذرع حفر کنید؛ حفر کردند و سنگی سفید رنگ نمایان گشت. - . مناقب ابن شهر آشوب ۲ : ۱۰۱ -

**[ترجمه]

«۹»

وَ فِی رِوَایَهٍ: هَذَا الْمَوْضِعُ الْمُقَدَّسُ صَلَّی فِیهِ الْأَنْبِیَاءُ وَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام وَ لَقَدْ وَجَدْنَا أَنَّهُ صَلَّی فِیهِ قَبْلِی عِیسَی (۴).

**[ترجمه]در روایتی آمده است: در این مکان مقدس، پیامبران نماز خوانده‌اند؛ و امام باقر علیه السلام فرمود: آن طور که ما اطلاع داریم، قبل از من، حضرت عیسی علیه السلام در آن نماز خوانده است. - . مناقب ابن شهر آشوب ۲ : ۱۰۱ -

**[ترجمه]

«۱۰»

وَ فِی رِوَایَهٍ أُخْرَی: صَلَّی فِیهِ الْخَلِیلُ علیه السلام (۵).

**[ترجمه]درروایت دیگری آمده است: حضرت ابراهیم در آن نماز خوانده است. - . مناقب ابن شهر آشوب ۲ : ۱۰۱ -

**[ترجمه]

«۱۱»

وَ رُوِیَ: أَنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام صَاحَ فَقَالَ یَا بِئْرُ بِالْعِبْرَانِیِّ اقْرُبْ إِلَیَّ فَلَمَّا عَبَرَ إِلَی الْمَسْجِدِ وَ کَانَ فِیهِ عَوْسَجٌ وَ شَوْکٌ عَظِیمٌ فَانْتَضَی سَیْفَهُ وَ کَسَحَ ذَلِکَ کُلَّهُ وَ قَالَ إِنَّ هَاهُنَا قَبْرَ نَبِیٍّ مِنْ أَنْبِیَاءِ اللَّهِ وَ أَمَرَ الشَّمْسَ أَنِ ارْجِعِی فَرَجَعَتْ وَ کَانَ مَعَهُ ثَلَاثَهَ عَشَرَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ فَأَقَامَ الْقِبْلَهَ بِخَطِّ الْإِسْتِوَاءِ وَ صَلَّی إِلَیْهَا(۶).

**[ترجمه]روایت شده است که امیرالمؤمنین با صدای بلند به زبان عبری فرمود: ای چاه به من نزدیک شو؛ وقتی از کنار مسجد عبور کرد، در آنجا گیاه عوسج و خاری بزرگ بود، شمشیرش را بر کشید و همه آن را برید و فرمود: در اینجا قبر پیامبری از پیامبران الهی است؛ و به خورشید دستور داد باز گردد؛ خورشید برگشت و سیزده تن از اصحاب حضرت همراه او بودند، پس قبله را با خط راستی مشخص کرد و به سمت آن نماز خواند. - . مناقب ابن شهر آشوب ۲ : ۱۰۱ -

**[ترجمه]

بیان

هذا المسـجد الآن موجود و هو قريب من وسط الطريق من بغداد إلى مشـهد الكاظمين عليهما السـلام و يسـتحب الصلاه و طلب الحوائج فيه و ذكر بعض الأصحاب أنه يستحب الصلاه فى مسجد شمس خارج الحله و هو المسجد الذى

ص: ۲۹

۱- ۱. نفس المصدر ج ۲ ص ۱۰۱.

۲- ۲. نفس المصدر ج ۲ ص ۱۰۱.

۳- ۳. نفس المصدر ج ۲ ص ۱۰۱.

۴- ۴. نفس المصدر ج ۲ ص ۱۰۱.

۵- ۵. نفس المصدر ج ۲ ص ۱۰۱.

۶- ۶. نفس المصدر ج ۲ ص ۱۰۱.

رد فیه الشمس علی أمیر المؤمنین صلوات الله علیه بعد وفاه النبی صلی الله علیه و آله و هو أیضا الآن معمور و معروف (۱).

و قال الشهید رحمه الله فی الذکری (۲)

و من المساجد الشریفه مسجد براثا فی غربی بغداد و هو باق إلی الآن رأیته و صلیت فیه.

رَوَی الْجَمَاعَهُ عَنْ جَابِرٍ الْأَنْصَارِیِّ قَالَ: صَلَّی بِنَا عَلِیٌّ علیه السلام بِبَرَاثَا بَعْدَ رُجُوعِهِ مِنْ قِتَالِ الشُّرَاهِ وَ نَحْنُ زُهَاءُ مِائَهِ أَلْفِ رَجُلٍ فَنَزَلَ نَصْرَانِیٌّ مِنْ صَوْمَعَتِهِ فَقَالَ أَیْنَ عَمِیدُ هَذَا الْجَیْشِ فَقُلْنَا هَذَا فَأَقْبَلَ إِلَیْهِ وَ سَلَّمَ عَلَیْهِ ثُمَّ قَالَ یَا سَیِّدِی أَنْتَ نَبِیٌّ قَالَ لَا النَّبِیُّ سَیِّدِی قَدْ مَاتَ قَالَ أَ فَأَنْتَ وَصِیُّ نَبِیٍّ قَالَ نَعَمْ فَقَالَ إِنَّمَا بَنَیْتُ الصَّوْمَعَهَ مِنْ أَجْلِ هَذَا الْمَوْضِعِ وَ هُوَ بِبَرَاثَا وَ قَرَأْتُ فِی الْکُتُبِ الْمُنْزَلَهِ أَنَّهُ لَا یُصَلِّی فِی هَذَا الْمَوْضِعِ بِذَا الْجَمْعِ إِلَّا نَبِیٌّ أَوْ وَصِیُّ نَبِیٍّ ثُمَّ أَسْلَمَ فَقَالَ لَهُ عَلِیٌّ علیه السلام مَنْ صَلَّی هَاهُنَا قَالَ عِیسَی ابْنُ مَرْیَمَ وَ أُمُّهُ فَقَالَ لَهُ عَلِیٌّ علیه السلام وَ الْخَلِیلُ علیه السلام.

۱- ۱. لا یزال هذا المسجد الشریف فی الحلّه علی یسار الخارج منها الی کربلا متبرکا و مقصدا لما وقع فیه من الکرامه المشار إلیها.

۲- ۲. الذکری ص ۱۵۵ طبع ایران ص ۱۲۷۱.

**[ترجمه]این مسجد هم اکنون موجود است و بین جاده بغداد و زیارتگاه کاظمین قرار دارد و مستحب است در آن نماز خوانده شود و نیازها درخواست گردد. بعضی از اصحاب گفته‌اند نماز خواندن در مسجد شمس خارج حله مستحب است و آن، مسجدی است که خورشید در آنجا بعد از وفات پیامبر صلی الله علیه و آله بر امیرالمؤمنین علیه السلام برگشت داده شد. این مسجد نیز در حال حاضر، پابرجا و معروف است. - . این مسجد هم چنان در قسمت چپ خروجی حله به کربلا است و به دلیل کرامتش که بدان اشاره شد، متبرک و مقصد زائران است. -

شهید - که رحمت خداوند شامل حال او باد، - در کتاب الذکری گفته است: - . الذکری: ۱۵۵؛ چاپ ایران: ۱۲۷۱ - از مساجد با ارزش، مسجد براثا در قسمت غربی بغداد است و هم‌اکنون پابرجا است؛ من آن را دیده و در آن نماز خوانده‌ام. عده‌ای از جابر انصاری روایت کرده‌اند که گفته است: امام علی علیه السلام بعد از بازگشتن از جنگ خوارج، در براثا با ما - به عنوان امام جماعت - نماز خواند و ما تقریباً صد هزار نفر بودیم. مردی مسیحی از دیر خود بیرون آمد و گفت: فرمانده این لشکر کیست؟ گفتیم: این شخص؛ وی به سمت امام رفت و بر او سلام کرد.

سپس گفت: ای سرورم، آیا شما پیامبر هستید؟ حضرت فرمود: خیر؛ پیامبر، سرور من است که رحلت نموده است.وی گفت: پس جانشین پیامبر هستی؟ حضرت فرمود: بلی؛ وی گفت: صومعه به خاطر این مکان ساخته شده است که در براثا قرار دارد و در کتاب‌های آسمانی خوانده‌ام در این مکان، فقط پیامبر و جانشین پیامبر با چنین جماعتی نماز می‌خوانند؛ و سپس اسلام آورد. علی علیه السلام به او فرمود: چه کسی در این مکان نماز خوانده است؟ وی گفت: عیسی فرزند مریم و مادرش. علی علیه السلام به او فرمود: و همین‌طور حضرت ابراهیم علیه السلام - نیز در آن نماز خوانده است. -

**[ترجمه]

باب ۴ فضل زیاره إمام الإنس و الجن أبی الحسن علی بن موسی الرضا صلوات الله علیه و فضل مشهده

الأخبار

«۱»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق الطَّالَقَانِیُّ عَنِ الْجَلُودِیِّ عَنِ الْجَوْهَرِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَارَهَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ علیهم السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: سَتُدْفَنُ بَضْعَهٌ مِنِّی بِأَرْضِ خُرَاسَانَ لَا یَزُورُهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ الْجَنَّهَ وَ حَرَّمَ جَسَدَهُ عَلَی النَّارِ(۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: امام صادق از طریق پدرانش علیهم السلام نقل کرده که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: به زودی، پاره تن من در سرزمین خراسان دفن خواهد شد؛ هیچ مؤمنی او را زیارت نمی‌کند، مگر این که خداوند عز و جل بهشت را بر او واجب، و بدنش را بر آتش دوزخ حرام می‌گرداند. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۵ چاپ قم؛ امالی صدوق: ۶۲ چاپ اسلامیه -

**[ترجمه]

«۲»

لی، [الأمالی] للصدوق الطَّالَقَانِیُّ عَنْ أَحْمَدَ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ٨ الرِّضَا علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ بِخُرَاسَانَ لَبُقْعَهً یَأْتِی عَلَیْهَا زَمَانٌ تَصِیرُ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِکَهِ فَلَا یَزَالُ فَوْجٌ یَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ فَوْجٌ یَصْعَدُ إِلَی أَنْ یُنْفَخَ فِی الصُّورِ فَقِیلَ لَهُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ أَیَّهُ بُقْعَهٍ هَذِهِ قَالَ هِیَ بِأَرْضِ طُوسَ وَ هُوَ وَ اللَّهِ رَوْضَهٌ مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّهِ مَنْ زَارَنِی فِی تِلْکَ الْبُقْعَهِ کَانَ کَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ کَتَبَ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَهُ بِذَلِکَ ثَوَابَ أَلْفِ حَجَّهٍ مَبْرُورَهٍ وَ أَلْفِ عُمْرَهٍ مَقْبُولَهٍ وَ کُنْتُ أَنَا وَ آبَائِی شُفَعَاءَهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ.

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] القطان و الطالقانی و النقاش جمیعا عن أحمد الهمدانی: مثله (۲).

ص: ۳۱

۱- ۱. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۲۵۵ طبع قم و أمالی الصدوق ص ۶۲ طبع الإسلامیه.

۲- ۲. زیاده من نسخه مخطوطه اشرف علیها المؤلّف العلامه مطالعه و علیها بعض الاستدراک و البیانات بخط یده قدّس سرّه لخزانه کتب الفاضل الخبیر البحاث المیرزا فخر الدین النصیری الامینی حفظه اللّه، و قد قابلنا المطبوعه هذه و صححناه عند الطباعه علی تلک النسخه الشریفه.

**[ترجمه]امالی الصدوق: امام رضا علیه السلام فرمود: بارگاهی در خراسان وجود دارد که در آینده محل آمد و رفت فرشتگان قرار می گیرد و پیوسته دسته‌ای از آنها از آسمان فرود می‌آیند و دسته‌ای بالا می‌روند، تا اینکه در صور دمیده شود. به امام گفته شد: ای پسر رسول خدا، این کدام بارگاه است؟ حضرت فرمود: آن بارگاه در سرزمین طوس قرار دارد و به خدا سوگند، آن باغی از باغ‌های بهشت است؛ هر کس مرا در آن بارگاه زیارت نماید، مانند کسی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کرده باشد، و خداوند تبارک و تعالی برای او به سبب آن زیارت، ثواب هزار حج مورد سپاس و هزار عمره پذیرفته می‌نویسد، و من و پدرانم در روز قیامت شفاعت کنندگان او خواهیم بود.

عیون الاخبار: قطّان و طالقانی و نقاش، همگی مثل این روایت را از احمد همدانی نقل کرده‌اند .

**[ترجمه]

«۳»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْهَرَوِيِّ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا علیه السلام يَقُولُ: وَ اللَّهِ مَا مِنَّا إِلَّا مَقْتُولٌ شَهِيدٌ فَقِيلَ لَهُ فَمَنْ يَقْتُلُكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ شَرُّ خَلْقِ اللَّهِ فِي زَمَانِي يَقْتُلُنِي بِالسَّمِّ ثُمَّ يَدْفِنُنِي فِي دَارِ مَضِيعَةٍ وَ بِلَادِ غُرْبَةٍ أَلَا فَمَنْ زَارَنِي فِي غُرْبَتِي كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ أَجْرَ مِائَةِ أَلْفِ شَهِيدٍ وَ مِائَةِ أَلْفِ صِدِّيقٍ وَ مِائَةِ أَلْفِ حَاجٍّ وَ مُعْتَمِرٍ وَ مِائَةِ أَلْفِ مُجَاهِدٍ وَ حُشِرَ فِي زُمْرَتِنَا وَ جُعِلَ فِي الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ رَفِيقَنَا(۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: هروی گفته است: از امام رضا علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: به خدا سوگند، هیچ یک از ما، جز کشته شده به طریق شهادت نیست. به حضرت گفته شد: ای پسر رسول خدا، چه کسی تو را می کشد؟ فرمود: بدترین آفریده خدا در زمان من، مرا با سم می کشد؛ سپس مرا در خانه‌ای تباه شده و در شهر دور افتاده دفن می کند؛ آگاه باش که هر کس مرا در این غربت زیارت نماید، خداوند عز و جل ثواب صد هزار شهید و صد هزار صدیق و صد هزار حج گزارنده و عمره گزارنده و صد هزار رزمنده برای او می‌نویسد و در گروه ما محشور می‌نماید و در والاترین مراتب بهشت، همنشین ما قرار می‌دهد. - . عیون الاخبار۲: ۲۵۶؛ امالی صدوق: ۶۳ -

**[ترجمه]

بیان

قال فی النهایه(۲)

فی حدیث کعب بن مالک و لم یجعلک الله بدار هوان و لا مضیعه المضیعه بکسر الضاد مفعله من الضیاع الاطراح و الهوان کأنه فیه ضائع فلما کانت عین الکلمه یاء و هی مکسوره نقلت حرکتها إلی الضاد فسکنت الیاء فصارت بوزن معیشه و التقدیر فیهما سواء.

**[ترجمه]در النهایه در حـدیث کعب فرزند مالک آمده است: - . النهایه فی غریب الحدیث ۳: ۳۲ - و خداوند تو را در خانه خواری و تباه شده قرار ندهد؛ «مضـیعه» با کسـره حرف ضاد، بر وزن مفعله از ریشه «الضـیاع»، به معنای دور انداختن و خواری است؛ گویـا در آن تباه شـده است. از آنجا که حرف میانی آن، «یاء» با کسره است، حرکت آن به حرف «ضاد» منتقل شـده و حرف «یاء»، ساکن گردیده و کلمه بر وزن «معیشه» در آمده است و حال این دو کلمه، یکسان است.

**[ترجمه]

«۴»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السـلام] لی، [الأمالی] للصـدوق الطَّالَقَانِیُّ عَنْ أَحْمَدَ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الرِّضَـا علیه السـلام: أَنَّهُ قَـالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ خُرَاسَانَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ رَأَیْتُ رَسُولَ اللَّهِ صـلی الله علیه و آله فِی الْمَنَامِ کَأَنَّهُ یَقُـولُ لِی کَیْـفَ أَنْتُمْ إِذَا دُفِنَ فِی أَرْضِـکُمْ بَعْضِـی فَاسْـتُحْفِظْتُمْ وَدِیعَـتِی وَ غُیِّبَ فِی ثَرَاکُمْ نَجْمِی فَقَـالَ لَهُ الرِّضَـا علیه السـلام أَنَا الْمَـدْفُونُ فِی أَرْضِـکُمْ وَ أَنَـا بَضْـعَهٌ مِنْ نَبِیِّکُمْ وَ أَنَـا الْوَدِیعَهُ وَ النَّجْمُ أَلَا فَمَنْ زَارَنِی وَ هُوَ یَعْرِفُ مَا أَوْجَبَ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی مِنْ حَقِّی وَ طَاعَتِی فَأَنَا وَ آبَائِی شُـفَعَاؤُهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَ مَنْ کُنَّا شُـفَعَاءَهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ نَجَا وَ لَوْ کَانَ عَلَیْهِ مِثْلُ وِزْرِ الثَّقَلَیْنِ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ لَقَـدْ حَدَّثَنِی أَبِی عَنْ جَدِّی عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ علیهم السـلام أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صـلی الله علیه و آله قَالَ مَنْ رَآنِی فِی مَنَامِهِ فَقَدْ رَآنِی لِأَنَّ الشَّیْطَانَ لَا یَتَمَثَّلُ فِی صُورَتِی وَ لَا فِی صُورَهِ أَحَـدٍ مِنْ أَوْصِـیَائِی وَ لَا فِی صُورَهِ أَحَدٍ مِنْ شِـیعَتِهِمْ وَ إِنَّ الرُّؤْیَا الصَّادِقَهَ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِینَ جُزْءاً مِنَ النُّبُوَّهِ(۳).

ص: ۳۲

۱- ۱. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۲۵۶ و أمالی الصدوق ص ۶۳.

۲- ۲. النهایه فی غریب الحدیث ج ۳ ص ۳۲.

۳- ۳. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۷ و الأمالی ص ۶۴.

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: از امام رضا علیه السلام روایت شده است که مردی از اهل خراسان به حضرت گفت: ای پسر رسول خدا، من در خواب، پیامبر را دیدم که به من می‌فرمود: آن گاه که یکی از خاندان من در سرزمین شما دفن شود، و عهده‌دار امانت من بشوید، و ستاره‌ام در سرزمین شما پنهان گردد، چگونه خواهید بود؟ امام رضا علیه السلام به او فرمود: من در سرزمین شما دفن می‌شوم، و من پاره تن پیامبرتان هستم، و من همان امانت و ستاره هستم؛ آگاه باش که هر کس مرا زیارت نماید، در حالی که به آن چه خداوند تبارک و تعالی از حق و طاعت من واجب نموده است، آگاه باشد، من و پدرانم در روز قیامت شفاعت کنندگان او خواهیم بود و هر کس که ما شفاعت کنندگان او در روز قیامت باشیم، نجات خواهد یافت، هر چند باری به سنگینی گناه دو گروه بزرگ آدمیان و پریان بر دوش او باشد.

پدرم از جدم و او از طریق پدرش، از پدرانش علیهم السلام نقل کرده که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس مرا در خواب ببیند، به یقین مرا دیده است؛ زیرا شیطان در صورت من و در صورت یکی از جانشنانم و در صورت هیچ یک از پیروان آنان در نمی‌آید و به راستی، خواب راستین، یکی از هفتاد جزء پیامبری است. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۷؛ امالی شیخ صدوق: ۶۴ -

**[ترجمه]

«۵»

ثو، [ثواب الأعمال] ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق مل، [کامل الزیارات] ابْنُ الْوَلِیدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ ابْنِ عِیسَی عَنِ الْبَزَنْطِیِّ قَالَ: قَرَأْتُ کِتَابَ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام أَبْلِغْ شِیعَتِی أَنَّ زِیَارَتِی تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ علیه السلام إِی وَ اللَّهِ أَلْفَ أَلْفِ حَجَّةٍ لِمَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ (۱).

**[ترجمه]ثواب الاعمال، عیون الاخبار، امالی الصدوق، کامل الزیارات: بزنطی گفته است: در نامه امام رضا علیه السلام خواندم: این پیغام را به شیعیانم برسان که زیارت من، برابر با هزار حج نزد خداوند عز و جل است. بزنطی گفته است: به امام جواد علیه السلام گفتم: هزار حج؟ فرمود: بلی؛ به خدا سوگند، هزار هزار حج برای کسی که او را با شناخت حق و جایگاهش زیارت نماید، خواهد بود. - . ثواب الاعمال: ۸۹ چاپ بغداد؛ عیون الاخبار ۲: ۲۵۷؛ امالی صدوق: ۶۴؛ کامل الزیارات: ۳۰۶ -

**[ترجمه]

«۶»

بشا، [بشاره المصطفی] الْحَسَنُ بْنُ الْحُسَیْنِ بْنِ بَابَوَیْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِیهِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ عَمِّهِ أَبِی جَعْفَرِ بْنِ بَابَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِیدِ: مِثْلَهُ (۲)

**[ترجمه]بشاره المصطفی: مثل همین روایت را به سند دیگری نقل کرده است. - . بشاره المصطفی: ۲۴ چاپ نجف اشرف، چاپ دوم، سال ۱۳۸۳ -

**[ترجمه]

«۷»

لی، [الأمالی] للصدوق أَبِی عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ: مِثْلَهُ وَ فِیهِ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ابْنِهِ علیهما السلام (۳).

**[ترجمه]امالی الصدوق: مثل همین روایت را از بزنطی نقل کرده و در آن آورده است: بزنطی گفته است: به امام جواد، فرزند امام رضا علیه السلام گفتم. - . امالی صدوق: ۱۱۹ -

**[ترجمه]

«۸»

لی، [الأمالی] للصدوق بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا علیه السلام یَقُولُ: مَا زَارَنِی أَحَدٌ مِنْ أَوْلِیَائِی عَارِفاً بِحَقِّی إِلَّا تَشَفَّعْتُ فِیهِ یَوْمَ الْقِیَامَهِ(۴).

**[ترجمه]امالی الصدوق: با همین سند از بزنطی نقل کرده که گفته است: از امام رضا علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: هر کس از دوستانم که حق و جایگاه مرا به رسمیت می‌شناسد، مرا زیارت نماید، در روز قیامت برای او شفاعت خواهم نمود. - . امالی صدوق: ۱۱۹ -

**[ترجمه]

«۹»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] أَبِی وَ ابْنُ الْوَلِیدِ مَعاً عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ: مِثْلَهُ (۵).

**[ترجمه]عیون الاخبار: مثل همین روایت را با سند دیگری از بزنطی نقل کرده است. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۸ -

**[ترجمه]

«۱۰»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حُسَیْنِ بْنِ زَیْدٍ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ: یَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ ابْنِی مُوسَی اسْمُهُ اسْمُ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ فَیُدْفَنُ فِی أَرْضِ طُوسَ وَ هِیَ بِخُرَاسَانَ یُقْتَلُ فِیهَا بِالسَّمِّ فَیُدْفَنُ فِیهَا غَرِیباً مَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَجْرَ مَنْ أَنْفَقَ قَبْلَ الْفَتْحِ وَ قَاتَلَ (۶).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: حسین پسر زید گفته است: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: مردی از فرزندان پسرم موسی متولد می‌شود که اسم او، اسم امیرالمؤمنین علیه السلام است و در سرزمین طوس که در خراسان قرار دارد، دفن می‌شود؛ او در آنجا با سمّ کشته می‌شود و در همانجا غریبانه دفن می گردد؛ هر کس او را زیارت نماید، در حالی که به حق و جایگاه او شناخت داشته باشد، خداوند عز و جل ثواب کسی را که قبل از فتح [مکه، در راه خدا] انفاق کرده و به پیکار پرداخته است، عطا می کند. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۵؛ امالی صدوق: ۱۱۸ -

**[ترجمه]

«۱۱»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق الْهَمْدَانِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ الْیَقْطِینِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ

ص: ۳۳

۱- ۱. ثواب الأعمال ص ۸۹ طبع بغداد و عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۷ و أمالی الصدوق ص ۶۴ و کامل الزیارات ص ۳۰۶.

۲- ۲. بشاره المصطفی ص ۲۴ طبع النجف الأشرف الطبعه الثانیه سنه ۱۳۸۳.

۳- ۳. أمالی الصدوق ص ۱۱۹.

۴- ۴. أمالی الصدوق ص ۱۱۹.

۵- ۵. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۸.

۶- ۶. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۵ و أمالی الصدوق ص ۱۱۸.

الْمِصْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِی حُجْرٍ عَنْ قَبِیصَهَ عَنْ جَابِرٍ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: سَتُدْفَنُ بَضْعَهٌ مِنِّی بِخُرَاسَانَ مَا زَارَهَا مَكْرُوبٌ إِلَّا نَفَّسَ اللَّهُ كُرْبَتَهُ وَ لَا مُذْنِبٌ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ (۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پاره تن من در خراسان دفن می گردد؛ هیچ شخص گرفتار او را زیارت نمی کند، جز آن که خداوند غم او را بر طرف می کند؛ و هیچ گنهکاری او را زیارت نمی کند، جز آن که خداوند گناه او را می‌آمرزد. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۷؛ امالی صدوق: ۱۱۹ -

**[ترجمه]

«۱۲»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق الْوَرَّاقُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلٍ عَنْ غَزْوَانَ الضَّبِّيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام: سَيُقْتَلُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِی بِأَرْضِ خُرَاسَانَ بِالسَّمِّ ظُلْماً اسْمُهُ اسْمِی وَ اسْمُ أَبِيهِ اسْمُ ابْنِ عِمْرَانَ مُوسَى علیه السلام أَلَا فَمَنْ زَارَهُ فِی غُرْبَتِهِ غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَ مَا تَأَخَّرَ وَ لَوْ كَانَتْ مِثْلَ عَدَدِ النُّجُومِ وَ قَطْرِ الْأَمْطَارِ وَ وَرَقِ الْأَشْجَارِ(۲).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: مردی از فرزندان من در سرزمین خراسان ستمکارانه با سمّ کشته می‌شود و در همان جا دفن می گردد؛ اسم او، اسم من و اسم پدرش، اسم پسر عمران، موسی علیه السلام است؛ هر کس او را در غربتش زیارت نماید، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد، هر چند به تعداد ستارگان و قطره‌های باران و برگ‌های درختان باشد. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۸ و امالی صدوق: ۱۱۹ -

**[ترجمه]

«۱۳»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق الْعَطَّارُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الثَّانِی علیه السلام قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی علیه السلام بِطُوسَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَهِ نُصِبَ لَهُ مِنْبَرٌ بِحِذَاءِ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله حَتَّى يَفْرُغَ اللَّهُ مِنْ حِسَابِ عِبَادِهِ (۳).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: امام جواد علیه السلام فرمود: هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت نماید، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد و آن گاه که روز قیامت شود، برای او منبری مقابل منبر رسول خدا صلی الله علیه و آله قرار داده می‌شود، تا اینکه خداوند از حساب بندگانش فارغ گردد. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۹ و امالی صدوق: ۱۲۰ -

**[ترجمه]

«۱۴»

ل، [الخصال] لی، [الأمالی] للصدوق ابْنُ مُوسَی عَنِ الْأَسَدِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ حَمْدَانَ الدِّیوَانِیِّ قَالَ قَالَ الرِّضَا علیه السلام: مَنْ زَارَنِی عَلَی بُعْدِ دَارِی أَتَیْتُهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ فِی ثَلَاثَهِ مَوَاطِنَ حَتَّی أُخَلِّصَهُ مِنْ أَهْوَالِهَا إِذَا تَطَایَرَتِ الْکُتُبُ یَمِیناً وَ شِمَالًا وَ عِنْدَ الصِّرَاطِ وَ عِنْدَ الْمِیزَانِ (۴).

**[ترجمه]الخصال، امالی الصدوق: امام رضا علیه السلام فرمود: هر کس با وجود دوری قبر من، مرا زیارت نماید، روز قیامت در سه جا نزد او می‌آیم تا او را از وحشت رهایی بخشم: آن گاه که نامه اعمال در دست چپ و دست راست افراد داده شود، و نزد صراط، و هنگام سنجش اعمال. - . الخصال: ج ۱ ص ۱۰۹ چاپ اسلامیه؛ امالی صدوق: ۱۲۱ -

**[ترجمه]

«۱۵»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] الدَّقَّاقُ وَ السِّنَانِیُّ وَ الْوَرَّاقُ وَ الْمُکَتِّبُ جَمِیعاً عَنِ الْأَسَدِیِّ: مِثْلَهُ (۵).

**[ترجمه]عیون الاخبار: مثل همین روایت را نقل کرده است. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۵ -

**[ترجمه]

«۱۶»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق الطَّالَقَانِیُّ عَنِ ابْنِ عُقْدَهَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا علیه السلام یَقُولُ: إِنِّی مَقْتُولٌ وَ مَسْمُومٌ وَ مَدْفُونٌ بِأَرْضِ غُرْبَهٍ أَعْلَمُ ذَلِکَ بِعَهْدٍ

۱- ۱. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۷ و أمالی الصدوق ص ۱۱۹.

۲- ۲. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۸ و أمالی الصدوق ص ۱۱۹.

۳- ۳. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۹ و الأمالی ص ۱۲۰.

۴- ۴. الخصال ج ۱ ص ۱۰۹ طبع الإسلامیه و أمالی الصدوق ص ۱۲۱.

۵- ۵. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۵.

عَهِدَهُ إِلَيَّ أَبِی عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَلَا فَمَنْ زَارَنِی فِی غُرْبَتِی کُنْتُ أَنَا وَ آبَائِی شُفَعَاءَهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَ مَنْ کُنَّا شُفَعَاءَهُ نَجَا وَ لَوْ کَانَ عَلَیْهِ مِثْلُ وِزْرِ الثَّقَلَیْنِ (۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: علی بن حسن بن فضّال از پدرش نقل کرده و گفته است: از امام رضا علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: من با زهر، مسموم گشته و کشته می‌شوم و در دیار غربت دفن می گردم؛ این را از روی قولی که پدرم به من داده است می دانم و پدرم این را از پدرش و او از پدرانش و آنان از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرده‌اند. پس هر کس مرا در دیار غربت زیارت نماید، من و پدرانم در روز قیامت شفاعت کنندگان او خواهیم بود، و هر کس که ما شفاعت کنندگان او باشیم، نجات خواهد یافت؛ هر چند بر دوش او به میزان بار گناهان آدمیان و پریان، باشد. - . عیون الاخبار ۲: ۲۶۳؛ امالی صدوق: ۶۱۱ -

**[ترجمه]

«۱۷»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] لی، [الأمالی] للصدوق ابْنُ مَسْرُورٍ عَنِ ابْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ حَفْصٍ قَالَ سَمِعْتُ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ علیهما السلام یَقُولُ: مَنْ زَارَ قَبْرَ وَلَدِی عَلِیٍّ کَانَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَبْعُونَ حَجَّهً مَبْرُورَهً قُلْتُ سَبْعِینَ حَجَّهً مَبْرُورَهً قَالَ نَعَمْ سَبْعِینَ أَلْفَ حَجَّهٍ قُلْتُ سَبْعِینَ أَلْفَ حَجَّهٍ قَالَ فَقَالَ رُبَّ حَجَّهٍ لَا تُقْبَلُ مَنْ زَارَهُ أَوْ بَاتَ عِنْدَهُ لَیْلَهً کَانَ کَمَنْ زَارَ اللَّهَ فِی عَرْشِهِ قُلْتُ کَمَنْ زَارَ اللَّهَ فِی عَرْشِهِ قَالَ نَعَمْ إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَهِ کَانَ عَلَی عَرْشِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَرْبَعَهٌ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ أَرْبَعَهٌ مِنَ الْآخِرِینَ فَأَمَّا الْأَوَّلُونَ فَنُوحٌ وَ إِبْرَاهِیمُ وَ مُوسَی وَ عِیسَی وَ أَمَّا الْأَرْبَعَهُ الْآخِرُونَ فَمُحَمَّدٌ وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ ثُمَّ یُمَدُّ الْمِطْمَرُ فَیَقْعُدُ مَعَنَا زُوَّارُ قُبُورِ الْأَئِمَّهِ أَلَا إِنَّ أَعْلَاهَا دَرَجَهً وَ أَقْرَبَهُمْ حَبْوَهً زُوَّارُ قَبْرِ وَلَدِی عَلِیٍّ علیه السلام (۲).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: سلیمان پسر حفص گفته است: از امام موسی کاظم علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: هر کس قبر فرزندم علی را زیارت نماید، برای او نزد خداوند عز و جل، ثواب هفتاد حج پذیرفته شده، خواهد بود. گفتم: هفتاد حج پذیرفته شده؟ فرمود: بله؛ و بلکه هفتاد هزار حج. گفتم: هفتاد هزار حج؟ فرمود: چه بسیار حجی که مورد قبول واقع نشود؛ هر کس آن حضرت را زیارت نماید، یا یک شب نزد آن حضرت بماند، مانند کسی خواهد بود که خداوند را در عرش زیارت نموده باشد. گفتم: مانند کسی که خداوند را در عرش زیارت نموده باشد؟ فرمود: بله؛ وقتی روز قیامت می‌شود، بر عرش خداوند، چهار نفر از پیشینیان و چهار نفر از پسینیان خواهند بود؛ پیشینیان، نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و پسینیان، محمد و علی و حسن و حسین هستند؛ سپس شاغول سنجش الهی نصب میشود و زیارت کنندگان قبرهای امامان، در کنار ما می‌نشینند؛ آگاه باشید که مرتبه زیارت کنندگان قبر فرزندم علی علیه السلام از همه والاتر، و بهره‌شان از همه بیشتر خواهد بود. - . عیون الاخبار ۲: ۲۹۵؛ امالی صدوق: ۱۲۰ -

**[ترجمه]

«۱۸»

لی، [الأمالی] للصدوق ابْنُ نَاتَانَهَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام: يُقْتَلُ حَفَدَتِی بِأَرْضِ خُرَاسَانَ فِی مَدِينَةٍ يُقَالُ لَهَا طُوسُ مَنْ زَارَهُ إِلَيْهَا عَارِفاً بِحَقِّهِ أَخَذْتُهُ بِيَدِی يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ وَ إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْكَبَائِرِ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ مَا عِرْفَانُ حَقِّهِ قَالَ يَعْلَمُ أَنَّهُ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ غَرِيبٌ شَهِيدٌ مَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَجْرَ سَبْعِينَ شَهِيداً مِمَّنِ اسْتُشْهِدَ بَيْنَ يَدَیْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله عَلَى حَقِيقَةٍ(۳).

**[ترجمه]امالی الصدوق: حمزه پسر حمران گفته است: امام صادق علیه السلام فرمود: یکی از نوادگانم در سرزمین خراسان در شهر طوس کشته می‌شود؛ هر کس در آن دیار او را زیارت نماید، در حالی که به حق او آشنا باشد، در روز قیامت دستش را می گیرم و او را وارد بهشت می کنم؛ هر چند از اهل گناهان کبیره باشد. گفتم: فدایت شوم، شناخت حق او چیست؟ فرمود: بداند که فرمانبرداری او واجب است و او غریب و شهید است؛ هر کس او را زیارت نماید، در حالی که به حق او شناخت داشته باشد، خداوند ثواب هفتاد شهیدی که با ایمان حقیقی پیش روی رسول خدا صلی الله علیهه و آله به شهادت رسیده است، به او عطا می کند. - . امالی صدوق: ۱۲۱ -

**[ترجمه]

«۱۹»

ن، [عيون أخبار الرضا علیه السلام] ابْنُ نَاتَانَهَ وَ الْمُكَتِّبُ وَ مَاجِيلَوَيْهِ وَ ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ وَ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَ عَلِيُّ بْنُ هِبَةِ اللَّهِ الْوَرَّاقُ جَمِيعاً عَنْ عَلِيٍّ: مِثْلَهُ (۴).

**[ترجمه]عیون الاخبار: مانند این روایت را نقل کرده است. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۹ -

**[ترجمه]

«۲۰»

وَ فِی حَدِيثٍ آخَرَ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: يُقْتَلُ لِهَذَا وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى مَوْلَانَا مُوسَى علیه السلام وَلَدٌ بِطُوسَ لَا يَزُورُهُ مِنْ شِيعَتِنَا إِلَّا الْأَنْدَرُ فَالْأَنْدَرُ(۵).

**[ترجمه]در روایت دیگری گفته است: امام صادق علیه السلام فرمود: برای این - و با دست به سرورمان حضرت موسی کاظم علیه السلام اشاره فرمود، - فرزندی در طوس کشته می‌شود که از شیعیان ما جز افراد کمیاب و کمیاب‌تر او را زیارت نمی کنند. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۹ -

**[ترجمه]

بیان

قوله على حقيقه أى كائنا على حقيقه الإيمان أو شهاده حقيقيه.

١- ١. عيون الأخبار: ج ٢ ص ٢۶٣ و الأمالى ص ۶١١.

٢- ٢. عيون الأخبار ج ٢ ص ٢٩۵ و أمالى الصدوق ص ١٢٠.

٣- ٣. أمالى الصدوق ص ١٢١.

۴- ۴. عيون الأخبار ج ٢ ص ٢۵٩.

۵- ۵. عيون الأخبار ج ٢ ص ٢۵٩.

**[ترجمه]عبارت: «علی حقیقه»، یعنی در حالی که بر حقیقت ایمان یا شهادت حقیقی باشد.

**[ترجمه]

«۲۱»

لی، [الأمالی] للصدوق ابْنُ مُوسَى عَنِ الْأَسَدِيِّ عَنْ سَهْلٍ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ الثَّانِيَ علیه السلام يَقُولُ: مَا زَارَ أَبِي علیه السلام أَحَدٌ فَأَصَابَهُ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ بَرْدٍ أَوْ حَرٍّ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ(۱).

**[ترجمه]امالی الصدوق: عبدالعظیم حسنی گفته است: از امام جواد علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: هر کس که پدرم را زیارت نماید و - در راه زیارت او - آزاری از قبیل باران یا سرما یا گرما به او برسد، جز این نیست که خداوند بدنش را بر آتش جهنم حرام گرداند. - . امالی صدوق: ۶۵۴ -

**[ترجمه]

«۲۲»

ن، [عيون أخبار الرضا علیه السلام] ل، [الخصال] الْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَاسِرٍ الْخَادِمِ قَالَ قَالَ الرِّضَا علیه السلام: لَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَى شَيْ ءٍ مِنَ الْقُبُورِ إِلَّا إِلَى قُبُورِنَا أَلَا وَ إِنِّي مَقْتُولٌ بِالسَّمِّ ظُلْماً وَ مَدْفُونٌ فِي مَوْضِعِ غُرْبَةٍ فَمَنْ شَدَّ رَحْلَهُ إِلَى زِيَارَتِي اسْتُجِيبَ دُعَاؤُهُ وَ غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ (۲).

**[ترجمه]عیون الاخبار، امالی الصدوق: امام رضا علیه السلام فرمود: بار و بنه سفرتان را به سوی - زیارت - هیچ قبری جز قبرهای ما نبندید؛ آگاه باشید که من از روی ستم و با سمّ کشته می‌شوم و در مکان غریب دفن می گردم؛ هر کس بار سفرش را به قصد زیارت من ببندد، دعایش مستجاب می گردد و خداوند گناهانش را می‌آمرزد. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۴؛ الخصال ۱: ۹۴ -

**[ترجمه]

«۲۳»

ن، [عيون أخبار الرضا علیه السلام] تَمِيمٌ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ الْهَرَوِيِّ قَالَ: دَخَلَ الرِّضَا علیه السلام الْقُبَّةَ الَّتِي فِيهَا قَبْرُ هَارُونَ الرَّشِيدِ ثُمَّ خَطَّ بِيَدِهِ إِلَى جَانِبِهِ ثُمَّ قَالَ هَذِهِ تُرْبَتِي وَ فِيهَا أُدْفَنُ وَ سَيَجْعَلُ اللَّهُ هَذَا الْمَكَانَ مُخْتَلَفَ شِيعَتِي وَ أَهْلِ مَحَبَّتِي وَ اللَّهِ مَا يَزُورُنِي مِنْهُمْ زَائِرٌ وَ لَا يُسَلِّمُ عَلَيَّ مِنْهُمْ مُسَلِّمٌ إِلَّا وَجَبَ لَهُ غُفْرَانُ اللَّهِ وَ رَحْمَتُهُ بِشَفَاعَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ تَمَامَ الْخَبَرِ(۳).

**[ترجمه]عیون الاخبار: هروی گفته است: امام رضا علیه السلام در قبه‌ای که قبر هارون الرشید در آنجا قرار داشت، وارد شد؛ سپس با دست خود کنار قبر هارون الرشید خط کشید و فرمود: این قبر من است و در اینجا دفن می گردم و خداوند این

مکان را محل رفت و آمد شیعیان و دوستدارانم قرار می‌دهد؛ به خدا سوگند، زائری از ایشان مرا زیارت نمی‌کند و سلام کننده‌ای بر من سلام نمی‌دهد، جز آن که با شفاعت ما اهل بیت، آمرزش خداوند و رحمت او بر وی واجب گردد. این کل روایت بود. - . عیون الاخبار ۲: ۱۳۶؛ در ضمن حدیث -

**[ترجمه]

«۲۴»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْهَرَوِیِّ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا علیه السلام یَقُولُ: إِنِّی سَأُقْتَلُ بِالسَّمِّ مَسْمُوماً وَ مَظْلُوماً وَ أُقْبَرُ إِلَی جَنْبِ هَارُونَ وَ یَجْعَلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ تُرْبَتِی مُخْتَلَفَ شِیعَتِی وَ أَهْلِ بَیْتِی فَمَنْ زَارَنِی فِی غُرْبَتِی وَجَبَتْ لَهُ زِیَارَتِی یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَ الَّذِی أَکْرَمَ مُحَمَّداً صلی الله علیه و آله بِالنُّبُوَّهِ وَ اصْطَفَاهُ عَلَی جَمِیعِ الْخَلِیقَهِ لَا یُصَلِّی أَحَدٌ مِنْکُمْ عِنْدَ قَبْرِی رَکْعَتَیْنِ إِلَّا اسْتَحَقَّ الْمَغْفِرَهَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ یَوْمَ یَلْقَاهُ وَ الَّذِی أَکْرَمَنَا بَعْدَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله بِالْإِمَامَهِ وَ خَصَّنَا بِالْوَصِیَّهِ إِنَّ زُوَّارَ قَبْرِی لَأَکْرَمُ الْوُفُودِ عَلَی اللَّهِ یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ یَزُورُنِی فَتُصِیبُ وَجْهَهُ قَطْرَهٌ مِنَ السَّمَاءِ

۱- ۱. الأمالی للصدوق ص ۶۵۴.

۲- ۲. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۴ و الخصال ج ۱ ص ۹۴ طبع الإسلامیه و کان الرمز فی المتن(لی) علامه الأمالی و لم یوجد فیها و هو فی الخصال لذلک صححنا الرمز تبعا لصاحب الوسائل حیث روی الحدیث عن الخصال و العیون.

۳- ۳. عیون الأخبار ج ۲ ص ۱۳۶ ضمن حدیث.

إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ(١).

**[ترجمه]عیون الاخبار: هروی گفته است: از امام رضا علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: من با سمّ و از روی ستم کشته می... شوم و در کنار هارون الرشید دفن می‌گردم و خداوند عز و جل تربت مرا محل رفت و آمد شیعیان و دوستدارانم قرار می‌دهد؛ هر کس مرا در این غربت زیارت نماید، دیدار من از او در روز قیامت واجب می‌گردد؛ سوگند به خداوندی که محمد صلی الله علیه و آله را به پیامبری کرامت بخشید و او را بر تمام آفریدگان برگزیده ساخت، هیچ یک از شما نزد قبر من دو رکعت نماز نمی‌گزارد، جز آن که سزاوار آمرزش از سوی خداوند عز و جل در روزی که او را دیدار می‌نماید، می‌گردد؛ و سوگند به حق آن خداوندی که ما را بعد از محمد صلی الله علیه و آله به امامت گرامی داشت، و به جانشینی آن حضرت اختصاص داد، زیارت کنندگان قبر من، گرامی‌ترین میهمانان خداوند در روز قیامت خواهند بود؛ هر مؤمنی که مرا زیارت نماید و - در راه زیارت من، - قطره‌ای باران به صورت او برخورد نماید، خداوند پیکر او را بر آتش جهنم حرام می‌گرداند. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۶ -

**[ترجمه]

«۲۵»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام يَقُولُ: إِنَّ بَيْنَ جَبَلَيْ طُوسَ قَبْضَةً قُبِضَتْ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْ دَخَلَهَا كَانَ آمِناً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ(٢).

**[ترجمه]عیون الاخبار: ابوهاشم جعفری گفته است: از امام جواد علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: در میان دو کوه طوس، قطعه‌ای از زمین وجود دارد که از بهشت برداشته شده است؛ هر کس داخل آن گردد، در روز قیامت از آتش جهنم ایمن خواهد بود. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۶ -

**[ترجمه]

«۲۶»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: حُتِمَتْ لِمَنْ زَارَ أَبِي علیه السلام بِطُوسَ عَارِفاً بِحَقِّهِ الْجَنَّةُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى (٣).

**[ترجمه]عیون الاخبار: عبدالعظیم حسنی از امام جواد علیه السلام نقل کرده است که فرمود: برای هر کسی که قبر پدرم را در طوس زیارت نماید، در حالی که به حق او شناخت داشته باشد، از سوی خداوند متعال، بهشت حتمی است. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۶ -

**[ترجمه]

«۲۷»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ الْعَظِیمِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَدْ تَحَیَّرْتُ بَیْنَ زِیَارَهِ قَبْرِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام وَ بَیْنَ قَبْرِ أَبِیکَ علیه السلام بِطُوسَ فَمَا تَرَی فَقَالَ لِی مَکَانَکَ ثُمَّ دَخَلَ وَ خَرَجَ وَ دُمُوعُهُ تَسِیلُ عَلَی خَدَّیْهِ فَقَالَ زُوَّارُ قَبْرِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام کَثِیرُونَ وَ زُوَّارُ قَبْرِ أَبِی علیه السلام بِطُوسَ قَلِیلٌ (۴).

**[ترجمه]عیون الاخبار: با همین سند از عبدالعظیم حسنی روایت شده که گفته است: به امام جواد علیه السلام گفتم: بین زیارت قبر امام حسین و قبر پدرت در طوس، سرگردانم؛ نظر شما چیست؟ فرمود: همین جا بمان؛ سپس داخل شد و بیرون رفت، در حالی که اشک‌هایش بر روی گونه‌هایش جاری بود و فرمود: زیارت کنندگان قبر حضرت اباعبدالله بسیار هستند و زیارت کنندگان قبر پدرم در طوس کم هستند. - . عیون الاخبار ۲: ۲۵۶ -

**[ترجمه]

«۲۸»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] أَبِی عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عِیسَی عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام مَا تَقُولُ لِمَنْ زَارَ أَبَاکَ قَالَ الْجَنَّهُ وَ اللَّهِ (۵).

**[ترجمه]عیون الخبار: پسر ابی نجران گفته است: از امام جواد علیه السلام پرسیدم: برای کسی که پدرت را زیارت نماید، چه پاداشی خواهد بود؟ فرمود: به خدا سوگند، پاداش او بهشت است. - . عیون الاخبار ۲ : ۲۵۷ -

**[ترجمه]

«۲۹»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] ابْنُ الْوَلِیدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ ابْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنِ ابْنِ أَسْبَاطٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام مَا لِمَنْ زَارَ وَالِدَکَ بِخُرَاسَانَ قَالَ الْجَنَّهُ وَ اللَّهِ الْجَنَّهُ وَ اللَّهِ (۶).

**[ترجمه]عیون الاخبار: پسر اسباط گفته است: از امام جواد علیه السلام پرسیدم: برای کسی که پدرت را در خراسان زیارت نماید، چه پاداشی خواهد بود؟ فرمود: بهشت، به خدا سوگند؛ بهشت، به خدا سوگند. - . عیون الاخبار ۲ : ۲۵۷ -

**[ترجمه]

«۳۰»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] ابْنُ الْمُغِیرَهِ عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَیْفٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ

قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ رَجُلٍ حَجَّ حَجَّهَ الْإِسْلَام فَدَخَلَ مُتَمَتِّعاً بِالْعُمْرَهِ إِلَى الْحَجِّ فَأَعَانَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى حَجِّهِ وَ عُمْرَهِ ثُمَّ أَتَى الْمَدِينَهَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله ثُمَّ أَتَى أَبَاكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام عَارِفاً بِحَقِّهِ يَعْلَمُ أَنَّهُ حُجَّهُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ بَابُهُ الَّذِی يُؤْتَى مِنْهُ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَى بَغْدَادَ فَسَلَّمَ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى علیه السلام ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى بِلَادِهِ.

فَلَمَّا كَانَ فِي هَذَا الْوَقْتِ رَزَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى مَا يَحُجُّ بِهِ فَأَيُّهُمَا أَفْضَلُ هَذَا الَّذِی

ص: ۳۷

۱- ۱. عيون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۶ و فی الثالث ضمنت بدل حتمت.

۲- ۲. عيون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۶ و فی الثالث ضمنت بدل حتمت.

۳- ۳. عيون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۶ و فی الثالث ضمنت بدل حتمت.

۴- ۴. عيون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۶ و فی الثالث ضمنت بدل حتمت.

۵- ۵. نفس المصدر ج ۲ ص ۲۵۷.

۶- ۶. نفس المصدر ج ۲ ص ۲۵۷.

حَجَّ حَجَّةَ الْإِسْلَامِ يَرْجِعُ أَيْضاً فَيَحُجُّ أَوْ يَخْرُجُ إِلَى خُرَاسَانَ إِلَى أَبِيكَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا علیه السلام فَيُسَلِّمُ عَلَيْهِ قَالَ بَلْ يَأْتِي خُرَاسَانَ فَيُسَلِّمُ عَلَى أَبِي علیه السلام أَفْضَلُ وَ لْيَكُنْ ذَلِكَ فِي رَجَبٍ وَ لَا يَنْبَغِي أَنْ تَفْعَلُوا هَذَا الْيَوْمَ فَإِنَّ عَلَيْنَا وَ عَلَيْكُمْ مِنَ السُّلْطَانِ شُنْعَةً(۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار: محمّد پسر سلیمان گفته است: از امام محمّد تقی علیه السلام در مورد شخصی سؤال کردم که حجّ واجب خود را با عمره تمتّع آغاز کرد و خداوند او را در به جای آوردن عمره و حج، یاری نمود؛ سپس به مدینه رفت و بر رسول خدا صلی الله علیه و آله سلام داد - و او را زیارت نمود - و سپس به زیارت پدرت امیرالمؤمنین رفت، در حالی که به حقّ او شناخت داشته و می‌دانست که او حجّت خدا بر آفریدگان و درگاه خداوند که از آن به سوی خدا راه پیدا می‌شود است، و بر آن حضرت سلام داد - و زیارت نمود؛ - سپس به سوی - قبر- اباعبدالله رفت و بر امام حسین علیه السلام سلام داد - و او را زیارت کرد؛ - و بعد از آن، به بغداد رفت و بر امام موسی کاظم علیه السلام سلام داد - و او را زیارت کرد - و پس از آن، به شهر خود باز گشت.

در همین زمان، خداوند آن مقدار مال که با آن، حج به جای آورد، به او روزی داد؛ کدام یک از این دو برای این مرد بهتر است؛ این کسی که حج واجب خود را به جای آورده است ،آیا برگردد و باز حجّ به جای آورد، یا به خراسان برود و پدرت امام رضا علیه السلام را زیارت نماید؟ فرمود: البته که برود بر پدرم سلام - و او را زیارت - کند، برتر است و باید در ماه رجب باشد؛ و بهتر است اکنون انجام ندهید؛ زیرا بر ما و شما از خلیفه خوف بدرفتاری هست. - . عیون الاخبار ۲ : ۲۵۸ -

**[ترجمه]

«۳۱»

مل، [کامل الزيارات] أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ جَمِيعاً عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ: مِثْلَهُ (۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: مثل این روایت را از حسین پسر سیف روایت کرده است. - . کامل الزیارات: ۳۰۵ -

**[ترجمه]

«۳۲»

ن، [عيون أخبار الرضا علیه السلام] السِّنَانِيُّ عَنِ الْأَسَدِيِّ عَنْ سَهْلٍ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيَّ علیهما السلام يَقُولُ: أَهْلُ قُمَّ وَ أَهْلُ آبَهَ الْمَغْفُورُ لَهُمْ لِزِيَارَتِهِمْ لِجَدِّي عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا علیه السلام بِطُوسَ أَلَا وَ مَنْ زَارَهُ فَأَصَابَهُ فِي طَرِيقِهِ قَطْرَةٌ مِنَ السَّمَاءِ حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ(۳).

**[ترجمه]عیون الاخبار: عبدالعظیم حسنی گفته است: از امام هادی علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: اهل قم و اهل آبه، به

خاطر زیارت جدم علی بن موسی، امام رضا علیه السلام، آمرزیده می‌شوند؛ آگاه باشید هر کس او را زیارت کند و در میانه راه، قطره‌ای باران از آسمان بر او فرو ببارد، خداوند بدنش را بر آتش دوزخ حرام می گرداند. - . عیون الاخبار ۲ : ۲۶۰ -

**[ترجمه]

«۳۳»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] الْفَامِیُّ عَنِ ابْنِ بُطَّهَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ حَفْصٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ علیهما السلام یَقُولُ: إِنَّ ابْنِی عَلِیّاً مَقْتُولٌ بِالسَّمِّ ظُلْماً وَ مَدْفُونٌ إِلَی جَانِبِ هَارُونَ بِطُوسَ مَنْ زَارَهُ کَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله (۴).

**[ترجمه]عیون الاخبار: سلیمان پسر حفص گفته است: از امام موسی کاظم علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: پسرم علی با سم و مظلومانه کشته می‌شود و در کنار هارون در طوس دفن می گردد؛ هر کس او را زیارت کند، مانند کسی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کرده است. - . عیون الاخبار ۲ : ۲۶۰ -

**[ترجمه]

«۳۴»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] ابْنُ الْوَلِیدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ ابْنِ عِیسَی عَنِ الْوَشَّاءِ قَالَ قَالَ الرِّضَا علیه السلام: إِنِّی سَأُقْتَلُ بِالسَّمِّ مَظْلُوماً فَمَنْ زَارَنِی عَارِفاً بِحَقِّی غَفَرَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ(۵).

**[ترجمه]عیون الاخبار: امام رضا علیه السلام فرمود: من با سم و مظلومانه کشته می‌شوم؛ هر کس مرا زیارت کند و به حق من شناخت داشته باشد، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد. - . عیون الاخبار ۲: ۲۶۱ -

**[ترجمه]

«۳۵»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] ابْنُ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ ابْنِ مَهْزِیَارَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام جُعِلْتُ فِدَاکَ زِیَارَهُ الرِّضَا علیه السلام أَفْضَلُ أَمْ زِیَارَهُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَقَالَ زِیَارَهُ أَبِی علیه السلام أَفْضَلُ وَ ذَلِکَ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام

ص: ۳۸

۱- ۱. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۸.

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۰۵.

۳- ۳. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۶۰.

۴- ۴. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۶۰.

۵- ۵. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۶۱.

يَزُورُهُ كُلَّ النَّاسِ وَ أَبِی علیه السلام لَا یَزُورُهُ إِلَّا الْخَوَاصُّ مِنَ الشِّیعَهِ(۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار: پسر مهزیار گفته است: به امام محمد تقی علیه السلام گفتم: فدایت شوم، آیا زیارت امام رضا علیه السلام با فضیلت‌تر است یا زیارت امام حسین علیه السلام؟ فرمود: زیارت پدرم با فضیلت‌تر است؛ چون امام حسین علیه السلام را همه مردم زیارت می‌کنند، ولی پدرم را جز شیعیان خاص زیارت نمی‌کنند. - . عیون الاخبار ۲: ۲۶۱ -

**[ترجمه]

«۳۶»

مل، [كامل الزيارات] الْكُلَيْنِيُّ وَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ غَيْرُهُمَا عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَهْزِيَارَ: مِثْلَهُ (۲)

**[ترجمه]كامل الزيارات: مانند این را از پسر مهزیار روایت کرده است. - . كامل الزيارات: ۳۰۶ -

**[ترجمه]

بیان

لعل هذا مختص بهذا الزمان فإن الشیعه كانوا لا یرغبون فی زیارته إلا الخواص منهم الذین یعرفون فضل زیارته فعلی هذا التعلیل یكون فی كل زمان یكون إمام من الأئمه أقل زائرا یكون ثواب زیارته أكثر أو المعنی أن المخالفین أیضا یزورون الحسین علیه السلام و لا یزور الرضا إلا الخواص و هم الشیعه فیكون من بیانیه أو المعنی أن من فرق الشیعه لا یزوره إلا من كان قائلا بإمامه جمیع الأئمه فإن من قال بالرضا علیه السلام لا یتوقف فیمن بعده و المذاهب النادره التی حدثت بعده زالت بأسرع زمان و لم یبق لها أثر.

**[ترجمه]شاید این اختصاص به آن زمان داشته باشد؛ زیرا جز شیعیان خاص که فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام را میدانستند، کسی از آنان به زیارت او تمایل نشان نمیداد؛ بنا بر این تعلیل، در هر دوره‌ای، هر یک از امامان که زیارت کننده... اش کم‌تر باشد، ثواب زیارت او بیشتر خواهد بود. یا معنی روایت این است که اهل سنت نیز او را زیارت می‌کنند؛ اما امام رضا علیه السلام را جز افراد خاص که همان شیعیان هستند، زیارت نمی‌کنند؛ بنابراین، «من» - در روایت - بیانیه است. یا معنی روایت این است که از فرقه‌های شیعه، جز آنان که معتقد به همه امامان - دوازده‌گانه - باشند، او را زیارت نمی‌کنند؛ بنابراین، کسی که معتقد به امامت امام رضا علیه السلام باشد، درباره امامان بعد از او، توقف نمی کند و مذاهب کمیابی هم که بعد از آن حضرت به وجود آمدند، دیری نپایید که نابود گشتند و اثری از آنان باقی نماند.

**[ترجمه]

«۳۷»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] الْمُکَتِّبُ وَ الْوَرَّاقُ مَعاً عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْهَرَوِیِّ عَنِ الرِّضَا علیه السلام فِی خَبَرِ دِعْبِلٍ قَالَ علیه السلام: لَا تَنْقَضِی الْأَیَّامُ وَ اللَّیَالِی حَتَّی تَصِیرَ طُوسُ مُخْتَلَفَ شِیعَتِی وَ زُوَّارِی أَلَا فَمَنْ زَارَنِی فِی غُرْبَتِی بِطُوسَ کَانَ مَعِی فِی دَرَجَتِی یَوْمَ الْقِیَامَهِ مَغْفُوراً لَهُ الْخَبَرَ(۳).

**[ترجمه]عیون الاخبار: طبق روایت دعبل، امام رضا علیه السلام فرمود: روزها و شب‌هایی چند نمی‌گذرد تا اینکه طوس محل رفت و آمد شیعیان و زیارت کنندگان من می‌شود؛ آگاه باشید هر کس مرا در غربتم در طوس زیارت کند، در روز قیامت هم‌رتبه من خواهد بود و آمرزیده می‌شود. - . عیون الأخبار ۲: ۲۶۴ -

**[ترجمه]

«۳۸»

مل، [کامل الزیارات] ثو، [ثواب الأعمال] ابْنُ الْوَلِیدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام مَا لِمَنْ أَتَی قَبْرَ الرِّضَا علیه السلام قَالَ الْجَنَّهُ وَ اللَّهِ (۴).

**[ترجمه]کامل الزیارات، ثواب الاعمال: علی پسر مهزیار گفته است: به امام جواد علیه السلام گفتم: برای کسی که به زیارت قبر امام رضا علیه السلام برود، چه پاداشی خواهد بود؟ فرمود: به خدا سوگند، بهشت - پاداش او است. - - . ثواب الاعمال: ۸۹؛ کامل الزیارات: ۳۰۶ -

**[ترجمه]

«۳۹»

حه، [فرحه الغری] نَصِیرُ الدِّینِ الطُّوسِیُّ عَنْ وَالِدِهِ عَنِ الْقُطْبِ الرَّاوَنْدِیِّ عَنِ الشَّیْخِ الْمُفِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیٍّ الْجَعْفَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ ابْنِ بِنْتِ دَاوُدَ الرَّقِّیِّ قَالَ: قَالَ

۱- ۱. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۶۱.

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۰۶.

۳- ۳. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۶۴.

۴- ۴. ثواب الأعمال ص ۸۹ و کامل الزیارات ص ۳۰۶.

الصَّادِقُ علیه السلام: أَرْبَعُ بِقَاعٍ ضَجَّتْ إِلَى اللَّهِ أَيَّامَ الطُّوفَانِ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ فَرَفَعَهُ اللَّهُ وَ الْغَرِيُّ وَ كَرْبَلَاءُ وَ طُوسُ (۱).

**[ترجمه]فرحه الغرّی: امام صادق علیه السلام فرمود: چهار بقعه هستند که در روزهای طوفان - نوح -، به سوی خداوند فریاد بر آوردند: خانه کعبه، که خداوند آن را والامرتبه گرداند؛ و نجف و کربلا و طوس. - . فرحه الغری: ۷۰؛ چاپ نجف اشرف (چاپ دوم) -

**[ترجمه]

«۴۰»

مل، [كامل الزيارات] جَمَاعَةُ مَشَايِخِي عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنْ دَاوُدَ الصَّرْمِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي فَلَهُ الْجَنَّةُ(۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: داود صرمی گفته است: از امام جواد علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: هر کس قبر پدرم را زیارت کند، بهشت برای او خواهد بود. - . کامل الزیارات: ۳۰۳ -

**[ترجمه]

«۴۱»

مل، [كامل الزيارات] الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ الصَّرْمِيِّ: مِثْلَهُ (۳).

**[ترجمه]کامل الزیارات: مثل این روایت را با سند دیگری از داود صرمی نقل کرده است. - . کامل الزیارات: ۳۰۳ -

**[ترجمه]

«۴۲»

مل، [كامل الزيارات] أَبِي عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ حَمْدَانَ الدسوائی [الدَّسْتُوَائِيِ] قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي علیه السلام فَقُلْتُ لَهُ مَا لِمَنْ زَارَ أَبَاكَ بِطُوسَ فَقَالَ علیه السلام مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي بِطُوسَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ قَالَ حَمْدَانُ فَلَقِيتُ بَعْدَ ذَلِكَ أَيُّوبَ بْنَ نُوحِ بْنِ دَرَّاجٍ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَبَا الْحُسَيْنِ إِنِّي سَمِعْتُ مَوْلَايَ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام يَقُولُ مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي بِطُوسَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ فَقَالَ أَيُّوبُ وَ أَزِيدُكَ فِيهِ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَعْنِي أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي بِطُوسَ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نُصِبَ لَهُ مِنْبَرٌ بِحِذَاءِ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله حَتَّى يَفْرُغَ اللَّهُ مِنْ حِسَابِ الْخَلَائِقِ (۴).

**[ترجمه]کامل الزیارات: حمدان دسوائی گفته است: پیش امام جواد علیه السلام رفتم و به او گفتم: برای کسی که پدرت را

در طوس زیارت نماید، چه پاداشی است؟ فرمود: هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد. وی گفته است: من بعد از آن، ایوب پسر نوح را دیدم و به او گفتم: ای ابا حسین، من از سرورم امام جواد علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد؛ ایوب گفت: آیا چیزی به آن برایت اضافه کنم؟ گفتم: بله؛ گفت: من از او - یعنی امام جواد علیه السلام - شنیدم که می... فرمود: هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد و در روز قیامت، منبری برایش مقابل منبر رسول خدا صلی الله علیه و آله قرار داده می‌شود تا اینکه خداوند از حساب آفریدگان فارغ شود. - . کامل الزیارات: ۳۰۴ -

**[ترجمه]

«۴۳»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ النَّیْسَابُورِیِّ عَنْ شُعَیْبِ بْنِ عِیسَی عَنْ صَالِحِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ النَّهَاوَنْدِیِّ قَالَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام: مَنْ زَارَنِی عَلَی بُعْدِ دَارِی وَ شُطُونِ مَزَارِی أَتَیْتُهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ فِی ثَلَاثَهِ مَوَاطِنَ حَتَّی أُخَلِّصَهُ مِنْ أَهْوَالِهَا إِذَا تَطَایَرَتِ الْکُتُبُ یَمِیناً وَ شِمَالًا وَ عِنْدَ الصِّرَاطِ وَ عِنْدَ الْمِیزَانِ قَالَ سَعْدٌ وَ سَمِعْتُهُ بَعْدَ ذَلِکَ مِنْ صَالِحِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِی (۵).

۱- ۱. فرحه الغریّ ص ۷۰ طبع النجف الأشرف(الطبعه الثانیه).

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۰۳.

۳- ۳. کامل الزیارات ص ۳۰۳.

۴- ۴. کامل الزیارات ص ۳۰۴.

۵- ۵. کامل الزیارات ص ۳۰۴.

**[ترجمه]کامل الزیارات: ابراهیم پسر اسحاق نهاوندی گفته است: امام رضا علیه السلام فرمود: هر کس مرا با وجود دوری جایگاهم و دور افتادگی مزارم زیارت کند، روز قیامت در سه جا به سراغ او می‌آیم تا او را از انواع ترس‌ها رها سازم: هنگامی که نامه‌های اعمال به دستان راست و چپ انسان‌ها داده شود؛ و در صراط؛ و هنگام سنجش اعمال مردمان. سعد [از راویان این حدیث] گفته است: این روایت را بعد از آن، از صالح پسر محمد همدانی نیز شنیدم. - . کامل الزیارات: ۳۰۴ -

**[ترجمه]

بیان

قال الجوهری (۱)

شطن عنه بعد و بئر شطون بعیده القعر.

**[ترجمه]جوهری گفته است: - . صحاح الجوهری ۵: ۲۱۴۴ -

«شطن عنه»، یعنی از او دور شد؛ و «بئر شطون»، یعنی چاه عمیق.

**[ترجمه]

«۴۴»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی عَنْ سَعْدٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ الزَّیَّاتِ عَنْ یَحْیَی عَنِ الْحَسَنِ الْحُسَیْنِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُطْرُبٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام قَالَ: مَرَّ بِهِ ابْنُهُ وَ هُوَ شَابٌّ حَدَثٌ وَ بَنُوهُ مُجْتَمِعُونَ عِنْدَهُ فَقَالَ إِنَّ ابْنِی هَذَا یَمُوتُ فِی أَرْضِ غُرْبَهٍ فَمَنْ زَارَهُ مُسَلِّماً لِأَمْرِهِ عَارِفاً بِحَقِّهِ کَانَ عِنْدَ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ کَشُهَدَاءِ بَدْرٍ(۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: علی پسر عبدالله پسر قطرب از امام موسی کاظم علیه السلام نقل کرده است که پسر حضرت که نوجوان بود در حالی که پسران دیگر حضرت در اطراف او نشسته بودند، نزد او آمد؛ امام موسی کاظم علیه السلام فرمود: این پسرم در سرزمین دور افتاده از دنیا می‌رود؛ هر کس او را زیارت نماید، در حالی که تسلیم امر - ولایت - او و به حق او شناخت داشته باشد، نزد خداوند عز و جلّ مانند شهیدان جنگ بدر خواهد بود. - . کامل الزیارت: ۳۰۴ -

**[ترجمه]

«۴۵»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی وَ الْکُلَیْنِیُّ مَعاً عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام أَوْ حُکِیَ لِی عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام الشَّکُّ مِنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی بِطُوسَ غَفَرَ

اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ قَالَ فَحَجَجْتُ بَعْدَ الزِّيَارَهِ فَلَقِيتُ أَيُّوبَ بْنَ نُوحٍ فَقَالَ لِی قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی بِطُوسَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ بَنَی لَهُ مِنْبَراً حِذَاءَ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ وَ عَلِیٍّ علیهما السلام حَتَّی یَفْرُغَ اللَّهُ مِنْ حِسَابِ الْخَلَائِقِ فَرَأَیْتُ بَعْدَ [ذَلِکَ] أَیُّوبَ بْنَ نُوحٍ وَ قَدْ زَارَ فَقَالَ جِئْتُ أَطْلُبُ الْمِنْبَرَ(۳).

**[ترجمه]کامل الزیارات: علی پسر ابراهیم از حمدان پسر اسحاق نقل میکند که گفت از امام جواد علیه السلام شنیدم (و یا اینکه حمدان گفته است برای من نقل شده است که مردی از امام علیه السلام شنیده است و شک از علی بن ابراهیم است) که امام جواد علیه السلام فرمود: هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد. راوی میگوید: من بعد از آن به حج رفتم و ایوب پسر نوح را دیدم و او به من گفت: امام جواد علیه السلام فرمود: هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد و برای او منبری در مقابل منبر رسول خدا و علی علیهما السلام قرار داده می‌شود، تا اینکه خداوند از حساب آفریدگان فارغ شود؛ من بعد از آن ایوب پسر نوح را که به زیارت رفته بود، دیدم که می گفت: به طلب منبر آمده‌ام. - . کامل الزیارات: ۳۰۵ -

**[ترجمه]

«۴۶»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی وَ أَخِی وَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ جَمِیعاً عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ زَیْدٍ النَّرْسِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی علیه السلام قَالَ: مَنْ زَارَ ابْنِی هَذَا وَ أَوْمَأَ بِیَدِهِ إِلَی أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام فَلَهُ الْجَنَّهُ(۴).

**[ترجمه]کامل الزیارات: امام موسی کاظم علیه السلام فرمود: هر کس این پسرم - با دست خود به امام رضا علیه السلام اشاره کرد - را زیارت کند، بهشت از آن او خواهد بود. - . کامل الزیارت: ۳۰۶ -

**[ترجمه]

«۴۷»

مل، [کامل الزیارات] الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ النَّیْسَابُورِیِّ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعْدٍ الْمَکِّیِّ عَنْ یَحْیَی بْنِ سُلَیْمَانَ الْمَازِنِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ وَلَدِی کَانَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ کَسَبْعِینَ

ص: ۴۱

۱- ۱. صحاح الجوهریّ ج ۵ ص ۲۱۴۴.

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۰۴ و فی المصدر إبراهیم بن ریان بدل(الزیات).

۳- ۳. کامل الزیارات ص ۳۰۵.

۴- ۴. کامل الزیارات ص ۳۰۶ و لیس فی السند(أخی).

حَجَّهً مَبْرُورَهً قَالَ قُلْتُ سَبْعِينَ حَجَّهً قَالَ نَعَمْ وَ سَبْعِمِائَهِ حَجَّهٍ قُلْتُ وَ سَبْعِمِائَهِ حَجَّهٍ قَالَ نَعَمْ وَ سَبْعِينَ أَلْفَ حَجَّهٍ قُلْتُ وَ سَبْعِينَ أَلْفَ حَجَّهٍ قَالَ رُبَّ حَجَّهٍ لَا تُقْبَلُ مَنْ زَارَهُ وَ بَاتَ عِنْدَهُ لَيْلَهً كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فِي عَرْشِهِ قُلْتُ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فِي عَرْشِهِ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَهِ كَانَ عَلَى عَرْشِ اللَّهِ أَرْبَعَهٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ أَرْبَعَهٌ مِنَ الْآخِرِينَ فَأَمَّا الْأَرْبَعَهُ الَّذِينَ هُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَنُوحٌ وَ إِبْرَاهِيمُ وَ مُوسَى وَ عِيسَى وَ أَمَّا الْأَرْبَعَهُ الَّذِينَ هُمْ مِنَ الْآخِرِينَ فَمُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ علیهما السلام ثُمَّ يُمَدُّ الْمِطْمَارُ فَيَقْعُدُ مَعَنَا مَنْ زَارَ قُبُورَ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام أَلَا إِنَّ أَعْلَاهُمْ دَرَجَهً وَ أَقْرَبَهُمْ حَبْوَهً زُوَّارُ قَبْرِ وَلَدِي عَلِيٍّ علیه السلام (۱).

**[ترجمه]کامل الزیارات: یحیی پسر سلیمان مازنی از امام موسی کاظم علیه السلام نقل کرده است که فرمود: هر کس قبر فرزندم را زیارت کند، برای او نزد خداوند، عملی مانند هفتاد حج پذیرفته شده خواهد بود. یحیی پسر سلیمان مازنی گفته است: گفتم: هفتاد حج؟ فرمود: بله؛ بلکه هفتصد حج. گفتم: هفتصد حج؟ فرمود: بله؛ بلکه هفتاد هزار حج. گفتم: هفتاد هزار حج؟ فرمود: چه بسا حجی که مورد قبول خداوند واقع نمی‌شود؛ هر کس او را زیارت کند و یک شب نزد او بماند، مانند کسی است که خداوند را در عرش زیارت نموده است. گفتم: مانند کسی که خداوند را در عرش زیارت نموده است؟ فرمود: بله؛ هنگامی که روز قیامت شود، چهار نفر از پیشینیان و چهار نفر از پسینیان بر عرش خداوند قرار می گیرند؛ چهار نفر از پیشینیان، نوح و ابراهیم و موسی و عیسی هستند؛ و چهار از پسینیان، محمد و علی و حسن و حسین علیهم السلام می‌باشند؛ آن گاه شاغول عدل الهی نصب میشود و کسانی که قبرهای امامان علیهم السلام را زیارت کرده‌اند، به ما ملحق شده و همراه ما می‌نشینند؛ آگاه باشید که بلند مرتبه‌ترین آنان و نزدیک‌ترین آنان در بهره‌مندی، زیارت کنندگان قبر فرزندم علی علیه السلام هستند. - . کامل الزیارات: ۳۰۷ -

**[ترجمه]

«۴۸»

مل، [کامل الزيارات] أَبِي عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ النَّيْشَابُورِيِّ بِهَذَا الْإِسْنَادِ: مِثْلَهُ (۲)

**[ترجمه]کامل الزیارات: مانند همین روایت را با همین سند نقل کرده است. - . کامل الزیارات: ۳۰۸ -

**[ترجمه]

بيان

قوله ثم يمد المضمار المضمار ميدان السباق و الذی يضمر فيه الخيل و لعله كنايه عن المجلس عبر به عنه لسعته و فی بعض النسخ المطمار و المطمار و المطمر خيط للبناء يقدر به و يؤيده ما مر سابقا و لعل مده ليدخل فيه من كان من أوليائهم و يخرج عنه مخالفوهم و فی بعض نسخ الكافی ثم يمد الطعام.

و الحبوه العطيه و الحبوه أيضا الاحتباء بالثوب بأن يجمع بين ظهره و ساقيه بعمامه و نحوها و هنا يحتمل المعنيين.

**[ترجمه]عبارت: «ثمّ یمّـد المضـمار»، المضـمار، یعنی میـدان مسابقه؛ و جایی که در آن جا اسب میتازنـد. شایـد این عبارت کنایه از مجلس باشد که به خاطر بزرگی‌اش، با این تعبیر آورده شده است. در بعضـی از نسـخه‌ها، «المطمار» آورده شده است و «المطمار» و «المطمر»، یعنی ریسـمان بنّائی که با آن انـدازه گیری می‌شود. آنچه پیش از این گفته شد، این معنا را تأیید می‌کند؛ و شاید آن را گسترده است تا کسانی که از دوستداران او هستند، بر آن وارد شوند و مخالفان او از آن خارج گردند. در یکی از نسخه‌های کتاب کافی، «ثمّ یمّد الطعام» آمده است.

«الحبوه»، یعنی هـدیه و پیشـکش. «الحبوه» همچنین به معنـای لبـاس به دور خود پیچیـدن نیز است؛ طوری که بین کمر و پاهای شخص با دستار و مانند آن بسته شود. در اینجا احتمال هر دو معنی وجود دارد.

**[ترجمه]

«۴۹»

لی، [الأمالی] للصـدوق الطَّالَقَانِیُّ عَنْ أَحْمَـدَ الْهَمْـدَانِیِّ عَنِ الْمُنْـذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُـلَیْمَانَ عَنْ عَبْـدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ: کُنْتُ عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَدَخَلَ عَلَیْهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ طُوسَ فَقَالَ لَهُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السـلام فَقَالَ لَهُ یَا طُوسِـیُّ مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَـیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السـلام وَ هُوَ یَعْلَمُ أَنَّهُ إِمَامٌ مِنَ اللَّهِ مُفْتَرَضُ الطَّاعَهِ عَلَی الْعِبَادِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَـدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ قَبِلَ شَـفَاعَتَهُ فِی سَـبْعِینَ مُذْنِباً وَ لَمْ یَسْأَلِ اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ عِنْدَ قَبْرِهِ حَاجَهً إِلَّا

ص: ۴۲

۱- ۱. کامل الزیارات ص ۳۰۷ و فیه(ثم یمد المضمار).

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۰۸.

قَضَاهَا لَهُ.

قَالَ فَدَخَلَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ علیه السلام فَأَجْلَسَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَ أَقْبَلَ يُقَبِّلُ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ يَا طُوسِيُّ إِنَّهُ الْإِمَامُ وَ الْخَلِيفَةُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدِي وَ إِنَّهُ سَيَخْرُجُ مِنْ صُلْبِهِ رَجُلٌ يَكُونُ رِضًى لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي سَمَائِهِ وَ لِعِبَادِهِ فِي أَرْضِهِ يُقْتَلُ فِي أَرْضِكُمْ بِالسَّمِّ ظُلْماً وَ عُدْوَاناً وَ يُدْفَنُ بِهَا غَرِيباً أَلَا فَمَنْ زَارَهُ فِي غُرْبَتِهِ وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ إِمَامٌ بَعْدَ أَبِيهِ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كَانَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله (۱).

**[ترجمه]امالی الصدوق: عبدالله پسر فضل گفته است: پیش امام صادق علیه السلام بودم که شخصی از اهل طوس نزد حضرت آمد و گفت: ای پسر رسول خدا، برای کسانی که قبر اباعبدالله حسین فرزند علی علیهما السلام را زیارت کنند، چه پاداشی هست؟ حضرت فرمود: ای شخص اهل طوس، هر کس قبر اباعبدالله حسین فرزند علی علیه السلام را زیارت کند و بداند که او امامی است که خداوند اطاعت از او را برای بندگان واجب ساخته است، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌آمرزد و شفاعت او را درباره هفتاد گنهکار می‌پذیرد و او در نزد قبر حضرت از خدای عز و جل نیازی طلب نمی‌کند، مگر آنکه خداوند آن را برایش برآورده می‌نماید.

عبدالله پسر فضل گفته است: سپس امام موسی کاظم علیه السلام وارد شد و امام صادق علیه السلام ایشان را بر روی پاهایش نشاند و شروع به بوسیدن بین دو چشمان حضرت کرد؛ سپس رو به مرد اهل طوس کرد و فرمود: ای طوسی، به یقین او امام و جانشین و حجت بعد از من است و از نسل او مردی خواهد آمد که باعث خشنودی خداوند عز و جل در آسمان، و خشنودی بندگان در زمین خواهد شد؛ او در سرزمین شما از روی ستم و دشمنی و با سمّ کشته می‌شود و غریبانه در آنجا دفن می‌گردد؛ آگاه باشید هر کس او را در غربتش زیارت کند و بداند که او امام بعد از پدرش است و اطاعت از او از سوی خداوند عز و جل واجب است، مانند کسی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کرده است. - . امالی صدوق: ۵۸۷ -

**[ترجمه]

أقول

قد مضى بعض أخبار فضل زيارته علیه السلام في أبواب فضل زياره الحسين علیه السلام و سيأتي بعضها في الباب الآتي ثم اعلم أن زيارته علیه السلام في الأيام الفاضله و الأوقات الشريفه أفضل لا سيما الأيام التي لها اختصاص به علیه السلام كيوم ولادته و هو حادي عشر ذي القعده و يوم وفاته و هو آخر شهر صفر أو السابع عشر منه أو الرابع و العشرون من شهر رمضان و يوم بويع بالخلافه و هو أول شهر رمضان أو السادس منه.

**[ترجمه]برخی از روایات درباره فضلیت زیارت حضرت رضا علیه السلام در باب‌های فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام بیان شد و برخی دیگر نیز در قسمت بعدی خواهد آمد. و نیز بدان که زیارت حضرت رضا علیه السلام در روزهای پر فضیلت و اوقات شریف، بهتر است؛ به ویژه روزهایی که به ایشان اختصاص دارد؛ مانند روز ولادت آن حضرت که یازدهم ذی‌القعده است و روز وفات او که در پایان ماه صفر، یا هفدهم ماه صفر، یا بیست و چهارم ماه رمضان است؛ و روزی که با او برای

ولایت عهدی بیعت شد که روز اول ماه رمضان یا ششم آن است.

**[ترجمه]

«۵۰»

وَ قَالَ السَّيِّدُ ابْنُ طَاوُسٍ فِی کِتَابِ الْإِقْبَالِ رُوِیَ: أَنَّهُ يُصَلَّى يَوْمَ السَّادِسِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ رَكْعَتَانِ كُلُّ رَكْعَةٍ بِالْحَمْدِ مَرَّةً وَ بِسُورَهِ الْإِخْلَاصِ خَمْساً وَ عِشْرِينَ مَرَّةً لِأَجْلِ مَا ظَهَرَ مِنْ حُقُوقِ مَوْلَانَا الرِّضَا علیه السلام فِيهِ (۲).

**[ترجمه]سید پسر طاووس در کتاب الإقبال گفته است: روایت شده است که دو رکعت نماز در روز ششم ماه رمضان خوانده می‌شود که در هر رکعت آن، یک مرتبه حمد و بیست و پنج مرتبه سوره توحید خوانده می‌شود. این نماز به خاطر آن است که در این روز برخی از حقوق سرورمان امام رضا علیه السلام آشکار گشته است.

**[ترجمه]

أقول

فيناسب إيقاع هذه الصلاه فی روضته المقدسه بعد زيارته عليه السلام.

**[ترجمه]پس مناسب است این نماز در نزد ضریح مقدس و بعد از زیارت آن حضرت علیه السلام خوانده شود.

**[ترجمه]

«۵۱»

وَ قَالَ السَّيِّدُ أَيْضاً فِی كِتَابِ الْإِقْبَالِ رَأَيْتُ فِی بَعْضِ تَصَانِيفِ أَصْحَابِنَا الْعَجَمِ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ: أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ يُزَارَ مَوْلَانَا الرِّضَا علیه السلام يَوْمَ الثَّالِثِ وَ الْعِشْرِينَ مِنْ ذِی الْقَعْدَهِ مِنْ قُرْبٍ أَوْ بُعْدٍ بِبَعْضِ زِيَارَاتِهِ الْمَعْرُوفَهِ أَوْ بِمَا يَكُونُ

۱– ۱. أمالی الصدوق ص ۵۸۷.

۲– ۲. الإقبال ص ۳۷۳.

كَالزِّيَارَهِ مِنَ الرِّوَايَهِ بِذَلِكَ انْتَهَى (۱).

**[ترجمه]سید در کتاب الإقبال هم چنین گفته است: در یکی از نوشته‌های اصحاب غیر عرب (عجم) خودمان - که رضوان خداوند بر همه آنها باد، - دیدم که زیارت سرورمان امام رضا علیه السلام در بیست و سوم ذی‌القعده، از دور یا نزدیک، با برخی از زیارت‌های معروف، یا با آنچه در روایات آمده است و مانند زیارت است، مستحب است. - . الاقبال: ۵۲۵ -

**[ترجمه]

أقول

و قد مر استحباب کونها فی رجب.

**[ترجمه]و البته مستحب بودن انجام زیارت حضرت علیه السلام در ماه رجب، پیش از این بیان شد.

**[ترجمه]

«۵۲»

وَ رَأَيْتُ فِی بَعْضِ مُؤَلَّفَاتِ أَصْحَابِنَا قَالَ ذُكِرَ فِی كِتَابِ فَصْلِ الْخِطَابِ عَنِ الرِّضَا علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: مَنْ شَدَّ رَحْلَهُ إِلَى زِيَارَتِی اسْتُجِيبَ دُعَاؤُهُ وَ غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ فَمَنْ زَارَنِی فِی تِلْكَ الْبُقْعَهِ كَانَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَوَابَ أَلْفِ حَجَّهٍ مَبْرُورَهٍ وَ أَلْفِ عُمْرَهٍ مَقْبُولَهٍ وَ كُنْتُ أَنَا وَ آبَائِی شُفَعَاءَهُ يَوْمَ الْقِيَامَهِ وَ هَذِهِ الْبُقْعَهُ رَوْضَهٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّهِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَهِ لَا يَزَالُ فَوْجٌ يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ فَوْجٌ يَصْعَدُ إِلَى أَنْ يُنْفَخَ فِی الصُّورِ.

**[ترجمه]در یکی از نوشته‌های اصحاب خودمان دیدم که گفته است: در کتاب «فصل الخطاب» از امام رضا علیه السلام نقل شده است که فرمود: هر کس بار سفرش را برای زیارت من ببندد، دعایش مستجاب و گناهانش آمرزیده می‌شود، و هر کس مرا در آن بارگاه زیارت کند، مانند کسی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت نموده است، و خداوند برای او ثواب هزار حج مورد قبول، و هزار عمره پذیرفته شده را می‌نویسد، و من و پدرانم در روز قیامت شفاعت کنندگان او خواهیم بود و این بارگاه، باغی از باغ‌های بهشت و محل رفت و آمد فرشتگان است که پیوسته گروهی از آسمان فرو می‌آید و گروهی دیگر بالا می‌رود تا آن زمان که در صور، دمیده شود .

**[ترجمه]

باب ۵ کیفیه زیارته صلوات الله علیه

الأخبار

«۱»

ن، [عيون أخبار الرضا عليه السلام] ذَكَرَ شَيْخُنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی جَامِعِهِ فَقَالَ: إِذَا أَرَدْتَ زِيَارَةَ الرِّضَا عليه السلام بِطُوسَ فَاغْتَسِلْ عِنْدَ خُرُوجِكَ مِنْ مَنْزِلِكَ وَ قُلْ حِينَ تَغْتَسِلُ اللَّهُمَّ طَهِّرْنِی وَ طَهِّرْ لِی قَلْبِی وَ اشْرَحْ لِی صَدْرِی وَ أَجْرِ عَلَى لِسَانِی مِدْحَتَكَ وَ الثَّنَاءَ عَلَيْكَ فَإِنَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِی طَهُوراً وَ شِفَاءً وَ تَقُولُ حِينَ تَخْرُجُ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ حَسْبِیَ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَ إِلَيْكَ قَصَدْتُ وَ مَا عِنْدَكَ أَرَدْتُ فَإِذَا خَرَجْتَ فَقِفْ عَلَى بَابِ دَارِكَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ وَجَّهْتُ وَجْهِی وَ عَلَيْكَ خَلَّفْتُ أَهْلِی وَ مَالِی وَ مَا خَوَّلْتَنِی وَ بِكَ وَثِقْتُ فَلَا تُخَيِّبْنِی يَا مَنْ لَا يُخَيِّبُ مَنْ أَرَادَهُ وَ لَا يُضَيِّعُ مَنْ حَفِظَهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ احْفَظْنِی بِحِفْظِكَ فَإِنَّهُ لَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَ فَإِذَا وَافَيْتَ سَالِماً فَاغْتَسِلْ وَ قُلْ حِينَ تَغْتَسِلُ اللَّهُمَّ طَهِّرْنِی وَ طَهِّرْ قَلْبِی وَ اشْرَحْ

۱- ۱. الإقبال ص ۵۲۵.

لِی صَدْرِی وَ أَجْرِ عَلَی لِسَانِی مِدْحَتَکَ وَ مَحَبَّتَکَ وَ الثَّنَاءَ عَلَیْکَ فَإِنَّهُ لَا قُوَّهَ إِلَّا بِکَ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ قُوَّهَ دِینِی التَّسْلِیمُ لِأَمْرِکَ وَ الِاتِّبَاعُ لِسُنَّهِ نَبِیِّکَ وَ الشَّهَادَهُ عَلَی جَمِیعِ خَلْقِکَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِی شِفَاءً وَ نُوراً إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ الْبَسْ أَطْهَرَ ثِیَابِکَ وَ امْشِ حَافِیاً وَ عَلَیْکَ السَّکِینَهُ وَ الْوَقَارُ بِالتَّکْبِیرِ وَ التَّهْلِیلِ وَ التَّسْبِیحِ وَ التَّمْجِیدِ وَ قَصِّرْ خُطَاکَ.

وَ قُلْ حِینَ تَدْخُلُ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِیّاً وَلِیُّ اللَّهِ وَ سِرْ حَتَّی تَقِفَ عَلَی قَبْرِهِ وَ تَسْتَقْبِلَ وَجْهَهُ بِوَجْهِکَ وَ اجْعَلِ الْقِبْلَهَ بَیْنَ کَتِفَیْکَ وَ قُلْ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّهُ سَیِّدُ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ أَنَّهُ سَیِّدُ الْأَنْبِیَاءِ وَ الْمُرْسَلِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ نَبِیِّکَ وَ سَیِّدِ خَلْقِکَ أَجْمَعِینَ صَلَاهً لَا یَقْوَی عَلَی إِحْصَائِهَا غَیْرُکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَبْدِکَ وَ أَخِی رَسُولِکَ الَّذِی انْتَجَبْتَهُ بِعِلْمِکَ وَ جَعَلْتَهُ هَادِیاً لِمَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِکَ وَ الدَّلِیلَ عَلَی مَنْ بَعَثْتَهُ بِرِسَالَاتِکَ وَ دَیَّانَ الدِّینِ بِعَدْلِکَ وَ فَصْلَ قَضَائِکَ بَیْنَ خَلْقِکَ وَ الْمُهَیْمِنَ عَلَی ذَلِکَ کُلِّهِ وَ السَّلَامُ عَلَیْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی فَاطِمَهَ بِنْتِ نَبِیِّکَ وَ زَوْجَهِ وَلِیِّکَ وَ أُمِّ السِّبْطَیْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ سَیِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ الطُّهْرِ الطَّاهِرَهِ الْمُطَهَّرَهِ التَّقِیَّهِ النَّقِیَّهِ الرَّضِیَّهِ الزَّکِیَّهِ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ وَ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَجْمَعِینَ صَلَاهً لَا یَقْوَی عَلَی إِحْصَائِهَا غَیْرُکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ سِبْطَیْ نَبِیِّکَ وَ سَیِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ الْقَائِمَیْنِ فِی خَلْقِکَ وَ الدَّلِیلَیْنِ عَلَی مَنْ بَعَثْتَ بِرِسَالَاتِکَ وَ دَیَّانَیِ الدِّینِ بِعَدْلِکَ وَ فَصْلَیْ قَضَائِکَ بَیْنَ خَلْقِکَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَبْدِکَ الْقَائِمِ فِی خَلْقِکَ وَ الدَّلِیلِ عَلَی مَنْ بَعَثْتَ بِرِسَالَاتِکَ وَ دَیَّانِ الدِّینِ بِعَدْلِکَ وَ فَصْلِ قَضَائِکَ بَیْنَ خَلْقِکَ

سَيِّدِ الْعَابِدِينَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَبْدِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِي أَرْضِكَ بَاقِرِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَبْدِكَ وَ وَلِيِّ دِينِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ الصَّادِقِ الْبَارِّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَبْدِكَ الصَّالِحِ وَ لِسَانِكَ فِي خَلْقِكَ النَّاطِقِ بِعِلْمِكَ وَ الْحُجَّهِ عَلَى بَرِيَّتِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى عَبْدِكَ وَ وَلِيِّ دِينِكَ الْقَائِمِ بِعَدْلِكَ وَ الدَّاعِي إِلَى دِينِكَ وَ دِينِ آبَائِهِ الصَّادِقِينَ صَلَاهً لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا غَيْرُكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَبْدِكَ وَ وَلِيِّكَ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ وَ الدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ وَلِيِّ دِينِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَامِلِ بِأَمْرِكَ الْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ وَ حُجَّتِكَ الْمُؤَدِّي عَنْ نَبِيِّكَ وَ شَاهِدِكَ عَلَى خَلْقِكَ الْمَخْصُوصِ بِكَرَامَتِكَ الدَّاعِي إِلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَهِ رَسُولِكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ وَ وَلِيِّكَ الْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ صَلَاهً تَامَّهً نَامِيَهً بَاقِيَهً تُعَجِّلُ بِهَا فَرَجَهُ وَ تَنْصُرُهُ بِهَا وَ تَجْعَلُنَا مَعَهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ وَ أُوَالِي وَلِيَّهُمْ وَ أُعَادِي عَدُوَّهُمْ فَارْزُقْنِي بِهِمْ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ اصْرِفْ عَنِّي بِهِمْ شَرَّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ أَهْوَالَ يَوْمِ الْقِيَامَهِ ثُمَّ تَجْلِسُ عِنْدَ رَأْسِهِ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ حَبِيبِ رَبِّ الْعَالَمِينَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ

يَا وَارِثَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ الْبَارِّ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْكَاظِمِ الْحَلِيمِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ السَّعِيدُ الْمَظْلُومُ الْمَقْتُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الْوَصِيُّ الْبَارُّ التَّقِيُّ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْكَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْكَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسَّسَتْ أَسَاسَ الظُّلْمِ وَ الْجَوْرِ وَ الْبِدْعَهِ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ ثُمَّ تَنْكَبُّ عَلَى الْقَبْرِ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ صَمَدْتُ مِنْ أَرْضِي وَ قَطَعْتُ الْبِلَادَ رَجَاءَ رَحْمَتِكَ فَلَا تُخَيِّبْنِي وَ لَا تَرُدَّنِي بِغَيْرِ قَضَاءِ حَوَائِجِي وَ ارْحَمْ تَقَلُّبِي عَلَى قَبْرِ ابْنِ أَخِي رَسُولِكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي أَتَيْتُكَ زَائِراً وَافِداً عَائِذاً مِمَّا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي وَ احْتَطَبْتُ عَلَى ظَهْرِي فَكُنْ لِي شَافِعاً إِلَى اللَّهِ تَعَالَى يَوْمَ حَاجَتِي وَ فَقْرِي وَ فَاقَتِي فَلَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَامٌ مَحْمُودٌ وَ أَنْتَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهٌ ثُمَّ تَرْفَعُ يَدَكَ الْيُمْنَى وَ تَبْسُطُ الْيُسْرَى عَلَى الْقَبْرِ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ وَ وَلَايَتِهِمْ أَتَوَلَّى آخِرَهُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوَّلَهُمْ وَ أَبْرَأُ مِنْ كُلِّ وَلِيجَهٍ دُونَهُمْ اللَّهُمَّ الْعَنِ الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَكَ وَ اتَّهَمُوا نَبِيَّكَ وَ جَحَدُوا آيَاتِكَ وَ سَخِرُوا بِإِمَامِكَ وَ حَمَلُوا النَّاسَ عَلَى أَكْتَافِ آلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِاللَّعْنَهِ عَلَيْهِمْ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ يَا رَحْمَانُ.

ثُمَّ تَحَوَّلْ عِنْدَ رِجْلَيْهِ وَ تَقُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ بَدَنِكَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى وَ أَنْتَ الصَّادِقُ الْمُصَدَّقُ قَتَلَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ بِالْأَيْدِي وَ الْأَلْسُنِ ثُمَّ ابْتَهِلْ فِي اللَّعْنَهِ عَلَى قَاتِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَلَى قَتَلَهِ الْحَسَنِ

وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلَی جَمِیعِ قَتَلَهِ أَهْلِ بَیْتِ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله ثُمَّ تَحَوَّلْ عِنْدَ رَأْسِهِ مِنْ خَلْفِهِ وَ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ تَقْرَأُ فِی إِحْدَاهُمَا یس وَ فِی الْأُخْرَی الرَّحْمَنَ وَ تَجْتَهِدُ فِی الدُّعَاءِ وَ التَّضَرُّعِ وَ أَکْثِرْ مِنَ الدُّعَاءِ لِنَفْسِکَ وَ لِوَالِدَیْکَ وَ لِجَمِیعِ إِخْوَانِکَ وَ أَقِمْ عِنْدَ رَأْسِهِ مَا شِئْتَ وَ لْتَکُنْ صَلَاتُکَ عِنْدَ الْقَبْرِ(۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار: شیخ ما، محمد پسر حسن در کتاب جامع خود بیان کرده و گفته است: اگر خواستی قبر امام رضا علیه السلام را در طوس زیارت کنی، هنگام بیرون رفتن از منزل غسل کن و هنگامی که غسل می کنی بگو: خدایا، مرا پاکیزه کن و دلم را پاک نما و سینه‌ام را بگشا و ستایش و ثنای خود را بر زبانم جاری ساز؛ به راستی که هیچ توانی جز به سبب تو نیست؛ خدایا، این غسل را برایم پاک کننده، و درمان دردهایم قرار ده.

و در وقت بیرون رفتن از منزل می گویی: به نام خدا، و به یاری خدا، و به سوی خدا، و به سوی فرزند رسول خدا - بیرون می... شوم؛ - خدا مرا بس است، و بر خدا توکل کردم؛ خدایا، به درگاه تو رو کرده‌ام، و به سوی تو آهنگ نموده‌ام، آنچه را که پیش توست، در نظر گرفته‌ام.

وقتی بیرون رفتی، بر در خانه خود بایست و بگو: خدایا، روی خود را به درگاه تو کرده‌ام، و به امید تو خانواده و دارائی و آنچه را که تو به من ارزانی داشته‌ای، جا گذاشته‌ام، و به تو تکیه نموده‌ام؛ پس مرا نومید مکن، ای خدایی که روی آورندگان به سویش را نومید، و نگاه داشتگانش را تباه نمی‌سازد؛ بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا با نگاه‌داری خودت نگاه دار؛ به راستی که نگاه داشته شده توسط تو، تباه نمی گردد.

پس هرگاه به سلامت رسیدی و خواستی به زیارت بروی، غسل کن و هنگام غسل کردن، بگو: خدایا، مرا پاکیزه گردان و دلم را پاک کن و سینه‌ام را بگشا، و ستایش و محبت و ثنای خودت را بر زبانم جاری ساز؛ به یقین هیچ توانی جز به سبب تو نیست؛ و من این را به خوبی دانسته‌ام که آنچه موجب استواری دین من می‌شود، همان تسلیم در برابر فرمان تو، و پیروی از سنت پیامبر تو، و گواهی دادن به تمام آفریدگان تو است؛ خدایا، این غسل را برای من شفا و نوری قرار ده، که تو بر هر چیز توانایی.

و پاکیزه‌ترین جامه‌های خود را بپوش و با پای برهنه، با آرامش و وقار و و ذکر «الله اکبر» و «لا إله إلا الله» و «سبحان الله» و گرامی داشتن یاد خداوند، برو و گام‌های خود را کوتاه بردار.

هنگام داخل شدن بگو: به نام خدا و به یاری خدا و بر سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله - داخل می‌شوم؛ - گواهی می... دهم که هیچ خدایی جز الله نیست، یگانه است و هیچ شریکی برای او وجود ندارد؛ و گواهی می‌دهم که محمد، بنده و رسول او است، و علی ولیّ خدا است.

سپس به طرف سر قبر حضرت برو و روبروی او و رو به قبله بایست و بگو: گواهی می‌دهم که هیچ خدایی جز الله نیست، یگانه است و هیچ شریکی برای او وجود ندارد؛ و گواهی می‌دهم که محمد، بنده و فرستاده اوست، و او پیشوای پیشینیان و پسینیان است، و او سرور پیامبران و فرستادگان است؛ خدایا، بر محمد، بنده و فرستاده و پیامبر و پیشوای تمامی آفریدگانت،

درود فرست؛ درودی که جز تو کسی توان شمارش آن را نداشته باشد.

خدایا، بر امیرالمؤمنین علی فرزند ابی‌طالب، بنده و برادر فرستاده‌ات، همان کسی که او را به علم خود برگزیدی، و برای هر کسی از آفریدگانت که مورد خواست تو بود، راهنما قرار دادی، و نشانه‌ای برای کسی که به رسالت‌هایت برانگیختی، و استوار کننده دین به یاری عدل تو، و داوری کننده بین مردم، و نگاهبان برای همه آنان قرار دادی، درود فرست؛ سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او نثار او باد.

خدایا، بر فاطمه دختر پیامبرت، و همسر ولیّ‌ات، و مادر دو نواده پیامبر، حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، آن بانوی پاک و پاکیزه و طاهره و پرهیزکار و پاکیزه و پسندیده و آراسته و سرور زنان دو جهان و همه اهل بهشت، درود فرست؛ درودی که جز تو کسی توان شمارش آن را نداشته باشد.

خدایا، بر حسن و حسین، دو نواده پیامبرت، و دو سرور جوانان اهل بهشت که در میان آفریدگانت به پا خاستند، و دو نشانه بر کسی که او را به رسالت‌هایت برانگیختی، و دو استوار کننده دین از روی عدل تو، و دو داور در میان مردمان به حکم تو، درود فرست.

خدایا، بر علی فرزند حسین، بنده‌ات که در میان آفریدگانت به پا خاست، و نشانه‌ای بر کسی که به رسالت برانگیختی، بود، و استوار کننده دین به عدل تو، و داوری کننده در میان آفریدگانت به حکم تو، سرور عبادت کنندگان، درود فررست.

خدایا، بر محمد فرزند علی، بنده‌ات و جانشین تو در روی زمین، شکافنده علم پیامبران، درود فرست.

خدایا، بر جعفر فرزند محمد، امام صادق، بنده و سرپرست دین تو، و حجت تو بر همه آفریدگانت، آن امام راستگوی نیکوکار، درود فرست.

خدایا، بر موسی فرزند جعفر، بنده شایسته‌ات، و زبان گویای تو در میان آفریدگانت، همان کسی که به علم تو گویا، و حجتی بر آفریدگانت بود، درود فرست.

خدایا، بر علی فرزند موسی، امام رضا، آن امام پسندیده، و بنده و سرپرست دین تو، و برپا دارنده عدل تو، و دعوت کننده به آئین تو و آئین پدران راستگویش، درود فرست؛ درودی که کسی جز تو توان شمارش آن را نداشته باشد.

خدایا، بر محمد فرزند علی، بنده و نماینده‌ات، که به فرمان تو به پا خاست، و به راه تو دعوت کرد، درود فرست.

خدایا، بر علی فرزند محمد، بنده تو و سرپرست آئین تو، و حجت تو بر همه آفریدگانت، درود فرست.

خدایا، بر حسن فرزند علی، آن عمل کننده به دستور تو، و به پا خاسته در میان آفریدگانت، و آن حجت تو و ادا کننده از طرف پیامبرت، و گواه تو بر آفریدگانت، و اختصاص یافته به بزرگواری تو، و دعوت کننده به فرمانبرداری تو و فرمانبرداری فرستاده‌ات، درود فرست؛ درودهای تو نثار همه آنان باد.

خـدایا، بر حجت و نماینـده‌ات که در میان آفریدگانت به پا خواهد خاست، درودی کامل و فزاینده و ماندنی که به سـبب آن، در فرج او شتاب کنی، و یاری‌اش نمایی، و به خاطر آن، ما را در دنیا و آخرت همراه او قرار دهی، درود فرست.

خدایا، به وسـیله دوستی ایشان، به درگاه تو تقرّب می‌جویم، و دوسـتدار آنان را دوست، و دشمن آنان را دشمن می‌دارم؛ پس به خـاطر آنـان، خوبی دنیـا و آخرت را روزی‌ام کن، و به خـاطر آنـان، بـدی دنیـا و آخرت و سـختی‌هـای قیامت را از من دور گردان.

سپس نزد سـر آن حضـرت می‌نشینی و می گوئی: سـلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، سـلام بر تو ای اسـتوانه دین، سلام بر تو ای وارث حضرت آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیغمبر خدا، سـلام بر تو ای وارث ابراهیم خلیل خدا، سـلام بر تو ای وارث اسـماعیل قربانی خدا، سـلام بر تو ای وارث موسـی هم‌سـخن خدا، سـلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد فرزند عبدالله پایان بخش پیامبران و محبوب پروردگار جهانیان و فرسـتاده خداونـد، سـلام بر تو ای وارث امیرالمؤمنین علی، ولی خـدا *؛ سـلام بر تو ای وارث فاطمه زهرا سرور زنان عالمیان، سـلام بر تو ای وارث ابی محمد امام حسن علیه السـلام و سـلام بر تو ای وارث ابی عبدالله امام حسین علیه السـلام *، سـلام بر تو ای وارث علی فرزند حسـین، زیور عبادت کنندگان، سـلام بر تو ای وارث محمد فرزند علی، شـکافنده علم پیشـینیان و پسـینیان، سـلام بر تو ای وارث جعفر فرزند محمد، آن راستگوی نیکوکار امانتدار، سلام بر تو ای وارث موسی فرزند جعفر، امام فرو خورنده خشم و بسیار بردبار.

سلام بر تو ای امام شـهید و سـعادتمند و سـتمدیده و کشـته شده، سـلام بر تو ای جانشـین راست‌پیشه و نیک‌رفتار و پرهیزکار؛ گواهی می‌دهم که تو نمـاز را به پـا داشتی، و زکات را ادا کردی، و به خوبی‌ها امر کردی، و از زشتی باز داشتی، و خـدا را از روی اخلاص پرستیـدی، تا آنکه زمان رحلت از این دنیا به سـراغ تو آمـد؛ سـلام بر تو ای اباالحسن، و رحمت خـدا و برکت... هایش نثار تو باد؛ به راستی که او سـتوده و با عظمت است. خداوند امتی را که تو را به قتل رساند، نفرین کند؛ و خداوند امتی را که به تو ظلم کرد، نفرین کند؛ خداوند امتی را که پایه ستم و ناراستی را برای شما اهل بیت بنیان نهاد، نفرین کند.

سپس خود را بر قبر می‌چسبانی و می گویی: خدایا، من از سرزمینم به آهنگ درگاه تو کوچ کردم، و به امید رحمت تو شهرها را درنوردیدم؛ پس مرا نومید و بدون برآوردن خواسته‌ام بر مگردان، و به این روی آوردن من بر سَرِ قبر برادرزاده پیامبرت، که درودهای تو بر او و خاندانش باد، رحم کن. پدر و مادرم به فدای تو باد، من برای زیارت تو آمده و میهمان تو هستم، و از آن جنـایت‌هـایی که بر خـودم کرده‌ام، و بـار گنـاهی که بر دوش خـود گرد آورده‌ام، به تـو پناهنـده گشـته‌ام، پس در روز نیـاز و ناداری و بیچارگی‌ام، در پیشـگاه خداوند شـفیع من باش؛ زیرا برای تو در پیشـگاه خداوند، مقامی شایسته وجود دارد و تو نزد خداوند، آبرومند هستی.

سپس دست راسـتت را بلنـد می کنی و دست چپ را بر قـبر می گسـتری و می گویی: خـدایا، من به وسـیله محبت و ولاـیت این خاندان به تو تقرب می‌جویم، آخرین آنها را دوست دارم به همان نحو که اولین نفرشان را دوست داشتم، و از هر همدمی غیر از ایشان بیزاری می‌جویم؛ خـدایا، کسانی را که نعمت تو را دگرگون کردنـد، و پیامبرت را متهم ساختنـد، و آیات تو را انکار کردنـد، و امام تو را به مسـخره گرفتنـد، مردم را بر دوش خانـدان محمـد سوار کردنـد، نفرین کن؛ خدایا، من به وسـیله نفرین

کردن بر آنان و بیزاری جستن از آنها در دنیا و آخرت، به تو تقرّب می‌جویم، ای خدای بخشاینده.

سپس نزد پای آن حضرت برمی‌گردی و می‌گویی: درود خدا بر تو ای اباالحسن، درود خدا بر روان تو و بر پیکرت باد؛ تو با اینکه راستگو و تصدیق شده بودی، شکیبایی کردی؛ خداوند کسانی را که تو را به دست و زبان کشتند، هلاک گرداند. پس در لعنت کردن بر کُشنده امیرالمؤمنین و قاتلان حسن و حسین علیهما السلام و قاتلان همه اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله، تضرّع و مبالغه کن .

سپس از پشت قبر برو و نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بگزار؛ در رکعت اوّل سوره یس و در رکعت دوم سوره الرّحمن را بخوان، و در دعا و تضرّع بکوش و برای خود و پدر و مادرت و همه برادران مؤمن خود بسیار دعا کن و هر قدر می‌خواهی، نزد سر آن حضرت بمان و نمازهای تو باید نزد قبر باشد. - . عیون الأخبار ۲: ۲۶۷ - ۲۷۰؛ صاحب المزار الکبیر نیز این زیارت را با اندکی تفاوت ذکرکرده است: ۱۸۱ - ۱۸۲ -

**[ترجمه]

«۲»

مل، [کامل الزیارات] رُوِیَ عَنْ بَعْضِهِمْ قَالَ: إِذَا أَتَیْتَ قَبْرَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی علیه السلام بِطُوسَ فَاغْتَسِلْ عِنْدَ خُرُوجِکَ إِلَی آخِرِ الزِّیَارَهِ(۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: برخی چنین روایت کرداند که اگر برای زیارت قبر حضرت علی فرزند موسی علیه السلام به طوس آمدی، به هنگام خروج از منزل غسل کن؛ تا آخر زیارت. - . کامل الزیارت: ۳۰۹ -

**[ترجمه]

«۳»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام]: الْوَدَاعُ فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُوَدِّعَهُ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ وَ ابْنَ مَوْلَایَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَنْتَ لَنَا جُنَّهٌ مِنَ الْعَذَابِ وَ هَذَا أَوَانُ انْصِرَافِی عَنْکَ إِنْ کُنْتَ أَذِنْتَ لِی غَیْرَ رَاغِبٍ عَنْکَ وَ لَا مُسْتَبْدِلٍ بِکَ وَ لَا مُؤْثِرٍ عَلَیْکَ وَ لَا زَاهِدٍ فِی قُرْبِکَ وَ قَدْ جُدْتُ بِنَفْسِی لِلْحَدَثَانِ وَ تَرَکْتُ الْأَهْلَ وَ الْأَوْلَادَ وَ الْأَوْطَانَ فَکُنْ لِی شَافِعاً یَوْمَ حَاجَتِی وَ فَقْرِی وَ فَاقَتِی یَوْمَ لَا یُغْنِی عَنِّی حَمِیمِی وَ لَا قَرِیبِی یَوْمَ لَا یُغْنِی عَنِّی وَالِدِی وَ لَا وَلَدِی أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی قَدَّرَ عَلَیَّ رِحْلَتِی إِلَیْکَ أَنْ یُنَفِّسَ بِکَ کُرْبَتِی وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی قَدَّرَ عَلَیَّ فِرَاقَ مَکَانِکَ أَنْ لَا یَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ رُجُوعِی إِلَیْکَ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی أَبْکَی عَلَیْکَ عَیْنَیَّ أَنْ یَجْعَلَهُ لِی سَبَباً وَ ذُخْراً وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی أَرَانِی مَکَانَکَ وَ هَدَانِی لِلتَّسْلِیمِ عَلَیْکَ وَ زِیَارَتِی إِیَّاکَ أَنْ یُورِدَنِی حَوْضَکُمْ وَ یَرْزُقَنِی مُرَافَقَتَکُمْ فِی الْجِنَانِ.

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا صَفْوَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَصِیِّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ السَّلَامُ عَلَی الْحَسَنِ وَ

الْحُسَیْنِ سَیِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ السَّلَامُ عَلَی الْأَئِمَّهِ وَ تُسَمِّیهِمْ وَاحِداً وَاحِداً وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَی مَلَائِکَهِ اللَّهِ الْبَاقِینَ السَّلَامُ عَلَی الْمَلَائِکَهِ الْمُقِیمِینَ الْمُسَبِّحِینَ الَّذِینَ بِأَمْرِهِ یَعْمَلُونَ السَّلَامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیَارَتِی إِیَّاهُ فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاحْشُرْنِی مَعَهُ وَ مَعَ

۱- ۱. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۶۷- ۲۷۰ و أخرج الزیاره بتفاوت یسیر صاحب المزار الکبیر فیه ص ۱۸۱- ۱۸۲.

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۰۹.

آبَائِهِ الْمَاضِينَ وَ إِنْ أَبْقَيْتَنِي يَا رَبِّ فَارْزُقْنِي زِيَارَتَهُ أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِي إِنَّكَ عَلى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ.

وَ تَقُولُ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِمَا دَعَوْتَ إِلَيْهِ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ فَارْزُقْنِي حُبَّهُمْ وَ مَوَدَّتَهُمْ أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِي السَّلَامُ مِنِّي أَبَداً مَا بَقِيتُ وَ دَائِماً إِذَا فَنِيتُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ وَ إِذَا خَرَجْتَ مِنَ الْقُبَّةِ فَلَا تُوَلِّ وَجْهَكَ عَنْهُ حَتَّى يَغِيبَ عَنْ بَصَرِكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى (۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار: وداع کردن؛ هرگاه خواستی با حضرت علیه السلام وداع کنی، بگو: سلام بر تو ای سرور من و پسر سرورم، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد؛ تو برای ما سپری در برابر عذاب هستی و هم اکنون لحظه بازگشت من از سوی تو است اگر به من اجازه رفتن بدهی ، هرچند من از تو روی‌گردان نیستم، و کسی را برای تو جایگزین نمی‌دانم، و کسی را بر تو مقدم نمی‌دارم، و نسبت به همجواری تو بی رغبت نیستم، و به درستی که جانم را (در راه زیارت تو) به دست حوادث سپردم و اهل و فرزندان و وطن خودم را ترک کردم؛ پس در روز نیاز و ناداری و تنگدستی‌ام، شفیع من باش؛ همان روزی که هیچ دوست و خویشی به کار نیاید؛ روزی که پدر و فرزندان برایم سودی نمی‌رساند. از خداوند که آمدن من به زیارت تو را مقدّر نمود، درخواست می‌کنم که به وسیله تو اندوه مرا برطرف کند؛ و از خداوند که ترک کردن بارگاهت را بر من مقدّر نمود، می‌خواهم که این زیارت را آخرین بازگشت من به سوی تو قرار ندهد؛ و از خداوند که دیدگانم را برای تو گریان ساخت، می‌خواهم که این زیارت را برایم سبب رستگاری و توشه قرار دهد؛ و از خداوند که قبر تو را بر من شناساند و مرا برای سلام دادن به تو و زیارتت هدایت و راهنمایی نمود، می‌خواهم که مرا وارد حوض شما گرداند، و بودن با شما را در بهشت بر من روزی کند .

درود بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر امیرالمؤمنین و جانشین فرستاده پروردگار جهانیان، و فرمانده شیعیان نشانه‌دار [رو سفید]، سلام بر حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر امامان، - و یکایک آنان را نام می‌بری - و رحمت خداوند و برکت‌های او و نثار آنان باد؛ سلام بر فرشتگان جاودان خداوند، سلام بر فرشتگان مقیم و تسبیح کنندگان خداوند، همانانی که فقط به امر خداوند عمل می‌کنند؛ سلام بر ما و بر بندگان نیک خداوند باد.

خدایا، این زیارت را آخرین زیارت من از حضرت قرار مده، و اگر قرار دادی، پس مرا با او و با نیاکان گذشته او محشور نما؛ و اگر مرا باقی گذاشتی، پس ای پروردگار، زیارت آنان را همیشه و تا آن موقع که زنده‌ام، روزی‌ام گردان، که به راستی تو بر همه چیز توانایی.

و می‌گویی: تو را به خدا می‌سپارم و از خدا میخواهم جانب تو را نگاه دارد و بر تو سلام می‌گویم؛ ما به خدا و به آنچه دعوت نمودی، ایمان آوردیم، پس ما را جزو گواهان بنویس؛ خدایا، عشق و دوستی آنان را تا زمانی که زنده‌ام، روزی‌ام کن؛ سلام من همواره و پیوسته تا زمانی که زنده‌ام و زمانی که از دنیا می‌روم، بر تو باد؛ سلام بر ما و بر بندگان نیک خداوند باد.

و هنگامی که از بارگاه خارج شدی، روی خود را تا از دیدگانت پنهان نشده است، از او بر نگردان؛ إن شاء الله. - . عیون الأخبار ۲: ۲۷۰ - ۲۷۱ -

**[ترجمه]

بيان

قوله اللهم طهرنی أی من الذنوب و طهر لی قلبی أی من مدانس الأخلاق الذميمه قوله و محبتک أی ما يوجب محبتک إيای أو محبتی لک أو ما تحبه قوله و الشهاده علی جميع خلقک أی بأنهم عباد الله و مخلوقاته أو بما لهم من الأوصاف و بما يستحقونه من المدح و الذم قوله و احتطبت الاحتطاب جمع الحطب و هنا استعير لما يوجب النار من الذنوب و الآثام.

**[ترجمه]عبارت: «اللهم طهّرنی»، يعنی از گناهان؛ و «طهّر لی قلبی»، يعنی دلم را از پليدی‌های اخلاق نکوهيده پاک گردان. عبارت «و محبتک»، يعنی آنچه محبت تو را بر من، يا محبت مرا بر تو لازم می‌گرداند؛ يا آنچه را که دوست داری. عبارت «و الشهاده علی جميع خلقک»، يعنی به اينکه آنها بندگان و آفريدگان خداوند هستند؛ يا با ويژگی‌هايی که دارند؛ يا شهادت به مدح و ذم هايی که استحقاق آن را دارند. عبارت «و احتطبت»، برگرفته از «الاحتطاب»، جمع «الحطب»، يعنی هيزم؛ و در اينجا استعاره از گناهان و بدی‌هايی است که موجب آتش دوزخ می‌شود .

**[ترجمه]

«۴»

ن، [عيون أخبار الرضا عليه السلام] الْمُكَتِّبُ وَ مَاجِيلَوَيْهِ وَ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَ ابْنُ نَاتَانَةَ وَ الْوَرَّاقُ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الصَّقْرِ بْنِ دُلَفَ قَالَ سَمِعْتُ سَيِّدِی عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الرِّضَا عليهم السلام يَقُولُ: مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَاجَةٌ فَلْيَزُرْ قَبْرَ جَدِّیَ الرِّضَا عليه السلام بِطُوسَ وَ هُوَ عَلَی غُسْلٍ وَ لْيُصَلِّ عِنْدَ رَأْسِهِ رَكْعَتَيْنِ وَ لْيَسْأَلِ اللَّهَ تَعَالَی حَاجَتَهُ فِی قُنُوتِهِ فَإِنَّهُ يَسْتَجِيبُ لَهُ مَا لَمْ يَسْأَلْ فِی مَأْثَمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ فَإِنَّ مَوْضِعَ قَبْرِهِ لَبُقْعَةٌ مِنْ بِقَاعِ الْجَنَّةِ لَا يَزُورُهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا أَعْتَقَهُ اللَّهُ تَعَالَی مِنَ النَّارِ وَ أَدْخَلَهُ دَارَ الْقَرَارِ(۲).

**[ترجمه]عيون الاخبار: صقر پسر دلف گفته است: از پيشوايم امام علی النقی عليه السلام شنيدم که می‌فرمود: هر کس حاجتی نزد خدای عز و جل داشته باشد، قبر جدم رضا عليه السلام را در طوس، در حالی که غسل کرده باشد، زيارت کند؛ و نزد سر حضرت، دو رکعت نماز بخواند و در قنوت، حاجتش را از خداوند متعال بخواهد که اگر خواسته‌اش گناه يا بريدن ارتباط با خويشاوند نباشد، برآورده می‌شود؛ زيرا مکان قبر او، بقعه‌ای از بقعه‌های بهشت است و هيچ مؤمنی آن را زيارت نمی‌کند، مگر اينکه خداوند او را از آتش دوزخ رهايی می‌بخشد و وارد بهشت می‌نمايد. - . عيون الأخبار ۲: ۲۶۲ -

**[ترجمه]

«۵»

لی، [الأمالی] للصدوق أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ الصَّقْرِ: مِثْلَهُ (۳).

**[ترجمه]امالی الصدوق: مثل همین روایت را از صقر نقل کرده است. - . امالی صدوق: ۵۸۸ -

**[ترجمه]

«۶»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] تَمِيمٌ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ الْهَرَوِيِّ قَالَ:

ص: ۴۹

۱- ۱. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۷۰- ۲۷۱.

۲- ۲. نفس المصدر ج ۲ ص ۲۶۲.

۳- ۳. أمالی الصدوق ص ۵۸۸.

كُنْتُ عِنْدَ الرِّضَا عليه السلام فَدَخَلَ عَلَيْهِ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ قُمَّ فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيْهِمْ وَ قَرَّبَهُمْ ثُمَّ قَالَ لَهُمْ مَرْحَباً بِكَمْ وَ أَهْلًا فَأَنْتُمْ شِيعَتُنَا حَقّاً وَ سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ يَوْمٌ تَزُورُونَ فِيهِ تُرْبَتِي بِطُوسَ أَلَا فَمَنْ زَارَنِي وَ هُوَ عَلَى غُسْلٍ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ (۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار: هروی گفته است: من در محضر امام رضا علیه السلام بودم که عده‌ای از اهل قم نزد حضرت آمدند و به او سلام کردند و حضرت جواب آنها را داد و آنها را به پیش خود خواند و به آنها فرمود: سلام بر شما؛ خوش آمدید؛ به راستی که شما شیعیان ما هستید و به زودی روزی خواهد آمد که شما در آن روز، تربتم در طوس را زیارت خواهید کرد؛ آگاه باشید که هر کس قبر مرا زیارت کند، در حالی که غسل کرده باشد، گناهانش پاک می گردد، مانند روزی که مادرش او را به دنیا آورده است. - . عیون الأخبار ۲: ۲۶۰ -

**[ترجمه]

«۷»

مل، [كامل الزيارات] حَكِيمُ بْنُ دَاوُدَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ هِشَامٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْهُ قَالَ: إِذَا أَتَيْتَ الرِّضَا عليه السلام عَلِيَّ بْنَ مُوسَى فَقُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى الْإِمَامِ التَّقِيِّ النَّقِيِّ وَ حُجَّتِكَ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى الصِّدِّيقِ الشَّهِيدِ صَلَاةً كَثِيرَةً تَامَّةً زَاكِيَةً مُتَوَاصِلَةً مُتَوَاتِرَةً مُتَرَادِفَةً كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ (۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: هر گاه به بارگاه حضرت علی بن موسی، امام رضا علیه السلام رسیدی، بگو:

خدایا، بر علی فرزند موسی، امام رضا، آن انسان پسندیده و امام پرهیزگار و پاکیزه، و حجت تو بر همه کسانی که روی زمین، و همه کسانی که در زیر خاک هستند، آن امام راستین و شهید، درودی فراوان، کامل، فزاینده، پی در پی، پیوسته، دنبال هم، و مانند بهترین درودی که بر هر یک از دوستدارانت فرستادی، درود فرست. - . کامل الزیارات: ۳۰۸ -

**[ترجمه]

«۸»

لد، [بلد الأمين]: قُلْ بَعْدَ الِاسْتِئْذَانِ إِنْ كَانَتِ الزِّيَارَةُ مِنْ قُرْبٍ وَ أَنْتَ عَلَى غُسْلٍ اللَّهُمَّ صَلِّ إِلَى آخِرِ مَا مَرَّ ثُمَّ قَالَ ثُمَّ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَ قُلْ فِي وَدَاعِهِ مَا رُوِيَ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام فِي وَدَاعِ النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله قَالَ قُلْ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْكَ وَ إِنْ شِئْتَ قُلْتَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي ابْنَ نَبِيِّكَ وَ حُجَّتَكَ عَلَى خَلْقِكَ وَ اجْمَعْنِي وَ إِيَّاهُ فِي جَنَّتِكَ وَ احْشُرْنِي مَعَهُ وَ فِي حِزْبِهِ مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقاً وَ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَ دَلَلْتَ عَلَيْهِ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ (۳).

**[ترجمه]البلد الامین: اگر قبر امام رضا علیه السلام را از نزدیک زیارت کردی، بعد از اجازه ورود گرفتن و در حالی که

غسل نموده باشی، بگو: خدایا، درود فرست... - تا آخر زیارت؛ که پیش از این بیان شد.- سپس دو رکعت نماز بخوان و در وداع با حضرت آن چه را که از امام صادق علیه السلام در وداع با پیامبر صلی الله علیه و آله روایت شده است را بگو و بگو: خداوند آن را آخرین سلام و درود من بر شما قرار ندهد. و اگر خواستی، بگو:

سلام بر تو ای ولی خدا، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد؛ خدایا، این زیارت را آخرین زیارت من از پسر پیامبرت، و حجتت بر آفریدگان قرار مده، و مرا همراه او در بهشت گرد آور؛ و مرا همراه او و در گروه او، همراه شهیدان و نیکان محشور کن؛ و آنان خوب همنشینانی هستند. تو را به خدا می‌سپارم، و از تو خداحافظی می کنم، و بر تو درود می‌فرستم؛ ما به خدا و فرستاده او و به آنچه آوردی، و بر آن راهنمایی فرمودی، ایمان آوردیم؛ پس ما را در زمره گواهان بنویس. - . البلد الامین: ۲۸۳ -

**[ترجمه]

«۹»

ق، کتاب العتیق الغروی: إِذَا خَرَجْتَ مِنْ مَنْزِلِکَ تُرِیدُ زِیَارَهَ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام فَقُلْ مَا تَقَدَّمَ ذِکْرُهُ عِنْدَ التَّوَجُّهِ لِزِیَارَهِ صَاحِبِ الْغَرِیِّ علیه السلام فَإِذَا وَصَلْتَ إِلَی قَبْرِهِ فَقُلْ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَلَمُ الْهَادِی السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَصِیُّ الزَّکِیُ

ص: ۵۰

۱- ۱. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۶۰.

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۰۸.

۳- ۳. البلد الأمین ص ۲۸۳.

السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْبَرُّ التَّقِيُّ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وِعَاءَ حُکْمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا عَيْبَهَ سِرِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْحَافِظُ لِوَحْيِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمُسْتَوْفِي فِي طَاعَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمُتَرْجِمُ لِکِتَابِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الدَّاعِي إِلَى تَوْحِيدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمُعَبِّرُ لِمُرَادِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمُحَلِّلُ لِحَلَالِ اللَّهِ وَ الْمُحَرِّمُ لِحَرَامِ اللَّهِ وَ الدَّاعِي إِلَى دِينِ اللَّهِ وَ الْمُعْلِنُ لِأَحْکَامِ اللَّهِ وَ الْفَاحِصُ عَنْ مَعْرِفَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّکَ حُجَّهُ اللَّهِ وَ أَمِينُهُ وَ صِفْوَهُ اللَّهِ وَ حَبِيبُهُ وَ خِيَرَهُ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ وَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ أَشْهَدُ أَنَّهُ مَنْ وَالاکَ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاکَ فَقَدْ عَادَى اللَّهَ وَ مَنِ اسْتَمْسَکَ بِکَ وَ بِالْأَئِمَّهِ مِنْ آبَائِکَ وَ وُلْدِکَ فَقَدِ اسْتَمْسَکَ بِالْعُرْوَهِ الْوُثْقى وَ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ کَلِمَهُ التَّقْوَى وَ أَعْلَامُ الْهُدَى وَ نُورٌ لِسَائِرِ الْوَرَى ثُمَّ تَنْکَبُّ عَلَى قَبْرِهِ وَ تُقَبِّلُهُ وَ تَقُولُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ حُجَّهِ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ وَ تُصَلِّي عِنْدَهُ رَکْعَتَيْنِ فَإِذَا فَرَغْتَ وَ أَرَدْتَ الْوَدَاعَ فَقُلْ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ يَا مَوْلَايَ أَيُّهَا الرِّضَا أَتَيْتُکَ زَائِراً وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ خَيْرُ مَزُورٍ بَعْدَ آبَائِکَ وَ أَفْضَلُ مَقْصُودٍ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مَنْ زَارَکَ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ أَبْهَجَ فَاطِمَهَ سَيِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ علیها السلام وَ نَالَ مِنَ اللَّهِ الْفَوْزَ الْعَظِيمَ فَلَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِکَ وَ إِتْيَانِ مَشْهَدِکَ وَ رَزَقَنِيَ الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ إِلَيْکَ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

**[ترجمه]کتاب عتیق غروی: اگر از منزلت خارج شدی و قصد زیارت امام رضا علیه السلام را داشتی، آنچه را در هنگام رفتن به زیارت صاحب نجف، امام علی علیه السلام گفتی، بگو؛ هنگامی که نزد قبر رسیدی، بگو:

سلام بر تو ای نشان هدایت، سلام بر تو ای جانشین وارسته، سلام بر تو ای امام معصوم و پرهیزگار، سلام بر تو ای امام برجسته و وارسته از گناهان، سلام بر تو ای محل قرار گرفتن حکم خداوند، سلام بر تو ای صندوق راز الهی، سلام بر تو ای نگاهبان وحی خدا، سلام بر تو ای ادا کننده کامل طاعت و بندگی خدا، سلام بر تو ای بازگو کننده کتاب خدا، سلام بر تو ای دعوت کننده به یگانگی خدا، سلام بر تو ای بازگو کننده مراد و خواست خداوند، سلام بر تو ای حلال کننده حلال خدا، و حرام کننده حرام خدا، و دعوت کننده به دین خدا، و آشکار کننده احکام خدا، و جستجو کننده معرفت خدا .

سلام بر تو ای اباالحسن؛ گواهی می‌دهم ای سرورم، که تو حجت و امانتدار خدا، و برگزیده و دوستدار او، و انتخاب شده او از میان آفریدگان، و حجت او بر بندگان هستی؛ گواهی می‌دهم که هر کس با تو دوستی کند، با خداوند دوستی کرده، و هر کس با تو دشمنی نماید، با خداوند دشمنی کرده است؛ و هرکس به تو و به امامان از پدران و فرزندان تو چنگ زند، به یقین به ریسمانی محکم چنگ زده است؛ و گواهی می‌دهم که شما کلمه تقوا، و پرچم‌های هدایت، و نوری برای سایر مردمان هستید.

سپس خودت را بر روی قبر حضرت انداخته و آن را می‌بوسی و می گویی: ای انسان راستین و شهید، ای پسر امیرالمؤمنین و پیشوای جانشینان، و امام مسلمانان، و حجت خداوند بر تمامی آفریدگان، پدر و مادرم فدای تو باد. و نزد قبر حضرت، دو رکعت نماز می‌خوانی و هنگامی که فارغ شدی و قصد وداع کردی، بگو: ای سرورم، ای اباالحسن، ای سرورم، ای رضا، من برای زیارت تو آمدم و گواهی می‌دهم که تو بعد از پدرانت بهترین کسی هستی که به زیارتت آیند، و بهترین مقصود هستی؛ گواهی می‌دهم که هر کس تو را زیارت کند، رسول خدا صلی الله علیه و اله را زیارت کرده، و فاطمه علیها السلام، سرور زنان جهان را خوشحال ساخته، و از سوی خداوند به کامیابی بزرگ دست یافته است؛ بنابراین خداوند این زیارت را آخرین

زیارت من از تو، و آمدن به بارگاهت قرار ندهد؛ و زیارت دوباره و چندین باره را روزی‌ام نماید؛ بپذیر ای پروردگار جهانیان.

**[ترجمه]

«۱۰»

قَالَ مُؤَلِّفُ الْمَزَارِ الْكَبِيرِ بَعْدَ إِيرَادِ الزِّيَارَهِ الْأُولَى: زِيَارَةٌ أُخْرَى لَهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ تَغْتَسِلُ وَ تَقِفُ عَلَى قَبْرِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ وَ أَبَا حُجَجِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى وَ الْعُرْوَهَ الْوُثْقَى وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ آبَاؤُكَ الطَّاهِرُونَ علیهم السلام لَمْ تُؤْثِرْ عَمًى عَلَى هُدًى وَ لَمْ تَمِلْ مِنْ حَقٍّ إِلَى

ص: ۵۱

بَاطِلٍ وَ أَنَّکَ قَدْ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ أَدَّیْتَ الْأَمَانَهَ فَجَزَاکَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ وَ أَهْلِهِ خَیْرَ الْجَزَاءِ أَتَیْتُکَ بِأَبِی وَ أُمِّی زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ جَلَّ وَ عَزَّ(۱).

**[ترجمه]نویسنده کتاب المزار الکبیر بعد از بیان زیارت نخستین، آورده است: زیارت دیگری نیز برای حضرت علیه السلام وجود دارد؛ به این ترتیب که غسل می‌کنی و بر سر قبر او ایستاده و می‌گویی: سلام بر تو ای ولیّ خدا و پسر ولیّ او، سلام بر تو ای حجت خدا و پسر حجت او و پدر حجت‌هایش، سلام بر تو ای امام هدایتگر، و ریسمان محکم، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد. گواهی می‌دهم که تو بر همان راهی از دنیا رفتی که پدران پاک تو علیهم السلام از دنیا رفتند؛ تو گمراهی را بر هدایت ترجیح ندادی، و از حق به سوی باطل منحرف نگشتی، و برای خشنودی خداوند و فرستاده او خیرخواهی نمودی، و امانت را ادا کردی؛ پس خداوند برای تو از اسلام و اهل آن، بهترین پاداش را عطا کند؛ پدر و مادرم فدای تو باد، به زیارت تو آمدم، در حالی که به حق تو آشنا، و با دوستدارانت دوست، و با دشمنانت دشمن هستم؛ پس نزد پروردگارت برای من شفاعت نما. - . المزار الکبیر: ۱۸۲ -

**[ترجمه]

«۱۱»

أقول وجدت فی بعض مؤلفات قدماء أصحابنا زیاره له علیه السلام و کانت النسخه قدیمه کان تاریخ کتابتها سنه ست و أربعین و سبعمائه فأوردتها کما وجدتها قَالَ زِیَارَهُ مَوْلَانَا وَ سَیِّدِنَا أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَیْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ وَ أَبْنَائِهِ الصَّلَاهُ وَ السَّلَامُ کُلُّ الْأَوْقَاتِ صَالِحَهٌ لِزِیَارَتِهِ وَ أَفْضَلُهَا فِی شَهْرِ رَجَبٍ رُوِیَ ذَلِکَ عَنْ وَلَدِهِ أَبِی جَعْفَرٍ الْجَوَادِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَ سَلَامُهُ وَ هِیَ: السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا عَمُودَ الدِّینِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ

۱- ۱. المزار الکبیر ص ۱۸۲ و فی آخر الزیاره زیاده لم یذکرها المؤلّف رحمه اللّه و هی: (ثم انکب علی القبر فقبله وضع خدیک علیه و تحول الی الرأس فقل: السلام علیک یا مولای یا ابن رسول اللّه، و رحمه اللّه و برکاته، أشهد أنک الامام الهادی و المولی الراشد، و الولی المجاهد، أبرأ إلی اللّه تعالی من أعدائک، و أتقرب الی اللّه عزّ و جلّ بموالاتک، صلّی اللّه علیک و رحمه اللّه و برکاته. ثمّ صل رکعتین و صلّ بعدهما ما أحببت، و تحول الی عند الرجلین و ادع بما شئت و انصرف. فاذا أردت وداعه عند الانصراف فقل: السلام علیک یا مولای یا أبا الحسن، السلام علیک یا ابن رسول اللّه، و رحمه اللّه و برکاته، استودعک اللّه و أقرأ علیک السلام. آمنا باللّه و بما جئت به و دللت علیه، اللّهمّ اکتبنا مع الشاهدین. ثمّ انکب علی القبر فقبله وضع خدیک علیه، و ادع بما شئت لک و للمؤمنین، و انصرف راشدا ان شاء اللّه).

السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ الْبَرِّ التَّقِيِّ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْعَالِمِ الْحَفِيِّ.

السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبَرُّ التَّقِيُّ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَيْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ السَّلَامُ عَلَيْکَ مِنْ إِمَامٍ عَصِيبٍ وَ إِمَامٍ نَجِيبٍ وَ بَعِيدٍ قَرِيبٍ وَ مَسْمُومٍ غَرِيبٍ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْعَالِمُ النَّبِيهُ وَ الْقَدْرُ الْوَجِيهُ النَّازِحُ عَنْ تُرْبَهِ جَدِّهِ وَ أَبِيهِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ أَمَرَ أَوْلَادَهُ وَ عِيَالَهُ بِالنِّيَاحَهِ عَلَيْهِ قَبْلَ وُصُولِ الْقَتْلِ إِلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى دِيَارِکُمُ الْمُوحِشَاتِ کَمَا اسْتَوْحَشَتْ مِنْکُمْ مِنًى وَ عَرَفَاتٌ السَّلَامُ عَلَى سَادَاتِ الْعَبِيدِ وَ عُدَّهِ الْوَعِيدِ وَ الْبِئْرِ الْمُعَطَّلَهِ وَ الْقَصْرِ الْمَشِيدِ السَّلَامُ عَلَى غَوْثِ اللَّهْفَانِ وَ مَنْ صَارَتْ بِهِ أَرْضُ خُرَاسَانَ خُرَاسَانَ السَّلَامُ عَلَى قَلِيلِ الزَّائِرِينَ وَ قُرَّهِ عَيْنِ فَاطِمَهَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَى الْبَهْجَهِ الرَّضَوِيَّهِ وَ الْأَخْلَاقِ الرَّضِيَّهِ وَ الْغُصُونِ الْمُتَفَرِّعَهِ عَنِ الشَّجَرَهِ الْأَحْمَدِيَّهِ السَّلَامُ عَلَى مَنِ انْتَهَى إِلَيْهِ رِئَاسَهُ الْمُلْکِ الْأَعْظَمِ وَ عِلْمُ کُلِّ شَیْ ءٍ لِتَمَامِ الْأَمْرِ الْمُحْکَمِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ أَسْمَاؤُهُمْ وَسِيلَهُ السَّائِلِينَ وَ هَيَاکِلُهُمْ أَمَانُ الْمَخْلُوقِينَ وَ حُجَجُهُمْ إِبْطَالُ شُبَهِ الْمُلْحِدِينَ السَّلَامُ عَلَى مَنْ کُسِرَتْ لَهُ وِسَادَهُ وَالِدِهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حَتَّى خَصَمَ أَهْلَ الْکُتُبِ وَ ثَبَّتَ قَوَاعِدَ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَى عَلَمِ الْأَعْلَامِ وَ مَنْ کَسَرَ قُلُوبَ شِيعَتِهِ بِغُرْبَتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ السَّلَامُ عَلَى السِّرَاجِ الْوَهَّاجِ وَ الْبَحْرِ الْعَجَّاجِ الَّذِی صَارَتْ تُرْبَتُهُ مَهْبِطَ الْأَمْلَاکِ وَ الْمِعْرَاجِ السَّلَامُ عَلَى أُمَرَاءِ الْإِسْلَامِ وَ مُلُوکِ الْأَدْيَانِ وَ طَاهِرِی الْوِلَادَهِ وَ مَنْ أَطْلَعَهُمُ اللَّهُ عَلَى عِلْمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَهِ وَ جَعَلَهُمْ أَهْلَ السَّادَهِ [السَّعَادَهَ] السَّلَامُ عَلَى کُهُوفِ الْکَائِنَاتِ وَ ظِلِّهَا وَ مَنِ ابْتَهَجَتْ بِهِ مَعَالِمُ طُوسَ

حَیْثُ حَلَّ بِرَبْعِهَا.

شِعْرٌ

یَا قَبْرَ طُوسَ سَقَاکَ اللَّهُ رَحْمَتَهُ***مَا ذَا ضَمِنْتَ مِنَ الْخَیْرَاتِ یَا طُوسُ

طَابَتْ بِقَاعُکَ فِی الدُّنْیَا وَ طَابَ بِهَا***شَخْصٌ ثَوَی بِسَنَاآبَادَ مَرْمُوسٌ

شَخْصٌ عَزِیزٌ عَلَی الْإِسْلَامِ مَصْرَعُهُ***فِی رَحْمَهِ اللَّهِ مَغْمُورٌ وَ مَغْمُوسٌ

یَا قَبْرَهُ أَنْتَ قَبْرٌ قَدْ تَضَمَّنَهُ***حِلْمٌ وَ عِلْمٌ وَ تَطْهِیرٌ وَ تَقْدِیسٌ

فَخْراً بِأَنَّکَ مَغْبُوطٌ بِجُثَّتِهِ***وَ بِالْمَلَائِکَهِ الْأَطْهَارِ مَحْرُوسٌ

فِی کُلِّ عَصْرٍ لَنَا مِنْکُمْ إِمَامُ هُدًی***فَرَبْعُهُ آهِلٌ مِنْکُمْ وَ مَأْنُوسٌ

أَمْسَتْ نُجُومُ سَمَاءِ الدِّینِ آفِلَهً***وَ ظَلَّ أُسْدُ الشری [الثَّرَی] قَدْ ضَمَّهَا الْخِیسُ

غَابَتْ ثَمَانِیَهٌ مِنْکُمْ وَ أَرْبَعَهٌ***تُرْجَی مَطَالِعُهَا مَا حَنَّتِ الْعِیسُ

حَتَّی مَتَی یَزْهَرُ الْحَقُّ الْمُنِیرُ بِکُمْ***فَالْحَقُّ فِی غَیْرِکُمْ دَاجٍ وَ مَطْمُوسٌ (۱)

السَّلَامُ عَلَی مُفْتَخَرِ الْأَبْرَارِ وَ نَائِی الْمَزَارِ وَ شَرْطِ دُخُولِ الْجَنَّهِ أَوِ النَّارِ السَّلَامُ عَلَی مَنْ لَمْ یَقْطَعِ اللَّهُ عَنْهُمْ صَلَوَاتِهِ فِی آنَاءِ السَّاعَاتِ وَ بِهِمْ سَکَنَتِ السَّوَاکِنُ وَ تَحَرَّکَتِ الْمُتَحَرِّکَاتُ السَّلَامُ عَلَی مَنْ جَعَلَ اللَّهُ إِمَامَتَهُمْ مُمَیِّزَهً بَیْنَ الْفَرِیقَیْنِ کَمَا تَعَبَّدَ بِوَلَایَتِهِمْ أَهْلَ الْخَافِقَیْنِ السَّلَامُ عَلَی مَنْ أَحْیَا اللَّهُ بِهِ دَارِسَ حُکْمِ النَّبِیِّینَ وَ تَعَبَّدَهُمْ بِوَلَایَتِهِ لِتَمَامِ کَلِمَهِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَی شُهُورِ الْحَوْلِ وَ عَدَدِ السَّاعَاتِ وَ حُرُوفِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِی الرُّقُومِ الْمُسَطَّرَاتِ السَّلَامُ عَلَی إِقْبَالِ الدُّنْیَا وَ سُعُودِهَا وَ مَنْ سُئِلُوا عَنْ کَلِمَهِ التَّوْحِیدِ فَقَالُوا نَحْنُ وَ اللَّهِ مِنْ شُرُوطِهَا السَّلَامُ عَلَی مَنْ یُعَلَّلُ وُجُودُ کُلِّ مَخْلُوقٍ بِلَوْلَاهُمْ وَ مَنْ خَطَبَتْ لَهُمُ الْخُطَبَاءُ:

بِسَبْعَهِ آبَاءٍ هُمْ مَا هُمْ***هُمْ أَفْضَلُ مَنْ یَشْرَبُ صَوْبَ الْغَمَامِ (۲)

۱- ۱. هذه الأبیات رویت فی المناقب ج ۳ ص ۴۶۸- ۴۶۹ منسوبه لعلی بن أحمد الخوافی، و رویت الخمسه الأولی فی عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۵۱ و نسبت الی علی بن أبی عبد اللّه الخوافی و الظاهر أنّه هو السابق.

۲- ۲. هذا البیت أنشده عبد الجبار بن سعید علی منبر النبیّ صلّی اللّه علیه و آله فی المدینه المنوره حین خطب و دعا للمأمون و لولی عهده الإمام علیّ بن موسی بن جعفر بن محمّد بن علی ابن الحسین بن علیّ بن أبی طالب علیهم السلام ثمّ أنشد البیت المذکور و ذلک فی سنه اخذ البیعه بولایه العهد راجع المناقب ج ۳ ص ۴۷۳ طبع النجف الأشرف.

السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ مَجْدِهِمْ وَ بِنَائِهِمْ وَ مَنْ أَنْشَدَ فِي فَخْرِهِمْ وَ عَلَائِهِمْ بِوُجُوبِ الصَّلَاهِ عَلَيْهِمْ وَ طَهَارَهِ ثِيَابِهِمْ السَّلَامُ عَلَى قَمَرِ الْأَقْمَارِ الْمُتَكَلِّمِ مَعَ كُلِّ لُغَهٍ بِلِسَانِهِمْ الْقَائِلِ لِشِيعَتِهِ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُوَلِّيَ إِمَاماً عَلَى أُمَّهٍ حَتَّى يُعَرِّفَهُ بِلُغَاتِهِمْ السَّلَامُ عَلَى فَرْحَهِ الْقُلُوبِ وَ فَرَجِ الْمَكْرُوبِ وَ شَرِيفِ الْأَشْرَافِ وَ مَفْخَرِ عَبْدِ مَنَافٍ يَا لَيْتَنِي مِنَ الطَّائِفِينَ بِعَرْصَتِهِ وَ حَضْرَتِهِ مُسْتَشْهِداً لِبَهْجَهِ مُؤَانَسَتِهِ:

أَطُوفُ بِبَابِكُمْ فِي كُلِّ حِينٍ***كَأَنَّ بِبَابِكُمْ جُعِلَ الطَّوَافُ

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الرَّءُوفِ الَّذِي هَيَّجَ أَحْزَانَ يَوْمِ الطُّفُوفِ بِاللَّهِ أُقْسِمُ وَ بِآبَائِكَ الْأَطْهَارِ وَ بِأَبْنَائِكَ الْمُنْتَجَبِينَ الْأَبْرَارِ لَوْ لَا بُعْدُ الشُّقَّهِ حَيْثُ شَطَّتْ بِكُمُ الدَّارُ لَقَضَيْتُ بَعْضَ وَاجِبِكُمْ بِتَكْرَارِ الْمَزَارِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُمَاهَ الدِّينِ وَ أَوْلَادَ النَّبِيِّينَ وَ سَادَهَ الْمَخْلُوقِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ صَلِّ صَلَاهَ الزِّيَارَهِ وَ سَبِّحْ وَ أَهْدِهَا إِلَيْهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ الدَّائِمُ فِي مُلْكِهِ الْقَائِمُ فِي عِزِّهِ الْمُطَاعُ فِي سُلْطَانِهِ الْمُتَفَرِّدُ فِي كِبْرِيَائِهِ الْمُتَوَحِّدُ فِي دَيْمُومِيَّهِ بَقَائِهِ الْعَادِلُ فِي بَرِيَّتِهِ الْعَالِمُ فِي قَضِيَّتِهِ الْكَرِيمُ فِي تَأْخِيرِ عُقُوبَتِهِ إِلَهِي حَاجَاتِي مَصْرُوفَهٌ إِلَيْكَ وَ آمَالِي مَوْقُوفَهٌ لَدَيْكَ وَ كُلَّمَا وَفَّقْتَنِي بِخَيْرٍ فَأَنْتَ دَلِيلِي عَلَيْهِ وَ طَرِيقِي إِلَيْهِ يَا قَدِيراً لَا تَئُودُهُ الْمَطَالِبُ يَا مَلِيّاً يَلْجَأُ إِلَيْهِ كُلُّ رَاغِبٍ مَا زِلْتُ مَصْحُوباً مِنْكَ بِالنِّعَمِ جَارِياً عَلَى عَادَاتِ الْإِحْسَانِ وَ الْكَرَمِ.

أَسْأَلُكَ بِالْقُدْرَهِ النَّافِذَهِ فِي جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ وَ قَضَائِكَ الْمُبْرَمِ الَّذِي تَحْجُبُهُ بِأَيْسَرِ الدُّعَاءِ وَ بِالنَّظْرَهِ الَّتِي نَظَرْتَ بِهَا إِلَى الْجِبَالِ فَتَشَامَخَتْ وَ إِلَى الْأَرَضِينَ فَتَسَطَّحَتْ وَ إِلَى السَّمَاوَاتِ فَارْتَفَعَتْ وَ إِلَى الْبِحَارِ فَتَفَجَّرَتْ يَا مَنْ جَلَّ عَنْ أَدَوَاتِ لَحَظَاتِ الْبَشَرِ وَ لَطُفَ عَنْ دَقَائِقِ خَطَرَاتِ الْفِكَرِ لَا تُحْمَدُ يَا سَيِّدِي إِلَّا بِتَوْفِيقٍ مِنْكَ يَقْتَضِي حَمْداً وَ لَا تُشْكَرُ عَلَى أَصْغَرِ مِنَّهٍ إِلَّا اسْتَوْجَبْتَ بِهَا شُكْراً

فَمَتَى تُحْصِي نَعْمَاؤُكَ يَا إِلَهِي وَ تُجَازَى آلَاؤُكَ يَا مَوْلَايَ وَ تُكَافَى صَنَائِعُكَ يَا سَيِّدِي وَ مِنْ نِعَمِكَ يَحْمَدُ الْحَامِدُونَ وَ مِنْ شُكْرِكَ يَشْكُرُ الشَّاكِرُونَ وَ أَنْتَ الْمُعْتَمَدُ لِلذُّنُوبِ فِي عَفْوِكَ وَ النَّاشِرُ عَلَى الْخَاطِئِينَ جَنَاحَ سِتْرِكَ وَ أَنْتَ الْكَاشِفُ لِلضُّرِّ بِيَدِكَ فَكَمْ مِنْ سَيِّئَةٍ أَخْفَاهَا حِلْمُكَ حَتَّى دَخِلَتْ وَ حَسَنَةٍ ضَاعَفَهَا فَضْلُكَ حَتَّى عَظُمَتْ عَلَيْهَا مُجَازَاتُكَ جَلَلْتَ أَنْ يُخَافَ مِنْكَ إِلَّا الْعَدْلُ وَ أَنْ يُرْجَى مِنْكَ إِلَّا الْإِحْسَانُ وَ الْفَضْلُ فَامْنُنْ عَلَيَّ بِمَا أَوْجَبَهُ فَضْلُكَ وَ لَا تَخْذُلْنِي بِمَا يَحْكُمُ بِهِ عَدْلُكَ.

سَيِّدِي لَوْ عَلِمَتِ الْأَرْضُ بِذُنُوبِي لَسَاخَتْ بِي أَوِ الْجِبَالُ لَهَدَّتْنِي أَوِ السَّمَاوَاتُ لَاخْتَطَفَتْنِي أَوِ الْبِحَارُ لَأَغْرَقَتْنِي سَيِّدِي سَيِّدِي سَيِّدِي مَوْلَايَ مَوْلَايَ مَوْلَايَ قَدْ تَكَرَّرَ وُقُوفِي لِضِيَافَتِكَ فَلَا تَحْرِمْنِي مَا وَعَدْتَ الْمُتَعَرِّضِينَ لِمَسْأَلَتِكَ يَا مَعْرُوفَ الْعَارِفِينَ يَا مَعْبُودَ الْعَابِدِينَ يَا مَشْكُورَ الشَّاكِرِينَ يَا جَلِيسَ الذَّاكِرِينَ يَا مَحْمُودَ مَنْ حَمِدَهُ يَا مَوْجُودَ مَنْ طَلَبَهُ يَا مَوْصُوفَ مَنْ وَحَّدَهُ يَا مَحْبُوبَ مَنْ أَحَبَّهُ يَا غَوْثَ مَنْ أَرَادَهُ يَا مَقْصُودَ مَنْ أَنَابَ إِلَيْهِ يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَصْرِفُ السُّوءَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُدَبِّرُ الْأَمْرَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَخْلُقُ الْخَلْقَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُنَزِّلُ الْغَيْثَ إِلَّا هُوَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ.

رَبِّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ حَيَاءٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ رَجَاءٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِنَابَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ رَغْبَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ رَهْبَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ طَاعَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِيمَانٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِقْرَارٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِخْلَاصٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ تَقْوَى وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ تَوَكُّلٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ ذِلَّةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ عَامِلٍ لَكَ هَارِبٍ مِنْكَ إِلَيْكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تُبْ عَلَيَّ وَ عَلَى وَالِدَيَّ بِمَا تُبْتَ وَ تَتُوبُ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْبَلْ تَوْبَتِي وَ زَكِّ عَمَلِي وَ

اشْكُرْ سَعْيِي وَ ارْحَمْ ضَرَاعَتِي وَ لَا تَحْجُبْ صَوْتِي وَ لَا تُخَيِّبْ مَسْأَلَتِي يَا غَوْثَ الْمُسْتَغِيثِينَ وَ أَبْلِغْ أَئِمَّتِي سَلَامِي وَ دُعَائِي وَ شَفِّعْهُمْ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْتُكَ وَ أَوْصِلْ هَدِيَّتِي إِلَيْهِمْ كَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَ زِدْهُمْ مِنْ ذَلِكَ مَا يَنْبَغِي لَكَ بِأَضْعَافٍ لَا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى طَيِّبِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ.

**[ترجمه]می گویم: در یکی از نوشته‌های اصحاب پیشین خودمان، زیارتی برای حضرت علیه السلام یافتم و این نسخه، قدیمی بود؛ به طوری که تاریخ نوشتن آن، سال ۷۴۶ هجری است و من آن را همان گونه که یافتم، ذکر نمودم.

گفته است: زیارت سرور و پیشوای ما، امام رضا علیه السلام، که بر او و بر پدران و فرزندانش درود و سلام باد، در همه زمان... ها مناسب است، و بهترین آنها ماه رجب می‌باشد.

آن زیارت از فرزندش ابی جعفر، امام جواد علیه السلام روایت شده و این است:

سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، سلام بر تو ای ستون دین، سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی صحبت کننده با خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد فرستاده خدا، سلام بر تو ای وارث امیرالمؤمنین علی فرزند ابی‌طالب، سلام بر تو ای وارث حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای وارث علی فرزند حسین، سرور عبادت کنندگان، سلام بر تو ای وارث محمد فرزند علی، شکافنده علم گذشتگان و آیندگان، سلام بر تو ای وارث جعفر صادق فرزند محمد، امام معصوم و پرهیزگار، سلام بر تو ای وارث موسی فرزند جعفر، دانشمند بسیار آگاه.

سلام بر تو ای انسان راستین و شهید، سلام بر تو ای جانشین معصوم و پرهیزگار، گواهی می‌دهم که تو نماز را برپا داشتی، و زکات را ادا کردی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خداوند را عبادت نمودی، تا از دنیا رفتی؛ سلام بر تو ای امام پاک‌نژاد، و ارجمند و گرامی، و نزدیک - به ما و از وطن خود - دور، و مسموم و دور افتاده؛ سلام بر تو ای دانشمند ارجمند، و صاحب منزلت و قدرت، و ای دور از وطن جد و پدرش؛ سلام بر کسی که به فرزندان و خانواده‌اش دستور داد تا بر او بگریند، قبل از اینکه به شهادت برسد؛ سلام بر سرزمین‌های خالی و ترک شده شما، آنچنان که منی و عرفات نیز از وجود شما خالی و تهی گشته است؛ سلام بر سرور بندگان، و ذخیره وعده داده شده، و چاه ترک شده، و کاخ برپا شده، سلام بر یاری کننده انسان اندوهگین، و کسی که زمین خراسان به برکت مرقدش خراسان شده است. سلام بر امامی که زائرانش اندک هستند؛ و سلام بر نور چشم فاطمه، سرور زنان جهان؛ سلام بر دارنده سرور خوشایند، و اخلاق مورد پسند، و شاخه‌های پراکنده از درخت احمدی؛ سلام بر کسی که ریاست سرزمین بزرگ، و علم همه چیز، به او ختم شده است، تا امر محکم الهی کامل گردد.

سلام بر کسانی که نام‌هایشان وسیله نیازمندان، و آرامگاه‌هایشان باعث ایمنی مخلوقات و برهان‌هایشان باطل ساختن شبهه‌های کافران است؛ سلام بر کسی که کرسی - قضاوت - پدرش امیرالمؤمنین برای او نهاده شد، تا این که با اهل کتاب، مخاصمه - احتجاج - کرد، و ستون‌های دین را محکم ساخت؛ سلام بر نشانِ نشان‌ها، و امامی که با غربت خودش دل‌های شیعیان را تا روز قیامت شکسته است؛ سلام بر چراغ پر نور، و دریای غرّنده، که خاکش محل فرود آمدن و بالا رفتن فرشتگان است؛ سلام

بر امیران اسلام، و پادشاهان ادیان الهی، و نجیب‌زادگان و کسانی که خداوند به ایشان علم غیبت و شهادت آموخت، و آنها را اهل سروری و سعادت قرار داد؛ سلام بر پناهگاه موجودات و سایه آنها، و امامی که سرزمین طوس با سکنی گزیدن او در آنجا، متبرک و شادمان گردیده است. شعر:

ای قبری که در سرزمین طوس هستی، خداوند تو را از رحمتش سیراب گرداند، ای طوس، چه خوبی‌هایی که در خود جا داده‌ای.

بقعه‌های تو در دنیا نیکو گردید، و آن امامی که در خاک آن پنهان گشت و در سناباد منزل کرد هم نیکو گردید .

کسی که شهادت او بر اهل اسلام بسیار سخت بود و مورد فیض رحمت الهی گردید.

ای قبر، تو همان هستی که بردباری و دانش و پاکی و وارستگی را در خود گنجانده‌ای.

ای قبر، بر خود افتخار کن؛ چون تو پیکر پاک آن امام را در خود جا داده‌ای و مورد غبطه مکان‌های دیگر گشته‌ای، و به وسیله فرشتگان محافظت می‌شوی.

در هر دوره‌ای از شما برای ما امام هدایتگری وجود داشته است که منزلگاهش آباد و مورد الفت ما است.

ستارگان آسمان دین الهی به تاریکی گراییدند، و شیران بیشه در کنام خود آرمیدند.

هشت ستاره از شما پنهان گشت و امید نورانی شدن چهار ستاره دیگرمی‌رود؛ آن زمان که شتر، صدا برآورد.

تا اینکه حقیقت به وسیله شما روشن و آشکار، مشخص گردد؛ زیرا حقیقت در غیر از شما، تاریک و مبهم است. - ۱. این ابیات در المناقب ۳: ۴۶۸ - ۴۶۹ روایت شده و به علی پسر احمد خوافی منسوب گشته است؛ و پنج بیت نخست آن در عیون الأخبار ۲: ۲۵۱ آمده و به علی پسر ابی عبدالله خوافی منسوب گشته است و ظاهراً او همان شخص قبلی است. -

سلام بر مایه فخر نیکوکاران، و دارای مزاری دور افتاده، که شرط وارد شدن به بهشت و دوزخ است؛ سلام بر کسانی که خداوند درودهایش را لحظه‌ای از آن ها قطع نکرده است، و موجودات ساکن به واسطه او ساکن شده‌اند، و موجودات متحرک، به واسطه او به حرکت افتاده‌اند؛ سلام بر کسانی که خداوند امامتشان را جدا کننده دو فرقه حق و باطل قرار داد، همان گونه که اهل مشرق و مغرب را ملزم به پذیرش ولایت آن ها کرد؛ سلام بر امامی که خداوند به واسطه او احکام کهنه شده پیامبران را زنده کرد، و مردم را ملزم به پذیرش ولایت آن ها کرد تا کلمه خداوند پروردگار جهانیان کامل گردد؛ سلام بر ماه‌های سال، و تعداد ساعت‌ها، و حروف «لا اله إلا الله» در رقم‌های نوشته شده؛ سلام بر خوشی‌های دنیا و نیک‌بختی‌های آن، و بر کسانی که درباره کلمه توحید از آنان سؤال شد و فرمودند: به خدا سوگند، ما یکی از شروط آن هستیم؛ سلام بر کسانی که وجود همه مخلوقات منوط به وجود آنان است و کسانی که خطیبان در مورد او گفته‌اند:

آنان هفت پدرند، چه پدرانی! آنان بهترین کسانی هستند که آب ابر - باران - را نوشیده‌اند. (بهترین خلق خدایند) - . این

بیت را عبدالجبار پسر سعید بر منبر رسول خدا صلی الله علیه و آله در مدینه منوّره هنگامی که خطبه خواند، سرود و برای مأمون و ولی عهدش امام رضا علیه السلام دعا نمود؛ سپس بیت بالا را سرود، و این در سالی که مأمون از امام رضا علیه السلام برای ولایت عهدی بیعت گرفت، بود. المناقب ۳: ۴۷۳؛ چاپ نجف اشرف -

سلام بر شکوه و بنای بزرگ ایشان، و کسانی که به خاطر افتخارات و بلند مرتبگی ایشان شعر هایی در مورد وجوب درود فرستادن بر ایشان و پاکی ایشان سروده شده است. سلام بر ماه ماه‌ها، سخن گوینده با هر امتی با زبان خودشان، که به شیعیانش فرمود: خداوند امامی را بر امتی قرار نمی‌دهد، مگر اینکه او را به زبان آنان آشنا گرداند؛ سلام بر شادمان کننده دل‌ها، و برطرف کننده غم‌ها، و گرامی‌ترین انسان‌ها، و مایه افتخار - نسل - عبد مناف؛ ای کاش من از طواف کنندگان بر بارگاه و حضرتش باشم، و شاهد سرور دیدار و انس با او باشم.

در هر لحظه بر درگاه شما طواف می‌کنم؛ گویی طواف مخصوص آستان شما قرار داده شده است.

سلام بر امام مهربان، که غم‌های روز طفوف - صحرای کربلا - را برانگیخت؛ من به خداوند و به پدران پاک و به فرزندان برگزیده و نیک تو قسم می‌خورم که اگر زیارت شما با دوری خانه‌تان رنج و مشقت فراوان نداشت، حتماً مقداری از حقوق واجب شما را با زیارت پی در پی به جای می‌آوردم؛ سلام بر شما ای یاوران دین، و فرزندان پیامبران، و پیشوایان آفریدگان، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد.

سپس نماز زیارت بخوان و تسبیح بگو و آن را به آن حضرت، علیه السلام هدیه کن؛ سپس بگو: خدایا، همانا از تو درخواست می‌کنم؛ ای خدایی که فرمانروایی‌اش همیشگی، و عزتش پایدار، و پادشاهی‌اش مورد اطاعت، در بزرگی تنها، و در بقای همیشگی‌اش یگانه، و در میان آفریدگانش عادل، و در داوری‌اش دانا، و در عقب انداختن کیفر، بزرگوار است؛ خدایا، نیازهای من به سوی تو باز می‌گردد، و آرزوهایم در پیشگاه تو باز ایستاده است، و هرگاه مرا به کار نیکی موفق کرده‌ای، راهنمای من بر آن کار و راه رسیدن من به سوی آن، تو بودی؛ ای توانایی که خواسته‌ها او را درمانده نمی‌کند؛ ای توانگری که هر مشتاق به سوی او پناه می‌آورد؛ همواره با نعمت‌های تو قرین، و بر بخشش‌ها و بزرگواری‌های بیشمار تو در حرکت بوده‌ام.

از تو به خاطر آن نیروی نفوذ کننده‌ات در همه چیزها، و حکم قطعی تو که با کوچک‌ترین درخواستی آن را باز می‌داری، و به خاطر آن نظری که از روی عنایت به کوه‌ها نمودی و آنها بلندی گرفتند، و به زمین‌ها افکندی و هموار شدند، و به آسمان... ها نگریستی و آنها مرتفع گشتند، و به دریاها کردی و آنها روان گردیدند؛ از تو درخواست می‌کنم. ای کسی که از ابزار دید بشر والاتر، و از ریزه‌کاری‌هایی که در افکار خطور کند، دقیق‌تر هستی؛ ای آقای من، جز به توفیق خودت که خودِ آن نیز موجب ستایش دیگری است، ستایش نمی‌شوی؛ و بر کوچک‌ترین نعمتی، مورد سپاس واقع نمی‌شوی، جز آنکه خود آن نیز موجب سپاسی دیگر می‌شود؛ پس چه زمان نعمت‌هایت به شماره در آید ای معبود من، و بخشش‌هایت مورد سپاس واقع گردد ای سرور من، و ساخته‌هایت قدردانی شود ای آقای من؛ و آن هم از نعمت‌های تو است که ستایش کنندگان، تو را بستایند؛ و از سپاس تو است که سپاسگزاران از تو سپاسگزاری می‌کنند؛ و تو هستی که در بخشش گناهان به تو تکیه می‌شود، و بال‌های پرده‌پوشی خود را بر خطاکاران می‌گسترانی، و سختی را با قدرت خودت برطرف می‌نمایی؛ چه بسیار گناهی که

بردباری‌ات آن را پوشاند تا اینکه از بین رفت، و کار نیکی که فضل تو چند برابرش کرد تا پاداشت برای آن بزرگ گردید؛ تو برتر از آن هستی که جز از عدالت تو ترسیده شود، و جز احسان و فضل، چیز دیگری از تو امید رود؛ با آنچه لازمه فضل تو است، بر من نعمت ببخش؛ و با آنچه عدالت تو حکم می کند، مرا رسوا مگردان .

ای آقای من، اگر زمین از گناهان من آگاه بود، به یقین مرا در خود فرو برده بود؛ یا اگر کوه‌ها از آنها اطلاع داشتند، مرا در هم شکسته بودند؛ یا اگر آسمان‌ها می‌دانستند، مرا ربوده بودند؛ یا اگر دریاها می‌دانستند، مرا در امواج خود غرق کرده بودند؛ آقای من، آقای من، آقای من؛ ای سرور من، سرور من، سرور من؛ چندین بار به مهمانی تو آمده‌ام، پس مرا از آنچه به درخواست کنندگانت وعده فرمودی، محروم مکن؛ ای آشنا برای عارفان، و ای معبود عبادت کنندگان، و ای مورد سپاس سپاسگزاران، و ای همنشین اهل ذکر، ای ستوده ستایشگران، ای حاضر نزد آن کس که تو را جوید، ای ستوده شده کسی که او را به یگانگی بستاید، ای محبوب دوستدارش، ای فریادرس هر کس که او را در نظر گیرد، ای مقصد کسی که به سویش بازگردد، ای کسی که جز او غیب را نمی‌داند، ای کسی که جز او بدی را دور نمی‌گرداند، ای کسی که جز او کسی کارها را تدبیر نمی‌کند، ای کسی که گناه را جز او نمی‌آمرزد، ای کسی که آفریدگان را جز او نمی‌آفریند، ای کسی که باران را جز او فرو نمی‌فرستد، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بیامرز، ای بهترین آمرزندگان.

پروردگارا، از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی شرمساری؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی امیدواری؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی توبه‌جویی و بازگشت؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی اشتیاق؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی بیم و هراس؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی طاعت و فرمانبرداری؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی ایمان؛ و از توآمرزش می‌خواهم، خواستن از روی اقرار به گناه؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی اخلاص؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی تقوی و پرهیزکاری؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی توکل؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن از روی خواری؛ و از تو آمرزش می‌خواهم، خواستن کار کننده برای تو، و گریزان از تو به سوی خودت؛ پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و توبه من و پدر و مادرم را بپذیر، همان گونه که توبه‌پذیر تمامی آفریدگانت بوده‌ای و هستی، ای مهربان‌ترین مهربانان .

ای کسی که به بسیار آمرزنده و مهربان بودن معروف است، ای کسی که به بسیار آمرزنده و مهربان بودن معروف است، ای کسی که به بسیار آمرزنده و مهربان بودن معروف است؛ بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و توبه مرا بپذیر، و عملم را پاکیزه، و تلاشم را قابل سپاس گردان؛ و بر ناتوانی‌ام رحم فرما؛ و صدایم را باز مدار؛ و مرا از خواسته‌ام نومید مگردان؛ ای یاور یاری خواهان؛ و سلام و دعای مرا بر امامانم برسان، و در تمامی آنچه از تو درخواست نمودم، شفاعت آنها را بپذیر، و هدیه‌ام را آن چنان که شایسته آنها است، به آنها برسان؛ و آن چه را که شایسته توست، از آن برای آنها بیفزای، به اندازه‌ای که کسی غیر از تو توان شمارش آن را نداشته باشد؛ و هیچ قدرت و نیرویی جز به سبب خداوند بلند مرتبه و بزرگ نیست؛ و خداوند بر پاکیزه‌ترین پیامبران، محمد و خاندان پاک او درود فرستد.

**[ترجمه]

بیان

روی عن الشیخ المفید قدس الله روحه: أنه یستحب أن یدعو بعد زیاره الرضا علیه السلام بهذا الدعاء اللهم إنی أسألک یا الله الدائم فی ملکه إلی آخر الدعاء.

قوله الحفی هو العالم یتعلم باستقصاء و النبیه الشریف و القدر بالفتح الغنی و الیسار و القوه و هنا المضاف محذوف أو ساقط من النساخ أی ذو القدر و النازح البعید قوله علیه السلام و عده الوعید أی عده رفع ما أوعد الله من العقاب.

قوله و البئر المعطله إشاره إلی ما مر فی أخبار کثیره أن البئر المعطله الإمام الغائب و القصر المشید الإمام الحاضر قوله علیه السلام أرض خراسان أی بسبب مرقده الشریف اشتهرت من بین طوائف العالم و صارت مقصوده لأصناف الأمم قوله علی البهجه أی صاحبها.

قوله و الغصون أی هو و سائر الأئمه علیهم السلام أو صاحب الغصون بأن یکون المراد بالغصون الأخلاق الکریمه و الفضائل العظیمه و العجاج الصیاح کنایه عن کثره مائه و شده تلاطم أمواجه و الثری کعلی طریق فی سلمی کثیره الأسد و الخیس بالکسر الشجر الملتف و موضع الأسد و العیس بالکسر الإبل البیض یخالط بیاضها شقره و الطموس الدروس و الامحاء و الخافقان المشرق و المغرب أو أفقاهما لأن اللیل و النهار یختلفان فیهما أو طرفا السماء و الأرض أو منتهاهما کذا ذکره الفیروزآبادی (۱).

قوله علیه السلام و تعبدهم أی الأنبیاء أو الناس و الأول أظهر و کلمه الله

۱- ۱. القاموس ج ۳ ص ۲۲۸.

وعـده أو حكمته أو دينه أو شـريعته قوله السـلام على شـهور الحول أى عـددهم عليهم السـلام مطابق لعدد شـهور الحول و عدد ساعات كل من الليل و النهار و حروف لا إله إلا الله و قد يعبر عنهم بكل منها لذلك.

قوله بسـبعه آباء هم قد مضـى شـرحه فى أبواب تاريخ الرضا عليه السـلام قوله و من أنشد أى نظم فى الشعر ما يدل على وجوب الصـلاه عليهم و طهاره ثيابهم من لوث الـذنوب و لعله تصـحيف أرشـد فيكون إشاره إلى ما بين عليه السـلام للمأمون من فضـل الآل و العتره و عصـمتهم و وجوب الصلاه عليهم و شطت الدار بالتشديد بعدت قوله لا تئوده أى تثقل عليه قوله حتى دخلت أى غابت و ذهبت

فلم يطلع عليها أحـد أو غفرت و لم يبق لها أثر أو بكسـر الخاء من قولهم دخل أمره كفرح أى فسـد داخله أو بالحاء المهمله من قولهم دحل عنى كمنع أى تباعد و فر و استتر.

و اعلم أن ظـاهر العباره يـدل على أن هـذه الزياره مرويه عن الجواد عليه السـلام و يحتمل أن يكون الإشاره فى قوله روى ذلك راجعه إلى كون أفضلها فى شهر رجب و فى بعض عبارتها ما يوهم كونها غير مرويه و الله يعلم.

**[ترجمه]از شیخ مفید - که خداوند روحش را پاکیزه گرداند، - روایت شده است که مستحب است بعد از زیارت امام رضا علیه السلام، این دعا خوانده شود: خدایا، من از تو درخواست می‌کنم ای خدایی که در ملکش دائمی است؛ تا پایان دعا.

عبـارت: «الحفیّ»، یعنی دانشـمند آگاه که هر چیزی را تا عمق آنها می‌دانـد، و «النبیه»، یعنی ارجمنـد؛ و «القـدر» با فتحه، یعنی بی‌نیازی و توانگری و قـدرت؛ و در اینجا، مضاف حـذف شده یا از نسـخه‌ها افتاده است؛ یعنی «ذو القدر» بوده است. «النازح»، یعنی دور؛ فرمایش حضـرت، علیه السـلام: «عـده الوعیـد»، یعنی وعـده بر طرف کردن آن عـذاب هایی که خداونـد وعده داده است.

عبارت: «البئر المعطله» اشاره دارد به آنچه در روایت‌های زیادی گذشت؛ مبنی بر این که «بئر معطله» امام غائب است؛ و «القصر المشـید»، یعنی امـام حاضـر. فرمـایش حضـرت، علیه السلام: «أرض خراسـان، خراسان»، یعنی خراسان به دلیل مرقـد او در بین طوایف عالم، مشهور گشته و مقصد گروه‌های مختلف مردم شده است؛ و عبارت: «علی البهجه»، یعنی دارنده آن.

عبارت: «الغصـون»، یعنی او و سـایر امامـان علیهـم السـلام؛ یـا صـاحب الغصـون، در صـورتی کـه مراد از «الغصـون»، اخلاـق بزرگوارانه و فضیلت‌های بزرگ باشـد؛ و «العجّاج»، یعنی پر سر و صـدا؛ کنایه از زیادی آب و شـدت تلاطم امواج آن است. «الـثری» ماننـد «العلی» - در وزن، - راهی اسـت در سـلمی کـه شـیران بسـیار دارد؛ و «الخیس» بـا کسـره، یعنی درخـت در هم پیچیده، و بیشه شیر؛ و «العیس» با کسـره، یعنی شتر سفید رنگ که متمایل به زرد باشد؛ و «الطموس»، یعنی از بین رفتن و محو شـدن؛ و «الخافقان»، یعنی مغرب و مشـرق؛ یا افق آن دو؛ چون شب و روز در آنها آمـد و شـد می‌کنند؛ یا دو طرف آسـمان و زمین؛ یا انتهای آن دو؛ فیروز آبادی در کتابش این گونه ذکر کرده است. - . القاموس ۳: ۲۲۸ -

و فرمـایش حضـرت، علیـه السـلام: «و تعبّـدهم»، یعنی پیـامبران یـا مردم؛ معنی نخست آشـکارتر است. «کلمه الله»، یعنی وعـده خداونـد، یـا حکمت او، یا دین، یا شـریعت او؛ عبارت: «السـلام علی شـهور الحول»، یعنی عـدد امامان علیهم السـلام، مطابق با

تعـداد ماه‌های سال؛ و «عـدد الساعات»، یعنی تعداد امامان مطابق با ساعات هر یک از شب و روز است؛ و هم چنین برابر تعداد حروف عبارت « لا إله إلا الله» میباشد؛ و به همین علت گاهی با هر یک از آنها برای تعبیر از امامان علیهم السلام استفاده می‌شود.

شرح فرمایش حضرت: «بسبعه آباءهم»، در ابواب تاریخ امام رضا علیه السلام بیان شد. عبارت: «و من أنشد»، یعنی هر کس شعر بسراید که دلالت بر واجب بودن درود و سلام بر آنان و پاکی‌شان از آلودگی گناهان دارد؛ و شاید این کلمه، اشتباه نوشتاری از کلمه «أرشد» باشد که در این صورت به آنچه حضرت علیه السلام برای مأمون از فضیلت خاندان و عترت پیامبر صلی الله علیه و آله و عصمت و واجب بودن درود بر آنها بیان نمود، اشاره خواهد داشت. «و شطّت الدار» با تشدید، یعنی دور شد؛ عبارت: «لا تؤوده»، یعنی بر او سنگین نمی‌شود؛ و عبارت: «حتی دخلت»، یعنی تا اینکه پنهان گشت و رفت و کسی بر او اطلاع نیافت، یا پوشیده شد و اثری از آن باقی نماند؛ یا با کسره حرف «خاء» از عبارت «دخل أمره» مانند «فرح» – در وزن، گرفته شده است؛ – یعنی درونش تباه گشت؛ یا با حرف «حاء» بی نقطه، از عبارت «دحل عنّی» مانند «منع» – در وزن، گرفته شده است؛ – یعنی دور شد، و فرار کرد، و پنهان شد.

و بدان که ظاهر عبارت نشان می‌دهد که این زیارت از امام جواد علیه السلام روایت شده است و احتمال دارد اشاره‌ای که در کلام و با عبارت: «روی ذلک» وجود دارد، به پر فضیلت بودن آن در ماه رجب مربوط باشد؛ و در برخی عبارت‌های زیارت، چیزهایی وجود دارد که روایی نبودن آنرا به گمان می‌آورد؛ و البته خداوند بهتر می‌داند.

**[ترجمه]

أقول

قد مضی بعض ما یناسب هذا الباب فی الباب السابق.

ص: ۵۸

**[ترجمه]برخی از مطالبی که مناسب این باب است، در باب گذشته بیان شد .

**[ترجمه]

باب ۶ فضل زياره الإمامين الهمامين أبى الحسن على بن محمد النقى الهادى و أبى محمد الحسن بن على الزكى العسكرى و آداب زيارتهما و الدعاء فى مشهدهما صلوات الله عليهما

الأخبار

«۱»

يب، [تهذيب الأحكام] مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّام عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ رَوْحٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليهما السلام قَبْرِي بِسُرَّمَنْ رَأَى أَمَانٌ لِأَهْلِ الْجَانِبَيْنِ (۱).

**[ترجمه]التهذيب: امام حسن عسكرى عليه السلام فرمود: قبر من سامراء، موجب ايمنى مردمان مغرب و مشرق زمين است. - . التهذيب ۶: ۹۳ -

**[ترجمه]

أقول

قد مرت أخبار فضل زيارتهما فى أول الكتاب.

**[ترجمه]روايت‌هاى مربوط به فضيلت زيارت آن دو حضرت عليهما السلام، در ابتداى اين كتاب بيان شد.

**[ترجمه]

«۲»

ما، [الأمالي] للشيخ الطوسى الْفَحَّامُ عَنِ الْمَنْصُورِيِّ عَنْ عَمِّ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ لِلْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عليهما السلام عَلِّمْنِي يَا سَيِّدِي دُعَاءً أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ فَقَالَ لِي هَذَا دُعَاءٌ كَثِيراً مَا أَدْعُو بِهِ وَ قَدْ سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ لَا يُخَيِّبَ مَنْ دَعَا بِهِ فِي مَشْهَدِي وَ هُوَ يَا عُدَّتِي عِنْدَ الْعُدَدِ وَ يَا رَجَائِي وَ الْمُعْتَمَدُ وَ يَا كَهْفِي وَ السَّنَدُ وَ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ وَ يَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ مَنْ خَلَقْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ وَ لَمْ تَجْعَلْ فِي خَلْقِكَ مِثْلَهُمْ أَحَداً صَلِّ عَلَى جَمَاعَتِهِمْ وَ افْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا(۲).

**[ترجمه]امالى الطوسى: فحام از منصورى و او از عموى پدرش نقل كرده كه گفته است: به امام على النقى عليه السلام گفتم: سرورم، دعايى به من ياد بده كه به وسيله آن به درگاه خداوند عزّ و جلّ تقرّب جويم؛ حضرت فرمود: اين دعايى است كه بسيار با آن دعا مى‌كنم و از خداوند عزّ و جل مى‌خواهم كه هر كس را كه با آن، در صحن حرمم دعا مى‌كند، نااميد

نگرداند؛ و آن دعا این است:

ای ذخیره من در مقابل دیگر ذخیره ها؛ و ای امیـد و مورد اعتماد من؛ و ای پناه و تکیه گاه من؛ ای یگانه و یکتا؛ ای «قل هو الله أحد»؛ از تو ای خدای من، به حق آن آفریده‌هایی از میان آفریدگانت، که هیچ کس را مانند ایشان نیافریدی، درخواست می‌کنم که بر تمامی آنان درود و رحمت فرستی، و در مورد من چنین و چنان کنی. - . امالی طوسی ۱: ۲۸۶ -

**[ترجمه]

«۳»

عُدَّةُ الدَّاعِي، رُوِيَ: أَنَّ رَجُلًا كَانَ لَهُ شَيْ ءٌ مُوَظَّفٌ عَلَى الْخَلِيفَهِ كُلَّ سَنَهٍ فَغَضِبَ عَلَيْهِ وَ قَطَعَهُ عِدَّهَ سَنَوَاتٍ فَدَخَلَ الرَّجُلُ عَلَى مَوْلَانَا أَبِی الْحَسَنِ الْهَادِی علیه السلام فَحَكَى لَهُ صُدُودَهُ عَنْهُ وَ طَلَبَ مِنْهُ أَنَّهُ علیه السلام إِذَا اجْتَمَعَ بِهِ أَنْ يَذْكُرَهُ عِنْدَهُ وَ يَشْفَعَ لَهُ بِرَدِّ جَائِزَتِهِ ثُمَّ خَرَجَ الرَّجُلُ فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ بَعَثَ إِلَيْهِ الْخَلِيفَهُ يَسْتَدْعِيهِ فَتَأَهَّبَ الرَّجُلُ وَ خَرَجَ إِلَى مَنْزِلِ الْخَلِيفَهِ فَلَمْ يَصِلْ حَتَّى وَافَاهُ

ص: ۵۹

۱- ۱. التهذیب ج ۶ ص ۹۳.

۲- ۲. أمالی الطوسیّ ج ۱ ص ۲۸۶.

عِدَّهُ رُسُلٍ كُلٌّ يَقُولُ أَجِبْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَلَمَّا وَصَلَ إِلَى الْبَوَّابِ قَالَ لَهُ جَاءَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ هُنَا قَالَ الْبَوَّابُ لَا.

فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى الْخَلِيفَهِ قَرَّبَهُ وَ أَدْنَاهُ وَ أَمَرَ لَهُ بِكُلِّ مَا انْقَطَعَ عَنْ جَائِزَتِهِ فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ لَهُ الْبَوَّابُ وَ يُسَمَّى الْفَتْحَ قُلْ لَهُ يُعَلِّمُنِی الدُّعَاءَ الَّذِی دَعَا لَکَ بِهِ ثُمَّ فِيمَا بَعْدُ دَخَلَ الرَّجُلُ عَلَى أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام فَلَمَّا بَصُرَ بِهِ قَالَ هَذَا وَجْهُ الرِّضَا قَالَ نَعَمْ وَ لَكِنْ قَالُوا إِنَّکَ مَا جِئْتَ إِلَيْهِ.

فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ علیه السلام إِنَّ اللَّهَ عَوَّدَنَا أَنْ لَا نَلْجَأَ فِی الْمُهِمَّاتِ إِلَّا إِلَيْهِ وَ لَا نَسْأَلَ سِوَاهُ فَخِفْتُ أَنْ أُغَيِّرَ فَيُغَيِّرَ مَا بِی فَقَالَ يَا سَيِّدِی الْفَتْحُ يَقُولُ يُعَلِّمُنِی الدُّعَاءَ الَّذِی دَعَا لَکَ بِهِ فَقَالَ إِنَّ الْفَتْحَ يُوَالِينَا بِظَاهِرِهِ دُونَ بَاطِنِهِ الدُّعَاءُ لِمَنْ دَعَا بِهِ بِشَرْطِ أَنْ يُوَالِيَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَكِنَّ هَذَا الدُّعَاءَ كَثِيراً مَا يَدْعُو بِهِ عِنْدَ الْحَوَائِجِ فَتُقْضَى وَ قَدْ سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ لَا يَدْعُوَ بِهِ بَعْدِی أَحَدٌ عِنْدَ قَبْرِی إِلَّا اسْتُجِيبَ لَهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدُّعَاءَ كَمَا مَرَّ(۱).

**[ترجمه]عده الداعی: روایت شده است که مردی هر سال نزد خلیفه سهم و مقرّری داشت؛ روزی خلیفه بر او خشم گرفت و برای چند سال، مقرّری او را نداد؛ آن گاه مرد نزد سرورمان امام هادی علیه السلام آمد و منع مقرّری‌اش از جانب خلیفه را بر او تعریف کرد و از ایشان خواست که اگر نزد خلیفه آمد، سفارش او را نزد خلیفه بنماید و به بازگرداندن مقرّری‌اش نزد او میانجی‌گری کند؛ سپس مرد بیرون رفت. وقتی شب شد، خلیفه پیکی را به سوی او فرستاد و او را طلبید؛ مرد آماده شد و به منزل خلیفه رفت، هنوز نرسیده بود که چند پیک او را دیدند که هر یک می‌گفتند: امیرالمؤمنین را اجابت کن؛ هنگامی که به دربان رسید، به او گفت: آیا علی فرزند محمد به اینجا آمده است؟ دربان گفت: خیر.

هنگامی که نزد خلیفه رسید، وی آن مرد را به نزد خود طلبید و نزدیک خود جای داد و دستور داد هر آنچه از سهمش قطع شده بود را به او بدهند؛ هنگامی که بیرون رفت، دربان که «فتح» نام داشت، به او گفت: به او بگو: دعایی را که با آن برای تو دعا کرد را به من یاد دهد؛ بعد از آن مرد نزد امام هادی علیه السلام رفت؛ هنگامی که حضرت چشمش به او افتاد، فرمود: آیا این چهره نشانگر خشنودی و رضایت است؟ مرد گفت: بله؛ اما گفتند که شما نزد خلیفه نرفته‌ای.

امام هادی علیه السلام فرمود: خداوند عادت ما قرار داده است که در سختی‌ها جز به او پناه نبریم، و جز از او چیزی طلب نکنیم؛ پس من ترسیدم که این عادت را تغییر دهم و خداوند نیز آن چه را که برایم قرار داده است، تغییر دهد. مرد گفت: سرورم، فتح می‌گفت که به شما بگویم آن دعایی را که با آن برای من دعا کردی، به او نیز بیاموزی؛ حضرت فرمود: به یقین «فتح» در ظاهر و نه در درون و باطن، با ما دوستی می‌کند؛ این دعا برای کسی است که با آن دعا کند، به شرطی که با ما اهل بیت دوستی نماید؛ این دعا در هنگام نیاز خوانده می‌شود و آن حاجت برآورده می‌گردد و من از خدای عز و جلّ خواستم که کسی با آن بعد از من در نزد قبر من دعا نکند، مگر اینکه مستجاب شود؛ آن گاه دعا را آن چنان که بیان شد، ذکر فرمود. - . عده الداعی: ۴۱ - ۴۲ -

**[ترجمه]

ما، [الأمالی] للشیخ الطوسی الْفَحَّامُ قَالَ حَدَّثَنِی أَبُو الطَّیِّبِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بُطَّهَ: وَ کَانَ لَا یَدْخُلُ الْمَشْهَدَ وَ یَزُورُ مِنْ وَرَاءِ الشُّبَّاکِ فَقَالَ لِی جِئْتُ یَوْمَ عَاشُورَاءَ نِصْفَ نَهَارٍ ظَهِیرٍ وَ الشَّمْسُ تَغْلِی وَ الطَّرِیقُ خَالٍ مِنْ أَحَدٍ وَ أَنَا فَزِعٌ مِنَ الدُّعَاهِ وَ مِنْ أَهْلِ الْبَلَدِ الْجُفَاهِ إِلَی أَنْ بَلَغْتُ الْحَائِطَ الَّذِی أَمْضِی مِنْهُ إِلَی الشُّبَّاکِ فَمَدَدْتُ عَیْنِی وَ إِذَا بِرَجُلٍ جَالِسٍ عَلَی الْبَابِ ظَهْرُهُ إِلَیَّ کَأَنَّهُ یَنْظُرُ فِی دَفْتَرٍ فَقَالَ لِی إِلَی أَیْنَ یَا أَبَا الطَّیِّبِ بِصَوْتٍ یُشْبِهُ صَوْتَ حُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی جَعْفَرِ بْنِ الرِّضَا فَقُلْتُ هَذَا حُسَیْنٌ قَدْ جَاءَ یَزُورُ أَخَاهُ قُلْتُ یَا سَیِّدِی أَمْضِی أَزُورُ مِنَ الشُّبَّاکِ وَ أَجِیئُکَ فَأَقْضِی حَقَّکَ قَالَ وَ لِمَ لَا تَدْخُلُ یَا أَبَا الطَّیِّبِ فَقُلْتُ لَهُ الدَّارُ لَهَا مَالِکٌ لَا أَدْخُلُهَا مِنْ غَیْرِ إِذْنِهِ.

فَقَالَ یَا أَبَا الطَّیِّبِ تَکُونُ مَوْلَانَا رِقّاً وَ تُوَالِینَا حَقّاً وَ نَمْنَعُکَ تَدْخُلُ الدَّارَ

ص: ۶۰

۱- ۱. عدّه الداعی ص ۴۱- ۴۲ و لم یوجد هذا فی مطبوعه المزار الأخری المطبوعه بتبریز.

ادْخُلْ يَا أَبَا الطَّيِّبِ فَقُلْتُ أَمْضِي أُسَلِّمُ إِلَيْهِ وَ لَا أَقْبَلُ مِنْهُ فَجِئْتُ إِلَى الْبَابِ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ أَحَدٌ فَتَعَسَّرَ بِي فَبَادَرْتُ إِلَى عِنْدِ الْبَصْرِيِّ خَادِمِ الْمَوْضِعِ فَفَتَحَ لِيَ الْبَابَ فَدَخَلْتُ فَكُنَّا نَقُولُ أَ لَيْسَ كُنْتَ لَا تَدْخُلُ الدَّارَ فَقَالَ أَمَّا أَنَا فَقَدْ أَذِنُوا لِي وَ بَقِيتُمْ أَنْتُمْ (١).

**[ترجمه]امالی الطوسی: فحام گفته است: ابوطیب احمد پسر محمد پسر بطّه به من نقل نمود و او همواره وارد صحن نمی‌شد و از پشت پنجره‌ها زیارت می‌نمود. گفت: من در نیمه ظهر عاشورا که آفتاب سوزان بود و هیچ کس در راه نبود، آمدم در حالی که از مزدوران و نگهبانان ستمکار شهر می‌ترسیدم، تا اینکه به حیاطی رسیدم که از آنجا به سمت پنجره های حرم میرفتم. چشم دوختم و ناگاه مردی را دیدم که در آستانه در و پشت به من نشسته است؛ گویی به دفتر نگاه می‌کند. با صدایی که شبیه صدای حسین فرزند علی فرزند حضرت ابوجعفر [امام جواد] فرزند امام رضا علیهما السلام بود، به من گفت: به کجا می‌روی ای ابوطیب؟ گفتم: این حسین است که برای زیارت برادرش آمده است. گفتم: سرورم، می‌روم تا از پشت پنجره زیارت کنم و بیایم و حق تو را ادا کنم؛ گفت: ای ابوطیب، چرا وارد نمی‌شوی؟ گفتم: این خانه صاحب دارد، من بدون اذن صاحبش وارد نمی‌شوم.

گفت: ای ابوطیب، سرور ما نرم‌خو است و ما را حقیقتاً دوست می‌دارد؛ پس چگونه تو را از وارد شدن باز داریم؛ ای ابوطیب، وارد شو. گفتم: من می‌روم و سلام می‌دهم و سخن حسین را قبول نکردم؛ سپس به سوی در رفتم که هیچ کس در آنجا نبود؛ بر من سخت آمد و نزد «البصری» خادم آنجا رفتم؛ او در را برایم گشود و من وارد شدم. ما می‌گفتیم: آیا تو نبودی که وارد خانه نمی‌شدی؟ گفت: آگاه باشید که به من اذن دادند و شما ماندید. - . امالی طوسی ۱: ۲۹۴ -

**[ترجمه]

«۵»

مل، [کامل الزیارات] رُوِيَ عَنْ بَعْضِهِمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَنَّهُ قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ زِيَارَةَ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ علیهم السلام تَقُولُ بَعْدَ الْغُسْلِ إِنْ وَصَلْتَ إِلَى قَبْرَيْهِمَا وَ إِلَّا أَوْمَأْتَ بِالسَّلَامِ مِنْ عِنْدِ الْبَابِ الَّذِي عَلَى الشَّارِعِ الشُّبَّاكِ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا وَلِيَّيِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا حُجَّتَيِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا نُورَيِ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا مَنْ بَدَا لِلَّهِ فِي شَأْنِكُمَا أَتَيْتُكُمَا زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّكُمَا مُعَادِياً لِأَعْدَائِكُمَا مُوَالِياً لِأَوْلِيَائِكُمَا مُؤْمِناً بِمَا آمَنْتُمَا بِهِ كَافِراً بِمَا كَفَرْتُمَا بِهِ مُحَقِّقاً لِمَا حَقَّقْتُمَا مُبْطِلًا لِمَا أَبْطَلْتُمَا أَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبَّكُمَا أَنْ يَجْعَلَ حَظِّي مِنْ زِيَارَتِكُمَا الصَّلَاةَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ يَرْزُقَنِي مُرَافَقَتَكُمَا فِي الْجِنَانِ مَعَ آبَائِكُمَا الصَّالِحِينَ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُعْتِقَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ يَرْزُقَنِي شَفَاعَتَكُمَا وَ مُصَاحَبَتَكُمَا وَ يُعَرِّفَ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمَا وَ لَا يَسْلُبَنِي حُبَّكُمَا وَ حُبَّ آبَائِكُمَا الصَّالِحِينَ وَ أَنْ لَا يَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكُمَا وَ يَحْشُرَنِي مَعَكُمَا فِي الْجَنَّةِ بِرَحْمَتِهِ.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حُبَّهُمَا وَ تَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِهِمَا اللَّهُمَّ الْعَنْ ظَالِمِي آلِ مُحَمَّدٍ حَقَّهُمْ وَ انْتَقِمْ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ الْعَنِ الْأَوَّلِينَ مِنْهُمْ وَ الْآخِرِينَ وَ ضَاعِفْ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ وَ أَبْلِغْ بِهِمْ وَ بِأَشْيَاعِهِمْ وَ مُحِبِّيهِمْ وَ مُتَّبِعِيهِمْ أَسْفَلَ دَرْكٍ مِنَ الْجَحِيمِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَ وَلِيِّكَ وَ ابْنِ وَلِيِّكَ وَ اجْعَلْ فَرَجَنَا مَعَ فَرَجِهِمْ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ تَجْتَهِدُ فِي الدُّعَاءِ لِنَفْسِكَ وَ لِوَالِدَيْكَ وَ تَخَيَّرْ مِنَ الدُّعَاءِ فَإِنْ وَصَلْتَ إِلَيْهِمَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا فَصَلِّ عِنْدَ قَبْرَيْهِمَا رَكْعَتَيْنِ وَ إِذَا

۱- ۱. أمالی الطوسیّ ج ۱ ص ۲۹۴.

دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ وَ صَلَّيْتَ دَعَوْتَ اللَّهَ بِمَا أَحْبَبْتَ إِنَّهُ قَرِيبٌ مُجِيبٌ وَ هَذَا الْمَسْجِدُ إِلَى جَانِبِ الدَّارِ وَ فِيهِ كان [كَانَا] يُصَلِّيَانِ عليهما السلام (۱).

**[ترجمه]كامل الزيارات: از یکی از امامان علیهم السـلام روایت شـده است که فرمود: اگر خواستی قبر امام علی النقی و امام حسن عسـکری علیهما السلام را زیارت کنی، در صورتی که به قبر آن دو حضرت رسیدی، بعد از غسل، و در غیر این صورت از نزد دری که در سمت راهرو نرده‌های ضریح قرار دارد، سلام بده و بگو:

سلام بر شـما ای دو ولی خدا، سلام بر شما ای دو حجت خدا، سلام بر شما ای دو نور حق در تاریکی‌های زمین، سلام بر شما ای دو امام که در مورد امامت شـما از طرف خداوند بداء حاصل شد؛ من به زیارت شـما آمدم، در حالی که به حق شما آشنا، و با دشـمنان شما دشمن، و با دوستان شما دوست هستم؛ و به هر آنچه شما ایمان دارید، ایمان آوردم و به هر آنچه شما به آن کفر ورزیدیـد، کفر ورزیـدم؛ هر چه نزد شـما محقق و مورد تصدیق است، من هم آن را تصدیق می کنم؛ و هر چه را که شـما باطـل می‌پنداریـد، من هم باطـل می‌دانم؛ و از خـدا که پروردگـار من و شـما است، درخـواست می کنم که بهره و ثواب مرا از زیارت شـما، درود بر محمـد و خانـدانش قرار دهـد، و همراهی شـما با پدران نیک‌تان در بهشت را نصـیبم گرداند، و از او در خواست می کنم که مرا از آتش دوزخ آزاد گرداند *، و شـفاعت و همراهی‌تان را نصـیبم گرداند، و میان من و شما شناخت و آشنایی قرار دهد، و هرگز محبت شما و پدرانتان را از من نگیرد، و این زیارت را آخرین دوره زیارت من از شما قرار ندهد، و با رحمت خودش ما را در بهشت همراه شما محشور گرداند.

خـدایا، دوستی این دو امام را برای همیشه نصـیبم گردان؛ و مرا بر آیین آنان بمیران؛ خـدایا، بر سـتم کنندگان در حق محمد و خاندان محمد، نفرین بفرست؛ و از آنان انتقام گیر؛ و بر پیشـینیان و آیندگان آنان لعنت فرست؛ و عذابت را بر آنان دو چندان گردان؛ و همـه آنهـا و پیروان و دوسـتان و دنبـاله‌روهـای آنـان را به پست‌ترین درجـات جهنم برسـان، که همانـا تـو بر هر چیز توانـایی. خـدایا، در فرج و ظهور ولیّ‌ات و فرزنـد ولیّ‌ات شـتاب فرمـا؛ و ای مهربـان‌ترین مهربانان، گشایش و فرج ما را همراه فرج آنـان قرار ده. و در دعـا کردن برای خود و پـدر و مـادرت بکوش، و هر دعـا که می‌خواهی، برگزین؛ و اگر نزد قبر ایشان رسیـدی، دو رکعت نماز نزد قبر به جای آور، و اگر وارد مسـجد شدی و نماز خواندی، هر دعایی خواستی بکن که مسـتجاب است، و این مسجد کنار خانه ایشان است که این دو امام علیهما السلام در آن نماز برپا می‌داشته‌اند. - . کامل الزیارات: ۳۱۳ -

**[ترجمه]

«۶»

بیان : ذکر الصـدوق رحمه الله هذه الزیاره بعینها فی الفقیه:(۲) إلا أنه أسـقط قوله السلام علیکما یا من بدا لله فی شأنکما ثم قال و تجتهـد فی الـدعاء لنفسک و لوالدیک و صل عندهما لکل زیاره رکعتین رکعتین و إن لم تصل إلیهما دخلت بعض المساجد و صلیت لکل إمام لزیارته رکعتین و ادع الله بما أحببت إن الله قَرِیبٌ مُجِیبٌ.

**[ترجمه]بیان: صدوق - که رحمت خداوند بر او باد، - مانند این زیارت را در کتاب الفقیه آورده است؛ - . الفقیه ۲: ۳۶۸ -

جز اینکه عبارت: «سلام بر شما ای دو امام که در مورد امامت شما از طرف خداوند بداء حاصل شد» را نیاورده است. سپس گفته است: در دعا کردن برای خود و پدر و مادرت بکوش، و سر قبر آن دو امام برای هر زیارت، دو رکعت نماز بگزار، و اگر نتوانستی برای ایشان نماز بخوانی، وارد یکی از مساجد شو و برای زیارت هر امام، دو رکعت نماز به جای آور و هر دعا که دوست داشتی، بنما که خداوند نزدیک و اجابت کننده است.

**[ترجمه]

«۷»

و قال الشیخ المفید قدس الله روحه علی ما ینسب إلیه من کتاب المزار: إذا وردت مشهدهما صلی الله علیهما فاغتسل للزیاره ثم امض حتی تقف علی باب القبه و استأذن و ادخل مقدما رجلک الیمنی و قف علی قبریهما و قل ثم ذکر الزیاره بعینها إلا أنه بدل قوله یا من بدا لله فی شأنکما بقوله یا أمینی الله ثم ذکر الوداع کما سننقله من التهذیب ثم قال ثم اخرج و وجهک إلی القبرین علی أعقابک (۳).

**[ترجمه]شیخ مفید ضمن گفتاری در کتاب المزار که به او نسبت داده شده است، گفته است: اگر وارد صحن آن دو امام علیهما السلام شدی، غسل زیارت کن و سپس حرکت کن تا در کنار در بارگاه بایستی، و اذن وارد شدن بخواه و در حالی که پای راستت را جلوتر می گذاری، وارد شو و بر سر قبر ایشان بایست و بگو: ... . وی بعد از این، مانند زیارت پیشین را ذکر نموده است؛ با این تفاوت که عبارت «سلام بر شما ای دو امام که در مورد امامت شما از طرف خداوند بداء حاصل شد» را با عبارت «ای دو امانت‌دار خداوند» جایگزین کرده است. سپس وداع با ایشان را آن گونه که از کتاب التهذیب خواهیم گفت، بیان نموده و گفته است: سپس در حالی که رو به دو قبر هستی، و به عقب، خارج شو. - . المزار الکبیر: ۱۸۲ - ۱۸۳؛ با اندکی تفاوت -

**[ترجمه]

«۸»

و قال الشیخ نور الله مرقده فی التهذیب، قال الشیخ رحمه الله: إذا أتیت سرمن رأی فاغتسل قبل أن تأتی المشهد علی ساکنه السلام فإذا أتیته فقف بظاهر الشباک و اجعل وجهک تلقاء القبله و قل:

هذا الذی ذکره من المنع من دخول الدار هو الأحوط و الأولی لأن الدار قد ثبت أنها ملک للغیر و لا یجوز لنا أن نتصرف فیها بالدخول فیها و لا غیره إلا بإذن صاحبها و لم ینقطع العذر لنا بإذنهم علیهم السلام فی ذلک فینبغی التوقف فی ذلک و الامتناع منه و لو أن أحدا یدخلها لم یکن مأثوما خاصه إذا تأول فی ذلک ما روی عنهم علیهم السلام من أنهم جعلوا شیعتهم فی حل من مالهم و ذلک علی عمومه و قد روی فی ذلک أکثر من أن یحصی و قد أوردنا طرفا منه فیما تقدم فی باب الأخماس فی

۱- ۱. کامل الزیارات ص ۳۱۳.

۲- ۲. الفقیه ج ۲ ص ۳۶۸.

۳- ۳. المزار الکبیر ص ۱۸۲- ۱۸۳ بتفاوت.

هذا الكتاب إلا أن الأحوط ما قدمناه.

و ذكر محمد بن الحسن بن الوليد هذه الزياره قال إذا أردت زياره قبريهما تغتسل و تتنظف و البس ثوبيك الطاهرين فإن وصلت إليهما و إلا أومأت من الباب الذى على الشارع و تقول أقول ثم ذكر الزياره بعينها ثم قال و تجتهد أن تصلى عند قبريهما ركعتين و إلا دخلت بعض المساجد و صليت و دعوت بما أحببت أن الله قريب مجيب ثم قال فى وداعيهما عليهما السلام تقف كوقوفك فى أول دخولك و تقول السلام عليكما يا وليى الله أستودعكما الله و أقرأ عليكما السلام آمنا بالله و بالرسول و بما جئتما به و دللتما عليه اللهم اكتبنا مع الشاهدين ثم اسأل الله العود إليهما و ادع بما أحببت إن شاء الله (۱).

**[ترجمه]شیخ - که خداوند مرقدش را نورانی گرداند، - در التهذیب گفته است: شیخ گفته است: وقتی به سامراء آمدی، قبل از اینکه وارد صحن شوی، - که بر ساکنان آن، درود و سلام باد؛ - غسل کن؛ بعد از آمد، در برابر نردهها بایست و صورتت را مقابل قبله قرار بده و بگو: ...

این مطلبی که شیخ در مورد وارد نشدن به خانه ذکر کرده است، با احتیاط‌تر و شایسته‌تر است؛ زیرا ثابت شده است که خانه، ملک و دارایی دیگری است و ما و دیگران جایز نیستیم با وارد شدن در آن دخل و تصرف کنیم، مگر اینکه صاحبش اجازه دهد و با اذن ورود این بزرگواران علیهم السلام، عذر از ما ساقط نمی‌شود؛ پس شایسته است در آنجا ایستاده و وارد آنجا نشد، و اگر کسی وارد آن خانه شود، گناه نکرده است؛ به ویژه اگر روایاتی را که از آنان علیهم السلام نقل شده است، مبنی بر اینکه شیعیان خود را در استفاده از اموال امامان، در آزادی و حلالیت قرار داده‌اند، بر این مورد بار شود؛ این روایت دارای عموم هستند و در این باره روایت‌های بیشماری نقل شده است که ما بخش کوچکی از آن را پیش از این در باب خمس‌ها از همین کتاب بیان کردیم؛ با این حال، نزدیک‌تر به احتیاط همان است که گفتیم.

و محمد پسر حسن پسر ولید این زیارت را بیان کرده و گفته است: اگر خواستی قبر آن دو امام را زیارت کنی، غسل کن و خود را پاکیزه گردان و جامه‌های پاکیزه خود را بپوش؛ حال اگر به نزد قبر ایشان رسیدی که چه بهتر و در غیر این صورت، از دری که مشرف بر راهرو است، سلام بده و بگو: ...

**[ترجمه]

أقول

أما البداء فى أبى محمد الحسن عليه السلام فقد مضى فى باب النص عليه أخبار كثيره بأن البداء قد وقع فيه و فى أخيه الذى كان أكبر منه و مات قبله كما كان فى موسى و إسماعيل و أما فى أبيه عليه السلام فلم نر فيه شيئا يدل على البداء فلعله وقع فيه أيضا شى ء من هذا القبيل أو من القيام بالسيف أو غيرهما أو نسب هذا البداء إلى الأب أيضا لأن التنصيص على الإمامه يتعلق به و أما الدخول فى الدار للزياره فالأظهر جوازه لما ذكره الشيخ رحمه الله و للتعليل الذى سبق فى خبر أبى الطيب الدال على عموم الحكم و لروايه ابن قولويه هذه و لما سيأتى فى الزيارات الجامعه من الوقوف عند القبر و اللصوق به و الانكباب عليه و لعمل قدماء الأصحاب و أرباب النصوص منهم و تجويزهم ذلك و الله يعلم.

وَ قَالَ السَّيِّدُ ابْنُ طَاوُسٍ نَوَّرَ اللَّهُ مَرْقَدَهُ: إِذَا وَصَلْتَ إِلَى مَحَلِّهِ الشَّرِيفِ بِسُرَّمَنْ رَأَى فَاغْتَسِلْ عِنْدَ وُصُولِكَ غُسْلَ الزِّيَارَهِ وَ الْبَسْ أَطْهَرَ ثِيَابِكَ وَ امْشِ عَلَى سَكِينَهٍ وَ وَقَارٍ إِلَى أَنْ تَصِلَ الْبَابَ الشَّرِيفَ فَإِذَا بَلَغْتَهُ فَاسْتَأْذِنْ وَ قُلْ أَ أَدْخُلُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَ أَدْخُلُ يَا فَاطِمَهُ الزَّهْرَاءُ سَيِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَ أَدْخُلُ يَا مَوْلَایَ

ص: ۶۳

۱- ۱. التهذیب ج ۶ ص ۹۴.

الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ الْحُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ عَلِیَّ بْنَ مُوسَی أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَلَائِکَهَ اللَّهِ الْمُوَکَّلِینَ بِهَذَا الْحَرَمِ الشَّرِیفِ ثُمَّ تَدْخُلُ مُقَدِّماً رِجْلَکَ الْیُمْنَی وَ تَقِفُ عَلَی ضَرِیحِ الْإِمَامِ أَبِی الْحَسَنِ الْهَادِی علیه السلام مُسْتَقْبِلَ الْقَبْرِ وَ مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَهِ وَ تُکَبِّرُ اللَّهَ مِائَهَ تَکْبِیرَهٍ(۱)

وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ الزَّکِیَّ الرَّاشِدَ النُّورَ الثَّاقِبَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سِرَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حَبْلَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا آلَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا خِیَرَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا صَفْوَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حَقَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ الْأَنْوَارِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا زَیْنَ الْأَبْرَارِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَلِیلَ الْأَخْیَارِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا عُنْصُرَ الْأَطْهَارِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ الرَّحْمَنِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رُکْنَ الْإِیمَانِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَی الْمُؤْمِنِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ الصَّالِحِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا عَلَمَ الْهُدَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حَلِیفَ التُّقَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا عَمُودَ الدِّینِ.

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَاتِمِ النَّبِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْأَمِینُ الْوَفِیُّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَلَمُ الرَّضِیُّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الزَّاهِدُ التَّقِیُّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحُجَّهُ عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا التَّالِی لِلْقُرْآنِ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُبَیِّنُ لِلْحَلَالِ مِنَ الْحَرَامِ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَلِیُّ النَّاصِحُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الطَّرِیقُ الْوَاضِحُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّجْمُ اللَّائِحُ.

أَشْهَدُ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا الْحَسَنِ أَنَّکَ حُجَّهُ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ وَ خَلِیفَتُهُ فِی بَرِیَّتِهِ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۰.

وَ أَمِینُهُ فِی بِلَادِهِ وَ شَاهِدُهُ عَلَی عِبَادِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ کَلِمَهُ التَّقْوَی وَ بَابُ الْهُدَی وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَی وَ الْحُجَّهُ عَلَی مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَی وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ الْمُبَرَّأُ مِنَ الْعُیُوبِ وَ الْمُخْتَصُّ بِکَرَامَهِ اللَّهِ وَ الْمَحْبُوُّ بِحُجَّهِ اللَّهِ وَ الْمَوْهُوبُ لَهُ کَلِمَهُ اللَّهِ وَ الرُّکْنُ الَّذِی یَلْجَأُ إِلَیْهِ الْعِبَادُ وَ تَحْیَا بِهِ الْبِلَادُ أَشْهَدُ یَا مَوْلَایَ أَنِّی بِکَ وَ بِآبَائِکَ وَ أَبْنَائِکَ مُوقِنٌ مُقِرٌّ وَ لَکُمْ تَابِعٌ فِی ذَاتِ نَفْسِی وَ شَرَائِعِ دِینِی وَ خَاتِمَهِ عَمَلِی وَ مُنْقَلَبِی وَ مَثْوَایَ وَ أَنِّی وَلِیٌّ لِمَنْ وَالاکُمْ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاکُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّکُمْ وَ عَلَانِیَتِکُمْ وَ أَوَّلِکُمْ وَ آخِرِکُمْ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی وَ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۱)

ثُمَّ قَبِّلْ ضَرِیحَهُ وَ ضَعْ خَدَّکَ الْأَیْمَنَ عَلَیْهِ ثُمَّ الْأَیْسَرَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَی حُجَّتِکَ الْوَفِیِّ وَ وَلِیِّکَ الزَّکِیِّ وَ أَمِینِکَ الْمُرْتَضَی وَ صَفِیِّکَ الْهَادِی وَ صِرَاطِکَ الْمُسْتَقِیمِ وَ الْجَادَّهِ الْعُظْمَی وَ الطَّرِیقَهِ الْوُسْطَی وَ نُورِ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَلِیِّ الْمُتَّقِینَ وَ صَاحِبِ الْمُخْلِصِینَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّاشِدِ الْمَعْصُومِ مِنَ الزَّلَلِ وَ الطَّاهِرِ مِنَ الْخَلَلِ وَ الْمُنْقَطِعِ إِلَیْکَ بِالْأَمَلِ الْمَبْلُوِّ بِالْفِتَنِ وَ الْمُخْتَبَرِ بِالْمِحَنِ وَ الْمُمْتَحَنِ بِحُسْنِ الْبَلْوَی وَ صَبْرِ الشَّکْوَی مُرْشِدِ عِبَادِکَ وَ بَرَکَهِ بِلَادِکَ وَ مَحَلِّ رَحْمَتِکَ وَ مُسْتَوْدَعِ حِکْمَتِکَ وَ الْقَائِدِ إِلَی جَنَّتِکَ الْعَالِمِ فِی بَرِیَّتِکَ وَ الْهَادِی فِی خَلِیقَتِکَ الَّذِی ارْتَضَیْتَهُ وَ انْتَجَبْتَهُ وَ اخْتَرْتَهُ لِمَقَامِ رَسُولِکَ فِی أُمَّتِهِ وَ أَلْزَمْتَهُ حِفْظَ شَرِیعَتِهِ فَاسْتَقَلَّ بِأَعْبَاءِ الْوَصِیَّهِ نَاهِضاً بِهَا وَ مُضْطَلِعاً بِحَمْلِهَا لَمْ یَعْثُرْ فِی مُشْکِلٍ وَ لَا هَفَا فِی مُعْضِلٍ بَلْ کَشَفَ الْغُمَّهَ وَ سَدَّ الْفُرْجَهَ وَ أَدَّی الْمُفْتَرَضَ.

اللَّهُمَّ فَکَمَا أَقْرَرْتَ نَاظِرَ نَبِیِّکَ بِهِ فَرَقِّهِ دَرَجَتَهُ وَ أَجْزِلْ لَدَیْکَ مَثُوبَتَهُ وَ صَلِّ عَلَیْهِ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَ سَلَاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْکَ فِی مُوَالاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَهً وَ رِضْوَاناً إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ.

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۰- ۲۱۱.

ثُمَّ تُصَلِّی صَلَاهَ الزِّیَارَهِ فَإِذَا سَلَّمْتَ فَقُلْ اللَّهُمَّ یَا ذَا الْقُدْرَهِ الْجَامِعَهِ وَ الرَّحْمَهِ الْوَاسِعَهِ وَ الْمِنَنِ الْمُتَتَابِعَهِ وَ الْآلَاءِ الْمُتَوَاتِرَهِ وَ الْأَیَادِی الْجَلِیلَهِ وَ الْمَوَاهِبِ الْجَزِیلَهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِینَ وَ أَعْطِنِی سُؤْلِی اجْمَعْ شَمْلِی وَ لُمَّ شَعَثِی وَ زَکِّ عَمَلِی وَ لَا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی وَ لَا تُزِلَّ قَدَمِی وَ لَا تَکِلْنِی إِلَی نَفْسِی طَرْفَهَ عَیْنٍ أَبَداً وَ لَا تُخَیِّبْ طَمَعِی وَ لَا تُبْدِ عَوْرَتِی وَ لَا تَهْتِکْ سِتْرِی وَ لَا تُوحِشْنِی وَ لَا تُؤْیِسْنِی وَ کُنْ لِی رَءُوفاً رَحِیماً وَ اهْدِنِی وَ زَکِّنِی وَ طَهِّرْنِی وَ صَفِّنِی وَ اصْطَفِنِی وَ خَلِّصْنِی وَ اسْتَخْلِصْنِی وَ اصْنَعْنِی وَ اصْطَنِعْنِی وَ قَرِّبْنِی إِلَیْکَ وَ لَا تُبَاعِدْنِی مِنْکَ وَ الْطُفْ بِی وَ لَا تَجْفُنِی وَ أَکْرِمْنِی وَ لَا تُهِنِّی وَ مَا أَسْأَلُکَ فَلَا تَحْرِمْنِی وَ مَا لَا أَسْأَلُکَ

فَاجْمَعْهُ لِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

وَ أَسْأَلُکَ بِحُرْمَهِ وَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ بِحُرْمَهِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ بِحُرْمَهِ أَهْلِ بَیْتِ رَسُولِکَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلِیٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَی وَ عَلِیٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْخَلَفِ الْبَاقِی صَلَوَاتُکَ وَ بَرَکَاتُکَ عَلَیْهِمْ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ تُعَجِّلَ فَرَجَ قَائِمِهِمْ بِأَمْرِکَ وَ تَنْصُرَهُ وَ تَنْتَصِرَ بِهِ لِدِینِکَ وَ تَجْعَلَنِی فِی جُمْلَهِ النَّاجِینَ بِهِ وَ الْمُخْلِصِینَ فِی طَاعَتِهِ وَ أَسْأَلُکَ بِحَقِّهِمْ لَمَّا اسْتَجَبْتَ لِی دَعْوَتِی وَ قَضَیْتَ حَاجَتِی وَ أَعْطَیْتَنِی سُؤْلِی وَ أُمْنِیَّتِی وَ کَفَیْتَنِی مَا أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ یَا نُورُ یَا بُرْهَانُ یَا مُنِیرُ یَا مُبِینُ یَا رَبِّ اکْفِنِی شَرَّ الشُّرُورِ وَ آفَاتِ الدُّهُورِ وَ أَسْأَلُکَ النَّجَاهَ یَوْمَ یُنْفَخُ فِی الصُّورِ(۱)

و ادع بما شئت و أکثر من قولک یا عدتی عند العدد و یا رجائی و المعتمد و یا کهفی و السند یا واحد یا أحد و یا قل هو الله أحد أسألک اللهم بحق من خلقت من خلقک و لم تجعل فی خلقک مثلهم أحدا صل علی جماعتهم و افعل بی کذا و کذا.

فَقَدْ رُوِیَ عَنْهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ أَنَّهُ قَالَ: إِنِّی دَعَوْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَلَّا یُخَیِّبَ

۱- ۱. نفس المصدر ص ۲۱۱- ۲۱۲.

مَنْ دَعَا بِهِ فِی مَشْهَدِی بَعْدِی (۱).

ثم قال رضـی الله عنه: فإذا أردت زیاره أبی محمد الحسن العسکری صلوات الله علیه فلیکن بعد عمل جمیع ما قدمناه فی زیاره أبیه الهادی علیه السلام ثم قف علی ضریحه علیه السلام و قل:

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ الْعَسْکَرِیَّ ابْنَ عَلِیٍّ الْهَادِی الْمُهْتَدِی وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ وَ ابْنَ أَوْلِیَائِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَجِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ وَ ابْنَ أَصْفِیَائِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ وَ ابْنَ خُلَفَائِهِ وَ أَبَا خَلِیفَتِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَاتَمِ الْوَصِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَوْصِیَاءِ الرَّاشِدِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا عِصْمَهَ الْمُتَّقِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ الْفَائِزِینَ السلَامُ عَلَیْکَ یَا رُکْنَ الْمُؤْمِنِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا فَرَجَ الْمَلْهُوفِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ الْأَنْبِیَاءِ الْمُنْتَجَبِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا خَازِنَ عِلْمِ وَصِیِّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الدَّاعِی بِحُکْمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّاطِقُ بِکِتَابِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ الْحُجَجِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا هَادِیَ الْأُمَمِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ النِّعَمِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا عَیْبَهَ الْعِلْمِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَفِینَهَ الْحِلْمِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْإِمَامِ الْمُنْتَظَرِ الظَّاهِرَهِ لِلْعَاقِلِ حُجَّتُهُ وَ الثَّابِتَهِ فِی الْیَقِینِ مَعْرِفَتُهُ الْمُحْتَجَبِ عَنْ أَعْیُنِ الظَّالِمِینَ وَ الْمُغَیَّبِ عَنْ دَوْلَهِ الْفَاسِقِینَ وَ الْمُعِیدِ رَبُّنَا بِهِ الْإِسْلَامَ جَدِیداً بَعْدَ الِانْطِمَاسِ وَ الْقُرْآنَ غَضّاً بَعْدَ الِانْدِرَاسِ.

أَشْهَدُ یَا مَوْلَایَ أَنَّکَ أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ دَعَوْتَ إِلی سَبِیلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّأْنِ الَّذِی لَکُمْ عِنْدَهُ أَنْ یَتَقَبَّلَ زِیَارَتِی

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۲.

لَکمْ وَ یشْکرَ سَعْیی إِلَیکمْ وَ یسْتَجِیبَ دُعَائِی بِکمْ وَ یجْعَلَنِی مِنْ أَنْصَارِ الْحَقِّ وَ أَتْبَاعِهِ وَ أَشْیاعِهِ وَ مَوَالِیهِ وَ مُحِبِّیهِ وَ السَّلَامُ عَلَیک وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکاتُهُ (۱)

ثُمَّ قَبِّلْ ضَرِیحَهُ وَ ضَعْ خَدَّک الْأَیمَنَ عَلَیهِ ثُمَّ الْأَیسَرَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی سَیدِنَا مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیتِهِ وَ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْهَادِی إِلَی دِینِک وَ الدَّاعِی إِلَی سَبِیلِک عَلَمِ الْهُدَی وَ مَنَارِ التُّقَی وَ مَعْدِنِ الْحِجَی وَ مَأْوَی النُّهَی وَ غَیثِ الْوَرَی وَ سَحَابِ الْحِکمَهِ وَ بَحْرِ الْمَوْعِظَهِ وَ وَارِثِ الْأَئِمَّهِ وَ الشَّهِیدِ عَلَی الْأُمَّهِ الْمَعْصُومِ الْمُهَذَّبِ وَ الْفَاضِلِ الْمُقَرَّبِ وَ الْمُطَهَّرِ مِنَ الرِّجْسِ الَّذِی وَرَّثْتَهُ عِلْمَ الْکتَابِ وَ أَلْهَمْتَهُ فَصْلَ الْخِطَابِ وَ نَصَبْتَهُ عَلَماً لِأَهْلِ قِبْلَتِک وَ قَرَنْتَ طَاعَتَهُ بِطَاعَتِک وَ فَرَضْتَ مَوَدَّتَهُ عَلَی جَمِیعِ خَلِیقَتِک اللَّهُمَّ فَکمَا أَنَابَ بِحُسْنِ الْإِخْلَاصِ فِی تَوْحِیدِک وَ أَرْدَی مَنْ خَاضَ فِی تَشْبِیهِک وَ حَامَی عَنْ أَهْلِ الْإِیمَانِ بِک فَصَلِّ یا رَبِّ عَلَیهِ صَلَاهً یلْحَقُ بِهَا مَحَلَّ الْخَاشِعِینَ وَ یعْلُو فِی الْجَنَّهِ بِدَرَجَهِ جَدِّهِ خَاتَمِ النَّبِیینَ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیهً وَ سَلَاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْک فِی مُوَالاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَهً وَ رِضْوَاناً إِنَّک ذُو فَضْلٍ عَظِیمٍ وَ مَنٍّ جَسِیمٍ ثُمَّ تُصَلِّی صَلَاهَ الزِّیارَهِ فَإِذَا فَرَغْتَ فَقُلْ یا دَائِمُ یا دَیمُومُ یا حَی یا قَیومُ یا کاشِفَ الْکرْبِ وَ الْهَمِّ وَ یا فَارِجَ الْغَمِّ وَ یا بَاعِثَ الرُّسُلِ وَ یا صَادِقَ الْوَعْدِ وَ یا حَی لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَتَوَسَّلُ إِلَیک بِحَبِیبِک مُحَمَّدٍ وَ وَصِیهِ عَلِیٍّ ابْنِ عَمِّهِ وَ صِهْرِهِ عَلَی ابْنَتِهِ الَّذِی خَتَمْتَ بِهِمَا الشَّرَائِعَ وَ فَتَحْتَ التَّأْوِیلَ وَ الطَّلَائِعَ فَصَلِّ عَلَیهِمَا صَلَاهً یشْهَدُ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ وَ ینْجُو بِهَا الْأَوْلِیاءُ وَ الصَّالِحُونَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیک بِفَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ وَالِدَهِ الْأَئِمَّهِ الْمَهْدِیینَ وَ سَیدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ الْمُشَفَّعَهِ فِی شِیعَهِ أَوْلَادِهَا الطَّیبِینَ فَصَلِّ عَلَیهَا صَلَاهً دَائِمَهً أَبَدَ الْآبِدِینَ وَ دَهْرَ الدَّاهِرِینَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیک بِالْحَسَنِ الرَّضِی الطَّاهِرِ الزَّکی وَ الْحُسَینِ الْمَظْلُومِ الْمَرْضِی الْبَرِّ التَّقِی سَیدَی شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ الْإِمَامَینِ الْخَیرَینِ الطَّیبَینِ التَّقِیینِ النَّقِیینِ الطَّاهِرَینِ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۲.

الشَّهِيدَيْنِ الْمَظْلُومَيْنِ الْمَقْتُولَيْنِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ وَ مَا غَرَبَتْ صَلَاةً مُتَوَالِيَةً مُتَتَالِيَةً.

وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ الْمَحْجُوبِ مِنْ خَوْفِ الظَّالِمِينَ وَ بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ الطَّاهِرِ النُّورِ الزَّاهِرِ الْإِمَامَيْنِ السَّيِّدَيْنِ مِفْتَاحَيِ الْبَرَكَاتِ وَ مِصْبَاحَيِ الظُّلُمَاتِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا سَرَى لَيْلٌ وَ مَا أَضَاءَ نَهَارٌ صَلَاةً تَغْدُو وَ تَرُوحُ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَنِ اللَّهِ وَ النَّاطِقِ فِی عِلْمِ اللَّهِ وَ بِمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْعَبْدِ الصَّالِحِ فِی نَفْسِهِ وَ الْوَصِيِّ النَّاصِحِ الْإِمَامَيْنِ الْهَادِيَيْنِ الْمَهْدِيَّيْنِ الْوَافِيَيْنِ الْكَافِيَيْنِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا سَبَّحَ لَکَ مَلَکٌ وَ تَحَرَّکَ لَکَ فَلَکٌ صَلَاةً تَنْمِی وَ تَزِيدُ وَ لَا تَفْنَى وَ لَا تَبِيدُ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا وَ بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى الْإِمَامَيْنِ الْمُطَهَّرَيْنِ الْمُنْتَجَبَيْنِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا أَضَاءَ صُبْحٌ وَ دَامَ صَلَاةً تُرَقِّيهِمَا إِلَى رِضْوَانِکَ فِی الْعِلِّيِّينَ مِنْ جِنَانِکَ.

وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّاشِدِ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْهَادِی الْقَائِمَيْنِ بِأَمْرِ عِبَادِکَ الْمُخْتَبَرَيْنِ بِالْمِحَنِ الْهَائِلَةِ وَ الصَّابِرَيْنِ فِی الْإِحَنِ الْمَائِلَةِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا كِفَاءَ أَجْرِ الصَّابِرِينَ وَ إِزَاءَ ثَوَابِ الْفَائِزِينَ صَلَاةً تُمَهِّدُ لَهُمَا الرِّفْعَةَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ يَا رَبِّ بِإِمَامِنَا وَ مُحَقِّقِ زَمَانِنَا الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ وَ الشَّاهِدِ الْمَشْهُودِ وَ النُّورِ الْأَزْهَرِ وَ الضِّيَاءِ الْأَنْوَرِ وَ الْمَنْصُورِ بِالرُّعْبِ وَ الْمُظَفَّرِ بِالسَّعَادَةِ فَصَلِّ عَلَيْهِ عَدَدَ الثَّمَرِ وَ أَوْرَاقِ الشَّجَرِ وَ أَجْزَاءِ الْمَدَرِ وَ عَدَدَ الشَّعْرِ وَ الْوَبَرِ وَ عَدَدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُکَ وَ أَحْصَاهُ كِتَابُکَ صَلَاةً يَغْبِطُهُ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ.

اللَّهُمَّ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَتِهِ وَ احْفَظْنَا عَلَى طَاعَتِهِ وَ احْرُسْنَا بِدَوْلَتِهِ وَ أَتْحِفْنَا بِوَلَايَتِهِ وَ انْصُرْنَا عَلَى أَعْدَائِنَا بِعِزَّتِهِ وَ اجْعَلْنَا يَا رَبِّ مِنَ التَّوَّابِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ص: ۶۹

اللَّهُمَّ وَ إِنَّ إِبْلِيسَ الْمُتَمَرِّدَ اللَّعِينَ قَدِ اسْتَنْظَرَكَ لِإِغْوَاءِ خَلْقِكَ فَأَنْظَرْتَهُ وَ اسْتَمْهَلَكَ لِإِضْلَالِ عَبِيدِكَ فَأَمْهَلْتَهُ بِسَابِقِ عِلْمِكَ فِيهِ وَ قَدْ عَشَّشَ وَ كَثُرَتْ جُنُودُهُ وَ ازْدَحَمَتْ جُيُوشُهُ وَ انْتَشَرَتْ دُعَاتُهُ فِي أَقْطَارِ الْأَرْضِ فَأَضَلُّوا عِبَادَكَ وَ أَفْسَدُوا دِينَكَ وَ حَرَّفُوا الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ جَعَلُوا عِبَادَكَ شِيَعاً مُتَفَرِّقِينَ وَ أَحْزَاباً مُتَمَرِّدِينَ وَ قَدْ وَعَدْتَ نُقُوضَ بُنْيَانِهِ وَ تَمْزِيقَ شَأْنِهِ فَأَهْلِكْ أَوْلَادَهُ وَ جُيُوشَهُ وَ طَهِّرْ بِلَادَكَ مِنِ اخْتِرَاعَاتِهِ وَ اخْتِلَافَاتِهِ وَ أَرِحْ عِبَادَكَ مِنْ مَذَاهِبِهِ وَ قِيَاسَاتِهِ وَ اجْعَلْ دَائِرَةَ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ وَ ابْسُطْ عَدْلَكَ وَ أَظْهِرْ دِينَكَ وَ قَوِّ أَوْلِيَاءَكَ وَ أَوْهِنْ أَعْدَاءَكَ وَ أَوْرِثْ دِيَارَ إِبْلِيسَ وَ دِيَارَ أَوْلِيَائِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ خَلِّدْهُمْ فِي الْجَحِيمِ وَ أَذِقْهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ وَ اجْعَلْ لَعَائِنَكَ الْمُسْتَوْدَعَةَ فِي مَنَاحِسِ الْخِلْقَةِ وَ مَشَاوِيهِ الْفِطْرَةِ دَائِرَةً عَلَيْهِمْ وَ مُوَكَّلَةً بِهِمْ وَ جَارِيَةً فِيهِمْ كُلَّ مَسَاءٍ وَ صَبَاحٍ وَ غُدُوٍّ وَ رَوَاحٍ رَبَّنا آتِنا فِي الدُّنْيا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنا بِرَحْمَتِكَ عَذابَ النَّارِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ثم ادع بما تحب لنفسك و لإخوانك (۱)

ثُمَّ تَزُورُ أُمَّ الْقَائِمِ علیهما السلام وَ قَبْرُهَا خَلْفَ ضَرِيحِ مَوْلَانَا الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ علیه السلام فَتَقُولُ السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله الصَّادِقِ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَى مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَى الْأَئِمَّةِ الطَّاهِرِينَ الْحُجَجِ الْمَيَامِينِ السَّلَامُ عَلَى وَالِدَةِ الْإِمَامِ وَ الْمُودَعَةِ أَسْرَارَ الْمَلِكِ الْعَلَّامِ وَ الْحَامِلَةِ لِأَشْرَفِ الْأَنَامِ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِّدِّيقَةُ الْمَرْضِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا شَبِيهَةَ أُمِّ مُوسَى وَ ابْنَةَ حَوَارِيِّ عِيسَى السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الرَّضِيَّةُ الْمَرْضِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمَنْعُوتَةُ فِي الْإِنْجِيلِ الْمَخْطُوبَةُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ الْأَمِينِ وَ مَنْ رَغِبَ فِي وُصْلَتِهَا مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ وَ الْمُسْتَوْدَعَةُ أَسْرَارَ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى آبَائِكِ الْحَوَارِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى بَعْلِكِ وَ وُلْدِكِ السَّلَامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى رُوحِكِ وَ بَدَنِكِ الطَّاهِرِ أَشْهَدُ أَنَّكِ أَحْسَنْتِ الْكَفَالَةَ وَ أَدَّيْتِ الْأَمَانَةَ وَ اجْتَهَدْتِ فِي

ص: ۷۰

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۳- ۲۱۴.

مَرْضَاهِ اللَّهِ وَ صَبَرْتِ فِی ذَاتِ اللَّهِ وَ حَفِظْتِ سِرَّ اللَّهِ وَ حَمَلْتِ وَلِیَّ اللَّهِ وَ بَالَغْتِ فِی حِفْظِ حُجَّهِ اللَّهِ وَ رَغِبْتِ فِی وُصْلَهِ أَبْنَاءِ رَسُولِ اللَّهِ عارفا [عَارِفَهً] بِحَقِّهِمْ مُؤْمِنَهً بِصِدْقِهِمْ مُعْتَرِفَهً بِمَنْزِلَتِهِمْ مُسْتَبْصِرَهً بِأَمْرِهِمْ مُشْفِقَهً عَلَیْهِمْ مُؤْثِرَهً هَوَاهُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّکِ مَضَیْتِ عَلَی بَصِیرَهٍ مِنْ أَمْرِکِ مُقْتَدِیَهً بِالصَّالِحِینَ رَاضِیَهً مَرْضِیَّهً تَقِیَّهً نَقِیَّهً زَکِیَّهً فَرَضِیَ اللَّهُ عَنْکِ وَ أَرْضَاکِ وَ جَعَلَ الْجَنَّهَ مَنْزِلَکِ وَ مَأْوَاکِ فَلَقَدْ أَوْلَاکِ مِنَ الْخَیْرَاتِ مَا أَوْلَاکِ وَ أَعْطَاکِ مِنَ الشَّرَفِ مَا بِهِ أَغْنَاکِ فَهَنَّاکِ اللَّهُ بِمَا مَنَحَکِ مِنَ الْکَرَامَهِ وَ أَمْرَاکِ.

ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَکَ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِیَّاکَ اعْتَمَدْتُ وَ لِرِضَاکَ طَلَبْتُ وَ بِأَوْلِیَائِکَ إِلَیْکَ تَوَسَّلْتُ وَ عَلَی غُفْرَانِکَ وَ حِلْمِکَ اتَّکَلْتُ وَ بِکَ اعْتَصَمْتُ وَ بِقَبْرِ أُمِّ وَلِیِّکَ لُذْتُ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْفَعْنِی بِزِیَارَتِهَا وَ ثَبِّتْنِی عَلَی مَحَبَّتِهَا وَ لَا تَحْرِمْنِی شَفَاعَتَهَا وَ شَفَاعَهَ وَلَدِهَا وَ ارْزُقْنِی مُرَافَقَتَهَا وَ احْشُرْنِی مَعَهَا وَ مَعَ وَلَدِهَا کَمَا وَفَّقْتَنِی لِزِیَارَهِ وُلْدِهَا وَ زِیَارَتِهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِالْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِالْحُجَجِ الْمَیَامِینِ مِنْ آلِ طه وَ یس أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّیِّبِینَ وَ أَنْ تَجْعَلَنِی مِنَ الْمُطْمَئِنِّینَ الْفَائِزِینَ الْفَرِحِینَ الْمُسْتَبْشِرِینَ الَّذِینَ لَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لَا هُمْ یَحْزَنُونَ وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ قَبِلْتَ سَعْیَهُ وَ یَسَّرْتَ أَمْرَهُ وَ کَشَفْتَ ضُرَّهُ وَ آمَنْتَ خَوْفَهُ اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ لَهُمْ بِانْتِقَامِکَ وَ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیَارَتِی إِیَّاهَا وَ ارْزُقْنِی الْعَوْدَ إِلَیْهَا أَبَداً مَا أَبْقَیْتَنِی وَ إِذَا تَوَفَّیْتَنِی فَاحْشُرْنِی فِی زُمْرَتِهَا وَ أَدْخِلْنِی فِی شَفَاعَهِ وَلَدِهَا وَ شَفَاعَتِهَا وَ اغْفِرْ لِی وَ لِوَالِدَیَ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ آتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا بِرَحْمَتِکَ عَذَابَ النَّارِ وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا سَادَاتِی وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

و قد تقدم فی ذکر زیاره فاطمه بنت أسد رضوان الله علیها أکثر هذه الألفاظ و إنما نقلنا ما وجدناه و الله الموفق لما یرضاه (۱).

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۴- ۲۱۵.

**[ترجمه]آن گـاه زیـارت را درست ماننـد پیشـین ذکر کرده و گفته است: و سـعی کن کنـار قبر آن دو امام، دو رکعت نماز بخوانی؛ در غیر ایـن صـورت وارد یکی از مساجـد شـو و نمـاز بخـوان و هر دعـایی که دوست داری بکن که خداونـد بسیار نزدیک و اجابت کننده است.

سپس در وداع با آن دو امام علیهما السلام گفته است: همان گونه که موقع وارد شـدن ایسـتاده بودی، بایست و بگو: سـلام بر شمـا ای دو ولیّ خـدا، شـما را به خـدا می‌سپارم و بر شـما درود می‌فرسـتم، ما به خـدا و به فرسـتاده او، و به آنچه شـما دو نفر آوردیـد و بر آن راهنمایی کردیـد، ایمان آوردیم؛ خـدایا، ما را در زمره گواهان بنویس. سـپس از خـدا بخواه که برای زیارت آن دو امام برگردی، و به آنچه دوست داری دعا کن؛ إن شاء الله. - . التهذیب ۶: ۹۴ -

**[ترجمه]

ذکر المفید و الشهید(۱) و غیرهما فی کتبهم زیاره أم القائم علیهما السلام هکذا و قال مؤلف المزار الکبیر أملاها علی رجل من البحرین سمعته یزور بها ثم ذکر هذه الزیاره بعینها(۲).

ثُمَّ قَالَ السَّیِّدُ رَحِمَهُ اللَّهُ فِی ذِکْرِ وَدَاعِ الْإِمَامَیْنِ الْعَسْکَرِیَّیْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمَا: فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْ زِیَارَهِ أُمِّ الْقَائِمِ علیه السلام وَ أَرَدْتَ وَدَاعَ الْعَسْکَرِیَّیْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمَا فَقِفْ عَلَی ضَرِیحِهِمَا وَ قُلِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا وَلِیَّیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا حُجَّتَیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا نُورَیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا وَ عَلَی آبَائِکُمَا وَ عَلَی أَجْدَادِکُمَا وَ أَوْلَادِکُمَا السَّلَامُ عَلَیْکُمَا وَ عَلَی أَرْوَاحِکُمَا وَ أَجْسَادِکُمَا السَّلَامُ عَلَیْکُمَا سَلَامَ مُوَدِّعٍ لَا سَئِمٍ وَ لَا قَالٍ وَ لَا مَالٍّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا سَلَامَ وَلِیٍّ غَیْرِ رَاغِبٍ عَنْکُمَا وَ لَا مُسْتَبْدِلٍ بِکُمَا غَیْرَکُمَا وَ لَا مُؤْثِرٍ عَلَیْکُمَا یَا ابْنَیْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَسْتَوْدِعُکُمَا اللَّهَ وَ أَسْتَرْعِیکُمَا وَ أَقْرَأُ عَلَیْکُمَا السَّلَامَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اکْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِینَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی وَ ارْدُدْنِی إِلَیْهِمَا وَ ارْزُقْنِی الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ إِلَیْهِمَا مَا أَبْقَیْتَنِی فَإِنْ تَوَفَّیْتَنِی فَاحْشُرْنِی مَعَهُمَا وَ مَعَ آبَائِهِمَا الْأَئِمَّهِ الرَّاشِدِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ عَمَلِی وَ اشْکُرْ سَعْیِی وَ عَرِّفْنِی الْإِجَابَهَ فِی دُعَائِی وَ لَا تُخَیِّبْ سَعْیِی وَ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی وَ ارْدُدْنِی إِلَیْهِمَا بِبِرٍّ وَ تَقْوَی وَ عَرِّفْنِی بَرَکَهَ زِیَارَتِهِمَا فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَرُدَّنِی خَائِباً وَ لَا خَاسِراً وَ ارْدُدْنِی مُفْلِحاً مُنْجِحاً مُسْتَجَاباً دُعَائِی مَرْحُوماً صَوْتِی مَقْضِیّاً حَوَائِجِی وَ احْفَظْنِی مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَ مِنْ خَلْفِی وَ عَنْ یَمِینِی وَ عَنْ شِمَالِی وَ اصْرِفْ عَنِّی شَرَّ کُلِّ ذِی شَرٍّ وَ شَرَّ کُلِّ دَابَّهٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِیَتِهَا إِنَّ رَبِّی عَلَی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ ثُمَّ انْصَرِفْ مَرْحُوماً إِنْ شَاءَ اللَّهُ (۳).

ص: ۷۲

۱- ۱. مزار الشهید ص ۶۵.

۲- ۲. المزار الکبیر ص ۲۱۷.

۳- ۳. مصباح الزائر ص ۲۱۶.

**[ترجمه]اما پیرامون بداء در مورد امام حسن عسکری علیه السلام، روایات زیادی وجود دارد که در باب اثبات امامت او ذکر شد؛ مبنی بر اینکه بداء در آن حضرت و در برادر بزرگتر او که قبل از حضرت، وفات کرد اتفاق افتاده است؛ همان گونه که در مورد حضرت موسی بن جعفر و برادرش اسماعیل علیهما السلام نیز بود. اما پیرامون پدرش، ما چیزی در مورد ایشان ندیدیم که دلالت بر بداء داشته باشد؛ شاید در ایشان نیز چیزی از این قبیل، یا قیام با شمشیر، یا غیر آن دو اتفاق افتاده باشد؛ یا اینکه این بداء به پدر نیز نسبت داده شده است؛ زیرا تصریح کردن به امامت، به او مربوط است. اما بنا بر گفته شیخ مفید - که رحمت خداوند بر او باد، - و دلیلی که در روایت ابوطیب گذشت، و دلالت بر عموم حکم داشت، و این روایت ابن قولویه، و آنچه در زیارات جامعه مبنی بر ایستادن در کنار قبر و چسبیدن به آن و افتادن به روی قبر بیان خواهد شد، و عمل اصحاب پیشین طبق این، و به ویژه بزرگانی از میان آنان که خود راوی احادیث مستحکم بودند، و جایز شمردن این عمل توسط آنان، نظر آشکارتر آن است که وارد شدن در خانه برای زیارت ایشان جایز است؛ و البته خداوند داناتر است.

سید پسر طاووس - که خداوند مرقدش را نورانی گرداند - گفته است: هنگامی که به آن محله با شرافت در سامراء رسیدی، موقع رسیدن غسل زیارت کن و پاکیزه‌ترین لباس‌هایت را بپوش و با آرامش و وقار قدم بردار تا به در مقدّس برسی؛ پس هرگاه رسیدی، اجازه ورود بخواه و بگو: ای پیامبر خدا، آیا وارد شوم؛ ای امیرالمؤمنین، آیا وارد شوم؛ ای فاطمه زهرا، سرور زنان جهان، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، حسن فرزند علی، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، حسین فرزند علی، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، علی فرزند حسین، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، محمد فرزند علی، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، جعفر فرزند محمد، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، موسی فرزند جعفر، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، علی فرزند موسی، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، محمد فرزند علی، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، علی فرزند محمد، آیا وارد شوم؛ ای سرور من، حسن فرزند علی، آیا وارد شوم؛ ای فرشتگانی که به این حرم ارزشمند و پر فضیلت گماشته شده‌اید، آیا وارد شوم؟

سپس داخل شو و ابتدا پای راستت را درون بگذار و کنار ضریح امام هادی علیه السلام رو به قبر و پشت به قبله بایست و صد مرتبه «الله اکبر» بگو - . مصباح الزائر: ۲۱۰ - و بگو:

سلام بر تو ای اباالحسن، علی فرزند محمد، امام پاکیزه و کمال یافته، و نور درخشان؛ و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد؛ سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای راز الهی، سلام بر تو ای مورد اعتماد الهی، سلام بر تو ای رشته محکم خدا، سلام بر تو ای (عضو) خاندان خدا، سلام بر تو ای انتخاب شده از جانب خدا، سلام بر تو ای بنده خاص خالص خدا،* سلام بر تو ای حق خدا بر آفریدگان، سلام بر تو ای دوست خاصّ خدا، سلام بر تو ای نور انوار الهی، سلام بر تو ای زینت نیکوکاران عالم، سلام بر تو ای فرزند خوبان عالم، سلام بر تو ای عنصر پاکان جهان، سلام بر تو ای حجت خدای رحمان، سلام بر تو ای اصل و اساس ایمان، سلام بر تو ای سرور مؤمنان، سلام بر تو ای محبوب نیکان، سلام بر تو ای راهنمای هدایت، سلام بر تو ای همراه پاکی و پرهیزگاری، سلام بر تو ای ستون دین خدا.

سلام بر تو ای فرزند گرامی آخرین پیامبران، سلام بر تو ای فرند پیشوای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سرور زنان عالم، سلام بر تو ای امانتدار وحی خدا و وفا کننده به عهد، سلام بر تو ای پیشوای پسندیده حق، سلام بر تو ای پارسا و پرهیزگار، سلام بر تو ای حجت خدا بر تمامی آفریدگان، سلام بر تو ای تلاوت کننده قرآن، سلام بر تو ای تبیین کننده حکم

الهی، و بیان کننده حلال و حرام، سلام بر تو ای ولیّ خیرخواه، سلام بر تو ای راه روشن خدا، سلام بر تو ای ستاره درخشان*.

ای سرور من، ای اباالحسن، گواهی می‌دهم که به یقین تو حجت خدا بر آفریدگان، و خلیفه حق در میان مخلوقات، و امانتدار او در سرزمین‌ها، و گواه او بر بندگانش می‌باشی؛ و گواهی می‌دهم که تو به حقیقت روح پرهیزگاری، و درگاه هدایت، و رشته محکم ایمان، و حجت حق بر هر کس که در رو و زیر زمین است، هستی؛ و گواهی می‌دهم که تو پاک و وارسته از هر گناه و به‌دور از هر عیب و نقص هستی، و به کرامت و لطف خاص خدا اختصاص یافته‌ای، و حجت و برهان الهی به تو هدیه شد و کلمه خدا به تو عطا گردید، و تو آن پایه‌ای هستی که بندگان به سویش پناه آورند، و سرزمین‌ها به سبب او زندگی یابند.

و ای سرور من، گواهی می‌دهم که من به - امامت و عصمت - تو و پدران بزرگوار و فرزندان گرامی تو باور دارم و اقرار می‌کنم، و در مورد خودم، و در آداب دینی، و پایان کار، و منزلگاه موقّت و همیشگی‌ام، از تو و پدران بزرگوار تو پیروی می‌نمایم؛ و من دوستدار دوستان شما، و دشمن دشمنان شما هستم، و به نهان و آشکار و نخستین و آخرین شما ایمان دارم؛ پدر و مادرم فدای تو باد، و سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او نثار تو باد. - . مصباح الزائر: ۲۱۰ - ۲۱۱ -

سپس ضریح را ببوس و گونه راست و سپس گونه چپ خود را روی قبر بگذار و بگو: خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر حجت با وفایت بر آفریدگان، و ولیّ پاک، و امانتدار مورد رضایت، و برگزیده هدایتگر، و راه مستقیم، و شاهراه بزرگ، و طریق میانه، و نور دل‌های اهل ایمان، و دوستدار پرهیزگاران، و همنشین وارستگان درود فرست.

خدایا، بر پیشوای ما حضرت محمد و اهل بیت پاک او درود فرست؛ و بر حضرت علی فرزند محمد، آن امام کمال یافته، و وارسته از لغزش‌ها، و پاک از نقص و عیب، و با تمام امید به سوی تو روی آورده، و گرفتار شده به انواع فتنه‌ها، و آزموده شده با رنج‌ها و سختی‌ها، و امتحان شده با آزمون نیک، و شکیبایی در برابر گرفتاری، راهنمای بندگان، و مایه برکت سرزمین‌ها، و جایگاه رحمت تو، و گنجینه حکمت تو، و راهبر به سوی بهشت تو، و دانشمند در بین مردمان، و هدایتگر در میان آفریدگانت، که او را برای مقام جانشینی فرستاده‌ات در بین امت برگزیدی و انتخاب کردی و اختیار نمودی، و او را ملزم حفظ شریعت پیامبر کردی؛ پس او به تنهایی برای برداشتن بار وصایت قیام کرد در حالی که بر جوانب این امر احاطه داشت و هرگز در مشکلات این وظیفه بزرگ نلغزید، بلکه امور مشکل و سخت را برطرف کرد، و راه خلل و فساد را بست، و واجبات الهی را ادا فرمود.

خدایا، همان طور که چشم پیامبرت را به وجود او روشن کردی، پس مقام او را والا گردان، و بزرگ‌ترین پاداش نزد خود را به او عطا فرما، و بر او درود فرست، و از طرف ما به او درود و سلام برسان، و از سوی خود در دوست داشتن او، به ما فضل و احسان و آمرزش عطا فرما؛ به یقین تو صاحب فضیلت و رحمت بی‌پایان هستی .

سپس نماز زیارت بگزار و چون سلام دادی، بگو: خدایا، ای دارنده قدرت همه‌گیر، و دارنده رحمت گسترده، و نعمت‌های پی در پی، و بخشش‌های پشت سر هم، و نیکی‌های بزرگ، و موهبت‌های فراوان، بر محمد و خاندان محمد که همان راستگویان هستند، درود فرست، و درخواست مرا عطا فرما، و پریشانی امورم را سامان ده، و پراکندگی‌هایم را گرد آور، و

کردارم را پاک و خالص گردان، و قلبم را بعد از آنکه هدایتم فرمودی منحرف نگردان، و قدمم را ملغزان، و مرا یک لحظه به خودم وا مگذار، و امیدم را ناامید مساز، و بدی‌هایم را آشکار مکن، و پرده از زشتی‌هایم بر مگیر، مرا به حال وحشت و یأس قرار مده، و بر من مهربان باش، و به راه خود هدایتم فرما، و از هر پلیدی پاکیزه‌ام گردان، و دلم را صاف کن و مرا برگزین و مرا خالص کن و برای خویش قرار ده و مرا خود بساز و به کار خود بگمار، و به خود نزدیک ساز، و از لطف خاص خودت دور مگردان، و به من لطف کن و به من جفا و کم لطفی روا مدار، و مرا گرامی دار، و خوارم نساز و از آنچه درخواست نمودم محروم نگردان، و آنچه را که از تو درخواست نکردم، به من عطا کن، به حق رحمت بی‌پایانت، ای مهربان‌ترین مهربانان.

و از تو به حق ذات بزرگوارت، و به حرمت پیامبر گرامی‌ات محمد، - که درودهای تو بر او و خاندان او باد؛ - و به حرمت اهل بیت او، امیرالمؤمنین امام علی، و امام حسن و امام حسین و امام سجاد و امام باقر و امام جعفر صادق و امام موسی کاظم و امام رضا و امام محمد تقی و امام علی النقی و امام حسن عسکری و واپسین جانشین، - که درود و برکت‌های تو بر آنان باد؛ - درخواست دارم که به ایشان درود فرستی، و به فرمان خود در فرج قیام کننده خاندان محمد شتاب فرمایی، و او را یاری نمایی، و اهل دین و ایمان را به واسطه او پیروز گردانی، و مرا از جمله نجات یافتگان به واسطه او، و وارستگان در فرمانبرداری‌اش مقرّر فرمایی؛ و از تو به حق آنان درخواست می‌کنم که دعای مرا مستجاب، و حاجتم را برآورده، و هر چه درخواست نمودم و آرزو کردم را عطا، و مرا در امور مهم دنیا و آخرتم کفایت فرمایی؛ ای مهربان‌ترین مهربانان .

ای نور، ای برهان، ای نورانی کننده، ای تبیین کننده، پروردگارا، مرا از بدی بدها، و آفت‌های روزگاران کفایت فرما؛ و رهایی روز دمیده شدن در صور را از تو درخواست می‌نمایم. - . مصباح الزائر: ۲۱۱ - ۲۱۲ -

و برای هر چه خواهی، دعا کن و بسیار بگو: ای کسی که ذخیره من هستی در مقابل همه ذخیره ها و ای امید و مورد اعتماد من، ای پناه و تکیه گاه من، ای یگانه یکتا، ای «قل هو الله أحد»، از تو به حق آن آفریده‌هایی از آفریدگانت، که هیچ کس را مانند آنان نیافریدی، درخواست می‌کنم، بر گروه آنان درود فرست، و در مورد من چنین و چنان کن.

از حضرت علیه السلام روایت شده است که فرمود: من از خدای عزو جلّ خواستم کسی را که بعد از من در زیارتگاهم با این دعا خدا را بخواند، ناامید برنگرداند. - . مصباح الزائر: ۲۱۲ -

وی - که خداوند از او راضی باشد، - سپس گفته است: چون خواستی زیارت امام حسن عسکری علیه السلام را به جای آوری، همان‌هایی را به جای آور که در زیارت پدرش امام هادی علیه السلام به جای آوردی؛ پس نزد ضریح حضرت بایست و بگو:

سلام بر تو ای سرور من، ای ابامحمد، حسن عسکری فرزند علی آن امام هدایت گر و هدایت یافته، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد؛ سلام بر تو ای ولیّ خدا و فرزند اولیاء خدا، سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت‌های الهی، سلام بر تو ای برگزیده خدا و فرزند برگزیدگان حق، سلام بر تو ای خلیفه حق و فرزند خلفای الهی و پدر خلیفه خدا، سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران خدا، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشینان پیامبران خدا، سلام بر تو ای فرزند سرور رسولان، سلام بر

تو ای فرزند امیرالمؤمنین، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا سرور زنان عالم، سلام بر تو ای فرزند پیشوایان هدایت امت، سلام بر تو ای فرزند جانشینان کمال یافته، سلام بر تو ای نگهبان اهل تقوا، سلام بر تو ای امام سعادتمندان، سلام بر تو ای پایه اهل ایمان، سلام بر تو ای گشایش قلب اندوهناکان، سلام بر تو ای وارث پیامبران برگزیده خدا، سلام بر تو ای گنجینه اسرار جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای دعوت کننده به احکام الهی، سلام بر تو ای گوینده اسرار کتاب خدا، سلام بر تو ای حجت حجت‌های الهی، سلام بر تو ای راهنمای امت‌های عالم، سلام بر تو ای صاحب نعمت‌ها، سلام بر تو ای مخزن دانش، سلام بر تو ای کشتی بردباری، سلام بر تو ای پدر بزرگوار امام مورد انتظار، که حجتش برای خردمندان آشکار است، و شناختش در یقین ثابت، و از دید ستمکاران پنهان، و از دولت و حکومت گناهکاران پنهان است؛ امامی که پروردگارمان دین اسلام را پس از محو و خاموش شدن، به وجود او از نو برمی‌گرداند، و درخت قرآن را بعد از پژمردن سبز و خرم می‌سازد.

ای سرور من، گواهی می‌دهم که تو به یقین، نماز را به پا داشتی و زکات را ادا کردی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و مردمان را با حکمت و اندرز نیکو به راه پروردگارت فرا خواندی، و با اخلاص کامل خدا را تا هنگام رحلت عبادت کردی؛ از خداوند به حق شأن و مقامی که برای شما نزد او وجود دارد، درخواست می‌کنم زیارت مرا قبول فرماید، و سعی و تلاشم را در راه شما پاداش دهد، و به واسطه شما دعایم را مستجاب گرداند، و مرا از یاران و پیروان حق، و از پیروان و شیعیان و دوستداران و مشتاقان آن قرار دهد؛ و سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد. -. مصباح الزائر: ۲۱۲ -

سپس ضریحش را ببوس و ابتدا طرف راست صورت خود و سپس طرف چپ آن را بر روی قبر بگذار و بگو: خدایا، بر سرور ما محمد و اهل بیت او درود فرست؛ و بر امام حسن عسکری علیه السلام، راهنمای دین تو، و دعوت کننده خلق به راه تو، و نشانه هدایت، و چراغ راه پرهیزگاری، و معدن گوهر خردمندی، و عقل کامل، و باران رحمت، و ابر حکمت، و دریای نصیحت، و وارث امامان هدایت، و گواه امت، و معصوم از هر گناه، و پاکیزه از هر عیب و نقص، و فرهیخته مقرّب درگاه حق، و پاک از هر ناپاکی، که تو او را وارث علم کتاب آسمانی گردانیدی، و تمییز بین حق و باطل را به او الهام نمودی، و نشانه‌ای برای اهل قبله منصوب گردانیدی، و طاعت او را با طاعت خودت قرین ساختی، و محبت به او را بر همه آفریدگانت واجب گردانیدی، درود فرست.

خدایا، چنان که او در یکتا دانستن تو با اخلاص کامل به سوی تو باز آمد، و با آنان که به شرک و تشبیه در افتادند، به طور جدی مخالفت کرد، و از اهل ایمان حمایت نمود؛ پس ای پروردگار، بر او درود فرست، درودی که او را به درجه اهل خشوع رساند، و در بهشت رتبه‌اش را به مقام جدش آخرین پیامبران بالا ببرد، و از طرف ما به او درود و سلام برسان، و از سوی خود در دوست داشتن او، به ما فضل و احسان و آمرزش و خشنودی عطا فرما؛ به یقین تو دارای فضیلت بزرگ و نعمت شکوهمند هستی.

سپس نماز زیارت به جای آور و چون فارغ شدی، بگو: ای خدای همیشگی و سرمدی، و ای زنده و پاینده ابدی، ای برطرف کننده رنج و اندوه و غم دل‌ها، ای آنکه رسولان را مبعوث فرمودی، ای آن که وعده‌هایت همه راست است، ای زنده ابدی که جز تو خدایی نیست؛ به واسطه حبیب تو حضرت محمد صلی الله علیه و آله و جانشین او حضرت علی علیه السلام که پسر عمو و همسر دختر او است، به تو متوسل می‌شوم؛ همان کسانی که تمام شرایع و ادیان انبیای گذشته را به آن دو ختم کردی،

و درِ فهم تأویل را به روی آن دو گشودی؛ پس خدایا، بر آن دو بزرگوار درودی که تمام آفریدگان پیشین و پسین گواه آن باشند، و همه دوستداران و بندگان نیک خدا به واسطه آن نجات یابند، درود فرست.

به واسطه حضرت فاطمه زهرا مادر امامان و پیشوایان هدایت یافته، بانوی زنان عالم، و شفاعت کننده درباره شیعیان فرزندان پاکش، به درگاه تو متوسل می‌شوم؛ پس بر او درودی پیوسته که تا ابد و تا زمانی که چرخ روزگار می‌چرخد، باقی باشد، درود فرست.

به واسطه حضرت حسن مجتبی، امام پسندیده و پاک و وارسته، و حضرت حسین، امام مظلوم و پسندیده و نیکوکار و پارسا، که هر دو سرور جوانان اهل بهشت هستند، و دو امام خیرخواه و نیکوی پرهیزگار پاک و پاکیزه و شهید و مظلوم و کشته راه خدا هستند، به درگاه تو متوسل می‌شوم؛ پس بر آن دو بزرگوار، تا زمانی که خورشید طلوع و غروب می کند، به طور همیشگی و پیاپی درود فرست.

به واسطه حضرت علی فرزند امام حسین علیه السلام، پیشوای اهل عبادت، و در پس حجاب ها از ترس ظالمین، و به واسطه حضرت محمد باقر علیه السلام فرزند علی، آن امام پاکی، و نور فروزنده، این دو امام پیشوا، و کلیدهای برکت، و چراغ‌های تیرگی‌ها، به درگاه تو متوسل می‌شوم؛ پس بر این دو امام، مادامی که شب تاریک می گردد و روز جهان را روشن می کند، درود فرست؛ درودی که هر صبح و شام برقرار باشد.

و به واسطه حضرت جعفر صادق، فرزند امام محمد باقر علیه السلام، که از جانب خداوند، راستگو در سخن، و گویا با علم خداوند است؛ و به واسطه حضرت موسی کاظم، فرزند امام جعفر علیه السلام، که بنده‌ای شایسته، و جانشین خیرخواه است، این هر دو امام هدایتگر هدایت‌یافته و با وفا و کفایت کننده، به درگاه تو متوسل می‌شوم؛ پس بر این دو امام، مادامی که فرشته‌ای تو را تسبیح می گوید، و فلک به امر تو حرکت می کند، درودی که همیشه در فزونی باشد، و هرگز نابودی و زوال نپذیرد، درود فرست.

و به واسطه حضرت علی فرزند امام موسی کاظم، امام رضا علیه السلام، و فرزندش امام محمد تقی، امام پسندیده، این دو امام پاک و ارجمند، به درگاه تو متوسل می‌شوم؛ پس بر این دو امام، مادامی که صبح روشن و باقی است، درود فرست؛ درودی که به سبب آن، آن دو امام را به مقام رضای خود در والاترین درجات بهشتیان بالا ببری.

و به واسطه حضرت علی النقی، امام کمال یافته، و حضرت حسن عسکری هدایت گر، دو امام بر دوش گیرنده امور بندگان تو، و آزموده شده با رنج‌های هولناک، و شکیبایی کنندگان در رویدادهای لغزاننده، به درگاه تو متوسل می‌شوم؛ پس بر آن دو به اندازه پاداش شکیبایان، و ثواب سعادتمندان، درود فرست؛ درودی که رفعت مقام آنها را فراهم سازد .

و ای پروردگار، به واسطه امام و حقیقت زمانمان، روز وعده داده شده، و گواه آشکار، نور درخشان و روشنایی نورانی، و یاری شده با ایجاد ترس – در دل دشمنانش، – و پیروز گشته به وسیله کامیابی، به درگاه تو متوسل می‌شوم؛ پس بر او به تعداد میوه‌ها و برگ درختان، و تعداد اجزای ریگ‌های بیابان، و به تعداد موی‌ها و کرک‌ها، و تعداد آنچه علم تو بر آن

احاطه پیدا کرده، و کتاب تو آن را برشمرده است، درود فرست؛ درودی که اولین و آخرین آفریدگان بر آن رشک برند.

خدایا، ما را در زمره او محشور ساز، و در فرمانبردای او نگاه دار، و ما را به وسیله دولت آن حضرت محافظت بفرما، و ولایتش را هدیه ما قرار بده، و به واسطه عزت او، ما را در برابر دشمنان یاری فرما، و ما را ای پروردگار، از توبه کنندگان قرار ده، ای مهربان‌ترین مهربانان.

خدایا، شیطان سرکش برای فریب آفریدگانت از تو فرصت خواست و تو نیز به او فرصت دادی، و برای گمراه کردن بندگانت مهلت خواست و تو با علم سابق ازلی خود مهلتش دادی، و او آشیانه کرد و لشکرش بسیار، و سپاهش انبوه شد، و مزدوران خود را به هر سوی جهان پراکند، پس بندگانت را گمراه، و دین تو را تباه، و کلمه حق را از جایگاهش منحرف، و بندگانت را فرقه‌های پراکنده، و گروه‌های سرکش کردند؛ و تو به در هم شکستن اساس و بنیان آنها، و پایمال کردن جایگاه‌شان وعده داده‌ای؛ پس ای خدا، فرزندان و سپاه او را هلاک ساز؛ و سرزمین‌هایت را از بدعت‌ها و اختلافات او پاک گردان؛ و بندگانت را از راه‌ساخته‌ها و آمیختن‌های او آسوده ساز؛ و بد زمانه را بر آنها قرار ده؛ و عدالت خود را فراگیر، و دینت را آشکار، و دوستدارانت را نیرومند، و دشمنانت را خوار ساز؛ و شهر و دیار شیطان و دوستداران او را به دوستداران خودت به ارث رسان؛ و آنها را در دوزخ جاودانه کن؛ و عذاب دردناک را به آنان بچشان، و لعنت‌های خود را که در بدسرشتی‌های آفریدگان و زشتی‌های فطرت قرار داده‌ای، مسلط بر آنان، و پشت سر آنان، و جاری در زندگی آنان در هر صبح و شب، و شبانگاه و بامدادان، قرار ده؛ پروردگارا،

در این دنیا به ما نیکی و در آخرت - نیز - نیکی عطا کن، و ما را با رحمت خودت از عذاب آتش - دور - نگه دار؛ ای مهربان‌ترین مهربانان .

سپس برای خود و برادرانت به دلخواه دعا نما. - . مصباح الزائر: ۲۱۳ - ۲۱۴ -

بعد از آن، مادر امام زمان علیهما السلام و قبر او را که در پشت ضریح سرورمان امام حسن عسکری علیه السلام قرار دارد، زیارت کرده و می‌گویی: سلام بر رسول خدا صلی الله علیه و آله، راستگوی امانتدار؛ سلام بر سرور ما امیرالمؤمنین علی علیه السلام؛ سلام بر پیشوایان پاک، و حجت‌های با برکت خدا، سلام بر مادر امام، که محل ودیعه اسرار خداوند فرمانروای بسیار دانا، و حامل فرزندی که اشرف خلق عالم است؛ سلام بر تو ای بانوی راستین و پسندیده، سلام بر تو ای بانوی شبیه به مادر حضرت موسی، و دختر حواری حضرت عیسی؛ سلام بر تو ای بانوی پرهیزکار و وارسته، سلام بر تو ای بانوی مورد پسند خدا و خشنود به خشنودی خدا، سلام بر تو ای بانوی توصیف شده در کتاب انجیل، که خطبه نکاح تو را روح الامین خواند، و پیشوای فرستادگان حق خواستار این ازدواج تو بود، و وجودت محل ودیعه اسرار پروردگار جهانیان گشت؛ سلام بر تو و بر پدران تو که از حواریین عیسی بودند، سلام بر تو و بر شوهر تو و بر فرزند گرامی تو باد؛ سلام بر تو و بر جسم و جان پاک تو باد؛ گواهی می‌دهم که تو - امام زمان علیه السلام را - نیکو سرپرستی کردی، و خوب امانت و عهد خدا را ادا نمودی، و در راه رضای خدا نهایت کوشش کردی، و هر چه رنج در راه رضای خدا دیدی صبر و تحمل کردی، و راز خدا را حفظ کردی، و ولی خدا را حمل کردی، و در حفظ حجت خدا کوشش تمام داشتی، و در وصلت با خاندان رسول خدا کمال رغبت را داشتی، در حالی که به حق و حقانیت آنها آشنا بودی، و ایمان به صدق و راستی آنها، و اعتراف به مقام و منزلتشان داشتی، و

به امر خلافتشان بصیر و آگاه، و بر آن خاندان مشفق و مهربان بودی، و میل آنها را بر میل خود مقدّم داشتی.

و گواهی می‌دهم که از جهـان رحلت کردی، در حالی که در امر دینت با بصیرت و معرفت بودی، و اقتـدا به نیکان کردی، و از خـدا خشـنود و خـدا از تو خشـنود بود، و بـا تقوای کامل پاک و پاکیزه صـفات بودی؛ پس خـدا از تو راضـی باشـد و تو را خشـنود گرداند، و در بهشت برین منزل و مأوایت دهد، که همانا خدا به تو آن نعمت بزرگ که از حد تصور بیرون است انعام فرمـود، و از مقـام شـرافت، مرتبه‌ای که تـو را بی‌نیـاز کرد اعطـا فرمود؛ پس گوارا بـاد تو را آن عطـا و بخششـی که خـدا به تو کرامت و گوارا کرد.

آنگاه سر خود را بالا گرفته و می گویی: خدایا، تمام اعتمادم به تو و در طلب رضا و خشنودی توست، و توسلم به وسیله اولیای تو به سوی تو است، و به آمرزش و بردباری تو توکل کرده، و ازتو نگاهـداری می‌طلبم، و به قبر مادر دوسـتدار تو پناه آوردم؛ پس بر محمـد و خاندان محمد درود فرست، و مرا به زیارت این بانو بهره‌مند ساز، و بر محبت او ثابت بدار، و از شـفاعت او و شفاعت فرزنـدش محروم مگردان، و همنشـینی او را روزی‌ام گردان، و مرا با او و با فرزندش در قیامت محشور فرما، چنانکه به زیارت او و فرزندش موفقم داشتی؛ خدایا، به درگاه تو به واسـطه امامان پاک روی آورده‌ام، و به وسـیله آن حجت‌های پاک... نهاد، که خاندان طه و یاسین هستند، متوسل گردیدم؛ که بر محمد و خاندان پاک او درود فرستی، و مرا از بندگان دارای مقام اطمینـان و کامیـابی، و شادمـان و بشارت دهنـده هسـتند، و هیـچ ترس و انـدوهی ندارنـد، قرار دهی؛ و مرا از جمله کسانی که تلاش او را پذیرفته، و کار دنیا و آخرتش را سهل و آسان نموده، و گرفتاری او را برطرف کرده، و از هر هراسی ایمن ساخته... ای، قرار دهی.

خـدایا، به حق محمـد و خانـدان محمـد، بر محمـد و خانـدان محمـد درود فرست، و در سـتاندن انتقـام آنها شـتاب فرما، و این زیارت مرا آخرین زیارت من از این بانو قرار مده، و باز هم همیشه و تا زمانی که مرا زنده نگه داشـته‌ای، زیارت او را روزی‌ام گردان، و آن زمـان که جـانم را سـتاندی، مرا در گروه او محشور نمـا، و در شـفاعت فرزنـد پـاک او و شـفاعت خود او داخل گردان، و مرا و پـدر و مـادرم را و تمـام مردان و زنـان با ایمان را بیامرز، و به ما در دنیا نیکی عطا کن، و آخرت - نیز - نیکی عطا فرما، و با رحمت خودت ما را از عذاب دوزخ نگاه دار؛ و سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد .

در ذکر زیارت فاطمه دختر اسـد - که رضوان خداونـد بر او باد، - بیشتر این عبارات ذکر شد و ما فقط آنچه را که یافتیم، نقل کردیم؛ و خداوند به آنچه خشنود است، موفق گرداند. - . مصباح الزائر: ۲۱۴ - ۲۱۵ -

می گویم: شیخ مفید و شهید - . مزار الشهید: ۶۵ -

و دیگران در کتاب‌هایشان زیارت مادر امام زمان علیهما السـلام را این چنین نقل کرده‌اند و نویسـنده کتاب المزار الکبیر گفته است: این زیارت را مردی از بحرین بر من املا کرد؛ شـنیدم وی این بانو را با این زیارت نامه زیارت می‌کند، سـپس مانند این زیارت را ذکر کرد. - . المزار الکبیر: ۲۱۷ -

سید پسـر طاووس - که رحمت خداوند بر او باد، - در ذکر وداع با امام هادی و امام حسن عسـکری علیهما السلام گفته است:

وقتی از زیارت مادر امام زمان علیهما السلام فارغ گشتی و خواستی با این دو امام وداع کنی، پس رو به ضریح آنان بایست و بگو: سلام بر شما ای دو ولیّ خدا، سلام بر شما ای دو حجت خدا، سلام بر شما ای دو نور خدا، سلام بر شما و بر پدران و بر نیاکان و فرزندان شما باد، سلام بر شما و روح‌ها و بدن‌های شما باد، سلام بر شما از جانب کسی که با شما وداع می کند، بدون آن که درمانده و کینه‌توز و منحرف از شما باشد؛ رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد. سلام بر شما از طرف کسی که دوستدار شما است و از شما روی برنمی‌گرداند، و دوستی شما را با دیگران عوض نمی کند، و کسی را بر شما برتری و ترجیح نمی‌دهد، ای پسران رسول خدا صلی الله علیه و آله، شما را به خدا می‌سپارم و با شما خداحافظی می‌نمایم، و بر شما درود و سلام می‌فرستم، من به خدا و فرستاده او و به آنچه از نزد خدا آورده است، ایمان آوردم.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و ما را در زمره گواهان بنویس، خدایا، این زیارت را آخرین زیارت من قرار مده، و مرا به سوی ایشان باز گردان، و تا آن زمان که زنده‌ام داشته‌ای، زیارت دوباره و دوباره ایشان را روزی‌ام گردان، و آنگاه که جانم را ستاندی، با این دو امام و با پدران آنان، امامان کمال یافته محشور گردان.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و عملم را بپذیر، و تلاشم را مورد سپاس گردان، و دعایم را مستجاب گردان، و تلاشم را بی‌بهره مساز، و این زیارت را آخرین زیارت من قرار مده، و با نیکی و پرهیزگاری مرا به سوی آنها باز گردان، و برکت زیارتشان را در دنیا و آخرت بر من بشناشان؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا از محضر آن دو امام علیهما السلام نومید و دست خالی باز نگردان، بلکه رستگار و کامیاب، و با دعاهای مستجاب شده، و بر زاری‌ام رحم آورده، و با نیازهای برآورده شده، باز گردان؛ و مرا از پیش رو و از پشت سر و از سمت راست و از سمت چپ حفاظت کن، و بدی هر بدی‌رساننده و هر جنبنده ای که تو موی پیشانی‌اش را گرفته‌ای [و صاحب اختیار او هستی]، را از من دور بدار؛ که به یقین پروردگار من بر راه راست قرار دارد. سپس برگرد که به خواست خداوند مورد رحمت واقع شده‌ای. - . مصباح الزائر: ۲۱۶ –

**[ترجمه]

«۹»

ثُمَّ قَالَ السَّیِّدُ رَحِمَهُ اللَّهُ زِیَارَهٌ أُخْرَی لَهُمَا مَعاً صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمَا: إِذَا أَرَدْتَ ذَلِکَ فَتَسْتَأْذِنُ بِمَا تَقَدَّمَ ثُمَّ تَدْخُلُ مُقَدِّماً رِجْلَکَ الْیُمْنَی فَإِذَا وَقَفْتَ عَلَی قَبْرَیْهِمَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمَا فَقِفْ عِنْدَهُمَا وَ اجْعَلِ الْقِبْلَهَ بَیْنَ کَتِفَیْکَ وَ کَبِّرِ اللَّهَ مِائَهَ تَکْبِیرَهٍ وَ قُلِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا وَلِیَّیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا حَبِیبَیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا حُجَّتَیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا نُورَیِ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا أَمِینَیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا سَیِّدَیِ الْأُمَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا حَافِظَیِ الشَّرِیعَهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا تَالِیَیْ کِتَابِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا وَارِثَیِ الْأَنْبِیَاءِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا خَازِنَیْ عِلْمِ الْأَوْصِیَاءِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا عَلَمَیِ الْهُدَی السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا مَنَارَیِ التُّقَی السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا عُرْوَتَیِ اللَّهِ الْوُثْقَی السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا مَحَلَّیْ مَعْرِفَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا مَسْکَنَیْ ذِکْرِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا حَامِلَیْ سِرِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا مَعْدِنَیْ کَلِمَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا ابْنَیْ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا ابْنَیْ وَصِیِّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا قُرَّتَیْ عَیْنِ فَاطِمَهَ سَیِّدَهِ النِّسَاءِ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا یَا ابْنَیْ الْأَئِمَّهِ الْمَعْصُومِینَ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا وَ عَلَی آبَائِکُمَا الطَّاهِرِینَ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا وَ عَلَی وَلَدِکُمَا الْحُجَّهِ عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ السَّلَامُ عَلَیْکُمَا وَ عَلَی أَرْوَاحِکُمَا وَ أَجْسَادِکُمَا وَ أَبْدَانِکُمَا وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

بِأَبِی أَنْتُمَا وَ أُمِّی وَ أَهْلِی وَ مَالِی وَ وُلْدِی یَا ابْنَیْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَتَیْتُکَمَا زَائِراً لَکُمَا عَارِفاً بِحَقِّکُمَا مُؤْمِناً بِمَا آمَنْتُمَا بِهِ کَافِراً بِمَا کَفَرْتُمَا بِهِ مُحَقِّقاً لِمَا حَقَّقْتُمَا مُبْطِلًا لِمَا أَبْطَلْتُمَا مُوَالِیاً لَکُمَا مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکُمَا وَ مُبْغِضاً لَهُمْ سِلْماً لِمَنْ سَالَمْتُمَا مُحَارِباً لِمَنْ حَارَبْتُمَا عَارِفاً بِفَضْلِکُمَا مُحْتَمِلًا لِعِلْمِکُمَا مُحْتَجِباً بِذِمَّتِکُمَا مُؤْمِناً بِإِیَابِکُمَا مُصَدِّقاً بِدَوْلَتِکُمَا مُرْتَقِباً لِأَمْرِکُمَا مُعْتَرِفاً بِشَأْنِکُمَا وَ بِالْهُدَی الَّذِی أَنْتُمَا عَلَیْهِ مُسْتَبْصِراً بِضَلَالَهِ مَنْ خَالَفَکُمَا وَ بِالْعَمَی الَّذِی هُمْ عَلَیْهِ أَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّی وَ رَبَّکُمَا أَنْ یَجْعَلَ حَظِّی مِنْ زِیَارَتِی إِیَّاکُمَا الصَّلَاهَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ یَرْزُقَنِی شَفَاعَتَکُمَا وَ لَا یُفَرِّقَ بَیْنِی وَ بَیْنَکُمَا وَ لَا یَسْلُبَنِی حُبَّکُمَا وَ حُبَّ آبَائِکُمَا الصَّالِحِینَ وَ أَنْ یَحْشُرَنِی مَعَکُمَا وَ یَجْمَعَ بَیْنِی وَ بَیْنَکُمَا

فِی جَنَّتِهِ بِرَحْمَتِهِ وَ فَضْلِهِ.

ثُمَّ تَنْکَبُّ عَلَی قَبْرِ کُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا فَتُقَبِّلُهُ وَ تَضَعُ خَدَّکَ الْأَیْمَنَ عَلَیْهِ وَ الْأَیْسَرَ ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَکَ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی حُبَّهُمْ وَ تَوَفَّنِی عَلَی وَلَایَتِهِمْ اللَّهُمَّ الْعَنْ ظَالِمِی آلِ مُحَمَّدٍ حَقَّهُمْ وَ انْتَقِمْ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ الْعَنِ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ مِنْهُمْ وَ ضَاعِفْ عَلَیْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِیمَ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَ وَلِیِّکَ وَ ابْنِ نَبِیِّکَ وَ اجْعَلْ فَرَجَنَا مَقْرُوناً بِفَرَجِهِمْ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ إِنِّی قَدْ أَتَیْتُ لِزِیَارَهِ هَؤُلَاءِ الْأَئِمَّهِ الْمَعْصُومِینَ رَجَاءً لِجَزِیلِ الثَّوَابِ وَ فِرَاراً مِنْ سُوءِ الْحِسَابِ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِأَوْلِیَائِکَ الدَّالِّینَ عَلَیْکَ فِی غُفْرَانِ ذُنُوبِی وَ حَطِّ سَیِّئَاتِی وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ فِی هَذِهِ السَّاعَهِ عِنْدَ أَهْلِ بَیْتِ نَبِیِّکَ فِی هَذِهِ الْبُقْعَهِ الْمُبَارَکَهِ الشَّرِیفَهِ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنِّی وَ جَازِنِی عَلَی حُسْنِ نِیَّتِی وَ صَالِحِ عَقِیدَتِی وَ صِحَّهِ مُوَالاتِی أَفْضَلَ مَا جَازَیْتَ أَحَداً مِنْ عَبِیدِکَ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَدِمْ لِی مَا خَوَّلْتَنِی وَ اسْتَعْمَلَنِی صَالِحاً فِیمَا آتَیْتَنِی وَ لَا تَجْعَلْنِی أَخْسَرَ وَارِدٍ إِلَیْهِمْ وَ أَعْتِقْ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ وَ أَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلَالِ الطَّیِّبِ وَ اجْعَلْنِی مِنْ رُفَقَاءِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ حُلْ بَیْنِی وَ بَیْنَ مَعَاصِیکَ حَتَّی لَا أَعْصِیَکَ وَ أَعِنِّی عَلَی طَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ أَوْلِیَائِکَ حَتَّی لَا تَفْقِدَنِی حَیْثُ أَمَرْتَنِی وَ لَا تَرَانِی حَیْثُ نَهَیْتَنِی.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی وَ اعْفُ عَنِّی وَ عَنْ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِذْنِی مِنْ هَوْلِ الْمُطَّلَعِ وَ مِنْ فَزَعِ یَوْمِ الْقِیَامَهِ وَ مِنْ شَرِّ الْمُنْقَلَبِ وَ مِنْ ظُلْمَهِ الْقَبْرِ وَ وَحْشَتِهِ وَ مِنْ مَوَاقِفِ الْخِزْیِ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ جَائِزَتِی فِی مَوْقِفِی هَذَا غُفْرَانَکَ وَ تُحْفَتَکَ فِی مَقَامِی هَذَا عِنْدَ أَئِمَّتِی وَ مَوَالِیَّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَنْ تُقِیلَ عَثْرَتِی وَ تَقْبَلَ مَعْذِرَتِی وَ تَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِیئَتِی وَ تَجْعَلَ التَّقْوَی زَادِی وَ مَا عِنْدَکَ خَیْراً لِی فِی مَعَادِی وَ تَحْشُرَنِی فِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ تَغْفِرَ لِی وَ لِوَالِدَیَ

ص: ۷۴

فَإِنَّکَ خَیْرُ مَرْغُوبٍ إِلَیْهِ وَ أَکْرَمُ مَسْئُولٍ اعْتُمِدَ عَلَیْهِ وَ لِکُلِّ وَافِدٍ کَرَامَهٌ وَ لِکُلِّ زَائِرٍ جَائِزَهٌ فَاجْعَلْ جَائِزَتِی فِی مَوْقِفِی هَذَا غُفْرَانَکَ وَ الْجَنَّهَ لِی وَ لِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ.

اللَّهُمَّ وَ أَنَا عَبْدُکَ الْخَاطِئُ الْمُذْنِبُ الْمُقِرُّ بِذَنْبِهِ فَأَسْأَلُکَ یَا اللَّهُ یَا کَرِیمُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ لَا تَحْرِمْنِی الْأَجْرَ وَ الثَّوَابَ مِنْ فَضْلِ عَطَائِکَ وَ کَرِیمِ تَفَضُّلِکَ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَتَیْتُکُمَا زَائِراً لَکُمَا أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَی رَسُولِهِ وَ إِلَیْکُمَا وَ إِلَی أَبِیکُمَا وَ إِلَی أُمِّکُمَا بِذَلِکَ أَرْجُو بِزِیَارَتِکُمَا فَکَاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ فَاشْفَعَا لِی عِنْدَ رَبِّکُمَا فِی إِجَابَهِ دُعَائِی وَ غُفْرَانِ ذُنُوبِی وَ ذُنُوبِ وَالِدَیَّ وَ إِخْوَانِیَ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَخَوَاتِیَ الْمُؤْمِنَاتِ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ یَا رَحْمَانُ یَا رَحْمَانُ یَا رَحْمَانُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتَجِبْ دُعَائِی فِیمَا سَأَلْتُکَ وَ صِلْ بِذَلِکَ مَنْ بِمَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا یَا اللَّهُ یَا کَرِیمُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَلِیمُ الْکَرِیمُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبِّ الْأَرَضِینَ السَّبْعِ وَ مَا فِیهِنَّ وَ مَا بَیْنَهُنَّ وَ مَا تَحْتَهُنَّ وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ وَ سَلَامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ الصَّلَاهُ عَلَی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً.

ثُمَّ تُصَلِّی عِنْدَ الضَّرِیحِ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ صَلَاهَ الزِّیَارَهِ فَإِذَا فَرَغْتَ رَفَعْتَ یَدَیْکَ إِلَی السَّمَاءِ وَ دَعَوْتَ بِمَا قَدَّمْنَا ذِکْرَهُ عَقِیبَ زِیَارَهِ الْجَوَادِ علیه السلام وَ هُوَ قَوْلُهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْمَرْبُوبُ (۱) بِتَمَامِهِ وَ وَدَاعُ هَذِهِ الزِّیَارَهِ قَدْ تَقَدَّمَ فِی الزِّیَارَهِ السَّابِقَهِ.

**[ترجمه]سید پسر طاووس - که رحمت خداوند بر او باد،- سپس گفته است: زیارت دیگری برای آن دو امام وجود دارد: اگر خواستی این دو امام علیهم السلام را زیارت کنی، همان گونه که ذکر شد اجازه ورود بخواه، سپس در حالی که پای راستت را جلوتر می‌گذاری، وارد شو؛ اگر بر سر قبر ایشان ایستادی، کنارشان بایست و پشت به قبله کن و صد مرتبه «الله اکبر» گفته و بگو: سلام بر شما ای دو ولیّ خدا، سلام بر شما ای دو دوستدار خدا، سلام بر شما ای دو حجت خدا، سلام بر شما ای دو نور خدا در تاریکی‌های زمین، سلام بر شما ای دو امانت دار خدا، سلام بر شما ای دو سرور امت، سلام بر شما ای دو حافظ شریعت، سلام بر شما ای دو تلاوت کننده کتاب خدا، سلام بر شما ای دو وارث پیامبران، سلام بر شما ای دو گنجینه دانش جانشینان، سلام بر شما ای دو راهنمای هدایت، سلام بر شما ای دو نور پرهیزگاری، سلام بر شما ای دو ریسمان محکم خدا، سلام بر شما ای دو محل معرفت خدا، سلام بر شما ای دو جایگاه ذکر و یاد خدا، سلام بر شما ای دو حامل راز خدا، سلام بر شما ای دو معدن کلمه خدا، سلام بر شما ای دو پسر رسول خدا، سلام بر شما ای دو پسر جانشین رسول خدا، سلام بر شما ای دو نور چشمان فاطمه سرور زنان، سلام بر شما ای دو پسر امامان معصوم، سلام و درود بر شما و بر پدران پاک شما باد، سلام بر شما و بر فرزند شما که حجت خدا بر تمامی آفریدگان هست، باد؛ سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما و بر جان‌ها و جسمهایتان باد.

ای دو پسر رسول خدا، پدر و مادرم و خانواده و دارایی و فرزندانم فدای شما باد، من به زیارت شما آمدم، در حالی که به حق شما آشنا هستم، و به آنچه ایمان آورده‌اید، ایمان آوردم، و به آنچه کافر شدید، کفر ورزیدم، آنچه را که حقیقت دانستید، حقیقت دانستم، و آنچه را که باطل شمردید باطل شمردم، و من دوستدار شما و دشمن دشمنانتان هستم، و خشم‌دار نسبت به آنها، با دوست داران شما در مسالمت و دوستی هستم، و با کسی که با شما بجنگد می‌جنگم، و آشنا به فضیلت و برتری شما، و حمل کننده دانش شما، و پناه گیرنده در امان شما، و مؤمن به آمدن شما از جانب خداوند، و تصدیق کننده حکومت شما،

و منتظر امر و فرمان شما، و اعتراف کننده به شأن و مقام شما، و به مسیر هدایتی که شما در آن هستید، آگاه و بابصیرت به گمراهی کسی که با شما مخالفت کند، و به نابینایی‌ای که آنان به آن گرفتارند، هستم؛ از خداوند که پروردگار من و شما است می‌خواهم که بهره من از زیارت شما را درود بر محمد و خاندان او قرار دهد، و شفاعت شمار را روزی‌ام کند، و بین من و شما جدایی نیفکند، و دوستی شما و پدران نیک شما را از من نگیرد، و مرا به همراه شما محشور گرداند، و با رحمت و فضل خودش من و شما را در بهشت خود گرد آورد.

سپس خود را بر قبر هر کدام از آنها می‌اندازی و آن را می‌بوسی و صورت راست و سپس صورت چپ را بر روی آن می... گذاری؛ سپس سرت را بلند کرده و می گویی: خدایا، دوستی ایشان را روزی‌ام گردان، و مرا بر ولایت آنان بمیران؛ خدایا، ستم کنندگان در حق خاندان محمد را لعنت کن، و از آنها انتقام گیر؛ خدایا، بر گذشتگان و آیندگان آنها لعنت فرست، و عذاب دردناک خود را بر آنها دوچندان گردان، که به راستی تو بر هر چیز توانا هستی؛ خدایا، فرج ولیّ و پسر پیامبرت را زودتر برسان، و گشایش امور ما را همزمان با فرج آنان قرار ده، ای مهربان‌ترین مهربانان؛ خدایا، من برای زیارت این امامان معصوم آمدم، و امید ثواب فراوان و فرار از حساب بد را دارم.

خدایا، به واسطه اولیای تو که راهنما و هدایتگر به سوی تو هستند، به تو روی می‌آورم تا گناهانم را ببخشی و از بدی هایم در گذری و در این ساعت در حضور اهل بیت پیامبرت و در این بارگاه مبارک و با شکوه به تو متوسل می‌شوم؛ خدایا، این زیارت را از من قبول کن، و مرا به خاطر حسن نیت و ایمان درست و صحت دوستی‌ام پاداش عنایت فرما، پاداشی که برتر از آنچه بر هر یک از بندگان مؤمن خود قرار داده‌ای، باشد؛ و آنچه را بر من عطا نمودی استمرار بخش، و استفاده درست از آنچه بر من عنایت نمودی را نصیبم گردان، و مرا زیانکارترین وارد شونده بر آنها قرار مده، و گردنم را از آتش دوزخ برهان، و روزی حلال و پاک را بر من گسترده گردان، و مرا از یاران محمد و خاندان محمد قرار ده، و بین من و مکان‌هایی که نافرمانی تو می‌شود، جدایی انداز تا گناه نکنم، و مرا در اطاعت از خود و اولیای خودت یاری کن، تا در جایی که امر نمودی، غایبم نیابی، و در جایی که نهی نمودی، مرا نبینی.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بیامرز، و بر من رحم کن، و از من و از تمامی مردان و زنان مؤمن در گذر؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا از ترس امور آخرت *و از وحشت روز قیامت و از شر بازگشتگاه، و از تاریکی‌ها و وحشت قبر، و محل‌های رسوایی در دنیا و آخرت، پناه ده؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و پاداشم را در این جایگاهم آمرزش خودت قرار ده، و هدیه‌ات در این مکان و نزد امامان و سرورانم را آن قرار ده که لغزشم را نادیده بگیری، و عذرم را بپذیری، و از خطاهایم در گذری، و پرهیزگاری و تقوا را توشه‌ام سازی، و آنچه را که در نزد تو است، برای من در معاد مایه خیر قرار دهی، و مرا در گروه محمد صلی الله علیه و آله محشور نمایی، و من و پدر و مادرم را بیامرزی، که به راستی تو بهترین کسی هستی که به سوی آن روی آورده می‌شود، و بخشنده‌ترین درخواست شونده ای هستی که به آن اعتماد می‌شود؛ برای هر مهمان کرامتی است، و برای هر زیارت کننده‌ای پاداشی وجود دارد، پس پاداش من در این جایگاهم را آمرزش خود، و بهشت برای من و برای تمامی مردان و زنان با ایمان قرار ده.

خدایا، من آن بنده خطاکار، گنهکار و اقرار کننده به گناهش هستم؛ پس ای خدا، ای بزرگوار، به حق محمد و خاندان محمد

از تو می‌خواهم با فضل بخشندگی‌ات و بخشش بزرگوارانه‌ات مرا از اجر و ثواب، محروم نگردانی. ای سرور من، ای اباالحسن علی فرزند محمد، و ای سرور من، ای ابامحمد، حسن فرزند علی، من به زیارت شما آمدم و به این وسیله، به خدای عز و وجل و به رسول خدا و به شما و به پدران و مادران شما دو امام تقرّب می‌جویم؛ با زیارت شما، رهایی گردنم از آتش دوزخ را آرزو دارم؛ پس نزد پروردگارتان مرا در اجابت دعایم، و آمرزش گناهانم، و گناهان پدر و مادرم، و برادران و خواهران با ایمانم شفاعت کنید؛ یا الله، یا الله، یا الله، یا الله، یا الله، یا الله، یا رحمان، یا رحمان، یا رحمان، یا رحمان، یا رحمان، یا رحمان، هیچ خدایی جز تو نیست، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و دعایم را در آنچه از تو در خواست نمودم، مستجاب گردان؛ و دعایم را در حق کسانی که در مشارق و مغارب زمین هستند نیز مستجاب گردان؛ ای خدا، ای بخشنده، هیچ خدایی جز تو که بسیار بردبار و بخشنده هستی، وجود ندارد؛ هیچ خدایی جز تو که بلند مرتبه و بزرگ هستی، وجود ندارد؛ پاک و منزّه است خداوند پروردگار آسمان‌های هفتگانه و پروردگار زمین‌های هفتگانه، و آنچه در آنها و در بین آنها و در زیر آنها است، و پروردگار عرش بزرگ؛ سلام و درود بر پیامبران باد؛ و حمد و ستایش مخصوص پروردگار جهانیان است؛ و درود و سلام فراوان بر پیامبر، محمد و خاندان پاک او باد.

سپس چهار رکعت نماز زیارت در کنار ضریح می‌خوانی و وقتی نمازت را به پایان بردی، دو دستانت را به سمت آسمان بلند کرده و با دعایی که در دنباله زیارت امام جواد علیه السلام ذکر کردیم، و عبارت بود از: «خدایا، تو پروردگار هستی و من پرورده» - . مصباح الزائر: ۲۵۷ -

تا انتهای آن؛ دعا کن. وداع این زیارت در زیارت پیشین بیان شد.

**[ترجمه]

«۱۰»

أَقُولُ وَجَدْتُ فِی بَعْضِ مُؤَلَّفَاتِ أَصْحَابِنَا الدُّعَاءَ الَّذِی أَحَالَهُ عَلَی مَا سَبَقَ بِوَجْهٍ یُخَالِفُهُ فَأَحْبَبْتُ إِیرَادَهُ وَ هُوَ هَذَا: اللَّهُمَّ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْمَرْبُوبُ وَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ أَنْتَ الْمَالِکُ وَ أَنَا الْمَمْلُوکُ وَ أَنْتَ الْمُعْطِی وَ أَنَا السَّائِلُ وَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَ أَنَا الْمَرْزُوقُ وَ أَنْتَ الْقَادِرُ وَ أَنَا الْعَاجِزُ وَ أَنْتَ الْقَوِیُ

ص: ۷۵

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۵۷.

وَ أَنَا الضَّعِيفُ وَ أَنْتَ الْمُغِيثُ وَ أَنَا الْمُسْتَغِيثُ وَ أَنْتَ الدَّائِمُ وَ أَنَا الزَّائِلُ وَ أَنْتَ الْكَبِيرُ وَ أَنَا الْحَقِيرُ وَ أَنْتَ الْعَظِيمُ وَ أَنَا الصَّغِيرُ وَ أَنْتَ الْعَزِيزُ وَ أَنَا الذَّلِيلُ وَ أَنْتَ الرَّفِيعُ وَ أَنَا الْوَضِيعُ وَ أَنْتَ الْمُدَبِّرُ وَ أَنَا الْمُدَبَّرُ وَ أَنْتَ الْبَاقِي وَ أَنَا الْفَانِي وَ أَنْتَ الدَّيَّانُ وَ أَنَا الْمُدَانُ وَ أَنْتَ الْبَاعِثُ وَ أَنَا الْمَبْعُوثُ وَ أَنْتَ الْغَنِيُّ وَ أَنَا الْفَقِيرُ وَ أَنْتَ الْحَيُّ وَ أَنَا الْمَيِّتُ تَجِدُ مَنْ تُعَذِّبُ يَا رَبِّ غَيْرِي وَ لَا أَجِدُ مَنْ يَرْحَمُنِي غَيْرَكَ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ مَنْ عَاذَ بِذِمَّتِكَ وَ لَجَأَ إِلَى عِزِّكَ وَ اسْتَظَلَّ بِفَيْئِكَ وَ اعْتَصَمَ بِحَبْلِكَ وَ لَمْ يَثِقْ إِلَّا بِكَ يَا جَزِيلَ الْعَطَايَا يَا فَكَّاكَ الْأُسَارَى يَا مَنْ سَمَّى نَفْسَهُ مِنْ جُودِهِ الْوَهَّابَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَرُدَّنِي مِنْ هَذَا الْمَقَامِ خَائِباً فَإِنَّ هَذَا مَقَامٌ تُغْفَرُ فِيهِ الذُّنُوبُ الْعِظَامُ وَ تُرْجَى فِيهِ الرَّحْمَةُ مِنَ الْكَرِيمِ الْعَلَّامِ مَقَامٌ لَا يُخَيَّبُ فِيهِ السَّائِلُونَ وَ لَا يُرَدُّ فِيهِ الرَّاغِبُونَ مَقَامُ مَنْ لَاذَ بِمَوْلَاهُ رَغْبَةً وَ تَبَتَّلَ إِلَيْهِ رَهْبَةً مَقَامُ الْخَائِفِ مِنْ يَوْمٍ يَقُومُ فِيهِ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ وَ لَا تَنْفَعُ فِيهِ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمنُ وَ كَانَ مِنَ الْفَائِزِينَ ذَلِكَ يَوْمٌ لا يَنْفَعُ فِيهِ مالٌ وَ لا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ وَ أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ وَ قِيلَ لَهُمْ هذا ما كُنْتُمْ تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمنَ بِالْغَيْبِ وَ جاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ.

اللَّهُمَّ فَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُخْلَصِينَ الْفَائِزِينَ وَ اجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ وَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الدِّينِ وَ أَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ وَ اخْلُفْ عَلَى أَهْلِي وَ وُلْدِي فِي الْغَابِرِينَ وَ اجْمَعْ بَيْنَنَا جَمِيعاً فِي مُسْتَقَرٍّ مِنْ رَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ سَلِّمْنِي مِنْ أَهْوَالِ مَا بَيْنِي وَ بَيْنَ لِقَائِكَ حَتَّى تُبَلِّغَنِي الدَّرَجَةَ الَّتِي فِيهَا مُرَافَقَةُ أَوْلِيَائِكَ وَ أَحِبَّائِكَ الَّذِينَ عَلَيْهِمْ دَلَلْتَ وَ بِالاقْتِدَاءِ بِهِمْ أَمَرْتَ وَ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِهِمْ مَشْرَباً رَوِيّاً لَا ظَمَأَ بَعْدَهُ أَبَداً وَ احْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهِمْ وَ تَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِهِمْ وَ اجْعَلْنِي فِي حِزْبِهِمْ وَ عَرِّفْنِي وُجُوهَهُمْ فِي رِضْوَانِكَ وَ الْجَنَّةِ فَإِنِّي رَضِيتُ بِهِمْ أَئِمَّةً وَ هُدَاةً وَ وُلَاةً فَاجْعَلْهُمْ أَئِمَّتِي وَ هُدَاتِي فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَداً

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْ ذُلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ وَ تَضَرُّعِي إِلَيْكَ وَ وَحْشَتِي مِنَ النَّاسِ وَ أُنْسِي بِكَ يَا كَرِيمُ تَصَدَّقْ عَلَيَّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِرَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِكَ تَهْدِي بِهَا قَلْبِي وَ تَجْمَعُ بِهَا أَمْرِي وَ تَلُمُّ بِهَا شَعَثِي وَ تُبَيِّضُ بِهَا وَجْهِي وَ تُكْرِمُ بِهَا مَقَامِي وَ تَحُطُّ بِهَا عَنِّي وِزْرِي وَ تَغْفِرُ بِهَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَ تَعْصِمُنِي بِهَا فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمُرِي وَ تُوَسِّعُ لِي بِهَا فِي رِزْقِي وَ تَمُدُّ بِهَا فِي أَجَلِي وَ تَسْتَعْمِلُنِي فِي ذَلِكَ كُلِّهِ بِطَاعَتِكَ وَ مَا يُرْضِيكَ عَنِّي وَ تَخْتِمُ لِي عَمَلِي بِأَحْسَنِهِ وَ تَجْعَلُ لِي ثَوَابَهُ الْجَنَّةَ وَ تَسْلُكُ بِي سَبِيلَ الصَّالِحِينَ وَ تُعِينُنِي عَلَى صَالِحِ مَا أَعْطَيْتَنِي كَمَا أَعَنْتَ الصَّالِحِينَ عَلَى صَالِحِ مَا أَعْطَيْتَهُمْ وَ لَا تَنْزِعْ مِنِّي صَالِحَ مَا أَعْطَيْتَنِيهِ أَبَداً وَ لَا تَرُدَّنِي فِي سُوءٍ اسْتَنْقَذْتَنِي مِنْهُ أَبَداً وَ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَداً وَ لَا أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ وَ لَا أَكْثَرَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَرِنِي الْحَقَّ حَقّاً فَأَتَّبِعَهُ وَ الْبَاطِلَ بَاطِلًا فَأَجْتَنِبَهُ وَ لَا تَجْعَلْهُ عَلَيَّ مُتَشَابِهاً فَأَتَّبِعَ هَوَايَ بِغَيْرِ هُدًى مِنْكَ وَ اجْعَلْ هَوَايَ مُتَّبِعاً لِرِضَاكَ وَ طَاعَتِكَ وَ خُذْ رِضَا نَفْسِكَ مِنْ نَفْسِي وَ اهْدِنِي لِمَا اخْتُلِفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.

**[ترجمه]می‌گویم: در یکی از کتاب‌های اصحابمان دعایی را یافتم که آن را به قسمت پیشین و به گونه‌ای که مخالف با آن است، ارجاع د اده است. پسندیدم آن را بیان کنم که عبارت از این است: خدایا، تو پرودگار هستی و من پرورده، تو آفریدگار هستی و من آفریده؛ تو مالک هستی و من مملوک؛ تو بخشنده هستی و من خواهان؛ تو روزی دهنده هستی و من روزی خورنده؛ تو توانا هستی و من ناتوان؛ تو نیرومند هستی و من ضعیف؛ تو یاری کننده هستی و من یاری خواه؛ تو جاودانه هستی و من از بین رونده؛ تو بزرگ هستی و من ناچیز؛ تو با عظمت هستی و من کوچک؛ تو دارای عزت هستی و من خوار و پست؛ تو بلند مرتبه هستی و من فرومایه؛ تو تدبیر کننده هستی و من مورد تدبیر واقع شده؛ تو باقی هستی و من فنا پذیر؛ تو حاکم هستی و من محکوم؛ تو برانگیزاننده مردگان هستی و من برانگیخته شده؛ تو بی‌نیاز هستی و من فقیر؛ تو زنده هستی و من مرده؛ پروردگارا، تو کسی غیر از من را برای اینکه عذاب کنی، داری ولی من جز تو کسی را که به من رحم کند، ندارم.

پروردگارا، به حرمت کسی که به امان تو پناه آورده، و به عزت تو متوسل شده، و در زیر سایه رحمت تو قرار گرفته، و به ریسمان تو چنگ زده، و جز تو به کسی دیگر اعتماد نکرده است، از تو درخواست می کنم؛ ای بخشنده عطایا، ای آزاد کننده اسیران، ای آن که به خاطر جود و بخشش خود را بسیار بخشنده نامیده است، می‌خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و مرا از این مکان نومیدانه برنگردانی؛ چون اینجا مکانی است که گناهان بزرگ بخشیده می‌شود، و رحمت و لطف خداوند بخشنده و بسیار دانا امید می‌رود؛ مکانی که درخواست کنندگان در آن بی بهره نمیمانند و رغبت مندان رانده نمیشوند. اینجا مکان کسی است که از روی میل و رغبت به سرورش پناه آورده، و از ترس به خدایش متوسل شده است؛ جایگاه کسی است که از روزی می‌ترسد که آفریدگان در آن در مقابل پروردگار جهانیان می‌ایستند، و در آن روز شفاعت شفاعت کنندگان سودی ندارد، مگر کسی که خداوند رحمان به او اذن داده و از رستگاران باشد؛ آن روزی که مال و فرزندان سودی نبخشد، مگر کسی که دلی پاک به سوی خدا بیاورد؛ و [آن روز] بهشت برای پرهیزگاران نزدیک می گردد؛ و به آنان گفته شود: این همان است که وعده یافته اید [و] برای هر توبه کار نگهبانِ [حدود خدا] خواهد بود؛ آنکه در نهان از خدای بخشنده بترسد و با دلی توبه کار [باز] آید.

خدایا، پس مرا از وارستگان و رستگاران، و از وارثان بهشت پر نعمت قرار ده؛ و من و پدر و مادرم و مؤمنان را در روز قیامت بیامرز؛ و به نیکوکاران ملحق گردان؛ و جانشین من در میان باقی‌ماندگان از خانواده و فرزندانم باش؛ و در جایگاهی از رحمتت همه ما را جمع گردان، ای مهربان‌ترین مهربانان؛ و مرا از وحشت‌هایی که بین خودم و دیدار تو وجود دارد، نگاه دار؛ تا مرا به درجه‌ای برسانی که همراهی اولیاء و دوستدارانت در آن باشد، کسانی که به سوی آنها راهنمایی فرمودی، و به پیروی از آنها امر نمودی، و مرا از حوض ایشان شرابی گوارا بنوشان، به گونه‌ای که بعد از آن، هیچ عطش و تشنگی در آن نباشد؛ و مرا در گروه آنها محشور کن، و در آیین آنان بمیران، و در دسته‌شان قرار ده، چهره‌هاشان را در رضوان و بهشتت به من بنمایان؛ به راستی من آنها را به عنوان امامان و هدایتگران و اولیاء پسندیدم؛ پس آنها را امامان و هدایتگران من در دنیا و آخرت قرار ده، و هرگز بین من و آنها لحظه‌ای جدایی نیفکن، ای مهربان‌ترین مهربانان.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر خواری‌ام در پیشگاهت، و گریه و ناله‌ام به درگاهت، و گوشه گیری و تنهایی‌ام از مردم، و انس و دوستی‌ام با تو، رحم آور، ای بخشنده؛ و با رحمت خودت در این لحظه بر من نیکی کن؛ به گونه… ای که به وسیله آن قلبم را هدایت کنی، و امورم را سامان بخشی، و پراکنگی ام را جمع کنی، و مرا رو سفید گردانی، و جایگاهم را به وسیله آن بزرگ نمایی، و بارم را از دوشم برداری، و گناهان گذشته‌ام را بیامرزی، و در عمر باقی مانده‌ام مرا نگاه داری، و روزی‌ام را گسترده، و عمرم را طولانی گردانی، و همه آن را در پیروی و اطاعت از خودت، و آنچه باعث خشنودی تو می‌شود، صرف کنی، و کارم را به بهترین شکل برایم مقدّر فرمایی، و ثوابش را بهشت برای من قرار دهی، و مرا در راه نیکوکاران قرار داده، و بر بهره مندی شایسته از آنچه بر من عطا نمودی یاری‌ام کنی، همان گونه که نیکوکاران را بر بهره‌مندی شایسته از آن چه بر ایشان عطا نمودی، یاری کردی؛ و بخشش نیکویت را هرگز از من باز نستانی، و مرا به انجام عمل زشتم که از آن رهایم ساختی، باز نگردانی؛ و لحظه‌ای، نه بیشتر و نه کمتر از آن، مرا به خودم وا مگذاری، ای مهربان… ترین مهربانان.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و حق را بر من، حق بشناسان تا از آن پیروی کنم؛ و باطل را باطل بنمایان، تا از آن دوری نمایم؛ و آنها را بر من مشتبه نگردان که در نتیجه آن، از هوا و هوس خود بدون هدایتی از جانب تو پیروی کنم، و خواهش‌های نفسانی‌ام را در مسیر رضایت و طاعت خودت قرار ده، و در نفس من اسباب خشنودی خودت را به وجود بیاور، و مرا به اذن و اراده خودت به آنچه از حق مورد اختلاف است هدایت کن، که به راستی تو هر کسی را بخواهی به راه راست هدایت می کنی.

**[ترجمه]

«۱۱»

ثُمَّ قَالَ السَّیِّدُ رَحِمَهُ اللَّهُ زِیَارَةٌ أُخْرَی لَهُمَا علیهما السلام عَلَی صِفَةِ مَا تَقَدَّمَ: تَقِفُ عَلَیْهِمَا وَ أَنْتَ عَلَی غُسْلٍ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ السَّلَامُ عَلَی الْأَئِمَّةِ الْمَعْصُومِینَ مِنْ وُلْدِهِ الْمَهْدِیِّینَ الَّذِینَ أَمَرُوا بِطَاعَةِ اللَّهِ وَ قَرَّبُوا أَوْلِیَاءَ اللَّهِ وَ اجْتَنَبُوا مَعْصِیَةَ اللَّهِ وَ جَاهَدُوا أَعْدَاءَهُ وَ دَحَضُوا حِزْبَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیمِ وَ هُدُوا

إِلَی الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِیمِ.

السَّلَامُ عَلَیْكُمَا أَیُّهَا الْإِمَامَانِ الطَّاهِرَانِ الصِّدِّیقَانِ اللَّذَانِ اسْتَنْقَذَا الْمُؤْمِنِینَ مِنْ مُخَالَطَهِ الْفَاسِقِینَ وَ حَقَنَا دِمَاءَ الْمُحِبِّینَ بِمُدَارَاهِ الْمُبْغِضِینَ أَشْهَدُ أَنَّكُمَا حُجَّتَا اللَّهِ عَلَی عِبَادِهِ وَ سِرَاجَا أَرْضِهِ وَ بِلَادِهِ وَ تَجَرَّعْتُمَا فِی رَبِّكُمَا غَیْظَ الظَّالِمِینَ

ص: ۷۷

وَ صَبَرْتُمَا فِی مَرْضَاتِهِ عَلَى عِنَادِ الْمُعَانِدِينَ حَتَّى أَقَمْتُمَا مَنَارَ الدِّينِ وَ أَبَنْتُمَا الشَّكَّ مِنَ الْيَقِينِ فَلَعَنَ اللَّهُ مَانِعَكُمَا الْحَقَّ وَ الْبَاغِيَ عَلَيْكُمَا مِنَ الْخَلْقِ.

ثُمَّ ضَعْ خَدَّکَ الْأَيْمَنَ عَلَى الْقَبْرِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَيْنِ الْإِمَامَيْنِ قَائِدَایَ وَ بِهِمَا وَ بِآبَائِهِمَا أَرْجُو الزُّلْفَةَ لَدَيْكَ يَوْمَ قُدُومِی عَلَيْكَ اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ وَ مَنْ حَضَرَ مِنْ مَلَائِكَتِکَ أَنَّهُمَا عَبْدَانِ لَکَ اصْطَفَيْتَهُمَا وَ فَضَّلْتَهُمَا وَ تَعَبَّدْتَ خَلْقَکَ بِمُوَالاتِهِمَا وَ أَذَقْتَهُمَا الْمَنِيَّةَ الَّتِی كَتَبْتَ عَلَيْهِمَا وَ مَا ذَاقَا فِيکَ أَعْظَمُ مِمَّا ذَاقَا مِنْکَ وَ جَمَعْتَنِی وَ إِيَّاهُمَا فِی الدُّنْيَا عَلَى صِحَّةِ الِاعْتِقَادِ فِی طَاعَتِکَ فَاجْمَعْنِی وَ إِيَّاهُمَا فِی جَنَّتِکَ يَا مَنْ حَفِظَ الْكَنْزَ بِإِقَامَةِ الْجِدَارِ وَ حَرَسَ مُحَمَّداً صلى الله عليه و آله بِالْغَارِ وَ نَجَّى إِبْرَاهِيمَ عليه السلام مِنَ النَّارِ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَبْرَأُ إِلَيْکَ مِمَّنِ اعْتَقَدَ فِيهِمَا اللَّاهُوتَ وَ قَدَّمَ عَلَيْهِمَا الطَّاغُوتَ اللَّهُمَّ الْعَنِ النَّاصِبَةَ الْجَاحِدِينَ وَ الْمُسْرِفِينَ الْغَالِينَ وَ الشَّاكِّينَ الْمُقَصِّرِينَ وَ الْمُفَوِّضِينَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَسْمَعُ كَلَامِی وَ تَرَى مَقَامِی وَ عِلْمُکَ مُحِيطٌ بِمَا خَلْفِی وَ أَمَامِی فَأَجِرْنِی مِنْ كُلِّ سُوءٍ يُخْرِجُ دِينِی وَ اكْفِنِی كُلَّ شُبْهَةٍ تُشَكِّکُ يَقِينِی وَ أَشْرِکْ فِی دُعَائِی إِخْوَانِی وَ مَنْ أَمْرُهُ يَعْنِينِی اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا مَوْقِفٌ خُضْتُ إِلَيْهِ الْمَتَالِفَ وَ قَطَعْتُ دُونَهُ الْمَخَاوِفَ طَلَباً أَنْ تَسْتَجِيبَ فِيهِ دُعَائِی وَ أَنْ تُضَاعِفَ فِيهِ حَسَنَاتِی وَ أَنْ تَمْحُوَ فِيهِ سَيِّئَاتِی اللَّهُمَّ وَ أَعْطِنِی فِيهِ وَ إِخْوَانِی مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَ شِيعَتِهِمْ وَ أَهْلَ حُزَانَتِی وَ أَوْلَادِی وَ قَرَابَاتِی مِنْ كُلِّ خَيْرٍ مُزْلِفٍ فِی الدُّنْيَا وَ مُحْظٍ فِی الْآخِرَةِ وَ اصْرِفْ عَنْ جَمْعِنَا كُلَّ شَرٍّ يُورِثُ فِی الدُّنْيَا عُدْماً وَ يَحْجُبُ غَيْثَ السَّمَاءِ وَ يُعْقِبُ فِی الْآخِرَةِ نَدَماً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتَجِبْ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ ثُمَّ تَخْرُجُ عَنْهُمَا وَ لَا تُوَلِّ ظَهْرَکَ إِلَيْهِمَا وَ امْضِ إِلَى السِّرْدَابِ فَزُرْ صَاحِبَ الْأَمْرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ بِمَا سَيَأْتِی.

**[ترجمه]سید پسر طاووس - که رحمت خداوند بر او باد، - سپس گفته است: زیارت دیگری نیز برای آن دو امام علیهما السلام وجود دارد که مانند آنچه ذکر شد، می‌باشد؛ به این ترتیب که به صورت غسل کرده بر سر قبر ایشان بایست و بگو: سلام بر رسول خدا، سلام بر محمد فرزند عبدالله، سلام بر امیرالمؤمنین علی فرزند ابی‌طالب، سلام بر امامان معصوم و هدایت شده از نسل علی علیه السلام، که به اطاعت و بندگی خدا امر نمودند، و اولیای خدا را به مقام تقرب رساندند، و از نافرمانی خدا دوری کردند، و با دشمنان او مبارزه نمودند، و هوادارن شیطان رانده شده را بی‌اثر ساخته، و به راه راست هدایت کردند.

سلام بر شما ای دو امام پاک و راستگو که مؤمنان را از همنشینی با گناهکاران نجات دادید، و با مدارا کردن با دشمنان، از ریخته شدن خون‌های دوستداران جلوگیری نمودید؛ گواهی می‌دهم که شما دو حجت خداوند بر بندگانش، و روشنگران زمین و سرزمین‌های او هستید، و به خاطر خداوند خشم ناشی از ظلم ستمگران را فرو خوردید، و برای خشنودی او بر کینه دشمنان صبر نمودید، تا ستون دین را استوار کردید، و شک را از یقین آشکار ساختید؛ پس خداوند هر کس را که مانع حق شما می‌شود، و مردمی را که به شما ستم می‌کند، لعنت کند.

سپس طرف راست صورتت را روی قبر بگذار و بگو: خدایا، این دو امام رهبران من هستند، و به واسطه آنها و پدرانشان تقرّب به درگاه تو را در روزی که به دیدارت نایل می‌شوم، آرزو دارم؛ خدایا، تو و فرشتگانت را گواه می‌گیرم که این دو نفر، بندگان تو هستند، تو آنها را برگزیدی، و بر همه برتری بخشیدی، و بندگانت را به دوستی آنها دعوت نمودی، و مرگی را که بر آنها نوشته شده بود، بر ایشان چشاندی، و آنچه را که در راه تو چشیدند، بسیار بزرگ‌تر از آن شدائدی است که از جانب

تو متحمـل شدنـد، و مرا به همراه آنـان در دنیـا بر صـحت اعتقـاد در اطاعت از خودت جمع نمودی؛ پس مرا به همراه آنان در بهشت خود گرد آور، ای کسی که گنج را با ساختن دیوار حفظ نمود، و محمد صلی الله علیه و آله را در غار نگهبانی کرد، و ابراهیم علیه السلام را از آتش نجات بخشید.

خـدایا، از کسانی که در مورد آن دو امام به لاهوتی بودن معتقـد شدنـد، و طاغوت را بر آنها مقدّم کردند، به سوی تو بیزاری می‌جویم؛ خدایا، بر مبارزه کنندگان انکار کننده، و اسرافگران مبالغه کننده، و شک کنندگان کوتاهی ورز، و واگذارانده امور به دیگران لعنت فرست؛ خـدایا، تو سـخنم را می‌شـنوی، و جایگاهم را می‌بینی، و علم تو بر هر چه که پشت سـر و روبروی من است، احاطه پیـدا کرده است؛ پس مرا از هر بدی که دینم را تباه می‌سازد، پناه ده، و از هر شـبهه‌ای که یقینم را به شک تبدیل می‌کنـد، کفـایت کن؛ و در دعـایم برادران و کسانی که امورشان به من محول است را شـریک گردان؛ خـدایا، این جا مکانی است که برای رسیدن به آن، بیابان‌ها را در نوردیدم، و خطرها را پشت سر گذاشتم، به امید آنکه دعایم در آن مستجاب شود، و خوبی‌هایم چند برابر گردد، و بدی‌هایم از بین رود.

خـدایا، در این مکـان بـا شـکوه، برای من و برادرانم از خانـدان محمـد و شـیعیان آنان و خانواده و فرزنـدان و نزدیکانم، از هر خیری نزدیکش را در دنیا، و خالص و کاملش را در آخرت عطا فرما؛ و از همه ما تمامی بدی‌ها را که در دنیا پوچی و نابودی به بـار می‌آورد، و مـانع رسـیدن بـاران رحمت آسـمان می‌گردد، و در آخرت پشـیمانی به دنبـال دارد، دور گردان؛ خـدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و دعایم را مستجاب گردان، و بر محمد و تمامی خاندان او درود فرست.

سپس از نزد آنها خارج شو و پشـتت را به ایشان نکن و به سرداب برو و صاحب امر علیه السلام را آنگونه که ذکر خواهد شد، زیارت کن.

**[ترجمه]

بیان

اعلم أن زیارتهما صلوات الله علیهما فی الأوقات و الأیام الشریفه و الأزمان المختصه بهما أفضل و أنسب.

ص: ۷۸

کیوم ولاده الهادی و هو النصف من ذی الحجه و بروایه ابن عیاش ثانی رجب أو خامسه و بروایه إبراهیم بن هاشم ثالث عشر رجب و الأول أشهر و لکن کونه فی رجب قد ورد به الخبر و یوم وفاته و هو ثالث رجب بروایه إبراهیم بن هاشم و غیره أو ثانیه و خامسه علی بعض الأقوال أو لأربع بقین من جمادی الآخره بروایه الکلینی (۱)

و یوم إمامته و هو آخر ذی القعده أو الحادی عشر منه.

و یوم ولاده العسکری علیه السلام و هو عاشر ربیع الثانی علی قول المفید(۲) و الشیخ (۳)

أو ثامنه علی قول الطبرسی (۴) أو رابعه علی قول الشهید و یوم وفاته و هو ثامن ربیع الأول علی قول الکلینی و الشیخ فی التهذیب (۵)

و الطبرسی (۶) و الشهید رحمهم الله أو أوله علی قول الشیخ فی المصباح (۷) و یوم انتقال الخلافه إلیه و هو یوم وفاه والده صلوات الله علیهما.

ثم اعلم أن فی القبه الشریفه قبرا منسوبا إلی النجیبه الکریمه العالمه الفاضله التقیه الرضیه حکیمه بنت أبی جعفر الجواد علیه السلام و لا أدری لم لم یتعرضوا لزیارتها مع ظهور فضلها و جلالتها و أنها کانت مخصوصه بالأئمه علیهم السلام و مودعه أسرارهم و کانت أم القائم عندها و کانت حاضره عند ولادته علیه السلام و کانت تراه حینا بعد حین فی حیاه أبی محمد العسکری و کانت من السفراء و الأبواب بعد وفاته فینبغی زیارتها بما أجری الله علی اللسان مما یناسب فضلها و شأنها

۱- ۱. الکافی ج ۱ ص ۴۹۷.

۲- ۲. مسار الشیعه ص ۲۴ طبع سنه ۱۳۱۵.

۳- ۳. مصباح المتهجد ص ۵۵۴.

۴- ۴. إعلام الوری ص ۳۴۹.

۵- ۵. التهذیب ج ۶ ص ۹۲.

۶- ۶. إعلام الوری ص ۳۴۹.

۷- ۷. مصباح المتهجد ص ۵۵۳.

و الله الموفق. و لنوضح بعض ما يحتاج إلى التوضيح و البيان فی تلک الزيارات السالفه قوله و لا ـ هفا هفا الرجل زل قوله و اصنعنی أی حسن أخلاقی و أعمالی کأنک صنعتنی مره أخری أو من قولهم صنع الفرس إذا أحسن القيام عليها و سمنها و اصطنعتک لنفسی أی اخترتک لخاصه أمر أستکفيکه و الاصطناع افتعال من الصنيعه و هی العطيه و الکرامه و الإحسان و الغض الطری الذی لم يتغير و الإحن کعنب جمع الإحنه بالکسر و هی الحقد و الغضب.

قوله المائله أی التی تميل إلی الانتقام و الخروج عن الصبر قوله کفاء أجر الصابرين أی ما يکون مکافئا له قوله و إزاء ثواب الفائزين أی ما يکون موازيا له قوله مناحس الخلقه أی مشائمها أی اللعائن التی قررتها للذين فی خلقتهم و طينتهم نحوسه و رداءه و کذا مشاويه الفطره من الشوه بمعنی القبح و العيب.

قوله من هول المطلع قال الجزری (۱)

يريد به الموقف يوم القيامه أو ما يشرف عليه من أمر الآخره عقيب الموت فشبه بالمطلع الذی يشرف عليه من موضع عال قوله و من أمره يعنينی أی يهمنی و أعتنی بشأنه و حزانتک بالضم عيالک الذی تتحزن لأمرهم و قوله مزلف من الزلفی و هو القرب و قوله محظ من الحظوه و هی المکانه و المنزله.

۱- ۱. النهايه ج ۳ ص ۴۹.

**[ترجمه]بدان که زیارت این دو امام در زمان‌ها و روزهای مبارک و اوقات مخصوص به ایشان بهتر و مناسب‌تر است:

مانند روز ولادت امام هادی علیه السلام که نیمه ماه ذی الحجه است و به روایت ابن عیاش، دوم یا پنجم رجب است و به روایت ابراهیم بن هاشم، سیزدهم رجب است؛ روایت نخست مشهورتر است، اما در مورد بودن آن در ماه رجب، خبری وارد شده است. هم چنین در روز وفات ایشان که به روایت ابراهیم بن هاشم و دیگران، سوم رجب و بنا بر برخی نقل‌ها، دوم یا پنجم رجب، و به روایت کلینی - . الکافی ۱: ۴۹۷ -

چهار روز مانده از ماه جمادی الآخر است. هم چنین در روز امامت ایشان که آخر ذی القعده یا یازدهم آن است.

و روز ولادت امام حسن عسکری علیه السلام بنا بر روایت شیخ مفید - . مسار الشیعه: ۲۴؛ چاپ سال ۱۳۱۵ - و شیخ، - . مصباح المتهجد: ۵۵۴ -

دهم ربیع الثانی و بنا بر روایت طبرسی، - . اعلام الوری: ۳۴۹ -

هشتم، و بنا بر روایت شهید، چهارم ربیع الثانی است؛ و روز وفات ایشان بنا بر روایت کلینی و شیخ در التهذیب - . التهذیب ۶: ۹۲ -

و طبرسی - . اعلام الوری: ۳۴۹ -

و شهید -که رحمت خداوند بر همه آنان باد، - هشتم ربیع الأول یا به گفته شیخ در المصباح، - . مصباح المتهجد: ۵۵۳ -

اول آن ماه است؛ و روز انتقال خلافت به ایشان که همان روز وفات پدرش علیهما السلام است .

سپس بدان که در بارگاه شریف، قبری وجود دارد که منسوب به حکیمه، دختر امام جواد علیه السلام است که زنی نجیب و بخشنده و فاضل و پرهیزگار و پسندیده می‌باشد، و من نمی‌دانم که چرا با وجود ظهور فضیلت و بزرگی‌اش، به زیارت او اهتمام نورزیدند؛ او از خواص امامان علیهم السلام و رازدار ایشان بود، و مادر حضرت مهدی علیه السلام نزد وی بود و هنگام تولّد حضرت، وی حضور داشت و او، وی را بعضی اوقات در زمان حیات امام حسن عسکری علیه السلام می‌دید و بعد از وفات امام حسن عسکری علیه السلام، از سفیران و مرتبطین حضرت بود. بنابراین شایسته است با آنچه خداوند بر زبان جاری ساخته است، زیارت شود؛ آن گونه که با فضیلت و شأن و مقام وی مناسب است. و تنها خداوند توفیق دهنده است.

و باید برخی کلمات آن زیارت‌های پیشین را که نیاز به توضیح و تبیین دارد، بیان کنیم؛ عبارت: «و لاهفا»، هفا الرجل، یعنی لغزید. عبارت: «و اصنعنی»، یعنی اخلاق و اعمالم را نیکو گردان گویی که تو مرا بار دیگر ساخته‌ای؛ یا برگرفته از عبارت «صنع الفرس»، یعنی به خوبی از اسب نگهداری کرد و فربه‌اش کرد، باشد؛ «و اصطنعتک لنفسی»، یعنی تو را برای کاری ویژه انتخاب کردم که از تو می‌خواهم آن را به جای من انجام دهی؛ و «الإصطناع» باب افتعال از «صنیعه» است و آن یعنی بخشش و کرامت و احسان؛ و «الغض»، یعنی با طراوتی که تغییر نکرده است، و «الإحن» مانند عنب جمع «الإحنّه» با کسره، یعنی کینه و خشم.

و عبارت: «المائله»، یعنی کسی که تمایل به انتقام گرفتن دارد و کاسه صبرش لبریز شده است؛ و عبارت: «کفاء أجر الصابرین»، یعنی آنچه که مساوی با آن است؛ عبارت: «إزاء ثواب الآخرین»، یعنی آنچه موازی و هم طراز آن است؛ عبارت: «مناحس الخلقه»، یعنی شوم‌هایشان؛ یعنی لعنت شدگانی که آنها را برای کسانی که در خلقت و سرشتشان نحسی و بدی است، قرار دادی؛ «مشاویه الفطره» که از «الشوه» است، به معنی زشتی و عیب است .

و عبارت: «من هول المطلع» الجزری گفته است: - . النهایه ۳: ۴۹ -

مراد از آن، مکان ایستادن در روز قیامت است؛ یا آنچه از امر آخرت که بلافاصله بعد از مرگ، بر او نمایان می‌شود؛ و به مطلع که از مکان بلندی بر او دسترسی دارد، تشبیه شده است. عبارت: «و من أمره یعنینی»، یعنی برایم مهم است و به شأن آن، عنایت دارم؛ و «حزانتک» با ضمه، یعنی خانواده‌ات که بر امورشان غمگین می‌شوی؛ و عبارت: «مزلف»، برگرفته از واژه «الزلفی»، یعنی نزدیک؛ و عبارت: «محظ»، برگرفته از «الحظوه»، یعنی جایگاه و منزلت.

آبرای آن است،هنتهنتال

**[ترجمه]

باب ۷ زیاره الإمام المستتر عن الأبصار الحاضر فی قلوب الأخیار المنتظر فی اللیل و النهار الحجه بن الحسن صلوات الله علیهما فی السرداب و غیره

الأخبار

«۱»

ج، [الاحتجاج]: خَرَجَ مِنَ النَّاحِیَهِ الْمُقَدَّسَهِ إِلَی مُحَمَّدٍ الْحِمْیَرِیِّ بَعْدَ الْجَوَابِ عَنِ الْمَسَائِلِ الَّتِی سَأَلَهَا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ لَا لِأَمْرِهِ تَعْقِلُونَ وَ لَا مِنْ أَوْلِیَائِهِ تَقْبَلُونَ حِکْمَهٌ بالِغَهٌ فَما تُغْنِ النُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا یُؤْمِنُونَ السَّلَامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ إِذَا أَرَدْتُمُ التَّوَجُّهَ بِنَا إِلَی اللَّهِ تَعَالَی وَ إِلَیْنَا فَقُولُوا کَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَی سَلَامٌ عَلَی آلِ یَاسِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا دَاعِیَ اللَّهِ وَ رَبَّانِیَّ آیَاتِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا بَابَ اللَّهِ وَ دَیَّانَ دِینِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ دَلِیلَ إِرَادَتِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا تَالِیَ کِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ فِی آنَاءِ لَیْلِکَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِکَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا بَقِیَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مِیثَاقَ اللَّهِ الَّذِی أَخَذَهُ وَ وَکَّدَهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِی ضَمِنَهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَ الْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ وَ الْغَوْثُ وَ الرَّحْمَهُ الْوَاسِعَهُ وَعْداً غَیْرَ مَکْذُوبٍ السَّلَامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقُومُ السَّلَامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقْعُدُ السَّلَامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقْرَأُ وَ تُبَیِّنُ السَّلَامُ عَلَیْکَ حِینَ تُصَلِّی وَ تَقْنُتُ السَّلَامُ عَلَیْکَ حِینَ تَرْکَعُ وَ تَسْجُدُ السَّلَامُ عَلَیْکَ حِینَ تُهَلِّلُ وَ تُکَبِّرُ السَّلَامُ عَلَیْکَ حِینَ تَحْمَدُ وَ تَسْتَغْفِرُ السَّلَامُ عَلَیْکَ حِینَ تُصْبِحُ وَ تُمْسِی السَّلَامُ عَلَیْکَ فِی اللَّیْلِ إِذا یَغْشی وَ النَّهارِ إِذا تَجَلَّی السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُولُ السَّلَامُ عَلَیْکَ بِجَوَامِعِ السَّلَامِ أُشْهِدُکَ یَا مَوْلَایَ أَنِّی أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً

عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ لَا حَبِيبَ إِلَّا هُوَ وَ أَهْلُهُ وَ أَشْهِدُكَ يَا مَوْلَايَ أَنَّ عَلِيّاً أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ حُجَّتُهُ وَ الْحُسَيْنَ حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ أَنْتُمُ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ وَ أَنَّ رَجْعَتَكُمْ حَقٌّ لَا رَيْبَ فِيهَا يَوْمَ لا يَنْفَعُ نَفْساً إِيمانُها لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمانِها خَيْراً وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ نَاكِراً وَ نَكِيراً حَقٌّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ النَّشْرَ وَ الْبَعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِرْصَادَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ الْحَشْرَ حَقٌّ وَ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ الْوَعْدَ وَ الْوَعِيدَ بِهِمَا حَقٌّ يَا مَوْلَايَ شَقِيَ مَنْ خَالَفَكُمْ وَ سَعِدَ مَنْ أَطَاعَكُمْ فَاشْهَدْ عَلَى مَا أَشْهَدْتُكَ عَلَيْهِ وَ أَنَا وَلِيٌّ لَكَ بَرِي ءٌ مِنْ عَدُوِّكَ فَالْحَقُّ مَا رَضِيتُمُوهُ وَ الْبَاطِلُ مَا سَخِطْتُمُوهُ وَ الْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ وَ الْمُنْكَرُ مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ فَنَفْسِي مُؤْمِنَةٌ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِكُمْ يَا مَوْلَايَ أَوَّلِكُمْ وَ آخِرِكُمْ وَ نُصْرَتِي مُعَدَّةٌ لَكُمْ وَ مَوَدَّتِي خَالِصَةٌ لَكُمْ آمِينَ آمِينَ الدُّعَاءُ عَقِيبَ هَذَا الْقَوْلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ نَبِيِّ رَحْمَتِكَ وَ كَلِمَةِ نُورِكَ وَ أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِي نُورَ الْيَقِينِ وَ صَدْرِي نُورَ الْإِيمَانِ وَ فِكْرِي نُورَ النِّيَّاتِ وَ عَزْمِي نُورَ الْعِلْمِ وَ قُوَّتِي نُورَ الْعَمَلِ وَ لِسَانِي نُورَ الصِّدْقِ وَ دِينِي نُورَ الْبَصَائِرِ مِنْ عِنْدِكَ وَ بَصَرِي نُورَ الضِّيَاءِ وَ سَمْعِي نُورَ الْحِكْمَةِ وَ مَوَدَّتِي نُورَ الْمُوَالاةِ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عليهم السلام حَتَّى أَلْقَاكَ وَ قَدْ وَفَيْتُ بِعَهْدِكَ وَ مِيثَاقِكَ فَتُغَشِّيَنِي رَحْمَتُكَ يَا وَلِيُّ يَا حَمِيدُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ وَ الدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ وَ الْقَائِمِ بِقِسْطِكَ وَ الثَّائِرِ بِأَمْرِكَ وَلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ وَ بَوَارِ الْكَافِرِينَ وَ مُجَلِّي الظُّلْمَةِ وَ مُنِيرِ الْحَقِّ.

وَ النَّاطِقِ بِالْحِكْمَةِ وَ الصِّدْقِ وَ كَلِمَتِكَ التَّامَّةِ فِي أَرْضِكَ الْمُرْتَقِبِ الْخَائِفِ

وَ الْوَلِيِّ النَّاصِحِ سَفِينَهِ النَّجَاهِ وَ عَلَمِ الْهُدَى وَ نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَى وَ خَيْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَى وَ مُجَلِّی الْعَمَى الَّذِی يَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطاً كَمَا مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوْراً إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَ ابْنِ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيراً اللَّهُمَّ انْصُرْهُ وَ انْتَصِرْ بِهِ لِدِينِكَ وَ انْصُرْ بِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ أَوْلِيَاءَهُ وَ شِيعَتَهُ وَ أَنْصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمْ اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ احْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ مِنْ أَنْ يُوصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ آلَ رَسُولِكَ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ أَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْ نَاصِرِيهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِيهِ وَ اقْصِمْ قَاصِمِيهِ وَ اقْصِمْ بِهِ جَبَابِرَهَ الْكُفْرِ وَ اقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ وَ الْمُنَافِقِينَ وَ جَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ أَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ صلی الله علیه و آله.

وَ اجْعَلْنِی اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ شِيعَتِهِ وَ أَرِنِی فِی آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلام مَا يَأْمُلُونَ وَ فِی عَدُوِّهِمْ مَا يَحْذَرُونَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱).

**[ترجمه]الاحتجاج: بعد از دادن جواب مسائلی که در مورد آنها سؤال کرده بود، از ناحیه مقدّسه به سوی محمد حمیری بیرون آمد؛ (به نام خداوند بخشنده مهربان) نه خود در امر او فکر می کنند، و نه از اولیای او می‌پذیرند، حکمتی رسا است، پس جماعتی را که ایمان نمی‌آورند، بیم دادن سودی نمی‌رساند؛ سلام بر ما و بر بندگان شایسته خدا؛ هرگاه خواستید به وسیله ما به سوی خداوند تبارک و تعالی و به سوی ما توجه کنید، پس بگویید چنانچه خداوند متعال فرموده است: سلام بر آل یاسین، سلام بر تو ای دعوت کننده خلق به سوی خدا و آشکار کننده نشانه‌های او، سلام بر تو ای درگاه خدا و حافظ دین خدا، سلام بر تو ای خلیفه خدا و یاور حق او، سلام بر تو ای حجت خدا و راهنما به سوی خواست او، سلام بر تو ای تلاوت کننده کتاب خدا و مفسّر آن، سلام ما برتو در تمام ساعات شب و روز، سلام بر تو ای باقی گذاشته خداوند در زمین، سلام بر تو ای عهد و پیمان خداوند که آن را - از آفریدگان - گرفته و استوار گردانیده است، سلام بر تو ای وعده خدا که - تحقق - آن را ضمانت کرده است، سلام بر تو ای پرچم افراشته، و دانش فراگیر، و پناه و رحمت گسترده، و وعده‌ای راست است که هرگز دروغین نیست. سلام بر تو آن هنگام که برخیزی، سلام بر تو وقتی که بنشینی، سلام بر تو وقتی که قرائت و تفسیر می... کنی، سلام بر تو هنگامی که نماز می‌خوانی و قنوت می گیری، سلام بر تو هنگامی که رکوع و سجده به جای می آوری، سلام بر تو هنگامی که «لا إله إلا الله» و «الله اکبر» می گویی، سلام بر تو هنگامی که به حمد و استغفار به درگاه خداوند می‌پردازی، سلام بر تو هنگامی که صبح و شب می کنی، سلام بر تو در شب، آن هنگام که تاریک گردد، و در روز، آن هنگام که روشن شود؛ سلام بر تو ای امام ایمنی یافته، سلام بر تو ای پیش افتاده - از مردمان - و مورد آرزو، سلام بر تو، با تمام سلام‌ها.

ای سرور من، تو را گواه می گیرم که من شهادت می‌دهم که هیچ خدایی جز الله نیست، یگانه است و هیچ شریکی ندارد، و محمد، بنده و فرستاده او است، و هیچ دوستی جز او و اهل بیت او نیست؛ و تو را گواه می گیرم ای سرور من، که علی امیرالمؤمنین حجت خدا است، و حسن حجت خدا است، و حسین حجت خدا است، و علی فرزند حسین حجت خدا است، و محمد فرزند علی حجت خدا است، و جعفر فرزند محمد حجت خدا است، و موسی فرزند جعفر حجت خدا است، و علی فرزند موسی حجت خدا است، و محمد فرزند علی حجت خدا است، و علی فرزند محمد حجت خدا است، و حسن فرزند

علی حجت خـدا است، و گواهی می‌دهم که تو حجت خدا هستی، اول و آخر، شـما هستید، و بازگشت شـما حق است و هیچ تردیـدی در آن نیست، روزی که کسـی که قبلاً ایمان نیاورده یا خیری در ایمان آوردن خود به دست نیاورده، ایمان آوردنش سود نمی بخشد؛ گواهی می‌دهم که مرگ، حق است و دو فرشته نکیر و منکر، حقیقت دارد.

و گواهی می‌دهم که برانگیختن مردگان حق است، و صراط حق است، و مرصاد حق است، و سنجش اعمال حق است، و گرد آمـدن همگـان در محشـر حق است، و حسـاب حق است، و بهشت و دوزخ حق است، و وعـده و وعیـد خداونـد به آن دو حق است؛ ای سـرور من، هر کس با شما مخالفت ورزد، بدبخت است، و هر کس از شما پیروی نماید، سعادتمند است؛ پس بر آن چه تو را به آن گواه گرفتم، گواه باش؛ و من دوست شـما هسـتم، و دشـمن دشـمنان شما هستم، حق و حقیقت همان است که شما به آن خشنود گشتید، و باطل همان است که شما نسبت به آن خشم گرفتید، و عمل نیکو آن است که به آن امر کردید، و کار زشت آن است که از آن باز داشتیـد؛ من به خداونـد یگانه که هیـچ شـریکی برایش نیست، و به پیامبر او و به امیرالمؤمنین ایمان دارم؛ و ای سـرور من، به اولین و آخرین شـما ایمان دارم، نصـرت و یاری من بر شـما مهیا است، و دوستی من برای شما خالصانه است؛ بپذیر - ای خدا - ؛ بپذیر.

و بعد از آن، این دعا خوانده می‌شود: خدایا، از تو می‌خواهم که بر محمد، پیامبر رحمت و کلمه نور خود درود فرستی، و قلبم را از نور یقین، و سـینه‌ام را از نور ایمـان، و فکرم را از نور نیّت‌هـا، و عزم و اراده‌ام را بـا نور دانش، و نیرویم را بـا نور عمل، و زبـانم را بـا نور صـدق، و دینم را بـا نور بصـیرت‌هـایی از جانب خود، و چشـمم را با نور دیـدن، و گوشم را با نور حکمت، و دوستی‌ام را با نور دوستی با محمـد و خانـدان محمد صـلی الله علیه و آله پر کنی تا آنگاه که تو را دیدار کنم، در حالی که به عهد و میثاق تو وفا کرده باشم، و تو ای سرپرست ستوده، مرا غرق رحمت خود کرده باشی.

خـدایا، بر محمد، حجت خود در زمین، و جانشـین تو در سـرزمین‌هایت، و دعوت کننده به راه تو، و قیام کننده به اجرای عدل تو، و بر انگیزاننـده به امر تو، دوسـتدار مؤمنان، و نابود کننده کافران، و روشـنی بخش تیرگی، و آشـکار کننده حقیقت، درود فرست.

همان سـخن گوینده به حکمت و راستی، و کلمه کمال یافته تو در زمین، و خویشتن‌دار ترسان، و سرپرست خیرخواه، و کشتی نجات، و پرچم هدایت، و روشـنی چشـمان مردمان، و بهترین کسی که پیراهن و ردا بر تن کرد، بر طرف کننده نابینایی، کسی که زمین را از عدل و داد پر می‌کند، آن چنان که از ظلم و ستم پر شده باشد؛ به راستی تو بر همه چیز توانا هستی.

خـدایا، بر ولیّ خود و فرزنـد اولیـائت، که طاعتشـان را لازم گردانیـدی، و حق آنها را بر مردم واجب ساختی، و ناپاکی‌ها را از وجود آنـان دور گردانیـدی، و آنهـا را پـاک و منزه ساختی، درود فرست؛ خـدایا، او را یاری کن دینت را با او یاری کن، و به واسـطه او دوسـتداران خود و دوسـتدران و شـیعیان و یـاران او را یـاری رسـان، و مـا را از آنان قرار ده؛ خـدایا، او را از شـر هر ستمگر و سـرکش، و از شـر تمامی آفریدگانت در پناه خود گیر، و او را از پیش رو و از پشت سر و از طرف راست و از طرف چپ نگاه دار، و از او محافظت کن، و مگـذار آسـیب و بـدی به او برسـد، و رسول و خانـدان رسول خود را در حفظ وجود او محفوظ گردان، و به وسـیله او حکم عدل خود را آشـکار گردان، و او را مؤید به نصـرت خود بدار، و یاران او را یاری کن، و مخالفـان او را محروم و خـوار گردان، و پشـت دشـمنانش را بشـکن، و پشـت جبـاران و سـتمکاران کفر را به وجـود او در هم

شکن، و کـافران و منافقـان و تمام افراد بی‌دین را هر کجا که باشـند، در کرانه‌های شـرق و غرب زمین، در خشـکی و دریا، به قتل برسان و زمین را به واسطه او از عدل پر کن، و دین پاک پیامبرت صلی الله علیه و آله را به واسطه او آشکار فرما.

مرا نیز ای خدا، از یاران و پیروان و شـیعیان او قرار ده، و در خاندان محمد علیهم السـلام، آنچه را که امید دارند، و در دشمنان آنـان، آنچه را که بر حـذر می‌دارنـد، به من بنمایـان؛ ای خـدای حق، بپـذیر؛ ای دارنـده شـکوه و بزرگواری، ای مهربـان‌ترین مهربانان. - . الاحتجاج ۲: ۳۱۶ - ۳۱۸؛ چاپ نجف اشرف -

**[ترجمه]

«۲»

قَالَ السَّیِّدُ عَلِیُّ بْنُ طَاوُسٍ نَوَّرَ اللَّهُ مَرْقَدَهُ: إِذَا فَرَغْتَ مِنْ زِیَارَهِ الْعَسْکَرِیَّیْنِ علیهما السلام فَامْضِ إِلَی السِّرْدَابِ الْمُقَدَّسِ وَ قِفْ عَلَی بَابِهِ وَ قُلْ إِلَهِی إِنِّی قَدْ وَقَفْتُ عَلَی بَابِ بَیْتٍ مِنْ بُیُوتِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ قَدْ مَنَعْتَ النَّاسَ مِنَ الدُّخُولِ إِلَی بُیُوتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَقُلْتَ یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُیُوتَ النَّبِیِّ إِلَّا أَنْ یُؤْذَنَ لَکُمْ اللَّهُمَّ وَ إِنِّی أَعْتَقِدُ حُرْمَهَ نَبِیِّکَ فِی غَیْبَتِهِ کَمَا أَعْتَقِدُهَا فِی حَضْرَتِهِ وَ أَعْلَمُ أَنَّ رُسُلَکَ وَ خُلَفَاءَکَ أَحْیَاءٌ عِنْدَکَ یُرْزَقُونَ فَرِحِینَ یَرَوْنَ مَکَانِی وَ یَسْمَعُونَ کَلَامِی وَ یَرُدُّونَ سَلَامِی عَلَیَّ وَ أَنَّکَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِی کَلَامَهُمْ وَ فَتَحْتَ بَابَ فَهْمِی بِلَذِیذِ مُنَاجَاتِهِمْ فَإِنِّی أَسْتَأْذِنُکَ یَا رَبِّ أَوَّلًا وَ أَسْتَأْذِنُ رَسُولَکَ

۱- ۱. الاحتجاج ج ۲ ص ۳۱۶- ۳۱۸ طبع النجف الأشرف.

صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ ثَانِیاً وَ أَسْتَأْذِنُ خَلِیفَتَکَ الْإِمَامَ الْمُفْتَرَضَ عَلَیَّ طَاعَتُهُ فِی الدُّخُولِ فِی سَاعَتِی هَذِهِ إِلَی بَیْتِهِ وَ أَسْتَأْذِنُ مَلَائِکَتَکَ الْمُوَکَّلِینَ بِهَذِهِ الْبُقْعَهِ الْمُبَارَکَهِ الْمُطِیعَهِ لَکَ السَّامِعَهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَیَّتُهَا الْمَلَائِکَهُ الْمُوَکَّلُونَ بِهَذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِیفِ الْمُبَارَکِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

بِإِذْنِ اللَّهِ وَ إِذْنِ رَسُولِهِ وَ إِذْنِ خُلَفَائِهِ وَ إِذْنِ هَذَا الْإِمَامِ وَ بِإِذْنِکُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ أَجْمَعِینَ أَدْخُلُ هَذَا الْبَیْتَ مُتَقَرِّباً إِلَی اللَّهِ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ فَکُونُوا مَلَائِکَهَ اللَّهِ أَعْوَانِی وَ کُونُوا أَنْصَارِی حَتَّی أَدْخُلَ هَذَا الْبَیْتَ وَ أَدْعُوَ اللَّهَ بِفُنُونِ الدَّعَوَاتِ وَ أَعْتَرِفَ لِلَّهِ بِالْعُبُودِیَّهِ وَ لِهَذَا الْإِمَامِ وَ آبَائِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ بِالطَّاعَهِ(۱)

ثُمَّ تَنْزِلُ مُقَدِّماً رِجْلَکَ الْیُمْنَی وَ تَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ کَبِّرِ اللَّهَ وَ احْمَدْهُ وَ سَبِّحْهُ وَ هَلِّلْهُ فَإِذَا اسْتَقْرَرْتَ فِیهِ فَقِفْ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَهِ وَ قُلْ سَلَامُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ تَحِیَّاتُهُ وَ صَلَوَاتُهُ عَلَی مَوْلَایَ صَاحِبِ الزَّمَانِ صَاحِبِ الضِّیَاءِ وَ النُّورِ وَ الدِّینِ الْمَأْثُورِ وَ اللِّوَاءِ الْمَشْهُورِ وَ الْکِتَابِ الْمَنْشُورِ وَ صَاحِبِ الدُّهُورِ وَ الْعُصُورِ وَ خَلَفِ الْحَسَنِ الْإِمَامِ الْمُؤْتَمَنِ وَ الْقَائِمِ الْمُعْتَمَدِ وَ الْمَنْصُورِ الْمُؤَیَّدِ وَ الْکَهْفِ وَ الْعَضُدِ وَ عِمَادِ الْإِسْلَامِ وَ رُکْنِ الْأَنَامِ وَ مِفْتَاحِ الْکَلَامِ وَ وَلِیِّ الْأَحْکَامِ وَ شَمْسِ الظَّلَامِ وَ بَدْرِ التَّمَامِ وَ نَضْرَهِ الْأَیَّامِ وَ صَاحِبِ الصَّمْصَامِ وَ فَلَّاقِ الْهَامِ وَ الْبَحْرِ الْقَمْقَامِ وَ السَّیِّدِ الْهُمَامِ وَ حُجَّهِ الْخِصَامِ وَ بَابِ الْمَقَامِ لِیَوْمِ الْقِیَامِ وَ السَّلَامُ عَلَی مُفَرِّجِ الْکُرُبَاتِ وَ خَوَّاضِ الْغَمَرَاتِ وَ مُنَفِّسِ الْحَسَرَاتِ وَ بَقِیَّهِ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ صَاحِبِ فَرْضِهِ وَ حُجَّتِهِ عَلَی خَلْقِهِ وَ عَیْبَهِ عِلْمِهِ وَ مَوْضِعِ صِدْقِهِ وَ الْمُنْتَهَی إِلَیْهِ مَوَارِیثُ الْأَنْبِیَاءِ وَ لَدَیْهِ مَوْجُودٌ آثَارُ الْأَوْصِیَاءِ وَ حُجَّهِ اللَّهِ وَ ابْنِ رَسُولِهِ وَ الْقَیِّمِ مَقَامَهُ وَ وَلِیِّ أَمْرِ اللَّهِ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۶.

وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

اللَّهُمَّ كَمَا انْتَجَبْتَهُ لِعِلْمِكَ وَ اصْطَفَيْتَهُ لِحُكْمِكَ وَ خَصَصْتَهُ بِمَعْرِفَتِكَ وَ جَلَّلْتَهُ بِكَرَامَتِكَ وَ غَشَّيْتَهُ بِرَحْمَتِكَ وَ رَبَّيْتَهُ بِنِعْمَتِكَ وَ غَذَّيْتَهُ بِحِكْمَتِكَ وَ اخْتَرْتَهُ لِنَفْسِكَ وَ اجْتَبَيْتَهُ لِبَأْسِكَ وَ ارْتَضَيْتَهُ لِقُدْسِكَ وَ جَعَلْتَهُ هَادِياً لِمَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِكَ وَ دَيَّانَ الدِّينِ بِعَدْلِكَ وَ فَصْلَ الْقَضَايَا بَيْنَ عِبَادِكَ وَ وَعَدْتَهُ أَنْ تَجْمَعَ بِهِ الْكَلِمَ وَ تُفَرِّجَ بِهِ عَنِ الْأُمَمِ وَ تُنِيرَ بِعَدْلِهِ الظُّلَمَ وَ تُطْفِئَ بِهِ نِيرَانَ الظُّلَمِ وَ تَقْمَعَ بِهِ حَرَّ الْكُفْرِ وَ آثَارَهُ وَ تُطَهِّرَ بِهِ بِلَادَكَ وَ تَشْفِيَ بِهِ صُدُورَ عِبَادِكَ وَ تَجْمَعَ بِهِ الْمَمَالِكَ كُلَّهَا قَرِيبَهَا وَ بَعِيدَهَا عَزِيزَهَا وَ ذَلِيلَهَا شَرْقَهَا وَ غَرْبَهَا سَهْلَهَا وَ جَبَلَهَا صَبَاهَا وَ دَبُورَهَا شَمَالَهَا وَ جَنُوبَهَا بَرَّهَا وَ بَحْرَهَا حُزُونَهَا وَ وُعُورَهَا يَمْلَأُهَا قِسْطاً وَ عَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوْراً وَ تُمَكِّنَ لَهُ فِيهَا وَ تُنْجِزَ بِهِ وَعْدَ الْمُؤْمِنِينَ حَتَّى لَا يُشْرِكَ بِكَ شَيْئاً وَ حَتَّى لَا يَبْقَى حَقٌّ إِلَّا ظَهَرَ وَ لَا عَدْلٌ إِلَّا زَهَرَ وَ حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْ ءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَهَ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ صَلَاهً تُظْهِرُ بِهَا حُجَّتَهُ وَ تُوضِحُ بِهَا بَهْجَتَهُ وَ تَرْفَعُ بِهَا دَرَجَتَهُ وَ تُؤَيِّدُ بِهَا سُلْطَانَهُ وَ تُعَظِّمُ بِهَا بُرْهَانَهُ وَ تُشَرِّفُ بِهَا مَكَانَهُ وَ تُعَلِّي بِهَا بُنْيَانَهُ وَ تُعِزُّ بِهَا نَصْرَهُ وَ تَرْفَعُ بِهَا قَدْرَهُ وَ تُسْمِي بِهَا ذِكْرَهُ وَ تُظْهِرُ بِهَا كَلِمَتَهُ وَ تُكْثِرُ بِهَا نُصْرَتَهُ وَ تُعِزُّ بِهَا دَعْوَتَهُ وَ تَزِيدُهُ بِهَا إِكْرَاماً وَ تَجْعَلُهُ لِلْمُتَّقِينَ إِمَاماً وَ تُبَلِّغُهُ فِي هَذَا الْمَكَانِ مِثْلَ هَذَا الْأَوَانِ وَ فِي كُلِّ مَكَانٍ وَ أَوَانٍ مِنَّا تَحِيَّهً وَ سَلَاماً لَا يَبْلَى جَدِيدُهُ وَ لَا يَفْنَى عَدِيدُهُ.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّهَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ بِلَادِهِ وَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلَفَ السَّلَفِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الشَّرَفِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ الْمَعْبُودِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا كَلِمَهَ الْمَحْمُودِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَمْسَ الشُّمُوسِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَهْدِيَّ الْأَرْضِ وَ مُبَيِّنَ عَيْنِ الْفَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ وَ الْعَالِيَ الشَّأْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ الْأَوْصِيَاءِ وَ ابْنَ خَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُعِزَّ الْأَوْلِيَاءِ وَ مُذِلَّ الْأَعْدَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْوَحِيدُ وَ الْقَائِمُ الرَّشِيدُ

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْفَرِيدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمُنْتَظَرُ وَ الْحَقُّ الْمُشْتَهَرُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْوَلِيُّ الْمُجْتَبَى وَ الْحَقُّ الْمُنْتَهَى السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمُرْتَجَى لِإِزَالَهِ الْجَوْرِ وَ الْعُدْوَانِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمُبِيدُ لِأَهْلِ الْفُسُوقِ وَ الطُّغْيَانِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْهَادِمُ لِبُنْيَانِ الشِّرْكِ وَ النِّفَاقِ وَ الْحَاصِدُ فُرُوعَ الْغَيِّ وَ الشِّقَاقِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُدَّخَرُ لِتَجْدِيدِ الْفَرَائِضِ وَ السُّنَنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا طَامِسَ آثَارِ الزَّيْغِ وَ الْأَهْوَاءِ وَ قَاطِعَ حَبَائِلِ الْكَذِبِ وَ الْفِتَنِ وَ الِامْتِرَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُؤَمَّلُ لِإِحْيَاءِ الدَّوْلَهِ الشَّرِيفَهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جَامِعَ الْكَلِمَهِ عَلَى التَّقْوَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحْيِيَ مَعَالِمِ الدِّينِ وَ أَهْلِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَاصِمَ شَوْكَهِ الْمُعْتَدِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَجْهَ اللَّهِ الَّذِي لَا يَهْلِكُ وَ لَا يَبْلَى إِلَى يَوْمِ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رُكْنَ الْإِيمَانِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الْفَتْحِ وَ نَاشِرَ رَايَهِ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُؤَلِّفَ شَمْلِ الصَّلَاحِ وَ الرِّضَا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا طَالِبَ ثَارِ الْأَنْبِيَاءِ وَ أَبْنَاءِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الثَّائِرَ بِدَمِ الْمَقْتُولِ بِكَرْبَلَاءَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَنْصُورُ عَلَى مَنِ اعْتَدَى السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُنْتَظَرُ(۱) الْمُجَابُ إِذَا دَعَا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّهَ الْخَلَائِفِ الْبَرَّ التَّقِيَّ الْبَاقِيَ لِإِزَالَهِ الْجَوْرِ وَ الْعُدْوَانِ.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَهَ الْكُبْرَى وَ ابْنَ السَّادَهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ الْقَادَهِ الْمُتَّقِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ النُّجَبَاءِ الْأَكْرَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْأَصْفِيَاءِ الْمُهْتَدِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْهُدَاهِ الْمَهْدِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خِيَرَهِ الْخِيَرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَادَهِ الْبَشَرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْغَطَارِفَهِ الْأَكْرَمِينَ وَ الْأَطَايِبِ الْمُطَهَّرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْبَرَرَهِ الْمُنْتَجَبِينَ وَ الْخَضَارِمَهِ الْأَنْجَبِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْحُجَجِ الْمُنِيرَهِ وَ السُّرُجِ الْمُضِيئَهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الشُّهُبِ

۱- ۱. المضطرّ خ ل.

الثَّاقِبهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ قَوَاعِدِ الْعِلْمِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ مَعَادِنِ الْحِلْمِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْکَوَاکِبِ الزَّاهِرَهِ وَ النُّجُومِ الْبَاهِرَهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الشُّمُوسِ الطَّالِعَهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْأَقْمَارِ السَّاطِعَهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ السُّبُلِ الْوَاضِحَهِ وَ الْأَعْلَامِ اللَّائِحَهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ السُّنَنِ الْمَشْهُورَهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْمَعَالِمِ الْمَأْثُورَهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الشَّوَاهِدِ الْمَشْهُودَهِ وَ الْمُعْجِزَاتِ الْمَوْجُودَهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ وَ النَّبَإِ الْعَظِيمِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْآيَاتِ الْبَيِّنَاتِ وَ الدَّلَائِلِ الظَّاهِرَاتِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْبَرَاهِينِ الْوَاضِحَاتِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَاتِ وَ النِّعَمِ السَّابِغَاتِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ طَهَ وَ الْمُحْکَمَاتِ وَ يَاسِينَ وَ الذَّارِيَاتِ وَ الطُّورِ وَ الْعَادِيَاتِ.

السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ مَنْ دَنا فَتَدَلَّى فَکانَ قابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنى وَ اقْتَرَبَ مِنَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى لَيْتَ شِعْرِي أَيْنَ اسْتَقَرَّتْ بِکَ النَّوَى أَمْ أَنْتَ بِوَادِي طُوًى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ تَرَى الْخَلْقَ وَ لَا تُرَى وَ لَا يُسْمَعُ لَکَ حَسِيسٌ وَ لَا نَجْوَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ تَرَى الْخَلْقَ وَ لَا تُرَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ تُحِيطَ بِکَ الْأَعْدَاءُ بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ مُغَيَّبٍ مَا غَابَ عَنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَازِحٍ مَا نَزَحَ عَنَّا وَ نَحْنُ نَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ (۱)

ثُمَّ تَرْفَعُ يَدَيْکَ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ أَنْتَ کَاشِفُ الْکُرَبِ وَ الْبَلْوَى وَ إِلَيْکَ نَشْکُو فَقْدَ نَبِيِّنَا وَ غَيْبَهَ إِمَامِنَا وَ ابْنِ بِنْتِ نَبِيِّنَا اللَّهُمَّ وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلًا کَمَا مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوْراً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ- وَ أَرِنَا سَيِّدَنَا وَ صَاحِبَنَا وَ إِمَامَنَا وَ مَوْلَانَا صَاحِبَ الزَّمَانِ وَ مَلْجَأَ أَهْلِ عَصْرِنَا وَ مَنْجَى أَهْلِ دَهْرِنَا ظَاهِرَ الْمَقَالَهِ وَاضِحَ الدَّلَالَهِ هَادِياً مِنَ الضَّلَالَهِ مُنْقِذاً مِنَ الْجَهَالَهِ وَ أَظْهِرْ مَعَالِمَهُ وَ ثَبِّتْ قَوَاعِدَهُ وَ أَعِزَّ نَصْرَهُ وَ أَطِلْ عُمُرَهُ وَ ابْسُطْ جَاهَهُ وَ أَحْيِ أَمْرَهُ وَ أَظْهِرْ نُورَهُ وَ قَرِّبْ بُعْدَهُ وَ أَنْجِزْ وَعْدَهُ وَ أَوْفِ عَهْدَهُ وَ زَيِّنِ الْأَرْضَ بِطُولِ بَقَائِهِ وَ دَوَامِ مُلْکِهِ وَ عُلُوِّ ارْتِقَائِهِ وَ ارْتِفَاعِهِ وَ أَنِرْ مَشَاهِدَهُ وَ ثَبِّتْ قَوَاعِدَهُ وَ عَظِّمْ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۷- ۲۱۹.

بُرْهَانَهُ وَ أَمِدَّ سُلْطَانَهُ وَ أَعْلِ مَكَانَهُ وَ قَوِّ أَرْكَانَهُ وَ أَرِنَا وَجْهَهُ وَ أَوْضِحْ بَهْجَتَهُ وَ ارْفَعْ دَرَجَتَهُ وَ أَظْهِرْ كَلِمَتَهُ وَ أَعِزَّ دَعْوَتَهُ وَ أَعْطِهِ سُؤْلَهُ وَ بَلِّغْهُ يَا رَبِّ مَأْمُولَهُ وَ شَرِّفْ مَقَامَهُ (١) وَ عَظِّمْ إِكْرَامَهُ وَ أَعِزَّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَحْيِ بِهِ سُنَنَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَذِلَّ بِهِ الْمُنَافِقِينَ وَ أَهْلِكْ بِهِ الْجَبَّارِينَ وَ اكْفِهِ بَغْيَ الْحَاسِدِينَ وَ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ الْكَائِدِينَ وَ ازْجُرْ عَنْهُ إِرَادَةَ الظَّالِمِينَ وَ أَيِّدْهُ بِجُنُودٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ وَ سَلِّطْهُ عَلَى أَعْدَاءِ دِينِكَ أَجْمَعِينَ وَ اقْصِمْ بِهِ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ وَ أَخْمِدْ بِسَيْفِهِ كُلَّ نَارٍ وَقِيدٍ وَ أَنْفِذْ حُكْمَهُ فِي كُلِّ مَكَانٍ وَ أَقِمْ بِسُلْطَانِهِ كُلَّ سُلْطَانٍ وَ اقْمَعْ بِهِ عَبَدَةَ الْأَوْثَانِ وَ شَرِّفْ بِهِ أَهْلَ الْقُرْآنِ وَ الْإِيمَانِ وَ أَظْهِرْهُ عَلَى كُلِّ الْأَدْيَانِ وَ اكْبِتْ مَنْ عَادَاهُ وَ أَذِلَّ مَنْ نَاوَاهُ وَ اسْتَأْصِلْ مَنْ جَحَدَ حَقَّهُ وَ أَنْكَرَ صِدْقَهُ وَ اسْتَهَانَ بِأَمْرِهِ وَ أَرَادَ إِخْمَادَ ذِكْرِهِ وَ سَعَى فِي إِطْفَاءِ نُورِهِ اللَّهُمَّ نَوِّرْ بِنُورِهِ كُلَّ ظُلْمَةٍ وَ اكْشِفْ بِهِ كُلَّ غُمَّةٍ وَ قَدِّمْ أَمَامَهُ الرُّعْبَ وَ ثَبِّتْ بِهِ الْقَلْبَ وَ أَقِمْ بِهِ نُصْرَةَ الْحَرْبِ وَ اجْعَلْهُ الْقَائِمَ الْمُؤَمَّلَ وَ الْوَصِيَّ الْمُفَضَّلَ وَ الْإِمَامَ الْمُنْتَظَرَ وَ الْعَدْلَ الْمُخْتَبَرَ وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطاً كَمَا مُلِئَتْ جَوْراً وَ ظُلْماً وَ أَعِنْهُ عَلَى مَا وَلَّيْتَهُ وَ اسْتَخْلَفْتَهُ وَ اسْتَرْعَيْتَهُ حَتَّى يَجْرِيَ حُكْمُهُ عَلَى كُلِّ حُكْمٍ وَ يَهْدِيَ بِحَقِّهِ كُلَّ ضَلَالَةٍ.

وَ احْرُسْهُ اللَّهُمَّ بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ وَ اكْنُفْهُ بِرُكْنِكَ الَّذِي لَا يُرَامُ وَ أَعِزَّهُ بِعِزِّكَ الَّذِي لَا يُضَامُ وَ اجْعَلْنِي يَا إِلَهِي مِنْ عَدَدِهِ وَ مَدَدِهِ وَ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ أَرْكَانِهِ وَ أَشْيَاعِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ أَذِقْنِي طَعْمَ فَرْحَتِهِ وَ أَلْبِسْنِي ثَوْبَ بَهْجَتِهِ وَ أَحْضِرْنِي مَعَهُ لِبَيْعَتِهِ وَ تَأْكِيدِ عَقْدِهِ بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ عِنْدَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ وَ وَفِّقْنِي يَا رَبِّ لِلْقِيَامِ بِطَاعَتِهِ وَ الْمَثْوَى فِي خِدْمَتِهِ وَ الْمَكْثِ فِي دَوْلَتِهِ وَ اجْتِنَابِ مَعْصِيَتِهِ فَإِنْ تَوَفَّيْتَنِي اللَّهُمَّ قَبْلَ ذَلِكَ فَاجْعَلْنِي يَا رَبِّ فِيمَنْ يَكُرُّ فِي رَجْعَتِهِ وَ يُمَلَّكُ فِي دَوْلَتِهِ وَ يَتَمَكَّنُ فِي أَيَّامِهِ وَ يَسْتَظِلُّ تَحْتَ أَعْلَامِهِ وَ يُحْشَرُ فِي زُمْرَتِهِ وَ تَقَرُّ عَيْنُهُ بِرُؤْيَتِهِ بِفَضْلِكَ وَ إِحْسَانِكَ وَ كَرَمِكَ وَ امْتِنَانِكَ إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

١- ١. ما بين العلامتين زياده من النسخه المخطوطه التى اوعزنا إليه ص ٣١.

وَ الْمَنِّ الْقَدِیمِ وَ الْإِحْسَانِ الْکَرِیمِ (۱)

ثُمَّ صَلِّ فِی مَکَانِکَ اثْنَتَیْ عَشْرَهَ رَکْعَهً وَ اقْرَأْ فِیهَا مَا شِئْتَ وَ أَهْدِهَا لَهُ علیه السلام فَإِذَا سَلَّمْتَ فِی کُلِّ رَکْعَتَیْنِ فَسَبِّحْ تَسْبِیحَ الزَّهْرَاءِ علیها السلام وَ قُلِ اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْکَ السَّلَامُ وَ إِلَیْکَ یَعُودُ السَّلَامُ حَیِّنَا رَبَّنَا مِنْکَ بِالسَّلَامِ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ الرَّکَعَاتِ هَدِیَّهٌ مِنِّی إِلَی وَلِیِّکَ وَ ابْنِ وَلِیِّکَ وَ ابْنِ أَوْلِیَائِکَ الْإِمَامِ ابْنِ الْأَئِمَّهِ الْخَلَفِ الصَّالِحِ الْحُجَّهِ صَاحِبِ الزَّمَانِ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْهُ إِیَّاهَا وَ أَعْطِنِی أَفْضَلَ أَمَلِی وَ رَجَائِی فِیکَ وَ فِی رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ عَلَی آلِهِ أَجْمَعِینَ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنَ الصَّلَاهِ فَادْعُ بِهَذَا الدُّعَاءِ وَ هُوَ دُعَاءٌ مَشْهُورٌ یُدْعَی بِهِ فِی غَیْبَهِ الْقَائِمِ علیه السلام وَ هُوَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی نَفْسَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی نَفْسَکَ لَمْ أَعْرِفْ رَسُولَکَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی رَسُولَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی رَسُولَکَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَکَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی حُجَّتَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی حُجَّتَکَ ضَلَلْتُ عَنْ دِینِی اللَّهُمَّ لَا تُمِتْنِی مِیتَهً جَاهِلِیَّهً وَ لَا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی اللَّهُمَّ فَکَمَا هَدَیْتَنِی بِوَلَایَهِ مَنْ فَرَضْتَ عَلَیَّ طَاعَتَهُ مِنْ وُلَاهِ أَمْرِکَ بَعْدَ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ حَتَّی وَالَیْتُ وُلَاهَ أَمْرِکَ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ وَ عَلِیّاً وَ مُحَمَّداً وَ جَعْفَراً وَ مُوسَی وَ عَلِیّاً وَ مُحَمَّداً وَ عَلِیّاً وَ الْحَسَنَ وَ الْحُجَّهَ الْقَائِمَ الْمَهْدِیَّ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ اللَّهُمَّ فَثَبِّتْنِی عَلَی دِینِکَ وَ اسْتَعْمِلْنِی بِطَاعَتِکَ وَ لَیِّنْ قَلْبِی لِوَلِیِّ أَمْرِکَ وَ عَافِنِی مِمَّا امْتَحَنْتَ بِهِ خَلْقَکَ وَ ثَبِّتْنِی عَلَی طَاعَهِ وَلِیِّ أَمْرِکَ الَّذِی سَتَرْتَهُ عَنْ خَلْقِکَ وَ بِإِذْنِکَ غَابَ عَنْ بَرِیَّتِکَ وَ أَمْرَکَ یَنْتَظِرُ وَ أَنْتَ الْعَالِمُ غَیْرُ الْمُعَلَّمِ بِالْوَقْتِ الَّذِی فِیهِ صَلَاحُ أَمْرِ وَلِیِّکَ فِی الْإِذْنِ لَهُ بِإِظْهَارِ أَمْرِهِ وَ کَشْفِ سِرِّهِ فَصَبِّرْنِی عَلَی ذَلِکَ حَتَّی لَا أُحِبَّ تَعْجِیلَ مَا أَخَّرْتَ وَ لَا تَأْخِیرَ مَا عَجَّلْتَ وَ لَا کَشْفَ مَا سَتَرْتَ وَ لَا الْبَحْثَ عَمَّا کَتَمْتَ وَ لَا أُنَازِعَکَ فِی تَدْبِیرِکَ وَ لَا أَقُولَ لِمَ وَ کَیْفَ وَ لَا مَا بَالُ وَلِیِّ الْأَمْرِ لَا یَظْهَرُ وَ قَدِ امْتَلَأَتِ الْأَرْضُ مِنَ الْجَوْرِ وَ أُفَوِّضُ أُمُورِی

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۱۸- ۲۲۰.

كُلِّهَا إِلَيْکَ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تُرِيَنِی وَلِيَّ أَمْرِکَ ظَاهِراً نَافِذَ الْأَمْرِ مَعَ عِلْمِی بِأَنَّ لَکَ السُّلْطَانَ وَ الْقُدْرَهَ وَ الْبُرْهَانَ وَ الْحُجَّهَ وَ الْمَشِيَّهَ وَ الْحَوْلَ وَ الْقُوَّهَ فَافْعَلْ بِی ذَلِکَ وَ بِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ حَتَّی نَنْظُرَ إِلَی وَلِيِّ أَمْرِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَيْکَ وَ آلِهِ ظَاهِرَ الْمَقَالَهِ وَاضِحَ الدَّلَالَهِ هَادِياً مِنَ الضَّلَالَهِ شَافِياً مِنَ الْجَهَالَهِ أَبْرِزْ يَا رَبِّ مَشَاهِدَهُ وَ ثَبِّتْ قَوَاعِدَهُ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تُقِرُّ عَيْنَهُ بِرُؤْيَتِهِ وَ أَقِمْنَا بِخِدْمَتِهِ وَ تَوَفَّنَا عَلَی مِلَّتِهِ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَتِهِ.

اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَ ذَرَأْتَ وَ بَرَأْتَ وَ أَنْشَأْتَ وَ صَوَّرْتَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ بِحِفْظِکَ الَّذِی لَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَکَ وَ وَصِيَّ رَسُولِکَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ وَ مُدَّ عُمُرَهُ وَ زِدْ فِی أَجَلِهِ وَ أَعِنْهُ عَلَی مَا وَلَّيْتَهُ وَ اسْتَرْعَيْتَهُ وَ زِدْ فِی کَرَامَتِکَ لَهُ فَإِنَّهُ الْهَادِی الْمَهْدِيُّ وَ الْقَائِمُ الْمُهْتَدِی وَ الطَّاهِرُ التَّقِيُّ الزَّکِيُّ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الْمَرْضِيُّ الصَّابِرُ الشَّکُورُ الْمُجْتَهِدُ.

اللَّهُمَّ وَ لَا تَسْلُبْنَا الْيَقِينَ لِطُولِ الْأَمَدِ فِی غَيْبَتِهِ وَ انْقِطَاعِ خَبَرِهِ عَنَّا وَ لَا تُنْسِنَا ذِکْرَهُ وَ انْتِظَارَهُ وَ الْإِيمَانَ بِهِ وَ قُوَّهَ الْيَقِينِ فِی ظُهُورِهِ وَ الدُّعَاءَ لَهُ وَ الصَّلَاهَ عَلَيْهِ حَتَّی لَا تُقَنِّطَنَا غَيْبَتُهُ مِنْ قِيَامِهِ وَ يَکُونَ يَقِينُنَا فِی ذَلِکَ کَيَقِينِنَا فِی قِيَامِ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَا جَاءَ بِهِ مِنْ وَحْيِکَ وَ تَنْزِيلِکَ فَقَوِّ قُلُوبَنَا عَلَی الْإِيمَانِ بِهِ حَتَّی تَسْلُکَ بِنَا عَلَی يَدَيْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَی وَ الْمَحَجَّهَ الْعُظْمَی وَ الطَّرِيقَهَ الْوُسْطَی وَ قَوِّنَا عَلَی طَاعَتِهِ وَ ثَبِّتْنَا عَلَی مُتَابَعَتِهِ وَ اجْعَلْنَا فِی حِزْبِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ أَنْصَارِهِ وَ الرَّاضِينَ بِفِعْلِهِ وَ لَا تَسْلُبْنَا ذَلِکَ فِی حَيَاتِنَا وَ لَا عِنْدَ وَفَاتِنَا حَتَّی تَتَوَفَّانَا وَ نَحْنُ عَلَی ذَلِکَ لَا شَاکِّينَ وَ لَا نَاکِثِينَ وَ لَا مُرْتَابِينَ وَ لَا مُکَذِّبِينَ.

اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ أَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْ نَاصِرِيهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِيهِ وَ دَمْدِمْ عَلَی مَنْ نَصَبَ لَهُ وَ کَذَّبَ بِهِ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْحَقَّ وَ أَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ وَ اسْتَنْقِذْ بِهِ عِبَادَکَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الذُّلِّ وَ انْعَشْ بِهِ الْبِلَادَ وَ اقْتُلْ بِهِ الْجَبَابِرَهَ وَ الْکَفَرَهَ وَ اقْصِمْ بِهِ

رُءُوسَ الضَّلَالَهِ وَ ذَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ وَ الْكَافِرِينَ وَ أَبِرْ بِهِ الْمُنَافِقِينَ وَ النَّاكِثِينَ وَ جَمِيعَ الْمُخَالِفِينَ وَ الْمُلْحِدِينَ فِی مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا حَتَّی لَا تَدَعَ مِنْهُمْ دَيَّاراً وَ لَا تُبْقِیَ لَهُمْ آثَاراً طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلَادَکَ وَ اشْفِ مِنْهُمْ صُدُورَ عِبَادِکَ وَ جَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَی مِنْ دِينِکَ وَ أَصْلِحْ بِهِ مَا بُدِّلَ مِنْ حُكْمِکَ وَ غُيِّرَ مِنْ سُنَّتِکَ حَتَّی يَعُودَ دِينُکَ بِهِ وَ عَلَی يَدَيْهِ غَضّاً جَدِيداً صَحِيحاً لَا عِوَجَ فِيهِ وَ لَا بِدْعَهَ مَعَهُ حَتَّی تُطْفِئَ بِعَدْلِهِ نِيرَانَ الْكَافِرِينَ فَإِنَّهُ عَبْدُکَ الَّذِی اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِکَ وَ ارْتَضَيْتَهُ لِنَصْرِ دِينِکَ وَ اصْطَفَيْتَهُ بِعِلْمِکَ وَ عَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ بَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ وَ أَطْلَعْتَهُ عَلَی الْغُيُوبِ وَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِ وَ طَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ وَ نَقَّيْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ.

اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ وَ عَلَی شِيعَتِهِ الْمُنْتَجَبِينَ وَ بَلِّغْهُمْ مِنْ آمَالِهِمْ مَا يَأْمُلُونَ وَ اجْعَلْ ذَلِکَ مِنَّا خَالِصاً مِنْ كُلِّ شَکٍّ وَ شُبْهَهٍ وَ رِيَاءٍ وَ سُمْعَهٍ حَتَّی لَا نُرِيدَ بِهِ غَيْرَکَ وَ لَا نَطْلُبَ بِهِ إِلَّا وَجْهَکَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْکَ فَقْدَ نَبِيِّنَا وَ غَيْبَهَ إِمَامِنَا وَ شِدَّهَ الزَّمَانِ عَلَيْنَا وَ وُقُوعَ الْفِتَنِ بِنَا وَ تَظَاهُرَ الْأَعْدَاءِ وَ كَثْرَهَ عَدُوِّنَا وَ قِلَّهَ عَدَدِنَا اللَّهُمَّ فَافْرِجْ ذَلِکَ عَنَّا بِفَتْحٍ مِنْکَ تُعَجِّلُهُ وَ نَصْرٍ مِنْکَ تُعِزُّهُ وَ إِمَامِ عَدْلٍ تُظْهِرُهُ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُکَ أَنْ تَأْذَنَ لِوَلِيِّکَ فِی إِظْهَارِ عَدْلِکَ فِی عِبَادِکَ وَ قَتْلِ أَعْدَائِکَ فِی بِلَادِکَ حَتَّی لَا تَدَعَ لِلْجَوْرِ يَا رَبِّ دِعَامَهً إِلَّا قَصَمْتَهَا وَ لَا بَقِيَّهً إِلَّا أَفْنَيْتَهَا وَ لَا قُوَّهً إِلَّا أَوْهَنْتَهَا وَ لَا رُكْناً إِلَّا هَدَمْتَهُ وَ لَا حَدّاً إِلَّا فَلَلْتَهُ وَ لَا سِلَاحاً إِلَّا أَكْلَلْتَهُ وَ لَا رَايَهً إِلَّا نَكَّسْتَهُ وَ لَا شُجَاعاً إِلَّا قَتَلْتَهُ وَ لَا جَيْشاً إِلَّا خَذَلْتَهُ وَ ارْمِهِمْ يَا رَبِّ بِحَجَرِکَ الدَّامِغِ وَ اضْرِبْهُمْ بِسَيْفِکَ الْقَاطِعِ وَ بَأْسِکَ الَّذِی لَا تَرُدُّ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ وَ عَذِّبْ أَعْدَاءَکَ وَ أَعْدَاءَ وَلِيِّکَ وَ أَعْدَاءَ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِيَدِ وَلِيِّکَ وَ أَيْدِی عِبَادِکَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اكْفِ وَلِيَّکَ وَ حُجَّتَکَ فِی أَرْضِکَ هَوْلَ عَدُوِّهِ وَ كَيْدَ مَنْ أَرَادَهُ وَ امْكُرْ بِمَنْ مَكَرَ بِهِ وَ اجْعَلْ دَائِرَهَ السَّوْءِ عَلَی مَنْ أَرَادَ بِهِ سُوءاً وَ اقْطَعْ عَنْهُ مَادَّتَهُمْ

وَ أَرْعِبْ لَهُ قُلُوبَهُمْ وَ زَلْزِلْ أَقْدَامَهُمْ وَ خُذْهُمْ جَهْرَةً وَ بَغْتَةً وَ شَدِّدْ عَلَيْهِمْ عَذَابَکَ وَ أَخْزِهِمْ فِی عِبَادِکَ وَ الْعَنْهُمْ فِی بِلَادِکَ وَ أَسْکِنْهُمْ أَسْفَلَ نَارِکَ وَ أَحِطْ بِهِمْ أَشَدَّ عَذَابِکَ وَ أَصْلِهِمْ نَاراً وَ احْشُ قُبُورَ مَوْتَاهُمْ نَاراً وَ أَصْلِهِمْ حَرَّ نَارِکَ فَإِنَّهُمْ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَ اتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ وَ أَضَلُّوا عِبَادَکَ وَ أَخْرَبُوا بِلَادَکَ اللَّهُمَّ وَ أَحْیِ بِوَلِیِّکَ الْقُرْآنَ وَ أَرِنَا نُورَهُ سَرْمَداً لَا لَیْلَ فِیهِ وَ أَحْیِ بِهِ الْقُلُوبَ الْمَیْتَةَ وَ اشْفِ بِهِ الصُّدُورَ الْوَغِرَةَ وَ اجْمَعْ بِهِ الْأَهْوَاءَ الْمُخْتَلِفَةَ عَلَی الْحَقِّ وَ أَقِمْ بِهِ الْحُدُودَ الْمُعَطَّلَةَ وَ الْأَحْکَامَ الْمُهْمَلَةَ حَتَّی لَا یَبْقَی حَقٌّ إِلَّا ظَهَرَ وَ لَا عَدْلٌ إِلَّا زَهَرَ وَ اجْعَلْنَا یَا رَبِّ مِنْ أَعْوَانِهِ وَ مُقَوِّیَهِ سُلْطَانِهِ وَ الْمُؤْتَمِرِینَ لِأَمْرِهِ وَ الرَّاضِینَ بِفِعْلِهِ وَ الْمُسَلِّمِینَ لِأَحْکَامِهِ وَ مِمَّنْ لَا حَاجَةَ بِهِ إِلَی التَّقِیَّةِ مِنْ خَلْقِکَ وَ أَنْتَ یَا رَبِّ الَّذِی تَکْشِفُ الضُّرَّ وَ تُجِیبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاکَ وَ تُنَجِّی مِنَ الْکَرْبِ الْعَظِیمِ فَاکْشِفِ الضُّرَّ عَنْ وَلِیِّکَ وَ اجْعَلْهُ خَلِیفَةً فِی أَرْضِکَ کَمَا ضَمِنْتَ لَهُ.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِی مِنْ خُصَمَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلام وَ لَا تَجْعَلْنِی مِنْ أَعْدَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلام وَ لَا تَجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ الْحَنَقِ وَ الْغَیْظِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلام فَإِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ ذَلِکَ فَأَعِذْنِی وَ أَسْتَجِیرُ بِکَ فَأَجِرْنِی اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِی بِهِمْ عِنْدَکَ فَائِزاً فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ آمِینَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ (۱).

زِیَارَهٌ أُخْرَی لَهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَ هِیَ الْمَعْرُوفَهُ بِالنُّدْبَهِ خَرَجَتْ مِنَ النَّاحِیَهِ الْمَحْفُوفَهِ بِالْقُدْسِ إِلَی أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحِمْیَرِیِّ رَحِمَهُ اللَّهُ وَ أَمَرَ أَنْ تُتْلَی فِی السِّرْدَابِ الْمُقَدَّسِ وَ هِیَ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ لَا لِأَمْرِ اللَّهِ تَعْقِلُونَ وَ لَا مِنْ أَوْلِیَائِهِ تَقْبَلُونَ حِکْمَهٌ بالِغَهٌ فَما تُغْنِ الْآیاتُ وَ النُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لا یُؤْمِنُونَ السَّلَامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ سَلَامٌ عَلَی آلِ یَاسِینَ ذَلِکَ هُوَ الْفَضْلُ الْمُبِینُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ لِمَنْ یَهْدِیهِ صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِیمَ قَدْ آتَاکُمُ اللَّهُ یَا آلَ یَاسِینَ خِلَافَتَهُ وَ عِلْمَ مَجَارِی

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۲۰- ۲۲۳.

أَمْرِهِ فِيمَا قَضَاهُ وَ دَبَّرَهُ وَ رَتَّبَهُ وَ أَرَادَهُ فِي مَلَكُوتِهِ فَكَشَفَ لَكُمُ الْغِطَاءَ وَ أَنْتُمْ خَزَنَتُهُ وَ شُهَدَاؤُهُ وَ عُلَمَاؤُهُ وَ أُمَنَاؤُهُ وَ سَاسَةُ الْعِبَادِ وَ أَرْكَانُ الْبِلَادِ وَ قُضَاةُ الْأَحْكَامِ وَ أَبْوَابُ الْإِيمَانِ وَ سُلَالَةُ النَّبِيِّينَ وَ صَفْوَةُ الْمُرْسَلِينَ وَ عِتْرَةُ خِيَرَةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ مِنْ تَقْدِيرِهِ مَنَائِحُ الْعَطَاءِ بِكُمْ إِنْفَاذُهُ مَحْتُوماً مَقْرُوناً فَمَا شَيْ ءٌ مِنَّا إِلَّا وَ أَنْتُمْ لَهُ السَّبَبُ وَ إِلَيْهِ السَّبِيلُ خِيَارُهُ لِوَلِيِّكُمْ نِعْمَةٌ وَ انْتِقَامُهُ مِنْ عَدُوِّكُمْ سَخْطَةٌ فَلَا نَجَاةَ وَ لَا مَفْزَعَ إِلَّا أَنْتُمْ وَ لَا مَذْهَبَ عَنْكُمْ يَا أَعْيُنَ اللَّهِ النَّاظِرَةَ وَ حَمَلَةَ مَعْرِفَتِهِ وَ مَسَاكِنَ تَوْحِيدِهِ فِي أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ وَ أَنْتَ يَا مَوْلَايَ وَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ بَقِيَّتَهُ كَمَالُ نِعْمَتِهِ وَ وَارِثُ أَنْبِيَائِهِ وَ خُلَفَائِهِ مَا بَلَغْنَاهُ مِنْ دَهْرِنَا وَ صَاحِبُ الرَّجْعَةِ لِوَعْدِ رَبِّنَا الَّتِي فِيهَا دَوْلَةُ الْحَقِّ وَ فَرَجُنَا وَ نَصْرُ اللَّهِ لَنَا وَ عِزُّنَا.

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَ الْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ وَ الْغَوْثُ وَ الرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ وَعْداً غَيْرَ مَكْذُوبٍ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الْمَرْأَى وَ الْمَسْمَعِ الَّذِي بِعَيْنِ اللَّهِ مَوَاثِيقُهُ وَ بِيَدِ اللَّهِ عُهُودُهُ وَ بِقُدْرَةِ اللَّهِ سُلْطَانُهُ أَنْتَ الْحَكِيمُ الَّذِي لَا تُعَجِّلُهُ الْغَضْبَةُ وَ الْكَرِيمُ الَّذِي لَا تُبَخِّلُهُ الْحَفِيظَةُ وَ الْعَالِمُ الَّذِي لَا تُجَهِّلُهُ الْحَمِيَّةُ مُجَاهَدَتُكَ فِي اللَّهِ ذَاتُ مَشِيَّةِ اللَّهِ وَ مُقَارَعَتُكَ فِي اللَّهِ ذَاتُ انْتِقَامِ اللَّهِ وَ صَبْرُكَ فِي اللَّهِ ذُو أَنَاةِ اللَّهِ وَ شُكْرُكَ لِلَّهِ ذُو مَزِيدِ اللَّهِ وَ رَحْمَتِهِ.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَحْفُوظاً بِاللَّهِ اللَّهُ نُورُ أَمَامِهِ وَ وَرَاءِهِ وَ يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ وَ فَوْقِهِ وَ تَحْتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَخْزُوناً فِي قُدْرَةِ اللَّهِ نُورُ سَمْعِهِ وَ بَصَرِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ وَ يَا مِيثَاقَ اللَّهِ الَّذِي أَخَذَهُ وَ وَكَّدَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دَاعِيَ اللَّهِ وَ دَيَّانَ دِينِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ دَلِيلَ إِرَادَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا تَالِيَ كِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ فِي آنَاءِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقُومُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْعُدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْرَأُ وَ تُبَيِّنُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصَلِّي وَ تَقْنُتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَرْكَعُ وَ تَسْجُدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَعَوَّذُ وَ تُسَبِّحُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُهَلِّلُ وَ تُكَبِّرُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَحْمَدُ وَ تَسْتَغْفِرُ

السَّلَامُ عَلَيْکَ حِینَ تُمَجِّدُ وَ تَمْدَحُ السَّلَامُ عَلَيْکَ حِینَ تُمْسِی وَ تُصْبِحُ.

السَّلَامُ عَلَيْکَ فِی اللَّيْلِ إِذا يَغْشى وَ فِی النَّهارِ إِذا تَجَلَّى السَّلَامُ عَلَيْکَ فِی الْآخِرَهِ وَ الْأُولَى السَّلَامُ عَلَيْکُمْ يَا حُجَجَ اللَّهِ وَ دُعَاتَنَا وَ هُدَاتَنَا وَ رُعَاتَنَا وَ قَادَتَنَا وَ أَئِمَّتَنَا وَ سَادَتَنَا وَ مَوَالِيَنَا السَّلَامُ عَلَيْکُمْ أَنْتُمْ نُورُنَا وَ أَنْتُمْ جَاهُنَا أَوْقَاتَ صَلَوَاتِنَا وَ عِصْمَتُنَا بِکُمْ لِدُعَائِنَا وَ صَلَاتِنَا وَ صِيَامِنَا وَ اسْتِغْفَارِنَا وَ سَائِرِ أَعْمَالِنَا السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُولُ السَّلَامُ عَلَيْکَ بِجَوَامِعِ السَّلَامِ.

اشْهَدْ يَا مَوْلَایَ أَنِّی أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ لَا حَبِيبَ إِلَّا هُوَ وَ أَهْلُهُ وَ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ الْحَسَنَ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ الْحُسَيْنَ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى حُجَّتُهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ أَنْتَ حُجَّتُهُ وَ أَنَّ الْأَنْبِيَاءَ دُعَاهُ وَ هُدَاهُ رُشْدِکُمْ أَنْتُمُ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ وَ خَاتِمَتُهُ وَ أَنَّ رَجْعَتَکُمْ حَقٌّ لَا شَکَّ فِيهَا وَ لا يَنْفَعُ نَفْساً إِيمانُها لَمْ تَکُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ کَسَبَتْ فِی إِيمانِها خَيْراً وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ مُنْکَراً وَ نَکِيراً حَقٌّ وَ أَنَّ النَّشْرَ حَقٌّ وَ الْبَعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ أَنَّ الْمِرْصَادَ حَقٌّ وَ أَنَّ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ أَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ الْجَزَاءَ بِهِمَا لِلْوَعْدِ وَ الْوَعِيدِ حَقٌّ وَ أَنَّکُمْ لِلشَّفَاعَهِ حَقٌّ لَا تُرَدُّونَ وَ لَا تُسْبَقُونَ بِمَشِيَّهِ اللَّهِ وَ بِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ وَ لِلَّهِ الرَّحْمَهُ وَ الْکَلِمَهُ الْعُلْيَا وَ بِيَدِهِ الْحُسْنَى وَ حُجَّهُ اللَّهِ النُّعْمَى خَلَقَ الْجِنَّ وَ الْإِنْسَ لِعِبَادَتِهِ أَرَادَ مِنْ عِبَادِهِ عِبَادَتَهُ فَشَقِيٌّ وَ سَعِيدٌ قَدْ شَقِیَ مَنْ خَالَفَکُمْ وَ سَعِدَ مَنْ أَطَاعَکُمْ.

وَ أَنْتَ يَا مَوْلَایَ فَاشْهَدْ بِمَا أَشْهَدْتُکَ عَلَيْهِ تَخْزُنُهُ وَ تَحْفَظُهُ لِی عِنْدَکَ أَمُوتُ عَلَيْهِ وَ أُنْشَرُ عَلَيْهِ وَ أَقِفُ بِهِ وَلِيّاً لَکَ بَرِيئاً مِنْ عَدُوِّکَ مَاقِتاً لِمَنْ أَبْغَضَکُمْ وَادّاً لِمَنْ أَحَبَّکُمْ فَالْحَقُّ مَا رَضِيتُمُوهُ وَ الْبَاطِلُ مَا سَخِطْتُمُوهُ وَ الْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ وَ الْمُنْکَرُ مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ وَ الْقَضَاءُ الْمُثْبَتُ مَا اسْتَأْثَرَتْ بِهِ مَشِيَّتُکُمْ وَ الْمَمْحُوُّ

مَا لَا اسْتَأْثَرَتْ بِهِ سُنَّتُکَمْ.

فَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ عَلِیٌّ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ وَ حُجَّهٌ الْحَسَنُ حُجَّتُهُ الْحُسَیْنُ حُجَّتُهُ عَلِیٌّ حُجَّتُهُ مُحَمَّدٌ حُجَّتُهُ جَعْفَرٌ حُجَّتُهُ مُوسَی حُجَّتُهُ عَلِیٌّ حُجَّتُهُ مُحَمَّدٌ حُجَّتُهُ عَلِیٌّ حُجَّتُهُ الْحَسَنُ حُجَّتُهُ وَ أَنْتَ حُجَّتُهُ وَ أَنْتُمْ حُجَجُهُ وَ بَرَاهِینُهُ أَنَا یَا مَوْلَایَ مُسْتَبْشِرٌ بِالْبَیْعَهِ الَّتِی أَخَذَ اللَّهُ عَلَیَّ شَرْطَهُ قِتَالًا فِی سَبِیلِهِ اشْتَرَی بِهِ أَنْفُسَ الْمُؤْمِنِینَ فَنَفْسِی مُؤْمِنَهٌ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ بِکُمْ یَا مَوَالِیَّ أَوَّلِکُمْ وَ آخِرِکُمْ وَ نُصْرَتِی لَکُمْ مُعَدَّهٌ وَ مَوَدَّتِی خَالِصَهٌ لَکُمْ وَ بَرَاءَتِی مِنْ أَعْدَائِکُمْ أَهْلِ الْحَرْدَهِ وَ الْجِدَالِ ثَابِتَهٌ لِثَارِکُمْ أَنَا وَلِیٌّ وَحِیدٌ وَ اللَّهُ إِلَهُ الْحَقِّ جَعَلَنِی بِذَلِکَ آمِینَ آمِینَ مَنْ لِی إِلَّا أَنْتَ فِیمَا دِنْتُ وَ اعْتَصَمْتُ بِکَ فِیهِ تَحْرُسُنِی فِیمَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَیْکَ یَا وِقَایَهَ اللَّهِ وَ سِتْرَهُ وَ بَرَکَتَهُ أَغْنِنِی أَدْنِنِی أَدْرِکْنِی صِلْنِی بِکَ وَ لَا تَقْطَعْنِی اللَّهُمَّ بِهِمْ إِلَیْکَ تَوَسُّلِی وَ تَقَرُّبِی اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صِلْنِی بِهِمْ وَ لَا تَقْطَعْنِی بِحُجَّتِکَ اعْصِمْنِی وَ سَلَامُکَ عَلَی آلِ یَاسِینَ مَوْلَایَ أَنْتَ الْجَاهُ عِنْدَ اللَّهِ رَبِّکَ وَ رَبِّی إِنَّهُ حَمِیدٌ مَجِیدٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی خَلَقْتَهُ مِنْ ذَلِکَ وَ اسْتَقَرَّ فِیکَ فَلَا یَخْرُجُ مِنْکَ إِلَی شَیْ ءٍ أَبَداً أَیَا کَیْنُونُ أَیَا مُکَوِّنُ أَیَا مُتَعَالِ أَیَا مُتَقَدِّسُ أَیَا مُتَرَحِّمُ أَیَا مُتَرَئِّفُ أَیَا مُتَحَنِّنُ أَسْأَلُکَ کَمَا خَلَقْتَهُ غَضّاً أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ نَبِیِّ رَحْمَتِکَ وَ کَلِمَهِ نُورِکَ وَ وَالِدِ هُدَاهِ رَحْمَتِکَ وَ امْلَأْ قَلْبِی نُورَ الْیَقِینِ وَ صَدْرِی نُورَ الْإِیمَانِ وَ فِکْرِی نُورَ الثَّبَاتِ وَ عَزْمِی نُورَ التَّوْفِیقِ وَ ذَکَائِی نُورَ الْعِلْمِ وَ قُوَّتِی نُورَ الْعَمَلِ وَ لِسَانِی نُورَ الصِّدْقِ وَ دِینِی نُورَ الْبَصَائِرِ مِنْ عِنْدِکَ وَ بَصَرِی نُورَ الضِّیَاءِ وَ سَمْعِی نُورَ وَعْیِ الْحِکْمَهِ وَ مَوَدَّتِی نُورَ الْمُوَالاهِ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ علیهم السلام وَ نَفْسِی نُورَ قُوَّهِ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَاءِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْدَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ حَتَّی أَلْقَاکَ وَ قَدْ وَفَیْتُ بِعَهْدِکَ وَ مِیثَاقِکَ فَلْتَسَعْنِی رَحْمَتُکَ یَا وَلِیُّ یَا حَمِیدُ بِمَرْأَی آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَسْمَعِکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ دُعَائِی فَوَفِّنِی مُنْجِزَاتِ إِجَابَتِی أَعْتَصِمُ بِکَ مَعَکَ

مَعَکَ مَعَکَ سَمْعِی وَ رِضَایَ یَا کَرِیمُ (۱).

**[ترجمه]سید علی پسر طاووس - که خداوند قبرش را نورانی گرداند، - گفته است: هنگامی که از زیارت امام هادی و امام حسن عسکری علیهما السلام فارغ گشتی، به سرداب مقدس برو و بر در آن بایست و بگو: ای خدای من، من بر در خانه‌ای از خانه‌های پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله ایستاده‌ام و تو از وارد شدن مردم به خانه‌های او جز به اجازه او باز داشته و فرموده‌ای: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، به خانه‌های پیامبر وارد نشوید، مگر اینکه به شما اجازه داده شود؛» خدایا، من به حرمت پیامبرت در غیبت او ایمان دارم، همان طور که در حضور او اعتقاد دارم، و می‌دانم که پیامبران و جانشینان تو زنده‌اند و نزد تو روزی می‌خورند و شادمانند، مکان مرا می‌بینند، و سخن مرا می‌شنوند، و جواب سلامم را می‌دهند، و تو شنیدن کلام آنها را از من باز داشتی، و دریچه فهم و درک من به لذت مناجات‌هایشان را باز کردی؛ پس در ابتدا از تو اجازه می‌خواهم ای پروردگار، و در مرحله دوم، از رسول تو - که درودهای تو بر او و بر خاندان او باد، - اجازه می‌خواهم؛ و از خلیفه‌ات، امامی که طاعتش را بر من واجب ساختی، برای وارد شدن به خانه‌اش در این ساعت اجازه می‌خواهم؛ و از فرشتگان فرمانبردار برای تو و شنوا که سرپرستی این بارگاه بابرکت را بر عهده دارند، اجازه ورود می‌خواهم؛ سلام بر شما ای فرشتگان گمارده شده برای سرپرستی این زیارتگاه با شکوه و با برکت، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد.

من با اجازه خدا و اجازه فرستاده او، و اجازه جانشینانش، و اجازه این امام، و با اجازه شما که درود خداوند بر همه شما باد، وارد این خانه می‌شوم تا به واسطه خداوند، و فرستاده‌اش محمد و خاندان پاک او به خداوند تقرّب جویم؛ پس ای فرشتگان خداوند، یاوران و همراهان من باشید تا وارد این خانه گردم، و از خداوند به شیوه‌های گوناگون درخواست نمایم، و به بندگی او و فرمانبرداری از این امام و پدرانش - که درود خداوند بر آنها باد، - اعتراف کنم. - . مصباح الزائر: ۲۱۶ -

سپس در حالی که پای راستت را جلوتر می‌گذاری وارد سرداب شو و بگو: به نام خدا و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا، گواهی می‌دهم که هیچ خدایی جز الله نیست، او یگانه است و شریکی ندارد، و گواهی می‌دهم که محمد، بنده و فرستاده او است. و «الله اکبر» و «الحمد لله» و «سبحان الله» و «لا اله الا الله» بگو، و هنگامی که وارد آنجا شدی، رو به قبله بایست و بگو:

سلام خداوند و برکت‌ها و تحیت‌ها و درودها او بر سرورم صاحب الزمان، صاحب روشنایی و نور، و دین مقرّر و رسیده از جانب خداوند، و پرچم بر افراشته، و کتاب گشوده، و صاحب روزگاران و دوران‌ها، و جانشین نیکو، و امام مورد اطمینان، و برپا خیزنده مورد اعتماد، و یاری شده مورد تأیید، و پناهگاه و یاور، و ستون اسلام، و تکیه‌گاه مردمان، و کلید سخن، و عهده... دار اجرای احکام خداوند، و خورشید تاریکی، و ماه شب چهارده، و خرمی روزگارن، و صاحب شمشمیر برّنده، و شکافنده سرهای دشمنان، و دریای بخشش، و سید بزرگوار و سخاوتمند، و برهان در برابر دشمنان، و باب مقام برای روز قیامت باد؛ و سلام بر برطرف کننده غم‌ها، و وارد شونده بر امور خطرناک، و برطرف کننده حسرت‌ها، و باقی مانده خدا در روی زمین، و صاحب واجبات او، و حجت او بر آفریدگانش، و مخزن علم او، و جایگاه صدق او، و کسی که میراث‌های پیامبران به او منتهی می‌شود، و آثار جانشینان الهی نزد او است، و حجت خدا و پسر رسول او، و جانشین پیامبر، و عهده‌دار امر خدا، و رحمت و برکت‌های خداوند بر او باد.

خدایا، همچنان که او را به علم خودت انتخاب کردی، و برای اجرای احکامت برگزیدی، و به معرفتت مخصوص گرداندی، و

به کرامت عظمتش بخشیدی، و بـا رحمتت او را دربر گرفتی، و با نعمتت پرورش دادی، و با حکمتت تغـذیه اش کردی، و او را برای خودت انتخاب کردی، و برای امور سخت خودت اختیارش نمودی، و به پاکی‌ات خشنودش ساختی، و او را هدایتگر هر کسی از آفریدگانت که خواستی، و حاکم دادگر دین، و جدا کننده حق از باطل در بین بندگانت قرار دادی، و وعده دادی کـه بـه واسطه او آراء متشتت را واحـد کنی، و گرفتـاری امت را بر طرف گردانی، و بـا دادگری او تیرگی ستم را روشنایی بخشـی، و آتش سـتم را خاموش کنی، و گرمی کفر و آثار آن را ریشه‌کن سازی، و سرزمین‌هایت را پاک گردانی، و دل‌های بنـدگانت را آرامش بخشـی، و همه ممالک نزدیک و دور، و عزتمند و خوار آنها را، و شـرق و غرب آن، و دشت و کوه آن، باد مشرق و مغرب آن، و شمال و جنوب آن، و خشکی و دریای آن، و زمین‌های سخت و دره‌های آن، را - به فرمان او - گرد آوری، و آن را با عـدل و داد پر کنی، همچنان که از ظلم و سـتم پر شده باشد، و او را در آن ساکن گردانی، و به وسـیله او به وعـده مؤمنان جامه عمل بپوشانی، تا چیزی را شـریک تو قرار ندهنـد، و حقی باقی نماند مگر این که آشـکار گردد، و عدالتی نباشد مگر اینکه برقرار گردد، و حقی به خاطر ترس از آفریدگان پنهان نگردد.

خـدایا، بر او درودی فرست که بـا آن حجتش را آشـکار، و شادمـانی‌اش را نمایـان کنی، و مقامش را والا، و قـدرتش را تأیید نمـایی، و برهـانش را بزرگ، و مکـانش را بـا شـکوه گردانی، و بنیـانش را بلنـد مرتبه قرار دهی، و پیروزی‌اش را بـا شـکوه، و جایگـاهش را درخور گردانی، و یـادش را پر آوازه، و کلمه حقش را نمایان سازی، و پیروزی‌اش را فزونی بخشـی، و دعوتش را عزتمنـدانه گردانی، و بر بزرگواری او بیفزایی، و او را برای پرهیزکـاران امام قرار داده، و سـلام و درود ما را در این مکان و در این زمان و در هر مکان و زمان به او برسانی، به طوری که جدید آن سلام و درود از بین نرود، و فراوانی آن زوال نپذیرد.

سلام بر تـو ای بـاقی گذاشـته شـده خداونـد در زمین و سـرزمین‌هـای او، و حجت او بر آفریـدگانش، سـلام بر تو ای یادگـار گذشـتگان، سـلام بر تو ای صاحب شـکوه و بزرگی، سـلام بر تو ای حجت خداونـد معبود، سـلام بر تو ای کلمه سـتوده شده، سلام بر تو ای خورشـید خورشیدها، سـلام بر تو ای هدایت کننده اهل زمین، و بیانگر واجبات الهی، سلام بر تو ای سرور من، ای صاحب الزمان و عالی مقام، سـلام بر تو ای آخرین جانشـینان، و فرزند آخرین پیامبران، سلام بر تو ای عزیز کننده دوستان، و خوار کننده دشـمنان، سـلام بر تو ای امام تنها، و برپا خیزنده کمال یافته، سـلام بر تو ای امام یگانه، سلام بر تو ای امام مورد انتظار، و حق آشـکار، سـلام بر تو ای امام ولیّ و برگزیده، و حق نهایی، سـلام بر تو ای امامی که برای ریشه‌کن کردن سـتم و دشمنی به او امید می‌رود، سلام بر تو ای امام نابودگر فاسقان و متجاوزان، سلام بر تو ای امام ویران کننده بنیان شرک و نفاق، و ریشه‌کن کننده آثار گمراهی و دو دسـتگی، سـلام بر تو ای ذخیره خدا برای تجدید واجبات و سـنت‌ها، سلام بر تو ای نابود کننـده آثار انـدیشه باطل و هواهای نفسانی، و قطع کننده ریسـمان‌های دروغ و فتنه و افترا، سـلام بر تو ای امامی که برای زنده گردانـدن حکومت باشکوه به او امیـد می‌رود، سـلام بر تو ای جمع کننـده کلمـات الهی بر محور پرهیزکاری، سـلام بر تو ای آسـتانه خدا، سـلام بر تو ای انتقام گیرنده از جانب خدا، سلام بر تو ای احیا کننده برجسته‌های دین و دینداران، سلام بر تو ای ویران کننده شوکت و عظمت دشـمنان، سـلام بر تو ای پرتو جلوه ازلی که تا روز قیامت هلاک و نابود نمی‌گردد، سـلام بر تو ای اسـاس ایمـان، سـلام بر تو ای سـبب اتصـال بین زمین و آسـمان، سـلام بر تو ای صـاحب فتـح و به اهتزاز درآورنـده پرچم هـدایت، سـلام بر تو ای جمع کننـده تمام صـلاح‌ها و رضایت‌ها، سـلام بر تو ای خواهان انتقام پیامبران، و فرزنـدان پیامبران، و انتقام گیرنـده خون کشـته شده در کربلا، سـلام بر تو ای یاور هر کسـی که به او سـتم و تجاوز شده است، سـلام بر تو ای امام

منتظر – . درمانده. خ ل –

که اگر دعا کند، مستجاب می‌شود، سلام بر تو ای باقی مانده جانشینان خداوند، امام نیکوکار و پرهیزگار و باقی مانده برای از بین بردن ظلم و دشمنی.

سلام بر تو ای فرزند پیامبر برگزیده، سلام بر تو ای فرزند علی مرتضی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر تو ای فرزند خدیجه کبری، و فرزند سروران مقرب و رهبران پرهیزگار، سلام بر تو ای فرزند نجیبان با کرامت، سلام بر تو ای فرزند برگزیدگان هدایت شده، سلام بر تو ای فرزند هدایتگران هدایت یافته، سلام بر تو ای فرزند برگزیدگان خوبی، سلام بر تو ای فرزند سروران بشر، سلام بر تو ای فرزند مهتران شرافتمند ، و پاکان با طهارت، سلام بر تو ای فرزند نیکوترین برگزیدگان خلق، و جوانمردان و برگزیدگان، سلام بر تو ای فرزند برهان‌های روشن، و چراغ‌های نورانی، سلام بر تو ای فرزند ستارگان درخشان، سلام بر تو ای فرزند پایه‌های علم و دانش، سلام بر تو ای فرزند جایگاه‌های بردباری، سلام بر تو ای فرزند ستاره... های درخشان و تابناک، سلام بر تو ای فرزند خورشیدهای نورانی، سلام بر تو ای فرزند ماه‌های تابناک، سلام بر تو ای فرزند راه‌های آشکار و نشانه‌های درخشان، سلام بر تو ای فرزند سنت‌های مشهور آسمانی، سلام بر تو ای فرزند معالم و آثار ایمان که مذکور است، سلام بر تو ای فرزند دلایل آشکار و معجزات موجود، سلام بر تو ای فرزند صراط مستقیم، و خبر بزرگ، سلام بر تو ای فرزند آیات روشن، و دلایل واضح، سلام بر تو ای فرزند برهان‌های آشکار، سلام بر تو ای فرزند حجّت‌های رسا، و نعمت‌های عام الهی، ای فرزند طه و محکمات قرآن، و ای فرزند – سوره‌های – یاسین و ذاریات، و ای فرزند – سوره... های – طور و عادیات.

سلام بر تو ای فرزند کسی که خداوند در باره‌اش فرمود: «دنی فتدلّی فکانَ قابَ قَوسین أو أدنی» {نزدیک آمد و نزدیکتر شد تا [فاصله اش] به قدرِ [طول] دو [انتهای] کمان یا نزدیک‌تر شد.} تا اینکه به نزدیک‌ترین مکان نسبت به خداوند والا مرتبه رسید؛ کاش می‌دانستم دل‌ها کی به ظهور تو آرام خواهند شد؟ آیا در سرزمین طوی هستی؟ بر من بسیار سخت است که تو آفریدگان را ببینی ولی دیده نشوی، و هیچ از تو صدایی حتی آهسته هم به گوش نرسد، بر من بسیار سخت است که همگان دیده شوند و تو دیده نشوی، بر من بسیار سخت است که که دشمنان تو را احاطه کنند، جانم فدای تو که پنهان گشته‌ای ولی از ما بی‌خبر نیستی، جانم فدای تو، آن جدا گشته‌ای که از ما جدا نیستی، و ما می گوییم: حمد و سپاس مخصوص پروردگار جهانیان است؛ و خداوند بر محمد و همه خاندان او درود فرستد. – . مصباح الزائر: ۲۱۷ – ۲۱۹ –

سپس دستانت را بلند کرده و می گویی: خدایا، تو برطرف کننده اندوه و گرفتاری هستی، و از دست دادن پیامبر و غیبت امام و پسر دختر پیامبرمان را به درگاه تو شکایت می‌کنیم؛ خدایا، به وسیله او زمین را از عدل و داد پر کن، آن گونه که از ظلم و ستم پر گشته باشد؛ خدایا، بر محمد و اهل بیت او درود فرست، و سید و صاحب و امام وسرورمان صاحب الزمان، پناهگاه اهل عصرمان، و محل نجات اهل روزگارمان، آن امام که کلامش روشن و برهانش واضح است، هدایتگر از گمراهی و نجات بخش از جهالت، را به ما نشان ده، و علوم و معارفش را آشکار، و قوانینش را تثبیت گردان، (و یاری‌اش را عالی، و عمرش را طولانی کن، و مقامش را گسترده، و امرش را احیا کن، و نورش را ظاهر گردان، و دوری‌اش را نزدیک گردان، و وعده‌اش را جامه عمل بپوشان، و عهدش را به انجام رسان، و زمین را به طول مدت اقامتش، و پایداری ملکش، و بزرگی ارتقاء و

ارتفـاعش زینت گردان، و مکـان‌هـای حضور او را نورانی، و قوانینش را تثبیت کن، برهـانش را عظیم، و حکومتش را طولانی کن، و مکـانش را عـالی، و پـایه‌هـایش را قوی و نیرومنـد گردان، و چهره‌اش را به ما بنمایان، و شادمانی‌اش را آشکار کن، و رتبـه‌اش را والاـ گردان، و کلمـه‌اش را بنمایـان، و دعـوتش را باشــکوه بــدار، و خواســته‌اش را عطـا فرمـا، و آرزویش را ای پروردگـار، برآورده سـاز، و مقامش را بزرگ گردان) - . بین دو علامت، افزوده‌ای است از نسـخه خطی که در صـفحه ۳۱ به آن اشاره کردیم. -

، تکریم او را بـا شـکوه کن، و به وسـیله او مؤمنـان را عزیز و گرامی گردان، و سـنت‌های پیامبران را به واسـطه او زنـده کن، و منافقان را به وسـیله او خوار گردان، و سـتمکاران را نابود ساز، و ظلم حسودان را دفع کن، و او را از شـرّ مکر کننـدگان حفظ کن، و خواست و اراده سـتمگران را از او دفع گردان، و بـا لشـگریان نشـانه‌دار تأییـد کننـده او باش، و او را بر تمامی دشـمنان دینت مسـلّط کن، و هر سـتمکار سـرکش را به واسطه او در هم شکن، و با شمشیرش هر آتش برافروخته را خاموش گردان، و حکمش را در هر مکـانی اجرا کن، و با قـدرت و حکومتش هر قـدرتی را بر پا دار، و به وسـیله او بت پرسـتان را ریشه کن، و اهـل قرآن و ایمـان را بـا او شـریف گردان، و او را بر تمامی ادیان پیروز گردان ، و هر کس را که با او دشـمنی کرد سـرکوب گردان، و هر کس که با او کینه توزی نمود، خوار و ذلیل گردان، و هر کس که حقش را نادیـده گرفت و صـدق و راستی‌اش را انکار کرد و امرش را بی‌ارزش شمرد و خواستار خاموشی یادش شد و سعی در خاموش ساختن نورش نمود، را نابود ساز.

خـدایا، با نورش هر تاریکی را روشن گردان، و به وسـیله او هر غمی را بزدا، و ترس در دل دشـمنان را پیشاپیش او بفرست، و قلب را بـا او آرام گردان، و پیروزی در جنـگ را به وسـیله او برپـا کن، و او را برپا خیزنـده مورد امیـد، و جانشـین برتر، و امام منتظر، و عادل آزموده شده قرار ده، و با او زمین را از عدل و داد پر کن، همان گونه که از ظلم و ستم پر شده باشد، و او را در آنچه بر عهـده‌اش گـذاشتی، و جانشـینش قرار دادی، و طلب رعـایتش را نمودی، یـاری کن؛ تـا احکـامش بالاـی هر احکامی جاری گردد، و با حقش هر گمراهی هـدایت یابـد. خدایا او را با چشـمان خودت که خواب در آن‌ها راه ندارد، نگاه دار، و او را بـا رکـن خـودت کـه نـابود نمی‌گردد، حفـظ کـن، و بـا عزتـت کـه از بیـن نمی‌رود عزیز گردان، و مرا در شــمار او و جزء مـددکارانش، و از یـاران و یـاوران ویـایه‌هـایش، و شـیعیان و پیروانش، قرار ده؛ و طعم خوشـحالی او را بر من بچشان، و لباس شادی‌اش را بر من بپوشان، و مرا به همراه او برای بیعت و تأکید پیمانش، بین رکن و مقام، و نزد خانه محترمت حاضـر گردان، و ای پروردگار، توفیق انجام طاعت او، و زیسـتن در خـدمت او، و مانـدن در دولت او، و دوری از گناه در محضـرش را به من عنـایت کن؛ و ای پروردگار، اگر مرا قبل از ظهور او از دنیا بردی، پس به فضل و احسان و کرم و منت خود مرا از کسانی قرار ده که در رجعت او باز می‌گردد، و در حکومتش سهیم می‌شود، و در روزگاران او بهره‌مند می‌گردد، و زیر سایه بیرق او آرام می‌گیرد، و در زمره او محشور می‌گردنـد، و چشـمانش به دیدن او روشن می‌شود؛ به راستی تو داری فضل بزرگ، و بخشـش دیرینه، و نیکی بزرگوارانه هستی. - . مصباح الزائر: ۲۱۸ - ۲۲۰ -

پس در مکان خود، دوازده رکعت نماز به جای آور و در آن هر چه دوست داری بخوان، و به حضـرت علیه السلام هدیه کن، و در هر یک از دو رکعت، بعد از اینکه سـلام نماز را دادی، تسبیحات حضـرت زهراء علیها السـلام را بخوان و بگو: خدایا، تو سلام هستی، و سـلام از تو است، و درود و سـلام به تو بر می‌گردد؛ خـدایا، ما را با سـلامی از جانب خودت زنده بدار؛ خدایا، این رکعت‌ها هدیه‌ای از طرف من به ولیّ و پسـر ولیّ‌ات، و پسـر اولیائت، امام پسـر امامان، و جانشـین شایسته، حضرت حجت

صاحب الزمان، است؛ پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و این هدیه را به او برسان، و بهترین آرزویم را به من عطا فرما، و امید من به تو و به فرستاده‌ات می‌باشد، درودهای تو بر او و بر همه خاندان او باد.

هنگامی که از خواندن نماز فارغ شدی، این دعا را بخوان که مشهور است و در زمان غیبت حضرت قائم علیه السلام خوانده می‌شود؛ و آن دعا این است: خدایا، خودت را به من بشناسان، که اگر تو خودت را به من نشناسانی، فرستاده‌ات را نخواهم شناخت؛ خدایا، فرستاده‌ات را به من بشناسان، که اگر فرستاده‌ات را به من نشناسانی، حجتت را نخواهم شناخت؛ خدایا، حجتت را به من بشناسان، که اگر حجتت را به من نشناسانی، از دین خود گمراه می گردم؛ خدایا، مرا به مرگ جاهلیت نمیران، و قلبم را بعد از اینکه هدایت کردی، منحرف نگردان.

خدایا، همان طور که مرا به ولایت کسانی از عهده‌داران امر تو بعد از فرستاده‌ات که فرمانبرداری ایشان را بر من واجب ساختی، هدایت نمودی، تا اینکه ولایت امیرالمؤمنین علی فرزند ابی‌طالب و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و حجت قائم مهدی - که درودهای تو بر همه آنان باد، - پذیرفتم؛

خدایا، پس مرا بر دین خودت استوار گردان، و در طاعتت بگمار، و قلبم را برای ولیّ امرت نرم گردان؛ مرا از آنچه آفریدگانت را با آن آزمودی، معاف دار؛ و مرا بر اطاعت از ولیّ امرت ثابت قدم گردان، همان کسی که از آفریدگانت پوشانده‌ای، و او به اذن تو از آفریدگان غایب گشت، و فرمان تو را انتظار می کشد؛ و تو دانای بدون یاد گرفتن به زمان سامان کار ولیّ‌ات، در اجازه دادن به او برای آشکار نمودن امر خود، و پرده برداشتن از رازش، هستی؛ پس مرا بر آن شکیبا ساز، تا زود رسیدن آنچه را که دیر انداخته‌ای، و دیر رسیدن آنچه را که زود قرار داده‌ای، و برملا ساختن آنچه پوشانده‌ای، و جستجوی آنچه کتمان ساخته‌ای، را دوست نداشته باشم؛ و با تو در تدبیرت منازعه نکنم، و نگویم چرا و چگونه، و نگویم ولیّ امرت را چه شده است که ظهور نمی کند، با اینکه زمین از ستم پر گشته است؛ و - بلکه - من همه امورم را به تو واگذار کنم.

خدایا، از تو می‌خواهم ظهور ولیّ امرت را در حالی که امرش نافذ باشد، به من نشان دهی، و بدانم که حکومت واقعی، و قدرت و برهان، و حجت و خواست، و توان و نیرو تنها از آنِ تو است؛ پس آن را در مورد من و تمام مؤمنان به انجام رسان، تا به ولیّ امرت که درود خداوند بر او باد، نظاره کنیم، در حالی که گفتارش واضح، دلایلش روشن، هدایت کننده از گمراهی، شفا دهنده از نادانی، باشد؛ و محل‌های حضور او را ای پروردگار، آشکار گردان و پایه هایش را تثبیت کن، و ما را از کسانی قرار ده که چشمانشان به دیدنش روشن می گردد، و ما را به خدمت کردن به او برپا دار، و بر آیینش بمیران، و در زمره او محشور فرما.

خدایا، او را از شر تمامی آنچه خلق کردی و آفریدی و ایجاد کردی و پرورش دادی و تصویر نمودی، حفظ کن، و او را از پیش رو و از پشت سرش، و از سمت راست و چپش حفظ کن، با آن محافظتی که هر کس را با آن حفظ نمایی، تباه نگردد، و حرمت رسول و جانشین رسولت را، که بر او و خاندانش درود باد، به وسیله حفظ او رعایت فرما، و عمرش را طولانی گردان، و بر زمانش بیفزا، و او را بر آنچه گماشتی و طلب رعایتش را نمودی، یاری کن، و بزرگواری خودت را به او بیشتر کن؛ به راستی او امام هدایتگر و هدایت یافته، و برپا خاسته هدایت یافته، و پاک پرهیزکار، بی‌آلایش و پاک، و خشنود و

مورد پسند، و شکیبا و بسیار سپاسگذار و سختکوش است.

خدایا، یقین را به خاطر طول غیبت آن حضرت و قطع شدن اخبار او، از ما نگیر، و یاد و انتظار و ایمان به او و قوّت یقین در ظهورش، و دعای برای او، و درود بر او را از یاد ما نبر، تا غیبتش ما را از قیامش ناامید نگرداند، و باورمان به آن مانند باورمان به قیام رسولت، که درود تو بر او و بر خاندان او باد، و به آنچه از وحی و قرآن آورده است، باشد؛ و دل‌هایمان را بر ایمان به او قوی گردان، تا ما در طریق هدایت و حجت بزرگ، و راه میانه، به دست او رهسپار گردانی، و ما را بر اطاعت از او قوی گردان، و بر همراهی‌اش ثابت قدم دار، و ما را در گروه و یاری کنندگان و دوستان و خشنودان از کارش قرار ده، و آن را در زندگی و هنگام مرگمان از ما مگیر، تا ما را در حالی که نه شک کننده باشیم و نه عهد شکن و نه تردید کننده و نه تکذیب کننده، از دنیا ببری.

خدایا، فرج او را زودتر برسان، و او را با یاری خودت مورد تأیید قرار ده، و یاورانش را یاوری، و خوار کنندگانش را خوار ساز، هر کس را که با او دشمنی کند و او را تکذیب نماید، هلاک گردان؛ و حق را با او ظاهر ساز، و ستم را محو گردان، و به وسیله او بندگان مؤمن خود را از خوار شدن نجات ده، و سرزمین‌هایت را زنده گردان، و ستمگران و کفار را بکش، و سرهای گمراهی را با او بشکن، و ستمگران و کفار را با او ذلیل گردان، و منافقان و عهد شکنان و تمامی مخالفان و کافران را در کرانه‌های شرق و غرب و خشکی و دشت و کوه‌های زمین، هلاک گردان؛ تا سرزمینی احدی از آنان را فرو نگذاری، و آثاری را برای آنها بر جای ننهی؛ خدایا، سرزمین‌هایت را از وجود آنها پاک گردان، و سینه‌های بندگانت را از آنها شفا بخش، و به وسیله او آنچه از دینت نابود گشته است را زنده گردان، و آنچه از احکامت تغییر یافته و از سنت دگرگون گشته است را اصلاح گردان، تا دینت به او و به دستان او تر و تازه و جدید و صحیح شود وو هیچ انحراف و بدعتی با آن به وجود نیاید، تا با عدالت او آتش‌های کافران را خاموش گردانی؛ او بنده‌ای است که برای خودت برگزیده‌ای، و برای همراهی دینت به او راضی گشته، و با دانش خود، او را انتخاب نموده‌ای، و از گناهان نگاه داشته، و از کاستی‌ها برکنار ساخته‌ای، (و بر عالم غیب آشنایش نموده‌ای،) و بر او نعمت بخشیده، و از پلیدی پاک نموده، و از آلودگی وارسته گردانده‌ای.

خدایا، بر او و بر پدران او، که امامان پاک هستند، و بر شیعیان برگزیده‌اش، درود فرست؛ و آنها را به روزهایی که آرزویش را دارند برسان، و این زیارت را از طرف ما، وارسته از هر شک و شبهه و ریا و دو رویی، قرار ده؛ تا به واسطه آن جز تو را نخواهیم، و جز روی تو را طلب نکنیم.

خدایا، ما از نبود پیامبرمان و غیبت امامان و سختی روزگار بر ما و وقوع فتنه‌ها علیه ما، و همدستی دشمنان، و زیاد بودن دشمنان و کمی تعداد خودمان، به درگاه تو شکایت می‌کنیم؛ خدایا، پس آنها را با فتحی از جانب خودت که زودتر برسانی، و یاری از سوی خودت که با شکوه گردانی، و امام دادگری که آشکار نمایی، از ما برطرف ساز؛ ای خدای حق، بپذیر.

خدایا، از تو می‌خواهیم به ولیّات اذن دهی عدالت تو را در بین بندگانت آشکار سازد، و دشمنانت را در سرزمین‌هایت به قتل رساند، تا برای ظلم و ستم پایه و اساسی نماند، جز آنکه شکسته باشی، و باقیمانده‌ای نماند، جز آنکه نابود کرده باشی، و قدرتی نماند جز اینکه سست و ضعیف نموده، و رکنی نماند، جز اینکه ویران ساخته باشی، و لبه شمشیری نماند، جز اینکه کند ساخته، و سلاحی نماند جز اینکه خوار کرده باشی، و پرچمی نماند جز اینکه واژگونش نموده باشی، و انسان شجاعی

نمانـد جز اینکه به قتـل رسانـده باشـی، و لشـگری نمانـد جز اینکه رسوا سـاخته باشـی؛ پروردگارا، آنها را به سـنگ محکم، و شمشـیر بزّنده و خشم خود که از قوم گنهکارن برنمی گردانی، نابود ساز؛ و دشـمنان خود و دشمنان ولیّ‌ات و دشمنان پیامبرت – که درودهای تو بر او و بر خاندان او باد، – را با دستان ولیّ‌ات و بندگان مؤمن خود عذاب کن .

خدایا، ولیّ و حجتت در زمین را در برابر وحشت دشمنان، و کینه کسانی که قصد او را نموده‌اند، بسنده باش؛ و با هر کس که درباره او نیرنگ می کند، مکر بنما؛ و پیشامد بد را برای کسانی که قصد بدی رساندن به او را دارند، قرار ده؛ و ریشه‌شان را از او قطع کـن، و ترس و وحشـت از او را در دل‌هایشـان بینـداز، و گـام‌هایشـان را بلغزان، و به مرگ ناگهـانی دچارشـان کن، و عذاب خود را برای آنها شدید کن، و در بین بندگانت رسواشان ساز، و در سـرزمین‌هایت بر آنها لعنت فرست، و در قعر آتش دوزخ ساکن گردان، و شدیـدترین عذاب را برای آنها فرو فرست، و در آتش بیفکن، و قبرهای مردگانشان را از آتش پر کن، و داغ‌تریـن آتش را به آنهـا برسـان، که آنهـا نمـاز را تبـاه ساختنـد، و دنبـاله رو شـهوت‌هایشـان گشـتند، و بنـدگانت را گمراه ساختند، و سرزمین‌هایت را ویران نمودند.

خـدایا، به واسـطه ولیّ‌ات قرآن را زنـده بـدار، و نورش را تـا همیشه که هیـچ شب و تـاریکی در آن نباشـد، به ما بنمایان؛ و به وسـیله او دل‌های مرده را زنده کن، و سـینه‌های دردمند را شـفا بخش، و به وسـیله او خواسـته‌های مختلف را به سوی حق گرد آور، و حدود به تعطیلی کشانده شده و احکام مهمل واقع شده را به وسـیله او برپا دار، تا اینکه هیچ حقی نماند جز آنکه ظاهر گردد، و عدالتی نماند جز آنکه روشن شود؛ و ما را ای پروردگار، از یاران او، و قوی کنندگان حکومت او، و فرمانبرداران امر او، و خشنود شوندگان از کار او، و تسلیم شدگان در برابر احکام او، و از کسانی که نیازی به تقیّه از آفریدگانت نداشته باشد، قرار ده.

و تو ای پروردگار، کسی هستی که سختی را برطرف می کنی، و به درمانده آن هنگام که تو را فرا بخواند پاسخ می‌دهی، و از گرفتاری بزرگ نجات می‌بخشـی؛ پس سختی را از ولیّ‌ات برطرف کن، و همان گونه که برای او وعده داده‌ای، او را جانشین در زمین قرار ده.

خدایا، مرا از بدخواهان خاندان محمد علیهم السـلام قرار مده، و مرا از دشـمنان خاندان محمد علیهم السـلام قرار مده، و مرا از کینه و خشم گیرندگان نسبت به محمد و خاندان محمد علیهم السلام قرار مده، که من از آن به تو پناه می‌برم، پس مرا پناه ده، و از تو امـان می‌خواهم، پس مرا در امـان خود گیر؛ خـدایا، بر محمـد و خانـدان محمـد درود فرست، و به خـاطر آنـان مرا نزد خودت از رسـتگاران در دنیـا و آخرت، و از نزدیکی‌یافتگـان قرار ده؛ بپـذیر، ای پروردگـار جهانیان. – . مصباح الزائز: ۲۲۰ – ۲۲۳ –

زیارت دیگری برای حضـرت علیه السـلام وجود دارد که به ندبه معروف است و آن از ناحیه پاک حضـرت علیه السـلام به ابو جعفر محمد پسر عبدالله حمیری رسیده و او دستور داده است که در سرداب مقدّس خوانده شود؛ که این است:

به نام خداونـد بخشـنده مهربان؛ نه خود در امر او فکر می کنند و نه از اولیای او می‌پذیرند، این حکمتی رسا است، ولی کسانی را که ایمان نمی‌آورند، بیم دادن سودی نمی‌رساند؛ سـلام بر ما و بر بندگان شایسته خدا، سلام بر آل یاسین، آن همان فضلیت

روشن است، و خداوند برای کسی که او را به راه راست هدایت می کند، دارای فضلیت بزرگ است؛ ای آل یاسین، خداوند خلافتش، و دانش محل جریان امرش در آنچه قضا و مقدّر نموده و حتمی ساخته است، و در ملکوت خود آن را اراده نموده است را به شما واگذار نموده است، و پرده را برای شما کنار زده است، و شما ذخیره‌ها و گواهان و دانشمندان و امانتداران و رهبران بندگان و بزرگان شهرها و برپا دارندگان احکام و درهای ایمان و از نسل پیامبران و برگزیده فرستادگان و خانواده انسان برگزیده پروردگار جهانیان هستید، و خداوند بخشش‌های نیکو را برای شما مقدّر نمود، و آن را نافذ و حتمی و همراه همیشگی شما قرار داد، و ما از خود چیزی نداریم، جز اینکه شما وسیله آن و راه دستیابی به آن هستید، خیر خواهی خداوند به دوستان شما همان نعمت الهی است و انتقام او از دشمنانتان، همان خشم و کیفر است؛ از این رو هیچ نجات و پناهی، و هیچ راه گریزی جز شما ای چشمان نظاره‌گر خداوند، و دارندگان معرفت او، و جایگاه‌های توحیدش در زمین و آسمان، وجود ندارد؛ و تو ای سرور من و ای حجت و باقی گذاشته شده خداوند، کمال نعمت خدا، و وارث پیامبران و جانشینان او هستی؛ همان کسی که در روزگار خویش ایشان را (به عنوان خلیفه خداوند) درک کرده ایم و شما صاحب رجعتی هستی که طبق وعده پروردگار ما محقق است همان رجعتی که دولت حق در آن تشکیل میشود و فرج ما در آن است و یاری پروردگار و عزت ما در آن متحقق میشود.

سلام بر تو ای پرچمِ بلندِ افراشته، و ای دانشِ ریزان، و ای فریادرس و رحمتِ گسترده، و این وعده ای غیر قابل دروغ پنداشتن است؛ سلام بر تو ای صاحب بینایی و شنوایی، همان کسی که میثاق‌هایش به چشم خدا است، و عهدهایش در دست خدا، و فرمانروایی‌اش به قدرت خدا است؛ تو آن حکیمی هستی که خشم او را به شتاب، و بخشنده‌ای که محافظه کاری او را به بخل وا نمی‌دارد، و دانشمندی که تعصب او را نادان نمی‌گرداند، مجاهدت تو در راه خدا دقیقاً همان خواست خدا است، و مبارزه تو در راه خدا دقیقاً همان انتقام گرفتن او است، و شکیبایی تو در راه خدا دقیقاً همان بردباری خدا است، و سپاسگزاری تو برای خداوند دقیقاً همان فزونی دادن و رحمت خدا است.

سلام بر تو ای کسی که به وسیله خداوند محافظت شده‌ای، همان کسی که خداوند نور و روشنایی روبرو و پشت سر و طرف راست و طرف چپ و بالا و پایین او است؛ سلام بر تو ای کسی که نور گوش و دیده‌اش در قدرت خداوند ذخیره شده است؛ سلام بر تو ای وعده خدا که خود آن را تعهّد کرده است؛ سلام بر تو ای میثاق خداوند که بر آن پیمان گرفته و استوارش ساخته است؛ سلام بر تو ای دعوت کننده به سوی خدا و استوار کننده دین او؛ سلام بر تو ای جانشین خدا و یاری کننده حق او؛ سلام بر تو ای حجّت خدا و دلیل اراده او، سلام بر تو ای تلاوت کننده کتاب خدا و تفسیر کننده آن، سلام بر تو در تمام لحظه های شب و ساعت های روز، سلام بر تو ای باقی نهاده خدا در زمین، سلام بر تو آنگاه که می ایستی، و آنگاه که می نشینی، سلام بر تو آنگاه که – قرآن را – می خوانی و تبیین می کنی، سلام بر تو آنگاه که نماز می گزاری و قنوت می خوانی، سلام بر تو آنگاه که رکوع و سجود می آوری، سلام بر تو هنگامی که استعاذه می‌خوانی و تسبیح می گویی، سلام بر تو آنگاه که «لا اله الا الله» و «الله اکبر» می گویی، سلام بر تو آنگاه که – خدا را – می ستایی و آمرزش می خواهی، سلام بر تو آنگاه که که خدا را ستوده و مدح می کنی، سلام بر تو آن هنگام که شب می کنی، و آن هنگام شب را به صبح می‌رسانی .

سلام بر تو در شب آنگاه که – تاریکی اش گیتی را – فرو پوشد، و در روز آنگاه که روشنایی اش آشکار گردد، سلام بر تو در آخرت و در دنیا، سلام بر شما ای حجت‌های خداوند، و دعوت کنندگان و هدایتگران و حامیان و رهبران و امامان و

پیشوایان و سروران ما؛ سلام بر شما، شما نور ما و مایه مباهات ما در وقت نماز، و دستاویز ما برای دعا و نماز و روزه و طلب آمرزش و سایر اعمالمان هستید؛ سلام بر تو ای امامِ امان یافته، سلام بر تو ای امام آرزو شده، با همه سلام‌های جامع و فراگیر بر تو سلام باد.

ای مولای من، تو را گواه می گیرم که من شهادت می دهم: خدایی جز الله نیست و او یکتای بی همتا است، و حضرت محمّد، بنده و فرستاده او است و محبوبی جز او و خاندانش نیست؛ *و امیرالمؤمنین - علی - حجّت او است، و حسن حجّت او است، و حسین حجّت او است، و علیّ فرزند حسین حجّت او است، و محمّد فرزند علی حجّت او است، و جعفر فرزند محمّد حجّت او است، و موسی فرزند جعفر حجّت او است، و علی فرزند موسی حجّت او است، و محمّد فرزند علی حجّت او است، و علی فرزند محمّد حجّت او است، و حسن فرزند علی حجّت او است، و شهادت می دهم که تو حجّت خدا هستی، و پیامبران، دعوت کننده و مایه هدایت و کمال یافتن شما هستند، اول و آخر و پایان آن، شما هستید؛ و گواهی می‌دهم که بازگشت شما - به این دنیا قبل از قیامت - راست است و هیچ تردیدی در آن نیست، کسی که قبلاً ایمان نیاورده یا خیری در ایمان آوردن خود به دست نیاورده، ایمان آوردنش سود نمی بخشد. و گواهی می دهم که مرگ راست است، و آمدن دو فرشته پرسشگر - در گور - راست است، و از نو زنده شدن راست است، و برانگیخته شدن راست است، و - پل - صراط راست است، و در کمین گاه بودن خدا راست است، و ترازوی اعمال راست است، و رستاخیز راست است، و حسابرسی کردارها راست است، و بهشت و دوزخ راست است، پاداش به آن دو حق است، و نوید و هشدار به آن دو راست است، و اینکه شما برای شفاعت شایسته هستید، که نه باز می‌گردانده میشوید و نه کسی از شما پیشی میگیرد، و شما به خواست و فرمان خدا عمل می‌کنید، و برای خداوند رحمت و کلمه والا است، و خوبی و حجت پر نعمت خداوند به دست اوست، او آدمیان و پریان را آفرید تا او را عبادت کنند، و از بندگانش، عبادتش را خواست، پس عده‌ای بدبخت و عده‌ای سعادتمند هستند، کسی که با شما مخالفت کند بدبخت است، و کسی که از شما فرمانبرداری نماید، خوشبخت و سعادتمند است.

و تو ای مولای من، بر آن چه تو را بر آن شاهد گرفتم گواه باش، تو آن را نزد خود نگاه می‌داری و آن را برای من حفظ می‌کنی، و من بر آن گواه می‌میرم و بر آن محشور می‌شوم و با این گواهی (در مقابل خداوند) خواهم ایستاد در حالی که دوستدار شما و بیزار از دشمن شما هستم و دشمن میدارم کسی را که از شما نفرت دارد و محبت دارم به کسی که شما او را دوست دارید. حق همان است که شما آن را پسندیده باشید، و باطل همان که شما از آن ناخشنود شوید، تنها آنچه شما فرمان داده اید، شایسته است، و آنچه نهی فرموده اید، ناپسند است، و قضا و قدر حتمی آن است که خواست شما به آن اختصاص یافته است، و هر آنچه که سنت شما به آن اختصاص نیافته است، نابود شدنی است.

پس هیچ خدایی جز الله نیست، او یگانه است و هیچ شریکی ندارد، محمد، بنده و فرستاده او است، علی امیر مؤمنان و حجّت او است، و حسن حجّت او است، و حسین حجّت او است، و علیّ حجّت او است، و محمّد حجّت او است، و جعفر حجّت او است، و موسی حجّت او است، و علیّ حجّت او است، و محمّد حجّت او است، و علی حجّت او است، و حسن حجّت او است، و شهادت می دهم که تو حجّت خدا هستی، و شما حجت‌ها و برهان‌های خداوند هستید؛ ای مولای من، از بیعتی که خداوند از من گرفته است، که آن همان مبارزه در راه خدا است که با آن جان‌های مؤمنان را خریده است، شادمان هستم؛ پس دل من به خداوند یکتای بی‌همتا و به فرستاده او، و به امیر المؤمنین، و به شما ای مولای من، از نخستین تا واپسین شما ایمان دارد؛ و

یاری من همواره برای شما آماده، و دوستی من برای شما از روی اخلاص است؛ و بیزاری‌ام از دشمنان شما، یعنی اهل خشم و جدال، ثابت و همیشگی است، برای خونخواهی شما من دوستدار تنها هستم، و خداوند معبود راستین، مرا برای آن بگمارد، خدایا اجابت کن، خدایا اجابت کن، من در آنچه در آن به تو نزدیک گشتم و متوسل شدم، جز تو چه کسی را دارم؟ تو مرا محافظت می‌کنی از آنچه به واسطه‌اش به تو تقرّب جستم، ای پناه و آبرو و برکت خداوند، مرا بی نیاز گردان و به خودت نزدیک کن، مرا دریاب، و به خودت متصل گردان و از خودت جدا مکن.

خدایا، توسّل و تقرّب من به تو به واسطه آنها است؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا به آنان متصل گردان، و از آنان جدا مکن، به واسطه حجت خودت مرا حفظ کن؛ درود و سلام تو بر آل یاسین باد؛ مولای من، تو مایه مباهات نزد خداوند، که پروردگار تو و پروردگار من است، هستی؛ که به راستی او ستوده گرامی است. خدایا، به نامت که او را از آن آفریدی و در تو مستقر گشت، و او هرگز از تو به چیز دیگری بیرون نمی‌رود، ای ایجاد شدن، ای ایجاد کننده، ای والا مرتبه، ای پاک و منزّه گشته، ای مهربانی کننده، ای دلسوز، از تو می‌خواهم همان گونه که او را لطیف آفریدی، بر محمد پیامبر رحمت تو، و کلمه نور تو، و پدر هدایتگران به رحمت تو است، درود فرستی؛ و قلبم را با نور یقین، و سینه‌ام را با نور ایمان، و اندیشه‌ام را با نور ثبات، و اراده‌ام را با نور توفیق، و هوشیاری‌ام را با نور دانش، و نیرویم را با نور عمل، و زبانم را با نور راستی، و دینم را با نور بصیرت از جانب خودت، و دیده‌ام را با نور روشنایی، و گوشم را با نور شنیدن حکمت، و دوستی‌ام را با نور دوستی با محمد و خاندان محمد علیهم السلام، و جانم را با نور بیزاری از دشمنان محمد و دشمنان خاندان محمد پر کن، تا در حالی تو را دیدار کنم که به عهد و میثاق خود وفا کرده باشم؛ و ای سرپرست و ای ستوده، رحمتت مرا در بر گیرد. دعایم در منظر دید آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم است و تو ای حجت خدا دعایم را میشنوی پس تو سبب های اجابت دعایم را فراهم کن، تا به آن چنگ آویزم؛ شنوایی و خشنودی من همراه تو، همراه تو، همراه تو است، ای بزرگوار. -. مصباح الزائر: ۲۲۳ - ۲۲۵ -

**[ترجمه]

أَقُولُ

قَالَ مُؤَلِّفُ الْمَزَارِ الْكَبِيرِ حَدَّثَنَا الشَّيْخُ الْفَقِيهُ أَبُو مُحَمَّدٍ عَرَبِيُّ بْنُ مُسَافِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِدَارِهِ بِالْحِلَّهِ فِی شَهْرِ رَبِیعٍ الْأَوَّلِ سَنَهَ ثَلَاثٍ وَ سَبْعِینَ وَ خَمْسِمِائَهٍ وَ حَدَّثَنِی الشَّیْخُ أَبُو الْبَقَاءِ هِبَهُ اللَّهِ بْنُ نَمَاءِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ حُمْدُونٍ قَالا جَمِیعاً حَدَّثَنَا الشَّیْخُ الْأَمِینُ الْحُسَیْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ طَحَّالٍ الْبَغْدَادِیُّ ره بِمَشْهَدِ مَوْلَانَا أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ قَالَ حَدَّثَنَا الشَّیْخُ الْمُفِیدُ أَبُو عَلِیٍّ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ بِالْمَشْهَدِ الْمَذْکُورِ عَنْ وَالِدِهِ أَبِی جَعْفَرٍ الطُّوسِیِّ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَشْنَاسَ الْبَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی الْقُمِّیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ زَنْجَوَیْهِ الْقُمِّیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ.

قَالَ قَالَ أَبُو عَلِیٍّ الْحَسَنُ بْنُ أَشْنَاسَ وَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْمُفَضَّلِ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَیْدِ اللَّهِ الشَّیْبَانِیُّ أَنَّ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیَّ أَخْبَرَهُ وَ أَجَازَ لَهُ جَمِیعَ مَا رَوَاهُ: أَنَّهُ خَرَجَ إِلَیْهِ مِنَ النَّاحِیَهِ الْمُقَدَّسَهِ حَرَسَهَا اللَّهُ بَعْدَ الْمَسَائِلِ وَ الصَّلَاهِ وَ التَّوَجُّهِ أَوَّلُهُ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ لَـا لِأَمْرِ اللَّهِ تَعْقِلُونَ وَ لَـا مِنْ أَوْلِيَـائِهِ تَقْبَلُونَ حِكْمَهٌ بالِغَهٌ عَنْ قَوْمٍ لا يُؤْمِنُونَ وَ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ فَإِذَا أَرَدْتُمُ التَّوَجُّهَ بِنَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ إِلَيْنَا فَقُولُوا كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ مَنْ يَهْدِيهِ صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِيمَ.

التَّوَجُّهَ: قَدْ آتَاكُمُ اللَّهُ يَا آلَ يَاسِينَ خِلَافَتَهُ وَ مَجَارِيَ أَمْرِهِ.

**[ترجمه]نویسنده کتاب المزار الکبیر گفته است: شیخ فقیه، ابو محمد عربی پسر مسافر در منزل خود در شهر حلّه، در ماه ربیع الأول سال ۵۷۳ برای ما نقل کرد؛ و شیخ ابو البقاء هبه لله پسر نماء پسر علی پسر حمدون، برایم نقل کرد، و این هر دو گفته‌اند: شیخ امین حسین پسر احمد پسر محمد پسر علی پسر طحال بغدادی - که رحمت خداوند بر او باد، - در زیارتگاه سرورمان امیرالمؤمنین علی فرزند ابی‌طالب - که درودهای خداوند بر او باد، - برای ما نقل کرد و گفت: شیخ مفید ابو علی حسن پسر محمد طوسی - که خداوند از او خشنود باد، - در زیارتگاه پیش گفته، به نقل از پدرش ابی جعفر طوسی -که خداوند از او خشنود باد، - از محمد پسر اسماعیل، از محمد پسر اشناس پارچه‌فروش، از محمد پسر احمد پسر یحیی قمی، از محمد پسر علی پسر زنجویه قمی، از محمد پسر عبدالله پسر جعفر حمیری برای ما نقل کرد.

وی گفت: ابو علی حسن پسر اشناس برای ما گفت و همچنین به ما خبر داد ابو المفضّل محمد پسر عبیدالله شیبانی به ما خبر داد که اباجعفر محمد پسر عبدالله پسر جعفر حمیری به او خبر داده و نقل تمام آنچه را که روایت کرده است، اجازه داده است؛ مبنی بر اینکه روزی از ناحیه مقدّسه - که خداوند آن را ایمن نگاه دارد، - نوشته ای به سوی او بیرون آمد، و بعد از جواب دادن به سوالات و درود فرستادن (به محمد و آل محمد) و توجه (به ایشان)، در آن نوشته آمده بود: به نام خداوند بخشنده مهربان؛ نه خود در امر او فکر می کنند و نه از اولیای او می‌پذیرند، این حکمتی رسا است، ولی کسانی را که ایمان نمی‌آورند، بیم دادن سودی نمی‌رساند؛ سلام بر ما و بر بندگان شایسته خدا؛ هرگاه خواستید به واسطه ما به سوی خدا و ما روی آورید، آن گونه که خدای متعال فرموده است، بگویید: سلام بر آل یاسین، آن همان فضلیت روشن است، و خداوند برای کسی که او را به راه راست خود هدایت می کند، دارای فضلیت بزرگ است.

توجه: ای آل یاسین، به یقین، خداوند خلافت و محل جریان امر خود را به شما واگذار نموده است.

**[ترجمه]

أقول

و ساق الدعاء إلى آخر ما مر ثم قال ره في المزار الكبير ذكر التوجه إلى الحجه صاحب الزمان صلوات الله عليه بالزياره بعد صلاه اثنتي عشره ركعه(۲).

ص: ۹۶

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۲۳- ۲۲۵.

٢- ٢. المزار الكبير ص ١٨٨.

قَالَ أَبُو عَلِيٍّ الْحَسَنُ بْنُ أَشْنَاسَ وَ أَخْبَرَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّعْجَلِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ حَمْزَةُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَبِيبٍ قَالَ عَرَّفَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ شَوْقِي إِلَى رُؤْيَةِ مَوْلَانَا عليه السلام فَقَالَ لِي مَعَ الشَّوْقِ تَشْتَهِي أَنْ تَرَاهُ فَقُلْتُ لَهُ نَعَمْ فَقَالَ لِي شَكَرَ اللَّهُ لَكَ شَوْقَكَ وَ أَرَاكَ وَجْهَهُ فِي يُسْرٍ وَ عَافِيَةٍ لَا تَلْتَمِسْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَنْ تَرَاهُ فَإِنَّ أَيَّامَ الْغَيْبَةِ تَشْتَاقُ إِلَيْهِ وَ لَا تَسْأَلِ الِاجْتِمَاعَ مَعَهُ إِنَّهَا عَزَائِمُ اللَّهِ وَ التَّسْلِيمُ لَهَا أَوْلَى وَ لَكِنْ تَوَجَّهْ إِلَيْهِ بِالزِّيَارَةِ وَ أَمَّا كَيْفَ يَعْمَلُ وَ مَا أَمْلَاهُ عِنْدَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ فَانْسَخُوهُ مِنْ عِنْدِهِ وَ هُوَ التَّوَجُّهُ إِلَى الصَّاحِبِ بِالزِّيَارَةِ بَعْدَ صَلَاةِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً تَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فِي جَمِيعِهَا رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ تُصَلِّي عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ تَقُولُ قَوْلَ اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ- سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ إِمَامُهُ مَنْ يَهْدِيهِ صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِيمَ وَ قَدْ آتَاكُمُ اللَّهُ خِلَافَتَهُ يَا آلَ يَاسِينَ وَ ذَكَرْنَا فِي الزِّيَارَةِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ (۱).

**[ترجمه]و دعا را تا آخر آنچه گذشت ادامه داد. نویسنده المزار الکبیر - که رحمت خداوند بر او باد، - سپس گفته است: این ذکری است برای توجه به سوی حضرت حجت، صاحب الزمان علیه السلام در زیارت ایشان که بعد از دوازده رکعت نماز است. - . المزار الکبیر: ۱۸۸ -

احمد پسر ابراهیم گفت: به ابوجعفر محمد پسر عثمان از اشتیاقم برای دیدن مولایمان علیه السلام شکایت کردم و او به من گفت: آیا با وجود شور و اشتیاق، خواستار دیدن او - نیز - هستی؟ گفتم: بله؛ گفت: خداوند به شور و اشتیاق تو پاداش نیک دهد و چهره او را در آسانی و عافیت به تو نمایان سازد، ای ابا عبدالله، اصرار مکن که او را ببینی؛ چون روزهای غیبت نیز (مانند تو) مشتاق آن حضرت هستند و بودن در کنارش را طلب نکن؛ چون غیبت از ارادههای بزرگ خدا است، و تسلیم در برابر خواست خدا شایستهتر میباشد؛ اما با زیارت به سوی او روی آور؛ اما همان گونه عمل کنید که محمد پسر علی عمل میکرد و حضرت به او املاء کرده بود؛ از متنی که پیش او وجود دارد، نسخهبرداری کنید و آن، توجه به سوی صاحب الزمان با زیارت، بعد از نماز دوازده رکعتی است که دو رکعت دو رکعت به جای میآوری و در همه آنها که دو رکعتی هستند، «قل هو الله أحد» را میخوانی، و سپس بر محمد و خاندان او درود میفرستی و کلام خداوند بزرگ را میگویی که فرموده است: سلام بر آل یاسین، آن همان فضیلت روشن از جانب خدا است، و خداوند صاحب فضیلت بزرگ است، و امام او کسی است که او را به راه مستقیم هدایت میکند؛ ای آل یاسین، همانا خداوند خلافتش را بر عهده شما نهاد؛ - که ما در زیارت بیان کردیم؛ - و خداوند بر پیشوایمان حضرت محمد و خاندان پاک او درود فرستد. - . المزار الکبیر: ۱۹۴ -

**[ترجمه]

و لعله أشار بقوله و ذکرنا فی الزیاره إلی أنه یتلو بعد ذلک زیاره الندبه کما مر فظهر من هذا الخبر أن الصلاه قبل الزیاره و أنها اثنتا عشره رکعه.

ثُمَّ قَالَ السَّيِّدُ رَحِمَهُ اللَّهُ زِيَارَةٌ أُخْرَى لَهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ: تُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَ تَقُولُ بَعْدَهُمَا سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ الْعَامُّ وَ صَلَوَاتُهُ وَ بَرَكَاتُهُ الدَّائِمَةُ عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ وَ وَلِيِّهِ فِي أَرْضِهِ وَ بِلَادِهِ وَ خَلِيفَتِهِ فِي خَلْقِهِ وَ عِبَادِهِ وَ سُلَالَةِ النُّبُوَّةِ وَ بَقِيَّةِ الْعِتْرَةِ وَ الصَّفْوَةِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ مُظْهِرِ الْإِيمَانِ وَ مُعْلِنِ أَحْكَامِ الْقُرْآنِ وَ مُطَهِّرِ الْأَرْضِ وَ نَاشِرِ الْعَدْلِ فِي الطُّولِ وَ الْعَرْضِ وَ الْحُجَّةِ الْقَائِمِ الْمَهْدِيِّ الْإِمَامِ الْمُنْتَظَرِ الْمَرْضِيِّ الطَّاهِرِ ابْنِ الْأَئِمَّةِ الْمَعْصُومِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ مُسْتَوْدَعَ حُكْمِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا

عِصْمَهَ الدِّینِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِینَ الْمُسْتَضْعَفِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ

۱- ۱. المزار الکبیر ص ۱۹۴.

يَا مُذِلَّ الْكَافِرِينَ الْمُتَكَبِّرِينَ.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ صَاحِبَ الزَّمَانِ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الْحُجَجِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ سَلَامَ مُخْلِصٍ لَكَ فِي الْوَلَاءِ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْمَهْدِيُّ قَوْلًا وَ فِعْلًا وَ أَنَّكَ الَّذِي تَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلًا عَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَكَ وَ سَهَّلَ مَخْرَجَكَ وَ قَرَّبَ زَمَانَكَ وَ كَثَّرَ أَنْصَارَكَ وَ أَعْوَانَكَ وَ أَنْجَزَ لَكَ وَعْدَكَ فَهُوَ أَصْدَقُ الْقَائِلِينَ وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّهً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوارِثِينَ يَا مَوْلَايَ حَاجَتِي كَذَا وَ كَذَا فَاشْفَعْ لِي إِلَى رَبِّكَ فِي نَجَاحِهَا وَ ادْعُ بِمَا أَحْبَبْتَ وَ تَنْصَرِفُ وَ لَا تُحَوِّلْ وَجْهَكَ حَتَّى تَخْرُجَ مِنَ الْبَابِ (۱).

**[ترجمه]شاید با عبارت: «ما در زیارت بیان کردیم»،

اشاره به این دارد که بعد از آن، زیارت ندبه را آن گونه که بیان شد، بخواند؛ و از این روایت روشن گشت که نماز قبل از زیارت، و دوازده رکعت است.

سپس سید - که رحمت خداوند بر او باد، - گفته است: زیارت دیگری نیز برای حضرت علیه السلام وجود دارد که دو رکعت نماز می‌خوانی و بعد از آن می گویی: سلام و درود کامل و تام، فراگیر و جامع خداوند، و درودها و برکت‌های همیشگی او بر حجت و ولیّ خدا در زمین و شهرهایش، و جانشین او در میان آفریدگان و بندگانش، نسل نبوّت، و باقیمانده عترت و برگزیدگان از جانب خدا، صاحب الزمان، آشکار کننده ایمان، و بیان کننده احکام قرآن، پاک گرداننده زمین، و گستراننده عدالت در طول و عرض آن، و حجت برپا خیزنده، مهدی، امام منتظر خشنود از خدا، پاک و فرزند امامان معصوم باد. سلام بر تو ای وارث دانش پیامبران، و امانتدار حکمت‌های جانشینان، سلام بر تو ای دستاویز دین، سلام بر تو ای عزت بخش مؤمنان به ضعف کشانده شده، سلام بر تو ای خوار کننده کافران سرکش.

سلام بر تو ای مولای من صاحب الزمان، ای پسر رسول خدا، سلام بر تو ای پسر امیرالمؤمنین، سلام بر تو ای پسر فاطمه زهرا، سرور زنان عالم، سلام بر تو ای پسر امامان که حجت بر تمامی آفریدگان هستند، سلام بر تو ای مولای من، سلام کسی که در ولایت به تو اخلاص دارد، گواهی می‌دهم که تو در گفتار و کردار امام هدایت یافته هستی، و تو کسی هستی که زمین را از عدل و داد پر می کنی، خداوند فرج تو را زودتر برساند، و بیرون آمدن تو را آسان گرداند، و زمان تو را نزدیک نماید، و یاران و همراهانت را زیاد گرداند، و وعده‌ات را به انجام رساند، که او صادق‌ترین گویندگان است - که فرموده است: - «و خواستیم بر کسانی که در آن سرزمین فرو دست شده بودند، منّت نهیم و آنان را پیشوایان [مردم] گردانیم، و ایشان را وارث [زمین] کنیم.» ای مولای من، حاجتم چنین و چنان است، پس در نزد پروردگارت برای برآورده شدن آن وساطت کن. بعد از آن به دلخواه دعا کن و برگرد، و تا بیرون آمدن از در، صورت خود را برنگردان. - . مصباح الزائر: ۲۲۵ - ۲۲۶ -

**[ترجمه]

سیأتی سند هذه الزیاره فی باب رقاع الحوائج و فیه أنه یقرأ فی الرکعه الأولی بعد الفاتحه سوره إنا فتحنا و فی الثانیه إذا جاء

نصر الله.

زِیَارَهٌ أُخْرَی لَهُ علیه السلام قَدْ تَقَدَّمَ ذِکْرُ الِاسْتِئْذَانِ فِی أَوَّلِ زِیَارَتِهِ علیه السلام فَأَغْنَی ذَلِکَ عَنِ الْإِعَادَهِ فِی کُلِّ زِیَارَهٍ: فَإِذَا دَخَلْتَ بَعْدَ الْإِذْنِ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ خَلِیفَهَ رَسُولِهِ وَ آبَائِهِ الْأَئِمَّهِ الْمَعْصُومِینَ الْمَهْدِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حَافِظَ أَسْرَارِ رَبِّ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِلْمِ الْمُرْسَلِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا بَقِیَّهَ اللَّهِ مِنَ الصَّفْوَهِ الْمُنْتَجَبِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَنْوَارِ الزَّاهِرَهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَشْبَاحِ الْبَاهِرَهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الصُّوَرِ النَّیِّرَهِ الطَّاهِرَهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ کَنْزِ الْعُلُومِ الْإِلَهِیَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حَافِظَ مَکْنُونِ الْأَسْرَارِ الرَّبَّانِیَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ خَضَعَتْ لَهُ الْأَنْوَارُ الْمَجْدِیَّهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا بَابَ اللَّهِ الَّذِی لَا یُؤْتَی إِلَّا مِنْهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَبِیلَ اللَّهِ الَّذِی مَنْ سَلَکَ غَیْرَهُ هَلَکَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حِجَابَ اللَّهِ الْأَزَلِیِّ الْقَدِیمِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ شَجَرَهِ طُوبَی وَ سِدْرَهِ الْمُنْتَهَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ الَّذِی لَا یُطْفَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ الَّتِی

ص: ۹۸

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۲۵- ۲۲۶.

لَا تَخْفَى السَّلَامُ عَلَيْکَ یَا لِسَانَ اللَّهِ الْمُعَبِّرَ عَنْهُ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَجْهَ اللَّهِ الْمُتَقَلِّبَ بَيْنَ أَظْهُرِ عِبَادِهِ سَلَامَ مَنْ عَرَفَکَ بِمَا تَعَرَّفْتَ بِهِ إِلَيْهِ وَ نَعَتَکَ بِبَعْضِ نُعُوتِکَ الَّتِی أَنْتَ أَهْلُهَا وَ فَوْقُهَا.

أَشْهَدُ أَنَّکَ الْحُجَّهُ عَلَى مَنْ مَضَى وَ مَنْ بَقِیَ وَ أَنَّ حِزْبَکَ هُمُ الْغَالِبُونَ وَ أَوْلِيَاءَکَ هُمُ الْفَائِزُونَ وَ أَعْدَاءَکَ هُمُ الْخَاسِرُونَ وَ أَنَّکَ حَائِزُ كُلِّ عِلْمٍ وَ فَاتِقُ كُلِّ رَتْقٍ وَ مُحَقِّقُ كُلِّ حَقٍّ وَ مُبْطِلُ كُلِّ بَاطِلٍ وَ سَابِقٌ لَا يُلْحَقُ رَضِيتُ بِکَ يَا مَوْلَایَ إِمَاماً وَ هَادِياً وَ وَلِيّاً وَ مُرْشِداً لَا أَبْتَغِی بِکَ بَدَلًا وَ لَا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِکَ وَلِيّاً وَ أَنَّکَ الْحَقُّ الثَّابِتُ الَّذِی لَا رَيْبَ فِيهِ لَا أَرْتَابُ وَ لَا أَغْتَابُ لِأَمَدِ الْغَيْبَهِ وَ لَا أَتَحَيَّرُ لِطُولِ الْمُدَّهِ وَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ بِکَ حَقٌّ وَ نُصْرَتَهُ لِدِينِهِ بِکَ صِدْقٌ طُوبَى لِمَنْ سَعِدَ بِوَلَايَتِکَ وَ وَيْلٌ لِمَنْ شَقِیَ بِجُحُودِکَ وَ أَنْتَ الشَّافِعُ الْمُطَاعُ الَّذِی لَا يُدَافَعُ ذَخَرَکَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لِنُصْرَهِ الدِّينِ وَ إِعْزَازِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الِانْتِقَامِ مِنَ الْجَاحِدِينَ الْأَعْمَالُ مَوْقُوفَهٌ عَلَى وَلَايَتِکَ وَ الْأَقْوَالُ مُعْتَبَرَهٌ بِإِمَامَتِکَ مَنْ جَاءَ بِوَلَايَتِکَ وَ اعْتَرَفَ بِإِمَامَتِکَ قُبِلَتْ أَعْمَالُهُ وَ صُدِّقَتْ أَقْوَالُهُ وَ تُضَاعَفُ لَهُ الْحَسَنَاتُ وَ تُمْحَى عَنْهُ السَّيِّئَاتُ وَ مَنْ زَلَّ عَنْ مَعْرِفَتِکَ وَ اسْتَبْدَلَ بِکَ غَيْرَکَ أَكَبَّهُ اللَّهُ عَلَى مَنْخِرَيْهِ فِی النَّارِ وَ لَمْ يَقْبَلْ لَهُ عَمَلًا وَ لَمْ يُقِمْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَهِ وَزْناً.

أَشْهَدُ يَا مَوْلَایَ أَنَّ مَقَالِی ظَاهِرُهُ كَبَاطِنِهِ وَ سِرُّهُ كَعَلَانِيَتِهِ وَ أَنْتَ الشَّاهِدُ عَلَیَّ بِذَلِکَ وَ هُوَ عَهْدِی إِلَيْکَ وَ مِيثَاقِی الْمَعْهُودُ لَدَيْکَ إِذْ أَنْتَ نِظَامُ الدِّينِ وَ عِزُّ الْمُوَحِّدِينَ وَ يَعْسُوبُ الْمُتَّقِينَ وَ بِذَلِکَ أَمَرَنِی فِيکَ رَبُّ الْعَالَمِينَ.

فَلَوْ تَطَاوَلَتِ الدُّهُورُ وَ تَمَادَتِ الْأَعْصَارُ لَمْ أَزْدَدْ بِکَ إِلَّا يَقِيناً وَ لَکَ إِلَّا حُبّاً وَ عَلَيْکَ إِلَّا اعْتِمَاداً وَ لِظُهُورِکَ إِلَّا تَوَقُّعاً وَ مُرَابَطَهً بِنَفْسِی وَ مَالِی وَ جَمِيعِ مَا أَنْعَمَ بِهِ عَلَیَّ رَبِّی فَإِنْ أَدْرَكْتُ أَيَّامَکَ الزَّاهِرَهَ وَ أَعْلَامَکَ الظَّاهِرَهَ وَ دَوْلَتَکَ الْقَاهِرَهَ فَعَبْدٌ مِنْ عَبِيدِکَ مُعْتَرِفٌ بِحَقِّکَ مُتَصَرِّفٌ بَيْنَ أَمْرِکَ وَ نَهْيِکَ أَرْجُو

بِطَاعَتِكَ الشَّهَادَهَ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ بِوَلَايَتِكَ السَّعَادَهَ فِيمَا لَدَيْكَ وَ إِنْ أَدْرَكَنِیَ الْمَوْتُ قَبْلَ ظُهُورِكَ فَأَتَوَسَّلُ بِكَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ يَجْعَلَ لِی كَرَّهً فِی ظُهُورِكَ وَ رَجْعَهً فِی أَيَّامِكَ لِأَبْلُغَ مِنْ طَاعَتِكَ مُرَادِی وَ أَشْفِیَ مِنْ أَعْدَائِكَ فُؤَادِی يَا مَوْلَایَ وَقَفْتُ فِی زِيَارَتِی إِيَّاكَ مَوْقِفَ الْخَاطِئِينَ الْمُسْتَغْفِرِينَ النَّادِمِينَ أَقُولُ عَمِلْتُ سُوءاً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِی وَ عَلَى شَفَاعَتِكَ يَا مَوْلَایَ مُتَّكَلِی وَ مُعَوَّلِی وَ أَنْتَ رُكْنِی وَ ثِقَتِی وَ وَسِيلَتِی إِلَى رَبِّی وَ حَسْبِی بِكَ وَلِيّاً وَ مَوْلًى وَ شَفِيعاً وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانِی لِوَلَايَتِكَ وَ مَا كُنْتُ لِأَهْتَدِیَ لَوْ لَا أَنْ هَدَانِیَ اللَّهُ حَمْداً يَقْتَضِی ثَبَاتَ النِّعْمَهِ وَ شُكْراً يُوجِبُ الْمَزِيدَ مِنْ فَضْلِهِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَایَ وَ عَلَى آبَائِكَ مَوَالِیَّ الْأَئِمَّهِ الْمُهْتَدِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ عَلَيَّ مِنْكُمُ السَّلَامُ.

ثُمَّ صَلِّ صَلَاهَ الزِّيَارَهِ وَ قَدْ تَقَدَّمَ بَيَانُهَا فِی الزِّيَارَهِ الْأُولَى فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْهَا فَقُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْهَادِينَ الْمَهْدِيِّينَ الْعُلَمَاءِ الصَّادِقِينَ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ دَعَائِمِ دِينِكَ وَ أَرْكَانِ تَوْحِيدِكَ وَ تَرَاجِمَهِ وَحْيِكَ وَ حُجَجِكَ عَلَى خَلْقِكَ وَ خُلَفَائِكَ فِی أَرْضِكَ فَهُمُ الَّذِينَ اخْتَرْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَ اصْطَفَيْتَهُمْ عَلَى عِبَادِكَ وَ ارْتَضَيْتَهُمْ لِدِينِكَ وَ خَصَصْتَهُمْ بِمَعْرِفَتِكَ وَ جَلَّلْتَهُمْ بِكَرَامَتِكَ وَ غَذَّيْتَهُمْ بِحِكْمَتِكَ وَ غَشَّيْتَهُمْ بِرَحْمَتِكَ وَ زَيَّنْتَهُمْ بِنِعْمَتِكَ وَ أَلْبَسْتَهُمْ مِنْ نُورِكَ وَ رَفَعْتَهُمْ فِی مَلَكُوتِكَ وَ حَفَفْتَهُمْ بِمَلَائِكَتِكَ وَ شَرَّفْتَهُمْ بِنَبِيِّكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَيْهِمْ صَلَاهً زَاكِيَهً نَامِيَهً كَثِيرَهً طَيِّبَهً دَائِمَهً لَا يُحِيطُ بِهَا إِلَّا أَنْتَ وَ لَا يَسَعُهَا إِلَّا عِلْمُكَ وَ لَا يُحْصِيهَا أَحَدٌ غَيْرُكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ الْمُحْيِی لِسُنَّتِكَ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ الدَّاعِی إِلَيْكَ الدَّلِيلِ عَلَيْكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِی أَرْضِكَ وَ شَاهِدِكَ عَلَى عِبَادِكَ.

اللَّهُمَّ أَعِزَّ نَصْرَهُ وَ امْدُدْ فِی عُمُرِهِ وَ زَيِّنِ الْأَرْضَ بِطُولِ بَقَائِهِ اللَّهُمَّ اكْفِهِ بَغْيَ الْحَاسِدِينَ وَ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ الْكَائِدِينَ وَ ازْجُرْ عَنْهُ إِرَادَهَ الظَّالِمِينَ وَ خَلِّصْهُ مِنْ أَيْدِی الْجَبَّارِينَ اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِی نَفْسِهِ وَ ذُرِّيَّتِهِ وَ شِيعَتِهِ وَ رَعِيَّتِهِ وَ

خاصَّتِهِ وَ عَامَّتِهِ وَ مِنْ جَمِيعِ أَهْلِ الدُّنْيَا مَا تُقِرُّ بِهِ عَيْنَهُ وَ تَسُرُّ بِهِ نَفْسَهُ وَ بَلِّغْهُ أَفْضَلَ أَمَلِهِ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ ثُمَّ ادْعُ اللَّهَ بِمَا أَحْبَبْتَ (۱).

زِيَارَهٌ أُخْرَی مُسْتَحْسَنَهٌ يُزَارُ بِهَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ سَلَامُهُ تَقُولُ: السَّلَامُ عَلَی الْحَقِّ الْجَدِيدِ وَ الْعَالِمِ الَّذِی عِلْمُهُ لَا يَبِيدُ السَّلَامُ عَلَی مُحْيِی الْمُؤْمِنِينَ وَ مُبِيرِ الْکَافِرِينَ السَّلَامُ عَلَی مَهْدِیِّ الْأُمَمِ وَ جَامِعِ الْکَلِمِ السَّلَامُ عَلَی خَلَفِ السَّلَفِ وَ صَاحِبِ الشَّرَفِ السَّلَامُ عَلَی حُجَّهِ الْمَعْبُودِ وَ کَلِمَهِ الْمَحْمُودِ السَّلَامُ عَلَی مُعِزِّ الْأَوْلِيَاءِ وَ مُذِلِّ الْأَعْدَاءِ السَّلَامُ عَلَی وَارِثِ الْأَنْبِيَاءِ وَ خَاتَمِ الْأَوْصِيَاءِ السَّلَامُ عَلَی الْقَائِمِ الْمُنْتَظَرِ وَ الْعَدْلِ الْمُشْتَهَرِ السَّلَامُ عَلَی السَّيْفِ الشَّاهِرِ وَ الْقَمَرِ الزَّاهِرِ وَ النُّورِ الْبَاهِرِ السَّلَامُ عَلَی شَمْسِ الظَّلَامِ وَ بَدْرِ التَّمَامِ السَّلَامُ عَلَی رَبِيعِ الْأَنَامِ وَ نَضْرَهِ الْأَيَّامِ السَّلَامُ عَلَی صَاحِبِ الصَّمْصَامِ وَ فَلَّاقِ الْهَامِ السَّلَامُ عَلَی صَاحِبِ الدِّينِ الْمَأْثُورِ وَ الْکِتَابِ الْمَسْطُورِ السَّلَامُ عَلَی بَقِيَّهِ اللَّهِ فِی بِلَادِهِ وَ حُجَّتِهِ عَلَی عِبَادِهِ الْمُنْتَهَی إِلَيْهِ مَوَارِيثُ الْأَنْبِيَاءِ وَ لَدَيْهِ مَوْجُودٌ آثَارُ الْأَصْفِيَاءِ الْمُؤْتَمَنِ عَلَی السِّرِّ وَ الْوَلِیِّ لِلْأَمْرِ.

السَّلَامُ عَلَی الْمَهْدِیِّ الَّذِی وَعَدَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ الْأُمَمَ أَنْ يَجْمَعَ بِهِ الْکَلِمَ وَ يَلُمَّ بِهِ الشَّعَثَ وَ يَمْلَأَ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلًا وَ يُمَکِّنَ لَهُ وَ يُنْجِزَ بِهِ وَعْدَ الْمُؤْمِنِينَ أَشْهَدُ يَا مَوْلَایَ أَنَّکَ وَ الْأَئِمَّهَ مِنْ آبَائِکَ أَئِمَّتِی وَ مَوَالِیَّ فِی الْحَيَاهِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ أَسْأَلُکَ يَا مَوْلَایَ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی فِی صَلَاحِ شَأْنِی وَ قَضَاءِ حَوَائِجِی وَ غُفْرَانِ ذُنُوبِی وَ الْأَخْذِ بِيَدِی فِی دِينِی وَ دُنْيَایَ وَ آخِرَتِی لِی وَ لِإِخْوَانِی وَ أَخَوَاتِیَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ کَافَّهً إِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ.

ثُمَّ صَلِّ صَلَاهَ الزِّيَارَهِ بِمَا قَدَّمْنَاهُ فَإِذَا فَرَغْتَ فَقُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی حُجَّتِکَ فِی أَرْضِکَ وَ خَلِيفَتِکَ فِی بِلَادِکَ الدَّاعِی إِلَی سَبِيلِکَ وَ الْقَائِمِ بِقِسْطِکَ وَ الْفَائِزِ بِأَمْرِکَ وَلِیِّ الْمُؤْمِنِينَ وَ مُبِيرِ الْکَافِرِينَ وَ مُجَلِّی الظُّلْمَهِ وَ مُنِيرِ الْحَقِ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۲۶- ۲۲۸.

وَ الصَّادِعِ بِالْحِكْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ الصِّدْقِ وَ كَلِمَتِکَ وَ عَيْبَتِکَ وَ عَيْنِکَ فِی أَرْضِکَ الْمُتَرَقِّبِ الْخَائِفِ الْوَلِيِّ النَّاصِحِ سَفِينَهِ النَّجَاهِ وَ عَلَمِ الْهُدَی وَ نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَی وَ خَيْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَی وَ الْوِتْرِ الْمَوْتُورِ وَ مُفَرِّجِ الْكَرْبِ وَ مُزِيلِ الْهَمِّ وَ كَاشِفِ الْبَلْوَی صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ الْأَئِمَّهِ الْهَادِينَ وَ الْقَادَهِ الْمَيَامِينِ مَا طَلَعَتْ كَوَاكِبُ الْأَسْحَارِ وَ أَوْرَقَتِ الْأَشْجَارُ وَ أَيْنَعَتِ الْأَثْمَارُ وَ اخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ غَرَّدَتِ الْأَطْيَارُ.

اللَّهُمَّ انْفَعْنَا بِحُبِّهِ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَتِهِ وَ تَحْتَ لِوَائِهِ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

الصَّلَاهُ عَلَيْهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَی وَلِيِّ الْحَسَنِ وَ وَصِيِّهِ وَ وَارِثِهِ الْقَائِمِ بِأَمْرِکَ وَ الْغَائِبِ فِی خَلْقِکَ وَ الْمُنْتَظِرِ لِإِذْنِکَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ قَرِّبْ بُعْدَهُ وَ أَنْجِزْ وَعْدَهُ وَ أَوْفِ عَهْدَهُ وَ اكْشِفْ عَنْ بَأْسِهِ حِجَابَ الْغَيْبَهِ وَ أَظْهِرْ بِظُهُورِهِ صَحَائِفَ الْمِحْنَهِ وَ قَدِّمْ أَمَامَهُ الرُّعْبَ وَ ثَبِّتْ بِهِ الْقَلْبَ وَ أَقِمْ بِهِ الْحَرْبَ وَ أَيِّدْهُ بِجُنْدٍ مِنَ الْمَلائِكَهِ مُسَوِّمِينَ وَ سَلِّطْهُ عَلَی أَعْدَاءِ دِينِکَ أَجْمَعِينَ وَ أَلْهِمْهُ أَنْ لَا يَدَعَ مِنْهُمْ رُكْناً إِلَّا هَدَّهُ وَ لَا هَاماً إِلَّا قَدَّهُ وَ لَا كَيْداً إِلَّا رَدَّهُ وَ لَا فَاسِقاً إِلَّا حَدَّهُ وَ لَا فِرْعَوْنَ إِلَّا أَهْلَكَهُ وَ لَا سِتْراً إِلَّا هَتَكَهُ وَ لَا عَلَماً إِلَّا نَكَّسَهُ وَ لَا سُلْطَاناً إِلَّا كَبَسَهُ وَ لَا رُمْحاً إِلَّا قَصَفَهُ وَ لَا مِطْرَداً إِلَّا خَرَقَهُ وَ لَا جُنْداً إِلَّا فَرَّقَهُ وَ لَا مِنْبَراً إِلَّا أَحْرَقَهُ وَ لَا سَيْفاً إِلَّا كَسَرَهُ وَ لَا صَنَماً إِلَّا رَضَّهُ وَ لَا دَماً إِلَّا أَرَاقَهُ وَ لَا جَوْراً إِلَّا أَبَادَهُ وَ لَا حِصْناً إِلَّا هَدَمَهُ وَ لَا بَاباً إِلَّا رَدَمَهُ وَ لَا قَصْراً إِلَّا أَخْرَبَهُ وَ لَا مَسْكَناً إِلَّا فَتَّشَهُ وَ لَا سَهْلًا إِلَّا أَوْطَنَهُ وَ لَا جَبَلًا إِلَّا صَعِدَهُ وَ لَا كَنْزاً إِلَّا أَخْرَجَهُ بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱).

زِيَارَهٌ أُخْرَی يُزَارُ بِهَا مَوْلَانَا صَاحِبُ الْأَمْرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ: إِذَا زُرْتَ الْعَسْكَرِيَّيْنِ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۲۸- ۲۲۹.

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا فَأْتِ إِلَى السِّرْدَابِ وَ قِفْ مَاسِكاً جَانِبَ الْبَابِ كَالْمُسْتَأْذِنِ وَ سَمِّ وَ انْزِلْ وَ إليک [عَلَيْکَ] السَّكِينَهَ وَ الْوَقَارَ وَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ فِى عَرْصَهِ السِّرْدَابِ وَ قُلْ:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى هَدانا لِهذا وَ عَرَّفَنَا أَوْلِيَاءَهُ وَ أَعْدَاءَهُ وَ وَفَّقَنَا لِزِيَارَهِ أَئِمَّتِنَا وَ لَمْ يَجْعَلْنَا مِنَ الْمُعَانِدِينَ النَّاصِبِينَ وَ لَا مِنَ الْغُلَاهِ الْمُفَوِّضِينَ وَ لَا مِنَ الْمُرْتَابِينَ الْمُقَصِّرِينَ السَّلَامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَ ابْنِ أَوْلِيَائِهِ السَّلَامُ عَلَى الْمُدَّخَرِ لِكَرَامَهِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ بَوَارِ أَعْدَائِهِ السَّلَامُ عَلَى النُّورِ الَّذِى أَرَادَ أَهْلُ الْكُفْرِ إِطْفَاءَهُ فَأَبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ بِكُرْهِهِمْ وَ أَيَّدَهُ بِالْحَيَاهِ حَتَّى يُظْهِرَ عَلَى يَدِهِ الْحَقَّ بِرَغْمِهِمْ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ اصْطَفَاکَ صَغِيراً وَ أَكْمَلَ لَکَ عُلُومَهُ كَبِيراً وَ أَنَّکَ حَيٌّ لَا تَمُوتُ حَتَّى تُبْطِلَ الْجِبْتَ وَ الطَّاغُوتَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى خُدَّامِهِ وَ أَعْوَانِهِ عَلَى غَيْبَتِهِ وَ نَأْيِهِ وَ اسْتُرْهُ سَتْراً عَزِيزاً وَ اجْعَلْ لَهُ مَعْقِلًا حَرِيزاً وَ اشْدُدِ اللَّهُمَّ وَطْأَتَکَ عَلَى مُعَانِدِيهِ وَ احْرُسْ مَوَالِيَهُ وَ زَائِرِيهِ اللَّهُمَّ كَمَا جَعَلْتَ قَلْبِى بِذِكْرِهِ مَعْمُوراً فَاجْعَلْ سِلَاحِى بِنُصْرَتِهِ مَشْهُوراً وَ إِنْ حَالَ بَيْنِى وَ بَيْنَ لِقَائِهِ الْمَوْتُ الَّذِى جَعَلْتَهُ عَلَى عِبَادِکَ حَتْماً وَ أَقْدَرْتَ بِهِ عَلَى خَلِيقَتِکَ رَغْماً فَابْعَثْنِى عِنْدَ خُرُوجِهِ ظَاهِراً مِنْ حُفْرَتِى مُؤْتَزِراً كَفَنِى حَتَّى أُجَاهِدَ بَيْنَ يَدَيْهِ فِى الصَّفِّ الَّذِى أَثْنَيْتَ عَلَى أَهْلِهِ فِى كِتَابِکَ فَقُلْتَ كَأَنَّهُمْ بُنْيانٌ مَرْصُوصٌ.

اللَّهُمَّ طَالَ الِانْتِظَارُ وَ شَمِتَ بِنَا الْفُجَّارُ وَ صَعُبَ عَلَيْنَا الِانْتِصَارُ اللَّهُمَّ أَرِنَا وَجْهَ وَلِيِّکَ الْمَيْمُونِ فِى حَيَاتِنَا وَ بَعْدَ الْمَنُونِ اللَّهُمَّ إِنِّى أَدِينُ لَکَ بِالرَّجْعَهِ بَيْنَ يَدَيْ صَاحِبِ هَذِهِ الْبُقْعَهِ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ قَطَعْتُ فِى وُصْلَتِکَ الْخُلَّانَ وَ هَجَرْتُ لِزِيَارَتِکَ الْأَوْطَانَ وَ أَخْفَيْتُ أَمْرِى عَنْ أَهْلِ الْبُلْدَانِ لِتَكُونَ شَفِيعاً عِنْدَ رَبِّکَ وَ رَبِّى وَ إِلَى آبَائِکَ وَ مَوَالِيَّ فِى حُسْنِ التَّوْفِيقِ لِى وَ إِسْبَاغِ النِّعْمَهِ عَلَيَّ وَ سَوْقِ الْإِحْسَانِ إِلَيَّ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَصْحَابِ الْحَقِّ وَ قَادَهِ الْخَلْقِ وَ اسْتَجِبْ مِنِّى مَا دَعَوْتُکَ وَ أَعْطِنِى مَا لَمْ أَنْطِقْ بِهِ فِى دُعَائِى مِنْ صَلَاحِ دِينِى وَ دُنْيَايَ إِنَّکَ

حَمِیدٌ مَجِیدٌ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ.

ثُمَّ ادْخُلِ الصُّفَهَ فَصَلِّ رَكْعَتَیْنِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ عَبْدُكَ الزَّائِرُ فِی فِنَاءِ وَلِیِّكَ الْمَزُورِ الَّذِی فَرَضْتَ طَاعَتَهُ عَلَی الْعَبِیدِ وَ الْأَحْرَارِ وَ أَنْقَذْتَ بِهِ أَوْلِیَاءَكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا زِیَارَهً مَقْبُولَهً ذَاتَ دُعَاءٍ مُسْتَجَابٍ مِنْ مُصَدِّقٍ بِوَلِیِّكَ غَیْرِ مُرْتَابٍ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ بِهِ وَ لَا بِزِیَارَتِهِ وَ لَا تَقْطَعْ أَثَرِی مِنْ مَشْهَدِهِ وَ زِیَارَهِ أَبِیهِ وَ جَدِّهِ اللَّهُمَّ أَخْلِفْ عَلَیَّ نَفَقَتِی وَ انْفَعْنِی بِمَا رَزَقْتَنِی فِی دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی لِی وَ لِإِخْوَانِی وَ أَبَوَیَّ وَ جَمِیعِ عِتْرَتِی أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ أَیُّهَا الْإِمَامُ الَّذِی تَفُوزُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ وَ یَهْلِكُ عَلَی یَدَیْهِ الْكَافِرُونَ الْمُكَذِّبُونَ .یَا مَوْلَایَ یَا ابْنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ جِئْتُكَ زَائِراً لَكَ وَ لِأَبِیكَ وَ جَدِّكَ مُتَیَقِّناً الْفَوْزَ بِكُمْ مُعْتَقِداً إِمَامَتَكُمْ اللَّهُمَّ اكْتُبْ هَذِهِ الشَّهَادَهَ وَ الزِّیَارَهَ لِی عِنْدَكَ فِی عِلِّیِّینَ وَ بَلِّغْنِی بَلَاغَ الصَّالِحِینَ وَ انْفَعْنِی بِحُبِّهِمْ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ (۱).

**[ترجمه]سند این زیارت در باب «رقاع الحوائج» خواهد آمد و در آن آمده است که در رکعت اول بعد از حمد، سوره «إنا فتحنا» و در رکعت دوم سوره «إذا جاء نصر الله» می‌خوانی .

زیارت دیگری برای آن حضرت علیه السلام وجود دارد؛ از آنجا که ذکر طلب اجازه ورود در ابتدای زیارت حضرت، بیان شد، پس در هر زیارتی به تکرار آن نیاز نیست؛ بنابراین، وقتی بعد از اجازه گرفتن وارد شدی، بگو: سلام بر تو ای خلیفه خدا در زمین، و خلیفه فرستاده او و پدرانش، امامان معصوم هدایتگر، سلام بر تو ای حافظ اسرار پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای وارث دانش فرستاده شدگان، سلام بر تو ای باقی نهاده خداوند از برگزیدگان ارجمندش، سلام بر تو ای فرزند نورهای درخشان، سلام بر تو ای فرزند سایه‌های تابناک، سلام بر تو ای فرزند تصویرهای نورانی و پاک، سلام بر تو ای وارث گنج دانش‌های خداوندی، سلام بر تو ای حافظ اسرار پنهان ربانی، سلام بر تو ای کسی که انوار عظمت برای او فروتن گشت، سلام بر تو ای باب خدا که جز از آن به سوی خدا نمیتوان رفت، سلام بر تو ای راه خدا که هر کس در غیر آن قدم گذارد نابود می‌گردد، سلام بر تو ای حجاب ازلی دیرینه خداوند، سلام بر تو ای فرزند درخت طوبی و سدره المنتهی، سلام بر تو ای نور خداوند که خاموش نمی‌گردد، سلام بر تو ای حجت خداوند که پنهان نمی‌گردد، سلام بر تو ای زبان گویای الهی، سلام بر تو ای وجه خداوند که در بین بندگانش در رفت و آمد هستی، سلام کسی که تو را با آنچه خود را به او شناساندی شناخت، و تو را به برخی از ویژگی‌هایت که تو شایسته و بالاتر از آن هستی، توصیف کرد.

گواهی می‌دهم که تو حجتی برای گذشتگان و آیندگان هستی، و تنها گروه تو پیروز هستند، و تنها دوستداران تو رستگار هستند، و تنها دشمنان تو زیانکار هستند، و تو دارنده تمام دانش‌ها، و شکافنده هر پیوسته، و محقق کننده هر حق، و باطل گرداننده هر باطل، و پیشی جسته‌ای که به او نتوان رسید، هستی؛ ای مولای من، به امامت و هدایت و ولایت و ارشاد تو راضی و خشنود گشتم، و جایگزینی به جای تو نمی‌طلبم، و غیر از تو ولیّ و سرپرستی نمی‌گیرم، و تو تنها حقیقت پایدار هستی که هیچ شکی در آن نیست؛ من به خاطر طولانی شدن دوره غیبت تو شک و تردید ندارم، و به خاطر طولانی بودن آن متحیّر و سرگردان نمی‌شوم، و وعده خداوند برای تو حق است، و یاری او برای دینش به وسیله تو راست است، خوشا به حال آن کسانی که به ولایت تو سعادتمند گشتند، و وای برآنهایی که با انکار کردن تو بدبخت شدند، و تو تنها شفاعت کننده اطاعت شده هستی که مورد دفاع قرار نمی‌گیرد، و خداوند سبحان تو را برای یاری دین خود، و عزتمند ساختن مؤمنان، و انتقام گرفتن از کافران، ذخیره و نگهداری کرده است؛ اعمال و کارها بر ولایتت موقوف است، و گفته‌ها با پذیرفتن امامت تو معتبر

است، هر کس ولایت تو را قبول کند و به امامت تو اقرار کند، اعمالش مورد قبول واقع می‌گردد، و گفته‌هایش مورد تصدیق است، و خوبی‌ها برای او چند برابر می‌گردند، و بدی‌های او محو و نابود می‌گردند، و هر کس از معرفت تو روی گرداند، و کسی دیگر را جایگزین تو کند، خداوند او را به صورت بر آتش دوزخ می‌افکند، و هیچ عملی را از او قبول نمی‌کند، و برای اعمال او در روز قیامت ارزشی نهاده نمی‌شود.

ای مولای من، گواهی می‌دهم که ظاهر گفتارم مانند باطنش، و پنهانش مانند آشکارش است، و تو بر من نسبت به آن گواه هستی، و آن عهدی است که با تو بسته‌ام، و میثاق بسته شده من نزد تو است، چرا که تو نظام دین، و عزت یکتا پرستان، و رهبر و پیشوای پرهیزکاران هستی، و پروردگار جهانیان درباره تو مرا به آن امر فرموده است.

پس اگر روزگاران طولانی گردد، و دوران‌ها به درازا کشد، جز یقین من به تو، و دوستی‌ام نسبت به تو، و اعتماد و اطمینانم بر تو، و انتظار ظهورت، و مراقبت (از حریم تو به وسیله) جانم و مالم و تمامی آنچه پروردگارم به من بخشیده است، افزون نگردد؛ و اگر روزهای درخشانت، و پرچم‌های آشکارت، و دولت مقتدرت را دریابم، پس من بنده‌ای از بندگانت، و اقرار کننده به حق تو، و عمل کننده به اوامر و نواهی تو هستم، من با اطاعت و فرمانبرداری از تو آرزوی شهادت پیش روی تو می... کنم، و با ولایت تو آرزوی سعادت و خوشبختی ای که نزد توست را دارم، و اگر قبل از ظهورت مرگم فرا رسد، به واسطه تو به خداوند سبحان متوسل می‌شوم، تا بر محمد و خاندان محمد درود فرستد، و برای من بازگشت در ظهورت، و رجعت در ایام تو قرار دهد، تا با طاعتت به مرادم برسم، و دلم را از دشمنانت خنك گردانم؛ ای مولای من، من در زیارتم از تو، به مانند ایستادن خطاکاران، و آمرزش خواهان و پشیمانان ایستاده و می‌گویم: من بد کردم، و به خودم ستم روا داشتم؛ و ای مولای من، به شفاعت تو اعتماد و اطمینان دارم، و تو تکیه‌گاه و مورد اطمینان من، و وسیله‌ام به سوی پروردگار هستی؛ مرا همین بس که تو ولیّ و سرور و شفاعت کننده من باشی، و حمد و سپاس مخصوص خدایی است که مرا به ولایت تو هدایت نمود، و اگر خداوند مرا هدایت نمیکرد هدایت نمیشدم، با ستایشی که اقتضای ثبات نعمت را دارد، و شکری که موجبات افزونی از روی فضلش است؛ سلام بر تو ای مولای من، و بر پدران تو، آن سروران و امامان هدایت یافته، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد؛ و سلام و درود شما بر من باد.

سپس نماز زیارت به جای آور که نحوه آن در زیارت نخست گفته شد و وقتی از آن فارغ گشتی، بگو: خدایا، بر محمد و اهل بیت او، آن هدایتگران هدایت یافته، دانشمندان صادق، جانشینان پسندیده، ستون‌های دین، و اساس یکتا پرستی، بازگو کنندگان وحی، و حجت‌های تو بر آفریدگان، و جانشینان تو در سرزمین‌هایت، درود فرست؛ آنها کسانی هستند که برای خودت انتخاب نموده، و بر بندگانت برگزیده‌ای، و برای دین خود پسندیده‌ای، و به معرفت خود مخصوص گردانده‌ای، و با بزرگواری خود، گرامی‌شان داشته‌ای، و از حکمتت بهره‌مند ساخته‌ای، و رحمتت را بر آنها گسترانیده، و با نعمتت زینتشان بخشیده‌ای، و از نورت بر آنها جامه پوشانده، و در ملکوت خود والا مرتبه گردانده‌ای، و با فرشتگانت گرداگرد آنها را گرفته‌ای، و به واسطه پیامبرت به آنها شرافت بخشیده‌ای.

خدایا، بر محمد و بر آنان درود فرست؛ درودی آراسته و فزاینده، و زیاد و پاکیزه و همیشگی، که جز تو کسی بر آن احاطه نداشته باشد، و جز علم تو آن را فرا نگیرد، و هیچ کس غیر از تو توان شمارش آن را نداشته باشد؛ خدایا، بر ولیّ خودت که

سنت تو را زنـده سـاخت، و به امر تو قیام کرد، و دعوت کننـده به سوی تو، و راهنمای بر توست، و حجت تو بر آفریـدگان، و جانشین تو در زمین، و گواه تو بر بندگان است، درود فرست.

خـدایا، یـاری او را باشـکوه، و عمر او را طولانی کن، و زمین را به وسـیله مانـدن طولانی او زینت بخش؛ خـدایا، او را از سـتم حسودان نگـاه دار، و از شـرّ فریبکـاران ایمنی بخش، و خواست و اراده سـتمگران را از او دور گردان، و او را از دست ظالمان رهایی بخش؛ خـدایا، در نسل او، و شـیعیان و پیروان او، و نزدیکان و مردم عامی طرفدار او، و از تمام مردمان دنیا، چیزی به او عطا فرما که به واسطه آن، چشمانش روشن، و وجودش شادمان گردد؛ و او را به بهترین آرزویش در دنیا و آخرت برسان، که به راستی تو بر هر چیز توانا هستی. سپس به آنچه دوست داری، دعا کن. - . مصباح الزائر: ۲۲۶ – ۲۲۸ –

زیارت پسـندیده دیگری نیز وجود دارد که حضـرت علیه السلام با آن زیارت می‌شود؛ به این ترتیب که می گویی: سلام بر آن حق تازه و جدیـد، و آن دانشـمند که دانشـش کهنه نگردد، سـلام بر زنده کننده مؤمنان و نابود کننده کافران، سـلام بر مهدی همه امت‌ها، و جامع تمام کلمات، سـلام بر یادگار گذشـتگان، و صاحب شـرف، سلام بر حجت خدای معبود، و کلمه ستوده، سلام بر عزیز کننده دوسـتداران حق، و خوار کننده دشـمنان او، سـلام بر وارث پیامبران و آخرین جانشـینان، سـلام بر حضرت قائم منتظر، و آن عدالت مشـهور، سـلام بر شمشـیر از نیام کشـیده، و ماه تابان و نور درخشان، سـلام بر خورشـید تاریکی و ماه شب چهارده، سلام بر بهار مردمان، و شادمانی و خرّمی روزگار و دوران، سلام بر صاحب شمشیر برّان و شکافنده سرها، سلام بر صاحب دین و آئین مقرّر، و کتاب نگاشـته شده، سـلام بر نماینده خدا در شهرهایش، و حجت او بر بندگانش، آنکه میراث پیامبران به او رسـید، و آثار برگزیـدگان نزد او موجود است، آن امین بر راز و سـرپرست کار، سـلام بر مهدی که خدای عز و جل به آمدنش ملت‌ها را وعده کرده است، تا به وسیله او گفته‌ها را گرد آورد، پراکندگی را برطرف کند، و به دست او زمین را از عـدل و داد پر کنـد، و موقعیتش را محکم و پابرجـا نمایـد، و بـا آمـدنش به وعـده‌ای که به مؤمنـان داده است وفـا کنـد، گواهی می‌دهم ای مولـای من، که تو و پـدران پیشوای تو در زنـدگی دنیـا، و در آن روزی که گواهـان بپـا خیزنـد، امامـان و سروران من هستیـد؛ از تو می‌خواهم ای مولـای من، از خـدای تبـارك و تعـالی اصـلاح کـارم و برآوردن حاجـاتم، و آمرزش گناهـانم، و دسـتگیری‌ات از من در دین و دنیـا و آخرت را برای من، و برای تمـامی برادران و خـواهران بـا ایمـانم درخواسـت کنی؛ به راستی که او بسیار آمرزنده و مهربان است.

سپس نماز زیارت را به نحوی که پیش از این ذکر نمودیم به جای آور و وقتی از نماز فارغ شدی، بگو:

خـدایا، بر حجت خـود در روی زمین، و جانشـین خـود در شـهرهایت، و دعـوت کننـده به راه تو، و قیـام کننـده به عـدل تو، و کامیـاب به فرمـان تو، سـرپرست مؤمنـان، و نـابود کننـده کافران، و برطرف کننـده تاریکی، و روشـنی بخش حق، و گویای به حکمت و پنـد نیکو و راستی، و کلمه تو، و گنجینه تو و دیده تو در روی زمین، آن خویشـتن‌دار ترسان، و دوسـتدار خیرخواه، کشتی نجات و پرچم هـدایت، و نور دیدگان مردم، و بهترین کسـی که پیراهن و قبای - خلافت - بر تن کند، و تنها رها شده، و گشاینـده گرفتاری، و زداینـده انـدوه، و برطرف کننده گرفتاری، درود فرست؛ درودهای خداوند بر او و بر پدران او، امامان راهنما، و رهبران خجسـته، تا آنگاه که اختران سـحرگاه سر زنند، و درختان برگ دهند، و میوه‌ها برسند، و شب و روز گردش کنند، و پرندگان نغمه سرایی نمایند، باد؛ خدایا، ما را به دوستی‌اش سود رسان، و در گروه او و در زیر پرچمش محشور فرما؛

ای خدای حق، بپذیر، ای پروردگار جهانیان.

(درود فرستادن بر آن حضرت، که خداوند بر او درود فرستد.): خدایا، بر محمد و اهل بیت او درود فرست؛ و بر ولیّ و جانشین و وارث امام حسن عسکری علیهما السلام، و برپا خیزنده به فرمان تو، و غائب در میان آفریدگان، و منتظر به اذن توست، درود فرست.

خدایا، بر او درود فرست، و دوری او را نزدیک ساز، و وعده او را به انجام رسان، و به عهدش وفا کن، و از قدرت او حجاب را بر طرف نما، و با ظهور او دفترهای رنج و محنت را پدیدار ساز، و پیش از ظهور او ترس در دل دشمنان بینداز و قلب ها را به وسیله او ثابت کن و جنگ و جهاد را به ظهورش برانگیز، و او را با سپاهی از فرشتگان نشان‌دار مورد تأیید قرار ده، و او را بر همه دشمنان دینت مسلط و غالب ساز، و به او الهام کن که از آن دشمنان دین هیچ رکنی نگذارد، جز آنکه ویران سازد، و هیچ سری در آنها نباشد جز اینکه آن را قطع گرداند، و هیچ مکر و کیدی نکنند جز آنکه شر آنها را به خودشان باز گرداند، و هر فاسق و گناهکاری را حد زند، و هر فرعون گردنکشی را هلاک سازد، و هر پرده را بدرد، و هر پرچم کفر و باطل را سرنگون سازد، و هیچ حکومت و سلطنتی نگذارد جز آنکه در تصرف آورد، و هر سرنیزه و قدرتی را در هم بشکند، و هر سبب جور و بیداد را پاره سازد، و هر سپاهی را پراکنده و شکست خورده گرداند، و منبری مگذارد جز آنکه همه را بسوزاند، و هر شمشیری را بشکند، و هر بت را خرد سازد، و خون همه بریزد، و جور و ستم را نابود گرداند، و هر سنگر و حصن محکم را ویران کند، و هر درگاه فتنه و فساد را ببندد، و به کلی مسدود گرداند، و هیچ کاخ مگذارد جز آنکه همه را خراب و ویران سازد، و هیچ مسکن و منزل نباشد جز آنکه تفتیش کند، و هر زمین هموار زیر پا آورد، و بر هر کوه بالا رود، و هر گنج و خزینه پنهان در زمین را بیرون آورد، به خاطر رحمت خودت، ای مهربان‌ترین مهربانان. - . مصباح الزائر: ۲۲۸ - ۲۲۹ -

زیارت دیگری وجود دارد که مولایمان صاحب امر علیه السلام با آن زیارت می‌شود: وقتی قبر امام هادی و امام حسن عسکری علیهما السلام را زیارت نمودی، به سرداب برو و میان دو در بایست و درها را با دست خود بگیر، مانند کسی که رخصت داخل شدن می‌طلبد؛ سپس «بسم الله الرحمن الرحیم» بگو و با حضور قلب و تأنی پایین برو، و دو رکعت نماز در عرصه سرداب به جای آور و بگو:

خدا بزرگ‌تر است؛ خدا بزرگ‌تر است؛ هیچ خدایی جز الله نیست، و خدا بزرگ‌تر است، و ستایش مخصوص خدا است، ستایش مخصوص خدا است که ما را هدایت فرمود، و دوستان و دشمنان خود را به ما شناساند، و ما را به زیارت امامان و پیشوایان دینمان موفق گرداند، و ما را دشمن بدخواه آنها قرار نداد، و نیز از کسانی که در حق آن امامان زیاده روی کردند، و امر عالم وجود را واگذار شده به آنها دانستند، و از شک کنندگان و کوتاهی کنندگان، قرار نداد؛ و سلام بر ولیّ خدا و فرزند اولیای او؛ سلام بر آن کسی که خدا او را برای عزت و بزرگواری دوستانش، و ذلیل و نابود کردن دشمنانش ذخیره گردانید؛ سلام بر آن نوری که اهل کفر خواستند آن را خاموش کنند، اما خدا ابا کرد و امتناع فرمود، مگر آن که آن نور خود را به حد کمال رساند، با آنکه کافران مخالف آن بودند، و خدا او را با عمر طولانی یاری کرد، تا آنکه به دست آن امام به رغم دشمنان دین حق را آشکار سازد؛ ای امام عصر، گواهی می‌دهم که خدا تو را از کودکی برگزید، و دانش‌هایش را در بزرگسالی در تو به حد کمال رساند، و تو تا زمانی که جبت و طاغوت را از بین ببری، زنده خواهی بود.

خدایا، بر او و بر خدمتگزاران و یاوران او، در حال غیبت و دوری آن حضرت، درود فرست؛ و او را در پرده عزت مستور بدار؛ و برای او جایگاه محفوظی مقرّر گردان؛ و خشم خود را ای پروردگار، بر دشمنان او شدید نما؛ و دوستان و زیارت کنندگان او را محفوظ بدار. خدایا، همچنان که قلب مرا با یاد او زنده داشتی، همان طور شمشیر و سلاح مرا برای یاری آن حضرت از نیام بیرون آور؛ و چنانچه مرگ حتمی که به رغم دوست نداشتن همه بندگان، مقدّر گردانیدی، میان من و دیدار او جدائی انداخت، پس مرا در زمان ظهور آن حضرت از قبر برانگیز، تا کفن را ازار کنم، و در آن صفی که تو در کتاب آسمانی‌ات اهل آن را ستوده و فرموده‌ای: «کأنهم بنیان مرصوص» {گویی بنایی ریخته شده از سُرب اند.}، در رکاب آن حضرت جهاد کنم.

خدایا، انتظار طولانی گشت، و مردمان فاسق بر ما شماتت و سرزنش کردند، و بر ما یاری کردن یکدیگر مشکل گردید؛ خدایا صورت مبارک ولیّ خود را هم در حال حیات و هم پس از مرگ به ما بنما؛ خدایا، من به رجعت در پیشاپیش صاحب این بقعه ایمان دارم؛ به فریادم برس؛ به فریادم برس؛ به فریادم برس؛ ای صاحب الزمان، من در راه وصال تو از همه دوستان بریدم، و از وطن خود برای زیارت تو هجرت کردم، و کارم را از اهل شهر و دیارها پنهان داشتم، تا مرا نزد پروردگار من و تو، و نزد پدران خود و سرورانم، در توفیق نیکو بر من، و فرو ریختن نعمت بر من، و فرستادن نیکی به سوی من، شفاعت کنی .

خدایا، بر محمد و خاندان محمد، که اهل حق و پیشوای آفریدگان هستند، درود فرست؛ و دعاهای مرا مستجاب فرما، و آنچه از مصالح دین و دنیایم را که در دعایم بر زبان نیاوردم، به من عطا فرما؛ که همانا تو بسیار ستوده و گرامی هستی؛ و خداوند بر محمد و خاندان پاک او درود فرستد.

سپس داخل صفّه شو و دو رکعت نماز به جای آور و بگو: خدایا، بنده تو برای زیارت به درگاه ولیّ تو ایستاده است، آن ولیّ تو که طاعتش را بر همه بندگان، از بنده و آزاد، واجب کردی، و دوستانت را به واسطه او از آتش دوزخ نجات دادی؛ خدایا، تو این زیارت را مقبول درگاهت گردان، و دعای مستجابی در این زیارت قرار ده، از طرف کسی که بی هیچ شک تصدیق به امامت و حقانیّت ولیّ‌ات کرده است؛ خدایا، این زیارت را آخرین بار من از او و از زیارت او قرار مده، و پای مرا هرگز از محل حضور او، و از زیارت پدر و جد او قطع مکن؛ خدایا، هزینه‌ای را که در این راه کردم، برایم جایگزین نما؛ و با این زیارت که نصیبم کردی، در دنیا و آخرت، به من و برادران و پدر و مادر و تمام خاندانم سود رسان؛ ای امامی که اهل ایمان به نعمت وجود تو رستگار می‌شوند، و کافران و دروغ گویان به دست تو هلاک می‌گردند، تو را به خدا می‌سپارم.

ای مولای من، ای فرزند امام حسن عسکری، من به زیارت تو و پدر و جد تو آمدم، و یقین دارم که رستگاری ما به وجود شما است، و معتقدم که شما پیشوای امت هستید؛ خدایا، این شهادت و زیارت مرا برایم نزد خود در دفتر علیین خویش ثبت فرما، و مرا به رتبه نیکان نایل ساز، و مرا به دوستی آنان سود رسان، ای پروردگار جهانیان. - . مصباح الزائر: ۲۲۹ - ۲۳۰ -

**[ترجمه]

أورد محمد بن المشهدی هذه الزیاره فی المزار الکبیر: مثلها سواء(۲).

ثُمَّ قَالَ السَّيِّدُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا قَالَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِی قُرَّهَ نَقَلْتُ مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سُفْيَانَ الْبَزَوْفَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دُعَاءَ النُّدْبَهِ وَ ذَكَرَ أَنَّهُ الدُّعَاءُ لِصَاحِبِ الزَّمَانِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ يُسْتَحَبُّ أَنْ يُدْعَى بِهِ فِی الْأَعْيَادِ الْأَرْبَعَهِ وَ هُوَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيماً اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَى مَا جَرَى بِهِ قَضَاؤُکَ فِی أَوْلِيَائِکَ الَّذِينَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِکَ وَ دِينِکَ إِذِ اخْتَرْتَ لَهُمْ جَزِيلَ مَا عِنْدَکَ مِنَ النَّعِيمِ الْمُقِيمِ الَّذِی لَا زَوَالَ لَهُ وَ لَا اضْمِحْلَالَ بَعْدَ أَنْ شَرَطْتَ عَلَيْهِمُ الزُّهْدَ فِی دَرَجَاتِ هَذِهِ الدُّنْيَا الدَّنِيَّهِ وَ زُخْرُفِهَا وَ زِبْرِجِهَا فَشَرَطُوا لَکَ ذَلِکَ وَ عَلِمْتَ مِنْهُمُ الْوَفَاءَ بِهِ فَقَبِلْتَهُمْ وَ قَرَّبْتَهُمْ وَ قَدَّمْتَ لَهُمُ الذِّكْرَ الْعَلِيَّ وَ الثَّنَاءَ الْجَلِيَّ وَ أَهْبَطْتَ عَلَيْهِمْ مَلَائِكَتَکَ وَ كَرَّمْتَهُمْ بِوَحْيِکَ وَ رَفَدْتَهُمْ

ص: ۱۰۴

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۲۹- ۲۳۰.

۲- ۲. المزار الكبير ص ۲۱۶- ۲۱۷.

بِعِلْمِکَ وَ جَعَلْتَهُمُ الذَّرَائِعَ إِلَیْکَ وَ الْوَسِیلَهَ إِلَی رِضْوَانِکَ.

فَبَعْضٌ أَسْکَنْتَهُ جَنَّتَکَ إِلَی أَنْ أَخْرَجْتَهُ مِنْهَا وَ بَعْضٌ حَمَلْتَهُ فِی فُلْکِکَ وَ نَجَّیْتَهُ مَعَ مَنْ آمَنَ مَعَهُ مِنَ الْهَلَکَهِ بِرَحْمَتِکَ وَ بَعْضٌ اتَّخَذْتَهُ لِنَفْسِکَ خَلِیلًا وَ سَأَلَکَ لِسَانَ صِدْقٍ فِی الْآخِرِهِ فَأَجَبْتَهُ وَ جَعَلْتَ ذَلِکَ عَلِیّاً وَ بَعْضٌ کَلَّمْتَهُ مِنْ شَجَرَهٍ تَکْلِیماً وَ جَعَلْتَ لَهُ مِنْ أَخِیهِ رِدْءاً وَ وَزِیراً وَ بَعْضٌ أَوْلَدْتَهُ مِنْ غَیْرِ أَبٍ وَ آتَیْتَهُ الْبَیِّنَاتِ وَ أَیَّدْتَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَ کُلٌّ شَرَعْتَ لَهُ شَرِیعَهً وَ نَهَجْتَ لَهُ مِنْهَاجاً وَ تَخَیَّرْتَ لَهُ أَوْصِیَاءَ مُسْتَحْفِظاً بَعْدَ مُسْتَحْفِظٍ مِنْ مُدَّهٍ إِلَی مُدَّهٍ إِقَامَهً لِدِینِکَ وَ حُجَّهً عَلَی عِبَادِکَ وَ لِئَلَّا یَزُولَ الْحَقُّ عَنْ مَقَرِّهِ وَ یَغْلِبَ الْبَاطِلُ عَلَی أَهْلِهِ وَ لِئَلَّا یَقُولَ أَحَدٌ لَوْ لا أَرْسَلْتَ إِلَیْنا رَسُولًا مُنْذِراً وَ أَقَمْتَ لَنا عَلَماً هادِیاً فَنَتَّبِعَ آیاتِکَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَ نَخْزی.

إِلَی أَنِ انْتَهَیْتَ بِالْأَمْرِ إِلَی حَبِیبِکَ وَ نَجِیبِکَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله فَکَانَ کَمَا انْتَجَبْتَهُ سَیِّدَ مَنْ خَلَقْتَهُ وَ صَفْوَهَ مَنِ اصْطَفَیْتَهُ وَ أَفْضَلَ مَنِ اجْتَبَیْتَهُ وَ أَکْرَمَ مَنِ اعْتَمَدْتَهُ قَدَّمْتَهُ عَلَی أَنْبِیَائِکَ وَ بَعَثْتَهُ إِلَی الثَّقَلَیْنِ مِنْ عِبَادِکَ وَ أَوْطَأْتَهُ مَشَارِقَکَ وَ مَغَارِبَکَ وَ سَخَّرْتَ لَهُ الْبُرَاقَ وَ عَرَجْتَ بِرُوحِهِ إِلَی سَمَائِکَ وَ أَوْدَعْتَهُ عِلْمَ مَا کَانَ وَ مَا یَکُونُ إِلَی انْقِضَاءِ خَلْقِکَ ثُمَّ نَصَرْتَهُ بِالرُّعْبِ وَ حَفَفْتَهُ بِجَبْرَئِیلَ وَ مِیکَائِیلَ وَ الْمُسَوِّمِینَ مِنْ مَلَائِکَتِکَ وَ وَعَدْتَهُ أَنْ تُظْهِرَ دِینَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَ لَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ وَ ذَلِکَ بَعْدَ أَنْ بَوَّأْتَهُ مُبَوَّأَ صِدْقٍ مِنْ أَهْلِهِ وَ جَعَلْتَ لَهُ وَ لَهُمْ أَوَّلَ بَیْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِی بِبَکَّهَ مُبارَکاً وَ هُدیً لِلْعالَمِینَ فِیهِ آیاتٌ بَیِّناتٌ مَقامُ إِبْراهِیمَ وَ مَنْ دَخَلَهُ کانَ آمِناً وَ قُلْتَ إِنَّما یُرِیدُ اللَّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ وَ یُطَهِّرَکُمْ تَطْهِیراً.

ثُمَّ جَعَلْتَ أَجْرَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مَوَدَّتَهُمْ فِی کِتَابِکَ فَقُلْتَ لا أَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ أَجْراً إِلَّا الْمَوَدَّهَ فِی الْقُرْبی وَ قُلْتَ ما سَأَلْتُکُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَکُمْ وَ قُلْتَ ما أَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شاءَ أَنْ یَتَّخِذَ إِلی رَبِّهِ سَبِیلًا فَکَانُوا هُمُ السَّبِیلَ إِلَیْکَ وَ الْمَسْلَکَ إِلَی رِضْوَانِکَ.

ص: ۱۰۵

فَلَمَّا انْقَضَتْ أَيَّامُهُ أَقَامَ وَلِيَّهُ عَلِيَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا وَ عَلَى آلِهِمَا هَادِياً إِذْ كَانَ هُوَ الْمُنْذِرَ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هادٍ فَقَالَ وَ الْمَلَأُ أَمَامَهُ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ وَ قَالَ مَنْ كُنْتُ نَبِيَّهُ فَعَلِيٌّ أَمِيرُهُ وَ قَالَ أَنَا وَ عَلِيٌّ مِنْ شَجَرَةٍ وَاحِدَةٍ وَ سَائِرُ النَّاسِ مِنْ شَجَرٍ شَتَّى وَ أَحَلَّهُ مَحَلَّ هَارُونَ مِنْ مُوسَى فَقَالَ أَنْتَ مِنِّی بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِی وَ زَوَّجَهُ ابْنَتَهُ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ أَحَلَّ لَهُ مِنْ مَسْجِدِهِ مَا حَلَّ لَهُ وَ سَدَّ الْأَبْوَابَ إِلَّا بَابَهُ ثُمَّ أَوْدَعَهُ عِلْمَهُ وَ حِكْمَتَهُ فَقَالَ أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ بَابُهَا فَمَنْ أَرَادَ الْحِكْمَةَ فَلْيَأْتِهَا مِنْ بَابِهَا ثُمَّ قَالَ أَنْتَ أَخِی وَ وَصِيِّی وَ وَارِثِی لَحْمُكَ لَحْمِی وَ دَمُكَ دَمِی وَ سِلْمُكَ سِلْمِی وَ حَرْبُكَ حَرْبِی وَ الْإِيمَانُ مُخَالِطٌ لَحْمَكَ وَ دَمَكَ كَمَا خَالَطَ لَحْمِی وَ دَمِی وَ أَنْتَ غَداً عَلَى الْحَوْضِ خَلِيفَتِی وَ أَنْتَ تَقْضِی دَيْنِی وَ تُنْجِزُ عِدَاتِی وَ شِيعَتُكَ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ مُبْيَضَّةً وُجُوهُهُمْ حَوْلِی فِی الْجَنَّةِ وَ هُمْ جِيرَانِی وَ لَوْ لَا أَنْتَ يَا عَلِيُّ لَمْ يُعْرَفِ الْمُؤْمِنُونَ بَعْدِی وَ كَانَ بَعْدَهُ هُدًى مِنَ الضَّلَالِ وَ نُوراً مِنَ الْعَمَى وَ حَبْلَ اللَّهِ الْمَتِينَ وَ صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِيمَ لَا يُسْبَقُ بِقَرَابَةٍ فِی رَحِمٍ وَ لَا بِسَابِقَةٍ فِی دِينٍ وَ لَا يُلْحَقُ فِی مَنْقَبَةٍ يَحْذُو حَذْوَ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَ آلِهِمَا وَ يُقَاتِلُ عَلَى التَّأْوِيلِ وَ لَا تَأْخُذُهُ فِی اللَّهِ لَوْمَةُ لَائِمٍ قَدْ وَتَرَ فِيهِ صَنَادِيدَ الْعَرَبِ وَ قَتَلَ أَبْطَالَهُمْ وَ نَاهَشَ ذُؤْبَانَهُمْ فَأَوْدَعَ قُلُوبَهُمْ أَحْقَاداً بَدْرِيَّةً وَ خَيْبَرِيَّةً وَ حُنَيْنِيَّةً وَ غَيْرَهُنَّ فَأَضَبَّتْ عَلَى عَدَاوَتِهِ وَ أَكَبَّتْ عَلَى مُنَابَذَتِهِ حَتَّى قَتَلَ النَّاكِثِينَ وَ الْقَاسِطِينَ وَ الْمَارِقِينَ.

وَ لَمَّا قَضَى نَحْبَهُ وَ قَتَلَهُ أَشْقَى الْآخِرِينَ يَتْبَعُ أَشْقَى الْأَوَّلِينَ لَمْ يُمْتَثَلْ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه و آله فِی الْهَادِينَ بَعْدَ الْهَادِينَ وَ الْأُمَّةُ مُصِرَّةٌ عَلَى مَقْتِهِ مُجْتَمِعَةٌ عَلَى قَطِيعَةِ رَحِمِهِ وَ إِقْصَاءِ وُلْدِهِ إِلَّا الْقَلِيلَ مِمَّنْ وَفَى لِرِعَايَةِ الْحَقِّ فِيهِمْ فَقُتِلَ مَنْ قُتِلَ وَ سُبِيَ مَنْ سُبِيَ وَ أُقْصِيَ مَنْ أُقْصِيَ وَ جَرَى الْقَضَاءُ لَهُمْ بِمَا يُرْجَى لَهُ حُسْنُ الْمَثُوبَةِ وَ كَانَتِ الْأَرْضُ لِلَّهِ يُورِثُها مَنْ يَشاءُ مِنْ عِبادِهِ وَ الْعاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

وَ سُبْحانَ رَبِّنا إِنْ كانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولًا وَ لَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.

فَعَلَى الْأَطَائِبِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَ آلِهِمَا فَلْيَبْكِ الْبَاكُونَ وَ إِيَّاهُمْ فَلْيَنْدُبِ النَّادِبُونَ وَ لِمِثْلِهِمْ فَلْتَدُرَّ الدُّمُوعُ وَ لْيَصْرُخِ الصَّارِخُونَ وَ يَعِجَّ الْعَاجُّونَ أَيْنَ الْحَسَنُ أَيْنَ الْحُسَيْنُ أَيْنَ أَبْنَاءُ الْحُسَيْنِ صَالِحٌ بَعْدَ صَالِحٍ وَ صَادِقٌ بَعْدَ صَادِقٍ أَيْنَ السَّبِيلُ بَعْدَ السَّبِيلِ أَيْنَ الْخِيَرَةُ بَعْدَ الْخِيَرَهِ أَيْنَ الشُّمُوسُ الطَّالِعَهُ أَيْنَ الْأَقْمَارُ الْمُنِيرَهُ أَيْنَ الْأَنْجُمُ الزَّاهِرَهُ أَيْنَ أَعْلَامُ الدِّينِ وَ قَوَاعِدُ الْعِلْمِ.

أَيْنَ بَقِيَّهُ اللَّهِ الَّتِی لَا تَخْلُو مِنَ الْعِتْرَهِ الْهَادِيَهِ أَيْنَ الْمُعَدُّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظَّلَمَهِ أَيْنَ الْمُنْتَظَرُ لِإِقَامَهِ الْأَمْتِ وَ الْعِوَجِ أَيْنَ الْمُرْتَجَى لِإِزَالَهِ الْجَوْرِ وَ الْعُدْوَانِ أَيْنَ الْمُدَّخَرُ لِتَجْدِيدِ الْفَرَائِضِ وَ السُّنَنِ أَيْنَ الْمُتَخَيَّرُ لِإِعَادَهِ الْمِلَّهِ وَ الشَّرِيعَهِ أَيْنَ الْمُؤَمَّلُ لِإِحْيَاءِ الْكِتَابِ وَ حُدُودِهِ أَيْنَ مُحْيِی مَعَالِمِ الدِّينِ وَ أَهْلِهِ أَيْنَ قَاصِمُ شَوْكَهِ الْمُعْتَدِينَ أَيْنَ هَادِمُ أَبْنِيَهِ الشِّرْكِ وَ النِّفَاقِ أَيْنَ مُبِيدُ أَهْلِ الْفُسُوقِ وَ الْعِصْيَانِ وَ الطُّغْيَانِ أَيْنَ حَاصِدُ فُرُوعِ الْغَيِّ وَ النِّفَاقِ أَيْنَ طَامِسُ آثَارِ الزَّيْغِ وَ الْأَهْوَاءِ أَيْنَ قَاطِعُ حَبَائِلِ الْكِذْبِ وَ الِافْتِرَاءِ أَيْنَ مُبِيدُ الْعُتَاهِ وَ الْمَرَدَهِ أَيْنَ مُسْتَأْصِلُ أَهْلِ الْعِنَادِ وَ التَّضْلِيلِ وَ الْإِلْحَادِ أَيْنَ مُعِزُّ الْأَوْلِيَاءِ وَ مُذِلُّ الْأَعْدَاءِ أَيْنَ جَامِعُ الْكَلِمِ عَلَى التَّقْوَى أَيْنَ بَابُ اللَّهِ الَّذِی مِنْهُ يُؤْتَى أَيْنَ وَجْهُ اللَّهِ الَّذِی يَتَوَجَّهُ إِلَيْهِ الْأَوْلِيَاءُ أَيْنَ السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ أَيْنَ صَاحِبُ يَوْمِ الْفَتْحِ وَ نَاشِرُ رَايَهِ الْهُدَى أَيْنَ مُؤَلِّفُ شَمْلِ الصَّلَاحِ وَ الرِّضَا أَيْنَ الطَّالِبُ بِذُحُولِ الْأَنْبِيَاءِ أَيْنَ الْمُطَالِبُ بِكَرْبَلَاءَ أَيْنَ الْمَنْصُورُ عَلَى مَنِ اعْتَدَى عَلَيْهِ وَ افْتَرَى أَيْنَ الْمُضْطَرُّ الَّذِی يُجَابُ إِذَا دَعَا أَيْنَ صَدْرُ الْخَلَائِفِ ذُو الْبِرِّ وَ التَّقْوَى.

أَيْنَ ابْنُ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَ ابْنُ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى وَ ابْنُ خَدِيجَهَ الْغَرَّاءِ وَ ابْنُ فَاطِمَهَ الْكُبْرَى بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی لَكَ الْوِقَاءُ وَ الْحِمَى يَا ابْنَ السَّادَهِ الْمُقَرَّبِينَ يَا ابْنَ النُّجَبَاءِ الْأَكْرَمِينَ يَا ابْنَ الْهُدَاهِ الْمَهْدِيِّينَ يَا ابْنَ الْخِيَرَهِ الْمُهَذَّبِينَ يَا ابْنَ الْغَطَارِفَهِ الْأَنْجَبِينَ

يَا ابْنَ الْأَطَايِبِ الْمُسْتَظْهَرِينَ يَا ابْنَ الْخَضَارِمَهِ الْمُنْتَجَبِينَ يَا ابْنَ الْقَمَاقِمَهِ الْأَكْبَرِينَ يَا ابْنَ الْبُدُورِ الْمُنِيرَهِ يَا ابْنَ السُّرُجِ الْمُضِيئَهِ يَا ابْنَ الشُّهُبِ الثَّاقِبَهِ يَا ابْنَ الْأَنْجُمِ الزَّاهِرَهِ يَا ابْنَ السُّبُلِ الْوَاضِحَهِ يَا ابْنَ الْأَعْلَامِ اللَّائِحَهِ يَا ابْنَ الْعُلُومِ الْكَامِلَهِ يَا ابْنَ السُّنَنِ الْمَشْهُورَهِ يَا ابْنَ الْمَعَالِمِ الْمَأْثُورَهِ يَا ابْنَ الْمُعْجِزَاتِ الْمَوْجُودَهِ يَا ابْنَ الدَّلَائِلِ الْمَشْهُودَهِ يَا ابْنَ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ يَا ابْنَ النَّبَإِ الْعَظِيمِ يَا ابْنَ مَنْ هُوَ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَى اللَّهِ عَلِيٌّ حَكِيمٌ.

يَا ابْنَ الْآيَاتِ وَ الْبَيِّنَاتِ يَا ابْنَ الدَّلَائِلِ الظَّاهِرَاتِ يَا ابْنَ الْبَرَاهِينِ الْبَاهِرَاتِ يَا ابْنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَاتِ يَا ابْنَ النِّعَمِ السَّابِغَاتِ يَا ابْنَ طَهَ وَ الْمُحْكَمَاتِ يَا ابْنَ يس وَ الذَّارِيَاتِ يَا ابْنَ الطُّورِ وَ الْعَادِيَاتِ يَا ابْنَ مَنْ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى دُنُوّاً وَ اقْتِرَاباً مِنَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى لَيْتَ شِعْرِي أَيْنَ اسْتَقَرَّتْ بِكَ النَّوَى بَلْ أَيُّ أَرْضٍ تُقِلُّكَ أَوْ ثَرَى أَ بِرَضْوَى أَمْ غَيْرِهَا أَمْ ذِي طُوًى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ أَرَى الْخَلْقَ وَ لَا تُرَى وَ لَا أَسْمَعَ لَكَ حَسِيساً وَ لَا نَجْوَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ تُحِيطَ بِكَ دُونِيَ الْبَلْوَى وَ لَا يَنَالَكَ مِنِّي ضَجِيجٌ وَ لَا شَكْوَى.

بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ مُغَيَّبٍ لَمْ يَخْلُ مِنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَازِحٍ مَا نَزَحَ عَنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ أُمْنِيَّهُ شَائِقٍ يَتَمَنَّى مِنْ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَهٍ ذَكَرَا فَحَنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ عَقِيدِ عِزٍّ لَا يُسَامَى بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ أَثِيلِ مَجْدٍ لَا يُجَازَى بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ تِلَادِ نِعَمٍ لَا تُضَاهَى بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَصِيفِ شَرَفٍ لَا يُسَاوَى إِلَى مَتَى أَحَارُ فِيكَ يَا مَوْلَايَ وَ إِلَى مَتَى وَ أَيَّ خِطَابٍ أَصِفُ فِيكَ وَ أَيَّ نَجْوَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ أُجَابَ دُونَكَ وَ أُنَاغَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ أَبْكِيَكَ وَ يَخْذُلَكَ الْوَرَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ يَجْرِيَ عَلَيْكَ دُونَهُمْ مَا جَرَى هَلْ مِنْ مُعِينٍ فَأُطِيلَ مَعَهُ الْعَوِيلَ وَ الْبُكَاءَ هَلْ مِنْ جَزُوعٍ فَأُسَاعِدَ جَزَعَهُ إِذَا خَلَا هَلْ قَذِيَتْ عَيْنٌ فَسَاعَدَتْهَا عَيْنِي عَلَى الْقَذَى هَلْ إِلَيْكَ يَا ابْنَ أَحْمَدَ سَبِيلٌ فَتُلْقَى هَلْ يَتَّصِلُ يَوْمُنَا مِنْكَ بِغَدِهِ فَنَحْظَى مَتَى نَرِدُ مَنَاهِلَكَ الرَّوِيَّهَ فَنَرْوَى مَتَى نَنْتَقِعُ

مِنْ عَذْبِ مَائِکَ فَقَدْ طَالَ الصَّدَی مَتَی نُغَادِیکَ وَ نُرَاوِحُکَ فَنُقِرَّ مِنْهَا عَیْناً مَتَی تَرَانَا وَ نَرَاکَ وَ قَدْ نَشَرْتَ لِوَاءَ النَّصْرِ تُرَی أَ تَرَانَا نَحُفُّ بِکَ وَ أَنْتَ تَؤُمُّ الْمَلَأَ وَ قَدْ مَلَأْتَ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ أَذَقْتَ أَعْدَاءَکَ هَوَاناً وَ عِقَاباً وَ أَبَرْتَ الْعُتَاةَ وَ جَحَدَةَ الْحَقِّ وَ قَطَعْتَ دَابِرَ الْمُتَکَبِّرِینَ وَ اجْتَثَثْتَ أُصُولَ الظَّالِمِینَ وَ نَحْنُ نَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ.

اللَّهُمَّ أَنْتَ کَشَّافُ الْکُرَبِ وَ الْبَلْوَی وَ إِلَیْکَ أَسْتَعْدِی فَعِنْدَکَ الْعَدْوَی وَ أَنْتَ رَبُّ الْآخِرَهِ وَ الْأُولَی فَأَغِثْ یَا غِیَاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ عُبَیْدَکَ الْمُبْتَلَی وَ أَرِهِ سَیِّدَهُ یَا شَدِیدَ الْقُوَی وَ أَزِلْ عَنْهُ بِهِ الْأَسَی وَ الْجَوَی وَ بَرِّدْ غَلِیلَهُ یَا مَنْ عَلَی الْعَرْشِ اسْتَوَی وَ مَنْ إِلَیْهِ الرُّجْعَی وَ الْمُنْتَهَی اللَّهُمَّ وَ نَحْنُ عَبِیدُکَ الشَّائِقُونَ إِلَی وَلِیِّکَ الْمُذَکِّرِ بِکَ وَ بِنَبِیِّکَ خَلَقْتَهُ لَنَا عِصْمَهً وَ مَلَاذاً وَ أَقَمْتَهُ لَنَا قِوَاماً وَ مَعَاذاً وَ جَعَلْتَهُ لِلْمُؤْمِنِینَ مِنَّا إِمَاماً فَبَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَ سَلَاماً وَ زِدْنَا بِذَلِکَ یَا رَبِّ إِکْرَاماً وَ اجْعَلْ مُسْتَقَرَّهُ لَنَا مُسْتَقَرّاً وَ مُقَاماً وَ أَتْمِمْ نِعْمَتَکَ بِتَقْدِیمِکَ إِیَّاهُ أَمَامَنَا حَتَّی تُورِدَنَا جِنَانَکَ وَ مُرَافَقَهَ الشُّهَدَاءِ مِنْ خُلَصَائِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ جَدِّهِ وَ رَسُولِکَ السَّیِّدِ الْأَکْبَرِ وَ عَلَی أَبِیهِ السَّیِّدِ الْأَصْغَرِ وَ جَدَّتِهِ الصِّدِّیقَهِ الْکُبْرَی فَاطِمَهَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ وَ عَلَی مَنِ اصْطَفَیْتَ مِنْ آبَائِهِ الْبَرَرَهِ وَ عَلَیْهِ أَفْضَلَ وَ أَکْمَلَ وَ أَتَمَّ وَ أَدْوَمَ وَ أَکْبَرَ وَ أَوْفَرَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَصْفِیَائِکَ وَ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ صَلِّ عَلَیْهِ صَلَاهً لَا غَایَهَ لِعَدَدِهَا وَ لَا نِهَایَهَ لِمَدَدِهَا وَ لَا نَفَادَ لِأَمَدِهَا اللَّهُمَّ وَ أَقِمْ بِهِ الْحَقَّ وَ أَدْحِضْ بِهِ الْبَاطِلَ وَ أَدِلْ بِهِ أَوْلِیَاءَکَ وَ أَذْلِلْ بِهِ أَعْدَاءَکَ وَ صِلِ اللَّهُمَّ بَیْنَنَا وَ بَیْنَهُ وُصْلَهً تُؤَدِّی إِلَی مُرَافَقَهِ سَلَفِهِ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ یَأْخُذُ بِحُجْزَتِهِمْ وَ یَمْکُثُ فِی ظِلِّهِمْ وَ أَعِنَّا عَلَی تَأْدِیَهِ حُقُوقِهِ إِلَیْهِ وَ الِاجْتِهَادِ فِی طَاعَتِهِ وَ الِاجْتِنَابِ عَنْ مَعْصِیَتِهِ وَ امْنُنْ عَلَیْنَا بِرِضَاهُ وَ هَبْ لَنَا رَأْفَتَهُ وَ رَحْمَتَهُ وَ دُعَاءَهُ وَ خَیْرَهُ مَا نَنَالُ

بِهِ سَعَةً مِنْ رَحْمَتِكَ وَ فَوْزاً عِنْدَكَ وَ اجْعَلْ صَلَاتَنَا بِهِ مَقْبُولَةً وَ ذُنُوبَنَا بِهِ مَغْفُورَةً وَ دُعَاءَنَا بِهِ مُسْتَجَاباً وَ اجْعَلْ أَرْزَاقَنَا بِهِ مَبْسُوطَةً وَ هُمُومَنَا بِهِ مَكْفِيَّةً وَ حَوَائِجَنَا بِهِ مَقْضِيَّةً وَ أَقْبِلْ إِلَيْنَا بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ اقْبَلْ تَقَرُّبَنَا إِلَيْكَ وَ انْظُرْ إِلَيْنَا نَظْرَةً رَحِيمَةً نَسْتَكْمِلُ بِهَا الْكَرَامَةَ عِنْدَكَ ثُمَّ لَا تَصْرِفْهَا عَنَّا بِجُودِكَ وَ اسْقِنَا مِنْ حَوْضِ جَدِّهِ صلی الله علیه و آله بِكَأْسِهِ وَ بِيَدِهِ رَيّاً رَوِيّاً هَنِيئاً سَائِغاً لَا ظَمَأَ بَعْدَهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ثم صل صلاه الزیاره و قد تقدم وصفها ثم تدعو بما أحببت فإنک تجاب إن شاء الله تعالی (۱).

**[ترجمه]محمد پسر مشهدی در کتاب المزار الکبیر، مثل این زیارت را به صورت جداگانه آورده است. - . المزار الکبیر: ۲۱۶ - ۲۱۷ -

سید پسر طاووس - که خداوند از او خشنود باد، - سپس گفته است: یکی از اصحاب ما نقل کرده است: محمد پسر علی پسر ابی قرّه گفت: من دعای ندبه را که دعای صاحب الزمان علیه السلام است، از کتاب محمد پسر حسین پسر سفیان بزوفری - که خداوند از او راضی باد، - نقل کردم، و مستحب است که در عیدهای چهارگانه، خوانده شود؛ و آن دعا، این است:

ستایش و سپاس مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است، و خداوند بر سیّد و پیشوای ما محمد، پیامبر خود و بر خانـدان او درود و سلام کامل فرستد؛ خدایا، به خاطر قضای حتمی که درباره اولیائت جاری کردی، ستایش از آن تو است؛ همان کسانی که وجودشان را برای خودت و دینت خالص گردانیدی، زمانی که بزرگ‌ترین نعمت جاودانه را که پیش تو وجود دارد، و نه از بین می‌رود، و نه تباه می‌گردد، برای آنان برگزیدی؛ بعد از آنکه زهد در مقامات این دنیای پست و لذت... ها و زیورهای آن را بر آنها شرط فرمودی، و آنها نیز به خاطر تو بر این شرط متعهد شدند، و تو دانستی که آنان به عهد خود وفا خواهند کرد، پس آنان را پذیرفتی و مقرّب درگاه خود ساختی، و ذکر والا، و ثنای آشکار را بر آنها از پیش عطا کردی، و فرشتگانت را بر آنها فرو فرستاده، و با وحی خودت آنها را کرامت، و با دانش خودت بهره‌مندی بخشیدی، و آنها را واسطه و وسیله رسیدن به تو، و وارد شدن به رضوان و بهشت خودت قرار دادی.

از این رو، بعضی از آنها را در بهشت منزل دادی، تا هنگامی که او را از بهشت بیرون کردی؛ و برخی را در کشتی نشانده، و به همراه کسانی که ایمان آورده و در کشتی با او در آمده بودند، همه را از هلاکت، به رحمت خود نجات دادی؛ بعضی را به مقام دوستی خود برگزیدی، و زبان راستین - و یاد نیکو - در میان امت‌های پسین را از تو درخواست کرد، و تو او را اجابت نمودی، و آن را والا مقام گرداندی؛ بعضی را از درخت طور با وی سخن گفته، و برادرش را وزیر و معاون وی گردانیدی؛ بعضی را بدون پدر آفریدی، و به او معجزات عطا فرموده، او را به روح قدس الهی م-ؤیّ-د داشتی؛ و همه آن پیامبران را شریعت و طریقه و آیینی عطا کردی، و برای آنان وصی و جانشینی، که یکی بعد از دیگری نگهبان آیین و شریعت، از مدّتی تا مدّت معین باشد، قرار دادی؛ تا آنکه دین تو برپا شود، و حجت بر بندگان تو باشد، و حق از قرارگاه خود خارج نشود، باطل بر اهل حق چیره نشود، و تا کسی نگوید: «- پروردگارا، - چرا پیامبری بیم دهنده به سوی ما نفرستادی، و نشانه‌ای هدایتگر برای ما برپا نداشتی، تا پیش از آنکه خوار و رسوا شویم، از آیات تو پیروی کنیم؟»

تا آنکه امر رسالت به حبیب گرامی‌ات محمّد صلی اللّٰه علیه و آله ختم کردی، و او چنانکه تو او را به رسالت برگزیدی، پیشوای هرآفریده‌ای بود، و برگزیده پیامبرانی که به رسالت انتخاب فرمودی، و برتر از هر کس که برگزیده توست، و گرامی... تر از تمام پیامبرانی که معتمد تو بودند، به این جهت او را بر همه فرستادگانت مقدّم داشتی، و بر تمام بندگانت از جن و انس

مبعوث گردانیدی، و شرق و غرب عالم را زیر پای او گستردی، و براق را مسخّر او فرمودی، و روح پاک وی را به سوی آسمان خود به معراج بردی، و علم گذشته و آینده، تا پایان آفرینش را به او به سپردی؛ آنگاه او را با وسیله رعب و ترس دشمن از او، بر دشمنان یاری رساندی، و جبرئیل و میکائیل و دیگر فرشتگان نشان‌دار را گرداگرد او فرستادی، و به او وعده فرمودی دینش را بر تمام ادیان عالم چیره گردانی، هرچند مشرکان را خوش نیاید؛ و این پس از آن بود که او را با فتح و دستیابی به خانه کعبه، مکان صدق اهل بیت، باز گردانیدی؛ و برای او و اهل بیتش، آن خانه مکه را نخستین خانه برای عبادت بندگان، و بابرکت و وسیله هدایت جهانیان مقرّر فرمودی؛ در آن خانه، نشانه‌های آشکار از جمله مقام ابراهیم وجود دارد، و هر کس در آن داخل شود، در ایمنی خواهد بود؛ و فرمودی: «خدا فقط می خواهد آلودگی را از شما خاندان [پیامبر] بزداید و شما را پاک و پاکیزه گرداند.»

سپس در کتاب خود، پاداش محمد - که درودهای تو بر او و خاندانش باد، - را دوستی آنان مقرّر کردی و فرمودی: «بگو: به ازای آن [رسالت] پاداشی از شما خواستار نیستم، مگر دوستی درباره خویشاوندان.» و فرمودی: «بگو: بر این [رسالت] اجری از شما طلب نمی کنم، جز اینکه هر کس بخواهد راهی به سوی پروردگارش [در پیش] گیرد.» و اینان همان راه به سوی تو، و مسیر دستیابی به رضوان تو هستند .

و هنگامی که دوران عمر پیغمبرت سپری گشت، جانشین او علی فرزند ابی‌طالب - که درودهای خداوند بر آن دو و بر خاندان آنان باد، - به هدایت امت به پا خاست؛ چرا که پیامبر صلی الله علیه و آله بیم دهنده بود و برای هر قومی، هدایتگری هست. پس - رسول خدا - در حالی که امّت همه در پیش او بودند، فرمود: هر کس که من پیشوای او بودم، پس از من، علی پیشوای او خواهد بود؛ خدایا، هر کسی را که او را دوست بدارد، دوست بدار؛ و هر کسی را که او را دشمن بدارد، دشمن بدار؛ و هر کسی که او را یاری کند، یاری نما؛ و هر کسی که او را خوار سازد، خوار فرما. و فرمود: هر کس من پیامبر او بودم، پس علی امیر و فرماندار اوست؛ و فرمود: من و علی هر دو از یک درخت هستیم و سایرین از درخت‌های مختلف هستند؛ و او را در جایگاهی مانند جایگاه هارون نسبت به موسی نشاند و فرمود: تو نسبت به من، مانند هارون نسبت به موسی است، جز اینکه پس از من پیغمبری نیست. و دختر خود را بانوی تمام زنان عالم است، به ازدواج علی درآورد؛ و در مسجد خود، جایگاهی ویژه برای او قرار داد و تمام درهای منازل اصحاب را - که به مسجد رسول خدا باز بود، - به غیر از در خانه علی، بست؛ سپس اسرار علم و حکمتش را به او سپرد و فرمود: من شهر علم هستم و علی دَرِ آن است، هر کس بخواهد در این شهر وارد شود، باید از درگاهش وارد گردد؛ آنگاه فرمود: تو برادر و جانشین و وارث من هستی؛ گوشت تو از گوشت من، و خون تو از خون من است؛ آشتی تو آشتی من، و جنگ تو جنگ من است؛ و ایمان چنان با گوشت و خون تو آمیخته شده است که با گوشت و خون من آمیخته شده است؛ تو فردا جانشین من بر حوض کوثر خواهی بود، و پس از من، تو دِین مرا ادا می کنی؛ و وعده‌هایم را به انجام می‌رسانی؛ شیعیان تو در قیامت بر کرسی‌هایی از نور با روی سفید در بهشت، اطراف من قرار خواهند گرفت، و آنها همسایگان من خواهند بود؛ و اگر تو نبودی ای علی، مؤمنان بعد از من شناخته نمی‌شدند.

و علی بعد از رسول خدا، وسیله تشخیص هدایت از گمراهی، و نور از نابینایی، و ریسمان محکم خداوند، و راه مستقیم او بود؛ هیچ کس به خویشاوندی با رسول خدا، بر او سبقت نیافته، و در اسلام و ایمان بر او سبقت نگرفته است؛ و نه کسی در مناقب و اوصافِ کمال به او خواهد رسید؛ پا جای چای پیامبر - که خداوند بر آن دو و خاندان آنان درود فرستد، - می گذاشت؛ و

مطابق حقیقت قرآن جنگ می‌کرد؛ و در راه رضای خدا سرزنش بدگویان را به خود نمی‌گرفت؛ و در راه خدا، خون‌های گردنکشان عرب را به خاک ریخت، و شجاعان و پهلوانانشان را به قتل رساند، و گرگ‌هایشان را در هم شکست؛ در نتیجه در دل‌هایشان کینه‌های بدر و حنین و خیبر و غیره را به یادگار گذاشت؛ و در اثر آن کینه پنهانی، بر دشمنی او قیام کردند؛ و به مبارزه و جنگ با او هجوم آوردند؛ تا آنکه ناگزیر با عهدشکنان و ستمکاران و خارج شدگان از دین به نبرد برخاست.

و چون نوبت اجل او فرا رسید، بدبخت‌ترین فرد از پسینیان، به پیروی از بدبخت‌ترین فرد از پیشینیان او را به قتل رساند؛ در نتیجه فرمان رسول خدا صلی اللّٰه علیه و آله، درباره هدایتگران بعد از هدایتگران، عملی نشد؛ و امت بر نافرمانی و دشمنی او پافشاری کردند، و بر نابود کردن خویشان پیامبر، و دور کردن فرزندان او هم‌صدا شدند؛ جز اندکی از مؤمنان که به پیمان خود در رعایت حقّ آنان وفا نمودند؛ تا آنکه عده‌ای از آنان کشته، و عده‌ای اسیر، و عده‌ای آواره شدند؛ و قضا در مورد آنها به چیزی که امید پایان نیک از آن می‌رفت، جریان پیدا کرد؛ و البته ملک زمین از آن خدا است، و هر کدام از بندگانش که او بخواهد، آن را به ارث می‌برد، و عاقبت نیک، از آنِ اهل تقوی است؛ و پروردگار ما منزه است، چرا که وعده او قطعی و انجام یافتنی است، و و خداوند هرگز خلف وعده نخواهد کرد، و او شکست ناپذیر و حکیم است.

پس بر پاکان اهل بیت پیامبر و علی - که خداوند بر آن دو و خاندان آنان درود فرستد، - گریه کنندگان باید بگریند، و بر همانان، ندبه کنندگان باید ندبه کنند، و برای امثال آنان، اشک‌ها باید از دیدگان ببارند، و ناله کنندگان باید ناله کنند، و شیون کنندگان باید شیون از دل برکشند، که کجاست امام حسن؟ کجاست امام حسین؟ کجا هستند فرزندان امام حسین؟ که هر یک، انسان نیک بعد از دیگری، و راستگوی بعد از راستگو بودند، کجا هستند آنان که راه بعد از راه بودند؟ کجا هستند برگزیدگان بعد از برگزیدگان؟ کجا هستند خورشیدهای تابان؟ کجا هستند ماه‌های فروزان؟ کجا هستند ستارگان درخشان؟ کجا هستند راهنمایان دین، و پایه‌های دانش؟

کجاست حضرت بقیه اللّٰه، که خاندان هدایت هرگز از وجود او خالی نیست؟ کجاست آن آماده شده برای برکندن ریشه ستمگران؟ کجاست آن مورد امید برای از بین بردن اختلاف و کج رفتاری؟ کجاست ذخیره شده برای زنده کردن واجبات و مستحبات؟ کجاست برگزیده برای برگردانیدن ملّت و شریعت؟ کجاست آرزو شده برای زنده کردن قرآن و احکام آن؟ کجاست زنده کننده نشانه‌های دین و دینداران؟ کجاست در هم شکننده شوکت ستمکاران و تجاوز کنندگان؟ کجاست ویران کننده بنیان‌های شرک و نفاق؟ کجاست نابود کننده اهل گناه و نافرمانی و سرکشی؟ کجاست برچیننده ریشه گمراهی و دشمنی؟ کجاست بر هم کوبنده آثار باطل و هواهای نفسانی؟ کجاست قطع کننده ریسمان‌های دروغ و افترا؟ کجاست نابود کننده زورگویان سرکش؟ کجاست بیچاره کننده مردمان بی‌دین و کینه‌توز و گمراه؟ کجاست عزیزکننده دوستان و خوار کننده دشمنان؟ کجاست گردآورنده مردم بر محور پرهیزکاری؟ کجاست باب الهی که از آن وارد می‌شوند؟ کجاست وجه الهی که دوستان به سوی آن روی آوردند؟ کجاست آن وسیله پیوند بین زمین و آسمان؟ کجاست صاحب روز فتح و برافرازنده پرچم هدایت؟ کجاست به وجود آورنده سامان و راستی و خشنودی؟ کجاست دادخواهی کننده ستم‌های روا داشته شده بر پیامبران؟ کجاست خونخواه واقعه کربلا؟ کجاست یاری شده در برابر کسی که به او ستم کرده و افترا زده است؟ کجاست درمانده‌ای که هرگاه دعا کند، اجابت می‌شود؟ کجاست برترین آفریدگان و صاحب نیکی و تقوی؟

کجاست فرزند پیغمبر، مصطفی؟ و فرزند علی مرتضی؟ و فرزند خدیجه شیر زن؟ و فرزند فاطمه زهرا، بزرگترین زنان عالم؟ پدر و مادرم و خودم فدای نگهداری و حمایت تو باد؛ ای فرزند بزرگان مقرّب خدا، ای فرزند برگزیدگان بزرگوار، ای فرزند هدایتگران هدایت یافته، ای فرزند بهترین انسان‌های پاکباخته، ای فرزند مهتران شرافتمند، ای فرزند نیکوترین انسان‌های پاک، ای فرزند گرامی‌ترِ مهتران، ای فرزند ماه‌های تابان، و چراغ‌های فروزان، و ستارگان درخشان، ای فرزند راه‌های روشن خدا، ای فرزند نشان‌های آشکار، ای فرزند دانش‌های کامل الهی، ای فرزند سنت‌های معروف، ای فرزند نشانه‌های سفارش شده، ای فرزند معجزه‌های موجود، ای فرزند راهنمایان آشکار، ای فرزند راه راست، ای فرزند خبر بزرگ، ای فرزند کسی که یاد او در امّ الکتاب نزد خداوند حکیم، والا است.

ای فرزند آیه‌ها و نشانه‌ها، ای فرزند ادلّه روشن؛ ای فرزند برهان‌های آشکار، ای فرزند حجّت‌های رسا، ای فرزند نعمت‌های فراگیر، ای فرزند طه و آیه‌های محکم قرآن، و ای فرزند یاسین و ذاریات، ای فرزند طور و عادیات، ای فرزند کسی که خداوند در باره‌اش فرمود: «دنی فتدلّی فکانَ قابَ قَوسین أو أدنی» {نزدیک آمد و نزدیکتر شد تا [فاصله اش] به قدرِ [طول] دو [انتهای] کمان یا نزدیک‌تر شد.} تا اینکه به نزدیک‌ترین مکان نسبت به خداوند والا مرتبه رسید.

کاش می‌دانستم دل‌ها کی به ظهور تو آرام خواهند شد؟ بلکه در کدام سرزمین و خاک اقامت داری؟ آیا در رضوی، یا در غیر آن، یا در سرزمین طوی هستی؟ بر من بسیار سخت است که آفریدگان را ببینم ولی تو دیده نشوی، و هیچ صدایی حتی آهسته هم از تو نشنوم؛ بر من بسیار سخت است که بلاها تو را و نه مرا، احاطه کنند؛ و از سوی من هیچ ناله و شکایتی به تو نرسد.

جانم فدای تو، که پنهان گشته‌ای ولی از ما بی‌خبر نیستی؛ جانم فدای تو، که از ما جدا گشته‌ای ولی جدا نیستی؛ جانم فدای تو، همان آرزوی قلبی و مورد اشتیاق، که هر مرد و زنِ باایمان او را یاد کند و از روی شوق او ناله زند؛ جانم فدای تو، آن عزّتمند همیشگی که هم‌طرازی ندارد؛ جانم فدای تو، آن رکن اصیل ارجمندی که هم‌قطاری ندارد؛ جانم فدای تو، آن نعمت‌های خاص خداوند که مثل و مانند نخواهد داشت؛ جانم فدای تو، از آن خاندان شرف هستی که هیچ کس نمی‌تواند با شما برابری کند.

تا کی در - انتظار - تو سرگردان باشم، ای سرور من؛ تا به کی؟ و با چگونه خطابی درباره تو توصیف کنم؛ و چگونه راز دل گویم؟ بر من سخت است که پاسخ، از غیر تو یابم؛ بر من سخت است که بر تو بگریم و مردم تو را واگذارند؛ بر من سخت است که - بپذیرم - آنچه اتفاق افتاده است، تنها در مورد تو و نه آنان، جریان یابد.

آیا یاوری هست تا با یاری او ناله و فغان و گریه را طولانی نمایم؟ آیا زاری کننده‌ای هست تا زاری او را هنگام تنها شدن یاور باشم؟ آیا چشمی می‌گرید تا چشم من هم گریه او را یاری نماید؟ آیا به سوی تو راهی هست ای فرزند احمد، تا دیدار شوی؟ آیا روز ما به فردایی می‌رسد که - به دیدار جمالت - بهره‌مند شویم؟ کی می‌شود بر جویبارهای گوارایت درآییم و سیراب شویم؟ کی می‌شود از چشمه آب زلال تو سودمند گردیم که عطش، طولانی گشت؟ کی می‌شود با تو صبح و شام کنیم، تا چشم ما از آن روشن شود؟ کی می‌شود تو ما را و ما تو را ببینیم، در حالی که پرچم نصرت و پیروزی برافراشته... باشی؟ آیا ما را خواهی دید که به گرد تو حلقه زده باشیم و تو به پیشوایی از طرف مردمان، تمام روی زمین را پر از عدل و

داد کرده باشی؟ و دشمنانت را کیفر خواری و عقاب بچشانی، و سرکشان و منکران حق را نابود کرده باشی، و ریشه متکبران را بریده، و پایه‌های ستمکاران را از بیخ برکنی، تا ما - با خاطر شاد - به «الحمد لله ربّ العالمین» لب برگشاییم؟

ای خدا تو برطرف کننده غم‌ها و گرفتاری‌ها هستی، و من از تو داد می‌خواهم که دادخواهی پیش توست، و تو پروردگار دنیا و آخرت هستی؛ باری به داد ما برس، ای فریادرس فریاد خواهان، بنده ضعیف و بلا دیده خود را - دریاب، - و سیّد او را به او بنمایان، ای خداونـد بسیار مقتدر و توانا؛ و به واسطه آن، غم و اندوه و سوز دل را از او برطرف کن؛ و حرارت قلب او را فرو نشان، ای خدایی که بر عرش، استقرار یافته‌ای؛ و بازگشت و سرانجام به سوی توست.

خدایا، و ما بندگان تو، مشتاق ولیّ تو هستیم، که او یادآور تو و رسول توست؛ او را برای ما مایه عصمت و نگهداری و پناهگاه آفریده‌ای؛ و او را برای استواری و حفظ ما برانگیخته‌ای؛ و برای اهل ایمان از ما، امام و پیشوا قرار داده‌ای؛ پس از طرف ما به او سلام و تحیّت برسان، و به این وسیله بر بزرگواری بر ما ای پروردگار، بیفزا، و قرارگاه او را قرارگاه و آرام بخش ما قرار ده، و به واسطه پیشوایی او بر ما نعمت را تمام گردان، تا ما را در بهشت‌های تو، و همنشینی با شهیدان از وارستگان تو داخل سازد.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست؛ و بر محمد، جدّ او و فرستاده تو، سیّد بزرگ‌تر، و بر پدرش - علی - سیّد کوچک‌تر، و بر جدّ مادری‌اش صدیقه کبری، فاطمه دختر محمد، و بر پدران نیکوکار او که تو برگزیدی، درود فرست؛ و بهترین و کامل‌ترین و تمام‌ترین و جاودانه‌ترین و بزرگ‌ترین و فراوان‌ترین درودی که بر هر یک از برگزیدگان و نیکان آفریدگانت فرستادی، بر او بفرست؛ و بر او چنان درودی بفرست که نه پایانی برای شمارش آن باشد، و نه نهایتی برای گستردگی آن، و نه تمام شدنی برای زمان آن؛ خدایا، و حق را به وسیله او برپا دار؛ و باطل را به وسیله او نابود ساز؛ و دوستدارانت را به وسیله او راهنمایی کن؛ و دشمنانت را به وسیله او خوار گردان؛ و بین ما و او ای خدا، پیوندی برقرار ساز که به همراهی ما با پیشینیان او بیانجامد، و ما را از کسانی قرار ده که به دامان آنان چنگ زده، و در سایه آنان زیست می‌کند؛ و ما را بر ادای حقوق او به وی، و کوشش در فرمانبرداری او، و دوری از نافرمانی‌اش، یاری فرما؛ و با خشنود ساختن او، بر ما منّت گذار؛ و دلسوزی و مهربانی و دعا و خوبی او را، که به واسطه آن به رحمت گسترده، و رستگاری در پیش تو دست یابیم، به ما موهبت فرما؛ و نماز ما را به واسطه او پذیرفته شده، و گناهان ما را به واسطه او آمرزیده، و دعای ما را به واسطه او به اجابت رسیده قرار ده؛ و روزی‌های ما را به واسطه او گسترده، و همّ و غمّ ما را بواسطه او برطرف و کفایت شده، و حاجت... های ما را به واسطه او برآورده شده قرار ده؛ و با صورت بزرگوارانه‌ات به ما رو کن؛ و تقرّب ما به سوی خودت را بپذیر؛ و با نگاهی مهربانانه به ما نگاه کن؛ تا به واسطه آن، کرامت نزد تو را به حدّ کمال رسانیم؛ و پس از آن، از روی بخشش خود، آن را از ما نستان؛ و ما را از حوض جدّ او صلی الله علیه و آله، با کاسه و با دست او، به صورت سیراب و گوارا و با آرامش و فراوان، که بعد از آن، تشنگی نباشد، بنوشان؛ ای مهربان‌ترین مهربانان .

سپس نماز زیارت که چگونگی خواندن آن پیشتر ذکر شد، می‌خوانی و به دلخواه خودت دعا می‌کنی که به خواست خداوند مستجاب است. - . مصباح الزائر: ۲۳۰ - ۲۳۴ . -

**[ترجمه]

قال محمد بن المشهدی فی المزار الکبیر قال محمد بن علی بن أبی قره نقلت من کتاب أبی جعفر محمد بن الحسین بن سفیان البزوفری.

**[ترجمه]محمد پسر مشهدی در کتاب المزار الکبیر گفته است: محمد پسر علی پسر أبی قره گفت: من آن را از کتاب ابو جعفر محمد پسر حسین پسر سفیان بزوفری... نقل کردم.

**[ترجمه]

و ذکر مثل ما ذکره السید سواء و أظن أن السید أخذه منه إلا أنه لم یذکر الصلاه فی آخره (۲).

ثُمَّ قَالَ السَّیِّدُ رَحِمَهُ اللَّهُ ذِکْرُ مَا یُزَارُ بِهِ مَوْلَانَا صَاحِبُ الزَّمَانِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ کُلَّ یَوْمٍ بَعْدَ صَلَاهِ الْفَجْرِ: اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَایَ صَاحِبَ الزَّمَانِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ عَنْ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِی مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا حَیِّهِمْ وَ مَیِّتِهِمْ وَ عَنْ وَالِدَیَّ وَ وُلْدِی وَ عَنِّی مِنَ الصَّلَوَاتِ وَ التَّحِیَّاتِ زِنَهَ عَرْشِ اللَّهِ وَ مِدَادَ کَلِمَاتِهِ وَ مُنْتَهَی رِضَاهُ وَ عَدَدَ مَا أَحْصَاهُ کِتَابُهُ وَ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ بِهِ اللَّهُمَّ أُجَدِّدُ لَهُ فِی هَذَا الْیَوْمِ وَ فِی کُلِّ یَوْمٍ عَهْداً وَ عَقْداً وَ بَیْعَهً لَهُ فِی رَقَبَتِی اللَّهُمَّ فَکَمَا شَرَّفْتَنِی بِهَذَا التَّشْرِیفِ وَ فَضَّلْتَنِی بِهَذِهِ الْفَضِیلَهِ وَ خَصَصْتَنِی بِهَذِهِ النِّعْمَهِ فَصَلِّ عَلَی مَوْلَایَ وَ سَیِّدِی صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ اجْعَلْنِی مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَشْیَاعِهِ وَ الذَّابِّینَ عَنْهُ وَ اجْعَلْنِی مِنَ الْمُسْتَشْهَدِینَ بَیْنَ یَدَیْهِ طَائِعاً غَیْرَ مُکْرَهٍ فِی الصَّفِّ الَّذِی نَعَتَّ أَهْلَهُ فِی کِتَابِکَ فَقُلْتَ صَفًّا کَأَنَّهُمْ بُنْیانٌ مَرْصُوصٌ عَلَی طَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۳۰- ۲۳۴.

۲- ۲. المزار الکبیر ص ۱۹۰- ۱۹۴.

رَسُولِهِ وَ آلِهِ علیهم السلام اللَّهُمَّ هَذِهِ بَیْعَهٌ لَهُ فِی عُنُقِی إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ(۱).

**[ترجمه]و مانند آنچه را که سید ذکر کرده، به همان صورت نقل کرده است؛ و من گمان می‌کنم که سید از او نقل کرده است؛ جز اینکه نماز را در آخر آن بیان نکرده است. - . المزار الکبیر: ۱۹۰ - ۱۹۴ -

سید پسر طاووس - که رحمت خداوند بر او باد، - سپس گفته است: ذکری که مولایمان هر روز بعد از نماز صبح با آن زیارت می‌شود، - این است: -

خدایا، به مولایم صاحب الزمان - که درودهای خداوند بر او باد، - از طرف همه مردان و زنان مؤمن، در کرانه‌های شرق و غرب زمین، و خشکی‌ها و دریاهایش، و همواری‌ها و کوه‌هایش، زنده و مرده آنان، و همچنین از طرف پدر و مادرم و فرزندانم و خودم، درودها و تحیت‌هایی به سنگینی عرش خدا، و کشیدگی کلماتش، و نهایت خشنودی اش، و شمار آنچه کتابش برشمرده، و دانشش به آن احاطه یافته است، برسان. خدایا، در این روز و در هر روز برای آن حضرت، عهد و پیمان و بیعت، بر عهده ام تجدید می کنم.

خدایا، همچنان که مرا به این حضور، شرافت بخشیدی، و به این فضیلت برتری ام دادی، و به این نعمت، ویژه‌ام گرداندی، پس بر مولا- و سرورم صاحب الزمان درود فرست؛ و مرا از یاران و پیروان و دفاع کنندگان از او قرار ده؛ و مرا از شهادت جویان پیش رویش، از روی میل و رغبت، و نه ناراحتی و اکراه، در صفی که اهل آن را در قرآنت وصف نموده و فرموده ای: «گویی آنان بنایی محکم و استوارند.»، در فرمانبرداری خودت و فرستادهات و خاندان او علیهم السلام قرار ده؛ خدایا، این بیعتی برای او بر عهده من تا روز قیامت است. - . مصباح الزائر: ۲۳۴ -

**[ترجمه]

وجدت فی بعض الکتب القدیمه بعد ذلک و یصفق بیده الیمنی علی الیسری.

ثُمَّ قَالَ السَّیِّدُ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ ذِکْرُ الْعَهْدِ الْمَأْمُورِ بِهِ فِی زَمَانِ الْغَیْبَهِ رُوِیَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: مَنْ دَعَا إِلَی اللَّهِ تَعَالَی أَرْبَعِینَ صَبَاحاً بِهَذَا الْعَهْدِ کَانَ مِنْ أَنْصَارِ قَائِمِنَا فَإِنْ مَاتَ قَبْلَهُ أَخْرَجَهُ اللَّهُ تَعَالَی مِنْ قَبْرِهِ وَ أَعْطَاهُ بِکُلِّ کَلِمَهٍ أَلْفَ حَسَنَهٍ وَ مَحَا عَنْهُ أَلْفَ سَیِّئَهٍ وَ هُوَ هَذَا اللَّهُمَّ رَبَّ النُّورِ الْعَظِیمِ وَ رَبَّ الْکُرْسِیِّ الرَّفِیعِ وَ رَبَّ الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ وَ مُنْزِلَ التَّوْرَاهِ وَ الْإِنْجِیلِ وَ الزَّبُورِ وَ رَبَّ الظِّلِّ وَ الْحَرُورِ وَ مُنْزِلَ الْقُرْآنِ الْعَظِیمِ وَ رَبَّ الْمَلَائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ الْأَنْبِیَاءِ الْمُرْسَلِینَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ بِنُورِ وَجْهِکَ الْمُنِیرِ وَ مُلْکِکَ الْقَدِیرِ یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی أَشْرَقَتْ بِهِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرَضُونَ وَ بِاسْمِکَ الَّذِی یَصْلُحُ بِهِ

الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ یَا حَیُّ قَبْلَ کُلِّ حَیٍّ یَا حَیُّ بَعْدَ کُلِّ حَیٍّ حِینَ لَا حَیَّ یَا مُحْیِیَ الْمَوْتَی وَ مُمِیتَ الْأَحْیَاءِ یَا حَیُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا الْإِمَامَ الْهَادِیَ الْمَهْدِیَّ الْقَائِمَ بِأَمْرِکَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ الطَّاهِرِینَ عَنْ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِی مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ عَنِّی وَ عَنْ وَالِدَیَّ مِنَ الصَّلَوَاتِ زِنَهَ عَرْشِ اللَّهِ وَ مِدَادَ کَلِمَاتِهِ وَ مَا أَحْصَاهُ عِلْمُهُ وَ أَحَاطَ بِهِ کِتَابُهُ اللَّهُمَّ إِنِّی أُجَدِّدُ لَهُ فِی صَبِیحَهِ یَوْمِی هَذَا وَ مَا عِشْتُ مِنْ أَیَّامِی عَهْداً وَ عَقْداً وَ بَیْعَهً لَهُ فِی عُنُقِی لَا

أَحُولُ عَنْهَا وَ لَا أَزُولُ أَبَداً اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ الذَّابِّینَ عَنْهُ وَ الْمُسَارِعِینَ إِلَیْهِ فِی قَضَاءِ حَوَائِجِهِ وَ الْمُحَامِینَ عَنْهُ وَ السَّابِقِینَ إِلَی إِرَادَتِهِ وَ الْمُسْتَشْهَدِینَ بَیْنَ یَدَیْهِ اللَّهُمَّ إِنْ حَالَ بَیْنِی وَ بَیْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِی جَعَلْتَهُ عَلَی عِبَادِکَ حَتْماً مَقْضِیّاً فَأَخْرِجْنِی مِنْ قَبْرِی مُؤْتَزِراً کَفَنِی شَاهِراً سَیْفِی مُجَرِّداً قَنَاتِی مُلَبِّیاً دَعْوَةَ الدَّاعِی فِی الْحَاضِرِ وَ الْبَادِی.

اللَّهُمَّ أَرِنِی الطَّلْعَةَ الرَّشِیدَةَ وَ الْغُرَّةَ الْحَمِیدَةَ وَ اکْحُلْ نَاظِرِی بِنَظْرَةٍ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۳۴.

مِنِّی إِلَیْهِ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ سَهِّلْ مَخْرَجَهُ وَ أَوْسِعْ مَنْهَجَهُ وَ اسْلُکْ بِی مَحَجَّتَهُ وَ أَنْفِذْ أَمْرَهُ وَ اشْدُدْ أَزْرَهُ وَ اعْمُرِ اللَّهُمَّ بِهِ بِلَادَکَ وَ أَحْیِ بِهِ عِبَادَکَ فَإِنَّکَ قُلْتَ وَ قَوْلُکَ الْحَقُّ ظَهَرَ الْفَسادُ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِما کَسَبَتْ أَیْدِی النَّاسِ فَأَظْهِرِ اللَّهُمَّ لَنَا وَلِیَّکَ وَ ابْنَ بِنْتِ نَبِیِّکَ الْمُسَمَّی بِاسْمِ رَسُولِکَ حَتَّی لَا یَظْفَرَ بِشَیْ ءٍ مِنَ الْبَاطِلِ إِلَّا مَزَّقَهُ وَ یُحِقَّ الْحَقَّ وَ یُحَقِّقَهُ وَ اجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مَفْزَعاً لِمَظْلُومِ عِبَادِکَ وَ نَاصِراً لِمَنْ لَا یَجِدُ لَهُ نَاصِراً غَیْرَکَ وَ مُجَدِّداً لِمَا عُطِّلَ مِنْ أَحْکَامِ کِتَابِکَ وَ مُشَیِّداً لِمَا وَرَدَ مِنْ أَعْلَامِ دِینِکَ وَ سُنَنِ نَبِیِّکَ صلی الله علیه و آله وَ اجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مِمَّنْ حَصَّنْتَهُ مِنْ بَأْسِ الْمُعْتَدِینَ اللَّهُمَّ وَ سُرَّ نَبِیَّکَ مُحَمَّداً صلی الله علیه و آله بِرُؤْیَتِهِ وَ مَنْ تَبِعَهُ عَلَی دَعْوَتِهِ وَ ارْحَمِ اسْتِکَانَتَنَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ اکْشِفْ هَذِهِ الْغُمَّهَ عَنْ هَذِهِ الْأُمَّهِ بِحُضُورِهِ وَ عَجِّلْ لَنَا ظُهُورَهُ إِنَّهُمْ یَرَوْنَهُ بَعِیداً وَ نَرَاهُ قَرِیباً بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ ثُمَّ تَضْرِبُ عَلَی فَخِذِکَ الْأَیْمَنِ بِیَدِکَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَ تَقُولُ الْعَجَلَ یَا مَوْلَایَ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ ثَلَاثاً(۱).

ق، [الکتاب العتیق الغرویّ] أخبرنی السید عبد الحمید بن فخار بن معد الحسینی قراءه علیه و هو یعارضنی بأصل سماعه الذی بخط والده قال أخبرنی والدی عن الحسن بن علی بن الدربی عن محمد بن عبد الله الشیبانی عن أبی محمد الحسن بن علی عن علی بن إسماعیل عن زکریا بن یحیی بن کثیر عن محمد بن علی القرشی عن أحمد بن سعید عن علی بن الحکم عن الربیع بن محمد عن ابن سلیم عن أبی عبد الله علیه السلام: مثله.

ثُمَّ قَالَ السَّیِّدُ رَحِمَهُ اللَّهُ: فَإِذَا أَرَدْتَ الِانْصِرَافَ مِنْ حَرَمِهِ الشَّرِیفِ فَعُدْ إِلَی السِّرْدَابِ الْمُنِیفِ وَ صَلِّ فِیهِ مَا شِئْتَ ثُمَّ قُمْ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَهِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنْ وَلِیِّکَ وَ خَلِیفَتِکَ وَ حُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ وَ لِسَانِکَ الْمُعَبِّرِ عَنْکَ وَ النَّاطِقِ بِحِکْمَتِکَ وَ عَیْنِکَ النَّاظِرَهِ بِإِذْنِکَ وَ شَاهِدِکَ عَلَی عِبَادِکَ الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ الْعَائِذِ بِکَ الْعَائِذِ عِنْدَکَ وَ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِیعِ مَا خَلَقْتَ وَ بَرَأْتَ وَ أَنْشَأْتَ وَ صَوَّرْتَ وَ احْفَظْهُ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۳۵- ۲۳۶.

مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ بِحِفْظِكَ الَّذِی لَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ آبَاءَهُ السَّادَةَ أَئِمَّتَكَ وَ دَعَائِمَ دِينِكَ.

وَ اجْعَلْهُ فِی وَدِيعَتِكَ الَّتِی لَا تَضِيعُ وَ فِی جِوَارِكَ الَّذِی لَا يُخْفَرُ وَ فِی مَنْعِكَ وَ عِزِّكَ الَّذِی لَا يُقْهَرُ وَ آمِنْهُ بِأَمَانِكَ الْوَثِيقِ الَّذِی لَا يُخْذَلُ مَنْ آمَنْتَهُ بِهِ وَ اجْعَلْهُ فِی كَنَفِكَ الَّذِی لَا يُرَامُ مَنْ كَانَ فِيهِ وَ انْصُرْهُ بِنَصْرِكَ الْعَزِيزِ وَ أَيِّدْهُ بِجُنْدِكَ الْغَالِبِ وَ قَوِّهِ بِقُوَّتِكَ وَ أَرْدِفْهُ بِمَلَائِكَتِكَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ أَلْبِسْهُ دِرْعَكَ الْحَصِينَةَ وَ حُفَّهُ بِالْمَلَائِكَهِ حَفّاً اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدْعَ وَ ارْتُقْ بِهِ الْفَتْقَ وَ أَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ زَيِّنْ بِطُولِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ وَ أَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْهُ بِالرُّعْبِ وَ قَوِّ نَاصِرِيهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِيهِ وَ دَمْدِمْ عَلَی مَنْ نَصَبَ لَهُ وَ دَمِّرْ عَلَی مَنْ غَشَّهُ وَ اقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَهَ الْكُفْرِ وَ عُمُدَهُ وَ دَعَائِمَهُ وَ اقْصِمْ بِهِ رُءُوسَ الضَّلَالَهِ وَ شَارِعَهَ الْبِدَعِ وَ مُمِيتَهَ السُّنَّهِ وَ مُقَوِّيَهَ الْبَاطِلِ وَ ذَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ وَ أَبِرْ بِهِ الْكَافِرِينَ وَ جَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ فِی مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا حَتَّی لَا تَدَعَ مِنْهُمْ دَيَّاراً وَ لَا تُبْقِی لَهُمْ آثَاراً اللَّهُمَّ طَهِّرْ بِهِ بِلَادَكَ وَ اشْفِ مِنْهُمْ صُدُورَ عِبَادِكَ وَ أَعِزَّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَحْيِ بِهِ سُنَنَ الْمُرْسَلِينَ وَ دَارِسَ حُكْمِ النَّبِيِّينَ وَ جَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَی مِنْ دِينِكَ وَ بُدِّلَ مِنْ حُكْمِكَ حَتَّی تُعِيدَ دِينَكَ بِهِ وَ عَلَی يَدَيْهِ جَدِيداً غَضّاً مَحْضاً صَحِيحاً لَا عِوَجَ فِيهِ وَ لَا بِدْعَهَ مَعَهُ وَ حَتَّی تُنِيرَ بِعَدْلِهِ ظُلَمَ الْجَوْرِ وَ تُطْفِئَ بِهِ نِيرَانَ الْكُفْرِ وَ تُوضِحَ بِهِ مَعَاقِدَ الْحَقِّ وَ مَجْهُولَ الْعَدْلِ فَإِنَّهُ عَبْدُكَ الَّذِی اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ وَ اصْطَفَيْتَهُ عَلَی غَيْبِكَ وَ عَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ بَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ وَ طَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ وَ سَلَّمْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ.

اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَهِ وَ يَوْمَ حُلُولِ الطَّامَّهِ أَنَّهُ لَمْ يُذْنِبْ ذَنْباً وَ لَا أَتَی حُوباً وَ لَمْ يَرْتَكِبْ مَعْصِيَهً وَ لَمْ يُضَيِّعْ لَكَ طَاعَهً وَ لَمْ يَهْتِكْ لَكَ حُرْمَهً وَ لَمْ يُبَدِّلْ لَكَ فَرِيضَهً وَ لَمْ يُغَيِّرْ لَكَ شَرِيعَهً وَ أَنَّهُ الْهَادِی الْمُهْتَدِی الطَّاهِرُ

التَّقِیُّ النَّقِیُّ الرَّضِیُّ الْمَرْضِیُّ الزَّكِیُّ اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِی نَفْسِهِ وَ أَهْلِهِ وَ ذُرِّیَّتِهِ وَ أُمَّتِهِ وَ جَمِیعِ رَعِیَّتِهِ مَا تُقِرُّ بِهِ عَیْنَهُ وَ تَسُرُّ بِهِ نَفْسَهُ وَ تَجْمَعُ لَهُ مُلْكَ الْمَمَالِكِ قَرِیبِهَا وَ بَعِیدِهَا وَ عَزِیزِهَا وَ ذَلِیلِهَا حَتَّی یَجْرِیَ حُكْمُهُ عَلَی كُلِّ حُكْمٍ وَ یَغْلِبَ بِحَقِّهِ عَلَی كُلِّ بَاطِلٍ.

اللَّهُمَّ اسْلُكْ بِنَا عَلَی یَدَیْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَی وَ الْمَحَجَّهَ الْعُظْمَی وَ الطَّرِیقَهَ الْوُسْطَی الَّتِی یَرْجِعُ إِلَیْهَا الْغَالِی وَ یَلْحَقُ بِهَا التَّالِی وَ قَوِّنَا عَلَی طَاعَتِهِ ثَبِّتْنَا عَلَی مُتَابَعَتِهِ وَ امْنُنْ عَلَیْنَا بِمُبَایَعَتِهِ وَ اجْعَلْنَا فِی حِزْبِهِ الْقَوَّامِینَ بِأَمْرِهِ الصَّابِرِینَ مَعَهُ الطَّالِبِینَ رِضَاكَ بِمُنَاصَحَتِهِ حَتَّی تَحْشُرَنَا یَوْمَ الْقِیَامَهِ فِی أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ مُقَوِّیَهِ سُلْطَانِهِ وَ اجْعَلْ ذَلِكَ خَالِصاً مِنْ كُلِّ شَكٍّ وَ شُبْهَهٍ وَ رِیَاءٍ وَ سُمْعَهٍ حَتَّی لَا نَعْتَمِدَ بِهِ غَیْرَكَ وَ لَا نَطْلُبَ بِهِ إِلَّا وَجْهَكَ وَ حَتَّی تُحِلَّنَا مَحَلَّهُ وَ تَجْعَلَنَا فِی الْجَنَّهِ مَعَهُ وَ أَعِذْنَا مِنَ السَّأْمَهِ وَ الْكَسَلِ وَ الْفَتْرَهِ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِینِكَ وَ تُعِزُّ بِهِ نَصْرَ وَلِیِّكَ وَ لَا تَسْتَبْدِلْ بِنَا غَیْرَنَا فَإِنَّ اسْتِبْدَالَكَ بِنَا غَیْرَنَا عَلَیْكَ یَسِیرٌ وَ هُوَ عَلَیْنَا كَبِیرٌ.

اللَّهُمَّ نَوِّرْ بِهِ كُلَّ ظُلْمَهٍ وَ هُدَّ بِرُكْنِهِ كُلَّ بِدْعَهٍ وَ اهْدِمْ بِعِزِّهِ كُلَّ ضَلَالَهٍ وَ اقْصِمْ بِهِ كُلَّ جَبَّارٍ وَ أَخْمِدْ بِسَیْفِهِ كُلَّ نَارٍ وَ أَهْلِكْ بِعَدْلِهِ جَوْرَ كُلِّ جَائِرٍ وَ أَجْرِ حُكْمَهُ عَلَی كُلِّ حَاكِمٍ وَ أَذِلَّ بِسُلْطَانِهِ كُلَّ سُلْطَانٍ اللَّهُمَّ أَذِلَّ كُلَّ مَنْ نَاوَاهُ وَ أَهْلِكْ كُلَّ مَنْ عَادَاهُ وَ امْكُرْ بِمَنْ كَادَهُ وَ اسْتَأْصِلْ مَنْ جَحَدَ حَقَّهُ وَ اسْتَهَانَ بِأَمْرِهِ وَ سَعَی فِی إِطْفَاءِ نُورِهِ وَ أَرَادَ إِخْمَادَ ذِكْرِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی وَ عَلِیٍّ الْمُرْتَضَی وَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ(۱) وَ الْحَسَنِ الرِّضَی وَ الْحُسَیْنِ الْمُصَفَّی وَ جَمِیعِ أَوْصِیَاءِ مَصَابِیحِ الدُّجَی وَ أَعْلَامِ الْهُدَی وَ مَنَارِ التُّقَی وَ الْعُرْوَهِ الْوُثْقَی وَ الْحَبْلِ الْمَتِینِ وَ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِیمِ وَ صَلِّ عَلَی وَلِیِّكَ وَ وُلَاهِ عَهْدِكَ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ وَ مُدَّ فِی أَعْمَارِهِمْ وَ زِدْ فِی آجَالِهِمْ وَ بَلِّغْهُمْ أَقْصَی آمَالِهِمْ دِیناً وَ دُنْیَا وَ آخِرَهً إِنَّكَ عَلَی كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

۱- ۱. و خدیجه الکبری خ.

ثُمَّ ادْعُ اللَّهَ كَثِيراً وَ انْصَرِفْ مَسْعُوداً إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی (۱).

**[ترجمه]در یکی از کتاب‌های قدیم این گونه یافتم که نوشته بود: بعد از آن، دست راست خود را بر دست چپ می‌ساید.

سید – که خداوند از او خشنود باد، – سپس گفته است: دعای عهد که امر شده است در زمان غیبت خوانده شود، این است:

از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمود: هر کس با این دعای عهد، چهل صبح به سوی خداوند متعال دعا نماید، از یاران امام قائم ما خواهد بود؛ و اگر پیش از ظهور آن حضرت بمیرد، خداوند او را از قبر بیرون می‌آورد که در خدمت آن حضرت باشد؛ و در ازای هر کلمه، هزار نیکی به او کرامت می‌فرماید، و هزار گناه از او محو می‌نماید؛ و آن دعا، این است:

خدایا، ای پروردگار نور بزرگ، و پروردگار کرسی بلند، و پروردگار دریای جوشان، و فرو فرستنده تورات و انجیل و زبور، و پروردگار سایه و آفتاب سوزان، و فرو فرستنده قرآن بزرگ، و پروردگار فرشتگان مقرّب، و پیامبران و فرستادگان؛ خدایا، از تو می‌خواهم به ذات بزرگوارت، و به نور جمال تابانت، و فرمانروایی دیرینه‌ات، ای زنده، ای پاینده، از تو به خاطر آن نامت که آسمان‌ها و زمین‌ها به وسیله آن روشن گشته، و آن نامت که پیشینیان و پسینیان به واسطه آن، شایسته گشتند، ای زنده پیش از هر زنده، و ای زنده پس از هر موجود زنده، و ای زنده در آن هنگام که هیچ زنده‌ای وجود نداشت، ای زنده گرداننده مردگان، و ای میراننده زندگان، ای زنده‌ای که معبودی جز تو نیست، درخواست می‌کنم؛ خدایا، به مولای ما، آن امام راهنمای راه یافته، و قیام کننده به فرمان تو، – که درودهای خدا بر او و پدران پاک او باد، – از طرف همه مردان و زنان با ایمان، در کرانه‌های شرق و غرب زمین، هموار و کوهستان آن، خشکی و دریای آن، و از طرف من و پدر و مادرم، درودهایی هم‌وزن عرش خدا، و شماره کلمات – و نعمت‌های – او، و آنچه را دانش او برشمرده، و کتابش به آن احاطه دارد، برسان.

خدایا، من در بامداد این روز و روزهایی که زندگی کنم، عهد و پیمان و بیعتی برای آن حضرت در گردنم تازه می‌کنم، که هرگز از آن سر نپیچم، و دست بر ندارم؛ خدایا، مرا از یاران و یاوران او، و دفاع کنندگان از او، و شتابندگان به سوی او، در برآوردن خواسته‌هایش، و حمایت کنندگان از او، و پیشی گیرندگان به سوی خواسته او، و شهادت جویان پیش روی او قرار ده؛ خدایا، اگر میان من و او آن مرگی که بر بندگانت حتمی و قطعی قرار داده‌ای، فاصله انداخت، پس مرا از گور، با کفن به خود پیچیده، و شمیشر آخته، و نیزه برهنه کرده، و پاسخ گویان به ندای دعوت کننده، در شهر و بیابان، بیرون آور.

خدایا، آن چهره ارجمند، و پیشانی نورانی و پسندیده را به من بنمایان؛ و سرمه دیدارش را به یک نگاه از من به او، به دیده‌ام بکش؛ و در ظهورش شتاب کن، و خروجش را آسان گردان، و راهش را وسیع گردان، و مرا به راه او در آور، و دستورش را نافذ، و پشتش را محکم کن، و خدایا، به دست او شهرهایت را آباد، و بندگانترا به وسیله او زنده گردان؛ که همانا تو خود فرموده‌ای و فرمایش تو حق است: «به سبب آنچه دست‌های مردم فراهم آورده، فساد در خشکی و دریا نمودار شده است.» پس ای خدا، نماینده‌ات و فرزند دختر پیامبرت را که هم‌نام فرستاده تو است، آشکار کن؛ تا به هیچ باطلی دست نیابد، جز آنکه از هم بدرد؛ و حق را به عنوان حق جلوه‌گر کرده و آن را پابرجا نماید؛ و او را ای خدا، پناهگاه بندگان ستمدیده، و یاور کسی که جز تو یاوری برایش یافت نمی‌شود، و تازه کننده آن احکامی از کتاب تو که تعطیل مانده است، و محکم کننده

آنچه از نشانه‌های دین و آئین تو و دستورات پیامبرت صلی اللّه علیه و آله رسیده است، قرار ده؛ و ای خدا، او را از کسانی که از خشم زورگویان نگاه داشته‌ای، قرار ده.

خدایا، پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله، و هر کسی را که از دعوت او پیروی کند، به دیدار او شاد گردان؛ و به بیچارگی ما پس از ظهور او رحم آور؛ خدایا، این غم و اندوه را با ظهور او از این امت برطرف کن، و ظهور او را برای ما زودتر برسان،که آنها ظهور او را دور می‌پندارند، ولی ما آن را نزدیک می‌دانیم؛ به خاطر رحمتی که داری، ای مهربانترین مهربانان.

سپس سه مرتبه با دست به ران راست خود می‌زنی و در هر مرتبه می‌گویی: شتاب فرما ای مولای من، ای صاحب الزمان. - .
مصباح الزائر: ۲۳۵ - ۲۳۶ -

ق: مانند این روایت را از امام صادق علیه السلام نقل کرده است.

سید پسر طاووس - که رحمت خداوند بر او باد، - سپس گفته است: هرگاه خواستی از حرم شریف آن حضرت علیه السلام برگردی، به سوی سرداب پاک و والامرتبه برگرد و در آنجا هر چقدر بخواهی، نماز به جای آور، سپس رو به قبله بایست و بگو: خدایا، تو هر بلاـ را از ولیّ خود، و خلیفه خویش و حجت تو بر آفریدگانت، و زبان تو که از تو سخن می‌گوید، و به حکمت رسای تو گویا است، و چشم بینای تو به اجازه تو است، و گواه تو بر بندگانت، و بزرگترین رزمنده، و پناه آورده به تو، و بازگشته از پیش تو، دور گردان؛ و او را از شر همه آنچه آفریدی و ایجاد فرمودی و پدید آوردی و تصویر کردی، در پناه خود گیر؛ و او را از پیش رو و از پشت سر و از سمت راست و از سمت چپ و از بالا و از پایینش، با آن نگاه داشتن که اگر کسی را با آن نگاه داری، تباه نمی‌گردد، نگاه دار؛ و حرمت فرستاده‌ات و پدران او را، که همان پیشوایان و امامان و ستون‌های دین هستند، به وسیله حفظ او نگاه دار.

و او را در امانت خود که هرگز تباه نمی‌گردد، و در جوار خودت که هرگز به عاقبت بد دچار نمی‌شود، و در آن نگاه داشتن و عزّتت که هرگز مقهور نمی‌گردد، قرار ده؛ و او را در ایمنی محکم خود، که هر کس را در آن ایمنی دهی، خوار نشود، ایمنی ده؛ و او را در کنف حمایت خود که هر کس در آنجا باشد، از بین نرود، قرار ده؛ و او را با یاری شکوهمند خود یاری کن؛ و با سپاه چیره خویش مورد تأیید قرار ده؛ و با نیروی خودت نیرومند ساز؛ و فرشتگانت را با او همراه گردان، و دوستانش را دوست بدار؛ و دشمنانش را دشمن بدار؛ و لباس مستحکم نگاهداری خود را بر او بپوشان؛ و بر گرداگرد او فرشتگان راستین بگمار؛ خدایا، تفرقه و پریشانی‌های خلق را به وجود او گرد آور، و رخنه‌های در دین را به وسیله او مسدود ساز؛ و با وجود او ستم را نابود، و عدالت را آشکار کن؛ و اهل زمین را با ماندن طولانی او زینت بخش؛ و با یاری خود او را مورد تأیید و کمک قرار ده؛ و با افکندن ترس در دل دشمنانش، او را یاری نما؛ و یاوران او را قوی و نیرومند، و خوار کنندگان او را خوار ساز؛ و آنان را که به دشمنی او قیام کنند، هلاـک گردان؛ و کسانی که با او مکر و فریبکاری کنند، نابود ساز؛ و ستمگران اهل کفر و سردسته‌ها و رؤسای آنها را با شمشیر او به خاک هلاکت انداز؛ و رؤسای ضلالت و گمراهی، و ایجاد کنندگان بدعت، و محو کنندگان سنت‌های الهی، و تقویت کنندگان باطل را به وسیله او در هم شکن؛ و زورگویان را به وسیله او خوار گردان؛ و کافران و تمام افراد بی‌دین را از تمام روی زمین، مشرق و مغرب و خشکی و دریا و صحرا و کوه، ریشه کن ساز؛ به گونه‌ای که دیگر دیاری از کافران، و اثری از آنان باقی نگذاری.

خدایا، سرزمین‌های خود را به وسیله او پاک ساز؛ و (دل‌های) بندگانت را از هلاک آنها شاد گردان، و اهل ایمان را به وجود او عزت بخش، و احکام فرستادگان، و احکام کهنه شده پیامبران را به واسطه او زنده ساز؛ و آنچه از دین و حکم شریعت را که ویران ساخته‌اند، به وجود او از نو بنیاد کن، تا آنکه به وسیله او و به دست او شریعت و آئین خود را به صورت جدید و کاملاً تازه و باطراوت و خالص و صحیح، که با آن هیچ ناراستی و بدعت نباشد، باز گردانی؛ و به این خاطر که با دادگری او، تاریکی ستم را روشن، و آتش کفر را به کلی خاموش گردانی؛ و به وسیله او محل قرار گرفتن حق، و اساس عدالت ناشناخته مانده را آشکار نمایی؛ زیرا او، آن بنده وارسته توست که کاملاًـ برای خود خالص گردانیده، و برای دانش غیبی خویش برگزیده‌ای، و او را از گناه باز داشته، و از کاستی به دور داشته‌ای، و از آلودگی پاک کرده، و از هر ناپاکی، سالم نگاه داشته‌ای.

خدایا، پس ما در روز قیامت و روز فرا رسیدن حادثه بزرگ، بر او گواهی می‌دهیم که او هیچ گناهی نکرده، و هیچ زشتی به بار نیاورده، و هیچ معصیت مرتکب نشده است، و هیچ طاعتی از تو را تباه نکرده، و هیچ حرمتی از تو را هتک ننموده، و هیچ فریضه‌ای از واجبات تو را دگرگون نساخته، و هیچ حکمی از شریعت تو را تغییر نداده است؛ و او امام هدایتگر هدایت یافته، و پاک و پرهیزکار و پاکیزه، و خشنود و پسندیده و وارسته است؛ خدایا تو به او در خصوص خودش و اهل بیتش و فرزندانش و امتش و همه رعیت هایش چیز هایی عطا کن که دیده‌اش را با آن روشن، و وجودش را با آن شادمان گردانی، و فرمانروایی همه سرزمین‌ها، چه نزدیک و چه دور، و چه شکوهمند و چه خوار را برای او گرد آوری؛ تا حکم خود را بر هر حکمی جاری گرداند، و با حق خودش بر هر باطلی چیره گردد.

خدایا، ما را به دست او به راه هدایت، و شیوه برتر، و راه میانه ببر، به طوری که پیش رونده به آن باز گردد، و در پی آینده به آن برسد؛ و ما را بر طاعت او توانا کن، و بر پیروی‌اش ثابت قدم بدار، و با نعمت بیعت کردن با او بر ما منت گذار، و ما را از سپاه آن حضرت علیه السلام که به فرمانش کاملاً قیام کنند، و با او شکیبایی ورزند، و در یاری و مددکاری او صرف رضا و خشنودی تو را خواستارند، قرار ده؛ تا آنکه ما را در روز قیامت در صف یاران و مددکاران او و تقویت کنندگان حکومت او محشور سازی؛ و این درخواست را برای ما خالص از هرگونه شک و تردید و ریا و دورنگی قرار ده، تا آنکه به وسیله او جز بر تو اعتماد نکنیم، و به وسیله او جز دیدار تو را خواستار نباشیم؛ و برای اینکه ما را به مقام او وارد کنی، و در بهشت رضوان همراه او قرار دهی، و ما را از خستگی و بی‌میلی و کسالت و سستی، در پناه خود گیر؛ و ما را از کسانی که به وسیله او دین خود را یاری می‌کنی، و به وسیله او یاری ولی‌ات را شکوهمند می‌سازی، قرار ده؛ و ما را با کسانی غیر از ما جایگزین مگردان، که البته این جایگزین کردن ما با سایرین بر تو آسان است، اما برای ما بسیار بزرگ و گران است.

خدایا، به وسیله او هر تاریکی را نورانی گردان، و با وجود استوار او هر بدعتی را نابود ساز، و با عزتش هر گمراهی را ویران کن، و هر زورگویی را در هم شکن، و با شمشیرش هر آتش را فرو نشان، و با عدلش ظلم هر ظالمی را هلاک گردان، و حکمش را بر هر حاکمی جاری ساز، و هر فرمانروایی را با حکومت او خوار و ذلیل گردان .

خدایا، هر کس که با او ستیزه نماید خوار و ذلیل گردان، و هر کس که با او دشمنی کند هلاک کن، و با هر کس که نسبت به او نیرنگ کند، مکر نما، و هر کس که حق او را نادیده گیرد، و امر او را سبک شمارد، و سعی در خاموش ساختن نور او، و

از بین بردن یادش داشته باشد، از ریشه بر کن.

خدایا، بر محمد مصطفی، و علی مرتضی، و فاطمه زهرا، - . و خدیجه کبری. خ - و حسن خشنود، و حسین پاک، و تمامی جانشینان که چراغ‌های ظلمت و پرچم‌های هدایت و نور پرهیزکاری و دستاویز استوار و ریسمان محکم و راه راست هستند، درود فرست؛ و بر ولیّ‌ات و عهده‌داران عهد تو و امامان از نسل او درود فرست؛ و به طول عمر آنها بیفزا، و زمانشان را افزون گردان، و آنها را به بزرگ‌ترین آرزویشان در دین و دنیا و آخرت برسان، که به راستی تو بر هر چیز توانا هستی.

سپس بسیار دعا کن و با سعادتمندی برگرد؛ إن شاء الله. - . مصباح الزائر: ۲۳۶ - ۲۳۷ -

**[ترجمه]

إلی هذا انتهی ما نقلناه و أخرجناه من کتاب مصباح الزائر.

وَ قَالَ الْکَفْعَمِیُّ رَحِمَهُ اللَّهُ فِی مِصْبَاحِهِ رَوَی یُونُسُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الرِّضَا عَلَیْهِ السَّلَامُ: أَنَّهُ کَانَ یَأْمُرُ بِالدُّعَاءِ لِصَاحِبِ الْأَمْرِ علیه السلام بِهَذَا الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنْ وَلِیِّکَ وَ خَلِیفَتِکَ وَ سَاقَ الدُّعَاءَ مِثْلَ مَا مَرَّ إِلَی قَوْلِهِ وَ هُوَ عَلَیْنَا کَبِیرٌ ثُمَّ أَوْرَدَ بَعْدَهُ هَذِهِ الزِّیَارَهَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی وُلَاهِ عَهْدِهِ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ بَعْدِهِ وَ بَلِّغْهُمْ آمَالَهُمْ وَ زِدْ فِی آجَالِهِمْ وَ أَعِزَّ نَصْرَهُمْ وَ تَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسْنَدْتَ إِلَیْهِمْ مِنْ أَمْرِکَ لَهُمْ وَ ثَبِّتْ دَعَائِمَهُمْ وَ اجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَاناً وَ عَلَی دِینِکَ أَنْصَاراً فَإِنَّهُمْ مَعَادِنُ کَلِمَاتِکَ وَ خُزَّانُ عِلْمِکَ وَ أَرْکَانُ تَوْحِیدِکَ وَ دَعَائِمُ دِینِکَ وَ وُلَاهُ أَمْرِکَ وَ خَالِصَتُکَ مِنْ عِبَادِکَ وَ صَفْوَتُکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ أَوْلِیَاؤُکَ وَ سَلَائِلُ أَوْلِیَائِکَ وَ صَفْوَهُ أَوْلَادِ نَبِیِّکَ وَ السَّلَامُ عَلَیْهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۲).

**[ترجمه]آنچه را که از کتاب مصباح الزائر استخراج و نقل کردیم، در اینجا به پایان رسید.

کفعمی - که رحمت داوند بر او باد، - در کتاب «مصباح» خود گفته است: یونس پسر عبدالرحمن از امام رضا علیه السلام روایت نمود که حضرت به دعا کردن برای امام زمان علیه السلام با این دعا امر می‌کرد: «خدایا، از ولیّ و خلیفه‌ات... دور کن.» و این دعا را مانند آنچه بیان کردیم، تا عبارت: «و آن بر ما بسیار بزرگ و گران است.» ادامه داد.

سپس بعد از آن این زیارت را آورده است: خدایا، بر عهده‌داران پیمان او و پیشوایان بعد او درود فرست، و آنان را به آرزوهایشان برسان، و بر عمرشان بیفزا، و یاری با عزت به آنها عطا فرما، و آنچه از امر دین خود به آنها مربوط فرمودی، در حقشان به حد کمال رسان، و اساس و ارکان آنها را ثبات و دوام بخش، و ما را از یاران آنها و از یاوران دین خود قرار ده، که البته آنان معدن کلمات روحانی، و گنجینه دانش، و ارکان یکتا پرستی و معرفت، و عهده‌داران دین تو، و صاحب اختیاران امر شرع تو هستند، و از بندگان خاص و خالص تو، و برگزیده از آفریدگان تو، و دوستان خاص و فرزندان دوستداران خاص، و برگزیده فرزندان پیامبر تو هستند؛ و سلام بر آنان، و رحمت و برکت‌های خداوند نثارشان باد. - . مصباح الکفعمی: ۵۴۸ -

**[ترجمه]

وَ أَقُولُ

وَجَدْتُ فِی نُسْخَهٍ قَدِیمَهٍ مِنْ مُؤَلَّفَاتِ أَصْحَابِنَا مَا هَذَا لَفْظُهُ: اسْتِئْذَانٌ عَلَی السِّرْدَابِ الْمُقَدَّسِ وَ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ بُقْعَهٌ طَهَّرْتَهَا وَ عَقْوَهٌ شَرَّفْتَهَا وَ مَعَالِمُ زَکَّیْتَهَا حَیْثُ أَظْهَرْتَ فِیهَا أَدِلَّهَ التَّوْحِیدِ وَ أَشْبَاحَ الْعَرْشِ الْمَجِیدِ الَّذِینَ اصْطَفَیْتَهُمْ مُلُوکاً لِحِفْظِ النِّظَامِ وَ اخْتَرْتَهُمْ رُؤَسَاءَ لِجَمِیعِ الْأَنَامِ وَ بَعَثْتَهُمْ لِقِیَامِ الْقِسْطِ فِی ابْتِدَاءِ الْوُجُودِ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ ثُمَّ مَنَنْتَ عَلَیْهِمْ بِاسْتِنَابَهِ أَنْبِیَائِکَ لِحِفْظِ شَرَائِعِکَ وَ أَحْکَامِکَ فَأَکْمَلْتَ بِاسْتِخْلَافِهِمْ رِسَالَهَ الْمُنْذِرِینَ کَمَا أَوْجَبْتَ رِئَاسَتَهُمْ فِی فِطَرِ الْمُکَلَّفِینَ فَسُبْحَانَکَ مِنْ إِلَهٍ مَا أَرْأَفَکَ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مِنْ مَلِکٍ مَا أَعْدَلَکَ حَیْثُ طَابَقَ صُنْعُکَ مَا فَطَرْتَ عَلَیْهِ الْعُقُولَ وَ وَافَقَ حُکْمُکَ مَا قَرَّرْتَهُ فِی الْمَعْقُولِ وَ الْمَنْقُولِ فَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی تَقْدِیرِکَ الْحَسَنَ الْجَمِیلَ وَ لَکَ الشُّکْرُ عَلَی قَضَائِکَ الْمُعَلَّلِ بِأَکْمَلِ التَّعْلِیلِ فَسُبْحَانَ مَنْ لَا یُسْأَلُ عَنْ فِعْلِهِ وَ لَا یُنَازَعُ فِی أَمْرِهِ وَ سُبْحَانَ مَنْ کَتَبَ عَلَی

ص: ۱۱۵

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۳۶- ۲۳۷.

۲- ۲. مصباح الکفعمیّ ص ۵۴۸.

نَفْسِهِ الرَّحْمَهَ قَبْلَ ابْتِدَاءِ خَلْقِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی مَنَّ عَلَیْنَا بِحُکّامٍ یَقُومُونَ مَقَامَهُ لَوْ کَانَ حَاضِراً فِی الْمَکَانِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِی شَرَّفَنَا بِأَوْصِیَاءَ یَحْفَظُونَ الشَّرَائِعَ فِی کُلِّ الْأَزْمَانِ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ الَّذِی أَظْهَرَهُمْ لَنَا بِمُعْجِزَاتٍ یَعْجِزُ عَنْهَا الثَّقَلَانِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ الَّذِی أَجْرَانَا عَلَی عَوَائِدِهِ الْجَمِیلَهِ فِی الْأُمَمِ السَّالِفِینَ.

اللَّهُمَّ فَلَکَ الْحَمْدُ وَ الثَّنَاءُ الْعَلِیُّ کَمَا وَجَبَ لِوَجْهِکَ الْبَقَاءُ السَّرْمَدِیُّ وَ کَمَا جَعَلْتَ نَبِیَّنَا خَیْرَ النَّبِیِّینَ وَ مُلُوکَنَا أَفْضَلَ الْمَخْلُوقِینَ وَ اخْتَرْتَهُمْ عَلی عِلْمٍ عَلَی الْعَالَمِینَ وَفِّقْنَا لِلسَّعْیِ إِلَی أَبْوَابِهِمُ الْعَامِرَهِ إِلَی یَوْمِ الدِّینِ وَ اجْعَلْ أَرْوَاحَنَا تَحِنُّ إِلَی مَوْطِنِ أَقْدَامِهِمْ وَ نُفُوسَنَا تَهْوَی النَّظَرَ إِلَی مَجَالِسِهِمْ وَ عَرَصَاتِهِمْ حَتَّی کَأَنَّنَا نُخَاطِبُهُمْ فِی حُضُورِ أَشْخَاصِهِمْ.

فَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ مِنْ سَادَهٍ غَائِبِینَ وَ مِنْ سُلَالَهٍ طَاهِرِینَ وَ مِنْ أَئِمَّهٍ مَعْصُومِینَ اللَّهُمَّ فَأْذَنْ لَنَا بِدُخُولِ هَذِهِ الْعَرَصَاتِ الَّتِی اسْتَعْبَدْتَ بِزِیَارَتِهَا أَهْلَ الْأَرَضِینَ وَ السَّمَاوَاتِ وَ أَرْسِلْ دُمُوعَنَا بِخُشُوعِ الْمَهَابَهِ وَ ذَلِّلْ جَوَارِحَنَا بِذُلِّ الْعُبُودِیَّهِ وَ فَرْضِ الطَّاعَهِ حَتَّی نُقِرَّ بِمَا یَجِبُ لَهُمْ مِنَ الْأَوْصَافِ وَ نَعْتَرِفَ بِأَنَّهُمْ شُفَعَاءُ الْخَلَائِقِ إِذَا نُصِبَتِ الْمَوَازِینُ فِی یَوْمِ الْأَعْرَافِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سَلَامٌ عَلی عِبَادِهِ الَّذِینَ اصْطَفی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ ثُمَّ قَبِّلِ الْعَتَبَهَ وَ ادْخُلْ خَاشِعاً بَاکِیاً فَإِنَّهُ الْإِذْنُ مِنْهُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ.

وَ قَالَ الشَّیْخُ الْمُفِیدُ وَ الشَّهِیدُ(۱)

وَ مُؤَلِّفُ الْمَزَارِ الْکَبِیرِ رَحِمَهُمُ اللَّهُ فِی وَصْفِ زِیَارَتِهِ علیه السلام: فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْ زِیَارَهِ جَدِّهِ وَ أَبِیهِ فَقِفْ عَلَی بَابِ حَرَمِهِ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ وَ خَلِیفَهَ آبَائِهِ الْمَهْدِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَصِیَّ الْأَوْصِیَاءِ الْمَاضِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حَافِظَ أَسْرَارِ رَبِّ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا

۱- ۱. مزار الشهید ص ۶۲- ۶۵.

بَقِیَّهَ اللَّهِ مِنَ الصَّفْوَهِ الْمُنْتَجَبِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَنْوَارِ الزَّاهِرَهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَعْلَامِ الْبَاهِرَهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْعِتْرَهِ الطَّاهِرَهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَعْدِنَ الْعُلُومِ النَّبَوِیَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا بَابَ اللَّهِ الَّذِی لَا یُؤْتَی إِلَّا مِنْهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَبِیلَ اللَّهِ الَّذِی مَنْ سَلَکَ غَیْرَهُ هَلَکَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نَاظِرَ شَجَرَهِ طُوبَی وَ سِدْرَهِ الْمُنْتَهَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ الَّذِی لَا یُطْفَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ الَّتِی لَا تَخْفَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی مَنْ فِی الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ السَّلَامُ عَلَیْکَ سَلَامَ مَنْ عَرَفَکَ بِمَا عَرَّفَکَ بِهِ اللَّهُ وَ نَعَتَکَ بِبَعْضِ نُعُوتِکَ الَّتِی أَنْتَ أَهْلُهَا وَ فَوْقَهَا أَشْهَدُ أَنَّکَ الْحُجَّهُ عَلَی مَنْ مَضَی وَ مَنْ بَقِیَ وَ أَنَّ حِزْبَکَ هُمُ الْغَالِبُونَ وَ أَوْلِیَاءَکَ هُمُ الْفَائِزُونَ وَ أَعْدَاءَکَ هُمُ الْخَاسِرُونَ وَ أَنَّکَ خَازِنُ کُلِّ عِلْمٍ وَ فَاتِقُ کُلِّ رَتْقٍ وَ مُحَقِّقُ کُلِّ حَقٍّ وَ مُبْطِلُ کُلِّ بَاطِلٍ رَضِیتُکَ یَا مَوْلَایَ إِمَاماً وَ هَادِیاً وَ وَلِیّاً وَ مُرْشِداً لَا أَبْتَغِی بِکَ بَدَلًا وَ لَا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِکَ وَلِیّاً أَشْهَدُ أَنَّکَ الْحَقُّ الثَّابِتُ الَّذِی لَا عَیْبَ فِیهِ وَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ فِیکَ حَقٌّ لَا أَرْتَابُ لِطُولِ الْغَیْبَهِ وَ بُعْدِ الْأَمَدِ وَ لَا أَتَحَیَّرُ مَعَ مَنْ جَهِلَکَ وَ جَهِلَ بِکَ مُنْتَظِرٌ مُتَوَقِّعٌ لِأَیَّامِکَ وَ أَنْتَ الشَّافِعُ الَّذِی لَا تُنَازَعُ وَ الْوَلِیُّ الَّذِی لَا تُدَافَعُ ذَخَرَکَ اللَّهُ لِنُصْرَهِ الدِّینِ وَ إِعْزَازِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الِانْتِقَامِ مِنَ الْجَاحِدِینَ الْمَارِقِینَ أَشْهَدُ أَنَّ بِوَلَایَتِکَ تُقْبَلُ الْأَعْمَالُ وَ تُزَکَّی الْأَفْعَالُ وَ تُضَاعَفُ الْحَسَنَاتُ وَ تُمْحَی السَّیِّئَاتُ فَمَنْ جَاءَ بِوَلَایَتِکَ وَ اعْتَرَفَ بِإِمَامَتِکَ قُبِلَتْ أَعْمَالُهُ وَ صُدِّقَتْ أَقْوَالُهُ وَ تَضَاعَفَتْ حَسَنَاتُهُ وَ مُحِیَتْ سَیِّئَاتُهُ وَ مَنْ عَدَلَ عَنْ وَلَایَتِکَ وَ جَهِلَ مَعْرِفَتَکَ وَ اسْتَبْدَلَ بِکَ غَیْرَکَ کَبَّهُ اللَّهُ عَلَی مَنْخِرِهِ فِی النَّارِ وَ لَمْ یَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا وَ لَمْ یُقِمْ لَهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَزْناً.

أُشْهِدُ اللَّهَ وَ أُشْهِدُ مَلَائِکَتَهُ وَ أُشْهِدُکَ یَا مَوْلَایَ بِهَذَا ظَاهِرُهُ کَبَاطِنِهِ وَ سِرُّهُ کَعَلَانِیَتِهِ وَ أَنْتَ الشَّاهِدُ عَلَی ذَلِکَ وَ هُوَ عَهْدِی إِلَیْکَ وَ مِیثَاقِی لَدَیْکَ إِذْ أَنْتَ نِظَامُ الدِّینِ وَ یَعْسُوبُ الْمُتَّقِینَ وَ عِزُّ الْمُوَحِّدِینَ وَ بِذَلِکَ أَمَرَنِی رَبُّ الْعَالَمِینَ فَلَوْ تَطَاوَلَتِ الدُّهُورُ وَ تَمَادَتِ الْأَعْمَارُ لَمْ أَزْدَدْ فِیکَ إِلَّا یَقِیناً وَ لَکَ إِلَّا حُبّاً وَ

عَلَيْکَ إِلَّا مُتَّکَلًا وَ مُعْتَمِداً وَ لِظُهُورِکَ إِلَّا مُتَوَقَّعاً وَ مُنْتَظِراً وَ لِجِهَادِی بَیْنَ یَدَیْکَ مُتَرَقِّباً فَأَبْذُلَ نَفْسِی وَ مَالِی وَ وُلْدِی وَ أَهْلِی وَ جَمِیعَ مَا خَوَّلَنِی رَبِّی بَیْنَ یَدَیْکَ وَ التَّصَرُّفَ بَیْنَ أَمْرِکَ وَ نَهْیِکَ مَوْلَایَ فَإِنْ أَدْرَکْتُ أَیَّامَکَ الزَّاهِرَهَ وَ أَعْلَامَکَ الْبَاهِرَهَ فَهَا أَنَا ذَا عَبْدُکَ الْمُتَصَرِّفُ بَیْنَ أَمْرِکَ وَ نَهْیِکَ أَرْجُو بِهِ الشَّهَادَهَ بَیْنَ یَدَیْکَ وَ الْفَوْزَ لَدَیْکَ مَوْلَایَ فَإِنْ أَدْرَکَنِیَ الْمَوْتُ قَبْلَ ظُهُورِکَ فَإِنِّی أَتَوَسَّلُ بِکَ وَ بِآبَائِکَ الطَّاهِرِینَ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی وَ أَسْأَلُهُ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ یَجْعَلَ لِی کَرَّهً فِی ظُهُورِکَ وَ رَجْعَهً فِی أَیَّامِکَ لِأَبْلُغَ مِنْ طَاعَتِکَ مُرَادِی وَ أَشْفِیَ مِنْ أَعْدَائِکَ فُؤَادِی مَوْلَایَ وَقَفْتُ فِی زِیَارَتِکَ مَوْقِفَ الْخَاطِئِینَ النَّادِمِینَ الْخَائِفِینَ مِنْ عِقَابِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ قَدِ اتَّکَلْتُ عَلَی شَفَاعَتِکَ وَ رَجَوْتُ بِمُوَالاتِکَ وَ شَفَاعَتِکَ مَحْوَ ذُنُوبِی وَ سَتْرَ عُیُوبِی وَ مَغْفِرَهَ زَلَلِی فَکُنْ لِوَلِیِّکَ یَا مَوْلَایَ عِنْدَ تَحْقِیقِ أَمَلِهِ وَ اسْأَلِ اللَّهَ غُفْرَانَ زَلَلِهِ فَقَدْ تَعَلَّقَ بِحَبْلِکَ وَ تَمَسَّکَ بِوَلَایَتِکَ وَ تَبَرَّأَ مِنْ أَعْدَائِکَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْجِزْ لِوَلِیِّکَ مَا وَعَدْتَهُ اللَّهُمَّ أَظْهِرْ کَلِمَتَهُ وَ أَعْلِ دَعْوَتَهُ وَ انْصُرْهُ عَلَی عَدُوِّهِ وَ عَدُوِّکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَظْهِرْ کَلِمَتَکَ التَّامَّهَ وَ مُغَیَّبَکَ فِی أَرْضِکَ الْخَائِفَ الْمُتَرَقِّبَ اللَّهُمَّ انْصُرْهُ نَصْراً عَزِیزاً وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحاً قَرِیباً یَسِیراً اللَّهُمَّ وَ أَعِزَّ بِهِ الدِّینَ بَعْدَ الْخُمُولِ وَ أَطْلِعْ بِهِ الْحَقَّ بَعْدَ الْأُفُولِ وَ اجْلُ بِهِ الظُّلْمَهَ وَ اکْشِفْ بِهِ الْغُمَّهَ اللَّهُمَّ وَ آمِنْ بِهِ الْبِلَادَ وَ اهْدِ بِهِ الْعِبَادَ اللَّهُمَّ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطاً کَمَا مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوْراً إِنَّکَ سَمِیعٌ مُجِیبٌ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ ائْذَنْ لِوَلِیِّکَ فِی الدُّخُولِ إِلَی حَرَمِکَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَ عَلَی آبَائِکَ الطَّاهِرِینَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۱)

ثُمَّ ائْتِ سِرْدَابَ الْغَیْبَهِ وَ قِفْ بَیْنَ الْبَابَیْنِ مَاسِکاً جَانِبَ الْبَابِ بِیَدِکَ ثُمَّ تَنَحْنَحْ کَالْمُسْتَأْذِنِ وَ سَمِّ وَ انْزِلْ وَ عَلَیْکَ السَّکِینَهُ وَ الْوَقَارُ وَ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ فِی عَرْصَهِ

۱- ۱. المزار الکبیر ص ۱۹۴- ۱۹۶ و مزار الشهید ص ۶۲- ۶۴.

السِّرْدَابِ وَ قُلِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدانا لِهذا.

**[ترجمه]در نسخه‌ای قدیمی از نوشته‌های اصحاب ما، مطلبی یافتم که الفاظ آن، چنین است:

طلب اذن برای ورود بر سرداب و امامان علیهم السلام: خدایا، این بارگاهی است که مطهرش ساخته‌ای، و مکانی است که شرافتش بخشیدی، و نشانه‌هایی که پاکش نمودی، آن گونه که دلایل یکتا پرستی، و سایه‌های عرش با عظمت الهی در آن آشکار گشت، کسانی که آنها را پادشاهانی برای حفظ نظام برگزیدی، و به عنوان رئیس تمامی مردم و برای برقرار کردن عدالت از ابتدای هستی تا روز قیامت انتخابشان نمودی، آنگاه با جانشین ساختن پیامبرانت برای حفظ شریعت و احکامت بر آنها منت نهادی، پس با جانشین ساختن آنها رسالت بیم دهندگان را کامل ساختی، آن چنان که ریاستشان را در فطرت مکلّفان واجب نمودی.

پس منزهی تو، چه خدای مهربانی هستی؛ و هیچ خدایی جز تو نیست، چه فرمانروای دادگری هستی؛ آفرینش تو با آنچه که خِرَدها بر آن آفریده گشتند، همسانی دارد، و حکمت تو با آنچه امور عقلی و نقلی بر آن مقرّر گشته، مطابقت دارد، پس حمد و ستایش مخصوص توست، زیرا تقدیر نیکو و زیبا مقدّر نمودی، و شکر و سپاس بر قضای تو که با کامل‌ترین دلایل است، مخصوص توست؛ پاک و منزّه است کسی که پیرامون کار و فعلش مورد سؤال قرار نمی‌گیرد، و در امرش منازعه نمی... شود؛ و پاک و منزّه است کسی که رحمت را قبل از ابتدای خلقت بر خود نوشت، و حمد و سپاس مخصوص خدایی است که بر ما منت نهاد توسط حاکمانی که جانشین او در روی زمین می‌شوند، اگر قرار بود او در مکانی ظاهر شود، و هیچ خدایی جز الله نیست که ما را با جانشینانش که در همه زمان‌ها از شریعت حفاظت می‌کنند، شرافت و بزرگی بخشید؛ و خداوند بزرگتر است که آنها را با معجزاتی بر ما نمایان ساخت، که جن و انس از آنها در عجز هستند، و هیچ قدرت و نیرویی جز با خداوند بلند مرتبه و بزرگ نیست، که ما را بر مسیر احسان های نیکویش بر امت های گذشته قرار داد.

خدایا، پس حمد و ثنای بزرگ مخصوص توست، آن گونه که بقای سرمدی برای جلوه‌ات واجب است، و آن گونه که پیامبرمان را بهترین پیامبران، و پادشاهانمان را برترین مخلوقات قرار دادی، و آنها را با علم و دانش بر جهانیان انتخاب کردی، ما را برای شتافتن به آستان‌های آبادشان توفیق ده، و ارواحمان را مشتاق قدمگاه‌های آنان، و جان‌هایمان را دوستدار مشاهده مجالس و محل رفت و آمدهای آنها بگردان؛ گویی که ما در حضورشان با آنها صحبت می‌کنیم.

پس خداوند بر آنها، پیشوایان غایب و پنهان، و نسل پاکان، و امامان معصوم درود فرستد.

خدایا، برای وارد شدن به این مکان‌ها به ما اجازه ده، مکان هایی که عبادت اهل آسمان ها و زمین را در زیارت آنها قرار دادی و اشک‌هایمان را با خشوع و ترس از خودت جاری ساز، و اعضایمان را برای عبودیت و بندگی و واجباتت رام گردان، تا به اوصافی که برایشان واجب است اقرار کنیم، و اعتراف کنیم به اینکه آنان شفیعان آفریدگان، هنگامی که ترازوهای سنجش اعمال در روز اعراف [روز جدایی بهشتیان از جهنمیان] برپا گردد، هستند؛ و حمد و ستایش مخصوص خداوند است و سلام بر آن بندگان خداوند که او آن ها را برگزید یعنی محمد و خاندان طاهرینش.

سپس آستانه را ببوس، و با خشوع و گریان وارد شو، که آن اجازه‌ای از سوی آنان است؛ درودهای خداوند بر همه آنان باد.

شیخ مفید و شهید - . مزار الشهید: ۶۲ - ۶۵ - و نویسنده کتاب المزار الکبیر - که رحمت خداوند بر همه آنان باد، - در توصیف زیارت امام زمان علیه السلام گفته‌اند: اگر از زیارت جد و پدرش فارغ گشتی، بر در حرم او بایست و بگو:

سلام بر تو ای جانشین خدا، و جانشین پدران خود که همه هدایت یافته بودند، سلام بر تو ای جانشین امامان پیشین، سلام بر تو ای نگهبان و حافظ اسرار پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای باقی مانده از بندگان خاص و برگزیده خدا، سلام بر تو ای فرزند نورهای درخشان، سلام بر تو ای فرزند مردان بزرگ و شخصیت‌های بارز، سلام بر تو ای فرزند عترت پاک پیامبر، سلام بر تو ای معدن دانش‌های پیامبری، سلام بر تو ای درگاه خدا که هیچ کس جز از آن درگاه به سوی قرب خدا نایل نگردد، سلام بر تو ای راه خدا که هر کس به غیر از آن طریق رود نابود می گردد، سلام بر تو ای کسی که درخت طوبی و سدره المنتهای بهشت را به چشم مشاهده می کنی، سلام بر تو ای نور ازلی خدا که هرگز خاموش نخواهد شد، سلام بر تو ای حجت خدا که هرگز مخفی نخواهد شد، سلام بر تو ای حجت خدا بر تمام موجودات آسمان و زمین.

سلام بر تو باد، سلام کسی که تو را به آن مقام که خدا تو را معرفی کرده است، بشناسد، و تو را به پاره ای از صفاتت بستاید که تو درخور آن ها و بالاتر از آن صفات هستی؛ گواهی می‌دهم که تو حجت خدا بر رفتگان و باقیماندگان امت هستی، و تنها گروه تو چیره است، و دوستداران تو رستگاران، و دشمنان تو زیانکاران هستند؛ و گواهی می‌دهم که تو گنجینه هر دانش، و گشاینده هر گره، و اثبات کننده هر حق و باطل کننده هر باطل هستی؛ ای مولای من، من به امامت و هدایت و ولایت و پیشوایی و رهبری تو بر خلق راضی و خشنودم، و هیچ کسی را به جای تو نمی‌خواهم، و جز تو کسی را امام و پیشوای خود نمی گیرم.

گواهی می‌دهم که تو حق ثابت ابدی هستی که پاک ومنزه از هر عیب و نقص خواهی بود، و گواهی می‌دهم که وعده خدا درباره تو حق و راست است و به واسطه طولانی شدن زمان غیبت، و دور شدن زمان ظهورت، هیچ تردیدی در آن پیدا نمی‌کنم، و هرگز همراه با کسانی که تو را نشناختند و به وجود تو جاهل بودند، در حیرت و گمراهی قرار نمی گیرم؛ بلکه همیشه منتظر دوران ظهور دولت بزرگوارانه تو هستم، تو آن شفاعت کننده‌ای که هیچ کس با تو نزاع نکند، و آن پیشوای چیره که هیچ کس با تو مقاومت نتواند کرد، هستی؛ خدا برای یاری دین خود، و عزت و اقتدار اهل ایمان، و انتقام از دشمنان سرکش و خارج شده از دین، تو را ذخیره ساخته است.

گواهی می‌دهم که به واسطه ولایت و دوستی تو اعمال بندگان پذیرفته می‌شود، و کردار خلق نیکو می گردد، و اعمال خوب چند برابر، و اعمال بد محو و آمرزیده می‌شود؛ پس هر کس با ایمان به ولایت تو و اعتراف به امامت تو محشور شود، اعمالش پذیرفته است و گفتارش تصدیق شود و خوبی‌هایش دوچندان و گناهانش محو و بخشیده می گردد؛ و هر کس از ولایت و عهد امامتت برگردد، و جاهل به مقام معرفتت باشد، و غیر تو را به جای تو برگزیند، خداوند او را به صورت در آتش دوزخ بیفکند، و هیچ عمل او را نپذیرد، و در روز قیامت در ترازوی حساب برای عملش وزنی نباشد.

ای مولای من، خدا و فرشتگانش و تو را گواه می گیرم بر این عقیده که به تو عرضه داشتم، که ظاهر او مانند باطن آن، و نهان

و آشکارش یکسان است، و تو خود بر این عرض من گواه هستی، و این عهد و پیمان من با توست؛ زیرا تو نظام بخش دین، و پیشوای پرهیزکاران، و عزت و شرافت بخشنده یکتا پرستان هستی، و پروردگار جهانیان مرا به این ایمان و عهد، دستور داده است؛ پس اگر روزگارها طولانی شود، و عمرها بگذرد، جز به یقین من درباره تو، و محبتم نسبت به تو، و توکل و اعتمادم بر تو، و توقع و انتظارم به حضور تو، و آمادگی‌ام برای جهاد در پیشاپیش تو، که جان و مال و فرزندان و خانواده و تمامی آنچه را که پروردگارم به من بخشیده است، پیشاپیش تو ببخشم، و به امر و نهی تو در آن تصرف نمایم، نخواهد افزود؛ ای مولای من.

پس هر گاه دوران درخشان و پرچم‌های نمایان تو را دریابم، بنده فرمانبردار امر و نهی تو خواهم بود، و به واسطه آن اطاعت، امید و انتظار مقام رفیع شهادت در رکاب تو، و سعادت و پیروزی در پیشگاه تو را دارم؛ ای مولای من، پس اگر پیش از ظهور تو مرگ من فرا رسد، به واسطه تو و پدران پاک تو به درگاه خداوند والامرتبه متوسل می‌شوم، و از او درخواست می‌کنم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستد، و مرا در زمان ظهورت دوباره زنده گرداند، و - در دوران حکومت تو - به دنیا باز گرداند، تا در سایه اطاعت تو به آن مقصود والا که دارم نایل شوم، و با انتقام کشیدن از دشمنانت باطن قلبم را شفا دهم؛ ای مولای من، من در مکان زیارتت مانند خطاکاران پشیمان، و ترسناکان از عقاب پروردگار جهانیان ایستاده‌ام؛ و در نجاتم از عقاب خدا همه اعتمادم به شفاعت تو است، و به دوستی و شفاعت تو، محو شدن گناهانم، و پوشاندن عیب‌ها و زشتی‌هایم، و آمرزش لغزش‌هایم را امیدوارم؛ پس تو ای مولای من برای دوستدارت شفیع باش تا به آرزویش برسد و از خدا آمرزش گناهانش را بخواه، که او به رشته ولایت و محبت تو چنگ زده، و از دشمنانت بیزاری جسته است.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به وعده‌ای که به ولیّ خود داده‌ای، جامه عمل بپوشان؛ خدایا، کلمه حق او را در جهان ظاهر ساز، و آوازه دعوت او را بلند گردان، و در برابر دشمنانش و دشمنان تو ای پروردگار جهانیان، یاریش کن؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و کلمه کمال یافته خود، و شخص غائب گشته تو در زمینت، و ترسان و منتظر را آشکار فرما؛ خدایا، او را شکوهمندانه یاری کن، و پیروزی نزدیک و آسان به او عطا فرما.

خدایا، به واسطه او دین اسلام را پس از به سستی گراییدن، شکوهمند کن، و به وسیله آن، خورشید حقیقت را بعد از غروب کردن، بیرون آور؛ و تاریکی را به واسطه او روشن، و غم را به وسیله او برطرف گردان؛ خدایا، و شهرها را به واسطه او ایمن گردان، و بندگان را به وجود او هدایت فرما؛ خدایا، زمین را به وجود او پر از عدل و داد ساز، چنانکه پر از ظلم و ستم شده است؛ به یقین تو شنونده اجابت کننده هستی. سلام بر تو ای ولیّ خدا، به دوستدارت برای وارد شدن در حرم با شکوهت اجازه بده؛ درودهای خداوند و رحمت و برکت‌های او بر تو و بر پدران پاک تو باد. - . المزار الکبیر: ۱۹۴ - ۱۹۶؛ مزار الشهید: ۶۲ - ۶۴ -

پس به سرداب غیبت آن حضرت برو و میان دو در بایست، و کناره در را با دست بگیر، و مانند کسی که اجازه داخل شدن می‌خواهد، آرام از صمیم دل ناله برآور، و بسم الله الرحمن الرحیم بگو و با حضور قلب و آرامش پایین برو، و دو رکعت نماز در محل سرداب به جای آور و بگو: خدا بزرگ‌تر است؛ خدا بزرگ‌تر است؛ و حمد و ستایش مخصوص خداوند است؛ حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که ما را به این هدایت نمود .

**[ترجمه]

أقول

و ساقوا الزياره و الصلاه و الدعاء مثل ما أوردناه سابقا بروايه السيد إلى قوله و انفعنى بحبهم يا رب العالمين.

ثُمَّ قَالُوا قَدَّسَ اللَّهُ أَرْوَاحَهُمْ وَ رُوِیَ بِطَرِيقٍ آخَرَ أَنْ تَقُولَ عِنْدَ نُزُولِ السِّرْدَابِ: السَّلَامُ عَلَى الْحَقِّ الْجَدِيدِ وَ سَاقُوا مِثْلَ مَا مَرَّ إِلَى قَوْلِهِ وَ الْأَخْذَ بِيَدِی فِی دِينِی وَ دُنْيَایَ وَ آخِرَتِی لِی وَ لِكَافَّهِ إِخْوَانِیَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ إِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ ثُمَّ تُصَلِّی صَلَاهَ الزِّيَارَهِ اثْنَتَیْ عَشْرَهَ رَكْعَهً كُلَّ رَكْعَتَيْنِ بِتَسْلِيمَهٍ ثُمَّ تَدْعُو بَعْدَهَا بِالدُّعَاءِ الْمَرْوِیِّ عَنْهُ عليه السلام وَ هُوَ اللَّهُمَّ عَظُمَ الْبَلَاءُ وَ بَرِحَ الْخَفَاءُ وَ انْكَشَفَ الْغِطَاءُ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ وَ مَنَعَتِ السَّمَاءُ وَ إِلَيْكَ يَا رَبِّ الْمُشْتَكَى وَ عَلَيْكَ الْمُعَوَّلُ فِی الشِّدَّهِ وَ الرَّخَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيْنَا طَاعَتَهُمْ فَعَرَّفْتَنَا بِذَلِكَ مَنْزِلَتَهُمْ فَرِّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ فَرَجاً عَاجِلًا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ مِنْ ذَلِكَ يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِیُّ يَا عَلِیُّ يَا مُحَمَّدُ انْصُرَانِی فَإِنَّكُمَا نَاصِرَایَ وَ اكْفِيَانِی فَإِنَّكُمَا كَافِيَایَ يَا مَوْلَایَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ أَدْرِكْنِی أَدْرِكْنِی أَدْرِكْنِی (۱).

ثم قال المفيد و الشهيد رحمهما الله ثم عد إلى العسكريين صلوات الله عليهما فزر أم الحجه و ذكراها مثل ما تقدم (۲)

ثم اعلم أنه يستحب زيارته صلوات الله عليه فی كل مكان و زمان و فی السرداب المقدس و عند قبور أجداده الطاهرين صلوات الله عليهم أجمعين أفضل و فی الأزمنه الشريفه لا سيما ليله ميلاده و هی النصف من شعبان على الأصح و ليله القدر التی تنزل عليه فيها الملائكه و الروح أنسب و قد مر الخبر فی زياره الإمام الموجود فی باب زياره الحسين عليه السلام من البعيد فلا تغفل

۱- ۱. المزار الكبير ص ۱۹۶ و مزار الشهيد ص ۶۴- ۶۵.

۲- ۲. مزار الشهيد ص ۶۵.

ق، [الكتاب العتيق الغرویّ] زِيَارَهُ مَوْلَانَا الْخَلَفِ الصَّالِحِ صَاحِبِ الزَّمَانِ علیه السلام: السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا خَلِيفَهَ اللَّهِ وَ سَاقَ الزِّيَارَهَ نَحْواً مِمَّا مَرَّ إِلَى قَوْلِهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

و لنوضح بعض ما يحتاج من الزيارات و الأدعيه السابقه إلى البيان و الله المستعان.

قوله بدر التمام كذا فى النسخ بدون اللام من قبيل إضافه الموصوف إلى الصفه بتقدير أى بدر النور التمام يقال قمر تمام بكسر التاء و فتحها و الكسر أفصح إذا لم يكن فيه نقص و الصمصام السيف القاطع الذى لا ينثنى و الهام جمع الهامه و هى الرأس.

و القمقام بالفتح و قد يضم السيد و البحر و العدد الكثير و الهمام كغراب الملك العظيم الهمه و السيد الشجاع السخى و خاض الغمرات أى اقتحمها و دخلها مبادرا و غمره الشى ء شدته و مزدحمه و من الناس جماعتهم أى الدخال بين الجماعات الكثيره للقتال من غير مبالاه أو فى الشدائد و عظائم الأمور و الحزون جمع الحزن كالوعور جمع الوعر و هما ما غلظ من الأرض فيهما ليسا على سياق ما سبق قوله حتى لا يشرك لعل فاعله محذوف أى أحد.

و الغطارفه بالغين المعجمه و الطاء المهمله جمع الغطريف بالكسر و هو السيد الشريف و الخضارمه بالخاء و الضاد المعجمتين جمع خضرم بكسر الخاء و الراء و هو البئر الكثيره الماء و البحر الغطمطم و الكثير من كل شى ء و الواسع و الجواد المعطاء و السيد الحمول و الثاقبه المضيئه و النوى الدار و التحول من مكان إلى آخر.

و رضوى كسكرى جبل بالمدينه يروى أنه عليه السلام قد يكون هناك و طوى بالضم و الكسر و قد ينون واد بالشام و ذو طوى مثلثه الطاء و قد ينون أيضا موضع قرب مكه و الحسيس الصوت الخفى و الوقيد المتوقد المشتعل و دوائر الدهر صروفه التى تدور و تحيط بالإنسان و دائره السوء ما يدور عليه و يسوؤه و البغته المفاجأه و الجهره العلانيه و الوغر بالغين المعجمه الحقد و الضغن و العداوه و التوقد من الغيظ.

ص: ۱۲۰

قوله لا ـ لأمر الله تعقلون يتوهم من كلامه أن هذه الفقرات من أجزاء الزياره لا ـ سيما و قد سقط من النسخ ما مر فى روايه الإحتجاج من قوله عليه السلام: إذا أردتم التوجه بنا إلى الله تعالى و إلينا فقولوا كما قال الله تعالى سلام على آل ياسين.

فقوله سلام على آل ياسين أول الزياره أو ما بعده فيكون ذكر الآيه للاستشهاد لا ـ لأن تذكر فى الزياره و إنما أعدنا هاهنا للاختلاف الكثير بينهما.

قوله عليه السلام و من تقديره منائح العطاء المنائح جمع المنيحه و هى العطيه و تطلق غالبا فى منحه اللبن كالناقه أو الشاه تعطيها غيرك يحتلبها ثم يردها عليك فيكون المراد بها الفوائد الدنيويه لكونها عاريه و التعميم أظهر.

و قوله منائح إما منصوب بمفعوليه التقدير فقوله إنفاذه مبتدأ و من تقديره خبره و بكم متعلق بإنفاذه و المعنى أن من جمله ما قدر الله تعالى فى عطاياه أن جعل إنفاذها محتوما مقرونا بالحصول أو بعضها ببعض ببركتكم و وسيلتكم فما شى ء منه إلا أنتم سببه و إفراد ضمير إنفاذه لرجوعه إلى العطاء أو مرفوع فيحتمل وجوها.

الأول أن يكون منائح العطاء مبتدأ و من تقديره خبره و قوله بكم إنفاذه جمله مستأنفه فكان سائلا سأل كيف قدره فقال بكم إنفاذه.

الثانى أن يكون إنفاذه بدل اشتمال لقوله منائح العطاء و المعنى من تقديره إنفاذ منائح العطاء بكم.

الثالث أن يكون قوله منائح العطاء مبتدأ و قوله بكم إنفاذه خبره و يكون الجمله مع الظرف المتقدم جمله أى من تقديره هذا الحكم و هذه القضيه قوله خياره لوليكم نعمه أى كل ما اختاره لوليكم من الراحه و البلايا و المصائب فهو نعمه له بخلاف المصائب التى ترد على أعدائكم فإنها انتقام و سخط قوله عليه السلام يا صاحب المرأى و المسمع أى الذى يرى الخلائق و يسمع كلامهم من غير أن يروه قوله بعين الله أى بعلمه أو بحفظه و حراسته قال

الفيروزآبادى (۱)

أنت على عينى أى فى الإـكرام و الحفـظ جميعـا و صـنع ذلك على عين و عينين و عمـد عينين أى تعمـده بجـد و يقين و ها هو عرض عين أى قريب و قال (۲)

الحفيظه الحميه و الغضب و الذب عن المحارم.

قوله عليه السلام و خاتمته أى خاتمه الآخر أو خاتمه أمر الإمامه و الخلافه.

قـوله عليـه السـلام مـا اسـتأثرت بـه مشـيتكم أى اختـارته يقـال اسـتأثر بالشـى ء أى اسـتبد به و خص به نفسه و فى بعض النسـخ المصـححه القديمه و الممحو ما استأثرت به سنتكم بدون حرف النفى فالمعنى أن قدركم فى الواقع بلغ إلى درجه يجرى القضاء على وفق مشيتكم و جهل قدركم فى الناس بحيث يمحون و يتركون ما جرت به سنتكم.

و الحرد القصـد و حرد يحرد حرودا أى تنحى عن قومه و نزل منفردا و لم يخـالطهم و الحرد أيضا الغضب قوله عليه السـلام فيما دنت أى اعتقدت و جعلته دينى أو عبدت الله به قوله عليه السلام أنت الجاه أى ذو الجاه و القدر و المنزله.

قوله عليه السـلام أسألك باسمك الذى خلقته أى القائم عليه السلام و هو الاسم الذى استأثر به و لم يخبر به أحدا من خلقه كما مر فى باب الأسماء من كتاب التوحيد و لا يبعد أن يكون فى الأصل من ذاتك فيكون الضمير راجعا إلى الاسم أو يكون خلقت بدون الضمير أى خلقت الأشياء من ذلك الاسم.

قوله يـا ابن شـجره طوبى و سـدره المنتهى قـال الكفعمى رحمه الله قلت يريـد أنه عليه السـلام صاحبهما و العالم بهما و المرتقى فضـله عليهمـا و مـن سـنه العرب إضـافه العظيم إلى العظيم إذا أرادوا المـدح فيقولـون الكعبه بيت الله و الحجـاج وفـد الله و أهل القرآن هم أهـل الله و السـلطان ظـل الله فى الأـرض و يقولون للرجـل الجلـد ابن الأيام و للسـيد ابن جلا و ابن أقوال هو المنطيق المقتدر على الكلام

۱- ۱. القاموس ج ۴ ص ۲۵۲.
۲- ۲. القاموس ج ۲ ص ۳۹۵.

و ابن مدينتها و ابن بلدتها و ابن نجدتها العالم بها انتهى كلامه رحمه الله (۱)

و أينع الثمر حان قطافه و نضج و غرد الطائر كفرح و غرد تغريدا و أغرد و تغرد رفع صوته و طرب به و الهد الهدم الشديد و الكسر و القد القطع المستأصل أو المستطيل أو الشق طولا و القصف الكسر و المطرد كمنبر رمح صغير و التخريق لا يناسبه و لعل فيه تصحيفا و قال الجزرى (۲) الوطء فى الأصل الدوس بالقدم فسمى به الغزو و القتل لأن من يطأ على الشى ء برجله فقد استقصى فى هلاكه و إهانته و منه الحديث اللهم اشدد وطأتك على مضر أى خذهم أخذا شديدا انتهى و المنون الموت و زخرف الدنيا زينتها و أصله الذهب ثم أطلق على كل مزين و الزبرج بالكسر الزينه من وشى أو جوهر و الذهب و الردء بالكسر العون و الصناديد جمع الصنديد بالكسر و هو السيد الشجاع و الأبطال جمع البطل بالتحريك و هو الشجاع.

قوله عليه السلام و ناهش ذؤبانهم فى بعض النسخ ناوش يقال نهشه أى عضه أو أخذه بأضراسه و المناوشه المناوله فى القتال و الذؤبان بالهمز جمع الذئب و ذؤبان العرب صعاليكهم و لصوصهم قوله عليه السلام فأضبت على عداوته يقال أضب على الشى ء إذا أمسكه و فى بعض النسخ بالصاد المهمله و النون يقال أصن على الأمر إذا أصر فيه و أكب على الأمر أقبل و لزم و المنابذه المحاربه و القصاه أبعده و ندب الميت كنصر بكاه و عدد محاسنه.

قوله فلتدر الدموع الدر السيلان و فى كثير من النسخ فلتذرف من قولهم ذرف الدمع أى سال و العج رفع الصوت و الأمت الانخفاض و الارتفاع و الاختلاف فى الشى ء و الذحل طلب المكافاه بالجنايه قوله عليه السلام و افترى فى بعض النسخ القديمه على من اعتدى و انتزى و الانتزاء الوثوب إلى الشر قوله من عقيد عز أى الذى عقد و شد عليه العز فلا يدقه أو عز معقود و منه ما ورد

ص: ۱۲۳

۱- ۱. مصباح الكفعمىّ ص ۴۹۵.

۲- ۲. النهايه ج ۴ ص ۲۳۱.

فی الـدعاء أسألک بمعاقـد العز من عرشک أو المعنی حلیف العز و معاهده کما یقال فلان عقید الکرم أی لا یفارقه کأنه وقعت المعاقده بینهما و الأثیل المتأصل أی ذو مجد أصیل و المساماه المفاخره و المغالبه فی السمو و الرفعه.

قوله لا یجازی کـذا فی النسـخ و الأظهر لا یحاذی بالحاء المهمله و الـذال المعجمه أی لا یحاذیه و یماثله مجدا أو بالجیم و الراء المهمله من المجاراه فی الکلام و المسابقه و لعله أظهر و التلاد القدیم و المضاهاه المشابهه قوله علیه السـلام من نصـیف شـرف أی سـهیم شـرف مأخوذ من النصف کأنه أخذ نصف الشـرف و سائر الخلق نصفه و النصیف أیضا العمامه فیمکن أن یکون علی الاستعاره أی أنه مزین الشرف و قال الجوهری (۱) المناغاه المغازله و المرأه تناغی الصبی أی تکلمه بما یعجبه و یسره و قال (۲)

القذی فی العین و الشراب ما یسقط فیه و قذیت عینه تقذی إذا سقطت فی عینه قذاه.

قوله علیه السـلام هـل یتصـل یومنـا منـک بغـده أی نراک یومـا بعـد یوم أو المراد بالیوم أیام الفراق و بالغـد أیام الوصال و قوله فنحظی من الحظوه و هی القـدر و المنزله من بـاب علم و نقع بالماء کمنع روی و أنقعه الماء أرواه و الصـدی بالتحریک العطش قوله دابر المتکـبرین أی آخر من یبقی منهم کنـایه عن استیصـالهم و الجث القطع و انتزاع الشـجر من أصـله و یقـال استعداه أی اسـتعانه و استنصـره و العدوی النصـره و الأسی بالفتح مقصورا الحزن و الجوی کذلک المرض و داء الجوف إذا تطاول و الغلیل شده العطش و حراره الجوف.

قوله و التائقون أی المشـتاقون و أدحضه أبطله و الإداله الغلبه و قال فی النهایه(۳) فی الحدیث إن الرحم أخذت بحجزه الرحمن أی اعتصمت

۱- ۱. الصحاح ج ۶ ص ۲۵۱۳.

۲- ۲. الصحاح ج ۶ ص ۲۴۶۰.

۳- ۳. النهایه ج ۱ ص ۲۳۶ و فیه و النبیّ آخذ بحجزه اللّه بدل یا لیتنی.

به و التجأت إليه مستجيره و أصل الحجزه موضع شد الإزار ثم قيل للإزار حجزه للمجاوره فاستعاره للاعتصام و الالتجاء و التمسک بالشی ء و التعلق به و منه الحديث الآخر يا ليتنی آخذ بحجزه الله أی بسبب منه.

قوله عليه السلام و الغره الحميده قال الکفعمی (۱)

أی البيضاء المحموده و الأغر الأبيض المشرق و منه سمی النجم بالغرار لبياضه و إشراقه و الغره ابيضاض فی جبهه الفرس و الغره الحسن.

قوله عليه السلام و اکحل ناظری فی بعض النسخ و اکحل مرهی يقال مرهت العين مرها إذا فسدت لترک الکحل فإسناد الإکحال إليه مجاز و الأزر الشده و القوه و الظهر و دمدم القوم طحنهم فأهلکهم و التدمير الإهلاک و الحوب بالضم و الفتح الإثم.

قوله و الأئمه من بعده قال الکفعمی فی الحاشيه(۲)

أی صل عليه أولا ثم صل عليهم ثانيا من بعد أن تصلی عليه و يريد بالأئمه من بعده أولاده لأنهم علماء أشراف و العالم إمام من اقتدی به و يدل عليه قوله و الأئمه من ولده فی الدعاء المروی عن المهدی عليه السلام انتهی.

**[ترجمه]و زيارت و نماز و دعا را مانند آنچه پيشتر با روايت سيد پسر طاووس بيان کرديم، تا عبارت: «و مرا با دوستی آنها سود رسان، ای پروردگار جهانيان.» ادامه داده‌اند.

سپس گفته‌اند - خداوند روان همه آنان را پاک گرداند، -: و به طريق ديگر روايت شده است که هنگام پايين رفتن از سرداب بگويی: سلام بر حق جديد... ؛ و مانند آنچه گذشت، تا عبارت: «و دستگيری از من در دين و دنيا و آخرتم، برای من و برای همه مردان و زنان با ايمان؛ که به راستی او بسيار آمرزنده و مهربان است؛ و خداوند بر سرورمان محمد پيامبر خدا و خاندان پاک او درود فرستد.» نقل نموده‌اند.

سپس دوازده رکعت نماز زيارت می‌خوانی که هر دو رکعت، با يک سلام باشد؛ بعد از آن با دعايی که از حضرت عليه السلام روايت شده است، دعا کن که چنين است:

خدايا بلا و گرفتاری بزرگ شد، و راز پنهانی آشکار گرديد، و پرده برداشته شد، و زمين تنگ گرفت، و آسمان خودداری ورزيد؛ و به سوی تو ای پروردگار، شِکوه می‌آوريم؛ و در سختی و آسانی بر تو اعتماد می‌کنيم؛ خدايا، بر محمد و خاندان او، که اطاعتشان را بر ما واجب کردی، و به اين وسيله منزلت و مقام آنان را به ما شناساندی، درود فرست؛ به حق آنان برای ما گشايشی فوری، همچون چشم بر هم زدن يا زودتر از آن، قرار ده؛ ای محمد، ای علی، ای علی، ای محمد، ياری‌ام کنيد که به راستی شما ياور من هستيد؛ و مرا بسنده باشيد، که به راستی شما کفايت کنندگان من هستيد؛ ای مولای من، ای صاحب الزمان، به فرياد من برس؛ به فرياد من برس؛ مرا درياب؛ مرا درياب؛ مرا درياب. - . المزار الکبير: ۱۹۶؛ مزار الشهيد: ۶۴ - ۶۵ -

شیخ مفید و شهید - که رحمت خداوند بر آن دو باد، - بعد از آن گفته‌اند: سپس نزد امام هادی و امام عسکری علیهما السلام برگرد و مادر حضرت حجت را زیارت کن، و زیارت ایشان را مانند آنچه بیان شد آورده اند. - . مزار الشهید: ۶۵ -

نیز بدان که زیارت آن حضرت، علیه السلام، در هر مکان و زمان، مستحب است و در سرداب مقدّس و نزد قبرهای اجداد پاک او - که درود خداوند بر همه آنان باد، - با فضیلت‌تر است؛ و در زمان‌های شریف، به خصوص شب میلاد او که طبق صحیح‌ترین نظر، نیمه شعبان است، و شب قدر، که در آن شب فرشتگان و روح بر او فرود می‌آیند، مناسب‌تر است. و این روایت در زیارت امام موجود، در باب زیارت امام حسین علیه السلام از دور، بیان گردید؛ پس غافل مباش.

ق: زیارت مولایمان جانشین نیک، صاحب الزمان علیه السلام: سلام بر تو ای خلیفه خدا...؛ و زیارت را مانند آنچه گذشت، تا عبارت: «و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد.» بیان نمود.

و باید آنچه را که از زیارت‌ها و دعاهای گذشته نیاز به توضیح دارد، بیان کنیم؛ و خداوند کمک کننده و یاریگر است.

کلام حضرت که فرمود: «بدر التمام»، در نسخه‌ها همین گونه بدون حرف لام آمده است که از قبیل اضافه موصوف به صفت، و تقدیر آن، «بدر النور التمام» است؛ گفته می‌شود: «قمر تمام» با کسره و فتحه حرف تاء خوانده شده است ولی با کسره فصیح‌تر است: یعنی وقتی که در آن، کاستی نباشد. «الصمصام»، یعنی شمشیر برنده‌ای که خم نمی‌شود. «الهام» جمع «الهامّه»، همان سر است.

«القمقام» با فتحه و گاهی با ضمه، یعنی پیشوا، و دریا و تعداد زیاد. «الهمام» مانند غراب، یعنی پادشاه بلند همت، و سرور شجاع سخاوتمند. «خاض الغمرات»، یعنی به کام آن رفت، و به سرعت وارد آن شد؛ و «غمره الشیء»، یعنی شدت و ازدحام چیزی؛ و در مورد مردم، به جمعیت آنان گویند، یعنی وارد شدن بین جماعات زیاد، بدون توجه و ترس برای جنگیدن؛ یا در سختی‌ها و امور بزرگ. «الحزون» جمع «الحزن»، مانند «الوعور» جمع «الوعر»، و این دو به معنای زمین سخت و ناهموار؛ که این دو واژه به سیاق گذشته نیستند. در عبارت «حتی لا یشرک»، شاید فاعل محذوف باشد؛ یعنی کسی.

«الغطارفة» با حرف غین نقطه‌دار، و حرف طاء بدون نقطه، جمع «غطریف» با کسره، یعنی پیشوای گرامی؛ و «الخضارمه» با حرف خاء و ضاد نقطه‌دار، جمع «خضرم» با کسره حرف خاء و راء، یعنی چاه پر آب و دریای بزرگ پر آب، و زیادی هر چیز، و وسیع، و انسان بسیار بخشنده، و مرد بردبار؛ و «الثاقبة»، یعنی روشن؛ و «النوی»، یعنی خانه، و منتقل شدن از جایی به جای دیگر.

«رضوی» مانند «سکری»، کوهی در مدینه است؛ روایت است که حضرت علیه السلام در آن جا است؛ و «طوی» با ضمه و کسره و گاهی با تنوین، سرزمینی در شام است؛ و «ذو طوی» با حرف طاء دارای سه حرکت و گاهی با تنوین، مکانی نزدیک مکه است؛ و «الحسیس»، یعنی صدای آرام؛ و «الوقید»، یعنی سوزان و شعله‌ور.

«دوائر الدهر»، یعنی پیشامدهای روزگار که می‌گردد و انسان را در بر می‌گیرد؛ و «دائرة السوء»، یعنی آنچه برای او پیش می... آید و او را دردمند می‌سازد؛ «البغتة»، یعنی ناگهان؛ و «الجهرة»، یعنی آشکار؛ و «الوغر» با حرف غین نقطه‌دار، یعنی کینه و

بدخواهی و دشمنی و شعله‌ور شدن از خشم.

کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «لا لأمر الله تعقلون»، آن چنان که از کلامش بر می‌آید، گمان می‌رود از اجزای زیارت باشد؛ به ویژه با توجه کلام حضرت علیه السلام در روایت احتجاج - که بیان شد، - و در بیشتر نسخه‌ها از قلم افتاده است؛ که طبق آن، حضرت فرمود: «اگر خواستید به وسیله ما به خداوند و به ما تقرّب بجویید، پس همان گونه که خداوند متعال فرموده است، بگویید: سلام بر آل یاسین...» پس عبارت «سلام بر آل یاسین»، یا عبارت بعد از آن، ابتدای زیارت است؛ در این صورت، ذکر آیه برای استشهاد خواهد بود، نه اینکه در زیارت خوانده شود. ما آن را در اینجا به خاطر اختلاف زیادی که میان آنها وجود دارد، تکرار کردیم.

و کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «و من تقدیره منائح العطاء»، المنائح جمع المنیحه، یعنی بخشش، و غالباً به بخشش شیر اطلاق می‌شود، مانند شتر یا گوسفند که آن را به دیگری می‌دهی تا بدوشد و سپس به تو برگرداند؛ و مراد از آن، سودهای دنیوی، به خاطر امانت و گذرا بودنش است؛ و البته عام دانستن آن، بهتر است.

عبارت «منایح» یا به دلیل مفعول بودن، منصوب است، که در این صورت عبارت «إنفاذه» مبتدا، و «من تقدیره» خبر است، و «بکم» متعلّق «انفاذه» است؛ و معنای عبارت این است که از جمله آنچه که خداوند در خصوص عطاهایش مقدّر نمود، این است که تحققش را حتمی و مقرون به نتیجه قرار داد، یا به برکت و وسیله شما مقرون به یکدیگر کرد؛ پس چیزی وجود ندارد، جز اینکه شما سبب آن هستید؛ و مفرد بودن ضمیر «إنفاذه» به خاطر مربوط بودن آن به کلمه «عطاء» می‌باشد؛ یا اینکه «منایح»، مرفوع است؛ بنابراین، صورت‌های زیر، ممکن است:

اول اینکه «منائح العطاء» مبتدا، و «من تقدیره» خبر آن باشد، و عبارت «بکم إنفاذه» جمله ابتدائیه باشد؛ گویی سؤال کننده‌ای پرسیده است: چگونه آن را مقدّر نمود؟ و در جواب بگوید: محقق شدن آن به وسیله شما است.

دوم اینکه «إنفاذه» بدل اشتمال از عبارت «منائح العطاء» باشد؛ پس معنی چنین می‌شود: از تقدیرات او، محقق ساختن بخشش‌هایش به واسطه شما است.

سوم اینکه عبارت «منائح العطاء» مبتدا، و عبارت «بکم إنفاذه» خبر آن باشد، و این جمله همراه با ظرف پیشین، یک جمله است؛ یعنی از مقدّر کردن او این حکم و این قضیه را.

کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «خیاره لولیّکم نعمه»، یعنی هر آنچه از راحتی و گرفتاری‌ها و پیشامدهای ناگوار که خداوند برای ولیّ شما انتخاب نمود، نعمتی برای اوست؛ بر خلاف پیشامدهایی که بر دشمنان شما وارد می‌شود، که آنها انتقام و خشم خداوند هستند. عبارت: «یا صاحب المرأی و المسمع»، یعنی کسی که آفریدگان را می‌بیند و سخنشان را می‌شنود، بدون آنکه آنها او را ببینند. عبارت «بعین الله»، یعنی با دانش او؛ یا حفاظت و نگاه داشتن او؛ فیروز آبادی گفته است: - . القاموس ۴: ۲۵۲ - «أنت علی عینی»، یعنی هم در اکرام و هم در نگاه داشتن؛ و «صنع ذلک علی عین و عینین»، و «عمد عینین»، یعنی آن را با جدیت و یقین انجام داد؛ و «ها هو عرض عین»، یعنی نزدیک؛ و گفته است: - . القاموس ۲: ۳۹۵ -

«الحفیظه»، یعنی جوانمردی و خشم و دفاع از خویشان .

و کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «و خاتمته»، یعنی آخرین پایان دهنده؛ یا پایان امر امامت و خلافت.

و کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «ما استأثرت به مشیّتکم»، یعنی آن را انتخاب کرد؛ گفته می‌شود: «استأثر بالشیء»، یعنی آن را تصرّف کرد و به خود اختصاص داد؛ و در بعضی نسخه‌های تصحیح شده قدیمی، «و الممحوّ ما استأثرت به سنتکم» بدون حرف نفی آمده است؛ یعنی در واقع قدر و منزلت شما به درجه‌ای رسیده است که قضا و قدر بر طبق خواست شما جاری می گردد، و جایگاه شما در بین مردم نادیده گرفته شده است، به طوری که آنچه را که سنت شما به آن جاری گشته است، از بین برده و ترک می کنند.

«الحرد»، یعنی قصد کردن؛ و «حرد، یحرد، حروداً»، یعنی از قوم خود دست کشید، و تنهایی را برگزید، و با آنها معاشرت نکرد؛ «الحرد» هم چنین به معنای خشم و غضب است. و فرمایش حضرت علیه السلام که فرمود: «فیما دنت»، یعنی اعتقاد پیدا کردم و آن را دین خود ساختم، و با آن خدا را عبادت کردم؛ و کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «أنت الجاه»، یعنی صاحب جاه و ارزش و منزلت.

عبارت «أسألک باسمک الذی خلقته»، یعنی قائم علیه السلام را؛ و آن اسمی است که به خود اختصاص داده و کسی از آفریدگانش را از آن آگاه نساخته است، آن چنان که در باب الأسماء از کتاب توحید گذشت؛ و بعید نیست که در اصل «من ذاتک» باشد که در این صورت، ضمیر به «اسم» بر می گردد؛ یا اینکه «خلقت» بدون ضمیر باشد؛ یعنی اشیاء را از آن اسم خلق کردی.

کفعمی - که رحمت خداوند بر او باد، - در مورد کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «یا ابن شجره طوبی و سدره المنتهی»، گفته است: مراد این است که حضرت علیه السلام، صاحب آن دو و دانا نسبت به آن دو است، و فضیلتش به آن دو می‌رسد؛ و از سنت عرب این است که هنگامی که اراده مدح و ستایش کسی را بکنند، چیز بزرگ را به بزرگ اضافه می کنند؛ از این رو به کعبه بیت الله، و به حجاج، وفد الله، و به اهل قرآن، أهل الله، و به السلطان، ظل الله فی الأرض، می گویند؛ و به مرد سرسخت، «ابن الأیام» و به مرد بزرگ، «ابن جلا»، و به خطیب توانا، «ابن أقوال» می گویند و «ابن مدینتها» و «ابن بلدتها» و «ابن نجدتها» به کسی می گویند که به آنها آشنا باشد؛ کلام کفعمی - که رحمت خداوند بر او باد، - به پایان رسید. - . مصباح الکفعمی: ۴۹۵ -

«أینع الثمر»، یعنی وقت چیدن آن فرا رسید؛ و «غرد الطائر» مانند فرح و «غرَّد، تغریداً» و «أغرد و تغرَّد»، یعنی صدایش را بلند کرد و با آن به وجد آمد؛ و «الهدّ»، یعنی ویرانی شدید و شکستن؛ و «القدّ»، یعنی از ریشه بریدن، یا از درازا بریدن؛ و «القصف»، یعنی شکستن, و «المطرد» مانند منبر، یعنی نیزه کوچک؛ و «التخریق [پاره پاره کردن] - با «مطرد» - مناسب نیست، و شاید در آن اشتباه رخ داده باشد. جزری گفته است: - . النهایه ۴: ۲۳۱ - «الوطء» در اصل له کردن با پا است و جنگ و کشتن را به این خاطر با این نام، نام گذاری شده است که هر کس چیزی را با پا له کند، نهایت نابودی و اهانت را در آن به کار گرفته است؛ و حدیث «اللهم اشدد وطأتک علی مضرّ»، از همین کاربرد است، یعنی آن را به شدت در بر گیر و نابود کن؛

تمـام شـد. «المنـون»، یعنی مرگ؛ «زخرف الـدنیا»، یعنی زینـت آن، و اصـل آن، طلاـ است؛ بعـد از آن، به هر زینت دهنـده‌ای اطلاـق شـده است؛ و «الزِّبرج» بـا کسـره، یعنی زینت از رنـگ و نگـار پـارچه یـا گوهر و طلا؛ و «الردء» با کسـره، یعنی یاور؛ و «الصنادید» جمع الصندید با کسره، یعنی مرد شجاع؛ و «الأبطال» جمع «البطل» با فتحه تمام حروف، یعنی پهلوان و دلاور.

و کلام حضـرت علیه السـلام که فرمود: «و ناهش ذؤبانهم» در بعضـی نسخه‌ها، «ناوش» آمده است؛ گفته می‌شود: «نهشه»، یعنی او را گاز گرفت؛ یا با دندان‌هایش او را گرفت؛ و «المناوشهٔ»، یعنی جنگیدن؛ و «الذؤبان» با همزه، جمع «الذئب» است و «ذؤبان العرب»، راهزنان و دزدان آنان هسـتند. و فرمایش او علیه السـلام که فرمود: «فأضـبّت علی عداوته»، وقتی گفته می‌شود: «أضب علی الشـیء»، یعنی آن را در برگرفت، و در بعضـی نسخه‌ها با حرف صاد بی‌نقطه و نون آمده است؛ گفته می‌شود: «أصنَّ علی الأمر»، یعنی به آن کار اصـرار ورزیـد؛ و «أکب علی الأمر»، یعنی بدان روی آورد و ملازمش شد؛ و «المنابذه»، یعنی با دیگری جنگیدن و «أقصاه»، یعنی او را راند و دور کرد؛ و «ندب المیّت»، مانند «نصر»، یعنی بر او گریست و خوبی‌هایش را شمرد.

فرمـایش حضـرت: «فلتـدرّ الـدموع»، «الـدرّ»، یعنی جاری شـدن؛ و در بسـیاری از نسـخه‌ها «فلتـذرف» آمـده است که از «ذرف الدمع»، یعنی اشک جاری شد، گرفته شده است. و «العجّ»، یعنی بلند کردن صدا؛ و «الأمت»، یعنی پایین آوردن و بلند کردن و اختلاـف در چیزی را گوینـد؛ و «الـذّحل»، یعنی خونخواهی؛ و فرمـایش حضـرت علیه السـلام که فرمود: «و افتری»، در بعضـی نسـخه‌های قـدیمی به صورت «علی من اعتـدی و انتزی» آمده است، و «الانتزاء»، یعنی شـتاب کردن به سوی بدی؛ عبارت: «من عقید عزّ»، یعنی کسـی که عزت بر او بسته و محکم گشته است و از او جدا نمی‌شود؛ یا عزت بسته شده؛ و از جمله کاربردهای آن، دعـایی است که این گونه وارد شـده است: «أسألـک بمعاقـد العزّ من عرشک»، *یا به معنی هم پیمان و قرار بسـته با عزت است؛ هم چنان که گفته می‌شود: «فلان عقید الکرم»، یعنی بخشـندگی از او جدا نمی‌شود؛ گویی پیمانی بین آن دو بسـته شده است؛ و «الأثیل» ریشه دار، یعنی دارنده ارجمندی با اصالت؛ و «المساماه»، یعنی به دیگری فخر کردن و به رخ کشـیدن بزرگی و رفعت.

عبارت «لا یجازی»، در نسـخه‌ها این گونه آمـده است، و شـکل واضح‌تر آن، «لا یحاذی» با حرف حاء بدون نقطه و حرف ذال نقطه‌دار است؛ یعنی با او برابری نمی‌کنـد و در عظمت ماننـد آن نیست؛ یا با حرف جیم و راء بـدون نقطه، برگرفته از «مجاراه» در سـخن و مسـابقه اسـت؛ و شایـد این واضـح‌تر باشـد؛ و «التلاـد»، یعنی قـدیم؛ و «المضاهـاه»، یعنی مشـابهت داشـتن؛ و گفته حضـرت علیه السـلام که فرمود: «من نصـیف شرف»، یعنی برخوردار از شرف، که از «نصف» گرفته شده است؛ گویی حضرت نیمی از شرف را گرفته است، و سایر آفریدگان نیز نیمه دیگر را دارا هستند؛ و «النصیف» هم چنین یعنی عمامه؛ و ممکن است اسـتعاره باشـد، یعنی او زینـت بخش شـرافت و بزرگی اسـت. جوهری گفتـه اسـت: - . الصـحاح ۶: ۲۵۱۳ - «المناغـاه»، یعنی عشقبازی کردن؛ و «المرأه تناغی الصّبیّ»، یعنی زن با کودک به زبان کودکی حرف زد، طوری که او را سرگرم و شاد کند؛ و گفته است: - . الصحاح ۶: ۲۴۶۰ - «القـذی فی العین و الشـراب»، یعنی آن چه در چشم فرو رود؛ و «قذیت عینه، تقذی»، یعنی در چشمش خاشاکی فرو رفت.

و فرمایش حضـرت علیه السـلام که فرمود: «هل یتّصل یومنا منک بغـده»، یعنی هر روز تو را ببینیم، یا منظور از «یوم»، روزهای جـدایی، و منظور از «الغـد»، روزهـای وصـال است؛ و عبـارت: «فنحظی» برگرفته از «الحظوه»، یعنی قـدر و منزلت از بـاب علم

است؛ و «نقع بالماء» مانند «منع»، یعنی از آب سیراب شد؛ و «أنقعه الماء»، یعنی او را سیراب کرد؛ و «الصدی» با فتحه همه حروف، یعنی تشنگی؛ عبارت «دابر المتکبّرین»، یعنی آخرین باقی مانده آنان، کنایه از ریشه کن ساختن و نابود کردن آنها است؛ و «الجث»، یعنی قطع کردن و کندن درخت از ریشه؛ و گفته می‌شود: «استعداه»، یعنی او را یاری و همراهی کرد؛ و «العدوی»، یعنی یاری کردن؛ و «الأسی» با فتحه و الف مقصور، یعنی حزن و اندوه؛ و «الجوی»، یعنی بیماری، و بیماری از درون اگر طول بکشد؛ و «الغلیل»، یعنی شدت تشنگی و گرمای درون.

کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «التائقون»، یعنی مشتاقان؛ و «أدحضه»، یعنی آن را باطل و بی‌اثر ساخت؛ و «الإداله، یعنی چیرگی و غلبه کردن؛ جزری در النهایه گفته است: - . النهایه ۱: ۲۳۶؛ در آن به جای «یا لیتنی» آمده است: و النبی آخذ بحجزه الله؛ یعنی پیامبر به خدا تمسک جست. - در حدیث آمده است که «إنَّ الرحم أخذت بحجزه الرحمن»، یعنی او را گرفت و به آن پناه برد؛ و اصل کلمه «الحجزه»، جای بستن شلوار است؛ سپس به شلوار به دلیل مجاورتش، حجزه گفته شد؛ سپس استعاره از گرفتن و پناه بردن و چنگ زدن به چیزی و تعلّق داشتن به آن شد؛ و در این باره حدیثٍ دیگری نیز هست که «یا لیتنی آخذ بحجزه الله»، یعنی ای کاش من به ریسمان و سببی از خداوند چنگ زده بودم.

و درباره فرمایش حضرت علیه السلام که فرمود: «و الغره الحمیده»، کفعمی گفته است: - . مصباح الکفعمی: ۵۵۱ - یعنی سفید ستوده، و «الأغر»، یعنی هر چیز سفید و درخشان؛ و ستاره به دلیل سفیدی و تابناک بودنش «غرار» نامیده شده است؛ و «الغرّه»، یعنی سفیدی پیشانی اسب، و زیبایی و نیکویی.

کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «و أکحل ناظری»، در بعضی نسخه‌ها به صورت «و أکحل مرهی» آمده است؛ گفته می... شود: «مرهت العین؛ مرهاً»، یعنی چشمش از بی سرمگی خراب گردید؛ پس اسناد «سرمه کشیدن به او، مجاز است، و «الأزر»، یعنی شدت و قدرت و پشت؛ و «دمدم القوم»، یعنی آنها را نابود و هلاک کرد؛ و «التدمیر»، یعنی هلاک کردن؛ و «الحوب» با ضمّه و فتحه، یعنی گناه.

در مورد این کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «و الأئمه من بعده»، کفعمی در حاشیه کتاب خود گفته است: - . مصباح الکفعمی: ۵۵۰ - یعنی ابتدا بر او درود فرست، سپس و بعد از اینکه بر او درود فرستادی، بر آنها درود فرست؛ منظور از «الأئمه من بعده»، فرزندان او است؛ چون آنها دانشمندان برجسته هستند؛ و شخص عالم پیشوای کسی است که به او اقتدا کند؛ و این فرموده حضرت علیه السلام در دعایی که روایت شده از مهدی علیه السلام است، که میفرماید: «الائمه من ولده» دلیل بر صحت این بیان است. پایان.

**[ترجمه]

علی المعنی الذی ذکره لقوله من بعده یحتمل أن یکون المراد بالأئمه آباءه الطاهرین أی بعد أن صلیت علیه صل علی آباء الطاهرین و یحتمل أن یکون المراد بالأئمه بعده الأئمه الذین یرجعون إلی الدنیا بعد ظهوره و کثیر من الأخبار یدل علی وجودهم بعده أیضا و قد سبق القول فیه فی کتاب الغیبه.

۱- ۱. مصباح الكفعميّ ص ۵۵۱.

۲- ۲. مصباح الكفعميّ ص ۵۵۰.

**[ترجمه]طبق معنایی که برای عبارت «من بعده» بیان نموده است، ممکن است منظور از «ائمه»، پدران پاک او باشد؛ یعنی بعد از این که بر او درود فرستادی، بر پدران پاک او درود فرست. احتمال دارد منظور از «الأئمه بعده»، [امامان بعد از او] امامانی باشند که بعد از ظهور حضرت علیه السلام به دنیا باز می گردند؛ و بسیاری از روایت‌ها دلالت بر وجود آنها بعد از حضرت حجت علیه السلام دارد که سخن درباره آن، پیش از این در کتاب «الغیبه» بیان شد .

**[ترجمه]

باب ۸ الزیارات الجامعه التی یزار بها کل إمام صلوات الله علیهم و فیه عده زیارات

الأخبار

«۱»

ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] الزِّیَارَهُ الْأُولَی ابْنُ الْوَلِیدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَسَّانَ قَالَ: سُئِلَ الرِّضَا علیه السلام عَنْ إِتْیَانِ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی علیه السلام فَقَالَ صَلُّوا فِی الْمَسَاجِدِ حَوْلَهُ وَ یُجْزِی فِی الْمَوَاضِعِ کُلِّهَا أَنْ تَقُولَ السَّلَامُ عَلَی أَوْلِیَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِیَائِهِ السَّلَامُ عَلَی أُمَنَاءِ اللَّهِ وَ أَحِبَّائِهِ السَّلَامُ عَلَی أَنْصَارِ اللَّهِ وَ خُلَفَائِهِ السَّلَامُ عَلَی مَحَالِّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی مَسَاکِنِ ذِکْرِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی مُظْهِرِی أَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْیِهِ السَّلَامُ عَلَی الدُّعَاهِ إِلَی اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الْمُسْتَقِرِّینَ فِی مَرْضَاهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الْمُمَحَّصِینَ فِی طَاعَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الْأَدِلَّاءِ عَلَی اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الَّذِینَ مَنْ وَالاهُمْ فَقَدْ وَالَی اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ عَادَی اللَّهَ وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهَ وَ مَنِ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ وَ مَنْ تَخَلَّی مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّی مِنَ اللَّهِ أُشْهِدُ اللَّهَ أَنِّی سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّکُمْ وَ عَلَانِیَتِکُمْ مُفَوِّضٌ فِی ذَلِکَ کُلِّهِ إِلَیْکُمْ لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْهُمْ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ هَذَا یُجْزِی فِی الزِّیَارَاتِ کُلِّهَا وَ تُکْثِرُ مِنَ الصَّلَاهِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ تُسَمِّی وَاحِداً وَاحِداً بِأَسْمَائِهِمْ وَ تَبْرَأُ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَ تَخَیَّرُ مَا شِئْتَ مِنَ الدُّعَاءِ لِنَفْسِکَ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ (۱).

**[ترجمه]زیارت اول:

عیون الاخبار: از امام رضا علیه السلام درباره آمدن نزد قبر حضرت موسی بن جعفر علیه السلام سؤال شد، حضرت فرمود: در مساجد اطراف آن نماز بخوانید، و در همه زیارت گاه ها کفایت میکند که بگویی:

سلام بر اولیای خدا و برگزیدگانش، سلام بر امانتداران خدا و دوستداران او، سلام بر یاران خدا و جانشینان او، سلام بر جایگاه‌های معرفتِ خدا، سلام بر مسکن‌های ذکر خدا، سلام بر آشکار سازندگان امر و نهی خدا، سلام بر دعوت کنندگان به سوی خدا، سلام بر استقرار یافتگان در خشنودی‌های خدا، سلام بر آزموده شدگان در فرمانبرداری خدا، سلام بر راهنمایان به سوی خدا، سلام بر آنانی که هر کس دوستشان بدارد، همانا خدا را دوست داشته، و هر کس دشمنشان بدارد، همانا خدا را دشمن داشته، و هر کس آنان را بشناسد، همانا خدا را شناخته، و هر کس آنان را نشناسد، همانا خدا را نشناخته، و هر کس به آنان چنگ زند، همانا به خدا چنگ زده، و هر کس آنان را رها کند، همانا خداوند عز و جل را رها کرده است.

خدا را گواه می‌گیرم که من با هر کس که نسبت به شما در آشتی باشد، در آشتی‌ام؛ و با هر کس که نسبت به شما در ستیزه باشد، در جنگ و ستیز هستم؛ به نهان و آشکار شما ایمان دارم، و اختیار همه این کارها را به شما واگذار می‌کنم؛ خداوند دشمن خاندان محمد از جنّ و انس و از اولین و آخرین را لعنت کند؛ و به درگاه خدا از آنان بیزاری می‌جویم؛ و خداوند بر محمد و خاندان پاک او درود فرستد.

خواندن این زیارت در همه زیارت گاه ها کافی است، و بر محمد و خاندان او بسیار درود می‌فرستی، و نام آنها را یکی یکی بر زبان می‌آوری، و از دشمنانشان بیزاری می‌جویی، و هر دعایی را که دوست داشته باشی، برای خودت و مردان و زنان مؤمن انتخاب می‌کنی. - . عیون الأخبار ۲: ۲۷۱ -

**[ترجمه]

«۲»

مل، [کامل الزیارات] مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ بْنِ مَتٍّ الْجَوْهَرِیُّ عَنِ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ

ص: ۱۲۶

۱- ۱. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۷۱.

مُسْلِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ: مِثْلَهُ (۱)

**[ترجمه]کامل الزیارات: مانند این روایت را از علی پسر حسان نقل کرده است. - . کامل الزیارات: ۳۱۵ -

**[ترجمه]

«۳»

کا، [الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی عَنِ الْأَشْعَرِیِّ: مِثْلَهُ (۲)

**[ترجمه]الکافی: مانند این روایت را از اشعری آورده است. - . کافی ۴: ۵۷۸ - ۵۷۹ -

**[ترجمه]

بیان

قوله علی الممحصین بالحاء المشدده المفتوحه من التمحیص و هو تخلیص الذهب و غیره عما یشوبه و یستعمل بمعنی الاختبار و الامتحان أی الذین صفاهم الله من الریاء و الشرک و مدانس الأخلاق و الأفعال بسبب طاعته و یمکن أن یقرأ بصیغه اسم الفاعل أیضا و قرأ الکفعمی (۳) رحمه الله بالضاد المعجمه و قال أی المخلصین فی طاعه الله فلا یعتریهم فیها ریاء و لا سمعه و المحض الشی ء الخالص من لبن أو ود أو نسب انتهی و الأول هو الموافق للنسخ المعتبره و فی بعض النسخ المخلصین بفتح اللام و کسرها.

**[ترجمه]عبارت «علی الممحّصین» با حرف حاء دارای تشدید و فتحه، برگرفته از «التمحیص»، به معنای خالص نمودن طلا و غیر آن، از آنچه با آن آمیخته می‌شود است؛ و به معنی آزمایش و امتحان استفاده می‌شود؛ یعنی کسانی که خداوند آنها را از ریاء و شرک و پلیدی‌های اخلاق و کردار، به سبب طاعتش پاک نمود؛ و ممکن است به صیغه اسم فاعل هم خوانده شود. کفعمی آن را با حرف ضاد نقطه‌دار خوانده و گفته است: معنی آن، وارستگان در طاعت خداوند است؛ به گونه‌ای که هیچ ریاء و شهرت‌طلبی آنها را در بر نمی‌گیرد. و «المحض»، یعنی چیز خالص، مانند شیر، یا دوستی، یا نسب خانوادگی؛ تمام. شکل نوشتاری نخست، با نسخه‌های معتبر همخوانی دارد و در بعضی از نسخه‌ها، «مخلصین» با فتحه و کسره حرف لام آمده است.

زیارت دوم:

**[ترجمه]

«۴»

ن، [عیون أخبـار الرضـا علیه السـلام] الزِّیَـارَهُ الثَّانِیَهُ الـدَّقَّاقُ وَ السِّنَانِیُّ وَ الْوَرَّاقُ وَ الْمُکَتِّبُ جَمِیعـاً عَنِ الْأَسَـدِیِّ عَنِ الْبَرْمَکِیِّ عَنِ النَّخَعِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مُوسَـی بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلَامُهُ عَلَیْهِمْ عَلِّمْنِی یَـا ابْنَ رَسُـولِ اللَّهِ قَوْلًا أَقُولُهُ بَلِیغـاً کَامِلًا إِذَا زُرْتُ وَاحِـداً مِنْکُمْ فَقَـالَ إِذَا صِـرْتَ إِلَی الْبَـابِ فَقِفْ وَ اشْـهَدِ الشَّهَـادَتَیْنِ وَ أَنْتَ عَلَی غُسْـلٍ فَإِذَا دَخَلْتَ وَ رَأَیْتَ الْقَبْرَ فَقِفْ وَ قُلِ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ ثَلَاثِینَ مَرَّهً ثُمَّ امْشِ قَلِیلًا وَ عَلَیْکَ السَّکِینَهُ وَ الْوَقَـارُ وَ قَـارِبْ بَیْنَ خُطَاکَ ثُمَّ قِفْ وَ کَبِّرِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ ثَلَاثِینَ مَرَّهً ثُمَّ ادْنُ مِنَ الْقَبْرِ وَ کَبِّرِ اللَّهَ أَرْبَعِینَ مَرَّهً تَمَامَ مِائَهِ تَکْبِیرَهٍ ثُمَّ قُلِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ بَیْتِ النُّبُوَّهِ وَ مَوْضِعَ الرِّسَالَهِ وَ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِکَهِ وَ مَهْبِطَ الْوَحْیِ وَ مَعْـدِنَ الرَّحْمَهِ وَ خُزَّانَ الْعِلْمِ وَ مُنْتَهَی الْحِلْمِ وَ أُصُولَ الْکَرَمِ وَ قَادَهَ الْأُمَمِ وَ أَوْلِیَاءَ النِّعَمِ وَ عَنَاصِرَ الْأَبْرَارِ وَ دَعَائِمَ الْأَخْیَارِ وَ سَاسَهَ الْعِبَادِ

۱- ۱. کامل الزیارات ص ۳۱۵.

۲- ۲. الکافی ج ۴ ص ۵۷۸- ۵۷۹.

۳- ۳. مصباح الکفعمیّ س ۵۰۵.

وَ أَرْكَانَ الْبِلَادِ وَ أَبْوَابَ الْإِيمَانِ وَ أَمَنَاءَ الرَّحْمَنِ وَ سُلَالَهَ النَّبِيِّينَ وَ صَفْوَهَ الْمُرْسَلِينَ وَ عِتْرَهَ خِيَرَهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى أَئِمَّهِ الْهُدَى وَ مَصَابِيحِ الدُّجَى وَ أَعْلَامِ التُّقَى وَ ذَوِي النُّهَى وَ أُولِي الْحِجَى وَ كَهْفِ الْوَرَى وَ وَرَثَهِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمَثَلِ الْأَعْلَى وَ الدَّعْوَهِ الْحُسْنَى وَ حُجَجِ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ الْأُولَى وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ وَ مَسَاكِنِ بَرَكَهِ اللَّهِ وَ مَعَادِنِ حِكْمَهِ اللَّهِ وَ حَفَظَهِ سِرِّ اللَّهِ وَ حَمَلَهِ كِتَابِ اللَّهِ وَ أَوْصِيَاءِ نَبِيِّ اللَّهِ وَ ذُرِّيَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاهِ إِلَى اللَّهِ وَ الْأَدِلَّاءِ عَلَى مَرْضَاهِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَوْفِرِينَ فِي أَمْرِ اللَّهِ وَ التَّامِّينَ فِي مَحَبَّهِ اللَّهِ وَ الْمُخْلِصِينَ فِي تَوْحِيدِ اللَّهِ وَ الْمُظْهِرِينَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ وَ عِبَادِهِ الْمُكْرَمِينَ الَّذِينَ لا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى الْأَئِمَّهِ الدُّعَاهِ وَ الْقَادَهِ الْهُدَاهِ وَ السَّادَهِ الْوُلَاهِ وَ الذَّادَهِ الْحُمَاهِ وَ أَهْلِ الذِّكْرِ وَ أُولِي الْأَمْرِ وَ بَقِيَّهِ اللَّهِ وَ خِيَرَتِهِ وَ حِزْبِهِ وَ عَيْبَهِ عِلْمِهِ وَ حُجَّتِهِ وَ صِرَاطِهِ وَ نُورِهِ وَ بُرْهَانِهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ كَمَا شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَ شَهِدَتْ لَهُ مَلَائِكَتُهُ وَ أُولُو الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ لا إِلهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ وَ رَسُولُهُ الْمُرْتَضَى أَرْسَلَهُ بِالْهُدى وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمُ الْأَئِمَّهُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ الْمَعْصُومُونَ الْمُكَرَّمُونَ الْمُقَرَّبُونَ الْمُتَّقُونَ الصَّادِقُونَ الْمُصْطَفَوْنَ الْمُطِيعُونَ لِلَّهِ الْقَوَّامُونَ بِأَمْرِهِ الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ اصْطَفَاكُمْ بِعِلْمِهِ وَ ارْتَضَاكُمْ لِغَيْبِهِ

وَ اخْتَارَکُمْ لِسِرِّهِ وَ اجْتَبَاکُمْ بِقُدْرَتِهِ وَ أَعَزَّکُمْ بِهُدَاهُ وَ خَصَّکَمْ بِبُرْهَانِهِ وَ انْتَجَبَکَمْ لِنُورِهِ وَ أَیَّدَکُمْ بِرُوحِهِ وَ رَضِیَکَمْ خُلَفَاءَ فِی أَرْضِهِ وَ حُجَجاً عَلَی بَرِیَّتِهِ وَ أَنْصَاراً لِدِینِهِ وَ حَفَظَهً لِسِرِّهِ وَ خَزَنَهً لِعِلْمِهِ وَ مُسْتَوْدَعاً لِحِکْمَتِهِ وَ تَرَاجِمَهً لِوَحْیِهِ وَ أَرْکَاناً لِتَوْحِیدِهِ وَ شُهَدَاءَ عَلَی خَلْقِهِ وَ أَعْلَاماً لِعِبَادِهِ وَ مَنَاراً فِی بِلَادِهِ وَ أَدِلَّاءَ عَلَی صِرَاطِهِ عَصَمَکُمُ اللَّهُ مِنَ الزَّلَلِ وَ آمَنَکُمْ مِنَ الْفِتَنِ وَ طَهَّرَکُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَ أَذْهَبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَکُمْ تَطْهِیراً فَعَظَّمْتُمْ جَلَالَهُ وَ أَکْبَرْتُمْ شَأْنَهُ وَ مَجَّدْتُمْ کَرَمَهُ وَ أَدَمْتُمْ ذِکْرَهُ وَ وَکَّدْتُمْ مِیثَاقَهُ وَ أَحْکَمْتُمْ عَقْدَ طَاعَتِهِ وَ نَصَحْتُمْ لَهُ فِی السِّرِّ وَ الْعَلَانِیَهِ وَ دَعَوْتُمْ إِلَی سَبِیلِهِ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ بَذَلْتُمْ أَنْفُسَکُمْ فِی مَرْضَاتِهِ وَ صَبَرْتُمْ عَلَی مَا أَصَابَکُمْ فِی جَنْبِهِ وَ أَقَمْتُمُ الصَّلَاهَ وَ آتَیْتُمُ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتُمْ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ جَاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّی أَعْلَنْتُمْ دَعْوَتَهُ وَ بَیَّنْتُمْ فَرَائِضَهُ وَ أَقَمْتُمْ حُدُودَهُ وَ نَشَرْتُمْ (۱) شَرَائِعَ أَحْکَامِهِ وَ سَنَنْتُمْ سُنَّتَهُ وَ صِرْتُمْ فِی ذَلِکَ مِنْهُ إِلَی الرِّضَا وَ سَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضَاءَ وَ صَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ مَضَی فَالرَّاغِبُ عَنْکُمْ مَارِقٌ وَ اللَّازِمُ لَکُمْ لَاحِقٌ وَ الْمُقَصِّرُ فِی حَقِّکُمْ زَاهِقٌ وَ الْحَقُّ مَعَکُمْ وَ فِیکُمْ وَ مِنْکُمْ وَ إِلَیْکُمْ وَ أَنْتُمْ أَهْلُهُ وَ مَعْدِنُهُ وَ مِیرَاثُ النُّبُوَّهِ عِنْدَکُمْ وَ إِیَابُ الْخَلْقِ إِلَیْکُمْ وَ حِسَابُهُمْ عَلَیْکُمْ وَ فَصْلُ الْخِطَابِ عِنْدَکُمْ وَ آیَاتُ اللَّهِ لَدَیْکُمْ وَ عَزَائِمُهُ فِیکُمْ وَ نُورُهُ وَ بُرْهَانُهُ عِنْدَکُمْ وَ أَمْرُهُ إِلَیْکُمْ مَنْ وَالاکُمْ فَقَدْ وَالَی اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاکُمْ فَقَدْ عَادَی اللَّهَ وَ مَنْ أَحَبَّکُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ وَ مَنْ أَبْغَضَکُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ وَ مَنِ اعْتَصَمَ بِکُمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ أَنْتُمُ السَّبِیلُ الْأَعْظَمُ وَ الصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ وَ شُهَدَاءُ دَارِ الْفَنَاءِ وَ شُفَعَاءُ دَارِ الْبَقَاءِ وَ الرَّحْمَهُ الْمَوْصُولَهُ وَ الْآیَهُ الْمَخْزُونَهُ وَ الْأَمَانَهُ الْمَحْفُوظَهُ وَ الْبَابُ الْمُبْتَلَی بِهِ النَّاسُ.

مَنْ أَتَاکُمْ فَقَدْ نَجَا وَ مَنْ لَمْ یَأْتِکُمْ فَقَدْ هَلَکَ إِلَی اللَّهِ تَدْعُونَ وَ عَلَیْهِ

۱- ۱. فسرتم خ ل.

تَدُلُّونَ وَ بِهِ تُؤْمِنُونَ وَ لَهُ تُسَلِّمُونَ وَ بِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ وَ إِلَى سَبِيلِهِ تُرْشِدُونَ وَ بِقَوْلِهِ تَحْكُمُونَ سَعِدَ وَ اللَّهِ مَنْ وَالاكُمْ وَ هَلَكَ مَنْ عَادَاكُمْ وَ خَابَ مَنْ جَحَدَكُمْ وَ ذَلَّ مَنْ فَارَقَكُمْ وَ فَازَ مَنْ تَمَسَّكَ بِكُمْ وَ أَمِنَ مَنْ لَجَأَ إِلَيْكُمْ وَ سَلِمَ مَنْ صَدَّقَكُمْ وَ هُدِيَ مَنِ اعْتَصَمَ بِكُمْ مَنِ اتَّبَعَكُمْ فَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ وَ مَنْ خَالَفَكُمْ فَالنَّارُ مَثْوَاهُ وَ مَنْ جَحَدَكُمْ كَافِرٌ وَ مَنْ حَارَبَكُمْ مُشْرِكٌ وَ مَنْ رَدَّ عَلَيْكُمْ فِي أَسْفَلِ دَرْكٍ مِنَ الْجَحِيمِ أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا سَابِقٌ لَكُمْ فِيمَا مَضَى وَ جَارٍ لَكُمْ فِيمَا بَقِيَ وَ أَنَّ أَرْوَاحَكُمْ وَ نُورَكُمْ وَ طِينَتَكُمْ وَاحِدَةٌ طَابَتْ وَ طَهُرَتْ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ خَلَقَكُمُ اللَّهُ أَنْوَاراً فَجَعَلَكُمْ بِعَرْشِهِ مُحْدِقِينَ حَتَّى مَنَّ عَلَيْنَا بِكُمْ فَجَعَلَكُمْ فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَ جَعَلَ صَلَوَاتِنَا(۱)

عَلَيْكُمْ وَ مَا خَصَّنَا بِهِ مِنْ وَلَايَتِكُمْ طِيباً لِخَلْقِنَا وَ طَهَارَةً لِأَنْفُسِنَا وَ تَزْكِيَةً لَنَا وَ كَفَّارَةً لِذُنُوبِنَا فَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَلِّمِينَ (۲) بِفَضْلِكُمْ وَ مَعْرُوفِينَ بِتَصْدِيقِنَا إِيَّاكُمْ فَبَلَغَ اللَّهُ بِكُمْ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكَرَّمِينَ وَ أَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَرْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِينَ حَيْثُ لَا يَلْحَقُهُ لَاحِقٌ وَ لَا يَفُوقُهُ فَائِقٌ وَ لَا يَسْبِقُهُ سَابِقٌ وَ لَا يَطْمَعُ فِي إِدْرَاكِهِ طَامِعٌ حَتَّى لَا يَبْقَى مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ لَا صِدِّيقٌ وَ لَا شَهِيدٌ وَ لَا عَالِمٌ وَ لَا جَاهِلٌ وَ لَا دَنِيٌّ وَ لَا فَاضِلٌ وَ لَا مُؤْمِنٌ صَالِحٌ وَ لَا فَاجِرٌ طَالِحٌ وَ لَا جَبَّارٌ عَنِيدٌ وَ لَا شَيْطَانٌ مَرِيدٌ وَ لَا خَلْقٌ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ شَهِيدٌ إِلَّا عَرَّفَهُمْ جَلَالَةَ أَمْرِكُمْ وَ عِظَمَ خَطَرِكُمْ وَ كِبَرَ شَأْنِكُمْ وَ تَمَامَ نُورِكُمْ وَ صِدْقَ مَقَاعِدِكُمْ وَ ثَبَاتَ مَقَامِكُمْ وَ شَرَفَ

مَحَلِّكُمْ وَ مَنْزِلَتِكُمْ عِنْدَهُ وَ كَرَامَتَكُمْ عَلَيْهِ وَ خَاصَّتَكُمْ لَدَيْهِ وَ قُرْبَ مَنْزِلَتِكُمْ مِنْهُ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ أُسْرَتِي أُشْهِدُ اللَّهَ وَ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَ بِمَا آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرٌ بِعَدُوِّكُمْ وَ بِمَا كَفَرْتُمْ بِهِ مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِكُمْ وَ بِضَلَالَةِ

۱- ۱. صلاتنا خ ل.

۲- ۲. مسمين خ ل.

مَنْ خَالَفَكَمْ مُوَالٍ لَكَمْ وَ لِأَوْلِيَائِكَمْ مُبْغِضٌ لِأَعْدَائِكَمْ وَ مُعَادٍ لَهُمْ سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَكَمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حارَبَكَمْ مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ مُطِيعٌ لَكُمْ عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ مُقِرٌّ بِفَضْلِكُمْ مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكُمْ مُحْتَجِبٌ بِذِمَّتِكُمْ مُعْتَرِفٌ بِكُمْ مُؤْمِنٌ بِإِيَابِكُمْ مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِكُمْ مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِكُمْ آخِذٌ بِقَوْلِكُمْ عَامِلٌ بِأَمْرِكُمْ مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ زَائِرٌ لَكُمْ عَائِذٌ بِكُمْ لَائِذٌ بِقُبُورِكُمْ مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِكُمْ وَ مُتَقَرِّبٌ بِكُمْ إِلَيْهِ وَ مُقَدِّمُكُمْ أَمَامَ طَلِبَتِي وَ حَوَائِجِي وَ إِرَادَتِي فِي كُلِّ أَحْوَالِي وَ أُمُورِي مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلَانِيَتِكُمْ وَ شَاهِدِكُمْ وَ غَائِبِكُمْ وَ أَوَّلِكُمْ وَ آخِرِكُمْ وَ مُفَوِّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ وَ مُسَلِّمٌ فِيهِ مَعَكُمْ وَ قَلْبِي لَكُمْ مُسَلِّمٌ وَ رَأْيِي لَكُمْ تَبَعٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ تَعَالَى دِينَهُ بِكُمْ وَ يَرُدَّكُمْ فِي أَيَّامِهِ وَ يُظْهِرَكُمْ لِعَدْلِهِ وَ يُمَكِّنَكُمْ فِي أَرْضِهِ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ آمَنْتُ بِكُمْ وَ تَوَلَّيْتُ آخِرَكُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوَّلَكُمْ وَ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ مِنَ الْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ الشَّيَاطِينِ وَ حِزْبِهِمُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ وَ الْجَاحِدِينَ لِحَقِّكُمْ وَ الْمَارِقِينَ مِنْ وَلَايَتِكُمْ وَ الْغَاصِبِينَ لِإِرْثِكُمْ وَ الشَّاكِّينَ فِيكُمْ وَ الْمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ وَ مِنْ كُلِّ وَلِيجَةٍ دُونَكُمْ وَ كُلِّ مُطَاعٍ سِوَاكُمْ وَ مِنَ الْأَئِمَّةِ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ.

فَثَبَّتَنِيَ اللَّهُ أَبَداً مَا حَيِيتُ عَلَى مُوَالاتِكُمْ وَ مَحَبَّتِكُمْ وَ دِينِكُمْ وَ وَفَّقَنِي لِطَاعَتِكُمْ وَ رَزَقَنِي شَفَاعَتَكُمْ وَ جَعَلَنِي مِنْ خِيَارِ مَوَالِيكُمُ التَّابِعِينَ لِمَا دَعَوْتُمْ إِلَيْهِ وَ جَعَلَنِي مِمَّنْ يَقْتَصُّ آثَارَكُمْ وَ يَسْلُكُ سَبِيلَكُمْ وَ يَهْتَدِي بِهُدَاكُمْ وَ يُحْشَرُ فِي زُمْرَتِكُمْ وَ يَكِرُّ فِي رَجْعَتِكُمْ وَ يُمَلَّكُ فِي دَوْلَتِكُمْ وَ يُشَرَّفُ فِي عَافِيَتِكُمْ وَ يُمَكَّنُ فِي أَيَّامِكُمْ وَ تَقَرُّ عَيْنُهُ غَداً بِرُؤْيَتِكُمْ.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي مَنْ أَرَادَ اللَّهَ بَدَأَ بِكُمْ وَ مَنْ وَحَّدَهُ قَبِلَ عَنْكُمْ وَ مَنْ قَصَدَهُ تَوَجَّهَ بِكُمْ مَوَالِيَّ لَا أُحْصِي ثَنَاءَكُمْ وَ لَا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ كُنْهَكُمْ وَ مِنَ الْوَصْفِ قَدْرَكُمْ وَ أَنْتُمْ نُورُ الْأَخْيَارِ وَ هُدَاةُ الْأَبْرَارِ وَ حُجَجُ الْجَبَّارِ بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَ بِكُمْ يَخْتِمُ وَ بِكُمْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَ بِكُمْ يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ

تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَ بِكَمْ يُنَفِّسُ الْهَمَّ وَ بِكَمْ يَكْشِفُ الضُّرَّ وَ عِنْدَكُمْ مَا نَزَلَتْ بِهِ رُسُلُهُ وَ هَبَطَتْ بِهِ مَلَائِكَتُهُ وَ إِلَى جَدِّكُمْ بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ وَ إِنْ كَانَتِ الزِّيَارَةُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَقُلْ وَ إِلَى أَخِيكَ بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ آتَاكُمُ اللَّهُ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَداً مِنَ الْعَالَمِينَ طَأْطَأَ كُلُّ شَرِيفٍ لِشَرَفِكُمْ وَ بَخَعَ (۱)

كُلُّ مُتَكَبِّرٍ لِطَاعَتِكُمْ وَ خَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ لِفَضْلِكُمْ وَ ذَلَّ كُلُّ شَيْ ءٍ لَكُمْ وَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِكُمْ وَ فَازَ الْفَائِزُونَ بِوَلَايَتِكُمْ بِكُمْ يُسْلَكُ إِلَى الرِّضْوَانِ وَ عَلَى مَنْ جَحَدَ وَلَايَتَكُمْ غَضَبُ الرَّحْمَنِ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي ذِكْرُكُمْ فِي الذَّاكِرِينَ وَ أَسْمَاؤُكُمْ فِي الْأَسْمَاءِ وَ أَجْسَادُكُمْ فِي الْأَجْسَادِ وَ أَرْوَاحُكُمْ فِي الْأَرْوَاحِ وَ أَنْفُسُكُمْ فِي النُّفُوسِ وَ آثَارُكُمْ فِي الْآثَارِ وَ قُبُورُكُمْ فِي الْقُبُورِ فَمَا أَحْلَى أَسْمَاءَكُمْ وَ أَكْرَمَ أَنْفُسَكُمْ وَ أَعْظَمَ شَأْنَكُمْ وَ أَجَلَّ خَطَرَكُمْ وَ أَوْفَى عَهْدَكُمْ وَ أَصْدَقَ وَعْدَكُمْ كَلَامُكُمْ نُورٌ وَ أَمْرُكُمْ رُشْدٌ وَ وَصِيَّتُكُمُ التَّقْوَى وَ فِعْلُكُمُ الْخَيْرُ وَ عَادَتُكُمُ الْإِحْسَانُ وَ سَجِيَّتُكُمُ الْكَرَمُ وَ شَأْنُكُمُ الْحَقُّ وَ الصِّدْقُ وَ الرِّفْقُ وَ قَوْلُكُمْ حُكْمٌ وَ حَتْمٌ وَ رَأْيُكُمْ عِلْمٌ وَ حِلْمٌ وَ حَزْمٌ إِنْ ذُكِرَ الْخَيْرُ كُنْتُمْ أَوَّلَهُ وَ أَصْلَهُ وَ فَرْعَهُ وَ مَعْدِنَهُ وَ مَأْوَاهُ وَ مُنْتَهَاهُ.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي كَيْفَ أَصِفُ حُسْنَ ثَنَائِكُمْ وَ أُحْصِي جَمِيلَ بَلَائِكُمْ وَ بِكُمْ أَخْرَجَنَا اللَّهُ مِنَ الذُّلِّ وَ فَرَّجَ عَنَّا غَمَرَاتِ الْكُرُوبِ وَ أَنْقَذَنَا بِكُمْ مِنْ شَفَا جُرُفِ الْهَلَكَاتِ وَ مِنَ النَّارِ.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي بِمُوَالاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا وَ أَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا وَ بِمُوَالاتِكُمْ تَمَّتِ الْكَلِمَةُ وَ عَظُمَتِ النِّعْمَةُ وَ ائْتَلَفَتِ الْفُرْقَةُ وَ بِمُوَالاتِكُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ وَ لَكُمُ الْمَوَدَّةُ الْوَاجِبَةُ وَ الدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَةُ وَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ وَ الْمَكَانُ الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْجَاهُ الْعَظِيمُ وَ الشَّأْنُ الْكَبِيرُ وَ الشَّفَاعَةُ الْمَقْبُولَةُ.

۱- ۱. نخع خ ل نجع خ ل.

رَبَّنـا آمَنَّا بِما أَنْزَلْتَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِـدِينَ رَبَّنا لا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْـدَ إِذْ هَـدَيْتَنا وَ هَبْ لَنا مِنْ لَـدُنْكَ رَحْمَهً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ سُبْحانَ رَبِّنا إِنْ كانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولًا يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوباً لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا(۱)

رِضَاكُمْ فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَكُمْ عَلَى سِـرِّهِ وَ اسْتَرْعَاكُمْ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرَنَ طَاعَتَكُمْ بِطَاعَتِهِ لَمَّا اسْـتَوْهَبْتُمْ ذُنُوبِي وَ كُنْتُمْ شُفَعَائِي فَإِنِّي لَكُمْ مُطِيعٌ مَنْ أَطَاعَكُمْ فَقَـدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاكُمْ فَقَـدْ عَصَـى اللَّهَ وَ مَنْ أَحَبَّكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ وَ مَنْ أَبْغَضَـكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ اللَّهُمَّ إِنِّي لَوْ وَجَدْتُ شُـفَعَاءَ أَقْرَبَ إِلَيْكَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَخْيَارِ الْأَئِمَّهِ الْأَبْرَارِ لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعَائِي فَبِحَقِّهِمُ الَّذِي أَوْجَبْتَ لَهُمْ عَلَيْكَ أَسْأَلُـكَ أَنْ تُـدْخِلَنِي فِي جُمْلَهِ الْعَـارِفِينَ بِهِمْ وَ بِحَقِّهِمْ وَ فِي زُمْرَهِ الْمَرْحُـومِينَ بِشَـفَاعَتِهِمْ إِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ صَـلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ سَـلَّمَ تَسْـلِيماً كَثِيراً وَ حَسْـبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيـلُ (۲) الْوَدَاعُ إِذَا أَرَدْتَ الِانْصِـرَافَ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ سَـلَامَ مُوَدِّعٍ لَـا سَـئِمٍ وَ لَـا قَالٍ وَ لَا مَالٍّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّهِ إِنَّهُ حَمِيـدٌ مَجِيـدٌ سَـلَامَ وَلِيٍّ غَيْرِ رَاغِبٍ عَنْكُمْ وَ لَا مُسْـتَبْدِلٍ بِكُـمْ وَ لَـا مُـؤْثِرٍ عَلَيْكُـمْ وَ لَـا مُنْحَرِفٍ عَنْكُـمْ وَ لَـا زَاهِـدٍ فِي قُرْبِكُمْ لَـا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْـدِ مِنْ زِيَـارَهِ قُبُورِكُمْ وَ إِتْيَـانِ مَشَاهِـدِكُمْ وَ السَّلَـامُ عَلَيْكُـمْ وَ حَشَـرَنِي اللَّهُ فِي زُمْرَتِكُـمْ وَ أَوْرَدَنِي حَوْضَـكُمْ وَ جَعَلَنِي مِنْ حِزْبِكُمْ وَ أَرْضَـاكُمْ عَنِّي وَ مَكَّنَنِي مِنْ دَوْلَتِكُمْ وَ أَحْيَـانِي فِي رَجْعَتِكُمْ وَ مَلَّكَنِي فِي أَيَّامِكُمْ وَ شَـكَرَ سَـعْيِي بِكُمْ وَ غَفَرَ ذَنْبِي بِشَـفَاعَتِكُمْ وَ أَقَالَ عَـثْرَتِي بِمَحَبَّتِكُمْ (۳) وَ أَعْلَى كَعْبِي بِمُوَالَـاتِكُمْ وَ شَـرَّفَنِي بِطَـاعَتِكُمْ وَ أَعَزَّنِي بِهُـدَاكُمْ وَ جَعَلَنِي مِمَّنِ انْقَلَبَ مُفْلِحاً مُنْجِحاً غَانِماً سَالِماً مُعَافًى غَنِيّاً فَائِزاً بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَ فَضْلِهِ وَ كِفَايَتِهِ بِأَفْضَلِ مَا

ص: ۱۳۳

۱- ۱. الا رضى اللّه و رضاكم خ.

۲- ۲. عيون الأخبار ج ۲ ص ۲۷۲- ۲۷۷.

۳- ۳. بحبكم خ ل.

يَنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُوَّارِكُمْ وَ مَوَالِيكَمْ وَ مُحِبِّيكَمْ وَ شِيعَتِكَمْ وَ رَزَقَنِيَ اللَّهُ الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ أَبَداً مَا أَبْقَانِي رَبِّي بِنِيَّةٍ صَادِقَةٍ وَ إِيمَانٍ وَ تَقْوَى وَ إِخْبَاتٍ وَ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلَالٍ طَيِّبٍ.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِهِمْ وَ ذِكْرِهِمْ وَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ وَ أَوْجِبْ لِيَ الْمَغْفِرَةَ وَ الرَّحْمَةَ وَ الْخَيْرَ وَ الْبَرَكَةَ وَ التَّقْوَى وَ الْفَوْزَ وَ النُّورَ وَ الْإِيمَانَ وَ حُسْنَ الْإِجَابَةِ كَمَا أَوْجَبْتَ لِأَوْلِيَائِكَ الْعَارِفِينَ بِحَقِّهِمْ الْمُوجِبِينَ طَاعَتَهُمْ وَ الرَّاغِبِينَ فِي زِيَارَتِهِمُ الْمُتَقَرِّبِينَ إِلَيْكَ وَ إِلَيْهِمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي اجْعَلُونِي فِي هَمِّكُمْ وَ صَيِّرُونِي فِي حِزْبِكُمْ وَ أَدْخِلُونِي فِي شَفَاعَتِكُمْ وَ اذْكُرُونِي عِنْدَ رَبِّكُمْ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْ أَرْوَاحَهُمْ وَ أَجْسَادَهُمْ مِنِّي السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ كَثِيراً وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ (۱).

**[ترجمه]عیون الاخبار: نخعی گفته است: به امام علی النقی علیه السلام گفتم: ای پسر رسول خدا، به من گفته‌ای بلیغ و کامل بیاموز که هر وقت یکی از شما را زیارت کردم، آن را بگویم؛ فرمود: هنگامی که به سوی در حرکت کردی، بایست و در حالی که غسل کرده باشی، شهادتین را بگو؛ وقتی وارد شدی و قبر را مشاهده کردی، بایست و سی مرتبه بگو: «الله اکبر؛ الله اکبر»؛ سپس با متانت و آرامش، کمی راه برو و گام‌هایت را به هم نزدیک گردان؛ سپس بایست و سی مرتبه تکبیر بگو، سپس نزدیک قبر برو و چهل مرتبه تکبیر بگو *تا صد تکبیر کامل گردد؛ سپس بگو:

سلام بر شما ای خاندان نبوت، و جایگاه رسالت، و مرکز فرود آمدن و بالا رفتن فرشتگان، و جای فرود آمدن وحی، و معدن رحمت، و گنجینه‌داران دانش، و سر حد نهایی بردباری، و اصول و اساس کرم و بزرگواری، و پیشوایان ملّت‌ها، و در اختیار دارندگان نعمت‌ها، و ریشه و اصل نیکان، و استوانه‌های خوبان، و سیاست مداران امور بندگان، و پایه‌ها و ستون‌های شهرها، و درهای ایمان، و امانتداران خداوند رحمان، و از نژاد پیامبران، و زبده اولاد رسولان، و خانواده انتخاب شده پروردگار جهانیان؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد.

سلام بر پیشوایان هدایت، و چراغ‌های تاریکی، و نشانه‌های پرهیزکاری، و صاحبان خرد، و دارندگان عقل و هوشیاری، و پناهگاه مردمان، و وارثان پیامبران، و نمونه والا، و اهل دعوت نیکو، و حجّت‌های خدا بر اهل دنیا و آخرت و این جهان؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد؛ سلام بر جایگاه‌های شناخت خدا، و مسکن‌های برکت خدا، و کان‌های حکمت و فرزانگی خدا، و نگهبانان راز خدا، و حاملان کتاب خدا، و جانشینان پیامبر خدا، و فرزندان رسول خدا صلی الله علیه و آله؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد.

سلام بر دعوت کنندگان به سوی خدا، و رهنمایان به سوی موجبات خشنودی خدا، و انجام دهندگان کامل فرمان خدا، و کاملان در دوستی و محبّت خدا، و وارستگان در یگانه پرستی خدا، و آشکار کنندگان امر و نهی خدا، و بندگان گرامی خدا، آنان که در گفتار به خداوند پیشی نگیرند، و آنان که به دستورش عمل کنند؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد.

سلام بر امامان دعوت کننده به حق، و پیشوایان راهنما، و آقایان سرپرست، و دفاع کنندگان و حامیان - از دین خدا -، و اهل ذکر، و فرمانداران و نمایندگان خدا، و باقی‌نهاده‌های خدا و برگزیدگان او، و گروه او و گنجینه دانشش، و حجّت او و راه او، و نور او و دلیل روشن او؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد.

گواهی می‌دهم که هیچ خدایی جز الله نیست، یگانه است و هیچ شریکی ندارد؛ همان گونه که خدا برای خودش گواهی داده است، و فرشتگانش و دانشمندان از آفریدگانش بر آن گواهی داده‌اند، هیچ خدایی جز او که شکست ناپذیر و حکیم است، وجود ندارد؛ و گواهی می‌دهم که محمّد، بنده انتخاب شده او، و فرستاده پسندیده اوست که او را با هدایت و آیین حق فرستاد، تا بر همه آیین‌ها پیروز کند، و گرچه مشرکان خوش نداشته باشند.

و گواهی می‌دهم که شما پیشوایان رشد یافته و راه یافته، وارستگان گرامی، مقرّبان پرهیزکار، راستگویان زبده، فرمانبرداران خدا، قیام کنندگان به فرمان او، انجام دهندگان خواسته او، دست یافتگان به مقام کرامت او هستید، که به علم خود شما را برگزید، و برای اسرار غیبی خود، شما را پسندید، و برای راز خود انتخابتان کرد، و به قدرتش اختیارتان کرد، و به راهنمایی خود عزیزتان نمود، و به دلیل روشنش مخصوصتان داشت، و شما را برای نور خود برگزید، و شما را به روح خود تأیید کرد، و شما را پسندید تا اینکه جانشینانی در زمینش و حجّت‌هایی بر آفریدگانش، و یاورانی برای دینش، و نگهبانانی برای رازش، و گنجینه‌دارانی برای دانشش، و امانتداران حکمتش، و مفسران وحی‌اش، و پایه‌های یکتا پرستی‌اش، و گواهانی بر آفریدگانش، و نشانه‌هایی برای بندگانش، و مشعل‌هایی در شهرهایش، و راهنمایانی بر راهش باشید؛ خداوند شما را از لغزش نگاه داشت، و شما را از فتنه‌ها و آزمایش‌ها ایمن گرداند، و از آلودگی پاکتان کرد، و پلیدی را از شما دور نمود، و کاملاً پاکیزه‌تان ساخت.

شما – نیز در مقابل، – شوکت او را بزرگ شمردید، و مقامش را گرامی داشتید، و کرمش را ستودید، و یاد او را بلند آوازه کردید، و پیمانش را محکم کردید، و آن عهدی را که در فرمانبرداری‌اش داشتید سخت استوار کردید، و در پنهانی و آشکار برای او خیرخواهی نمودید، و مردم را با حکمت و پند نیکو به راهش دعوت کردید، و در راه خشنودی او جانتان را فدا کردید، و در مقابل پیشامدهای ناگوار به خاطر او بردباری کردید، و نماز را به پا داشتید، و زکات را پرداختید، و امر به معروف و نهی از منکر کردید، و در راه خدا آن طور که باید جهاد و مبارزه کردید، تا بالاخره دعوت حق را آشکار، و واجبات او را بیان داشتید، و حدود و مقرّراتش را برپا داشتید، و دستورات و احکامش را منتشر ساختید، و روش او را مقرّر داشتید، و در راه رضای او گام برداشتید، و تسلیم قضا و قدر او شدید، و پیامبران گذشته او را تصدیق کردید.

پس کسی که از شما روی گردانده، از دین خارج گشته است، و آن که ملازم شما بوده، به حق رسیده است، و آن که در حق شما کوتاهی کرده، نابود گردیده است، و حق همراه شما و در میان شما و از جانب شما است و به سوی شما باز می‌گردد، و شما اهل حق و معدن آن هستید، و میراث نبوت نزد شما است، و بازگشت خلق خدا به سوی شما است، و حسابشان با شما است، و سخنی که حق و باطل را جدا کند نزد شما است، و آیات خدا پیش شما است، و تصمیمات قطعی او درباره شما است، و نور و دلیل روشن او نزد شما است، و امر امامتش واگذار شده به شما است.

هر کس شما را دوست بدارد، همانا خدا را دوست داشته، و هر کس شما را دشمن بدارد، همانا خدا را دشمن داشته، و هر کس به شما محبّت داشته باشد، همانا به خدا محبّت داشته، و هر کس با شما کینه بوزد، همانا با خدا کینه توزی کرده، و هر کس به شما چنگ زند، همانا به خدا چنگ زده است؛ شاهراه و راه راست، و گواهان در این خانه زودگذر دنیا، و شفاعت کنندگان در خانه پایدار قیامت، و رحمت پیوسته حق، و نشانه پنهان در گنجینه، و امانت نگهداری شده، و آن درگاهی که

مردم به وسیله آن آزمایش شوند، شما هستید.

هرکه به نزد شما آمد، [به یقین] نجات یافت، و هر کس نیامد، [به یقین] هلاک شد؛ به سوی خدا دعوت می‌کنید، و بر او راهنمایی می‌نمایید، و به او ایمان دارید، و تسلیم او هستید، و به دستورش عمل می‌کنید، و به سوی راه او ارشاد می‌کنید، و به گفتار او حکم می‌کنید؛ هر کس شما را دوست داشته باشد، [به خدا سوگند] نیک بخت گردیده، و هر کس شما را دشمن داشته باشد، به هلاکت رسیده است؛ و هر کس شما را انکار کند، زیانکار شده، و هر کس از شما جدا شود، گمراه گشته است، و هر کس به شما چنگ زند، رستگار شده است، و هر کس به درگاه شما پناه آورد، ایمن گشته است، و هر کس شما را تصدیق کند، سلامتی یافته است، و هر کس به شما چنگ زند، هدایت یافته است، هر کس از شما پیروی کند، بهشت جایگاه او است، و هر کس با شما مخالفت کند، دوزخ جایگاه او است، و هر کس شما را انکار کند، کافر، و هر کس با شما بجنگد، مشرک است؛ و هر کس شما را رد کرد، در ته جهنم جای دارد.

گواهی می‌دهم که این مقام و منزلت در گذشته برای شما ثابت بوده، و در آینده نیز برای شما جاری است؛ و همانا روان‌های شما و نورتان و سرشتتان یکی است، همه آنها پاک و پاکیزه، و برخی از برخی دیگر گرفته شده است؛ خداوند شما را به صورت نورهایی آفرید، و گرداگرد عرش خود قرار داد، تا آنگاه که با آوردنتان در این جهان بر ما منّت گذارد، و شما را «در خانه هایی که خدا رخصت داده که [قدر و منزلت] آنها رفعت یابد و نامش در آنها یاد شود.» قرار داد، و درودهای ما – درود ما. خ ل –

بر شما، و آنچه از دوستی شما که برای ما مخصوص داشته، همه را موجب پاکی اخلاق ما، و پاک شدن خود ما، و تزکیه ما، و کفاره گناهان ما قرار داده است و ما در نزد خدا از تسلیم شدگان به برتری شما، و شناخته شدگان به تصدیق مقام شما هستیم.

پس خداوند شما را به باشکوه‌ترین جایگاه بزرگواران، و بلندترین منازل مقرّبان، و بالاترین درجات فرستادگان رساند؛ آن جا که کسی به آن نرسد، و بالاتر از آن جایگاه کسی راه نیابد، و پیش روی بر آن پیشی نگیرد، و برای رسیدن به آنجا کسی طمع نبندد؛ تا این که هیچ فرشته مقرّب، و هیچ پیامبر فرستاده شده، و هیچ صدّیق، و هیچ شهید، و هیچ دانشمند، و هیچ نادان، و هیچ پست، و هیچ برتر، و هیچ مؤمن نیک کردار، و هیچ تبهکار بدکار، و هیچ گردنکش ستیزه جو، و هیچ اهریمن سرکش، و هیچ آفریده دیگری باقی نماند، جز آن که خداوند شکوه امر شما، و عظمت مقام شما، و بزرگی منزلت شما، و کامل بودن نورتان، و درستی منصب شما، و پابرجا بودن مقاماتان، و شرافت جایگاهتان، و منزلتی که پیش او دارید، و بزرگواری شما در نزد او، خاص بودن شما در پیش او، و نزدیک بودن جایگاه شما نسبت به خودش، را به او بشناساند.

پدر و مادر و خانواده و دارایی و بستگانم فدای شما باد؛ خدا را گواه می‌گیرم، و شما را گواه می‌گیرم که به شما و به آنچه شما ایمان آوردید، ایمان دارم؛ و به دشمن شما و به آنچه نسبت به آن، کفر ورزیدید، کافر هستم؛ به مقام شما، و به گمراهی کسی که با شما مخالفت کند، بینا و دارای بصیرت هستم؛ دوستدار شما و دوستداران شما هستم، و خشم دشمنانتان را در دل دارم و دشمن آنها هستم؛ نسبت به کسی که با شما در آشتی و سلامت است، در آشتی، و با هرکس که با شما در جنگ است، در جنگ هستم؛ آنچه را شما حق دانستید، حق می‌دانم؛ و آنچه را شما باطل دانستید، باطل می‌دانم؛ پیرو شما، آشنا به

حق شـما، اقرار کننده به برتری شـما، پذیرنده دانش شـما، قرار گرفته در پرده عهد و امان شما، اعتراف کننده به - حق - شما، باورمند به بازگشـتتان، و تصدیق کننده رجعت شـما، و چشم به راه فرمان شـما، و منتظر دولت شما، گیرنده گفتارتان، و انجام دهنده دسـتورتان، و پناهنده به شـما، و زیارت کننده شـما، پناه آوردنده به شـما و گریخته به قبرهای شما، وشفاعت جوینده به وسـیله شما به درگاه خداوند عز و جل، و تقرّب جوینده به وسیله شما به سوی خدا، و قرار دهنده شما در پیش روی خواسته‌ها و نیازمندی‌ها و اراده‌ام، در همه حالات و کارهایم هستم.

به نهان و آشـکار شـما، و حاضـر و غایب شـما، و اوّل و آخر شما، ایمان دارم، و در این باره کار را به خودتان وا می‌گذارم، و تسلیم شما هستم، و دلم تسلیم شما است، و رأی من نیز تابع رای شما است، و یاری من برای شما آماده است، تا آن که خدای متعال دینش را به وسـیله شـما زنده کند، و دوباره شما را در روزهای ویژه خود بازگرداند، و برای عدل خود آشکارتان سازد، و در روی زمینش پابرجایتان کند .

پس من با شـما هسـتم، همراه شـما، نه همراه با دشـمن شـما؛ به شـما ایمان آوردم، و آخرین فرد شـما را دوست دارم، به همان دلیل که اوّلین فرد شـما را دوست دارم؛ و از دشـمنانتان و از جبت و طاغوت و شـیطان‌ها و پیروان ستم کننده آنها به شما، و از انکـار کننـدگان حق شـما، و بیرون رونـدگان از زیر بـار ولایـت و زمامـداری شـما، و غصب کننـدگان میراث شـما، و شـک کنندگان درباره شـما، و منحرف شدگان از طریق شـما، و از هر همدم و وسـیله‌ای غیر از شـما، و هر فرمانروایی جز شـما، و از پیشوایانی که مردم را به دوزخ می‌خوانند، به پیشگاه خداوند عز و جل بیزاری می‌جویم.

پس خداونـد مرا تا زنده هسـتم، بر ولایت شـما و بر دوستی شـما، و دین و آیین شـما، پا بر جا بدارد؛ و برای فرمانبرداری شـما مـوفقم گردانـد؛ و شـفاعت شـما را روزی‌ام کنـد؛ و از دوسـتان برگزیـده شـما، پیروی کننـدگان از آنچه به سـوی آن دعـوت کردید، قرار دهد؛ و مرا از کسانی قرار دهد که از شـما پیروی می‌کند، و به راه شما می‌رود، و به راهنمایی شما راهنمایی می‌جویـد، و در گروه شـما محشـور می‌گردد، و در دوران رجعـت و بـازگشت شـما بـاز می‌گردد، و در دوران حکـومت شـما به فرمانروایی می‌رسـد، و به عافیت از شـما مفتخر می‌گردد، و در روزهای - حکومت - شـما توانمنـد می‌گردد، و فردای قیامت، دیده‌اش به دیدار شما روشن می‌گردد.

پدر و مادرم و خودم و خانواده و دارایی‌ام فدای شما باد؛ هر کس آهنگ خدا کند، از شما شروع می‌کند؛ و آن کس که خدا را به یکتایی شـناسد، از شـما می‌پذیرد؛ و هر کس قصد او کند، به شـما رو می‌کند؛ سـروران من، ثنای شما را نتوانم کرد؛ و با ستایش به کنه و حقیقت شما نرسم؛ و با توصیف، قدر و منزلت شما را بیان نتوانم؛ که شما روشنی خوبان، و راهنمای نیکان، و حجّت‌های خداوند جبار هستید؛ خداوند - آفرینش را - به وسـیله شـما آغاز کرد، و به وسـیله شـما نیز ختم می‌کند، و به سبب شما باران را فرو می‌ریزد، و به سـبب شـما آسـمان را نگاه می‌دارد که جز به اذن او بر زمین افتد، و به سـبب شما اندوه را می‌گشایـد، و سـختی را برطرف می‌کنـد؛ و آنچه را پیـامبرانش فرود آورده، و فرشـتگانش به زمین آوردنـد، در نزد شـما است، و جبرئیل روح الامین به سوی جدّ شما نازل گردید .

در صورتی که زیارت برای امیرالمؤمنین علی علیه السلام خوانـده شود، - به جای «جبرئیل روح الامین به سوی جدّ شـما نازل گردید.»، - بگو: جبرئیل روح الامین به سوی برادرت نازل گردید.

خداوند آنچه را به هیچ یک از مردم جهانیان نداده، به شما داده است؛ هر شرافتمندی در برابر شما سر فروتنی به زیر آورده، و هر متکبری به فرمانبرداری شما گردن نهاده، - . روان گشته است؛ بهره‌مند شده است. خ ل -

و هر گردنکشی در برابر برتری شما فروتن گشته، و هر چیزی برای شما خوار شده، و زمین به پرتو نور شما روشن شده است، و مردمان به وسیله ولایت و دوستی شما رستگار شدند، و به وسیله شما می‌توان به بهشت رضوان رسید، و بر آن کس که ولایت شما را انکار کند، خشم خداوند رحمان خواهد بود.

پدر و مادرم و خودم و خانواده و دارایی‌ام فدای شما باد؛ ذکر شما در زبان ذکر کنندگان است، و نام‌هایتان در میان نام‌ها، و پیکرتان با سایر پیکرها، و روانتان در میان سایر روان‌ها، و جان‌هاتان در عداد سایر جان‌ها، و آثارتان در میان آثار دیگران، و قبرهاتان در شمار سایر قبرها است؛ - ولی شما را چه نسبت با دیگران، - نام‌هایتان چه شیرین، و جان‌هاتان چه بزرگوار، و مقامتان چه بزرگ، *و موقعیتتان چه برجسته، و عهدتان چه باوفا، و وعده‌تان چه راست است.

سخنتان نور، و دستورتان یکپارچه رشد و رستگاری است، سفارشتان پرهیزکاری، و کارتان خیر و خوبی، و عادت شما نیکی، و شیوه شما بزرگواری، و رفتار شما حق و راستی و مدارا ، و گفتارتان حکم و حتمی، و رأی شما دانش و بردباری و دوراندیشی است؛ اگر از خوبی سخنی به میان آید، آغاز و ریشه و شاخه و مرکز و جایگاه و پایان آن شما هستید.

پدر و مادرم و خودم به فدای شما؛ چگونه ثنای نیکوی شما را توصیف کنم، و چگونه آزمایش‌های خوبی را که دادید، شماره کنم؛ به وسیله شما بود که خدا ما را از ذلت بیرون آورد، و گرفتاری‌های سخت ما را گشایش داد، و از پرتگاه هلاکت و نابودی، و از آتش دوزخ نجاتمان داد .

پدر و مادرم و خودم به فدای شما؛ به وسیله دوستی شما خداوند دستورات دینمان را به ما یاد داد؛ آنچه را که از دنیای ما تباه گشته بود، اصلاح کرد؛ و به وسیله ولایت شما کلمه توحید کامل شد؛ و نعمت بزرگ گشت؛ و جدایی و اختلاف تبدیل به الفت و اتحاد گردید؛ و به وسیله موالات شما عبادت واجب پذیرفته گردد؛ و دوستی شماست که بر آفریدگان لازم و واجب است؛ و درجات بلند، و مقام شایسته، و جایگاه معین و معلوم در نزد خداوند عز و جل، و منزلت عظیم، و رتبه بزرگ، و شفاعت پذیرفته، از آن شما است.

پروردگارا، به آنچه نازل کردی گرویدیم و فرستاده [ات] را پیروی کردیم پس ما را در زمره گواهان بنویس. پروردگارا، پس از آنکه ما را هدایت کردی، دل‌هایمان را دستخوش انحراف مگردان، و از جانب خود، رحمتی بر ما ارزانی دار که تو خود بخشایشگری. منزّه است پروردگار ما، که وعده پروردگار ما قطعاً انجام شدنی است.

ای ولی خدا، همانا میان من و خدای عز و جل، گناهانی است که آنها را جز رضایت شما محو و پاک نمی‌کند؛ پس به حق آن خدایی که شما را امانتدار راز خود کرده، و سرپرستی کار آفریدگان خود را به شما واگذارده، و فرمانبرداری شما را به فرمانبرداری خود مقرون ساخته است، بخشش گناهانم را از خدا بخواهید، و شفیعان من گردید؛ زیرا که من فرمانبردار شما هستم؛ هر کس از شما فرمانبرداری کند، خدا را فرمانبرداری کرده، و هر کس نافرمانی شما کند، خداوند را نافرمانی کرده، و

هر کس شما را دوست داشته باشد، خداوند را دوست داشته، و هر کس شما را دشمن بدارد، خدا را دشمن داشته است.

خدایا، اگر من شفیعانی به درگاه تو نزدیک‌تر از محمّد و خاندان برگزیده او، آن پیشوایان نیکوکار می‌یافتم، به طور مسلّم آنها را شفیعان خود قرار می‌دادم؛ پس از تو به خاطر آن حقی که برای آنان بر خود واجب کردی، از تو درخواست می‌کنم که مرا در زمره عارفان به مقام و حق آنها، و در زمره کسانی که به وسیله شفاعت آنها مورد مهر قرار گرفته‌اند، قرار ده؛ که تو مهربان‌ترین مهربانان هستی؛ و خداوند بر محمّد و خاندان پاک او درود فرستد، و سلام مخصوص و فراوان نثار آنها گرداند؛ و خدا ما را بس است، و نیکو حمایتگری است. - . عیون الأخبار ۲: ۲۷۲ - ۲۷۷ -

وداع: وقتی خواستی برگردی، بگو: سلام بر تو، سلام وداع کننده؛ نه کسی که خسته و آزرده و ملول است، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد؛ ای اهل بیت نبوت، به راستی خداوند ستوده و گرامی است؛ سلام دوستداری که از شما رو بر نمی‌گرداند، و کسی را به جای شما نمی‌گیرد، و بر شما برتری نمی‌دهد، و از شما منصرف نمی‌گردد، و از نزدیک شدن به شما کناره گیری نمی‌کند؛ خداوند این را آخرین دوره از زیارت قبرهایتان، و آمدن من به حرم‌هایتان قرار ندهد؛ و سلام و درود بر شما باد؛ و خداوند مرا در زمره شما محشور گرداند؛ و بر حوض شما وارد نماید، و مرا از گروه شما قرار دهد، و شما را از من خشنود کند، و در دولت شما توانمندم نماید، و در رجعت و بازگشت شما زنده‌ام کند، و در روزهای ویژه شما به فرمانروایی ام برساند، و سعی و کوششم را به خاطر شما مورد سپاس گرداند، و گناهم را به شفاعت شما بیامرزد، و لغزشم را به محبت شما نادیده بگیرد، و مقامم را به واسطه دوستی شما والا گرداند، و مرا به واسطه فرمانبرداری از شما شریف گرداند، و به هدایت شما عزیز گرداند، و مرا از کسانی قرار دهد که رستگار، پیروز، موفق، سالم، بخشوده و بی‌نیاز، و دست یافته به رضوان و فضل و کفایت خداوند، با بهترین آنچه هر یک از زائران و دوستان و محبّان و شیعیان شما بر می‌گردند، برمی‌گردد؛ و خداوند همواره بازگشت دوباره و چندین باره نزد شما را تا زمانی که زنده هستم، با نیت صادق، و ایمان و پرهیزکاری و فروتنی، و نیز روزی گسترده و حلال و پاکیزه را روزی‌ام گرداند.

خدایا، این را آخرین دوره از زیارت و یاد آنان و درود فرستادن بر آنها قرار نده؛ و آمرزش و رحمت و خیر و برکت و پرهیزکاری و پیروزی و نور و ایمان و حسن اجابت، را بر من واجب گردان؛ آنگونه که بر اولیائت که عارف به حق آنان هستند، و طاعت آنها را واجب می‌دانند، و مشتاقان زیارت آنان، و مقرّبان درگاه تو و آنها هستند، واجب گردانده‌ای.

پدر و مادرم و خودم و خانواده و دارایی‌ام فدای شما باد؛ مرا مورد عنایت خود قرار دهید، و جزو گروه خود گردانید، و در شفاعتتان داخل کنید، و نزد پروردگارتان مرا یاد کنید؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و از طرف من به روح‌ها و بدن‌های آنها درود فرست؛ سلام و رحمت خداوند و برکت‌هایش بر او و بر آنها باد؛ و خدا بر محمد و خاندان او درود و سلام فراوان فرستد؛ و خداوند ما را بس است، و نیکو حمایتگری است. - . عیون الأخبار ۲: ۲۷۷ - ۲۷۸ -

**[ترجمه]

بیان

قوله علیه السلام و علیک السکینه أی اطمینان القلب بذکر الله و تذکر عظمته و عظمه أولیائه و الوقار اطمینان البدن و قیل بالعکس و مقاربه الخطا إما لکثره الثواب أو للوقار و موضع الرساله أی مخزن علم جمیع رسل الله علیهم الصلاه و السلام أو القوم الذین جعل الله الرسول منهم و الأول أظهر.

و مختلف الملائکه أی محل نزولهم و عروجهم و مهبط الوحی بفتح الباء و کسرها إما باعتبار هبوطه علی الرسول صلی الله علیه و آله فی بیوتهم أو علیهم لغیر الشرائع و الأحکام کالمغیبات أو الأعم فی لیله القدر و غیرها فیکون فی الشرائع للتأکید و التبیین و قد مر القول فیه فی کتاب الإمامه و معدن الرحمه بکسر الدال لأن الرحمات الخاصه و العامه إنما تنزل علی القوابل بسببهم کما مر تحقیقه.

و خزان العلم فإن جمیع العلوم التی نزلت من السماء فی الکتب الإلهیه

۱- ۱. عیون الأخبار ج ۲ ص ۲۷۷- ۲۷۸.

أو جرت على ألسنه الأنبياء مخزونه عندهم مع ما نزلت أو تنزل عليهم فى ليله القدر و غيرها كما سبق بيانه و منتهى الحلم أى محل نهايه الحلم أو ذا نهايته أو نهايته مبالغه و الحلم إما بمعنى الأناه و كظم الغيظ أو العقل و الأول أظهر.

و أصول الكرم الكريم الجواد المعطى أو الجامع لأنواع الخير و الشرف و الفضائل و المعنيان و كمالهما فيهم ظاهران أو المراد أنهم أسباب كرم الله تعالى على العباد فى الدنيا و الآخره.

و قاده الأمم أى طوائف هذه الأمه إلى معرفه الله و طاعته فى الدنيا بالهدايه و إلى درجات الجنان فى الآخره بالشفاعه أو قاده مؤمنى جميع الأمم فى الآخره فإن لهم الشفاعه الكبرى بل فى الدنيا أيضا لأن بالتوسل إلى أنوارهم المقدسه اهتدى الأنبياء و أممهم.

و أولياء النعم أى النعم الظاهره و الباطنه فإن بهم تنزل البركات و بهم يفوز الخلق بالسعادات و عناصر الأبرار بكسر الصاد جمع عنصر بضمتين و قد يفتح الصاد و هو الأصل و الحسب أى هم أصول الأبرار لانتسابهم إليهم و اهتدائهم بهم أو لأنهم إنما وجدوا ببركتهم أو لأنه خلف كل منهم خلفا و هو سيد الأبرار.

و دعائم الأخيار جمع دعامه بكسر الدال و هى عماد البيت و هم ساده الأخيار و بهم استنادهم و عليهم اعتمادهم و ساسه العباد جمع السائس أى ملوك العباد و خلفاء الله عليهم.

و أركان البلاد فإن نظام العالم بوجود الإمام و أبواب الإيمان أى لا يعرف الإيمان إلا منهم أو لا يحصل بدون ولايتهم و السلاله بالضم ما انسل من الشى ء و الولد و الصفوه مثلثه الفاء الخلاصه و النقاوه و الخيره بكسر الخاء و سكون الياء و فتحها المختار على أئمه الهدى أى الهدى يلزمهم و يتبعهم فهم أئمته أو هم أئمه الناس فى الهدايه و هذا أظهر و الدجى جمع الدجيه

بالضم فيهما و هى الظلمه.

و أعلام التقى الأعلام جمع علم و هو العلامه و المنار و الجبل أى أنهم معروفون عند كل أحد بالتقوى و لا يعرف التقوى إلا منهم و النهى بالضم العقل و جمع نهيه أيضا و هى العقل و الحجى كإلى العقل و الفطنه و كهف الورى أى ملجأ الخلائق فى الدين و الآخره و الدنيا و ورثه الأنبياء أى ورثوا علوم الأنبياء و آثارهم كالتابوت و العصا و خاتم سليمان و عمامه هارون و غيرها كما مر فى كتاب الإمامه.

و المثل الأعلى أى مثل الله نوره تعالى بهم فى آيه النور و الإفراد لأنه مثل بجميعهم مع أن نورهم واحد و المثل أيضا يكون بمعنى الحجه و الصفه فهم حجج الله و المتصفون بصفاته كأنهم صفاته على المبالغه و الدعوه الحسنى الحمل على المبالغه أى أهل الدعوه الحسنى فإنهم يدعون الناس إلى طريق النجاه أو المراد أنهم الذين فيهم الدعوه الحسنى من إبراهيم عليه السلام حيث قال فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِى إِلَيْهِمْ (۱) و قال وَ مِنْ ذُرِّيَّتِى (۲) كما قال النبى صلى الله عليه و آله أنا دعوه أبى إبراهيم و الآخره و الأولى الأولى تأكيد للدنيا أو المراد بأهل الآخره أهل المله الآخره و كذا الأولى.

و حمله كتاب الله أى عندهم تمام الكتاب على ما نزل من غير نقص و تغيير و معناه و تأويله و بطونه و ذريه رسول الله صلى الله عليه و آله شمل أمير المؤمنين عليه السلام تغليبا أو هذه الفقره مختصه بغيره عليه السلام و سيأتى فى الجامعه الكبيره و ورثه رسول الله صلى الله عليه و آله فلا يحتاج إلى تكلف و المستقرين فى أمر الله أى فى أمره عاملين بها أو فى أمر الخلافه.

و فى بعض النسخ المستوفرين أى الذين يعملون بأوامر الله أكثر من سائر الخلق و التامين فى محبه الله فى بعض النسخ القديمه و النامين بالنون من

ص: ۱۳۶

۱- ۱. إبراهيم: ۳۷.

۲- ۲. البقره: ۱۲۴.

النمو أی نشئوا فی بدو سنهم فی محبته أو فی کل آن و زمان یزدادون فی حبه و الذاده الحماه الذود الطرد و الدفع أی یدفعون عن دین الله ما یبطله و یحمون عباد الله عما یهلکهم و یظلهم.

و بقیه الله أی بقیه خلفاء الله فی الأرض من الأنبیاء و الأوصیاء إشاره إلی قوله تعالی بَقِیَّتُ اللَّهِ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِینَ أو الذین بهم أبقی الله علی العباد و رحمهم فالحمل للمبالغه فیکون إشاره إلی قوله تعالی أُولُوا بَقِیَّهٍ(۱) و الأول أظهر.

و العیبه الصندوق و نوره أی الذین نوروا العلم بعلم الله و هدایته أو بنور الوجود أیضا لأنهم علل غائیه له و العزیز الغالب القاهر الذی لا یصل أحد إلی کبریائه و الحکیم المحکم لأفعاله العالم بالحکم و المصالح القوامون بأمره أی الإمامه أو الأعم أو المقیمون لغیرهم علی الطاعه بأمره.

اصطفاکم بعلمه أی عالما بأنکم مستأهلون لذلک الاصطفاء أو لأن یجعلکم خزان علمه أو بأن جعلکم کذلک.

و ارتضاکم لغیبه إشاره إلی قوله تعالی فَلا یُظْهِرُ عَلی غَیْبِهِ أَحَداً إِلَّا مَنِ ارْتَضی مِنْ رَسُولٍ (۲) إما بکون الرسول فی الآیه شاملا لهم علی التغلیب أو بکون المراد به معنی آخر أعم من المعنی المصطلح و یحتمل أن لا یکون إشاره إلیها و یکون المقصود فی الآیه حصر علم الغیب بلا واسطه فی الرسل و أما علمهم علیهم السلام فإنما هو بتوسط الرسول صلی الله علیه و آله و یظهر من کثیر من الروایات أن لفظه من فی الآیه لیست بیانیه و أن المراد بالموصول أمیر المؤمنین أو مع سائر الأئمه علیهم السلام فإنهم المرتضی من الرسول أی ارتضاهم بأمر الله للوصایه و الخلافه فلا یحتاج إلی تکلف.

و اجتباکم بقدرته إشاره إلی علو مرتبه اجتبائهم حیث نسبه إلی قدرته مومیا إلی أن مثل ذلک من غرائب قدرته أو لإظهار قدرته و یحتمل أن یکون المراد أعطاکم قدرته و أظهر منکم الأمور التی هی فوق طاقه البشر بقدرته

۱- ۱. هود: ۸۶ و ۱۱۶.

۲- ۲. الجن: ۲۷.

كَمَا قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ: مَا قَلَعْتُ بَابَ خَيْبَرَ بِقُوَّةٍ جِسْمَانِيَّةٍ بَلْ بِقُوَّةٍ رَبَّانِيَّةٍ.

و خصكم ببرهانه أى بالحجج و الدلائل أو المعجزات أو القرآن أو الأعم من الجميع و هو أظهر.

و أيدكم بروحه أى الروح الذى اختاره و هو روح القدس الذى هو معهم يسددهم كما مر و تراجمه لوحيه التراجمه بكسر الجيم جمع الترجمان بالضم و الفتح و هو الذى يفسر الكلام بلسان آخر و المراد هنا مفسر القرآن و سائر ما أوحى إلى نبينا و سائر الأنبياء صلوات الله عليه و عليهم.

و أركانا لتوحيده أى لا يقبل التوحيد من أحد إلا إذا كان مقرونا بالاعتقاد بولايتهم كما ورد فى أخبار كثيره أن مخالفيهم مشركون و أن كلمه التوحيد فى القيامه تسلب من غير الشيعه أو أنهم لو لم يكونوا لم يتبين توحيده فهم أركانه أو المعنى أن الله جعلهم أركان الأرض ليوحده الناس و فيه بعد.

و شهداء على خلقه كما قال تعالى لِتَكُونُوا شُهَداءَ عَلَى النَّاسِ و قد سبق فى الأخبار الكثيره أن أعمال العباد تعرض عليهم و منارا فى بلاده أى يهتدى بهم أهل البلاد و دلاء على صراطه أى دينه القويم فى الدنيا و الصراط المعروف فى الآخره.

و آمنكم من الفتن أى فى الدين و أذهب عنكم الرجس أى الشرك و الشك و المعاصى كلها و وكدتم ميثاقه أى الميثاق المأخوذ على الأرواح أو الأعم منه و مما أخذ النبى صلى الله عليه و آله من الخلق على ما أصابكم فى جنبه أى فى طاعته و حقه أو قربه و جواره كما قالوا فى قوله تعالى عَلى ما فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ و صرتم فى ذلك أى فى الجهاد أو فى كل من الأمور المتقدمه و كلمه فى تحتمل السببيه منه إلى الرضا أى رضا الله عنكم أو رضاكم عن الله.

فالراغب عنكم مارق أى خارج من الدين و اللازم لكم لاحق أى بكم أو بالدرجات العاليه و يقال زَهَقَ الْباطِلُ أى اضمحل و زهق السهم إذا جاوز

الهدف و إليكم أى كل حق يرجع إليكم بآخره فإنكم الباعث لوصوله إلى الخلق أو فى القيامه يرجع إليكم فإن حسابهم عليكم و إياب الخلق إليكم الإياب بالكسر الرجوع أى رجوع الخلق فى الدنيا لجميع أمورهم إليهم و إلى كلامهم و إلى مشاهدهم أو فى القيامه للحساب و هو أظهر فالمراد بقوله تعالى إِنَّ إِلَيْنا إِيابَهُمْ أى إلى أوليائنا كما دلت عليه أخبار كثيره.

و فصل الخطاب عندكم أى الخطاب الفاصل بين الحق و الباطل و آيات الله لديكم أى آيات القرآن أو معجزات الأنبياء.

و عزائمه فيكم أى الجد و الاهتمام فى التبليغ و الصبر على المكاره و الصدع بالحق فيكم وردت و عليكم وجبت أو الواجبات اللازمه التى لم يرخص فى تركها إنما وجب على العباد لكم كوجوب متابعتكم و الاعتقاد بإمامتكم و جلالتكم و عصمتكم أو ما أقسم الله به فى القرآن كالشمس و القمر و الضحى أنتم المقصودون بها أو القسم بها إنما هو لكم و قيل أى كنتم آخذين بالعزائم دون الرخص أو السور العزائم أو سائر الآيات نزلت فيكم أو قبول الواجبات اللازمه إنما هو بمتابعتكم أو الوفاء بالمواثيق و العهود الإلهيه فى متابعتكم.

و أمره إليكم أى أمر الإمامه و ظاهره يومئ إلى التفويض (۱) و الرحمه

ص: ۱۳۹

۱- ۱. كان الانسب من شيخنا المؤلّف رحمه اللّه التعبير بيوهم بدل يومى فان قوله عليه السلام فى الزياره: و أمره اليكم لا يومى الى التفويض بعد أن كان التفويض ممّا نبرأ منه تبعا لائمتنا عليهم السلام و قد أمرونا فى كثير من الأحاديث بلعن المفوضه و حتّى قرنوهم بالغلاه و نعتوهم بالكفر و الشرك. و قد سبق من شيخنا المؤلّف رحمه اللّه فى الجزء السابع ص ۲۵۹ ط(كمبانىّ) نقلا عن عيون أخبار الرضا عليه السلام روايه حديث أبى هاشم الجعفرى حين سأل الإمام الرضا عليه السلام عن الغلاه و المفوضه فقال: الغلاه كفّار و المفوضه مشركون، من جالسهم أو خالطهم أو واكلهم أو شاربهم أو واصلهم أو زوجهم أو تزوج اليهم أو أمنهم أو ائتمنهم. على أمانه أو صدق حديثهم أو أعانهم بشطر كلمه خرج من ولايه اللّه عزّ و جلّ و ولايه رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و ولايتنا أهل البيت. و كذلك خبر يزيد بن عمير المروى فى العيون أيضا و قال فيه: دخلت على على ابن موسى الرضا عليه السلام بمرو فقلت له يا ابن رسول اللّه روى لنا عن الصادق جعفر بن محمّد عليه السلام أنّه قال: لا جبر و لا تفويض أمر بين أمرين فما معناه؟ فقال: من زعم أن اللّه عزّ و جلّ فوض أمر الخلق و الرزق الى حججه عليه السلام فقد قال بالتفويض، و القائل بالجبر كافر و القائل بالتفويض مشرك. و نحو هذين الخبرين ممّا أوضح معنى تفويض أمر الخلق الى الأئمّه و أبطل قول المفوضه و أوجب لعنهم و مقاطعتهم. فكل ما ورد فى هذه الزياره الجامعه- و غيرها مما يوهم ظاهره التفويض و لا يومى الى ذلك، فانما هو محمول على رعايتهم عليهم السلام لامر خلقه عزّ و جلّ و قيامهم بينهم باعلاء دينه اذ أنهم عليه السلام حججه على خلقه و أنهم عباد مكرمون لا يسبقونه بالقول و هم بأمره يعملون. و يزيد ما قلناه ايضاحا ما جاء فى آخر الزياره المذكوره من قوله عليه السلام و استرعاكم أمر خلقه أى جعلكم رعاه لامرهم و ولاه عليهم و أين هذا من التفويض المنهى عنه و الملعون قائله؟.

الموصوله أی الغیر المنقطعه فإن کل إمام بعده إمام کما فسر قوله تعالی وَ لَقَدْ وَصَّلْنا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ یَتَذَکَّرُونَ بذلک فی بعض الأخبار أو الموصوله بین الله و بین خلقه.

و الآیه المخزونه أی هم علامه قدره الله تعالی و عظمته لکن معرفه ذلک کما ینبغی مخزونه إلا عن خواص أولیائهم و فیه إشاره إلی أن الآیات فی بطون الآیات هم الأئمه علیهم السلام کما مر فی الأخبار وَ قَدْ قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ: مَا لِلَّهِ آیَهٌ أَکْبَرُ مِنِّی.

و الأمانه المحفوظه أی یجب علی العالمین حفظهم و بذل أنفسهم و أموالهم فی حراستهم أو المراد ذو الأمانه بمعنی أن ولایتهم الأمانه المحفوظه المعروضه

على السماوات و الأرض و قد مر أخبار كثيره فى أن الأمانه المعروضه هى الولايه و لا يبعد أن يكون فى الأصل المعروضه.

و الباب المبتلى به الناس إشاره إلى قَوْلِ النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله: مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِى مَثَلُ بَابِ حِطَّهٍ.

أشهد أن هذا اسم الإشاره راجع إلى وجوب المتابعه أو إلى كل من المذكورات سابق لكم فيما مضى أى جار لكم فيما مضى من الأئمه و يحتمل الأزمنه السالفه و الكتب المتقدمه و الأول أظهر فجعلكم بعرشه محدقين أى مطيفين. فجعلكم فى بيوت إشاره إلى أن الآيات التى بعد آيه النور أيضا نزلت فيهم كما أن الآيات التى بعدها نزلت فى أعدائهم و قد تقدمت الأخبار الكثيره فى ذلك فالمراد بالبيوت إما البيوت المعنويه التى هى بيوت العلم و الحكمه و غيرهما من الكمالات و الذكر فيها كنايه عن استفاضه تلك الأنوار منهم أو البيوت الصوريه التى هى بيوت النبى و الأئمه صلوات الله عليه و عليهم فى حياتهم و مشاهدهم بعد وفاتهم

طيبا لخلقنا بالفتح إشاره إلى ما مر فى الروايات أن ولايتهم و حبهم علامه طيب الولاده أو بالضم أى جعل صلاتنا عليكم و ولايتنا لكم سببا لتزكيه أخلاقنا و اتصافنا بالأخلاق الحسنه.

و كنا عنده مسلمين بفضلكم إشاره إلى ما ورد فى أخبار الطينه و الأخبار الداله على أن عندهم كتابا فيه أسماء شيعتهم و أسماء آبائهم و فى بعض النسخ مسمين و لعله أظهر و لا خلق فيما بين ذلك شهيد أى عالم أو حاضر و خطر الرجل بالتحريك قدره و منزلته و الشأن بالهمز الأمر و الحال و قال البيضاوى (۱) فى قوله تعالى فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ أى مقام مرضى و ثبات مقامكم أى قيامكم فى طاعه الله و مرضاته و معرفته و الأسره بالضم من الرجل الرهط الأدنون و السلم بالكسر المصالحه و الانقياد محتمل لعلمكم أى لا أرد ما ورد عنكم و إن لم يبلغ إليه فهمى محتجب بذمتكم أى

ص: ۱۴۱

۱- ۱. تفسير البيضاوى ص ۷۰۵ طبع إسلامبول سنه ۱۳۰۵ بهامش القرآن الكريم.

مستتر عن المهالک بدخولی فی ذمتکم و أمانکم.

مؤمن بإیابکم أی برجعتکم فی الدنیا لإعلاء الدین و الانتقام من الکافرین و المنافقین قبل القیامه و الفقره التالیه مفسره لها و هما تـدلان علی رجعه جمیع الأـئمه و قـد مر بیانهـا فی کتـاب الغیبه و الارتقـاب الانتظـار و یقـال لاذ به إذا التجأ به و اسـتغاث مؤمن بسرکم و علانیتکم أی بالإمام المختفی و الظاهر منکم أو بما ظهر من کمالاتکم و بما استتر عن أکثر الخلق من غرائب أحوالکم و هذا أظهر.

و مفوض فی ذلـک کله إلیکم أی لا أعترض علیکم فی شـی ء من أمورکم و أعلم أن کل ما تأتون به فهو بأمره تعالی أو أسـلم جمیع أموری إلیکم لکی تصـلحوا خللها حیا و میتا و الأول أظهر و مسـلم فیه أی لا أعترض علی الله تعالی فی عـدم استیلائکم و غیبتکم و غیر ذلک بل أسـلم و أرضـی بقضائه معکم أی کما سـلمتم و رضـیتم و قلبی لکم مسـلم أی منقاد لا یختلج فیه شی ء لشی ء من أفعالکم و أقوالکم و أحوالکم و رأیی لکم تبع أی تابع لرأیکم.

و یردکم فی أیـامه إشـاره إلی الرجعه و إلی مـا ورد فی الأخبـار أن المراد بالأیام فی قوله تعالی وَ ذَکِّرْهُمْ بِأَیّامِ اللَّهِ هی أیام قیام القائم علیه السلام و من الجبت و الطاغوت أی الأول و الثانی و الشیاطین سائر خلفاء الجور.

و الولیجه الـدخیله و خاصـتک من الرجال أو من تتخـذه معتمدا علیه من غیر أهلک و الرجل یکون فی القوم و لیس منهم أی لا أتخـذ من غیرهم من أعتمـد علیه فی دینی و سـائر أموری أو أبرأ من کل من أدخلوه معکم فی الإمامه و الخلافه و لیس منکم و فیه إشاره إلی أن المؤمنین فی قوله تعالی وَ لَمْ یَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ لا رَسُولِهِ وَ لَا الْمُؤْمِنِینَ وَلِیجَهً هم الأئمه علیهم السلام و قال بعض المفسرین فیها أی دخلا و بطانه من المشرکین یخالطونهم و یودونهم و اقتص أثره أی تتبعه.

و الزمره بالضم الفوج و الجماعه و یکر فی رجعتکم الکر الرجوع

ص: ۱۴۲

يقال كره و كر بنفسه يتعدى و لا يتعدى ذكره الجوهرى (۱) و هذا يدل على رجوع خواص الشيعه أيضا فى رجعتهم من أراد الله بدأ بكم أى من لم يبدأ بكم فلم يرد الله بل أراد الشيطان و من وحده قبل عنكم أى من لم يقبل عنكم فليس بموحد بل هو مشرك و إن أظهر التوحيد.

بكم فتح الله أى فى الوجود أو الخلافه أو جميع الخيرات و الباء تحتمل السببيه و الصله و بكم يختم أى دولتكم آخر الدول و الدوله فى الآخره أيضا لكم إلا بإذنه أى عند قيام الساعه أو فى كل وقت يريد و يقال طأطأ رأسه أى طأمنه و خفضه و بخع كل متكبر لطاعتكم بخع بالحق بخوعا أقر به و خضع به كنجع بالكسر نجاعه و فى بعض النسخ بالنون يقال نخع لى بحقى كمنع أى أقر.

ذكركم فى الذاكرين أى و إن كان ذكركم فى الظاهر مذكورا من بين الذاكرين و لكن لا نسبه بين ذكركم و ذكر غيركم فما أحلى أسماءكم و كذا البواقى و يمكن تطبيق الفقرات بأدنى تكلف مع أنه لا حاجه إليه إذ مجموع تلك الفقرات فى مقابله مجموع الفقرات الأخر و منتهاه أى كل خير يرجع بالآخره إليكم لأنكم سببه أو الخيرات الكامله النازله من الله ينتهى إليكم و ينزل عليكم جميل بلائكم أى نعمتكم و البلاء تكون منحه و محنه و غمره الشى ء شدته و مزدحمه من شفا جرف الهلكات شفا كل شى ء حرفه و جانبه و الجرف بالضم و بضمتين ما تجرفته السيول و أكلته من الأرض قاله الجوهرى (۲).

و بموالاتكم تمت الكلمه أى كلمه التوحيد أو الإيمان إشاره إلى قوله تعالى الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ و المفترضه على بناء المفعول يقال افترضه الله أى أوجبه و لكم الموده الواجبه أى فى قوله تعالى قُلْ لا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْراً إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبى

۱- ۱. صحاح الجوهرىّ ج ۲ ص ۸۰۵.

۲- ۲. الصحاح ج ۴ ص ۱۳۳۶.

و المقام المحمود هو مقام الشفاعه الکبری کما قال تعالی عَسی أَنْ یَبْعَثَکَ رَبُّکَ مَقاماً مَحْمُوداً و المقام المعلوم أی فی القرب و الکمال إشاره إلی قوله تعالی وَ ما مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقامٌ مَعْلُومٌ فی بطن الآیه کما مر لا تُزِغْ قُلُوبَنا أی لا تملها إلی الباطل إن کان إن مخففه من المثقله وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولًا أی ما وعده لنا من إجابه الدعوات و تضعیف المثوبات.

لا یأتی علیها إلا رضاکم أی یذهبها و لا یمحوها إلا رضاکم عنا و شفاعتکم لنا یقال أتی علیه الدهر أی أهلکه لما استوهبتم کلمه لما إیجابیه بمعنی إلا أی أسألکم و أقسم علیکم فی جمیع الأحوال إلا حال الاستیهاب الذی هو وقت حصول المطلوب و لا قال أی مبغض و لا مال من الملال و أعلی کعبی بموالاتکم أی غلبنی علی أعدائی بأن یجعلهم تحت قدمی أو المراد مطلق العلو و الرفعه و قال الجزری (۱) فی حدیث قیله و الله لا یزال کعبک عالیا هو دعاء لها بالشرف و العلو انتهی.

و الإخبات الخضوع اجعلونی فی همکم أی فیمن تهتمون لأمورهم و لکم العنایه فی شأنهم بالشفاعه لهم فی الدنیا و الآخره.

**[ترجمه]فرمایش حضرت علیه السلام که فرمود: «و علیک السکینه»، یعنی آرامش قلب به سبب ذکر خدا و به یاد آوردن عظمت او و عظمت اولیائش؛ و «الوقار»، یعنی آرامش جسم؛ عکس آن نیز نقل شده است؛ و نزدیک کردن گام‌ها یا برای ثواب بیشتر است، یا از روی وقار. «موضع الرساله»، یعنی مخزن علم تمام فرستادگان خداوند، - که درود و سلام بر ایشان باد، - یا قومی که خداوند فرستاده را از بین ایشان قرارداده است؛ که البته معنای نخست، آشکارتر است.

«مختلف الملائکه»، یعنی محل فرود آمدن فرشتگان و محل بالا رفتن آنان؛ و «مهبط الوحی» با فتحه و کسره حرف باء، یا به اعتبار نزول وحی بر پیامبر در خانه‌هایشان است، یا نزول وحی بر امامان برای چیزهایی غیر از شریعت و احکام، از جمله اطلاعات غیبی، است؛ و یا اینکه موارد وحی به ایشان اعم از امور غیبی باشد (و شرایع و احکام را هم در بر گیرد)، که در شب قدر و شب‌های دیگر اتفاق افتاده باشد؛ که اگر در مورد احکام شریعت باشد، برای تأکید و تبیین خواهد بود. مطالب مربوط به این بحث، در کتاب الإمامه ذکر شد. «معدن الرحمه» با کسره حرف دال است، چرا که رحمت‌های خاص و عام فقط به خاطر ایشان بر کسانی که مستعد پذیرش هستند، نازل می‌شود؛ پژوهش و نکات مربوط به آن، پیش از این ذکر شد .

«خزّان العلم»، طبق این، تمامی دانش‌هایی که از آسمان در کتب الهی نازل شده، یا بر زبان پیامبران جاری گشته است، به اضافه آنچه در شب قدر یا غیر آن، بر آنها نازل شده یا می‌شود، نزد آنان ذخیره شده است؛ همان گونه که ذکر شد. «منتهی الحلم»، یعنی محل آخرین درجه بردباری، یا دارای پایان آن؛ که نهایت آن برای مبالغه است؛ و «الحلم»، یا به معنی آرامش و فرو بردن خشم است؛ یا به معنی عقل است؛ معنای نخست آشکارتر است.

«اصول الکرم»؛ یعنی بزرگوار و بخشنده و عطا کننده، یا دارنده انواع خیر و شرف و فضایل؛ و هر دو معنی، و کامل بودن آن دو در ایشان، ظاهر و آشکار است؛ یا مراد این است که آنها اسباب کرم خداوند متعال بر بندگان در دنیا و آخرت هستند.

«قاده الامم»، یعنی - رهبری - طایفه‌های این امّت به سوی معرفت خداوند و اطاعت او در دنیا با هدایت، و به سوی درجات بهشت در آخرت با شفاعت، و یا پیشوایان مؤمنان تمام امّت‌ها در آخرت؛ چرا که برای ایشان شفاعت بزرگی وجود دارد؛ بلکه در دنیا نیز چنین است؛ زیرا با توسل به انوار مقدس آنان، پیامبران و امّت‌هایشان هدایت یافتند.

«اولیاء النّعم»؛ یعنی نعمت‌های ظاهری و باطنی؛ زیرا به واسطه ایشان برکت‌ها نازل می‌شود، و به واسطه ایشان مردم به خوشبختی‌ها دست می‌یابند. «عناصر الابرار»؛ «عناصر» با کسره حرف صاد، جمع عنصر با دو ضمه است؛ و گاهی حرف صاد فتحه می‌گیرد و به معنی اصل و نسب است؛ یعنی ایشان اساس نیکوکاران هستند؛ به خاطر انتسابشان به آنها و هدایت شدنشان به واسطه ایشان؛ یا این که آنها فقط به برکت ایشان وجود یافتند؛ یا به خاطر اینکه هر یک از ایشان برای خود جانشینی بر جای نهاد و او سید خوبان است.

«دعائم الاخیار»؛ «دعائم» جمع دعامه با کسره حرف دال، به معنی ستون خانه است، و ایشان سرور خوبان هستند و تکیه و اعتماد آنها بر ایشان است. «ساسه العباد»؛ «ساسه» جمع سائس است، یعنی پادشاهان بندگان و جانشینان خداوند بر آنها .

«ارکان البلاد»، زیرا که نظام هستی نیاز به وجود پیشوا و امام دارد. «ابواب الایمان»، یعنی ایمان فقط از جانب ایشان فهمیده می‌شود و بدون ولایت ایشان حاصل نمی‌گردد. «السلاله» با ضمه، یعنی آنچه از چیزی زاده شده باشد؛ فرزند. «الصفوه» با گرفتن سه حرکت توسط فاء الفعل، یعنی خلاصه و برگزیده. «الخیره» با کسره حرف خاء و سکون حرف یاء و فتحه آن، یعنی برگزیده. «علی ائمه الهدی»، یعنی هدایت لازمه و پیروشان است؛ پس ایشان پیشوایان هدایت هستند؛ یا ایشان پیشوایان مردم بر طریق هدایت هستند؛ و این معنی آشکارتر است. «الدّجی» جمع «الدجیّه» با ضمه، به معنای تاریکی است.

«أعلام التقی»؛ «الاعلام» جمع علم است، یعنی نشانه؛ و نشان راهنما؛ و کوه؛ یعنی آنها نزد هر کسی به تقوی معروف هستند و تقوی فقط از ایشان فهمیده می‌شود. «النهی» با ضمه، به معنی عقل است، و نیز جمع «نهیه» به معنی عقل است. «الحجی»، به وزن إلی همان عقل و زرنگی وافر است. «کهف الوری»، یعنی پناهگاه مردم در دین وآخرت و دنیا. «ورثه الانبیاء»، یعنی وارث دانش‌های پیامبران و نشانه‌های آنان، مانند تابوت و عصا و انگشتر سلیمان و عمامه هارون و غیر آن؛ همان طور که در کتاب الامامه بیان شد.

«المثل الاعلی»، یعنی خداوند متعال در آیه نور، نور خود را به ایشان مثال زده است؛ و آن را به صورت مفرد آورده است، زیرا خداوند به همه آنان مثال زده است در حالی که نور همه آنان یکی است. «المثل» هم چنین به معنی حجت و صفت است؛ پس ایشان حجت‌های خداوند و متصف به صفات او هستند؛ گویا طبق بیانی مبالغه آمیز ایشان صفات خداوند هستند. «الدعوه الحسنی»، حمل برای مبالغه میشود؛ یعنی صاحب دعوت نیکوتر؛ پس ایشان مردم را به راه نجات دعوت می‌کنند؛ یا مراد این است که ایشان کسانی هستند که دعای نیکو از جانب حضرت ابراهیم علیه السلام برای ایشان است؛ آنجا که فرمود: «فاجعل افئده من الناس تهوی الیهم» - . ابراهیم: ۳۷ - {پس دل‌های برخی از مردم را به سوی آنها گرایش ده.} و فرمود: «و من ذریتی» - . بقره: ۱۲۴ -

{و از دودمانم}؛ همان گونه که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: من حاصل دعای پدرم ابراهیم هستم. «الاخره و الاولی»؛ «الاولی» تأکید برای دنیا است؛ یا مراد از اهل آخرت، اهل آخر الزمان باشد؛ و همین طور، اولی.

«حمله

کتاب الله»، یعنی تمام کتاب و معنا و تأویل و باطن آن همان گونه که نازل شده است، بدون نقص و تغییری، نزد ایشان است. و فرزندان رسول خدا صلی الله علیه و آله، امیرالمؤمنین را نیز از باب تغلیب شامل می‌شود؛ یا این فقره از زیارت مختص به غیر آن حضرت است، و به زودی در زیارت جامعه کبیره خواهد آمد. و عبارت «وارثان رسول خدا» نیاز به تکلّف و سختی ندارد. «المستقرّین فی امرالله»، یعنی انجام دهندگان اوامر او هستند؛ یا در امر خلافت مستقر هستند.

و در بعضی نسخه‌ها «المستوفرین» آمده است، یعنی کسانی که بیشتر از سایرین به اوامر الهی عمل می کنند. «التّامین فی محبّه الله» در برخی نسخه‌های قدیمی به صورت «النّامین» با حرف نون آمده و از نمو است، یعنی در آغاز سن، در سایه محبت او رشد یافتند؛ یا در هر لحظه و هر زمان بر محبتشان نسبت به او افزودند. «الذاده الحماه»؛ «الذود»، به معنای راندن و دفع کردن است؛ یعنی از دین خداوند در برابر آنچه آن را باطل می گرداند، دفاع می کنند، و از آنچه موجب هلاکت و گمراهی بندگان خدا می‌شود،

از آنها حمایت می کنند.

«بقیّه الله»، یعنی باقی جانشینان خداوند از پیامبران و اوصیاء، اشاره به فرمایش خداوند متعال دارد که فرموده است: «بقیّه الله خیرٌ لکم إن کنتم تعلمون» {اگر مؤمن باشید، باقیمانده [حلال] خدا برای شما بهتر است.}؛ و یا کسانی که خداوند به واسطه ایشان بندگان را حفظ کرد و بر آنها مهربانی کرد؛ پس حمل برای مبالغه است و اشاره به فرمایش خداوند متعال که فرموده است: «اولو بقیه» - . هود/ ۸۶ و ۱۱۶ - {خردمندان}

دارد. معنای نخست، آشکارتر است.

«العیبه»، یعنی صندوق. «نوره»، یعنی کسانی که علم را با علم خداوند و هدایت او نورانی کردند؛ یا با نور وجود؛ زیرا ایشان علت‌های غایی برای او هستند .

«العزیز»، یعنی غلبه کننده و قاهر، کسی که هیچ کس به کبریای او نمی‌رسد؛ و «الحکیم»، یعنی کسی که کارهایش را محکم و استوار انجام میدهد، و دانا به حکمت‌ها و مصالح است. «القوّامون بأمره»، یعنی امامت یا عام‌تر از آن؛ یا کسانی که دیگران را برای فرمانبرداری از اوامر الهی آماده میکنند.

«اصطفاکم بعلمه»، یعنی به این که شما شایسته آن انتخاب هستید، دانا است؛ یا این که شما را خزانه‌دار علم خود قرار می‌دهد؛ یا این که شما را نیز همان گونه قرار دهد.

«ارتضاکم لغیبه» اشاره به فرمایش خداوند متعال دارد که فرموده است: «فلا یظهر علی غیبه أحداً إلا من ارتضی من رسول» - . جن/ ۲۷ - {و

کسی را به غیب خود آگاه نمی کند، جز پیامبری را که از او خشنود باشد.}؛ یا اینکه وجود رسول در این آیه، از باب تغلیب شامل آنان می‌شود؛ و یا اینکه معنای دیگری از آن مراد است که عام‌تر از معنای اصطلاحی است؛ و احتمال دارد اشاره به آن

نباشد و مقصود در این آیه، حصر علم غیب بدون واسطه در فرستادگان است؛ اما علم امامان علیه السلام، فقط به واسطه رسول صلی الله علیه و آله است، و از بسیاری از روایات فهمیده می‌شود که لفظ «مِن» در این آیه، بیانیه نیست و مراد از موصول، امیرالمؤمنین، یا آن حضرت به همراه سایر امامان علیهم السلام است؛ زیرا ایشان از سوی رسول برگزیده شده‌اند، یا آنها را به امر خداوند برای جانشینی و خلافت برگزیده است، پس نیاز به تکلف ندارد.

«اجتباکم بقدرته» اشاره به مرتبه بالای برگزیده شدن آنان دارد؛ و از آن جایی که به قدرتش نسبت داده است، اشاره به این دارد که مانند آن، از عجایب قدرتش است؛ یا برای آشکار کردن قدرتش است؛ و ممکن است مراد از آن، این باشد که نیرویش را به شما بخشید، و با قدرتش اموری که بالا-تر از نیروی بشر است را از سوی شما آشکار نمود؛ همان گونه که امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: در خیبر را با نیروی بدنی از جا نکندم، بلکه با نیروی ربّانی از جا درآوردم .

«خصّکم ببرهانه»، به معنای حجت‌ها و دلائل؛ یا معجزات؛ یا قرآن؛ یا اعم از همه اینها است، که همین آشکارتر است.

«أیّدکم بروحه»، یعنی روحی که آن را برگزید و آن جبرئیل است که همراه ایشان است و آنها را هدایت می‌کند؛ همان طور که گذشت. «تراجمه لوحیه»؛ «التراجمه» با کسره حرف جیم، جمع «الترجمان» با ضمه و فتحه است، و منظور از آن، کسی است که کلام را به زبان دیگری تفسیر می‌کند، و مراد از آن در اینجا، مفسّر قرآن، و سایر آنچه به پیامبرمان و سایر پیامبران وحی شده است، می‌باشد.

«ارکاناً لتوحیده»، یعنی توحید فقط از کسی قبول می‌گردد که مقرون به اعتقاد به ولا-یت ایشان باشد؛ همان گونه که در روایات بسیاری آمده است که مخالفان ایشان، مشرک هستند؛ و این که کلمه توحید در قیامت از غیر شیعه سلب می‌گردد، و این که اگر آنها نباشند، توحید او تبیین نمی‌گردد، پس ایشان ارکان توحید هستند؛ یا به این معنی است که خداوند آنها را ارکان زمین قرار داد، تا مردم به توحید و یگانگی خداوند ایمان بیاورند؛ و این معنی بعید است.

«شهداء علی خلقه»، همان گونه که خداوند متعال فرموده است: «لتکونوا شهداء علی الناس» {تا گواهان بر خلق باشید.} در بسیاری از روایتها آمده است که اعمال بندگان بر ایشان عرضه می‌شود. «مناراً فی بلاده»، یعنی به واسطه ایشان، اهل شهرها هدایت می‌شوند. «أدلاء علی صراطه»، یعنی دین ثابت او در دنیا ثابت، و راه مشخص او در آخرت.

«آمنکم من الفتن»، یعنی در دین. «أذهب عنکم الرجس»، یعنی شرک و شک و همه گناهان. «وکّدهم میثاقه»، یعنی میثاق گرفته شده از ارواح، یا عام‌تر که شامل بشود هم این معنی را و هم پیمان‌هایی که پیامبر از خلق گرفته است. «علی ما أصابکم فی جنبه»، یعنی در طاعت او، یا حقّ او، یا قرب و جوار او؛ همان طور که در مورد فرمایش خداوند متعال، یعنی «علی ما فرّطت فی جنب الله» {دریغا بر آنچه در حضور خدا کوتاهی ورزیدم.}، چنین گفته‌اند. «صرتم فی ذلک»؛ «فی ذلک»، یعنی در جهاد؛ یا در همه اموری که در پیش بیان شد؛ و احتمال دارد کلمه «فی»، سببیه باشد. «منه إلی الرضا»، یعنی خشنودی خداوند از شما، یا خشنودی شما از خداوند.

«فالراغب عنکم مارق»، یعنی خارج از دین است. «اللازم لکم لاحق»، یعنی به شما؛ یا به درجات عالی؛ و گفته می‌شود: «زهق

الباطـل»، یعنی از بین رفت؛ و «زهق السـهم»، یعنی تیر به هـدف نخورد و پشت آن افتاد. «إلیکم»، یعنی هر حقی در آخر کار به شما باز می‌گردد؛ چرا که شـما باعث رسیدن آن به خلق هستید؛ یا در قیامت به سوی شما باز می‌گردد؛ چرا که حساب آنها بر شما است. «إیاب الخلق إلیکم»؛ «الإیاب» با کسـره به معنی رجوع است؛ یعنی آفریدگان در دنیا برای تمام کارهایشان به آنان و به کلام و زیارتگـاه‌هـای آنها مراجعه می‌کننـد؛ یا در قیامت برای حسابرسـی به آنها رجوع می‌نماینـد؛ وهمین معنی آشـکارتر است. پس مراد از فرمـایش خداونـد متعـال که فرموده است: «إنّ إلینـا إیـابهم» {در حقیقت، بـازگشت آنـان به سوی ماست.}، یعنی به سوی اولیای ما؛ همان طور که روایات بسیاری بر آن دلالت دارد.

«و فصـل الخطـاب عنـدکم»، یعنی سـخنی که جـدا کننـده بین حق و باطـل است. «و آیـات الله لـدیکم»، یعنی آیه‌های قرآن، یا معجزه‌های پیامبران.

«عزائمه فیکم»، یعنی تلاش و اهتمام در تبلیغ، و صبر برسـختی‌های آن، و آشـکار ساختن حق به عهده شـماست؛ و در حق شما وارد گشـته، و بر شـما واجب شـده است؛ یا واجباتی که ترک آن اجازه داده نشده است، در مورد شـما بر بندگان واجب شده است مانند وجوب پیروی از شـما، و اعتقاد به امامت و عظمت و عصـمت شما؛ یا آنچه که خداوند در قرآن به آن قسم خورده است، مانند خورشـید و ماه و نیمروز، مراد از آن، شـما هستید، یا قسم به آنها تنها برای شما است؛ و گفته شده است: یعنی شما ملتزمان به سوره‌های دارای سـجده واجب، و نه دارای سـجده‌های مسـتحب، هستید؛ یا اینکه سوره‌های عزائم؛ یا سایر آیات در شأن شما نازل شده است؛ یا قبول واجبات لازم، فقط با پیروی از شما امکان پذیر است؛ یا وفای به پیمان‌ها و عهدهای الهی در پیروی از شما است .

«أمره إلیکم»، یعنی امر امـامت؛ و ظاهر عبارت اشاره به تفویض دارد. «الرحمه الموصوله»، یعنی رحمت غیر منقطع؛ زیرا بعـد از هر امـام، امـام دیگری وجـود دارد؛ همـان طـور کـه ایـن کلام خداونــد کـه فرمـوده اسـت: «و لقـد وصّـلنا لهـم القـول لعلّهم یتذکرون» {ما پیوسته سـخن را به ایشان گفتیم؛ شاید متذکر شوند.} در روایات به آن تفسـیر شده است؛ یا اینکه یعنی رحمت متصل گشته بین خدا و بین آفریدگانش.

«الآیه المخزونه»، یعنی آنها نشانه قـدرت خداوند متعال و عظمت او هسـتند؛ اما معرفت او، همان گونه که سـزاوار است، جز از اولیای خاص، باز داشـته می‌شود؛ و در آن، اشاره به این که آیه‌های موجود در بطن آیه‌ها، همان امامان علیهم السـلام هسـتند، وجود دارد؛ همان طور که در روایت‌ها بیان شد. و همانا امیرالمؤمنین علیه السلام فرموده است: برای خدا، نشانه‌ای بزرگ‌تر از من وجود ندارد.

«الامـانه المحفوظه»، یعنی حفـظ آنها، و بخشـش جان‌ها و مال‌های جهانیان در نگهبانی از امامان، بر آنان واجب است؛ یا مراد، دارنده امانت است؛ یعنی ولایت آنان، امانت نگاه داشته شده و عرضه شده بر آسمان‌ها و زمین است، و روایت‌های بسیاری در این باره که امانت عرضه شده همان ولایت است، بیان شد؛ و بعید نیست که این کلمه در اصل، همان «المعروضه» باشد.

«البـاب المبتلی به النـاس» اشاره به کلام پیامبر صـلی الله علیه و آله دارد که فرمود: مثل اهل بیت من، مثل باب الحطه – در میان بنی اسـرائیل؛ به معنای راه آمرزش گناهان – است. در عبارت «أشـهد أنَّ هـذا»، اسم اشاره به وجوب پیروی مربوط است؛ یا به

هر یک از چیزهایی که ذکر شده است. «سابق لکم فیما مضی»، یعنی در مورد امامان پیشین از شما جریان داشته است؛ و احتمال دارد زمان‌های گذشته، و یا کتاب‌های پیشین منظور باشد؛ معنای نخست آشکارتر است. «فجعلکم بعرشه محدقین»، یعنی گرداگرد.

«فجعلکم فی بیوت» اشاره به این دارد که آیات نازل شده بعد از آیه نور، در مورد ایشان نازل شده است؛ همان گونه که آیات بعدی، در مورد دشمنان ایشان نازل شده است؛ و روایات بسیاری در مورد آن، پیشتر ذکر شد. مقصود از «بیوت»، یا خانه‌های معنوی است که همان خانه‌های علم و حکمت و غیر آن، از کمالات و ذکر است، و آن کنایه از زیادی آن انوار از ایشان است؛ یا خانه‌های صوری که همان خانه‌های پیامبر و امامان - که درود خداوند بر او و بر آنا باد، - در زمان زنده بودن، و مرقدهای آنان بعد وفاتشان است. «طیّباً لخلقنا» با فتحه، اشاره به این دارد که در روایات آمده است که ولایت ایشان و محبت آنان، نشانه ولادت پاک است؛ و با ضمه، یعنی درود ما بر شما و پذیرفتن ولایت از جانب ما را سببی برای تزکیه اخلاق ما و اتصاف ما به اخلاق نیکو قرار داده است.

«و کنّا عنده مسلّمین بفضلکم»، اشاره به آنچه در روایات طینت (روایات مربوط به آفرینش مومنین از گل ائمه اطهار علیهم السلام) آمده است و نیز روایاتی که دلالت می‌کند نزد ایشان کتابی وجود دارد که در آن، اسامی شیعیان و پدران آنان آمده است، دارد؛ و در بعضی نسخه‌ها «مسمّین» آمده است و شاید همین بهتر باشد. «و لا خلق فیما بین ذلک شهید»، شهید یعنی آگاه؛ یا حاضر. «و خطر الرجل» با فتحه همه حروف، یعنی قدر و منزلت. «شأن» با همزه، یعنی امر، و حال. بیضاوی - . تفسیر البیضاوی: ۷۰۵؛ چاپ استامبول، سال ۱۳۰۵، با حاشیه قرآن کریم - درباره کلام خداوند متعال که فرموده است: «فی مقعد صدقٍ» گفته است: یعنی مقام پسندیده.

«ثبات مقامکم»، یعنی قیام شما در طاعت خدا و رضایت و معرفت او. «الاسره من الرجل» با ضمه یعنی خانواده نزدیک، «السلم» با کسره، یعنی سازش و فرمانبرداری. «محتمل لعلمکم»، یعنی آنچه از شما آمده است را رد نمی‌کنم، هرچند که فهم من به آن نرسد. «محتجب بذمّتکم»، یعنی با وارد شدن من در پناه و امان شما، از هلاکتگاه‌ها در پوشش هستم.

«مؤمن بإیابکم»، یعنی به بازگشت شما در دنیا برای برتری دادن دین و انتقام از کافران و منافقان، قبل از قیامت؛ و عبارت بعدی، آن را تفسیر کرده است، و این دو عبارت دلالت بر بازگشت همه امامان دارند؛ بیان آن در کتاب الغیبه گذشت. «الإرتقاب»، یعنی انتظار. گفته می‌شود: «لاذ به»، یعنی به او پناه برد و فریاد خواست. «مؤمن بسرّکم و علانیتکم»، یعنی به امام غایب و ظاهر شما؛ یا به آنچه از کمالات شما ظاهر گشته است، و به آنچه از احوالات عجیب شما که بر بیشتر آفریدگان پنهان است؛ و همین معنی آشکارتراست.

«مفوّض فی ذلک کلّه إلیکم»، یعنی در هیچ یک از کارهایتان به شما اعتراض نمی‌کنم، و می‌دانم که هر آنچه که آورده‌اید، به امر خدای متعال است؛ یا تمام امورم را به شما تسلیم می‌کنم تا اشکالات آن را اصلاح کنید، چه در زمان زنده بودن، و چه در زمان مرده بودن؛ معنی نخست آشکارتر است. «مسلّم فیه»، یعنی به خاطر حاکم نبودن شما و غیبتتان و غیر آن، برخداوند متعال اعتراض نمی‌کنم؛ بلکه تسلیم می‌شوم و همراه شما، به قضای او خشنود می‌شوم؛ یعنی همان گونه که تسلیم شدید و خشنود گشتید. «قلبی لکم مسلّم»، یعنی دلم تسلیم شما است و چیزی در مورد اعمال و گفته‌ها و احوال شما در آن رسوخ

نمی‌کند. «رأیی لکم تبع»، یعنی نظر من تابع نظر شما است.

«یردّکم فی أیّامه»، اشاره به رجعت دارد؛ و نیز به آنچه در روایات آمده است، مبنی بر این که مراد از روزها در کلام خداوند متعال که فرموده است: «و ذکّرهم بأیّام الله»، همان روزهای قیام و ظهور حضرت قائم علیه السلام است؛ ومراد از «الجبت و الطاغوت»، خلیفه اول و دوم، و مراد از «الشیاطین»، سایر خلفای ستمکار هستند.

«الولیجه»، یعنی وارد شده، و خویشان و نزدیکان شخص، یا کسی که او را مورد اعتماد برای خودت از غیر خانواده‌ات می‌گیری، و مرد گاهی در میان قوم است و از آنها نیست، یعنی از غیر ایشان، کسی را که در دینم و سایر کارهایم بر او اعتماد کنم، نمی‌گیرم؛ یا از هر کسی که او را با شما در امامت و خلافت داخل گردانیدند و از شما نیست، بیزار هستم؛ و آن اشاره دارد به این که مؤمنین در کلام خداوند متعال که فرموده است: «و لم یتّخذوا من دون الله و لا رسوله و لا المؤمنین ولیجه» {و غیر از خدا و فرستاده او و مؤمنان، محرم اسراری نگرفته اند.}، همان امامان علیهم السلام هستند؛ و بعضی از مفسران در مورد آن گفته‌اند: یعنی رابط و همرازی از مشرکان که با آنها معاشرت و دوستی می‌کنید. «اقتصّ أثره»، یعنی از آن پیروی کرد.

«الزمره» با ضمه، یعنی گروه و جماعت. «یکرّ فی رجعتکم»؛ «الکرّ»، یعنی بازگشت؛ گفته می‌شود: «کرّه»؛ و «کرّ بنفسه»، گاهی متعدّی می‌شود و گاهی نمی‌شود؛ جوهری این را بیان کرده است. - . صحاح الجوهری ۲: ۸۰۵ -

و این هم چنین دلالت بر بازگشت شیعیان خاص در هنگام رجعت دارد. «من أراد الله بدأ بکم»، یعنی کسی که به شما آغاز نکند، خدا را نخواسته است، بلکه شیطان را خواسته است. «من وحّده قبل عنکم»، یعنی کسی که شما را قبول نکرد، یکتا پرست نیست، بلکه مشرک است، هرچند اظهار یکتا پرستی نماید.

«بکم فتح الله»، یعنی در وجود، یا خلافت، یا همه نیکی‌ها؛ و احتمال دارد حرف باء، سببیه یا صله باشد. «بکم یختم»، یعنی دولت شما آخرین دولت‌ها است، و دولت در آخرت نیز برای شما است. «ألا بإذنه»، یعنی هنگام برپا شدن قیامت، یا هر وقت دیگر که او بخواهد. گفته می‌شود: «طأطأ رأسه»، یعنی سرش را خم کرد و پایین آورد. «بخع کل متکبّر لطاعتکم»؛ «بخع بالحق، بخوعاً»، یعنی به آن اقرار کرد، و برای آن فروتنی نمود، مانند «نجع» با کسره، «نجاعه»؛ و در بعضی نسخه‌ها با حرف نون آمده است؛ «نخع لی بحقّی»، مانند «منع»، یعنی به حق من اقرار کرد.

«ذکرکم فی الذّاکرین»، یعنی هرچند ذکر شما در ظاهر در بین ذکر گویندگان است، اما نسبتی بین ذکر شما و ذکر دیگران نیست. «فما أحلی أسمائکم»، و عبارت‌های بعدی نیز این گونه است، و تطبیق این بندها با اندک تکلّفی ممکن است، هرچند نیازی به آن نیست؛ زیرا مجموع آنها در برابر مجموع بندهای دیگر است. «منتهاه»، یعنی هر خیری در آخرت به سوی شما باز می‌گردد؛ چون شما عامل آن خیر هستید؛ یا خیرات کامل و نازل شده از سوی خدا به شما منتهی می‌شود و بر شما نازل می‌گردد. «جمیل بلائکم»، یعنی نعمت شما؛ و «البلاء»، ممکن است بخشش و رنج و سختی باشد. «غمره الشیء»، یعنی شدت و ازدحام آن. «من شفا جرف الهلکات»؛ «شفا» از هر چیز یعنی لبه و کناره آن؛ «الجرف» با یک یا دو ضمه، یعنی آنچه را که سیل‌ها از جا کنده و از زمین، خورده و برداشته است؛ جوهری این را گفته است. - . الصحاح ۴: ۱۳۳۶ -

«بموالاتکم تمّت الکلمه»، یعنی کلمه توحید، یا ایمان؛ اشاره به فرمایش خداوند بلند مرتبه که فرموده است: «الیوم أکملت لکم دینکم» {امروز دین شما را برایتان کامل گردانیدم.}، دارد. «المفترضه» به صیغه مفعول است؛ گفته می‌شود: «إفترضه الله»، یعنی خداوند آن را واجب نمود. «لکم المودّه الواجبه»، یعنی در کلام خداوند متعال که فرموده است: «قل لا أسئلکم علیه أجراً إلّا المودّه فی القربی» {بگو من مزدی از شما نمی‌خواهم، جز دوستی شما در اهل بیتم.}.

«المقام المحمود»، همان مقام شفاعت بزرگ است؛ همان طور که خداوند بلند مرتبه فرموده است: «عسی أن یبعثک ربّک مقاماً محموداً» {امید که پروردگارت تو را به مقامی ستوده برساند.}. «المقام المعلوم»، یعنی در نزدیکی و کمال؛ اشاره به فرمایش خداوند بلند مرتبه دارد که فرموده است: «و ما منّا إلا له مقامٌ معلوم» {و هیچ یک از ما [فرشتگان] نیست مگر [اینکه] برای او [مقام و] مرتبه ای معیّن است.}؛ همان طور که گذشت، در بطن آیه وجود دارد. «لا ـ تزغ قلوبنا»، یعنی آن را به باطل مایل مگردان. در عبارت «أن کان»، «أن» مخففه از مثقله است؛ «وعد ربّنا لمفعولاً»، یعنی آنچه از اجابت شدن دعاها، و مضاعف کردن ثواب ها به ما وعده داده است.

«لایأتی علیها إلّا رضاکم»، یعنی فقط خشنودی شما از ما، و شفاعت شما برای ما آن را از بین می‌برد و محو می‌نماید؛ گفته می‌شود: «أتی علیه الدهر»، یعنی روزگار او را هلاک گرداند. در عبارت «لمّا استوهبتم»،

کلمه «لمّا» ایجابی است، به معنی «إلّا»؛ یعنی از شما در همه احوال درخواست می‌نمایم، و شما را قسم میدهم، جز در حالت بخشش خواستن شما از خداوند برای من، که آن هم، زمان دست یافتن به خواسته است. «و لا قالٍ»، یعنی کینه توز. «و لا مالّ»، برگرفته از ملال است. «أعلا کعبی بموالاتکم»، یعنی مرا بر دشمنانم غلبه دهد؛ به این صورت که آنها را زیر پایم قرار دهد؛ یا اینکه مراد، مطلق علو و برتری است؛ و جزری در مورد داستان قیله گفته است: – . النهایه ۴: ۲۳ –

به خدا سوگند، مقام تو پیوسته عالی خواهد بود؛ و آن دعای طلب شکوه و بزرگی برای او است. تمام.

«الإخبات»، یعنی فروتنی. «اجعلونی فی همّکم»، یعنی مرا از کسانی قرار دهید که به امورشان اهتمام می‌ورزید، و شما به شفاعت آنان نسبت در دنیا و آخرت توجه دارید.

**[ترجمه]

أقول

إنما بسطت الکلام فی شرح تلک الزیاره قلیلا و إن لم أستوف حقها حذرا من الإطاله لأنها أصح الزیارات سندا و أعمها موردا و أفصحها لفظا و أبلغها معنی و أعلاها شأنا(۲)

ص: ۱۴۴

۱- ۱. النهایه ج ۴ ص ۲۳.

۲ - ۲. لقـد عكف كثير من الاعلام على شـرح هـذه الزياره اهتماما بها فشـرحوا بعض ما ورد فيها ممّا يوجب الايهام و أوضـحوا بعض ألفاظها و معانيها المغلقه دفعا للاعتراض وردا للانتقاد و قد ذكر جمله منهم شيخنا الحجه الرازيّ دام ظله فى كتابه الذريعه و الى القـارئ أسـماء من ذكرهم فى خصوص ج ۱۳- و هم. «۱» الشـيخ أحمد بن زين الدين الاحسائى المتوفى ۱۲۴۳ أو ۴۱ و شرحه مطبوع و عندى منه نسـخه مخطوطه كتبت فى حياه المؤلّف فى سـنه ۱۲۳۸ بعد تأليفه بثمان سنين. «۲» المولى محمّد تقى المجلسـيّ والد شـيخنا الباقر مؤلف كتابنا هذا- البحار ۳- السـيّد حسـين بن محمّد تقى الهمدانيّ و اسم شـرحه الشموس الطالعه. «۴» السـيّد عبـد اللّه شبر الحسـينى و اسم شـرحه الأـنوار اللاـمعه و هو مطبوع. «۵» السـيّد ميرزا على نقى بن المجاهـد الطباطبـائى الحائرى. «۶» الميرزا محمّد علىّ بن محمّد نصـير الچهاردهى الرشتى ۷- السـيّد محمّد بن محمّد باقر الحسينى النائينى المختارى. «۸» السيّد محمّد بن عبد الكريم الطباطبائى البروجردى و اسم شرحه الاعلام اللامعه و غيرهم ممن لا يسمعنا الوقت باستقرائهم.

**[ترجمه]سخن را در شرح این زیارت کمی بسط دادم، هرچند به دلیل ترس از زیاده روی، حق آن را به طور کامل ادا نکردم؛ چون این زیارت از صحیح‌ترین روایات در سند، و از فراگیر ترین زیارات از نظر مورد، و از فصیح‌ترین آنها در لفظ، و از بلیغ‌ترینشان در معنی، و از والاترین آنها در جایگاه می‌باشد.

**[ترجمه]

رأیت من بعض تألیفات أصحابنا نسخه قدیمه ذکر فیها هذه الزیاره و قدم قبلها دعاء الإذن فقال: إِذَا دَخَلْتَ الْمَشْهَدَ فَقِفْ عَلَى الْبَابِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَهِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی قَدْ وَقَفْتُ عَلَى بَابِ بَیْتٍ مِنْ بُیُوتِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ قَدْ مَنَعْتَ النَّاسَ الدُّخُولَ إِلَى بُیُوتِهِ إِلَّا بِإِذْنِ نَبِیِّکَ فَقُلْتَ یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُیُوتَ النَّبِیِّ إِلَّا أَنْ یُؤْذَنَ لَکُمْ اللَّهُمَّ وَ إِنِّی أَعْتَقِدُ حُرْمَهَ نَبِیِّکَ فِی غَیْبَتِهِ کَمَا أَعْتَقِدُهَا فِی حَضْرَتِهِ وَ أَعْلَمُ أَنَّ رُسُلَکَ وَ خُلَفَاءَکَ أَحْیَاءٌ عِنْدَکَ یُرْزَقُونَ یَرَوْنَ مَکَانِی فِی وَقْتِی هَذَا وَ زَمَانِی وَ یَسْمَعُونَ کَلَامِی وَ یَرُدُّونَ عَلَیَّ سَلَامِی وَ أَنَّکَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِی کَلَامَهُمْ وَ فَتَحْتَ بَابَ فَهْمِی بِلَذِیذِ مُنَاجَاتِهِمْ وَ إِنِّی أَسْتَأْذِنُکَ یَا رَبِّ أَوَّلًا وَ أَسْتَأْذِنُ رَسُولَکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ ثَانِیاً وَ أَسْتَأْذِنُ خَلِیفَتَهُ الْإِمَامَ الْمَفْرُوضَ عَلَیَّ طَاعَتُهُ فِی الدُّخُولِ فِی سَاعَتِی هَذِهِ إِلَى بَیْتِهِ وَ أَسْتَأْذِنُ مَلَائِکَتَکَ الْمُوَکَّلِینَ بِهَذِهِ الْبُقْعَهِ الْمُبَارَکَهِ الْمُطِیعَهِ لَکَ السَّامِعَهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الْمَلَائِکَهُ الْمُوَکَّلُونَ بِهَذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِیفِ الْمُبَارَکِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

بِإِذْنِ اللَّهِ وَ إِذْنِ رَسُولِهِ وَ إِذْنِ خُلَفَائِهِ وَ إِذْنِ هَذَا الْإِمَامِ وَ بِإِذْنِکُمْ صَلَوَاتُ

ص: ۱۴۵

اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَجْمَعِينَ أَدْخُلُ إِلَى هَـٰذَا الْبَيْتِ مُتَقَرِّباً إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِرَسُولِهِ مُحَمَّدٍ وَ بِآلِهِ الطَّاهِرِينَ فَكُونُوا مَلَائِكَةَ اللَّهِ أَعْوَانِي وَ كُونُوا أَنْصَارِي حَتَّى أَدْخُلَ هَـٰذَا الْبَيْتَ وَ أَدْعُوَ اللَّهَ بِفُنُونِ الدَّعَوَاتِ وَ أَعْتَرِفَ لِلَّهِ بِالْعُبُودِيَّةِ وَ لِهَـٰذَا الْإِمَامِ وَ آبَائِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ بِالطَّاعَةِ ثُمَّ ادْخُلْ مُقَدِّماً رِجْلَكَ الْيُمْنَى وَ قُلْ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه و آله أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ ثُمَّ قُلِ اللَّهُ أَكْبَرُ مِائَةَ مَرَّةٍ وَ قِفْ مُسْتَقْبِلَ الضَّرِيحِ وَ اجْعَلِ الْقِبْلَةَ بَيْنَ كَتِفَيْكَ وَ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّةِ وَ ذَكَرَ مِثْلَ مَا مَرَّ سَوَاءً إِلَّا أَنَّهُ قَالَ بَعْدَ قَوْلِهِ عليه السلام إِنْ كانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولًا ثُمَّ انْكَبَّ عَلَى الْقَبْرِ وَ قُلْ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِلَى آخِرِ الزِّيَارَةِ.

**[ترجمه]از میان یکی از نوشته‌های اصحابمان یک نسخه قدیمی دیدم که این زیارت را در آن ذکر کرده و قبل از آن، دعای اذن را آورده و گفته است: هنگامی که وارد صحن شدی، روبروی قبله بر در بایست و بگو:

خدایا، من بر در خانه‌ای از خانه‌های پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله ایستاده‌ام و تو از وارد شدن مردم به خانه‌هایشان جز به اجازه آنان باز داشته و فرموده‌ای: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، به خانه‌های پیامبر وارد نشوید، مگر اینکه به شما اجازه داده شود؛» خدایا، من به حرمت پیامبرت در غیبت او ایمان دارم، همان طور که در حضور او اعتقاد دارم، و می‌دانم که پیامبران و جانشینان تو زنده‌اند و نزد تو روزی می‌خورند، *مکان مرا در این وقت و زمان می‌بینند، و سخن مرا می‌شنوند، و جواب سلامم را می‌دهند، و تو شنیدن کلام آنها را از من باز داشتی، و دریچه فهم و درک من به لذت مناجات‌هایشان را باز کردی؛ پس در ابتدا از تو اجازه می‌خواهم ای پروردگار، و در مرحله دوم، از رسول تو - که درودهای تو بر او و بر خاندان او باد، - اجازه می‌خواهم؛ و از خلیفه‌ات، امامی که طاعتش را بر من واجب ساختی، برای وارد شدن به خانه‌اش در این ساعت اجازه می‌خواهم؛ و از فرشتگان

فرمانبردار برای تو و شنوا که سرپرستی این بارگاه با برکت را بر عهده دارند، اجازه ورود می‌خواهم؛ سلام بر شما ای فرشتگان گمارده شده برای سرپرستی این زیارتگاه با شکوه و با برکت، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد.

من با اجازه خدا و اجازه فرستاده او، و اجازه جانشینانش، و اجازه این امام، و با اجازه شما که درود خداوند بر همه شما باد، وارد این خانه می‌شوم تا به واسطه فرستاده‌اش محمد و خاندان پاک او به خداوند متعال تقرّب جویم؛ پس ای فرشتگان خداوند، یاوران و همراهان من باشید تا وارد این خانه گردم، و از خداوند به شیوه‌های گوناگون درخواست نمایم، و به بندگی او و فرمانبرداری از این امام و پدرانش - که درود خداوند بر آنها باد، - اعتراف کنم

سپس در حالی که پای راستت را جلوتر می‌گذاری داخل شو و بگو: به نام خدا و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا، گواهی می‌دهم که هیچ خدایی جز الله نیست، او یگانه است و شریکی ندارد، و گواهی می‌دهم که محمد، بنده و فرستاده او است.

سپس صد مرتبه «الله اکبر» بگو و روبروی ضریح بایست و قبله را در روبرویت داشته باش و بگو: سلام بر شما ای اهل بیت پیامبر...، و درست مانند آنچه پیشتر گذشت، نقل نموده است؛ جز اینکه بعد از کلام حضرت علیه السلام که فرموده است: «به یقین، وعده پروردگارمان محقق می‌شود.»، گفته است: سپس روی قبر بیفت و بگو: ای ولیّ خدا...؛ تا آخر زیارت.

**[ترجمه]

«۵»

ثم اعلم أنی لما رأیت تلك الزیاره أیضا فی أصل مصحح قدیم من تألیفات قدماء أصحابنا سمیناه فی أول كتابنا بالكتاب العتیق أبسط مما أوردنا مع اختلافات فی ألفاظها فأحببت إیرادها و جعلتها.

الزیاره الثالثه قَالَ: إِذَا وَصَلْتَ إِلَیْهِمْ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ الرَّحْمنِ الرَّحِیم الَّذِی لَیْسَ كَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ وَ هُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِینُ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِیم صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ تَحِیَّاتُهُ وَ رَأْفَتُهُ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ وَ فَضْلُهُ وَ كَرَامَتُهُ وَ رَحْمَتُهُ وَ بَرَكَاتُهُ وَ صَلَوَاتُ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِهِ الْمُرْسَلِینَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصِّدِّیقِینَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحِینَ وَ مَنْ سَبَّحَ لِرَبِّ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ مِلْ ءَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ وَ مِلْ ءَ كُلِّ شَیْ ءٍ وَ عَدَدَ كُلِّ شَیْ ءٍ وَ زِنَةَ كُلِّ شَیْ ءٍ أَبَداً وَ مِثْلَ الْأَبَدِ وَ بَعْدَ الْأَبَدِ مِثْلَ الْأَبَدِ وَ أَضْعَافَ ذَلِكَ كُلِّهِ فِی مِثْلِ ذَلِكَ كُلِّهِ سَرْمَداً دَائِماً مَعَ دَوَامِ مُلْكِ اللَّهِ وَ بَقَاءِ وَجْهِهِ الْكَرِیم عَلَی سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ وَ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ

ص: ۱۴۶

وَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَ وَلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَلَاذِ الْعَالَمِينَ وَ سِرَاجِ النَّاظِرِينَ وَ أَمَانِ الْخَائِفِينَ وَ تَالِی الْإِيمَانِ وَ صَاحِبِ الْقُرْآنِ وَ نُورِ الْأَنْوَارِ وَ هَادِی الْأَبْرَارِ وَ دِعَامَهِ الْجَبَّارِ وَ حُجَّتِهِ عَلَی الْعَالَمِينَ وَ خِيَرَتِهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ نَبِيِّهِ وَ رَسُولِهِ وَ حَبِيبِهِ وَ صَفِيِّهِ وَ خَاصَّتِهِ وَ خَالِصَتِهِ وَ رَحْمَتِهِ وَ نُورِهِ وَ سَفِيرِهِ وَ أَمِينِهِ وَ حِجَابِهِ وَ عَيْنِهِ وَ ذِكْرِهِ وَ وَلِيِّهِ وَ جَنْبِهِ وَ صِرَاطِهِ وَ عُرْوَتِهِ الْوُثْقَی وَ حَبْلِهِ الْمَتِينِ وَ بُرْهَانِهِ الْمُبِينِ وَ مَثَلِهِ الْأَعْلَی وَ دَعْوَتِهِ الْحُسْنَی وَ آيَتِهِ الْكُبْرَی وَ حُجَّتِهِ الْعُظْمَی وَ رَسُولِهِ الْكَرِيمِ الرَّءُوفِ الرَّحِيمِ الْقَوِيِّ الْعَزِيزِ الشَّفِيعِ الْمُطَاعِ وَ عَلَی الْأَئِمَّهِ عَلَيْهِمْ جَمِيعاً السَّلَامُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَی وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْخَلَفِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ جَمِيعاً السَّلَامُ وَ الرَّحْمَهُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمُطِيعِينَ الْمُقَرَّبِينَ وَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ أَفْضَلُ سَلَامِ اللَّهِ وَ أَوْفَرُ رَحْمَتِهِ وَ أَزْكَی تَحِيَّاتِهِ وَ أَشْرَفُ صَلَوَاتِهِ وَ أَعْظَمُ بَرَكَاتِهِ أَبَداً مِنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ وَ مِنِّی وَ مِنْ وَالِدَيَّ وَ أَهْلِی وَ وُلْدِی وَ إِخْوَتِی وَ أَخَوَاتِی وَ أَهْلِی وَ قَرَابَاتِی فِی حَيَاتِی مَا بَقِيتُ وَ بَعْدَ وَفَاتِی وَ مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ أَوْ غَرَبَتْ عَلَيْهِمْ سَلَامُ اللَّهِ فِی الْأَوَّلِينَ وَ عَلَيْهِمْ سَلَامُ اللَّهِ فِی الْآخِرِينَ وَ عَلَيْهِمْ سَلَامُ اللَّهِ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ سَلَامٌ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا خِيَرَهَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ وَ صَفْوَتَهُ مِنْ بَرِيَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ عَلَی رِسَالَتِهِ وَ عَزَائِمِ أَمْرِهِ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَ الْفَاتِحِ لِمَا غُلِقَ (۱) وَ الْمُهَيْمِنِ عَلَی ذَلِكَ كُلِّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُتَّقِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَی الْمُسْلِمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَالِصَهَ اللَّهِ وَ خَلِيلَهُ وَ حَبِيبَهُ وَ صَفِيَّهُ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلَامُ

۱- ۱. انغلق خ ل.

عَلَیْکَ یَا أَیُّهَا الْبَشِیرُ النَّذِیرُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْقَاسِمِ وَ عَلَی آلِکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ بَیْتِ النُّبُوَّهِ وَ مَوْضِعَ الرِّسَالَهِ وَ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِکَهِ وَ مَهْبِطَ الْوَحْیِ وَ مَعْدِنَ الرَّحْمَهِ وَ مَأْوَی السَّکِینَهِ وَ خَزَائِنَ الْعِلْمِ وَ مُنْتَهَی الْحِلْمِ وَ أُصُولَ الْکَرَمِ وَ قَادَهَ الْأُمَمِ وَ أَوْلِیَاءَ النِّعَمِ وَ عَنَاصِرَ الْأَبْرَارِ وَ دَعَائِمَ الْجَبَّارِ وَ سَاسَهَ الْعِبَادِ وَ أَرْکَانَ الْبِلَادِ وَ أَبْوَابَ الْإِیمَانِ وَ أُمَنَاءَ الرَّحْمَنِ وَ سُلَالَهَ النَّبِیِّینَ وَ صَفْوَهَ الْمُرْسَلِینَ وَ آلَ یس وَ عِتْرَهَ خِیَرَهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَئِمَّهَ الْهُدَی وَ مَصَابِیحَ الدُّجَی وَ أَهْلَ التَّقْوَی وَ أَعْلَامَ التُّقَی وَ ذَوِی النُّهَی وَ أُولِی الْحِجَی وَ سَادَهَ الْوَرَی وَ بُدُورَ الدُّنْیَا وَ وَرَثَهَ الْأَنْبِیَاءِ وَ الْمَثَلَ الْأَعْلَی وَ الدَّعْوَهَ الْحُسْنَی وَ الْحُجَّهَ عَلَی مَنْ فِی الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ وَ الْآخِرَهِ وَ الْأُولَی وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

السَّلَامُ عَلَی مَحَالِّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ وَ مَسَاکِنِ بَرَکَهِ اللَّهِ وَ مَعَادِنِ حِکْمَهِ اللَّهِ وَ خَزَنَهِ عِلْمِ اللَّهِ وَ حَفَظَهِ سِرِّ اللَّهِ وَ حَمَلَهِ کِتَابِ اللَّهِ وَ وَرَثَهِ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَی الدُّعَاهِ إِلَی اللَّهِ وَ الْأَدِلَّاءِ عَلَی اللَّهِ وَ الْمُؤَذِّنِینَ عَنِ اللَّهِ وَ الْقَائِمِینَ بِحَقِّ اللَّهِ وَ النَّاطِقِینَ عَنِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَوْفِرِینَ فِی أَمْرِ اللَّهِ وَ الْمُخْلِصِینَ فِی طَاعَهِ اللَّهِ (۱) وَ الصَّادِعِینَ بِدِینِ اللَّهِ وَ التَّامِّینَ فِی مَحَبَّهِ اللَّهِ وَ عِبَادِهِ الْمُکْرَمِینَ الَّذِینَ لا یَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِهِ یَعْمَلُونَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَی الْأَئِمَّهِ الدُّعَاهِ وَ الْقَادَهِ الْهُدَاهِ وَ السَّادَهِ الْوُلَاهِ وَ الذَّادَهِ الْحُمَاهِ وَ الْآسَادِ السُّقَاهِ وَ أَهْلِ الذِّکْرِ وَ أُولِی الْأَمْرِ وَ بَقِیَّهِ اللَّهِ وَ خِیَرَتِهِ وَ صِفْوَتِهِ وَ حِزْبِهِ وَ عَیْنِهِ وَ حُجَّتِهِ وَ جَنْبِهِ وَ صِرَاطِهِ وَ نُورِهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ کَمَا شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَ شَهِدَتْ لَهُ مَلَائِکَتُهُ وَ أُولُو الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً صلی الله علیه و آله عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ الْمُجْتَبَی وَ نَبِیُّهُ الْمُرْتَجَی وَ حَبِیبُهُ الْمُصْطَفَی وَ أَمِینُهُ الْمُرْتَضَی أَرْسَلَهُ

۱- ۱. توحید اللّه خ.

نَذِيراً فِی الْأَوَّلِينَ وَ رَسُولًا فِی الْآخِرِينَ بِالْهُدی وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَی الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ فَصَدَعَ صلی الله عليه و آله بِمَا أَمَرَ بِهِ وَ بَلَّغَ مَا حُمِّلَ وَ نَصَحَ لِأُمَّتِهِ وَ جَاهَدَ فِی سَبِيلِ رَبِّهِ وَ دَعَا إِلَيْهِ بِالْحِكْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ صَبَرَ عَلَی مَا أَصَابَهُ فِی جَنْبِهِ وَ عَبَدَهُ صَادِقاً مُصَدِّقاً صَابِراً مُحْتَسِباً لَا وَانِياً وَ لَا مُقَصِّراً حَتَّی أَتَاهُ الْيَقِينُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَ الْكِتَابَ كَمَا تَلَا وَ الْحَلَالَ مَا أَحَلَّ وَ الْحَرَامَ مَا حَرَّمَ وَ الْفَصْلَ مَا قَضَی وَ الْحَقَّ مَا قَالَ وَ الرُّشْدَ مَا أَمَرَ وَ أَنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوهُ وَ خَالَفُوهُ وَ كَذَبُوا عَلَيْهِ وَ جَحَدُوا حَقَّهُ وَ أَنْكَرُوا فَضْلَهُ وَ اتَّهَمُوهُ وَ ظَلَمُوا وَصِيَّهُ وَ اعْتَدَوْا عَلَيْهِ وَ غَصَبُوهُ خِلَافَتَهُ وَ نَقَضُوا عَهْدَهُ فِيهِ وَ حَلُّوا عَقْدَهُ لَهُ وَ أَسَّسُوا الْجَوْرَ وَ الظُّلْمَ وَ الْعُدْوَانَ عَلَی آلِهِ وَ قَتَلُوهُمْ وَ تَوَلَّوْا غَيْرَهُمْ ذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ فِی أَسْفَلِ دَرْكٍ مِنَ الْجَحِيمِ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا وَ هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ مَلْعُونُونَ نَاكِسُوا رُؤُسِهِمْ فَعَايَنُوا النَّدَامَهَ وَ الْخِزْیَ الطَّوِيلَ مَعَ الْأَرْذَلِينَ الْأَشْرَارِ قَدْ كُبُّوا عَلَی وُجُوهِهِمْ فِی النَّارِ وَ أَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ صَدَّقُوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ وَقَّرُوهُ وَ أَجَابُوهُ وَ عَزَّرُوهُ وَ اتَّبَعُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِی أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ فِی جَنَّاتِ النَّعِيمِ وَ الْفَوْزِ الْعَظِيمِ وَ الْغِبْطَهِ وَ السُّرُورِ وَ الْمُلْكِ الْكَبِيرِ وَ الثَّوَابِ الْمُقِيمِ فِی الْمَقَامِ الْكَرِيمِ فَجَزَاهُ عَنَّا أَحْسَنَ الْجَزَاءِ وَ خَيْرَ مَا جَزَی نَبِيّاً عَنْ أُمَّتِهِ وَ رَسُولًا عَمَّنْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ وَ خَصَّهُ بِأَفْضَلِ قِسَمِ الْفَضَائِلِ وَ بَلَّغَهُ أَعْلَی شَرَفِ الْمُكَرَّمِينَ مِنَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَی فِی أَعْلَی عِلِّيِّينَ فِی جَنَّاتٍ وَ نَهَرٍ فِی مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ وَ أَعْطَاهُ حَتَّی يَرْضَی وَ زَادَهُ بَعْدَ الرِّضَا وَ جَعَلَهُ أَقْرَبَ الْخَلْقِ مِنْهُ مَجْلِساً وَ أَدْنَاهُمْ إِلَيْهِ مَنْزِلًا وَ أَعْظَمَهُمْ عِنْدَهُ جَاهاً وَ أَعْلَاهُمْ لَدَيْهِ كَعْباً وَ أَحْسَنَهُمْ عَلَيْهِ ثَنَاءً وَ أَوَّلَ الْمُتَكَلِّمِينَ كَلَاماً وَ أَكْثَرَ النَّبِيِّينَ أَتْبَاعاً وَ أَوْفَرَ الْخَلْقِ نَصِيباً وَ أَجْزَلَهُمْ حَظّاً فِی كُلِّ خَيْرٍ هُوَ قَاسِمُهُ بَيْنَهُمْ وَ أَحْسَنَ جَزَاءَهُ عَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.

وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمُ الْأَئِمَّةُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ الْمَعْصُومُونَ الْمُكَرَّمُونَ الْمُقَرَّبُونَ الْمُتَّقُونَ الْمُصْطَفَوْنَ الْمُطِيعُونَ لِلَّهِ الْقَوَّامُونَ بِأَمْرِهِ الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ.

اصْطَفَاكُمْ بِعِلْمِهِ وَ اصْطَنَعَكُمْ لِنَفْسِهِ وَ ارْتَضَاكُمْ لِغَيْبِهِ وَ اخْتَارَكُمْ لِسِرِّهِ وَ اجْتَبَاكُمْ بِقُدْرَتِهِ وَ أَعَزَّكُمْ بِهُدَاهُ وَ خَصَّكُمْ بِبَرَاهِينِهِ وَ انْتَجَبَكُمْ لِنُورِهِ وَ أَيَّدَكُمْ بِرُوحِهِ وَ رَضِيَكُمْ خُلَفَاءَ فِي أَرْضِهِ وَ جَعَلَكُمْ حُجَجاً عَلَى بَرِيَّتِهِ وَ أَنْصَاراً لِدِينِهِ وَ حَفَظَةً لِحُكْمِهِ وَ خَزَنَةً لِعِلْمِهِ وَ مُسْتَوْدَعاً لِحِكْمَتِهِ وَ تَرَاجِمَةً لِوَحْيِهِ وَ أَرْكَاناً لِتَوْحِيدِهِ وَ سُفَرَاءَ عَنْهُ وَ شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ وَ أَسْبَاباً إِلَيْهِ وَ أَعْلَاماً لِعِبَادِهِ وَ مَنَاراً فِي بِلَادِهِ وَ سُبُلًا إِلَى جَنَّتِهِ وَ أَدِلَّاءَ عَلَى صِرَاطِهِ عَصَمَكُمُ اللَّهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ بَرَّأَكُمْ مِنَ الْعُيُوبِ وَ ائْتَمَنَكُمْ عَلَى الْغُيُوبِ وَ جَنَّبَكُمُ الْآفَاتِ وَ وَقَاكُمُ السَّيِّئَاتِ وَ طَهَّرَكُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَ الزَّيْغِ وَ نَزَّهَكُمْ مِنَ الزَّلَلِ وَ الْخَطَاءِ وَ أَذْهَبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ وَ آمَنَكُمْ مِنَ الْفِتَنِ وَ اسْتَرْعَاكُمُ الْأَنَامَ وَ فَوَّضَ إِلَيْكُمُ الْأُمُورَ وَ جَعَلَ لَكُمُ التَّدْبِيرَ وَ عَرَّفَكُمُ الْأَسْبَابَ وَ أَوْرَثَكُمُ الْكِتَابَ وَ أَعْطَاكُمُ الْمَقَالِيدَ وَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا خَلَقَ فَعَظَّمْتُمْ جَلَالَهُ وَ أَكْبَرْتُمْ شَأْنَهُ وَ هِبْتُمْ عَظَمَتَهُ وَ مَجَّدْتُمْ كَرَمَهُ وَ أَدَمْتُمْ ذِكْرَهُ وَ وَكَّدْتُمْ مِيثَاقَهُ وَ أَحْكَمْتُمْ عُقَدَ عُرَى طَاعَتِهِ وَ نَصَحْتُمْ لَهُ فِي السِّرِّ وَ الْعَلَانِيَهِ وَ دَعَوْتُمْ إِلَى سَبِيلِهِ بِالْحِكْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ بَذَلْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ وَ صَبَرْتُمْ عَلَى مَا أَصَابَكُمْ فِي جَنْبِهِ وَ صَدَعْتُمْ بِأَمْرِهِ وَ تَلَوْتُمْ كِتَابَهُ وَ حَذَّرْتُمْ بَأْسَهُ وَ ذَكَرْتُمْ أَيَّامَهُ وَ وَفَيْتُمْ بِعَهْدِهِ وَ أَقَمْتُمُ الصَّلَاهَ وَ آتَيْتُمُ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ جَاهَدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ جَادَلْتُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى أَعْلَنْتُمْ دَعْوَتَهُ وَ قَمَعْتُمْ عَدُوَّهُ وَ أَظْهَرْتُمْ دِينَهُ وَ بَيَّنْتُمْ فَرَائِضَهُ وَ أَقَمْتُمْ حُدُودَهُ وَ شَرَعْتُمْ أَحْكَامَهُ وَ سَنَنْتُمْ سُنَّتَهُ وَ صِرْتُمْ فِي ذَلِكَ مِنْهُ إِلَى الرِّضَا وَ سَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضَاءَ وَ صَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ مَضَى.

الرَّاغِبُ عَنْكُمْ مَارِقٌ وَ اللَّازِمُ لَكُمْ لَاحِقٌ وَ الْمُقَصِّرُ عَنْكُمْ زَاهِقٌ وَ

ص: ۱۵۰

الْحَقُّ مَعَكُمْ وَ فِيكُمْ وَ مِنْكُمْ وَ إِلَيْكُمْ وَ أَنْتُمْ أَهْلُهُ وَ مَعْدِنُهُ وَ مِيرَاثُ النُّبُوَّةِ عِنْدَكُمْ وَ إِيَابُ الْخَلْقِ إِلَيْكُمْ وَ حِسَابُهُمْ عَلَيْكُمْ وَ فَصْلُ الْخِطَابِ عِنْدَكُمْ وَ آيَاتُهُ لَدَيْكُمْ وَ عَزَائِمُهُ فِيكُمْ وَ نُورُهُ مَعَكُمْ وَ بُرْهَانُهُ مِنْكُمْ وَ أَمْرُهُ إِلَيْكُمْ مَنْ وَالاكُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ وَ مَنْ أَطَاعَكُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ أَحَبَّكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ وَ مَنِ اعْتَصَمَ بِكُمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ.

أَنْتُمْ يَا مَوَالِيَّ وَ نِعَم الْمَوَالِي السَّبِيلُ الْأَعْظَمُ وَ الصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ وَ شُهَدَاءُ دَارِ الْفَنَاءِ وَ شُفَعَاءُ دَارِ الْبَقَاءِ وَ الرَّحْمَةُ الْمَوْصُولَةُ وَ الْآيَةُ الْمَخْزُونَةُ وَ الْأَمَانَةُ الْمَحْفُوظَةُ وَ الْبَابُ الْمُبْتَلَى بِهِ النَّاسُ مَنْ أَتَاكُمْ نَجَا وَ مَنْ أَبَاكُمْ هَوَى إِلَى اللَّهِ تَدْعُونَ وَ بِهِ تُؤْمِنُونَ وَ لَهُ تُسَلِّمُونَ وَ بِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ وَ إِلَى سَبِيلِهِ تُرْشِدُونَ وَ بِقَوْلِهِ تَحْكُمُونَ وَ إِلَيْهِ تُنِيبُونَ وَ إِيَّاهُ تُعَظِّمُونَ سَعِدَ مَنْ وَالاكُمْ وَ هَلَكَ مَنْ عَادَاكُمْ وَ خَابَ مَنْ جَهِلَكُمْ وَ ضَلَّ مَنْ فَارَقَكُمْ وَ فَازَ مَنْ تَمَسَّكَ بِكُمْ وَ أَمِنَ مَنْ لَجَأَ إِلَيْكُمْ وَ سَلِمَ مَنْ صَدَّقَكُمْ وَ هُدِيَ مَنِ اعْتَصَمَ بِكُمْ مَنِ اتَّبَعَكُمْ فَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ وَ مَنْ خَالَفَكُمْ فَالنَّارُ مَثْوَاهُ وَ مَنْ جَحَدَكُمْ كَافِرٌ وَ مَنْ حَارَبَكُمْ مُشْرِكٌ وَ مَنْ رَدَّ عَلَيْكُمْ فَفِي أَسْفَلِ دَرْكِ الْجَحِيمِ أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا سَابِقٌ لَكُمْ فِيمَا مَضَى وَ جَارٍ لَكُمْ فِيمَا بَقِيَ وَ أَنَّ أَنْوَارَكُمْ وَ أَجْسَادَكُمْ (۱) وَ أَشْبَاحَكُمْ وَ ظِلَالَكُمْ وَ أَرْوَاحَكُمْ وَ طِينَتَكُمْ وَاحِدَةٌ جَلَّتْ وَ عَظُمَتْ وَ بُورِكَتْ وَ قُدِّسَتْ وَ طَابَتْ وَ طَهُرَتْ بَعْضاً مِنْ بَعْضٍ لَمْ تَزَالُوا بِعَيْنِ اللَّهِ وَ عِنْدَهُ وَ فِي مَلَكُوتِهِ تَأْمُرُونَ وَ لَهُ تَخْلُقُونَ وَ إِيَّاهُ تُسَبِّحُونَ وَ بِعَرْشِهِ مُحْدِقُونَ وَ بِهِ حَافُّونَ حَتَّى مَرَّ بِكُمْ عَلَيْنَا.

فَجَعَلَكُمْ فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَ الْآصَالِ رِجَالٌ تَوَلَّى عَزَّ ذِكْرُهُ تَطْهِيرَهَا وَ أَمَرَ خَلْقَهُ بِتَعْظِيمِهَا فَرَفَعَهَا عَلَى كُلِّ بَيْتٍ قَدَّسَهُ فِي الْأَرْضِ وَ أَعْلَاهَا عَلَى كُلِّ بَيْتٍ طَهَّرَهُ فِي السَّمَاءِ لَا يُوَازِيهَا خَطَرٌ وَ لَا يَسْمُو إِلَى سَمْكِهَا الْبَصَرُ وَ لَا يَطْمَعُ إِلَى أَرْضِهَا(۲) النَّظَرُ وَ لَا يَقَعُ عَلَى كُنْهِهَا

۱- ۱. و أسماءكم خ ل.

۲- ۲. لا يطمح الى عرضها خ ل.

الْفِكَرُ وَ لَا يُعَادِلُ سُكَّانَهَا الْبَشَرُ يَتَمَنَّى كُلَّ أَحَدٍ أَنَّهُ مِنْكَمْ وَ لَا تَتَمَنَّوْنَ أَنَّكَمْ مِنْ غَيْرِكُمْ إِلَيْكَمْ انْتَهَتِ الْمَكَارِمُ وَ الشَّرَفُ وَ مِنْكَمْ اسْتَقَرَّتِ الْأَنْوَارُ وَ الْعِزَّةُ وَ الْمَجْدُ وَ السُّؤْدُدُ فَمَا فَوْقَكُمْ أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ وَ لَا أَقْرَبَ إِلَيْهِ وَ لَا أَخَصَّ لَدَيْهِ وَ لَا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْكُمْ.

أَنْتُمْ سَكَنُ الْبِلَادِ وَ نُورُ الْعِبَادِ وَ عَلَيْكُمُ الِاعْتِمَادُ يَوْمَ التَّنَادِ كُلَّمَا غَابَ مِنْكُمْ حُجَّةٌ أَوْ أَفَلَ مِنْكُمْ نَجْمٌ أَطْلَعَ اللَّهُ لِخَلْقِهِ عَقِبَهُ خَلَفاً إِمَاماً هَادِياً وَ بُرْهَاناً مُبِيناً وَ عَلَماً نَيِّراً وَاعٍ عَنْ وَاعٍ وَ هَادٍ بَعْدَ هَادٍ خَزَنَةً حَفَظَةً لَا يَغِيضُ عَنْكُمْ غُزْرُهُ وَ لَا يَنْقَطِعُ مَوَادُّهُ وَ لَا يُسْلَبُ مِنْكُمْ إِرْثُهُ سَبَباً مَوْصُولًا مِنَ اللَّهِ إِلَيْكُمْ وَ رَحْمَةً مِنْهُ عَلَيْنَا وَ نُوراً مِنْهُ لَنَا وَ حُجَّةً مِنْهُ عَلَيْنَا تُرْشِدُونَنَا إِلَيْهِ وَ تُقَرِّبُونَنَا مِنْهُ وَ تُزْلِفُونَنَا لَدَيْهِ وَ جَعَلَ صَلَوَاتِنَا عَلَيْكُمْ وَ ذِكْرَنَا لَكُمْ وَ مَا خَصَّنَا بِهِ مِنْ وَلَايَتِكُمْ وَ عَرَّفَنَا مِنْ فَضْلِكُمْ طِيباً لِخَلْقِنَا وَ طَهَارَةً لِأَنْفُسِنَا وَ بَرَكَةً فِينَا إِذْ كُنَّا عِنْدَهُ مَوْسُومِينَ فِيكُمْ مُعْتَرِفِينَ بِفَضْلِكُمْ مَعْرُوفِينَ بِتَصْدِيقِنَا إِيَّاكُمْ مَذْكُورِينَ بِطَاعَتِنَا لَكُمْ وَ مَشْهُورِينَ بِإِيْمَانِنَا بِكُمْ فَبَلَغَ اللَّهُ بِكُمْ أَفْضَلَ شَرَفِ مَحَلِّ الْمُكَرَّمِينَ وَ أَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَرْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِينَ حَيْثُ لَا يَلْحَقُهُ لَاحِقٌ وَ لَا يَفُوقُهُ فَائِقٌ وَ لَا يَسْبِقُهُ سَابِقٌ وَ لَا يَطْمَعُ فِي إِدْرَاكِهِ طَامِعٌ حَتَّى لَا يَبْقَى مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ لَا صِدِّيقٌ وَ لَا شَهِيدٌ وَ لَا عَالِمٌ وَ لَا جَاهِلٌ وَ لَا دَنِيٌّ وَ لَا فَاضِلٌ وَ لَا مُؤْمِنٌ صَالِحٌ وَ لَا فَاجِرٌ طَالِحٌ وَ لَا جَبَّارٌ عَنِيدٌ وَ لَا شَيْطَانٌ مَرِيدٌ وَ لَا خَلْقٌ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ شَاهِدٌ مَا هُنَالِكَ إِلَّا عَرَّفَهُ جَلَالَةَ أَمْرِكُمْ وَ عِظَمَ خَطَرِكُمْ وَ كِبَرَ(۱)

شَأْنِكُمْ وَ جَلَالَةَ قَدْرِكُمْ وَ تَمَامَ نُورِكُمْ وَ صِدْقَ مَقْعَدِكُمْ وَ ثَبَاتَ مَقَامِكُمْ وَ شَرَفَ مَحَلِّكُمْ وَ مَنْزِلَتِكُمْ عِنْدَهُ وَ كَرَامَتَكُمْ عَلَيْهِ وَ خَاصَّتَكُمْ لَدَيْهِ وَ قُرْبَ مَجْلِسِكُمْ مِنْهُ.

ثُمَّ جَعَلَ خَاصَّةَ الصَّلَوَاتِ وَ أَفْضَلَهَا وَ نَامِيَ (۲) الْبَرَكَاتِ وَ أَشْرَفَهَا وَ زَاكِيَ التَّحِيَّاتِ وَ أَتَمَّهَا مِنْهُ وَ مِنْ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ رُسُلِهِ وَ أَنْبِيَائِهِ الْمُنْتَجَبِينَ

۱- ۱. كبر خ ل.

۲- ۲. وافى خ ل.

وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِینَ مِنْ عِبَادِهِ الْمُخْلَصِینَ کَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ أَنْتُمْ أَهْلُهُ أَبَداً عَلَیْکُمْ أَجْمَعِینَ.

أُشْهِدُ اللَّهَ وَ أُشْهِدُکُمْ یَا مَوَالِیَّ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی أَنِّی عَبْدُکُمْ وَ طُوبَی لِی إِنْ قَبِلْتُمُونِی عَبْداً وَ أَنِّی مُؤْمِنٌ بِکُمْ وَ بِمَا آمَنْتُمْ بِهِ کَافِرٌ بِعَدُوِّکُمْ وَ بِمَا کَفَرْتُمْ بِهِ مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِکُمْ وَ بِضَلَالَهِ مَنْ خَالَفَکُمْ مُوَالٍ لَکُمْ مُحِبٌّ لِأَوْلِیَائِکُمْ وَ مُعَادٍ لِأَعْدَائِکُمْ لَاعِنٌ لَهُمْ مُتَبَرِّئٌ مِنْهُمْ مُبْغِضٌ لَهُمْ سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمْ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکُمْ مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ مُطِیعٌ لَکُمْ عَارِفٌ بِحَقِّکُمْ مُقِرٌّ بِفَضْلِکُمْ مُقْتَدٍ بِکُمْ مُسَلِّمٌ لِقَوْلِکُمْ مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِکُمْ مُحْتَجِبٌ بِذِمَّتِکُمْ مُوقِنٌ بِإِیَابِکُمْ مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِکُمْ مُنْتَظِرٌ لِأَیَّامِکُمْ مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِکُمْ آخِذٌ بِقَوْلِکُمْ عَامِلٌ بِأَمْرِکُمْ مُسْتَجِیرٌ بِکُمْ مُعْتَصِمٌ بِحَبْلِکُمْ مُحْتَرِسٌ بِکُمْ زَائِرٌ لَکُمْ لَائِذٌ بِقُبُورِکُمْ عَائِذٌ بِکُمْ مُسْتَشْفِعٌ إِلَی اللَّهِ بِکُمْ وَ مُتَوَسِّلٌ بِکُمْ إِلَیْهِ وَ أَنْتُمْ عُدَّتِی لِلِقَائِهِ وَ حَسْبِی بِکُمْ وَ مُتَقَرِّبٌ بِکُمْ إِلَیْهِ وَ مُقَدِّمُکُمْ أَمَامَ طَلِبَتِی وَ حَوَائِجِی وَ إِرَادَتِی فِی کُلِّ أَحْوَالِی وَ أُمُورِی فِی دُنْیَایَ وَ دِینِی وَ آخِرَتِی وَ مُنْقَلَبِی وَ مَثْوَایَ وَ مُؤْمِنٌ بِسِرِّکُمْ وَ عَلَانِیَتِکُمْ وَ شَاهِدِکُمْ وَ غَائِبِکُمْ وَ أَوَّلِکُمْ وَ آخِرِکُمْ وَ مُفَوِّضٌ فِی ذَلِکَ کُلِّهِ إِلَیْکُمْ وَ مُسَلِّمٌ فِیهِ لَکُمْ وَ رَأْیِی لَکُمْ مُتَّبِعٌ وَ نُصْرَتِی لَکُمْ مُعَدَّهٌ حَتَّی یُحْیِیَ اللَّهُ دِینَهُ بِکُمْ وَ یُظْهِرَکُمْ لِعَدْلِهِ فَیَرُدَّکُمْ فِی أَیَّامِهِ وَ یُقِیمَکُمْ لِخَلْقِهِ ثُمَّ یُمَلِّکَکُمْ فِی أَرْضِهِ فَمَعَکُمْ مَعَکُمْ لَا مَعَ غَیْرِکُمْ وَ إِلَیْکُمْ إِلَیْکُمْ لَا إِلَی عَدُوِّکُمْ آمَنْتُ بِکُمْ وَ تَوَلَّیْتُ آخِرَکُمْ بِمَا تَوَلَّیْتُ بِهِ أَوَّلَکُمْ وَ بَرِئْتُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکُمْ- الْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ الْأَبَالِسَهِ وَ الشَّیَاطِینِ وَ مِنْ حِزْبِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ وَ مُحِبِّیهِمْ وَ ذَوِیهِمْ وَ الرَّاضِینَ بِهِمْ وَ بِفِعْلِهِمْ الصَّادِّینَ عَنْکُمْ الظَّالِمِینَ لَکُمْ الْجَاحِدِینَ حَقَّکُمْ الْمُفَارِقِینَ لَکُمْ الْغَاصِبِینَ إِرْثَکُمْ وَ الشَّاقِّینَ (۱) فِیکُمْ وَ الْمُنْحَرِفِینَ عَنْکُمْ وَ مِنْ کُلِّ وَلِیجَهٍ دُونَکُمْ.

ص: ۱۵۳

۱- ۱. و الشاکین ظ.

وَ ثَبَّتَنِیَ اللَّهُ أَبَداً مَا حَیِیتُ وَ بَعْدَ وَفَاتِی عَلَی مُوَالاتِکَمْ وَ مَحَبَّتِکَمْ وَ دِینِکَمْ وَ وَفَّقَنِی لِطَاعَتِکَمْ وَ رَزَقَنِی شَفَاعَتَکَمْ.

وَ جَعَلَنِی مِنْ خِیَارِ مَوَالِیکُمُ التَّابِعِینَ مَا دَعَوْتُمْ إِلَیْهِ مِمَّنْ یَقْفُو آثَارَکُمْ وَ یَسْلُکُ سَبِیلَکُمْ وَ یَقْتَدِی (۱) بِهُدَاکُمْ وَ یَقْتَصُّ مِنْهَاجَکُمْ وَ یَکُونُ مِنْ حِزْبِکُمْ وَ یَتَعَلَّقُ بِحَجْزَتِکُمْ وَ یُحْشَرُ فِی زُمْرَتِکُمْ وَ یَکُرُّ فِی رَجْعَتِکُمْ وَ یُمَلَّکُ فِی دَوْلَتِکُمْ وَ یُشَرَّفُ فِی عَافِیَتِکُمْ وَ یُمَکَّنُ فِی أَیَّامِکُمْ وَ تَقَرُّ عَیْنُهُ غَداً بِرُؤْیَتِکُمْ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی مَنْ أَرَادَ اللَّهَ بَدَأَ بِکُمْ وَ مَنْ أَحَبَّهُ اتَّبَعَکُمْ وَ مَنْ وَحَّدَهُ قَبِلَ عَنْکُمْ وَ مَنْ قَصَدَهُ تَوَجَّهَ بِکُمْ لَا أُحْصِی یَا مَوَالِیَّ فَضْلَکُمْ وَ لَا أَعُدُّ ثَنَاءَکُمْ وَ لَا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ کُنْهَکُمْ وَ مِنَ الْوَصْفِ قَدْرَکُمْ.

أَنْتُمْ نُورُ الْأَنْوَارِ وَ هُدَاةُ الْأَبْرَارِ وَ أَئِمَّةُ الْأَخْیَارِ وَ أَصْفِیَاءُ الْجَبَّارِ بِکُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَ بِکُمْ یَخْتِمُ وَ بِکُمْ یُمْسِکُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَ بِکُمْ یُنَزِّلُ الْغَیْثَ وَ یُنَفِّسُ الْهَمَّ وَ یَکْشِفُ السُّوءَ وَ یَدْفَعُ الضُّرَّ وَ یُغْنِی الْعَدِیمَ وَ یَشْفِی السَّقِیمَ بِمَنْطِقِکُمْ نَطَقَ کُلُّ لِسَانٍ وَ بِکُمْ سَبَّحَ السُّبُّوحُ الْقُدُّوسُ وَ بِتَسْبِیحِکُمْ جَرَتِ الْأَلْسُنُ بِالتَّسْبِیحِ فِیکُمْ نَزَلَتْ رُسُلُهُ وَ عَلَیْکُمْ هَبَطَتْ مَلَائِکَتُهُ وَ إِلَیْکُمْ بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِینُ وَ آتَاکُمُ اللَّهُ مَا لَمْ یُؤْتِ أَحَداً مِنَ الْعَالَمِینَ.

طَأْطَأَ کُلُّ شَرِیفٍ لِشَرَفِکُمْ وَ بَخَعَ کُلُّ مُتَکَبِّرٍ لِطَاعَتِکُمْ وَ خَضَعَ کُلُّ جَبَّارٍ لِفَضْلِکُمْ وَ ذَلَّ کُلُّ شَیْ ءٍ لَکُمْ وَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِکُمْ فَفَازَ الْفَائِزُونَ بِکُمْ وَ بِکُمْ یُسْلَکُ إِلَی الرِّضْوَانِ وَ عَلَی مَنْ یَجْحَدُ وَلَایَتَکُمْ یَغْضَبُ الرَّحْمَنُ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی ذِکْرُکُمْ فِی الذَّاکِرِینَ وَ أَسْمَاؤُکُمْ فِی الْأَسْمَاءِ وَ أَجْسَادُکُمْ فِی الْأَجْسَادِ وَ أَرْوَاحُکُمْ فِی الْأَرْوَاحِ وَ أَنْفُسُکُمْ فِی النُّفُوسِ فَمَا أَحْلَی أَسْمَاءَکُمْ وَ أَکْرَمَ نُفُوسَکُمْ وَ أَعْظَمَ شَأْنَکُمْ وَ أَجَلَّ أَخْطَارَکُمْ وَ أَعْلَی أَقْدَارَکُمْ وَ أَوْفَی عَهْدَکُمْ وَ أَصْدَقَ وَعْدَکُمْ.

۱- ۱. یهتدی خ ل.

كَلَامُكَمْ نُورٌ وَ أَمْرُكُمْ رُشْدٌ وَ وَصِيَّتُكَمْ تَقْوَى وَ فِعْلُكَمُ الْخَيْرُ وَ عَادَتُكَمُ الْإِحْسَانُ وَ سَجِيَّتُكَمُ الْكَرَمُ وَ شَأْنُكَمُ الْحَقُّ وَ رَأْيُكَمْ عِلْمٌ وَ حَزْمٌ إِنْ ذُكِرَ الْخَيْرُ كُنْتُمْ أَوَّلَهُ وَ أَصْلَهُ وَ فَرْعَهُ وَ مَعْدِنَهُ وَ مَأْوَاهُ وَ مُنْتَهَاهُ.

بِأَبِى أَنْتُمْ وَ أُمِّى وَ نَفْسِى كَيْفَ أَصِفُ حُسْنَ ثَنَائِكُمْ وَ أُحْصِى جَمِيلَ بَلَائِكُمْ وَ بِكُمْ أَخْرَجَنَا اللَّهُ مِنَ الذُّلِّ وَ أَطْلَقَ عَنَّا رَهَائِنَ الْغُلِّ وَ وَضَعَ عَنَّا الْآصَارَ وَ فَرَّجَ عَنَّا غَمَرَاتِ الْكُرُوبِ وَ أَنْقَذَنَا مِنْ شَفَا حُفْرَهٍ مِنَ النَّارِ بِمُوَالاتِكُمْ أَظْهَرَ اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا وَ أَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا وَ بِمُوَالاتِكُمْ تَمَّتِ الْكَلِمَهُ وَ عَظُمَتِ النِّعْمَهُ وَ ائْتَلَفَتِ الْفُرْقَهُ وَ بِمُوَالاتِكُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَهُ الْمُفْتَرَضَهُ وَ أَعْظِمْ بِهَا طَاعَهً وَ لَكُمُ الْمَوَدَّهُ الْوَاجِبَهُ وَ أَكْرِمْ بِهَا مَوَدَّهً لَكُمُ الدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَهُ وَ الْأَنْوَارُ الزَّاهِرَهُ وَ الْمَقَامُ الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ وَ الْجَاهُ الْعَظِيمُ وَ الْقَدْرُ الْجَلِيلُ وَ الشَّأْنُ الْكَبِيرُ وَ الشَّفَاعَهُ الْمَقْبُولَهُ.

رَبَّنا آمَنَّا بِما أَنْزَلْتَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ رَبَّنا لا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنا وَ هَبْ لَنا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَهً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِياً يُنادِى لِلْإِيمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ مُجَاباً وَ مُسْمِعاً جَلِيلًا وَ مُنَادِياً عَظِيماً لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَيْتَ وَ تَجَالَلْتَ وَ تَكَبَّرْتَ وَ تَعَظَّمْتَ وَ تَقَدَّسْتَ لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَ سَعْدَيْكَ إِقْرَاراً بِرُبُوبِيَّتِكَ وَ إِيقَاناً بِكَ وَ تَصْدِيقاً بِكِتَابِكَ وَ وَفَاءً بِعَهْدِكَ هَا أَنَا ذَا عَبْدُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ تَلْبِيَهَ الْخَائِفِ مِنْكَ الرَّاجِى لَكَ الْمُسْتَجِيرِ بِكَ رَضِينَا وَ أَحْبَبْنَا وَ سَمِعْنا وَ أَطَعْنا غُفْرانَكَ رَبَّنا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ وَ أَنْتَ إِلَهُنَا وَ مَوْلَانَا لَبَّيْكَ دَاعِىَ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَمْ يُجِبْكَ بِدَنِى وَ لَمْ أُدْرِكْ نُصْرَتَكَ فَهَا أَنَا ذَا عَبْدُكَ وَ زَائِرُكَ وَ زَائِرُ آلِكَ وَ عِتْرَتِكَ وَ الْمُحِلُّ بِسَاحَتِكُمْ (۱) قَدْ أَجَابَكُمْ قَلْبِى وَ نَفْسِى وَ رُوحِى وَ سَمْعِى وَ بَصَرِى بِالتَّسْلِيمِ وَ الْإِيمَانِ بِكَ وَ بِأَخِيكَ وَ وَصِيِّكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ ابْنَتِكَ فَاطِمَهَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ سِبْطَيْكَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ

۱- ۱. و الوافد اليكم خ.

سَيِّدَىْ شَبَابِ أَهْلِ الْجِنَانِ وَ بِالْأَدِلَّاءِ عَلَى اللَّهِ الْأَئِمَّهِ مِنْ عِتْرَتِکَ وَ ذُرِّيَّتِکَ الطَّاهِرِينَ وَ نُصْرَتِى لَکُمْ مُعَدَّهٌ حَتَّى يَحْکَمَ اللَّهُ بِإِذْنِهِ وَ هُوَ خَيْرُ الْحاکِمِينَ.

لَبَّيْکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَعْياً إِلَيْکَ وَ إِقْبَالًا لَبَّيْکَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ تَعَلُّقاً بِحَبْلِکَ وَ اعْتِصَاماً لَبَّيْکَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ تَعَوُّداً بِکَ وَ لِوَاذاً لَبَّيْکَ يَا نُورَ اللَّهِ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَا خِيَرَهَ اللَّهِ يَا أَبَا الْقَاسِمِ تَذَلُّلًا لِعِزَّتِکَ وَ طَاعَهً لِأَمْرِکَ وَ قَبُولًا لِقَوْلِکَ وَ دُخُولًا فِى نُورِکَ وَ إِيمَاناً بِکَ وَ بِأَخِيکَ وَ وَصِيِّکَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ آلِکَ وَ عِتْرَتِکَ الطَّاهِرِينَ وَ تَصْدِيقاً بِمَا جِئْتَنَا بِهِ مِنْ عِنْدِ رَبِّکَ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئاتِنا وَ تَوَفَّنا مَعَ الْأَبْرارِ رَبَّنا وَ آتِنا ما وَعَدْتَنا عَلى رُسُلِکَ وَ لا تُخْزِنا يَوْمَ الْقِيامَهِ إِنَّکَ لا تُخْلِفُ الْمِيعادَ رَبَّنا آتِنا فِى الدُّنْيا حَسَنَهً وَ فِى الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنا بِرَحْمَتِکَ عَذابَ النَّارِ سُبْحانَ رَبِّنا إِنْ كانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولًا سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّى أُشْهِدُکَ أَنَّ هَذِهِ قُبُورُ أَوْلِيَائِکَ وَ مَشَاهِدُهُمْ وَ آثَارُهُمْ وَ مَغِيبُهُمْ وَ مَعَارِجُهُمْ الْفَائِزِينَ بِکَرَامَتِکَ الْمُفَضَّلِينَ عَلَى خَلْقِکَ الَّذِينَ عَرَّفْتَهُمْ تِبْيَانَ كُلِّ شَىْ ءٍ وَ حَبَوْتَهُمْ بِمَوَارِيثِ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَعَلْتَهُمْ حُجَجَکَ عَلَى بَرِيَّتِکَ وَ أُمَنَاءَکَ عَلَى وَحْيِکَ وَ خُزَّانَکَ عَلَى وَحْيِکَ اللَّهُمَّ فَبَلِّغْ أَرْوَاحَهُمْ وَ أَجْسَادَهُمْ فِى هَذِهِ السَّاعَهِ وَ فِى كُلِّ وَقْتٍ وَ أَوَانٍ وَ حِينٍ وَ زَمَانٍ مِنَّا السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُمُ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ تَسْمَعُونَ الْکَلَامَ وَ تَرُدُّونَ السَّلَامَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ وَ قَوْلُکَ الْحَقُّ وَ بَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ اللَّهُمَّ إِنِّى قَدْ آمَنْتُ بِکَ وَ بِهِمْ وَ صَدَّقْتُ وَ سَمِعْتُ وَ أَطَعْتُ وَ أَسْلَمْتُ فَلَا تُوقِفْنِى أَبَداً مَوَاقِفَ الْخِزْىِ فِى الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ أَعْطِنِى سُؤْلِى وَ اجْعَلْ صَلَوَاتِى بِهِمْ مَقْبُولَهً وَ دُعَائِى بِهِمْ مُسْتَجَاباً وَ سَعْيِى بِهِمْ مَشْکُوراً وَ ذَنْبِى بِهِمْ مَغْفُوراً وَ

ذِكْرِی بِهِمْ رَفِیعاً وَ كَعْبِی بِهِمْ عَالِیاً وَ یَقِینِی بِهِمْ ثَابِتاً وَ رُوحِی بِهِمْ سَلِیمَهً وَ جِسْمِی بِهِمْ مُعَافًی مَرْزُوقاً سَعِیداً رَشِیداً تَقِیّاً عَالِماً زَاهِداً مُتَوَاضِعاً حَافِظاً زَكِیّاً فَقِیهاً مُوَفَّقاً مَعْصُوماً مُؤَیَّداً قَوِیّاً عَزِیزاً وَ لَا تَقْطَعْ بِی عَنْهُمْ وَ لَا تُفَرِّقْ بَیْنِی وَ بَیْنَهُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ.

الْوَدَاعُ فَإِذَا أَرَدْتَ وَدَاعَهُمْ فَقُلْ سَلَامُ اللَّهِ وَ تَحِیَّاتُهُ وَ رَحْمَتُهُ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَی خِیَرَهِ اللَّهِ وَ أَصْفِیَائِهِ وَ أَحِبَّائِهِ وَ حُجَجِهِ وَ أَوْلِیَائِهِ مُحَمَّدٍ رَسُولِهِ وَ آلِهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیٍّ الْحَسَنِ الْحُسَیْنِ عَلِیٍّ مُحَمَّدٍ جَعْفَرٍ مُوسَی عَلِیٍّ مُحَمَّدٍ عَلِیٍّ الْحَسَنِ الْخَلَفِ الصَّالِحِ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ جَمِیعاً السَّلَامُ وَ الرَّحْمَهُ السَّلَامُ عَلَی خَالِصَهِ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ وَ صَفْوَتِهِ مِنْ بَرِیَّتِهِ وَ أُمَنَائِهِ عَلَی وَحْیِهِ وَ حُجَجِهِ عَلَی عِبَادِهِ وَ خُزَّانِهِ عَلَی عِلْمِهِ وَ عَلَیْهِمْ مِنَ اللَّهِ دَائِمُ الصَّلَوَاتِ وَ زَاكِی الْبَرَكَاتِ وَ نَامِی التَّحِیَّاتِ السَّلَامُ عَلَیْكُمْ مَوَالِیَّ أَئِمَّتِی وَ قَادَتِی وَ نِعْمَ الْمَوَالِی وَ الْأَئِمَّهُ وَ الْقَادَهُ أَنْتُمْ وَ السَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَ السَّلَامُ لَكُمْ مِنِّی قَلِیلٌ السَّلَامُ عَلَیْكُمْ آلَ یَاسِینَ سَلَاماً كَثِیراً طَیِّباً مُبَارَكاً مُتَتَابِعاً سَرْمَداً دَائِماً أَبَداً كَمَا أَنْتُمْ أَهْلُهُ مِنِّی وَ مِنْ وَالِدَیَّ وَ أَهْلِی وَ وُلْدِی وَ إِخْوَتِی وَ أَخَوَاتِی وَ مِنْ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْیَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ عَلَیْكُمْ سَلَامَ مُوَدِّعٍ لَا سَئِمٍ وَ لَا قَالٍ وَ لَا غَالٍ (۱) وَ رَحْمَتُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَیْكُمْ أَهْلَ الْبَیْتِ إِنَّهُ حَمِیدٌ مَجِیدٌ غَیْرَ رَاغِبٍ عَنْكُمْ وَ لَا مُنْحَرِفٍ عَنْكُمْ وَ لَا مُؤْثِرٍ عَلَیْكُمْ وَ لَا زَاهِدٍ فِی قُرْبِكُمْ وَ لَا أَبْتَغِی بِكُمْ بَدَلًا وَ لَا عَنْكُمْ حِوَلًا وَ لَا أَتَّخِذُ بَیْنَكُمْ سُبُلًا وَ لَا أَشْتَرِی بِكُمْ ثَمَناً لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیَارَتِكُمْ وَ تَعْظِیمِ ذِكْرِكُمْ وَ تَفْخِیمِ أَسْمَائِكُمْ وَ إِتْیَانِ مَشَاهِدِكُمْ وَ آثَارِكُمْ وَ الصَّلَاهِ لَكُمْ وَ التَّسْلِیمِ عَلَیْكُمْ بَلْ جَعَلَهُ اللَّهُ مَثَابَهً لَنَا وَ أَمْناً فِی دُنْیَانَا وَ آخِرَتِنَا وَ ذِكْراً وَ نُوراً لِمَعَادِنَا وَ أَمَاناً وَ إِیمَاناً لِمُنْقَلَبِنَا وَ مَثْوَانَا.

ص: ۱۵۷

۱- ۱. و لا مال ظ.

وَ جَعَلَنِیَ اللَّهُ مِمَّنِ انْقَلَبَ عَنْ زِیَارَتِکُمْ وَ ذِکْرِکُمْ وَ الصَّلَاهِ لَکُمْ وَ التَّسْلِیمِ عَلَیْکُمْ مُفْلِحاً مُنْجِحاً غَانِماً سَالِماً مُعَافاً غَنِیّاً فَائِزاً بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَ رَحْمَتِهِ وَ فَضْلِهِ وَ کِفَایَتِهِ وَ نَصْرِهِ وَ أَمْنِهِ وَ مَغْفِرَتِهِ وَ نُورِهِ وَ هُدَاهُ وَ حِفْظِهِ وَ کِلَاءَتِهِ وَ تَوْفِیقِهِ وَ عِصْمَتِهِ وَ رَزَقَنِیَ الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ أَبَداً مَا أَبْقَانِی رَبِّی إِلَیْکُمْ بِنِیَّهٍ وَ إِیمَانٍ وَ تَقْوَی وَ إِخْبَاتٍ وَ نُورٍ وَ إِیقَانٍ وَ أَرْزَاقٍ مِنْ فَضْلِهِ وَاسِعَهٍ طَیِّبَهٍ دَارَّهٍ هَنِیئَهٍ مَرِیئَهٍ سَلِیمَهٍ مِنْ غَیْرِ کَدٍّ وَ لَا مَنٍّ مِنْ أَحَدٍ وَ نِعْمَهٍ سَابِغَهٍ وَ عَافِیَهٍ سَالِمَهٍ وَ أَوْجَبَ لِی مِنَ الْحَیَاهِ وَ الْکَرَامَهِ وَ الْبَرَکَهِ وَ الصَّلَاحِ وَ الْإِیمَانِ وَ الْمَغْفِرَهِ وَ الرِّضْوَانِ مِثْلَ مَا أَوْجَبَ لِأَوْلِیَائِهِ وَ صَالِحِی عِبَادِهِ مِنْ زُوَّارِهِمْ وَ وَافِدِیهِمْ وَ مُوَالِیهِمْ وَ مُحِبِّیهِمْ وَ حِزْبِهِمْ وَ شِیعَتِهِمْ الْعَارِفِینَ حَقَّهُمُ الْمُوجِبِینَ طَاعَتَهُمُ الْمُدْمِنِینَ ذِکْرَهُمُ الرَّاغِبِینَ فِی زِیَارَتِهِمُ الْمُنْتَظِرِینَ أَیَّامَهُمُ الْمُطِیعِینَ لَهُمُ الْمُتَقَرِّبِینَ بِذَلِکَ إِلَیْکَ وَ إِلَیْهِمُ اللَّهُمَّ أَنْتَ خَیْرُ مَنْ وَفَدَتْ إِلَیْهِ الرِّجَالُ وَ شُدَّتْ إِلَیْهِ الرِّحَالُ وَ صُرِفَتْ نَحْوَهُ الْآمَالُ وَ ارْتُجِیَ لِلرَّغَائِبِ وَ الْإِفْضَالِ وَ أَنْتَ یَا سَیِّدِی أَکْرَمُ مَأْتِیٍّ وَ أَکْرَمُ مَزُورٍ وَ قَدْ جَعَلْتَ لِکُلِّ زَائِرٍ کَرَامَهً وَ لِکُلِّ وَافِدٍ تُحْفَهً وَ لِکُلِّ سَائِرٍ عَطِیَّهً وَ لِکُلِّ رَاجٍ ثَوَاباً وَ لِکُلِّ مُلْتَمِسٍ مَا عِنْدَکَ جَزَاءً وَ لِکُلِّ رَاغِبٍ إِلَیْکَ هِبَهً وَ لِکُلِّ مَنْ فَزِعَ إِلَیْکَ رَحْمَهً وَ لِکُلِّ مُتَضَرِّعٍ إِلَیْکَ إِجَابَهً وَ لِکُلِّ مُتَوَسِّلٍ إِلَیْکَ عَفْواً وَ قَدْ جِئْتُکَ زَائِراً لِقُبُورِ أَحِبَّائِکَ وَ أَوْلِیَائِکَ وَ خِیَرَتِکَ مِنْ عِبَادِکَ وَافِداً إِلَیْهِمْ نَازِلًا بِفِنَائِهِمْ قَاصِداً لِحَرَمِهِمْ رَاغِباً فِی شَفَاعَتِهِمْ مُلْتَمِساً مَا عِنْدَهُمْ رَاجِیاً لَهُمْ مُتَوَسِّلًا إِلَیْکَ بِهِمْ وَ حَقٌّ عَلَیْکَ أَلَّا تُخَیِّبَ سَائِلَهُمْ وَ وَافِدَهُمْ وَ النَّازِلَ بِفِنَائِهِمْ وَ الْمُنِیخَ بِسَاحَتِهِمْ مِنْ حِزْبِهِمْ وَ أَشْیَاعِهِمْ وَ وَقَفْتُ بِهَذَا الْمَقَامِ الشَّرِیفِ رَجَاءَ مَا عِنْدَکَ لِزُوَّارِهِمْ وَ الْمُطِیعِینَ لَهُمْ مِنَ الرَّحْمَهِ وَ الْمَغْفِرَهِ وَ الْفَضْلِ وَ الْإِنْعَامِ فَلَا تَجْعَلْنِی مِنْ أَخْیَبِ وَفْدِکَ وَ وَفْدِهِمْ وَ أَکْرِمْنِی بِالْجَنَّهِ وَ مُنَّ عَلَیَّ بِالْمَغْفِرَهِ وَ جَمِّلْنِی بِالْعَافِیَهِ وَ أَجِرْنِی بِالْعِتْقِ مِنَ النَّارِ وَ أَوْسِعْ عَلَیَّ رِزْقَکَ الْحَلَالَ وَ فَضْلَکَ الْوَاسِعَ الْجَزِیلَ وَ ادْرَأْ عَنِّی أَبَداً

شَرَّ كُلِّ ذِی شَرٍّ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ.

بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی یَا سَادَتِی أَتَقَرَّبُ بِکُمْ إِلَی اللَّهِ وَ أَتَوَجَّهُ بِکُمْ إِلَی اللَّهِ وَ أَطْلُبُ بِکُمْ حَاجَتِی مِنَ اللَّهِ جَعَلَنِیَ اللَّهُ بِکُمْ وَجِیهاً فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ.

بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی تَحَنَّنُوا عَلَیَّ وَ ارْحَمُونِی وَ اجْعَلُونِی مِنْ هَمِّکُمْ وَ اذْکُرُونِی عِنْدَ رَبِّکُمْ وَ کُونُوا عِصْمَتِی وَ صَیِّرُونِی مِنْ حِزْبِکُمْ وَ شَرِّفُونِی بِشَفَاعَتِکُمْ وَ مَکِّنُونِی فِی دَوْلَتِکُمْ وَ احْشُرُونِی فِی زُمْرَتِکُمْ وَ أَوْرِدُونِی حَوْضَکُمْ وَ أَکْرِمُونِی بِرِضَاکُمْ وَ أَسْعِدُونِی بِطَاعَتِکُمْ وَ خُصُّونِی بِفَضْلِکُمْ وَ احْفَظُونِی مِنْ مَکَارِهِ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ شَرِّ الْإِنْسِ وَ الْجِنِّ وَ کُلِّ ذِی شَرٍّ بِقُدْرَتِکُمْ فَبِذِمَّهِ اللَّهِ وَ ذِمَّتِکُمْ وَ جَلَالِ اللَّهِ وَ کِبْرِیَاءِ اللَّهِ وَ مُلْکِ اللَّهِ وَ سُلْطَانِ اللَّهِ وَ عَظَمَهِ اللَّهِ وَ عِزِّ اللَّهِ وَ کَلِمَاتِهِ الْمُبَارَکَاتِ أَمْتَنِعُ وَ أَحْتَرِسُ وَ أَسْتَجِیرُ وَ أَسْتَغِیثُ وَ أَحْتَرِزُ وَ أَهْلِی وَ وُلْدِی وَ مَالِی وَ إِخْوَانِیَ الْمُؤْمِنِینَ أَبَداً فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ مِنْ کُلِّ سُوءٍ وَ بِکُمْ أَرْجُو النَّجَاهَ وَ أَطْلُبُ الصَّلَاحَ وَ آمُلُ النَّجَاحَ وَ أَسْتَشْفِی مِنْ کُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ وَ إِلَیْکُمْ مَفَرِّی مِنْ کُلِّ خَوْفٍ وَ عَلَیْکُمْ مُعَوَّلِی عِنْدَ کُلِّ شِدَّهٍ وَ رَخَاءٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی آلِ مُحَمَّدٍ کَمَا أَنْتَ وَ هُمْ أَهْلُهُ وَ أَدْخِلْنِی فِی کُلِّ خَیْرٍ دَعَوْا إِلَیْهِ وَ دَلُّوا عَلَیْهِ وَ أَمَرُوا بِهِ وَ رَضُوا بِهِ قَوْلًا وَ فِعْلًا وَ نَجِّنِی بِهِمْ مِنْ کُلِّ مَکْرُوهٍ وَ أَخْرِجْنِی مِنْ کُلِّ سُوءٍ وَ اعْصِمْنِی مِنْ کُلِّ مَا نَهَوْا عَنْهُ وَ أَنْکَرُوهُ وَ خَوَّفُوا مِنْهُ وَ حَذَّرُوهُ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ فَرَجَنَا بِهِمْ وَ أَهْلِکْ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَ الْجِنِّ وَ بَلِّغْ أَرْوَاحَهُمْ وَ أَجْسَادَهُمْ أَبَداً مِنِّی السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَیْنَا مِنْهُمُ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَیْهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

**[ترجمه]سپس بدان هنگامی که این زیارت را در نسخه اصلی تصحیح شده قدیمی از نوشته‌های اصحاب پیشینمان دیدم، که آن را در ابتدای کتابمان، به «کتاب العتیق» نام نهادیم که گسترده‌تر از این زیارت است که در اینجا آوردیم؛ علاوه بر این که اختلافاتی در بین الفاظ آن وجود داشت؛ از این رو بهتر دیدم که آن را بیاورم، و آن را زیارت سوم قرار دادم:

زیارت سوم: گفته است: هرگاه به مرقد آنها رسیدی، بگو: حمد و ستایش مخصوص پروردگار جهانیان است، او بخشایشگر و مهربان است، کسی که مانندی برای او وجود ندارد، و او شنوا و دانا است، و هیچ خدایی جز الله پادشاه حقیقی و آشکار، وجود ندارد، و خداوند، پروردگار عرش بزرگ، پاک و منزه است؛ درودها و تحیت‌ها و مهربانی و آمرزش و رضوان و فضل و کرامت و رحمت و برکت‌های خداوند، و درودهای فرشتگان مقرّب او، و پیامبران فرستاده شده‌اش، و شهیدان و صدیقان، و بندگان نیک او، و هر کس از اولین و آخرین که تسبیح خدا کند، به گنجایش همه آسمان‌ها و زمین‌ها، و به گنجایش همه چیزها، و به تعداد همه چیزها، تا ابد، و مانند ابد، و بعد از ابد مانند ابد، و چندین برابر تمامی آن، و در همه آنها به صورت سرمدی و پیوسته، به همراه جاودانگی فرمانروایی خداوند و بقای صورت بزرگوارانه او، بر آقای فرستادگان، و آخرین پیامبران، و امام پرهیزکاران، و سرپرست مؤمنان، و پناه جهانیان، و چراغ بینندگان، و امان بیمناکان، و دنباله‌رو ایمان، و همنشین قرآن، و نور نورها، و هدایت‌گر نیکوکاران، و ستون خداوند جبار، و حجت او بر جهانیان، و برگزیدگان او از میان پیشینیان و پسینیان، محمد پسر عبدالله، پیامبر و فرستاده و دوست و برگزیده و خاص و خالص و رحمت و نور و نماینده و امانتدار و حجاب و چشم و یاد و ولیّ و و کنار و راه او، و دستاویز محکم، و ریسمان استوار، و برهان آشکار، و مثل اعلا، و دعوت نیکو، و نشانه بزرگ، و حجت با عظمت، و فرستاده بزرگوار، و مهرورز و مهربان، و نیرومند و شکست ناپذیر و شفاعت کننده و فرمانروا، و بر تمامی امامان، باد. سلام بر:

امیرالمؤمنین علی، و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و واپسین جانشین، مهدی؛ بر او و بر آنـان، که پاکـان و پاکیزگان و فرمانبرداران و مقرّب درگاه خداونـد هستند، بر همه آنان درود و رحمت باد. برترین سلام خدا و فراوان‌ترین رحمت او، و پاک‌ترین تحیت‌ها، و شریف‌ترین درودها، و بزرگ‌ترین برکت‌های او، تا ابد و از سوی تمامی مردان و زنان با ایمان، زنـده و مرده، از جانب من و پـدر و مادر و خانواده و فرزنـدان و برادران و خواهران و خانواده و نزدیکان من، در مـدت باقیمانـده عمر من، و بعـد از وفاتم، و تا آن زمان که خورشـید طلوع و غروب کند، بر او و بر همه آنان باد؛ سـلام خداوند بر آنها در میان پیشینیان باد؛ سلام خداوند بر آنها در میان پسینیان باد؛ و سلام خداوند بر آنها در روزی که مردم برای پروردگار جهانیان بر می‌خیزند، باد.

سلام بر تو ای پیامبر، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد؛ سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای برگزیده خداوند از آفریدگانش، و بهترین او از میان مخلوقاتش؛ سـلام بر تو ای امانتدار خدا بر رسالت، و امور بزرگ او، پایان بخش گذشتگان، و باز کننده آنچه بسته شده - . گره زده شده. خ ل -

است، و سیطره یافته بر همه آنها؛ و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد؛ سلام بر تو ای پیشوای فرستادگان، سلام بر تو ای آخرین پیامبران، سـلام بر تو ای امام پرهیزکاران، سـلام بر تو ای سـرپرست مؤمنان، سلام بر تو ای سرور مسلمانان، سلام بر تو ای حجت خداوند بر جهانیان، سلام بر تو ای بنده خالص خدا، و دوست و حبیب و برگزیده او از گذشتگان و آیندگان، سلام بر تو ای مژده دهنده و بیم دهنده، سـلام بر تو ای محمد پسر عبدالله، سلام بر تو ای اباالقاسم و بر خاندان تو؛ و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد.

سلام بر شـما ای خاندان نبوت، و جایگاه رسالت، و مرکز فرود آمدن و بالا رفتن فرشـتگان، و جای فرود آمدن وحی، و معدن رحمت، و جایگـاه آرامش، و گنجینه‌داران دانش، و سر حـد نهـایی بردبـاری، و اصول و اساس کرم و بزرگواری، و پیشوایان ملّت‌ها، و در اختیار دارنـدگان نعمت‌ها، و ریشه و اصل نیکان، و استوانه‌های خداوند جبار، و سـیاست مداران امور بندگان، و پـایه‌هـا و سـتون‌هـای شـهرها، و درهای ایمان، و امانتـداران خداونـد رحمان، و نژاد پیامبران، و زبـده رسولان، و آل یاسـین، و خانواده انتخاب شده پروردگار جهانیان؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شـما باد. سـلام بر شما پیشوایان هدایت، و چراغ‌های تـاریکی، و اهل تقوی، و نشانه های پرهیزکاری و صاحبان خرد، و دارنـدگان عقل و هوشـیاری، سـروران مخلوقات، و ماه‌های تابان دنیا، و وارثان پیامبران، و نمونه والا، و اهل دعوت نیکو، و حجّت های خـدا بر کسانی که در آسـمان و زمین و آخرت و دنیا هستند ؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد.

سلام بر جایگـاه‌های شـناخت خـدا، و مسکن‌های برکت خـدا، و کان‌های حکمت و فرزانگی خـدا، و گنجوران علم خـدا، و نگهبانان راز خدا، و حاملان کتاب خدا، ‌*و وارثان رسول خدا صـلی الله علیه و آله؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شـما باد. سلام بر دعوت کننـدگان به سوی خـدا، و رهنمایان به سوی خـدا، و اذن‌دارنـدگان از سوی خـدا، و برپا کنندگان حق خدا، و سخن گویان از طرف خدا، و استقرار یافتگان در فرمان خدا، و وارستگان در طاعت خدا - . در یکتا پرستی خدا. خ - ،

و اعتراف کننـدگان به دین خـدا، و کاملان در دوستی و محبّت خدا، و بندگان گرامی او، آنان که در گفتار به خداوند پیشـی نگیرند، و آنان که به دستورش عمل کنند؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد.

سلام بر امامان دعوت کننـده به خـدا، و راهنمایان به سوی خدا، و کسانی که از طرف خداوند خبر میدهند، و قیام کنندگان به حق خـدا، و گوینـدگان از طرف خدا، و بسـیار عمل کنندگان به امر خدا، و مخلصان در طاعت خدا، و آشـکار بیان کنندگان دین خدا، و کاملان در محبت خدا، و بندگان گرامی خداوند کسانی که در سخن از او پیشی نمی گیرند و به امر او عمل می کننـد، و رحمت و برکـات خداونـد بر ایشـان بـاد. سـلام بر امامان دعوت کننـده به سوی خـدا، و پیشوایان هـدایتگر، و آقایان سرپرسـت، و دفـاع کننـدگان و حامیـان - از دین خـدا - ، و شـیرمردان آب - حیـات - رساننـده، و اهـل ذکر، و فرمانـداران و نمایندگان خدا، و باقی‌نهاده‌های خدا و برگزیدگان او، و خاصان او و گروه او و چشم او، و حجّت او و کنار او، و راه او و نور او؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد.

گواهی می‌دهم که هیچ خدایی جز الله نیست، یگانه است و هیچ شریکی ندارد؛ همان گونه که خدا برای خودش گواهی داده است، و فرشـتگانش و دانشـمندان از آفریدگانش بر آن گواهی داده‌اند، هیچ خدایی جز او که شـکست ناپذیر و حکیم است، وجود نـدارد؛ و گواهی می‌دهم که محمّـد، بنـده او، و فرسـتاده انتخاب شده او، و پیامبر مورد امید او، و دوست برگزیده او، و امانتدار پسـندیده اوست که او را بیم دهنده‌ای در میان پیشـینیان، و فرستاده‌ای برای پسینیان، با هدایت و آیین حق فرستاد، تا بر همه آیین‌ها پیروز کند، و گرچه مشـرکان خوش نداشـته باشـند؛ پس حضـرت صـلی الله علیه و آله، آنچه را که به آن امر شده بـود آشـکارا بیـان کرد و آنچـه را کـه به او واگـذار شـده بـود، تبلیغ نمـود، و امتش را نصـیحت کرد، و در راه پروردگـارش مجاهدت نمود، و با حکمت و پند نیکو به سوی او فرا خواند، و بر آزارهایی که در راه خدا به او وارد آمد، شـکیبایی نمود، او را صادقانه و از روی تصدیق و با شکیبایی و حسابگرانه، و نه از روی سستی و همراه با کوتاهی، بندگی کرد، تا از دنیا رفت.

گواهی می‌دهم که دین همـان گونه است که وضع کرد، و کتـاب همـان گونه است که تلاوت نمود، و حلال همان است که حلال دانست، و حرام همـان است که حرام شـمرد، و تمییز حق و باطل همان است که به آن حکم کرد، و حق همان است که گفت، و هـدایت همان است که به آن امر نمود؛ و گواهی می‌دهم کسانی که او را تکـذیب کردنـد و با او مخالفت نمودند، و بر او دروغ بستند، و حق او را نادیده گرفتند، و فضل او را انکار نمودند، و او را متهم ساختند، و به جانشین او ظلم کردند، و با او دشـمنی نمودند، و خلافت او را غصب کردند، و پیمان وی نسبت به او را گسسـتند، و بیعت حضرت را برای او شکستند، و اساس ظلم و سـتم و دشـمنی بر خاندان او را بنیان نهادند، و آنها را کشتند و غیر از ایشان را به سرپرستی گرفتند، چنین کسانی در پایین‌ترین مرتبه جهنم، عـذاب دردناک را خواهنـد چشـید، عـذاب از آنان تخفیف نمی یابـد و آنها در آنجا نومیدند؛ آنها مورد نفرین خداوند، و سر خود را از خواری به زیر افکنده‌اند؛ پس پشیمانی و رسوایی طولانی را با افراد بسیار پست و بد،

ببیننـد، و بـا صورت‌هـای خود بر آتش افتـاده‌انـد؛ و گواهی می‌دهم کسـانی که به او ایمان آوردنـد و او را تصـدیق نمودنـد و یاری‌اش کردنـد و محترمش شـمردند، و به او پاسـخ مثبت دادنـد، و عزیزش داشـتند و از او پیروی نمودند، و نوری را که با او نـازل شـده است، پیروی کردنـد، فقـط آنهـا رسـتگاران هسـتند، و در بهشـت پر از نعمـت، و کامیـابی بزرگ، و خرسـندی و شادمانی، و ملک بزرگ و ثواب جاوادنه در مقام بزرگوارانه خواهند بود.

پس خداوند او را با بهترین پاداش، و بهترین آنچه پیامبری از امت خود، و فرسـتاده شده‌ای از کسانی که به سوی آنها فرسـتاده شـده، پاداش گرفته است، از سوی ما پاداش دهـد؛ و بهترین نوع فضـیلت‌ها را به او اختصاص دهـد، و او را به والاترین شـکوه

بزرگواران، از درجات بلند مرتبه در اعلی علیین، در باغ‌ها و جوی‌ها، در جایگاه صدق و راستی نزد پادشاه مقتدر، برساند؛ و به او آنقدر عطا کند تا خشنود شود، و بعد از خشنودی نیز بر آن بیفزاید، و او را نزدیک‌ترین خلق برای همنشینی خود، و مقرّب‌ترین آنان، و والاترینشان در جاه و مقام، و بلندمرتبه‌ترینشان در نزد خود، و بهترینشان بر او در حمد و ثناء، و نخستین سخن گویندگان با او، و پرطرفدارترین پیامبران، و با نصیب‌ترین خلق، و بهرمنده‌ترین آنها در هر خیر که او تقسیم کننده آن بین آنها است، قرار دهد؛ و پاداش او را از سوی تمامی مؤمنان، از اولین و آخرینشان، به خوبی عطا کند.

و گواهی می‌دهم که شما پیشوایان رشد یافته و راه یافته، وارستگان گرامی، مقرّبان پرهیزکار، برگزیدگان فرمانبردار خدا، قیام کنندگان به فرمان او، انجام دهندگان خواسته او، دست یافتگان به مقام کرامت او هستید.

او به علم خود شما را برگزید، و برای خود پرورش داد، و برای اسرار غیبی خود، شما را پسندید، و برای راز خود انتخابتان کرد، و به قدرتش اختیارتان کرد، و به راهنمایی خود عزیزتان نمود، و به دلایل روشنش مخصوصتان داشت، و شما را برای نور خود برگزید، و شما را به روح خود تأیید کرد، و شما را برای جانشینی در زمینش پسندید، و شما را حجّت‌هایی بر آفریدگانش، و یاورانی برای دینش، و نگهبانانی برای حکمش، و گنجینه‌دارانی برای دانشش، و امانتداران حکمتش، و مفسران وحی‌اش، و پایه‌های یکتا پرستی‌اش، و نمایندگانی از سوی او، و گواهانی بر آفریدگانش، و سبب‌هایی به سوی او، و نشانه‌هایی برای بندگانش، و مشعل‌هایی در شهرهایش، و راه‌هایی به سوی بهشتش، و راهنمایانی بر راهش باشید .

خداوند شما را از گناهان نگاه داشت، و از عیب‌ها به دور داشت، و بر امور غیبی امانتدار ساخت، و آفت‌ها را از شما دور ساخت، و از بدی‌ها حفظ نمود، و از آلودگی و گمراهی پاک کرد، و از لغزش‌ها و خطا نگاهتان داشت، و از شما پلیدی را دور کرد، و شما را از فتنه‌ها و گرفتاری‌ها ایمن داشت، و بندگانش را به شما سپرد، و امور را به شما واگذار نمود، و برای شما تدبیر قرار داد، و اسباب را به شما شناساند، و کتاب را در میان شما به ارث گذاشت، و کلیدها را به شما عطا نمود، و آنچه را خلق کرده برای شما تسخیر نمود، شما نیز شوکتش را بزرگ شمردید، و مقامش را بزرگ دانستید، و از عظمتش ترسیدید داشتید، و بزرگواری‌اش را ستودید، و به ذکر او ادامه دادید، و پیمانش را محکم کردید، و گره ریسمان طاعتش را محکم کردید ، و در پنهانی و آشکار برای رضای او خیرخواهی کردید، و مردم را با حکمت و پند نیکو به راه او دعوت کردید، و در راه خشنودی او از جان خود گذشتید، و در مقابل پیشامدهای ناگوار به خاطر او بردباری کردید، و امر او را آشکار نمودید، و کتاب او را تلاوت کردید، و از خشم و گرفتار کردن او ترساندید، و روزهای - ویژه - او را یادآور شدید، و به عهد او وفا نمودید، و نماز را برپا داشتید، و زکات را پرداختید، و امر به معروف و نهی از منکر کردید، و در راه خدا آن طور که باید جهاد و مبارزه کردید، و آنگونه که بهتر است مجادله کردید، تا بالاخره دعوت حق را آشکار، و دشمنان او را ریشه کن ساختید، و دین او را آشکار نمودید، و واجبات او را بیان داشتید، و حدود و مقرراتش را برپا داشتید، و دستورات و احکامش را بیان کردید، و روش او را مقرّر داشتید، و در راه رضای او گام برداشتید، و تسلیم قضا و قدر او شدید، و پیامبران گذشته او را تصدیق کردید.

پس کسی که از شما روی گردانده، از دین خارج گشته است، و آن که ملازم شما بوده، به حق رسیده است، و آن که در حق شما کوتاهی کرده، نابود گردیده است، و حق همراه شما و در میان شما و از جانب شما است و به سوی شما باز می‌گردد، و

شما اهل حق و معدن آن هستید، و میراث نبوت نزد شما است، و بازگشت خلق خدا به سوی شما است، و حسابشان با شما است، و سخنی که حق و باطل را جدا کند نزد شما است، و آیات خدا پیش شما است، و تصمیمات قطعی او درباره شما است، و نور او نزد شما است، و دلیل روشنش از سوی شماست، و امر امامتش واگذار شده به شما است؛ هر کس شما را دوست بدارد، همانا خدا را دوست داشته، و هر کس از شما اطاعت کند، همانا خدا را اطاعت کرده، و هر کس به شما محبّت داشته باشد، همانا به خدا محبّت داشته، و هر کس به شما چنگ زند، همانا به خدا چنگ زده است.

ای سروران من، و چه خوب سرورانی هستید، شاهراه و راه راست، و گواهان در این خانه زودگذر دنیا، و شفاعت کنندگان در خانه پایدار قیامت، و رحمت پیوسته حق، و نشانه پنهان در گنجینه، و امانت نگهداری شده، و آن درگاهی که مردم به وسیله آن آزمایش شوند، شما هستید. هر کس به نزد شما آمد، [به یقین] نجات یافت، و هر کس نیامد، [به یقین] گمراه شد؛ به سوی خدا دعوت می‌کنید،* و به او ایمان دارید، و تسلیم او هستید، و به دستورش عمل می‌کنید، و به سوی راه او ارشاد می‌کنید، و به گفتار او حکم می‌کنید، و به سوی او باز میگردید و تنها او را بزرگ می‌شمرید؛ هر کس با شما دوستی نمود، سعادتمند شد، و هر کس با شما دشمنی کرد هلاک گشت، و هر کس به شما جاهل گشت، دست خالی، و هر کس از شما برید، گمراه گردید؛ و هر کس به شما تمسک جست پیروز گردید، و هر کس به شما پناه آورد ایمن گشت، و هر کس شما را تصدیق نمود سالم ماند، و هر کس به شما پناه آورد، هدایت یافت.

هر کس از شما پیروی کند، بهشت جایگاه او است، و هر کس با شما مخالفت کند، دوزخ جایگاه او است، و هر کس شما را انکار کند، کافر، و هر کس با شما بجنگد، مشرک است؛ و هر کس شما را رد کرد، در ته جهنم جای دارد. گواهی می‌دهم که این مقام و منزلت در گذشته برای شما ثابت بوده، و در آینده نیز برای شما جاری است؛ و همانا نورهای شما و بدن‌هایتان - . و نام‌هایتان. خ ل - و وجودتان و سایه‌تان و روح‌هایتان و سرشتتان یکی است؛ همه آنها گرامی و با عظمت و پربرکت و مقدس و پاک و پاکیزه، و برخی از برخی دیگر است؛ شما همواره در نظر عنایت خدا و در پیش او بودید؛ در ملکوت او فرمان می‌راندید، و برای او جانشینی می‌کردید، و تنها او را تسبیح می‌کردید، و گرداگرد عرش او بودید، و آن را احاطه کرده بودید، تا شما را بر ما گذر داد.

و شما را «در خانه هایی که خدا رخصت داده که [قدر و منزلت] آنها رفعت یابد و نامش در آنها یاد شود؛ در آن [خانه] ها هر بامداد و شامگاه او را نیایش می کنند.» قرار داد؛ مردانی که خود خداوند متعال پاک کردن آن ها را به عهده گرفت؛ و به بندگانش دستور داد تا آنها را بزرگ شمارند؛ و آن خانه ها را بر هر خانه‌ای در زمین که پاک گردانده است، برتری داد؛ و بر هر خانه‌ای که در آسمان پاکش نمود، بلند گردانید؛ نه ارزشی به پای آنها می‌رسد، و نه به بلندای سقف آنها، نظری؛ و نه به زمین آنها نگاه طمع‌باری - . و نه به گسترگی زمین آن. خ ل - ؛ و نه به کنه آن، اندیشه‌ای؛ بشری با ساکنانش برابری نمی‌... کند، هر کسی آرزو می‌کند که کاش از شما بود، ولی شما آرزو نمی‌کنید که کاش از غیر خودتان بودید؛ شما نهایت بزرگواری‌ها و شرافت هستید، و نورها و عزت و مجد و سروری در شما استقرار یافته است، و کسی جز خدای بزرگ و بلند مرتبه، بالاتر از شما و نزدیک‌تر به او، و خاص‌تر نزد او، و بزرگوارتر از شما بر او نیست.

شما آرامش شهرها، و نور بندگان هستید، و اعتماد و امید در روز ندا دادن [قیامت] به شماست، هر گاه حجتی از شما غائب

شود، یا ستاره‌ای از شما غروب کند، خداوند به دنبال آن، برای بندگانش جانشینی، و امامی هدایتگر، و برهانی آشکار، و نشانه‌ای روشن، که هریک گوش شنوایی از دیگری، و هدایتگری بعد از هدایتگر دیگر، و خازن علم و نگهبان بودند، معرفی نمود؛ خداوند بخشش ریزان خود را از شما نمی‌کاهد، و ریشه آن را قطع نمی‌کند، و میراث آن را از شما سلب نمی‌کند، و این سببی پیوسته از طرف خدا به شما، و رحمتی از او بر ما، و نوری از سوی او برای ما، و حجتی از ناحیه او بر ما است؛ ما را به سوی او ارشاد می‌کنید، و مقرّب او می‌سازید، و به او نزدیک می‌کنید؛ او درود ما را بر شما، و ذکرهای ما را برای شما قرار داد؛ و آنچه از دوستی شما را که به ما اختصاص داد، و از فضیلت شما به ما شناساند، همه را موجب پاکی اخلاق ما، و پاک شدن جان‌های ما، و مایه برکتی در ما گرداند؛ زیرا ما در نزد او شناخته شده در گروه شما، و اعتراف کنندگان به برتری شما، و شناخته شدگان به تصدیق کنندگان مقام شما، و یاد شوندگان به اطاعت کردنمان از شما، و از مشهور شدگان به ایمان ما به شما، هستیم.

پس خداوند شما را به باشکوه‌ترین جایگاه بزرگواران، و بلندترین منازل مقرّبان، و بالاترین درجات فرستادگان رساند؛ آن جا که کسی به آن نرسد، و بالاتر از آن جایگاه کسی راه نیابد، و پیش روی بر آن پیشی نگیرد، و برای رسیدن به آنجا کسی طمع نبندد؛ تا این که هیچ فرشته مقرّب، و هیچ پیامبر فرستاده شده، و هیچ صدّیق، و هیچ شهید، و هیچ دانشمند، و هیچ نادان، و هیچ پست، و هیچ برتر، و هیچ مؤمن نیک کردار، و هیچ تبهکار بدکار، و هیچ گردنکش ستیزه جو، و هیچ اهریمن سرکش، و هیچ آفریده دیگری در میان آنان که نظاره گر باشد، باقی نماند، جز آن که خداوند شکوه امر شما، و عظمت مقام شما، و بزرگی - . بزرگ. خ ل -

منزلت شما، و جلالت ارزش شما، و کامل بودن نورتان، و درستی منصب شما، و پابرجا بودن مقامتان، و شرافت جایگاهتان، و منزلتی که پیش او دارید، و بزرگواری شما در برابر او، خاص بودن شما در پیش او، و نزدیک بودن جایگاه شما نسبت به خودش، را به او شناساند.

سپس ویژه‌ترین درودها و برترین آنها، و فزاینده‌ترین - . فراوان‌ترین. خ ل - برکت‌ها و باشکوه‌ترین آنها، و پاکیزه‌ترین تحیت‌ها و کامل‌ترین آنها را از سوی خود و فرشتگان مقرّب، و فرستادگان و پیامبران برگزیده خود، و شهیدان و نیکان از بندگان وارسته‌اش، آن چنان که او شایسته آن است، و آن چنان که شما شایسته آن هستید، تا ابد بر شما قرار داد.

ای سروران من، پدر و مادرم و خودم به فدای شما، خدا را و شما را گواه می‌گیرم که من بنده شما هستم، و خوشا به حال من اگر مرا به بندگی خود بپذیرید؛ و من به شما و به آنچه ایمان آوردید، ایمان آوردم، و به دشمن شما و آنچه به آن کفر ورزیدید، کافر هستم؛ و به شأن و مقام شما، و گمراهی مخالفان شما آگاه هستم؛ دوستدار شما و دوستدار دوستان شما، و دشمن دشمنانتان، و نفرین کننده بر آنها، و بیزاری جوینده از آنها، و خشم‌دارنده نسبت به آنها هستم؛ با کسانی که با شما در آشتی باشند، در آشتی، و با کسانی که با شما بجنگند، در جنگ هستم؛ و حق داننده آنچه شما حق دانستید، و باطل کننده آنچه باطل ساختید، و فرمانبردار شما، و آشنا به حق شما، و اقرار کننده به برتری شما، و دنباله‌رو شما، و تسلیم سخن شما، و پذیرنده دانش شما، و پوشانده شده در امان شما، و باورمند به بازگشت شما، و تصدیق کننده رجعت شما، و منتظر روزهای شما، و امیدوار دولت شما، گیرنده سخن شما، و عمل کننده به امر شما، پناه آورنده به شما، و چنگ زننده به ریسمان شما، و

نگهبان شما، زیارت کننده شما، پناه آورنده به قبرهای شما، و پناه آورنده به شما، شفاعت جوینده از شما نزد خداوند، و متوسل شونده به شما به درگاه خداوند هستم.

شما ذخیره من برای دیدار او هستید، و شما مرا کافی هستید، و من به واسطه شما به درگاهش تقرّب می‌جویم، و شما را پیشاپیش همه درخواست ها و نیازها و اراده‌ام در همه احوال و امورم در دنیا و دین و آخرت، و محل بازگشت و منزلگاهم، قرار میدهم. و من به نهان و ظاهر شما، و شاهد و غایب شما، و اول و آخرین شما ایمان دارم، و همه آنها را به شما واگذار می‌کنم، و در آنها تسلیم شما هستم، و از رأی و نظر شما پیروی می‌کنم، و آماده یاری شما هستم، تا خداوند دینش را به واسطه شما احیا کند، و شما را برای عدالتش آشکار نماید، و شما را در روزهایش باز گرداند، و برای آفریدگانش برپا دارد، سپس در زمین خود، مالکتان سازد.

پس من با شما هستم، همراه شما، و نه همراه دیگری، و به سوی شما می‌آیم، به سوی شما، و نه به سوی دشمن شما؛ من به شما ایمان آوردم، و ولایت آخرین فرد را قبول کردم، همان گونه که ولایت اولین فرد از شما را پذیرفتم؛ و از دشمنانتان، جبت و طاغوت، و ابلیس‌ها و شیطان‌ها، و از دسته و پیروان آنان، و دوستان و صاحبان آنان، و خشنود شدگان از آنها و کردارشان، و بازدارندگان از شما، و ستمگران به شما، و پایمال کنندگان حق شما، و جدا شوندگان از شما، و غصب کنندگان ارث شما، و کسانی که مردم را از گرد ولایت شما پراکنده میکنند - . و شک کنندگان در مقام شما. ظ -

،و منحرف شدگان از شما، و از هر همدمی غیر از شما، به درگاه خداوند برائت جستم.

و خداوند مرا همیشه تا زمانی که زنده‌ام، و بعد از وفاتم، بر دوستی و محبت و دین شما ثابت قدم گرداند، و توفیق فرمانبرداری شما را نصیبم گرداند، و شفاعت شما را روزی‌ام نماید.

و مرا از دوستان برگزیده شما، دنباله‌رو آنچه به آن امر نمودید، از کسانی که از شما پیروی می‌کنند، و در راه شما حرکت می‌کند، و به هدایت شما اقتدا می‌کند، - . هدایت می‌شود. خ ل -

و شیوه شما را دنبال می‌کند، و همگروه شما می‌شود، و به شما چنگ می‌آویزد، و در زمره شما محشور می‌شوند، و در بازگشت شما باز می‌گردد، و در حکومت شما فرمانروا می‌شود، و در عافیت شما وارد می‌شود، و در روزهای ظهور شما متمکّن می‌گردد، و فردای قیامت دیده‌اش به دیدار شما روشن می‌گردد، قرار دهد.

پدر و مادرم و خودم و خانواده و دارایی‌ام فدای شما باد؛ هر کس خدا را بخواهد، از شما شروع می‌کند، و هر کس خدا را دوست بدارد، از شما پیروی می‌کند، و هر کس اقرار به توحید کرد، از شما میپذیرد ، و هر کس قصد او کند، به شما گرایش پیدا می‌کند؛ ای سروران من، من نمی‌توانم فضلیت‌های شما را بشمارم، و ثنای شما را به عدد در بیاورم، و به کنه مدح شما، و در توصیف به اندازه منزلت شما برسم.

شما نور نورها، هدایتگر نیکوکاران، امامان برگزیدگان، و جانشینان خداوند جبار هستید؛ خداوند - آفرینش را - به واسطه شما آغاز نمود، و به واسطه شما به پایان می‌برد؛ و به وسیله شما است که آسمان را می‌گیرد، تا جز با اذن او بر روی زمین

نیفتد؛ و به واسطه شما باران را فرو می‌فرستد، و غم را بر طرف می کند، و بدی را از بین می‌برد، و ضرر را دفع می کند، و فقیر را غنی می‌سازد، و بیمار را شفا می‌بخشد؛ با کلام شما بود که هر زبانی گویا شد، و به واسطه شما خداوند بسیار منزه و پاک، تسبیح گشت؛ و با تسبیح شما زبان‌ها به تسبیح جاری گشت، و فرستادگانش را در شما فرستاد، و فرشتگانش را بر شما نازل ساخت، و روح الامین را به سوی شما فرستاد، و چیزهایی را که به هیچ یک از جهانیان نداده است، به شما داد.

هر انسان شریفی به شرافت شما سر فرود آورد، و هر متکبری به اطاعت از شما راضی گشت، و هر زورگویی به برتری شما فروتن گشت، و هر چیزی برای شما رام گشت، و زمین به نور شما روشن گشت؛ رستگاران به وسیله شما رستگار شدند، و به وسیله شما قدم در راه بهشت گذاشته می‌شود، و بر کسی که ولایت شما را انکار کند، خداوند خشم می گیرد.

پدر و مادرم و خودم و خانواده و دارایی‌ام فدای شما باد؛ ذکر شما در زبان ذکر کنندگان است، و نام‌هایتان در میان نام‌ها، و پیکرتان با سایر پیکرها، و روانتان در میان سایر روان‌ها، و جان‌هاتان در عداد سایر جان‌ها، *- ولی شما را چه نسبت با دیگران، - نام‌هایتان چه شیرین، و جان‌هاتان چه بزرگوار، و مقامتان چه بزرگ، و منزلتتان چه گرامی، و موقعیتتان چه برجسته، و عهدتان چه باوفا، و وعده‌تان چه راست است.

سخنتان نور، و دستورتان یکپارچه رشد و رستگاری است، سفارشتان پرهیزکاری، و کارتان خیر و خوبی، و عادت شما نیکی، و شیوه شما بزرگواری، و مقام شما حق، و رأی شما دانش دوراندیشی است؛ اگر از خوبی سخنی به میان آید، آغاز و ریشه و شاخه و مرکز و جایگاه و پایان آن شما هستید.

پدر و مادرم و خودم به فدای شما؛ چگونه ثنای نیکوی شما را توصیف کنم، و چگونه آزمایش‌های خوبی را که دادید، شماره کنم؛ به وسیله شما بود که خدا ما را از ذلت بیرون آورد، و زنجیر هایمان را باز کرد، و سنگینی هایمان را از دوشمان برداشت و گرفتاری های سختمان را گشایش داد و از پرتگاه هلاکت و نابودی، و از آتش دوزخ نجاتمان داد.

*به وسیله دوستی شما خداوند دستورات دینمان را آشکار کرد؛ آنچه را که از دنیای ما تباه گشته بود، اصلاح کرد؛ و به وسیله دوستی شما کلمه توحید کامل شد؛ و نعمت بزرگ گشت؛ و جدایی و اختلاف تبدیل به الفت و اتحاد گردید؛ و به وسیله موالات شما فرمانبرداری واجب پذیرفته گردد؛ و چه طاعت بزرگی است طاعت شما؛ و برای شما است دوستی واجب و چه دوستی با کرامتی است و درجات بلند، و نور های درخشان ، و جایگاه معین و معلوم در نزد خداوند عز و جل، و منزلت عظیم، و ارزش والا و رتبه بزرگ، و شفاعت پذیرفته، از آن شما است.

پروردگارا، به آنچه نازل کردی گرویدیم و فرستاده [ات] را پیروی کردیم پس ما را در زمره گواهان بنویس. پروردگارا، پس از آنکه ما را هدایت کردی، دل‌هایمان را دستخوش انحراف مگردان، و از جانب خود، رحمتی بر ما ارزانی دار که تو خود بخشایشگری. پروردگارا، ما شنیدیم که دعوتگری به ایمان فرا می خواند که: «به پروردگار خود ایمان آورید»، پس ایمان آوردیم.

خدایا، - دعوت تو را - اجابت می کنم که اجابت شده و گوینده ای والا مقام، و منادی ای با عظمت دارد ؛ تو را اجابت می...

کنم و می‌پذیرم، که تو مبارک و والامرتبه و بزرگوار و بزرگ و با عظمت و مقدس هستی؛ پروردگارا، از روی اقرار به پروردگاری تو، و باورمندی به تو، و تصدیق کتاب تو، و وفاداری به پیمان تو، دعوت تو را اجابت می کنم و می‌پذیرم؛ این منم بنده‌ای که در پیشگاه تو است؛ پروردگارا، دعوت تو را مانند اجابت کردن هراسناك از تو، و امیدوار به تو، و پناه آورده به تو، اجابت می کنم؛ خشنود شدیم، و دوستدار تو گشتیم، و شنیدیم و گردن نهادیم؛ پروردگارا، آمرزش تو را [خواستاریم] و فرجام به سوی تو است؛ تو معبود و سرور ما هستی.

گوش به فرمان تو هستم ای منادی خدا، اگر چه با بدنم تو را اجابت نکرده، و یاری‌ات را درك نکرده باشم؛ این منم، بنده و زائر تو، و زائر خاندان و خانواده تو، و قرار گرفته در پیشگاه شما؛ - . و میهمان شما. خ - قلب و جان و روح و گوش و دیده... ام، با تسلیم شما شدن، و ایمان به تو و برادرت و جانشینت امیرالمؤمنین، و پیشوای جانشینان، و دختر تو فاطمه، بانوی زنان جهانیان، و دو نواده تو، حسن و حسین، دو پیشوای جوانان اهل بهشت، و به راهنمایان به سوی خداوند، امامان از خانواده تو، و نسل پاك تو، شما را اجابت کرده است؛ و یاری من برای شما آماده است، تا خداوند به اذن خود حکم کند، که او بهترین حکم کنندگان است.

ای رسول خدا، گوش به فرمان تو هستم، و به سوی تو می‌آیم؛ ای پیامبر خدا تو را اجابت میکنم به این صورت که به ریسمان تو چنگ زده و آویخته‌ام؛ ای دوست خدا، من گوش به فرمان تو هستم و به تو پناه می‌آورم؛ ای نور خدا، من گوش به فرمان تو هستم؛ ای محمد پسر عبدالله، ای برگزیده خدا، ای اباالقاسم، با ابراز خواری در برابر عزت تو، و فرمانبرداری از فرمان تو، و پذیرش کلام تو، و وارد شدن در نور تو، و ایمان به تو، و به برادر و جانشین تو، امیرالمؤمنین، و خاندان تو و خانواده پاك تو، و با تصدیق آنچه از نزد پروردگارت برای ما آورده‌ای، تو را اجابت می کنم؛ پروردگارا، گناهان ما را بیامرز، و بدی‌های ما را بزدای، و ما را در زمره نیکان بمیران.

پروردگارا، و آنچه را که به وسیله فرستادگانت به ما وعده داده ای به ما عطا کن، و ما را روز رستاخیز رسوا مگردان، زیرا تو وعده ات را خلاف نمی کنی. پروردگارا، در این دنیا به ما نیکی و در آخرت [نیز] نیکی عطا کن، و با رحمت خودت ما را از عذاب آتش [دور] نگه دار. منزّه است پروردگار ما، که وعده پروردگار ما قطعاً انجام شدنی است. منزّه است پروردگار تو، پروردگار شکوهمند، از آنچه وصف می کنند. و درود بر فرستادگان. و ستایش، ویژه خدا، پروردگار جهانیان است.

خدایا، تو را گواه میگیرم که اینها، قبرهای اولیای تو، و صحن‌ها و یادگارهای آنها، و محل غیبت و عروج آنها است؛ همان دست یافتگان به کرامت تو، و برتری یافتگان بر آفریدگان تو؛ کسانی که روشنگر هر چیزی را به آنها شناساندی، و میراث... های پیامبران را به آنها بخشیدی، و آنها را حجت‌های خود بر مردمان، و امانتداران و خزانه‌داران تو بر وحی‌ات قرار دادی.

خدایا، پس به روح‌ها و بدن‌های آنها در این ساعت و در هر وقت و لحظه و هنگام و زمان، از طرف ما درود و سلام فرست، و سلام آنان را به ما برگردان؛ و سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد. گواهی می‌دهم که شما سخن مرا می‌شنوید، و سلام مرا برمی‌گردانید؛ خدایا، تو با زبان پیامبرت، که درودهای تو بر او باد، فرمودی و فرمایش تو راست است که «به کسانی که ایمان آورده‌اند بشارت ده که برای آنها جایگاه صدقی نزد پروردگارشان است.»

خدایا، من به تو و به آنها ایمان آوردم، و تصدیق نمودم و شنیدم و اطاعت کردم و تسلیم گشتم؛ پس هیچگاه مرا در جایگاه... های رسوایی در دنیا و آخرت قرار مده، و خواسته‌ام را به من عطا فرما، و نماز هایم را به واسطه آنها مقبول خویش گردان، و دعاهایم را به حق آنها اجابت کن، و تلاش و سعی مرا به حق آنان مورد سپاس قرار ده، و گناهانم را به واسطه آنها بیامرز، و یادم را به واسطه آنها والا گردان، و مقامم را به سبب آنان بلند گردان، و یقینم را به واسطه آنها ثابت گردان، و روحم را به واسطه آنها سالم، و جسمم را به واسطه آنها تندرست و پر روزی، و خوشبخت و تنومند، و پرهیزکار و دانا، و پارسا و فروتن، و نگهدارنده و پاکیزه، و دانشمند و موفق، و وارسته و مورد تأیید قرار گرفته، و نیرومند و شکست ناپذیر قرار ده؛ و مرا از آنها جدا مکن؛ و بین من و آنها در دنیا و آخرت جدایی میفکن؛ بپذیر؛ ای پروردگار جهانیان.

وداع

هنگامی که خواستی با آنها وداع کنی، بگو: سلام خدا و درودها و رحمت و برکت‌هایش بر بهترین‌های او و برگزیده‌ها و دوستداران و حجت‌ها و اولیای او، محمد فرستاده او و خاندانش، امیرالمؤمنین علی، حسن، حسین، علی، محمد، جعفر، موسی، علی، محمد، علی، حسن، جانشین نیک او، باد؛ بر او و همه آنان سلام و رحمت باد. سلام بر بندگان خالص خداوند از میان آفریدگان، و برگزیدگان او از میان مردمان، و امانتداران او بر وحی‌اش، و حجت‌های او بر بندگانش، و گنجینه‌داران علم او، باد؛ بر آنان از طرف خداوند، دائمی‌ترین درودها، و پاکیزه‌ترین برکت‌ها، و فزاینده‌ترین درودها باد. سلام بر شما ای سرورانم، امامان و رهبران من؛ و شما چه خوب سروران و امامان و رهبران هستید؛ و سلام بر شما باد؛ و سلام من بر شما اندك است؛ سلام بر شما ای آل یاسین، سلامی فروان و پاك و پربرکت و پیوسته و جاودانه و همیشگی و ابدی؛ آن گونه که شما شایسته چنین سلامی هستید، از طرف من و پدر و مادرم و خانواده و فرزندان، و برادران و خواهرانم، و از تمامی مردان و زنان با ایمان، چه زنده باشند و چه مرده؛ و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد.

سلام بر شما، سلام وداع کننده، نه خسته و کینه توز و نه زیاده‌رو - . و نه ملول. ظ - است؛ و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد، ای اهل بیت نبوت؛ - به راستی خداوند ستوده و گرامی است. - سلام کسی که نه از شما روی گردانده، و نه از راه شما منحرف گشته، و نه کسی را بر شما برتری داده، و نه از نزدیکی و قرابت با شما کناره گیری کرده است؛ کسی را به جای شما نمی‌خواهم، و از شما روی برنمی‌تابم، و راه‌هایی را در بین شما برنمی‌گزینم، و شما را در برابر بهایی نمی‌فروشم؛ خداوند این را آخرین دوره از زیارت شما، و گرامیداشت یاد شما، و بزرگداشت نام‌های شما، و آمدن به صحن و حرم‌های شما، و درود فرستادن بر شما، و سلام دادن به شما قرار ندهد؛ بلکه خداوند آن را پاداشی برای ما و مایه ایمنی در دنیا و آخرتمان، و ذکر و نوری برای رستاخیزمان، و امن و ایمانی برای بازگشتگاه موقت و بازگشتگاه جاودانه‌مان قرار دهد.

و خداوند مرا از کسانی قرار دهد که از زیارت و یاد کردن شما، و درود فرستادن بر شما، و سلام دادن به شما، کامیاب و پیروز، و موفق و سالم، و بخشیده شده و توانگر، و دست یافته به رضوان خداوند و رحمت او، و فضل و نگاه داشتن او، و یاری و امنیت او، و آمرزش و نور او، و هدایت و نگاهداشت او، و مراقبت و توفیق و بازداشتن او برمی‌گردند؛ و بازگشت دوباره و چندین باره را تا زمانی که پروردگارم مرا زنده بدارد، همراه با نیت و ایمان و پرهیزکاری و فروتنی، و نور و باور، و روزی گسترده از فضل خود، و پاك و پرسود، و گوارا و شیرین، و سالم بدون رنج و مشقت، و بدون منّت از کسی، و نعمت فراوان،

و عافیت سالم، روزی‌ام نماید؛ و برای من از حیات و کرامت و برکت، نیکویی و ایمان، و آمرزش و رضوان، مانند آنچه را که به اولیاء و بندگان نیک خود از زیارت کنندگان آنها و وارد شدگانشان ، و دوستداران و محبان آنها، و هوادارن و شیعیان آنان، و آشنایان به حق آنان، و واجب دانندگان طاعت آنان، و پیوسته یاد کنندگان از آنان، و علاقمندان به زیارت آنان، و منتظران روزهای آنان، و فرمانبرداران از آنان، تقرب جویندگان به واسطه آن، به تو و به آنان، واجب گردانده‌ای، واجب گردان.

پروردگارا، تو بهترین کسی هستی که مردمان به سویش مهمان روند، و بار سفرها برایش بسته شود، و آرزوها به سوی او منصرف شوند، و برای امیدها و بخشش‌ها امید رود؛ و تو ای پیشوای من، بزرگوارترین میزبان، و بزرگوارترین زیارت شده هستی، و برای هر زائری کرامتی، و برای هر مهمانی هدیه‌ای، و برای هر گذرنده ای بخششی، و برای هر امیدواری ثوابی، و برای هر خواهش کننده از چیزهایی که پیش توست پاداشی، و برای هر علاقمندی به تو هدیه‌ای، و برای هر پناه آورده‌ای به سوی تو رحمتی، و برای هر زاری کننده به سوی تو اجابتی، و برای هر متوسل شده‌ای به سوی تو عفو و گذشتی، قرار داده‌ای؛ و من برای زیارت قبرهای دوستداران و اولیای تو، و بندگان برگزیده تو آمده‌ام، و مهمان آنان هستم، و در بارگاه آنان فرود آمده‌ام، و قصد حرم آنان را کرده‌ام، و علاقمند شفاعتشان هستم، و از آنچه نزد آنان است درخواست می‌کنم، و به آنها امید بسته‌ام، و به واسطه آنها به تو متوسل شده‌ام؛ و این حقی بر عهده توست که خواستار و مهمان آنها، و فرود آمده در بارگاه آنها، و منزل گزیده در درگاه آنها را که از گروه و شیعیان آنان هستند، نومید و دست خالی برنگردانی.

من به امید آنچه از رحمت و آمرزش، و فضل و بخشش، برای زیارت کنندگان آنها، و فرمانبرداران از آنها پیش تو وجود دارد، در این مکان ارزشمند ایستاده‌ام؛ پس مرا از بی‌بهره‌ترین کسانی که به سوی تو و آنان آمده‌اند، قرار نده؛ و مرا با دادن بهشت، بزرگ بدار؛ و با آمرزیدن بر من منت بنه؛ و مرا با عافیت زیبا گردان؛ و مرا با رهایی از آتش، پاداش ده؛ و روزی حلال و بخشش گسترده و فراوان خود را نصیبم گردان؛ و بدی هر بدی رساننده، از پریان آدمیان، را برای همیشه از من دور کن .

ای پیشوایان من، پدر و مادرم فدای شما باد؛ من به واسطه شما به خداوند تقرّب می‌جویم، و به واسطه شما به او روی می... آورم؛ و به واسطه شما نیازم را از خداوند می‌خواهم؛ خداوند به واسطه شما مرا در دنیا و آخرت، آبرومند و از مقرّبان قرار دهد.

پدر و مادرم و خودم فدای شما؛ بر من مهربانی نمایید و رحم کنید، و مرا مورد عنایت خاص خود قرار دهید، و نزد پروردگارتان مرا یاد کنید، و بازدارنده من باشید، و مرا از گروه خودتان قرار دهید، و با شفاعت خود، مرا شریف گردانید، و در دولت خودتان مرا قدرتمند کنید، و در زمره خود محشور کنید، و در حوض خود وارد نمایید، و با رضایتتان مرا اکرام کنید، و با طاعتتان مرا سعادتمند گردانید، و فضل خود را مخصوص من قرار دهید، و با قدرت خود، مرا از بدی‌های دنیا و آخرت، و بدی آدمی و پری، و هر بدی رساننده‌ای حفظ کنید.

من با حمایت خدا و حمایت شما، و جلال خدا، و کبریای خدا، و ملك و سلطان خدا، و عظمت و عزت خدا، و کلمات مبارك او، اهل و فرزندان و اموال و برداران با ایمانم را در دنیا و آخرت از هر بدی نگاه می‌دارم و حفظ میکنم و در پناه او

قرار می گیرم و از او کمک میخواهم، و به واسطه شما امید نجات دارم، و صلاح را خواستارم، و پیروزی را امید دارم، و شفا از هر بیماری و درد را می‌طلبم، و فرارم از هر ترسی به سوی شما است، و در هر سختی و آسایشی، تکیه گاه من شما هستید.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، همان گونه که تو و آنها سزاوار آن هستید، و مرا در هر خیری که به سویش فرا خواندند، و بر آن راهنمایی نمودند، و به آن دستور دادند، و در گفته و عمل، به آن خشنود گشتند، وارد کن؛ و مرا به واسطه آنها از هر ناگواری نجات بخش، و از هر بدی خارج گردان، و مرا از هر چه از آن نهی کردند، و آن را انکار نمودند، و از آن ترساندند و هشدار دادند، حفظ کن؛ و فرج آنان را که گشایش ما نیز با آنان است، زودتر برسان؛ و دشمنانشان را، از آدمی و پری، هلاک گردان؛ و به روح‌ها و بدن‌های آنان تا ابد از سوی من سلام برسان؛ و سلام آنها را به ما باز گردان، و سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد .

**[ترجمه]

بیان

لما غلق و فی بعض النسخ لما انغلق أی لما اشتبه من أمر التوحید و المعارف و الحکم و العلوم و قیل لما انغلق من أمر الجاهلیه و الآساد جمع الأسد و لا یبعد أن یکون السقاه تصحیف السعاه و یقال ونی ینی ونیا إذا قصر

ص: ۱۵۹

و فتر و کبه قلبه و صرعه و التعزیر التعظیم و التوقیر و قال الفیروزآبادی (۱)

اصطنعتک لنفسی اخترتک لخاصه أمر أستکفیه و قال الجزری (۲)

الاصطناع افتعال من الصنیعه و هی العطیه و الکرامه و الإحسان و أفل کنصر و ضرب غاب و غاض الماء قل و نقص و الغزر بالفتح و الضم الکثره.

قوله و الشاقین فیکم أی الذین یشقون و یفرقون الناس فی ولایتکم و الأصوب أنه تصحیف الشاکین کما مر.

و قوله و أعظم بها طاعه علی صیغه التعجب و الضمیر راجع إلی الموالاه أی ما أعظم تلک الموالاه من جهه الطاعه و الحاصل أنها مع کونها شرطا لقبول الطاعات هی فی نفسها أعظمها و کذا قوله أکرم بها موده قوله و السلام لکم منی قلیل أی سلامی لا یلیق بجنابکم بل اللائق بکم منی فوق السلام کبذل الحیاه و إفداء النفس فیکم.

**[ترجمه]«لما غلق»، که در بعضی نسخه‌ها به صورت «لما انغلق» آمده است، یعنی به خاطر آنچه از امر توحید و معارف و حکمت‌ها و دانش‌ها که مشتبه شده است؛ و گفته شده است: به خاطر آنچه از امر جاهلیت مشتبه شده است. «الآساد» جمع أسد است، و بعید نیست که «السّقاه»، اشتباه نوشتاری «السعاه» باشد. گفته می‌شود: «ونی، ینی، ونیاً»، یعنی کوتاهی و سستی کرد. «کبه»، یعنی آن را واژگون کرد و به زمین زد. «التعزیر»، یعنی بزرگ و محترم شمردن. فیروز آبادی گفته است: - . القاموس ۲: ۵۳ - «اصطنعتک لنفسی»، یعنی تو را برای امر ویژه‌ای برگزیدم که از تو بخواهم آن را انجام دهی؛ جزری گفته است: - . النهایه ۳: ۳ -

«الإصطناع»، باب افتعال از «الصنیعه» است؛ یعنی بخشش و کرامت و احسان. «أفل» مانند «نصر» و «ضرب»، یعنی پنهان گشت. «غاض الماء»، یعنی آب کم شد «الغزر» با فتحه و ضمه، یعنی کثرت و زیادی.

عبارت «و الشاقّین فیکم»، یعنی کسانی که مردم را شکافته و از ولایت شما پراکنده می‌کنند؛ و همان طور که گذشت، صحیح‌تر آن است که این کلمه، اشتباه نوشتاری «الشّاکین» است.

عبارت «أعظم بها طاعه» صیغه تعجب است، و ضمیر در «بها» به «المولاه» برمی‌گردد؛ یعنی آن دوستی از جهت طاعت و بندگی چه بزرگ است، نتیجه اینکه آن دوستی علاوه بر اینکه شرط قبولی طاعات است، در واقع خود بزرگترین طاعت است؛ عبارت «أکرم بها مودّه» نیز مانند آن است. عبارت «و السلام لکم منّی قلیل»، یعنی سلام و درود من شایسته وجود بزرگوار شما نیست، بلکه چیزی از جانب من که شایسته شما باشد، بالاتر از سلام است؛ مانند جان فشانی و فدا کردن جان برای شما.

زیارت چهارم:

**[ترجمه]

الزِّيَارَهُ الرَّابِعَهُ مل، [كامل الزيارات] أَبِی وَ جَمَاعَهُ مَشَايِخِی عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ وَ حَدَّثَنِی مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مَتٍّ الْجَوْهَرِیُّ جَمِيعاً عَنِ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عُرْوَهَ ابْنِ أَخِی شُعَيْبٍ الْعَقَرْقُوفِیِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: تَقُولُ إِذَا أَتَيْتَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام وَ يُجْزِيکَ عِنْدَ قَبْرِ كُلِّ إِمَامٍ علیه السلام.

السَّلَامُ عَلَيْکَ مِنَ اللَّهِ وَ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ أَمِينِ اللَّهِ عَلَى رُسُلِهِ وَ عَزَائِمِ أَمْرِهِ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَ الْفَاتِحِ لِمَا اسْتَقْبَلَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ الَّذِی انْتَجَبْتَهُ بِعِلْمِکَ وَ جَعَلْتَهُ هَادِياً لِمَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِکَ وَ الدَّلِيلَ عَلَى مَنْ بَعَثْتَ بِرِسَالاتِکَ وَ كُتُبِکَ وَ دَيَّانَ الدِّينِ بِعَدْلِکَ وَ فَصْلَ قَضَائِکَ بَيْنَ خَلْقِکَ وَ الْمُهَيْمِنَ عَلَى ذَلِکَ كُلِّهِ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

وَ تَقُولُ فِی زِيَارَهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِیٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

۱- ۱. القاموس ج ۳ ص ۵۳.

۲- ۲. النهایه ج ۳ ص ۳.

عَبْدِکَ وَ أَخِی رَسُولِکَ إِلَی آخِرِهِ وَ فِی زِیَارَهِ فَاطِمَهَ أَمَتِکَ وَ بِنْتِ رَسُولِکَ وَ فِی سَائِرِ الْأَئِمَّهِ أَبْنَاءِ رَسُولِکَ عَلَی مَا قُلْتَ فِی النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله فِی أَوَّلِ مَرَّهٍ حَتَّی تَنْتَهِیَ إِلَی صَاحِبِکَ ثُمَّ تَقُولُ:

أَشْهَدُ أَنَّکُمْ کَلِمَهُ التَّقْوَی وَ بَابُ الْهُدَی وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَی وَ الْحُجَّهُ الْبَالِغَهُ عَلَی مَنْ فِیهَا وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَی وَ أَشْهَدُ أَنَّ أَرْوَاحَکُمْ وَ طِینَتَکُمْ مِنْ طِینَهٍ وَاحِدَهٍ طَابَتْ وَ طَهُرَتْ مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ أُشْهِدُ اللَّهَ وَ أُشْهِدُکُمْ أَنِّی لَکُمْ تَبَعٌ بِذَاتِ نَفْسِی وَ شَرَائِعِ دِینِی وَ خَوَاتِیمِ عَمَلِی اللَّهُمَّ فَأَتْمِمْ لِی ذَلِکَ بِرَحْمَتِکَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ مَا أُمِرْتَ بِهِ وَ قُمْتَ بِحَقِّهِ غَیْرَ وَاهِنٍ وَ لَا مُوهِنٍ فَجَزَاکَ اللَّهُ مِنْ صِدِّیقٍ خَیْراً عَنْ رَعِیَّتِکَ أَشْهَدُ أَنَّ الْجِهَادَ مَعَکَ جِهَادٌ وَ أَنَّ الْحَقَّ مَعَکَ وَ لَکَ وَ أَنْتَ مَعْدِنُهُ وَ مِیرَاثُ النُّبُوَّهِ عِنْدَکَ وَ عِنْدَ أَهْلِ بَیْتِکَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ دَعَوْتَ إِلَی سَبِیلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ عَبَدْتَ رَبَّکَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَی مَلَائِکَهِ اللَّهِ الْمُسَوِّمِینَ السَّلَامُ عَلَی مَلَائِکَهِ اللَّهِ الْمُنْزَلِینَ السَّلَامُ عَلَی مَلَائِکَهِ اللَّهِ الْمُرْدِفِینَ السَّلَامُ عَلَی مَلَائِکَهِ اللَّهِ الَّذِینَ هُمْ فِی هَذَا الْحَرَمِ بِإِذْنِ اللَّهِ مُقِیمُونَ ثُمَّ تَقُولُ اللَّهُمَّ الْعَنِ اللَّذَیْنِ بَدَّلَا نِعْمَتَکَ وَ خَالَفَا کِتَابَکَ وَ جَحَدَا آیَاتِکَ وَ اتَّهَمَا رَسُولَکَ احْشُ قَبْرَهُمَا وَ أَجْوَافَهُمَا نَاراً وَ أَعِدَّ لَهُمَا عَذَاباً أَلِیماً وَ احْشُرْهُمَا وَ أَشْیَاعَهُمَا إِلَی جَهَنَّمَ زُرْقاً احْشُرْهُمَا وَ أَشْیَاعَهُمَا وَ أَتْبَاعَهُمَا یَوْمَ الْقِیَامَهِ عَلَی وُجُوهِهِمْ عُمْیاً وَ بُکْماً وَ صُمّاً مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ کُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِیراً اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیَارَهِ قَبْرِ ابْنِ نَبِیِّکَ وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِینِکَ وَ تَقْتُلُ بِهِ عَدُوَّکَ فَإِنَّکَ وَعَدْتَهُ وَ أَنْتَ الرَّبُّ الَّذِی لا تُخْلِفُ الْمِیعادَ.

وَ کَذَلِکَ تَقُولُ عِنْدَ قُبُورِ کُلِّ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام

ص: ۱۶۱

وَ تَقُولُ عِنْدَ کُلِّ إِمَامٍ زُرْتَهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثَ عِلْمِ النَّبِیِّینَ وَ سُلَالَهَ الْوَصِیِّینَ وَ الشَّهِیدَ یَوْمَ الدِّینِ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَ آبَاءَکَ الَّذِینَ کَانُوا مِنْ قَبْلِکَ وَ أَبْنَاءَکَ الَّذِینَ مِنْ بَعْدِکَ مَوَالِیَّ وَ أَوْلِیَائِی وَ أَئِمَّتِی وَ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ أَصْفِیَاءُ اللَّهِ وَ خَزَنَتُهُ وَ حُجَّتُهُ الْبَالِغَهُ انْتَجَبَکُمْ بِعِلْمِهِ أَنْصَاراً لِدِینِهِ وَ قُوَّاماً بِأَمْرِهِ وَ خُزَّاناً لِعِلْمِهِ وَ حَفَظَهً لِسِرِّهِ وَ تَرَاجِمَهً لِوَحْیِهِ وَ مَعْدِناً لِکَلِمَاتِهِ وَ أَرْکَاناً لِتَوْحِیدِهِ وَ شُهُوداً عَلَی عِبَادِهِ اسْتَوْدَعَکُمْ خَلْقَهُ وَ أَوْرَثَکُمْ کِتَابَهُ وَ خَصَّکُمْ بِکَرَائِمِ التَّنْزِیلِ وَ أَعْطَاکُمُ التَّأْوِیلَ وَ جَعَلَکُمْ تَابُوتَ حِکْمَتِهِ وَ مَنَاراً فِی بِلَادِهِ وَ ضَرَبَ لَکُمْ مَثَلًا مِنْ نُورِهِ وَ أَجْرَی فِیکُمْ مِنْ عِلْمِهِ وَ عَصَمَکُمْ مِنَ الزَّلَلِ وَ طَهَّرَکُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَ أَذْهَبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ فَبِکُمْ تَمَّتِ النِّعْمَهُ وَ اجْتَمَعَتِ الْفُرْقَهُ وَ ائْتَلَفَتِ الْکَلِمَهُ وَ لَزِمَتِ الطَّاعَهُ الْمُفْتَرَضَهُ وَ الْمَوَدَّهُ الْوَاجِبَهُ وَ أَنْتُمْ أَوْلِیَاؤُهُ النُّجَبَاءُ وَ عِبَادُهُ الْمُکَرَّمُونَ أَتَیْتُکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَارِفاً بِحَقِّکَ مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِکَ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً أَتَیْتُکَ وَافِداً زَائِراً عَائِذاً مُسْتَجِیراً مِمَّا جَنَیْتُ عَلَی نَفْسِی وَ احتطنت [احْتَطَبْتُ] عَلَی ظَهْرِی فَکُنْ لِی شَفِیعاً فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً مَعْلُوماً

وَ أَنْتَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِیهٌ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَیْکُمْ وَ أَتَوَالَی آخِرَکُمْ بِمَا تَوَلَّیْتُ بِهِ أَوَّلَکُمْ وَ أَبْرَأُ مِنْ کُلِّ وَلِیجَهٍ دُونَکُمْ وَ کَفَرْتُ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ اللَّاتِ وَ الْعُزَّی (۱).

الزِّیَارَهُ الْخَامِسَهُ:

رَوَاهَا السَّیِّدُ وَ مُؤَلِّفُ الْمَزَارِ الْکَبِیرِ رَحِمَهُمَا اللَّهُ قَالا- هِیَ مَرْوِیَّهٌ عَنِ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام: إِذَا أَرَدْتَ ذَلِکَ فَلْیَکُنْ مِنْ قَوْلِکَ عِنْدَ الْعَقْدِ عَلَی الْعَزْمِ وَ النِّیَّهِ اللَّهُمَّ صِلْ عَزْمِی بِالتَّحْقِیقِ وَ نِیَّتِی بِالتَّوْفِیقِ وَ رَجَائِی بِالتَّصْدِیقِ وَ تَوَلَّ أَمْرِی وَ

۱- ۱. کامل الزیارات ص ۳۱۶.

لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِی فَأَحُلَّ عُقْدَهَ الْخِيَرَهِ(۱) وَ أَتَخَلَّفَ عَنْ حُضُورِ الْمَشَاهِدِ الْمُقَدَّسَهِ وَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ خُرُوجِكَ وَ قُلْ بِعَقِبِهِمَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَوْدِعُكَ دِينِی وَ نَفْسِی وَ جَمِيعَ حُزَانَتِی اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِی السَّفَرِ وَ الْخَلِيفَهُ فِی الْأَهْلِ وَ الْمَالِ وَ الْوَلَدِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِكَ مِنْ سُوءِ الصُّحْبَهِ وَ إِخْفَاقِ الْأَوْبَهِ اللَّهُمَّ سَهِّلْ لَنَا حُزْنَ مَا نَتَغَوَّلُ (۲) وَ يَسِّرْ عَلَيْنَا مُسْتَغْزَرَ مَا نَرُوحُ وَ نَغْدُو لَهُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ- وَ إِذَا سَلَكْتَ عَلَى طَرِيقِكَ فَلْيَكُنْ هَمُّكَ لِمَا سَلَكْتَ لَهُ وَ لْتُقَلِّلْ مِنْ حَالٍ تَغُضُّ مِنْكَ وَ لْتُحْسِنِ الصُّحْبَهَ لِمَنْ صَحِبَكَ وَ أَكْثِرْ مِنَ الثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ وَ الصَّلَاهِ عَلَى رَسُولِهِ فَإِذَا أَرَدْتَ الْغُسْلَ لِلزِّيَارَهِ فَقُلْ وَ أَنْتَ تَغْتَسِلُ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّی دَرَنَ الذُّنُوبِ وَ وَسَخَ الْعُيُوبِ وَ طَهِّرْنِی بِمَاءِ التَّوْبَهِ وَ أَلْبِسْنِی رِدَاءَ الْعِصْمَهِ وَ أَيِّدْنِی بِلُطْفٍ مِنْكَ يُوَفِّقُنِی لِصَالِحِ الْأَعْمَالِ إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ.

فَإِذَا دَنَوْتَ مِنْ بَابِ الْمَشْهَدِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی وَفَّقَنِی لِقَصْدِ وَلِيِّهِ وَ زِيَارَهِ حُجَّتِهِ وَ أَوْرَدَنِی حَرَمَهُ وَ لَمْ يَبْخَسْنِی حَظِّی مِنْ زِيَارَهِ قَبْرِهِ وَ النُّزُولِ بِعَقْوَهِ مُغَيَّبِهِ وَ سَاحَهِ تُرْبَتِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ يَسِمْنِی بِحِرْمَانِ مَا أَمَّلْتُهُ وَ لَا صَرَفَ عَنِّی مَا رَجَوْتُهُ وَ لَا قَطَعَ رَجَائِی فِيمَا تَوَقَّعْتُهُ بَلْ أَلْبَسَنِی عَافِيَتَهُ وَ أَفَادَنِی نِعْمَتَهُ وَ آتَانِی كَرَامَتَهُ فَإِذَا دَخَلْتَ الْمَشْهَدَ فَقِفْ عَلَى الضَّرِيحِ الطَّاهِرِ وَ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّهَ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَادَهَ الْمُتَّقِينَ وَ كُبَرَاءَ الصِّدِّيقِينَ وَ أُمَرَاءَ الصَّالِحِينَ وَ قَادَهَ الْمُحْسِنِينَ وَ أَعْلَامَ الْمُهْتَدِينَ وَ أَنْوَارَ الْعَارِفِينَ وَ وَرَثَهَ الْأَنْبِيَاءِ وَ صَفْوَهَ الْأَوْصِيَاءِ وَ شُمُوسَ الْأَتْقِيَاءِ وَ بُدُورَ الْخُلَفَاءِ وَ عِبَادَ الرَّحْمَنِ وَ شُرَكَاءَ الْقُرْآنِ وَ مَنْهَجَ الْإِيمَانِ وَ مَعَادِنَ الْحَقَائِقِ وَ شُفَعَاءَ الْخَلَائِقِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَبْوَابُ اللَّهِ وَ مَفَاتِيحُ رَحْمَتِهِ وَ مَقَالِيدُ مَغْفِرَتِهِ وَ سَحَائِبُ

۱- ۱. الحيره خ ل.

۲- ۲. ما نتوغل فيه خ ل.

رِضْوَانِهِ وَ مَصَابِيحُ جِنَانِهِ وَ حَمَلَهُ فُرْقَانِهِ وَ خَزَنَهُ عِلْمِهِ وَ حَفَظَهُ سِرِّهِ وَ مَهْبِطُ وَحْيِهِ وَ أَمَانَاتُ النُّبُوَّهِ وَ وَدَائِعُ الرِّسَالَهِ أَنْتُمْ أَمَنَاءُ اللَّهِ وَ أَحِبَّاؤُهُ وَ عِبَادُهُ وَ أَصْفِيَاؤُهُ وَ أَنْصَارُ تَوْحِيدِهِ وَ أَرْكَانُ تَمْجِيدِهِ وَ دُعَاتُهُ إِلَى كُتُبِهِ وَ حَرَسَهُ خَلَائِقِهِ وَ حَفَظَهُ وَدَائِعِهِ لَا يَسْبِقُكُمْ ثَنَاءُ الْمَلَائِكَهِ فِي الْإِخْلَاصِ وَ الْخُشُوعِ وَ لَا يُضَادُّكُمْ ذُو ابْتِهَالٍ وَ خُضُوعٍ.

أَنَّى وَ لَكُمُ الْقُلُوبُ الَّتِي تَوَلَّى اللَّهُ رِيَاضَتَهَا بِالْخَوْفِ وَ الرَّجَاءِ وَ جَعَلَهَا أَوْعِيَهً لِلشُّكْرِ وَ الثَّنَاءِ وَ آمَنَهَا مِنْ عَوَارِضِ الْغَفْلَهِ وَ صَفَّاهَا مِنْ شَوَاغِلِ الْفَتْرَهِ بَلْ يَتَقَرَّبُ أَهْلُ السَّمَاءِ بِحُبِّكُمْ وَ بِالْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ تَوَاتُرِ الْبُكَاءِ عَلَى مُصَابِكُمْ وَ الِاسْتِغْفَارِ لِشِيعَتِكُمْ وَ مُحِبِّيكُمْ فَأَنَا أُشْهِدُ اللَّهَ خَالِقِي وَ أُشْهِدُ مَلَائِكَتَهُ وَ أَنْبِيَاءَهُ وَ أُشْهِدُكُمْ يَا مَوَالِيَّ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِوَلَايَتِكُمْ مُعْتَقِدٌ لِإِمَامَتِكُمْ مُقِرٌّ بِخِلَافَتِكُمْ عَارِفٌ بِمَنْزِلَتِكُمْ مُوقِنٌ بِعِصْمَتِكُمْ خَاضِعٌ لِوَلَايَتِكُمْ مُتَقَرِّبٌ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ بِالْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ عَالِمٌ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ طَهَّرَكُمْ مِنَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ مِنْ كُلِّ رِيبَهٍ وَ نَجَاسَهٍ وَ دَنِيَّهٍ وَ رَجَاسَهٍ وَ مَنَحَكُمْ رَايَهَ الْحَقِّ الَّتِي مَنْ تَقَدَّمَهَا ضَلَّ وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا زَلَّ وَ فَرَضَ طَاعَتَكُمْ عَلَى كُلِّ أَسْوَدَ وَ أَبْيَضَ.

وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ وَفَيْتُمْ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ ذِمَّتِهِ وَ بِكُلِّ مَا اشْتَرَطَ عَلَيْكُمْ فِي كِتَابِهِ وَ دَعَوْتُمْ إِلَى سَبِيلِهِ وَ أَنْفَذْتُمْ طَاقَتَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ وَ حَمَلْتُمُ الْخَلَائِقَ عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّهِ وَ مَسَالِكِ الرِّسَالَهِ وَ سِرْتُمْ فِيهِ بِسِيرَهِ الْأَنْبِيَاءِ وَ مَذَاهِبِ الْأَوْصِيَاءِ فَلَمْ يُطَعْ لَكُمْ أَمْرٌ وَ لَمْ تُصْغِ إِلَيْكُمْ أُذُنٌ فَصَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ (۱) ثُمَّ تَنْكَبُّ عَلَى الْقَبْرِ وَ تَقُولُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا حُجَّهَ اللَّهِ لَقَدْ أُرْضِعْتَ بِثَدْيِ الْإِيمَانِ وَ فُطِمْتَ بِنُورِ الْإِسْلَامِ وَ غُذِّيتَ بِبَرْدِ الْيَقِينِ وَ أُلْبِسْتَ حُلَلَ الْعِصْمَهِ وَ اصْطُفِيتَ وَ وُرِّثْتَ عِلْمَ الْكِتَابِ وَ لُقِّنْتَ فَصْلَ الْخِطَابِ وَ أُوضِحَ بِمَكَانِكَ مَعَارِفُ التَّنْزِيلِ وَ غَوَامِضُ التَّأْوِيلِ وَ سُلِّمَتْ إِلَيْكَ رَايَهُ الْحَقِّ وَ كُلِّفْتَ هِدَايَهَ الْخَلْقِ

۱- ۱. المزار الكبير ص ۹۳- ۹۴ و مصباح الزائر ص ۲۳۷- ۲۳۹.

وَ نُبِذَ إِلَيْکَ عَهْدُ الْإِمَامَهِ وَ أَلْزِمْتَ حِفْظَ الشَّرِيعَهِ.

وَ أَشْهَدُ يَا مَوْلَایَ أَنَّکَ وَفَيْتَ بِشَرَائِطِ الْوَصِيَّهِ وَ قَضَيْتَ مَا لَزِمَکَ مِنْ حَدِّ الطَّاعَهِ وَ نَهَضْتَ بِأَعْبَاءِ الْإِمَامَهِ وَ احْتَذَيْتَ مِثَالَ النُّبُوَّهِ فِی الصَّبْرِ وَ الِاجْتِهَادِ وَ النَّصِيحَهِ لِلْعِبَادِ وَ کَظْمِ الْغَيْظِ وَ الْعَفْوِ عَنِ النَّاسِ وَ عَزَمْتَ عَلَی الْعَدْلِ فِی الْبَرِيَّهِ وَ النَّصَفَهِ فِی الْقَضِيَّهِ وَ وَکَّدْتَ الْحُجَجَ عَلَی الْأُمَّهِ بِالدَّلَائِلِ الصَّادِقَهِ وَ الشَّوَاهِدِ النَّاطِقَهِ وَ دَعَوْتَ إِلَی اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ الْبَالِغَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ فَمَنَعْتَ مِنْ تَقْوِيمِ الزَّيْغِ وَ سَدِّ الثَّلْمِ وَ إِصْلَاحِ الْفَاسِدِ وَ کَسْرِ الْمُعَانِدِ وَ إِحْيَاءِ السُّنَنِ وَ إِمَاتَهِ الْبِدَعِ حَتَّی فَارَقْتَ الدُّنْيَا وَ أَنْتَ شَهِيدٌ وَ لَقِيتَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ أَنْتَ حَمِيدٌ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْکَ تَتَرَادَفُ وَ تَزِيدُ ثُمَّ صِرْ إِلَی عِنْدِ الرِّجْلَيْنِ وَ قُلْ يَا سَادَتِی يَا آلَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّی بِکُمْ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ جَلَّ وَ عَلَا بِالْخِلَافِ عَلَی الَّذِينَ غَدَرُوا بِکُمْ وَ نَکَثُوا بَيْعَتَکُمْ وَ جَحَدُوا وَلَايَتَکُمْ وَ أَنْکَرُوا مَنْزِلَتَکُمْ وَ خَلَعُوا رِبْقَهَ طَاعَتِکُمْ وَ هَجَرُوا أَسْبَابَ مَوَدَّتِکُمْ وَ تَقَرَّبُوا إِلَی فَرَاعِنَتِهِمْ بِالْبَرَاءَهِ مِنْکُمْ وَ الْإِعْرَاضِ عَنْکُمْ وَ مَنَعُوکُمْ مِنْ إِقَامَهِ الْحُدُودِ وَ اسْتِئْصَالِ الْجُحُودِ وَ شَعْبِ الصَّدْعِ وَ لَمِّ الشَّعَثِ وَ سَدِّ الْخَلَلِ وَ تَثْقِيفِ الْأَوَدِ وَ إِمْضَاءِ الْأَحْکَامِ وَ تَهْذِيبِ الْإِسْلَامِ وَ قَمْعِ الْآثَامِ وَ أَرْهَجُوا عَلَيْکُمْ نَقْعَ الْحُرُوبِ وَ الْفِتَنِ وَ أَنْحَوْا عَلَيْکُمْ سُيُوفَ الْأَحْقَادِ وَ هَتَکُوا مِنْکُمُ السُّتُورَ وَ ابْتَاعُوا بِخُمُسِکُمُ الْخُمُورَ وَ صَرَفُوا صَدَقَاتِ الْمَسَاکِينِ إِلَی الْمُضْحِکِينَ وَ السَّاخِرِينَ وَ ذَلِکَ بِمَا طَرَّقَتْ لَهُمُ الْفَسَقَهُ الْغُوَاهُ وَ الْحَسَدَهُ الْبُغَاهُ أَهْلُ النَّکْثِ وَ الْغَدْرِ وَ الْخِلَافِ وَ الْمَکْرِ وَ الْقُلُوبِ الْمُنْتِنَهِ مِنْ قَذَرِ الشِّرْکِ وَ الْأَجْسَادِ الْمُشْحَنَهِ مِنْ دَرَنِ الْکُفْرِ أَضَبُّوا عَلَی النِّفَاقِ وَ أَکَبُّوا عَلَی عَلَائِقِ الشِّقَاقِ.

فَلَمَّا مَضَی الْمُصْطَفَی صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اخْتَطَفُوا الْغِرَّهَ(۱) وَ انْتَهَزُوا الْفُرْصَهَ وَ انْتَهَکُوا الْحُرْمَهَ وَ غَادَرُوهُ عَلَی فِرَاشِ الْوَفَاهِ وَ أَسْرَعُوا لِنَقْضِ الْبَيْعَهِ

۱- ۱. العتره خ ل.

وَ مُخَالَفهِ الْمَوَاثِیقِ الْمُؤَکَّدَهِ وَ خِیَانَهِ الْأَمَانَهِ الْمَعْرُوضَهِ عَلَی الْجِبَالِ الرَّاسِیَهِ وَ أَبَتْ أَنْ تَحْمِلَهَا وَ حَمَلَهَا الْإِنْسَانُ الظَّلُومُ الْجَهُولُ ذُو الشِّقَاقِ وَ الْعِزَّهِ بِالْآثَام الْمُولِمَهِ وَ الْأَنَفهِ عَنِ الِانْقِیَادِ لِحَمِیدِ الْعَاقِبَهِ فَحُشِرَ سَفِلَهُ الْأَعْرَابِ وَ بَقَایَا الْأَحْزَابِ إِلَی دَارِ النُّبُوَّهِ وَ الرِّسَالَهِ وَ مَهْبِطِ الْوَحْیِ وَ الْمَلَائِکَهِ وَ مُسْتَقَرِّ سُلْطَانِ الْوَلَایَهِ وَ مَعْدِنِ الْوَصِیَّهِ وَ الْخِلَافَهِ وَ الْإِمَامَهِ حَتَّی نَقَضُوا عَهْدَ الْمُصْطَفَی فِی أَخِیهِ عَلَمِ الْهُدَی وَ الْمُبَیِّنِ طَرِیقَ النَّجَاهِ مِنْ طُرُقِ الرَّدَی وَ جَرَحُوا کَبِدَ خَیْرِ الْوَرَی فِی ظُلْمِ ابْنَتِهِ وَ اضْطِهَادِ حَبِیبَتِهِ وَ اهْتِضَامِ عَزِیزَتِهِ بَضْعَهِ لَحْمِهِ وَ فِلْذَهِ کَبِدِهِ وَ خَذَلُوا بَعْلَهَا وَ صَغَّرُوا قَدْرَهُ وَ اسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُ وَ قَطَعُوا رَحِمَهُ وَ أَنْکَرُوا أُخُوَّتَهُ وَ هَجَرُوا مَوَدَّتَهُ وَ نَقَضُوا طَاعَتَهُ وَ جَحَدُوا وَلَایَتَهُ وَ أَطْمَعُوا الْعَبِیدَ فِی خِلَافَتِهِ وَ قَادُوهُ إِلَی بَیْعَتِهِمْ مُصْلِتَهً سُیُوفَهَا مُقْذِعَهً أَسِنَّتَهَا وَ هُوَ سَاخِطُ الْقَلْبِ هَائِجُ الْغَضَبِ شَدِیدُ الصَّبْرِ کَاظِمُ الْغَیْظِ یَدْعُونَهُ إِلَی بَیْعَتِهِمُ الَّتِی عَمَّ شُومُهَا الْإِسْلَامَ وَ زَرَعَتْ فِی قُلُوبِ أَهْلِهَا الْآثَامَ وَ عَقَّتْ سَلْمَانَهَا وَ طَرَدَتْ مِقْدَادَهَا وَ نَفَتْ جُنْدَبَهَا وَ فَتَقَتْ بَطْنَ عَمَّارِهَا وَ حَرَّفَتِ الْقُرْآنَ وَ بَدَّلَتِ الْأَحْکَامَ وَ غَیَّرَتِ الْمَقَامَ وَ أَبَاحَتِ الْخُمُسَ لِلطُّلَقَاءِ وَ سَلَّطَتْ أَوْلَادَ اللُّعَنَاءِ عَلَی الْفُرُوجِ وَ خَلَطَتِ الْحَلَالَ بِالْحَرَامِ وَ اسْتَخَفَّتْ بِالْإِیمَانِ وَ الْإِسْلَامِ وَ هَدَمَتِ الْکَعْبَهَ وَ أَغَارَتْ عَلَی دَارِ الْهِجْرَهِ یَوْمَ الْحَرَّهِ وَ أَبْرَزَتْ بَنَاتِ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارِ لِلنَّکَالِ وَ السُّورَهِ(۱)

وَ أَلْبَسَتْهُنَّ ثَوْبَ الْعَارِ وَ الْفَضِیحَهِ وَ رَخَّصَتْ لِأَهْلِ الشُّبْهَهِ فِی قَتْلِ أَهْلِ بَیْتِ الصَّفْوَهِ وَ إِبَادَهِ نَسْلِهِ وَ اسْتِیصَالِ شَافَتِهِ وَ سَبْیِ حَرَمِهِ وَ قَتْلِ أَنْصَارِهِ وَ کَسْرِ مِنْبَرِهِ وَ قَلْبِ مَفْخَرِهِ وَ إِخْفَاءِ دِینِهِ وَ قَطْعِ ذِکْرِهِ یَا مَوَالِیَّ فَلَوْ عَایَنَکُمُ الْمُصْطَفَی وَ سِهَامُ الْأُمَّهِ معرقه(۲)[مُغْرَقَهٌ] فِی أَکْبَادِکُمْ وَ رِمَاحُهُمْ مُشْرَعَهٌ فِی نُحُورِکُمْ وَ سُیُوفُهَا مُولَعَهٌ فِی دِمَائِکُمْ یَشْفِی أَبْنَاءُ الْعَوَاهِرِ غَلِیلَ الْفِسْقِ مِنْ وَرَعِکُمْ وَ غَیْظَ الْکُفْرِ مِنْ إِیمَانِکُمْ وَ أَنْتُمْ بَیْنَ صَرِیعٍ فِی الْمِحْرَابِ قَدْ فَلَقَ السَّیْفُ هَامَتَهُ

۱- ۱. و السوءه خ ل.

۲- ۲. مغرقه خ ل.

وَ شَهِيدٍ فَوْقَ الْجَنَازَهِ قَدْ شُكَّتْ أَكْفَانُهُ بِالسِّهَامِ وَ قَتِيلٍ بِالْعَرَاءِ قَدْ رُفِعَ فَوْقَ الْقَنَاهِ رَأْسُهُ وَ مُكَبَّلٍ فِي السِّجْنِ قَدْ رُضَّتْ بِالْحَدِيدِ أَعْضَاؤُهُ وَ مَسْمُومٍ قَدْ قُطِّعَتْ بِجُرَعِ السَّمِّ أَمْعَاؤُهُ وَ شَمْلُكُمْ عَبَادِيدُ تُفْنِيهِمُ الْعَبِيدُ وَ أَبْنَاءُ الْعَبِيدِ فَهَلِ الْمِحَنُ يَا سَادَتِي إِلَّا الَّتِي لَزِمَتْكُمْ وَ الْمَصَائِبُ إِلَّا الَّتِي عَمَّتْكُمْ وَ الْفَجَائِعُ إِلَّا الَّتِي خَصَّتْكُمْ وَ الْقَوَارِعُ إِلَّا الَّتِي طَرَقَتْكُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۱)

ثُمَّ قَبِّلْهُ وَ قُلْ بِأَبِي وَ أُمِّي يَا آلَ الْمُصْطَفَى إِنَّا لَا نَمْلِكُ إِلَّا أَنْ نَطُوفَ حَوْلَ مَشَاهِدِكُمْ وَ نُعَزِّيَ فِيهَا أَرْوَاحَكُمْ عَلَى هَذِهِ الْمَصَائِبِ الْعَظِيمَهِ الْحَالَّهِ بِفِنَائِكُمْ وَ الرَّزَايَا الْجَلِيلَهِ النَّازِلَهِ بِسَاحَتِكُمُ الَّتِي أَثْبَتَتْ فِي قُلُوبِ شِيعَتِكُمُ الْقُرُوحَ وَ أَوْرَثَتْ أَكْبَادَهُمُ الْجُرُوحَ وَ زَرَعَتْ فِي صُدُورِهِمُ الْغُصَصَ فَنَحْنُ نُشْهِدُ اللَّهَ أَنَّا قَدْ شَارَكْنَا أَوْلِيَاءَكُمْ وَ أَنْصَارَكُمُ الْمُتَقَدِّمِينَ فِي إِرَاقَهِ دِمَاءِ النَّاكِثِينَ وَ الْقَاسِطِينَ وَ الْمَارِقِينَ وَ قَتَلَهِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ يَوْمَ كَرْبَلَاءَ بِالنِّيَّاتِ وَ الْقُلُوبِ وَ التَّأَسُّفِ عَلَى فَوْتِ تِلْكَ الْمَوَاقِفِ الَّتِي حَضَرُوا لِنُصْرَتِكُمْ وَ عَلَيْكُمْ مِنَّا السَّلَامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ اجْعَلِ الْقَبْرَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ الْقِبْلَهِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ يَا ذَا الْقُدْرَهِ الَّتِي صَدَرَ عَنْهَا الْعَالَمُ مُكَوَّناً مَبْرُوءاً عَلَيْهَا مَفْطُوراً تَحْتَ ظِلِّ الْعَظَمَهِ فَنَطَقَتْ شَوَاهِدُ صُنْعِكَ فِيهِ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُكَوِّنُهُ وَ بَارِئُهُ وَ فَاطِرُهُ ابْتَدَعْتَهُ لَا مِنْ شَيْ ءٍ وَ لَا عَلَى شَيْ ءٍ وَ لَا فِي شَيْ ءٍ وَ لَا لِوَحْشَهٍ دَخَلَتْ عَلَيْكَ إِذْ لَا غَيْرُكَ وَ لَا حَاجَهٍ بَدَتْ لَكَ فِي تَكْوِينِهِ وَ لَا لِاسْتِعَانَهٍ مِنْكَ عَلَى مَا تَخْلُقُ بَعْدَهُ بَلْ أَنْشَأْتَهُ لِيَكُونَ دَلِيلًا عَلَيْكَ بِأَنَّكَ بَائِنٌ مِنَ الصُّنْعِ فَلَا يُطِيقُ الْمُنْصِفُ لِعَقْلِهِ إِنْكَارَكَ وَ الْمَوْسُومُ بِصِحَّهِ الْمَعْرِفَهِ جُحُودَكَ.

أَسْأَلُكَ بِشَرَفِ الْإِخْلَاصِ فِي تَوْحِيدِكَ وَ حُرْمَهِ التَّعَلُّقِ بِكِتَابِكَ وَ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى آدَمَ بَدِيعِ فِطْرَتِكَ وَ بِكْرِ حُجَّتِكَ وَ لِسَانِ قُدْرَتِكَ وَ

۱- ۱. المزار الكبير ص ۹۴- ۶۶ و مصباح الزائر ص ۲۳۹- ۲۴۱.

الْخَلِيفَهِ فِی بَسِیطَتِکَ وَ عَلَی مُحَمَّدٍ الْخَالِصِ مِنْ صِفْوَتِکَ وَ الْفَاحِصِ عَنْ مَعْرِفَتِکَ وَ الْغَائِصِ الْمَأْمُونِ عَلَی مَکْنُونِ سَرِیرَتِکَ بِمَا أَوْلَیْتَهُ مِنْ نِعْمَتِکَ بِمَعُونَتِکَ وَ عَلَی مَنْ بَیْنَهُمَا مِنَ النَّبِیِّینَ وَ الْمُکَرَّمِینَ وَ الْأَوْصِیَاءِ وَ الصِّدِّیقِینَ وَ أَنْ تَهَبَنِی لِإِمَامِی هَذَا(۱)

وَ ضَعْ خَدَّکَ عَلَی سَطْحِ الْقَبْرِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ بِمَحَلِّ هَذَا السَّیِّدِ مِنْ طَاعَتِکَ وَ بِمَنْزِلَتِهِ عِنْدَکَ لَا تُمِتْنِی فَجْأَهً وَ لَا تَحْرِمْنِی تَوْبَهً وَ ارْزُقْنِی الْوَرَعَ عَنْ مَحَارِمِکَ دِیناً وَ دُنْیَا وَ اشْغَلْنِی بِالْآخِرَهِ عَنْ طَلَبِ الْأُولَی وَ وَفِّقْنِی لِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَی وَ جَنِّبْنِی اتِّبَاعَ الْهَوَی وَ الِاغْتِرَارَ بِالْأَبَاطِیلِ وَ الْمُنَی اللَّهُمَّ اجْعَلِ السَّدَادَ فِی قَوْلِی وَ الصَّوَابَ فِی فِعْلِی وَ الصِّدْقَ وَ الْوَفَاءَ فِی ضَمَانِی وَ وَعْدِی وَ الْحِفْظَ وَ الْإِینَاسَ مَقْرُونَیْنِ بِعَهْدِی وَ عَقْدِی وَ الْبِرَّ وَ الْإِحْسَانَ مِنْ شَأْنِی وَ خُلُقِی وَ اجْعَلِ السَّلَامَهَ لِی شَامِلَهً وَ الْعَافِیَهَ بِی مُحِیطَهً مُلْتَفَّهً وَ لَطِیفَ صُنْعِکَ وَ عَوْنِکَ مَصْرُوفاً إِلَیَّ وَ حُسْنَ تَوْفِیقِکَ وَ یُسْرَکَ مَوْفُوراً عَلَیَّ وَ أَحْیِنِی یَا رَبِّ سَعِیداً وَ تَوَفَّنِی شَهِیداً وَ طَهِّرْنِی لِلْمَوْتِ وَ مَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلِ الصِّحَّهَ وَ النُّورَ فِی سَمْعِی وَ بَصَرِی وَ الْجِدَهَ وَ الْخَیْرَ فِی طُرُقِی وَ الْهُدَی وَ الْبَصِیرَهَ فِی دِینِی وَ مَذْهَبِی وَ الْمِیزَانَ أَبَداً نَصْبَ عَیْنِی وَ الذِّکْرَ وَ الْمَوْعِظَهَ شِعَارِی وَ دِثَارِی وَ الْفِکْرَهَ وَ الْعِبْرَهَ أُنْسِی وَ عِمَادِی وَ مَکِّنِ الْیَقِینَ فِی قَلْبِی وَ اجْعَلْهُ أَوْثَقَ الْأَشْیَاءِ فِی نَفْسِی وَ أَغْلَبَهُ عَلَی رَأْیِی وَ عَزْمِی وَ اجْعَلِ الْإِرْشَادَ فِی عَمَلِی وَ التَّسْلِیمَ لِأَمْرِکَ مِهَادِی وَ سَنَدِی وَ الرِّضَا بِقَضَائِکَ وَ قَدَرِکَ أَقْصَی عَزْمِی وَ نِهَایَتِی وَ أَبْعَدَ هَمِّی وَ غَایَتِی حَتَّی لَا أَتَّقِیَ أَحَداً مِنْ خَلْقِکَ بِدِینِی وَ لَا أَطْلُبَ بِهِ غَیْرَ آخِرَتِی وَ لَا أَسْتَدْعِیَ مِنْهُ إِطْرَائِی وَ مَدْحِی وَ اجْعَلْ خَیْرَ الْعَوَاقِبِ عَاقِبَتِی وَ خَیْرَ الْمَصَایِرِ مَصِیرِی وَ أَنْعَمَ الْعَیْشِ عَیْشِی وَ أَفْضَلَ الْهُدَی هُدَایَ وَ أَوْفَرَ الْحُظُوظِ حَظِّی وَ أَجْزَلَ الْأَقْسَامِ قِسْمِی وَ نَصِیبِی وَ کُنْ لِی یَا رَبِّ مِنْ کُلِّ سُوءٍ وَلِیّاً وَ إِلَی کُلِّ خَیْرٍ دَلِیلًا وَ قَائِداً وَ مِنْ کُلِّ بَاغٍ وَ حَسُودٍ ظَهِیراً وَ مَانِعاً

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۴۱ و المزار الکبیر ص ۹۶- ۹۷.

اللَّهُمَّ بِكَ اعْتِدَادِی وَ عِصْمَتِی وَ ثِقَتِی وَ تَوْفِیقِی وَ حَوْلِی وَ قُوَّتِی وَ لَکَ مَحْیَایَ وَ مَمَاتِی وَ فِی قَبْضَتِکَ سُکُونِی وَ حَرَکَتِی وَ إِنَّ بِعُرْوَتِکَ الْوُثْقَی اسْتِمْسَاکِی وَ وُصْلَتِی وَ عَلَیْکَ فِی الْأُمُورِ کُلِّهَا اعْتِمَادِی وَ تَوَکُّلِی وَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَ مَسِّ سَقَرَ نَجَاتِی وَ خَلَاصِی وَ فِی دَارِ أَمْنِکَ وَ کَرَامَتِکَ مَثْوَایَ وَ مُنْقَلَبِی وَ عَلَی أَیْدِی سَادَاتِی وَ مَوَالِیَّ آلِ الْمُصْطَفَی فَوْزِی وَ فَرَجِی اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ

آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِینَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ اغْفِرْ لِی وَ لِوَالِدَیَ وَ مَا وَلَدَا وَ أَهْلَ بَیْتِی وَ جِیرَانِی وَ لِکُلِّ مَنْ قَلَّدَنِی یَداً مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ إِنَّکَ ذُو فَضْلٍ عَظِیمٍ وَ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۱).

ثُمَّ قَالَ السَّیِّدُ رَحِمَهُ اللَّهُ: دُعَاءٌ یُدْعَی بِهِ عَقِیبَ الزِّیَارَةِ لِسَائِرِ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام اللَّهُمَّ إِنِّی زُرْتُ هَذَا الْإِمَامَ مُقِرّاً بِإِمَامَتِهِ مُعْتَقِداً لِفَرْضِ طَاعَتِهِ فَقَصَدْتُ مَشْهَدَهُ بِذُنُوبِی وَ عُیُوبِی وَ مُوبِقَاتِ آثَامِی وَ کَثْرَهِ سَیِّئَاتِی وَ خَطَایَایَ وَ مَا تَعْرِفُهُ مِنِّی مُسْتَجِیراً بِعَفْوِکَ مُسْتَعِیذاً بِحِلْمِکَ رَاجِیاً رَحْمَتَکَ لَاجِیاً إِلَی رُکْنِکَ عَائِذاً بِرَأْفَتِکَ مُسْتَشْفِعاً بِوَلِیِّکَ وَ ابْنِ أَوْلِیَائِکَ وَ صَفِیِّکَ وَ ابْنِ أَصْفِیَائِکَ وَ أَمِینِکَ وَ ابْنِ أُمَنَائِکَ وَ خَلِیفَتِکَ وَ ابْنِ خُلَفَائِکَ الَّذِینَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِیلَهَ إِلَی رَحْمَتِکَ وَ رِضْوَانِکَ وَ الذَّرِیعَهَ إِلَی رَأْفَتِکَ وَ غُفْرَانِکَ اللَّهُمَّ وَ أَوَّلُ حَاجَتِی إِلَیْکَ أَنْ تَغْفِرَ لِی مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِی عَلَی کَثْرَتِهَا وَ تَعْصِمَنِی فِیمَا بَقِیَ مِنْ عُمُرِی وَ تُطَهِّرَ دِینِی مِمَّا یُدَنِّسُهُ وَ یَشِینُهُ وَ یُزْرِی بِهِ وَ تَحْمِیَهُ مِنَ الرَّیْبِ وَ الشَّکِّ وَ الْفَسَادِ وَ الشِّرْکِ وَ تُثَبِّتَنِی عَلَی طَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ رَسُولِکَ وَ ذُرِّیَّتِهِ النُّجَبَاءِ السُّعَدَاءِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ وَ رَحْمَتُکَ وَ سَلَامُکَ وَ بَرَکَاتُکَ وَ تُحْیِیَنِی مَا أَحْیَیْتَنِی عَلَی طَاعَتِهِمْ وَ تُمِیتَنِی إِذَا أَمَتَّنِی عَلَی طَاعَتِهِمْ وَ أَنْ لَا تَمْحُوَ مِنْ قَلْبِی مَوَدَّتَهُمْ وَ مَحَبَّتَهُمْ وَ بُغْضَ أَعْدَائِهِمْ وَ مُرَافَقَهَ أَوْلِیَائِهِمْ وَ بِرَّهُمْ وَ أَسْأَلُکَ یَا رَبِّ أَنْ تَقْبَلَ ذَلِکَ مِنِّی وَ تُحَبِّبَ إِلَیَّ عِبَادَتَکَ وَ الْمُوَاظَبَهَ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۴۱- ۲۴۲.

عَلَيْهَا وَ تُنَشِّطَنِی لَهَا وَ تُبَغِّضَ إِلَیَّ مَعَاصِیَکَ وَ مَحَارِمَکَ وَ تَدْفَعَنِی عَنْهَا وَ تُجَنِّبَنِی التَّقْصِیرَ فِی صَلَاتِی وَ الِاسْتِهَانَهَ بِهَا وَ التَّرَاخِیَ عَنْهَا وَ تُوَفِّقَنِی لِتَأْدِیَتِهَا کَمَا فَرَضْتَ وَ أَمَرْتَ بِهِ عَلَی سُنَّهِ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ رَحْمَتُکَ وَ بَرَکَاتُکَ خُضُوعاً وَ خُشُوعاً وَ تَشْرَحَ صَدْرِی لِإِیتَاءِ الزَّکَاهِ وَ إِعْطَاءِ الصَّدَقَاتِ وَ بَذْلِ الْمَعْرُوفِ وَ الْإِحْسَانِ إِلَی شِیعَهِ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ مُوَاسَاتِهِمْ وَ لَا تَتَوَفَّانِی إِلَّا بَعْدَ أَنْ تَرْزُقَنِی حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرَامِ وَ زِیَارَهَ قَبْرِ نَبِیِّکَ علیه السلام وَ قُبُورِ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام.

وَ أَسْأَلُکَ یَا رَبِّ تَوْبَهً نَصُوحاً تَرْضَاهَا وَ نِیَّهً تَحْمَدُهَا وَ عَمَلًا صَالِحاً تَقْبَلُهُ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی وَ تَرْحَمَنِی إِذَا تَوَفَّیْتَنِی وَ تُهَوِّنَ عَلَیَّ سَکَرَاتِ الْمَوْتِ وَ تَحْشُرَنِی فِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ وَ تُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ وَ تَجْعَلَ دَمْعِی غَزِیراً فِی طَاعَتِکَ وَ عَبْرَتِی جَارِیَهً فِیمَا یُقَرِّبُنِی مِنْکَ وَ قَلْبِی عَطُوفاً عَلَی أَوْلِیَائِکَ وَ تَصُونَنِی فِی هَذِهِ الدُّنْیَا مِنَ الْعَاهَاتِ وَ الْآفَاتِ وَ الْأَمْرَاضِ الشَّدِیدَهِ وَ الْأَسْقَامِ الْمُزْمِنَهِ وَ جَمِیعِ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ(۱) وَ الْحَوَادِثِ وَ تَصْرِفَ قَلْبِی عَنِ الْحَرَامِ وَ تُبَغِّضَ إِلَیَّ مَعَاصِیَکَ وَ تُحَبِّبَ إِلَیَّ الْحَلَالَ وَ تَفْتَحَ إِلَیَّ أَبْوَابَهُ وَ تُثَبِّتَ نِیَّتِی وَ فِعْلِی عَلَیْهِ وَ تَمُدَّ فِی عُمُرِی وَ تُغْلِقَ أَبْوَابَ الْمِحَنِ عَنِّی وَ لَا تَسْلُبَنِی مَا مَنَنْتَ بِهِ عَلَیَّ وَ لَا تَسْتَرِدَّ شَیْئاً مِمَّا أَحْسَنْتَ بِهِ إِلَیَّ وَ لَا تَنْزِعَ مِنِّی النِّعَمَ الَّتِی أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَیَّ وَ تَزِیدَ فِیمَا خَوَّلْتَنِی وَ تُضَاعِفَهُ أَضْعَافاً مُضَاعَفَهً وَ تَرْزُقَنِی مَالًا کَثِیراً وَاسِعاً سَائِغاً هَنِیئاً نَامِیاً وَافِیاً وَ عِزّاً بَاقِیاً کَافِیاً وَ جَاهاً عَرِیضاً مَنِیعاً وَ نِعْمَهً سَابِغَهً عَامَّهً وَ تُغْنِیَنِی بِذَلِکَ عَنِ الْمَطَالِبِ الْمُنَکَّدَهِ وَ الْمَوَارِدِ الصَّعْبَهِ وَ تُخَلِّصَنِی مِنْهَا مُعَافًی فِی دِینِی وَ نَفْسِی وَ وُلْدِی وَ مَا أَعْطَیْتَنِی وَ مَنَحْتَنِی وَ تَحْفَظَ عَلَیَّ مَالِی وَ جَمِیعَ مَا خَوَّلْتَنِی وَ تَقْبِضَ عَنِّی أَیْدِیَ الْجَبَابِرَهِ وَ تَرُدَّنِی إِلَی وَطَنِی وَ تُبَلِّغَنِی نِهَایَهَ أَمَلِی فِی دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی وَ تَجْعَلَ عَاقِبَهَ أَمْرِی مَحْمُودَهً حَسَنَهً سَلِیمَهً وَ تَجْعَلَنِی رَحِیبَ الصَّدْرِ وَاسِعَ الْحَالِ حَسَنَ الْخُلُقِ بَعِیداً مِنَ الْبُخْلِ وَ الْمَنْعِ وَ النِّفَاقِ وَ الْکَذِبِ وَ الْبَهْتِ وَ قَوْلِ الزُّورِ وَ تُرْسِخَ فِی قَلْبِی مَحَبَّهَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ شِیعَتِهِمْ

۱- ۱. البلایا خ ل.

وَ تَحْرُسَنِی یَا رَبِّ فِی نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی وَ وُلْدِی وَ أَهْلِ حُزَانَتِی وَ إِخْوَانِی وَ أَهْلِ مَوَدَّتِی وَ ذُرِّیَّتِی بِرَحْمَتِکَ وَ جُودِکَ.

اللَّهُمَّ هَذِهِ حَاجَاتِی عِنْدَکَ وَ قَدِ اسْتَكْثَرْتُهَا لِلُؤْمِی وَ شُحِّی وَ هِیَ عِنْدَکَ صَغِیرَةٌ حَقِیرَةٌ وَ عَلَیْکَ سَهْلَةٌ یَسِیرَةٌ فَأَسْأَلُکَ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ عِنْدَکَ وَ بِحَقِّهِمْ عَلَیْکَ وَ بِمَا أَوْجَبْتَ لَهُمْ وَ بِسَائِرِ أَنْبِیَائِکَ وَ رُسُلِکَ وَ أَصْفِیَائِکَ وَ أَوْلِیَائِکَ الْمُخْلَصِینَ مِنْ عِبَادِکَ وَ بِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ لَمَّا قَضَیْتَهَا كُلَّهَا وَ أَسْعَفْتَنِی بِهَا وَ لَمْ تُخَیِّبْ أَمَلِی وَ رَجَائِی وَ شَفِّعْ صَاحِبَ هَذَا الْقَبْرِ فِیَّ یَا سَیِّدِی یَا وَلِیَّ اللَّهِ یَا أَمِینَ اللَّهِ أَسْأَلُکَ أَنْ تَشْفَعَ لِی إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِی هَذِهِ الْحَاجَاتِ كُلِّهَا بِحَقِّ آبَائِکَ الطَّاهِرِینَ وَ بِحَقِّ أَوْلَادِکَ الْمُنْتَجَبِینَ فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ الْمَنْزِلَهَ الشَّرِیفَهَ وَ الْمَرْتَبَهَ الْجَلِیلَهَ وَ الْجَاهَ الْعَرِیضَ اللَّهُمَّ لَوْ عَرَفْتُ مَنْ هُوَ أَوْجَهُ عِنْدَکَ مِنْ هَذَا الْإِمَامِ وَ مِنْ آبَائِهِ وَ أَبْنَائِهِ الطَّاهِرِینَ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعَائِی وَ قَدَّمْتُهُمْ أَمَامَ حَاجَتِی وَ طَلِبَاتِی هَذِهِ فَاسْمَعْ مِنِّی وَ اسْتَجِبْ لِی وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ وَ مَا قَصُرَتْ عَنْهُ مَسْأَلَتِی (۱) وَ لَمْ تَبْلُغْهُ فِطْنَتِی مِنْ صَالِحِ دِینِی وَ دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی فَامْنُنْ بِهِ عَلَیَّ وَ احْفَظْنِی وَ احْرُسْنِی وَ هَبْ لِی وَ اغْفِرْ لِی وَ مَنْ أَرَادَنِی بِسُوءٍ أَوْ مَكْرُوهٍ مِنْ شَیْطَانٍ مَرِیدٍ أَوْ سُلْطَانٍ عَنِیدٍ أَوْ مُخَالِفٍ فِی دِینٍ أَوْ مُنَازِعٍ فِی دُنْیَا أَوْ حَاسِدٍ عَلَیَّ نِعْمَهً أَوْ ظَالِمٍ أَوْ بَاغٍ فَاقْبِضْ عَنِّی یَدَهُ وَ اصْرِفْ عَنِّی كَیْدَهُ وَ اشْغَلْهُ بِنَفْسِهِ وَ اكْفِنِی شَرَّهُ وَ شَرَّ أَتْبَاعِهِ وَ شَیَاطِینِهِ وَ أَجِرْنِی مِنْ كُلِّ مَا یَضُرُّنِی وَ یُجْحِفُ بِی وَ أَعْطِنِی جَمِیعَ الْخَیْرِ كُلِّهِ مِمَّا أَعْلَمُ وَ مِمَّا لَا أَعْلَمُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِی وَ لِوَالِدَیَ وَ لِإِخْوَانِی وَ أَخَوَاتِی وَ أَعْمَامِی وَ عَمَّاتِی وَ أَخْوَالِی وَ خَالاتِی وَ أَجْدَادِی وَ جَدَّاتِی وَ أَوْلَادِهِمْ وَ ذَرَارِیِّهِمْ وَ أَزْوَاجِی وَ ذُرِّیَّاتِی وَ أَقْرِبَائِی وَ أَصْدِقَائِی وَ جِیرَانِی وَ إِخْوَانِی فِیکَ مِنْ أَهْلِ الشَّرْقِ وَ الْغَرْبِ وَ لِجَمِیعِ أَهْلِ مَوَدَّتِی مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْیَاءِ مِنْهُمْ

۱- ۱. و عجزت عنه قوتی خ.

وَ الْأَمْوَاتِ وَ لِجَمِیعِ مَنْ عَلَّمَنِی خَیْراً أَوْ تَعَلَّمَ مِنِّی عِلْماً.

اللَّهُمَّ أَشْرِکْهُمْ فِی صَالِحِ دُعَائِی وَ زِیَارَتِی لِمَشْهَدِ حُجَّتِکَ وَ وَلِیِّکَ وَ أَشْرِکْنِی فِی صَالِحِ أَدْعِیَتِهِمْ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ بَلِّغْ وَلِیَّکَ مِنْهُمُ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ یَا سَیِّدِی وَ مَوْلَایَ یَا فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی رُوحِکَ وَ بَدَنِکَ أَنْتَ وَسِیلَتِی إِلَی اللَّهِ وَ ذَرِیعَتِی إِلَیْهِ وَ لِی حَقُّ مُوَالاتِی وَ تَأْمِیلِی فَکُنْ شَفِیعِی إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الْوُقُوفِ عَلَی قِصَّتِی هَذِهِ وَ صَرْفِی عَنْ مَوْقِفِی هَذَا بِالنُّجْحِ وَ بِمَا سَأَلْتُهُ کُلِّهِ بِرَحْمَتِهِ وَ قُدْرَتِهِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی عَقْلًا کَامِلًا وَ لُبّاً رَاجِحاً وَ عِزّاً بَاقِیاً وَ قَلْباً زَکِیّاً وَ عَمَلًا کَثِیراً وَ أَدَباً بَارِعاً وَ اجْعَلْ ذَلِکَ کُلَّهُ لِی وَ لَا تَجْعَلْهُ عَلَیَّ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) و یستحب أن یدعی بهذا الدعاء أیضا عقیب الزیاره لهم علیهم السلام اللَّهُمَّ إِنْ کَانَتْ ذُنُوبِی قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِی عِنْدَکَ وَ حَجَبَتْ دُعَائِی عَنْکَ وَ حَالَتْ بَیْنِی وَ بَیْنَکَ فَأَسْأَلُکَ أَنْ تُقْبِلَ عَلَیَّ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ تَنْشُرَ عَلَیَّ رَحْمَتَکَ وَ تُنَزِّلَ عَلَیَّ بَرَکَاتِکَ وَ إِنْ کَانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِی إِلَیْکَ صَوْتاً أَوْ تَغْفِرَ لِی ذَنْباً أَوْ تَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِیئَهٍ مُهْلِکَهٍ فَهَا أَنَا ذَا مُسْتَجِیرٌ بِکَرَمِ وَجْهِکَ وَ عِزِّ جَلَالِکَ مُتَوَسِّلٌ إِلَیْکَ مُتَقَرِّبٌ إِلَیْکَ بِأَحَبِّ خَلْقِکَ إِلَیْکَ وَ أَکْرَمِهِمْ عَلَیْکَ وَ أَوْلَاهُمْ بِکَ وَ أَطْوَعِهِمْ لَکَ وَ أَعْظَمِهِمْ مَنْزِلَهً وَ مَکَاناً عِنْدَکَ مُحَمَّدٍ وَ بِعِتْرَتِهِ الطَّاهِرِینَ الْأَئِمَّهِ الْهُدَاهِ الْمَهْدِیِّینَ الَّذِینَ فَرَضْتَ عَلَی خَلْقِکَ طَاعَتَهُمْ وَ أَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَ جَعَلْتَهُمْ وُلَاهَ الْأَمْرِ مِنْ بَعْدِ رَسُولِکَ صلی الله علیه و آله.

یَا مُذِلَّ کُلِّ جَبَّارٍ عَنِیدٍ وَ یَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِینَ بَلَغَ مَجْهُودِی فَهَبْ لِی نَفْسِیَ السَّاعَهَ وَ رَحْمَهً مِنْکَ تَمُنُّ بِهَا عَلَیَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ ثُمَّ قَبِّلِ الضَّرِیحَ وَ مَرِّغْ خَدَّیْکَ عَلَیْهِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا مَشْهَدٌ لَا یَرْجُو مَنْ فَاتَتْهُ فِیهِ رَحْمَتُکَ أَنْ یَنَالَهَا فِی غَیْرِهِ وَ لَا أَحَدٌ أَشْقَی مِنِ امْرِئٍ قَصَدَهُ مُؤَمِّلًا فَآبَ عَنْهُ خَائِباً اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ الْإِیَابِ (۲) وَ خَیْبَهِ الْمُنْقَلَبِ وَ الْمُنَاقَشَهِ عِنْدَ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۴۲- ۲۴۴.

۲- ۲. سوء الایاب خ ل.

الْحِسَابِ وَ حَاشَاکَ یَا رَبِّ أَنْ تَقْرِنَ طَاعَهَ وَلِیِّکَ بِطَاعَتِکَ وَ مُوَالاتَهُ بِمُوَالاتِکَ وَ مَعْصِیَتَهُ بِمَعْصِیَتِکَ ثُمَّ تُؤْیِسَ زَائِرَهُ وَ الْمُتَحَمِّلَ مِنْ بُعْدِ الْبِلَادِ إِلَی قَبْرِهِ وَ عِزَّتِکَ لَا یَنْعَقِدُ عَلَی ذَلِکَ ضَمِیرِی إِذْ کَانَتِ الْقُلُوبُ إِلَیْکَ بِالْجَمِیلِ تُشِیرُ-(۱) ثُمَّ صَلِّ صَلَاهَ الزِّیَارَهِ فَإِذَا أَرَدْتَ الْوَدَاعَ وَ الِانْصِرَافَ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَهْلَ بَیْتِ النُّبُوَّهِ وَ مَعْدِنَ الرِّسَالَهِ سَلَامَ مُوَدِّعٍ لَا سَئِمٍ وَ لَا قَالٍ وَ رَحْمَتُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ الْبَیْتِ إِنَّهُ حَمِیدٌ مَجِیدٌ.

**[ترجمه]کامل الزیارات: امام صادق علیه السلام فرمود: هنگامی که نزد قبر امام حسین علیه السلام آمدی، این را بگو؛ و گفتن آن نزد قبر هر امامی تو را کفایت میکند .

سلام بر تو از جانب خدا، سلام بر محمد امین خدا بر فرستادگانش، و امور بزرگش، پایان بخش پیشینیان، و آغازگر آیندگان؛ خدایا، بر محمد، بنده و رسول خود، درود فرست؛ همان کسی که با علم خود، او را برگزیدی، و هدایتگری برای هر یک از آفریدگانت که خواستی، و راهنمای هر کسی که با رسالت‌ها و کتاب‌هایت برانگیختی، و استوار کننده دین با عدالت تو، و داور تو در میان آفریدگانت، و مسلط بر همه آنها، قرار دادی؛ و سلام خداوند و رحمت و برکت‌هایش بر او باد.

در زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام می گویی: خدایا، بر علی امیرالمؤمنین، بنده تو و برادر رسولت، درود فرست...؛ تا آخر آن. و در زیارت حضرت فاطمه علیها السلام - به جای آن، می گویی: - بر کنیز تو و دختر رسولت درود فرست... . و در زیارت سایر امامان، - می گویی: - فرزندان رسولت؛ همان طور که در زیارت پیامبر صلی الله علیه و آله در بار اول گفتی، تا اینکه به نام صاحب خود (امامی که او را زیارت می کنی) برسی؛ سپس می گویی:

گواهی می‌دهم که شما کلمه تقوا و پرهیزکاری، و درِ هدایت، و ریسمان محکم، و حجت رسا بر کسانی که در روی زمین و در زیر خاک هستند، هستید؛ گواهی می‌دهم که روح‌ها و سرشت شما از یک سرشت است، که از نور خداوندی و رحمت او، پاک و پاکیزه گشته است؛ خدا را و شما را گواه می گیرم که با تمام وجودم و شریعت‌های دینم، و فرجام‌های عملم، پیرو شما هستم؛ خدایا، پس با رحمت خودت آن را بر من تمام کن.

سلام بر تو ای اباعبدالله، گواهی می‌دهم که تو آنچه را که از سوی خدا به آن امر شده بودی، انجام دادی؛ و به حق او را بدون سستی و ضعف قیام کردی؛ پس خداوند به تو به عنوان یک صدیق از سوی پیروانش جزای خیر دهد. گواهی می‌دهم که جهاد واقعی، تنها همراه تو جهاد کردن است؛ و حق با تو و برای تو است، و تو معدن آن هستی، و میراث نبوت نزد تو و نزد اهل بیت تو است؛ گواهی می‌دهم که تو نماز را برپا داشتی، و زکات را پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر کردی؛ و با حکمت و پند نیکو به راه پروردگارت دعوت نمودی، و پروردگارت را عبادت نمودی تا از دنیا رفتی .

و می گویی: سلام بر فرشتگان نشانه‌دار خداوند، سلام بر فرشتگان فرود آینده خداوند، سلام بر فرشتگان به صف شده خداوند، سلام بر فرشتگان خداوند، که به اذن او در این حرم اقامت دارند.

سپس می گویی: خدایا، بر آن دو کس که نعمت‌های تو را تغییر دادند، و با کتاب تو به مخالفت برخاستند، و آیات تو را انکار کردند، و رسول تو را متهم ساختند، لعنت فرست، و در قبرها و شکم‌های آن دو آتش قرار ده، و عذابی دردناک برایشان

آماده کن، و آن دو و پیروانشان را در جهنم کبودچشم محشور کن، و آن دو و طرفداران و پیروان آن دو را در روز قیامت، کور و لال و کر، به روی چهره شان درافتاده، برانگیز؛ جایگاهشان دوزخ است، هر بار که آتش آن فرو نشیند، شراره ای [تازه] برایشان می افزاییم.

خدایا، این را آخرین دوره از زیارت قبر پسر پیامبرت قرار مده، و مقامی پسندیده به او عطا کن، تا به واسطه آن، دینت را یاری کرده و دشمنت را به قتل رسانی، که تو خود، آن را وعده داده‌ای و تو پروردگاری هستی که خلف وعده نمی کنی.

در کنار قبرهای تمامی امامان علیهم السلام نیز همین گونه می گویی.

و نزد هر امامی که إن شاء الله زیارت کردی، می گویی:

سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، سلام بر تو ای امام مؤمنان، و وارث دانش پیامبران، و فرزندان جانشینان، و گواه روز جزا؛ گواهی می‌دهم که تو و پدرانت که قبل از تو بودند، و فرزندان تو در زمان بعد، سروران و اولیاء و امامان من هستند.

و گواهی می‌دهم که شما برگزیدگان خدا و ذخیره‌های او، و حجت‌های رسای خداوند هستید، که با علم خود، شما را یاوران دینش، و برخاستگان به دستور او، و گنجینه‌داران علم او، و حافظان سرّ او، و بازگو کنندگان وحی او، و معدن کلمات او و پایه‌های یکتا پرستی‌اش، و گواهان بر آفریدگانش برگزید؛ آفریدگانش را به شما سپرد، و کتابش را در میان شما به ارث گذاشت، و به کرامت‌های تنزیل [قرآن]، شما را مخصوص گردانید، و تأویل را به شما عنایت نمود، و شما را صندوق حکمتش، و مناره و راهنمایش در سرزمین‌ها قرار داد، و از نور خود برای شما مثال زد، و از علمش در میان شما جاری ساخت، و از شما را لغزش‌ها حفظ نمود، و از آلودگی پاکتان

کرد، و پلیدی را از بین شما برد؛ به واسطه شما نعمت تمام گشت، و تفرقه جمع گشت، و کلمه [توحید] اتحاد و یگانگی پیدا کرد، و طاعت و مودّت واجب، لازم گشت؛ و شما اولیای برگزیده‌اش، و بندگان بزرگوار او هستید.

ای پسر رسول خدا، من نزد تو آمده‌ام، در حالی که آشنا به حق تو، و آگاه به شأن و مقام تو، و دشمن دشمنانت، و دوست اولیائت هستم؛ پدر و مادرم فدای تو باد؛ خداوند بر تو درود و سلام فراوان فرستد؛ من برای زیارت نزد تو آمدم و به تو پناه آوردم، از آنچه بر خود مرتکب شدم، و بر پشتم جمع کردم، به تو پناهنده گشتم؛ پس شفیع من باش، چون نزد خداوند برای تو مقامی معلوم وجود دارد، و تو در نزد خداوند آبرومند هستی. من به خدا و به آنچه بر شما نازل شده است ایمان آوردم، و آخرین فرد شما را پذیرفتم، همان گونه که اولین فرد از شما را قبول کردم، و از هر همدمی غیر شما بیزاری می‌جویم؛ و من به جبت و طاغوت، و لات و عزّی کفر ورزیدم. - . کامل الزیارت: ۳۱۶ -

زیارت پنجم:

این زیارت را سید پسر طاووس و نویسنده کتاب المزار الکبیر - که رحمت خداوند بر آن دو باد، - روایت کرده و گفته‌اند:

این زیارت از امامان علیه السلام روایت شده است؛ هرگاه قصد و نیت زیارت کردی، این را بگو: خدایا، اراده‌ام را به محقق شدن، و نیتم را به توفیق، و امیدم را به تصدیق پیوند ده، و امورم را بر عهده بگیر، و مرا به خودم وا مگذار، که بر زمین‌های سرگردانی فرود آیم، و از حضور در زیارتگاه‌های مقدّس باز مانم.

و قبل از بیرون آمدن، دو رکعت نماز بخوان و در دنباله آن بگو: خدایا، دینم و جانم و همه بستگانم را به تو می‌سپارم؛ خدایا، تو همراه در سفر، و جانشین در خانواده و مال و فرزندان هستی؛ خدایا، از همنشینان بد، و باز نگشتن به تو پناه می برم؛ خدایا، غم آنچه را که بر ما احاطه کرده است - . در آن غوطه‌ور هستیم. خ ل - ، بر ما آسان گردان؛ و افزونی آنچه را که برای آن صبح و شام می‌کنیم، بر ما آسان گردان؛ به راستی تو بر هر چیز توانا هستی.

وقتی به راه افتادی، تمام تلاش و هدف تو همانی باشد که به خاطر آن به راه افتادی، و از حالت شادمانی خود کم کن، و هم... صحبتی با کسی را که همراه توست را نیکو بدار، و حمد و ثنای خداوند متعال و صلوات بر رسول او را زیاد به جای آور، و اگر خواستی غسل زیارت کنی، در حالی که غسل می‌کنی بگو: با نام خدا، و به یاری خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا؛ خدایا، آلودگی گناهان، و کثیفی عیب‌ها را از من پاک گردان، و مرا با آب توبه پاکیزه کن، و لباس عصمت بر من بپوشان، و مرا با لطفی از طرف خودت که مرا برای اعمال نیک موفق گرداند، تأیید فرما؛ به راستی تو دارنده بخشش بزرگ هستی.

هنگامی که نزدیک درِ صحن شدی، بگو: حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که مرا برای آمدن نزد ولیّ‌اش، و زیارت حجتش توفیق داد، و وارد حرم او کرد، و بهره‌ام را از زیارت قبر او، و فرود آمدن به صحن غیبت او، و حریم تربت او کم نکرد؛ حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که آنچه را آرزو کردم، از من باز نداشت، وآنچه را امید داشتم از من دریغ ننمود، و امیدم را در آنچه انتظار داشتم قطع نکرد، بلکه لباس عافیتش را بر من پوشاند، و نعمتش را به من بخشید، و کرامتش را به من ارزانی داشت.

وقتی وارد صحن شدی، روبروی ضریح مقدس بایست و بگو: سلام بر شما امامان مؤمنان، و سروران پرهیزکاران، و بزرگان صدّیقان، و فرمانروایان نیکان، و رهبران نیکوکاران، و نشانه‌های برجسته هدایت یافتگان، و نورهای عارفان، و وارثان پیامبران، و برگزیدگان جانشینان، و خورشیدهای پرهیزکاران، و ماه‌های جانشینان، و بندگان خداوند رحمان، و شریکان قرآن، و راه... های ایمان، و معدن‌های حقیقت‌ها، و شفیعان آفریدگان؛ و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد .

گواهی می‌دهم که شما درهای خداوند، و کلیدهای رحمت و آمرزش او، و ابرهای رضوان او، و چراغ‌های بهشت او، و حاملان قرآن، و گنجینه‌داران دانش او، و نگهبانان راز او، و محل نزول وحی‌اش، و امانت‌های نبوّت، و ودیعه‌های رسالت هستید؛ شما امانتداران و دوستداران خدا، و بندگان و برگزیدگانش، و یاوران یکتا پرستی او، و پایه‌های بزرگداشت او، و دعوت کنندگان او به کتاب‌هایش، و نگهبانان آفریدگانش، و نگهداران ودیعه‌هایش هستید؛ حمد و ثنای فرشتگان در اخلاص و خشوع از شما پیشی نمی‌گیرد، و کسی که تضرّع و خشوع دارد، با شما ادعای برابری نمیکند .

چگونه این طور نباشد و حال آن که برای شما دل‌هایی است که خداوند پرورش آنها با ترس و امید به عهده گرفته است، و

آنها را ظرف‌هایی برای شکر و ستایش قرار داد، و آنها را از پیامدهای غفلت ایمن نگاه داشت، و از دل‌مشغولی‌های سستی خالص نمود؛ بلکه حتی آسمانیان با دوستی شما، و با بیزاری از دشمنان شما، و گریه کردن پیوسته بر مصیبت شما، و طلب آمرزش برای شیعیان و دوستداران شما، تقرّب می‌جویند.

خدا را که آفریدگار من است، گواه می‌گیرم، و فرشتگان و پیامبرانش را گواه می‌گیرم، و ای سروران من، شما را نیز گواه می‌گیرم که مؤمن به ولایت شما، و معتقد به امامت شما، و اقرار کننده به خلافت شما، و آشنا به منزلت شما، و باورمند به عصمت شما، و فروتن در برابر ولایت شما، و تقرّب جوینده به خدا به وسیله دوستی شما، و بیزاری از دشمنان شما، هستم؛ می‌دانم که خداوند شما را از تمامی بدی‌های آشکار و پنهان، و از هر شک و تردید و نجاست، و پلیدی و آلودگی پاک نمود، و پرچم حقیقیت به شما بخشید، که هر کس از آن پیشی گرفت گمراه شد، و هر کس عقب ماند، بلغزید؛ و طاعت شما را برای هر سیاه‌پوست و سفیدپوستی واجب گردانید.

گواهی می‌دهم که شما به عهد و پیمان خدا، و به تمامی آنچه در کتابش با شما شرط نموده است، وفا کردید، و آفریدگان را به راه او دعوت نمودید، و نیروی خود را در راه خشنودی او به کار گرفتید، و خلق را بر آیین نبوت و راه و شیوه رسالت واداشتید، و در آن به سیره پیامبران، و راه‌های جانشینان حرکت نمودید؛ ولی امر شما اطاعت نگردید، و گوشی حرف‌های شما را نشنید؛ پس درودهای خداوند بر روح‌ها و بدن‌های شما باد. - . المزار الکبیر: **۹۳ - ۹۴**؛ مصباح الزائر: **۲۳۷ - ۲۳۹** -

سپس بر روی قبر می‌افتی و می‌گویی: ای حجت خدا، پدر و مادرم فدای تو باد؛ از پستان ایمان شیر نوشیدی، و به نور اسلام از شیر گرفته شدی، و از خنکای یقین تغذیه نمودی، و لباس عصمت به تو پوشاند شد، و برگزیده شدی و وارث دانش کتاب گشتی، داوری میان مردمان را به تلقین از خداوند آموختی، با وجود تو معارف قرآن و ابهامات تأویل و تفسیر روشن گشت، و پرچم حقیقت به تو واگذار شد، و هدایت خلق را عهده‌دار گشتی، و عهد امامت به تو سپرده شد، و حفظ شریعت بر تو واجب گشت.

ای سرور من، گواهی می‌دهم که تو به شرایط وصیت وفا نمودی، و آنچه از حدود طاعت بر تو واجب گشت انجام دادی، و مسئولیت امامت و رهبری را بر عهده گرفتی، و در صبر و تلاش و نصیحت بندگان، و فرو بردن خشم، و گذشت از مردم، پا جای پای پیامبر گذاشتی، و تصمیم گرفتی عدالت را در میان خلق، و انصاف در قضاوت را اجرا کنی، و حجت‌ها را بر امت با دلایل راستین، و شواهد گویا محکم ساختی، و با حکمت رسا و پند نیکو به راه خداوند دعوت نمودی.

پس تو از اصلاح انحراف، و بستن شکاف، اصلاح فاسد، و درهم شکستن دشمن، و زنده کردن سنت‌ها، و از بین بردن بدعت‌ها منع شدی، تا به شهادت رسیدی و از دنیا رفتی، و با حالتی ستوده، رسول خدا صلی الله علیه و آله را دیدار کردی؛ درودهای خداوند به صورت مداوم و پی در پی بر تو باد.

سپس نزد پاها برو و بگو:

ای پیشوایان من، ای خاندان رسول خدا، من به واسطه شما به درگاه خداوند بزرگ تقرّب می‌جویم، بر خلاف کسانی که بر

شما مکر کردند، و بیعت شما را شکتند، و ولایت شما را نادیده گرفتند، و منزلت شما را انکار نمودند، و ریسمان طاعت شما را از گردن درآوردند، و اسباب دوستی شما را پایمال ساختند، و با برائت و رویگردانی از شما، به فرعون‌هایشان تقرّب جستند، و شما را از اجرای حدود الهی، و ریشه کردن کردن کفر، و پرکردن شکاف، و جمع کردن پراکندگی امت، و بستن نفوذها، و راست کردن کجی، و اجرای احکام، و تهذیب اسلام، و سرکوب گناهان منع کردند؛ و غبار جنگ‌ها و فتنه‌ها را بر پا کردند، و شمشیرهای کینه را بر شما تیز کردند، و پرده‌ها را از شما دریدند، و با خمس شما شراب‌ها خریدند، و صدقه‌های نیازمندان را به ریشخند زنان و مسخره کنندگان دادند.

و دلیل آن این است که گناهکاران گمراه، و حسودان ستمکار، و عهدشکنان و فریبکاران و اهل خلاف و نیرنگ، و دل‌های فاسد شده از آلودگی به شرک، و بدن‌های آکنده از پلیدی کفر، این راه را برای آنان هموار کردند؛ و بر نفاق اقدام نمودند، و بر روابط دشمنی پرداختند.

پس هنگامی که محمد مصطفی صلی الله علیه و آله درگذشت، از غفلت مردم - . عترت. خ ل - استفاده کردند، و فرصت را غنیمت شمردند، و حرمت و احترام را پایمال نمودند، و آن حضرت را در بستر مرگ رها کردند، و برای نقض بیعت و مخالفت با پیمان محکم، و امانت سپرده شده به کوه‌های بلند، که کوه‌ها از برداشتن آن امانت خودداری ورزیدند، و بر انسان ستمکار و نادان، و بدبخت و متکبر و دارای گناهان دردآور، و کسی که ابا داشت از عاقبت نیک تبعیت کند، سپرده شد، شتافتند،

پس بادیه‌نشین‌های فرومایه، و باقیمانده‌های - جنگ - احزاب، به خانه نبوت و رسالت، و محل نزول وحی و فرشتگان، و اقامتگاه سلطان ولایت، و معدن وصیت و خلافت و امامت، ریختند و عهد مصطفی را نسبت به برادرش، پرچم هدایت، و آشکار کننده راه نجات از راه‌های گمراهی، نقض نمودند، و جگر بهترین مردم را با ظلم به دخترش، و ستم به حبیبه‌اش، و آزار عزیزه‌اش، پاره تنش، و بند جگرش، مجروح ساختند، و شوهرش را خوار کردند، و قدر و منزلت او را پایین آوردند، و محارم او را حلال شمردند، و ارتباط خویشاوندی را با او قطع نمودند، و برادری‌اش را منکر شدند، و از دوستی‌اش روی گرداندند، و طاعتش را نقض نمودند، و ولایتش را انکار نمودند، و بردگان را در خلافتش به طمع انداختند.

و او را به بیعت با خودشان کشاندند، در حالی که شمشیر خلافت را آخته، و لبه‌اش را برّان کرده بودند، و قلب علی علیه السلام خشمناک، و خروشان از خشم، و بسیار شکیبا، و فرو برنده خشم بود؛ او را به آن بیعتی با خودشان فرا خواندند که نحسی آن، اسلام را فرا گرفته بود، و در دل‌های اهل آن بیعت، تخم گناهان را کاشته بود؛و بر سلمان بدی کرد ، و مقداد را طرد نمود، و جندب(ابوذر) را تبعید کرد، و شکم عمار را درید، و قرآن را تحریف کرد، و احکام الهی را تغییر داد، و جایگاه آنان را دگرگون ساخت، و خمس را برای آزاد شدگان - به دست پیامبر در جریان فتح مکه - مباح کرد، و فرزندان ملعون‌ها را بر جوجه‌ها [اهل بیت پیامبر] مسلط کرد، و حلال را با حرام درآمیخت، و ایمان و اسلام را تحقیر کرد، و کعبه را ویران ساخت، و در روز حرّه، بر خانه هجرت [مدینه] شورش برد، و دختران مهاجر و انصار را برای بد رفتاری و یورش بردن آشکار نمود، و بر آنها لباس عار و رسوایی پوشاند، و به اهل شبهه در قتل اهل بیت پیامبر و از بین بردن نسل او، و ریشه‌کن ساختن اصل او، و اسارت خانواده‌اش، و قتل یارانش، و شکستن منبرش، و برگرداندن افتخاراتش، و پنهان ساختن دینش، و قطع یادش

اجازه داد.

ای سروران من، کاش پیامبر مصطفی شما را در این حال که تیرهای امت در شکم‌هایتان فرو رفته - . غرق شده. خ ل - ، و نیزه‌هاشان در گلویتان است، و شمشیرهایشان به خون‌های شما آغشته است، و زنازاده‌ها گناه جوشان خود را با پرهیزکاری شما، و کفر خشم‌آلودشان را با ایمان شما تشفی میدادند، و از شما، یکی در محراب به خاک افتاده و شمشیر فرقش را شکافته است، و شهیدی که روی تابوت بوده و کفن‌هایش با تیرها پاره گشته است، و یکی در بیابان شهید شده و سرش بالای نیزه‌ها رفته، و یکی در زندان به بند کشیده شده و اعضای بدنش با آهن خرد گشته، و مسمومی که جگرش با نوشیدن سم، تکه تکه شده، و گروه شما مردمانی هستید که بردگان و برده‌زادگان شما را به قتل می‌رسانند؛ ای سروران من، آیا رنج‌ها جز آن است که بر شما روا داشته شده، و مصیبت‌ها جز آن است که شما را فرا گرفته، و حوادث جز آن است که شما را هدف گرفته، و بلاها جز آن است که به سوی شما آمده است؟ درودهای خداوند بر شما و بر ارواح و اجسادتان و رحمت و برکاتش بر شما باد. - . المزار الکبیر: ۹۴-۶۶؛ مصباح الزائر: ۲۳۹-۲۴۱ -

سپس آن را ببوس و بگو: ای خاندان مصطفی، پدر و مادرم فدای شما باد؛ ما کاری از دستمان بر نمی‌آید جز آنکه در اطراف مرقد شما طواف کنیم، و در آن به خاطر این مصیبت‌های بزرگ که در پیشگاه شما به بار آمد، و بلاهای بزرگی که به ساحت شما فرود آمد، و برای همیشه در دل‌های شیعیان شما زخم، و در جگرهایشان جراحت به جا گذاشت، و در سینه‌هاشان غم و اندوه کاشت، نسبت به ارواح شما تعزیت بگوییم.

بنابراین، خدا را گواه می‌گیریم که با اولیاء و یاران پیشین شما در ریختن خون‌های عهدشکنان و ستمگران و از دین برگشتگان، و قاتلان اباعبدالله، سالار و سرور جوانان اهل بهشت، در روز کربلا، با نیّت و دل و با تأسف خوردن بر از دست دادن آن موقعیت‌هایی که برای یاری شما آماده گشته بودند، همراه گشتیم؛ و درود ما بر شما، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما باد.

سپس قبر را بین خودت و قبله قرار بده و بگو: خدایا، ای صاحب قدرتی که جهان از آن قدرت درست شده و از آن تشکیل یافته است و زیر سایه عظمت ایجاد شده است، و شواهد خلقت در آن زبان به نطق گشوده است که تو خدایی هستی که جز تو هیچ خدایی نیست، و تو ایجاد کننده و آفریدگار آن هستی، تو نه آن را از چیزی، و نه بر چیزی، و نه در چیزی، و نه از روی ترس که بر تو وارد شود، چون کسی غیر از تو نیست، و نه از روی نیاز که در ایجاد آن، برایت وجود داشته باشد، و نه برای یاری خواستن تو از آنچه بعداً آن را می‌آفرینی، به وجود آوردی؛ بلکه آن را به وجود آوردی تا دلیل و نشانی بر تو باشد، که تو از آفریده خود، جدا هستی؛ از این رو انسان خردمند نمی‌تواند تو را انکار کند، و صاحب معرفت نمی‌تواند نسبت به تو کفر بورزد.

از تو به شرافت اخلاص در یکتا پرستی‌ات، و احترام پایبندی به کتاب و اهل بیت پیامبرت، درخواست می‌کنم که بر آدم، نوآفرین فطرت تو، و حجت تازه تو، و زبان قدرت تو، و جانشین تو در روی زمین، و بر حضرت محمد، آن وارسته در میان برگزیدگان تو، و جستجوگر معرفت تو، و غوطه‌ور و امانتدار بر راز نهانی تو، با آنچه از نعمتت و با دستگیری خودت بر او بخشیدی، و بر پیامبران و بزرگواران و جانشینان و راستانی که بین این دو بودند، درود فرستی؛ و به خاطر این امامم، مرا

ببخشی. - . مصباح الزائر: ۲۴۱؛ المزار الکبیر: ۹۶ - ۹۷ -

و صورتت را بر روی قبر بگذار و بگو: خدایا، از تو به جایگاه این پیشوا در طاعت تو، و منزلت او در نزد تو، درخواست می... کنم مرا به مرگ ناگهانی نمیران، و مرا از توبه کردن محروم نکن، و پرهیز از محرّمات دینی و دنیوی را به من روزی کن، و مرا به جای طلب دنیا، مشغول آخرت گردان، و بر آنچه دوست داری و خشنود می‌شوی موفق بدار، و مرا از پیروی خواهش درون، و مغرور شدن به سبب امور بیهوده و آرزوها، به دور دار.

خدایا، راستی را در سخنم، و درستی را در کردارم، و صدق و وفا را در پیمان و وعده‌ام، و حفظ و مهربانی را همراه عهد و پیمانم، و نیکی و احسان را از منش و خُلقم قرار ده؛ و سلامت را برایم فراگیر، و عافیت را برایم احاطه کننده و در برگیرنده قرار ده؛ و صنع و یاری لطیف خود را بر من روانه گردان، و توفیق و آسانی نیکوی خود را بر من گسترده ساز، و مرا ای پروردگار، خوشبخت زنده بدار، و با شهادت بمیران، و برای مرگ و بعد از آن پاکیزه گردان.

خدایا، صحت و نور را در شنوایی و بینایی‌ام، و جدیت و خیر را در راهم، و هدایت و بصیرت را در دینم، و در مذهبم، و ترازوی - سنجش اعمال - را هماره پیش روی چشمانم، و ذکر و پند را شعار و لباسم، و اندیشه و عبرت را انس و تکیه‌گاهم قرار ده؛ و یقین را در قلبم جای ده، و آن را محکم‌ترین چیزها در جانم قرار ده، و آن را بر رأی و اراده‌ام چیره گردان؛ و ارشاد را در کردارم، و تسلیم در برابر امر تو را بستر و تکیه گاهم، و خشنودی به قضا و قدر تو را بالاترین عزم و مقصودم قرار ده، تا از هیچ یک از آفریدگانت برای دینم نترسم، و به واسطه آن جز آخرتم را نخواهم، و از آن تمجید و مدح خودم را دنبال نکنم، و بهترین عاقبت‌ها را عاقبتم، و بهترین سرنوشت‌ها را سرنوشتم، و بهترین زندگی را زندگی‌ام، و برترین هدایت را هدایتم، و فراوان‌ترین بهره را بهره من، و بیشترین قسمت‌ها را قسمت و نصیبم قرار ده؛ و برای من ای پروردگار، از هر بدی، سرپرست، و به سوی هر خوبی، راهنما و راهبر، و از هر ستمکار و حسود، پشتوانه و نگهدارنده باش.

خدایا، اعتماد و عصمتم، و اطمینان و توفیقم، و نیرو و قدرتم بر توست؛ و زندگی و مرگم برای توست، و ایستادن و حرکتم در قبضه قدرت توست، و چنگ و دست آویختنم به ریسمان محکم توست، و اعتماد و توکلم در همه امور بر توست، و نجات و رهایی‌ام از عذاب جهنم و چشیدن آتش دوزخ، با توست؛ و اقامتگاه موقّت و بازگشتگاه جاودانه‌ام در خانه امن و کرامت تو، با توست؛ و رستگاری و گشایش من بر دستان پیشوایان و سرورانم خاندان مصطفی است.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مردان و زنان با ایمان و مسلمان را بیامرز، و مرا و پدر و مادرم و فرزندانشان، و خانواده و همسایگان مرا، و همه مردان و زنان مؤمن را که بر من حق دارند، بیامرز؛ که به راستی تو دارای بخشش بزرگ هستی؛ و سلام خداوند و رحمت و برکت‌های او بر تو باد. - . مصباح الزائر: ۲۴۱ - ۲۴۲ -

سید پسر طاووس - که رحمت خداوند بر او باد، - سپس گفته است: دعایی وجود دارد که در تعقیب زیارت برای سایر امامان علیهم السلام خوانده می‌شود:

خدایا، من این امام را زیارت کردم، در حالی که اقرار کننده به امامت او، و معتقد به واجب بودن فرمانبرداری او هستم؛ با

گناهان و عیب‌هایم، و گناهان بزرگم، و بدی‌ها و اشتباهات فراوانم، و آنچه از من می‌دانی، با پناه آوردن به بخشش تو، و امان خواهان از بردباری تو، و امیدوار به رحمت تو، و گریخته به رکن و مقام تو، و امان گرفته با مهربانی تو، و شفاعت خواهان از ولیّ و پسر اولیاء تو، و برگزیده و پسر برگزیدگان تو، و امانتدار و پسر امانتداران تو، و جانشین و پسر جانشینان تو، همان کسانی که وسیله‌ای برای رحمت و رضوان خود، و خانه‌ای برای مهربانی و آمرزش خود قرار دادی، آهنگ زیارتگاه او را کردم.

خدایا، اولین درخواستم از تو این است که گناهان گذشته مرا با وجود فراوان بودنش، ببخشی؛ و مرا در باقیمانده عمرم محافظت نمایی؛ و دینم را از آنچه آلوده می‌گرداند و تباه می‌سازد و خوار می‌کند، پاک گردانی؛ و آن را از تردید و شک و فساد و شرک حفظ فرمایی؛ و مرا بر طاعت خودت و طاعت رسولت، و فرزندان نجیب و شریفش - که درورد‌ها و رحمت و سلام و برکت‌هایت بر آنها باد، - ثابت قدم بداری؛ و مرا بر طاعت آنها زنده بداری، و بر طاعت آنها بمیرانی؛ و مودّت و دوستی آنها را، و کینه دشمنانشان را، و همراهی دوستان آنها را، و نیکی آنها را از دل من پاک نکنی.

و از تو می‌خواهم ای پروردگار، که آن را از من قبول کنی، و عبادت خودت و مراقبت از آن را برای من، دوست داشتنی گردانی؛ و مرا برای آن با نشاط سازی، و مرا از گناهان و حرام‌های خودت متنفّر گردانی، و مرا از آنها دور نمایی، و مرا از کوتاهی در نمازم، و سبک شمردن آن، و عقب انداختن آن دور گردانی، و مرا برای ادای آن، آن گونه که واجب ساختی، و به آن امر نمودی، طبق روش رسول تو - که درودها و رحمت و برکت‌های تو بر او و خاندان او باد، - از روی خضوع و خشوع، توفیق دهی؛ و برای پرداختن زکات، و دادن صدقات، و بخشش نیکی، و احسان به شیعه خاندان محمد صلی الله علیه و آله و یاری آنان، سینه‌ام را گشاده سازی؛ و جز بعد از آنکه حج بیت الحرام، و زیارت قبر پیامبرت صلی الله علیه و آله، و قبرهای امامان علیهم السلام را روزی‌ام نمایی، جانم را نستانی.

و از تو ای پروردگار، توبه ای راستین که از آن خشنود باشی، و نیّتی که آن را بستایی، و عمل شایسته‌ای که آن را بپذیری، درخواست دارم؛ و اینکه مرا بیامرزی، و در هنگام مرگم بر من رحم کنی، و سکرات مرگ را بر من آسان سازی، و مرا در زمره محمد و خاندان محمد، که درودهای تو بر او و بر آنان باد، محشور کنی، و مرا با رحمت خودت وارد بهشت سازی، و اشکم را در طاعتت بسیار، و اشکم را در آنچه مرا به تو نزدیک می‌گرداند، جاری نمایی؛ و قلبم را نسبت به اولیائت مهربان کنی، و مرا در دنیا از کمبودها و آفات، و بیماری‌های سخت، و مرض‌های مزمن، و تمامی انواع بلا - . بلاها. خ ل -

و حوادث، مصون بداری؛ و قلبم را حرام دور بداری، و نافرمانی‌هایت را در نظرم منفور گردانی؛ و حلال را برایم دوست داشتنی نمایی، و درهایش را به رویم بگشایی، و نیّت و عملم را بر آن ثابت بداری؛ و عمرم را دراز گردانی، و درهای رنج و سختی را بر من ببندی، و آنچه را که بر من بخشیدی، از من نگیری؛ و چیزی را که بر من احسان نمودی، باز نگردانی؛ و نعمت‌هایی را که به من ارزانی داشتی، از من نگیری؛ و آنچه را که به من عطا نمودی، تا چندین برابر افزون گردانی؛ و مال فراوان و گسترده و گوارا، و فزاینده و به مقدار، و عزتی جاویدان و کافی، و مقامی بزرگ و والا، و نعمتی وسیع و فراگیر بر من عطا کنی؛ و به واسطه آن، مرا از خواسته‌های کم، و درآمدهای سخت بی‌نیاز کنی، و مرا از آن رها سازی، در حالی که مرا در مورد دینم و خودم و فرزندانم و هر آنچه که به من عطا کردی و بخشیدی، معاف بداری؛ و اموالم و تمامی آنچه را که

به من بخشیدی، حفظ کنی، و دستان ستمگران را از من قطع کنی، و مرا به وطنم باز گردانی، و به نهایت آرزویم در دنیا و آخرت برسانی، و سرانجام کارم را پسندیده و نیکو و سالم قرار دهی، و مرا با سخاوت، سرزنده و خوش اخلاق، به دور از بخل و خساست و دورویی و دروغ و بهتان، و بیهوده‌سخن گفتن قرار دهی؛ و در دلم دوستی محمد و خاندان محمد و شیعیان آنان را قرار دهی؛ و با رحمت و بزرگواری خود ای پروردگار، مرا و خانواده و دارایی و فرزندان و افراد تحت سرپرستی من، و برادران و دوستان و نسلم را حفظ کنی.

خدایا، اینها نیازهای من به درگاه توست، و من به خاطر فرومایه و بخیل بودنم آنها را زیاد کردم، در حالی که آنها نزد تو کوچك و کم است، و - برآوردن آنها - بر تو سهل و آسان می‌باشد؛ از تو به احترام منزلت و مقام محمد و خاندان محمد - سلام بر او و بر آنان باد، - در نزد خودت، و به حق آنان بر تو، و به آنچه برای آنها واجب نمودی، و به احترام سایر پیامبران و فرستادگان و برگزیدگانت، و دوستداران مخلص از میان بندگانت، و به احترام اسم اعظم تو، درخواست می‌کنم که تمامی آنها را بر آورده سازی، و مرا با آنها یاری دهی، و امید و آرزویم را نا امید نگردانی، و صاحب این قبر را شفیع من قرار دهی.

ای پیشوای من، ای ولیّ خدا، ای امین خدا، از تو به حق پدران پاکیزه‌ات، و به حق فرزندان برگزیده‌ات می‌خواهم که نزد خداوند بزرگ مرا در همه این نیازها شفاعت کنی، چون نزد خداوند - که نام‌هایش ستوده و منزّه باشند، - برای تو منزلتی باشکوه و مرتبه‌ای بزرگ و مقامی والا وجود دارد.

خدایا، اگر کسی را که نزد تو آبرومندتر از این امام و از پدران و فرزندان پاك او علیهم السلام باشد، می‌شناختم، به یقین، او را شفیع خویش قرار می‌دادم، و پیشاپیش این نیازها و خواسته‌هایم پیش می‌انداختم؛ پس نیازهایم را از من بشنو و آنها را برآورده ساز؛ و برای من آنچه را که تو خود شایسته آن هستی، به انجام رسان، ای مهربان‌ترین مهربانان؛ خدایا، و هر آنچه از مصالح دین و دنیا و آخرتم را که درخواستم آن را فرا نگرفت - . توانم از آن عاجز گردید. خ - ،

و هوشیاری‌ام به آن نرسید، به وسیله - برآورده ساختن - آن بر من منت بگذار، و مرا حفظ کن، و پاسدار من باش، و بر من عطا فرما، و مرا بیامرز؛ و هر شیطان بدسرشت، یا سلطان ستمکار، یا مخالف دین، یا نزاع کننده در مورد دنیا، حسد برنده به من به خاطر داشتن نعمتی، یا ظالم، یا تجاوزگر، که خواستار بدی و آسیب رساندن به من باشد، دست او را از من قطع کن، و مکر و حیله‌اش را از من دور گردان، و او را به خودش مشغول کن، و بدی خودش و پیروانش و شیطان‌هایش را از من باز دار، و مرا از همه آنچه بر من ضرر می‌رساند و ظلم روا می‌دارد، در امان بدار، و تمامی خوبی‌هایی را، چه از آنهایی که می‌شناسم و چه از آنهایی که نمی‌شناسم، به من عطا کن .

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا و پدر و مادرم و برادران و خواهرانم، و عموها و عمه‌هایم، و دایی‌ها و خاله‌هایم، و پدر بزرگ‌ها و مادر بزرگ‌هایم، و فرزندان و نواده‌های آنان، و همسران و فرزندانم، و نزدیکان و دوستانم، و همسایگان و برادرانم در راه تو، از اهل مشرق زمین و مغرب آن، و همه مردان و زنان مؤمن که نسبت به آنها دوستی دارم، زنده‌های آنان و مرده‌هاشان، و تمامی آنهایی را که به من خوبی یاد داده، یا دانشی از من یاد گرفته است، را بیامرز.

خدایا، آنان را در دعای نیکویم، و زیارتم از مرقد حجت و ولیّ‌ات، سهیم بدار؛ و مرا در دعاهای نیکوی آنان سهیم گردان، به

خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان؛ و از سوی آنها به ولیّ‌ات سلام برسان؛ و سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد، ای پیشوا و سرور من، - ای فلانی فرزند فلانی، - خداوند بر تو، و بر روح و بدن تو درود فرستد؛ تو وسیله و بهانه من برای رسیدن به خداوند هستی، و من حق دوستداری و امید بستن دارم، پس در به دست آوردن این مسائلی که بیان کردم، و بازگشتنم از این مکان همراه با موفقیت، و در آنچه با رحمت و قدرت خداوند، از او درخواست نمودم، شفیع من باش؛ خدایا، به من عقل کامل، و خرد برتر، و عزت جاویدان، و قلب پاک، و عمل بسیار، و ادب پر فضیلت روزی گردان؛ و همه آنها را به سود من قرار ده، و به زیان من قرار مده؛ به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان. - . مصباح الزائر: ۲۴۲ - ۲۴۴ -

هم چنین مستحب است که در دنباله زیارت آنان علیهم السلام، این دعا خوانده شود: خدایا، اگر گناهانم صورت مرا در نزد تو سیاه نموده، و دعایم را در درگاه تو پوشیده نگاه داشته است، و بین من و تو حائل گشته است، پس از تو درخواست می‌کنم که با صورت بزرگوارانه‌ات به من روی آوری، و رحمتت را بر من بگسترانی، و برکت‌هایت را بر من فرو آوری.

و اگر گناهانم مانع شده صدایی از طرف مرا به سوی خود بالا ببری، یا گناهی را برای من در نزد خودت بیامرزی، یا از خطای هلاکت‌بار من درگذری، اکنون این منم که به بزرگوار روی تو، و شکوه جلال تو پناهنده گشته، و به تو متوسّل شده‌ام، و به واسطه دوست داشتنی‌ترین آفریدگان در نزد تو، و بزرگوارترین آنها بر تو، و شایسته‌ترین آنان نسبت به تو، و فرمانبردارترین آنان از تو، و والاترین آنان از نظر منزلت و مقام در نزد تو، محمد و خانواده پاک او، امامان هدایتگر هدایت‌یافته، کسانی که طاعتشان را بر آفریدگانت واجب ساخته، و به دوستی‌شان امر نموده‌ای، و عهده‌داران امر تو بعد از رسولت صلی الله علیه و آله قرار داده ای، به تو تقرّب جسته‌ام.

ای خوار کننده هر زورگوی ستیزه‌جو، و ای عزیز کننده مؤمنان، تلاشم به نهایت حد خود رسید، پس در این لحظه مرا ببخش، با رحمتی از جانب خودت که با آن بر من منّت بگذاری؛ ای مهربان‌ترین مهربانان.

سپس ضریح را ببوس و گونه‌هایت را بر آن بمال و بگو: خدایا، اینجا زیارتگاهی است که اگر کسی در آن به رحمت تو دست نیابد، امید نمی‌رود آن را در جای دیگر به دست آورد؛ و هیچ کس بدبخت‌تر از کسی نیست که امیدوار به آنجا برود و ناامید باز گردد؛ خدایا، از بدی برگشتن، - . بد برگشتن. خ ل -

و ناامیدی بازگشت، و بازخواست در روز حساب، به تو پناه می‌برم؛ و از تو بسیار دور است ای پروردگار، که طاعت ولیّ‌ات را به طاعت خودت، و دوستی او را به دوستی خودت، و نافرمانی او را به نافرمانی خودت مقرون سازی، و آنگاه زیارت کننده او، و کسی را که از راه دور به زیارت قبرش آمده است، نومید کنی، و به عزت تو سوگند که دلم آن را باور نمی‌کند، زیرا قلب‌ها در مورد تو، به زیبایی اشاره می‌کنند. - . مصباح الزائر: ۲۴۴-۲۴۵ -

سپس نماز زیارت بخوان؛ و اگر خواستی وداع کنی و برگردی، بگو: سلام بر شما ای اهل بیت نبوت، و معدن رسالت، سلام کسی که با شما وداع می‌کند، و نه کسی که خسته و دشمنی کننده است، و رحمت خداوند و برکت‌های او بر شما اهل بیت باد. به راستی خداوند ستوده و گرامی است .

**[ترجمه]

أقول

و ساق الوداع إلى آخر ما مر فی الجامعه الثانیه(۲).

وَ قَالَ الشَّیْخُ الْمُفِیدُ قَدَّسَ اللَّهُ رُوحَهُ فِی کِتَابِ الْمَزَارِ: یُسْتَحَبُّ أَنْ یُدْعَی بِهَذَا الدُّعَاءِ عَقِیبَ الزِّیَارَهِ لَهُمْ علیهم السلام وَ هُوَ اللَّهُمَّ إِنْ کَانَتْ ذُنُوبِی قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِی عِنْدَکَ وَ سَاقَ إِلَی قَوْلِهِ إِلَیْکَ بِالْجَمِیلِ تُشِیرُ ثُمَّ قَالَ ثُمَّ قُلْ یَا وَلِیَّ اللَّهِ إِنَّ بَیْنِی وَ بَیْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوباً لَا یَأْتِی عَلَیْهَا إِلَّا رِضَاکَ فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَکَ عَلَی سِرِّهِ وَ اسْتَرْعَاکَ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرَنَ طَاعَتَکَ بِطَاعَتِهِ وَ مُوَالاتَکَ بِمُوَالاتِهِ تَوَلَّ صَلَاحَ حَالِی مَعَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اجْعَلْ حَظِّی مِنْ زِیَارَتِکَ تَخْلِیطِی بِخَالِصِی زُوَّارِکَ الَّذِینَ تَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی عِتْقِ رِقَابِهِمْ وَ تَرْغَبُ إِلَیْهِ فِی حُسْنِ ثَوَابِهِمْ وَ هَا أَنَا الْیَوْمَ بِقَبْرِکَ لَائِذٌ وَ بِحُسْنِ دِفَاعِکَ عَنِّی عَائِذٌ فَتَلَافَنِی یَا مَوْلَایَ وَ أَدْرِکْنِی وَ اسْأَلِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی أَمْرِی فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً کَرِیماً وَ جَاهاً عَظِیماً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً.

ثم قال رحمه الله فی الکتاب المذکور دعاء آخر یدعی به عقیب الزیاره لسائر الأئمه علیهم السلام و هو: اللَّهُمَّ إِنِّی زُرْتُ هَذَا الْإِمَامَ مُقِرّاً بِإِمَامَتِهِ وَ سَاقَ الدُّعَاءَ إِلَی قَوْلِهِ وَ لَا تَجْعَلْهُ عَلَیَّ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

**[ترجمه]و وداع را تا آخر آنچه در زیارت جامعه دوم گذشت، ادامه داده است. - . مصباح الزائر: ۲۴۵ -

شیخ مفید - که خداوند روان او را پاک گرداند، - در کتاب المزار گفته است: مستحب است در تعقیب زیارت آنان علیهم السلام، این دعا خوانده شود: «خدایا، اگر گناهانم چهره مرا نزد تو سیاه نموده است...» و آن را تا عبارت «به زیبایی اشاره می... کند.» ادامه داده و سپس گفته است: بعد از آن، بگو:

ای ولیّ خدا، همانا بین من و بین خداوند، گناهانی است که جز خشنودی و رضایت تو آنها را از بین نمی‌برد، پس به حق کسی که تو را امانتدار راز خود قرار داد، و امور آفریدگانش را به تو سپرد، و فرمانبرداری تو را به فرمانبرداری خویش، و دوستی تو را به دوستی خود مقرون ساخت، می‌خواهم که بهبود حال مرا به همراه خداوند بزرگ، بر عهده بگیری، و بهره‌ام را از زیارت تو، آمیخته شدن به زائران وارسته‌ات قرار دهی، همان کسانی که از خداوند عز و جل، آزادی‌شان - از آتش دوزخ - را خواستاری، و در پاداش نیکوی آنها، به او رو می کنی.

و این منم که امروز به قبر تو پناهنده، و از خودم به نگهداری نیکوی تو پناهنده شده‌ام؛ پس بر من چاره‌ای کن ای سرور من، و مرا دریاب؛ از خدای عز و جل گشایش امورم را درخواست کن؛ به راستی که برای تو نزد خداوند مقامی بزرگوارانه، و منزلتی بزرگ وجود دارد؛ و خداوند بر تو درود و سلام بسیار فرستد.

شیخ مفید - رحمت خدا بر او باد، - در کتاب یاد شده سپس گفته است: دعای دیگری وجود دارد که در دنباله زیارت سایر امامان علیهم السلام خوانده می‌شود، و آن این است: «خدایا، من این امام را زیارت نمودم و به امامت او اقرار دارم...» و دعا را تا عبارت «و آن را به زیان من قرار مده؛ به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان.» ادامه داد.

**[ترجمه]

و رأيت أيضا فى بعض مؤلفات أصحابنا دعاء آخر يستحب أن يدعى به

ص: ۱۷۳

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۴۴- ۲۴۵.

۲- ۲. مصباح الزائر ص ۲۴۵.

عقیب زیاره أمیر المؤمنین أو أحد الأئمه علیهم السلام و هو: اللهم بمحل هذا السید من طاعتک و ساق إلی قوله إنک ذو فضل عظیم و السلام علیک و رحمه الله و برکاته.

**[ترجمه]هم چنین در یکی از نوشته‌های اصحابمان دعای دیگری یافتم که مستحب است در دنباله زیارت امیرالمؤمنین یا هر یک از امامان علیهم السلام خوانده شود؛ و آن دعا این است: «خدایا، به خاطر جایگاه این پیشوا در فرمانبرداری تو...» و دعا را تا عبارت «به راستی تو دارای بخشش بزرگ هستی؛ و سلام و رحمت خداوند و برکت‌های او بر تو باد.» ادامه داده است.

**[ترجمه]

فإذا دعا الزائر لکل إمام عقیب أی زیاره کانت بکل من هذه الأدعیه کان حسنا.

**[ترجمه]اگر زیارت کننده هر امام، بعد از هر زیارتی، با هر یک از این دعاها دعا نماید، نیکو خواهد بود.

**[ترجمه]

بیان

قوله و إخفاق الأوبه یقال طلب حاجه فأخفق أی لم یدرکها قوله ما نتغول قال فی النهایه(۱)

المغاوله المبادره فی السیر و فی بعض النسخ ما نتوغل فیه و هو أظهر قال الفیروزآبادی (۲) وغل فی الشی ء یغل وغولا دخل و تواری أو بعد و ذهب و أوغل فی البلاد و العلم ذهب و بالغ و أبعد کتوغل.

قوله مستغزر ما نروح فی أکثر النسخ بتقدیم المعجمه علی المهمله قال الفیروزآبادی (۳) المستغزر الذی یطلب أکثر مما یعطی و فی بعضها بالعکس و لعله من غزر الشی ء فی الشی ء أی إخفاؤه فیه و الأول أظهر أی المطالب الکثیره و قال الجوهری (۴) غض منه یغض بالضم أی وضع و نقص من قدره.

و یقال بخسه حقه کمنعه نقصه و العقوه ما حول الدار و المحله و یقال سمته خسفا إذا أولیته إیاه و أوردته علیه و الثلمه بالضم فرجه المکسور و المهدوم و الثلم محرکه أن ینثلم حرف الوادی و قال الجزری (۵)

فیه و أقام أوده بثقافه الثقاف ما یقوم به الرماح یرید أنه سوی عوج المسلمین و قال الفیروزآبادی أرهج أثار الغبار(۶) و قال النقع الغبار(۷).

۱- ۱. النهایه ج ۳ ص ۱۹۰.

۲- ۲. القاموس ج ۴ ص ۶۵- ۶۶.

۳- ۳. القاموس ج ۲ ص ۱۰۲ بتفاوت.

۴- ۴. الصحاح ج ۱ ص ۱۵۵.

۵- ۵. النهایه ج ۱ ص ۱۵۵.

۶- ۶. القاموس ج ۱ ص ۱۹۱.

۷- ۷. القاموس ج ۳ ص ۹۰.

قوله و أنحوا بالحاء المهمله يقال أنحى عليه ضربا إذا أقبل و أنحى له السلاح ضربه بها ذكره الفيروزآبادى (۱) و شحنه و أشحنه ملأه و أضب فلانا لزمه فلم يفارقه و عليه أمسك قوله و أكبوا يقال أكب عليه إذا أقبل و لزم و فى بعض النسخ و ألبوا يقال ألب على كذا إذا لم يفارقه و الاختطاف استلاب الشى ء و أخذه بسرعه أى اغتنموا غفله الناس و أخذوها لتحصيل مرادهم.

و قوله و خيانه الأمانه المعروضه فيه إشاره إلى ما ورد فى الأخبار فى قوله تعالى إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمانَةَ الآيه أن الأمانه هى الخلافه و الإنسان الذى حملها هو أبو بكر قوله عليه السلام ذو الشقاق و العزه إشاره إلى قوله تعالى بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَ شِقاقٍ و العزه استكبار عن الحق و الشقاق المخالفه لله و لرسوله و اهتضمه ظلمه و غصبه و أصلت السيف جرده من غمده.

قوله عليه السلام مقذعه أسنتها فى بعض النسخ بالدال المهمله و فى بعضها بالمعجمه قال الفيروزآبادى (۲)

قدعه كمنعه كفه كأقدعه و الشى ء أمضاه و قال (۳)

قذعه كمنعه رماه بالفحش و سوء القول كأقذعه و بالعصا ضربه و فى المزار الكبير مشرعه و هو الظاهر.

قوله و عقت من العقوق خلاف البر و لا يبعد أن يكون فى الأصل عنفت من التعنيف و السوره السطوه و الاعتداء و يمكن أن يكون تصحيف السوءه و يوم الحره مشهور و قد سبق ذكره فى أحوال سيد الساجدين عليه السلام و قال الفيروزآبادى (۴)

الشأفه قرحه تخرج فى أصل القدم فتكوى فتذهب و إذا قطعت مات صاحبها و الأصل و استأصل الله شأفته أذهبه كما تذهب تلك القرحه أو معناه أزاله من أصله انتهى.

۱- ۱. القاموس ج ۴ ص ۳۹۴.
۲- ۲. القاموس ج ۳ ص ۶۵.
۳- ۳. القاموس ج ۳ ص ۶۵.
۴- ۴. القاموس ج ۳ ص ۱۵۶.

قوله معرقه من أعرق الشجره إذا اشتدت عروقه فی الأرض و فی بعض النسخ بالغین المعجمه علی بناء المفعول و أشرعت الرمح نحوه سددت قوله مولغه من ولوغ الکلب یقال أولغ الرجل الکلب إذا حمله علی الولوغ قال الشاعر:

ما مر یوم إلا و عندهما***لحم رجال أو یولغان دما

و الجنازه بالکسر و قد یفتح و قیل بالکسر المیت و بالفتح السریر.

قوله شکت قال الجزری (۱)

فیه إن رجلا دخل بیته فوجد حیه فشکها بالرمح أی خرقها فانتظمها به انتهی و فی بعض النسخ بالسین المهمله و السک تضبیب الباب بالحدید و العراء الفضاء لا یستر فیه بشی ء و القناه الرمح و الکبل القید و کبله حبسه فی سجن أو غیره و الرض الدق و الشمل الاجتماع و العبادید الفرق من الناس و الخیل الذاهبون فی کل وجه و القوارع الدواهی.

قوله ثم اجعل القبر بینک و بین القبله أی قف خلف القبر مستقبلا للقبله قوله نجاتی أی أطلبها و عطفه علی الأمور بعید و کذا ما بعده و قال الجوهری (۲) نکد عیشهم اشتد و رجل نکد أی عسر و ناکده فلان و هما یتناکدان إذا تعاسرا و اللؤم بالضم مهموزا

الشح و یقال أجحف به إذا ذهب به و یطلق علی الضرر العظیم و یقال برع أی فاق أصحابه فی العلم و غیره أو تم فی کل فضیله و جمال.

الزِّیَارَهُ السَّادِسَهُ رَوَاهَا السَّیِّدُ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ أَیْضاً فِی مِصْبَاحِ الزَّائِرِ وَ قَدْ مَرَّتْ بِأَسَانِیدَ قَالَ یُرْوَی عَنِ الْبَاقِرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ أَنَّهُ قَالَ: مَا قَالَهَا أَحَدٌ مِنْ شِیعَتِنَا عِنْدَ قَبْرِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ أَوْ أَحَدٍ مِنَ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام إِلَّا وَقَعَ فِی دَرَجِ نُورٍ وَ طُبِعَ عَلَیْهِ بِطَابَعِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله

۱- ۱. النهایه ج ۲ ص ۲۵۳.
۲- ۲. صحاح الجوهریّ ج ۱ ص ۵۴۲.

حَتَّی یُسَلِّمَ إِلَی الْقَائِمِ علیه السلام فَیَلْقَی صَاحِبَهُ بِالْبُشْرَی وَ التَّحِیَّهِ وَ الْکَرَامَهِ وَ هَذِهِ الزِّیَارَهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ حُجَّتَهُ عَلَی عِبَادِهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ أَشْهَدُ أَنَّکَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ عَمِلْتَ بِکِتَابِهِ وَ اتَّبَعْتَ سُنَنَ نَبِیِّهِ صلی الله علیه و آله حَتَّی دَعَاکَ اللَّهُ إِلَی جِوَارِهِ وَ قَبَضَکَ إِلَیْهِ بِاخْتِیَارِهِ وَ أَلْزَمَ أَعْدَاءَکَ الْحُجَّهَ مَعَ مَا لَکَ مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَهِ عَلَی جَمِیعِ خَلْقِهِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِی مُطْمَئِنَّهً بِقَدَرِکَ رَاضِیَهً بِقَضَائِکَ مُولَعَهً بِذِکْرِکَ وَ دُعَائِکَ مُحِبَّهً لِصِفْوَهِ أَوْلِیَائِکَ مَحْبُوبَهً فِی أَرْضِکَ وَ سَمَائِکَ صَابِرَهً عَلَی نُزُولِ بَلَائِکَ مُشْتَاقَهً إِلَی فَرْحَهِ لِقَائِکَ مُتَزَوِّدَهً التَّقْوَی لِیَوْمِ جَزَائِکَ مُسْتَنَّهً(۱)

بِسُنَنِ أَوْلِیَائِکَ مُفَارِقَهً لِأَخْلَاقِ أَعْدَائِکَ مَشْغُولَهً عَنِ الدُّنْیَا بِحَمْدِکَ وَ ثَنَائِکَ ثُمَّ یَضَعُ خَدَّهُ عَلَی الْقَبْرِ وَ یَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُخْبِتِینَ إِلَیْکَ وَالِهَهٌ وَ سُبُلَ الرَّاغِبِینَ إِلَیْکَ شَارِعَهٌ وَ أَعْلَامَ الْقَاصِدِینَ إِلَیْکَ وَاضِحَهٌ وَ أَفْئِدَهَ الْعَارِفِینَ مِنْکَ فَازِعَهٌ وَ أَصْوَاتَ الدَّاعِینَ إِلَیْکَ صَاعِدَهٌ وَ أَبْوَابَ الْإِجَابَهِ لَهُمْ مُفَتَّحَهٌ وَ دَعْوَهَ مَنْ نَاجَاکَ مُسْتَجَابَهٌ وَ تَوْبَهَ مَنْ أَنَابَ إِلَیْکَ مَقْبُولَهٌ وَ عَبْرَهَ مَنْ بَکَی مِنْ خَوْفِکَ مَرْحُومَهٌ وَ الْإِعَانَهَ لِمَنِ اسْتَعَانَ بِکَ مَوْجُودَهٌ وَ الْإِغَاثَهَ لِمَنِ اسْتَغَاثَ بِکَ مَبْذُولَهٌ وَ عِدَاتِکَ لِعِبَادِکَ مُنْجَزَهٌ وَ زَلَلَ مَنِ اسْتَقَالَکَ مُقَالَهٌ وَ أَعْمَالَ الْعَامِلِینَ لَدَیْکَ مَحْفُوظَهٌ وَ أَرْزَاقَکَ مِنْ لَدُنْکَ إِلَی الْخَلَائِقِ نَازِلَهٌ وَ عَوَائِدَ الْمَزِیدِ إِلَیْهِمْ وَاصِلَهٌ وَ ذُنُوبَ الْمُسْتَغْفِرِینَ مَغْفُورَهٌ وَ حَوَائِجَ خَلْقِکَ عِنْدَکَ مَقْضِیَّهٌ وَ جَوَائِزَ السَّائِلِینَ عِنْدَکَ مُوَفَّرَهٌ وَ عَوَائِدَ الْمَزِیدِ مُتَوَاتِرَهٌ وَ مَوَائِدَ الْمُسْتَطْعِمِینَ مُعَدَّهٌ وَ مَنَاهِلَ الظِّمَاءِ مُتْرَعَهٌ اللَّهُمَّ فَاسْتَجِبْ دُعَائِی وَ اقْبَلْ ثَنَائِی وَ اجْمَعْ بَیْنِی وَ بَیْنَ أَوْلِیَائِی بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَهَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ إِنَّکَ وَلِیُّ نَعْمَائِی وَ مُنْتَهَا مُنَایَ وَ غَایَهُ رَجَائِی فِی مُنْقَلَبِی وَ مَثْوَایَ (۲).

۱- ۱. مستسنه خ ل.

۲- ۲. مصباح الزائر ص ۲۴۵- ۲۴۶.

الزِّيَارَهُ السَّابِعَهُ قَالَ السَّيِّدُ ره هِیَ مَرْوِیَّهٌ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ: تَسْتَأْذِنُ بِمَا قَدَّمْنَاهُ فِی زِیَارَهِ صَاحِبِ الْأَمْرِ علیه السلام ثُمَّ تَدْخُلُ مُقَدِّماً رِجْلَکَ الْیُمْنَی عَلَی الْیُسْرَی وَ تَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً ثُمَّ تَسْتَقْبِلُ الضَّرِیحَ بِوَجْهِکَ وَ تَجْعَلُ الْقِبْلَهَ خَلْفَکَ وَ تُکَبِّرُ اللَّهَ مِائَهَ تَکْبِیرَهٍ وَ تَقُولُ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ کَمَا شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَ شَهِدَتْ لَهُ مَلَائِکَتُهُ وَ أُولُو الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ لا إِلهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ وَ رَسُولُهُ الْمُرْتَضَی أَرْسَلَهُ بِالْهُدی وَ دِینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَ لَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَفْضَلَ صَلَوَاتِکَ وَ أَکْمَلَهَا وَ أَنْمَی بَرَکَاتِکَ وَ أَعَمَّهَا وَ أَزْکَی تَحِیَّاتِکَ وَ أَتَمَّهَا عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ نَجِیِّکَ وَ وَلِیِّکَ وَ رَضِیِّکَ وَ صَفِیِّکَ وَ خِیَرَتِکَ وَ خَاصَّتِکَ وَ خَالِصَتِکَ وَ أَمِینِکَ الشَّاهِدِ لَکَ وَ الدَّالِّ عَلَیْکَ وَ الصَّادِعِ بِأَمْرِکَ وَ النَّاصِحِ لَکَ الْمُجَاهِدِ فِی سَبِیلِکَ وَ الذَّابِّ عَنْ دِینِکَ وَ الْمُوضِحِ لِبَرَاهِینِکَ وَ الْمَهْدِیِ (۱) إِلَی طَاعَتِکَ وَ الْمُرْشِدِ إِلَی مَرْضَاتِکَ وَ الْوَاعِی لِوَحْیِکَ وَ الْحَافِظِ لِعَهْدِکَ وَ الْمَاضِی عَلَی إِنْفَاذِ أَمْرِکَ الْمُؤَیَّدِ بِالنُّورِ الْمُضِیءِ وَ الْمُسَدَّدِ بِالْأَمْرِ الْمَرْضِیِّ الْمَعْصُومِ مِنْ کُلِّ خَطَإٍ وَ زَلَلٍ الْمُنَزَّهِ مِنْ کُلِّ دَنَسٍ وَ خَطَلٍ وَ الْمَبْعُوثِ بِخَیْرِ الْأَدْیَانِ وَ الْمِلَلِ مُقَوِّمِ الْمَیْلِ وَ الْعِوَجِ وَ مُقِیمِ الْبَیِّنَاتِ وَ الْحُجَجِ الْمَخْصُوصِ بِظُهُورِ الْفَلَجِ وَ إِیضَاحِ الْمَنْهَجِ الْمُظْهِرِ مِنْ تَوْحِیدِکَ مَا اسْتَتَرَ وَ الْمُحْیِی مِنْ عِبَادَتِکَ مَا دَثَرَ وَ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَ الْفَاتِحِ لِمَا انْغَلَقَ الْمُجْتَبَی مِنْ خَلَائِقِکَ وَ الْمُعْتَامِ لِکَشْفِ حَقَائِقِکَ

۱- ۱. المهدی- بفتح الدال و ضم المیم- خ ل.

وَ الْمُوَضَّحِهِ بِهِ أَشْرَاطُ الْهُدَی وَ الْمَجْلُوِّ بِهِ غِرْبِیبُ الْعَمَی.

دَامِغِ جَیْشَاتِ الْأَبَاطِیلِ وَ دَافِعِ صَوْلَاتِ الْأَضَالِیلِ الْمُخْتَارِ مِنْ طِینَهِ الْکَرَمِ وَ سُلَالَهِ الْمَجْدِ الْأَقْدَمِ وَ مَغْرِسِ الْفَخَارِ الْمُعْرِقِ وَ فَرْعِ الْعَلَاءِ الْمُثْمِرِ الْمُورِقِ الْمُنْتَجَبِ مِنْ شَجَرَهِ الْأَصْفِیَاءِ وَ مِشْکَاهِ الضِّیَاءِ وَ ذُوَابَهِ الْعَلْیَاءِ وَ سُرَّهِ الْبَطْحَاءِ بَعِیثِکَ بِالْحَقِّ وَ بُرْهَانِکَ عَلَی جَمِیعِ الْخَلْقِ خَاتَمِ أَنْبِیَائِکَ وَ حُجَّتِکَ الْبَالِغَهِ فِی أَرْضِکَ وَ سَمَائِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ صَلَاهً یَنْغَمِرُ فِی جَنْبِ انْتِفَاعِهِ بِهَا قَدْرَ الِانْتِفَاعِ وَ یَحُوزُ مِنْ بَرَکَهِ التَّعَلُّقِ بِسَبَبِهَا مَا یَفُوقُ قَدْرَ الْمُتَعَلِّقِینَ بِسَبَبِهِ وَ زِدْهُ بَعْدَ ذَلِکَ بِهِ مِنَ الْإِکْرَامِ وَ الْإِجْلَالِ مَا یَتَقَاصَرُ عَنْهُ فَسِیحُ الْآمَالِ حَتَّی یَعْلُوَ مِنْ کَرَمِکَ أَعْلَی مَحَالِّ الْمَرَاتِبِ وَ یَرْقَی مِنْ نِعَمِکَ أَسْنَی مَنَازِلِ الْمَوَاهِبِ وَ خُذْ لَهُ اللَّهُمَّ بِحَقِّهِ وَ وَاجِبِهِ مِنْ ظَالِمِیهِ وَ ظَالِمِی الصَّفْوَهِ مِنْ أَقَارِبِهِ اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَی وَلِیِّکَ وَ دَیَّانِ دِینِکَ وَ الْقَائِمِ بِالْقِسْطِ مِنْ بَعْدِ نَبِیِّکَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ إِمَامِ الْمُتَّقِینَ وَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ وَ یَعْسُوبِ الدِّینِ وَ قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ وَ قِبْلَهِ الْعَارِفِینَ وَ عَلَمِ الْمُهْتَدِینَ وَ عُرْوَتِکَ الْوُثْقَی وَ حَبْلِکَ الْمَتِینِ وَ خَلِیفَهِ رَسُولِکَ عَلَی النَّاسِ أَجْمَعِینَ وَ وَصِیِّهِ فِی الدُّنْیَا وَ الدِّینِ.

الصِّدِّیقِ الْأَکْبَرِ فِی الْأَنَامِ وَ الْفَارُوقِ الْأَزْهَرِ بَیْنَ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ نَاصِرِ الْإِسْلَامِ وَ مُکَسِّرِ الْأَصْنَامِ مُعِزِّ الدِّینِ وَ حَامِیهِ وَ وَاقِی الرَّسُولِ وَ کَافِیهِ الْمَخْصُوصِ بِمُوَاخَاتِهِ یَوْمَ الْإِخَاءِ وَ مَنْ هُوَ مِنْهُ بِمَنْزِلَهِ هَارُونَ مِنْ مُوسَی خَامِسِ أَصْحَابِ الْکِسَاءِ وَ بَعْلِ سَیِّدَهِ النِّسَاءِ الْمُؤْثِرِ بِالْقُوتِ بَعْدَ ضُرِّ الطَّوَی وَ الْمَشْکُورِ سَعْیُهُ فِی هَلْ أَتَی مِصْبَاحِ الْهُدَی وَ مَأْوَی التُّقَی وَ مَحَلِّ الْحِجَی وَ طَوْدِ النُّهَی الدَّاعِی إِلَی الْمَحَجَّهِ الْعُظْمَی وَ الظَّاعِنِ (۱) إِلَی الْغَایَهِ الْقُصْوَی وَ السَّامِی إِلَی الْمَجْدِ وَ الْعُلَی وَ الْعَالِمِ بِالتَّأْوِیلِ وَ الذِّکْرَی الَّذِی أَخْدَمْتَهُ خَوَاصَ

۱- ۱. الطاعن خ ل.

مَلَائِکَتِکَ بِالطَّاسِ وَ الْمِنْدِیلِ حَتَّی تَوَضَّأَ وَ رَدَدْتَ عَلَیْهِ الشَّمْسَ بَعْدَ دُنُوِّ غُرُوبِهَا حَتَّی أَدَّی فِی أَوَّلِ الْوَقْتِ لَکَ فَرْضاً وَ أَطْعَمْتَهُ مِنْ طَعَامِ أَهْلِ الْجَنَّهِ حِینَ مَنَحَ الْمِقْدَادَ قَرْضاً وَ بَاهَیْتَ بِهِ خَوَاصَّ مَلَائِکَتِکَ إِذْ شَرَی نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِکَ لِتَرْضَی وَ جَعَلْتَ وَلَایَتَهُ إِحْدَی فَرَائِضِکَ.

فَالشَّقِیُّ مَنْ أَقَرَّ بِبَعْضٍ وَ أَنْکَرَ بَعْضاً عُنْصُرِ الْأَبْرَارِ وَ مَعْدِنِ الْفَخَارِ وَ قَسِیمِ الْجَنَّهِ وَ النَّارِ صَاحِبِ الْأَعْرَافِ وَ أَبِی الْأَئِمَّهِ الْأَشْرَافِ الْمَظْلُومِ الْمُغْتَصَبِ وَ الصَّابِرِ الْمُحْتَسِبِ وَ الْمَوْتُورِ فِی نَفْسِهِ وَ عِتْرَتِهِ الْمَقْصُودِ(۱) فِی رَهْطِهِ وَ أَعِزَّتِهِ صَلَاهً لَا انْقِطَاعَ لِمَزِیدِهَا وَ لَا اتِّضَاعَ لِمَشِیدِهَا اللَّهُمَّ أَلْبِسْهُ حُلَلَ الْإِنْعَامِ وَ تَوِّجْهُ تَاجَ الْإِکْرَامِ وَ ارْفَعْهُ إِلَی أَعْلَی مَرْتَبَهٍ وَ مَقَامٍ حَتَّی یَلْحَقَ نَبِیَّکَ عَلَیْهِ وَ عَلَی آلِهِ السَّلَامُ وَ احْکُمْ لَهُ اللَّهُمَّ عَلَی ظَالِمِیهِ إِنَّکَ الْعَدْلُ فِیمَا تَقْضِیهِ اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَی الطَّاهِرَهِ الْبَتُولِ الزَّهْرَاءِ ابْنَهِ الرَّسُولِ أُمِّ الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ وَارِثَهِ خَیْرِ الْأَنْبِیَاءِ وَ قَرِینَهِ خَیْرِ الْأَوْصِیَاءِ الْقَادِمَهِ عَلَیْکَ مُتَأَلِّمَهً مِنْ مُصَابِهَا بِأَبِیهَا مُتَظَلِّمَهً مِمَّا حَلَّ بِهَا مِنْ غَاصِبِیهَا سَاخِطَهً عَلَی أُمَّهٍ لَمْ تَرْعَ حَقَّکَ فِی نُصْرَتِهَا بِدَلِیلِ دَفْنِهَا لَیْلًا فِی حُفْرَتِهَا الْمُغْتَصَبَهِ حَقُّهَا وَ الْمُغَصَّصَهِ بِرِیقِهَا صَلَاهً لَا غَایَهَ لِأَمَدِهَا وَ لَا نِهَایَهَ لِمَدَدِهَا وَ لَا انْقِضَاءَ لِعَدَدِهَا.

اللَّهُمَّ فَتَکَفَّلْ لَهَا عَنْ مَکَارِهِ دَارِ الْفَنَاءِ فِی دَارِ الْبَقَاءِ بِأَنْفَسِ الْأَعْوَاضِ وَ أَنِلْهَا مِمَّنْ عَانَدَهَا نِهَایَهَ الْآمَالِ وَ غَایَهَ الْأَغْرَاضِ حَتَّی لَا یَبْقَی لَهَا وَلِیٌّ سَاخِطٌ لِسَخَطِهَا إِلَّا وَ هُوَ رَاضٍ إِنَّکَ أَعَزُّ مَنْ أَجَارَ الْمَظْلُومِینَ وَ أَعْدَلُ قَاضٍ اللَّهُمَّ أَلْحِقْهَا فِی الْإِکْرَامِ بِبَعْلِهَا وَ أَبِیهَا وَ خُذْ لَهَا الْحَقَّ مِنْ ظَالِمِیهَا اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَی الْأَئِمَّهِ الرَّاشِدِینَ وَ الْقَادَهِ الْهَادِینَ وَ السَّادَهِ الْمَعْصُومِینَ وَ الْأَتْقِیَاءِ الْأَبْرَارِ مَأْوَی السَّکِینَهِ وَ الْوَقَارِ وَ خُزَّانِ الْعِلْمِ وَ مُنْتَهَی الْحِلْمِ وَ الْفَخَارِ سَاسَهِ الْعِبَادِ وَ أَرْکَانِ الْبِلَادِ وَ أَدِلَّهِ الرَّشَادِ الْأَلِبَّاءِ الْأَمْجَادِ الْعُلَمَاءِ بِشَرْعِکَ

ص: ۱۸۰

۱- ۱. المقهور: ظ.

الزُّهَّادِ وَ مَصَابِیحِ الظَّلَمِ وَ یَنَابِیعِ الْحِكَمِ وَ أَوْلِیَاءِ النِّعَمِ وَ عِصَمِ الْأُمَمِ قُرَنَاءِ التَّنْزِیلِ وَ آیَاتِهِ وَ أُمَنَاءِ التَّأْوِیلِ وَ وُلَاتِهِ وَ تَرَاجِمَهِ الْوَحْیِ وَ دَلَالاتِهِ أَئِمَهِ الْهُدَی وَ مَنَارِ الدُّجَی وَ أَعْلَامِ التُّقَی وَ كُهُوفِ الْوَرَی وَ حَفَظَهِ الْإِسْلَامِ وَ حُجَجِكَ عَلَی جَمِیعِ الْأَنَامِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ سَیِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ سِبْطَیْ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ السَّجَّادِ زَیْنِ الْعَابِدِینَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الدِّینِ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ الْأَمِینِ وَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْكَاظِمِ الْحَلِیمِ- وَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا الْوَفِیِّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْبَرِّ التَّقِیِّ وَ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِ الزَّكِیِّ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْهَادِی الرَّضِیِّ وَ الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصْرِ وَ الزَّمَانِ وَصِیِّ الْأَوْصِیَاءِ وَ بَقِیَّهِ الْأَنْبِیَاءِ الْمُسْتَتِرِ عَنْ خَلْقِكَ وَ الْمُؤَمَّلِ لِإِظْهَارِ حَقِّكَ الْمَهْدِیِّ الْمُنْتَظَرِ وَ الْقَائِمِ الَّذِی بِهِ یُنْتَصِرُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ صَلَاهً بَاقِیَهً فِی الْعَالَمِینَ تُبَلِّغُهُمْ بِهَا أَفْضَلَ مَحَلِّ الْمُكَرَّمِینَ اللَّهُمَّ أَلْحِقْهُمْ فِی الْإِكْرَامِ بِجَدِّهِمْ وَ أَبِیهِمْ وَ خُذْ لَهُمُ الْحَقَّ مِنْ ظَالِمِیهِمْ.

أَشْهَدُ یَا مَوْلَایَ (۱) أَنَّكُمُ الْمُطِیعُونَ لِلَّهِ الْقَوَّامُونَ بِأَمْرِهِ الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ اصْطَفَاكُمْ بِعِلْمِهِ وَ اجْتَبَاكُمْ لِغَیْبِهِ وَ اخْتَارَكُمْ بِسِرِّهِ وَ أَعَزَّكُمْ بِهُدَاهُ وَ خَصَّكُمْ بِبَرَاهِینِهِ وَ أَیَّدَكُمْ بِرُوحِهِ وَ رَضِیَكُمْ خُلَفَاءَ فِی أَرْضِهِ وَ دُعَاهً إِلَی حَقِّهِ وَ شُهَدَاءَ عَلَی خَلْقِهِ وَ أَنْصَاراً لِدِینِهِ وَ حُجَجاً عَلَی بَرِیَّتِهِ وَ تَرَاجِمَهً لِوَحْیِهِ وَ خَزَنَهً لِعِلْمِهِ وَ مُسْتَوْدَعاً لِحِكْمَتِهِ عَصَمَكُمُ اللَّهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ بَرَّأَكُمْ مِنَ الْعُیُوبِ وَ ائْتَمَنَكُمْ عَلَی الْغُیُوبِ زُرْتُكُم یَا مَوَالِیَّ عَارِفاً بِحَقِّكُمْ مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِكُمْ مُهْتَدِیاً بِهُدَاكُمْ مُقْتَفِیاً لِآثَرِكُمْ مُتَّبِعاً لِسُنَّتِكُمْ مُتَمَسِّكاً بِوَلَایَتِكُمْ مُعْتَصِماً بِحَبْلِكُمْ مُطِیعاً لِأَمْرِكُمْ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِكُمْ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِكُمْ عَالِماً بِأَنَّ الْحَقَّ فِیكُمْ وَ مَعَكُمْ مُتَوَسِّلًا إِلَی اللَّهِ بِكُمْ مُسْتَشْفِعاً إِلَیْهِ بِجَاهِكُمْ وَ حَقٌّ عَلَیْهِ أَنْ لَا یُخَیِّبَ سَائِلَهُ وَ الرَّاجِیَ

۱- ۱. یا موالی خ ل.

مَا عِنْدَهُ لِزُوَّارِكُمُ الْمُطِيعِينَ لِأَمْرِكُمْ.

اللَّهُمَّ فَكَمَا وَفَّقْتَنِی لِلْإِیمَانِ بِنَبِیِّکَ وَ التَّصْدِیقِ لِدَعْوَتِهِ وَ مَنَنْتَ عَلَیَّ بِطَاعَتِهِ وَ اتِّبَاعِ مِلَّتِهِ وَ هَدَیْتَنِی إِلَی مَعْرِفَتِهِ وَ مَعْرِفَهِ الْأَئِمَّهِ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ وَ أَكْمَلْتَ بِمَعْرِفَتِهِمُ الْإِیمَانَ وَ قَبِلْتَ بِوَلَایَتِهِمْ وَ طَاعَتِهِمُ الْأَعْمَالَ وَ اسْتَعْبَدْتَ بِالصَّلَاهِ عَلَیْهِمْ عِبَادَکَ وَ جَعَلْتَهُمْ (۱) مِفْتَاحاً لِلدُّعَاءِ وَ سَبَباً لِلْإِجَابَهِ فَصَلِّ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ اجْعَلْنِی بِهِمْ عِنْدَکَ وَجِیهاً فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ ذُنُوبَنَا بِهِمْ مَغْفُورَهً وَ عُیُوبَنَا مَسْتُورَهً وَ فَرَائِضَنَا مَشْكُورَهً وَ نَوَافِلَنَا مَبْرُورَهً وَ قُلُوبَنَا بِذِكْرِکَ مَعْمُورَهً وَ أَنْفُسَنَا بِطَاعَتِکَ مَسْرُورَهً وَ جَوَارِحَنَا عَلَی خِدْمَتِکَ مَقْهُورَهً وَ أَسْمَاءَنَا فِی خَوَاصِّکَ مَشْهُورَهً وَ أَرْزَاقَنَا مِنْ لَدُنْکَ مَدْرُورَهً وَ حَوَائِجَنَا لَدَیْکَ مَیْسُورَهً بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لَهُمْ وَعْدَکَ وَ طَهِّرْ بِسَیْفِ قَائِمِهِمْ أَرْضَکَ وَ أَقِمْ بِهِ حُدُودَکَ الْمُعَطَّلَهَ وَ أَحْكَامَکَ الْمُهْمَلَهَ وَ الْمُبَدَّلَهَ وَ أَحْیِ بِهِ الْقُلُوبَ الْمَیْتَهَ وَ اجْمَعْ بِهِ الْأَهْوَاءَ الْمُتَفَرِّقَهَ وَ اجْلُ بِهِ صَدَاءَ الْجَوْرِ عَنْ طَرِیقَتِکَ حَتَّی یَظْهَرَ الْحَقُّ عَلَی یَدَیْهِ فِی أَحْسَنِ صُورَتِهِ وَ یَهْلِکَ الْبَاطِلُ وَ أَهْلُهُ بِنُورِ دَوْلَتِهِ وَ لَا یَسْتَخْفِیَ لِشَیْ ءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَهَ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ.

اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ أَظْهِرْ فَلْجَهُمْ وَ اسْلُكْ بِنَا مَنْهَجَهُمْ وَ أَمِتْنَا عَلَی وَلَایَتِهِمْ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَتِهِمْ وَ تَحْتَ لِوَائِهِمْ وَ أَوْرِدْنَا حَوْضَهُمْ وَ اسْقِنَا بِكَأْسِهِمْ وَ لَا تُفَرِّقْ بَیْنَنَا وَ بَیْنَهُمْ وَ لَا تَحْرِمْنَا شَفَاعَتَهُمْ حَتَّی نَظْفَرَ بِعَفْوِکَ وَ غُفْرَانِکَ وَ نَصِیرَ إِلَی رَحْمَتِکَ وَ رِضْوَانِکَ إِلَهَ الْحَقِّ رَبَّ الْعَالَمِینَ یَا قَرِیبَ الرَّحْمَهِ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ نَحْنُ أُولَئِکَ (۲) حَقّاً لَا ارْتِیَاباً یَا مَنْ إِذَا أَوْحَشَنَا التَّعَرُّضُ لِغَضَبِهِ آنَسَنَا حُسْنُ الظَّنِّ بِهِ فَنَحْنُ وَاثِقُونَ (۳) بَیْنَ رَغْبَهٍ وَ رَهْبَهٍ ارْتِقَاباً قَدْ أَقْبَلْنَا لِعَفْوِکَ وَ مَغْفِرَتِکَ طُلَّاباً فَأَذْلَلْنَا لِقُدْرَتِکَ وَ عِزَّتِکَ رِقَاباً فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِینَ وَ اجْعَلْ دُعَاءَنَا بِهِمْ مُسْتَجَاباً وَ وَلَاءَنَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ حِجَاباً.

۱- ۱. و جعلتها خ ل.

۲- ۲. اولیاؤک خ ل.

۳- ۳. واقفون خ ل.

اللَّهُمَّ بَصِّرْنَا قَصْدَ السَّبِيلِ لِنَعْتَمِدَهُ وَ مَوْرِدَ الرُّشْدِ لِنَرِدَهُ وَ بَدِّلْ خَطَايَانَا صَوَاباً وَ لا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنا وَ هَبْ لَنا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً يَا مَنْ تَسَمَّى جُودُهُ وَ كَرَمُهُ وَهَّاباً وَ آتِنا فِي الدُّنْيا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَهِ حَسَنَةً وَ قِنا عَذابَ النَّارِ إِنْ حَقَّتْ عَلَيْنَا اكْتِسَاباً بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (١)

ثُمَّ تَعُودُ وَ تَقِفُ عَلَى الضَّرِيحِ وَ تَقُولُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوباً لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا رِضَاهُ (٢) فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَكَ عَلَى سِرِّهِ وَ اسْتَرْعَاكَ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرَنَ طَاعَتَكَ بِطَاعَتِهِ وَ مُوَالاتَكَ بِمُوَالاتِهِ تَوَلَّ صَلَاحَ حَالِي مَعَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اجْعَلْ حَظِّي مِنْ زِيَارَتِكَ تَخْلِيطِي بِخَالِصِي زُوَّارِكَ الَّذِينَ تَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِي عِتْقِ رِقَابِهِمْ وَ تَرْغَبُ إِلَيْهِمْ فِي حُسْنِ ثَوَابِهِمْ وَ هَا أَنَا الْيَوْمَ بِقَبْرِكَ لَائِذٌ وَ بِحُسْنِ دِفَاعِكَ عَنِّي عَائِذٌ فَتَلَافَنِي يَا مَوْلَايَ وَ أَدْرِكْنِي وَ اسْأَلِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِي أَمْرِي

فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً كَرِيماً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيماً ثُمَّ قَبِّلِ الضَّرِيحَ وَ تَوَجَّهْ إِلَى الْقِبْلَهِ وَ ارْفَعْ يَدَيْكَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ لَمَّا فَرَضْتَ عَلَيَّ طَاعَتَهُ وَ أَكْرَمْتَنِي بِمُوَالاتِهِ عَلِمْتُ أَنَّ ذَلِكَ لِجَلِيلِ مَرْتَبَتِهِ عِنْدَكَ وَ نَفِيسِ حَظِّهِ لَدَيْكَ وَ لِقُرْبِ مَنْزِلَتِهِ مِنْكَ فَلِذَلِكَ لُذْتُ بِقَبْرِهِ لِوَاذَ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّكَ لَا تَرُدُّ لَهُ شَفَاعَةً فَبِقَدِيمِ عِلْمِكَ فِيهِ وَ حُسْنِ رِضَاكَ عَنْهُ ارْضَ عَنِّي وَ عَنْ وَالِدَيَّ وَ لَا تَجْعَلْ لِلنَّارِ عَلَيَّ سَبِيلًا وَ لَا سُلْطَاناً بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (٣)

ثُمَّ تَتَحَوَّلُ مِنْ مَوْضِعِكَ وَ تَقِفُ وَرَاءَ الْقَبْرِ فَاجْعَلْهُ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ ارْفَعْ يَدَيْكَ وَ قُلِ:

اللَّهُمَّ لَوْ وَجَدْتُ شَفِيعاً أَقْرَبَ إِلَيْكَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَخْيَارِ الْأَتْقِيَاءِ الْأَبْرَارِ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ لَاسْتَشْفَعْتُ بِهِمْ إِلَيْكَ وَ هَذَا قَبْرُ وَلِيٍّ مِنْ أَوْلِيَائِكَ

ص: ۱۸۳

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۴۶- ۲۵۰.

۲- ۲. رضاک خ ل.

۳- ۳. مصباح الزائر ص ۲۵۰.

وَ سَیِّدٍ مِنْ أَصْفِیَائِکَ وَ مَنْ فَرَضْتَ عَلَی الْخَلْقِ طَاعَتَهُ قَدْ جَعَلْتُهُ بَیْنَ یَدَیَّ أَسْأَلُکَ یَا رَبِّ بِحُرْمَتِهِ عِنْدَکَ وَ بِحَقِّهِ عَلَیْکَ لَمَّا نَظَرْتَ إِلَیَّ نَظْرَهً رَحِیمَهً مِنْ نَظَرَاتِکَ تَلُمُّ بِهَا شَعَثِی وَ تُصْلِحُ بِهَا حَالِی فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ فَإِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِی لَمَّا فَاتَتِ الْعَدَدَ وَ جَازَتِ الْأَمَدَ عَلِمْتُ أَنَّ شَفَاعَهَ کُلِّ شَافِعٍ دُونَ أَوْلِیَائِکَ تَقْصُرُ عَنْهَا فَوَصَلْتُ الْمَسِیرَ مِنْ بَلَدِی قَاصِداً وَلِیَّکَ بِالْبُشْرَی وَ مُتَعَلِّقاً مِنْهُ بِالْعُرْوَهِ الْوُثْقَی وَ هَا أَنَا یَا مَوْلَایَ قَدِ اسْتَشْفَعْتُ بِهِ إِلَیْکَ وَ أَقْسَمْتُ بِهِ عَلَیْکَ فَارْحَمْ غُرْبَتِی وَ اقْبَلْ تَوْبَتِی.

اللَّهُمَّ إِنِّی لَا أُعَوِّلُ عَلَی صَالِحَهٍ سَلَفَتْ مِنِّی وَ لَا أَثِقُ بِحَسَنَهٍ تَقُومُ بِالْحُجَّهِ عَنِّی وَ لَوْ أَنِّی قَدَّمْتُ حَسَنَاتِ جَمِیعِ خَلْقِکَ ثُمَّ خَالَفْتُ طَاعَهَ أَوْلِیَائِکَ لَکَانَتْ تِلْکَ الْحَسَنَاتُ مُزْعِجَهً لِی عَنْ جِوَارِکَ غَیْرَ حَائِلَهٍ بَیْنِی وَ بَیْنَ نَارِکَ فَلِذَلِکَ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ طَاعَتِکَ طَاعَهُ أَوْلِیَائِکَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ تَوَجُّهِی بِمَنْ تَوَجَّهْتُ بِهِ إِلَیْکَ فَلَقَدْ عَلِمْتَ أَنِّی غَیْرُ وَاجِدٍ أَعْظَمَ مِقْدَارٍ مِنْهُمْ لِمَکَانِهِمْ مِنْکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ بِالْإِنْعَامِ مَوْصُوفٌ وَ وَلِیُّکَ بِالشَّفَاعَهِ لِمَنْ أَتَاهُ مَعْرُوفٌ فَإِذَا شَفَعَ فِیَّ مُتَفَضِّلًا کَانَ وَجْهُکَ عَلَیَّ مُقْبِلًا وَ إِذَا کَانَ وَجْهُکَ عَلَیَّ مُقْبِلًا أَصَبْتُ مِنَ الْجَنَّهِ مَنْزِلًا اللَّهُمَّ فَکَمَا أَتَوَسَّلُ بِهِ إِلَیْکَ أَنْ تَمُنَّ عَلَیَّ بِالرِّضَا وَ النِّعَمِ اللَّهُمَّ أَرْضِهِ عَنَّا وَ لَا تُسْخِطْهُ عَلَیْنَا وَ اهْدِنَا بِهِ وَ لَا تُضِلَّنَا فِیهِ وَ اجْعَلْنَا فِیهِ عَلَی السَّبِیلِ الَّذِی تَخْتَارُهُ وَ أَصِفْ طَاعَتِی إِلَی خَالِصِ نِیَّتِی فِی تَحِیَّتِی (۱) یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی خِیَارِ خَلْقِکَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ کَمَا انْتَجَبْتَهُمْ عَلَی الْعَالَمِینَ وَ اخْتَرْتَهُمْ عَلَی عِلْمٍ مِنَ الْأَوَّلِینَ اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَی حُجَّتِکَ وَ صَفْوَتِکَ مِنْ بَرِیَّتِکَ التَّالِی لِنَبِیِّکَ الْمُقِیمِ لِأَمْرِکَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ صَلِّ عَلَی فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ شَنْفَیْ عَرْشِکَ وَ دَلِیلَیْ خَلْقِکَ

۱- ۱. محبّتی خ ل.

عَلَيْکَ وَ دُعَاتَهُمْ إِلَيْکَ.

اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ ۱۲ وَ الْخَلَفِ الصَّالِحِ الْبَاقِي مَصَابِيحِ الظَّلَامِ وَ حُجَجِكَ عَلَى جَمِيعِ الْأَنَامِ خَزَنَهِ الْعِلْمِ أَنْ يُعْدَمَ وَ حُمَاهِ الدِّينِ أَنْ يَسْقُمَ صَلَاهً يَكُونُ الْجَزَاءُ عَلَيْهَا أَتَمَّ رِضْوَانِكَ وَ نَوَامِيَ بَرَكَاتِكَ وَ كَرَائِمِ إِحْسَانِكَ اللَّهُمَّ الْعَنْ أَعْدَاءَهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ أَجْمَعِينَ وَ ضَاعِفْ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

ثُمَّ تَدْعُو هَاهُنَا بِدُعَاءِ الْعَهْدِ الْمَأْمُورِ بِهِ فِي حَالِ الْغَيْبَهِ وَ قَدْ تَقَدَّمَ فِي زِيَارَهِ الْقَائِمِ عليه السلام ثُمَّ تَقُولُ أَيْضاً:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ نَفْسِي مُطْمَئِنَّهً بِقَدَرِكَ رَاضِيَهً بِقَضَائِكَ مُولَعَهً بِذِكْرِكَ وَ دُعَائِكَ مُحِبَّهً لِصِفْوَهِ أَوْلِيَائِكَ مَحْبُوبَهً فِي أَرْضِكَ وَ سَمَائِكَ صَابِرَهً عَلَى نُزُولِ بَلَائِكَ مُشْتَاقَهً إِلَى فَرْحَهِ لِقَائِكَ مُتَزَوِّدَهً التَّقْوَى لِيَوْمِ جَزَائِكَ مُسْتَنَّهً بِسُنَنِ أَوْلِيَائِكَ مُفَارِقَهً لِأَخْلَاقِ أَعْدَائِكَ مَشْغُولَهً عَنِ الدُّنْيَا بِحَمْدِكَ وَ ثَنَائِكَ (۱).

**[ترجمه]فرمایش حضرت علیه السلام که فرمود: «و إخفاق الأوبه»؛ گفته می‌شود: «طلب حاجه فأخفق»، یعنی آن را به دست نیاورد. عبارت: «ما نتغوّل»، در النهایه گفته است: - . النهایه ۳: ۱۹۰ -

«المغاوله»، به معنی اقدام به حرکت کردن است؛ و در بعضی نسخه‌ها به صورت «ما نتوغّل فیه» است که همین آشکارتر است. فیروز آبادی گفته است: - . القاموس ۴: ۶۵ - ۶۶ - «وغل فی الشیء، یغل، و غولاً»، یعنی داخل شد، و پنهان گشت، یا دور شد و رفت؛ «و أوغل فی البلاد و العلم»، یعنی رفت و رسید و دور شد؛ مانند «توغّل».

عبارت: «مستغزر ما نروح»، در بیشتر نسخه‌ها به صورت تقدیم حرف نقطه‌دار بر حرف بی‌نقطه است؛ فیروز آبادی گفته است: - . القاموس ۲: ۱۰۲؛ با اندکی تفاوت -

«المستغزر» کسی است که بیشتر از آنچه می‌بخشد، درخواست می‌کند؛ و در بعضی نسخه‌ها، عکس این است؛ و شاید مراد از «غزر الشیء فی الشیء»، پنهان کردنش در آن باشد؛ ولی معنای نخست آشکارتر است؛ یعنی خواسته‌های زیاد. جوهری گفته است: - . الصحاح ۱: ۱۵۵ - «غضّ منه، یغضّ» با ضمه، یعنی قدر و منزلتش را پایین آورد.

و گفته می‌شود: «بخسه حقّه»، مانند «منعه» یعنی، «نقصه»، یعنی حقش را نداد. «العقوه»، یعنی آنچه اطراف خانه و محلّه است؛ و گفته می‌شود: «سمته خسفاً»، یعنی ذلت و خواری را به او دادم و او را بر آن وارد کردم. «الثلمه» با ضمه، یعنی شکاف چیز شکسته شده و ویران؛ و «الثلم» با فتحه همه حروف، یعنی لبه دره بشکافد. جزری در النهایه گفته است: - . النهایه ۱: ۱۵۵ -

«و أقام أوده بثقافه»؛ «الثقاف» وسیله‌ای است که با آن نیزه را صاف می‌کنند؛ منظور این است که او کجی و انحراف مسلمانان را درست کرد.

فیروز آبادی گفته است: «أرهج»، یعنی غبار برانگیخت؛ - . القاموس ۱: ۱۹۱ - و گفته است: «النقع»، یعنی غبار. - . القاموس ۳: ۹۰ -

عبارت: «و أنحوا» با حرف حاء بی‌نقطه است، گفته می‌شود: «أنحی علیه ضرباً»، یعنی به طرف فلانی رفت، و «أنحی له السلاح»، یعنی با اسلحه او را زد؛ فیروز آبادی این را بیان کرده است. - . القاموس ۴: ۳۹۴ -

«شحنه و أشحنه»، یعنی پرش کرد. «أضبَّ فلاناً»، یعنی با او ملازمت کرد و از او جدا نشد و به او متمسّک شد. «أكبُّوا»، گفته می‌شود: «أكب علیه»، یعنی به طرفش رفت و با او ماند؛ و در بعضی نسخه‌ها به صورت «ألبّوا» است؛ گفته می‌شود: «ألبَّ علیَّ كذا»، یعنی او را رها نکرد. «الإختطاف»، یعنی ربودن، و به سرعت گرفتن چیزی؛ یعنی آنها غفلت مردم را مغتنم شمردند و از آنها برای پیشبرد اهدافشان استفاده کردند.

عبارت: «خیانه الأمانه المعروضه» اشاره دارد به آنچه در روایت‌ها پیرامون آیه «إنا عرضنا الأمانه» {ما امانت را عرضه کردیم.} آمده است که امانت همان خلافت است؛ و شخصی که آن را بر عهده گرفت، ابوبکر است؛ و کلام حضرت علیه السلام که فرمود: «ذو الشقاق و العزه»، به آیه «بل الذین کفروا فی عزَّه و شقاق» {آری، آنان که کفر ورزیدند در سرکشی و ستیزه اند.} اشاره دارد؛ و «العزَّه»، یعنی روگردانی از حق؛ و «الشقاق»، یعنی مخالفت با خداوند و رسولش. ««اهتضمه»، یعنی به او ظلم کرد و او را غصب نمود. «أصلت السیف»، یعنی شمشیر را از غلافش بیرون کشید .

فرمایش حضرت علیه السلام: «مقذعه أسنّتها»، در بعضی نسخه‌ها با حرف دال بی‌نقطه، و در بعضی به صورت نقطه‌دار آمده است؛ فیروز آبادی گفته است: - . القاموس ۳: ۶۵ - «قدعه» مانند «منعه»، یعنی او را باز داشت؛ مانند «أقدعه»؛ و «قدع الشیء»، یعنی چیزی را انجام داد؛ و گفته است: - . القاموس ۳: ۶۵ -

«قذعه» مانند «منعه»، یعنی به او فحش و دشنام داد؛ مانند «أقذعه»؛ و «قذعه بالعصا»، یعنی او را با عصا زد؛ در کتاب المزار الکبیر، «مشرعه» آمده است که ظاهراً همین درست است.

عبارت: «عقّت»، برگرفته از «العقوق» است، خلاف نیکی؛ و بعید نیست که در اصل، «عنفّت» از «التعنیف» باشد. «السوره»، یعنی یورش بردن و دشمنی کردن؛ ممکن است که این کلمه اشتباه نوشتاری «السوءه» باشد. «یوم الحره» مشهور است و در احوالات سید الساجدین امام زین العابدین علیه السلام بیان شد. فیروز آبادی گفته است: - . القاموس ۳: ۱۵۶ - «الشأفه» به معنای زخمی است که از کف پا بیرون می‌آید، و داغ می‌شود و به این ترتیب از بین می‌رود و اگر بریده شود، صاحبش می‌میرد؛ و در اصل، «استأصل الله شأفته»، یعنی خداوند او را نابود کند، آنگونه که آن زخم و دمل از بین می‌رود؛ یا معنایش این است خداوند او را از بیخ و بن نابود گرداند؛ تمام.

عبارت: «معرقه» برگرفته از «أعرق الشّجره»، یعنی ریشه‌های درخت تا عمق زمین فرو رفت؛ و در بعضی نسخه‌ها با حرف غین نقطه‌دار آمده است و مجهول است. «أشرعت الرمح نحوه»، یعنی نیزه را به طرف او نشانه گرفت. «مولغه» برگرفته از «ولوغ الکلب» است؛ گفته می‌شود «أولغ الرجل الکلب»، یعنی آن مرد سگ را وادار به فرو بردن زبانش در ظرف - برای خوردن آب و... - کرد؛ شاعر گفته است:

-روزی نگذشت مگر آنکه در برابر آن دو، گوشت مردان بود یا دهان در ظرف خون دارند .

«الجنازه» با کسره و گاهی با فتحه خوانده شده است؛ گفته شده است: در صورتی که با کسره باشد، به معنای مرده، و در صورتی که با فتحه خوانده شود، به معنای تابوت است.

در مورد عبارت «شکَّت»، جزری در کتابش گفته است: - . النهایه ۲: ۲۵۳ - مردی وارد منزلش شد و ماری را در آنجا یافت؛ سپس «شکَّها بالرمح»، یعنی نیزه را در مار فرو برد و آن را زد؛ تمام. و در بعضی نسخه‌ها با حرف سین بی‌نقطه آمده است، و «السکّ»، یعنی چفت یا کلون برای در گذاشتن. «العراء»، یعنی فضایی که با چیزی پوشیده نباشد. «القناه»، یعنی نیزه. «الکبل»، یعنی قید و بند؛ و «کبله»، یعنی او را در زندان یا جای دیگر حبس کرد. «الرضّ»، یعنی خرد کردن و کوبیدن. «الشمل»، یعنی جمع شدن. «العبادید»، یعنی گروه‌هایی از مردم، و اسبان که به هر سو روند. «القوارع»، یعنی ناگواری‌ها.

عبارت: «ثم اجعل القبر بینک و بین القبله»، یعنی پشت قبر در حالت رو به قبله بایست. عبارت: «نجاتی»، یعنی آن را می‌خواهم؛ و عطف کردن آن بر «الامور» و همین طور عبارت‌های بعدی، بعید است. جوهری گفته است. - . صحاح الجوهری ۱: ۵۴۲ -

«نکد عیشهم»، یعنی زندگیشان سخت شد؛ و «رجل نکد»، یعنی مرد سختگیر؛ و «ناکده فلان» و «تناکدان»، یعنی آن دو به یکدیگر سختگیری کردند. «اللؤم» با ضمه و همزه، یعنی بخل. گفته می‌شود: «أجحف به»، یعنی او را برد؛ به ضرر و خسارت بزرگ هم اطلاق می‌شود. گفته می‌شود: «برع»، یعنی از یارانش در علم و جز آن، برتری یافت؛ یا در هر فضیلت و جمالی کامل گشت.

زیارت ششم:

این را نیز سید پسر طاووس - که خداوند از او راضی باشد، - در کتاب مصباح الزائر نقل نموده است؛ و البته با سندهای دیگر نیز ذکر گردیده است. وی گفته است: از امام باقر علیه السلام روایت شده است که فرمود: کسی از شیعیانمان آن را نزد قبر امیرالمؤمنین علیه السلام یا یکی از امامان علیهم السلام نمی‌خواند، جز آنکه این زیارت در نردبانی نورانی واقع می‌شود، و با مُهر محمد صلی الله علیه و آله بر آن زده می‌شود، تا اینکه به حضرت قائم علیه السلام تسلیم شود، و صاحب آن را با بشارت و تحیّت و کرامت دیدار کند؛ و آن زیارت، این چنین است:

سلام بر تو ای امین خدا در زمینش، و حجت او بر بندگانش، سلام بر تو ای سرور من؛ گواهی می‌دهم که تو در راه خدا آن چنان که شایسته است، جهاد نمودی، و به دستورات کتاب او عمل کردی، و سنت‌های پیامبرش را - که خداوند بر او و خاندانش درود فرستد، - پیروی کردی، تا خداوند تو را به جوار خود دعوت نمود، و با اختیارش تو را به سوی خودش برد، و حجت را به دشمنانت تمام کرد، به همراه حجت‌های رسای دیگری که در تو وجود داشت، بر تمامی آفریدگانش.

خدایا، پس جانم را مطمئن به تقدیرت، خشنود به قضایت، مشتاق به ذکر و دعایت، دوستدار اولیای برگزیده‌ات، محبوب در زمین و آسمانت، شکیبا در برابر نزول بلایت، علاقمند به شادی دیدارت، اندوزنده توشه پرهیزکاری برای روز جزایت، پیروی کننده - . آراسته شده. خ ل -

از سنت‌های اولیائت، کناره‌گیری کننده از اخلاق دشمنانت، و برگرفته شده از دنیا به وسیله حمد و ثنایت، قرار ده.

سپس صورتش را روی قبر می‌گذارد و می گوید:

خدایا، دل‌های خضوع و خشوع کنندگان در برابر تو عاشق، و راه‌های دوستداران به سوی تو هموار، و پرچم‌های قصد کنندگانت آشکار، و قلب‌های عارفان نسبت به تو ترسان، و صداهای دعوت کنندگان به سوی تو بلند، و درهای اجابت برای آنها گشوده، و دعای کسی که با تو مناجات کند اجابت شده، و توبه کسی که به سوی تو باز گردد پذیرفته، و اشک کسی که از ترس تو بگرید مورد رحمت، و یاری کردن کسی که از تو طلب یاری نموده است موجود، و کمک کردن کسی که از تو کمک طلبیده آماده، و وعده‌هایت برای بندگان عملی، و لغزش کسی که از تو طلب بخشش نموده است نادیده گرفته شده، و عمل های عمل کنندگان در پیش تو محفوظ، و روزی‌هایت از پیش تو برای آفریدگان نازل، و بهره‌های بیشتر برایشان واصل، و گناهان استغفار کنندگان آمرزیده، و نیازهای بندگانت نزد تو برآورده شده، و پاداش‌های خواهندگان نزد تو بسیار، و بهره‌های بیشتر پی در پی گشته، و غذاهای فقیران آماده، و چشمه‌های تشنگان پر آب می‌باشد؛ خدایا، پس دعایم را اجابت کن، و ستایشم را بپذیر، و بین من و اولیائم جمع گردان، به حق محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین؛ به راستی تو سرپرست نعمت‌های من و نهایت آرزویم، و پایان امید من در بازگشتگاه موقّت و منزلگاه همیشگی‌ام هستی. - . مصباح الزائر: ۲۴۵ - - ۲۴۶

زیارت هفتم:

سید - که رحمت خدا بر او باد - گفته است: این از امام هادی علیه السلام روایت شده است؛ طبق آنچه پیش از این در زیارت امام زمان علیه السلام آوردیم، اذن می گیری؛ بعد از آن، ابتدا با پای راست وارد می‌شوی و می گویی:

به نام خدا و به یاری خدا و بر آئین رسول خدا صلی الله علیه و آله، گواهی می دهم که هیچ معبودی جز خدا وجود ندارد، یگانه است و هیچ شریکی برای او نیست، و گواهی می‌دهم که محمد، بنده و فرستاده اوست؛ درود و سلام کامل خدا بر او و خاندان او باد.

سپس

روبروی ضریح و پشت به قبله ایستاده و با صد مرتبه الله اکبر، خدا را به بزرگی یاد می کنی و می گویی:

به نام خداوند بخشایشگر مهربان؛ گواهی می‌دهم که هیچ معبودی جز خدا وجو ندارد، یگانه است و هیچ شریکی برای او نیست؛ آن گونه که خداوند برای خودش گواهی داده است و فرشتگان او و دانشوران از میان آفریدگان او برایش گواهی داده‌اند؛ جز او، که شکست ناپذیر و حکیم است، هیچ معبودی نیست. و گواهی می‌دهم که محمد، بنده برگزیده، و فرستاده پسندیده اوست که او را با هدایت و آیین درست روانه کرد، تا آن را بر هر چه دین است فائق گرداند، هر چند مشرکان را ناخوش آید .

خدایا، بافضیلت‌ترین درودها و کامل‌ترین آنها، و فزاینده‌ترین برکت‌ها و شامل‌ترین آنها، و پاک‌ترین تحیّت‌ها و تمام‌ترین آنها را بر پیشوای ما محمد، بنده و فرستاده‌ات، و همسخن تو و دوستدار تو و مورد خشنودی‌ات و برگزیده‌ات و انتخاب شده...

ات و برجسته شـده‌ات و وارسته‌ات و امانتـدار و گواه تو، و راهنمایی کننـده به سوی تو، و آشـکارا بیان کننده اوامر تو، و پند دهنـده به خاطر تو، و سـختکوش در راه تو، و نگهبانی کننـده از دین تو، و آشـکار کننـده برهان های تو، و راهنمایی کننده به فرمـانبرداری تو، و ارشـاد کننـده به آنچه مورد خشـنودی توست، و نگهبـان وحی تو، و نگاهدارنـده پیمان تو، و قاطع در پیش بردن فرمان تو، و تأیید شده با نور درخشان و استوار گشته با امر مورد رضایت، و وارسته از هر اشتباه و لغزش، قرار ده.

– همان کسـی که – از هر ناپاکی و سبکی به دور داشته شده، و با بهترین دین‌ها و ملت‌ها برانگیخته گشته، ناراستی و کجی را راست گردانـنـده، و نشـانه‌هـا و دلیـل‌هـا را برپـا دارنـده، برای نمایانـدن دو نیم سـاختن – مـاه –، و آشـکار کردن روش نیکـو، اختصاص یافته، آشـکار کننده آن بخش از یگانگی تو که پوشـیده داشته شده است، و زنده کننده آن عبادت هایت که از بین رفته انـد، و پایان دهنده به آنچه پیش از این گذشـته است، و گشاینده آنچه گره خورده است، برگزیده از میان آفریدگانت، و برگزیـده برای پرده برداشـتن از حقیقت‌هـای تو، که با او، راه های هـدایت آشـکار گشـته، و با او، سـیاهی‌های شدیـد نابینایی روشن گردیده است.

در هم کوبنده سپاهیان ناراسـتان، و دور کننده تاختن‌های گمراهان، برگزیده از سرشت بزرگواری، و از نسل گرامی پیشینیان، و غرس کننـده افتخـاری ریشـه‌دار، و شـاخه درخـتی بلنـد و پر میـوه و برگ‌دار، انتخـواب شـده از نسـل برگزیـدگان، و چراغ روشـنایی، و ارجمنـد در والا‌یی، و میـانه – و بـاطن – مکـه، برانگیختـه شـده به حق از سـوی تـو، و برهـان روشن تـو بر تمـام آفریدگان، آخرین پیامبران تو، و دلیل رسای تو در زمین و آسمانت.

خـدایا، بر او درودی بفرست که در کنار بهره‌مندی از آن، به بالاترین درجه بهره‌مندی قرار گیرد، و از برکت دست آویختن به سبب آن، از اندازه دست آویختگان به سـبب آن بالاتر رود، و بعد از آن، بزرگ داشـتن و گرامی ساختن [به سـبب آن،] را بر او افزون گردان، به گونه‌ای که آرزوهـای بزرگ از رسـیدن به آن، بـاز ماننـد، تـا آنجا که به خاطر بزرگواری تو، به والاترین جایگاه و درجات بالا رود، و به خاطر نعمت های تو، به عالی‌ترین منازل بخشـش‌ها گام نهد، و خدایا حق او را از ظالمین به او و ظلم کننـدگان به برگزیـده از خانـدانش بگیر. خـدایا، و بر دوسـتدارت، و برپادارنـده دینت، و برپا خاسـته به عـدالت بعـد از پیامبرت، علی فرزند ابی‌طالب، امیرالمؤمنین، و امام پرهیزکاران، و پیشوای جانشـینان، رئیس دین، فرمانده روی‌سـفیدان ، و قبله عارفان، و نشان هدایت یافتگان، و ریسـمان محکم تو، و رشته استوار تو، و خلیفه پیامبر تو بر تمام مردمان، و جانشین او در دنیا و دین، درود فرست.

بزرگ‌ترین انسـان راستین در میـان انسـان‌هـا، و آشـکارترین جـدایی اندازنـده میـان حلال و حرام، یاور دین اسـلام، و در هم شکننـده بت‌ها، و سـرافراز کننده دین و حمایت کننده آن، و سپر پیامبر و نگاهدارنده او، ویژه گشـته برای برادری با او در روز برادر گرفتن، و کسی که نسبت به پیامبر، به منزله هارون نسبت به موسی بود، پنجمین فرد از افراد کساء، و همسر سرور بانوان، مقـدم دارنـده دیگران در غـذا، با وجود گرسـنگی شدید، کسـی که تلاشـش در سوره هل أتی مورد سپاس قرار گرفته است، چراغ هـدایت، و پناه پرهیزکاری، و جایگاه عقل، و کوه زیرکی، و فراخواننده به دلیل بس بزرگ، و مسافر به سوی نهایی‌ترین هـدف، و اوج گیرنده به سوی بزرگی و والایی، و دانای به تأویل و باطن قرآن، همان کسـی که فرشـتگان ویژه‌ات را با طشـت آب و حـوله، به خـدمت او گمـاشتی، تـا وضـو گیرد، و خورشـید را بعـد از اینکه به نزدیکی غروبش رسـیده بود، برای او بـاز

گردانـدی، تا اینکه در اول وقت برای تو نماز گزارد، و از غذای بهشتیان به او خوراندی، آن هنگام که به مقداد قرضـی داد، و به خاطر او بر فرشـتگان برگزیـده‌ات مباهات کردی، آن هنگام که در مقابل به دست آوردن خشـنودی تو از جانش گذشت تا تو راضی شوی، و ولایت او را یکی از واجبات خودت قرار دادی.

پس نگون بخت کسـی است که به بعضـی - از این حقایق - اعتراف کند و بعضی دیگر را انکار نماید. بزرگ نیکان، و معدن افتخارات، و تقسـیم کننده بهشت و آتش، و صاحب اختیار اهل اعراف، و پدر امامان بزرگوار، مظلومی که حقش به ستم از او ستانده شده، و شکیبای به امید اجر الهی، و تنها مانده در میان خود و خانواده‌اش، و آهنگ نموده شده در میان گروه و عزیزان خود است؛ درودی که برای فزونی‌اش پایانی نباشد، و برای استوار گشتنش سستی پیش نیاید؛ خدایا، لباس‌های زیبای نعمت را بر او بپوشان، و او را با تاج بزرگواری تاجدار گردان، و او را به والاترین مرتبه و مقام، بالا ببر، تا اینکه به پیامبرت، که سلام بر او و بر خانـدانش بـاد، بپیونـدد، و در برابر سـتمکارانش ای خـدا، به نفع او داوری کن، به راسـتی که تو در آنچه داوری کنی، عادلانه داوری می‌نمایی.

خدایا، و بر بتول، آن بانوی پاکیزه، زهرا دختر رسول خدا، مادر امامان هدایتگر، سـرور زنان جهانیان، وارث برترین پیامبران، و همسـر برترین جانشـینان، شـتافته به سـوی تو بـا حـالت انـدوهبار از آنچه به پـدرش رسـید، و دادخواه از آنچه از سوی غصـب کنندگان حقش به او رسـید، خشـمگین بر امتی که در یاری او، حق تو را رعایت نکردند، به دلیل اینکه شبانه او را در قبر دفن کردنـد، همـان کسـی که حقش مـورد غصب واقع شـد، و آب دهـانش را از روی غصه فرو میبرد، درودی که نه پایـانی برای امتدادش باشد، و نه نهایتی برای دوامش، و نه تمام شدنی برای شمارش آن.

خدایا، در برابر بدی‌های سرای زودگذر برایش در سرای جاودان دادن عوض‌هایی نفیس را بر عهده بگیر، و در برابر کسی که بـا دشـمنی کرده است، او را به نهـایت آرزوهـا، و پایـان هـدف‌هـا برسان، تا اینکه هیـچ دوستی از او که به واسـطه ناراحتی او ناراحت شـده باشـد نمانـد مگر اینکه خشـنود گردیـده باشد، به راستی که تو عزتمندترین کسان پناه دهنده به سـتمدیدگان، و عادلترین داوران هستی؛ خدایا، او را در بزرگواری به همسرش و پدرش ملحق نما، و حق او را از ستمگران به وی باز ستان.

خـدایا، و بر امامان پیشـگام، و رهبران هـدایتگر، و پیشوایان وارسـته، و و پرهیزکاران نیک، و جایگاه آرامش و وقار، و گنجینه داران دانش، و دارنـدگان بیشترین بردبـاری و افتخـار، سیاست مـداران بنـدگان، و اسـتوانه‌های شـهرها، و راهنمایان راستی، و انسـان‌های خردورز بزرگ‌منش، دانایان به شـریعت و پاکباختگان، و چراغ‌های تاریکی‌ها و چشـمه‌های حکمت، و سرپرسـتان نعمت، و پناهگـاه امت‌هـا، همردیفان قرآن و آیه‌های آن، و امانتـداران تأویل و صاحب اختیاران آن، و بیان کننـدگان وحی به زبـان مردم و راهنمـایی‌هـای آن، امامـان هـدایت و چراغ‌هـای تابـان تـاریکی هـا، و نشـانه‌هـای پرهیزکـاری، و پنـاه مردمان، و نگاهبانان اسلام، و حجت‌های تو بر تمام آفریدگان، حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، و دو نواده پیامبر مهربانی، و بر علی فرزنـد حسـین، بسـیار سـجده کننده و زینت عبادت کنندگان، و محمد فرزند علی، شـکافنده دانش دین، و جعفر فرزند محمـد، آن راستین امانتدار، و موسـی فرزند جعفر، فروخورنده خشم و بردبار، و علی فرزند موسـی، خشـنود و وفادار، و محمد فرزند علی، آن نیکوکار تقوا پیشه، و علی فرزند محمد، آن برگزیده پاکیزه، و حسن فرزند علی، آن هدایتگر مورد خشـنودی، و حجت فرزنـد حسن، صاحب اختیار دوره و زمان - آخر -، جانشـین جانشـینان، و بازمانـده پیامبران، پوشـیده از آفریدگان، و

مورد آرزو برای آشکار ساختن حق تو، مهدی مورد انتظار، و برپا خیزنده‌ای که با او یاری جسته می‌شود.

خدایا، بر همه آنان درود فرست؛ درودی که در هر دو جهان جاودانه باشد، و آنان را به واسطه آن به برترین جایگاه بزرگواران برسانی؛ خدایا، آنان را در بزرگ داشتن، به جدشان و پدرشان ملحق نما، و حق آنان را از ستمگران به آنان باز ستان.

گواهی می‌دهم ای سرور من، که شما فرمانبردار برای خداوند، و برپا خاستگان به فرمان او، و انجام دهندگان با اراده او، دست یافتگان به کرامت او هستید که شما را با علم خود برگزید، و شایسته غیب خود قرار داد، و با علم نهانی خود انتخابتان نمود، و با هدایتش سرافرازتان کرد، و شما را با برهان‌های خودش ویژه گردانید، و با روح خودش مورد تأیید قرار داد، و شما را به عنوان جانشینان خود در زمین و دعوت کنندگان به سوی حقش، و گواهان برای آفریدگانش، و یاوران برای دینش، و حجت‌هایی برای مردمانش، و بازگو کنندگان برای وحی‌اش، و گنجینه داران برای علمش، و امانتداران برای حکمتش پسندید، خداوند شما را از گناهان نگاه داشت و از کاستی‌ها دور نمود، و برای نهان‌ها امانتدار قرار داد .

ای پیشوایان من، شما را در حالی که به حقّتان آشنا، به جایگاهتان بینا، هدایت یافته با هدایت شما، راه رونده به دنبال شما، و پیروی کننده از سنت شما، و دست آویخته به ولایت شما، چنگ زده به ریسمان شما، فرمانبردار دستور شما، دوستدار دوستان شما، دشمن دشمنان شما، آگاه به اینکه حقیقت در شما و همراه شما است، توسل جسته به واسطه شما به سوی خداوند، و جویای شفاعت به وسیله آبروی شما نزد او هستم، زیارت کرده‌ام؛ و شایسته اوست که نیازخواه خودش را، و زیارت کننده شما که به آنچه نزد اوست امیدوار است، و فرمانبرداران از دستور شما را دست خالی برنگرداند.

خدایا، پس همچنان که مرا برای ایمان آوردن به پیامبرت، و راست انگاشتن دعوتش موفق گردانیدی، و با اطاعت از او و پیروی از آیینش بر من نعمت بخشیدی، و مرا به شناخت او، و شناخت امامان از نسل او هدایت کردی، و با شناخت آنان ایمان را کامل کردی، و به واسطه ولایت و اطاعت آنان اعمال را پذیرفتی، و بندگان را به واسطه دورد فرستادن بر آنان، به بندگی سزاوارشان ساختی، و آنان را کلید دعا، و سبب اجابت قرار دادی، پس بر همه آنان درود فرست، و به خاطر آنان مرا در دنیا و آخرت نزد خودت آبرومند و از نزدیکی یافتگان قرار ده.

خدایا، گناهان ما را به خاطر آنان آمرزیده شده، و عیب‌های ما را پوشیده، و واجبات ما رو مورد سپاس، و مستحبات ما را مورد قبول، و دل‌های ما را با یاد خودت آباد، و جان‌های ما را با فرمانبرداری از خودت شادمان، و اعضای بدنمان را با برای خدمت خودت چیره، و اسم‌های ما را در میان برجستگانت مشهور، و روزی‌های ما را از پیش خودت پی در پی، و نیازهای ما را در نزد خود بر آورده قرار ده، به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان.

خدایا، وعده‌ات را برای آنان به انجام رسان، و با شمشیر برپا خیزنده از آنان زمینت را پاک گردان، و به وسیله او حدود به تعطیلی کشیده شده، و احکام فرو گذاشته و دگرگون شده‌ات را برپا دار، و به وسیله او دل‌های مرده را زنده گردان، و خواسته‌های پراکنده را به وسیله او هماهنگ ساز، و به وسیله او زنگار ستم را از راه خودت بزدای، تا اینکه حقیقت را به دستان خودش در بهترین صورت آشکار سازد، و باطل و اهل آن را به واسطه نور دولتش از بین ببرد، و تا اینکه به خاطر ترس

از آفریدگان، چیزی از حقیقت را پوشیده نگذارد.

خدایا، گشایش آنان را نزدیک گردان، و پیروزی‌شان را آشکار نما، و ما را بر راه روشن آن ها روانه کن، و ما را بر پایبندی به ولایت آنان بمیران، و در گروه آنان و زیر پرچم‌شان به رستاخیز در آور، و بر حوض آنان واردمان کن، و با جام آنان سیرابمان کن، و بین ما و آنان جدایی مینداز، و ما را از شفاعت آنان محروم مفرما، تا اینکه به گذشت و آمرزش تو دست یابیم، و به سوی رحمت و خشنودی تو رهسپار گردیم؛ ای معبود راستین، پروردگار جهانیان، ای کسی که مهربانی‌اش به مؤمنان نزدیک است، و ما به حقیقت و نه از روی تردید، همان‌هاییم، - . دوستداران تو هستیم. خ ل -

ای کسی که وقتی قرار گرفتن در معرض خشم او ما را به وحشت اندازد، حسن ظنمان به او باعث آرامش ما میشود، پس ما در بین ترس و امید به تو تکیه کرده ایم و منتظر هستیم ، با نیازخواهی شدید برای گذشت و آمرزش تو روی آورده‌ایم، پس برای قدرت و عزت تو گردن‌هایمان خوار گشته‌اند، پس بر محمد و خاندان پاک محمد درود فرست، و دعای ما را به خاطر آنان مورد اجابت قرار ده و دوستداری ما نسبت به آنان را مایه پوشش ما از آتش گردان.

خدایا، ما را نسبت به پیمودن مسیر، بینا گردان تا بر آن تکیه کنیم، و بر داخل شدن به مسیر رشد آگاهمان ساز تا بر آن وارد شویم، و اشتباهات ما را به راستی مبدّل نما، پروردگارا، پس از آنکه ما را هدایت کردی، دل‌هایمان را دستخوش انحراف مگردان، و از جانب خود، رحمتی بر ما ارزانی دار، ای کسی که به خاطر بخشندگی و بزرگواری‌اش به بخشایشگری اسم برده می‌شود، و در این دنیا به ما نیکی و در آخرت نیز نیکی عطا کن، و ما را از عذاب آتش دور نگه دار، اگر چه به خاطر اعمالمان شایسته آتش شده باشیم، به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان. - . مصباح الزائر: ۲۴۶-۲۵۰ -

سپس برمی‌گردی و روبروی ضریح می‌ایستی و می‌گویی: ای ولیّ خدا، به راستی که بین من و خداوند عز و جل گناهانی وجود دارد که جز خشنودی او، چیز دیگری آنها را از بین نمی‌برد؛ پس به حق کسی که تو را امانتدار اسرار خود قرار داد، و امور آفریدگانش را به تو سپرد، و فرمانبرداری از تو را هم ردیف با فرمانبرداری از خودش، و دوستداری تو را هم ردیف با دوستداری خودش قرار داد، سامان دادن حال مرا با خداوند عز و جل را بر عهده گیر، و بهره مرا از زیارت خودت، قرار گرفتن در میان زیارت کنندگان وارسته‌ات قرار ده، همان کسانی که از خدای عز و جل، آزاد شدن گردن‌هایشان را درخواست کنی، و در ثواب نیکوی آنان، به سویشان روی آوری، و این منم که امروز به قبر تو روی آورده‌ام، و به حمایت نیکوی تو از من پناهنده شده‌ام، پس پاداشم ده ای سرور من، و مرا دریاب، و از خدای عز و جل در مورد مشکل من درخواست کن، به راستی که تو در نزد خداوند جایگاه بزرگوارانه‌ای داری، درود خدا و سلام کامل او بر تو باد.

سپس ضریح را در ببوس و رو به قبله کن و دستت را بالا ببر و بگو:

خدایا، همانا از آنجا که فرمانبرداری او را بر من واجب گردانیدی، و مرا به واسطه دوستداری او گرامی داشتی، دانستم که این به خاطر جایگاه والای او نزد تو، و بهره گرانقدر او از جانب تو، و به خاطر نزدیکی منزلت او نسبت به توست، پس به همین خاطر به قبر او روی آوردم، همچون روی آوردن کسی که می‌داند میانجی‌گری او را بر نمی‌گردانی؛ پس به خاطر دانش دیرینه‌ات درباره او، و خشنودی نیکویت از وی، از من و از پدر و مادرم خشنود باش، و آتش را بر من گشوده و مسلط مساز،

به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان. - . مصباح الزائر: ۲۵۰ -

سپس از جای خود بر می گردی و پشت قبر می‌ایستی؛ پس قبر را روبروی خود قرار ده و دستانت را بالا ببر و بگو:

خدایا، اگر از محمد و خاندان برگزیده او، آن پرهیزکاران و نیکان که درود بر او و بر آنان باد، واسطه ای نزدیک‌تر نسبت به تو می‌یافتم، به وسیله آنان به سوی تو وساطت می‌جستم، و این قبر یکی از دوستداران تو و بزرگی از برگزیدگان تو، و از کسانی است که فرمانبرداری‌اش را بر آفریدگان واجب گردانیده‌ای، و من او را در برابر خود قرار داده‌ام، از تو ای پروردگار، به خاطر احترام او نزد تو، و به خاطر حقی که او بر تو دارد، درخواست می کنم که یکی از نگاه‌های مهربانانه‌ات را بر من بیفکنی، تا به سبب آن ژولیدگی‌ام را برطرف نمایی، و در دنیا و آخرت، حالم را نیکو گردانی، که به راستی تو بر هر چیزی توانایی.

خدایا، همانا گناهان من، چون از شماره بیرون رفته، و از حد درگذشته است، دانستم که وساطت هر کسی غیر از دوستداران تو از آن باز می‌ماند، به همین خاطر از شهرم به راه افتادم، و با خوش‌بینی آهنگ دوستدار تو را نمودم، و از جانب او به ریسمان استواری دست آویخته‌ام، و این منم ای سرور من که به واسطه او به تو شفاعت جسته‌ام، و به او بر تو سوگند خورده... ام، پس بر غربت من رحم کن، و توبه‌ام را بپذیر.

خدایا، من به کار شایسته‌ای که در گذشته انجام داده باشم امیدوار نیستم، و به نیکی که به عنوان دفاع از خودم قابل ارائه باشد اتکایی ندارم، و اگر نیکی‌های تمام آفریدگان را پیش آورم، سپس از فرمانبرداری دوستداران تو مخالفت ورزم، به یقین آن نیکی‌ها باعث دور شدن من از جوار تو خواهد شد، بدون اینکه بین من و آتش تو جدایی بیندازند، به خاطر همین دانستم که بهترین فرمانبرداری از تو، فرمانبرداری از دوستداران توست.

خدایا، به خاطر کسی که به وسیله او به تو روی آورده‌ام، به روی آوردنم رحم نما، و تو می دانی که من بزرگوار تر از آنان را سراغ ندارم، به دلیلی جایگاه رفیعی که آنان نزد تو دارند، ای مهربان‌ترین مهربانان؛ خدایا، به راستی که تو به نعمت دادن توصیف گشته‌ای، و دوستدار تو به شفاعت کردن درباره کسی که به سوی او آمده باشد، شناخته شده است، پس اگر از روی بزرگواری در مورد من وساطت نمود، صورت - مهربانی - تو رو به من خواهد بود، و اگر صورت - مهربانی - تو رو به من باشد، به منزلگاه بهشت خواهم رسید .

خدایا، همچنان‌که به واسطه او به تو توسل می‌جویم، می خواهم که با خشنودی و نعمت رساندن بر من منت نهی، خدایا، او را از ما خشنود ساز و بر ما خشمگین مساز، و ما را به سبب او هدایت کن و درباره او گمراهمان مگردان، و درباره او ما را در راهی قرار ده که خود می‌پسندی، و فرمانبرداری‌ام را به نیت وارسته‌ام در سلام دادنم - . دوست داشتنم. خ ل - به او همراه ساز، ای مهربان‌ترین مهربانان.

خدایا، بر برگزیده آفریده‌هایت محمد و خاندان او درود فرست، آن گونه که آنان را بر جهانیان گرامی داشتی، و آنان را از روی دانش، بر پیشینیان برگزیدی؛ خدایا، و بر حجت خودت، و برگزیده‌ات از میان آفریدگانت، از پی رونده پیامبرت،

برپادارنـده فرمـانت، علی فرزنـد ابی‌طالب درود فرست؛ و بر فاطمه زهرا، سـرور بانوان هر دو جهان، درود فرست؛ و بر حسن و حسین، زینت دو گوشه عرشت، و دو دلیل آفریدگان بر تو، و دعوت کنندگان به سوی تو، درود فرست.

خـدایا، و بر علی و محمـد و جعفر و موسـی و علی و محمد و علی و حسن و واپسـین باقیمانده نیک، آن چراغ‌های تاریکی، و حجت‌های تو بر تمام آفریدگان، گنجینه داران دانش از اینکه از بین رود، و یاوران دین از اینکه به کجی گراید، درود فرست، درودی که پـاداش آن کامـل‌ترین خشـنودی تو، و فزاینـده‌ترین برکت‌هایت، و بزرگوارانه‌ترین نیکی‌هایت باشـد؛ خـدایا، همه دشـمنان آنان را از جن و انس نفرین کن و عـذاب دردناک را بر آنان بیفزا، و سـلام بر تو و رحمت و برکت‌های خـدا نثار تو باد.

سپس در اینجا با دعای عهـد که برای زمان غیبت سـفارش شده است و پیش از این در زیارت حضـرت قائم علیه السـلام گفته شد، دعا می‌کنی و بعد از آن نیز می‌گویی:

خـدایا، دلم را نسبت به تقـدیر خـودت مطمئن، و نسبت به امـور حتمی‌ات خشـنود، به یـادکرد و دعـای تو حریص، نسبت به برگزیـدگان از اولیـای تـو دوسـتدار، در زمین و آسـمانت دوست داشـتنی، در برابر فرود آمـدن بلاـی تـو شـکیبا، برای شـادی دیدارت مشـتاق، برای روز پاداش تو توشه بر گرفته از پرهزکاری، آراسـته به روشـهای نیکوی دوستداران تو، دوری گزیده از ویژگی‌های دشمنان تو، و کناره گرفته از دنیا در نتیجه پرداختن به سپاس و ستایش تو، قرار ده. - . مصباح الزائر: ۲۵۰-۲۵۱ -

**[ترجمه]

توضیح

قال الجزری (۲) اعتام الشـی ء یعتامه اختاره و قال الغربیب الشدیـد السواد و قال (۳) فی حدیث علی علیه السـلام فی صفه النبی صلی الله علیه و آله دامغ جیشـات الأباطیل هی جمع جیشه و هی مره من جاش إذا ارتفع (۴) انتهی و الأضالیل جمع الأضلوله و هی ضد الهدی و السلاله بالضم ما انسل من الشی ء و الذؤابه بالضم مهموزه من العز و الشرف و کل شی ء أعلاه.

و العلیاء بالفتح السماء و رأس الجبل و المکان العالی و کل ما علا من شی ء کل ذلک ذکره الفیروزآبادی (۵).

ص: ۱۸۵

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۵۰- ۲۵۱.
۲- ۲. النهایه ج ۳ ص ۱۶۳.
۳- ۳. النهایه ج ۳ ص ۱۷۳.
۴- ۴. النهایه ج ۱ ص ۲۲۴.
۵- ۵. القاموس ج ۴ ص ۳۶۵.

قوله علیه السلام و سره البطحاء أی أشرف من نشأ ببطحاء مکه فإن السره فی وسط الإنسان و خیر الأمور أوسطها و الطوی خلاء البطن و الجوع و الطود بالفتح الجبل العظیم و الظاعن السائر و بالطاء المهمله فی هذا المقام أنسب کما فی بعض النسخ یقال طعن فی السن أی کبر و طعن فی المفازه ذهب کثیرا.

قوله المقصود فی رهطه أی الذی یقصده الناس لکشف مشکلاتهم من بین رهطه أو یقصده رهطه و لعله تصحیف المقهور و الألباء جمع اللبیب و هو العاقل و صدأ الحدید بالتحریک وسخه الذی یعلوه و الشنف من حلی الأذن و ما یعلق فی أعلاها.

قوله أن یعدم کلمه أن تحتمل أن تکون بالکسر أی هم یخزنون العلم إذا عدم بین الناس و ارتفع أو بالفتح بتضمین أی یحرسونه من الانعدام أو بتقدیر أی کراهه أن یعدم کما قیل فی قوله تعالی أَنْ تَقُولُوا یَوْمَ الْقِیامَهِ إِنّا کُنّا عَنْ هذا غافِلِینَ و مثله کثیر فی القرآن و هذا أظهر و کذا الاحتمالان جاریان فی الفقره الأخیر مع ظهور الأخیر

**[ترجمه]جزری گفته است: - . النهایه۳: ۱۶۳ -

«اعتام الشیء، یعتامه»: او را برگزیده است. و گفته است: - . النهایه۳: ۱۷۳ -

«الغربیب»، یعنی تاریکی شدید؛ و در حدیث علی علیه السلام در مورد ویژگی‌های پیامبر صلی الله علیه و آله گفته است: «دامغ جیشات الأباطیل»، همان جمع جیشه است که اسم مره از جاش است وقتی بالا بیاید. - . النهایه۱: ۲۲۴ -

پایان. و «الأضالیل» جمع الأضلوله، و آن ضد هدایت است. «السلاله» با ضمه، یعنی هرچه از چیزی تولید شود. «الذؤابه» با ضمه و با همزه، به معنای سرافرازی و ارجمندی، و والاترین هر چیزی است.

«العلیاء» با فتحه، یعنی آسمان، و قله کوه، و جای مرتفع، و هرچه که از چیزی بالاتر رود، همه اینها را فیروزآبادی بیان کرده است. - . القاموس۴: ۳۶۵ -

عبارت آن حضرت، علیه السلام: «و سرّه البطحاء»، یعنی گرامی‌ترین کسی که در محدوده مکه بزرگ شد؛ چرا که ناف، در میانه بدن انسان قرار دارد، و بهترین کارها، میانی‌ترین آنها است. «الطوی»، یعنی خالی بودن شکم و گرسنگی؛ و «الطود» با فتحه، یعنی کوه بزرگ. «الظاعن»، یعنی مسافر؛ و در اینجا با حرف «طاء» بدون نقطه، مناسب‌تر است، همان گونه که در بعضی از نسخه‌ها چنین است؛ گفته می‌شود: «طعن فی السن»، یعنی پیر شد؛ و «طعن فی المفازه»، یعنی بسیار رفت.

عبارت «المقصود فی رهطه»، یعنی کسی که مردم از میان گروهش برای برطرف کردن مشکلاتشان به سوی او می‌روند؛ یا همدستانش به سوی او می‌روند؛ و شاید اشتباه نوشتاری از «المقهور» {مورد بی‌مهری واقع شده} باشد. «الألباء» جمع اللبیب، همان خردورز است. «صدء الحدید» با فتحه حروف، آن کثیفی که روی آهن قرار می گیرد - زنگار -؛ و «الشنف»، از زینت های گوش و چیزی که در قسمت بالایی آن آویزان شود.

عبارت «أن یعدم»، احتمال دارد کلمه «أن» با کسره باشد، یعنی آنان دارندگان دانش هستند، هنگامی که در میان مردم از بین رود و برچیده شود؛ یا با فتحه تضمین باشد، یعنی آن را از نابود شدن حفظ می کنند؛ یا با فتحه تقدیری باشد، یعنی جلوگیری

از نابود شـدن آن؛ همان طور که در مورد این کلام خداونـد متعال که فرموده است: «أن تقولوا یوم القیامه کنّا عن هذا غافلین» - . اعراف/ ۱۷۲ - {تا

مبـادا روز قیامت بگوییـد ما از این [امر] غافل بودیم.} گفته شـده است، که نمونه‌های این در قرآن فراوان است؛ و این احتمال آشکارتر است. این دو احتمال همچنین در بند بعدی نیز وجود دارند، هر چند احتمال آخری، آشکار است.

**[ترجمه]

أقول

قال مؤلف المزار الکبیر زیاره جامعه لسائر المشاهد علی أصـحابها أفضل السـلام أملاها علینا الشریف الجلیل العالم أبو المکارم حمزه بن علی بن زهره أدام الله عزه من فلق فیه قال: إذا أردت زیاره أحد من الأئمه علیهم الصلاه و السلام فقف علی بابه و قل- اللهم إنی قد وقفت علی باب بیت من بیوت نبیک

**[ترجمه]نویسـنده المزار الکبیر زیـارت جامعی را برای همه قبور، که بر اهالی آنها برترین درودها نثار باد، بیان کرده و گفته است که دانشـمند گرامی و بزرگوار، ابو المکارم حمزه پسر علی پسر زهره، که خداوند عزت او را دائمی گرداند، این را برای ما املا کرده و گفته است: هرگاه خواستی یکی از امامان علیهم الصـلاه و السـلام را زیارت نمایی، پس بر در ضریحش بایست و بگو: خدایا، به راستی که من بر در یکی از خانه‌های پیامبر تو ایستاده‌ام.

**[ترجمه]

أقول

ثم ذکر دعـاء الاستئـذان الـذی مر مرارا ثم ذکر الزیـاره المتقـدمه کما أورده السـید إلی قوله إن حقت علینا اکتسابا برحمتک یا أرحم الراحمین و أنت حسبنا وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ ثم ذکر الوداع کما مر فی الجامعه الثانیه(۱).

و رأیت فی بعض مؤلفات أصحابنا أنه ذکر عن ابن عیاش: أنه یستحب بعد

ص: ۱۸۶

۱- ۱. المزار الکبیر ص ۱۸۳- ۱۸۷.

زیاره کل إمام أن یصلی صلاه الزیاره ثم یعود و یقف علی الضریح و یقول یا ولی الله إن بینی و بین الله عز و جل ذنوبا لا یأتی علیها إلا رضاک و ساق مثل ما مر إلی قوله و ضاعف علیهم العذاب الألیم و السلام علیک و رحمه الله و برکاته.

**[ترجمه]سپس دعای اذن خواستن را که پیش از این چند بار گفته شد، بیان کرد و پس از آن، زیارت پیشین را همان گونه که سید آورده است، تا عبارت «إن حقّت علینا إکتساباً برحمتک یا أرحم الراحمین و أنت حسبنا و نعم الوکیل» {اگر به دست آوردن آن برای ما حتمی شده باشد، به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان، و تو برای ما بس هستی و نیکو حمایتگری می‌باشی.} ذکر کرد. سپس دعای وداع را آن گونه که در زیارت جامع دومی گذشت، بیان کرده است. - . المزار الکبیر: ۱۸۳-۱۸۷ -

در بعضی نوشته‌های اصحاب خودمان دیدم که از ابن عیاش ذکر کرده‌اند که مستحب است بعد از زیارت هر امام، نماز زیارت بخواند، سپس برگردد و روبروی ضریح بایستد و بگوید: «ای ولی خدا، همانا بین من و خدای عز و جل گناهانی وجود دارد که چیزی جز رضایت تو آنها را از بین نمی‌برد.» و مثل آنچه پیش از این گذشت را ادامه داده است، تا این عبارت «و عذاب دردناک را بر آنان دوچندان کن، و سلام بر تو، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد.»

**[ترجمه]

أقول

فظهر أن ما أورده السید ره لیس روایه واحده بل ألف بین الروایات.

الزِّیَارَهُ الثَّامِنَهُ ذَکَرَهَا السَّیِّدُ ره وَ قَالَ إِنَّهَا مِنْ کَلَامِ الرِّضَا علیه السلام وَ ظَنِّی أَنَّهُ ره أَلَّفَهُ مِنَ الْخَبَرِ الَّذِی رَوَاهُ عَبْدُ الْعَزِیزِ بْنُ مُسْلِمٍ عَنِ الرِّضَا علیه السلام فِی فَضْلِ الْإِمَامِ وَ صِفَاتِهِ وَ قَدْ قَدَّمْنَا ذِکْرَهُ فِی کِتَابِ الْإِمَامَهِ وَ لَکِنْ لَمْ یُؤَلِّفْهُ کَمَا یَنْبَغِی قَالَ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ: إِذَا أَرَدْتَ زِیَارَهَ أَحَدِهِمْ علیهم السلام فَقِفْ عَلَی ضَرِیحِهِ وَ قُلِ السَّلَامُ عَلَی الْقَائِمِینَ مَقَامَ الْأَنْبِیَاءِ الْوَارِثِینَ عُلُومَ الْأَصْفِیَاءِ(۱) السَّلَامُ عَلَی خُلَفَاءِ اللَّهِ وَ خُلَفَاءِ رَسُولِهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا مَنْ هُمْ زِمَامُ الدِّینِ وَ نِظَامُ الْمُسْلِمِینَ وَ صَلَاحُ الدُّنْیَا وَ عُدَّهُ الْمُؤْمِنِینَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَصْلَ الْإِسْلَامِ النَّامِی وَ فَرْعَهُ السَّامِی السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا مَنْ بِهِمْ تَمَامُ الصَّلَاهِ وَ الزَّکَاهِ وَ الصِّیَامِ وَ الْحَجِّ وَ الْجِهَادِ وَ تَوَفُّرُ الْفَیْ ءِ وَ الصَّدَقَاتِ وَ إِمْضَاءُ الْحُدُودِ الْمُسَمَّیَاتِ وَ الْأَحْکَامِ الْمُبَیَّنَاتِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا مَنْ بِهِمْ تُمْنَعُ الثُّغُورُ وَ الْأَطْرَافُ وَ تَجْرِی أُمُورُ الْخَلْقِ بِإِمَامَتِهِمْ عَلَی الْقَصْدِ وَ الْإِنْصَافِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الْمُحَلِّلُونَ حَلَالَ اللَّهِ وَ الْمُحَرِّمُونَ حَرَامَ اللَّهِ وَ الْمُقِیمُونَ حُدُودَ اللَّهِ وَ الذَّابُّونَ عَنْ دِینِ اللَّهِ وَ الدَّاعُونَ إِلَی سَبِیلِ اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ الْحُجَّهِ الْبَالِغَهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا مَنْ فَضْلُهُمْ کَالشَّمْسِ الْمُضِیئَهِ الطَّالِعَهِ الْمُجَلِّلَهِ بِنُورِهَا الْعَالَمَ وَ هِیَ فِی الْأُفُقِ بِحَیْثُ لَا تَنَالُهَا الْأَیْدِی وَ الْأَبْصَارُ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الْبُدُورُ الْمُنِیرَهُ وَ السُّرُجُ الزَّاهِرَهُ وَ الْأَنْوَارُ السَّاطِعَهُ

۱- ۱. الأوصیاء خ ل.

وَ النُّجُومُ الْهَادِيَهُ فِی غَیَاهِبِ الدُّجَا وَ طُرُقِ الْبَلَدِ الْقَفْرِ وَ لُجَجِ الْبِحَارِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا مَنْ حُبُّهُمْ کَالْمَاءِ الْعَذْبِ عَلَی الظَّمَاءِ وَ الْغِذَاءِ الْمَرِی ءِ النَّافِعِ عَلَی الطَّوَی الدَّالُّونَ عَلَی الْهُدَی وَ الْمُنَجُّونَ مِنَ الرَّدَی وَ النَّارِ عَلَی الْیَفَاعِ لِمَنِ اهْتَدَی وَ اصْطَلَی السَّلَامُ عَلَی الْأَدِلَّاءِ فِی الْمَهَالِکِ الْمُفَارِقُ لَهُمْ هَالِکٌ وَ اللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ.

السَّلَامُ عَلَی مَنْ عُلُومُهُمْ کَالسَّحَابِ الْهَاطِلِ وَ الْغَیْثِ الْمَاطِرِ وَ السَّمَاءِ الظَّلِیلَهِ وَ الْأَرْضِ الْبَسِیطَهِ وَ الْعَیْنِ الْغَزِیرَهِ وَ الْغَدِیرِ وَ الرَّوْضَهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا مَنْ هُمْ کَالْأَمِینِ الرَّفِیقِ وَ الْوَالِدِ الشَّفِیقِ وَ الْأُمِّ الْبَرَّهِ بِالْوَلَدِ الصَّغِیرِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا فَرَجَ الْعِبَادِ فِی الدَّاهِیَهِ وَ حُجَّتَهُمْ الْوَاضِحَهَ الشَّافِیَهَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أُمَنَاءَ اللَّهِ فِی خَلْقِهِ وَ حُجَّتَهُ عَلَی عِبَادِهِ وَ خُلَفَاءَهُ فِی أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الدُّعَاهُ إِلَی اللَّهِ الذَّابُّونَ عَنْ حَرِیمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَی الْمُطَهَّرِینَ مِنَ الذُّنُوبِ الْمُبَرَّئِینَ مِنَ الْعُیُوبِ السَّلَامُ عَلَی الْمَخْصُوصِینَ بِالْعِلْمِ الْمَهْمُوم (۱) وَ الْحِلْمِ الْمَعْلُومِ وَ الْفَضْلِ کُلِّهِ وَ أَهْلِ الْخَیْرِ وَ الْبَذْلِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا نِظَامَ الدِّینِ وَ عِزَّ الْمُسْلِمِینَ وَ غَیْظَ الْمُنَافِقِینَ وَ بَوَارَ الْکَافِرِینَ السَّلَامُ عَلَی مَنْ لَا یُدَانِیهِمْ فِی فَضْلِهِمْ أَحَدٌ وَ لَا یُوجَدُ فِی وَلَایَتِهِمْ بَدَلٌ السَّلَامُ عَلَی السَّادَهِ الْمَیَامِینِ وَ مَنْ عَجَزَتْ عَنْ ذِکْرِ فَضْلِهِمُ الْبُلَغَاءُ وَ قَصُرَتْ عَنْ إِدْرَاکِهِمُ الْفُصَحَاءُ وَ تَحَیَّرَتْ فِی نَعْتِ فَضْلِهِمُ الْخُطَبَاءُ وَ لَمْ تَنْتَهِ إِلَیْهِ الْحُکَمَاءُ وَ تَصَاغَرَتْ عَنْ قَدْرِهِمُ الْعُظَمَاءُ السَّلَامُ عَلَی مَنْ هُمْ کَالنُّجُومِ مِنْ یَدِ الْمُتَنَاوِلِ السَّلَامُ عَلَی الْعُلَمَاءِ الَّذِینَ لَا یَجْهَلُونَ وَ الدُّعَاهِ الَّذِینَ لَا یَنْکُلُونَ السَّلَامُ عَلَی مَعْدِنِ الْقُدْسِ وَ الطَّهَارَهِ وَ النُّسُکِ وَ الزَّهَادَهِ وَ الْعِلْمِ وَ الْعِبَادَهِ السَّلَامُ عَلَی الْمَخْصُوصِینَ بِدَعْوَهِ الرَّسُولِ وَ نَسْلِ الطُّهْرِ الْبَتُولِ السَّلَامُ عَلَی مَنْ لَا یَسْبِقُهُمْ أَحَدٌ فِی نَسَبٍ وَ لَا یُدَانِیهِمْ فِی حَسَبٍ الْبَیْتُ مِنْ قُرَیْشٍ وَ الذِّرْوَهُ مِنْ هَاشِمٍ وَ الْعِتْرَهُ مِنَ الرَّسُولِ صلی الله علیه و آله وَ الرِّضَا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَ

۱- ۱. المفهوم ط.

شَرَفِ الْأَشْرَافِ وَ الْفَرْعِ مِنْ بَنِی عَبْدِ مَنَافٍ السَّلَامُ عَلَی الْمُصْطَفَیْنَ بِالْإِمَامَهِ الْعُلَمَاءِ بِالسِّیَاسَهِ الْمُفْتَرَضِینَ الطَّاعَهُ السَّلَامُ عَلَی مَنِ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ تَعَالَی لِلْإِمَامَهِ وَ شَرَحَ صُدُورَهُمْ لِذَلِکَ وَ أَوْدَعَ قُلُوبَهُمْ یَنَابِیعَ الْحِکْمَهِ فَلَمْ یَعْیَوْا بِجَوَابٍ وَ لَمْ یَقْصُرُوا عَنْ صَوَابٍ.

السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا السَّادَهُ الْمَعْصُومُونَ الْمُؤَیَّدُونَ الْمُوَفَّقُونَ الْمُسَدَّدُونَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا مَنْ أَمِنُوا الْعِثَارَ وَ الزَّلَلَ وَ الْخَطَأَ وَ الْخَطَلَ الشُّهَدَاءُ عَلَی الْخَلْقِ وَ الْأُمَنَاءُ عَلَی الْحَقِّ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ وَ عَلَی آبَائِکُمُ الْأَکْرَمِینَ الَّذِینَ آتَاهُمُ اللَّهُ فَضْلَهُ وَ هَدَی بِهِمْ سُبُلَهُ وَ أَوْضَحَ بِهِمْ مِنَ الدِّینِ مَنْهَجَهُ وَ افْتَتَحَ بِهِمْ مَقْفَلَهُ وَ مُرْتَجَهُ ذلِکَ فَضْلُ اللّهِ یُؤْتِیهِ مَنْ یَشاءُ وَ اللّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ ثُمَّ قَبِّلِ الضَّرِیحَ وَ صَلِّ صَلَاهَ الزِّیَارَهِ وَ مَا بَدَا لَکَ مِنَ الصَّلَوَاتِ ثُمَّ ادْعُ اللَّهَ بِمَا أَحْبَبْتَ وَ قُلْ یَا شَامِخاً فِی بُعْدِهِ یَا رَءُوفاً فِی رَحْمَتِهِ یَا مُخْرِجَ النَّبَاتِ یَا مُحْیِیَ الْأَمْوَاتِ یَا ظَهْرَ اللَّاجِینَ یَا جَارَ الْمُسْتَجِیرِینَ یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ یَا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ یَا صَرِیخَ الْمُسْتَصْرِخِینَ یَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ یَا سَنَدَ مَنْ لَا سَنَدَ لَهُ یَا ذُخْرَ مَنْ لَا ذُخْرَ لَهُ یَا حِرْزَ الضُّعَفَاءِ(۱) یَا کَنْزَ الْفُقَرَاءِ یَا عَظِیمَ الرَّجَاءِ یَا مُنْقِذَ الْغَرْقَی یَا مُحْیِیَ الْمَوْتَی یَا أَمَانَ الْخَائِفِینَ یَا إِلَهَ الْعَالَمِینَ یَا صَانِعَ کُلِّ مَصْنُوعٍ یَا جَابِرَ کُلِّ کَسِیرٍ یَا صَاحِبَ کُلِّ غَرِیبٍ یَا مُونِسَ کُلِّ وَحِیدٍ یَا قَرِیباً غَیْرَ بَعِیدٍ یَا شَاهِداً کُلِّ غَائِبٍ یَا غَالِباً غَیْرَ مَغْلُوبٍ یَا حَیُّ حِینَ لَا حَیَّ یَا مُحْیِیَ الْمَوْتَی یَا حَیُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَدِیعُ السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ أَنْتَ الْقَائِمُ عَلَی کُلِّ نَفْسٍ بِمَا کَسَبَتْ ثُمَّ ادْعُ بِمَا شِئْتَ (۲)

ذِکْرُ الْوَدَاعِ تَقِفُ کَوُقُوفِکَ فِی الزِّیَارَهِ وَ تَقُولُ:

السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أُمَنَاءَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ حُجَجَهُ عَلَی خَلْقِهِ وَ خُزَّانَ عِلْمِهِ وَ مَوْضِعَ سِرِّهِ وَ بَابَ نَهْیِهِ وَ أَمْرِهِ وَ صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِیمَ سَلَامَ مُوَدِّعٍ لَا سَئِمٍ وَ لَا قَالٍ وَ لَا مَالٍ

۱- ۱. فی طبعه الکمپانی: یا حرز من لا حرز له.

۲- ۲. مصباح الزائر ص ۲۵۱- ۲۵۳.

وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ غُدُوَّنَا إِلَيْكَ مَقْرُوناً بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ وَ رَوَاحَنَا عَنْكَ مَوْصُولًا بِالنَّجَاحِ مِنْكَ وَ دُعَاءَنَا لَكَ مَقْرُوناً بِحُسْنِ الْإِجَابَةِ وَ خُضُوعَنَا بَيْنَ يَدَيْكَ دَاعِياً إِلَى رَحْمَتِكَ وَ اعْتِرَافَنَا بِذُنُوبِنَا شَفِيعاً إِلَى عَفْوِكَ وَ انْقِطَاعَنَا إِلَيْكَ سَبَباً إِلَى غُفْرَانِكَ وَ زِيَارَتَنَا لِأَوْلِيَائِكَ مَشْفُوعَةً بِالْقَبُولِ مِنْكَ وَ مَرْجِعَنَا مِنْ هَذَا الْحَرَمِ الشَّرِيفِ إِلَى خَيْرِ مَرْجِعٍ إِلَى جَنَابٍ مُمْرِعٍ وَ سَعَةٍ وَ دَعَةٍ وَ حِفْظٍ وَ أَمَانٍ (۱) وَ سَلَامَةٍ شَامِلَةٍ لِلنَّفْسِ وَ الْأَهْلِ وَ الْمَالِ وَ الْوُلْدِ وَ الدِّينِ وَ الْإِخْوَانِ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِزِيَارَةِ سَادَاتِنَا وَ أَئِمَّتِنَا الْمَفْرُوضِ عَلَيْنَا طَاعَتُهُمْ وَ مَعْرِفَتُهُمْ وَ الرُّجُوعُ إِلَيْهِمْ وَ الْكَوْنُ مَعَهُمْ اللَّهُمَّ فَاشْهَدْ بِأَنَّا قَدْ أَجَبْنَا دَاعِيَكَ وَ لَبَّيْنَا مُنَادِيَكَ وَ امْتَثَلْنَا أَمْرَهُ وَ اقْتَفَيْنَا أَثَرَهُ اللَّهُمَ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِزِيَارَتِهِمْ وَ ذِكْرِهِمْ وَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ وَ ارْزُقْنَا ذَلِكَ أَعْوَاماً كَثِيرَةً فَإِذَا تَوَفَّيْتَنَا فَاشْهَدْ بِأَنَّا سَامِعُونَ مُطِيعُونَ مُؤْمِنُونَ مُصَدِّقُونَ غَيْرُ مُكَذِّبِينَ مُقِرُّونَ غَيْرُ جَاحِدِينَ وَ لِأَمْرِكَ مُسَلِّمُونَ وَ بِحَبْلِكَ مُعْتَصِمُونَ وَ لِأَئِمَّتِنَا طَائِعُونَ وَ لِأَمْرِهِمْ وَ حُكْمِهِمْ خَاضِعُونَ لَا مُسْتَكْبِرِينَ وَ لَا مُتَكَبِّرِينَ وَ بِمَا رَضِيتَ لَنَا رَاضُونَ وَ لِمَا أَعْطَيْتَنَا آخِذُونَ وَ لِأَنْعُمِكَ شَاكِرُونَ وَ زِدْنَا مِنْ فَضْلِكَ إِلَيْنَا وَ أَلْهِمْنَا شُكْرَكَ لِمَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيْنَا آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ تَحِيَّاتُهُ مَا هَطَلَ غَمَامٌ وَ هَتَفَ حَمَامٌ وَ تَعَاقَبَتِ اللَّيَالِي وَ الْأَيَّامُ.

ثُمَّ ادْعُ كَثِيراً وَ انْصَرِفْ مَرْحُوماً إِنْ شَاءَ اللَّهُ (۲).

**[ترجمه]پس روشن می‌شود آنچه سید - که رحمت خدا بر او باد، - آورده است، یک روایت نبوده است، بلکه بین روایات متعدد جمع کرده است.

زیارت هشتم:

سید - که رحمت خدا بر او باد، - این را روایت کرده و گفته است: این زیارت را امام رضا علیه السلام فرموده است؛ و من گمان می‌کنم که وی - رحمت خدا بر او باد، - آن را از روایتی که عبد العزیز پسر مسلم، از امام رضا علیه السلام در مورد فضیلت امام و ویژگی‌های او نقل کرده است، و ما آن را پیش از این در کتاب امامت آوردیم، جمع کرده است؛ ولی آن را آن گونه که سزاوار است، گردآوری نکرده است. وی - که خدا از وی خشنود باد، - گفته است: هرگاه خواستی یکی از امامان علیهم السلام را زیارت نمایی، روبروی ضریحش بایست و بگو:

سلام بر ایستادگان در جایگاه پیامبران، میراث‌داران دانش‌های برگزیدگان، سلام بر جانشینان خدا و جانشینان فرستاده او.

سلام بر شما ای کسانی که صاحب اختیار دین، و نظم دهنده جامعه مسلمانان و نیکی دنیا و ذخیره انسان‌های با ایمان هستید؛ سلام بر شما ای اصل رو به رشد اسلام، و فرع برتری یافته آن، سلام بر شما ای کسانی که تمام یافتن نماز و زکات و روزه و حج و جهاد، و فراوانی غنایم و صدقه‌ها و تأیید حدود نام برده شده، و احکام روشن گشته، به واسطه شما است.

سلام بر شما ای کسانی که به واسطه شما مرزها و گوشه ها نگاه داشته می‌شوند، و کارهای آفریدگان با امامت شما به گونه... ای نیکو و عادلانه به جریان می افتد؛ سلام بر شما ای حلال دارنده حلال خدا، و حرام دارنده حرام خدا، و برپا دارنده حدود خدا، و نگهبانی کنندگان از دین خدا، و دعوت کنندگان به راه خدا، به وسیله حکمت و پند نیکو، و دلیل رسا.

سلام بر شما ای کسانی که برتری‌تان مانند خورشید درخشان، تابان است؛ و جهان به نور آن، روشنایی یافته است؛ و آن در کرانه‌ای است که دست‌ها و دیدگان به آن نمی‌یازند.

سلام بر شما ای ماه‌های کامل درخشان، و چراغ‌های نورانی، و نورهای تابان، و ستارگان هدایتگر، در تاریکی شدید شب، و راه‌های شهر خالی از سکنه، و اعماق دریاها؛ سلام بر شما ای کسانی که دوستی‌تان مانند آب گوارا برای تشنه کام، و غذای خوشگوار سودمند برای گرسنه است؛ راهنمایی کنندگان به سوی هدایت، و نجات دهندگان از پستی، و آتشی بر بالای تپه برای کسی که هدایت بیابد و روشنی بجوید؛ سلام بر راهنمایان در هلاکت‌گاه‌ها، همان کسانی که دوری گزیده از آنها هلاك خواهد شد، و همراهی کننده با آنها، به مقصد خواهد رسید.

سلام بر کسانی که دانش آنان مانند ابر سیل آسا، و باران ریزان، و آسمان سایه افکن، و زمین گسترده، و چشمه جوشان، و برکه و بهشت است؛ سلام بر شما ای کسانی که همچون همنشین امانتدار، و فرزند دلسوز، و مادر نیکوکار نسبت به فرزند خردسال، هستید؛ سلام بر شما ای گشایش بندگان در گرفتاری‌ها، و حجت آشکار و روشن آنها.

سلام بر شما ای امانتداران خدا در میان آفریدگان، و حجت او بر بندگان، و جانشینان او در زمینش؛ سلام بر بر شما ای دعوت کنندگان به سوی خدا، دفاع کنندگان از حریم خدا؛ سلام بر پاك گشتگان از گناهان، و دور شدگان از عیب‌ها؛ سلام بر ویژه گشتگان برای دانش دل افگار، و بردباری مشخص، و تمام برتری‌ها، و اهل نیکی و بخشندگی؛ سلام بر شما ای نظم دهندگان به دین، و موجب سرافرازی مسلمانان، و خشم منافقان، و نابودی کافران؛ سلام بر کسانی که در فضیلتشان، کسی بر آنان نمی... رسد، و در ولایت آنان جایگزینی پیدا نمی‌گردد .

سلام بر پیشوایان پربرکت، کسانی که شیوا سخنان از بیان فضیلت‌های آنان ناتوان گردند، و افراد فصیح زبان، از دریافتن آنان باز مانند، و در توصیف برتری‌شان خطبه‌رانان سرگردان شوند، و خردورزان به آن نرسند، و بزرگان از درك جایگاه آنان کوچك باشند؛ سلام بر کسانی که مانند ستارگان از دست خواهندگان – دور – هستند؛ سلام بر دانشمندانی که دچار نادانی نمی‌شوند، و دعوت کنندگانی که سست و خسته نمی‌گردند؛ سلام بر معدن پاکی و پاکیزگی، و پرستش و وارستگی، و دانش و عبادت؛ سلام بر ویژه گشتگان برای دعوت پیامبر، و نسل پاك حضرت بتول.

سلام بر کسانی که هیچ کسی در اصالت بر آنها پیشی نمی‌گیرد، و هیچ کسی در شایستگی به آنها نمی‌رسد؛ خانه شان از قریش، و نسل از هاشم، و فرزندان از پیامبر صلی الله علیه و آله، و خشنودی از خداوند عز و جل، مایه شرافت شرافتمندان، و شاخه ها از فرزندان عبد مناف است؛ سلام بر برگزیدگان برای امامت، دانشمندان به سیاست، که فرمانبرداری‌شان واجب گشته است؛ سلام بر کسانی که خداوند برای امامت برگزیده‌شان کرد، و سینه‌شان را برای آن گشوده ساخت، و در دل‌هایشان چشمه‌های حکمت را به امانت سپرد، و از این رو در جواب دادن ناتوان نگشتند، و از کار درست باز نماندند.

سلام بر شما ای پیشوایان پاك مورد تأیید واقع شده، موفق شدگان و راستی یافتگان؛ سلام بر شما ای کسانی که از لغزش‌ها و اشتباهات، و خطا و تباهی، در ایمنی قرار گرفته‌اند، گواهان بر مردم، و امانتداران بر حقیقت هستند؛ سلام بر شما و بر پدران بزرگوار شما، همان کسانی که خداوند برتری‌اش را برایشان بخشید، و به وسیله آنها به راه‌هایش راهنمایی کرد، و به وسیله

آنها راه‌های روشن دین را آشکار گرداند، و گره‌ها و درهای بسته آن را به وسیله آنان باز گشود، این فضل خداست، آن را به هر که بخواهد عطا می کند و خدا دارای فضل بسیار است؛ و رحمت خدا و برکت‌های او بر شما باد.

سپس ضریح را ببوس و نماز زیارت و هر نماز دیگری که برایت وجود داشت، به جای آور و بعد از آن به دلخواه خودت دعا کن و بگو: ای بلند مرتبه در دوری‌اش، ای مهرورز در مهربانی‌اش، ای بیرون آورنده گیاه، ای زنده کننده مردگان، ای پشتیبان پناهندگان، ای پناه پناه‌جویان، ای شنواترین شنوندگان، ای بیننده‌ترین بینندگان، ای فریادرس فریادخواهان، ای تکیه‌گاه کسی که هیچ تکیه‌گاهی ندارد، ای پشتوانه کسی که هیچ پشتوانه‌ای ندارد، ای ذخیره کسی که هیچ ذخیره‌ای ندارد، ای پناهگاه ناتوانان، - . در چاپ کمپانی، «یا حرز من لا حرز له» {ای پناهگاه کسی که هیچ پناهی ندارد.} آمده است. -

ای گنجینه نیازمندان، ای امیدواری بزرگ، ای نجات دهنده غرق شدگان، ای زنده کننده مردگان، ای ایمنی دهنده بیمناکان، ای معبود جهانیان، ای سازنده هر ساخته‌ای، ای به هم رساننده هر شکسته‌ای، ای همراه هر دور افتاده‌ای، ای انس و همدم هر تنها، ای نزدیکی که دور نیست، ای حاضر در کنار هر ناپیدا، ای چیره‌ای که مغلوب واقع نمی‌شود، ای زنده در زمانی که هیچ زنده ای نباشد، ای زنده کننده مردگان، ای زنده‌ای که هیچ خدایی جز تو وجود ندارد، نوآفرین آسمان‌ها و زمین، تو برپا خاسته برای هر کس با توجه به هر آن چیزی است که به دست آورده است؛ سپس به دلخواه خودت دعا کن. - . مصباح الزائر: ۲۵۱-۲۵۳ -

ذکر خداحافظی؛ مانند ایستادن هنگام زیارت، می‌ایستی و می گویی:

سلام بر شما ای امانتداران خدا در زمینش، و حجت‌های او بر بندگانش، و گنجینه داران علم او، و جایگاه اسرار نهانی او، و باب بازداشتن و دستور دادن او، و راه مستقیم او، سلام وداع کننده‌ای که نه بیزار است و نه صرفاً گوینده و نه رویگردان؛ و رحمت خدا و برکت‌های او نثار شما باد. خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و صبحگاه ما را به سوی خودت همراه با توکل بر خودت قرار ده، و شبانگاه ما را از سوی خودت پیوند خورده به رستگاری از ناحیه خودت، و دعای ما برای تو را همراه با اجابت، و فروتنی ما در پیشگاه تو را مایه رحمت خودت، و اعتراف کردن ما به گناهانمان را واسطه دست یافتن به گذشت خودت، و بریدن ما - از همه چیز و پیوستن تنها - به سوی تو را سبب رسیدن به آمرزش خودت، و زیارت دوستدارانت توسط ما را مورد قبول از سوی خودت، و بازگشتن ما از این حرم گرانقدر را به سوی بهترین بازگشتگاه، به سوی محل گشایش، و فراخی و راحتی، و در حفاظت و ایمنی، - . آسانی زندگی و ایمنی. خ ل -

و در سلامتی ای که جان و خانواده و دارایی و فرزندان و دین و برادران را در بر گیرد، قرار ده.

خدایا، این را آخرین دوره از سوی ما برای زیارت و یاد کردن پیشوایان و امامانمان، که فرمانبرداری‌شان و شناختشان، و بازگشت به سوی آنان، و بودن همراه آنان را بر ما واجب گردانیده‌ای، قرار مده؛ خدایا، گواه باش که ما دعوت کننده به سوی تو را اجابت کردیم، و ندا دهنده به سوی تو را پاسخ مثبت گفتیم، و فرمانش را به جای آوردیم، و از او پیروی کردیم؛ خدایا، پس ما را جزو گواهان بنویس.

خـدایا، این را آخرین دوره از سوی ما برای زیارت و یاد کردن و و درود فرسـتادن بر آنان قرار مده، و آن را سالیان زیاد بر ما روزی کن، و هنگامی که جان ما را ستاندی، گواه باش که ما شنوندگان، فرمانبرداران، ایمان آوردگان، تصدیق کنندگان و نه تکـذیب کننـدگان، اقرار کننـدگان و نه انکـار کننـدگان، و تسـلیم شـدگان به فرمان تو، و چنگ آویختگان به ریسـمان تو، و پیروان برای امامانمـان، و فروتنـان برای فرمـان و دسـتورشان، نه از سـرکش‌ها و خودبین‌ها، و خشـنود شـدگان به آنچه برای ما پسندیده‌ای، و گیرندگان آنچه برای ما بخشیده‌ای، و سپاسگزاران برای نعمت‌هایت، بوده‌ایم. و از فضل خود به سوی ما ارزانی دار، و سپاسـگزاری برای نعمت‌هایی که به ما داده‌ای، را به دل ما بیفکن، بپذیر ای پروردگار جهانیان؛ و درود و سـلام بر شـما ای اهـل بیت؛ به راستی که او سـتوده گرامی است، و رحمت خـدا و برکت‌هـای و درودهـای او، تـا آن زمان که ابری ببارد، و کبوتری پر بگشاید، و شب‌ها و روزها در پی هم آیند.

پس از این بسیار دعا کن و مورد رحمت واقع شده باز گرد؛ إن شاء الله. - . مصباح الزائر: ۲۵۳-۲۵۴ -

**[ترجمه]

بیان

قوله المـاء العـذب علی الظماء یحتمل أن یکون علی فعال جمع ظامی و أن یکون مصـدرا قال فی النهایه(۳) الظمأ شده العطش یقال ظمئت أظمأ

ص: ۱۹۰

۱- ۱. و خفض و أمان خ ل.

۲- ۲. مصباح الزائر ص ۲۵۳- ۲۵۴.

۳- ۳. النهایه ج ۳ ص ۶۳.

ظماء فأنا ظامئ و قوم ظماء و الاسم الظموء انتهى و اليفاع ما ارتفع من الأرض و الاصطلاء افتعال من صلى النار و التسخن بها و الهطل المطر الضعيف الدائم و تتابع المطر المتفرق العظيم القطر.

قوله و مرتجه على بناء المفعول من باب الإفعال و فى بعض النسخ بتاءين قال الجوهرى (۱) أرتجت الباب أغلقته و أرتج على القارى على ما لم يسم فاعله إذا لم يقدر على القراءه كأنه أطبق عليه كما يرتج الباب و كذلك ارتتج عليه و لا تقل ارتج عليه بالتشديد انتهى و الجناب الفناء و الناحيه و يقال أمرع الوادى إذا كثر فيه الكلاء و يضرب به المثل لاتساع الأمر و الاستغناء.

الزِّيَارَهُ التَّاسِعَهُ ذَكَرَهَا السَّيِّدُ قَدَّسَ اللَّهُ رُوحَهُ قَالَ: تَقِفُ عَلَى ضَرِيحِ الْإِمَامِ الْمَزُورِ صَلَوَاتُ عَلَيْهِ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ یَا رَافِعَ السَّمَاوَاتِ الْمَبْنِيَّاتِ وَ يَا سَاطِحَ الْأَرَضِينَ الْمَدْحُوَّاتِ وَ يَا مُمَكِّنَ الْجِبَالِ الرَّاسِيَاتِ يَا مُخْرِجَ النَّبَاتِ يَا مَنْ لَا تَتَشَابَهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ أَنْ تُبَلِّغَ اللَّهُمَّ سَلَامِی إِلَى النُّورِ الْمُخْتَرَعِ مِنَ الْأَنْوَارِ وَ الْمُبْتَدَعِ مِنْ شُعَاعِ عَنَاصِرِ الْأَبْرَارِ وَ مَالِكِ الْجَنَّهِ وَ النَّارِ مُحَمَّدٍ الرَّسُولِ الْمُخْتَارِ

سَيِّدِ مُضَرَ وَ نِزَارٍ وَ صَاحِبِ الْفَضَائِلِ وَ الْمَنَاقِبِ وَ الْفَخَارِ وَ مَنِ انْتَجَبَهُ وَ اصْطَفَاهُ عَالِمُ الْعَلَانِيَهِ وَ الْأَسْرَارِ سُلَالَهِ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ وَ عُنْصُرِ الذَّبِيحِ إِسْمَاعِيلَ الْمَخْدُومِ بِجَبْرَئِيلَ صَاحِبِ الْآيَاتِ فِی الْآفَاقِ الْمَحْمُولِ عَلَى الْبُرَاقِ صلى الله عليه و آله.

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْعَادِلِ وَ الصَّيِّبِ الْهَاطِلِ صَاحِبِ الْمُعْجِزَاتِ وَ الْفَضَائِلِ وَ الْبَرَاهِينِ وَ الدَّلَائِلِ السَّيِّدِ الْحُلَاحِلِ وَ الْبَطَلِ الْمُنَازِلِ وَ الْيَعْسُوبِ لِلدِّينِ وَ مَنْ هُوَ لِلْأَحْكَامِ فَاصِلٌ وَ لِلرُّكُوعِ مُوَاصِلٌ وَ لِلْمَارِقَهِ مِنَ الدِّينِ قَاتِلٌ الْإِمَامِ

۱- ۱. صحاح الجوهریّ ج ۱ ص ۳۱۷.

الْبَطِینِ الْأَصْلَعِ وَ الْبَطَلِ الْأَوْرَعِ وَ الْهُمَامِ الْمُشَفَّعِ الَّذِی هُوَ عَنِ الشِّرْکِ أَنْزَعُ صَاحِبِ أُحُدٍ وَ حُنَیْنٍ وَ أَبِی شَبَّرَ وَ شَبِیرٍ الْمُهَذَّبِ الْأَنْسَابِ الَّذِی لَمْ یَلْحَقْهُ عَمَهُ (۱)

الْجَاهِلِیَّهِ وَ لَمْ یَطْعَنْ فِی صَمِیمِهِ بِشَائِبَهٍ مُشَابٍ حَلِیفِ الْمِحْرَابِ الْمُکَنَّی بِأَبِی تُرَابٍ الْمُودَعِ بِأَرْضِ النَّجَفِ الْعَالِی النَّسَبِ وَ الشَّرَفِ مَوْلَایَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَلَیْهِ مِنِّی أَفْضَلُ السَّلَامِ السَّلَامُ عَلَی الطَّاهِرَهِ الْحَمِیدَهِ وَ الْبَرَّهِ النَّقِیَّهِ الرَّشِیدَهِ التَّقِیَّهِ مِنَ الْأَرْجَاسِ الْمُبَرَّأَهِ مِنَ الْأَدْنَاسِ الزَّاکِیَهِ الْمُفَضَّلَهِ عَلَی نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّعِیدَهِ الْمَطْلُوبَهِ بِالْأَحْقَادِ الْمَفْجُوعَهِ بِالْأَوْلَادِ الْحُورِیَّهِ الزَّهْرَاءِ الْمُهَذَّبَهِ مِنَ الْخَنَاءِ الْمُشَفَّعَهِ یَوْمَ اللِّقَاءِ ابْنَهِ نَبِیِّکَ وَ زَوْجِهِ وَلِیِّکَ وَ أُمِّ شَهِیدِکَ فَاطِمَهَ الِانْفِطَامِ مُرَبِّیَهِ الْأَیْتَامِ الْعَارِفَهِ بِالشَّرَائِعِ وَ الْأَحْکَامِ عَلَیْهَا مِنْ وَلِیِّهَا أَفْضَلُ السَّلَامِ السَّلَامُ عَلَی الْإِمَامِ الْمَعْصُومِ وَ السِّبْطِ الْمَظْلُومِ وَ الْمُضْطَهَدِ الْمَسْمُومِ بَدْرِ النُّجُومِ وَ الْمُودَعِ بِالْبَقِیعِ ذِی الشَّرَفِ الرَّفِیعِ السَّیِّدِ الزَّکِیِّ وَ الْمُهَذَّبِ التَّقِیِّ أَبِی مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام.

السَّلَامُ عَلَی الْإِمَامِ الْقَتِیلِ وَ السَّیِّدِ النَّبِیلِ الَّذِی هُوَ لِلرَّسُولِ نَجْلٌ وَ سَلِیلٌ وَ الَّذِی طَهَّرَهُ الْجَلِیلُ وَ الَّذِی نَطَقَ بِفَضْلِهِ التَّنْزِیلُ وَ نَاغَاهُ جَبْرَئِیلُ سَیِّدِ کُلِّ قَتِیلٍ الَّذِی فَنَّدَهُ أَهْلُ التَّحْرِیفِ وَ التَّبْدِیلِ الَّذِینَ زَخْرَفُوا دِینَهُمْ بِالْأَبَاطِیلِ وَ لَمْ یُفَرِّقُوا بَیْنَ التَّحْرِیمِ وَ التَّحْلِیلِ أَشْبَاهُ أَهْلِ الْفِیلِ عَلَیْهِمْ لَعَائِنُ اللَّهِ جِیلًا بَعْدَ جِیلٍ وَ قَبِیلًا بَعْدَ قَبِیلٍ قَتِیلِ الطُّغَاهِ وَ جَدِیلِ الْغُوَاهِ الظَّلَمَهِ الْبُغَاهِ الْمُسْتَوْدَعِ بِأَرْضِ کَرْبَلَاءَ الَّذِی صَلَّتْ عَلَیْهِ وَ تَوَلَّتْ دَفْنَهُ مَلَائِکَهُ السَّمَاءِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام.

السَّلَامُ عَلَی النُّورِ السَّاطِعِ وَ الْبَرْقِ اللَّامِعِ وَ الْعَالِمِ الْبَارِعِ سَلِیلِ النُّبُوَّهِ وَ فَطِیمِ الْوَصِیَّهِ خِدْنِ التَّأْوِیلِ وَ الزِّنَادِ الْقَادِحِ وَ الضِّیَاءِ اللَّائِحِ وَ الْمَتْجَرِ الرَّابِحِ وَ بُرْجِ الْبُرُوجِ ذِی الثَّفِنَاتِ رَاهِبِ الْعَرَبِ السَّجَّادِ زَیْنِ الْعَابِدِینَ الْبَکَّاءِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیه السلام.

۱- ۱. عهر خ ل.

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الصَّادِقِ الْمَقَالِ الْمُتَكَرِّمِ الْمِفْضَالِ الْمُجِيبِ عَنْ كُلِّ سُؤَالٍ الْمُخْبِرِ عَنِ اللَّهِ بِالْأَرْزَاقِ وَ الْآجَالِ الَّذِی لَا یَعْرِفُ الْكَذِبَ وَ لَا الِانْتِحَالَ الْبَعِیدِ الشَّبِیهِ وَ الْمِثَالِ الْإِمَامِ الْمَعْصُومِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ بَاقِرِ الْعُلُومِ علیهما السلام.

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الصَّادِقِ مُبَیِّنِ الْمُشْكِلَاتِ وَ مُظْهِرِ الْحَقَائِقِ الْمُفْحِمِ بِحُجَّتِهِ كُلَّ نَاطِقٍ مُخْرِسِ أَلْسِنَهِ أَهْلِ الْجِدَالِ مُسَكِّنِ الشَّقَاشِقِ الْعَلِیمِ عِنْدَ أَهْلِ الْمَغَارِبِ وَ الْمَشَارِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ علیهما السلام.

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ التَّقِیِّ وَ الْمُخْلِصِ الصَّفِیِّ وَ النُّورِ الْأَحْمَدِیِّ وَ الشِّهَابِ الْمُضِیِّ عُرْوَهِ اللَّهِ الْوُثْقَى الَّتِی مَنْ تَمَسَّكَ بِهَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَوَى النُّورِ الْأَنْوَرِ وَ الضِّیَاءِ الْأَزْهَرِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام.

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الرَّضِیِّ وَ الشَّیْخِ الْعَلَوِیِّ الْمُحَكَّمِ فِی إِمْضَاءِ حُكْمِهِ فِی النُّفُوسِ الْمُسْتَوْدَعِ بِأَرْضِ طُوسَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا علیهما السلام السَّلَامُ عَلَى الْبَابِ الْأَقْصَدِ وَ الطَّرِیقِ الْأَرْشَدِ وَ الْعَالِمِ الْمُؤَیَّدِ یَنْبُوعِ الْحِكَمِ وَ مِصْبَاحِ الظُّلَمِ سَیِّدِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ الْهَادِی إِلَى الرَّشَادِ الْمُوَفَّقِ بِالتَّأْیِیدِ وَ السَّدَادِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجَوَادِ علیهم السلام السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ مِنْحَهِ الْجَبَّارِ الْمُخْتَارِ مِنَ الْمَهْدِیِّینَ الْأَبْرَارِ الْمُخْبِرِ عَمَّا غَبَرَ مِنَ الْأَخْبَارِ الَّذِی كَانَ لَهُ الْقُرْآنُ دِثَاراً وَ شِعَاراً سَیِّدِ الْوَرَى عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَوْلُودِ بِالْعَسْكَرِ الَّذِی حَذَّرَ بِمَوَاعِظِهِ وَ أَنْذَرَ علیهم السلام السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْمُنَزَّهِ عَنِ الْمَآثِمِ الْمُطَهَّرِ مِنَ الْمَظَالِمِ الْحَبْرِ الْعَالِمِ الَّذِی لَمْ تَأْخُذْهُ فِی اللَّهِ لَوْمَهُ لَائِمِ الْعَالِمِ بِالْأَحْكَامِ الْمُغَیَّبِ وَلَدُهُ عَنْ عُیُونِ الْأَنَامِ الْبَدْرِ التَّمَامِ التَّقِیِّ النَّقِیِّ الطَّاهِرِ الزَّكِیِّ أَبِی مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْعَسْكَرِیِّ علیهما السلام.

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْعَالِمِ الْغَائِبِ عَنِ الْأَبْصَارِ وَ الْحَاضِرِ فِی الْأَمْصَارِ وَ الْغَائِبِ عَنِ الْعُیُونِ وَ الْحَاضِرِ فِی الْأَفْكَارِ بَقِیَّهِ الْأَخْیَارِ الْوَارِثِ ذَا الْفَقَارِ الَّذِی یَظْهَرُ فِی بَیْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ ذِی الْأَسْتَارِ وَ یُنَادِی بِشِعَارِ یَا ثَارَاتِ الْحُسَیْنِ أَنَا

الطَّالِبُ بِالْأَوْتَارِ أَنَا قَاصِمُ كُلِّ جَبَّارٍ الْقَائِمُ الْمُنْتَظَرُ ابْنُ الْحَسَنِ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَفْضَلُ السَّلَامِ.

اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ سَهِّلْ مَخْرَجَهُ وَ أَوْسِعْ مَنْهَجَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ الذَّابِّينَ عَنْهُ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ وَ الْمُسْتَشْهَدِينَ بَيْنَ يَدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ مِنَّا الْأَعْمَالَ وَ بَلِّغْنَا بِرَحْمَتِكَ جَمِيعَ الْآمَالِ وَ أَفْسِحِ الْآجَالِ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الرِّضَا وَ الْعَفْوَ عَمَّا مَضَى وَ التَّوْفِيقَ لِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى ثُمَّ تُقَبِّلُ التُّرْبَةَ وَ تَنْصَرِفُ مَغْبُوطاً إِنْ شَاءَ اللَّهُ (۱).

ق، [الكتاب العتيق الغرويّ]: مِثْلَهُ وَ فِي آخِرِهِ ثُمَّ تُقَبِّلُ التُّرْبَةَ وَ تَنْصَرِفُ بَعْدَ أَنْ تُصَلِّيَ رَكْعَتَيِ الزِّيَارَةِ.

**[ترجمه]عبارت: «الماء العذب على الظما» احتمال دارد بر وزن فعال، جمع ظامی، و مصدر باشد؛ در النهایه گفته است: «الظمأ»، یعنی تشنگی شدید؛ گفته می‌شود: «ظمئت، أظمأ، ظماء، فأنا ظامیء، و قوم ظماء» از همین کاربرد است و اسم ساخته شده از آن، «الظموء» است. پایان. «الیفاع»، یعنی مکانی مرتفع از زمین؛ و «الاصطلاء» بر وزن افتعال، برگرفته از افروختن آتش و گرم شدن با آن است. «الهطل»، یعنی باران ضعیف و پیوسته، و پی در پی بودن باران پراکنده دانه درشت.

عبارت: «و مرتجه» در صیغه مفعول از باب افعال است و در بعضی نسخه‌ها با دو حرف تاء آمده است؛ جوهری گفته است: «أرتجت الباب»، یعنی در را قفل کردم؛ و «اُرتج علی القاری» - به این صورت که فاعل آن اسم برده نشود، - زمانی گفته می‌شود که توان خواندن نداشته باشد، به گونه‌ای که گویا دهانش بسته شده است، آن گونه که در، بر روی هم قرار می‌گیرد؛ «اُرتتج علیه» نیز همین گونه است؛ و «اُرتجّ علیه» همراه با تشدید نگو. پایان. «الجناب»، یعنی گرداگرد، و اطراف؛ و گفته می‌شود: «أمرع الوادی»، یعنی زمانی که سرسبزی در آن زیاد شود؛ و از این برای گشایش کار و توانگری مثال زده می‌شود.

زیارت نهم:

این زیارت را سید - که خدا روانش را پاک گرداند، - بیان کرده و گفته است: روبروی ضریح امامی که زیارتش می‌کنی می‌ایستی و می‌گویی:

خدایا، ای برپادارنده آسمان‌های برافراشته، و ای هموار گرداننده زمین‌های گسترده، و ای استوار سازنده کوه‌های ثابت، ای بیرون آورنده گیاه، ای کسی که صداها بر او مشتبه نمی‌گردند، از تو درخواست می‌کنم ای خدا، که سلام مرا به نوری نوآفرین از میان سایر نورها، و آفریده از پرتوهای ذرات نیکان، صاحب اختیار بهشت و آتش، محمد فرستاده برگزیده، پیشوا بر هر توانگر و ناتوان، و دارنده برتری‌ها و خصلت‌های نیک و افتخارات، کسی که برگزیده‌اش ساخته و در هر دو جهان آشکار و نهانی والا قرار داده‌ای، نسل ابراهیم خلیل، و هم‌پیوند با قربانی خدا اسماعیل، مورد خدمت توسط جبرائیل، دارنده نشانه‌هایی در سراسر گیتی، و قرار گرفته بر روی براق، صلی الله علیه و آله، ابلاغ نمایی.

سلام بر امام عادل، و باران آرام پیاپی، دارنده معجزه‌ها و برتری‌ها و استدلال‌ها و راهنمایی‌ها، پیشوای بزرگان، و قهرمان پیکارها، و رئیس دین، و همان کسی که دستورات دین را از همدیگر تشخیص دهنده، و همواره در رکوع، و به قتل رساننده برگشتگان از دین بوده است، امام بزرگ شکم و بدون موی جلوی سر، و قهرمان پرهیزکار، و بلند همت میانجی‌گر، کسی که از شرک به دور بوده است، یاور - پیامبر در - جنگ احد و حنین، و پدر حسن و حسین، با نژادی پاک که نابینایی - . زناکار

و فاجر گشتن مرد. خ ل - جاهلیت به او نرسید، و در نسب خالصش به هیچ آلودگی ای متهم نگشت، همواره در محراب عبادت بوده است، و به «پدر خاک» مشهور گردیده است، در سرزمین نجف به خاک سپرده شده است، آن که از نظر نسب و شرافت والا است، سرور من امیرالمؤمنین، علی فرزند ابی‌طالب، که بهترین سلام از سوی من نثار او باد.

سلام باد بر بانوی پاک و ستوده، و نیک و پرهیزکار و کمال یافته، از پلیدی‌ها پاکیزه گشته، و از آلودگی‌ها به دور داشته شده، پاکیزه و بر تمام بانوان هر دو جهان برتری داده شده، نیک بخت، کسی که با دشمنی حقش گرفته شده است، کسی که داغدار فرزندانش گشت، زهرای بسیار زیبا، پاک گشته از آفت‌ها، و میانجی‌گر در روز دیدار قیامت، دختر پیامبرت، و همسر ولی ات، و مادر امام به شهادت رسیده‌ات، فاطمه نگهدارنده، پرورش دهنده یتیمان، آشنا به دانش‌ها و احکام دین، که بهترین سلام از سوی دوستدارش نثار او باد.

سلام باد بر امام بی‌آلایش، نواده ستمدیده پیامبر، و چیره و مسموم شده، ماه تابان در میان ستارگان، به خاک سپرده شده در بقیع، دارای شرافت والا، پیشوای پاک، و آراسته و پرهیزکار، ابی‌محمد حسن فرزند علی علیهما السلام.

سلام باد بر امام کشته شده، و پیشوای گرامی، همان کسی که فرزند و نسل پیامبر است، و خداوند بزرگوار او را پاک گردانده است، و کسی که قرآن در مورد فضیلت او سخن گفته است، و جبرئیل با او سخن گفته است، سرور تمام شهیدان است، همان کسی که تحریف و دگرگون کنندگان دین، او را تکذیب کردند، همان کسانی که دینشان را با امور باطل آراستند، و میان حرام و حلال فرقی نگذاشتند، همانندان اصحاب فیل، که لعنت و نفرین خدا پیاپی و همواره و نسل به نسل بر آنان باد، - امامی که - کشته شده به دست سرکشان، و مهار شده به وسیله گمراهان ستمگر فاسد، به خاک سپرده شده در خاک کربلا است، همان کسی که فرشتگان آسمان بر او نماز گزاردند و به خاک سپاری او را بر عهده گرفتند، حسین فرزند علی علیهما السلام.

سلام باد بر نور تابان، و برق درخشنده، و دانشمند پیشگام، زاده شده از نسل پیامبری، و شیرخوار جانشینی او، یار قرآن، و سنگ چخماق برق زننده، روشنایی درخشان، و بازار سود رسان، و قله بلندی‌ها، دارای پینه‌ها، بسیار پرستش کننده در میان قوم عرب، بسیار سجده کننده، زینت عبادت کنندگان، همواره گریان، علی فرزند حسین علیهما السلام.

سلام باد بر امام راستگو در سخن، بزگوار و گرانقدر، پاسخ گوینده به هر پرسش، خبر دهنده از سوی خداوند در مورد روزی‌ها و زمان مرگ، همان کسی که از دروغ و نیرنگ به دور بود، کم نظیر و مانند، امام بی‌آلایش، محمد فرزند علی، شکافنده دانش‌ها، علیهما السلام.

سلام باد بر امام راستین، بیان کننده مشکلات، و آشکار کننده حقیقت‌ها، که هر گوینده‌ای در استدلال او فرومانده است، به بند آورنده زبان جدال کنندگان، آرام کننده بانگ بر آوردن‌ها، و بسیار دانا در نزد مردمان مغرب زمین و مشرق زمین، جعفر صادق فرزند محمد علیهما السلام.

سلام باد بر امام پرهیزکار، و وارسته و برگزیده و نور احمدی، و ستاره تابان، ریسمان محکم خداوند، که هر کس به آن

چنگ آویزد نجات می‌یابد، و هر کس از آن روی گرداند از بین می‌رود، روشنایی پرنور، و تابش درخشان، موسی فرزند جعفر علیهما السلام.

سلام باد بر امام خشنود، و پیرمرد از نسل علی، دارای اختیار در حکمرانی در مورد جان‌های مردمان، به خاک سپرده شده در طوس، علی فرزند موسی، امام رضا علیهما السلام.

سلام باد بر در میانه، و راه والا، و دانشمند مورد تأیید واقع شده، چشمه حکمت‌ها، و چراغ تاریکی‌ها، پیشوای مردمان عرب و عجم، هدایتگر به سوی کمال، و موفق گردانیده شده به وسیله تأیید و پشتیبانی، محمد جواد، فرزند علی علیهما السلام.

سلام باد بر هدیه خداوند جبار، برگزیده از میان هدایت یافتگان و نیکان، اطلاع دهنده از خبرهای نهانی، کسی که قرآن برایش به منزله لباس رو و زیر بود، پیشوای مردمان، علی فرزند محمد، علیه السلام؛ زاده شده در پادگان، کسی که با پندهایش به دور داشت و بیم داد.

سلام باد بر امام دور گشته از گناهان، پاک گشته از ستم، عالم والا مقام، کسی که در راه خدا هیچ سرزنشی را به خود نگرفت، دانای به دستورات دین، کسی که فرزندش از دیدگان مردمان نهان گشته است، ماه تمام تابان، پرهیزکار وارسته، پاک پاکیزه، ابی‌محمد حسن فرزند علی، امام عسکری علیهما السلام.

سلام باد بر امام دانا، پنهان از دیدگان، و حاضر در سرزمین‌ها، و ناپیدا از چشم‌ها، و حاضر در فکرها، بازمانده برگزیدگان، میراث‌دار شمشیر ذوالفقار، کسی که در خانه دارای پوشش خدا آشکار می‌شود، و ندا می‌دهد ای خون‌خواهان حسین، من خونخواه تنها مانده‌ها هستم، من در هم کوبنده زورگویان، برپاخیزنده انتظار کشیده شده، فرزند حسن هستم؛ بهترین سلام نثار او و خاندان او باد.

خدایا، در ظهور او شتاب کن، و بیرون آمدنش را آسان نما، و سیره اش را فراگیر ساز، و ما را از یاران و کمک‌رسانان او، و دفاع کنندگان از او، و پیکار کنندگان در راه او، و به شهادت رسیدگان پیشاپیش او قرار ده؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و اعمال ما را بپذیر، و به خاطر رحمتی که داری، ما را به تمام آرزوها، و فراخ‌ترین دوره‌ها برسان؛ خدایا، از تو خشنودی، و گذشت از آنچه در گذشته از سوی ما روی داده است، و موفق گرداندن به آنچه دوست می‌داری و مورد خشنودی توست را درخواست می‌کنیم.

سپس خاک را می‌بوسی و نیک بخت برمی‌گردی، إن شاء الله. -. مصباح الزائر: **۲۵۴-۲۵۶** -

ق: مثل همین را نقل کرده و در پایان آن افزوده است: سپس خاک را می‌بوسی و بعد از به جای آوردن دو رکعت نماز زیارت، برمی‌گردی.

**[ترجمه]

توضیح

قال الجوهری (۲) الصوب نزول المطر و الصیب السحاب ذو الصوب و الهاطل الماطر بالمطر المتتابع و الحلاحل بالضم السید الشجاع أو الضخم الکثیر المروه و الرزین فی نجابه و البطل بالتحریک الشجاع تبطل جراحته فلا یکترث لها و تبطل عنده دماء الأقران و المنازله المقابله و المبارزه فی القتال و الصلع انحسار شعر مقدم الرأس و الأروع من یعجبک بحسنه و جهاره منظره أو بشجاعته و الهمام بالضم الملک العظیم الهمه و السید الشجاع السخی.

قوله فی صمیمه أی نسبه الخالص قوله فاطمه الانفطام کذا فی النسخ و الصواب فاطمه الأفطام جمع جمع للفطیم أی تفطم محبیها من النار و النجل الولد و یقال ناغت الأم صبیها أی لاطفته و شاغلته بالمحادثه و الملاعبه و الفند الخطأ فی القول و الکذب و الزخرف من القول حسنه بترقیش الکذب

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۵۴- ۲۵۶.

۲- ۲. صحاح الجوهریّ ج ۱ ص ۱۶۴.

و الجیل بالکسر الصنف من الناس.

و جدلته أی رمیته و صرعته و الخدن بالکسر الصاحب و من یخادنک فی کل أمر ظاهر و باطن و قد مر تفسیر ذی الثفنات و أنه إنما سمی علیهم السلام بذلک لکثره سجوده إذ کان فی جبهته علیهم السلام مثل ثفنه البعیر و قال الجزری (۱)

فی حدیث علی علیهم السلام إن کثیرا من الخطب من شقاشق الشیطان الشقشقه الجلده الحمراء التی یخرجها الجمل العربی من جوفه ینفخ فیها فتظهر من شدقه شبه الفصیح المنطیق بالفحل الهادر و لسانه بشقشقته و نسبها إلی الشیطان لما یدخله من الکذب و الباطل.

**[ترجمه]جوهری گفته است: - . صحاح الجوهری۱: ۱۶۴ -

«الصوب»، یعنی فرود آمدن باران؛ و «الصیب»، یعنی ابر دارای باران؛ و «الهاطل»، یعنی بارش به صورت پیاپی؛ و «الحلاحل» با ضمه، یعنی شخص بزرگ دلیر، یا نیرومند بسیار جوانمرد، و استوار در ارجمندی؛ و «البطل» با فتحه حروف، یعنی شخص دلیری که زخمش بسته می شود و به خاطر آن، شیون نمی‌کند، و خون همرزمانش پیش او می‌ریزد؛ و «المنازله»، یعنی پیکار و مبارزه در نبرد؛ و «الصلع»، یعنی برهنه شدن قسمت جلویی سر از مو؛ و «الأروع»، یعنی کسی که زیبایی و خوش سیمایی‌اش، یا دلیری‌اش تو را به حیرت آورد؛ و «الهمام» با ضمه، یعنی فرمانروای بلند همت، و پیشوای دلیر و بخشنده.

عبارت «فی صمیمه»، یعنی نژاد پاک او. عبارت «فاطمه الانفطام» در نسخه‌ها به همین صورت آمده است، ولی شکل درست آن، «فاطمه الافطام» است که جمع جمع برای «الفطیم» می‌باشد، یعنی دوستدارانش را از آتش باز می‌دارد. «النجل»، یعنی فرزند. گفته می‌شود: «ناغت الأم صبیها»، یعنی مادر با بچه‌اش مهربانی کرد و او را با سخن گفتن و بازی سرگرم نمود. «الفند»، یعنی اشتباه در سخن و دروغ. «الزخرف من القول»، یعنی سخنان زیبا با آراستن آن به دروغ. «الجیل» با کسره، یعنی گروهی از مردم.

«و جدلته»، یعنی به سوی او تیر انداختی و او را بر زمین افکندی؛ و «الخدن» با کسره، یعنی یار، و کسی که در هر کار آشکار و باطن، تو را همراهی می‌کند؛ و تفسیر «ذو الثفنات» پیش از این گفته شد، و همانا آن حضرت علیه السلام به خاطر سجده بسیار نمودن به این نام نامیده شده است، زیرا پیشانی آن حضرت مانند زانوی شتر، پینه بسته بود. جرزی در ضمن حدیث علی علیه السلام گفته است: - . النهایه۲: ۲۴۹ -

همانا بیشتر سخنان، از بانگ کردن شیطان است؛ «الشقشقه»، پوست سرخ رنگی است که شتر عربی از درون خود در آن می دمد، تا اینکه از دهانش آشکار می‌گردد؛ فرد سخنران زبان آور به شتر بانگ‌آور تشبیه شده است، و زبانش به شقشقه او، و به این خاطر آن را به شیطان نسبت داده است که دروغ و باطل را در آن وارد می‌کند.

**[ترجمه]

أقول

هذه الزياره لعلها من مؤلفاته رحمه الله أو من أمثاله كما يشهد به نظامه.

الزِّيَارَهُ الْعَاشِرَهُ رَوَاهَا الشَّيْخُ فِی الْمِصْبَاحِ وَ السَّيِّدُ فِی الْإِقْبَالِ وَ الْمَزَارِ وَ غَيْرِهِمَا قَالَ الشَّيْخُ قَالَ ابْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنِی خَيْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مَوْلَاهُ يَعْنِی أَبَا الْقَاسِمِ الْحُسَيْنَ بْنَ رَوْحٍ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: زُرْ أَیَّ الْمَشَاهِدِ كُنْتَ بِحَضْرَتِهَا فِی رَجَبٍ تَقُولُ إِذَا دَخَلْتَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَشْهَدَنَا مَشْهَدَ أَوْلِيَائِهِ فِی رَجَبٍ وَ أَوْجَبَ عَلَيْنَا مِنْ حَقِّهِمْ مَا قَدْ وَجَبَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِ وَ عَلَی أَوْصِيَائِهِ الْحُجُبِ اللَّهُمَّ فَكَمَا أَشْهَدْتَنَا مَشْهَدَهُمْ فَأَنْجِزْ لَنَا مَوْعِدَهُمْ وَ أَوْرِدْنَا مَوْرِدَهُمْ غَيْرَ مُحَلَّئِينَ عَنْ وِرْدٍ فِی دَارِ الْمُقَامَهِ وَ الْخُلْدِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ إِنِّی قَدْ قَصَدْتُكُمْ وَ اعْتَمَدْتُكُمْ بِمَسْأَلَتِی وَ حَاجَتِی وَ هِیَ فَكَاكُ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ وَ الْمَقَرُّ مَعَكُمْ فِی دَارِ الْقَرَارِ مَعَ شِيعَتِكُمُ الْأَبْرَارِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدَّارِ أَنَا سَائِلُكُمْ وَ آمِلُكُمْ فِيمَا إِلَيْكُمْ فِيهِ التَّفْوِيضُ وَ عَلَيْكُمُ (٢) التَّعْوِيضُ فَبِكُمْ يُجْبَرُ الْمَهِيضُ وَ يُشْفَی الْمَرِيضُ وَ عِنْدَكُمْ مَا تَزْدَادُ الْأَرْحَامُ وَ مَا تَغِيضُ.

ص: ١٩٥

١- ١. النهايه ج ٢ ص ٢۴٩.

٢- ٢. فيه خ.

إِنِّی بِسِرِّکُمْ مُؤْمِنٌ وَ لِقَوْلِکُمْ مُسَلِّمٌ وَ عَلَی اللَّهِ بِکُمْ مُقْسِمٌ فِی رَجْعَتِی بِحَوَائِجِی وَ قَضَائِهَا وَ إِمْضَائِهَا وَ إِنْجَاحِهَا وَ إِبْرَاحِهَا(۱) وَ بِشُئُونِی لَدَیْکُمْ وَ صَلَاحِهَا.

وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ سَلَامَ مُوَدِّعٍ وَ لَکُمْ حَوَائِجَهُ مُودِعٌ یَسْأَلُ اللَّهَ إِلَیْکُمُ الْمَرْجِعَ وَ سَعْیُهُ إِلَیْکُمْ غَیْرَ مُنْقَطِعٍ وَ أَنْ یُرْجِعَنِی مِنْ حَضْرَتِکُمْ خَیْرَ مَرْجِعٍ إِلَی جَنَابٍ مُمْرِعٍ وَ خَفْضٍ مُوَسَّعٍ وَ دَعَةٍ وَ مَهَلٍ إِلَی حِینِ الْأَجَلِ وَ خَیْرِ مَصِیرٍ وَ مَحَلٍّ فِی النَّعِیمِ الْأَزَلِ وَ الْعَیْشِ الْمُقْتَبَلِ وَ دَوَامِ الْأُکُلِ وَ شُرْبِ الرَّحِیقِ وَ السَّلْسَلِ وَ عَلٍّ وَ نَهَلٍ لَا سَأَمَ مِنْهُ وَ لَا مَلَلَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ تَحِیَّاتُهُ حَتَّی الْعَوْدِ إِلَی حَضْرَتِکُمْ وَ الْفَوْزِ فِی کَرَّتِکُمْ وَ الْحَشْرِ فِی زُمْرَتِکُمْ وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ صَلَوَاتُهُ وَ تَحِیَّاتُهُ وَ هُوَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ (۲).

**[ترجمه]شاید این زیارت از نوشته خود وی - که خدا بر وی رحمت فرستد، - یا از اشخاص دیگری مثل او باشد؛ همان طور از که از چینش آن پیدا است.

زیارت دهم:

این زیارت را شیخ در المصباح و سیّد در الاقبال و المزار و جز این دو، روایت کرده‌اند. شیخ گفته است: ابن عیاش گفته است: خیر پسر عبدالله از سرور خودش یعنی ابا القاسم حسین پسر روح - که خدا از او خشنود باد، - برایم نقل کرده و گفته است: هر یک از قبور امامان را که در ماه رجب در محضر او بودی، زیارت کن و هنگام وارد شدن بگو:

سپاس مخصوص خدایی است که ما را در ماه رجب به شهادتگاه دوستدارانش کشاند، و حقوق واجب آنها را بر ما واجب گرداند، و درود خدا بر محمد برگزیده، و بر جانشینان در پرده نگه داشته شده‌اش؛ خدایا، پس همان طور که ما را به شهادتگاه آنان کشاندی، به همان ترتیب، وعده آنان برای ما را به انجام رسان، و ما را در کنار آنان جای ده و از پا نهادن به چشمه ای که در سرای ماندگار و جاودان قرار دارد، محروم نفرما؛ و سلام بر شما باد؛ به راستی که من با

خواسته و حاجتم به سوی شما آمده ام و به شما تکیه کرده ام؛ حاجتم رهایی از آتش و قرار گرفتن با شما در آن سرای جاویدان و همراه با شیعیان خوبتان است؛ و سلام بر شما به پاداش آنچه صبر کردید؛ راستی چه نیکوست فرجام آن سرای! من در آن چیزی که بخشیدن آن به دست شما، و پاداش دادن بر عهده شما - . در آن. خ -

است، گدای شما، و چشم دوخته به شما هستم؛ که به واسطه لطف شما استخوان باز شکسته به هم می‌رسد، و بیمار بهبودی می‌یابد، و دانش آنچه رحم‌ها می‌افزایند و می کاهند، پیش شما است.

همانا من به راز شما باور دارم، و در برابر فرمایش شما تسلیم هستم، و در بازگشتنم خدا را به شما قسم می دهم که حاجت‌.. های مرا برآورده و مورد تأیید قرار دهد و به فرجام رسیده و بزرگ گرداند، - . ابزاحها. خ -

و کارهایم را در پیش شما نیکو نماید.

سلام باد بر شما، به عنوان سلام کسی که وداع می کند، و خواسته‌هایش را پیش شما به امانت می‌سپارد؛ و از خداوند درخواست می کند دوباره به سوی شما باز گردد، و گام‌هایش به سوی شما بریده نگردد، و مرا از محضر شما به بهترین حالت

برگرداند، بازگشتن به سوی مکانی فراخ، و آسایش گسترده، و راحتی و آرامش، تا فرا رسیدن زمان مرگ، و بهترین فرجام و مکان، در نعمت‌های جاودان، و زندگی همواره سرزنده و با نشاط، و خوراکی‌های دائمی، و نوشیدنی خالص و ویژه، و آب گوارا، و دوباره آب خوردن و نوشیدن اول، به طوری که نه از آن بیزاری ایجاد شود و نه ملالت آید؛ و رحمت خدا و برکت‌های او و درودهایش، تا زمان برگشتن دوباره به محضر شما، و رستگار شدن در رجعت شما، و محشور شدن در میان گروه شما؛ و سلام بر شما و رحمت خدا و برکت‌ها و درودها و تحیت‌های او نثار شما باد؛ و او برای ما بس است، و او خوب حمایتگری است. - . مصباح الطوسی: ۵۷۲؛ الاقبال: ۱۱۱ -

**[ترجمه]

بیان

قوله علیه السلام غیر محلئین عن ورد بالحاء المهمله و فتح اللام المشدده مهموزا قال الجزری (۳)

فی الحدیث یرد علی یوم القیامه رهط فیحلئون عن الحوض أی یصدون عنه و یمنعون من وروده و الورد بالکسر الماء الذی ترد علیه و المهیض العظم المکسور قوله علیه السلام و ما تزداد الأرحام معطوف علی قوله یجبر و ما مصدریه أو موصوله و الأول أقل تکلفا.

و فی بعض النسخ و عندکم ما تزداد و هو أظهر ثم المراد به إما ازدیاد مده الحمل أو عدد الأولاد أو دم الحیض و ما تغیض أی ما تنقص قوله علیه السلام و إبراحها فی أکثر النسخ بالباء الموحده و الحاء المهمله أی إظهارها من برح الأمر إذا ظهر و یقال أبرحه أی أعجبه و أکرمه و عظمه و فی بعضها إیزاحها بالیاء المثناه التحتانیه و الزاء المعجمه و الحاء المهمله و لم نجد له معنی.

قوله علیه السلام و بشئونی لدیکم معطوف علی قوله بحوائجی و قوله

ص: ۱۹۶

۱- ۱. ایزاحها خ.

۲- ۲. مصباح الطوسیّ ص ۵۷۲ و الاقبال ص ۱۱۱.

۳- ۳. النهایه ج ۱ ص ۲۸۱.

و صلاحها عطف تفسير له أى رجعتى بصلاح شئونى المتعلقه بكم من محبتكم و مودتكم و القرب عندكم و طاعتكم و فى بعض النسخ و لشئونى باللام فهو معطوف على قوله فى رجعتى.

قوله عليه السلام و لكم حوائجه مودع قوله مودع إما مجرور بالعطف على مودع أو مرفوع ليكون مع الظرف جمله حاليه قوله و سعيه بنصبه بالعطف على المرجع و نصب الغير على الحاليه أو برفعهما ليكون جمله حاليه عن المضمر فى المرجع و الجناب الفناء و الرحل و الناحيه و يقال أمرع الوادى إذا صار ذا كلإ فى المثل أمرع واديه و أجنى حلبه يضرب لمن اتسع أمره و استغنى و الخفض الدعه و الراحه و يقال عيش خافض و يقال أوسع أى صار ذا سعه و أوسع الله عليه أغناه و الدعه السعه فى العيش و المهل بالفتح و بالتحريك السكينه و الرفق و بالتحريك التقدم فى الخير أيضا.

قوله عليه السلام و خير مصير كأنه معطوف على قوله إليكم المرجع و عطفه على خير مرجع بعيد و يحتمل عطفه على الجمل السابقه بتقدير أى نسأل أو مثله و يحتمل جره بالعطف على الأجل و هو أيضا بعيد و الأزل بالتحريك القدم و لعل المراد به هنا الدوام فى الأبد مجازا و يقال اقتبل أمره أى استأنفه و السلسل كجعفر الماء العذب أو البارد و من الخمر اللينه و العل بالفتح الشربه الثانيه أو الشرب بعد الشرب تباعا و النهل بالتحريك أول الشرب قوله حتى العود إما غايه للتسليم أو للنعم المذكوره قبله فى البرزخ أو لأمر مقدر بقرينه ما سبق أى أسأل الكون فى تلك النعم حتى العود.

الزِّيَارَهُ الْحَادِيَهَ عَشْرَهَ زِيَارَهُ الْمُصَافَقَهِ وَجَدْتُ فِی نُسْخَهٍ قَدِيمَهٍ مِنْ تَأْلِيفَاتِ أَصْحَابِنَا مَا هَذَا لَفْظُهُ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ: أَنَّ زِيَارَهَ سَادَاتِنَا عليهم السلام إِنَّمَا هِیَ تَجْدِيدُ الْعَهْدِ وَ الْمِيثَاقِ الْمَأْخُوذِ فِی رِقَابِ الْعِبَادِ وَ سَبِيلُ الزَّائِرِ أَنْ يَقُولَ عِنْدَ زِيَارَتِهِمْ عليهم السلام:

ص: ۱۹۷

جِئْتُکَ یَا مَوْلَایَ زَائِراً لَکَ وَ مُسَلِّماً عَلَیْکَ وَ لَائِذاً بِکَ وَ قَاصِداً إِلَیْکَ أُجَدِّدُ مَا أَخَذَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَکُمْ فِی رَقَبَتِی مِنَ الْعَهْدِ وَ الْبَیْعَهِ وَ الْمِیثَاقِ بِالْوَلَایَهِ لَکُمْ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِکُمْ مُعْتَرِفاً بِالْمَفْرُوضِ مِنْ طَاعَتِکُمْ.

ثُمَّ تَضَعُ یَدَکَ الْیُمْنَی عَلَی الْقَبْرِ وَ تَقُولُ:

هَذِهِ یَدِی مُصَافِقَهٌ لَکَ عَلَی الْبَیْعَهِ الْوَاجِبَهِ عَلَیْنَا فَاقْبَلْ ذَلِکَ مِنِّی یَا إِمَامِی فَقَدْ زُرْتُکَ وَ أَنَا مُعْتَرِفٌ بِحَقِّکَ مَعَ مَا أَلْزَمَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مِنْ نُصْرَتِکَ وَ هَذِهِ یَدِی عَلَی مَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ مِنْ مُوَالاتِکُمْ وَ الْإِقْرَارِ بِالْمُفْتَرَضِ مِنْ طَاعَتِکُمْ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِکُمْ وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

ثُمَّ قَبِّلِ الضَّرِیحَ الشَّرِیفَ وَ قُلْ یَا سَیِّدِی وَ مَوْلَایَ وَ إِمَامِی وَ الْمُفْتَرَضَ عَلَیَّ طَاعَتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ بَقِیتَ عَلَی الْوَفَاءِ بِالْوَعْدِ وَ الدَّوَام عَلَی الْعَهْدِ وَ قَدْ سَلَفَ مِنْ جَمِیلِ وَعْدِکَ لِمَنْ زَارَ قَبْرَکَ مَا أَنْتَ الْمَرْجُوُّ لِلْوَفَاءِ بِهِ وَ الْمُؤَمَّلُ لِتَمَامِهِ وَ قَدْ قَصَدْتُکَ مِنْ بَلَدِی وَ جَعَلْتُکَ عِنْدَ اللَّهِ مُعْتَمَدِی فَحَقِّقْ ظَنِّی وَ مُخَیَّلَتِی فِیکَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِزِیَارَتِی إِیَّاهُ وَ أَرْجُو مِنْکَ النَّجَاهَ مِنَ النَّارِ وَ بِآبَائِهِ وَ أَبْنَائِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ رَضِینَا بِهِمْ أَئِمَّهً وَ سَادَهً وَ قَادَهً اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِی فِی کُلِّ خَیْرٍ أَدْخَلْتَهُمْ فِیهِ وَ أَخْرِجْنِی مِنْ کُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَهُمْ مِنْهُ وَ اجْعَلْنِی مَعَهُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ ثُمَّ تُصَلِّی رَکَعَاتِ الزِّیَارَهِ عِنْدَ کُلِّ إِمَامٍ رَکْعَتَیْنِ وَ تَنْصَرِفُ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِکَ کَانَتِ الزِّیَارَهُ مِثْلَ الْعَهْدِ الْمُجَدَّدِ.

**[ترجمه]عبارت حضرت، علیه السلام که فرموده است: «غیر محلّئین عن ورد»، با حرف حاء بدون نقطه و فتحه حرف لام دارای تشدید، و دارای همزه، است. جزری در ضمن حدیث، گفته است: - . النهایه۱: ۲۸۱ - «یرد علیّ یوم القیامه رهط فیحلّئون عن الحوض» {در روز قیامت گروهی بر من وارد می‌شوند که از وارد شدن بر حوض باز داشته می‌شوند.} یعنی از آن باز داشته می‌شوند، و از وارد شدن منع می‌شوند؛ و «الورد» با کسره، یعنی آبی که بر آن وارد می‌شود؛ و «المهیض»، یعنی استخوان شکسته؛ عبارت آن حضرت، علیه السلام: «و ما تزداد الأرحام» به عبارت «یجبر» عطف شده است و «ما» در آن، مصدر یا موصول است، هرچند اولی پیچیدگی کمتری دارد.

در بعضی نسخه‌ها، «و عندکم و ما تزداد» آمده است، و همین آشکارتر است. پس از این باید گفت: منظور از آن، زیاد شدن مدت بارداری، یا تعداد فرزندان، یا خون حیض، است. «و ما تغیض»، یعنی آنچه کاسته می گردد. عبارت آن حضرت علیه السلام که فرموده است: «و أبراحها»، در بیشتر نسخه‌ها با حرف باء و حاء آمده است، یعنی آشکار کردن آن، که از «برح الأمر» ساخته شده است، یعنی آشکار گردد؛ و گفته می‌شود: «أبرحه»، یعنی او را به شگفت آورد، و گرامی داشت، و بزرگ دانست؛ و در بعضی نسخه‌ها، «ایزاحها» با حرف یاء و زاء و حاء، آمده است که هیچ معنایی برای آن نیافتیم.

عبارت آن حضرت علیه السلام که فرموده است: «و بشؤنی لدیکم»، به عبارت «بحوائجی» معطوف است، و عبارت: «و صلاحها»، عطف تفسیری برای آن است، یعنی به نیکو گرداندن کارهایی از من که در ارتباط با شماست، از قبیل محبت و دوست داشتن شما و نزدیک شدن به شما و فرمانبرداری از شما؛ و در بعضی از نسخه‌ها، «و لشؤنی» با حرف لام آمده است که در این صورت، عطف به عبارت «فی رجعتی» محسوب می‌شود.

عبارت آن حضرت علیه السلام که فرموده است: «و لکم حوائجه مودع»، عبارت «مودع»، یا در نتیجه عطف به «مودّع»، مجرور است، یا مرفوع است تا همراه با ظرف، جمله حالیه باشد. عبارت او: «و سعیه» در صورت عطف شدن به «مرجع»، و «غیر»، در صورت حالیه بودن منصوب می‌شوند، یا اینکه هر دو به منظور تشکیل جمله حالیه از ضمیر در «مرجع»، می‌توانند به صورت مرفوع بیایند. «الجناب»، یعنی ساحت، و کوچ، و ناحیه؛ وقتی گفته می‌شود: «أمرع الوادی»، یعنی دارای سرسبزی شده است؛ ضرب المثل «أمرع وادیه و أجنی حلّبه» برای کسی مثال زده می‌شود که در کارش گشایش به وجود آمده و به توانگری رسیده باشد. «الخفض»، یعنی آسایش و راحتی؛ گفته می‌شود: «عیش خافض»، یعنی زندگی آرام؛ و گفته می‌شود: «أوسع»، یعنی به گشایش و فراخی رسید؛ و «أوسع الله علیه»، یعنی خداوند او را توانگر ساخت. «الدعه»، یعنی گشایش در زندگی. «المهل» با فتحه یک یا تمام حروف، یعنی آرامش و مدارا؛ و با فتحه تمام حروف، به معنای پیشگامی در خوبی نیز هست.

عبارت آن حضرت علیه السلام که فرموده است: «و خیر مصیر»، گویا به عبارت «و إلیکم المرجع» عطف شده است و بعید است به عبارت «خیر مرجع» عطف شده باشد؛ و احتمال دارد با در تقدیر داشتن «نسأل» و مانند آن، به جمله‌های پیشین عطف شده باشد؛ و احتمال دارد با عطف به «الأجل»، به صورت مجرور باشد، که این نیز بعید است. «الأزل» با فتحه حروف، یعنی قدیم و از ابتدا موجود بودن؛ و شاید منظور از آن در اینجا، مجازاً دائمی بودن تا ابد باشد. گفته می‌شود: «اقتبل أمره»، یعنی کارش را سر گرفت. «السلسل» مانند «جعفر» - در وزن -، یعنی آب گوارا و خنک؛ و «السلسل من الخمر» یعنی شراب گوارا. «العلّ» با فتحه، یعنی نوشیدن دوباره، یا نوشیدن بعد از نوشیدن پشت سر هم. «النهل» با فتحه حروف، یعنی نخستین نوشیدن. عبارت: «حتی العود»، یا غایت برای سلام دادن است، یا برای نعمت‌های برزخی که پیش از آن بیان کرد، یا برای چیز دیگری است که به قرینه عبارات پیشین، در تقدیر گرفته شده است؛ یعنی می‌خواهم تا زمان بازگشتن در آن نعمت‌ها باشم.

زیارت یازدهم:

زیارت مصافقه؛ در نسخه ای کهن از نوشته‌های اصحابمان مطلبی یافتم که عین عبارت آن چنین است: تنی چند روایت کرده اند که زیارت سروران ما علیهم السلام در حقیقت تجدید پیمان و بیعت گرفته شده‌ای است که بر گردن بندگان است و روش زیارت این است که زیارت کننده هنگام زیارت آنان بگوید:

ای سرور من، به منظور زیارت تو، و در حالتی که تسلیم تو هستم، و به تو پناه آورده‌ام، و آهنگ تو را نموده‌ام، به سوی تو آمده‌ام؛ عهد و پیمان، و میثاق با ولایت شما، و بیزاری از دشمنانتان را که خدای عز و جل برای شما بر گردن من قرار داده است را تازه می کنم، و به فرمانبرداری واجب شده شما اعتراف می‌نمایم.

سپس دست راست خود را بر روی قبر می گذاری و می گویی: این دست من است که برای بیعتی که بر ما واجب است، به سوی تو دراز می کنم؛ ای امام من، آن را از من بپذیر، که من زیارتت کردم در حالی که به حق تو، در کنار آنچه خدای سبحان برای یاری تو لازم گردانده است اعتراف دارم؛ و این دست من است برای آنچه خداوند عز و جل، در مورد دوست داشتن شما، و اقرار به فرمانبرداری واجب گشته شما، و بیزاری از دشمنانتان امر کرده است، - برای بیعت دراز شده است. - و سلام بر شما، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار شما باد.

سپس ضریح شریف را بوسه بزن و بگو:

ای پیشوا و سرور و امام من، که فرمانبرداری‌ات بر من واجب گشته است؛ گواهی می‌دهم که تو بر وفای به وعده، و ادامه دادن به پیمان باقی ماندی؛ و به کسی که قبر تو را زیارت کند، وعده زیبا داده‌ای، که از تو وفای به آن امید می‌رود، و به پایان بردن آن مورد انتظار است؛ و همانا من از دیار خودم تو را در نظر گرفته و آمده‌ام، و تو را در پیش خدا به عنوان تکیه‌گاه خودم قرار داده‌ام، پس گمانم، و پندارم در مورد تو را تحقق بخش؛ درودهای خدا برای تو باد، و خداوند، سلام فراوان نثار تو کند.

خدایا، با زیارت او از جانب من، به تو نزدیکی می‌جویم، و نجات دادن از آتش را از سوی تو امیدوارم، و به پدران و فرزندان او، که درودهای خداوند نثار آنان باد، به عنوان امامان و پیشوایان و رهبران، خشنود گشتیم؛ خدایا، در هر خوبی که آنان را در آن وارد کرده‌ای، مرا وارد نما؛ و از هر بدی که آنان را از آن بیرون کرده‌ای، مرا بیرون نما؛ و مرا در دنیا و آخرت همراه آنان قرار ده؛ به خاطر رحمتی که داری، ای رحم کننده‌ترین رحم کنندگان؛ ای پروردگار جهانیان.

سپس چند رکعت، نزد هر امامی دو رکعت، نماز زیارت می‌خوانی و برمی‌گردی؛ پس وقتی این را انجام دادی، زیارت تو مثل پیمان تجدید شده خواهد بود.

**[ترجمه]

أقول

و رواها بعض أصحابنا المتأخرین عن الشیخ المفید قدس الله روحه بهذه العباره بعینها.

الزِّیَارَهُ الثَّانِیَهَ عَشْرَهَ زِیَارَهٌ وَجَدْتُهَا أَیْضاً فِی الْکِتَابِ الْمَذْکُورِ وَ الْمَظْنُونُ أَنَّهَا مِنَ الْمُؤَلَّفَاتِ غَیْرُ مَرْوِیَّهٍ

ص: ۱۹۸

عَنِ الْأَئِمَّهِ الْهُدَاهِ وَ هِیَ هَذِهِ: السَّلَامُ عَلَی کَافَّهِ الْأَنْبِیَاءِ وَ الْمُرْسَلِینَ السَّلَامُ عَلَی حُجَجِ اللَّهِ عَلَی الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ السَّلَامُ عَلَی الرَّسُولِ الصَّادِقِ الْأَمِینِ السَّلَامُ عَلَی الْبَشِیرِ النَّذِیرِ السَّلَامُ عَلَی الْقَمَرِ الزَّاهِرِ الْمُنِیرِ السَّلَامُ عَلَی الْعَلَمِ الظَّاهِرِ السَّلَامُ عَلَی الْبَدْرِ الْبَاهِرِ السَّلَامُ عَلَی قُرَّهِ عَیْنِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلَامُ عَلَی مَنْ أَرْسَلَهُ اللَّهُ رَحْمَهً لِلْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَی مَنْ أَصْفَاهُ اللَّهُ وَ اصْطَفَاهُ السَّلَامُ عَلَی مَنِ اخْتَارَهُ اللَّهُ وَ اجْتَبَاهُ السَّلَامُ عَلَی صِفْوَهِ اللَّهِ الْخَالِقِ السَّلَامُ عَلَی حُجَّهِ اللَّهِ عَلَی أَهْلِ الْمَغَارِبِ وَ الْمَشَارِقِ السَّلَامُ عَلَی الصَّادِعِ بِالرِّسَالَهِ السَّلَامُ عَلَی وَاضِحِ الْحُجَّهِ وَ الدَّلَالَهِ السَّلَامُ عَلَی الْحَاکِمِ الْعَادِلِ السَّلَامُ عَلَی الْحِبْرِ الْفَاضِلِ السَّلَامُ عَلَی السِّرَاجِ الْمُنِیرِ السَّلَامُ عَلَی شَفِیعِ یَوْمِ النُّشُورِ السَّلَامُ عَلَی الرَّءُوفِ الرَّحِیمِ السَّلَامُ عَلَی السَّخِیِّ الْکَرِیمِ السَّلَامُ عَلَی شَرِیفِ الْأَشْرَافِ السَّلَامُ عَلَی طَاهِرِ الْآبَاءِ وَ الْأَسْلَافِ السَّلَامُ عَلَی الْمَخْصُوصِ بِالرِّسَالَهِ مِنْ خَیْرِ قَبِیلٍ السَّلَامُ عَلَی الْمُؤَیَّدِ بِالْوَحْیِ وَ التَّنْزِیلِ السَّلَامُ عَلَی الشَّفِیعِ الْمُشَفَّعِ السَّلَامُ عَلَی الرَّفِیعِ الْأَرْفَعِ السَّلَامُ عَلَی النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ السَّلَامُ عَلَی الرَّسُولِ الْعَرَبِیِّ السَّلَامُ عَلَی خَطِیبِ الْأَنْبِیَاءِ وَ زَیْنِ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ حَقّاً السَّلَامُ عَلَی أَمِینِ اللَّهِ إِخْلَاصاً وَ صِدْقاً السَّلَامُ عَلَی خَاتَمِ الْوَصِیِّینَ السَّلَامُ عَلَی سَیِّدِ الْمُسْتَخْلَفِینَ السَّلَامُ عَلَی خِیَرَهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَی وَصِیِّ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ السَّلَامُ عَلَی الْإِمَامِ الْوَلِیِّ السَّلَامُ عَلَی الْخَلِیفَهِ الْمَکِّیِّ السَّلَامُ عَلَی حُجَّهِ اللَّهِ الْعَلِیِّ السَّلَامُ عَلَی الْحَقِّ الْجَلِیِّ السَّلَامُ عَلَی ذِی الْجُودِ وَ الْبَذْلِ السَّلَامُ عَلَی مَفْقُودِ النَّظِیرِ وَ الْمِثْلِ السَّلَامُ عَلَی مَنْ سَلَّمَ الْأَعْدَاءُ لِفَضْلِهِ السَّلَامُ عَلَی مَنْ عَقِمَ النِّسَاءُ أَنْ یَلِدْنَ بِمِثْلِهِ السَّلَامُ عَلَی سَیِّدِ الْأَئِمَّهِ السَّلَامُ عَلَی رَبَّانِیِّ الْأُمَّهِ السَّلَامُ عَلَی الصِّدِّیقِ

الْأَكْبَرِ السَّلَامُ عَلَى الْفَارُوقِ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْمُنْكَرِ السَّلَامُ عَلَى الرَّاسِخِ فِي الْعُلُوم السَّلَامُ عَلَى نَاصِرِ الْمَظْلُوم السَّلَامُ عَلَى أَخِي الرَّسُولِ السَّلَامُ عَلَى بَعْلِ الْبَتُولِ السَّلَامُ عَلَى الْعَلَم الْأَشْهَرِ السَّلَامُ عَلَى الْفَارُوقِ الْأَزْهَرِ السَّلَامُ عَلَى النَّبَإِ الْعَظِيم السَّلَامُ عَلَى الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيم السَّلَامُ عَلَى أَبِي السِّبْطَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الْمُصَلِّي إِلَى الْقِبْلَتَيْنِ السَّلَامُ عَلَى نَاصِرِ الْإِسْلَام السَّلَامُ عَلَى مُكَسِّرِ الْأَصْنَام السَّلَامُ عَلَى مُوضِحِ الْمُشْكِلَاتِ السَّلَامُ عَلَى كَاشِفِ الشُّبُهَاتِ السَّلَامُ عَلَى الْمَفْزَعِ فِي الْمُلِمَّاتِ السَّلَامُ عَلَى مُجْلِي الْكُرُبَاتِ السَّلَامُ عَلَى إِمَام الْأَبْرَارِ السَّلَامُ عَلَى قَسِيم الْجَنَّهِ وَ النَّارِ السَّلَامُ عَلَى مُبِيرِ الْكُفَّارِ السَّلَامُ عَلَى غَيْظِ الْفُجَّارِ السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ الْمُعْجِزَاتِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ كَانَ لِلَّهِ أَكْبَرَ الْآيَاتِ السَّلَامُ عَلَى الْعَلَم الْهَادِي السَّلَامُ عَلَى الْحَقِّ الْبَادِي السَّلَامُ عَلَى وَالِي الْأَحْرَارِ السَّلَامُ عَلَى أَبِي الْأَئِمَّهِ الْأَبْرَارِ السَّلَامُ عَلَى وَارِثِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَى قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ السَّلَامُ عَلَى يَعْسُوبِ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَى قُدْوَهِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَى الْعَالِم بِالْكِتَابِ السَّلَامُ عَلَى النَّاطِقِ بِالصَّوَابِ السَّلَامُ عَلَى ذِي الْحِكْمَهِ وَ فَصْلِ الْخِطَابِ السَّلَامُ عَلَى الْعَالِم بِالْأَنْسَابِ وَ الْأَسْبَابِ السَّلَامُ عَلَى دَاحِي بَابِ خَيْبَرَ السَّلَامُ عَلَى أَبِي شَبِيرٍ وَ شَبَّرَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى الصِّدِّيقَهِ الطَّاهِرَهِ السَّلَامُ عَلَى النَّبْعَهِ النَّبَوِيَّهِ النَّاضِرَهِ السَّلَامُ عَلَى الزَّكِيَّهِ الْعَارِفَهِ السَّلَامُ عَلَى الْمَظْلُومَهِ الصَّابِرَهِ السَّلَامُ عَلَى خَصِيمَهِ الْفَجَرَهِ السَّلَامُ عَلَى أُمِّ الْأَئِمَّهِ الْبَرَرَهِ السَّلَامُ عَلَى الْبَضْعَهِ النَّبَوِيَّهِ السَّلَامُ عَلَى الدُّرَّهِ الْأَحْمَدِيَّهِ السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَهَ الْبَتُولِ السَّلَامُ عَلَى الزَّهْرَاءِ ابْنَهِ الرَّسُولِ السَّلَامُ عَلَى الْمُطَهَّرَهِ مِنَ الْأَرْجَاسِ السَّلَامُ عَلَى الْمُبَرَّأَهِ مِنَ الْأَدْنَاسِ السَّلَامُ عَلَى الْمَحْرُوسَهِ

مِنَ الْوَسْوَاسِ السَّلَامُ عَلَى الْمُفَضَّلَهِ عَلَى كَافَّهِ نِسَاءِ النَّاسِ السَّلَامُ عَلَى مَرْيَمَ الْكُبْرَى.

السَّلَامُ عَلَى الْإِنْسِيَّهِ الْحَوْرَاءِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ وَالِدُهَا النَّبِيُّ السَّلَامُ عَلَى مَنْ بَعْلُهَا الْوَصِيُّ السَّلَامُ عَلَى مَنْ بُورِكَتْ وَ بُورِكَ نَسْلُهَا السَّلَامُ عَلَى مَنِ الْأَئِمَّهُ مِنْ ذُرِّيَّتِهَا وَ وُلْدِهَا السَّلَامُ عَلَى الشَّجَرَهِ الزَّيْتُونَهِ الْمُبَارَكَهِ الْمَيْمُونَهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ عَلَى رَيْحَانَتَيِ الرَّسُولِ السَّلَامُ عَلَى قُرَّتَيْ عَيْنِ الْبَتُولِ السَّلَامُ عَلَى حُجَّتَيِ اللَّهِ الْمَنَّانِ السَّلَامُ عَلَى حَلِيفَيِ الْكَرَمِ وَ الْإِحْسَانِ السَّلَامُ عَلَى الْمَذْكُورَيْنِ فِي سُورَهِ الرَّحْمَنِ السَّلَامُ عَلَى الْمُعَبَّرِ عَنْهُمَا بِاللُّؤْلُؤِ وَ الْمَرْجَانِ السَّلَامُ عَلَى الْمُجَاهِدَيْنِ فِي اللَّهِ الشَّهِيدَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الْمَظْلُومَيْنِ الْمُهْتَضَمَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الصَّابِرَيْنِ الْمُحْتَسِبَيْنِ السَّلَامُ عَلَى النَّجْمَيْنِ الزَّاهِرَيْنِ السَّلَامُ عَلَى السَّيِّدَيْنِ الْفَاضِلَيْنِ السَّلَامُ عَلَى السِّبْطَيْنِ الرَّيْحَانَتَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الْقُدْوَتَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الْأَمِينَيْنِ الصَّفْوَتَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الزَّكِيَّيْنِ الْخِيَرَتَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الطَّاهِرَيْنِ الْوَلِيَّيْنِ السَّلَامُ عَلَى الرَّضِيَّيْنِ الْعَالِمَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامَيْنِ الْأَخَوَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الصِّنْوَيْنِ الْخَلِيفَتَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ الطَّاهِرَيْنِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُسْلِمِينَ السَّلَامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَى رَبِيعِ الْأَرَامِلِ وَ الْمَسَاكِينِ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى حُجَّهِ اللَّهِ الطَّاهِرِ السَّلَامُ عَلَى بَحْرِ الْعُلُومِ الزَّاخِرِ السَّلَامُ عَلَى ذِي الْمَنَاقِبِ وَ الْمَفَاخِرِ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى حُجَّهِ اللَّهِ عَلَى الْخَلَائِقِ السَّلَامُ عَلَى مُحَقِّقِ الْحَقَائِقِ السَّلَامُ عَلَى ذِي الْمَكَارِمِ وَ السَّوَابِقِ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ عَلَى الْعَوَالِمِ السَّلَامُ عَلَى الْوَصِيِّ الرَّضِيِّ الْعَالِمِ السَّلَامُ عَلَى الْحَقِّ النَّاجِمِ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ النُّورِ الْكَاظِمِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَى سَيْفِ اللَّهِ الْمُنْتَضَى السَّلَامُ عَلَى الْعَادِلِ فِي الْقَضَاءِ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ السَّلَامُ عَلَى أَمِينِ اللَّهِ فِي الْبِلَادِ السَّلَامُ عَلَى الْمَخْصُوصِ بِالتَّوْفِيقِ وَ السَّدَادِ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَوَادِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ عَلَى كُلِّ رَائِحٍ وَ غَادٍ السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْحُضَّارِ وَ الْبَوَادِي السَّلَامُ عَلَى النُّورِ الْبَادِي السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِي وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ السَّرِيِّ السَّلَامُ عَلَى الْعِزِّ الْقَعْسَرِيِّ السَّلَامُ عَلَى الزِّنَادِ الْوَرِيِّ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ عَلَى الْإِنْسِ وَ الْجَانِّ السَّلَامُ عَلَى مَنْ وَعَدَهُ اللَّهُ بِالنَّصْرِ وَ الْإِمْكَانِ السَّلَامُ عَلَى مُظْهِرِ الْعَدْلِ وَ الْإِيمَانِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ بِهِ يُعْبَدُ الرَّحْمَنُ فِي كُلِّ مَكَانٍ السَّلَامُ عَلَى مَنْ بِهِ يُظْهِرُ اللَّهُ دِينَهُ عَلَى الْأَدْيَانِ السَّلَامُ عَلَى مَوْلَانَا وَ سَيِّدِنَا الْإِمَامِ الْقَائِمِ بِأَمْرِ اللَّهِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى الْعِتْرَةِ الطَّيِّبِينَ السَّلَامُ عَلَى الْأُسْرَةِ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَى مَنْ نَصَّ اللَّهُ عَلَى إِمَامَتِهِمْ فِي التَّوْرَاةِ وَ الْإِنْجِيلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ اللَّهِ وَ أَنْصَارَهُ وَ ظِلَالَ اللَّهِ وَ أَنْوَارَهُ وَ خُلَفَاءَ اللَّهِ وَ أُمَرَاءَهُ لَأَبْذُلَنَّ لَكُمْ يَا سَادَتِي مَوَدَّتِي وَ مَحَبَّتِي وَ مُوَاسَاتِي فَإِنَّهَا مَذْخُورَةٌ لَكُمْ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ فَإِنْ أَمَرْتُمُونِي يَا سَادَتِي أَطَعْتُ وَ إِنْ نَهَيْتُمُونِي يَا قَادَتِي انْتَهَيْتُ وَ إِنِ اسْتَنْصَرْتُمُونِي يَا حُمَاتِي نَصَرْتُ فَلَا مَذْهَبَ لِي عَنْكُمْ وَ لَا بُدَّ لِي مِنْكُمْ وَ لَا وِفَادَةَ لِي إِلَّا إِلَيْكُمْ لِأَنَّكُمْ

أَوْجُهُ اللَّهِ الْحَاضِرَهُ وَ عُيُونُهُ النَّاظِرَهُ وَ أَيَادِيهِ الْبَاسِطَهُ مُسَلَّمٌ إِلَيْكُمْ سُلْطَانُ الدُّنْيَا وَ مَمْلَكَهُ الْآخِرَهِ.

السَّلَامُ عَلَى تِيجَانِ الْأَوْصِيَاءِ وَ خُلَفَاءِ الْأَصْفِيَاءِ وَ وَارِثِي عُلُومِ الْأَنْبِيَاءِ السَّلَامُ عَلَى رُؤَسَاءِ الصِّدِّيقِينَ وَ الْعِتْرَهِ الطَّاهِرَهِ مِنْ آلِ طه وَ يس السَّلَامُ عَلَى علماء [الْعُلَمَاءِ] الْأَعْلَامِ وَ الْهَادِينَ إِلَى دَارِ السَّلَامِ النَّاطِقِينَ عَنِ اللَّهِ بِأَصْدَقِ الْحَدِيثِ وَ أَطْيَبِ الْكَلَامِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَوْتَادِ الْكَائِنَاتِ وَ أَعْلَامِ الْهِدَايَاتِ وَ غَايَهِ الْمَوْجُودَاتِ مَا سَكَنَتِ السَّوَاكِنُ وَ تَحَرَّكَتِ الْمُتَحَرِّكَاتُ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ بِحَقَائِقِ الْإِيمَانِ وَ صِدْقِ الْيَقِينِ أَنَّهُمْ خُلَفَاؤُكَ فِي أَرْضِكَ وَ حُجَجُكَ عَلَى عِبَادِكَ وَ الْوَسَائِلُ إِلَيْكَ وَ أَبْوَابُ رَحْمَتِكَ فَصَلِّ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ اجْعَلْ حَظِّي مِنْ دُعَائِكَ إِجَابَتَهُ وَ لَا تَجْعَلْ حَظِّي مِنْهُ تِلَاوَتَهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَقَامِي فِي هَذَا الْمَشْهَدِ الْمُقَدَّسِ الْمُطَهَّرِ مَقَامَ إِجَابَهٍ وَ اسْتِعْطَافٍ وَ لَا تَجْعَلْهُ مَقَامَ إِهَانَهٍ وَ اسْتِخْفَافٍ فَقَدْ عَرَفْنَاكَ يَا رَبِّ مُعْطِياً قَبْلَ السُّؤَالِ فَكَيْفَ لَا نَرْجُوكَ عِنْدَ الضَّرَاعَهِ وَ الِابْتِهَالِ لَا سِيَّمَا قَدْ وَعَدْتَنَا بِالْإِجَابَهِ حِينَ أَمَرْتَنَا بِالدُّعَاءِ وَ ضَمِنْتَ لَنَا بُلُوغَ الرَّجَاءِ وَ أَنْتَ أَوْفَى الضَّامِنِينَ وَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ إِلَهِي عَصَيْتُكَ فِي بَعْضِ الْأَوْقَاتِ وَ آمَنْتُ بِكَ فِي كُلِّ الْأَوْقَاتِ فَكَيْفَ يَغْلِبُ بَعْضُ عُمُرِي مُذْنِباً كُلَّ عُمُرِي مُؤْمِناً إِلَهِي وَ عِزَّتِكَ لَوْ كَانَ لِي صَبْرٌ عَلَى عَذَابِكَ أَوْ جَلَدٌ عَلَى احْتِمَالِ عِقَابِكَ لَمَا سَأَلْتُكَ الْعَفْوَ عَنِّي وَ لَصَبَرْتُ عَلَى انْتِقَامِكَ مِنِّي سَخَطاً عَلَى نَفْسِي كَيْفَ عَصَيْتُكَ وَ مَقْتاً لَهَا كَيْفَ أَقْبَلَتْ عَلَيْهَا وَ أَدْبَرَتْ مُعْرِضَهً عَنْكَ إِلَهِي كَيْفَ آيَسُ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ كَيْفَ أَرْجِعُ بِالْخَيْبَهِ وَ أَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ إِلَهِي أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ الَّتِي كَتَبْتَهَا عَلَى قُلُوبِ أَصْفِيَائِكَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أُمَنَائِكَ فَعَرَفُوا مَا عَرَّفْتَهُمْ وَ فَهِمُوا مَا فَهَّمْتَهُمْ وَ عَقَلُوا مَا أَوْحَيْتَ إِلَيْهِمْ مِنْ خَصَائِصِكَ

وَ عَزَائِمِکَ وَ ضَرَبْتَ أَمْثَالَهُمْ وَ أَنَرْتَ بُرْهَانَهُمْ وَ قَرَنْتَ بِاسْمِکَ (۱)

أَسْمَاءَهُمْ إِلَّا مَا خَلَّصْتَنِی مِنْ کُلِّ سُوءٍ أَنَا فِیهِ وَ مِنْ جَمِیعِ الشَّدَائِدِ وَ مِنْ أَهْوَالِ یَوْمِ الْقِیَامَهِ إِلَهِی کَیْفَ أَفْرَحُ وَ قَدْ عَصَیْتُکَ وَ کَیْفَ أَحْزَنُ وَ قَدْ عَرَفْتُکَ وَ کَیْفَ أَدْعُوکَ وَ أَنَا عَاصٍ وَ کَیْفَ لَا أَدْعُوکَ وَ أَنْتَ کَرِیمٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَجْعَلْ لِی فِی هَذَا الْمَقَامِ الشَّرِیفِ ذَنْباً إِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمّاً إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَ لَا سُقْماً

إِلَّا شَفَیْتَهُ وَ لَا دَیْناً إِلَّا قَضَیْتَهُ وَ لَا مَرِیضاً إِلَّا عَافَیْتَهُ وَ لَا غَائِباً إِلَّا حَفِظْتَهُ وَ رَدَدْتَهُ وَ لَا عَدُوّاً إِلَّا قَصَمْتَهُ وَ لَا جَبَّاراً إِلَّا کَسَرْتَهُ وَ رَدَدْتَهُ وَ لَا حَاجَهً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ لَکَ یَا رَبِّ فِیهَا رِضاً وَ لِیَ فِیهَا صَلَاحٌ إِلَّا قَضَیْتَهَا یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ وَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

**[ترجمه]بعضی از اصحاب پسین ما این زیارت را عیناً با این عبارت از شیخ مفید - که خداوند روانش را پاک قرار دهد، - روایت کرده‌اند.

زیارت دوازدهم: این زیارت را نیز در همان کتاب گفته شده یافتم و گمان می‌رود از نوشته‌های خود عالمان، و نه از ائمه هدی علیهم السلام، باشد. زیارت این است:

سلام بر تمام پیامبران و فرستادگان، سلام بر حجت‌های خدا بر جهانیان، سلام بر محمد فرزند عبدالله، آخرین پیامبران، سلام بر فرستاده راستین و امانتدار، سلام بر بشارت دهنده و بیم دهنده، سلام بر ماه تابان درخشان، سلام بر دانش آشکار، سلام بر ماه تمام روشن، سلام بر روشنی چشم مؤمنان، سلام بر کسی که خداوند او را به عنوان رحمت برای جهانیان فرستاده است.

سلام بر کسی که خدا او را خالص نمود و برگزید، سلام بر کسی که خدا او را انتخاب کرد و گرامی داشت، سلام بر برگزیده خداوند آفریدگار، سلام بر حجت خدا بر مردمان مغرب زمین و مشرق زمین، سلام آشکارکننده رسالت، سلام بر حجت و راهنمای روشنگر، سلام بر داور عدل گستر، سلام بر دانشمند برتر، سلام بر چراغ تابان، سلام بر شفاعت کننده در روز رستاخیز، سلام بر دلسوز مهربان، سلام بر بخشنده بزرگوار، سلام بر شرافتمند از همه شرافتمندان، سلام بر کسی که پدران و گذشتگانش پاک بودند.

سلام بر ویژه گردانده شده به پیامبری از میان بهترین قبیله، سلام بر حمایت شده به وسیله وحی و قرآن، سلام بر شفاعت کننده‌ای که از او شفاعت خواسته شود، سلام بر والاتر از همه، سلام بر پیامبر درس نخوانده، سلام بر فرستاده شده عرب نژاد، سلام بر سخنور پیامبران، و زینت زمین و آسمان، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار او باد.

سلام بر امیرالمؤمنین حقیقی، سلام بر امانتدار وارسته و راستین خدا، سلام بر آخرین جانشینان، سلام بر پیشوای جانشینان، سلام بر برگزیده پروردگار جهانیان.

سلام بر جانشین پیشوای فرستادگان، سلام بر امام دوستدار خدا، سلام بر خلیفه اهل مکه، سلام بر حجت والای خدا، سلام بر حقیقت آشکار، سلام بر دارنده بخشش و ارزانی داشتن، سلام بر بی‌مانند و مثل، سلام بر کسی که دشمنان به فضیلت او سر

تسلیم فرود آورده‌اند، سلام بر کسی که زنان از آوردن مانند آن نازا گشته‌اند.

سلام بر پیشوای امامان، سلام بر خدایی‌ترین مرد امت، سلام بر بزرگ‌ترین انسان راستین، سلام بر جدا کننده میانه حق و ناشایست، سلام بر ریشه‌دار در دانش، سلام بر یاریگر ستمدیده، سلام بر برادر پیامبر، سلام بر همسر بتول، سلام با پرچم شهرت یافته، سلام بر جدا کننده روشن، سلام بر خبر بزرگ، سلام بر راه راست، سلام بر پدر دو نواده پیامبر، سلام بر کسی که به دو قبله نماز گزارد.

سلام بر یاریگر اسلام، سلام بر شکننده بت‌ها، سلام بر آشکارکننده مشکلات، سلام بر برطرف کننده شبهه‌ها، سلام بر پناهگاه در سختی‌ها، سلام بر برگشاینده اندوه‌ها.

سلام بر امام نیکان، سلام بر جدا کننده اهل بهشت و آتش، سلام بر نابود کننده کافران، سلام بر خشمگین سازنده ستمگران، سلام بر دارنده معجزه‌ها، سلام بر کسی که از بزرگترین نشانه‌های خدا است، سلام بر نشانه هدایتگر، سلام بر حقیقت آشکار، سلام بر سرپرست آزادگان، سلام بر پدر امامان نیک، سلام بر میراث‌دار پیامبران.

سلام بر فرمانده سپاهیان سفیدپوش، سلام بر رئیس دین، سلام بر فرمانده مؤمنان، سلام بر دانای به قرآن، سلام بر راست سخن گوینده، سلام بر دارنده حکمت و سخن آخر، سلام بر دانای به نسب‌ها و سبب‌ها، سلام بر گشاینده در خیبر، سلام بر پدر حسن و حسین، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار او باد.

سلام بر بانوی راستین پاک، سلام بر چشمه خرم و درخشان پیامبر، سلام بر بانوی پاکیزه دانشمند، سلام بر بانوی ستمدیده شکیبا، سلام بر بانوی دشمن تباهکاران، سلام بر مادر امامان نیک، سلام بر پاره تن پیامبر، سلام بر در دانه احمدی.

سلام بر فاطمه بتول، سلام بر زهرا دختر پیامبر، سلام بر بانوی پاک گشته از پلیدی‌ها، سلام بر بانوی دور گشته از آلودگی‌ها، سلام بر بانوی نگاه داشته شده از بد اندیشی، سلام بر بانوی برتری یافته بر تمام بانوان مردم، سلام بر مریم کبری .

سلام بر بانوی بهشتی از میان انسان‌ها، سلام بر بانویی که پدرش پیامبر است، سلام بر بانویی کسی که همسرش – علی – جانشین است، سلام بر بانویی که خودش و نسلش مبارک گشته‌اند، سلام بر کسی که امامان از نسل و فرزندان او هستند، سلام بر درخت زیتون، که مبارک و خجسته است، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر دو ریحانه پیامبر، سلام بر دو روشنی چشم بتول، سلام بر دو حجت خدای نعمت دهنده، سلام بر دو همراه همیشگی بزرگواری و نیکی، سلام بر دو کسی که در سوره الرحمن بیان شده‌اند، سلام بر دو کسی که از آنها به لؤلؤ و مرجان تعبیر شده است، سلام بر دو رزمنده در راه خدا که به شهادت رسیدند، سلام بر سلام بر دو مظلوم ستمدیده، سلام بر دو شکیبای دادورز، سلام بر دو ستاره درخشان، سلام بر دو پیشوای دارای فضل، سلام بر دو نوه ریحانه، سلام بر دو رهبر هدایتگر، سلام بر دو امانتدار برگزیده، سلام بر دو پاکیزه انتخاب شده، سلام بر دو پاک گشته دوستدار خدا، سلام بر دو خشنود گشته دانشمند، سلام بر دو امام برادر، سلام بر دو تنه رسته از یک بیخ و هر دو جانشین، سلام بر حسن و حسین پاک و آراسته، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار آن دو باد.

سلام بر پیشوای مسلمانان، سلام بر ولیّ امانتدار خدا، سلام بر بهار دل‌های محتاجان و بینوایان، سلام بر امام علی، فرزند حسین، زینت عبادت کنندگان، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر حجت وارسته خدا، سلام بر دریای انباشته از دانش‌ها، سلام بر دارنده خصلت‌های نیک و پرافتخار، سلام بر امام محمد باقر، فرزند علی، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر حجت خدا بر آفریدگان، سلام بر آشکار کننده حقیقت‌ها، سلام بر دارنده خوبی‌ها و آثار فراوان، سلام بر امام جعفر صادق، فرزند محمد، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد .

سلام بر حجت خدا بر جهانیان، سلام بر جانشین مورد رضایت و دانشمند، سلام بر حقیقت درخشان، سلام بر امام نورانی، موسی کاظم فرزند جعفر، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر حجت پسندیده خدا، سلام بر شمشیر کشیده شده خدا، سلام بر دادورز در داوری، سلام بر امام علی رضا فرزند موسی، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر حجت خدا بر بندگان، سلام بر امانتدار خدا در شهرها، سلام بر ویژه گردانده شده به توفیق و استقامت در راستی، سلام بر امام محمد جواد فرزند علی، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر حجت خدا بر هر کسی که به شبانگاه و صبحگاه می‌رسد، سلام بر پیشوای مردمان شهرنشین و بیابان نشین، سلام بر نور تابان، سلام بر امام علی هادی فرزند محمد، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر حجت نهانی خدا، سلام بر آبرودار سالخورده، سلام بر جرقه های آتشین، سلام بر امام حسن عسکری فرزند علی، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر حجت خدا بر انسان‌ها و جن‌ها، سلام بر کسی که خداوند به او وعده یاری و قدرت داده است، سلام بر آشکار کننده عدالت و ایمان، سلام بر کسی که به واسطه او در همه جا خداوند رحمن پرستیده می گردد، سلام بر کسی که خداوند به واسطه او دینش را بر تمام دین‌ها برتری می‌بخشد، سلام بر امام سرور و پیشوای ما، برپاخیزنده به فرمان خدا، صاحب زمان، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام بر فرزندان وارسته، سلام بر خانواده پاک گشته، سلام بر کسانی که خداوند در تورات و انجیل بر امام بودن آنها تصریح کرده است، سلام بر شما ای خانواده خدا و یاریگران او، و سایه‌های خدا و نورهای او، و خلیفه‌های خدا و فرمانداران او؛ ای پیشوایان من، دوستی و محبت و یاری خود را با جدیت تقدیم شما می کنم، که آنها برای شما نگه داشته شده‌اند؛ و یاری من برای شما آماده است، پس اگر به من فرمان دهید ای پیشوایان من، اطاعت خواهم نمود، و اگر مرا نهی نمایید ای رهبران من دست خواهم کشید، و اگر از من طلب یاری کنید ای حامیان من یاری خواهم کرد، که برای من راه گریزی از شما وجود ندارد، و چاره دیگری برایم از شما وجود ندارد، و من جز به سوی شما نخواهم آمد، چرا که شما جلوه‌های حاضر خداوند، و

چشمان بینای او، و دستان گشوده‌اش هستید؛ تسلیم شما هستم، ای فرمانروایان دنیا و پهنه آخرت.

سلام بر تاج های جانشینان، و خلیفه‌های برگزیده، و میراث‌داران دانش‌های پیامبران؛ سلام بر رئیسان راستین، و فرزندان پاک از خاندان طه و یس؛ سلام بر دانشمندان سرشناس، و هدایتگران به سوی سرای سلامتی، سخنوران از خدا با راست‌ترین سخن و پاک‌ترین کلام؛ خداوند بر آنان، که رشته‌های نگهدارنده آفریدگان، و نشانه‌های هدایتگر، و غایت موجودات، از تمام ساکنان در جاهای آرام، و حرکت کنندگان در جاهای متحرک، درود بفرستد؛ که به راستی او ستوده گرامی است؛ و سلام بر شما و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار شما باد.

خدایا، با حقیقت‌های ایمان و راستی یقین گواهی می‌دهم که آنان خلیفه‌های تو در زمین، و حجت‌های تو بر بندگانت، و وسیله‌های نزدیکی جستن به سوی تو، و درهای رحمتت هستند؛ پس بر همه آنان درود فرست، و بهره من از دعایم را اجابت کردن آن قرار ده، و بهره‌ام را صرف خواندن آن مساز.

خدایا، ایستادن من در این شهادتگاه پاک و مطهر را ایستادن اجابت و مهربانی قرار ده، و ایستادن پستی و خواری قرار مده؛ که ما تو را بخشنده قبل از درخواست شناخته‌ایم، پس چگونه هنگام درخواست و زاری امیدوار نباشیم؟! به ویژه آن که هنگام فرمان دادن ما به دعا، وعده اجابت داده‌ای و رسیدن به امید را برای ما ضمانت کرده‌ای، و تو باوفاترین ضمانت کنندگان، و رحم کننده‌ترین رحم کنندگان هستی؛ ای خدای من، تو را در بعضی وقت‌ها نافرمانی کرده‌ام، ولی در تمام لحظه‌ها به تو ایمان داشته‌ام، پس چگونه قسمتی از عمرم که گناهکار بوده‌ام، بر تمام عمرم که مؤمن بوده‌ام، چیره می‌گردد؟! ای خدای من، به عزتت سوگند می‌خورم، اگر شکیبی در برابر عذاب تو، یا پوستی در برابر تحمل خشم تو برایم وجود داشت، از تو درخواست گذشت نمی‌کردم، و بر انتقام گرفتنت از من صبر می‌نمودم، به خاطر اینکه بر نفس خودم خشم گیرم، که چگونه از تو نافرمانی کرد؛ و از آن بیزاری جویم، که چگونه تو به آن روی آوردی و او پشت‌کنان از تو روی گرداند؟! ای خدای من، چگونه از رحمت تو نومید گردم، در حالی که تو رحم کننده‌ترین رحم کنندگان هستی؟! و چگونه دست خالی برگردم، در حالی که تو بزرگوارترین بزرگواران هستی؟!

ای خدای من، به خاطر آن اسم‌هایت که بر دل برگزیدگانت، امانتدارانت محمد و خاندان او، نوشتی، پس آنچه را که به آنان معرفی کردی شناختند، و آنچه را که به آنان فهماندی فهمیدند، و آنچه را که از امور ویژه و استوار خود به آنان وحی نمودی دریافتند، و آنان را به عنوان الگو معرفی کردی، و برهانشان را درخشان ساختی، و اسم‌هایشان را با اسم خودت هم‌ردیف قرار دادی، از تو درخواست می‌کنم که مرا از هر بدی که در آن قرار دارم، و از تمام سختی‌ها و حوادث هولناک روز قیامت برهانی.

ای خدای من، چگونه شاد باشم در حالی که تو را نافرمانی نموده‌ام؟! و چگونه اندوهگین باشم در حالی که تو را شناخته‌ام؟! و چگونه تو را بخوانم در حالی که گناهکارم؟! و چگونه تو را نخوانم در حالی که تو بزرگوار هستی؟! خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست؛ و در این مکان با ارزش هیچ گناهی برایم باقی مگذار جز آن که آمرزیده باشی، و هیچ اندوهی جز آن که برطرف کرده باشی، و هیچ دردی جز آن که شفا داده باشی، و هیچ بدهی جز آن که پرداخت نموده باشی، و هیچ بیماری باقی مگذار جز آن که بهبودی داده باشی، و هیچ ناپیدایی جز آن که نگاه داشته و بازگردانده باشی، و هیچ دشمنی

جز آن که نابودش کرده باشی، و هیچ زورگویی جز آن که در هم کوبیده و برگردانده باشی، و هیچ نیازی از نیازهای دنیا و آخرتم که ای پروردگار، در آن خشنودی تو و سامان کار من باشد، جز اینکه برآورده باشی، ای پروردگار جهانیان؛ و سلام بر شما و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار شما باد .

**[ترجمه]

بیان

الحبر بالكسر و قد يفتح العالم أو الصالح قوله إخلاصا و صدقا متعلقان بالتسليم أو علتان للأمانه قوله على النبعه إما مصدر بمعنى الفاعل أى العين النابعه من العلوم و الحكم أو شجر يتخذ منه القسى أى غصن شجره النبوه و تفرعت منها الأئمه و زخر البحر تملأ و ارتفع و الناجم الطالع الظاهر و السرى كغنى الشريف ذو المروه و القعسره التقوى على الشى ء و الصلابه و الشده و القعسر القديم و القعسرى الضخم الشديد و المراد هنا الشده و الصلابه فى الدين أو القدم فى المجد و الكرم و الزناد ما يقدح به النار و وريه هنا كنايه عن كثره اقتباس العلوم منه عليه السلام.

الزِّيَارَهُ الثَّالِثَهَ عَشْرَهَ مَأْخُوذَهٌ أَيْضاً مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ قَالَ: وَدَاعٌ لِسَائِرِ الْأَئِمَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَهَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَئِمَّهَ الْمُتَّقِينَ وَ أَعْلَامَ الْمُهْتَدِينَ وَ وَرَثَهَ النَّبِيِّينَ وَ سُلَالَهَ الْمُرْسَلِينَ وَ قُدْوَهَ الصَّالِحِينَ وَ حُجَجَ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ قَدْ آنَ لَكُمْ مِنِّی الْوَدَاعُ وَ حَانَ التَّعْجِيلُ لَهُ وَ الْإِسْرَاعُ لَا مِنْ سَأَمٍ لَكُمْ وَ لَا مَلَلٍ لِلْمُقَامِ عِنْدَكُمْ لَكِنْ لِأَسْبَابٍ مَانِعَهٍ وَ مُلِمَّاتٍ عَنِ الْإِقَامَهِ دَافِعَهٍ يَتَّضِحُ لَهَا

ص: ۲۰۴

۱- ۱. بأسمائک خ.

الِاعْتِذَارُ وَ يَتَعَذَّرُ مَعَهَا اللَّبْثُ وَ الْقَرَارُ.

فَأَسْتَوْدِعُكُمُ اللَّهَ وَ أَسْأَلُهُ بِكُمْ رِضَاهُ وَدَاعَ عَازِمٍ عَلَى الْعَوْدِ إِلَيْكُمْ مُتَأَسِّفٍ لِتَعَذُّرِ الْمُقَامِ لَدَيْكُمْ وَ كَيْفَ لَا يَتَأَسَّفُ عَلَى فِرَاقِ مَشَاهِدِكُمُ الشَّرِيفَهِ الْمُعَظَّمَهِ وَ بِقَاعِ قُبُورِكُمُ الْمُبَارَكَهِ الْمُكَرَّمَهِ وَ فِيهَا يُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ وَ يُصْرَفُ السُّوْءُ وَ الْبَلَاءُ وَ يُمْحَى الشَّقَاءُ وَ يُشْفَى الدَّاءُ وَ بِكُمْ يُؤْمَنُ الْعَذَابُ وَ تَهُونُ الصِّعَابُ وَ يَنْجَحُ الطُّلَّابُ وَ يَرْجَحُ الثَّوَابُ وَ بِكُمْ تَتِمُّ النِّعْمَهُ وَ تَعُمُّ الرَّحْمَهُ وَ تَنْدَفِعُ النَّقِمَهُ وَ تَنْكَشِفُ الْغُمَّهُ وَ تُقْبَلُ التَّوْبَهُ وَ تُغْفَرُ الْحَوْبَهُ وَ تَزْكُو الْأَعْمَالُ وَ تُنَالُ الْآمَالُ وَ يَتَحَقَّقُ الرَّجَاءُ وَ تُبْلَغُ السَّرَّاءُ وَ تُدْفَعُ الضَّرَّاءُ وَ تُهْدَى الْآرَاءُ وَ تُرْشَدُ الْأَهْوَاءُ وَ تَحْصُلُ السِّيَادَهُ وَ تَكْمُلُ السَّعَادَهُ وَ يُقْبَلُ الْإِيمَانُ وَ يُدْرَكُ الْأَمَانُ وَ تُدْخَلُ الْجِنَانُ وَ عَنْكُمْ يُسْأَلُ الْإِنْسُ وَ الْجَانُّ فَوَا أَسَفَا لِمُفَارَقَهِ جَنَابِكُمْ وَ وَا شَوْقَاهْ إِلَى تَقْبِيلِ أَعْتَابِكُمْ وَ الْوُلُوجِ بِإِذْنِكُمْ لِأَبْوَابِكُمْ وَ تَعْفِيرِ الْخَدِّ عَلَى أَرِيجِ تُرَابِكُمْ وَ اللِّيَاذِ بِعَرَصَاتِكُمْ وَ مَجَالِّ أَبْدَانِكُمْ وَ أَشْخَاصِكُمُ الْمَحْفُوفَهِ بِالْمَلَائِكَهِ الْكِرَامِ وَ الْمَتْحُوفَهِ مِنَ اللَّهِ بِالرَّحْمَهِ وَ السَّلَامِ وَدِدْتُ أَنْ (۱) كُنْتُ لَهَا سَادِناً وَ فِي جِوَارِهَا قَاطِناً لَا يُزْعِجُنِي عَنْهَا الرَّحِيلُ وَ لَا يَفُوتُنِي بِهَا الْمُقِيلُ لِيَكْثُرَ بِهَا إِلْمَامِي وَ اسْتِلَامِي لَهَا وَ سَلَامِي.

فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي هَدَانِي لِمَعْرِفَتِكُمْ وَ أَكْرَمَنِي بِمَحَبَّتِكُمْ وَ تَعَبَّدَنِي بِوَلَايَتِكُمْ وَ نَدَبَنِي إِلَى زِيَارَتِكُمُ الْعَوْدَ مَا أَبْقَانِي إِلَى حَضْرَتِكُمْ وَ الْبِشَارَهَ إِذَا تَوَفَّانِي بِمُرَافَقَتِكُمْ وَ الْحَشْرَ فِي زُمْرَتِكُمْ وَ الدُّخُولَ فِي شَفَاعَتِكُمْ فَيَا لَيْتَ شِعْرِي يَا سَادَتِي كَيْفَ حَالِي فِي رِحْلَتِي أَ مَغْفُورَهٌ ذُنُوبِي وَ مَسْتُورَهٌ عُيُوبِي وَ مَقْضِيَّهٌ حَاجَتِي وَ مُنْجَحَهٌ طَلِبَتِي فَذَاكَ الَّذِي أَمَّلْتُهُ وَ فِي كَرَمِكُمْ تَوَسَّمْتُهُ فَمَا أَسْعَدَنِي بِكُمْ وَ أَعْظَمَ فَوْزِي بِحُبِّكُمْ أَمْ رَاحِلٌ بِوِزْرِي مُثْقِلٌ بِهِ ظَهْرِي مَحْجُوباً دُعَائِي خَائِباً رَجَائِي.

فَيَا شِقْوَتَاهْ إِنْ كَانَتْ هَذِهِ حَالِي وَ يَا خَيْبَهَ آمَالِي يَأْبَى ذَلِكَ بِرُّكُمْ وَ

۱- ۱. لو كنت خ ل.

إِحْسَانُكَمْ وَ جَمِيلُ وَعْدِكُمْ لِزَائِرِكُمْ وَ ضَمَانِكَمْ وَ تَأْبَى مَكَارِمُ أَخْلَاقِكَمْ وَ طَهَارَهُ شِيَمِكَمْ وَ أَعْرَاقِكَمْ وَ كَرَمُكَمْ عَلَى رَبِّكَمْ وَ عِنَايَتُكُمْ بِزَائِرِكُمْ وَ مُحِبِّكُمْ أَنْ يَرُدَّ سُؤَالَهُ أَوْ يُخَيِّبَ لَدَيْهِ (۱) آمَالَهُ وَ يَأْبَى اللَّهُ إِلَّا تَصْدِيقَ وَعْدِكُمْ وَ تَحْقِيقَ الرَّجَاءِ بِقَصْدِكُمْ إِسْعَافاً وَ إِكْرَاماً لِقَاصِدِكُمْ وَ إِتْحَافاً بِالْخَيْرَاتِ لِزَائِرِكُمْ وَ كَذَلِكَ الظَّنُّ بِكُمْ وَ الْمَرْجُوُّ مِنْ فَضْلِهِ لِشِيعَتِكُمْ.

وَ أُشْهِدُ اللَّهَ وَ أَعْهَدُ عَلَيْهِ وَ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي عَلَى مَا عَاهَدْتُهُ عَلَيْهِ مِنَ الْإِقْرَارِ بِوَلَايَتِكُمْ وَ الِاعْتِقَادِ لِفَرْضِ طَاعَتِكُمْ وَ الِاعْتِرَافِ بِفَضْلِكُمْ وَ الْقِيَامِ بِنَصْرِكُمْ وَ التَّقَرُّبِ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ الطَّاعَهِ لَهُ بِالْكَوْنِ مَعَكُمْ وَ هَذِهِ يَدِى عَلَى مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِكُمْ وَ الْبَيْعَهِ الْوَاجِبَهِ لَكُمْ لَا أَبْغِي بِذَلِكَ بَدَلًا وَ لَا أُرِيدُ عَنْهُ تَحْوِيلًا وَ أَشْهَدُ أَنَّ ذَلِكَ مِنَ اللَّهِ أَمْرٌ عَازِمٌ وَ حَتْمٌ عَلَى الْأُمَّهِ لَازِمٌ لَا حُجَّهَ لِمَنْ جَهِلَهُ وَ لَا عُذْرَ لِمَنْ أَهْمَلَهُ أَدِينُ اللَّهَ بِذَلِكَ فِي السِّرِّ وَ الْإِعْلَانِ وَ الذِّكْرِ وَ النِّسْيَانِ وَ فِي الْمَمَاتِ وَ الْمَحْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ الْأُولَى وَ عَلَى بُعْدِ الدَّارِ وَ قُرْبِ الْمَزَارِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ثَبِّتْنِي عَلَى ذَلِكَ حَتَّى أَلْقَاكَ وَ وَفِّقْنِي لِطَاعَتِكَ وَ رِضَاكَ وَ انْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي وَ زِدْنِي مِنَ الْخَيْرِ مَا أَلْهَمْتَنِي وَ لَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا أَوْلَيْتَنِي فَأَسْأَلُكَ يَا مَنْ لَا تُحْصَى نِعَمُهُ وَ لَا يُوَازَى كَرَمُهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِزِيَارَهِ أَوْلِيَائِكَ وَ الْإِلْمَامِ بِمَشَاهِدِ حُجَجِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ وَ أَلْهِمْنِي بِهَا شُكْرَ آلَائِكَ وَ الْإِلْحَاحَ بِمَسْأَلَتِكَ وَ دُعَائِكَ وَ اسْتَجِبْ لِي مَا دَعَوْتُكَ وَ أَعْطِنِي بِفَضْلِكَ كُلَّ مَا سَأَلْتُكَ وَ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَهً وَازِعَهً وَ ارْحَمْنِي بِجُودِكَ رَحْمَهً وَاسِعَهً يُؤْمِنُنِي بِهَا مِنْ سَخَطِكَ وَ النَّارِ وَ تُسْكِنُنِي بِفَضْلِكَ بِهَا دَارَ الْقَرَارِ مَعَ الْأَئِمَّهِ الْأَطْهَارِ وَ شِيعَهِ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَبْرَارِ.

وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يَسَّرْتَ حِسَابَهُ وَ أَحْسَنْتَ إِلَيْكَ مَآبَهُ وَ مَحَوْتَ سَيِّئَاتِهِ وَ ضَاعَفْتَ

۱- ۱. لديكم خ ل.

حَسَنَاتِهِ وَ حَشَرْتَهُ فِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِینَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ اغْفِرْ لِوَالِدَیَّ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

**[ترجمه]«الحبر» با کسره و گاهی فتحه نیز می گیرد، یعنی دانشمند، یا شخص نیکوکار. عبارت «اخلاصاً و صدقاً»، هر دو متعلّق به «سلام» هستند، یا علت برای امانتدار بودن. عبارت «علی النبعه» یا مصدر به معنای فاعل است، یعنی چشمه جوشان از دانش و حکمت، یا درختی است که از آن کمان می‌سازند، یعنی شاخه اصیل درخت پیامبری که امامان از او شاخه گرفته‌اند. «زخر البحر»، یعنی پر شد و بالاـ آمد. «الناجم»، یعنی فروزان و درخشان. «السریّ» مانند «غنیّ» - در وزن، - یعنی شرافتمند جوانمرد. «القعسره»، یعنی توانا شدن بر چیزی، و استواری، و محکمی؛ و «القعسر»، یعنی دیرینه، و «القعسری» یعنی بزرگ و شدید و منظور در اینجا شدت و صلابت در دین یا قدمت در ارجمندی و بزرگواری است. «الزناد»، یعنی چیزی که با آن جرقه آتش ایجاد می‌شود؛ و «وریّ» {آتشین} بودن آن در اینجا، کنایه از اقتباس فراوان دانش‌ها از وی، علیه السلام است.

زیارت سیزدهم:

این زیارت نیز از همان کتاب گرفته شده است. گفته است: وداعی برای همه امامان، که درودهای خداوند نثار آنان باد:

سلام بر شما ای پیشوایان مؤمنان، و امامان پرهیزکاران، و نشانه‌های هدایت کننده، و میراث‌داران پیامبران، و نسل فرستادگان، و رهبران نیکان، و حجت‌های خداوند بر جهانیان؛ زمان وداع من با شما فرا رسید، و لحظه عجله و شتاب در آن است، ولی نه از روی بیزاری از شما، و نه از روی خستگی از ماندن در پیش شما، بلکه به خاطر چیزهایی که مانع آن می‌شوند، و سختی... هایی که از ماندن باز می‌دارند، که پوزش خواستن برای آن هویدا است، و توقف و ماندن با وجود آن، ناممکن است.

پس شما را به خدا می‌سپارم، و به خاطر شما خشنودی اش را از او درخواست می کنم، و همچون کسی که تصمیم جدی بر بازگشت به سوی شما داشته باشد، و از اینکه نتوانسته پیش شما بماند ناراحت است، با شما وداع می‌نمایم، و چگونه بر دور شدن از زیارتگاه گرانقدر و گرامی شما، و سرای قبرهای مبارک و بزرگوارتان افسوس نخورد، در حالی که در آنها دعا پذیرفته می‌شود، و بدی و گرفتاری دور می گردد، و نگون بختی برطرف می گردد، و بیماری شفا داده می‌شود، و به واسطه وجود شما عذاب تبدیل به ایمنی می گردد، و سختی‌ها آسان می گردد، و خواهندگان کامیاب می‌شوند، و ثواب به دست می... آید؛ و به واسطه شما نعمت‌ها تمام می‌شود، و رحمت همه‌گیر می گردد، و عذاب دور می‌شود، و اندوه برچیده می گردد، و توبه پذیرفته می‌شود، و گناهان بزرگ آمرزیده می گردد، و کارها پاکیزه می گردند، و آرزوها به دست می‌آیند، و امیدها تحقق می‌یابند، و نهانی‌ها به بروز می‌رسند، و تنگی‌ها رخت بر می‌بندند، و فکرها راهنمایی می‌شوند، و خواهش‌ها در مسیر درست به کمال می‌رسند، و بزرگی به دست می‌آید، و خوشبختی کامل می گردد، و ایمان پذیرفته می‌شود، و آرامش به دست می‌آید، و وارد بهشت می گردد، و هر کسی از انسان و جن، از شما درخواست می کند.

پس افسوس بر جدا شدن از محل شما، و خوشا به بوسیدن آستانه شما، و وارد شدن پیاپی از درهای شما با اجازه شما، و مالیدن گونه بر خاک خوشبوی شما، و پناه بردن به خانه‌های شما، و محل قرار گرفتن بدن‌ها و وجودهایتان، که بر گرداگردش فرشتگان بزرگوار قرار گرفته اند، و از رحمت و درود خدا انباشته شده‌اند. دوست داشتم برای آنها خدمتکار، و

در کنار آنها ساکن باشم، و کوچ کردن از آنها مرا به درد نیاورد، و سخن گفتن با آن از دستم نرود، تا آنکه بسیار بر آن فرود آیم و بر آن دست بکشم و سلام بدهم.

پس، از خدایی که مرا به شناختن شما هدایتم کرد، و مرا با محبت شما گرامی داشت، و با ولایت شما مرا به بندگی پذیرفت، و مرا به زیارت شما فراخواند، بازگشت به محضر شما را تا زمانی که مرا باقی نگه داشته است، و بشارت به همنشینی با شما زمانی که جانم را ستانده باشد، و محشور شدن در گروه شما، و مورد شفاعت شما قرار گرفتن را درخواست می کنم. پس ای کاش می‌دانستم ای پیشوایان من، که هنگام کوچ کردن حالم چگونه خواهد بود؟! آیا گناهانم آمرزیده، و زشتی‌هایم پوشیده، و نیازهایم برآورده، و خواسته‌ام کامیاب خواهد بود؟! پس اگر چنین شود، این همان چیزی است که امیدش را داشتم، و در بزرگواری شما به فراست دیده بودم، پس با وجود شما من چقدر خوشبخت خواهم بود، و کامیابی‌ام در سایه محبت شما چقدر والا خواهد بود! یا اینکه با بار گناهم، که بر پشتم سنگینی کند، و دعای پوشیده مانده‌ام، و امید بی‌بهره‌ام کوچ خواهم کرد؟!

پس وای از این بدبختی، اگر حال من این گونه باشد! و وای از تهی گشتن آرزوهایم! نیکی و بخشندگی شما، و وعده زیبای شما به کسی که زیارتتان کند و ضمانت شما بر آن وعده، از چنین چیزی به دور است؛ و اخلاق ستوده شما، و پاکی سرشت و ریشه شما، و بزرگواری‌تان بر پروردگارتان، و عنایت شما به زیارت کننده و دوستدارتان، از اینکه درخواست کننده اش را رد کند، یا آرزوهایش در پیشش - . در پیشتان. خ ل -

بی‌بهره گردد، ابا دارد؛ و خداوند از راست نگرداندن وعده شما، و محقق نساختن امید به روی آوردن به شما، ابا می کند؛ و این به خاطر حاجت روا کردن و بزرگواری نمودن برای روی آورده به سوی شما، و انباشتن توشه زیارت کننده شما با خوبی... ها است، و درباره شما همین گونه گمان می رود، و از بخشندگی او نسبت به شیعیان شما همین مورد انتظار است.

و خدا را گواه می گیرم و بر آن پایبند می‌مانم، و شما را گواه می گیرم که من بر پیمانی در مورد اقرار به ولایت شما، و باور به فرمانبرداری واجب شما، و اعتراف به برتری شما، و به پا خاستن به یاری شما، و نزدیکی جستن به خدا به واسطه محبت شما، و به طاعت او از طریق بودن همراه شما بسته‌ام، پایبند هستم، و این دست من است که به فرمانی که خداوند نسبت به وفای به عهد شما، و بیعت واجب گشته برای شما داده است، آماده است؛ نه هرگز برای آن جایگزینی می‌خواهم، و نه هرگز می... خواهم از آن برگردم.

و گواهی می‌دهم که این از سوی خداوند دستوری محکم، و مسئله‌ای حتمی شده و ضروری بر امت است، برای ناآشنای به آن دلیلی، و برای فروگذارنده آن بهانه‌ای وجود ندارد؛ به وسیله پایبندی به این پیمان در نهان و آشکار، و در هوشیاری و فراموشی، و در مرگ و زندگی در دنیا و آخرت، و با وجود دوری منزل، و نزدیکی مزار، برای خدا دینداری می‌ورزم؛ خدایا، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا تا زمانی که تو را دیدار کنم بر آن ثابت قدم بدار، و مرا برای فرمانبرداری و خشنودی خودت موفق کن، و از آنچه به من آموخته ای، به من سود رسان، و از خوبی‌هایی که به دلم افکنده‌ای، برایم افزون... تر کن، و دلم را بعد از اینکه هدایتم نموده‌ای، ملغزان، که به خاطر اینکه خودت سرپرستی مرا بر عهده گرفته‌ای، تو را سپاس ویژه می گویم.

پس از تو ای کسی که نعمت‌هایش شمارش نگردد، و بزرگواری‌اش برابر نداشته باشد، درخواست می‌کنم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و این را آخرین دوره از زیارت من برای دوستدارانت، و فرود آمدن به زیارتگاه حجت‌ها و برگزیده‌هایت قرار ندهی؛ و به واسطه آن سپاسگزاری از نعمت‌هایت، و پافشاری در خواستن و خواندن تو را به دلم افکن؛ و آنچه را که تو را برای آن خوانده‌ام، برایم اجابت فرما؛ و همه آنچه را که از تو درخواست کرده‌ام، از فضل خود برایم عطا کن؛ و مرا بیامرز، آمرزشی بازدارنده، و به خاطر بخششت، بر من رحمت قرار ده، رحمتی گسترده که مرا از خشم و آتش تو نگاه دارد، و به واسطه آن از روی فضل خودت، مرا در سرای جاویدان همراه امامان وارسته، و شیعیان خاندان نیک محمد، جای دهی.

و مرا از کسانی که حسابش را آسان، و بازگشتش به سوی تو را نیکو، و بدی‌هایش را پاک، و خوبی‌هایش را چند برابر ساخته‌ای، و در گروه محمد و خاندان محمد، که درودهای تو نثار همه آنان باد، محشور نموده‌ای، قرار ده؛ و پدر و مادر و مؤمنان را بیامرز، به خاطر رحمتی که داری، ای رحم کننده‌ترین رحم کنندگان.

**[ترجمه]

توضیح

الأرج و الأريج توهج ريح الطيب و اللوذ و اللواذ و اللياذ بالشي ء الاستتار و الاحتصان به و السادن الخادم و الإلمام النزول و الشيمه بالكسر الطبيعه قوله و أعراقكم أی أصولكم و آباؤكم قوله أمر عازم لعله بمعنى المفعول أی معزوم عليه أو أسند العزم إليه مجازا قول وازعه أی كافه عن العقاب أو عن المعاوده فی الإثم.

الزِّيَارَهُ الرَّابِعَهَ عَشْرَهَ مَنْقُولَهٌ مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ قَالَ زِيَارَهٌ جَامِعَهٌ لِسَائِرِ الْأَئِمَّهِ وَ الْمَشَاهِدِ عَلَى سَاكِنِيهَا السَّلَامُ: تَسْتَأْذِنُ بِمَا تَقَدَّمَ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَحَالَّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَسَاكِنَ بَرَكَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْعِيَهَ تَقْدِيسِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حَفَظَهَ سِرِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَنِ انْتَجَبَهُمُ اللَّهُ لِخَلْقِهِ أَعْلَاماً وَ لِدِينِهِ أَنْصَاراً وَ لِعِلْمِهِ وَ سِرِّهِ خُزَّاناً وَرَّثَكُمْ كِتَابَهُ وَ خَصَّكُمْ بِكَرَائِمِ التَّنْزِيلِ وَ ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ نُورِهِ وَ أَجْرَى فِيكُمْ مِنْ رُوحِهِ فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَاتِی وَ مَوَالِيَّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ الْمُصْطَفَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيُّ الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا فَاطِمَهُ الزَّهْرَاءُ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا أَيُّهَا السَّيِّدَانِ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصَّادِقُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ الْمُنْتَظَرَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّهِ وَ مَعْدِنَ الرِّسَالَهِ وَ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الدَّعَائِمُ وَ الْأَرْكَانُ الْمَخْصُوصُونَ بِالْإِمَامَهِ أَنَا وَلِيُّكُمْ وَ زَائِرُكُمْ

الْمُتَقَرِّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكَمْ أُوَالِى وَلِيَّكَمْ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ بِكَمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَ أَسْتَشْفِعُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْكُمْ صَلَاةً دَائِمَةً كَثِيرَةً مُتَّصِلَةً لَا انْقِطَاعَ لَهَا وَ لَا زَوَالَ وَ أَسْأَلُهُ بِكُمْ وَ أُقَدِّمُكُمْ أَمَامَ حَوَائِجِي فَكُونُوا لِي شُفَعَاءَ يَا سَادَتِي فِي فَكَاكِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ أَنْ يَقْضِيَ لِي بِكُمْ حَوَائِجِي كُلَّهَا لِلْآخِرَةِ وَ الدُّنْيَا وَ أَنْ يَكْفِيَنِي وَ أَهْلِي وَ وُلْدِي وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ شَرَّ كُلِّ ذِي شَرٍّ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ فَقَدْ رَجَوْتُ أَنْ لَا أَنْصَرِفَ مِنْ مَشْهَدِكَ يَا مَوْلَايَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ إِلَّا بِقَضَاءِ حَوَائِجِي وَ مَا فَزِعْتُ إِلَيْكَ فِيهِ وَ رَجَوْتُهُ مِنْ حُسْنِ مَعُونَتِهِ وَ بَرَكَتِهِ بِزِيَارَتِكَ (۱) صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى الْأَئِمَّةِ مِنْ آبَائِكَ الْأَئِمَّةِ مِنْ وُلْدِكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ قَبِّلِ الضَّرِيحَ وَ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ مُحَمَّدٍ يَا آلَ اللَّهِ وَ أَنْصَارَهُ وَ ظِلَالَ اللَّهِ وَ أَنْوَارَهُ لَأَبْذُلَنَّ لَكُمْ مَوَدَّتِي وَ مُهْجَتِي وَ مُوَاسَاتِي وَ مَالِي فَإِنَّهَا لَكُمْ مَذْخُورَةٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ لَكُمْ فَإِنْ أَمَرْتُمُونِي يَا مَوَالِيَّ أَطَعْتُ وَ إِنْ نَهَيْتُمُونِي يَا سَادَتِي كَفَفْتُ وَ إِنِ اسْتَنْصَرْتُمُونِي يَا قَادَتِي نَصَرْتُ وَ إِنِ اسْتَعَنْتُمُونِي يَا سَادَتِي أَعَنْتُ وَ إِنِ اسْتَنْجَدْتُمُونِي يَا هُدَاتِي أَنْجَدْتُ وَ إِنِ اسْتَعْبَدْتُمُونِي يَا وُلَاتِي تَعَبَّدْتُ فَلَكُمْ يَا أَئِمَّتِي عُبُودِيَّتِي بَعْدَ اللَّهِ تَعَالَى طَوْعاً سَرْمَداً وَ عَلَيْكُمْ سَلَامِي وَ تَحِيَّاتِي سَلَاماً مُجَدَّداً وَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فَإِذَا أَرَدْتَ الْوَدَاعَ فَقُلْ قَدْ قَضَيْتُ يَا مَوْلَايَ بَعْضَ الْأَرَبِ مِنْ زِيَارَتِكَ وَ لَوْ فَعَلْتُ يَا مَوْلَايَ مَا يَجِبُ عَلَيَّ لَجَعَلْتُ عَرْصَتَكَ دَارَ إِقَامَةٍ وَ لَكِنَّنِي مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا أَكْدَحُ فِيهَا كَمَا جَرَتْ عَادَةُ مَنْ مَضَى فَأَسْأَلُ اللَّهَ الْبَارَّ الرَّحِيمَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ لَا يَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكُمْ وَ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ هُوَ عَلى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ثُمَّ ادْعُ اللَّهَ كَثِيراً بِمَا أَرَدْتَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

۱- ۱. بركه زيارتك خ ل.

**[ترجمه]«الأرج» و «الأريـج» به معنای پراکنـده شدن بوی خوش است؛ و «اللوذ» و «اللواذ» و «اللياذ بالشـیء»، يعنی پوشاندن و نگاه داشـتن با چيزی؛ «السادن»، يعنی خـدمتكار؛ و «الإلمام»، يعنی فرود آمـدن؛ و «الشـيمه» با كسـره، يعنی سـرشت. عبارت «و أعراقكم»، يعنی ريشه‌های شـما، و پـدرانتان. عبارت «أمر عازم»، شايـد به معنی مفعول باشـد، يعنی بر آن تصـميم جـدی گرفته شـده، يا اينكه عزم به صورت مجازی به آن نسبت داده شده است. عبارت «وازعه»، يعنی نگه دارنده از عذاب، يا از بازگشـتن به گناه.

زيارت چهاردهم:

از همـان كتاب گفته شـده نقل شـده است. گفته است: زيارت جامعی برای همه امامان و زيارتگاه‌ها، كه بر ساكنان آنها درود باد، است؛ همان طور كه پيش از اين گذشت، اذن می‌گيری و می‌گويی:

سلام بر شـما ای كسانی كه محل شـناخت خدا هستيد؛ سـلام بر شـما ای كسانی كه مكان بركت خدا هستيد؛ سـلام بر شما ای كسانی كه ظرف پاك دانسـتن خـدا هستيد؛ سـلام بر شـما ای نگه دارندگان راز خدا؛ سـلام بر شـما ای كسانی كه خداوند به عنوان نشـانه‌هـايی برای آفريـدگانش، و ياورانی برای دينش، و گنجينه‌دارانی برای علم و راز خودش برگزيـد؛ كتابش را برای شما به ارث گذاشت، و شـما را برای كرامت‌های قرآن ويژه گرداند؛ و شـما را به عنوان مثالی برای نورش بيان كرد؛ و از روح خود در شما به جريان انداخت؛ پس خداوند بر شما درود فرستد، ای پيشوايان و سروران من.

سلام بر تو ای محمـد برگزيده، سـلام بر تو ای علی پسـنديده، سـلام بر تو ای فاطمه زهرا، سـلام بر شـما ای دو پيشوا، حسن و حسـين، سـلام بر تو ای علی فرزنـد حسـين، سـلام بر تو ای محمد فرزند علی، سـلام بر تو ای مرد راستين، جعفر فرزند محمد، سلام بر تو ای موسـی فرزنـد جعفر، سـلام بر تو ای علی فرزنـد موسـی، سـلام بر تو ای محمـد فرزند علی، سـلام بر تو ای علی فرزند محمد، سلام بر تو ای حسن فرزند علی، سلام بر تو ای حجت انتظار كشيده شده خدا.

سلام بر شـما ای اهل بيت پيامبر، و مركز رسالت، و محل رفت و آمد فرشـتگان؛ سـلام بر شـما ای پايه‌ها و ستون‌ها، اختصاص يافتگان به امامت؛ من دوسـتدار و زيارت كننده شـما، نزديكی جوينده به خدا به واسـطه محبت شـما هسـتم؛ دوسـتدار شـما را دوست می‌دارم، و به وسـيله شـما از دشـمنانتان به خـدا پنـاه می‌جويم، و از خداونـد عز و جل شـفاعت می‌خواهم؛ و از او می... خواهم بر پيامبرش محمد و بر شـما، كه درود خدا بر او و بر شما باد، درودی دائم، بسيار و پيوسته كه نه قطع شدنی و نه از بين رفتنی برای آن باشـد، فرسـتد؛ و از او بـه واسـطه شـما درخـواست می‌كنـم، و شـما را پيشـاپيش نيازهـايم قرار می‌دهم، پس در رهاندن گردن من از آتش برايم واسـطه شويد ای پيشوايان من؛ و می‌خواهم كه به واسـطه شما همه نيازهای مرا برای آخرت و دنيا برآورده سازد؛ و مرا و خانواده‌ام و فرزندانم، و مردان و زنان مؤمن را در برابر بدی رساندن هر بدی‌رسان، چه از جن باشد و چه انسان، چه كوچك باشد و چه بزرگ، بسـنده باشد؛ كه به راستی من اميد بسـته‌ام از زيارتگاه تو ای سـرور من، كه درود خدا بر تو باد، جز با برآورده شدن نيازهايم، و هر آن چيزی كه درباره آن به سوی تو گريخته‌ام، و از ياری و بركت نيك او به زيـارت تـو دل بسـته‌ام، بر نگردم؛ درودهـای خـدا و رحمت او و بركت‌هـايش نثار تو و نثـار امامـان از پـدران تو، و امامـان از فرزندان تو باد.

سپس بر ضریح بوسه بزن و بگو: سلام بر شما ای خاندان محمد، ای خاندان خدا و یاران او، و سایه‌های خدا و نورهای او، به راستی که دوستی و جان خودم را، و همیاری و دارایی خودم را تقدیم شما می‌کنم؛ که آنها برای شما اندوخته شده، و یاری‌ام برای شما آماده است، تا اینکه خداوند به شما اذن دهد؛ پس اگر به من فرمان دهید ای سروران من، اطاعت خواهم کرد، و اگر مرا باز دارید ای پیشوایان من، دست خواهم کشید، و اگر از من یاری بخواهید ای رهبران من، یاری خواهم کرد، و اگر کمک بخواهید ای پیشوایان من، کمک خواهم نمود، و اگر از من یاری بخواهید ای راهنمایان من، یاری خواهم کرد، و اگر مرا به بندگی بخواهید ای سرپرستان من، بندگی خواهم نمود.

پس ای سروران من، بندگی من بعد از خداوند والامرتبه، با میل و همواره برای شما است؛ و سلام و درود پیاپی من بر شما است؛ و درودهای خدا و رحمت و برکت‌هایش نثار شما باد.

پس هنگامی که خواستی وداع نمایی، بگو: ای سرورم، بعضی از آنچه را که از زیارت کردن تو در دل گرفته بودم، به جای آوردم، و اگر همه آنچه را که بر من واجب است انجام می‌دادم، سرای تو را اقامتگاه خود می‌کردم، ولی من نیز از فرزندان دنیا هستم، و همچون عادت گذشتگان، در آن سختکوشی می‌کنم؛ پس از خداوند بسیار مهربان و رحمتگر می‌خواهم، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستد، و این را آخرین دوره از زیارت شما و تمام مؤمنان توسط من قرار ندهد؛ به راستی که او رحم کننده‌ترین رحم کنندگان است، و او بر هر کاری توانا است.

سپس به دلخواه خودت دعای فراوان کن؛ إن شاء الله تعالی.

**[ترجمه]

أقول

أوردت فی هذا الکتاب من الجوامع بعدد المعصومین صلوات الله علیهم أجمعین لکن أفضلها و أوثقها الثانیه ثم الأولی و الرابعه و الخامسه و السادسه و السابعه ثم العاشره و الثالثه.

و رأیت فی بعض الکتب زیارات جامعه أخری ترکتها إما لعدم الوثوق بها أو لتکرر مضامینها مع ما نقلناه و قد ذکر الکفعمی أیضا جامعه کبیره فی البلد الأمین أوردتها فی أعمال یوم الجمعه(۱)

و فیما ذکرناه کفایه إن شاء الله تعالی و مرت جامعه فی باب زیاره النبی صلی الله علیه و آله من البعید(۲).

ص: ۲۰۹

۱- ۱. و سننقلها فی آخر الکتاب لمزید الفائده إنشاء اللّه تعالی.

۲- ۲. کذا فی هامش النسخه المخطوطه بخط یده الشریف، و الجامعه التی مرت هی فی ج ۱۰۰ ص ۱۸۹ تحت الرقم ۱۲، راجعه.

**[ترجمه]در این کتاب از زیارت‌های جامعه به تعداد معصومین صلوات الله علیهم اجمعین آوردم، ولی بافضیلت‌ترین و مورد اعتمادترین آنها، زیارت دوم است، سپس اول و چهارم و پنجم و ششم و هفتم، سپس دهم و سوم.

و در بعضی کتاب‌ها زیارت‌های جامعه دیگری نیز دیدم، ولی آنها را یا به خاطر مورد اعتماد نبودن، و یا به خاطر تکراری بودن محتوای آنها با آنچه در اینجا نقل کردیم، نیاوردم. کفعمی نیز در البلد الامین زیارت جامع دیگری بیان کرده است که من آن را در بخش اعمال روز جمعه - . و آن را برای فایده رسانی بیشتر، در پایان کتاب نقل خواهیم کرد؛ إن شاء الله تعالی.
-

آورده‌ام و آنچه ما بیان کرده‌ایم، کفایت می‌کند؛ إن شاء الله تعالی.

[و زیارت جامعی در باب زیارت پیامبر صلی الله علیه و آله خیلی پیش از این شد.] - . در حاشیه نسخه‌ای که به دست شریف خود نوشته است، این طور آمده است؛ و زیارت جامعی که گفته شد، در جلد ۱۰۰، صفحه ۱۸۹، زیر شماره ۱۲ آمده است. -

**[ترجمه]

باب ۹ آخر فی زیارتهم علیهم السلام فی أیام الأسبوع و الصلاه و السلام علیهم مفصلا

الأخبار

«۱»

تم، [فلاح السائل](۱)

بِالْإِسْنَادِ إِلَی الصَّدُوقِ عَنِ ابْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَوْصِلِيِّ عَنِ الصَّقْرِ بْنِ أَبِي دُلَفَ قَالَ: لَمَّا حَمَلَ الْمُتَوَكِّلُ سَيِّدَنَا أَبَا الْحَسَنِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ جِئْتُ أَسْأَلُ عَنْ خَبَرِهِ قَالَ فَنَظَرَ الزَّرَّافِيُّ إِلَيَّ وَ كَانَ حَاجِباً لِلْمُتَوَكِّلِ فَأَمَرَ أَنْ أُدْخَلَ إِلَيْهِ فَأُدْخِلْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ يَا صَقْرُ مَا شَأْنُكَ فَقُلْتُ خَيْرٌ أَيُّهَا الْأُسْتَادُ فَقَالَ اقْعُدْ قَالَ فَأَخَذَنِي مَا تَقَدَّمَ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ قُلْتُ أَخْطَأْتُ فِي الْمَجِي ءِ قَالَ فَزَجَرَ النَّاسَ عَنْهُ ثُمَّ قَالَ لِي شَأْنُكَ وَ فِيمَ جِئْتَ قُلْتُ لِخَيْرٍ مَّا قَالَ لَعَلَّكَ جِئْتَ تَسْأَلُ عَنْ خَبَرِ مَوْلَاكَ فَقُلْتُ لَهُ وَ مَنْ مَوْلَايَ مَوْلَايَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ اسْكُتْ مَوْلَاكَ هُوَ الْحَقُّ لَا تَحْتَشِمْنِي فَإِنِّي عَلَی مَذْهَبِكَ فَقُلْتُ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَقَالَ أَ تُحِبُّ أَنْ تَرَاهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ اجْلِسْ حَتَّی يَخْرُجَ صَاحِبُ الْبَرِيدِ مِنْ عِنْدِهِ قَالَ فَجَلَسْتُ فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ لِغُلَامٍ لَهُ خُذْ بِيَدِ الصَّقْرِ وَ أَدْخِلْهُ إِلَی الْحُجْرَهِ وَ أَوْمَی إِلَی بَيْتٍ فَدَخَلْتُ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَی صَدْرِ حَصِيرٍ وَ بِحِذَائِهِ قَبْرٌ مَحْفُورٌ قَالَ فَسَلَّمْتُ فَرَدَّ ثُمَّ أَمَرَنِي بِالْجُلُوسِ ثُمَّ قَالَ لِي يَا صَقْرُ فَمَا أَتَی بِكَ قُلْتُ:

۱- ۱. جمال الأسبوع ص ۲۵ و كان الرمز(تم) و هو رمز فلاح السائل و لما لم أعثر علی الحديث فی المطبوع منه و كانت الروايه فی جمال الأسبوع و كان رمزه عند المؤلّف(جم) فمن المظنون قويا ان قلم الناسخ سها فی ذلك فكتب(تم) بدل(جم)

و فيه(عصائب) بدل(عصابه).

جِئْتُ أَتَعَرَّفُ خَبَرَکَ قَالَ ثُمَّ نَظَرْتُ إِلَى الْقَبْرِ فَبَکَيْتُ فَنَظَرَ إِلَيَّ فَقَالَ يَا صَقْرُ لَا عَلَيْکَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْنَا بِسُوءٍ فَقُلْتُ الْحَمْدُ لِلَّهِ ثُمَّ قُلْتُ يَا سَيِّدِی حَدِيثٌ يُرْوَى عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله لَا أَعْرِفُ مَعْنَاهُ قَالَ وَ مَا هُوَ قُلْتُ قَوْلُهُ لَا تُعَادُوا الْأَيَّامَ فَتُعَادِيَکُمْ مَا مَعْنَاهُ فَقَالَ نَعَمْ الْأَيَّامُ نَحْنُ مَا قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ فَالسَّبْتُ اسْمُ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ الْأَحَدُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ الِاثْنَيْنُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ علیهما السلام وَ الثَّلَاثَاءُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ الْأَرْبِعَاءُ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ وَ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ أَنَا وَ الْخَمِيسُ ابْنِی الْحَسَنُ وَ الْجُمُعَةُ ابْنُ ابْنِی وَ إِلَيْهِ تُجْمَعُ عَصَائِبُ الْحَقِّ فَهَذَا مَعْنَى الْأَيَّامِ فَلَا تُعَادُوهُمْ فِی الدُّنْيَا فَيُعَادُوکُمْ فِی الْآخِرَهِ ثُمَّ قَالَ وَدِّعْ وَ اخْرُجْ فَلَا آمَنُ عَلَيْکَ.

ذکر زیاره النبی صلوات الله علیه و آله و سلم فی یومه و هو یوم السبت

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ رَسُولُهُ وَ أَنَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسَالاتِ رَبِّکَ وَ نَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ أَدَّيْتَ الَّذِی عَلَيْکَ مِنَ الْحَقِّ وَ أَنَّکَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَ غَلُظْتَ عَلَى الْکَافِرِينَ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ فَبَلَغَ اللَّهُ بِکَ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُکَرَّمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی اسْتَنْقَذَنَا بِکَ مِنَ الشِّرْکِ وَ الضَّلَالِ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ صَلَوَاتِکَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَائِکَ الْمُرْسَلِينَ وَ عِبَادِکَ الصَّالِحِينَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِينَ وَ مَنْ سَبَّحَ لَکَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ نَبِيِّکَ وَ أَمِينِکَ وَ نَجِيِّکَ وَ حَبِيبِکَ وَ صَفِيِّکَ وَ صِفْوَتِکَ وَ خَاصَّتِکَ وَ خَالِصَتِکَ وَ خِيَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ أَعْطِهِ الْفَضْلَ وَ الْفَضِيلَهَ وَ الْوَسِيلَهَ وَ الدَّرَجَهَ الرَّفِيعَهَ وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً يَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا

أَنْفُسَہُمْ جاؤُکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِيماً إِلَهِي فَقَدْ أَتَيْتُکَ مُنِيباً مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِی فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهَا لِي يَا سَيِّدَنَا أَتَوَجَّهُ بِکَ وَ بِأَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّکَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى رَبِّکَ وَ رَبِّی لِيَغْفِرَ لِی ثُمَّ اسْتَرْجِعْ ثَلَاثاً وَ قُلْ أُصِبْنَا بِکَ يَا حَبِيبَ قُلُوبِنَا فَمَا أَعْظَمَ الْمُصِيبَهَ بِکَ حَيْثُ انْقَطَعَ عَنَّا الْوَحْیُ وَ حَيْثُ فَقَدْنَاکَ فَ إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ يَا سَيِّدَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْکَ وَ عَلَى آلِ بَيْتِکَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ هَذَا يَوْمُ السَّبْتِ وَ هُوَ يَوْمُکَ وَ أَنَا فِيهِ ضَيْفُکَ وَ جَارُکَ فَأَضِفْنِی وَ أَجِرْنِی فَإِنَّکَ کَرِيمٌ تُحِبُّ الضِّيَافَهَ وَ مَأْمُورٌ بِالْإِجَارَهِ فَأَضِفْنِی وَ أَحْسِنْ ضِيَافَتِی وَ أَجِرْنَا وَ أَحْسِنْ إِجَارَتَنَا بِمَنْزِلَهِ اللَّهِ عِنْدَکَ وَ عِنْدَ آلِ بَيْتِکَ وَ بِمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَهُ وَ بِمَا اسْتَوْدَعَکُمُ اللَّهُ مِنْ عِلْمِهِ فَإِنَّهُ أَکْرَمُ الْأَکْرَمِينَ.

زياره أمير المؤمنين عليه السلام برِوايه من شاهد صاحب الزمان عليه السلام و هو يزور بها فی اليقظه لا فی النوم يوم الأحد و هو يوم أمير المؤمنين عليه الصلاه و السلام

السَّلَامُ عَلَى الشَّجَرَهِ النَّبَوِيَّهِ وَ الدَّوْحَهِ الْهَاشِمِيَّهِ الْمُضِيئَهِ الْمُثْمِرَهِ بِالنُّبُوَّهِ الْمُونِعَهِ بِالْإِمَامَهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ وَ عَلَى ضَجِيعَيْکَ آدَمَ وَ نُوحٍ السَّلَامُ عَلَيْکَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِکَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ وَ عَلَى الْمَلَائِکَهِ الْمُحْدِقِينَ بِکَ وَ الْحَافِّينَ بِقَبْرِکَ يَا مَوْلَایَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَذَا يَوْمُ الْأَحَدِ وَ هُوَ يَوْمُکَ وَ بِاسْمِکَ وَ أَنَا ضَيْفُکَ فِيهِ وَ جَارُکَ فَأَضِفْنِی يَا مَوْلَایَ وَ أَجِرْنِی فَإِنَّکَ کَرِيمٌ تُحِبُّ الضِّيَافَهَ وَ مَأْمُورٌ(۱) بِالْإِجَارَهِ فَافْعَلْ مَا رَغِبْتُ إِلَيْکَ فِيهِ وَ رَجَوْتُهُ مِنْکَ بِمَنْزِلَتِکَ وَ آلِ بَيْتِکَ عِنْدَ اللَّهِ وَ بِمَنْزِلَتِهِ عِنْدَکُمْ وَ بِحَقِّ ابْنِ عَمِّکَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ عَلَيْکُمْ أَجْمَعِينَ.

زِيَارَهُ الزَّهْرَاءِ عليها السلام: السَّلَامُ عَلَيْکِ يَا مُمْتَحَنَهُ امْتَحَنَکِ الَّذِی خَلَقَکِ فَوَجَدَکِ لِمَا امْتَحَنَکِ صَابِرَهً

۱- ۱. مأمول خ ل.

أَنَا لَكِ مُصَدِّقٌ صَابِرٌ عَلَى مَا أَتَى بِهِ أَبُوكِ وَ وَصِيُّهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا وَ أَنَا أَسْأَلُكِ إِنْ كُنْتُ صَدَّقْتُكِ إِلَّا أَلْحَقْتِنِي بِتَصْدِيقِي لَهُمَا لِتُسَرَّ نَفْسِي فَاشْهَدِي أَنِّي طَاهِرٌ بِوَلَايَتِكِ وَ وَلَايَةِ آلِ نَبِيِّكِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله.

**[ترجمه]جمال الأسبوع: - . جمال الاسبوع: ۲۵ – با اسناد به صدوق، از صقر پسر ابی دلف روایت کرده و گفته است: وقتی متوکل، پیشوای ما امام کاظم علیه السلام را بازداشت کرد، برای با خبر شدن از او آمدم؛ زرافی که دربان متوکل بود، به من نگریست و دستور داد پیش او روم، همین که بردندم (زرافی) به من گفت: کارت چیست ای صقر؟ گفتم: خیر است، ای استاد؛ گفت: بنشین؛ گفته است: همه خبرهای گذشته و آینده را از من گرفت، پیش خود گفتم خطا کردم که اینجا آمدم، گوید چون مردم را از گرد او عقب راندند و فراغتی بدست آورد به من گفت: برای چه کاری آمده‌ای؟ گفتم: برای کار خیری؛ گفت: گویا آمده‌ای از حال سرورت سؤال کنی! به او گفتم: سرور من کیست؟ سرور من امیر مؤمنان است! گفت: ساکت باش، سرور تو بر حق است، مرا به خشم نیاور، که به راستی من نیز بر عقیده تو هستم؛ گفتم: پس خدا را شکر؛ گفت: آیا می‌خواهی او را ببینی؟ گفتم: آری؛ گفت: بنشین تا نامه‌رسان از پیش او بیرون آید.

گفته است: پس نشستم؛ وقتی بیرون آمد، به خدمتکاری که داشت، گفت: دست صقر را بگیر و او را وارد اتاق کن – و به اتاقی اشاره کرد. – پس وارد شدم و دیدم قسمت بالایی حصیری نشسته و در روبروی او قبر کنده شده‌ای بود؛ گفته است: پس سلام کردم و جواب سلام مرا داد، سپس دستور داد بنشینم. بعد از آن به من گفت: ای صقر، چه اتفاقی برایت افتاده است؟ گفتم: آمده‌ام از حال شما آگاه شوم؛ وی گفته است: سپس به قبر نگریستم و گریستم و پس از آن به من نگاه کرد و گفت: ای صقر، نگران نباش، هرگز نمی‌توانند آسیبی به ما برسانند؛ گفتم: سپاس باد خدا را.

سپس گفتم: ای پیشوای من، حدیثی از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت می‌شود که معنی آن را نمی‌دانم؛ فرمود: آن حدیث چیست؟ گفتم: این کلام او که فرموده است: «لا تعادوا الأيام فتعاديكم» {با روزها دشمنی نکنید، تا آنها با شما دشمنی کنند.}؛ معنای این چیست؟ فرمود: آری، آن روزها ما هستیم، تا زمانی که آسمان‌ها و زمین پابرجا است؛ شنبه اسم رسول خدا صلی الله علیه و آله است؛ و یکشنبه، امیرالمؤمنین؛ و دوشنبه، حسن و حسین علیهم السلام؛ و سه‌شنبه، علی فرزند حسین، و محمد فرزند علی، و جعفر فرزند محمد؛ و چهارشنبه، موسی فرزند جعفر، و علی فرزند موسی، و محمد فرزند علی، و من؛ و پنج‌شنبه، فرزندم حسن؛ و جمعه، فرزند فرزندم است که گروه حق به دور او جمع می گردد؛ و این معنی روزها است، پس در دنیا با آنها دشمنی نکنید که در آخرت با شما دشمن باشند؛ سپس فرمود: برخیز و برو که تو را در امان نمی‌بینم.

ذکر زیارت پیامبر صلوات الله علیه و آله و سلم در روز مخصوص او، که همان روز شنبه است.

گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یکتاست و شریکی ندارد، و گواهی می دهم که تو فرستاده او هستی، و تو همان محمّد فرزند عبداللّه هستی، و گواهی می دهم که تو پیام‌های پروردگارت را به مردم رساندی، و برای امّت خیرخواهی نمودی، و در راه خدا با حکمت و اندرز پسندیده کوشیدی، و آنچه را از حق بر عهده تو بود ادا کردی، و همانا تو به مردمان مؤمن مهربانی نمودی، و بر کافران سخت گرفتی، و خدا را با نیت خالص تا رسیدن مرگ بندگی کردی، پس خداوند تو را به شریف ترین مقام اهل کرامت نایل گرداند. سپاس مخصوص خداوندی است که ما را به وسیله تو از شرک و گمراهی رهانید.

خـدایا، بر محمّـد و خاندانش درود فرست، و درودهای خود و درودهای فرشـتگان نزدیکی یافته‌ات، و پیامبران فرسـتاده‌ات، و بندگان شایسـته ات، و همه اهل آسـمان ها و زمین ها، و هر آن کسی از پیشینیان و آیندگان که تو را تسبیح گوید، همه را ای پروردگار جهانیان، بر محمّد، بنده و فرستاده و پیامبرت، و امانتدار و برگزیده‌ات، و محبوب و پاک و بنده خاص و خالصت، و اختیار شده از میان بندگانت، قرار ده؛ و به او فضل و برتری و مرتبه شفاعت و درجه بلند عطا کن، و او را به مقام ستوده ای که پیشـینیان و آینـدگان بر آن رشـک برنـد، برانگیز. خـدیا، تـو فرموده ای: «و لو أنهم إذ ظلموا أنفسـهم جـاؤک فاسـتغفروا الله و استغفر لهم الرسول لوجدوا الله توّاباً رحیماً» - . نساء/ ۶۴ - {و

اگر آنـان وقـتی به خـود سـتم کرده بودنـد، پیش تو می آمدنـد و از خـدا آمرزش می خواسـتند و پیـامبر [نیز] برای آنـان طلب آمرزش می کرد، قطعاً خـدا را توبه پذیرِ مهربان می یافتند.} ای خدای من، من با حالت بازگشت و درخواست آمرزش و توبه از گناهانم به سوی تو آمدم، پس بر محمّد و خاندانش درود فرست، و آن گناهانم را بیامرز. ای سـرور ما، به واسـطه تو و اهل بیت تو، به جانب خدای متعال که پروردگار من و توست، روی می آورم تا مرا بیامرزد.

سپس سه مرتبه آیه استرجاع - «إنا لله و إنا إلیه راجعون» - . بقره/ ۱۵۶ - {ما از آنِ خدا هستیم، و به سوی او باز می گردیم.}- را بخوان و بگو:

ای محبوب دل‌هـای مـا، ما به خاطر تو سوگواریم، و چه بزرگ است سوگواری بر تو، از آن رو که وحی از ما بریـده، و هم از آن رو که به فقـدان تو دچـار گشـته ایم؛ به راسـتی که مـا از آنِ خـدا هسـتیم و به سوی او بـاز می گردیم؛ ای پیشوای مـا، ای فرسـتاده خـدا، درود خـدا بر تـو و بر خانـدان پـاک پـاکیزه ات بـاد. امروز روز شـنبه است و آن روز توست، و من در این روز مهمـان تو و پناهنـده تو هسـتم، پس از من پـذیرایی کن و به من پناه ده، زیرا تو بزرگوار هستی و مهمان نوازی را دوست می... داری، و مـأمور به پناه دادن هستی، پس از من پـذیرایی کن و نیکو پـذیرایی فرما، و ما را پناه ده، و نیکو پناه مان ده، به برکت جایگاهی که خـدا نزد تو و نزد خاندانت دارد، و به حق منزلتی که آنان نزد خداوند دارند، و به حق آنچه از دانشـش نزد شـما سپرده است، که همانا او گرامی ترین گرامیان است .

زیارت امیرالمؤمنین

به روایت کسـی که امام زمان علیه السـلام را مشاهـده کرده و در بیداری و نه در خواب، او را زیارت می‌کند؛ در روز یکشـنبه که روز امیر المؤمنین علیه الصلاه و السلام است.

سلام بر شجره نبوت، و درخت هاشمی تنومند و تابان، و بارور به برکت نبوّت، و خرّم و سرسبز به حرمت امامت؛ سلام بر تو و بر دو آرمیـده در کنـارت، آدم و نوح؛ سـلام بر تو و بر اهـل بیت پاک و پاکیزه ات؛ سـلام بر تو و بر فرشـتگان حلقه زننـده بر دورت، و گرد آمـده بر قـبرت؛ ای سـرور من، ای امیرالمؤمنین، امروز روز یکشـنبه و روز تو و به نـام توست، و من در این روز میهمان و پناهنده به تو هسـتم؛ پس ای سرور من، از من پذیرایی کن و مرا پناه ده، چرا که تو بزرگوار هستی و مهمان نوازی را دوست می داری، و مأمور - . مورد انتظار. خ ل -

به پناه دادن هستی، پس خواهشی را که برای آن در این روز به سوی تو روی آوردم، و آن را از تو امید دارم، برآور، به حق مقام والای خود و جایگاه بلند اهل بیت نزد خدا، و مقام خدا نزد شما، و به حق پسر عمویت رسول خدا، که خدا بر او و خاندانش و همه شما درود و سلام فرستد.

زیارت حضرت زهرا علیها السلام

سلام بر تو ای آزموده شده‌ای که آن کسی که تو را آفرید، تو را آزمود، پس تو را به آنچه آزمود، شکیبا یافت؛ من از صمیم قلب به تو ایمان دارم، و بر آنچه پدر بزرگوارت و جانشینش، که درود خدا بر آن دو باد، آوردند بردبارم؛ و از تو می خواهم از آنجا که مؤمن به تو هستم، مرا به آن دو ملحق سازی، تا دلشاد گردم؛ پس گواه باش که همانا من تنها به ولایت تو و ولایت خاندان پیامبر تو، محمد، که درود خدا بر همه آنان باد، پاک گشته‌ام.

**[ترجمه]

أَقُولُ

وَ وَجَدْتُ فِی هَذِهِ الزِّیَارَهِ زِیَادَهً بِرِوَایَهٍ أُخْرَی وَ هِیَ: السَّلَامُ عَلَیْکِ یَا مُمْتَحَنَهُ امْتَحَنَکِ الَّذِی خَلَقَکِ قَبْلَ أَنْ یَخْلُقَکِ وَ کُنْتِ لِمَا امْتَحَنَکِ بِهِ صَابِرَهً وَ نَحْنُ لَکِ أَوْلِیَاءُ مُصَدِّقُونَ وَ لِکُلِّ مَا أَتَی بِهِ أَبُوکِ صلی الله علیه و آله وَ أَتَی بِهِ وَصِیُّهُ علیه السلام مُسَلِّمُونَ وَ نَحْنُ نَسْأَلُکِ اللَّهُمَّ إِذْ کُنَّا مُصَدِّقِینَ لَهُمْ أَنْ تُلْحِقَنَا بِتَصْدِیقِنَا بِالدَّرَجَهِ الْعَالِیَهِ لِنُبَشِّرَ(۱)

أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهُرْنَا بِوَلَایَتِهِمْ علیهم السلام.

یوم الإثنین و هو باسم الحسن و الحسین صلوات الله علیهما زیاره أبی محمد الحسن بن علی بن أبی طالب علیهم السلام

مِنْ کِتَابِ الشَّیْخِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الطِّرَازِیِّ،: السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا صِفْوَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا صِرَاطَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا بَیَانَ حُکْمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نَاصِرَ دِینِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا السَّیِّدُ الزَّکِیُّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْبَرُّ الْوَفِیُّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْقَائِمُ الْأَمِینُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَالِمُ بِالتَّأْوِیلِ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْهَادِی الْمَهْدِیُّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الطَّاهِرُ الزَّکِیُّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا التَّقِیُّ النَّقِیُّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحَقُّ الْحَقِیقُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الشَّهِیدُ الصِّدِّیقُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

زِیَارَهُ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام مِنْ غَیْرِ کِتَابِ الطِّرَازِیِّ،: السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ أَشْهَدُ أَنَّکَ أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ

۱- ۱. لتبشر خ ل.

بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً وَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَعَلَیْکَ السَّلَامُ مِنِّی مَا بَقِیتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ وَ عَلَی آلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ أَنَا یَا مَوْلَایَ مَوْلًی لَکَ وَ لِآلِ بَیْتِکَ سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّکُمْ وَ جَهْرِکُمْ وَ ظَاهِرِکُمْ وَ بَاطِنِکُمْ لَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَکُمْ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی مِنْهُمْ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ هَذَا یَوْمُ الْإِثْنَیْنِ وَ هُوَ یَوْمُکُمَا وَ بِاسْمِکُمَا وَ أَنَا فِیهِ ضَیْفُکُمَا فَأَضِیفَانِی فَأَحْسِنَا ضِیَافَتِی فَنِعْمَ مَنِ اسْتُضِیفَ بِهِ أَنْتُمَا وَ أَنَا فِیهِ مِنْ (۱) جِوَارِکُمَا فَأَجِیرَانِی فَإِنَّکُمَا مَأْمُورَانِ بِالضِّیَافَهِ وَ الْإِجَارَهِ فَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْکُمَا وَ آلِکُمَا الطَّیِّبِینَ.

یوم الثلاثاء و هو باسم علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد صلوات الله علیهم أجمعین زیارتهم علیهم السلام

السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا خُزَّانَ عِلْمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا تَرَاجِمَهَ وَحْیِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَئِمَّهَ الْهُدَی السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَعْلَامَ التُّقَی السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَوْلَادَ رَسُولِ اللَّهِ أَنَا عَارِفٌ بِحَقِّکُمْ مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِکُمْ مُعَادٍ لِأَعْدَائِکُمْ مُوَالٍ لِأَوْلِیَائِکُمْ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَالَی آخِرَهُمْ کَمَا تَوَالَیْتُ أَوَّلَهُمْ وَ أَبْرَأُ مِنْ کُلِّ وَلِیجَهٍ دُونَهُمْ وَ أَکْفُرُ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ اللَّاتِ وَ الْعُزَّی صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ یَا مَوَالِیَّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ الْعَابِدِینَ وَ سُلَالَهَ الْوَصِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا بَاقِرَ عِلْمِ النَّبِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا صَادِقاً مُصَدَّقاً فِی الْقَوْلِ وَ الْفِعْلِ یَا مَوَالِیَّ هَذَا یَوْمُکُمْ وَ هُوَ یَوْمُ الثُّلَاثَاءِ وَ أَنَا فِیهِ ضَیْفٌ لَکُمْ وَ مُسْتَجِیرٌ بِکُمْ فَأَضِیفُونِی وَ أَجِیرُونِی بِمَنْزِلَهِ اللَّهِ عِنْدَکُمْ وَ آلِ بَیْتِکُمُ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ.

یوم الأربعاء و هو باسم موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد صلوات الله علیهم أجمعین

۱- ۱. فی جوارکما خ ل.

زيارتهم عليهم السلام

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُجَجَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى آلِ بَيْتِكُمْ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی لَقَدْ عَبَدْتُمُ اللَّهَ مُخْلِصِينَ وَ جَاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى أَتَاكُمُ الْيَقِينُ فَلَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ أَجْمَعِينَ وَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا إِبْرَاهِيمَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَنَا مَوْلًى لَكُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ جَهْرِكُمْ مُتَضَيِّفٌ بِكُمْ فِی يَوْمِكُمْ هَذَا وَ هُوَ يَوْمُ الْأَرْبِعَاءِ وَ مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ فَأَضِيفُونِی وَ أَجِيرُونِی بِآلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

يوم الخميس و هو يوم الحسن بن على صاحب العسكر صلوات الله عليهم و سلم

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ خَالِصَتَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَارِثَ الْمُرْسَلِينَ وَ حُجَّةَ رَبِّ الْعَالَمِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَنَا مَوْلًى لَكَ وَ لِآلِ بَيْتِكَ وَ هَذَا يَوْمُكَ وَ هُوَ يَوْمُ الْخَمِيسِ وَ أَنَا ضَيْفُكَ فِيهِ وَ مُسْتَجِيرٌ بِكَ فَأَحْسِنْ ضِيَافَتِی وَ إِجَارَتِی بِحَقِّ آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

يوم الجمعه و هو يوم صاحب الزمان صلوات الله عليه و باسمه و هو اليوم الذى يظهر فيه عجله الله.

زيارته عليه السلام

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ اللَّهِ فِی خَلْقِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِی بِهِ يَهْتَدِی الْمُهْتَدُونَ وَ يُفَرَّجُ بِهِ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُهَذَّبُ الْخَائِفُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَلِيُّ النَّاصِحُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَفِينَةَ النَّجَاةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ الْحَيَاةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

السَّلَامُ عَلَيْکَ عَجَّلَ اللَّهُ لَکَ مَا وَعَدَکَ مِنَ النَّصْرِ وَ ظُهُورِ الْأَمْرِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلَایَ أَنَا مَوْلَاکَ عَارِفٌ بِأُولَاکَ وَ أُخْرَاکَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی بِکَ وَ بِآلِ بَيْتِکَ وَ أَنْتَظِرُ ظُهُورَکَ وَ ظُهُورَ الْحَقِّ عَلَی يَدِکَ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ لَکَ وَ التَّابِعِينَ وَ النَّاصِرِينَ لَکَ عَلَی أَعْدَائِکَ وَ الْمُسْتَشْهَدِينَ بَيْنَ يَدَيْکَ فِي جُمْلَهِ أَوْلِيَائِکَ.

يَا مَوْلَایَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْکَ وَ عَلَی آلِ بَيْتِکَ هَذَا يَوْمُ الْجُمُعَهِ وَ هُوَ يَوْمُکَ الْمُتَوَقَّعُ فِيهِ ظُهُورُکَ وَ الْفَرَجُ فِيهِ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَی يَدِکَ وَ قَتْلُ الْکَافِرِينَ بِسَيْفِکَ وَ أَنَا يَا مَوْلَایَ فِيهِ ضَيْفُکَ وَ جَارُکَ وَ أَنْتَ يَا مَوْلَایَ کَرِيمٌ مِنْ أَوْلَادِ الْکِرَامِ وَ مَأْمُورٌ بِالْإِجَارَهِ فَأَضِفْنِي وَ أَجِرْنِي صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْکَ وَ عَلَی أَهْلِ بَيْتِکَ الطَّاهِرِينَ.

**[ترجمه]در این زیارت، افزوده‌ای بنا به نقل از روایت دیگری پیدا کردم که عبارت است از: سلام بر تو ای آزموده شده، همان کسی که آفریدگارت، پیش از آفریدنت، تو را آزمود، و تو نسبت به آنچه تو را آزمود، شکیبا بودی؛ و ما دوستان و تصدیق کنندگان تو هستیم، و به همه آنچه پدر بزرگوارت صلی الله علیه و آله، و جانشینش علیه السلام، آوردند سر می سپاریم. و ما از تو میخواهیم ای خدا، از آن رو که تصدیق کنندگان آنان بودیم، ما را به خاطر این باور به درجه والا برسانی، تا خود را بشارت دهیم - . تا بشارت دهی. خ ل -

که به ولایت آنان علیهم السلام، پاک گشتیم.

روز دوشنبه و آن به نام امام حسن و امام حسین صلوات الله علیهما است

زیارت امام حسن فرزند علی بن ابی‌طالب علیهم السلام

از کتاب شیخ محمد فرزند علی الطرازی:

سلام بر تو ای فرزند فرستاده پرودگار جهانیان، سلام بر تو ای فرزند امیرالمؤمنین، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای نور خدا، سلام بر تو ای راه خدا، سلام بر تو ای روشنگر حکم خدا، سلام بر تو ای یاور دین خدا، سلام بر تو ای پیشوای پاک نهاد، سلام بر تو ای نیکوکردار وفادار، سلام بر تو ای به پا خاسته امانتدار، سلام بر تو ای آگاه به تأویل، سلام بر تو ای راهنمای راه یافته، سلام بر تو ای پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای پرهیزکار پاکدامن، سلام بر تو ای حقیقت راستین و آشکار، سلام بر تو ای شهید راستین، سلام بر تو ای ابا محمّد حسن فرزند علی، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد.

زیارت امام حسین فرزند علی علیهما السلام، از کتابی غیر از کتاب الطرازی:

سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیرالمؤمنین، سلام بر تو ای فرزند سرور زنان جهانیان، گواهی می دهم که تو نماز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا را خالصانه عبادت کردی، و در راه خدا به نحو شایسته به جهاد برخاستی، تا مرگ تو را دربر گرفت، پس تا من هستم، و شب و روز باقی است، بر تو و بر خاندان پاک و پاکیزه ات از سوی من سلام باد؛ ای سرور من، من دل بسته تو و خاندان تو هستم؛ با آن کس که با شما در

صلح است، آشتی می کنم، و با آن کس که با شما در جنگ است، دشمن هستم؛ من به نهان و آشکار، و ظاهر و باطن شما ایمان دارم؛ نفرین خدا بر دشمنانتان، از پیشینیان و آیندگان؛ و من از آنان به سوی خدای والامرتبه بیزاری می جویم.

ای سرور من، ای ابا محمّد، ای سرور من، ای ابا عبداللّه، امروز روز دوشنبه است، و روز شما دو بزرگوار و به نام شماست، و من در این روز میهمان شما هستم؛ پس پذیرای من باشید و نیکو پذیرایی کنید؛ چه خوشبخت میهمانی است آن کسی که شما دو بزرگوار میزبانش باشید؛ و من در این روز از - . در پناه شما دو بزرگوار. خ ل -

پناهندگان به شما دو بزرگوار هستم، پس مرا پناه دهید؛ به یقین شما مأمور به پذیرایی نمودن و پناه دادن هستید؛ خدا بر شما دو بزرگوار و خاندان پاک شما درود فرستد.

روز سه‌شنبه، که به نام امام علی فرزند حسین، و امام محمد فرزند علی، و امام جعفر فرزند محمد، که درود خدا بر همه آنان باد، است. زیارت آنان، علیهم السلام:

سلام بر شما ای خزانه داران علم خدا، سلام بر شما ای مفسرّان وحی خدا، سلام برشما ای پیشوایان هدایت، سلام بر شما ای نشانه های پارسایی، سلام بر شما ای فرزندان رسول خدا؛ من به حق شما دانا، و به مقام شما بینا، و با دشمنانتان دشمن، و با دوستانتان دوست هستم؛ پدر و مادرم فدایتان، درودهای خدا بر شما باد. خدایا، من آخرین اینان را چنان که اولینشان را دوست داشتم، دوست دارم؛ و از هر صف بندی در برابر ایشان بیزاری می جویم؛ و به جبت و طاغوت و لات و عزّی - که بت‌های روزگار جاهلیت بوده‌اند،- کفر می ورزم؛ ای سروران من، درودهای خدا و رحمت و برکت‌هایش بر شما باد. سلام بر تو ای پیشوای عبادت کنندگان، و زبده جانشینان؛ سلام بر تو ای شکافنده دانش پیامبران؛ سلام بر تو ای راستگوی پذیرفته در گفتار و کردار .

ای سروران من، امروز روز سه شنبه، روز شماست و من در این روز میهمان شما و پناهنده به شما هستم، پس به حق مقام خدا نزد شما و اهل بیت پاکیزه و پاکتان، پذیرای من باشید، و به من پناه دهید.

روز چهارشنبه، که به نام امام موسی فرزند جعفر، و امام علی فرزند موسی، و امام محمد فرزند علی، و امام علی فرزند محمد، که درودهای خدا بر همه آنان باد، است.

زیارت آنان، علیهم السلام:

سلام بر شما ای دوستداران خدا، سلام بر شما ای حجتّ‌های خدا، سلام بر شما ای نور خدا در تاریکی‌های زمین، سلام بر شما، درودهای خدا بر شما و بر خاندان پاکیزه و پاکتان؛ پدر و مادرم فدایتان، به راستی که خدا را خالصانه پرستیدید، و در راه خدا آن چنان که شایسته او بود جهاد نمودید، تا مرگ شما را دربر گرفت؛ پس نفرین خدا بر دشمنان شما، از تمام جنیان و آدمیان؛ من به سوی خدا و به سوی شما از دشمنانتان بیزاری می جویم؛ ای سرور من، ای ابا ابراهیم موسی فرزند جعفر، ای سرور من، ای ابا الحسن علی فرزند موسی، ای سرور من، ای ابا جعفر محمّد فرزند علی، ای سرور من، ای ابا الحسن علی فرزند محمّد، من دل بسته شما هستم، و به نهان و آشکار شما ایمان دارم، در این روز شما، که روز چهارشنبه است، از شما

درخواست پذیرایی دارم، و به شما پناه می جویم، پس به حقّ خاندان پاکیزه و پاکتان، مرا پذیرا باشید و به من پناه دهید.

روز پنج‌شنبه، که به نام امام حسن عسکری فرزند علی، که درود و سلام خدا بر همه آنان باد، است.

سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا و آراسته گشته او، سلام بر تو ای پیشوای مؤمنان، و وارث پیامبران، و برهان محکم پروردگار جهانیان، درود خدا بر تو و اهل بیت پاکیزه و پاکت باد. ای سرور من، ای ابا محمّد حسن فرزند علی، من دل بسته تو و اهل بیت تو هستم، و امروز روز پنجشنبه و روز توست، و من در آن میهمان و پناهنده به تو هستم، پس به حق خاندان پاکیزه و پاکت، به نیکی از من پذیرایی کن و به من پناه ده .

روز جمعه، و آن روز صاحب الزمان صلوات الله علیه، و به نام او است، و آن همان روزی است که حضرت در آن ظهور می... کند؛ خداوند ظهورش را نزدیک سازد.

زیارت آن حضرت، علیه السلام:

سلام بر تو ای حجّت خدا در زمینش، سلام بر تو ای دیده خدا در میان آفریدگانش، سلام بر تو ای نور خدا که رهجویان به آن نور ره می یابند، و به آن نور از مؤمنان اندوه و غم زدوده می شود، سلام بر تو ای پاک نهاد و هراسان، سلام بر تو ای دوستدار خیرخواه، سلام بر تو ای کشتی نجات، سلام بر تو ای چشمه حیات، سلام بر تو، خدا بر تو و بر خاندان پاکیزه و و پاک تو درود فرستد؛ سلام بر تو، خدا در تحقق وعده ای که بر یاری و ظهور امر تو به تو داده است، شتاب فرماید؛ سلام بر تو ای سرور من، من دل بسته تو، و به شأن دنیا و آخرت تو آگاه هستم؛ و به واسطه دوستی تو و خاندان تو، به سوی خدا تقرّب می جویم، و ظهور تو و ظهور حق را به دست تو انتظار می کشم؛ و از خدا درخواست می کنم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستد، و مرا از منتظران تو، و از پیروان و یاوران تو در برابر دشمنانت، و از شهدای در پیشگاه تو، و در شمار شیفتگانت قرار دهد.

ای سرور من، ای صاحب زمان، درودهای خدا بر تو و بر خاندان تو باد؛ امروز روز جمعه و روز توست، روزی که ظهور تو و گشایش کار اهل ایمان به دست تو در آن روز، و کشتن کافران به شمشیر تو امید می رود؛ و من ای سرور من، در این روز میهمان و پناهنده به تو هستم، و تو ای سرور من، بزرگواری از فرزندان بزرگواران، و مأمور به پذیرایی و پناه دادن هستی؛ پس از من پذیرایی کن و به من پناه ده؛ درودهای خدا بر تو و خاندان پاکیزه ات باد.

**[ترجمه]

بیان

قوله المونعه من قولهم أینع الثمر إذا حان قطافه.

ذکر السلام و الصلاه علی النبی و أمیر المؤمنین و الأئمه من ولده علیهم أفضل التحیه و السلام فأول ذلک علی رسول الله صلی

الله علیه و آله

السَّلَامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ وَ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ السَّلَامُ عَلَی أَنْبِیَاءِ اللَّهِ وَ الْمُرْسَلِینَ السَّلَامُ عَلَی حُجَجِ اللَّهِ فِی الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا صِفْوَهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَکْرَمَ الْمُرْسَلِینَ وَ خَاتَمَ النَّبِیِّینَ وَ سَیِّدَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ دَعَوْتَنَا لِتُشْهِدَنَا عَلَی أَنْفُسِنَا أَنَّکَ رَبُّنَا وَ سَیِّدُنَا وَ مَوْلَانَا فَأَجَبْنَاکَ بِالْإِقْرَارِ لَکَ وَ أَشْهَدْتَنَا بِذَلِکَ عَلَی أَنْفُسِنَا فَقُلْتَ فِی کِتَابِکَ الْمُنْزَلِ عَلَی نَبِیِّکَ الْمُرْسَلِ وَ إِذْ أَخَذَ رَبُّکَ مِنْ بَنِی آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّیَّتَهُمْ وَ أَشْهَدَهُمْ علی أَنْفُسِهِمْ أَ لَسْتُ بِرَبِّکُمْ قالُوا بَلی (۱) ثُمَّ أَشْهَدْتَنَا عَلَی أَنْفُسِنَا أَنَّ مُحَمَّداً صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ رَسُولُکَ خَاتَمُ النَّبِیِّینَ وَ سَیِّدُ الْمُرْسَلِینَ وَ إِمَامُ الْمُتَّقِینَ وَ أَنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ سَیِّدَ الْعَرَبِ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ

ص: ۲۱۶

۱- ۱. الأعراف: ۱۷۲.

وَ وَصِيٌّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ثُمَّ أَمَرْتَنَا بِالطَّاعَهِ فَقُلْتَ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِى الْأَمْرِ مِنْكُمْ (۱) فَأَخَذْتَ بِذَلِكَ عَلَيْنَا الْعَهْدَ وَ الْمَوَاثِيقَ لِئَلَّا نَقُولَ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ.

ثُمَّ أَمَرْتَنَا بِالصَّلَاهِ وَ السَّلَام عَلَى مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ حُجَجِكَ عَلَى خَلْقِكَ الْمُبَارَكِينَ الْأَخْيَارِ الْأَئِمَّهِ الْعَادِلِينَ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ الْأَبْرَارِ الَّذِينَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيراً فَدَلَلْتَنَا عَلَى رِضَاكَ مِنَ الْقَوْلِ وَ الْعَمَلِ فِى ذَلِكَ شَرَفاً وَ تَعْظِيماً لِنَبِيِّكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ تَكْرِيماً فَقُلْتَ إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيماً(۲) لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَ سَعْدَيْكَ تَلْبِيَهَ الضَّعِيفِ بَيْنَ يَدَيْكَ تَلْبِيَهَ الْخَائِفِ الْفَقِيرِ إِلَيْكَ سَمِعْنَا لَكَ وَ أَطَعْنَا رَبَّنَا وَ سَيِّدَنَا وَ مَوْلَانَا اللَّهُمَّ اجْعَلْ شَرَائِفَ صَلَوَاتِكَ وَ تَحِيَّاتِكَ وَ رَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ تَحِيَّتِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ إِلَى خَيْرِ خَلْقِكَ وَ صَفِيِّكَ وَ خَلِيلِكَ لِنَفْسِكَ وَ نَجِيِّكَ لِعِلْمِكَ وَ أَمِينِكَ عَلَى سِرِّكَ وَ خَازِنِكَ عَلَى غَيْبِكَ وَ مُؤَدِّى عَهْدِكَ وَ مُنْجِزِ وَعْدِكَ وَ الدَّاعِى إِلَيْكَ وَحْدَكَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ السِّرَاجِ الْمُنِيرِ الطُّهْرِ الطَّاهِرِ الْعَلَمِ الزَّاهِرِ الْمَبْعُوثِ بِالرِّسَالَهِ وَ الْهَادِى مِنَ الضَّلَالَهِ الَّذِى جَعَلْتَهُ رَحْمَهً لِلْعَالَمِينَ وَ نُوراً يَسْتَضِى ءُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ وَ بَشِيراً بِجَزِيلِ ثَوَابِكَ وَ نَذِيراً بِالْأَلِيمِ مِنْ عِقَابِكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِكَ وَ بَلَّغَ رِسَالاتِكَ وَ تَلَا آيَاتِكَ وَ أَمَرَ بِطَاعَتِكَ وَ نَهَى عَنْ مَعْصِيَتِكَ فَبَيَّنَ أَمْرَكَ وَ أَظْهَرَ دِينَكَ وَ أَعْلَى الدَّعْوَهَ لَكَ وَ جَاهَدَ فِى سَبِيلِكَ وَ عَبَدَكَ حَتَّى أَتَاهُ الْيَقِينُ مِنْ قَوْلِكَ.

فَصَلِّ اللَّهُمَّ أَنْتَ عَلَيْهِ كَمَا هَدَيْتَنَا بِهِ مِنَ الضَّلَالاتِ وَ خَلَّصْتَنَا بِهِ مِنَ الْغَمَرَاتِ وَ أَنْقَذْتَنَا بِهِ مِنْ شَفَا جُرُفِ الْهَلَكَاتِ وَ أَدْخَلْتَنَا بِهِ فِى الصَّالِحَاتِ وَ أَعْطَيْتَنَا بِهِ الْحَسَنَاتِ

۱- ۱. النساء: ۵۹.

۲- ۲. الأحزاب: ۵۶.

وَ أَذْهَبْتَ بِهِ عَنَّا السَّيِّئَاتِ وَ رَفَعْتَ لَنَا بِهِ الدَّرَجَاتِ اللَّهُمَّ فَاجْزِهِ عَنَّا أَفْضَلَ وَ أَعْظَمَ وَ أَشْرَفَ جَزَاءِ النَّبِيِّينَ وَ خَيْرَ مَا جَازَيْتَ نَبِيّاً عَنْ أُمَّتِهِ.

اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَيْهِ أَنْتَ وَ مَلَائِكَتُكَ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَاؤُكَ وَ رُسُلُكَ الْمُصْطَفَوْنَ وَ أَوْلِيَاؤُكَ وَ عِبَادُكَ الْمُؤْمِنُونَ وَ أَهْلُ طَاعَتِكَ أَجْمَعُونَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلِ الْأَرَضِينَ اللَّهُمَّ وَ ابْعَثْهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ الَّذِي وَعَدْتَهُ فِي الْمَوْقِفِ الْمَشْهُودِ تُبَيِّضُ بِهِ وَجْهَهُ وَ يَغْبِطُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ مَقَاماً تُفْلِجُ بِهِ حُجَّتَهُ وَ تُقِيلُ بِهِ عَثْرَتَهُ وَ تَقْبَلُ بِهِ شَفَاعَتَهُ وَ تُكْرِمُ بِهِ مُرَافَقَتَهُ وَ تُلْحِقُ بِهِ ذُرِّيَّاتِهِ وَ تُورِدُ عَلَيْهِ عِتْرَتَهُ وَ تُقِرُّ عَيْنَهُ بِشِيعَتِهِ وَ تُعْظِمُ بُرْهَانَهُ وَ تَرْفَعُ شَأْنَهُ وَ تُعْلِي مَكَانَهُ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْهُ أَقْرَبَ النَّبِيِّينَ مِنْكَ مَنْزِلًا وَ أَدْنَاهُمْ مِنْكَ مَحَلًّا وَ أَفْضَلَهُمْ عِنْدَكَ نُزُلًا وَ أَعْظَمَهُمْ لَدَيْكَ حُبّاً وَ شَرَفاً وَ أَعْلَاهُمْ مَكَاناً وَ زُلْفَى وَ أَرْفَعَهُمْ عِنْدَكَ دَرَجَةً وَ غُرَفاً وَ سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ وَ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَ إِمَامَ الْمُتَّقِينَ وَ وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ وَ نَبِيَّ الرَّحْمهِ وَ سَيِّدَ الْأُمَّهِ وَ مِفْتَاحَ الْبَرَكهِ وَ الْمُنْقِذَ مِنَ الْهَلَكهِ وَ رَسُولَ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتَعْمِلْنَا بِطَاعَتِكَ وَ سُنَّتِهِ وَ تَوَفَّنَا عَلَى مِلَّتِهِ وَ ابْعَثْنَا فِي شِيعَتِهِ وَ احْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِ وَ لَا تَحْجُبْنَا عَنْ رُؤْيَتِهِ وَ لَا تَحْرِمْنَا مُرَافَقَتَهُ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَبْعَثُنَا مَعَهُ حَتَّى تُسْكِنَّا غُرَفَهُ وَ تُورِدَنَا حَوْضَهُ وَ تُخَلِّدَنَا فِي جِوَارِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا نُؤْمِنُ بِهِ وَ بِحُبِّهِ فَأَحْيِنَا لِذَلِكَ وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْ مُحَمَّداً عَنَّا أَفْضَلَ التَّحِيَّهِ وَ السَّلَامِ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السلام و الصلاه على أبى الأئمه عليه أفضل السلام و الرحمه

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ النَّبِيِّينَ وَ أَفْضَلَ الْوَصِيِّينَ وَ وَصِيَّ خَيْرِ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الْوَصِيِّ الْمُرْتَضَى الْخَلِيفَهِ الْمُجْتَبَى وَ الدَّاعِي إِلَيْكَ وَ إِلَى دَارِ السَّلَامِ صِدِّيقِكَ الْأَكْبَرِ وَ فَارُوقِكَ بَيْنَ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ نُورِكَ الظَّاهِرِ الْجَمِيلِ وَ لِسَانِكَ النَّاطِقِ بِأَمْرِكَ الْحَقِّ الْمُبِينِ وَ عَيْنِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ وَ يَدِكَ الْعُلْيَا الْيَمِينِ وَ حَبْلِكَ الْمَتِينِ وَ عُرْوَتِكَ الْوُثْقَى وَ كَلِمَتِكَ الْعُلْيَا وَ وَصِيِّ رَسُولِكَ الْمُرْتَضَى وَ عَلَمِ الدِّينِ وَ مَنَارِ الْمُتَّقِينَ وَ خَاتَمِ الْوَصِيِّينَ وَ سَيِّدِ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ بَعْدَ النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ الْأَمِينِ وَ قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ صَلَاهً تَرْفَعُ بِهَا ذِكْرَهُ وَ تُحَسِّنُ بِهَا أَمْرَهُ وَ تُشَرِّفُ بِهَا نَفْسَهُ وَ تُظْهِرُ بِهَا دَعْوَتَهُ وَ تَنْصُرُ بِهَا ذُرِّيَّتَهُ وَ تُفْلِجُ بِهَا حُجَّتَهُ وَ تُعِزُّ بِهَا نَصْرَهُ وَ تُكْرِمُ بِهَا صُحْبَتَهُ سَيِّدِ الْمُؤْمِنِينَ وَ مُعْلِنِ الْحَقِّ بِالْحَقِّ

وَ دَافِعِ (۱)

جُيُوشِ الْأَبَاطِيلِ وَ نَاصِرِ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ اللَّهُمَّ كَمَا اسْتَعْمَلْتَهُ عَلَى خَلْقِكَ فَعَمِلَ فِيهِمْ بِأَمْرِكَ وَ عَدَلَ فِي الرَّعِيَّهِ وَ قَسَّمَ بِالسَّوِيَّهِ وَ جَاهَدَ عَدُوَّ نَبِيِّكَ وَ ذَبَّ عَنْ حَرِيمِ الْإِسْلَامِ وَ حَجَزَ بَيْنَ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ مُسْتَبْصِراً فِي رِضْوَانِكَ دَاعِياً إِلَى إِيمَانِكَ غَيْرَ نَاكِلٍ عَنْ حَزْمٍ وَ لَا مُنْثَنٍ عَنْ عَزْمٍ حَافِظاً لِعَهْدِكَ قَاضِياً بنفاد [بِنَفَاذِ] وَعْدِكَ هَادِياً لِدِينِكَ مُقِرّاً بِرُبُوبِيَّتِكَ وَ مُصَدِّقاً لِرَسُولِكَ وَ مُجَاهِداً فِي سَبِيلِكَ وَ رَاضِياً بِقَوْلِكَ فَهُوَ أَمِينُكَ الْمَأْمُونُ وَ خَازِنُ عِلْمِكَ الْمَكْنُونِ وَ شَاهِدُ(۲)

يَوْمَ الدِّينِ وَ وَلِيُّكَ فِي الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْسَحْ لَهُ فَسْحاً عِنْدَكَ وَ أَعْطِهِ الرِّضَا مِنْ ثَوَابِكَ الْجَزِيلِ وَ عَظِيمِ جَزَائِكَ الْجَلِيلِ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْنَا لَهُ سَامِعِينَ مُطِيعِينَ وَ جُنْداً غَالِبِينَ وَ حِزْباً مُسَلِّمِينَ وَ أَتْبَاعاً مُصَدِّقِينَ وَ شِيعَهً مُتَأَلِّفِينَ وَ صَحْباً مُؤَازِرِينَ وَ أَوْلِيَاءَ مُخْلِصِينَ وَ وُزَرَاءَ مُنَاصِحِينَ وَ رُفَقَاءَ مُصَاحِبِينَ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ اجْزِهِ أَفْضَلَ جَزَاءِ الْمُكْرَمِينَ وَ أَعْطِهِ سُؤْلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ نَاصَحَ لِرَسُولِكَ وَ هَدَى إِلَى سَبِيلِكَ وَ جَاهَدَ حَقَّ الْجِهَادِ وَ دَعَا إِلَى سَبِيلِ الرَّشَادِ وَ قَامَ بِحَقِّكَ فِي خَلْقِكَ وَ صَدَعَ بِأَمْرِكَ وَ أَنَّهُ لَمْ يَجُرْ فِي

۱- ۱. دامغ خ ل ظ.

۲- ۲. مشاهد خ.

حُكْمٍ وَ لَمَا دَخَلَ فِي ظُلْمٍ وَ لَمْ يَسْعَ فِي إِثْمٍ وَ أَنَّهُ أَخُو رَسُولِكَ وَ أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ صَدَّقَهُ بِرِسَالاتِهِ وَ نَصِيرَهُ وَ أَنَّهُ وَصِيُّهُ وَ وَارِثُ عِلْمِهِ وَ مَوْضِعُ سِرِّهِ وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيْهِ وَ أَنَّهُ قَرِينُهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ أَبُو سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْهُ عَنَّا التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُ التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السلام و الصلاه على السيده فاطمه الزهراء الرشيده

السَّلَامُ عَلَى سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ بِنْتِ سَيِّدِ النَّبِيِّينَ وَ أُمِّ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ فَاطِمَهَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ الْأَكْرَمِ وَ شَقِيقَهِ الْبَتُولِ مَرْيَمَ أَطْهَرِ النِّسَاءِ وَ بِنْتِ خَيْرِ الْأَنْبِيَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى السَّيِّدَهِ الْمَفْقُودَهِ الْكَرِيمَهِ الْمَحْمُودَهِ الشَّهِيدَهِ الْعَالِيَهِ الرَّشِيدَهِ أُمِّ الْأَئِمَّهِ وَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْأُمَّهِ بِنْتِ نَبِيِّكَ صَاحِبَهِ وَلِيِّكَ سَيِّدَهِ النِّسَاءِ وَ وَارِثَهِ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَ قَرِينَهِ سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ الْمَعْصُومَهِ مِنْ كُلِّ سُوءٍ صَلَاهً طَيِّبَهً مُبَارَكَهً مَرْفُوعَهً مَذْكُورَهً تَرْفَعُ بِهَا ذِكْرَهَا فِي مَحَلِّ الْأَبْرَارِ الْأَخْيَارِ فِي أَشْرَفِ شَرَفِ النَّبِيِّينَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ فِي الدَّرَجَاتِ الْعُلَى فِي الرَّفِيعِ الْأَعْلَى اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْلِ كَعْبَهَا وَ أَكْرِمْ مَآبَهَا وَ أَجْزِلْ ثَوَابَهَا وَ أَدْنِ مِنْكَ مَجْلِسَهَا وَ شَرِّفْ لَدَيْكَ مَكَانَهَا وَ مَثْوَاهَا وَ انْتَقِمْ لَهَا مِنْ عَدُوِّهَا وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهَا وَ النَّقِمَهَ عَلَى مَنْ غَصَبَهَا وَ خُذْ لَهَا يَا رَبِّ بِحَقِّهَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْهَا مِنَّا التَّحِيَّهَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهَا التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهَا وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلاهُ عَلَى السِّبْطِ الْأَكْبَرِ ابْنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ الْمُطَهَّرِ

السَّلَامُ عَلَى السِّبْطِ التَّقِيِّ الْمُرْتَضَى وَ ابْنِ الْوَصِيِّ الْمَرْضِيِّ الْمَقْتُولِ الْمَسْمُومِ وَ الزَّكِيِّ الْمَظْلُومِ وَ سِبْطِ الرَّسُولِ وَ ابْنِ الْبَتُولِ السَّلَامُ عَلَيْكَ

یَا سَیِّدِی یَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ وَ أَخَا حُجَّتِهِ السَّلَامُ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْإِمَامِ الثِّقَهِ الْمُرْتَضَی وَ دَاعِی الْأُمَّهِ الْمُجْتَبَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ خَلِیفَهِ الصَّادِقِ وَ الْأَمِینِ السَّابِقِ الْعَامِلِ بِالْحَقِّ وَ الْقَائِلِ لِلصِّدْقِ وَ الْإِمَامِ الْمُقَدَّمِ وَ الْوَلِیِّ الْمُکَرَّمِ وَ جوْزِ الْبِلَادِ وَ غَیْثِ الْعِبَادِ أَطْیَبَ وَ أَفْضَلَ وَ أَحْسَنَ وَ أَکْمَلَ وَ أَزْکَی وَ أَنْمَی مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیَائِکَ وَ أَصْفِیَائِکَ وَ أَحِبَّائِکَ صَلَاهً تُبَیِّضُ بِهَا وَجْهَهُ وَ تُطَیِّبُ بِهَا رُوحَهُ وَ تُکْرِمُ بِهَا شَأْنَهُ وَ تُعْلِی بِهَا مَکَانَهُ وَ تُعَظِّمُ بِهَا شَرَفَهُ وَ تُزَیِّنُ بِهَا غُرَفَهُ وَ تُشَرِّفُ بِهَا مَنْزِلَتَهُ فِی دَارِ الْقَرَارِ فِی أَعْلَی عِلِّیِّینَ فِی مَحَلِّ الْأَبْرَارِ مَعَ آبَائِهِ الصَّادِقِینَ الْأَخْیَارِ فَقَدْ عَمِلَ بِطَاعَتِکَ وَ نَهَی عَنْ مَعْصِیَتِکَ وَ فَارَقَ الْغَدْرَ وَ نَهَی عَنِ الشَّرِّ وَ أَحبَّ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَبْعَدَ الْفَاسِقِینَ وَ کَانَ لَهُ أَمَدٌ وَ لَمْ یَکُنْ مَعَهُ أَحَدٌ وَ لَمْ یَتِمَّ لَهُ عَدَدٌ فَلَزِمَ عَنْ أَبِیهِ الْوَصِیَّهَ وَ دَفَعَ عَنِ الْإِسْلَامِ الْبَلِیَّهَ فَلَمَّا خَافَ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ الْفِتَنَ رَکَنَ إِلَی الَّذِی إِلَیْهِ رَکَنَ وَ کَانَ بِمَا أَتَی عَالِماً وَ عَنْ دِینِهِ غَیْرَ نَائِمٍ فَعَبَدَکَ بِالاجْتِهَادِ وَ لَمْ یَقْنَعْ بِالاقْتِصَادِ فَأَثْبَتَ الدِّینَ وَ مَضَی عَلَی الْیَقِینِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْزِهِ عَنَّا أَفْضَلَ جَزَاءِ الصَّادِقِینَ الدُّعَاهِ الْمُجْتَهِدِینَ الْقَادَهِ الْمُعَلِّمِینَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ فِی الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ أَبْلِغْهُمْ عَنَّا السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَیْنَا مِنْهُمُ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَیْهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَی السَّیِّدِ الثَّانِی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام

السَّلَامُ عَلَی السَّیِّدِ(۱)

الشَّهِیدِ وَ السِّبْطِ السَّعِیدِ أَبِی الْأَئِمَّهِ وَ ابْنِ خَیْرِ نِسَاءِ الْأُمَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدِی یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ اللَّهُمَ

۱- ۱. زاد فی هامش طبعه الکمبانیّ[الکریم].

صَلِّ عَلَی الْإِمَامِ الْمَظْلُومِ الْمَقْتُولِ السَّیِّدِ سِبْطِ الرَّسُولِ وَ ابْنِ الْبَتُولِ الْبَشِیرِ النَّذِیرِ ابْنِ الْوَصِیِّ الْوَزِیرِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ الزَّاکِی الْوَلِیِّ سَیِّدِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ إِمَامِ الْهُدَی وَ أَهْلِ السُّنَّهِ الْقَائِدِ الرَّائِدِ وَ الْعَابِدِ الزَّاهِدِ وَ الرَّاشِدِ الْمُجَاهِدِ کَمَا عَمِلَ بِطَاعَتِکَ وَ نَهَی عَنْ مَعْصِیَتِکَ وَ بَالَغَ فِی رِضْوَانِکَ وَ أَقْبَلَ عَلَی إِیمَانِکَ قَاتَلَ فِیکَ عَدُوَّکَ عَلَانِیَهً وَ سِرّاً یَدْعُو الْعِبَادَ إِلَیْکَ وَ یَدُلُّهُمْ عَلَیْکَ قَائِماً بَیْنَ یَدَیْکَ یَهْدِمُ الْجَوْرَ بِالصَّوَابِ وَ یُحْیِی السُّنَّهَ وَ الْکِتَابَ فَعَاشَ فِی رِضْوَانِکَ مَکْدُوداً وَ مَاتَ فِی أَوْلِیَائِکَ مَحْمُوداً وَ مَضَی إِلَیْکَ شَهِیداً لَمْ یَعْصِکَ فِی لَیْلٍ وَ لَا نَهَارٍ وَ جَاهَدَ فِیکَ الْمُنَافِقِینَ وَ الْکُفَّارَ.

فَاجْزِهِ اللَّهُمَّ عَنِ الْإِسْلَامِ وَ أَهْلِهِ خَیْرَ الْجَزَاءِ وَ ضَاعِفْ لِقَاتِلِهِ الْعَذَابَ وَ شَرَّ الْمَأْوَی فَقَدْ قَاتَلَ کَرِیماً وَ قُتِلَ مَظْلُوماً وَ مَضَی مَرْحُوماً یَقُولُ أَنَا ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ وَ ابْنِ مَنْ زَکَّی وَ عَبَدَ فَقَتَلُوهُ بِالْعَمْدِ الْمُتَعَمِّدِ وَ قَاتَلُوهُ عَلَی الْإِیمَانِ وَ أَطَاعُوا فِی قَتْلِهِ الشَّیْطَانَ وَ لَمْ یُرَاقِبُوا فِیهِ الرَّحْمَنَ فَصَلِّ عَلَیْهِ اللَّهُمَّ صَلَوَاتٍ تُشَرِّفُ بِهَا مَقَامَهُ وَ تُضَاعِفُ بِهَا إِکْرَامَهُ وَ تُعَظِّمُ بِهَا أَمْرَهُ وَ تُعَجِّلُ بِهَا نَصْرَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی آلِ مُحَمَّدٍ وَ خُصَّهُ بِأَفْضَلِ قِسَمِ الْفَضَائِلِ وَ بَلِّغْهُ أَشْرَفَ الْمَنَازِلِ وَ أَعْطِهِ شَرَفَ الْمُکَرَّمِینَ وَ ارْفَعْهُ بِرَحْمَتِکَ فِی الْمُقَرَّبِینَ فِی الرَّفِیعِ الْأَعْلَی فِی أَعْلَی عِلِّیِّینَ وَ بَلِّغْهُ الدَّرَجَهَ الْکَبِیرَهَ وَ الْمَنْزِلَهَ الرَّفِیعَهَ(۱) الْخَطِیرَهَ وَ الْمَنْزِلَهَ الْفَضِیلَهَ وَ الْکَرَامَهَ الْجَلِیلَهَ وَ اجْزِهِ عَنَّا خَیْرَ مَا جَازَیْتَ إِمَاماً عَنْ رَعِیَّتِهِ وَ رَسُولًا عَنْ أُمَّتِهِ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا أَفْضَلَ التَّحِیَّهِ وَ السَّلَامِ وَ ارْدُدْ عَلَیْنَا التَّحِیَّهَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَیْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَی سَیِّدِ الْعَابِدِینَ السَّجَادِ ذِی الثَّفِنَاتِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ

السَّلَامُ عَلَی زَیْنِ الْعَابِدِینَ وَ قُرَّهِ عَیْنِ النَّاظِرِینَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ الْإِمَامِ الْمَرْضِیِّ وَ ابْنِ الْأَئِمَّهِ الْمَرْضِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدِی وَ مَوْلَایَ وَ رَحْمَهُ

۱- ۱. و الرفعه الخطیره خ.

اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى إِمَامِ الْعَدْلِ الْأَمِينِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَ وَلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَصِيِّ الْوَصِيِّينَ وَ خَازِنِ وَصَايَا الْمُرْسَلِينَ وَ وَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ حُجَّةِ اللَّهِ الْعُلْيَا وَ مَثَلِ اللَّهِ الْأَعْلَى وَ كَلِمَتِهِ الْوُثْقَى اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ اخْصُصْهُ بَيْنَ أَوْلِيَائِكَ مِنْ شَرَائِفِ صَلَوَاتِكَ وَ كَرَائِمِ تَحِيَّاتِكَ فَقَدْ نَاصَحَ فِي عِبَادِكَ وَ نَصَحَ فِي عِبَادَتِكَ وَ نَصَحَ فِي طَاعَتِكَ وَ سَارَعَ فِي رِضْوَانِكَ وَ انْتَصَبَ لِأَعْدَائِكَ وَ بَشَّرَ أَوْلِيَاءَكَ بِالْعَظِيمِ مِنْ جَزَائِكَ وَ عَبَدَكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ وَ أَطَاعَكَ حَقَّ طَاعَتِكَ وَ قَضَى مَا كَانَ عَلَيْهِ فِي دَوْلَتِهِ حَتَّى انْقَضَتْ دَوْلَتُهُ وَ فَنِيَتْ مُدَّتُهُ وَ أَزِفَتْ مَنِيَّتُهُ وَ كَانَ رَءُوفاً بِشِيعَتِهِ رَحِيماً بِرَعِيَّتِهِ مَفْزَعاً لِأَهْلِ الْهُدَى وَ مُنْقِذاً لَهُمْ مِنْ جَمِيعِ الرَّدَى وَ دَلِيلًا لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ عَلَى الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ عِمَادَ الدِّينِ وَ مَنَارَ الْمُسْلِمِينَ وَ حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْهُ مِنَّا التَّحِيَّةَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُ التَّحِيَّةَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاةُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ عليه السلام

السَّلَامُ عَلَى سَمِيِّ نَبِيِّ الْهُدَى وَ بَاقِرِ عِلْمِ الْوَرَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ وَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ الْبَاقِرِ الطُّهْرِ الطَّاهِرِ فَإِنَّهُ قَدْ أَظْهَرَ الدِّينَ وَ بَرَكَاتِهِ إِظْهَاراً وَ كَانَ لِلْإِسْلَامِ مَنَاراً مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَلِيِّكَ وَ ابْنِ وَلِيِّكَ وَ الصَّادِعِ بِالْحَقِّ وَ النَّاطِقِ بِالصِّدْقِ وَ الْبَاقِرِ لِلدِّينِ بَقْراً وَ النَّاثِرِ الْعِلْمِ نَثْراً لَمْ تَأْخُذْهُ فِيكَ لَوْمَةُ لَائِمٍ وَ كَانَ لِأَمْرِكَ غَيْرَ مُكَاتِمٍ وَ لِعَدُوِّكَ مُرَاغِماً فَقَضَى الْحَقَّ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ وَ أَدَّى الْأَمْرَ الَّذِي صَارَ إِلَيْهِ وَ أَخْرَجَ مَنْ دَخَلَ فِي وَلَايَهِ عِبَادِكَ إِلَى وَلَايَتِكَ وَ أَدْخَلَ مَنْ خَرَجَ عَنْ عِبَادَتِكَ إِلَى عِبَادَهِ غَيْرِكَ فِي عِبَادَتِكَ وَ أَمَرَ بِطَاعَتِكَ وَ نَهَى

۱- ۱. على خلقه خ.

عَنْ مَعْصِيَتِکَ فَأَحْيَا الْقُلُوبَ بِالْهُدَى وَ أَخْرَجَهَا مِنَ الظُّلْمَهِ وَ الْعَمَى حَتَّى انْقَضَتْ دَوْلَتُهُ وَ انْقَطَعَتْ مُدَّتُهُ وَ مَضَى بِدِينِ رَبِّهِ مُجَاهِراً وَ لِلْعِلْمِ فِي خَلْقِهِ بَاقِراً سَمِيِّ جَدِّهِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه و آله وَ شَبِيهِهِ فِي فِعْلِهِ دَوَاءً لِأَهْلِ الِانْتِفَاعِ وَ هُدًى لِمَنْ أَنَابَ وَ أَطَاعَ وَ مَنْهَلًا لِلْوَارِدِ وَ الصَّادِرِ وَ مَطْلَباً لِلْعِلْمِ مِنْهُ يُمْتَارُ اللَّهُمَّ كَمَا جَعَلْتَهُ نُوراً يَسْتَضِي ءُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ وَ إِمَاماً يَهْتَدِي بِهِ الْمُتَّقُونَ حَتَّى أَظْهَرَ دِينَکَ وَ أَعْلَنَ أَمْرَکَ وَ أَعْلَى الدَّعْوَهَ لَکَ وَ نَطَقَ بِأَمْرِکَ وَ دَعَا إِلَى جَنَّتِکَ فَعَزَّ بِهِ وَلِيُّکَ وَ ذَلَّ بِهِ عَدُوُّکَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَنْتَ وَ مَلَائِكَتُکَ وَ أَنْبِيَاؤُکَ وَ رُسُلُکَ وَ أَوْلِيَاؤُکَ وَ عِبَادُکَ مِنْ أَهْلِ طَاعَتِکَ اللَّهُمَّ فَأَعْطِهِ سُؤْلَهُ وَ بَلِّغْهُ أَمَلَهُ وَ شَرِّفْ بُنْيَانَهُ وَ أَعْلِ مَكَانَهُ وَ ارْفَعْ ذِكْرَهُ وَ أَعِزَّ نَصْرَهُ وَ شَرِّفْهُ فِي الشَّرَفِ الْأَعْلَى مَعَ آبَائِهِ الْمُقَرَّبِينَ الْأَخْيَارِ السَّابِقِينَ الْأَبْرَارِ الْمُطَهَّرِينَ الَّذِينَ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ وَ اجْزِهِ عَنِ الْإِسْلَامِ وَ أَهْلِهِ خَيْرَ جَزَاءِ الْمَجْزِيِّينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُ التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ

السَّلَامُ عَلَى الصَّادِقِ بْنِ الصَّادِقِينَ وَ أَبِي الصَّادِقِينَ حُجَّهِ اللَّهِ وَ ابْنِ حُجَّتِهِ عَلَى الْعَالَمِينَ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ خَلِيفَهِ مَنْ مَضَى وَ أَبِي سَادَهِ الْأَوْصِيَاءِ وَ كَنِيِّ سِبْطِ نَبِيِّ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ وَ الرَّاعِي الْمُؤَدِّي وَصِيِّ الْأَوْصِيَاءِ وَ إِمَامِ الْأَتْقِيَاءِ عَلَمِ الدِّينِ النَّاطِقِ بِالْحَقِّ الْيَقِينِ وَ غِيَاثِ الْمُسْلِمِينَ وَ أَبِي الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْإِمَامِ الْعَالِمِ وَ الْقَاضِي الْحَاكِمِ الْعَارِفِ الْمُرْتَضَى وَ الدَّاعِي إِلَى الْهُدَى مَنْ أَطَاعَهُ اهْتَدَى وَ مَنْ صَدَّ عَنْهُ غَوَى اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ كَمَا عَمِلَ بِرِضَاکَ وَ نَصَحَ لِأَوْلِيَائِکَ وَ رَءُوفَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَ غَلُظَ عَلَى الْكَافِرِينَ وَ الْمُنَافِقِينَ وَ عَبَدَکَ حَتَّى أَتَاهُ الْيَقِينُ شَرَعَ فِي أَوْلِيَائِکَ السُّنَنَ

وَ أَظْهَرَ فِيهِمُ الْعِلْمَ وَ أَعْلَنَ وَ عَطَّلَ الْبِدَعَ وَ أَحْيَا الدِّينَ وَ نَفَعَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَ اجْزِهِ عَنَّا أَفْضَلَ الْجَزَاءِ بِمَا أَحْيَا مِنْ سُنَّتِكَ وَ أَقَامَ مِنْ دِينِكَ وَ سَارَعَ إِلَى رِضَاكَ وَ عَمِلَ بِتَقْوَاكَ وَ أَخْرَجَنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ خَيْرَ جَزَاءِ الْمَجْزِيِّينَ وَ أَبْلِغْهُ أَفْضَلَ دَرَجَاتِ الْعُلَى فِي مَقَامِ آبَائِهِ الْأَعْلَى وَ ضَاعِفْ لَهُ الرِّضَا وَ حَيِّهِ مِنَّا بِالتَّحِيَّهِ وَ السَّلَامِ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَى مُوسَى الْأَمِينِ الْعَبْدِ الصَّالِحِ الْمَكِينِ

السَّلَامُ عَلَى سَمِيِّ كَلِيمِ رَبِّ الْعُلَى وَ ابْنِ خَيْرِ الْأَوْصِيَاءِ وَ ابْنِ سَيِّدَهِ النِّسَاءِ وَ وَارِثِ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ السَّلَامُ عَلَى نُورِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ السَّلَامُ عَلَى خَازِنِ عِلْمِ نَبِيِّ الْهُدَى وَ الْمِحْنَهِ الْعُظْمَى الْأَمِينِ الرِّضَا الْمُرْتَضَى وَ أَبِي الْإِمَامِ الرِّضَا مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ خَلِيفَهِ الرَّحْمَنِ وَ إِمَامِ أَهْلِ الْقُرْآنِ وَ صَاحِبِ التَّأْوِيلِ وَ التَّنْزِيلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدِي يَا أَبَا إِبْرَاهِيمَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْوَصِيِّ الْأَمِينِ وَ مِفْتَاحِ بَابِ الدِّينِ وَ الْعَلَمِ الْوَاضِحِ الْمُبِينِ وَ ابْنِ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليهما السلام خَلِيفَهِ اللَّهِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ صَاحِبِ الْعَدْلِ وَ الْحَقِّ الْيَقِينِ وَ خَازِنِ بَقَايَا عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ عَيْبَهِ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ وَ مَعْدِنِ وَحْيِ النَّبِيِّينَ وَ وَارِثِ السَّابِقِينَ وَ

وِعَاءِ مَوَارِيثِ الْأَئِمَّهِ الْمَاضِينَ الْعَالِمِ بِمَا أُنْزِلَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ بِمَا كَانَ أَوْ يَكُونُ إِمَامِ الْهُدَى وَ وَارِثِ مَنْ مَضَى مِنَ الْأَوْلِيَاءِ وَ سَيِّدِ أَهْلِ الدُّنْيَا فَأَظْهَرَ بِهِ دِينَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ وَ بِالْوَصِيِّ مِنْ وُلْدِهِ وَ ذُرِّيَّتِهِ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ

السَّلَامُ عَلَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى سَمِيِّ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ (١) خَلِيفَهِ الرَّحْمَنِ وَ إِمَامِ أَهْلِ الْقُرْآنِ وَ صَاحِبِ التَّأْوِيلِ وَ مَعْدِنِ الْفُرْقَانِ وَ حَامِلِ التَّوْرَاهِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ إِفْنَاءِ(٢) الْخَبِيثَاتِ وَ الْأَبَاطِيلِ وَ الْقَائِلِ الْفَاعِلِ وَ الْحَاكِمِ

١- ١. امام المؤمنين خ.

٢- ٢. مجتنب ظ.

الْعَادِلِ وَ الصَّادِقِ الْبَرِّ وَ الْحَائِزِ الْفَخْرِ جَدُّهُ سَيِّدُ النَّبِيِّينَ وَ أَبُوهُ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ وَ إِلَيْهِ مَآبُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ کَمَا أَکْرَمْتَهُ بِمُحَمَّدٍ رَسُولِکَ وَ جَعَلْتَهُ فِي الْحَقِّ دَلِيلَکَ فَدَعَا إِلَى سَبِيلِکَ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ فَأَکْمِلْ لَهُ الْعَهْدَ وَ تَمِّمْ لَهُ الْوَعْدَ وَ أَيِّدْهُ وَ ذُرِّيَّتَهُ وَ أَوْلِيَاءَهُ بِالنَّصْرِ وَ الْجُنْدِ لِيُخَلِّصَ الدِّينَ بِالْجِدِّ فَيَعْمَلَ فِي ذَلِکَ بِالْجَهْدِ وَ يُصَيِّرَ لَکَ الدِّينَ خَالِصاً وَ الْحَمْدَ تَامّاً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ حَيّاً وَ مَيِّتاً وَ عَجِّلْ فَرَجَنَا بِهِ وَ بِالْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ وَ انْصُرْهُ عَلَى أَهْلِ طَاعَهِ الشَّيْطَانِ وَ أَعْزِزْ بِهِ الْإِيمَانَ وَ أَذْلِلْ بِهِ الشَّيْطَانَ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَى الْإِمَامِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَوَادِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ ابْنِ الْإِمَامِ وَ ابْنِ سَيِّدِ الْأَنَامِ هَادِي الْعِبَادِ وَ شَافِعِ يَوْمِ التَّنَادِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَوَادِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ ابْنَ خَيْرِ الْوَصِيِّينَ وَ سَمِيَّ نَبِيِّ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الْإِمَامَ الْمُجْتَبَى وَ ابْنَ الْخَلِيفَهِ الرِّضَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ فِي الْمَلَإِ الْأَعْلَى وَ بَلِّغْهُ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى وَ اجْزِهِ عَنَّا خَيْرَ جَزَاءِ الْمُحْسِنِينَ وَ شَفِّعْهُ فِينَا يَوْمَ الدِّينِ وَ أَبْلِغْهُ مِنَّا التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُ التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ بَرَکَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِي عليه السلام

السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا سَيِّدِي يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْإِمَامِ ابْنِ مُحَمَّدٍ الْإِمَامِ ابْنِ خَيْرِ الْأَنَامِ وَ ابْنِ الْأَوْصِيَاءِ الْکِرَامِ الدَّالِّ عَلَيْکَ وَ الدَّاعِي إِلَيْکَ الْمُظْهِرِ لِلدِّينِ وَ الْمُنْتَقِمِ مِنَ الظَّالِمِينَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَارِثِ الْأَئِمَّهِ وَ خَازِنِ الْحِکْمَهِ الْعَالِمِ بِالتَّأْوِيلِ ابْنِ سَيِّدِ النَّبِيِّينَ وَ أُمِّهِ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ مِنَ الْمَلَإِ الْأَعْلَى وَ فِي الْآخِرَهِ وَ الْأُولَى.

اللَّهُمَّ کَمَا خَصَصْتَهُ بِجَدِّهِ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَ بِعَلِيٍّ الْمُرْتَضَى وَ بِفَاطِمَهَ

الزَّهْرَاءِ سَيِّدَهِ النِّسَاءِ فَعَظِّمْ دَرَجَتَهُ وَ أَعْلِ مَنْزِلَتَهُ وَ أَكْرِمْ أَوْلِيَاءَهُ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ أَبْلِغْهُ مِنَّا التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُ التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَى الْإِمَامِ الْمُنْتَجَبِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الثِّقَهِ الْمُنْتَخَبِ

السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ التَّقِيُّ وَ ابْنُ الْخَلَفِ الرَّضِيِّ سَمِيُّ سِبْطِ نَبِيِّ الْهُدَى وَ وَارِثُ مَنْ مَضَى مِنَ الْأَوْصِيَاءِ وَ الْمُنْقِذُ مِنَ الرَّدَى السِّرَاجُ الْأَزْهَرُ وَ الْقَمَرُ الْأَنْوَرُ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا سَيِّدِی يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْإِمَامِ الْهَادِی وَ الصَّادِعِ الدَّاعِی الْحَاكِمِ بِالْعَدْلِ وَ الْقَائِمِ بِمَا عَلَى مُحَمَّدٍ أُنْزِلَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ابْنِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ أَعِنْهُ عَلَى مَا اسْتَرْعَيْتَهُ وَ ادْفَعْ عَنْهُ وَ احْفَظْ شِيعَتَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْهُ مِنَّا التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُ التَّحِيَّهَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاهُ عَلَى الْإِمَامِ الْخَلَفِ الْقَائِمِ بِالْحَقِّ ابْنِ أَفْضَلِ السَّلَفِ

السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ فِی عِبَادِهِ وَ خَلِيفَتَهُ فِی بِلَادِهِ وَ نُورَهُ فِی سَمَائِهِ وَ أَرْضِهِ وَ الدَّاعِیَ إِلَى سُنَّتِهِ وَ فَرْضِهِ مُبَدِّلَ الْجَوْرِ عَدْلًا وَ مُفْنِیَ الْكُفَّارِ قَتْلًا وَ دَافِعَ الْبَاطِلِ بِظُهُورِهِ وَ مُظْهِرَ الْحَقِّ بِكَلَامِهِ وَ مُعَيِّشَ الْعِبَادِ بِفِنَائِهِ الْإِمَامَ الْمُنْتَظَرَ وَ الْعَدْلَ الْمُخْتَبَرَ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَهْدِیُّ الثِّقَهُ النَّقِيُّ وَ قَاتِلُ كُلِّ خَبِيثٍ رَدِيٍّ السَّلَامُ عَلَيْکَ مِنْ عَبْدِکَ وَ الْمُنْتَظِرِ لِظُهُورِ عَدْلِکَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلَایَ وَ ابْنَ مَوْلَایَ وَ سَيِّدِی وَ ابْنَ سَادَتِی وَ عَلَى أُولِی عَهْدِکَ وَ الْقُوَّامِ بِالْأَمْرِ مِنْ بَعْدِکَ السَّلَامُ عَلَيْکَ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى الْأَئِمَّهِ أَجْمَعِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى إِمَامِنَا وَ ابْنِ أَئِمَّتِنَا وَ سَيِّدِنَا وَ ابْنِ سَادَتِنَا الْوَصِيِّ الزَّكِيِّ التَّقِيِّ النَّقِيِّ الْإِمَامِ الْبَاقِی ابْنِ الْمَاضِی حُجَّتِکَ فِی الْأَرْضِ عَلَى الْعِبَادِ وَ غَيْبِکَ الْحَافِظِ فِی الْبِلَادِ وَ السَّفِيرِ فِيمَا بَيْنَکَ وَ بَيْنَ خَلْقِکَ وَ الْقَائِمِ فِيهِمْ بِحَقِّکَ أَفْضَلَ

صَلَوَاتِکَ وَ بَارِکْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَيْهِ أَفْضَلَ بَرَكَاتِکَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْهُ الْقَائِمَ الْمُؤَمَّلَ وَ الْعَدْلَ الْمُعَجَّلَ وَ حُفَّهُ بِمَلَائِكَتِکَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَيِّدْهُ مِنْکَ بِرُوحِ الْقُدُسِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ اجْعَلْهُ الدَّاعِيَ إِلَى كِتَابِکَ وَ الْقَائِمَ بِدِينِکَ وَ اسْتَخْلِفْهُ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفْتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِ وَ مَكِّنْ لَهُ دِينَهُ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ لَهُ وَ أَبْدِلْهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمْناً يَعْبُدُکَ لَا يُشْرِکُ بِکَ شَيْئاً وَ انْتَصِرْ بِهِ وَ انْصُرْهُ نَصْراً عَزِيزاً وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحاً مُبِيناً يَسِيراً وَ اجْعَلْ لَهُ مِنْ لَدُنْکَ عَلَى عَدُوِّکَ وَ عَدُوِّهِ سُلْطَاناً نَصِيراً وَ أَظْهِرْ بِهِ دِينَکَ وَ سُنَّةَ نَبِيِّکَ آمِينَ حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَةَ أَحَدٍ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ وَ سَلِّمْ عَلَيْهِ أَفْضَلَ السَّلَامِ وَ أَطْيَبَهُ وَ أَنْمَاهُ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُ التَّحِيَّةَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ عَلَى الْأَئِمَّةِ أَجْمَعِينَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

السَّلَامُ وَ الصَّلَاةُ عَلَى وُلَاةِ عَهْدِ الْحُجَّةِ وَ عَلَى الْأَئِمَّةِ مِنْ وُلْدِهِ وَ الدُّعَاءِ لَهُمْ

السَّلَامُ عَلَى وُلَاةِ عَهْدِهِ وَ عَلَى الْأَئِمَّةِ مِنْ وُلْدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ وَ بَلِّغْهُمْ آمَالَهُمْ وَ زِدْ فِي آجَالِهِمْ وَ أَعِزَّ نَصْرَهُمْ وَ تَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسْنَدْتَ مِنْ أَمْرِکَ إِلَيْهِمْ وَ اجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَاناً وَ عَلَى دِينِکَ أَنْصَاراً فَإِنَّهُمْ مَعَادِنُ كَلِمَاتِکَ وَ خَزَائِنُ عِلْمِکَ وَ أَرْكَانُ تَوْحِيدِکَ وَ دَعَائِمُ دِينِکَ وَ وُلَاةُ أَمْرِکَ وَ خُلَصَاؤُکَ مِنْ عِبَادِکَ وَ صِفْوَتُکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ أَوْلِيَاؤُکَ وَ سَلَائِلُ أَوْلِيَائِکَ وَ صِفْوَةُ أَوْلَادِ أَصْفِيَائِکَ وَ بَلِّغْهُمْ مِنَّا التَّحِيَّةَ وَ السَّلَامَ وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُمُ التَّحِيَّةَ وَ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

**[ترجمه]كلام او كه فرمود: «المونعه»، از عبارت «أينع الثمر» گرفته شده است، و در معناى زمان چيدن ميوه به كار مى‌رود.

ق: ذكر سلام و درود بر پيامبر و اميرالمؤمنين و امامان از فرزندان او، كه بهترين تحيت و سلام بر آنان باد؛ كه نخستين آنها، اختصاص به رسول خدا صلى الله عليه و آله دارد: سلام بر رسول خدا، و بر رسول خدا سلام باد؛ سلام بر پيامبران خدا و فرستادگان؛ سلام بر حجت‌هاى خدا در ميان جهانيان؛ سلام بر تو اى رسول خدا؛ سلام بر تو اى حجت خدا؛ سلام بر تو اى برگزيده خدا؛ سلام بر تو اى محمد فرزند عبدالله؛ سلام بر تو اى بزرگوارترين فرستادگان، و آخرين پيامبران، و پيشواى پيشينيان و آيندگان.

خدايا، تو ما را فراخواندى تا بر خودمان گواهى دهيم كه تو پروردگار و پيشوا و سرور ما هستى، پس با اقرار به تو، دعوت تو را پذيرفتيم، و ما را بر خودمان گواه گرفتى، پس تو در كتابت كه بر پيامبر فرستاده شده‌ات نازل كردى، فرمودى: «و إذ أخذ ربّک من بنى آدم من ظهورهم ذريّتهم و أشهدهم على أنفسهم ألست بربّكم قالوا بلى» - . اعراف/ ۱۷۲ - {و

هنگامى را كه پروردگارت از پشت فرزندان آدم، ذريّه آنان را برگرفت و ايشان را بر خودشان گواه ساخت كه آيا پروردگار شما نيستم؟ گفتند: چرا.}

سپس ما بر خودمان گواه گرفتى كه محمد، كه درودهاى تو بر او باد، فرستاده تو، آخرين پيامبران و پيشواى فرستادگان، و امام پارسايان؛ و على فرزند ابى‌طالب، پيشواى مردمان عرب، اميرالمؤمنين و جانشين فرستاده پروردگار جهانيان است؛ سپس دستور به فرمانبردارى دادى و فرمودى: «يا أيها الذين آمنوا أطيعوا الله و أطيعوا الرسول و أُولى الأمر منكم» - . نساء/ ۵۹ - {اى

کسانی که ایمان آورده اید، خدا را اطاعت کنید و پیامبر و اولیای امر خود را [نیز] اطاعت کنید} و با آن، از ما عهد و پیمان... های استوار گرفتی، تا مبادا بگوییم که ما واقعاً از این در غفلت بودیم!

سپس به ما دستور دادی بر پیامبرت محمد، و بر خاندان او، که حجت‌های تو بر آفریدگانت، و همه آنان مبارک و برگزیده، و امامان دادورز پاک گشته [انتخاب شده] نیک‌کردار، همان کسانی که آلودگی را از آنان زدودی و آنان را پاک و پاکیزه گرداندی، درود و سلام بفرستیم؛ پس به این وسیله ما را از روی شرافت بخشیدن به پیامبرت و بزرگ و گرامی داشتن او، که درود تو بر او باد، به کسب رضایت خودت در گفتار و کردار، راهنمایی کردی، و فرمودی: «إن الله و ملائکته یصلّون علی النبیّ یا أیها الذین آمنوا صلّوا علیه و سلّموا تسلیماً» - . احزاب/ ۵۶ - {خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستند؛ ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستید و به فرمانش بخوبی گردن نهید.} می‌پذیریم ای خدا، می‌پذیریم؛ می‌پذیریم ای خدا، ای پروردگار ما، و گردن می‌نهیم؛ همچون پذیرفتن ناتوانی در پیشگاه تو؛ همچون پذیرفتن بیمناک نیازمند به سوی تو؛ به تو گوش فرا دادیم و اطاعت نمودیم؛ ای پروردگار ما، و پیشوای ما، و سرور ما.

خدایا، باشکوه‌ترین درودها و تحیت‌ها و مهربانی و رحمت و تحیت خودت را بر بنده‌ات محمد، و فرستاده‌ات به سوی بهترین آفریدگانت، و برگزیده‌ات و دوستت برای خودت، و همنوا برای دانشت، و امانتدار برای رازت، و گنجینه‌دار برای نهان خودت، و به جای آورنده پیمانت، و به انجام رساننده وعده‌ات، و دعوت کننده به سوی ذات یکتایی‌ات، آخرین پیامبران، و پیشوای فرستادگان، بشارت دهنده و بیم دهنده، چراغ تابان، پاک پاکیزه، نشانه فروزان، برانگیخته شده به پیام رسانی، و هدایت کننده از گمراهی، همان کسی که او را رحمت برای جهانیان، و نوری که مؤمنان با او روشنی می‌جویند، و بشارت دهنده به بی‌کرانی ثوابت، و بیم دهنده از دردناکی کیفرت قرار داردی، قرار ده.

و گواهی می‌دهم که او به راستی از سوی تو آمده است، و پیام‌های تو را رسانده، و آیه‌های تو را تلاوت نموده، و به اطاعت تو دستور داده، و از نافرمانی تو نهی کرده است؛ پس امر تو را روشنگری نمود، و دین تو را آشکار کرد، و دعوت به سوی تو را برتری بخشید، و در راه تو بسیار کوشید، و به فرموده خودت، تو را پرستید، تا اینکه مرگ او را دربر گرفت.

پس ای خدا، خودت بر او درود فرست، همان گونه که ما را به وسیله او از گمراهی‌ها راهنمایی کردی، و ما را به وسیله او از سختی‌ها رهاندی، و ما را به وسیله او از لب پرتگاه هلاکت نجات دادی، و ما را به وسیله او در نیکی‌ها وارد ساختی، و به ما به وسیله او خوبی‌ها بخشیدی، و به وسیله او بدی‌ها از ما را بردی، و به وسیله او درجه ما را والا گرداندی؛ خدایا، پس از طرف ما برترین و بزرگترین و باشکوه‌ترین پاداش پیامبران، و بهترین پاداشی را که برای پیامبری از امت خودش داده‌ای، به او بده.

خدایا، و تو و فرشتگان نزدیکی‌یافته‌ات، و پیامبران و فرستادگان برگزیده‌ات، و دوستداران و بندگان مؤمن‌ات، و تمام اهل طاعتت، از آسمانیان و زمینیان، بر او درود فرستید؛ خدایا، و او را به جایگاه شایسته‌ای که در موقف حاضر شده وعده داده‌ای، برانگیز؛ تا به این وسیله چهره‌اش را نورانی گردانی، و پیشینیان و پسینیان به آن غبطه خورند؛ جایگاهی که با آن، دلیلش را محکم گردانی، و لغزشش را نادیده بگیری، و شفاعتش را بپذیری، و همنشینانش را با آن گرامی بداری، و فرزندانش را با آن به وی ملحق گردانی، و خانواده‌اش را بر وی وارد نمایی، و چشمش را با شیعیانش روشن گردانی، و برهانش را با عظمت، و منزلتش را رفیع، و مکانش را والا نمایی.

خدایا، پس منزلگاه او را نزدیکترین همه پیامبران به خود، و جایگاهش را نزدیکترین آنان، و محل فرود آمدن او را برترین آنان، و محبت و شکوه او در پیشگاه خودت را بزرگترینشان، و مکان و نزدیکی او را والاترین آنان، و درجه و غرفه‌های او والاترین از میان پیامبران، و او را پیشوای فرستادگان، و آخرین پیامبران، و امام پارسایان، و سرپرست مؤمنان، و پیامبر رحمت، و پیشوای امت، و کلید برکت، و نجات دهنده از هلاکت، و فرستاده پروردگار جهانیان، قرار ده.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و ما در راه فرمانبرداری خودت و پیروی از روش او به کار گیر، و ما را در آیین او بمیران و در میان شیعیان او برانگیز، و در گروه او محشورمان ساز، و از ما دیدار او را مپوشان، و از همنشینی با او محروممان مگردان، و ما را از کسانی که همراه او برانگیخته می‌سازی، قرار ده، تا ما را در غرفه‌های او ساکن کنی، و بر حوض او وارد نمایی، و در کنار او جاودانه سازی .

خدایا، ما به او و به محبت او ایمان می‌آوریم، پس به خاطر آن ما را دوست بدار، و بین ما و او جدایی مینداز، بپذیر ای پروردگار جهانیان؛ خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و از سوی ما بر محمد برترین تحیت و سلام را برسان، و سلام بر او و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر پدر امامان، که برترین سلام و رحمت نثار او باد:

سلام بر تو ای دوستدار خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای میراث‌دار پیامبران، و برترین جانشینان، و جانشین بهترین فرستادگان، سلام بر تو ای مایه عزت مؤمنان، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد.

خدایا، بر علی فرزند ابی‌طالب، آن جانشین پسندیده، و خلیفه برگزیده، و دعوت کننده به سوی تو و سرای سلامتی، بزرگترین انسان راستین، و جدایی کننده از سوی تو بین حلال و حرام، و نور آشکار و زیبای تو، و زبان گویای تو به فرمان حق و روشن تو، و چشم تو بر تمام آفریدگانت، و دست راست و والای تو، و ریسمان محکم تو، و پیوند استوار تو، و برترین کلمه تو، و جانشین پسندیده فرستاده‌ات، و نشانه دین، و روشنی بخش پارسایان، و آخرین جانشینان، و پیشوای مؤمنان، و امام پارسایان، بعد از محمد امین پیامبر، و فرمانده سپاه سفیدپوشان، درود فرست؛ درودی که یادش را با آن بالا ببری، و کارش را با آن نیکو گردانی، و وجودش را با آن ارزش بخشی، و دعوتش را با آن آشکار سازی، و فرزندانش را با آن یاری رسانی، و دلیلش را با آن محکم گردانی، و یاری‌اش را با آن عزتمندانه کنی، و همراهی‌اش را با آن گرامی بداری؛ او که پیشوای مؤمنان، و آشکار کننده حقیقت به وسیله حقیقت، و دور کننده – . هلاک کننده. خ ل ظ –

سپاهیان باطل، و یاور خدا و فرستاده او بود.

خدایا، پس همان گونه که او را برای آفریدگانت به کار گرفتی و او نیز به فرمان تو در میان آنان به خدمت پرداخت، و در میان مردم دادورزی کرد، و حقوق آنان را به صورت برابر تقسیم نمود، و با دشمن پیامبرت پیکار نمود، و از حریم اسلام دفاع کرد، و بین حلال و حرام پرده افکند، در حالی که به رضایت تو آگاه و بصیر بود، و دعوت کننده به سوی ایمان به تو بود، بدون اینکه از اراده‌اش برگردد، و از تصمیم جدی‌اش روی برتابد، و حافظ پیمان تو، و ادا کننده نهایی وعده تو، و هدایتگر به

دین تو، و اقرار کننده به پروردگاری تو، و تصدیق کننده فرستاده تو، و تلاشگر در راه تو، و خشنود به فرمایش تو بود؛ پس او امانتدار معتمد تو، و خزانه‌دار علم پوشیده تو، و شاهد - . مشاهده کننده. خ -

روز پاداش تو، و دوستدار تو در میان جهانیان است.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درووِد فرست، و از پیش خود بر او فراخی قرار ده، و خشنودی از ثواب بی‌کران، و پاداش بزرگ و گرانقدر خودت را به او عطا کن؛ خدایا، ما را گوش به فرمان و فرمانبردار او، و سپاه پیروزمند، و هواداران مسلمان، و پیروان راستین، و رهروان صمیمی، و همراهان یاریگر، و دوستداران وارسته، و همدستان خیرخواه، و یارانی همنشین قرار ده؛ بپذیر ای پروردگار جهانیان؛ خدایا، او را با برترین پاداش بزرگواران پاداش ده؛ و خواسته‌اش را به او عطا کن، ای پروردگار جهانیان.

و گواه باش که او برای پیامبرت خیرخواهی کرد، و به راه تو راهنمایی نمود، و به طرز شایسته تلاش کرد، و به راه راستی و کمال فرا خواند، و با دین راستین تو در میان آفریدگانت به‌پا خاست، و به فرمان تو دستور داد؛ و او در هیچ حکمی ستم ننمود، و در هیچ ظلمی وارد نشد، و به هیچ گناهی دست نگشود؛ و او برادر پیامبر تو بود، و نخستین کسی که به او ایمان آورد، و پیام‌های او را تصدیق کرد و یاری‌اش نمود؛ و او جانشینش بود، و وارث علم او، و محل اسرار او، دوست داشتنی‌ترین مردمان به او؛ و او در دنیا و آخرت همراه او، و پدر حسن و حسین، دو پیشوای جوانان اهل بهشت است.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و از ما به او تحیت و سلام ابلاغ کن، و از او بر ما تحیت و سلام باز گردان؛ و سلام بر او، و رحمت خدا و برکتهایش نثار او باد .

سلام و درود بر بانوی پیشوا، فاطمه زهرا، آن بانوی رشد یافته و راست قامت: سلام بر پیشوای زنان جهان، و دختر پیشوای پیامبران، و مادر امامان پاک، فاطمه بزرگوار، دختر محمد، و خواهر مریمِ بتول، پاکترین زنان، و دختر بهترین پیامبران؛ سلام بر تو، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد.

خدایا، بر بانوی پیشوا و گم شده، بزرگوار ستوده شده، به شهادت رسیده والا مرتبه گشته، رشد یافته، مادر امامان، سرور بانوان امت، دختر پیامبرت، همسر ولیّ‌ات، سرور زنان، و میراث‌دار پیشوای پیامبران، و همراه پیشوای جانشینان، نگاه داشته شده از هر بدی، درود فرست؛ درودی پاک و مبارک، و والا-و به یاد ماندنی، که در سایه آن، نامش را در محل نیکان و برگزیدگان، و در باشکوه‌ترین شکوه پیامبران، و در والاترین جایگاه علیین، در والاترین درجات، و در بلندترین بلندی بالا ببری.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مقام آن بانو را والا، و جایگاهش را گرامی، و ثوابش را فراوان، و محل نشستنش را نزدیک خودت قرار ده؛ و مکان و اقامتگاهش را در پیش خودت با شکوه گردان؛ و برای او از دشمنانش انتقام گیر؛ و عذاب را بر کسی که به او ستم نمود، و کیفر را بر کسی که حق او را غصب کرد، دوچندان کن؛ و حق او را ای پروردگار، بستان؛ که به راستی تو بر هر چیزی توانایی. خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و از سوی ما بر آن

بانو درود ابلاغ کن، و از سوی او بر ما درود باز گردان؛ و سلام بر او، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر نواده بزرگ‌تر پیامبر، فرزند پاک علی امیرالمؤمنین:

سلام بر نواده بزرگ‌تر، مورد اعتماد مرتضی، و فرزند مورد پسند جانشین پیامبر، کشته شده و مسموم گشته، و وارسته ستمدیده، و نواده پیامبر، و فرزند بتول؛ سلام بر تو ای پیشوای من، ای حجت خدا و فرزند و برادر حجت خدا؛ سلام بر حسن فرزند علی، و رحمت و برکت‌های خدا نثار او باد.

خدایا، بر امام مورد اطمینان و پسندیده، و دعوت کننده برگزیده امت، حسن فرزند علی، خلیفه راستین، و امانتدار پیشی گیرنده، عمل کننده به حق، و گوینده به راستی، و امام پیشگام، و سرپرست بزرگوار، باشرافت ترین اهل شهرها، و فریادرس بندگان، درود فرست؛ آن گونه که پاک‌ترین و برترین و نیکوترین و کامل‌ترین و پاکیزه‌ترین و فزاینده‌ترین درودی باشد که بر هر یک از اولیا و برگزیدگان و دوستدارانت فرستاده‌ای؛ درودی باشد که چهره‌اش را با آن نورانی گردانی، و روحش را با آن پاک سازی، و منزلتش را با آن بزرگوارانه نمایی، و جایگاهش را با آن والا کنی، و شکوهش را با آن، با عظمت نمایی، و منزل‌هایش را با آن آراسته سازی، و منزلتش را با آن در سرای جاودان، و در والاترین مرتبه علیین، در جایگاه نیکان، همراه پدران راستین و برگزیده‌اش، با شکوه نمایی؛ که او به راستی به اطاعت تو پرداخت، و از نافرمانی تو نهی نمود، و از نیرنگ دوری گزید، و از بدی باز داشت، و با مؤمنان دوستی ورزید، و از تباهکاران دوری جست، و برای او زمانی معین بود، ولی برایش همتایی نبود، و سنش هنوز کامل نشده بود، که وصیت پدرش را عهده‌دار گشت، و بلا را از اسلام دور نمود.

پس زمانی که از گرفتار آمدن مؤمنان در فتنه بیمناک گشت، به کسی که باید، تکیه کرد، و به آنچه پیش آمده بود، آگاه بود، بدون اینکه از دینش در خواب باشد؛ پس با سختکوشی به عبادت تو پرداخت، و به حد واجب از عبادت بسنده نکرد، و به این ترتیب دین را استوار گرداند، و در حالت یقین از دنیا رفت.

خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و بر او از سوی ما بهترین پاداش انسان‌های راستین، و دعوت کنندگان سختکوش، و رهبران آموزگار، را قرار ده؛ خداوند بر آنان در میان پیشینیان و پسینیان درود فرستد؛ و بر آنان از سوی ما سلام برسان، و بر ما نیز از سوی آنان سلام باز گردان، و سلام بر آنان، و رحمت و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر پیشوای دوم، ابا عبدالله حسین، فرزند علی علیهما السلام:

سلام بر پیشوای - . در حاشیه چاپ کمپانی، «الکریم» {بزرگوار} را به آن افزوده است. - شهید شده، و نواده نیک بخت، پدر امامان بعدی و پسر بهترین زنان امت؛ سلام بر تو ای پیشوای من، ای ابا عبدالله، و رحمت خدا و برکت هایش نثار تو باد؛ خدایا، بر امام مورد ستم واقع شده و کشته شده، و پیشوا و نواده پیامبر، و فرزند بتول، بشارت دهنده و بیم دهنده، فرزند جانشین مشاور، حسین فرزند علی، سرپرست وارسته، پیشوای جوانان اهل بهشت، و امام هدایت و اهل سنت، و رهبر و فرمانروا، و عبادت کننده پارسا، و رشد یافته جهادگر، درود فرست؛ آن گونه که او به طاعت تو پرداخت، و از نافرمانی تو نهی کرد، و در کسب خشنودی تو سختکوشی نمود، و به ایمان به تو شتافت؛

در راه تو، آشکارا و نهانی با دشمنات پیکار کرد؛ بندگانت را به سوی تو فرا می‌خواند، و در حالی که در پیشگاه تو ایستاده بود، به سوی تو راهنمایی می‌کرد؛ ستم را با راستی از بین می‌برد، و سنت و کتاب را زنده می‌ساخت، پس در راه رضایت تو با سختی زندگی کرد، و در میان دوستداران تو به نحو ستوده‌ای در گذشت، و با حالت شهید به سوی تو پر کشید، نه در شب و نه در روز، هرگز تو را نافرمانی نکرد، و در راه تو با منافقان و کافران به پیکار پرداخت.

پس ای خدا، به او از اسلام و مسلمانان، بهترین پاداش را برسان، و عذاب چند برابر، و بدترین بازگشتگاه را برای قاتلانش قرار ده، چرا که او با بزرگواری جنگید، و با مظلومیت به شهادت رسید، و آمرزیده از دنیا رفت؛ می‌گفت: من فرزند رسول خدا، و فرزند کسی که پاکی ورزید و عبادت نمود، هستم؛ پس او را با عمد و اراده جدی کشتند، و بر سر ایمان با او پیکار نمودند، و در کشتن او از شیطان پیروی کردند، و در آن از خدای رحمن ترسی به خود راه ندادند؛ پس ای خدا، بر او درودهایی بفرست که جایگاهش را با آن باشکوه گردانی، و بزرگ داشتن را با آن، در حق او چند برابر کنی، و کارش را با آن با عظمت گردانی، و با آن در یاری او شتاب فرمایی.

خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و او را برای بهترین نوع فضیلت‌ها ویژه گردان، و او را به باشکوه‌ترین منزلگاه‌ها برسان، و شرافت بزرگواران را به او عطا کن، و با رحمت خودت او را در میان نزدیکی یافتگان، در بلندترین والایی، و والاترین درجه علیین بالا ببر؛ و او را به درجه بزرگ، و منزلت بلند - . بلندی درخور. خ -

و درخور، و برترین منزلت، و بزرگواری گرانقدر برسان؛ و بهترین پاداشی را که برای هر امامی از سوی مردمانش، و برای هر پیامبری از سوی امتش قرار داده‌ای، از سوی ما برای او قرار ده؛ و برترین تحیت و سلام را از سوی ما به او برسان، و برای ما از سوی او تحیت و سلام را باز گردان؛ و سلام بر او، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر پیشوای عبادت کنندگان، بسیار سجده کننده دارای پینه‌ها، علی فرزند حسین:

سلام بر زینت عبادت کنندگان، و مایه روشنی چشم بینندگان، علی فرزند حسین، امام مورد پسند، و فرزند امامان مورد رضایت؛ سلام بر تو ای پیشوا و سرور من، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد. خدایا، بر امام دادورز و امانتدار، علی فرزند حسین، امام پرهیزکاران، و سرپرست مؤمنان، و جانشین جانشینان، و خزانه‌دار وصیت‌های فرستادگان، و میراث‌دار دانش‌های پیامبران، و حجت والای خدا، و انسان نمونه خدا، و کلمه استوار او، درود فرست.

خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و او را در میان دوستدارانت به باشکوه‌ترین درودها، و بزرگوارانه‌ترین تحیت‌ها مخصوص گردان؛ که به راستی او در میان بندگانت به نصیحت پرداخت، و در راه عبادت تو خیرخواهی کرد، و در راه کسب رضایت تو شتاب نمود، و در برابر دشمنانت ایستاد، و دوستدارانت را با پاداش بزرگ تو بشارت داد، و به طور شایسته تو را پرستید، و آنچه را که در مکنت او بود، پرداخت، تا اینکه حکومت او سپری شد، و مدت آن به پایان رسید، و به سوی معشوقش شتافت؛ نسبت به پیروانش دلسوز، و به مردمانش مهربان، و برای اهل هدایت پناهگاه، و نجات دهنده آنها از تمام پستی‌ها، و راهنمای مسلمانان، برای حلال و حرام، و ستون دین، و روشنی بخش جامعه مسلمانان، و حجت خدا بر جهانیان بود .

خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و از سوی ما به او درود برسان، و بر ما از سوی او درود و سلام باز گردان، و سلام بر او، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر ابی جعفر، امام محمد باقر، فرزند علی علیهما السلام:

سلام بر کسی که هم نام پیامبر هدایت، و شکافنده دانش‌های مردمان است، همان محمد فرزند علی، پیشوای جانشینان، و میراث‌دار دانش‌های پیامبران؛ سلام بر تو ای سرور من، ای ابا جعفر، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد.

خدایا، بر محمد باقر، آن پاک پاکیزه، درود فرست، که به راستی او دین و برکت‌های آن را به طور کامل آشکار کرد، و مایه روشنی اسلام بود، همان محمد فرزند علی، ولیّ و فرزند ولیّ تو، فرمان دهنده به حق، و گوینده سخن راستین، شکافنده – علم – دین به طور کامل، و پراکنده سازنده علم به طور کامل، که در راه تو سرزنش هیچ ملامتگری او را تحت تأثیر قرار نداد، و هرگز پوشاننده فرمان تو، و آشتی کننده با دشمن تو نبود، پس حقی را که بر عهده او بود به جای آورد، و امری را که به او سپرده شده بود ادا نمود، و کسانی را که در ولایت بندگانت داخل شده بودند، به ولایت تو وارد ساخت؛ و کسانی را که از عبادت تو به سوی عبادت دیگران بیرون شده بودند، در عبادت تو وارد ساخت؛ و به فرمانبردای تو فرمان داد، و از نافرمانی تو نهی کرد، پس دل‌ها را با هدایت، زنده ساخت، و و از تاریکی و نابینایی بیرون آورد، تا اینکه حکومتش سپری شد، و زمان آن به پایان رسید، و به عنوان آشکار کننده دین پروردگارش، و شکافنده دانش در میان مردمانش، در گذشت؛ به اسم جدش رسول خدا صلی الله علیه و آله، و شبیه او در رفتارش، دارویی برای بهره‌مندان، و چراغ هدایتی برای کسی که برگردد و فرمان برد، و آبشخوری برای آینده و رونده، و خاستگاهی برای علم که از او مایه می‌گرفت، بود.

خدایا، همچنان که او را نوری قرار دادی که مؤمنان از آن روشنی می‌جویند، و امامی که پرهیزکاران با او راهنمایی می‌شوند، تا اینکه دین تو را آشکار ساخت، و فرمان تو را علنی نمود، و دعوت به سوی تو را به بالاترین مرتبه خود رساند، و به فرمان تو سخن گفت، و به سوی بهشت تو فرا خواند، پس به این ترتیب دوستدار تو را عزتمند کرد، و دشمن تو را خوار نمود، خدایا، پس تو و فرشتگانت و پیامبرانت و فرستادگانت و دوستدارانت، و بندگان فرمانبردار تو، بر او درود بفرستید.

خدایا، پس درخواستش را به او عطا کن، و او را به آرزویش برسان، و پایگاه او را باشکوه ساز، و مکانش را والا گردان، و یادش را بلند مرتبه گردان، و یاری‌اش را عزّتمند ساز، و او را در شرافتمندی به شرافت بالا برسان، و همراه پدران نزدیکی یافته‌اش، همان برگزیدگان و پیشگامان، و نیکان و پاکان، کسانی که نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می‌شوند، قرار ده؛ و از اسلام و مسلمانان، بهترین پاداش را به او عطا کن، ای رحم کننده‌ترین رحم کنندگان؛ خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و بر او از سوی ما تحیّت و سلام برسان، و از سوی او بر ما تحیّت و سلام باز گردان؛ و سلام بر او، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر امام جعفر، فرزند محمد؛ که درودهای خداوند یکتای یگانه بر او باد.

سلام بر امام راستگو، فرزند امامان راستگو، و پدر امامان راستگو، حجت خدا و فرزند حجت خدا بر جهانیان، امام جعفرصادق

فرزنـد محمـد، خلیفه پیشـینیان، و پدر پیشوای جانشـینان، و لقب گرفته به نواده پیامبر هدایت؛ سـلام بر تو ای سـرور من، ای ابا عبدالله، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد. خدایا، بر امام هدایت یافته، و فرمانروای برپادارنده، جانشـین جانشینان، و امام پارسایـان، نشانه دین، سـخن گوینـده به راستی یقینی، و فریادرس مسـلمانان، و پـدر یتیمان و بینوایان، جعفر فرزندمحمـد، امام دانشـمند، و قاضی حاکم، آگاه مورد پسند، و دعوت کننده به هدایت، که هر کس او را فرمان برد، هدایت شود، و هر کس از او روی برتابد، گمراه گردد، درود فرست.

خدایا، پس همان طور که او برای کسب خشـنودی تو تلاش کرد، و برای دوستدارانت خیرخواهی نمود، به مؤمنین رأفت نمود و بر کافران و منافقان خشم گرفت، و تو را عبادت کرد تا اینکه مرگ او را دربر گرفت، در میان دوسـتدارانت روش‌های نیکو بر جای نهاد، و در میان آنان علم را آشـکار کرد و به بروز رساند، و بدعت‌ها را تعطیل کرد، و دین را زنده و آراسـته ساخت، تو نیز بر او درود فرست .

خـدایا، به خاطر آن مقدار از سـنت‌های تو که زنده ساخت، و آن مقدار از دین تو که برپا داشت، و به سوی کسب رضایت تو شتـافت، و به تقوای تو عمل نمود، و ما را از تاریکی‌ها به سوی نور بیرون آورد، بر او درود فرست، و از سوی ما بهترین پاداش را که برای هر یک از پاداش گیرنـدگان داده می‌شود، به او عطا کن؛ و او را در جایگاه پدران والامرتبه‌اش، به برترین درجات والایی برسان، و خشـنودی از وی را چند برابر کن، و با تحیّت و سلامی از سوی ما بر او تحیت فرست؛ و سلام بر او، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر امام موسی امانتدار، بنده نیک کردار و دارای منزلت:

سلام بر نامیده شده به هم‌سخن پرودگار والامرتبه، و فرزند بهترین جانشینان، و فرزند سرور بانوان، و میراث‌دار دانش پیامبران؛ سلام بر نور خدا در زمین و آسمان، سلام بر خزانه‌دار دانش پیامبر هدایت، و آزمایش بزرگ، امانتدار خشنود پسندیده، و پدر امام رضا، حضـرت موسـی فرزند جعفر، خلیفه خداوند رحمن، و امام اهل قرآن، و دارنده تأویل و تنزیل وحی؛ سـلام بر تو ای سرور من، ای ابا ابراهیم، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد.

خدایا، بر جانشـین امانتدار، و کلید در دین، و نشانه آشـکار روشـنگر، و فرزند فرسـتاده پروردگار جهانیان، موسی فرزند جعفر علیـه السـلام، خلیفه خـدا بر مؤمنـان، دارنـده عـدالت، و حقیقت و یقین، و خزانه‌دار باقیمانـده دانش پیـامبران، و گنجینه دانش مرسـلین، و محل وحی پیامبران، و میراث‌دار پیشـینیان، و محل قرار گرفتن میراث امامان گذشته، آگاه به آنچه از سوی خداوند نـازل شـده است، به آنچه بوده و آنچه خواهـد بود، امـام هـدایت، و میراث‌دار اولیـایی که از دنیـا رفته‌انـد، و پیشوای اهل دنیا، درود فرست، پس دینش را به وسیله او، و جانشینش از میان فرزندان و نسل او، به طور کامل آشکار کن.

سلام و درود بر علی فرزند موسی، امام رضا، که درودهای خداوند بر او باد.

سلام بر امام خشنود و پسندیده، هم نام پیشوای جانشینان، و امام پرهیزکاران، - . امام مؤمنان. خ -

خلیفه خداوند رحمن، و امام اهل قرآن، و دارنده دانش تأویل، و مرکز فرقان، و دربر دارنده تورات و انجیل، و از بین برنده - .

دور کننده. ظ - ناپاکی‌ها و امور باطل، و گوینده عمل کننده، حاکم عدالت پیشه، و راستگوی نیک‌کردار، و دارنده پرافتخار، کسی که جدش پیشوای پیامبران، و پدرش پیشوای جانشینان است، و بازگشت پیشینیان و پسینیان به سوی اوست؛ سلام بر تو ای ابا الحسن، علی فرزند موسی، امام رضا، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد.

خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و همان گونه که او را به سبب فرستاده‌ات محمد، گرامی داشتی، و او را راهنمای خودت در راه حقیقت قرار دادی، و او نیز با حکمت و اندرز نیکو به راه تو فرا خواند، پس تو نیز پیمان را بر او کامل، و وعده را بر او تمام کن، و او را و فرزندان و دوستدارانش را با یاری و یاور، مورد تأیید قرار ده، تا با جدیت دین را آراسته سازد، و در آن با تمام تلاش بکوشد، و و دین را برای تو خالص، و سپاس را تمام گرداند؛ خدایا، بر او در حالت زنده بودن و مرده بودن درود فرست، و در گشایش ما به وسیله او، و به وسیله جانشین بعد از او شتاب کن، و او را در برابر فرمانبرداران از شیطان یاری کن، و ایمان را با او عزّتمند گردان، و شیطان را به وسیله او خوار نما.

سلام و درود بر محمد فرزند علی، امام جواد، درودهای خداوند بر او باد.

سلام بر امامی که فرزند امام، و فرزند پیشوای مردمان، و راهنمای بندگان، و شفاعت کننده در روز ندا دادن همدیگر در قیامت است، محمد فرزند علی، امام جواد؛ سلام بر تو ای فرزند پیشوای فرستادگان، و فرزند بهترین جانشینان، و هم نام پیامبر پروردگار جهانیان، و امام برگزیده، و فرزند خلیفه، حضرت رضا.

خدایا، در منزلگاه والا بر او درود فرست، و او را به درجات والا برسان، و بر او از سوی ما بهترین پاداش نیکوکاران را عطا کن، و او را در روز قیامت شفاعت کننده ما قرار ده، و بر او از سوی ما تحیّت و سلام برسان، و بر ما از سوی و تحیت و سلام باز گردان؛ و سلام بر او، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر علی فرزند محمد، امام هادی علیه السلام:

بر تو ای پیشوای من، ای ابا الحسن علی فرزند محمد، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد؛ خدایا، بر امام فرزند محمد امام، فرزند بهترین مردمان، و فرزند جانشینان بزرگوار، راهنمای بر تو، و دعوت کننده به سوی تو، آشکار کننده دین، و انتقام گیرنده از ستمکاران، علی فرزند محمد، میراث‌دار امامان، و خزانه‌دار حکمت، آگاه به تأویل قرآن، فرزند پیشوای پیامبران، و مادرش سرور بانوان جهانیان، از منزلگاه والا، و در آخرت و دنیا، درود فرست؛ خداوند بر همه آنان درود فرستد.

خدایا، همچنان که او را به خاطر جدش پیامبر برگزیده، و به خاطر علی مرتضی، و فاطمه زهرا، سرور بانوان، ویژه گرداندی، پس درجه او را بزرگ، و منزلت او را والا گردان، و دوستداران او را گرامی دار؛ بپذیر، ای پروردگار جهانیان؛ و به او از سوی ما تحیّت و سلام برسان، و بر ما از سوی او تحیّت و درود باز گردان؛ و سلام بر او، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

سلام و درود بر امام برگزیده، حسن فرزند علی، مورد اعتماد برگزیده:

سلام بر تو ای امام پرهیزکار، و فرزند شایسته پسندیده، هم نام نوه پیامبر هدایت، و میراث‌دار جانشینان گذشته، و نجات دهنده از پستی، چراغ فروزان، و ماه تابان؛ سلام بر تو ای پیشوای من، ای ابا محمد حسن فرزند علی، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو باد.

خدایا، بر امام هدایتگر، حکم کننده و دعوت کننده، و داوری کننده با عدالت، و برپا دارنده آنچه بر محمد نازل شده است، حسن فرزند علی، فرزند پیشوای فرستادگان، درود فرست؛ و او را در آنچه طلب رعایتش را خواسته‌ای، یاری کن، و از او دفاع نما، و شیعیانش را محافظت نما؛ خدایا، بر محمد و بر خاندان محمد درود فرست، و بر او از سوی ما تحیت و درود فرست، و بر ما از سوی او تحیّت و سلام باز گردان؛ و سلام بر او، و درود و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار او باد.

درود و سلام بر امام واپسین، به‌پا خیزنده به حق، فرزند برترین گذشتگان:

سلام بر تو ای حجت خدا در میان بندگانش، و خلیفه او در شهرهایش، و نور او در آسمان و زمینش، و دعوت کننده به سنت و احکام واجب او، دگرگون سازنده ستم به عدالت، و نابود کننده کافران با قتل، و دور کننده باطل با ظهور خود، و آشکار کننده حقیقت با گفتار خودش، و فراهم آورنده امکان زندگی برای بندگان در کنار خود، امام مورد انتظار، و عدالت خبر داده شده؛ سلام بر تو ای امام هدایتگر، مورد اعتماد و وارسته، و به قتل رساننده هر زشت سرشت پست؛ سلام بر تو از سوی بنده‌ات، و منتظر آشکار شدن عدالت تو؛ سلام بر تو ای سرور من و فرزند سرور من، و پیشوای من و فرزند پیشوایان من، و بر هم‌پیمانان با تو، و برپا خاستگان به این کار، بعد از تو؛ سلام بر تو و بر آنان و بر تمام امامان، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار شما باد.

خدایا، بر امام ما و فرزند امامان ما، و بر پیشوای ما و فرزند پیشوایان ما، آن جانشین وارسته، پرهیزکار وارسته، امام بازمانده، فرزند امام پیشین، حجت تو در زمین برای بندگان، و پوشیده و محافظت شده تو در شهرها، و پیک تو در آنچه میان تو و آفریدگانت وجود دارد، و برپا خیزنده در میان آنان با حق، بهترین درودها را بفرست؛ و برترین برکت‌ها را بر آنان و بر او قرار ده.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و او را برپا خیزنده مورد امید، و عدالت پیشی گرفته، قرار ده؛ و او را با فرشتگان نزدیکی‌یافته‌ات بپوشان؛ و او را با روح القدس از سوی خودت مورد تأیید قرار ده، ای پروردگار جهانیان؛ و او را دعوت کننده به کتابت، و برپا دارنده دینت قرار ده؛ و او را در زمین جانشین قرار ده، همان گونه که پیشینیان او را جانشین ساختی؛ و دینی را که برای او پسندیده ای، برای او مستقر ساز؛ و بیمش را به ایمنی دگرگون ساز؛ تا تو را عبادت کند، و چیزی را شریک تو نسازد؛ و او را پیروز گردان و با یاری عزتمندانه یاری‌اش کن؛ و برای او پیروزی آشکار و آسانی قرار ده؛ و از جانب خود برایش در برابر دشمنانت و دشمنان او، تسلطی یاری بخش قرار ده؛ و دینت و سنت پیامبرت را با او آشکار ساز؛ اجابت فرما؛ تا هیچ قسمتی از حقیقت به خاطر ترس از هر یک از آفریدگانت پوشیده نماند؛ و برترین و پاک‌ترین و فزاینده‌ترین سلام را بر او برسان، و بر ما از سوی او تحیت و سلام باز گردان؛ و سلام بر او و بر تمام امامان، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار آنان باد.

سلام و درود بر فرمانـداران دوره حضـرت حجت، و بر امامان از نسل او، و دعوت کنندگان به سوی آنان: سـلام بر فرمانداران دوره او، و بر امامـان از نسـل او؛ خـدایا، بر آنـان درود فرست، و به آرزوهایشـان برسـان، و بر عمرهایشان بیفزا، و یاری‌شان را سرافرازانه سـاز، و آن کـاری را که به آنان واگـذاشتی، برایشان تمام نما، و ما را یاوران آنان، و یاریگران دین خودت قرار ده؛ چرا که آنـان محل قرار گرفتن کلمات تو، و خزانه‌های دانش تو، و پایه‌های یکتایی تو، و سـتون‌های دین تو، و فرمانـداران امر تـو، و وارسـتگان تـو از میـان بنـدگانت، و برگزیـدگان تـو از میـان آفریـدگانت، و دوسـتداران تو و فرزنـدان دوسـتدارانت، و برگزیده‌ترین فرزندان برگزیدگانت، هستند؛ و بر آنان از سوی ما تحیّت و سلام برسان، و بر ما از سوی آنان تحیّت و سلام باز گردان؛ و سلام بر آنان، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار آنان باد.

**[ترجمه]

قوله جوز البلاد أی أشـرف أهل البلاد قال الفیروزآبادی (۱) جوز الشـی ء وسطه و معظمه و الرائد الذی یرسل فی طلب الکلإ و المراد هنا الشفیع.

اعلم أن النسخه کانت سقیمه و کان قد محی و سقط من السلام علی الرضا و الجواد

ص: ۲۲۸

۱- ۱. القاموس ج ۲ ص ۱۷۰.

و الهادی علیهم السلام أشیاء و لعل المراد بولاه عهد القائم خلفاؤه فی زمانه علیه السلام فی أقطار الأرض و الله یعلم.

**[ترجمه]عبارت «جوز البلاد»، یعنی باشرافت‌ترین فرد شهر؛ فیروزآبادی گفته است: - . القاموس ۲: ۱۷۰ -

«جوز الشیء»، یعنی وسط و قسمت بزرگ چیزی؛ «الرائد»، یعنی کسی که به دنبال بدست آوردن جا و مکان فرستاده می‌شود؛ و منظور از آن در اینجا شفاعت کننده است.

بدان که این نسخه نادرست است و به طور قطع، از سلام بر امام رضا و امام جواد و امام هادی علیهم السلام قسمت‌هایی پاک شده و افتاده است؛ و گویا منظور از «ولاه عهد» حضرت قائم علیه السلام، جانشینان او در زمان خود وی در سرتاسر زمین هستند؛ و حقیقت را خدا می‌داند.

**[ترجمه]

«۲»

مصبا، [المصباحین] رُوِیَ عَنْهُمْ علیهم السلام: أَنَّهُ یُصَلِّی الْعَبْدُ فِی یَوْمِ الْجُمُعَهِ ثَمَانَ رَکَعَاتٍ أَرْبَعاً تُهْدَی إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ أَرْبَعاً تُهْدَی إِلَی فَاطِمَهَ علیها السلام وَ یَوْمَ السَّبْتِ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ تُهْدَی إِلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام وَ کَذَلِکَ کُلَّ یَوْمٍ إِلَی وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام إِلَی یَوْمِ الْخَمِیسِ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ تُهْدَی إِلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام ثُمَّ یَوْمَ الْجُمُعَهِ أَیْضاً ثَمَانَ رَکَعَاتٍ أَرْبَعاً تُهْدَی إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ تُهْدَی إِلَی فَاطِمَهَ علیها السلام ثُمَّ یَوْمَ السَّبْتِ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ تُهْدَی إِلَی مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام ثُمَّ کَذَلِکَ إِلَی یَوْمِ الْخَمِیسِ تُهْدَی إِلَی صَاحِبِ الزَّمَانِ علیه السلام الدُّعَاءُ بَیْنَ کُلِّ رَکْعَتَیْنِ مِنْهَا اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْکَ السَّلَامُ وَ إِلَیْکَ یَعُودُ السَّلَامُ حَیِّنَا رَبَّنَا مِنْکَ بِالسَّلَامِ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ الرَّکَعَاتِ هَدِیَّهٌ مِنِّی إِلَی وَلِیِّکَ فُلَانٍ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ بَلِّغْهُ إِیَّاهَا وَ أَعْطِنِی أَفْضَلَ أَمَلِی وَ رَجَائِی فِیکَ وَ فِی رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ فِیهِ ثُمَّ تَدْعُو بِمَا أَحْبَبْتَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (۱).

**[ترجمه]مصباح الطوسی: از معصومین علیهم السلام، روایت شده است که بنده، در روز جمعه هشت رکعت نماز به جای می‌آورد و چهار رکعت آن را به رسول خدا صلی الله علیه و آله، و چهار رکعت را به فاطمه علیها السلام هدیه می‌کند؛ و در روز شنبه، چهار رکعت به جای می‌آورد و به امیرالمؤمنین علیه السلام هدیه می‌کند؛ و همین طور در هر روز به یکی از امامان علیهم السلام هدیه می‌کند، تا روز پنج‌شنبه که چهار رکعت را به امام جعفر فرزند محمد علیهما السلام هدیه میکند؛ سپس در روز جمعه باز هشت رکعت به جای می‌آورد و چهار رکعت را به رسول خدا صلی الله علیه و آله، و چهار رکعت را فاطمه علیها السلام هدیه می‌کند؛ سپس روز شنبه، چهار رکعت به جای می‌آورد و به امام موسی فرزند جعفر علیه السلام هدیه می‌-کند، و همین طور تا روز پنج‌شنبه که به صاحب زمان علیه السلام هدیه می‌کند.

دعای بین هر دو رکعت از آنها این است: خدایا، تو خود سلام هستی، و سلام از توست، و سلام به سوی تو باز می‌گردد؛ پروردگارا، ما را با سلام زنده بدار؛ خدایا، این رکعت‌ها هدیه‌ای از طرف من به دوستدارت، - فلان معصوم - است؛ پس بر محمد و خاندان او درود فرست، و این هدیه را به او برسان، و بهترین آرزو و امیدم در مورد تو، و در مورد پیامبرت، که درود

تو بر او و بر خانـدانش بـاد، و در مورد او را به من عطـا كن. سـپس بـا آنچه كه دوست مى‌دارى، دعا مى كنى؛ إن شاء الله. - . مصباح طوسى: ٢٢٥ -

**[ترجمه]

«٣»

كا، [الكافى] عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زِيَادٍ الْقَنْدِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْقَصِيرِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِى عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّى اخْتَرَعْتُ دُعَاءً قَالَ دَعْنِى مِنِ اخْتِرَاعِكَ إِذَا نَزَلَ بِكَ أَمْرٌ فَافْزَعْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه و آله وَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ تُهْدِيهِمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه و آله قُلْتُ كَيْفَ أَصْنَعُ قَالَ تَغْتَسِلُ وَ تُصَلِّى رَكْعَتَيْنِ تَسْتَفْتِحُ فِيهِمَا اسْتِفْتَاحَ الْفَرِيضَهِ وَ تَشَهَّدُ تَشَهُّدَ الْفَرِيضَهِ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنَ التَّشَهُّدِ وَ سَلَّمْتَ قُلْتَ اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ وَ إِلَيْكَ يَرْجِعُ السَّلَامُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ مِنِّى السَّلَامَ وَ أَرْوَاحَ الْأَئِمَّهِ الصَّادِقِينَ سَلَامِى وَ ارْدُدْ عَلَيَّ مِنْهُمُ السَّلَامَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ إِنَّ هَاتَيْنِ

ص: ٢٢٩

١- ١. مصباح الطوسىّ ص ٢٢٥.

الرَّكْعَتَيْنِ هَدِيَّهٌ مِنِّی إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَأَثِبْنِی عَلَیْهِمَا مَا أَمَّلْتُ وَ رَجَوْتُ فِیکَ وَ فِی رَسُولِکَ یَا وَلِیَّ الْمُؤْمِنِینَ ثُمَّ تَخِرُّ سَاجِداً وَ تَقُولُ یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ یَا حَیّاً لَا یَمُوتُ یَا حَیُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ یَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِکْرَامِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ أَرْبَعِینَ مَرَّهً ثُمَّ ضَعْ خَدَّکَ الْأَیْسَرَ فَتَقُولُهَا أَرْبَعِینَ مَرَّهً ثُمَّ ضَعْ خَدَّکَ الْأَیْمَنَ فَتَقُولُهَا أَرْبَعِینَ مَرَّهً ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَکَ وَ تَمُدُّ یَدَکَ فَتَقُولُ أَرْبَعِینَ مَرَّهً ثُمَّ تَرُدُّ یَدَکَ إِلَی رَقَبَتِکَ وَ تَلُوذُ بِسَبَّابَتِکَ وَ تَقُولُ ذَلِکَ أَرْبَعِینَ مَرَّهً ثُمَّ خُذْ لِحْیَتَکَ بید [بِیَدِکَ] الْیُسْرَی وَ ابْکِ أَوْ تَبَاکَ وَ قُلْ یَا مُحَمَّدُ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَشْکُو إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکَ حَاجَتِی وَ أَشْکُو إِلَی أَهْلِ بَیْتِکَ الرَّاشِدِینَ حَاجَتِی وَ بِکُمْ أَتَوَجَّهُ إِلَی اللَّهِ فِی حَاجَتِی ثُمَّ تَسْجُدُ وَ تَقُولُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ حَتَّی یَنْقَطِعَ نَفَسُکَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بِی کَذَا وَ کَذَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَأَنَا الضَّامِنُ عَلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ لَا تَبْرَحَ حَتَّی تُقْضَی حَاجَتُکَ (۱).

ص: ۲۳۰

۱- ۱. الکافی ج ۳ ص ۴۷۶.

**[ترجمه]الکافی: علی فرزند ابراهیم از احمد فرزند ابی عبدالله، از زیاد قندی، از عبدالرحیم قصیر نقل کرده و گفته است: بر امام صادق علیه السلام وارد شدم و گفتم: فدایت شوم؛ دعایی اختراع کرده‌ام؛ فرمود: اختراعت را فرو گذار؛ اگر برایت اتفاقی پیش آمد، به رسول خدا صلی الله علیه و آله پناه ببر؛ دو رکعت نماز بخوان که آنها را به رسول خدا صلی الله علیه و آله هدیه می کنی؛ گفتم: چگونه این کار را انجام دهم؟ فرمود: غسل می کنی و دو رکعت نماز به جای می‌آوری که در آن، به گونه نماز واجب شروع می کنی و تشهد نماز واجب را می گویی؛ هنگامی که از تشهد فارغ شدی و سلام دادی، بگو:

خدایا، تو خود سلام هستی، و سلام از توست، و سلام به سوی تو باز می گردد؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر روح محمد، و روح امامان راستین سلام مرا برسان، و بر من از سوی آنان سلام تحیت باز گردان؛ و سلام بر آنان، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار آنان باد؛ خدایا، این دو رکعت نماز، هدیه‌ای از سوی من به رسول خدا صلی الله علیه و آله است؛ پس ای سرپرست مؤمنان، آن مقدار ثوابی را که در تو و فرستاده‌ات آرزو کرده و امید بسته‌ام، به خاطر این دو رکعت به من عطا کن.

سپس گونه خود را بر خاک می گذاری و چهل مرتبه می گویی: ای زنده ای پاینده، ای زنده‌ای که نمی‌میرد، ای زنده‌ای که هیچ خدایی جز تو نیست، ای دارنده شکوه و بزرگواری، ای رحم کننده‌ترین رحم کنندگان. سپس گونه چپ خود را بر خاک گذاشته و همین را چهل مرتبه می گویی؛ سپس گونه راست خود را بر خاک گذاشته و همین را چهل مرتبه می گویی؛ سپس سرت را بلند کرده و دستانت را دراز می کنی و همین را چهل مرتبه می گویی؛ سپس دستها را بر گردنت می گذاری و با انگشت سبابه خودت پناه می‌جویی و آن را چهل مرتبه می گویی.

سپس محاسنت را با دست چپ بگیر و گریه کن، یا حالت گریه به خود بگیر و بگو: ای محمد، ای فرستاده خدا، نیازم را به سوی خدا و به سوی تو به می‌آورم؛ و نیازم را به سوی اهل بیت کمال یافته تو می‌آورم؛ و در نیازم به واسطه شما به خدا روی می‌آورم.

سپس به سجده رفته و می گویی: یا الله، یا الله، - تا اینکه نفست بریده گردد، - بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و در مورد من چنین و چنان کن. امام صادق علیه السلام فرمود: من بر خداوند عز و جل ضامنم که تا نیازت را برآورده نکرده است، تو را برنگرداند. - . الکافی۳: ۴۷۶ -

**[ترجمه]

باب ۱۰ کتابه الرقاع للحوائج إلی الأئمه صلوات الله علیهم و التوسل و الاستشفاع بهم فی روضاتهم المقدسه و غیرها

الأخبار

«۱»

صبا، [مصباح الزائر] عن محمد بن عبد الله بن المطلب الشیبانی قال: سمعت أبا العباس بن کشمرد فی داره ببغداد و سأله شیخنا

أبو على محمـد بن همام بن سـهيل الكاتب ره أن يذكر لنا حاله إذ كان عند الهجرى بالأنبار(۱) حدثنا أبو العباس أنه كان ممن أسـر بالهيت مع أبى الهيجاء بن حمدان قال و كان أبو طاهر سـليمان مكرما لأبى الهيجاء برا به و كان يسـتدعيه إلى طعامه فيأكل معه و يستدعيه أيضا بالليل للحـديث معه فلما كان ذات ليله سألت أبا الهيجاء أن يجرى ذكرى عنـد سـليمان بن الحسن و يسأله إطلاقى فأجـابنى إلى ذلـك و مضـى إلى أبى طـاهر فى تلك الليله على رسـمه و عاد من عنـده و لم يأتنى و كان من عادته أن يغشانى و رفيقى فى كل ليله عنـد عوده من عنـد سـليمان فتسـكن نفوسـنا و يعرفنا أخبار الـدنيا فلما لم يعاودنا فى تلك الليله مع سؤالى إياه الخطاب فى أمرى اسـتوحشت لـذلك فصـرت إليه إلى منزله المرسوم به و كان أبو الهيجاء مبرزا فى دينه مخلصا فى ولاـيه سـادته متوفرا على إخوانه فلما وقع طرفه على بكى بكاء شديـدا و قال و الله يا أبا العباس لقـد تمنيت أن مرضت سـنه و لم أجر ذكرك قلت و لم قـال لأـنى ذكرتـك له اشـتد غضـبه و غيظه و حلف بالـذى يحلف بمثله ليأمرن بضـرب رقبتك غـدا عند طلوع

ص: ۲۳۱

۱- ۱. بالاحساء خ ل.

الشمس و لقد اجتهدت و الله فی إزاله ما عنده بکل حیله و أوردت علیه کل لطیفه و هو مصر علی قوله و أعاد یمینه بما خبرتک عنه.

قال ثم جعل أبو الهیجاء یطیب نفسی و قال یا أخی لو لا أنی ظننت أن لک وصیه أو حالا تحتاج إلی ذکرها لطویت عنک ما أطلعتک علیه من نیته و سترت ما أخبرتک به عنه و مع هذا فثق بالله تعالی و ارجع فیما یهمک من هذه الحاله الغلیظه إلیه فإنه جل ذکره یُجِیرُ وَ لا یُجارُ عَلَیْهِ و توجه إلی الله تعالی بالعده و الذخیره للشدائد و الأمور العظیمه بمحمد و علی و آلهما الأئمه الهادین صلوات الله علیهم أجمعین قال أبو العباس فانصرفت إلی موضعی الذی أنزلت فیه فی حاله عظیمه من الإیاس من الحیاه و استشعار الهلکه فاغتسلت و لبست ثیابا جعلتها کفنی و أقبلت علی القبله فجعلت أصلی و أناجی إلی ربی و أتضرع إلیه و أعترف له بذنوبی و أتوب منها ذنبا ذنبا و توجهت إلی الله تعالی بمحمد و علی و فاطمه و الحسن و الحسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و الحسن و الحجه لله فی أرضه المأمول لإحیاء دینه صلوات الله علیه و علیهم أجمعین قال و لم أزل فی المحراب قائما أتضرع إلی أمیر المؤمنین علیه السلام و أستغیث به و أقول یا أمیر المؤمنین أتوجه بک إلی الله تعالی ربی و ربک فیما دهمنی و أظلنی و لم أزل أقول هذا و شبهه من الکلام إلی أن انتصف اللیل و جاء وقت الصلاه و الدعاء و أنا أستغیث إلی الله و أتوسل إلیه بأمیر المؤمنین صلوات الله علیه إذ نعست عینی فرقدت فرأیت أمیر المؤمنین علیه السلام فقال لی یا ابن کشمرد قلت لبیک یا أمیر المؤمنین فقال ما لی أراک علی هذه الحاله فقلت یا مولای أ ما یحق لمن یقتل صباح هذه اللیله غریبا عن أهله و ولده بغیر وصیه یسندها إلی متکفل بها أن یشتد قلقه و جزعه فقال تحول کفایه الله و دفاعه بینک و بین الذی توعدک فیما أرصدک به من سطواته اکتب:

بسم الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل فلان بن فلان إلى المولى الجليل الذى لا إِلهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ و سلام على آل يس و محمد و على و فاطمه و الحسن و الحسين و على و محمد و جعفر و موسى و على و محمد و على و الحسن و حجتك يا رب على خلقك اللهم إنى لمسلم و إنى أشهد أنك الله إلهى و إله الأولين و الآخرين لا إله غيرك و أتوجه إليك بحق هذه الأسماء التى إذا دعيت بها أجبت و إذا سئلت بها أعطيت لما صليت عليهم و هونت على خروجى و كنت لى قبل ذلك عياذا(۱)

و مجيرا ممن أراد أن يفرط على أو يطغى و اقرأ سوره يس و ادع بعدها بما أحببت يسمع الله منك و يجب و يكشف همك و كربك ثم قال لى مولاى اجعل الرقعه فى كتله من طين و ارم بها فى البحر فقلت يا مولاى البحر بعيد منى و أنا محبوس ممنوع من التصرف فيما ألتمس فقال ارم بها فى البئر و فيما دنا منك من منابع الماء قال ابن كشمرد فانتبهت و قمت ففعلت ما أمرنى به أمير المؤمنين عليه السلام و أنا مع ذلك قلق غير ساكن النفس لعظيم الجرم و ضعف اليقين من الآدميين فلما أصبحنا و طلعت الشمس استدعيت فلم أشك أن ذلك لما وعدت به من القتل فلما دخلت على أبى طاهر و هو جالس فى صدر مجلس كبير على كرسى و عن يمينه رجلان على كرسيين و على يساره أبو الهيجاء على كرسى و إذا كرسى آخر إلى جانب أبى الهيجاء ليس عليه أحد فلما بصر بى أبو طاهر استدنانى حتى وصلت إلى الكرسى فأمرنى بالجلوس عليه فقلت فى نفسى ليس عقيب هذا إلا خير ثم أقبل على فقال قد كنا عزمنا فى أمرك على ما بلغك ثم رأينا بعد ذلك أن نفرج عنك و أن نخيرك أحد أمرين إما أن تجلس (۲) فنحسن إليك و إما أن تنصرف إلى عيالك فنحسن إجازتك فقلت له فى المقام عند السيد النفع و الشرف و فى الانصراف

۱- ۱. غياثا خ ل.

۲- ۲. تخدمنا خ ل.

إلی عیالی و والدتی عجوز کبیره الثواب و الأجر فقال افعل ما شئت فالأمر مردود إلیك.

فخرجت منصرفا من بین یدیه فنادانی فرددت إلیه فقال لی من تکون من علی بن أبی طالب فقلت لست نسیبا له و لکنی ولیه فقال تمسك بولایته فهو أمرنا بإطلاقك و الإفراج عنك فلم یمکنا المخالفه لأمره ثم أمسك فجهزت و أصحبنی من أوصلنی مکرما إلی مأمنی فلك الحمد(۱).

**[ترجمه]مصباح الزائر: ابوالعباس بن کشمرد نقل کرد که او از کسانی بود که در هیت به همراه ابی‌الهیجاء پسر حمدان، اسیر شد. گفت: ابو طاهر سلیمان نسبت به ابی‌الهیجاء بزرگوار و خوش خدمت بود و او را دعوت می‌کرد تا باهم غذا بخورند؛ همچنین برای گفت و گو در شب او را دعوت می‌نمود.

در یکی از شب‌ها از ابی‌الهیجاء خواستم پیش سلیمان پسر حسن، حال مرا بیان کند و آزادی مرا از او بخواهد. او درخواست مرا پذیرفت و در همان شب، طبق عادتی که داشت، پیش ابوطاهر رفت و پس از برگشتن پیش من نیامد. و از عادت او این بود که نزد من می‌آمد، و در هر شب بعد از برگشتن از نزد سلیمان، همنشین من می‌شد، به این ترتیب، دلمان آرام می‌گرفت، و خبرهای دنیا را برایمان می‌گفت. به خاطر همین، وقتی آن شب، که از او خواسته بودم در مورد مسئله من با او صحبت کند، پیش ما باز نگشت، وحشت زده شدم و به سوی منزلش که معمولاً آنجا بود، روانه شدم.

ابوالهیجاء که در دینداری آدمی برجسته، و نسبت به ولایت پیشوایانش دارای اخلاص، و نسبت به برادرانش گشاده دست بود، وقتی نگاهش به من افتاد، به شدت گریه کرد و گفت: ای اباالعباس، به خدا سوگند آرزو می‌کردم یک سال بیمار می... شدم ولی مسئله تو را مطرح نمی‌کردم. گفتم: برای چه؟ گفت: برای اینکه وقتی اسم تو را بردم، به شدت خشمگین و برافروخته شد و به کسی که به مثل او قسم یاد می‌شود، قسم خورد که قطعاً فردا هنگام طلوع آفتاب دستور به زدن گردن تو می‌دهد. به خدا سوگند، با هر ترفندی در از بین بردن آنچه در ذهن او بود، کوشیدم و هرچه نرم گفتاری بود، برایش آوردم ولی او بر گفته خودش پافشاری کرد و سوگندی را که برایت گفتم، دوباره بر زبان آورد.

گفت: سپس ابوالهیجاء شروع به دلجویی از من کرد و گفت: ای برادر من، اگر گمان نمی‌کردم وصیتی داشته باشی یا مسئله... ای باشد که نیاز به گفتنش داشته باشی، مطمئناً این را به تو نمی‌گفتم، و تو را از آنچه در سر دارد، آگاه نمی‌کردم و این خبرهایی را که به تو دادم، از تو مخفی می‌نمودم. ولی با این حال، باز به خداوند والامرتبه امیدوار باش، و در آنچه از این حالت تنگنایی برایت پیش آمده و تو را اندوهناک می‌سازد، به سوی او باز گرد، چرا که او پناه دهنده است، بدون اینکه کسی بر او پناه دهد؛ و به خداوند والامرتبه و به محمد و علی و خاندان آن دو، همان امامان هدایتگر، که درود خداوند بر تمامی آنان باد، در حالی که آنان را توانا و ذخیره‌ای برای گرفتاری‌ها و کارهای بزرگ بدانی، روی آور.

ابوالعباس گفت: به محل خودم برگشتم، به طوری که حالت خاص نومیدی از زندگی و احساس نابودی برایم پیش آمد و سپس غسل نمودم و لباسی پوشیدم و آن را به منزله کفن خودم قرار دادم و رو به قبله نمودم و شروع به نماز خواندن و مناجات با پروردگارم، و زاری به سوی او، و اعتراف به گناهانم در برابر او، و بازگشتن از یکایک آنها کردم؛ واز طریق واسطه قرار دادن محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و

حجت خدا در زمینش، همان کسی که برای زنده کردن دینش مورد امیدواری است، که درود خدا بر او و بر تمام آنان باد، به خدا روی کردم. گفت: همچنان در محراب ایستاده بودم و به سوی امیرالمؤمنین زاری می‌کردم و از او یاری می‌جستم و می‌گفتم: ای امیرالمؤمنین، در آنچه مرا وحشت زده و دل‌نگران کرده است، از طریق تو به خداوند والامرتبه که پروردگار من و پروردگار توست، روی می‌آورم .

و همچنان این کلام و مانند آن را می‌گفتم که شب به نیمه رسید و زمان نماز و دعا فرا رسید و من از خداوند، کمک می‌خواستم و از طریق امیرالمؤمنین، که درودهای خداوند بر او باد، به خداوند متوسل می‌شدم؛ تا اینکه خواب سبکی به چشمم آمد و من به خواب رفتم. در خواب امیرالمؤمنین علیه السلام را دیدم که به من فرمود: ای پسر کشمرد! گفتم: بلی، ای امیرالمؤمنین؛ فرمود: به خاطر چه چیزی تو را در این حالت می‌بینم؟ گفتم: آیا برای کسی که فردای همین شب و با حالت دوری از خانواده و فرزندانش، و بدون وصیتی که آن را به کسی که عهده دار آن شود، بسپارد، کشته می‌شود، سزاوار نیست که نگرانی و زاری‌اش این گونه شدید شده باشد؟ فرمود: کفایت خدا و نگاه داشتن او، میان تو و کسی که تو را تهدید کرده است، در کیفرهایی که برای تو در کمین گرفته است، فاصله می‌اندازد. بنویس:

به نام خداوند بخشایشگر مهربان؛ از سوی بنده خوار – فلانی فرزند فلانی – به سرور بزرگواری که هیچ خدایی جز او، زنده و پاینده، وجود ندارد؛ و سلام بر آل یاسین، و محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و حجت تو بر آفریدگانت ای پروردگار؛ خدایا، همانا من مسلمان هستم، و همانا گواهی می‌دهم که تو خداوند و معبود من، و معبود پیشینیان و پسینیان هستی، هیچ خدایی جز تو وجود ندارد؛ و به حق این اسم‌هایی که اگر با آنها دعا شوی، اجابت می‌کنی، و اگر با آنها خوانده شوی، عطا می‌کنی، به تو روی می‌کنم، تا اینکه بر آنان درود فرستی، و بیرون آمدن مرا آسان نمایی، و تو قبل از این پناه و امان دهنده من بوده ای، در برابر کسی که بخواهد بر من آسیبی برساند، یا آن که سرکشی کند.

و سوره یس را بخوان و بعد از آن، به دلخواه خودت دعا کن، که خداوند از تو می‌شنود و اجابت می‌فرماید، و اندوه و گرفتاری تو را برطرف می‌نماید. سپس سرورم به من فرمود: این نامه را در تکه‌ای گِل قرار بده و آن را در دریا بینداز. گفتم: ای سرور من، دریا از من دور است و من زندانی‌ام و از تصرف در آنچه می‌خواهم، بازداشته شده‌ام؛ فرمود: آن را در چاه، و در هر منبع آبی که نزدیک تو باشد، بینداز .

پسر کشمرد گفت: بعد از این به هوش آمدم و برخاستم و دستوری را که امیرالمؤمنین علیه السلام به من فرموده بود، انجام دادم؛ ولی با این حال، به خاطر بزرگی گناه و ضعیف بودن یقینی که معمولاً در آدمی‌زاد هست، باز نگران بودم و در وجودم آرامش نداشتم. وقتی به صبح رسیدیم و آفتاب طلوع کرد، من فرا خوانده شدم و تردید نداشتم که این، به خاطر وعده قتلی است که به من داده شده بود. وقتی بر ابی‌طاهر وارد شدم، او روی یک صندلی در قسمت بالای یک مجلس بزرگ نشسته بود و در سمت راست او، دو نفر بر روی صندلی، و در سمت چپ او ابوالهیجاء بر روی یک صندلی نشسته بودند و یک صندلی دیگر در کنار ابوالهیجاء بود که کسی بر روی آن نبود.

وقتی ابوطاهر مرا دید، به نزد خود فرا خواند، تا اینکه به نزدیک صندلی رسیدم. سپس به من دستور داد بر آن بنشینم. در دل

خودم گفتم: عـاقبت این کـار چیزی جز خیر نیست. سـپس رو به من کرد و گفت: در باره تو تصـمیم جـدی بر چیزی که به تو رسـید، گرفته بودیم؛ ولی بعد از آن، این‌گونه دیدیم که بر تو گشایش قرار دهیم، و تو را بین دو چیز مخیّر نماییم؛ یا بنشینی - به ما خدمت کنی. خ ل - .

و بر تو نیکی کرده باشیم؛ و یا به سوی خانواده‌ات روانه شوی و اجازه نیکو به تو داده باشیم. به او گفتم: در ماندن پیش پیشوا، سود و بزرگی هست، و در بازگشـتن به سوی خـانواده‌ام و مـادر سالخورده‌ام، ثواب و پاداش بزرگ وجود دارد. گفت: هر چه را می‌خواهی انجام ده که این مسئله به تو واگذار شده است.

پس، از پیشگاه او روی گردانده و بیرون آمدم؛ سپس مرا صدا زد، و من به سوی او باز گشتم؛ به من گفت: یا علی فرزند ابی... طـالب چه نسـبتی داری؟ گفتم: نسبتی با او نـدارم، ولی دوسـتدار او هسـتم. گفت: به دوسـتداری او پایبنـد باش که او دسـتور آزادی و گشایش تو را به ما داد، و ما نتوانستیم از دسـتور او سـرپیچی کنیم؛ باز پایبنـد باش. پس از این، آماده شـدم و کسانی بزرگوارانه مرا تا رسیدن به محل خودم همراهی نمودند؛ پس سپاس باد تو را. - . مصباح الزائر: ۲۷۲-۲۷۳ -

**[ترجمه]

«۲»

کف، المصباح للکفعمی من رقاع الاستغاثات فی الأمور المخوفات القصه الکشمردیه تکتب الحمد و آیه الکرسی و آیه العرش ثم تکتب بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ من العبـد الـذلیل أقول و ساقهـا إلی قوله أو یطغی ثم قـال ثم تـدعو بمـا تختار و تکتب هـذه القصه فی قرطـاس ثم تضع فی بنـدقه طین طـاهر نظیف ثم تقرأ علیها سوره یس ثم ترمی فی بئر عمیقه أو نهر أو عین ماء عمیقه تنجح إن شاء الله تعالی.

ثم قـال و منها اسـتغاثه إلی المهـدی علیه السـلام تکتب ما سـنذکره فی رقعه و تطرحها علی قبر من قبور الأئمه علیهم السـلام أو فشـدها و اختمهـا و اعجن طینـا نظیفـا و اجعلها فیه و اطرحها فی نهر أو بئر عمیقه أو غـدیر ماء فإنها تصل إلی صاحب الأمر علیه السـلام و هو یتولی قضاء حاجتک بنفسه تکتب بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ کتبت یا مولای صلوات الله علیک مستغیثا و شکوت ما نزل بی مسـتجیرا بالله عز و جل ثم بک من أمر قـد دهمنی و أشـغل قلبی و أطال فکری و سـلبنی بعض لبی و غیر خطیر نعمه الله عنـدی أسـلمنی عنـد تخیل وروده الخلیل و تبرأ منی عنـد ترائی إقباله إلی الحمیم و عجزت عن دفاعه حیلتی و خاننی فی تحمله صبری و قوتی فلجأت فیه إلیـک و توکلت فی المسـأله لله جـل ثنـاؤه علیه و علیـک فی دفـاعه عنی علمـا بمکانـک من الله رب العالمین ولی التدبیر و مالک الأمور واثقا بک فی المسارعه فی الشفاعه إلیه جل

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۷۲- ۲۷۳.

ثناؤه فی أمری متیقنا لإجابته تبارک و تعالی إیاک بإعطاء سؤلی و أنت یا مولای جدیر بتحقیق ظنی و تصدیق أملی فیک فی أمر کذا و کذا فیما لا طاقه لی بحمله و لا صبر لی علیه و إن کنت مستحقا له و لأضعافه بقبیح أفعالی و تفریطی فی الواجبات التی لله عز و جل فأغثنی یا مولای صلوات الله علیک عند اللهف و قدم المسأله لله عز و جل فی أمری قبل حلول التلف و شماته الأعداء فبک بسطت النعمه علی و اسأل الله جل جلاله لی نصرا عزیزا و فتحا قریبا فیه بلوغ الآمال و خیر المبادی و خواتیم الأعمال و الأمن من المخاوف کلها فی کل حال إنه جل ثناؤه لما یشاء فعال و هو حسبی وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ فی المبدإ و المآل.

ثم تصعد النهر أو الغدیر و تعمد بعض الأبواب إما عثمان بن سعید العمروی أو ولده محمد بن عثمان أو الحسین بن روح أو علی بن محمد السمری فهؤلاء کانوا أبواب المهدی علیه السلام فتنادی بأحدهم یا فلان بن فلان سلام علیک أشهد أن وفاتک فی سبیل الله و أنک حی عند الله مرزوق و قد خاطبتک فی حیاتک التی لک عند الله عز و جل و هذه رقعتی و حاجتی إلی مولانا علیه السلام فسلمها إلیه فأنت الثقه الأمین ثم ارمها فی النهر أو البئر أو الغدیر تقضی حاجتک إن شاء الله (۱).

**[ترجمه]مصباح الکفعمی: از نامه‌های استغاثه در پیشامدهای ترسناک، داستان کشمرد است که سوره حمد و آیه الکرسی و آیه عرش را می‌نویسی؛ سپس می‌نویسی: به نام خداوند بخشایشگر مهربان؛ از بنده خوار...

می گویم: و تا عبارت «أو یطغی» {یا آنکه سرکشی نماید.} ادامه داده و سپس گفته است: سپس به دلخواه خود دعا می کنی و این دعا را در کاغذی می‌نویسی و آن را در گلوله‌ای گِلی پاک و تمیز قرار؛ سپس سوره یس را بر آن می‌خوانی و آن را در چاه یا رودخانه یا چشمه آب عمیق می‌اندازی و کامیاب می گردی؛ ان شاء الله تعالی.

سپس گفته است: و یکی از آنها، استغاثه به حضرت مهدی علیه السلام است که دعایی را که ذکر می کنیم در نامه ای می... نویسی و آن را در قبر یکی از امامان علیهم السلام می‌اندازی؛ یا آنکه آن را محکم کن و گره بزن و با خاک پاکیزه‌ای خاک‌مالی کن و در آن قرار ده و آن را در رودخانه یا چاهی عمیق، یا برکه آب بینداز، که آن به حضرت صاحب الأمر علیه السلام می‌رسد و او خودش برآوردن نیاز تو را بر عهده می گیرد. می‌نویسی:

به نام خداوند بخشایشگر مهربان. ای سرور من، که درود خدا بر تو باد، با حالت استغاثه برای تو نامه نوشتم، و درباره پیشامدی که برایم روی داده است، با پناه آوردن به خداوند عز و جل و به تو، شکایت آورده‌ام؛ پیشامدی که مرا آشفته کرده، و دلم را مشغول نموده، و فکرم را به خود واداشته، و هوشیاری‌ام را کاسته است، و نعمت بزرگ خداوند در پیش من را دگرگون ساخته است، هنگام به خیال آمدن آن، دست به دامن دوستانم می‌شوم، و هنگام دیدن روی آوردن آن به من، خویشاوندان از من دوری می گزینند؛ و چاره‌ام از ایستادگی در برابر آن، ناتوان گشته؛ و شکیبایی‌ام، و توانایی‌ام در برابر تحمل آن، به من خیانت نموده است؛ پس به خاطر آن به تو پناه آورده‌ام، و در درخواست از خداوند جل ثناؤه، و حمایت او از من، بر او و بر تو سر سپرده‌ام؛ در حالی که به جایگاه تو در پیشگاه خداوند، پروردگار جهانیان، سرپرست اداره کردن، و صاحب اختیار کارها، آگاهم؛ و در شتاب کردن برای شفاعت نمودن به سوی او – جل ثناؤه – در این کار من، به تو اعتماد دارم؛ و به اجابت خداوند مبارک و والامرتبه تو را در مورد خواسته من، یقین دارم؛ و تو ای سرور من، برای محقق ساختن گمان من، و راست گرداندن امید من در مورد شما در این کارم – که چنین و چنان است،– که من توان برداشتن آن، و شکیبایی در برابر آن را ندارم، سزاوار هستی؛ هرچند من، به خاطر کارهای زشت، و کوتاهی در واجباتی که برای خداوند عز

و جل بر عهده من بوده است، سزاوار چنین وضعیتی و حتی چند برابر آن هستم. پس ای سرور من، که درود خداوند بر تو باد، در هنگام درماندگی به فریاد من رس؛ و درخواست درباره کار مرا برای خداوند عز و جل، قبل از فرا رسیدن نابودی، و سرزنش دشمنان، پیش انداز؛ که به واسطه تو نعمت بر من گسترده شده است.

و از خداوند جل جلاله یاری عزتمندانه، و گشایشی نزدیک، که در آن رسیدن به آرزوها، و خیر آغاز و پایان کارها، و ایمنی از تمام امور ترسناک در هر حال وجود داشته باشد، را درخواست کن؛ چرا که او - جل ثناؤه - به آنچه بخواهد، انجام دهنده است، و او برایم بسنده است، و بهترین حمایتگر در آغاز و بازگشتنگاه است.

سپس از نهر یا برکه بالا می‌روی و قصد یکی از درب‌ها را می‌کنی، یا عثمان پسر سعید عمروی، یا پسرش محمد پسر عثمان، یا حسین پسر روح، یا علی پسر محمد سمری، که اینها درب‌های مهدی علیه السلام بوده اند؛ پس یکی از آنها را ندا داده و می‌گویی: ای فلانی پسر فلانی، سلام بر تو؛ گواهی می‌دهم که وفات تو در راه خدا بوده است؛ و گواهی می‌دهم که تو زنده و در نزد خدا روزی خورنده هستی؛ و من تو را در حالی که نزد خداوند عز و جل مورد زنده هستی خطاب قرار داده‌ام؛ و این نامه و درخواست من به سرورمان علیه السلام است؛ پس آن را به او تسلیم کن، که تو مورد اعتماد هستی. سپس آن را در رودخانه یا چاه یا برکه بینداز که خواسته‌ات برآورده می‌گردد؛ إن شاءالله. - . مصباح الکفعمی: ۴۰۵؛ البلد الامین: ۱۵۷ -

**[ترجمه]

بیان

الکتله بالضم من التمر و الطین و غیره ما جمع ذکره الفیروزآبادی (۲) و آیه العرش لعلها آیه السخره کما صرح به فی البلد الأمین و ذکر فیه هاتین الرقعتین مثل ما ذکرنا و قد أسلفناهما فی کتاب الدعاء فی أبواب أدعیه الحاجات بأسانید مع تفسیرات و زیادات مع سائر رقاع الاستغاثات.

**[ترجمه]«الکتله» با ضمه، آمیخته‌ای از خرما و گِل و جز آن است؛ فیروزآبادی این را بیان کرده است. - . القاموس۴: ۴۳ -

منظور از آیه العرش، آن گونه که در البلد الامین تصریح کرده است، گویا همان آیه سخره است. و این دو نامه را همان طور که ما بیان کردیم، بیان کرده است؛ و البته ما این دو را پیش از این در کتاب دعا در ابواب دعاهای حاجت، با سندهای آن همراه با تفسیرها و افزوده‌هایی در کنار سایر نامه‌های استغاثه آوردیم.

**[ترجمه]

«۳»

ثُمَّ قَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ فِی الْبَلَدِ الْأَمِینِ، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام: إِذَا کَانَ لَکَ حَاجَهٌ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی أَوْ خِفْتَ شَیْئاً فَاکْتُبْ فِی بَیَاضٍ بَعْدَ الْبَسْمَلَهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَیْکَ وَ أَعْظَمِهَا لَدَیْکَ وَ أَتَقَرَّبُ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِمَنْ أَوْجَبْتَ حَقَّهُ

۱- ۱. مصباح الكفعمیّ ص ۴۰۵ و البلد الأمين ص ۱۵۷.

۲- ۲. القاموس ج ۴ ص ۴۳.

عَلَيْكَ بِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ الْأَئِمَّةِ عليهم السلام وَ تُسَمِّيهِمْ اكْفِنِی كَذَا وَ كَذَا ثُمَّ تَطْوِی الرُّقْعَةَ وَ تَجْعَلُهَا فِی بُنْدُقَةِ طِینٍ وَ تَطْرَحُهَا فِی مَاءٍ جَارٍ أَوْ بِئْرٍ فَإِنَّهُ تَعَالَی یُفَرِّجُ عَنْكَ (۱).

ثُمَّ قَالَ وَ رُوِیَ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: مَنْ قَلَّ عَلَیْهِ رِزْقٌ أَوْ ضَاقَتْ مَعِیشَتُهُ أَوْ كَانَتْ لَهُ حَاجَةٌ مُهِمَّةٌ مِنْ أَمْرِ دُنْیَاهُ وَ آخِرَتِهِ فَلْیَكْتُبْ فِی رُقْعَةٍ بَیْضَاءَ وَ یَطْرَحْهَا فِی الْمَاءِ الْجَارِی عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ تَكُونُ الْأَسْمَاءُ فِی سَطْرٍ وَاحِدٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُبِینِ مِنَ الْعَبْدِ الذَّلِیلِ إِلَی الْمَوْلَی الْجَلِیلِ سَلَامٌ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلِیٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَی وَ عَلِیٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْقَائِمِ سَیِّدِنَا وَ مَوْلَانَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ رَبِّ مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَ الْخَوْفُ فَاكْشِفْ ضُرِّی وَ آمِنْ خَوْفِی بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ نَبِیٍّ وَ وَصِیٍّ وَ صِدِّیقٍ وَ شَهِیدٍ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اشْفَعُوا لِی یَا سَادَاتِی بِالشَّأْنِ الَّذِی لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنَّ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ لَشَأْناً مِنَ الشَّأْنِ فَقَدْ مَسَّنِیَ الضُّرُّ یَا سَادَاتِی وَ اللَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ فَافْعَلْ بِی یَا رَبِّ كَذَا وَ كَذَا(۲).

ثُمَّ قَالَ: وَ مِنْهَا مَا یُكْتَبُ أَیْضاً عَلَی كَاغَذٍ وَ یُرْسَلُ فِی الْمَاءِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ مِنَ الْعَبْدِ الذَّلِیلِ إِلَی الْمَوْلَی الْجَلِیلِ رَبِّ إِنِّی مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اكْشِفْ هَمِّی وَ فَرِّجْ عَنِّی غَمِّی بِرَحْمَتِكَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳).

**[ترجمه]وی - که رحمت خدا بر او باد، - سپس در البلد الامین گفته است: از امام صادق علیه السلام روایت شده است که اگر درخواستی از خداوند والامرتبه داشتی، یا از چیزی ترسیدی، در برگه سفیدی بعد از «بسم الله الرحمن الرحیم» بنویس: خدایا، به واسطه دوست داشتنی‌ترین اسم‌ها برای تو، و بزرگ‌ترین آنها در پیش تو، به تو روی می‌آورم؛ و به واسطه هر کسی که حقش را بر خودت واجب گردانیده‌ای، به واسطه محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان علیهم السلام - و آنان را اسم می‌بری، - به تو نزدیکی می‌جویم، و به تو دست می‌آویزم؛ مرا این گونه و این گونه کفایت فرما. سپس نامه را پیچیده و آن را در گلوله گِلی قرار می‌دهی و در آب روان یا چاه می‌اندازی؛ که خداوند والامرتبه مشکل تو را برطرف می‌نماید. - . در کتاب البلد الامین در محل مورد نظر، به این نامه دست نیافتم؛ ولی آن را در المصباح، صفحه ۴۰۳، با افزوده ای در پایان آن یافتم. -

سپس گفته است: از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرموده است: هر کس روزی‌اش کم شود و زندگی برایش تنگ گردد، یا نیاز مهمی در امور دنیا و آخرت برایش وجود داشته باشد، پس باید در برگه سفیدی بنویسد و آن را هنگام طلوع آفتاب در آب روان بیاندازد و اسم‌ها در یک سطر باشد.

به نام خداوند بخشایشگر مهربان؛ فرمانروای راستین آشکار. از بنده خوار، به سوی سرور بزرگوار؛ سلام بر محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و قائم، پیشوا و سرور ما، درودهای خداوند بر تمامی آنان باد. پروردگارا، به من سختی و ترس رسیده است، پس به حق محمد و خاندان محمد، سختی مرا برطرف کن، و ترس مرا ایمنی ده؛ و از تو به حق هر پیامبر و جانشین و انسان راستین و شهیدی درخواست می‌کنم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، ای مهربان‌ترین مهربانان.

ای پیشوایان من، به سبب جایگاهی که برای شما در نزد خداوند وجود دارد، مرا شفاعت نمایید؛ به راستی که برای شما در نزد خداوند جایگاه برجسته‌ای وجود دارد؛ و به من سختی رسیده است ای پیشوایان من، و خداوند مهربان‌ترین مهربانان است؛ پس ای پروردگار، برای من چنین و چنان کن. - . البلد الامین: ۱۵۷ -

سپس گفته است: و نیز برای آن، دعای زیر بر کاغذ نوشته شده و بر آب داده می‌شود:

به نام خداوند بخشایشگر مهربان. از بنده خوار به سرور بزرگوار؛ پروردگارا، همانا به من سختی رسیده است و تو مهربان‌ترین مهربانان هستی؛ به حق محمد و خاندان او، بر محمد و خاندان او درود فرست، و اندوهم را برطرف کن، و گرفتاری‌ام را از من باز گشا، به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان. - . البلد الامین: ۱۵۷ -

**[ترجمه]

«۴»

ق، [الکتاب العتیق الغرویّ]: نُسْخَهُ رُقْعَهٍ تُكْتَبُ وَ يُوَجَّهُ بِهَا إِلَى مَشْهَدِ مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَلَيْهِ أَفْضَلُ السَّلَامِ:

ص: ۲۳۶

۱- ۱. لم أعثر علی هذه الرقعه فی مظانها فی البلد الأمین و وجدتها فی المصباح ص ۴۰۳ بزیاده فی آخرها فلیراجع.
۲- ۲. البلد الأمین ص ۱۵۷.
۳- ۳. البلد الأمین ص ۱۵۷.

عَبْدُکَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كَثِيراً كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى السَّادَهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ وَ آلِهِ الصَّادِقِينَ الْفَاضِلِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيماً وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ أَقْوَى مُعِينٍ وَ أَهْدَى دَلِيلٍ يَا مَوْلَایَ وَ إِمَامِی يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ وَ عَلَى أَخِيکَ رَسُولِهِ وَ نَبِيِّهِ وَ ابْنَيْکَ السِّبْطَيْنِ الْفَاضِلَيْنِ سَيِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ مِمَّنْ خَلَقَ اللَّهُ وَ عِرْسِکَ الْبَتُولِ الطَّاهِرَهِ الزَّكِيَّهِ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ عَلَيْكُمُ السَّلَامُ أَشْكُو إِلَيْکَ يَا مَوْلَایَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا أَنَا فِيهِ مِنْ كَذَا وَ كَذَا وَ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مَوْلَاکَ عَلَيْکَ وَ بِحَقِّ أَخِيکَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمَا وَ بِحَقِّکَ وَ مَوْضِعِکَ مِنَ اللَّهِ وَ بِحَقِّ أَبْنَائِکَ أَئِمَّهِ الْهُدَى صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَجْمَعِينَ وَ بِحَقِّ الزَّهْرَاءِ الطَّاهِرَهِ أَنْ تَشْفَعَ لِی إِلَى اللَّهِ الْكَرِيمِ فِی كَشْفِ ذَلِکَ وَ تَفْرِيجِهِ وَ إِغْنَائِی عَنْ كَذَا وَ كَذَا وَ رَدِّی إِلَى كَذَا وَ كَذَا وَ أَنْ يُبَارِکَ لِی فِی نَفْسِی وَ وُلْدِی وَ أَخِی وَ أُخْتِی وَ زَوْجَتِی وَ مَا تَحْوِيهِ يَدِی وَ أَنْ يَرْحَمَنِی وَ يَغْفِرَ لِی وَ يَرْضَى عَنِّی وَ يُلْحِقَنِی بِكُمْ وَ لَا يُفَرِّقَ بَيْنِی وَ بَيْنَكُمْ وَ يُمِيتَنِی عَلَى طَاعَتِكُمْ وَ مُوَالاتِی إِيَّاكُمْ وَ يُخْرِجَ أَوْلَادِی مُؤْمِنِينَ قَائِلِينَ بِكُمْ وَ أَنْ يُبَلِّغَنِی مَحَابِّی فِی نَفْسِی وَ جَمِيعِ إِخْوَانِی وَ أَنْ يَرْحَمَنِی وَ وَالِدَیَّ وَ أَهْلِی وَ وُلْدِی وَ يَرْضَى عَنِّی وَ عَنْهُمْ وَ يُدْخِلَ عَلَیَّ وَ عَلَيْهِمْ فِی قُبُورِنَا الضِّيَاءَ وَ النُّورَ وَ الْفُسْحَهَ وَ السُّرُورَ وَ أَنْ يَبْتَدِئَ فِی كُلِّ مَا دَعَوْتُ لِنَفْسِی وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ سَمِعَ اللَّهُ ذَلِکَ مِنْکَ فِی وَلِيِّکَ وَ شَفَّعَکَ فِيهِ وَ حَشَرَهُ مَعَکَ وَ لَا فَرَّقَ بَيْنَکَ وَ بَيْنَهُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الدَّائِمِ أُشْهِدُکَ أَنِّی أُوَالِی مَنْ وَالاکَ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکَ وَ مِمَّنْ ظَلَمَکَ وَ ابْتَزَّکَ حَقَّکَ وَ قَدَّمَ غَيْرَکَ عَلَيْکَ وَ مَنْ قَتَلَکَ اللَّهُمَّ فَاكْتُبْ لِی هَذِهِ الشَّهَادَهَ وَ السَّلَامُ عَلَيْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَهْلَ الْبَيْتِ الْمُبَارَکِ وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ.

**[ترجمه]کتاب العتیق الغروی: نسخه نامه‌ای که نوشته شده و با آن به سوی شهادتگاه سرورمان امیرالمؤمنین علی فرزند ابی‌طالب، که بهترین درودها بر او باد، روی آورده می‌شود:

ای امیرالمؤمنین، بنده تو، - فلانی فرزند فلانی. - به نام خداوند بخشایشگر مهربان؛ و سپاس فراوان، آن گونه که سزاوار اوست، برای خداوند که پروردگار جهانیان است، باد. و خداوند بر پیشوایان پاک و پاکیزه، پیامبرش محمد وخاندانش که انسان‌هایی راستین و برجسته هستند، درود و سلام کامل بفرستد. و هیچ نیرو و توانی جز به سبب خداوند والامرتبه و بزرگ نیست؛ و خداوند برای ما بسنده است، و او حمایتگری نیکو، و تواناترین یاور، و روشن‌ترین راهنما است. ای سرور و امام من، ای امیرالمؤمنین، خداوند بر تو و بر برادرت، فرستاده و پیامبرش، و دو فرزندت نواده‌های بزرگوار پیامبر، دو پیشوای جوانان اهل بهشت، از میان تمام کسانی که خداوند آفریده است، و بر عروس تو، بتول پاک و وارسته، پیشوای زنان جهان، از میان تمام پیشینیان و پسینیان، درود فرستد؛ بر شما سلام باد.

ای سرور من، ای امیرالمؤمنین، آنچه را که در آن قرار گرفته‌ام - از فلان وضعیت و فلان حالت، - به تو شکایت می‌کنم؛ و به خاطر حقی که سرور تو بر تو دارد، و به حق برادرت محمد که پیامبر اوست، خداوند بر هر دوی شما درود فرستد، و به حق خودت و جایگاهی که از سوی خداوند داری، و به حق فرزندانت که امامان هدایت هستند، درود خداوند بر همه شما باد، و به حق زهرای وارسته، از تو درخواست می‌کنم که برای من، در برطرف کردن آن مشکل من، و فراهم کردن وسیله گشایش آن، و بی‌نیاز کردن از - فلان چیز - و باز گرداندنم به - فلان چیز، - در پیش خداوند بخشنده شفاعت نمایی؛ و در وجود خودم و فرزندانم و برادر و خواهر و همسرم، و هر چیزی مالکیت آن به دست من است، برکت قرار دهد؛ و بر من رحم کند و مرا بیامرزد، و از من خشنود گردد و مرا به شما ملحق نماید، و میان من و شما جدایی نیندازد، و مرا بر فرمانبرداری از شما، و دوست داشتن شما بمیراند، و فرزندان مرا مؤمن و معتقد به شما بیرون آورد، و مرا به دوستداران صمیمی و همه برادرانم برساند، و بر من و پدر و مادرم و خانواده و فرزندانم رحم کند، و از من و از آنان خشنود گردد، و بر من و آنان در قبرهایمان نور و روشنی، و گشادی و شادی وارد کند، و شروع به هر آنچه برای خودم و مردان و زنان مؤمن دعا کرده‌ام، نماید.

خداوند آن را از تو درباره دوستدارت بپذیرد، و تو را در آن واسطه کند، و او را با تو محشور نماید، و میان تو و او جدایی نیندازد؛ و سپاس مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است؛ و هیچ نیرو و توانی جز به سبب خداوند والامرتبه و بزرگ نیست؛ بر زنده همیشگی توکل نموده‌ام.

گواهی می‌دهم که من دوستدار تو را دوست می‌دارم، و از دشمنان تو، و هر کسی که به تو ستم نمود، و حق تو را به زور ستاند، و دیگری را بر تو مقدّم نمود، و آن کسی که تو را به شهادت رساند، به سوی خداوند بیزاری می‌جویم؛ خدایا، پس این گواهی را برایم بنویس؛ و سلام بر تو، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار تو و بر اهل بیت با برکت، باد؛ خداوند برای ما بس است، و او نیکو حمایتگری است.

**[ترجمه]

ق، [الكتاب العتيق الغرويّ] يُرْوَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ مَوْلَايَ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِذْ وَرَدَتْ إِلَيْهِ رُقْعَةٌ مِنَ الْحَبْسِ مِنْ بَعْضِ مَوَالِيهِ يَذْكُرُ فِيهَا ثِقْلَ الْحَدِيدِ وَ سُوءَ الْحَالِ وَ تَحَامُلَ السُّلْطَانِ وَ كَتَبَ إِلَيْهِ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَمْتَحِنُ عِبَادَهُ لِيَخْتَبِرَ صَبْرَهُمْ فَيُثِيبَهُمْ عَلَى ذَلِكَ ثَوَابَ الصَّالِحِينَ فَعَلَيْكَ بِالصَّبْرِ وَ اكْتُبْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ رُقْعَةً وَ أَنْفِذْهَا إِلَى مَشْهَدِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ ارْفَعْهَا عِنْدَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ ادْفَعْهَا حَيْثُ لَا يَرَاكَ أَحَدٌ وَ اكْتُبْ فِي الرُّقْعَةِ:

إِلَى اللَّهِ الْمَلِكِ الدَّيَّانِ الْمُتَحَنِّنِ الْمَنَّانِ ذِي الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ ذِي الْمِنَنِ الْعِظَامِ وَ الْأَيَادِي الْجِسَامِ وَ عَالِمِ الْخَفِيَّاتِ وَ مُجِيبِ الدَّعَوَاتِ وَ رَاحِمِ الْعَبَرَاتِ الَّذِي لَا تَشْغَلُهُ اللُّغَاتُ وَ لَا تُحَيِّرُهُ الْأَصْوَاتُ وَ لَا تَأْخُذُهُ السِّنَاتُ مِنْ عَبْدِهِ الذَّلِيلِ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ الْمِسْكِينِ الضَّعِيفِ الْمُسْتَجِيرِ اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ وَ إِلَيْكَ يَرْجِعُ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَيْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ الْمِنَنِ الْعِظَامِ وَ الْأَيَادِي الْجِسَامِ إِلَهِي مَسَّنِي وَ أَهْلِيَ الضُّرُّ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ أَرْأَفُ الْأَرْأَفِينَ وَ أَجْوَدُ الْأَجْوَدِينَ وَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ وَ أَعْدَلُ الْفَاصِلِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي قَصَدْتُ بَابَكَ وَ نَزَلْتُ بِفِنَائِكَ وَ اعْتَصَمْتُ بِحَبْلِكَ وَ اسْتَغَثْتُ بِكَ وَ اسْتَجَرْتُ بِكَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ أَغِثْنِي يَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ أَجِرْنِي يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ خُذْ بِيَدِي إِنَّهُ قَدْ عَلَا الْجَبَابِرَةُ فِي أَرْضِكَ وَ ظَهَرُوا فِي بِلَادِكَ وَ اتَّخَذُوا أَهْلَ دِينِكَ خَوَلًا وَ اسْتَأْثَرُوا بِفَيْءِ الْمُسْلِمِينَ وَ مَنَعُوا ذَوِي الْحُقُوقِ حُقُوقَهُمُ الَّتِي جَعَلْتَهَا لَهُمْ وَ صَرَفُوهَا فِي الْمَلَاهِي وَ الْمَعَازِفِ وَ اسْتَصْغَرُوا آلَاءَكَ وَ كَذَّبُوا أَوْلِيَاءَكَ وَ تَسَلَّطُوا بِجَبْرِيَّتِهِمْ لِيُعِزُّوا مَنْ أَذْلَلْتَ وَ يُذِلُّوا مَنْ أَعْزَزْتَ وَ احْتَجَبُوا عَمَّنْ يَسْأَلُهُمْ حَاجَةً أَوْ مَنْ يَنْتَجِعُ مِنْهُمْ فَائِدَةً وَ أَنْتَ مَوْلَايَ سَامِعُ كُلِّ دَعْوَةٍ وَ رَاحِمُ كُلِّ عَبْرَةٍ وَ مُقِيلُ كُلِّ عَثْرَةٍ سَامِعُ كُلِّ نَجْوَى وَ مَوْضِعُ كُلِّ شَكْوَى لَا يَخْفَى عَلَيْكَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ الْعُلَى وَ الْأَرَضِينَ السُّفْلَى وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ مَا تَحْتَ الثَّرَى.

اللَّهُمَّ إِنِّی عَبْدُکَ ابْنُ أَمَتِکَ ذَلِیلٌ بَیْنَ بَرِیَّتِکَ مُسْرِعٌ إِلَی رَحْمَتِکَ رَاجٍ لِثَوَابِکَ اللَّهُمَّ إِنَّ کُلَّ مَنْ أَتَیْتُهُ فَعَلَیْکَ یَدُلُّنِی وَ إِلَیْکَ یُرْشِدُنِی وَ فِیمَا عِنْدَکَ یُرَغِّبُنِی مَوْلَایَ وَ قَدْ أَتَیْتُکَ رَاجِیاً سَیِّدِی وَ قَدْ قَصَدْتُکَ مُؤَمِّلًا یَا خَیْرَ مَأْمُولٍ وَ یَا أَکْرَمَ مَقْصُودٍ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تُخَیِّبْ أَمَلِی وَ لَا تَقْطَعْ رَجَائِی وَ اسْتَجِبْ دُعَائِی وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِی یَا غِیَاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ أَغِثْنِی یَا جَارَ الْمُسْتَجِیرِینَ أَجِرْنِی یَا إِلَهَ الْعَالَمِینَ خُذْ بِیَدِی أَنْقِذْنِی وَ اسْتَنْقِذْنِی وَ وَفِّقْنِی وَ اکْفِنِی اللَّهُمَّ إِنِّی قَصَدْتُکَ بِأَمَلٍ فَسِیحٍ وَ أَمَّلْتُکَ بِرَجَاءٍ مُنْبَسِطٍ فَلَا تُخَیِّبْ أَمَلِی وَ لَا تَقْطَعْ رَجَائِی اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا یَخِیبُ مِنْکَ سَائِلٌ وَ لَا یَنْقُصُکَ نَائِلٌ یَا رَبَّاهْ یَا سَیِّدَاهْ یَا مَوْلَاهْ یَا عِمَادَاهْ یَا کَهْفَاهْ یَا حِصْنَاهْ یَا حِرْزَاهْ یَا لَجَئَاهْ اللَّهُمَّ إِیَّاکَ أَمَّلْتُ یَا سَیِّدِی وَ لَکَ أَسْلَمْتُ مَوْلَایَ وَ لِبَابِکَ قَرَعْتُ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَرُدَّنِی بِالْخَیْبَهِ مَحْزُوناً(۱)

وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ تَفَضَّلْتَ عَلَیْهِ بِإِحْسَانِکَ وَ أَنْعَمْتَ عَلَیْهِ بِتَفَضُّلِکَ وَ جُدْتَ عَلَیْهِ بِنِعْمَتِکَ وَ أَسْبَغْتَ عَلَیْهِ آلَاءَکَ اللَّهُمَّ أَنْتَ غِیَاثِی وَ عِمَادِی وَ أَنْتَ عِصْمَتِی وَ رَجَائِی مَا لِی أَمَلٌ سِوَاکَ وَ لَا رَجَاءٌ غَیْرُکَ.

اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ جُدْ عَلَیَّ بِفَضْلِکَ وَ امْنُنْ عَلَیَّ بِإِحْسَانِکَ وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لَا تَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ یَا أَهْلَ التَّقْوَی وَ أَهْلَ الْمَغْفِرَهِ وَ أَنْتَ خَیْرٌ لِی مِنْ أَبِی وَ أُمِّی وَ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ.

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ قِصَّتِی إِلَیْکَ لَا إِلَی الْمَخْلُوقِینَ وَ مَسْأَلَتِی لَکَ إِذْ کُنْتَ خَیْرَ مَسْئُولٍ وَ أَعَزَّ مَأْمُولٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَعَطَّفْ عَلَیَّ بِإِحْسَانِکَ وَ مُنَّ عَلَیَّ بِعَفْوِکَ وَ عَافِیَتِکَ وَ حَصِّنْ دِینِی بِالْغِنَی وَ احْرُزْ أَمَانَتِی بِالْکِفَایَهِ وَ اشْغَلْ قَلْبِی بِطَاعَتِکَ وَ لِسَانِی بِذِکْرِکَ وَ جَوَارِحِی بِمَا یُقَرِّبُنِی مِنْکَ.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی قَلْباً خَاشِعاً وَ لِسَاناً ذَاکِراً وَ طَرْفاً غَاضّاً وَ یَقِیناً صَحِیحاً

۱- ۱. محروما خ ل.

حَتَّى لَا أَحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ وَ لَا تَقْدِيمَ مَا أَجَّلْتَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتَجِبْ دُعَائِي وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِي وَ كُفَّ عَنِّي الْبَلَاءَ وَ لَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَ لَا حَاسِداً وَ لَا تَسْلُبْنِي نِعْمَةً أَلْبَسْتَنِيهَا وَ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَداً يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ تَسْلِيماً.

**[ترجمه]کتاب العتیق الغروی: از عبدالله پسر جعفر حمیری روایت می‌کند که گفته است: نزد سرورم ابی محمد حسن فرزند علی، امام عسکری صلوات الله علیه بودم. وقتی به پیش او وارد شدم، نامه از بن خرما، که از سوی بعضی دوستدارانش به او فرستاده شده بود، وجود داشت که در آن، از سنگینی آهن و بد حالی و سختگیری حاکم سخن رفته بود. حضرت به او نوشت: ای عبدالله، همانا خداوند عز و جل، بندگانش را امتحان می‌کند تا صبر آنان را بیازماید، و به خاطر آن ثواب نیکوکاران را به او عطا کند؛ پس تو نیز صبر کن؛ و نامه‌ای به خداوند عز و جل بنویس و آن را به شهادتگاه حسین فرزند علی صلوات الله علیه برسان و در پیش او، به سوی خداوند عز و جل بالا ببر و به جایی بینداز که هیچ کسی تو را نبیند؛ و در نامه بنویس:

به خداوند فرمانروای بسیار چیره، بسیار مهربان و منت گذارنده، دارای ارجمندی و بزرگواری، و دارای نعمت‌های بزرگ، و بخشش‌های فراوان، و داننده امور نهانی، و اجابت کننده دعاها، و رحم آورنده بر اشک چشم‌ها، همان کسی که گفتارها او را سرگرم نکند، و صداها او را سرگردان نسازد، و هیچ خواب سبک و سنگین بر او عارض نگردد؛ از سوی بنده خوار بینوای نادار، درمانده ناتوان پناهنده؛ خدایا، تو خود سلام هستی، و سلام از سوی توست، و سلام به سوی تو باز می‌گردد؛ مبارک و والامرتبه گشته‌ای، ای دارنده ارجمندی و بزرگواری، و نعمت‌های بزرگ، و بخشش‌های فراوان؛ ای خدای من، به من و خانواده‌ام سختی رسیده است، و تو رحم کننده‌ترین رحم کنندگان، و مهربان‌ترین مهربانان، و بخشنده‌ترین بخشندگان، و داورترین داوران، و عادل‌ترین جداکنندگان هستی.

خدایا، همانا من آهنگ در تو را نمودم، و در پیشگاه تو فرود آمدم، و به ریسمان تو چنگ زدم، و از تو فریادخواهی کردم، و به تو پناه آوردم؛ ای فریادرس فریاد خواهان، به فریاد من رس؛ ای پناه پناهندگان، به من پناه ده؛ ای خدای جهانیان، دست مرا بگیر؛ به راستی که زورگویان در زمین تو سر بر آورده‌اند، و در شهرهای تو آشکار گشته‌اند، و دینداران تو را به خدمت گرفته‌اند، و به اموال عمومی مسلمانان دست انداخته‌اند، و صاحبان حق را از حقوق خودشان که تو برایشان قرار داده‌ای، باز داشته‌اند، و آن را در امور بیهوده و ابزارهای خوشگذرانی صرف کرده‌اند، و نعمت‌های تو را کوچک شمرده‌اند، و اولیای تو را تکذیب کرده‌اند، و به زورگویی خودشان تسلط به دست آورده‌اند تا کسانی را که تو خوار کرده‌ای، عزتمند، و کسانی را که تو عزتمند نموده‌ای، خوار کنند؛ و نیاز را از کسی که از آنان درخواست نماید، و سود را از کسی که از آنان نیکویی بخواهند، باز می‌دارند؛ و تو ای سرور من، شنونده هر دعا، و رحم آورنده بر اشک چشم، و درگذرنده از هر لغزش، شنونده هر سخن پنهانی، و محل هر شکایت هستی؛ هیچ چیز از آنچه در آسمان‌های برافراشته، و در زمین‌های پست، و در میان این دو و در زیر خاک وجود دارد، بر تو پوشیده نیست.

خدایا، من بنده تو و فرزند کنیز تو، و انسان خواری در میان آفریدگان تو، و شتابنده به سوی مهربانی تو، و امیدوار ثواب تو هستم؛ خدایا، همانا هر کسی که به سویش رفتم، مرا بر تو راهنمایی می‌کرد، و مرا به سوی تو ارشاد می‌نمود، و به آنچه پیش توست، تشویقم می‌کرد؛ ای سرور من، و من امیدوارانه به سوی تو آمدم؛ پیشوای من، و من با آرزو آهنگ تو را نمودم؛ ای

بهترین مورد آرزو، و ای بزرگوارترین آهنگ شده، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و آرزوی مرا بی‌نصیب قرار نده، و امیـد مرا قطع مکـن، و دعـای مرا بپـذیر، و بر زاری مـن رحـم آور، ای فریـادرس فریادخواهـان، بـه فریـاد مـن رس، ای پنـاه پناهندگان، مرا پناه ده، ای خدای جهانیان، دستم را بگیر، مرا هوشیار کن و نجاتم ده، و مرا موفق بدار و نگاهم دار.

خـدایا، با آرزوی بزرگ، آهنگ تو را نمودم، و با امیـد گشاده، به تو امیدوار گشـتم، پس آرزویم را بی‌بهره قرار نده، و امیدم را قطع نکن؛ خدایا، به راستی که هیچ نیازخواهی از سوی تو بی‌بهره بر نمی‌گردد، و هیچ کامیابی از بخشـش تو نمی‌کاهد؛ ای پروردگار، ای پیشوا، ای سرور، ای تکیه‌گاه، ای پناهگاه، ای حفظ کننده، ای نگاه دارنده، ای ایمنگاه، به فریاد من رس .

خدایا، تنها به تو امید بستم ای پیشوای من، و تنها بر تو تسلیم شدم ای سرور من، و درب تو را کوبیدم؛ پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا با نومیدی و اندوهگین - . بی‌بهره. خ ل -

برمگردان، و مرا از کسـانی که با نیکی خودت بر او بخشـیدی، و با بخشـش خودت بر او نعمت دادی، و با نعمت خودت بر او نیکی کردی، و بخشـش‌هـایت را بر او فراوان سـاختی، قرار ده؛ تو پنـاه و تکیه‌گـاه من هستی، تو دست‌آویز و امیـد من هستی، برای من هیچ آرزویی جز تو، و هیچ امیدی غیر تو وجود ندارد.

خدایا، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و با بخشش خود بر من نیکی کن، و با نیکی خودت بر من نعمت ده، و در مورد من آن گونه که تو خود سـزاوار هستی رفتـار کن، و در مورد من آن گونه که من سـزاوار هسـتم رفتـار نکن، ای سـزاوار نگاه داشتن و آمرزیدن، و تو برای من از پدر و مادرم و تمام آفریدگان بهتر هستی.

خـدایا، این داسـتان من است به سوی تو، و نه به سوی آفریدگان ؛ و نیاز من به توست، چرا که تو بهترین درخواست شونده، و عزتمنـدترین مـورد امیـد هسـتی؛ خـدایا، بر محمـد و خانـدان محمـد درود فرست، و بـا نیکی خودت بر من مهربـانی کن، و با بخشـش و ایمنی خودت بر من منت بگذار، و دین مرا با توانگری محافظت کن، و امانت مرا با نگاه داشتن خودت مراقبت نما، و دل مرا به طاعت خودت، و زبانم را به یاد تو، و اعضای بدنم را به آنچه مرا به تو نزدیک می‌سازد، مشغول ساز.

خدایا، قلبی دارای خشوع، و زبانی یاد کننده تو، و چشمی پایین افتاده، و باوری درست به من روزی کن، تا زود رسیدن چیزی را کـه تـو دیر انـداخته‌ای، و دیر رسـیدن چیزی را که تـو زود انـداخته‌ای، دوست نداشـته بـاشم؛ ای پروردگـار جهانیـان، و ای مهربـان‌ترین مهربانان، بر محمـد و خانـدان محمـد درود فرست، و دعای مرا بپـذیر، و بر زاری من رحم آور، و بلا را از من باز دار، و دشـمنان و هیـچ رشـک‌بری را سرزنشـگر من قرار نـده، و هیـچ نعمتی را که بر انـدام من پوشانـده‌ای، از من نگیر، و مرا هرگز به اندازه چشم به هم زدنی به خودم وا مگذار؛ ای پروردگار جهانیان، و بر محمد پیامبر و خاندان او درود و سـلام کامل فرست.

**[ترجمه]

ق، [الكتاب العتيق الغروىّ]: دُعَاءٌ يُدْعَى بِهِ فِى الْمُهِمَّاتِ وَ الشَّدَائِدِ بَعْدَ صَلَاهِ اللَّيْلِ مَعَ رُقْعَهٍ تُكْتَبُ وَ شَرْحُ الْحَالِ فِى ذَلِكَ تُخْلِصُ النِّيَّهَ وَ تُزِيلُ عَنْكَ الشَّكَّ فِى الطَّوِيَّهِ وَ تَعْمَلُ عَلَى أَنْ تُصَلِّيَ فَرِيضَهَ الْعِشَاءِ الْآخِرَه ثُمَّ تُصَلِّى الرَّكْعَتَيْنِ وَ أَنْتَ جَالِسٌ تَقْرَأُ فِى الْأُولَى الْفَاتِحَهَ وَ سُورَهَ الْوَاقِعَهِ وَ فِى الثَّانِيَهِ الْحَمْدَ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَ تَدَعُ الْكَلَامَ وَ الْحَدِيثَ وَ لَا تَتَشَاغَلُ بِشَيْ ءٍ مِنَ (۱) التَّسْبِيحِ وَ الذِّكْرِ فَإِذَا دَخَلْتَ فِى فِرَاشِكَ تُسَبِّحُ تَسْبِيحَ فَاطِمَهَ عليها السلام ثُمَّ تَضْطَجِعُ عَلَى جَانِبِكَ الْأَيْمَنِ وَ أَنْتَ تَذْكُرُ اللَّهَ إِلَى أَنْ يَغْشَاكَ النَّوْمُ وَ كُلَّمَا اسْتَيْقَظْتَ ذَكَرْتَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِالتَّقْدِيسِ وَ التَّعْظِيمِ وَ مَا يَحْضُرُكَ مِنَ الذِّكْرِ فَإِذَا كَانَ الثُّلُثُ الْأَخِيرُ قُمْتَ فَأَسْبَغْتَ الْوُضُوءَ وَ صَلَّيْتَ ثَمَانَ رَكَعَاتٍ مُتَّصِلَاتٍ تَقْرَأُ فِى رَكْعَهٍ فَاتِحَهَ الْكِتَابِ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسِينَ مَرَّهً ثُمَّ تُصَلِّى اثْنَتَيْنِ تَقْرَأُ فِى الْأُولَى الْحَمْدَ وَ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى وَ فِى الثَّانِيَهِ الْحَمْدَ وَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْهُمَا قُمْتَ فَصَلَّيْتَ رَكْعَهَ الْوَتْرِ تَقْرَأُ فِيهَا الْحَمْدَ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَ تَدْعُو بِدُعَاءِ الْوَتْرِ وَ تُطِيلُ الْقُنُوتَ بِخُشُوعٍ وَ تَضَرُّعٍ وَ اسْتِكَانَهٍ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنَ الْوَتْرِ وَ سَلَّمْتَ قُمْتَ قِيَاماً فَرَفَعْتَ يَدَكَ الْيُمْنَى بِرُقْعَهٍ كَتَبْتَهَا بِخَطِّكَ عَلَى مَا أَشْرَحُ لَكَ وَ كَشَفْتَ رَأْسَكَ وَ اعْتَمَدْتَ بِالْيَدِ الْيُسْرَى عَلَى ظَهْرِكَ وَ تَقُولُ يَا رَبِّ حَتَّى يَنْقَطِعَ النَّفَسُ مِنْكَ يَا سَيِّدِى كَذَلِكَ يَا مَوْلَايَ كَذَلِكَ هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ الضَّارِعِ الذَّلِيلِ الْخَاشِعِ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ الْمِسْكِينِ الْحَقِيرِ الْمُسْتَكِينِ الْمُسْتَجِيرِ الَّذِى لَا يَجِدُ لِكَشْفِ مَا بِهِ غَيْرَكَ وَ لَا يَرْجِعُ فِيمَا قَدْ أَحَاطَ بِهِ

۱- ۱. سوى ظ.

إِلَی سِوَاکَ سَیِّدِی أَنَا مَنْ قَدْ عَلِمْتَ وَ فِیَّ مَا عَرَفْتَ مِنْ ضَعْفِی عَنْ عِبَادَتِکَ إِلَّا بِتَوْفِیقِکَ وَ تَقْصِیرِی عَنْ شُکْرِکَ إِلَّا بِعَوْنِکَ أَقِرُّ بِذَنْبِی فِی ذَلِکَ وَ أَعْتَرِفُ بِجُرْمِی وَ أَسْأَلُ الصَّفْحَ عَنِّی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَبْلِغْهُمْ السَّاعَهَ السَّاعَهَ السَّاعَهَ عَنِّی أَفْضَلَ التَّحِیَّهِ وَ السَّلَامِ وَ اقْبَلْنِی بِهِمْ اللَّهُمَّ عَلَی مَا کَانَ مِنِّی وَ ارْحَمْ ضَعْفَ رُکْنِی وَ اسْتَجِبْ دُعَائِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ ثُمَّ تَبْکِی أَوْ تَبَاکَی ثُمَّ تُمْسِکُ عَنِ الدُّعَاءِ وَ أَنْتَ بِطَرْفٍ خَاشِعٍ وَ یَدُکَ بِالرُّقْعَهِ مَرْفُوعَهٌ نَحْوَ السَّمَاءِ وَ لْتَکُنْ فِی ذَلِکَ خَالِیاً وَحْدَکَ وَ بِحَیْثُ لَا یَرَاکَ أَحَدٌ إِنِ اسْتَطَعْتَ وَ کُنْ کَذَلِکَ إِلَی أَنْ یَلُوحَ الْفَجْرُ إِنْ أَطَقْتَ وَ إِنْ نَکَلْتَ (۱) عَنْ ذَلِکَ وَ أَعْیَیْتَ وَ قَلَّ صَبْرُکَ فَاسْجُدْ وَ عَفِّرْ خَدَّیْکَ وَ ارْفَعْ سَبَّابَتَکَ الْیُمْنَی وَ خَدُّکَ عَلَی الْأَرْضِ وَ اسْتَجِرْ بِرَبِّکَ وَ اسْتَغِثْ بِهِ وَ قُلْ سَیِّدِی أَوْبَقَتْنِی الذُّنُوبُ وَ حَیَّرَتْنِی الْخُطُوبُ وَ أَحْدَقَتْ بِهِ (۲)

الْکُرُوبُ وَ انْقَطَعَ رَجَائِی فِی کَشْفِ ذَلِکَ إِلَّا مِنْکَ وَ ثِقَتِی لِمَنْ تَنْصَرِفُ عَنْکَ إِلَهِی وَ سَیِّدِی فَانْظُرْ بِعَیْنِ رَأْفَتِکَ إِلَیَّ وَ جُدْ بِجُودِکَ وَ إِحْسَانِکَ عَلَیَّ وَ أَجِرْنِی فِی لَیْلَتِی وَ اقْبَلْ قِصَّتِی وَ اقْضِ حَاجَتِی وَ اسْتَجِبْ دَعْوَتِی وَ اکْشِفْ حَیْرَتِی وَ أَزِلِ الْفَقْرَ وَ الْفَاقَهَ عَنِّی وَ أَعِذْنِی مِنْ شَمَاتَهِ الْأَعْدَاءِ وَ دَرَکِ الشَّقَاءِ وَ أَعْطِنِی سُؤْلِی وَ مَسْأَلَتِی بِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ یَا مَوْلَایَ إِنَّکَ قَرِیبٌ مُجِیبٌ وَ انْوِ تَرْکَ شَیْ ءٍ مِمَّا أَنْتَ عَلَیْهِ بِنِیَّهِ مُقْلِعٍ مُنِیبٍ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَکْرَمُ مَدْعُوٍّ وَ أَقْرَبُ مُجِیبٍ نُسْخَهُ الرُّقْعَهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ مِنَ الْعَبْدِ الذَّلِیلِ الْحَقِیرِ الْفَقِیرِ الْمُذْنِبِ الْجَانِی عَلَی نَفْسِهِ الْمُنْقَطِعِ بِهِ السَّائِلِ الْمُسْتَکِینِ الْمُقِرِّ بِذُنُوبِهِ الظَّالِمِ لِنَفْسِهِ الْمُسْتَجِیرِ بِرَبِّهِ إِلَی الْمَوْلَی الْکَرِیمِ الْعَظِیمِ الْعَلِیِّ الْأَعْلَی رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ

۱- ۱. کللت خ ل.

۲- ۲. بی خ ل ظ.

مَالِكِ الْأُمُورِ وَ عَلَّامِ الْغُيُوبِ مَنْ لَا ضِدَّ لَهُ وَ لَا نِدَّ لَهُ وَ لَا صَاحِبَهَ وَ لَا وَلَدَ لَهُ الْأَحَدِ الصَّمَدِ الَّذِی لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ أَقُولُ بِخُضُوعٍ وَ خُشُوعٍ رَبِّ عَمِلْتُ سُوءاً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اعْفُ عَنِّی وَ اغْفِرْ خَطَائِی وَ اصْفَحْ عَنْ زَلَلِی وَ خُذْ بِیَدِی بِجُودِکَ وَ مَجْدِکَ ثُمَّ أَقُولُ یَا أَکْرَمَ الْأَکْرَمِینَ یَا غَایَهَ الطَّالِبِینَ یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ یَا مُنَفِّسُ عَنِ الْمَکْرُوبِینَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ إِلَهِی وَ سَیِّدِی أَنَا عَبْدُکَ ابْنُ عَبْدِکَ ابْنُ أَمَتِکَ فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ أَنْشَأْتَنِی وَ کُنْتُ صَغِیراً وَ أَغْنَیْتَنِی وَ کُنْتُ فَقِیراً وَ رَفَعْتَنِی وَ کُنْتُ حَقِیراً وَ جَبَرْتَنِی وَ کُنْتُ کَسِیراً وَ مَنَنْتَ عَلَیَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی نَأَشْتَنِی وَ عِزَّتِکَ وَ جَلَالِکَ مِنَ الْمِحْنَهَ تَکَرُّماً وَ نَعَشْتَنِی بَعْدَ قِلَّهٍ وَ أَسْبَغْتَ عَلَیَّ النِّعْمَهَ وَ أَوْجَبْتَ عَلَیَّ الْمِنَّهَ وَ بَلَّغْتَنِی فَوْقَ الْأُمْنِیَّهِ لِتَبْلُوَنِی فَتَعْرِفَ شُکْرِی وَ مِقْدَارَ سَعْیِی وَ طَاعَتِی وَ إِقْرَارِی وَ إِنَابَتِی أَخْذاً بِالْفَضْلِ عَلَیَّ وَ تَأْکِیداً لِلْحُجَّهِ فِیمَا لَدَیَّ فَجَحَدْتُ حَقَّ نِعْمَتِکَ وَ نَسِیتُ مَا عِنْدِی مِنْ مِنَنِکَ وَ قَادَنِی الْجَهْلُ وَ الْعَمَی إِلَی رُکُوبِ الزَّلَلِ وَ الْخَطَاءِ حَتَّی وَقَعْتُ فِی غَوَایَهِ الرَّدَی وَ تَبَدَّلْتُ بِالتَّقْصِیرِ وَ الْعَمَی وَ رَکِبْتُ طَرِیقَ مَنْ جَارَ وَ طَغَا وَ رَکِبْتُ فَحَلَّ بِی مَا کُنْتَ أَخَفْتَنِی وَ بَرِحَ مِنِّی الْخَفَاءُ وَ صِرْتُ إِلَی حَالِ الْبُؤْسِ وَ الضَّرَّاءِ بَعْدَ إِحْسَانِکَ الْکَامِلِ وَ نِعْمَتِکَ الْمُتَرَادِفَهِ وَ سَتْرِکَ الْجَمِیلِ وَ صِیَانَتِکَ التَّامَّهِ إِلَهِی وَ سَیِّدِی وَ مَوْلَایَ فَقَدْ تَغَیَّرَ بِالزَّلَلِ حَالِی وَ کُسِفَ بَالِی وَ ظَهَرَ اخْتِلَالِی وَ شَاعَتْ فَاقَتِی وَ شُهِرَ فَقْرِی وَ انْقَطَعَتْ مِنَ الْمَخْلُوقِینَ آمَالِی وَ أَنْتَ الْعَائِدُ عَلَی الْعَاصِینَ بِالنِّعَمِ وَ الْآخِذُ عَلَی الْمُسِیئِینَ بِالْإِحْسَانِ وَ الْمِنَنِ فَضْلًا مِنْکَ وَ طَوْلًا وَ جُوداً وَ مَجْداً وَ وَلِیٌّ بِإِتْمَامِ مَا ابْتَدَأْتَ فِی أَمْرِی مِنِّی وَ رَبِّ مَا أَسْدَیْتَ مِنْ مَعْرُوفِکَ عِنْدِی فَقَدْ ظَلَمْتُ نَفْسِی وَ فَرَّطْتُ فِی أَمْرِی وَ قَصَّرْتُ فِی حَقِّکَ عِنْدِی وَ أَنَا عَائِذٌ مِنْکَ بِکَ وَ هَارِبٌ إِلَیْکَ عَنْکَ مِنَ الْحِرْمَانِ وَ سُوءِ الْقَضَاءِ مُتَوَسِّلٌ بِکَ إِلَیْکَ فِی قَبُولِی وَ الصَّفْحِ عَنِّی وَ إِتْمَامِ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَیَّ وَ إِصْلَاحِهِ لِی

وَ کَشْفِ الضُّرِّ وَ الْفَقْرِ وَ الْفَاقَهِ عَنِّی وَ الْإِخْلَالِ وَ الْبَلْوَی حَتَّی یَجْرِیَ حَالِی عَلَی أَجْمَلِ حَالٍ وَ أَسْبَغِ نِعْمَهٍ کَانَتْ عَلَیَّ فِی وَقْتٍ مِنَ الْأَوْقَاتِ یَا رَبِّ إِنْ کَانَتْ ذُنُوبِی أَخْلَقَتْ وَجْهِی (۱)

عِنْدَکَ وَ غَیَّرَتْ حَالِی فَإِنِّی أَسْأَلُکَ وَ أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ وَ أَسْتَشْفِعُ إِلَیْکَ وَ أُقْسِمُ عَلَیْکَ یَا مَنْ لَا مَسْئُولَ غَیْرُهُ وَ لَا رَبَّ سِوَاهُ بِجَاهِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِکَ وَ بِجَاهِ أَوْلِیَائِکَ وَ خِیَرَتِکَ وَ أَصْفِیَائِکَ وَ أَحِبَّائِکَ مِنْ خَلْقِکَ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ فَاطِمَهَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ وَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ وَ الْخَلَفِ الصِّدْقِ الصَّالِحِ صَاحِبِ زَمَانِکَ وَ الْقَائِمِ بِحُجَّتِکَ وَ أَمْرِکَ وَ عَیْنِکَ فِی عِبَادِکَ مِنْ وُلْدِ نَبِیِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ سَلَامُکَ وَ رَحْمَتُکَ وَ بَرَکَاتُکَ خَالِصاً وَ أَسْأَلُکَ بِحَقِّکَ عَلَیْهِمْ وَ بِالْحَقِّ الَّذِی جَعَلْتَهُ لَهُمْ عَلَیْکَ وَ عَلَی جَمِیعِ خَلْقِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ تُبَلِّغَهُمْ سَلَامِی السَّاعَهَ السَّاعَهَ وَ تَکْشِفَ بِهِمْ ضُرِّی وَ تُفَرِّجَ بِهِمْ هَمِّی وَ تُخْرِجَنِی بِهِمْ عَنْ حَیْرَتِی إِلَی رَوْحِکَ وَ فَرَجِکَ وَ خَلَاصِکَ وَ عَافِیَتِکَ وَ أَنْ تَغْفِرَ ذُنُوبِیَ الَّتِی أَصَارَتْنِی إِلَی مَا أَنَا فِیهِ وَ أَنْ تَأْخُذَ بِیَدِی وَ تَعْفُو عَنِّی عَفْواً أَلْقَاکَ بِهِ وَ أَنْتَ مِنِّی رَاضٍ وَ تُتِمَّ مَا ابْتَدَأْتَ بِهِ مِنْ أَمْرِی إِحْسَاناً إِلَیَّ وَ تَکْمِیلًا لِلنِّعْمَهِ عِنْدِی وَ حِرَاسَهً لِی مَا أَبْقَیْتَنِی وَ تُفَتِّحَ مَا انْغَلَقَ مِنْ أَسْبَابِی فَتَرْزُقَنِی السَّاعَهَ السَّاعَهَ السَّاعَهَ مِنْکَ رِزْقاً وَاسِعاً وَاسِعاً وَاسِعاً صَبّاً صَبّاً صَبّاً حَلَالًا طَیِّباً مِنْ غَیْرِ کَدٍّ وَ لَا کَدَرٍ وَ لَا مِنَّهٍ مِنْ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ إِلَّا سَعَهً مِنْ عَطَایَاکَ السَّابِغَهِ وَ خَزَائِنِکَ الْعَظِیمَهِ فِی سَمَائِکَ وَ أَرْضِکَ فَمِنْ فَضْلِکَ أَسْأَلُ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ عَجِّلْ ذَلِکَ عَلَیَّ فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عَافِیَهٍ وَ نِعْمَهٍ وَ سَلَامَهٍ وَ حَمِیدِ عَاقِبَهٍ وَ سَهِّلْ لِی قَضَاءَ دُیُونِی کُلِّهَا وَ صَلَاحَ شُئُونِی کُلِّهَا عَاجِلًا عَاجِلًا غَیْرَ آجِلٍ وَ خُذْ بِنَاصِیَتِی إِلَی الْعَمَلِ بِطَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمُ فِیمَا تَهَبُهُ لِی وَ احْرُسْهُ عَلَیَّ وَ عِنْدِی مَا أَبْقَیْتَنِی وَ أَقْبِلْ عَلَیَ

ص: ۲۴۳

۱- ۱. جاهی خ ل.

بِصَبَاحٍ يَكُونُ لِي فِيهِ كَامِلُ الْفَلَاحِ وَ الصَّلَاحِ وَ النَّجَاحِ وَ تَعْجِيلُ السَّرَاحِ يَا مَنْ بِيَدِهِ خَزَائِنُ كُلِّ مِفْتَاحٍ فَإِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ وَ مَا تَشَاءُ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ الصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِهِ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ الْأَبْرَارِ وَ عَلَى جَبْرَائِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ جَمِيعِ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ الْأَئِمَّةِ الطَّاهِرِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ هُوَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ ثُمَّ تَأْخُذُ الرُّقْعَةَ فَتَرْمِي بِهَا فِي بَحْرٍ أَوْ فِي نَهَرٍ جَارٍ يَقْضِي اللَّهُ حَوَائِجَكَ وَ يُفَرِّجُ عَنْكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ.

**[ترجمه]کتاب العتیق الغروی: دعایی که در کارهای مهم و سختی‌ها بعد از نماز شب با آن دعا می‌شود، به همراه نامه‌ای که نوشته می‌شود؛ و شرح آن، این گونه است: نیت را خالص نموده و شک را از ضمیر خودت دور کرده و نماز پایانی عشاء را می‌خوانی، سپس دو رکعت به حالت نشسته می‌خوانی و در رکعت اول، حمد و سوره واقعه، و در رکعت دوم، حمد و سوره «قل هو الله أحد» را می‌خوانی؛ و سخن گفتن و حرف زدن را فرو می گذاری، و به هیچ تسبیح و ذکر نمی‌پردازی؛ وقتی وارد بستر شدی، تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام را می گویی، سپس با گفتن ذکر خدا، بر پهلوی راست می‌خوابی تا اینکه به خواب فرو روی؛ و هر بار که بیدار شدی، خداوند عز و جل را با پاک شمردن و بزرگ داشتن، با هر ذکری که در ذهن تو بود، یاد می کنی.

پس اگر ثلث آخر شب شد، برمی‌خیزی و وضوی ناب می گیری و هشت رکعت به صورت پیوسته نماز به جای می‌آوری و در هر رکعت، حمد و پنج بار سوره «قل هو الله أحد» را می‌خوانی؛ سپس دو رکعت به جای می‌آوری که در رکعت اول، حمد و «سبح اسم ربک الأعلی» و در رکعت دوم، حمد و «قل یا أیها الکافرون» را می‌خوانی. وقتی از آن دو فارغ شدی، بر می‌خیزی و یک رکعت نماز وتر می گزاری که در آن، حمد و «قل هو الله أحد» می‌خوانی و با دعای وتر دعا می کنی و قنوت را با خضوع و فروتنی و افتادگی، طولانی می‌سازی.

پس وقتی از وتر فارغ شدی و سلام دادی، کامل برمی‌خیزی و دست راستت را با نامه‌ای که به دست خودتت و با شرحی که در ادامه برایت خواهم گفت، نوشته‌ای، بالا می‌بری، و سرت را برهنه کرده و دست چپت را بر کمر تکیه داده و می گویی: «یا ربّ» تا اینکه نفس تو بریده گردد؛ و همین‌طور «یا سیدی»، و همین‌طور «یا مولای»؛ این جایگاه شخص گریزان نزار، خوار فروتن، بینوای نادار، بی‌چیز کوچک، درمانده پناهنده‌ای است که برای زدودن آنچه برایش پیش آمده است، کسی جز تو را نمی‌یابد، و در آنچه او را در بر گرفته است، جز به سوی تو باز نمی گردد؛ ای پیشوای من، من همان کسی هستم که تو خود دقیق می‌شناسی، و به آنچه در من وجود دارد، آگاه هستی، که در عبادت تو جز به توفیق تو ناتوان هستم، و در سپاسگزاری از تو جز به یاری تو کم‌کار هستم، به گناهم در این باره اقرار می‌کنم، و به جرم خودم اعتراف می‌نمایم، و درخواست می کنم از من درگذری؛ پس بر محمد و خاندان او درود فرست، و در همین لحظه، همین لحظه، همین لحظه از سوی ما به او تحیت و سلام برسان، و به خاطر آنان ای خدا، در آنچه که پیش از این در مورد من اتفاق افتاده است، به من رو کن، و به سست پایگی‌ام رحم آور، و دعای مرا بپذیر، به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان.

سپس گریه می-کنی یا حالت گریه به خود می‌گیری و بعد از آن، با دیدگان فرو افتاده و در حالی که دستت با نامه به سوی آسمان بلند است، از دعا دست می‌کشی؛ و باید در این حالت تنها باشی، و به گونه‌ای که تا حد توان، هیچ کس تو را نبیند؛ و

اگر طاقت آوردی تـا دمیـدن سپیـده به همان حالت بمان؛ و اگر از آن حالت برگشتی و خسته شـدی و صبر تو کم شـد، پس سجـده کن و گونه‌هـایت را بر خاک قرار ده، و انگشت سـبابه راست خودت را به سوی آسـمان بلنـد کن، و گونه‌ات بر زمین باشد، و به پروردگارت پناه ببر و از او یاری بخواه و بگو:

ای پیشوای من، گناهانم مرا به نابودی کشانده‌اند، و کارهای مهم مرا سـرگردان ساخته‌اند، و گرفتاری‌ها بر آن - . بر من. خ ل ظ -

احاطه کرده‌انـد، و امیـدم در زدودن آن جز از تو، و اعتمادم به کسـی که از تو رویگردان است، بریـده گشـته است؛ ای خدا و پیشوای من، پس با چشم مهربانی‌ات به من نگاه کن، و با بخشندگی و نیکی خودت بر من ببخش، و در این شب مرا پناه ده، و این نامه‌ام را بپـذیر، و نیازم را برآورده ساز، و دعایم را اجابت فرما، و سـرگردانی‌ام را برطرف کن، و ناداری و تهیـدستی را از من بردار، و مرا از سـرزنش دشـمنان، و نگون بخت شـدن باز دار، و درخواست و نیازم را با بخشـندگی و بزرگواری‌ات به من عطا کن، ای سرور من؛ به راستی که تو نزدیک و اجابت کننده هستی .

و ترک چیزی را که پیش از این بر انجام آن عادت داشته‌ای، به صورت راسخ و توبه‌کنان نیت کن، که به راستی خداوند عز و جل، بزرگوارترین دعا شونده، و نزدیک‌ترین اجابت کننده است.

متن نامه

به نـام خداونـد بخشایشـگر مهربـان. از سوی بنـده خوار، پست نـادار، گناهکـار به خود جنـایت کرده، در راه مانـده، نیـازخواه درمانـده، اقرار کننـده به گناهانش، سـتم نموده به خودش، پناهنده به پروردگارش؛ به سوی سـرور بزرگوار بزرگ، والامرتبه... ترین والامرتبه، پروردگار آسمان‌ها و زمین‌ها، صاحب اختیار امور، و داننده نهان‌ها، کسی که نه مخالفی برایش وجود دارد، و نه همتـایی برایش هست، و نه همسـر و نه فرزنـدی دارد، یکتای بی‌نیازی است که نه زاده و نه زاییـده شـده است، و نه برای او همتایی وجود دارد.

با افتادگی و فروتنی می‌گویم؛ پروردگارا، بدی نمودم و به خودم سـتم کردم، پس بر محمد و خاندان او درود فرست، و از من درگـذر، و اشـتباه مرا بیـامرز، و از لغزش‌هـای من درگـذر، و بـا بخشـش و بزرگی خودت دست مرا بگیر؛ سـپس می‌گویم ای بزرگـوارترین بزرگـواران، ای هـدف خواهنـدگان، ای اجـابت کننـده دعـای درمانـدگان، ای برطرف کننـده از گرفتـاران، ای مهربان‌ترین مهربانان.

ای خدای من و پیشوای من، من بنده تو، فرزند بنده تو، فرزند کنیز تو - فلانی فرزند فلانی - هسـتم، مرا در حالی که کوچک بـودم به وجـود آوردی، و در حـالی که تهیـدست بـودم توانگر سـاختی، و در حـالی که پست بودم بالاـ بردی، و در حـالی که شکسـته بودم به هم رساندی، و به وسـیله آنچه که تو سـزاوار آن، و نسبت به آن، از من آگاه‌تر هستی، بر من نعمت دادی؛ مرا به وجـود آوردی، و به عزت و بزرگـواری‌ات سوگنـد که از روی بزرگـواری در آزمـودن بـود؛ و بعـد از انـدک بودن، به من زنـدگی دادی؛ و نعمـت را بر مـن فرو ریختـی؛ و منت را بر من واجب گردانـدی؛ و بیشـتر از آرزویم را به من رسانـدی تـا مرا

بیازمایی و از میزان سپاسگزاری‌ام، و مقدار تلاش و فرمانبرداری‌ام، و اقرار و پشیمانی‌ام آگاه گردی؛ و این به خاطر بخشش تو بر من، و تأکیدی بر حجت تو در نزد من بود؛ ولی من حق نعمت تو را انکار کردم؛ و نعمت‌های فراوان تو در کنار خودم را فراموش نمودم، و نادانی و نابینایی مرا تا ارتکاب لغزش‌ها و اشتباهات پیش برد؛ تا اینکه در بیراهی پرتگاه افتادم؛ و با کم... کاری و نابینایی دگرگون گشتم؛ و راه کسی که سرگردان و سرکش گشته است، را پیمودم؛ و بدی مرتکب شدم و در نتیجه آن، چیزی را که مخفی می‌کردم، به من پیوست و پوشش از من برداشته شد؛ و من بعد از نیکی کامل تو، و نعمت‌های پیاپی، و پوشاندن زیبای تو، و نگاه داشتن کامل تو، به حالت نومیدی و درماندگی افتادم.

ای خدا و پیشوا و سرور من، حال من با لغزش‌ها دگرگون شده، و عقلم ناپدید گشته، و آشفتگی‌ام رخ نموده، و بیچارگی‌ام گسترش یافته، و تهیدستی‌ام زبانزد شده، و امیدهایم از آفریدگان بریده گشته است؛ و تو باز گردنده به سوی گناهکاران با نعمت‌ها، و دهنده از روی نیکی و منت بر بدکرداران هستی؛ و این از روی بخشش و عطای تو، و ارزانی داشتن و بزرگی توست، و تو عهده‌دار به پایان رساندن آن چیزی که در مورد کارم شروع کرده‌ای، از سوی من هستی؛ و چه بسا نیکی‌هایی که در پیش من ارزانی داشتی؛ ولی من به خودم ستم کردم، و در کارم زیاده روی نمودم، و در به جای آوردن حق تو در نزد من، کوتاهی نمودم، و من از تو به تو پناه می‌آورم، و از محروم شدن و پیشامد بد، از تو به خودت می‌گریزم؛ در پذیرفتن من و گذشتن از من، و تمام کردن نعمت‌هایی که بر من بخشیدی و نیکو ساختن آن، و زدودن درماندگی و ناداری و بیچارگی از من، و آشفتگی و گرفتاری، از تو به خودت دست‌آویز می‌گردم، تا اینکه حالم به زیباترین حال و پرنعمت ترین زمانی که بر من بود، جریان یابد.

پروردگارا، اگر گناهانم چهره -. جایگاهم. خ ل - مرا نزد تو کهنه و پوسیده ساخته، و حال مرا دگرگون کرده است، پس من از تو درخواست می‌کنم و به تو روی می‌آورم، و به سوی تو دست‌آویز می‌گردم، و به تو نزدیکی می‌جویم، و از تو شفاعت می‌خواهم، و تو را قسم می‌دهم، ای کسی که هیچ خوانده شده ای جز او، و هیچ پروردگاری غیر از او وجود ندارد، به احترام جایگاه پیشوای ما، فرستاده‌ات محمد، و به احترام جایگاه اولیائت، و برگزیدگان و وارستگانت، و دوستدارانت از میان آفریدگانت، علی امیرالمؤمنین و فاطمه، و حسن و حسین، و علی فرزند حسین، و محمد فرزند علی، و جعفر فرزند محمد، و موسی فرزند جعفر، و علی فرزند موسی، و محمد فرزند علی، و علی فرزند محمد، و حسن فرزند علی، و واپسین جانشین راستین نیک صاحب زمان تو، و برپا خیزنده با حجت و فرمان تو، و چشم تو در میان بندگان، و از فرزندان پیامبرت، که درودهای تو بر همه آنان، و سلام و رحمت و برکت‌های خالص تو نثار آنان باد.

و به خاطر حق تو بر آنان، و حقی که برای آنان بر عهده خودت، و بر عهده تمام آفریدگانت قرار داده ای، از تو درخواست می‌کنم که بر همه آنان درود فرستی، و در همین لحظه، همین لحظه سلام مرا به آنان برسانی و به خاطر آنان گرفتاری را از من بزدایی، و به خاطر آنان اندوه مرا برطرف کنی، و به خاطر آنان مرا از سرگردانی، به سوی راحتی و گشایش و رهایی و ایمنی خودت بیرون آوری، و آن گناهانم را که مرا به این روز انداخته است، بیامرزی، و دستم را بگیری، و از من درگذری، آن‌گونه که به واسطه آن تو را دیدار کنم و تو از من خشنود باشی، و کاری را که از روی نیکی به من، و کامل کردن نعمت در پیش من، درباره من آغازیده‌ای و مراقبت از من را تا زمانی که مرا باقی داشته‌ای، به فرجام رسانی؛ و آن اسبابی که درهایش به رویم بسته شده، بگشایی؛ و در نتیجه، در همین لحظه، همین لحظه، همین لحظه از سوی خودت روزی گسترده

گسترده گسترده، فراوان فراوان، حلال پاکیزه، بدون اینکه با سختی یا سیاهی، یا با منت یکی از آفریدگانت همراه باشد، بلکه از گسترده‌ای از بخشش‌های فراوان تو، و خزانه‌های بزرگ تو در زمین و آسمانت باشد، به من ببخشی.

پس، از بخشش تو درخواست می کنم؛ پس بر محمد و خاندان او درود فرست، و در رساندن آن به من همراه با آسانی و ایمنی و نعمت و سلامت و فرجامی نیکو، شتاب کن؛ و پرداخت تمام بدهی‌هایم، و سامان تمام کارهایم را سریع‌تر و سریع‌تر و بدون درنگ، برایم آسان ساز؛ و اختیار مرا در فرمانبرداری از خودت، و فرمانبرداری محمد و خاندان او، که درودهای تو بر آنان باد، در آنچه به من می بخشی، به دست گیر؛ و آن را برای من و در پیش من تا زمانی که مرا نگاه داشته‌ای، نگاه دار؛ صبحی را برایم پیش آور که در آن، رستگاری و نیکویی و موفقیت کامل، و رهایی سریع، برایم وجود داشته باشد؛ ای کسی که خزانه‌های هر کلیدی به دست اوست؛ به راستی که تو بر هر چیزی توانایی؛ و هر کاری را که بخواهی، واقع می‌شود؛ و هیچ نیرو و توانی جز به سبب خداوند والانرتبه بزرگ نیست؛ و درود بر فرستاده‌اش و خاندان پاک و برگزیده و نیک او، و بر جبرئیل و میکائیل، و همه فرشتگان نزدیکی‌یافته، و پیامبران و فرستادگان و امامان پاک؛ درود خداوند بر آنان باد؛ و هر چیزی که خداوند خواسته است، واقع شده است؛ و او بهترین آمرزندگان است؛ و خداوند برای ما بسنده است و او نیکو حمایتگری است.

سپس نامه را گرفته و در دریا یا رودخانه‌ای می‌اندازی، خداوند نیازهای تو را برآورده کرده و مشکل تو را برطرف می کند؛ إن شاء الله عز و جل.

**[ترجمه]

«۷»

ق، [الکتاب العتیق الغروی] نُسْخَةُ رُقْعَةٍ تُكْتَبُ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ عِنْدَ الْمُهِمَّاتِ رُوِيَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْأَوَّلِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: إِذَا دَهِمَكَ أَمْرٌ يُهِمُّكَ أَوْ عَرَضَ لَكَ حَاجَةٌ يَعْلَمُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ حَقِيقَتَهَا وَ صِدْقَ الْقَوْلُ فِيهَا فَهُوَ عَالِمٌ بِالْغُيُوبِ وَ خَفِيَّاتِ الْأُمُورِ فَكُنْ طَاهِراً وَ صُمْ يَوْمَ الْخَمِيسِ أَصْبِحْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَاكْتُبْ فِي رُقْعَةٍ مَا أَنَا ذَاكِرُهُ لَكَ بِمِدَادٍ أَوْ بِحِبْرٍ وَ اطْوِ الْوَرَقَةَ وَ اعْمِدْ إِلَى وَسَطِ الْبَحْرِ فَاسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَ سَمِّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ صَلِّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ عَلَى آلِهِ الْأَبْرَارِ وَ قُلْ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ وَ ارْمِ بِهَا فِي الْبَحْرِ فَإِنَّ اللَّهَ جَلَّتْ عَظَمَتُهُ يَقْضِي حَاجَتَكَ وَ يَكْفِيكَ بِقُدْرَتِهِ تَكْتُبُ سُورَةَ الْحَمْدِ وَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ إِلَى قَوْلِهِ هُمْ فِيها خالِدُونَ وَ الم اللَّهُ لا إِلهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ إِلَى قَوْلِهِ وَقُودُ النَّارِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ مالِكَ الْمُلْكِ إِلَى قَوْلِهِ بِغَيْرِ حِسابٍ وَ إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ إِلَى قَوْلِهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ وَ لَقَدْ جاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ إِلَى قَوْلِهِ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمنَ إِلَى قَوْلِهِ وَ كَبِّرْهُ تَكْبِيراً ثُمَّ تَكْتُبُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ طه ما أَنْزَلْنا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقى إِلَى قَوْلِهِ لَهُ الْأَسْماءُ الْحُسْنى يَا اللَّهُ

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا كَهْفِي إِذَا ضَاقَتْ عَلَيَّ مَذَاهِبِي وَ عَظُمَتْ هُمُومِي وَ قَلَّ صَبْرِي وَ ضَعُفَتْ حِيلَتِي وَ كَثُرَتْ فَاقَتِي وَ سَاءَتْ ظُنُونِي وَ قَنَطَتْ نَفْسِي وَ عَجَزْتُ عَنْ تَدْبِيرِ حَالِي وَ تَحَيَّرْتُ فِي أَمْرِي خَلَقْتَنِي كَيْفَ شِئْتَ وَ كُنْتَ عَنْ خَلْقِي غَنِيّاً فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ فَرِّجْ هُمُومِي وَ اكْشِفْ غُمُومِي وَ أَزِلْ عَذَابَ قَلْبِي وَ غَيِّرْ مَا تَرَى مِنْ سُوءِ حَالِي وَ آمِنْ خَوْفِي وَ يَسِّرْ بِمَا قَدْ تَعَسَّرَ مِنْ أَمْرِي وَ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي مَخْرَجاً وَ ارْزُقْنِي مِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ إِنَّكَ تَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ يَا مُحْيِيَ الْعِظَامِ وَ هِيَ رَمِيمٌ ثُمَّ تَكْتُبُ مِنَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ إِلَى الْمَوْلَى الْجَلِيلِ اللَّهُ الَّذِي لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الدَّائِمُ الدَّيْمُومُ الْقَدِيمُ الْأَزَلِيُّ الْأَبَدِيُّ بَدِيعُ السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ وَ فَاطِرُهُمَا وَ نُورُهُمَا ذُو الْجَلالِ وَ الْإِكْرامِ وَ الْأَسْمَاءِ الْعِظَامِ وَ سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ فِي الْعَالَمِينَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ حُجَّتِكَ يَا رَبِّ عَلَى خَلْقِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ لِأَنَّكَ أَنْتَ إِلَهِي وَ خَالِقِي وَ إِلَهُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ وَ لَا مَعْبُودَ سِوَاكَ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الَّتِي إِذَا دُعِيتَ بِهَا أَجَبْتَ وَ إِذَا سُئِلْتَ بِهَا أَعْطَيْتَ إِلَّا صَلَّيْتَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ فَعَلْتَ بِي كَذَا وَ كَذَا وَ تَكْتُبُ ذِكْرَ حَاجَتِكَ فِي الْوَرَقَةِ وَ تُصَلِّي عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ وَ عَلَى أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِينَ الْأَخْيَارِ الَّذِينَ لَا غَيَّرُوا وَ لَا بَدَّلُوا وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ.

**[ترجمه]كتاب العتيق الغروى: متن نامه‌ای که در هنگام کارهای مهم به خداوند سبحان نوشته می‌شود.

از امام باقر علیه السلام روایت شده است که فرمود: هرگاه کار مهمی برایت پیش آمد و تو را نگران ساخت، یا نیازی برایت پدیدار گشت که خداوند سبحان حقیقت آن را می‌داند، و گفتار درباره آن را تصدیق نمود، که او به نهان‌ها، و امور پوشیده آگاه است، پس خودت را پایزه کن، و روز پنج‌شنبه را روزه بگیر، به صبح جمعه که رسیدی، آنچه را که به تو می گویم، در نامه‌ای با مداد یا مرکب بنویس و برگه را بپیچ، و آن را به دریا بینداز. پس رو به قبله بایست و اسم خداوند عز و جل جلاله را بر زبان آور، و بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و خاندان پاک او درود بفرست و بگو: خداوند برای همه چیز، کافی است؛ و آن را در دریا بینداز، که خداوند بزرگ نیاز تو را برآورده ساخته و تو را با قدرت خودش نگاه می‌دارد.

سوره حمد، و آیه الکرسی تا عبارت «هم فیها خالدون»، و «الم الله لا إله إلا هو الحیّ القیّوم» تا عبارت «وَقودُها النّار»، و «قل اللّهم مالکَ المُلک» تا عبارت «بغَیر حساب»، و «إنَّ ربَّکم اللهُ الّذی خلق السَّموات و الأرضَ» تا عبارت «قریبٌ من المحسنین»، و «لقد جائکم رسولٌ من أنفسکم» تا عبارت «ربّ العرشِ العظیم»، و «قل ادعوا الله أو ادعوا الرَّحمن» تا عبارت «و کبّره تکبیراً» را می‌نویسی.

سپس می‌نویسی: خداوند بزرگ‌تر است، خداوند بزرگ‌تر است، هیچ خدایی جز الله وجود ندارد و خداوند بزرگ‌تر است، خداوند بزرگ‌تر است، و سپاس مخصوص خداوند پروردگار جهانیان است؛ و طه، قرآن را بر تو نازل نکردیم تا به رنج افتی - تا عبارت - نام‌های نیکو به او اختصاص دارد؛ ای الله، ای الله، ای الله؛ ای پناهگاه من هنگامی که راه‌ها برایم تنگ شود، و ناراحتی‌هایم بزرگ گردد، و توانم کاسته شود، و چاره‌ام ضعیف گردد، و بیچارگی‌ام افزون شود، و گمانم بد شود، و دلم نومید گردد، و از اداره کردن شرایطم ناتوان گردد، و در کارم سرگردان شود؛ مرا آن گونه که خواستی آفریدی، در حالی که از آفرینش من بی‌نیاز بودی؛ پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و اندوهم را بگشا، و ناراحتی‌ام را برطرف کن، و عذاب دلم را از بین ببر، و این بدی حال مرا که می‌بینی دگرگون ساز، و بیم مرا ایمنی ده، و دشواری کار مرا آسان ساز، و در

کـار من برایم راه بیرون شـدنی قرار ده، و مرا از جـایی که گمـان نمی‌برم روزی رسـان، که به راستی تو بر آن توانا هستی، ای زنده کننده استخوان‌هایی که پوسیده شده‌اند.

سپس می‌نویسـی: از بنده خوار، به سوی سرور بزرگوار، خداوندی که هیچ خدایی جز او نیست، زنده پاینده، همیشگی پایدار، دیرینه بدون آغاز و پایان، نوآفرین آسمان‌ها و زمین، و پدیدآورنده و روشنایی آن دو، دارای ارجمندی و بزرگواری، و اسم‌... هـای بزرگ است؛ و سـلام بر آل یاسـین در میـان جهانیان، محمـد و علی و فاطمه و حسن و حسـین و علی و محمـد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و حجت تو بر آفریدگانت باد، ای پروردگار.

خدایا، همانا من از تو درخواست می‌کنم، چرا که تو به راستی خدا و آفریدگار من، و خدای پیشـینیان و پسـینیان هستی و هیچ خـدایی جز تو، و هیچ معبودی غیر از تو وجود ندارد؛ به حق این اسم‌هایی که اگر با آنها خوانده شوی، اجابت می‌کنی، و اگر بـا آنهـا مـورد درخـواست واقع شوی، عطـا می‌کنی، به تو روی می‌آورم که بر همه آنـان درود فرسـتی، و در مورد من چنین و چنان کنی - و نیاز خودت را در برگه می‌نویسـی، - و بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و رحمت خدا و برکت‌هایش بر اهل بیت، و بر یاران گرامی و برگزیـده محمد، کسانی که نه تغییر دادند و نه جایگزین ساختند، باد؛ و هیچ نیرو و توانی جز به سبب خداوند والامرتبه بزرگ نیست؛ و خداوند برای ما بسنده است، و نیکو حمایتگری است.

**[ترجمه]

بیان

الحبر بالکسر الذی یکتب به و لعل الترديد من الراوی.

**[ترجمه]«الحبر» با کسره، چیزی است که با آن نوشته می‌شود؛ و گویا تردید از سوی راوی است.

**[ترجمه]

«۸»

قبس، [قبس المصباح] سَـمِعْتُ الشَّيْخَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ بْنَ الْحَسَنِ بْنِ بَابَوَيْهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِالرَّيِّ سَنَهَ أَرْبَعِينَ وَ أَرْبَعِمائَهٍ يَرْوِی عَنْ عَمِّهِ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ بَـابَوَيْهِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَـالَ حَـدَّثَنِی بَعْضُ مَشَايِخِی الْقُمِّيِّينَ قَالَ: كَرَبَنِی أَمْرٌ ضِـقْتُ بِهِ ذَرْعاً وَ لَمْ يَسْـهُلْ فِی نَفْسِـی أَنْ أُفْشِـيَهُ لِأَحَدٍ مِنْ أَهْلِی وَ إِخْوَانِی فَنِمْتُ وَ أَنَا بِهِ مَغْمُومٌ فَرَأَيْتُ فِی النَّوْمِ رَجُلًا جَمِيلَ الْوَجْهِ حَسَنَ اللِّبَاسِ طَيِّبَ الرَّائِحَهِ خِلْتُهُ بَعْضَ مَشَايِخِنَا الْقُمِّيِّينَ

الَّذِینَ کُنْتُ أَقْرَأَ عَلَیْهِمْ فَقُلْتُ فِی نَفْسِی إِلَی مَتَی أُکَابِدُ هَمِّی وَ غَمِّی وَ لَا أُفْشِیهِ لِأَحَدٍ مِنْ إِخْوَانِی وَ هَذَا شَیْخٌ مِنْ مَشَایِخِنَا الْعُلَمَاءِ أَذْکُرُ لَهُ ذَلِکَ فَلَعَلِّی أَجِدُ لِی عِنْدَهُ فَرَجاً فَابْتَدَأَنِی وَ قَالَ ارْجِعْ فِیمَا أَنْتَ بِسَبِیلِهِ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی وَ اسْتَعِنْ بِصَاحِبِ الزَّمَانِ علیه السلام وَ اتَّخِذْهُ لَکَ مَفْزَعاً فَإِنَّهُ نِعْمَ الْمُعِینُ وَ هُوَ عِصْمَهُ أَوْلِیَائِهِ الْمُؤْمِنِینَ ثُمَّ أَخَذَ بِیَدِهِ الْیُمْنَی وَ قَالَ زُرْهُ وَ سَلِّمْ عَلَیْهِ وَ سَلْهُ أَنْ یَشْفَعَ لَکَ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی فِی حَاجَتِکَ فَقُلْتُ لَهُ عَلِّمْنِی کَیْفَ أَقُولُ فَقَدْ أَنْسَانِی هَمِّی بِمَا أَنَا فِیهِ کُلَّ زِیَارَهٍ وَ دُعَاءٍ فَتَنَفَّسَ الصُّعَدَاءَ وَ قَالَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ مَسَحَ صَدْرِی بِیَدِهِ وَ قَالَ حَسْبُکَ اللَّهُ لَا بَأْسَ عَلَیْکَ تَطَهَّرْ وَ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ ثُمَّ قُمْ وَ أَنْتَ مُسْتَقْبِلُ الْقِبْلَهِ تَحْتَ السَّمَاءِ وَ قُلْ سَلَامُ اللَّهِ الْکَامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ الْعَامُّ وَ صَلَوَاتُهُ الدَّائِمَهُ وَ بَرَکَاتُهُ الْقَائِمَهُ عَلَی حُجَّهِ اللَّهِ وَ وَلِیِّهِ فِی أَرْضِهِ وَ بِلَادِهِ وَ خَلِیفَتِهِ عَلَی خَلْقِهِ وَ عِبَادِهِ وَ سُلَالَهِ النُّبُوَّهِ وَ بَقِیَّهِ الْعِتْرَهِ وَ الصَّفْوَهِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ مُظْهِرِ الْإِیمَانِ وَ مُعْلِنِ أَحْکَامِ الْقُرْآنِ مُطَهِّرِ الْأَرْضِ وَ نَاشِرِ الْعَدْلِ فِی الطُّولِ وَ الْعَرْضِ الْحُجَّهِ الْقَائِمِ الْمَهْدِیِّ وَ الْإِمَامِ الْمُنْتَظَرِ الْمَرْضِیِّ الطَّاهِرِ ابْنِ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ الْوَصِیِّ ابْنِ الْأَوْصِیَاءِ الْمَرْضِیِّینَ الْهَادِی الْمَعْصُومِ ابْنِ الْهُدَاهِ الْمَعْصُومِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ الْمُسْلِمِینَ وَ الْمُؤْمِنِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِلْمِ النَّبِیِّینَ وَ مُسْتَوْدَعَ حِکْمَهِ الْوَصِیِّینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا عِصْمَهَ الدِّینِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِینَ الْمُسْتَضْعَفِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مُذِلَّ الْکَافِرِینَ الْمُتَکَبِّرِینَ الظَّالِمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الْحُجَجِ عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ سَلَامَ مُخْلِصٍ لَکَ فِی الْوَلَاءِ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْإِمَامُ الْمَهْدِیُّ قَوْلًا وَ فِعْلًا وَ أَنَّکَ الَّذِی تَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلًا فَعَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَکَ وَ سَهَّلَ اللَّهُ مَخْرَجَکَ وَ قَرَّبَ زَمَانَکَ وَ کَثَّرَ أَنْصَارَکَ وَ أَعْوَانَکَ وَ أَنْجَزَ لَکَ مَوْعِدَکَ وَ هُوَ أَصْدَقُ الْقَائِلِینَ وَ نُرِیدُ أَنْ نَمُنَ

عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِی الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّهً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوارِثِینَ یَا مَوْلَایَ حَاجَتِی کَذَا وَ کَذَا فَاشْفَعْ لِی فِی نَجَاحِهَا وَ تَدْعُو بِمَا أَحْبَبْتَ قَالَ فَانْتَبَهْتُ وَ أَنَا مُوقِنٌ بِالرَّوْحِ وَ الْفَرَجِ وَ کَانَ عَلَیَّ بَقِیَّهٌ مِنْ لَیْلِی وَاسِعَهٌ فَبَادَرْتُ وَ کَتَبْتُ مَا عَلَّمَنِیهِ خَوْفاً أَنْ أَنْسَاهُ ثُمَّ تَطَهَّرْتُ وَ بَرَزْتُ تَحْتَ السَّمَاءِ وَ صَلَّیْتُ رَکْعَتَیْنِ قَرَأْتُ فِی الْأُولَی بَعْدَ الْحَمْدِ کَمَا عُیِّنَ لِی إِنَّا فَتَحْنَا لَکَ فَتْحاً مُبِیناً وَ فِی الثَّانِیَهِ بَعْدَ الْحَمْدِ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ فَلَمَّا سَلَّمْتُ قُمْتُ وَ أَنَا مُسْتَقْبِلُ الْقِبْلَهِ وَ زُرْتُ ثُمَّ دَعَوْتُ حَاجَتِی وَ اسْتَغَثْتُ بِمَوْلَایَ صَاحِبِ الزَّمَانِ ثُمَّ سَجَدْتُ سَجْدَهَ الشُّکْرِ وَ أَطَلْتُ فِیهَا الدُّعَاءَ حَتَّی خِفْتُ فَوَاتَ صَلَاهِ اللَّیْلِ ثُمَّ قُمْتُ وَ صَلَّیْتُ وِرْدِی وَ عَقَّبْتُ بَعْدَ صَلَاهِ الْفَجْرِ وَ جَلَسْتُ فِی مِحْرَابِی أَدْعُو فَلَا وَ اللَّهِ مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ حَتَّی جَاءَنِی الْفَرَجُ مِمَّا کُنْتُ فِیهِ وَ لَمْ یَعُدْ إِلَی مِثْلِ ذَلِکَ بَقِیَّهَ عُمُرِی وَ لَمْ یَعْلَمْ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ مَا کَانَ ذَلِکَ الْأَمْرُ الَّذِی أَهَمَّنِی إِلَی یَوْمِ هَذَا وَ الْمِنَّهُ لِلَّهِ وَ لَهُ الْحَمْدُ کَثِیراً.

لد، [بلد الأمین]: اسْتِغَاثَهٌ إِلَی الْمَهْدِیِّ علیه السلام وَ هِیَ بَعْدَ الْغُسْلِ وَ صَلَاهُ رَکْعَتَیْنِ تَحْتَ السَّمَاءِ تَقْرَأُ فِی الْأُولَی بِالْحَمْدِ وَ الْفَتْحِ وَ فِی الثَّانِیَهِ بِالْحَمْدِ وَ النَّصْرِ فَإِذَا سَلَّمْتَ فَقُمْ وَ قُلْ سَلَامُ اللَّهِ الْکَامِلُ إِلَی آخِرِ الزِّیَارَهِ(۱).

أَقُولُ وَجَدْتُ فِی نُسْخَهٍ قَدِیمَهٍ مِنْ مُؤَلَّفَاتِ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُمْ مَا هَذَا لَفْظُهُ هَذَا الدُّعَاءُ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ بَابَوَیْهِ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنِ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام وَ قَالَ مَا دَعَوْتُ فِی أَمْرٍ إِلَّا رَأَیْتُ سُرْعَهَ الْإِجَابَهِ وَ هُوَ: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ وَ أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِنَبِیِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله یَا أَبَا الْقَاسِمِ یَا رَسُولَ اللَّهِ یَا إِمَامَ الرَّحْمَهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا الْحَسَنِ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ یَا عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ

۱- ۱. البلد الأمین ص ۱۵۸.

حاجاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

یَا فَاطِمَهُ الزَّهْرَاءُ یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ یَا قُرَّهَ عَیْنِ الرَّسُولِ یَا سَیِّدَتَنَا وَ مَوْلَاتَنَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنَا یَا وَجِیهَهً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعِی لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ یَا حَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَیُّهَا الْمُجْتَبَی یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ یَا حُسَیْنَ بْنِ عَلِیٍّ أَیُّهَا الشَّهِیدُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا الْحَسَنِ یَا عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ یَا زَیْنَ الْعَابِدِینَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا جَعْفَرٍ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ أَیُّهَا الْبَاقِرُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ یَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَیُّهَا الصَّادِقُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا الْحَسَنِ یَا مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ أَیُّهَا الْکَاظِمُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا الْحَسَنِ یَا عَلِیَّ بْنَ مُوسَی أَیُّهَا الرِّضَا یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی

خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا جَعْفَرٍ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ أَیُّهَا الْجَوَادُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا الْحَسَنِ یَا عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَیُّهَا الْهَادِی النَّقِیُّ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ یَا حَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَیُّهَا الْمُجْتَبَی یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ یَا وَصِیَّ الْحَسَنِ وَ الْخَلَفَ الْحُجَّهَ أَیُّهَا الْقَائِمُ الْمُنْتَظَرُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ یَا سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَ قَدَّمْنَاکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنَا یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ ثُمَّ یَسْأَلُ حَاجَتَهُ فَإِنَّهَا تُقْضَی إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی.

**[ترجمه]قبس: شنیدم شیخ اباعبدالله حسین فرزند حسن فرزند بابویه، که خداوند از او خشنود باد، در ری در سال چهارصد و چهل، از عموی خود، ابوجعفر محمد فرزند علی فرزند بابویه، که خدا بر او رحمت کند، روایت می کند؛ گفت: از بزرگان قمی برایم نقل کرد و گفت: پیشامدی برایم اتفاق افتاد که مرا در تنگنای شدیدی قرار داد و نتوانستم آن را برای هیچ یک از خانواده‌ام و برادرانم فاش کنم؛ پس خوابیدم و به خاطر آن غمگین بودم؛ در خواب، مردی زیبا صورت و نیکو لباس، با بوی خوش دیدم؛ خیال کردم از بزرگان قمی ما که برایشان حدیث می‌خواندم، است؛ به خاطر همین با خودم گفتم: تا کی اندوه و گرفتاری‌ام را مخفی کنم و به کسی از برادرانم نگویم، و این یکی از بزرگان ما است، آن را برایش می گویم، شاید در پیش او برایم گشایشی یافتم؛ ولی او زودتر از من شروع کرد و فرمود: در پیشامدی که برای تو اتفاق افتاده است، به سوی خداوند والامرتبه بازگرد و از صاحب الزمان علیه السلام یاری بخواه و او را برای خودت پناهگاه بگیر، که او پناه دوستداران مؤمن خویش است؛ سپس دست راست راستش را بلند کرد و گفت: او را زیارت کن و بر او سلام کن، و از او بخواه برای تو در این خواسته ات به سوی خداوند والامرتبه شفاعت نماید.

به او گفتم: به من بیاموز چگونه بگویم، چون این اندوهی که در آن واقع شده‌ام، هر زیارت و دعایی را از یاد من برده است؛ پس نفس عمیقی کشید و فرمود: «لا حول و لا قوه إلا بالله» {هیچ نیرو و توانی جز به سبب خداوند نیست.} و دستش را بر سینه من کشید و فرمود: خداوند تو را بس است و هیچ نگرانی بر تو نیست؛ خود را پاک کن و دو رکعت نماز بگزار، سپس برخیز و در حالت رو به قبله، زیر آسمان بگو:

سلام کامل و تمام شده، و گسترده و عام خداوند، و درودهای همیشگی، و برکت‌های استوار او بر حجت خدا و ولیّ او در زمین و شهرهایش، و خلیفه او بر آفریدگان و بندگانش، و نسل پیامبر، و بازمانده عترت و برگزیدگان، صاحب زمان، و آشکار کننده ایمان، و نمایان سازنده احکام قرآن، پاک کننده زمین، و گسترنده عدالت در طول و عرض زمین، حجت برپا خیزنده، مهدی، و امام مورد انتظار و خشنودی، پاکی که فرزند امامان پاک است، جانشینی که فرزند جانشینان مورد پسند و هدایت کننده و معصوم است، بر او فرزند هدایت گران پاک است، نثار باد؛ سلام بر تو ای امام مسلمانان و مؤمنان؛ سلام بر تو ای میراث‌دار دانش پیامبران، و امانتدار حکمت جانشینان؛ سلام بر تو ای ریسمان دین؛ سلام بر تو ای سرافراز کننده مؤمنان به ناتوانی کشانده شده؛ سلام بر تو ای خوار کننده کافران سرکش ستمکار؛ سلام بر تو ای سرور من، ای صاحب الزمان، ای

فرزنـد امیرالمـؤمنین، و فرزنـد فـاطمه زهرا، سـرور بـانوان جهـان؛ سـلام بر تـو ای فرزنـد امامـان، حجت‌هـای خداونـد بر تمـام آفریدگان؛ سـلام بر تو ای سرور من، سلام کسی که در وفای به تو دارای نیت خالصانه است؛ گواهی می‌دهم که تو در گفتار و کردار، امـام هـدایتگر هسـتی؛ و تـو همـان کسـی هسـتی کـه زمیـن را از برابری و عـدالت سـرشار می‌کنی؛ پس خداونـد در گشایش تو شتاب کند، و راه بیرون شدن تو را آسان نماید، و زمان تو را نزدیک قرار دهد، و یاران و یاوران تو را فراوان کند، و وعده تو را برایت به انجام رساند، و او راسـتگوترین گویندگان است، - که فرموده است: - «و خواستیم بر کسانی که در آن سرزمین فرو دست شـده بودنـد منّت نهیم و آنـان را پیشوایـان [مردم] گردانیم، و ایشـان را وارث [زمین] کنیم.» ای سـرور من، خواسته من این است - چنین و چنان، - پس در برآورده شدن آن برایم شفاعت کن؛ و به دلخواه دعا می‌کنی.

گفت: بیـدار شـدم و به آسـایش و گشایش یقین پیـدا کرده بودم، و هنوز قسـمت زیادی از شب باقی مانـده بود، ولی به خاطر ترس از اینکه فراموش کنم، عجله کردم و آنچه را که به من آموخته بود، نوشتم؛ سپس بدنم را پاکیزه ساختم و در زیر آسمان قرار گرفتم و در رکعت نمـاز گزاردم و در رکعت اول، همـان طور که برایم معین کرده بود، بعـد از حمـد، «إنّا فتحنا لک فتحاً مبیناً»، و در رکعت دوم بعـد از حمد، «إذا جاءَ نصرُ الله و الفتح» را خواندم؛ وقتی سـلام را داد، برخاسـتم و در حالت رو به قبله زیارت کردم و سپس نیازم را خواستم و از سرورم صاحب زمان یاری طلبیدم؛ سپس سجده شکر کردم و دعا را در آن طولانی کردم تا اینکه ترسـیدم نماز شب را از دست بـدهم؛ سپس برخاسـتم و نماز و ذکر به جای آوردم و بعد از نماز صبح، به ذکر تعقیب پرداختم، و در محراب نمازم به دعا کردن نشستم.

به خـدا سوگنـد، آفتاب طلوع نکرده بود که گشایشی برای من از آنچه در آن واقع شـده بودم، به دست آمد؛ و بعد از آن در باقیمانده عمرم مثل آن گرفتاری برایم تکرار نشده است؛ و هیچ کسی از مردم ندانست که آن اتفاقی که مرا تا آن روز غمگین ساخته بود، چه بود؛ منت برای خدا، و سپاس فراوان مخصوص اوست.

لـد: اسـتغاثه به حضـرت مهـدی علیه السـلام؛ و آن به این صورت است که بعـد از غسـل، دو رکعت نمـاز در زیر آسـمان، که رکعت اول، با حمـد و فتـح، و رکعت دوم، با حمـد و نصـر باشد، به جای می‌آوری، و وقتی سـلام دادی، برخیز و بگو: «سـلام کامل و تمام شده...» تا پایان زیارت. - . البلد الامین: ۱۵۸ -

می‌گویم: در نسـخه ای قدیمی از نوشـته‌های برخی اصحاب خودمان، که خداوند از آنان خشنود باد، متنی یافتم با این عبارت: این دعا را محمـد فرزنـد بابویه، که خدا بر او رحمت کند، از امامان علیهم السـلام روایت کرده و گفته است: در هیچ کاری با آن دعا نکردم، مگر آنکه به زودی اثر اجابت آن را دیـدم؛ و دعا این است: خـدایا از تو درخواست دارم و به وسـیله پیامبرت، پیـامبر رحمت محمّـد صـلی الله علیه و آله به سویت روی آوردم؛ ای ابا القاسم، ای فرسـتاده خـدا، ای امام رحمت، ای پیشوا و سرور مـا، به تو رو آوردیم و تو را واسـطه قرار دادیم، و به سوی خـدا تو را وسـیله سـاختیم، و تو را پیش روی خواسـته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن .

ای اباالحسن، ای امیرالمؤمنین، ای علی فرزنـد ابی‌طالب، ای حجّت خـدا بر بندگان، ای پیشوا و سـرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسـطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای فاطمه زهرا، ای دختر محمّد، ای نور چشم رسول خدا، ای سرور و بانوی ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای ابامحمّد، ای حسن فرزند علی، ای برگزیده، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای اباعبداللّه، ای حسین فرزند علی، ای شهید، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم، و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای اباالحسن، ای علی فرزند حسین، ای زین العابدین، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای اباجعفر، ای محمّد فرزند علی، ای باقر، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای اباعبداللّه، ای جعفر فرزند محمّد، ای صادق، ای فرزند رسول خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای اباالحسن ای موسی فرزند جعفر، ای کاظم، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای اباالحسن، ای علی فرزند موسی، ای رضا، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برایمان نزد خدا شفاعت کن.

ای اباجعفر، ای محمّد فرزند علی، ای تقی جواد، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای اباالحسن، ای علی فرزند محمّد، ای هادی نقی، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای ابامحمّد، ای حسن بن علی، ای پاکنهاد عسگری، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ای جانشین حسن، ای حجت واپسین، ای برپا خیزنده مورد انتظار، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای پیشوا و سرور ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی خواسته‌هایمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن .

پس از خواندن دعا، نیاز خود را بخواهد که به خواست خدا برآورده می شود.

**[ترجمه]

«۹»

ق، [الکتاب العتیق الغرویّ] رُوِیَ: مِثْلُهُ إِلَّا أَنَّهُ رُوِیَ فِی الْکُلِّ بِصِیغَهِ الْمُتَکَلِّمِ وَحْدَهُ وَ زَادَ فِی آخِرِهِ یَا سَادَتِی وَ مَوَالِیَّ إِنِّی تَوَجَّهْتُ بِکُمْ أَئِمَّتِی وَ عُدَّتِی لِیَوْمِ فَقْرِی وَ حَاجَتِی إِلَی اللَّهِ وَ تَوَسَّلْتُ بِکُمْ إِلَی اللَّهِ وَ اسْتَشْفَعْتُ بِکُمْ إِلَی اللَّهِ فَاشْفَعُوا لِی عِنْدَ اللَّهِ وَ اسْتَنْقِذُونِی مِنْ ذُنُوبِی عِنْدَ اللَّهِ فَإِنَّکُمْ وَسِیلَتِی إِلَی اللَّهِ وَ بِحُبِّکُمْ وَ بِقُرْبِکُمْ أَرْجُو نَجَاتاً مِنَ اللَّهِ فَکُونُوا عِنْدَ اللَّهِ رَجَائِی یَا سَادَتِی یَا أَوْلِیَاءَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَ اللَّهِ ظَالِمِیهِمْ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ.

**[ترجمه]ق: مانند این را روایت کرده است، با این تفاوت که در همه آنها صیغه اول شخص مفرد آورده و در پایان آن افزوده است: ای پیشوایان و سروران من، من به شما امامان و توشه هایم برای روز ناداری و تنگدستی روی آوردم، و به وسیله شما به سوی خدا توسّل جستم، پس در نزد خدا واسطه من شوید، و مرا پیش خدا از گناهانم رهایی ببخشید، که شما وسیله من به خدا هستید، من به واسطه دوستی شما و نزدیک شدن به شما امیدوار نجات از جانب خدا هستم، پس نزد خدا امید من باشید، ای پیشوایان من، ای دوستداران خدا؛ خداوند بر همه آنان درود فرستد، و خداوند بر دشمنان خدا، ستم کنندگان به آنان، از پیشینیان و پسینیان، لعنت کند؛ بپذیر، ای پروردگار جهانیان.

**[ترجمه]

«۱۰»

ق، [الکتاب العتیق الغرویّ] أبو القاسم عبید الله بن عبد الواحد الدارمی الکاتبی النصیبی قال وجدت بخط أبی علی محمد بن

أحمد بن الجنيد رحمه الله على ظهر جزء من كتبه بعد

ص: ٢٤٩

وفاته حدثنی أبو الوفاء الشیرازی قال: کنت محبوسا فی حبس أبی إلیاس بکرمان علی حال ضیقه فأکثرت الشکوی إلی الله عز و جل و الاستغاثه بموالینا قال و نمت فرأیت فی النوم مولانا رسول الله صلی الله علیه و آله فقال لی لا تستشفع بی و بولدی هذین یعنی الحسن و الحسین صلوات الله علیهما لأمر الدنیا و هذا أبو حسن ینتقم لک من أعدائی قال قلت یا رسول الله و کیف ینتقم لی من أعدائی و قد لبب بحبل فی عنقه فلم ینتصر و غصب حقه فلم یقتدر قال فنظر إلی رسول الله صلی الله علیه و آله متعجبا و قال ذاک لعهد عهدته إلیه و قد وفی به و أما الحسن فلکذا و أما الحسین فلکذا و لم یزل صلی الله علیه و آله یسمی واحدا واحدا من الأئمه صلوات الله علیهم و یذکر ما یستشفی به له مما غاب عن أبی القاسم فی الوقت و هو مسطور فی الروایه إلی أن انتهی إلی صاحب الزمان صلوات الله علیه فقال و أما صاحب الزمان فإذا بلغ السکین منک هکذا و أومأ بیده إلی حلقه فقل یا صاحب الزمان أغثنی یا صاحب الزمان أدرکنی قال فصحت فی نومی یا صاحب الزمان أغثنی یا صاحب الزمان أدرکنی فانتبهت و الموکلون یأخذون قیودی.

تمام روایه أبی القاسم الدارمی مما وجده بخط ابن الجنید و أما علی بن الحسین فللنجاه من السلاطین و معره الشیاطین و أما محمد بن علی و جعفر بن محمد فللآخره و ما تبتغیه من طاعه الله و رضوانه و أما أبو إبراهیم موسی فالتمس به العافیه من الله عز و جل و أما أبو الحسن الرضا فاطلب به السلامه فی الأسفار و فی البراری و البحار و أما أبو جعفر الجواد فاستنزل به الرزق من الله عز و جل و أما علی بن محمد فللنوافل و بر الإخوان و ما تبتغیه من طاعه الله عز و جل و أما الحسن فللآخره و أما صاحب الزمان فإذا بلغ منک السیف المذبح فاستغث به و تمام الحدیث قد تقدم فی الروایه.

الدعاء المتضمن للتوسل بكل واحد من الأئمه علیهم السلام لما جعل له اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ ابْنَتِهِ وَ ابْنَيْهَا الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ علیهما السلام إِلَّا أَعَنْتَنِی بِهِمْ عَلَى طَاعَتِکَ وَ رِضْوَانِکَ وَ بَلَّغْتَنِی بِهِمْ أَفْضَلَ مَا بَلَّغْتَهُ أَحَداً مِنْ أَوْلِيَائِهِمْ فِی ذَلِکَ وَ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ وَلِيِّکَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ إِلَّا انْتَقَمْتَ لِی بِهِ مِمَّنْ ظَلَمَنِی وَ كَفَيْتَنِی بِهِ مَئُونَهَ مَنْ يُرِيدُنِی بِظُلْمٍ أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِی وَ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ وَلِيِّکَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیهما السلام إِلَّا كَفَيْتَنِی بِهِ وَ نَجَّيْتَنِی مِنْ جَوْرِ السَّلَاطِينِ وَ نَفْثِ الشَّيَاطِينِ وَ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ وَلِيَّيْکَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام إِلَّا أَعَنْتَنِی بِهِمَا عَلَى أَمْرِ آخِرَتِی بِطَاعَتِکَ وَ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ وَلِيِّکَ الْعَبْدِ الصَّالِحِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْكَاظِمِ بِغَيْظِهِ علیه السلام إِلَّا عَافَيْتَنِی بِهِ مِمَّا أَخَافُهُ وَ أَحْذَرُهُ عَلَى بَصَرِی وَ جَمِيعِ سَائِرِ جَسَدِی وَ جَوَارِحِ بَدَنِی مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ مِنْ جَمِيعِ الْأَسْقَامِ وَ الْأَمْرَاضِ وَ الْأَعْلَالِ وَ الْأَوْجَاعِ بِقُدْرَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ وَلِيِّکَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا علیه السلام إِلَّا أَنْجَيْتَنِی بِهِ وَ سَلَّمْتَنِی مِمَّا أَخَافُهُ وَ أَحْذَرُهُ فِی جَمِيعِ أَسْفَارِی فِی الْبَرَارِی وَ الْقِفَارِ وَ الْأَوْدِيَهِ وَ الْغِيَاضِ وَ الْبِحَارِ وَ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ وَلِيِّکَ أَبِی جَعْفَرٍ الْجَوَادِ علیه السلام إِلَّا جُدْتَ عَلَيَّ بِهِ مِنْ فَضْلِکَ وَ تَفَضَّلْتَ عَلَيَّ بِهِ مِنْ وُسْعِکَ مَا أَسْتَغْنِی بِهِ عَمَّا فِی أَيْدِی خَلْقِکَ وَ خَاصَّهً يَا رَبِّ لِئَامَهُمْ وَ بَارِکْ لِی فِيهِ وَ فِيمَا لَکَ عِنْدِی مِنْ نِعَمِکَ وَ فَضْلِکَ وَ رِزْقِکَ إِلَهِی انْقَطَعَ الرَّجَاءُ إِلَّا مِنْکَ وَ خَابَتِ الْآمَالُ إِلَّا فِيکَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مَنْ حَقُّهُ عَلَيْکَ وَاجِبٌ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تَبْسُطَ عَلَيَّ مَا حَظَرْتَهُ مِنْ رِزْقِکَ وَ أَنْ تُسَهِّلَ ذَلِکَ وَ تُيَسِّرَهُ فِی خَيْرٍ مِنْکَ وَ عَافِيَهٍ وَ أَنَا فِی

خَفْضِ عَيْشٍ وَ دَعَةٍ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ وَلِيِّكَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام إِلَّا أَعَنْتَنِی بِهِ عَلَی قَضَاءِ نَوَافِلِی وَ بِرِّ إِخْوَانِی وَ كَمَالِ طَاعَتِكَ وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ وَلِيِّكَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ علیهما السلام الْهَادِی الْأَمِينِ الْكَرِيمِ النَّاصِحِ الثِّقَةِ الْعَالِمِ إِلَّا أَعَنْتَنِی بِهِ عَلَی أَمْرِ آخِرَتِی وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ وَلِيِّكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَی عِبَادِكَ وَ بَقِيَّتِكَ فِی أَرْضِكَ الْمُنْتَقِمِ لَكَ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ أَعْدَاءِ رَسُولِكَ بَقِيَّةِ آبَائِهِ الطَّاهِرِينَ وَ وَارِثِ أَسْلَافِهِ الصَّالِحِينَ صَاحِبِ الزَّمَانِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ الْكِرَامِ الْمُتَقَدِّمِينَ الْأَخْيَارِ إِلَّا تَدَارَكْتَنِی بِهِ وَ نَجَّيْتَنِی مِنْ كُلِّ كَرْبٍ وَ هَمٍّ وَ حَفِظْتَ عَلَيَّ قَدِيمَ إِحْسَانِكَ إِلَيَّ وَ حَدِيثَهُ وَ أَدْرَرْتَ عَلَيَّ جَمِيلَ عَوَائِدِكَ عِنْدِی يَا رَبِّ أَعِنِّی بِهِ وَ نَجِّنِی مِنَ الْمَخَافَةِ وَ مِنْ كُلِّ شِدَّةٍ وَ عَظِيمَةٍ وَ هَوْلٍ وَ نَازِلَةٍ وَ غَمٍّ وَ دَيْنٍ وَ مَرَضٍ وَ سُقْمٍ وَ آفَةٍ وَ ظُلْمٍ وَ جَوْرٍ وَ فِتْنَةٍ فِی دِينِی وَ دُنْيَایَ وَ آخِرَتِی بِمَنِّكَ وَ رَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ كَرَمِكَ وَ تَفَضُّلِكَ وَ تَعَطُّفِكَ يَا كَافِیَ مُوسَی علیه السلام فِرْعَوْنَ وَ يَا كَافِیَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا أَهَمَّهُ وَ يَا كَافِیَ عَلِيٍّ علیه السلام مَا أَهَمَّهُ يَوْمَ صِفِّينَ وَ يَا كَافِیَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیه السلام يَوْمَ الْحَرَّةِ وَ يَا كَافِیَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَبَا الدَّوَانِيقِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اكْفِنِی مَا أَهَمَّنِی فِی دَارِ الدُّنْيَا وَ كُلَّ هَوْلٍ دُونَ الْجَنَّةِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا قَاضِیَ الْحَوَائِجِ يَا وَهَّابَ الرَّغَائِبِ يَا مُعْطِیَ الْجَزِيلِ يَا فَكَّاكَ الْعُنَاةِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّی أَعْلَمُ أَنَّكَ قَادِرٌ عَلَی قَضَاءِ حَوَائِجِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ عَجِّلْ يَا رَبِّ فَرَجَ وَلِيِّكَ وَ ابْنِ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ اقْضِ يَا اللَّهُ حَوَائِجَ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَ اقْضِ لِی يَا رَبِّ بِمُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ صَغِيرَهَا وَ كَبِيرَهَا فِی يُسْرٍ مِنْكَ وَ عَافِيَةٍ وَ تَمِّمْ نِعْمَتَكَ عَلَيَّ وَ هَنِّئْنِی بِهِمْ كَرَامَتَكَ وَ أَلْبِسْنِی بِهِمْ عَافِيَتَكَ وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِعَفْوِكَ وَ كُنْ لِی بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ فِی جَمِيعِ أُمُورِی

وَلِيّاً وَ حَافِظاً وَ نَاصِراً وَ كَالِئاً وَ رَاعِياً وَ سَاتِراً وَ رَازِقاً مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ مَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ لَا يُعْجِزُ اللَّهَ شَيْ ءٌ طَلَبَهُ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ هُوَ كَائِنٌ هُوَ كَائِنٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

**[ترجمه]ق: ابوالقاسم عبیدالله فرزند عبد الواحد دارمی کاتبی نصیبی گفته است: متنی به خط ابی علی محمد پسر جنید، که رحمت خدا بر او باد، در پشت قسمتی از یکی از کتاب‌هایش بعد از وفات او یافتم که که نوشته بود: ابوالوفاء شیرازی برایم نقل کرده و گفته است: در کرمان با حال سختی در زندان ابی الیاس زندانی بودم، به خاطر همین بسیار به سوی خداوند عز و جل شکایت کردم و از سرورانمان یاری خواستم؛ گفته است: خوابیدم و در خواب، سرورمان رسول خدا صلی الله علیه و آله را دیدم؛ به من فرمود: به واسطه من و این دو فرزندم، یعنی حسن و حسین، که درود خداوند بر آن دو باد، برای کاری از کارهای دنیایی‌ات شفاعت مخواه، و این ابوحسن برای تو از دشمنان من انتقام می‌گیرد. گفت: گفتم: ای رسول خدا، چگونه از برایم از دشمنان من انتقام می‌گیرد، در حالی که ریسمانی بر گردنش افکنده شده و نمی‌تواند یاری دهد، و حقش به زور ستانده شده و توانی ندارد.

گفت: پس رسول خدا صلی الله علیه و آله با تعجب به من نگاه کرد و فرمود: آن به خاطر شرایط دوره مسئولیت او بود، و او به آن وفا نموده است.

و اما حسن، پس به این خاطر؛ و اما حسین، پس به این دلیل؛ و حضرت، صلی الله علیه و آله همچنان هر یک از امامان صلوات الله علیهم را یکی یکی نام میبرد و هر چه را که برای آن به او شفا طلبیده شده است، بیان میکرد، که از ابی القاسم در آن لحظه پوشیده مانده است، و آنها در روایت نوشته شده است؛ تا اینکه به صاحب الزمان صلوات الله علیه رسید و فرمود:

و اما صاحب زمان، پس هرگاه چاقو به این جای تو رسید، و با دست به گلو اشاره کرد، پس بگو: ای صاحب الزمان، به فریاد من رس؛ ای صاحب زمان، مرا دریاب؛ گفت: در خواب با صدای بلند گفتم: ای صاحب زمان، به فریاد من رس؛ ای صاحب زمان، مرا دریاب؛ پس بیدار شدم، در حالی که نگهبانان بندهای مرا می‌گرفتند.

این تمام روایت ابی‌القاسم دارمی، طبق آنچه به خط پسر جنید یافتم، بود؛ و اما امام زین العابدین، برای رهایی از حکمرانان و به گناه افکندن شیطان‌ها است؛ و امام باقر، و امام جعفر، برای آخرت و هر چیزی که برای طاعت خدا و خشنودی او بخواهی؛ و امام موسی کاظم، پس به واسطه او از خداوند عز و جل عافیت بخواه؛ و اما امام رضا، پس سلامت در مسافرت‌ها، و در بیابان‌ها و دریاها را به واسطه او درخواست کن؛ و اما امام جواد، پس روزی از ناحیه خداوند عز و جل را به واسطه او نازل کن.

و اما علی النّقی، پس برای مستحبات و نیکی به دوستان، و هر چیزی که برای طاعت خداوند عز و جل بخواهی، است؛ و امام حسن عسکری، پس برای آخرت است؛ و حضرت صاحب زمان، پس هرگاه شمشیر به گلوگاه تو رسید، از او یاری بخواه. و البته تمام حدیث در روایت گفته شد.

دعایی که دربردارنده توسل به هر یک از امامان علیهم السلام، با توجه به آنچه که برای او قرار داده شده است.

خدایا، بر محمد و اهل بیت او درود فرست، و از تو درخواست می‌کنم ای خدا، به حق محمّد و دخترش و دو پسر او حسن و حسین، مرا بر طاعت خویش و جلب خشنودی خود کمک کنی، و مرا به وسیله آنان به بر ترین مقامی که دوستدارانشان را به آن رساندی، برسانی .

خدایا، از تو به حق دوستدارت امیرالمؤمنین علی فرزند ابی‌طالب درخواست می‌کنم که به واسطه او از کسی که به من ستم نموده است، انتقام مرا بگیری؛ و به واسطه او مرا از گزند هر کسی که قصد ستم بر من را دارد، تا زمانی که مرا نگاه داشته ای، نگاه داری.

و از تو به حق دوستدارت علی فرزند حسین علیهما السلام درخواست می‌کنم مرا به واسطه او کفایت کنی، و از ستم حاکمان، و دمیدن شیطان‌ها نجات دهی.

و از تو درخواست می‌کنم ای خدا، به حق دو دوستدارت، محمد فرزند علی، و جعفر فرزند محمد علیهما السلام، که مرا به وسیله آن دو، به طاعت و جلب رضایت خود در امر آخرتم کمک کنی.

و از تو درخواست می‌کنم ای خدا، به حق دوستدارت بنده نیک، موسی فرزند جعفر علیهما السلام، فرو خورنده خشمش، که مرا از تمام بیماری‌ها و مرض‌ها، و دردها و ناراحتی‌هایی که برای بینایی و تمام اعضای دیگر بدنم، چه ظاهری و چه باطنی، بیم دارم و دوری می‌کنم، بهبود دهی؛ به خاطر قدرتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان.

و از تو درخواست می‌کنم ای خدا، به حق دوستدارت علی فرزند موسی، امام رضا علیه السلام، که مرا به واسطه او نجات دهی، و مرا در همه مسافرت هایم، در خشکی ها و دریا ها، و بیابان‌های خشک و درّه ها و دریا ها، از آنچه می ترسم و پرهیز دارم، در امان بداری.

و از تو درخواست می‌کنم ای خدا، به حق دوستدارت ابی‌جعفر امام جواد علیه السلام، که بر من از فضل خودت ببخشی، و از فراخی عنایتت تفضلّ فرمایی، تا آنجا که مرا از آنچه در دست آفریدگانت هست، و به ویژه افراد پست آنان، بی‌نیاز گردانی؛ و در آن، و در آن نعمت‌ها و بخشش‌ها و روزی تو که پیش من وجود دارد، برایم برکت قرار ده؛ ای خدای من، امید جز از تو بریده گشت، و آرزوها جز در مورد تو به نومیدی رسید، ای دارنده ارجمندی و بزرگواری، از تو به حق هر کسی که حقش بر تو واجب است، درخواست می‌کنم که بر محمد و اهل بیت او درود فرستی، و آن روزی‌ات را بازداشته‌ای، بر من گسترده سازی، و آن را آسان قرار دهی، و در خوبی و ایمنی از سوی خودت میسر سازی، و من در آسایش و فراخی باشم، ای مهربان‌ترین مهربانان.

و از تو می‌خواهم ای خدا، به حق دوستدارت علی فرزند محمد علیه السلام، که به واسطه او مرا بر انجام مستحبات و نیکی به برادرانم و اطاعت کامل تو یاری رسانی.

و از تو می‌خواهم ای خدا، به حق دوستدارت حسن فرزند علی علیه السلام، امام هدایتگر امانتدار، بزرگوار اندرزگو، مورد اعتماد و دانشمند، مرا به واسطه او بر امر آخرتم یاری رسانی.

و از تو می‌خواهم ای خـدا، به حق دوسـتدارت و حجت تو بر بندگانت، و باقی گذاشـته شده تو در زمینت، انتقام گیرنده برای تو از دشـمنانت، و دشـمنان فرسـتاده‌ات، بازمانده پدران پاکش، و میراث‌دار پیشینیان نیکوکارش، صاحب زمان، که خداوند بر او و بر پدران بزرگوارش، آن پیشـگامان برگزیده درود فرستد، که به خاطر او مرا دریابی، و از هر سختی و اندوه رها سازی، و نیکی‌هـای دیرینه و جدیـد خود را بر من ادامه دهی، و بخشـش‌هـای زیبـایت در پیش من را برایم پیـاپی سازی؛ پروردگارا، به خـاطر او مرا یـاری رسان، و از بیم، و از سـختی و پیشامـد بزرگ، و گرفتاری و اتفاق، و انـدوه و بـدهی، و مرض و بیماری، و آسـیب و ظلم، و سـتم و آزمون، در دین و دنیا و آخرتم نجاتم ده، به خاطر منت و مهربانی و رحمت و بزرگواری و بخشش و دلسوزی‌ات.

ای نگه دارنده موسی علیه السلام در برابر فرعون؛ و ای نگه دارنده محمد صلوات الله علیه و خاندان او در برابر آنچه غمگینش می‌سـاخت؛ و ای نگاه دارنـده علی علیه السـلام در برابر آنچه روز صـفین انـدوهگینش می‌نمود؛ و ای کفایت کننـده امام علی فرزند امام حسـین علیه السـلام در روز حرّه؛ و ای کفایت کننده امام جعفر فرزند امام محمدباقر علیه السلام در برابر اباالدوانیق؛ بر محمـد و خانـدان او درود فرسـت، و مرا در دنیـا در برابر هر چیزی کـه انـدوهگینم می‌سـازد، و هر پیشامـد هولنـاکی غیر از بهشت، کفایت نما؛ به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان .

ای برآورده کننده خواسته‌ها، ای بخشنده آرزوها، ای عطا کننده فراوان، ای گشاینده بندها.

خـدایا، همانا تو خود می‌دانی که من می‌دانم که تو برای برآورده ساختن خواسـته من توانا هستی، پس بر محمـد و خانـدان او درود فرست، و برای گشایش ولیّ‌ات و فرزنـد دختر پیامبرت ای پروردگار، شـتاب فرما؛ و خواسـته‌های اهل بیت محمـد را ای خـدا، بر آور؛ و به خـاطر محمـد و اهـل بیت او ای پروردگـار، نیازهای دنیا و آخرت مرا، چه کوچک باشـند و چه بزرگ، در آسانی و ایمنی از سوی خودت بر آورده ساز؛ و نعمتت را بر من تمام کن؛ و به خاطر آنان بزرگواری‌ات را بر من بچشان؛ و به واسـطه آنـان لبـاس عـافیت را بر من بپوشـان؛ و با گـذشت خودت بر من بخشـش نما؛ و به حق محمـد و اهل بیت او، در تمام کارهایم سرپرست و حفظ کننده، و یاور و نگهبان، و مراقب و پوشاننده و روزی دهنده من باش؛ هر چه خداوند خواسته است، واقـع شـده اسـت؛ و هر چه را که نخواسـته است، به وجـود نیامـده است؛ درخـواست هیـچ چیزی، نه در زمین و نه در آسـمان، خداوند را ناتوان نمی‌گرداند؛ او وجود دارد، او وجود دارد، اگر خدا بخواهد.

**[ترجمه]

أقول

رویته سالفا فی أبواب أدعیه الحوائج فی کتاب الدعاء من کتاب قبس المصباح بتغییر فی المتن و السند.

**[ترجمه]این دعـا را پیش از این در ابواب دعاهـای حوائـج در کتاب دعا، از کتاب قبس المصـباح، با تغییری در متن و سـند روایت کردم.

**[ترجمه]

لد، [بلد الأمين] قِصَّةٌ مَرْوِيَّةٌ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْعَسْكَرِیِّ علیه السلام: یُكْتَبُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ إِلَی اللَّهِ الْمَلِكِ الدَّیَّانِ الرَّءُوفِ الْمَنَّانِ الْأَحَدِ الصَّمَدِ مِنْ عَبْدِهِ الذَّلِیلِ الْبَائِسِ الْمُسْتَكِینِ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ وَ إِلَیْكَ یَعُودُ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَیْتَ یَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ سَلَامُهُ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ مَنْ یَحْضُرُنَا مِنْ أَهْلِ الْأَمْوَالِ وَ الْجَاهِ قَدِ اسْتَعَدُّوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ وَ تَقَدَّمُوا بِسَعَةِ جَاهِهِمْ فِی مَصَالِحِهِمْ وَ لَمِّ شُئُونِهِمْ وَ تَأَخَّرَ الْمُسْتَضْعَفُونَ الْمُقِلُّونَ مِنْ تَنَجُّزِ حَوَائِجِهِمْ لِأَبْوَابِ الْمُلُوكِ وَ مَطَالِبِهِمْ فَیَا مَنْ بِیَدِهِ نَوَاصِی الْعِبَادِ أَجْمَعِینَ وَ یَا مُقِرّاً بِوَلَایَتِهِ لِلْمُؤْمِنِینَ وَ مُذِلَّ الْعُتَاهِ الْجَبَّارِینَ أَنْتَ ثِقَتِی وَ رَجَائِی وَ إِلَیْكَ مَهْرَبِی وَ مَلْجَئِی وَ عَلَیْكَ تَوَكُّلِی وَ بِكَ اعْتِصَامِی وَ عِیَاذِی فَأَلِنْ یَا رَبِّ صَعْبَهُ وَ سَخِّرْ لِی قَلْبَهُ وَ رُدَّ عَنِّی نَافِرَهُ وَ اكْفِنِی مَاتِعِیهِ (۱)

فَإِنَّ مَقَادِیرَ الْأُمُورِ بِیَدِكَ وَ أَنْتَ الْفَعَّالُ لِمَا تَشَاءُ لَكَ الْحَمْدُ وَ إِلَیْكَ یَصْعَدُ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَ بِحَمْدِكَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَ تُثْبِتُ وَ عِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّیِّبِینَ وَ السَّلَامُ عَلَیْهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

فإنه روی أن بعض موالی العسكری علیه السلام یعلمه ما هو فیه من البلاء و كان فی حبس المتوكل و كان المتوكل قد جهر یستوعده بالعقوبه فاستعد له أهل الثروه بالتحف و لم یكن عند الرجل شی ء فأمره الهادی علیه السلام بكتابه هذه القصه فكتبها لیلا فی ثلاث رقاع و أخفاها فی ثلاثه أماكن فما كان إلا عند انبساط الشمس حتی فرج الله عز و جل عنه بمنه و لطفه (۲).

ص: ۲۵۳

۱- ۱. بوائقه خ ل.

۲- ۲. البلد الأمین ص ۱۵۹.

**[ترجمه]البلد الامین: داستانی که از امام ابی‌الحسن عسکری علیه السلام روایت شده است؛ می‌نویسد: به نام خداوند بخشایشگر مهربان. به سوی فرمانروای بسیار چیره، مهربان بسیار نعمت دهنده، یکتای بی‌نیاز؛ از طرف بنده خوار بینوای درمانده – فلانی پسر فلانی. – خدایا، تو سلام هستی، و سلام از سوی توست، و سلام به سوی تو باز می‌گردد، مبارک و والامرتبه گشته‌ای، ای دارنده ارجمندی و بزرگواری؛ و درودهای خداوند و برکت‌ها و سلام او بر محمد و خاندان او باد.

و اما بعد، به درستی که ثروتمندان و مقام‌داران، برای کار هایشان و برطرف شدن مشکلاتشان اموال و آبرویشان را به کار برده و آماده نگاه می دارند؛ اما مستضعفان تهیدست از تحقق خواسته‌هایشان در درگاه پادشاهان عقب افتاده اند .

پس ای کسی که زمام امور تمامی بندگان به دست اوست، و ای کسی که به سرپرستی خودش برای مؤمنان اقرار دارد، و ای ذلیل کننده کینه توزان ستمگر، تو مورد اعتماد و امید من هستی، گریزگاه و پناهگاه من تو هستی، و بر تو توکل کرده‌ام، و چنگ زدن و پناه بردنم بر تو بوده است.

پروردگارا، پس سختی آن را تبدیل به آسانی کن، و قلبش را مسخّر من گردان، و تنفّر او را از من دور دار، و در برابر آنچه در نظر دارد، – . سختی‌های او. خ ل –

مرا کفایت کن؛ به درستی که تقدیر همه امور به دست توست، و تو بر هر چه بخواهی انجام دهنده هستی؛ سپاس تو را سزاست، و ستایش به سوی تو بالا می آید، هیچ خدایی جز تو نیست، پاک و منزّه هستی، و سپاس شایسته توست، هر چه را خواهی محو و اثبات می کنی، و امّ الکتاب نزد توست، و خداوند بر محمد و خاندان پاک او درود فرستد؛ و سلام بر آنان، و رحمت خدا و برکت‌هایش نثار آنان باد.

همانا روایت شده است که یکی از دوستان امام عسکری علیه السلام آن حضرت را از مشکلی که داشت خبر داد و او در زندان متوکل بود، و متوکل به صورت آشکار او را به کیفر تهدید می‌کرد؛ پس ثروتمندان برای او هدایایی فرستادند، ولی در نزد آن مرد چیزی وجود نداشت؛ پس امام هادی علیه السلام او را به نوشتن این دعا امر فرمود، و آن را شب در سه برگه نوشت و در سه محل پنهان نمود، و آفتاب ندمیده بود که خداوند عز و جل با منت و مهربانی خودش مشکل او را برگشود. – . البلد الامین: ۱۵۹ –

**[ترجمه]

«۱۲»

قبس، [قبس المصباح] رَوَی الْمُفَضَّلُ بْنُ عُمَرَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: إِذَا کَانَتْ لَکَ حَاجَهٌ إِلَی اللَّهِ وَ ضِقْتَ بِهَا ذَرْعاً فَصَلِّ رَکْعَتَیْنِ فَإِذَا سَلَّمْتَ کَبِّرِ اللَّهَ ثَلَاثاً وَ سَبِّحْ تَسْبِیحَ فَاطِمَهَ علیها السلام ثُمَّ اسْجُدْ وَ قُلْ مِائَهَ مَرَّهٍ یَا مَوْلَاتِی فَاطِمَهُ أَغِیثِینِی ثُمَّ ضَعْ خَدَّکَ الْأَیْمَنَ عَلَی الْأَرْضِ وَ قُلْ مِثْلَ ذَلِکَ ثُمَّ عُدْ إِلَی السُّجُودِ وَ قُلْ ذَلِکَ مِائَهَ مَرَّهٍ وَ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ اذْکُرْ حَاجَتَکَ فَإِنَّ اللَّهَ یَقْضِیهَا.

**[ترجمه]قبس: مفضل پسر عمر از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که فرمود: هرگاه برای تو خواسته‌ای وجود داشت و عرصه بر تو تنگ آمد، پس دو رکعت نماز بگزار، و وقتی سلام را دادی، سه مرتبه تکبیر بگو و تسبیح فاطمه علیها السلام را بگو؛ سپس سجده کن و صد مرتبه بگو: «یا مولاتی فاطمه، أغیثینی» {ای بانوی من، فاطمه، به فریاد من برس.} سپس گونه راست خودت را بر زمین بگذار و مانند آن را بگو؛ سپس به سجده برگرد و مانند آن را صد و ده مرتبه بگو؛ و خواسته... ات را بیان کن، که همانا خداوند برآورده می‌سازد.

**[ترجمه]

«۱۳»

لد، [بلد الأمین]: تُصَلِّی رَکْعَتَیْنِ فَإِذَا سَلَّمْتَ فَکَبِّرِ اللَّهَ ثَلَاثاً وَ سَبِّحْ تَسْبِیحَ الزَّهْرَاءِ علیها السلام وَ اسْجُدْ وَ قُلْ مِائَهَ مَرَّهٍ یَا مَوْلَاتِی یَا فَاطِمَهُ أَغِیثِینِی ثُمَّ ضَعْ خَدَّکَ الْأَیْمَنَ وَ قُلْ کَذَلِکَ ثُمَّ عُدْ إِلَی السُّجُودِ وَ قُلْ کَذَلِکَ ثُمَّ ضَعْ خَدَّکَ الْأَیْسَرَ عَلَی الْأَرْضِ وَ قُلْ کَذَلِکَ ثُمَّ عُدْ إِلَی السُّجُودِ وَ قُلْ کَذَلِکَ مِائَهَ مَرَّهٍ وَ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ اذْکُرْ حَاجَتَکَ تُقْضَی (۱).

ص: ۲۵۴

۱- ۱. البلد الأمین ص ۱۵۹.

**[ترجمه]البلد الامين: دو ركعت نماز مى گزارى؛ وقتى سـلام دادى، سه مرتبه تكبير بگو و تسبيح زهرا عليها السـلام را بگو و سجده كن و در سـجده، صدبار بگو: «يا مولاتى فاطمه، أغيثينى» {اى بانوى من، فاطمه، به فرياد من برس.}؛ سپس گونه راست خود را بر زمين بگذار و مثل آن را بگو؛ سـپس به سـجده برگرد و مانند آن را بگو؛ سپس گونه چپ خود را بر زمين بگذار و مانند آن را بگو؛ سپس به سجده برگرد و مانند آن را صد و ده مرتبه بگو؛ و خواسته‌ات را بيان كن، برآورده مى‌شود. - . البلد الامين: ۱۵۹ -

**[ترجمه]

باب ۱۱ الزياره بالنيابه عن الأئمه عليهم السلام و غيرهم

الأخبار

«۱»

كا، [الكافى] يب، [تهذيب الأحكام] مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْأَشْعَثِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَجَعْتُ مِنْ مَكَّهَ فَأَتَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام فِي الْمَسْجِدِ وَ هُوَ قَاعِدٌ فِيمَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَ

الْمِنْبَرِ فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي إِذَا خَرَجْتُ إِلَى مَكَّهَ رُبَّمَا قَالَ لِيَ الرَّجُلُ طُفْ عَنِّي أُسْبُوعاً صَلِّ رَكْعَتَيْنِ فَرُبَّمَا شُغِلْتُ عَنْ ذَلِكَ فَإِذَا رَجَعْتُ لَمْ أَدْرِ مَا أَقُولُ لَهُ قَالَ إِذَا أَتَيْتَ مَكَّهَ فَقَضَيْتَ نُسُكَكَ فَطُفْ أُسْبُوعاً وَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الطَّوَافَ وَ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ عَنْ أَبِي وَ أُمِّي وَ عَنْ زَوْجَتِي وَ عَنْ وُلْدِي وَ عَنْ حَامَّتِي وَ عَنْ جَمِيعِ أَهْلِ بَلَدِي حُرِّهِمْ وَ عَبْدِهِمْ وَ أَبْيَضِهِمْ وَ أَسْوَدِهِمْ فَلَا تَشَاءُ أَنْ تَقُولَ لِلرَّجُلِ إِنِّي قَدْ طُفْتُ عَنْكَ وَ صَلَّيْتُ عَنْكَ رَكْعَتَيْنِ إِلَّا كُنْتَ صَادِقاً فَإِذَا أَتَيْتَ قَبْرَ النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله فَقَضَيْتَ مَا يَجِبُ عَلَيْكَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قِفْ عِنْدَ رَأْسِ النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله ثُمَّ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مِنْ أَبِي وَ أُمِّي وَ زَوْجَتِي وَ وُلْدِي وَ حَامَّتِي وَ مِنْ جَمِيعِ أَهْلِ بَلَدِي حُرِّهِمْ وَ عَبْدِهِمْ أَبْيَضِهِمْ وَ أَسْوَدِهِمْ فَلَا تَشَاءُ أَنْ تَقُولَ لِلرَّجُلِ إِنِّي قَدْ أَقْرَأْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه و آله عَنْكَ السَّلَامَ إِلَّا كُنْتَ صَادِقاً(۱).

**[ترجمه]الكافى، التهـذيب: على فرزنـد ابراهيم حضـرمى از پدرش نقل كرده و گفته است: از مكه برگشـتم و نزد امام كاظم عليه السـلام در مسجد رفتم و او در فاصله ميـان قبر و منبر نشسـته بود؛ به او گفتم: اى فرزنـد رسول خـدا، وقتى به سوى مكه خـارج مى‌شـدم، چـه بسـا كسـانى كـه مـن گفتنـد: از طرف مـن هفـت بـار طواف كـن و دو ركعت نمـاز بگزار؛ امـا (به علت مشغوليت) من از پرداختن به آن بازمانده ام، هنگام برگشتن نمى‌دانم به او چه بگويم.

فرمود: وقتى به مكه رسـيدى و اعمـال خود را انجـام دادى، هفت مرتبه طواف كن و دو ركعت نمـاز بگزار و بگو: خـدايا، اين طواف و اين دو ركعت، از طرف پـدر و مـادرم و از طرف همسـرم، و از طرف فرزنـدانم، و از طرف خويشانم، و از طرف تمام همشـهرى‌هايم، چه آزاد باشـند و چه بنده، و سفيد پوست و سياه پوست آنان، باشد؛ و اگر بخواهى به مرد بگويى: به راستى از طرف تو طواف نمودم و دو ركعت نماز گزاردم، مطمئناً راست گفته‌اى.

وقتی کنار قبر پیامبر صلی الله علیه و آله آمدی، و آنچه را که بر تو واجب است انجام دادی، پس دو رکعت نماز بگزار و کنار سر پیامبر صلی الله علیه و آله بایست و سپس بگو: سلام بر تو ای پیامبر خدا، از طرف پدرم و مادرم و همسرم و فرزندانم و خویشانم و از طرف تمام همشهریانم، چه آزاد باشند و چه بنده، و سفید پوست و سیاه پوست آنان، باد؛ و اگر بخواهی به کسی بگویی: همانا من از طرف تو بر رسول خدا صلی الله علیه و آله سلام خواندم، مطمئناً راست گفته‌ای. - . الکافی۴: ۳۱۶؛ التهذیب۶: ۱۰۹ -

**[ترجمه]

«۲»

یب، [تهذیب الأحکام]: مَنْ خَرَجَ زَائِراً عَنْ أَخٍ لَهُ بِأَجْرٍ فَلْيَقُلْ عِنْدَ فَرَاغِهِ مِنْ عَمَلِ الزِّيَارَهِ اللَّهُمَّ مَا أَصَابَنِی مِنْ تَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ شَعَثٍ أَوْ لُغُوبٍ فَأْجُرْ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ فِيهِ وَ أْجُرْنِی فِی قَضَائِی عَنْهُ فَإِذَا سَلَّمَ عَلَی الْإِمَامِ فَلْيَقُلْ فِی آخِرِ التَّسْلِيمِ السَّلَامُ عَلَيْکَ

ص: ۲۵۵

۱- ۱. الکافی ج ۴ ص ۳۱۶ و التهذیب ج ۶ ص ۱۰۹.

يَا مَوْلَايَ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ أَتَيْتُكَ زَائِراً عَنْهُ فَاشْفَعْ لَهُ عِنْدَ رَبِّكَ ثُمَّ يَدْعُو لَهُ بِمَا أَحَبَّ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (۱).

**[ترجمه]التهذيب: هركس از طرف برادرش در برابر مزدى رهسپار زيارت شود، پس بايد هنگام فارغ شدن از كار زيارت بگويد: خدايا، هر سختى و پيشامد و ژوليدگى و رنجورى به من رسيد، پس - فلانى فرزند فلانى - را در آن پاداش ده، و مرا در به جاى آوردن زيارت از سوى او پاداش ده؛ و وقتى بر امام سلام كرد، در پايان سلام بايد بگويد: اى سرور من، از طرف - فلانى فرزند فلانى - كه به نيابت از او به زيارت آمده‌ام، بر تو سلام باد؛ پس براى او در نزد پروردگارت شفاعت فرما؛ سپس به دلخواه خودش براى او دعا نمايد؛ إن شاء الله. - . التهذيب۶: ۱۰۵؛ و در آن «من عمل الزياره» {از كارهاى زيارت} آمده است. -

**[ترجمه]

«۳»

يب، [تهذيب الأحكام] مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ دَاوُدَ الصَّرْمِيِّ قَالَ: قُلْتُ لَهُ يَعْنِي أَبَا الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيَّ عليه السلام إِنِّي زُرْتُ أَبَاكَ وَ جَعَلْتُ ذَلِكَ لَكَ (۲) فَقَالَ لَكَ مِنَ اللَّهِ أَجْرٌ وَ ثَوَابٌ عَظِيمٌ وَ مِنَّا الْمَحْمَدَةُ(۳).

**[ترجمه]التهذيب: داود صرمى گفته است: به او - يعنى امام حسن عسكرى عليه السلام - گفتم: همانا پدرت را زيارت كردم، و - ثواب - آن زيارت را براى تو - . شما. خ ل - قرار دادم؛ فرمود: براى تو از جانب خداوند، پاداش و ثواب بزرگ، و از جانب ما سپاسگزارى است.

**[ترجمه]

«۴»

يب، [تهذيب الأحكام]: يَقُولُ الزَّائِرُ إِذَا نَابَ عَنْ غَيْرِهِ اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ أَوْفَدَنِي إِلَى مَوَالِيهِ وَ مَوَالِيَّ لِأَزُورَ عَنْهُ رَجَاءً لِجَزِيلِ الثَّوَابِ وَ فِرَاراً مِنْ سُوءِ الْحِسَابِ اللَّهُمَّ إِنَّهُ يَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِأَوْلِيَائِكَ الدَّالِّينَ عَلَيْكَ فِي غُفْرَانِكَ ذُنُوبَهُ وَ حَطِّ سَيِّئَاتِهِ وَ يَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِهِمْ عِنْدَ مَشْهَدِ إِمَامِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنْهُ وَ اقْبَلْ شَفَاعَةَ أَوْلِيَائِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فِيهِ اللَّهُمَّ جَازِهِ عَلَى حُسْنِ نِيَّتِهِ وَ صَحِيحِ عَقِيدَتِهِ وَ صِحَّةِ مُوَالاتِهِ أَحْسَنَ مَا جَازَيْتَ أَحَداً مِنْ عَبِيدِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَدِمْ لَهُ مَا خَوَّلْتَهُ وَ اسْتَعْمِلْهُ صَالِحاً فِيمَا آتَيْتَهُ وَ لَا تَجْعَلْنِي آخِرَ وَافِدٍ لَهُ يُوفِدُهُ اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتَهُ مِنَ النَّارِ وَ أَوْسِعْ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ وَ اجْعَلْهُ مِنْ رُفَقَاءِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ لَهُ فِي وُلْدِهِ وَ مَالِهِ وَ أَهْلِهِ وَ مَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ حُلْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ مَعَاصِيكَ حَتَّى لَا يَعْصِيَكَ وَ أَعِنْهُ عَلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ أَوْلِيَائِكَ حَتَّى لَا تَفْقِدَهُ حَيْثُ أَمَرْتَهُ وَ لَا تَرَاهُ حَيْثُ نَهَيْتَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لَهُ وَ ارْحَمْهُ وَ اعْفُ عَنْهُ وَ عَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِذْهُ مِنْ هَوْلِ الْمُطَّلَعِ وَ مِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ سُوءِ الْمُنْقَلَبِ وَ مِنْ ظُلْمَةِ الْقَبْرِ وَ وَحْشَتِهِ وَ مِنْ

۱- ۱. التهذيب ج ۶ ص ۱۰۵ و فيه من عمل الزياره إلخ.

۲- ۲. لهم خ ل.

۳- ۳. التهذيب ج ۶ ص ۱۱۰.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِی مَوْقِفِی هَذَا غُفْرَانَکَ وَ تُحْفَتَهُ فِی مَقَامِی هَذَا عِنْدَ إِمَامِی صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ أَنْ تُقِيلَ عَثْرَتَهُ وَ تَقْبَلَ مَعْذِرَتَهُ وَ تَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِهِ وَ تَجْعَلَ التَّقْوَى زَادَهُ وَ مَا عِنْدَکَ خَيْراً لَهُ فِی مَعَادِهِ وَ تَحْشُرَهُ فِی زُمْرَةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ تَغْفِرَ لَهُ وَ لِوَالِدَيْهِ فَإِنَّکَ خَيْرُ مَرْغُوبٍ إِلَيْهِ وَ أَکْرَمُ مَسْئُولٍ اعْتَمَدَ الْعِبَادُ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ وَ لِکُلِّ مُوفِدٍ جَائِزَةٌ وَ لِکُلِّ زَائِرٍ کَرَامَةٌ فَاجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِی مَوْقِفِی هَذَا غُفْرَانَکَ وَ الْجَنَّةَ لَهُ (۱) وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ اللَّهُمَّ وَ أَنَا عَبْدُکَ الْخَاطِئُ الْمُذْنِبُ الْمُقِرُّ بِذُنُوبِهِ فَأَسْأَلُکَ يَا اللَّهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ لَا تَحْرِمَنِی بَعْدَ ذَلِکَ الْأَجْرِ وَ الثَّوَابِ مِنْ فَضْلِ عَطَائِکَ وَ کَرَمِ تَفَضُّلِکَ ثُمَّ تَرْفَعُ يَدَيْکَ إِلَى السَّمَاءِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ عِنْدَ الْمَشْهَدِ وَ تَقُولُ يَا مَوْلَایَ يَا إِمَامِی عَبْدُکَ فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ أَوْفَدَنِی زَائِراً لِمَشْهَدِکَ يَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِذَلِکَ وَ إِلَى رَسُولِهِ وَ إِلَيْکَ يَرْجُو بِذَلِکَ فَکَاکَ رَقَبَتِهِ مِنَ النَّارِ مِنَ الْعُقُوبَةِ فَاغْفِرْ لَهُ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْکَرِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِیُّ الْعَظِيمُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَسْتَجِيبَ لِی فِيهِ وَ فِی جَمِيعِ إِخْوَانِی وَ أَخَوَاتِی وَ وُلْدِی وَ أَهْلِی بِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲).

أَقُولُ قَالَ مُؤَلِّفُ الْمَزَارِ الْکَبِيرِ رَوَى أَصْحَابُنَا جَمِيعاً: أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَرْسَلَ إِلَى بَعْضِ الشِّيعَةِ فَقَالَ خُذْ هَذِهِ الدَّرَاهِمَ فَحُجَّ عَنِ ابْنِی إِسْمَاعِيلَ يَکُنْ لَکَ تِسْعَةُ أَسْهُمٍ مِنَ الثَّوَابِ وَ لِإِسْمَاعِيلَ سَهْمٌ وَاحِدٌ وَ قَدْ أَنْفَذَ أَبُو الْحَسَنِ الْعَسْکَرِیُّ علیه السلام زَائِراً عَنْهُ إِلَى مَشْهَدِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَقَالَ إِنَّ لِلَّهِ مَوَاطِنَ يُحِبُّ أَنْ يُدْعَى فِيهَا فَيُجِيبَ وَ إِنَّ حَائِرَ الْحُسَيْنِ علیه السلام مِنْ تِلْکَ الْمَوَاطِنِ (۳).

۱- ۱. ولی خ.

۲- ۲. التهذیب ج ۶ ص ۱۱۶.

۳- ۳. المزار الکبیر ص ۱۹۶.

فَإِذَا خَرَجْتَ زَائِراً عَنْ أَخٍ لَکَ أَوْ حَاجّاً بِأَجْرِهِ فَصَلِّ رَکْعَتَیْنِ بِالْمَوْضِعِ الَّذِی تَقْصِدُهُ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْهُمَا فَسَبِّحْ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَاناً أَوْفَدَنِی إِلَیْکَ لِعِلْمِهِ بِحُسْنِ ثَوَابِکَ مُعْتَقِداً أَنَّکَ تَسْمَعُ وَ تُجِیبُ وَ تُعَاقِبُ وَ تُثِیبُ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ خُطُوَاتِی عَنْهُ کَفَّارَةً لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِهِ وَ صَلَوَاتِی (۱) عَنْهُ شَاهِدَةً لَهُ بِصِدْقِ الْإِیمَانِ مُثْبَتَةً لَهُ فِی دِیوَانِ الْغُفْرَانِ اللَّهُمَّ مَا أَصَابَنِی مِنْ تَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ سَغَبٍ أَوْ لُغُوبٍ فَأْجُرْ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ فِیهِ وَ أْجُرْنِی عَلَیْهِ.

وَ کَذَلِکَ تَقُولُ عِنْدَ النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله وَ عِنْدَ الْأَئِمَّهِ علیهم السلام.

ثُمَّ تَقُولُ عَقِیبَ الْکَلَامِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فَإِنِّی أَتَیْتُکَ زَائِراً عَنْهُ فَاشْفَعْ لِی وَ لَهُ عِنْدَ رَبِّکَ اللَّهُمَّ أَوْصِلْ عَلَیْهِ مِنْ رَحْمَتِکَ مَا یَسْتَغْنِی بِهِ عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِوَاکَ وَ إِنْ کَانَ مَیِّتاً قَالَ بَعْدَ ذَلِکَ اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جَنْبَیْهِ وَ اجْعَلْ رَحْمَتَکَ وَاصِلَةً إِلَیْهِ وَ اجْعَلْ مَا أَفْعَلُهُ مِنَ الْمَنَاسِکِ شَاهِداً لَهُ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ إِذَا زُرْتَ عَنْ أَخِیکَ أَوْ أُمِّکَ أَوْ أَبِیکَ فَسَلِّمْ عَلَی الْإِمَامِ علیه السلام عَلَی نَسَقِ التَّسْلِیمِ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ کُنْ لِفُلَانِ بْنِ فُلَانٍ عَوْناً وَ مُعِیناً وَ نَاصِراً وَ کَالِئاً وَ رَاعِیاً حَیْثُ کَانَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ ثُمَّ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ فَإِذَا سَلَّمْتَ مِنْهُمَا فَاسْجُدْ وَ قُلْ فِی سُجُودِکَ اللَّهُمَّ لَکَ صَلَّیْتُ وَ لَکَ رَکَعْتُ وَ لَکَ سَجَدْتُ لِأَنَّهُ لَا تَنْبَغِی الصَّلَاةُ إِلَّا لَکَ اللَّهُمَّ قَدْ جَعَلْتُ ثَوَابَ صَلَاتِی وَ سَلَامِی وَ زِیَارَتِی هَدِیَّةً مِنِّی إِلَی فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فَتَقَبَّلْ ذَلِکَ لَهُ مِنِّی وَ أْجُرْنِی عَلَیْهِ خَیْرَ الْجَزَاءِ بِرَحْمَتِکَ وَ أَفْضَلُ مَا یُقَالُ اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ أَوْفَدَنِی إِلَی مَوْلَاهُ وَ مَوْلَایَ لِأَزُورَ عَنْهُ رَجَاءً لِجَزِیلِ الثَّوَابِ وَ سَاقَ الدُّعَاءَ إِلَی آخِرِ مَا ذَکَرَهُ الشَّیْخُ رَحِمَهُمَا اللَّهُ (۲).

ص: ۲۵۸

۱- ۱. صلاتی خ ل.

۲- ۲. المزار الکبیر ص ۱۹۶- ۱۹۸.

**[ترجمه]التهذیب: کسی که به نیابت از دیگری زیارت کند، می‌گوید: خدایا، همانا - فلانی فرزند فلانی - به امید دستیابی به ثواب فراوان و گریختن از حساب بد، مرا به سوی دوستدارنش و دوستداران خودم فرستاده است تا از جانب او زیارت کنم؛ خدایا، به راستی که او در آمرزیدن گناهانش و پاک کردن بدی‌هایش توسط تو، به واسطه دوستدارانت، که راهنمایان به سوی تو هستند، به تو روی می‌آورد؛ و در کنار زیارتگاه امامش صلوات الله علیه، به واسطه آنان به تو متوسل می‌شود؛ خدایا، پس از او بپذیر، و شفاعت دوستدارانش صلوات الله علیهم درباره او را قبول فرما.

خدایا، او را به خاطر نیت نیکو، و باور درست، و دوستداری راستش، به بهترین صورتی که هر یک از بندگان مؤمن خود را پاداش داده‌ای، پاداش ده؛ و چیزی را که به او بخشیده‌ای، برایش پیاپی ساز؛ و آنچه را به او بخشیده‌ای، به استفاده نیک او در آور؛ و من را آخرین فرستاده از جانب او قرار مده؛ خدایا، گردن او را از آتش برهان؛ و از روزی حلال و پاکیزه‌ات بر او بگستران؛ و او را از همنشینان محمد و خاندان محمد قرار ده؛ و در فرزندان و دارایی و خانواده و آنچه در اختیار دارد، برکت قرار ده.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بین او و گناهانش فاصله بینداز، تا اینکه نافرمانی تو را نکند، و او را بر فرمانبرداری خودت و فرمانبرداری دوستدارانت یاری رسان، تا اینکه او را در جایی که فرمان داده، غائب، و در جایی که او را از آن بازداشته‌ای، حاضر نبینی. خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و او را بیامرز و بر او مهربانی نما، و از او و همه مردان و زنان مؤمن درگذر.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و او را از اتفاقات هولناک ورود به قیامت، و ترس روز قیامت، و بدی بازگشتگاه دائمی، و از تاریکی و وحشت قبر، و از جاهای خواری در دنیا و آخرت، در امان دار.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و پاداش او را در این جایی که من ایستاده‌ام، آمرزش او قرار ده؛ و هدیه او را در این جایی که من ایستاده‌ام، نزد امامم صلی الله علیه، این قرار ده که از لغزش او چشم بپوشی، و عذرخواهی‌اش را بپذیری، و از اشتباهش درگذری، و پرهیزکاری را توشه او، و آنچه را که در پیش توست، خوبی برای او در آخرت، قرار دهی؛ و او را در گروه محمد و خاندان محمد صلی الله علیه و آله محشور نمایی؛ و او و پدر و مادرش را بیامرزی؛ که به راستی تو بهترین کسی هستی که به سوی او روی آورده می‌شود؛ و بزرگوارترین درخواست شونده‌ای هستی که بندگان بر او اعتماد کنند؛ خدایا، برای هر مهمان، پاداشی هست، و برای هر زیارت کننده، بزرگواری؛ پس پاداش او را در این مکانی که من ایستاده‌ام، آمرزش او، و بهشت برای او - . و برای من. خ -

و برای تمام مردان و زنان مؤمن قرار ده.

خدایا، و من بنده خطاکار و گنه‌پیشه تو، که به گناهانش اقرار می‌کند هستم؛ پس از تو درخواست می‌کنم ای خدا، به حق محمد و خاندان محمد، که بعد از این مرا از پاداش و ثواب خودت، که از روی بخشش فراوان تو، و بزرگواری بخشش توست، محروم نفرمایی.

سپس در کنار زیارتگاه رو به قبله دستانت را به سمت آسمان بالا می‌بری و می گویی: ای سرور من، ای امام من، همانا بنده‌ات - فلانی فرزند فلانی - مرا برای زیارت به سوی زیارتگاه تو فرستاده است، و به وسیله آن به خداوند عز و جل و به سوی فرستاده او و به سوی شما نزدیکی می‌جوید؛ و او به این وسیله آزادی گردنش از آتش از روی کیفر را امید دارد؛ پس او و تمام مردان و زنان مؤمن را بیامرز؛ یا الله، یا الله، یا لله، یا الله، یا الله، یا الله، یا الله، یا الله؛ هیچ خدایی جز الله بردبار بزرگوار وجود ندارد؛ هیچ خدایی جز الله والامرتبه بزرگ وجود ندارد؛ از تو می‌خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و دعای مرا درباره او و همه برادران و خواهران و فرزندان و خانواده‌ام بپذیری؛ به خاطر بخشش و بزرگواری که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان. - . التهذیب۶: ۱۱۶ -

می گویم: نویسنده کتاب المزار الکبیر گفته است: همه اصحاب ما روایت کرده‌اند که امام صادق علیه السلام کسی را به سوی یکی از شیعیان فرستاد و فرمود: این درهم‌ها را از من بگیر و از طرف فرزندم اسماعیل حج به جای آور، و نه قسمت از ثواب آن برای تو، و یک قسمت برای اسماعیل باشد.

امام حسن عسکری علیه السلام نیز کسی را برای زیارت از سوی او به زیارتگاه امام حسین علیه السلام فرستاد و فرمود: همانا برای خداوند جایگاه‌هایی وجود دارد که دوست دارد در آنجا دعا شود و اجابت فرماید؛ و همانا محل قرار گرفتن قبر امام حسین علیه السلام یکی از آن جایگاه‌ها است. - . المزار الکبیر: ۱۹۶ -

پس هرگاه به قصد زیارت از طرف برادرت، یا برای به جای آوردن حج در برابر مزد، رهسپار شدی، پس در جایی که قصد نموده‌ای دو رکعت نماز بگزار، و بعد از اینکه فارغ شدی، تسبیح خدا را بگو و سپس بگو: خدایا، همانا فلانی با علم به ثواب نیکوی تو، و با این باور که تو می‌شنوی و اجابت می کنی، و کیفر می کنی و ثواب می‌بخشی، مرا به سوی تو فرستاده است؛ خدایا، پس گام‌های من از طرف او را، کفاره گناهان گذشته او، و نمازهای - . نماز من. خ ل - من به نیابت از او را، گواه برای او و درباره ایمان راستینش، و ثبت کننده آمرزش برای او در فهرست آمرزیدن قرار ده؛ خدایا، هر سختی و دشواری و گرسنگی و رنجوری به من رسیده است، پس - فلانی فرزند فلانی - را در آن پاداش ده، و مرا به خاطر او پاداش عطا کن.

در نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و امامان علیهم السلام نیز همین گونه می گویی.

سپس در دنباله کلام می گویی:

سلام بر تو ای سرورم - فلانی فرزند فلانی، - همانا من از طرف او به زیارت تو آمده‌ام، پس برای من و برای او در نزد پروردگارت شفاعت کن؛ خدایا، از مهربانی خودت آن مقدار به او برسان که از مهربانی دیگران بی‌نیاز گردد، هرچند مرده باشد؛ خدایا، زمین را از دو پهلوی او دور دار، و رحمت خود را به او برسان، و آن اعمال زیارت که انجام دادم، گواه برای او قرار ده؛ به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان.

و هرگاه از طرف برادرت یا مادرت یا پدرت زیارت کردی، ابتدا به روش سلام دادن، بر امام علیه السلام سلام بده؛ سپس بگو: خدایا، به احترام محمد و خاندان پاک او، نسبت به فلانی فرزند فلانی، هر کجا باشد، یاور و یاریگر و نگهبان و مراقب

باش.

سپس دو رکعت نماز بگزار، وقتی سلام آن را دادی، سجده کن و در سجده بگو: خدایا، برای تو نماز گزاردم و برای تو رکوع نمودم و برای تو سجده کردم؛ چرا که نماز جز برای تو سزاوار نیست؛ خدایا، ثواب نماز و سلام و زیارتم را هدیه‌ای از طرف خودم برای – فلانی فرزند فلانی – قرار دادم، پس آن را برای او از طرف من بپذیر، و به خاطر رحمتی که داری، بهترین پاداش آن را به من عطا کن.

و بافضیلت‌تر آن است که بگویی: خدایا، همانا – فلانی فرزند فلانی – به امید دست یافتن به ثواب فراوان، مرا به زیارت سرور خودش و سرور من فرستاده است، و دعا را تا آخر آن جایی که شیخ بیان کرده است، ادامه داده است. خداوند بر هر دوی آنها رحمت کند. – . المزار الکبیر: ۱۹۶–۱۹۸ –

**[ترجمه]

«۶»

ثُمَّ قَالَ وَ رُوِیَ عَنْ بَعْضِ الْعُلَمَاءِ الصَّادِقِینَ علیهم السلام: أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الرَّجُلِ یُصَلِّی رَکْعَتَیْنِ أَوْ یَصُومُ یَوْماً أَوْ یَحُجُّ أَوْ یَعْتَمِرُ أَوْ یَزُورُ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَوْ أَحَدَ الْأَئِمَّهِ وَ یَجْعَلُ ثَوَابَ ذَلِکَ لِوَالِدَیْهِ أَوْ لِأَخٍ لَهُ فِی الدِّینِ أَ وَ یَکُونُ لَهُ عَلَی ذَلِکَ ثَوَابٌ فَقَالَ إِنَّ ثَوَابَ ذَلِکَ یَصِلُ إِلَی مَنْ جَعَلَ لَهُ مِنْ غَیْرِ أَنْ یُنْقَصَ مِنْ أَجْرِهِ شَیْ ءٌ(۱).

**[ترجمه]سپس گفته است: از یکی از امامان دانشمند راستگو علیهم السلام روایت شده است که در مورد شخصی سؤال شد که دو رکعت نماز می‌گزارد، یا یک روز روزه می‌گیرد، یا حج یا عمره به جای می‌آورد، یا رسول خدا صلی الله علیه و آله یا یکی از امامان علیهم السلام را زیارت می‌کند، و ثواب آن را برای پدر و مادرش یا یکی از از برادران دینی‌اش قرار می‌دهد؛ آیا در برابر این کار، برای خود او نیز ثوابی خواهد بود؟ فرمود: ثواب این کار به کسی می‌رسد که برای او قرار داده شده است، بدون اینکه از پاداش او چیزی کاسته شود. – . المزار الکبیر: ۱۹۸ –

**[ترجمه]

«۷»

صبا، [مصباح الزائر]: صِفَهُ مَنْ یَنُوبُ عَنْ غَیْرِهِ إِذَا عَزَمْتَ عَلَی ذَلِکَ مِنْ مَنْزِلِکَ وَ کُنْتَ مُسْتَأْجَراً لِلنِّیَابَهِ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ أَنْ نَبِیعَ الدِّینَ بِالدُّنْیَا أَوْ نَسْتَبْدِلَ الظُّلْمَهَ بِالضِّیَاءِ أَوْ نَخْتَارَ الْأَعْدَاءَ عَلَی الْأَوْلِیَاءِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْنَا مَعَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ اجْمَعِ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهَ لَنَا بِرَحْمَتِکَ فَقَدْ عَلِمْتَ قِلَّهَ صَبْرِنَا عَلَی الْفَقْرِ وَ تَغْتَسِلُ فِی مَنْزِلِکَ وَ تُصَلِّی رَکْعَتَیْنِ.

فَإِنَّهُ رُوِیَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: مَا اسْتَخْلَفَ عَبْدٌ عَلَی أَهْلِهِ خِلَافَهً أَفْضَلَ مِنْ رَکْعَتَیْنِ یَرْکَعُهُمَا إِذَا أَرَادَ سَفَراً وَ

يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَرِيدُ زِيَارَهَ وَلِيِّ اللَّهِ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ وَ يَذْكُرُهُ بِاسْمِهِ وَ نَسَبِهِ وَ أَنْتَ تَعْلَمُ يَا رَبِّ أَنَّ الْفَقْرَ وَ الْفَاقَهَ حَمَلَنِی عَلَی أَنْ أَزُورَ عَنْهُ غَيْرَ بَائِعٍ مِنْهُ دِينِی وَ لَا مُؤْثِرٍ حَالَهُ عَلَی طَاعَتِی لَکَ وَ لَوْ لَا أَنَّکَ بِفَضْلِ رَحْمَتِکَ أَذِنْتَ أَنْ أَزُورَ عَنْهُ لَمَا زُرْتُ عَنْ سِوَایَ وَ لَصَبَرْتُ عَلَی الْفَقْرِ وَ الْفَاقَهِ وَ الْمَسْکَنَهِ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ ذَلِکَ مِنْهُ وَ حَقِّقْ ظَنَّهُ وَ أْجُرْنِی فِی زِيَارَتِی عَنْهُ وَ لَا تُخَيِّبْ رَجَاءَهُ فِیَّ وَ حَقِّقْ أَمَلَهُ فَإِنَّهُ إِنَّمَا وَجَّهَنِی فِی هَذَا الْوَجْهِ طَلَباً لِمَرْضَاتِکَ وَ تَقَرُّباً إِلَيْکَ اللَّهُمَّ فَأَعْطِهِ سُؤْلَهُ وَ بَلِّغْنِی مَا تَوَجَّهْتُ لَهُ وَ أَسْتَوْدِعُکَ الْيَوْمَ نَفْسِی وَ دِينِی وَ خَوَاتِيمَ عَمَلِی وَ وُلْدِی وَ وَالِدِی الشَّاهِدَ مِنَّا وَ الْغَائِبَ وَ جَمِيعَ أهلی [أَهْلِ] حُزَانَتِی وَ مَا مَلَّکْتَنِيهِ اللَّهُمَّ احْفَظْنَا وَ احْفَظْ عَلَيْنَا وَ اجْعَلْنِی وَ إِيَّاهُمْ فِی وَدَائِعِکَ الَّتِی لَا تَضِيعُ وَ اصْرِفْ عَنِّی وَ عَنْ رُفَقَائِی فِی طَرِيقِی کُلَّ مَحْذُورٍ حَتَّی تَرُدَّنِی إِلَی وَطَنِی ظَافِراً بِمَا أَتَوَقَّعُهُ فِی هَذَا الْقَصْدِ مِنْ قَبُولِکَ زِيَارَتِی عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ

ص: ۲۵۹

۱- ۱. المزار الکبیر ص ۱۹۸.

وَ إِعْطَائِکَ إِيَّاهُ.

ثُمَّ تَخْتَارُ مِنَ الْأَدْعِيَهِ مَا أَحْبَبْتَ، فَإِذَا سَلَّمَکَ اللَّهُ وَ بَلَغْتَ مَوْضِعَ الْأَخْذِ فِي الزِّيَارَهِ وَ أَرَدْتَ الِاغْتِسَالَ لَهَا فَقُلْ عِنْدَ الْغُسْلِ اللَّهُمَّ إِنِّي اغْتَسَلْتُ هَذَا الْغُسْلَ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فَاجْعَلْهُ لَهُ نُوراً وَ طَهُوراً وَ حِرْزاً وَ شِفَاءً عَنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ وَ مِنْ كُلِّ آفَهٍ وَ عَاهَهٍ وَ مِنْ شَرِّ مَا يُخَافُ وَ يُحْذَرُ وَ طَهِّرْ قَلْبَهُ وَ جَوَارِحَهُ وَ عِظَامَهُ وَ لَحْمَهُ وَ دَمَهُ وَ شَعْرَهُ وَ بَشَرَهُ وَ مُخَّهُ وَ مَا أَقَلَّتِ الْأَرْضُ مِنْهُ وَ اجْعَلْهُ لَهُ شَاهِداً يَوْمَ فَقْرِهِ إِلَيْهِ وَ حَاجَتِهِ وَ أْجُرْنِي عَلَى ذَلِکَ وَ طَهِّرْنِي مِنَ الذُّنُوبِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ثُمَّ الْبَسْ أَطْهَرَ ثِيَابِکَ وَ يُسْتَحَبُّ أَنْ يَكُونَ الثِّيَابُ لِمَنْ تَزُورُ عَنْهُ وَ امْشِ بِسَكِينَهٍ وَ تَأْنِيهٍ وَ أَكْثِرْ مِنَ التَّهْلِيلِ وَ التَّحْمِيدِ فَإِذَا دَنَوْتَ مِنْ بَابِ الْمَشْهَدِ فَقُلِ اللَّهُمَّ هَذَا بَابٌ يُشْرَعُ إِلَى قَبْرٍ فِيهِ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِکَ اللَّهُمَّ فَكَمَا فَتَحْتَهُ عَلَى فُلَانٍ وَ رَزَقْتَهُ إِنْفَاذِي إِلَيْهِ فَلَا تُغْلِقَنَّ أَبْوَابَ تَوْبَتِکَ عَنْهُ وَ اعْصِمْهُ مِنَ الذُّنُوبِ اللَّهُمَّ وَ إِنَّ لَکَ فِي كُلِّ يَوْمٍ إِلَى زُوَّارِ هَذَا الْمَكَانِ لَحَظَاتٍ تُنِيلُهُمْ فِيهَا رَحْمَتَکَ فَبِحَقِّکَ عَلَى نَفْسِکَ وَ بِحَقِّ أَوْلِيَائِکَ عَلَيْکَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ كَالشَّاهِدِ لِهَذَا الْمَكَانِ فِي نَيْلِ بَرَكَاتِکَ وَ رَحْمَتِکَ ثُمَّ ادْخُلِ الْمَشْهَدَ وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي مِنْ عُمَّارِ مَسَاجِدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اخْتِمْ عَمَلَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ بِأَحْسَنِهِ وَ لَا تُزِغْ قَلْبَهُ بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُ وَ هَبْ لَهُ مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ثُمَّ ادْعُ لِنَفْسِکَ بِمَا أَحْبَبْتَ (۱) ثُمَّ مِلْ إِلَى الْقِبْلَهِ وَ سَبِّحْ تَسْبِيحَ الزَّهْرَاءِ عليها السلام وَ قُلْ:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۶۵- ۲۶۶.

وَ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيّاً علیه السلام عَبْدُ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

ثُمَّ ادْخُلْ وَ قِفْ عِنْدَ الرَّأْسِ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ وَ أُشْهِدُ مَلَائِكَتَكَ أَنِّی أُسَلِّمُ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ النُّبُوَّهِ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فَإِنَّهُ وَجَّهَنِی إِلَى هَذَا الْمَوْضِعِ الشَّرِيفِ عَنْ غَيْرِ اسْتِكْبَارٍ مِنْهُ لِقَصْدِهِ وَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِ وَ تَقْلِيبِ وَجْهِهِ عَلَى هَذِهِ التُّرْبَهِ إِلَّا أَنَّ أَشْغَالًا صَدَّتْهُ وَ عَوَائِقَ مَنَعَتْهُ فَوَجَّهَنِی لِأُسَلِّمَ عَلَيْهِ وَ عَلَى جَمِيعِ الْأَئِمَّهِ الْمَرْضِيِّينَ اللَّهُمَّ أَنْتَ عَالِمٌ أَنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ عَلِيّاً أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِهِ أَئِمَّتُهُ وَ سَادَتُهُ يَتَوَلَّاهُمْ وَ يَتَبَرَّأُ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی أُسَلِّمُ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ عَلَى وَلِيِّكَ فَبَلِّغْهُ عَنْهُ السَّلَامَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنِّی أُسَلِّمُ عَلَيْكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ آدَمَ وَ مَنْ دُونَهُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ تَنْكَبُّ عَلَى الْقَبْرِ وَ تَقُولُ أَتَيْتُكَ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی زَائِراً وَافِداً إِلَيْكَ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ مُتَوَجِّهاً بِكَ إِلَى اللَّهِ فَاشْفَعْ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَقَدْ قَصَدَكَ هَارِباً مِنْ ذُنُوبِهِ رَاجِياً الْخَلَاصَ مِنْ عُقُوبَهِ رَبِّهِ تَعَالَى يَا وَلِيَّ اللَّهِ كُنْ لِفُلَانِ بْنِ فُلَانٍ شَافِعاً وَ اقْضِ حَاجَتَهُ فِی دِينِهِ وَ عُقْبَاهُ ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ وَ تُصَلِّی عِنْدَ الرَّأْسِ رَكْعَتَيْنِ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِحَقِّ نَبِيِّكَ الْمُصْطَفَى وَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى وَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ وَ بِحَقِّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَ الْخَلَفِ الصَّالِحِ سَمِيِّ نَبِيِّكَ احْفَظْ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ اصْرِفِ الْأَسْوَاءَ عَنْهُ وَ أَعْطِهِ أُمْنِيَّتَهُ وَ خَاصَّهً الْحَاجَهَ الَّتِی يُرِيدُ قَضَاءَهَا مِنْكَ فِی زِيَارَتِی هَذِهِ قَبْرَ وَلِيِّكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

فَإِذَا أَرَدْتَ الْوَدَاعَ فَاغْتَسِلْ وَ زُرْ بِزِيَارَتِهِ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهِدُکَ وَ کَفَی بِکَ شَهِیداً وَ أَشْهِدُ هَذَا الْإِمَامَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ أَنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ ائْتَمَنَنِی وَ سَأَلَنِی أَنْ أَزُورَ عَنْهُ قَبْرَ مَوْلَاهُ وَ مَوْلَایَ وَ أَدْعُو لَهُ عِنْدَ قَبْرِهِ فَأُشْهِدُکَ أَنِّی أَدَّیْتُ الْأَمَانَهَ وَ بَذَلْتُ الْمَجْهُودَ وَ زُرْتُ عِنْدَ قَبْرِ وَلِیِّکَ وَ لَمْ أُشْرِکْ فِی زِیَارَتِی عَنْهُ أَحَداً مِنْ خَلْقِکَ فَاقْبَلْ ذَلِکَ مِنْهُ وَ احْشُرْهُ فِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَوْرِدْهُ حَوْضَهُمْ وَ اجْعَلْهُ فَاقْبَلْ ذَلِکَ مِنْهُ وَ احْشُرْهُ فِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَوْرِدْهُ حَوْضَهُمْ وَ اجْعَلْهُ مِنْ حِزْبِهِمْ وَ مَکِّنْهُ فِی دَوْلَتِهِمْ وَ أَفْلِجْ حُجَّتَهُ وَ أَنْجِحْ طَلِبَتَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْ أَرْوَاحَهُمْ وَ أَجْسَادَهُمْ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ السَّلَامَ فِی هَذِهِ السَّاعَهِ وَ أْجُرْنِی فِی زِیَارَتِی عَنْهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ أَوْفَدَنِی إِلَی مَوْلَاهُ وَ مَوْلَایَ لِأَزُورَ عَنْهُ رَجَاءً لِجَزِیلِ الثَّوَابِ وَ فِرَاراً مِنْ سُوءِ الْحِسَابِ (۱).

**[ترجمه]مصباح الزائر: شرایط کسی که به نیابت از دیگری زیارت می کند: هرگاه از منزل خود تصمیم بر آن گرفتی، و برای نیابت مزد گرفته باشی، پس بگو: به نام خداوند بخشایشگر مهربان. خدایا، از اینکه دین را در برا بر دنیا بفروشیم، یا روشنی را با تاریکی جایگزین نماییم، یا دشمنان را به جای دوستان برگزینیم، به تو پناه می‌آورم؛ خدایا، پس ما را در دنیا و آخرت همراه محمد و خاندان محمد قرار ده؛ و به خاطر رحمتی که داری، دنیا و آخرت را یکجا برای ما قرار ده؛ که من بر کمی شکیبایی‌مان بر ناداری آگاه هستم. و در منزل خودت غسل می کنی و دو رکعت نماز به جای می‌آوری؛ که از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرموده است: هیچ بنده‌ای از دو رکعت نمازی که هنگام مسافرت کردن می گزارد، چیز با ارزش‌تری برای خانواده‌اش باقی نگذاشته است؛ و می گوید: خدایا، می‌خواهم از طرف - فلانی، و او را با اسم و نسبش نام می‌برد، - ولیّ تو را زیارت کنم، و تو می‌دانی ای پروردگار، که ناداری و تهیدستی مرا واداشته است که از طرف او زیارت نمایم، بدون اینکه دین خودم را به او بفروشم، یا اینکه حال او را بر طاعت خودم برای تو، مقدّم کنم، و اگر تو از روی بخشش رحمتت اجازه نداده بودی که به نیابت از او زیارت کنم، هرگز جز از طرف خودم زیارت نمی‌نمودم، و بر ناداری و تهیدستی و بینوایی شکیبایی می‌ورزیدم؛ خدایا، پس آن را از او بپذیر، و گمانش را محقق نما، و در زیارت من از طرف او، به من پاداش ده، و امید او درباره من را بی‌بهره مگردان، و آرزویش را محقق نما، که به راستی او برای به دست آوردن خشنودی تو، و نزدیکی جستن به تو، در این روی آوردن، مرا پیش انداخته است.

خدایا، پس خواسته‌اش را به او عطا کن، و آنچه را که به خاطر آن به تو روی آوردم، به من برسان؛ و امروز خودم و دینم و پایان کارهایم و فرزندانم و پدران و مادرانم، چه آنها که حاضر باشند و چه آنها که غائب، و تمام خویشانم و آنچه را که به من واگذار کرده‌ای، به تو می‌سپارم؛ خدایا، ما را، و برای ما حفظ کن؛ و من و آنان را در زمره آن امانت‌هایت که از بین نمی‌رود، قرار ده؛ و از من و همه دوستانم در راه، هر چیز ترسناکی را دور کن؛ تا اینکه مرا کامیاب از انتظاری که در این سفر از تو داشتم، که عبارت بود از قبول کردن زیارت تو توسط من از طرف - فلانی فرزند فلانی - و بخشیدن آن به او توسط تو، به وطنم باز گردانی.

سپس از دعاها آنچه را که دوست می‌داری، برمی گزینی؛ پس اگر خداوند تو را در سلامت قرار داد، و به جای شروع زیارت رسیدی، و خواستی برای زیارت غسل نمایی، پس هنگام غسل کردن بگو: خدایا، من این غسل را از طرف - فلانی فرزند فلانی - به جای آوردم، پس این را برای او نور و پاک کننده و نگهدارنده و شفای از هر درد و بیماری و از هر آسیب و تباهی، و از بدی هر چیزی که ترسیده و دوری می‌شود، قرار ده؛ و قلب و اعضای درونی، و استخوان و گوشت و خون و مو

وپوست و مغز او را، و هر چیزی را که زمین از او بردارد، پاک گردان؛ و آن را گواه برای او در روز ناداری و نیازش به آن قرار ده؛ و به خاطر آن به من پاداش ده؛ و مرا از گناهان پاک گردان، ای مهربان‌ترین مهربانان.

سپس پاک‌ترین لباست را بپوش، و مستحب است لباس برای کسی که از طرف او زیارت می‌کنی باشد، و با آرامش و درنگ قدم بردار، و «لا إله إلا الله» و «الحمد لله» فراوان بگو؛ پس وقتی به نزدیک درب زیارتگاه رسیدی، بگو:

خدایا، این در به روی قبری باز می‌شود که در آن، یکی از درهای تو وجود دارد؛ خدایا، پس همان گونه که آن را برای - فلانی - گشودی و فرستادن من به سوی او را روزی‌اش کردی، پس هیچ گاه درهای توبه را به رویش مبند، و او را از گناهان نگاه دار؛ خدایا، و همانا برای تو در هر روز به سوی زیارت کنندگان این مکان، لحظه‌هایی وجود دارد که در آن لحظه‌ها، رحمتت را به آنان می‌رسانی؛ پس به خاطر حقی که بر خودت داری، و به خاطر حق دوستدارانت بر تو، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و - فلانی فرزند فلانی - را مانند حاضر در این مکان برای دست یافتن به برکت‌ها و رحمت خودت قرار ده.

سپس داخل زیارتگاه شو و بگو: سپاس مخصوص خداوندی است که مرا از زیارت کنندگان مسجدهایش قرار داد؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و عمل - فلانی فرزند فلانی - را در نیکوترین صورت به پایان ببر، و دل او را بعد از اینکه هدایتش کردی، ملغزان، و به او از ناحیه خودت رحمتی ببخشای، که تو خود بخشایشگری.

سپس برای خودت به دلخواه دعا کن؛ - . مصباح الزائر: ۲۶۵-۲۶۶ -

و بعد از آن، به طرف قبله برگرد و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بگو و بگو:

گواهی می‌دهم که هیچ خدایی جز الله وجود ندارد، یگانه است و هیچ شریکی برای او نیست؛ و گواهی می‌دهم که محمد بنده و فرستاده اوست؛ و گواهی می‌دهم که علی علیه السلام بنده خدا و برادر فرستاده اوست؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست .

سپس وارد شو و در کنار سر بایست و بگو: خدایا، گواهی می دهم، و فرشتگان تو را گواه می گیرم که من از طرف - فلانی فرزند فلانی - بر اهل بیت پیامبر سلام می کنم؛ و به راستی که او مرا به این مکان گرامی پیش انداخته است؛ بدون اینکه از روی خودبزرگ‌بینی از سوی او باشد، بلکه از روی قصد و فرمانبردار بودن بر آن، و گرداندن صورتش بر این خاک است؛ جز اینکه گرفتاری‌هایی او را بازداشته، و سختی‌هایی مانع او شده است؛ و به همین خاطر مرا پیش انداخته که بر او و تمام امامان مورد خشنودی خدا سلام دهم.

خدایا، تو خود آگاه هستی که - فلانی فرزند فلانی - گواهی می‌دهد بر این که هیچ خدایی جز الله وجود ندارد، یگانه است و هیچ شریکی برای او نیست؛ و این که محمد بنده و فرستاده اوست؛ و علی، امیرالمؤمنین است؛ و امامان از نسل او، امامان و پیشوایان او هستند؛ آنان را دوست می‌دارد، و از دشمنانشان بیزاری می‌جوید. و بگو: خدایا، من از طرف - فلانی فرزند فلانی - بر ولیّ تو سلام می‌دهم؛ پس بر ولیّ‌ات از طرف او سلام برسان؛ ای ولیّ خدا، من بر تو سلام می‌دهم؛ سلام بر تو ای حجت

خدا؛ سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های زمین؛ سلام بر تو ای امام مؤمنان، و میراث‌دار دانش پیامبران، از آدم و سایر پیامبران و جانشینان و مؤمنان.

سپس صورت بر قبر می گذاری و می گویی: پدر و مادرم فدای تو باد، برای زیارت و مهمانی تو از طرف - فلانی فرزند فلانی - آمده‌ام، و به واسطه تو به خداوند روی آورده‌ام، پس برای او در نزد خداوند شفاعت کن، که او گریزان از گناهانش و امیدوار به رهایی از کیفر پروردگار والامرتبه‌اش آهنگ تو را نموده است؛ ای ولیّ خدا، برای - فلانی فرزند فلانی - شفاعت کننده باش، و خواسته او درباره دین و آخرتش را برآورده ساز.

سپس سرت را بلند کرده و در کنار سر حضرت، دو رکعت نماز می گزاری و می گویی: خدایا، از تو به حق پیامبرت مصطفی، و علی مرتضی، و فاطمه زهرا، و به حق حسن و حسین، و علی فرزند حسین، و محمد فرزند علی، و جعفر فرزند محمد، و موسی فرزند جعفر، و علی فرزند موسی، و محمد فرزند علی، و علی فرزند محمد، و حسن فرزند علی، و واپسین جانشین نیک، همنام پیامبرت، درخواست می کنم، - فلانی فرزند فلانی - را از پیش رویش و از پشت سر و از سمت راست و از سمت چپش حفظ کن، و بدی‌ها را از او دور کن، و خواسته‌اش را به او عطا کن، به ویژه آن نیازی که برآوردن آن را از تو در این زیارت ولیّ تو از سوی من، به دل دارد؛ ای مهربان‌ترین مهربانان.

هنگامی که خواستی وداع کنی، غسل کن و او را زیارت کن و بگو: خدایا، تو را گواه می گیرم و تو برای گواه بودن بس هستی؛ و این امام صلوات الله علیه را گواه می گیرم که - فلانی فرزند فلانی - به من امانت سپرده و از من خواسته است که از طرف او قبر سرورش و سرور خودم را زیارت کنم، و برای او نزد قبرش دعا نمایم؛ پس تو را گواه می گیرم که امانت او را ادا کردم، و تمام تلاش خود را به کار بستم، و پیش قبر ولیّ‌ات زیارت نمودم، و در زیارت از طرف او، هیچ یک از آفریدگانت را شریک قرار ندادم؛ پس این را از طرف او بپذیر، و او را در گروه محمد و خاندان محمد محشور کن، و او را بر حوض آنان وارد نما، و او را از یاران آنان قرار ده، و در دولت آنان به وی جایگاه عطا کن، و دلیلش را محکم بگردان، و به خواسته‌اش برسان؛ خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و در این لحظه، بر روح و پیکر آنان از طرف - فلانی فرزند فلانی - سلام برسان، و در زیارت من از طرف او، به من پاداش ده؛ ای مهربان‌ترین مهربانان.

و می گویی: خدایا، همانا - فلانی فرزند فلانی - به امید ثواب فراوان و گریختن از حساب بد، مرا برای زیارت سرورش و سرور خودم فرستاد. - . مصباح الزائر: ۲۶۶-۲۶۷ -

**[ترجمه]

أقول

و ساق الدعاء إلى آخر ما أخرجناه من التهذيب سواء.

ثُمَّ قَالَ السَّيِّدُ رَحِمَهُ اللَّهُ وَ غَيْرُهُ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَزُورَ عَنْ أَخِيكَ أَوْ أَبِيكَ أَوْ أُمِّكَ أَوْ ذِي سَبَبٍ أَوْ نَسَبٍ أَوْ غَيْرِهِمْ تَطَوُّعاً فَسَلِّمْ عَلَى الْإِمَامِ علیه السلام عَلَى نَسَقِ التَّسْلِيمِ الْمَأْمُورِ بِهِ فَإِذَا فَرَغْتَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ فَإِذَا سَلَّمْتَ مِنْهُمَا فَقُلِ اللَّهُمَّ لَكَ صَلَّيْتُ وَ لَكَ

رَكَعْتُ وَ لَكَ سَجَدْتُ لِأَنَّهُ لَا يَنْبَغِی الصَّلَاةُ إِلَّا لَكَ اللَّهُمَّ وَ قَدْ جَعَلْتُ ثَوَابَ زِيَارَتِی وَ صَلَاتِی هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ هَدِيَّةً مِنِّی إِلَى مَوْلَايَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ عليه السلام عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فَتَقَبَّلْ ذَلِكَ مِنِّی وَ أْجُرْنِی عَلَيْهِ إِنَّكَ عَلى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ- وَ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَزُورَ عَنْ جَمِيعِ إِخْوَانِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَنْ جَمِيعِ مَنْ يُوصِيكَ بِالزِّيَارَهِ عَنْهُ وَ الدُّعَاءِ لَهُ تَطَوُّعاً فَزُرِ الْإِمَامَ الَّذِی تَكُونُ عِنْدَهُ وَ اقْصِدْ بِهَا النِّيَابَهَ وَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّی زُرْتُ هَذِهِ الزِّيَارَهَ وَ صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ وَ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۶۶- ۲۶۷.

وَ جَعَلْتُ ثَوَابَهُمَا هَدِيَّةً مِنِّی إِلَی مَوْلَایَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ عَنْ جَمِیعِ إِخْوَانِیَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ عَنْ جَمِیعِ مَنْ أَوْصَانِی بِالزِّیَارَهِ وَ الدُّعَاءِ لَهُ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ ذَلِکَ مِنِّی وَ مِنْهُمْ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ فَإِنَّکَ إِذَا قُلْتَ لِأَحَدِهِمْ إِنِّی قَدْ صَلَّیْتُ وَ زُرْتُ وَ سَلَّمْتُ عَلَی الْإِمَامِ عَنْکَ کُنْتَ صَادِقاً فِی قَوْلِکَ وَ إِنْ کُنْتَ نَائِباً عَنْ غَیْرِکَ فَقُلْ بَعْدَ الزِّیَارَهِ وَ الصَّلَاهِ وَ الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ مَا أَصَابَنِی مِنْ تَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ سَغَبٍ أَوْ لُغُوبٍ فَأْجُرْ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ عَنْهُ وَ أْجُرْنِی فِی نِیَابَتِی عَنْهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ أَتَیْتُکَ زَائِراً عَنْهُ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ وَ تَدْعُو لَهُ وَ لِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ کَذَلِکَ تَفْعَلُ فِی الْوَدَاعِ.

ق، [الکتاب العتیق الغرویّ]: إِذَا لَمْ یَکُنْ خُرُوجُکَ لِقُبُورِهِم زَائِراً لِنَفْسِکَ بَلْ مُسْتَأْجِراً عَنْ أَخٍ مِنْ إِخْوَانِکَ فَقُلِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِینَ وَ اجْعَلْ ثَوَابَ وَ أَجْرَ جَمِیعِ مَا نَالَنِی وَ یَنَالُنِی فِی سَفَرِی هَذَا فِی بَدْئِی وَ مَرْجِعِی مِنْ تَعَبٍ وَ نَصَبٍ وَ وَصَبٍ وَ مُصِیبَهٍ فِی مَالٍ وَ نَفَقَهٍ وَ کُلِّ غَمٍّ وَ هَمٍّ وَ کَدٍّ وَ غَیْرِ ذَلِکَ مِمَّا یُکْسِبُ الثَّوَابَ وَ یُوجِبُ الْحَسَنَاتِ وَ یَحُطُّ الْأَوْزَارَ وَ السَّیِّئَاتِ وَ الْخَطَایَا إِلَی أَنْ بَلَغْتُ هَذَا الْمَشْهَدَ الَّذِی شَرَّفْتَهُ وَ عَظَّمْتَ حُرْمَتَهُ لِفُلَانِ بْنِ فُلَانٍ الَّذِی أَوْفَدَنِی لَهُ وَ عَنْهُ وَ بِمَالِهِ وَ نَفَقَتِهِ إِنَّکَ رَؤُفٌ رَحِیمٌ وَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ عَلَی آلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ (۱).

ص: ۲۶۳

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۶۵.

**[ترجمه]و دعا را تا پایان، همان گونه که ما به طور جداگانه از کتاب التهذیب بیرون کشیده‌ایم، ادامه داده است.

سپس سیّد - که خدا بر او رحمت کند، - و دیگران گفته‌اند: هرگاه خواستی از طرف برادرت یا پدرت یا مادرت یا خویشان سببی یا نسبی یا دیگران، زیارت مستحب به جای آوری، پس به روشی که برای سلام دادن دستور داده شده است، به امام علیه السلام سلام بده، و بعد از فارغ شدن، دو رکعت نماز بگزار، و وقتی سلام نماز را دادی، بگو: خدایا، برای تو نماز گزاردم، و برای تو رکوع و سجده نمودم، چرا که نماز جز برای تو سزاوار نیست؛ خدایا، ثواب زیارتم و این دو رکعت نمازم را هدیه‌ای از طرف خودم برای سرورم فلان امام فرزند فلان امام علیه السلام، به نیابت از - فلانی فرزند فلانی - قرار دادم؛ پس آن را از من بپذیر، و برای آن به من پاداش ده، که به راستی تو بر هر چیزی توانایی.

و اگر خواستی از طرف تمام برادران مؤمن خودت، و از طرف تمام کسانی که تو را به زیارت از طرف او و دعا برای او سفارش کرده‌اند، به طور مستحبی زیارت کنی، پس امامی را که در کنار او هستی، زیارت کن و با آن، قصد نیابت کن و دو رکعت نماز بگزار و بگو: خدایا، من این زیارت را به جای آوردم، و این نماز و این دو رکعت را گزاردم، و ثواب آن دو را هدیه‌ای از طرف خودم برای سرورم - فلانی فرزند فلانی - به نیابت از تمام برادران و خواهران ایمانی‌ام، و به نیابت از تمام کسانی که مرا به زیارت و دعا برایش سفارش کرده‌اند، قرار دادم؛ خدایا، آن را از من و از آنان بپذیر، به خاطر رحمتی که داری، ای مهربان‌ترین مهربانان.

پس تو اگر به یکی از آنان بگویی: همانا من از طرف تو نماز گزاردم و زیارت کردم و بر امام سلام دادم، در گفتار خودت راستگو بوده‌ای.

و اگر از طرف دیگری نائب بودی، بعد از زیارت و نماز و دعا بگو: خدایا، هر سختی و پیشامد و گرسنگی و رنجوری به من رسید، به خاطر آن، به - فلانی فرزند فلانی - پاداش ده، و به من به خاطر نیابت از او پاداش عطا کن؛ سلام بر تو ای سرور من از جانب - فلانی فرزند فلانی -، از طرف او به زیارت تو آمدم؛ پس برای من در نز پروردگارت شفاعت کن. و برای او و تمام مؤمنان دعا می‌کنی. هنگام وداع نیز همین گونه عمل می‌کنی. - . مصباح الزائر: ۲۶۵ -

ق: اگر بیرون آمدن تو برای زیارت قبرهای آنان به خاطر خودت نباشد، بلکه اجیر از طرف یکی از برادرانت باشی، بگو: خدایا، بر محمد و خاندان پاک او درود فرست، و ثواب و پاداش تمام چیزهایی که در این سفر، از آغاز تا برگشتن به من رسید یا می‌رسد، از سختی و پیشامد و بیماری و حادثه بد در دارایی و هزینه، و هر غم و اندوه و دشواری و جز آن، که باعث به دست آمدن ثواب، و واجب شدن نیکی می‌گردد، و گناهان و بدی‌ها و اشتباهات را پاک می‌کند، تا اینکه به این زیارتگاه، که آن را ارزشمند، و احترامش را بزرگ گرداندی، رسیدم، برای - فلانی فرزند فلانی - قرار ده؛ همان کسی که مرا برای (زیارت) آن حضرت و از جانب خودش و با مال و هزینه اش به اینجا فرستاد؛ به راستی که تو دلسوز و مهربان، و بر هر چیزی توانا، و مهربان‌ترین مهربانان هستی؛ و خداوند بر محمد، آخرین پیامبران، و بر خاندان پاک و وارسته او درود فرستد. - . مصباح الزائر: ۲۶۵ -

**[ترجمه]

باب ۱۲ تزویر المیت و تقریبه إلی المشاهد المقدسه

اشاره

باب ۱۲ تزویر المیت و تقریبه إلی المشاهد المقدسه(۱)

**[ترجمه]آراستن میّت و نزدیک کردن او به زیارتگاه‌های مقدّس - . این باب در چاپ تبریز یافت نشد. -

**[ترجمه]

الأخبار

«۱»

کا، [الکافی] عَلِیٌّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ بَکْرِ بْنِ صَالِحٍ وَ الْعِدَّهُ عَنِ ابْنِ زِیَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ الدَّیْلَمِیِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام یَقُولُ: لَمَّا حَضَرَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ علیهما السلام الْوَفَاهُ قَالَ لِلْحُسَیْنِ علیه السلام یَا أَخِی إِنِّی أُوصِیکَ بِوَصِیَّهٍ فَاحْفَظْهَا إِذَا أَنَا مِتُّ فَهَیِّئْنِی وَ وَجِّهْنِی إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله لِأُحْدِثَ بِهِ عَهْداً ثُمَّ اصْرِفْنِی إِلَی أُمِّی علیها السلام ثُمَّ رُدَّنِی فَادْفِنِّی بِالْبَقِیعِ (۲).

**[ترجمه]الکافی: محمد فرزند مسلم گفته است: از امام باقر علیه السلام شنیدم می‌فرمود: وقتی زمان وفات امام حسن علیه السلام فرا رسید، به امام حسین علیه السلام فرمود: ای برادرم، به تو یک سفارش می کنم، آن را به خاطر بسپار؛ وقتی من جان سپردم، مرا آماده کن و رویاروی رسول خدا صلی الله علیه و آله قرار ده، تا پیمان خودم را با او تازه کنم؛ سپس به سمت مادرم علیها السلام برگردان؛ بعد از آن، بازگردان و در بقیع دفنم کن. - . الکافی ۱: ۳۰۰ -

**[ترجمه]

«۲»

کا، [الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ: مِثْلَهُ (۳)

**[ترجمه]الکافی: محمد فرزند حسن، و علی فرزند محمد مانند این را از سهل فرزند زیاد روایت کرده‌اند. - . الکافی ۱: ۳۰۲ -

**[ترجمه]

أقول

قد مضـی مثله بأسانید فی باب شـهادته علیه السـلام و یمکن أن یسـتدل به علی استحباب تقریب الموتی إلی المشاهد المشرفه و الضرائح المقدسه کما هو المتعارف لعموم الناس.

۱- ۱. لم یوجد هذا الباب فی مطبوعه تبریز.

۲- ۲. الکافی ج ۱ ص ۳۰۰.

۳- ۳. الکافی ج ۱ ص ۳۰۲.

**[ترجمه]مثل این روایت با سندهای آن در باب شهادت آن حضرت علیها السلام گذشت؛ و ممکن است به این روایت برای مستحب بودن نزدیک کردن مردگان به زیارتگاه‌های شریف و ضریح‌های پاک، استدلال شود؛ همان طور که در میان عموم مردم این گونه مرسوم است .

**[ترجمه]

أبواب زیارات أولاد الأئمه علیهم السلام و أصحابهم و خواصهم و سائر المؤمنین و ذکر سائر الأماکن الشریف

باب ۱ زیاره فاطمه بنت موسی علیهما السلام بقم

الأخبار

«۱»

ثو، [ثواب الأعمال] ن، [عیون أخبار الرضا علیه السلام] أَبِی وَ ابْنُ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام عَنْ فَاطِمَهَ بِنْتِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام فَقَالَ علیه السلام مَنْ زَارَهَا فَلَهُ الْجَنَّهُ(۱).

**[ترجمه]ثواب الاعمال، عیون الاخبار: پدرم و فرزند متوکل، از علی، از پدرش، از سعد پسر سعد روایت کرده و گفته است: از امام رضا علیه السلام در مورد فاطمه دختر امام موسی فرزند جعفر علیها السلام سؤال کردم، حضرت علیه السلام فرمود: هرکس آن بانو را زیارت کند، بهشت برای او خواهد بود. - . ثواب الاعمال: ص ۸۹؛ عیون الاخبار۲: ۲۶۷ -

**[ترجمه]

«۲»

مل، [کامل الزیارات] عَلِیُّ بْنُ بَابَوَیْهِ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ: مِثْلَهُ (۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: مثل همین را از علی فرزند بابویه، از علی، از پدرش روایت کرده است. - . کامل الزیارات: ۳۲۴ -

**[ترجمه]

«۳»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی وَ أَخِی وَ الْجَمَاعَهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ وَ غَیْرِهِ عَنِ الْعَمْرَکِیِّ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنِ ابْنِ الرِّضَا علیه السلام قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ عَمَّتِی بِقُمَّ فَلَهُ الْجَنَّهُ(۳).

**[ترجمه]کامل الزیارات: پدرم و برادرم و گروهی دیگر، از احمد پسر ادریس و جز او، از عمرکی، از کسی که آن را نقل کرده است، از فرزند امام رضا علیه السلام نقل کرده است که فرمود: هر کس قبر عمه‌ام را در قم زیارت کند، بهشت برای او

خواهد بود. - . كامل الزيارات: ٣٢۴ -

**[ترجمه]

«۴»

أَقُولُ رَأَيْتُ فِي بَعْضِ كُتُبِ الزِّيَارَاتِ حَدَّثَ عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ

ص: ٢۶۵

١- ١. ثواب الأعمال ص ٨٩ و عيون الأخبار ج ٢ ص ٢۶٧.

٢- ٢. كامل الزيارات ص ٣٢۴.

٣- ٣. كامل الزيارات ص ٣٢۴.

عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا علیه السلام قَالَ قَالَ: يَا سَعْدُ عِنْدَكُمْ لَنَا قَبْرٌ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَبْرُ فَاطِمَهَ بِنْتِ مُوسَى علیهما السلام قَالَ نَعَمْ مَنْ زَارَهَا عَارِفاً بِحَقِّهَا فَلَهُ الْجَنَّهُ فَإِذَا أَتَيْتَ الْقَبْرَ فَقُمْ عِنْدَ رَأْسِهَا مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَهِ وَ كَبِّرْ أَرْبَعاً وَ ثَلَاثِينَ تَكْبِيرَهً وَ سَبِّحْ ثَلَاثاً وَ ثَلَاثِينَ تَسْبِيحَهً وَ احْمَدِ اللَّهَ ثَلَاثاً وَ ثَلَاثِينَ تَحْمِيدَهً ثُمَّ قُلِ السَّلَامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا فَاطِمَهُ سَيِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا سِبْطَيْ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ وَ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَ الْعَابِدِينَ وَ قُرَّهَ عَيْنِ النَّاظِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ بَاقِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبَارَّ الْأَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ الطَّاهِرَ الطُّهْرَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ التَّقِيَّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِيَّ النَّاصِحَ الْأَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِكَ وَ سِرَاجِكَ وَ وَلِيِّ وَلِيِّكَ وَ وَصِيِّ وَصِيِّكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ فَاطِمَهَ وَ خَدِيجَهَ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا أُخْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا عَمَّهَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكِ عَرَّفَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّهِ وَ حَشَرَنَا فِي زُمْرَتِكُمْ وَ أَوْرَدَنَا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ وَ سَقَانَا بِكَأْسِ جَدِّكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِيَنَا فِيكُمُ السُّرُورَ وَ الْفَرَجَ وَ أَنْ يَجْمَعَنَا وَ إِيَّاكُمْ فِي زُمْرَهِ جَدِّكُمْ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ أَنْ

لَا يَسْلُبَنَا مَعْرِفَتَكَمْ إِنَّهُ وَلِيٌّ قَدِيرٌ.

أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ الْبَرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ التَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ رَاضِياً بِهِ غَيْرَ مُنْكِرٍ وَ لَا مُسْتَكْبِرٍ وَ عَلَى يَقِينِ مَا أَتَى بِهِ مُحَمَّدٌ وَ بِهِ رَاضٍ نَطْلُبُ بِذَلِكَ وَجْهَكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَ رِضَاكَ وَ الدَّارَ الْآخِرَةَ يَا فَاطِمَةُ اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَكِ عِنْدَ اللَّهِ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَخْتِمَ لِي بِالسَّعَادَةِ فَلَا تَسْلُبْ مِنِّي مَا أَنَا فِيهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا وَ تَقَبَّلْهُ بِكَرَمِكَ وَ عِزَّتِكَ وَ بِرَحْمَتِكَ وَ عَافِيَتِكَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيماً يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

**[ترجمه]می گویم: در بعضی کتاب‌های زیارت دیدم علی فرزند ابراهیم از پدرش، از سعد، از امام رضا علیه السلام نقل کرده و گفته است: حضرت فرمود: ای سعد، پیش شما برای ما قبری وجود دارد؛ گفتم: فدای شما شوم، قبر فاطمه دختر امام موسی علیهما السلام؟ فرمود: آری؛ هر کس او را در حالتی که به جایگاهش شناخت داشته باشد زیارت نماید، بهشت برای او خواهد بود؛ پس وقتی کنار قبر آمدی، نزد سر حضرت و رو به قبله بایست، و سی و چهار مرتبه الله اکبر، و سی و سه مرتبه سبحان الله، و سی و سه مرتبه الحمد لله بگو؛ سپس بگو:

سلام بر آدم، برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا، سلام بر موسی هم‌سخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای بهترین آفریدگان خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محمد فرزند عبداللّه آخرین پیامبران، سلام بر تو ای امیرالمؤمنین علی فرزند ابی‌طالب، جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای علی فرزند حسین، سرور عبادت کنندگان، و روشنی چشم بینندگان، سلام بر تو ای محمد فرزند علی، شکافنده دانش پس از پیامبر، سلام بر تو ای جعفر فرزند محمد، راستگوی نیکوکار امانتدار، سلام بر تو ای موسی فرزند جعفر، امام پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای علی فرزند موسی، امام پسندیده، سلام بر تو ای محمد فرزند علی، امام پرهیزکار، سلام بر تو ای علی فرزند محمّد، وارسته اندرزگوی امانتدار، سلام بر تو ای حسن فرزند علی، سلام بر جانشین پس از او؛ خدایا، بر نورت، و چراغت، و نماینده نماینده ات، و جانشین جانشینت، حجّتت بر آفریدگانت درود فرست.

سلام بر تو ای دختر رسول خدا، سلام بر تو ای دختر فاطمه و خدیجه، سلام بر تو ای دختر امیرالمؤمنین، سلام بر تو ای دختر حسن و حسین، سلام بر تو ای دختر ولیّ خدا، سلام بر تو ای خواهر ولیّ خدا، سلام بر تو ای عمّه ولیّ خدا.

سلام بر تو ای دختر موسی فرزند جعفر، و رحمت خدا و برکتهای او نثار تو باد؛ سلام بر تو، خدا بین ما و شما در بهشت آشنایی قرار دهد، و ما را در گروه شما محشور نماید، و بر حوض پیامبرتان واردمان کند، و به ما با جام جدّتان، از دست علی فرزند ابی‌طالب بنوشاند، درودهای خدا بر شما باد. از خدا می‌خواهم به ما درباره شما خوشحالی و گشایش بنمایاند، و ما و شما را در گروه جدّتان محمّد صلی الله علیه و آله گرد آورد، و معرفت شما را از ما باز نگیرد، به راستی او سرپرستی تواناست .

به درگاه خدا به سبب دوستی شما، و بیزاری از دشمنانتان، و تسلیم بودن به خدا، و خشنودی از آن، بدون اینکه چیزی را انکار کنم، یا در موردی سرکشی نمایم، و با یقین و رضایت به آنچه محمد آورده، به خداوند نزدیکی می‌جویم؛ به واسطه

آن، روی رضایت تو را می‌طلبیم، ای پیشوای من؛ خدایا، و خشنودی تو و سرای آخرت را می خواهیم. ای فاطمه، درباره بهشت برایم شفاعت کن، به درستی که برای تو نزد خداوند، مقام والایی وجود دارد.

خدایا، از تو می خواهم که سرانجام کار مرا به خوشبختی ختم کنی، پس آنچه را که در آن واقع شده‌ام، از من مگیر، و هیچ نیرو و توانی جز به سبب خداوند والامرتبه بزرگ نیست. خدایا، ما را بپذیر، و این را به خاطر بزرگواری و عزتت، و به خاطر رحمت و عافیتت از ما قبول فرما؛ و خداوند بر محمد و خاندان او، همه آنان، درود و سلامی کامل فرستد؛ ای مهربان ترین مهربانان.

**[ترجمه]

«۵»

تَارِیخُ قُمَّ، لِلْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُمِّیِّ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ حَرَماً وَ هُوَ مَکَّهُ وَ لِرَسُولِهِ حَرَماً وَ هُوَ الْمَدِینَهُ وَ لِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ حَرَماً وَ هُوَ الْکُوفَهُ وَ لَنَا حَرَماً وَ هُوَ قُمُّ وَ سَتُدْفَنُ فِیهِ امْرَأَهٌ مِنْ وُلْدِی تُسَمَّی فَاطِمَهَ مَنْ زَارَهَا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّهُ قَالَ علیه السلام ذَلِکَ وَ لَمْ تَحْمِلْ بِمُوسَی أُمُّهُ (۱).

**[ترجمه]تاریخ قم: که برای حسین فرزند محمد قمی است، با سند آن از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که فرمود: همانا برای خداوند حرمی وجود دارد و آن، مکه است؛ و برای فرستاده‌اش حرمی وجود دارد و آن، مدینه است؛ و برای امیرالمؤمنین حرمی وجود دارد و آن، کوفه است؛ و برای ما حرمی وجود دارد و آن، قم است؛ و به زودی بانویی از فرزندان من در آن دفن خواهد شد که اسمش فاطمه است؛ هر کس او را زیارت کند، بهشت برایش واجب می‌شود؛ حضرت علیه السلام این را زمانی فرمود که مادر امام موسی کاظم علیه السلام هنوز به او باردار نشده بود. - . تاریخ قم (ترجمه فارسی): ۲۱۵؛ چاپ ایران، سال ۱۳۵۳ -

**[ترجمه]

«۶»

وَ بِسَنَدٍ آخَرَ عَنْهُ علیه السلام: أَنَّ زِیَارَتَهَا تَعْدِلُ الْجَنَّهَ(۲).

۱- ۱. تاریخ قم(الترجمه الفارسیه) ۲۱۵ طبع ایران سنه ۱۳۵۳.

۲- ۲. تاریخ قم(الترجمه الفارسیه) ۲۱۵ طبع ایران سنه ۱۳۵۳.

**[ترجمه]و بـا سـندی دیگر از آن حضـرت، علیه السـلام روایت شـده است که فرمود: همانـا زیـارت آن بانو با بهشت برابری می‌کند. - . تاریخ قم (ترجمه فارسی): ۲۱۵؛ چاپ ایران، سال ۱۳۵۳ -

**[ترجمه]

باب ۲ فضل زیاره عبد العظیم بن عبد الله الحسنی رضی الله عنه

الأخبار

«۱»

ثو، [ثواب الأعمال] عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ علیه السلام قَالَ: دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ أَيْنَ كُنْتَ فَقُلْتُ زُرْتُ الْحُسَيْنَ علیه السلام قَالَ أَمَا لَوْ أَنَّكَ زُرْتَ قَبْرَ عَبْدِ الْعَظِيمِ عِنْدَكُمْ لَكُنْتَ كَمَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا(۱).

**[ترجمه]ثواب الاعمـال: علی پسـر احمـد از حمزه پسـر قـاسم، از محمـد عطـار، از مردی از امام حسن عسـکری علیه السـلام روایت کرده و گفته است: بر او وارد شدم، فرمود: کجا بودی؟ گفتم: امام حسین علیه السلام را زیارت کردم؛ فرمود: ولی اگر تو قبر عبـدالعظیم را که پیش شـما است، زیارت می‌کردی، همانند کسـی که حسـین فرزند علی، صـلوات الله علیهما را زیارت کرده است، می‌بودی. - . ثواب الاعمال: ۸۹ -

**[ترجمه]

«۲»

مل، [كامل الزيارات] عَلِيُّ بْنُ بَابَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ عَنْ بَعْضِ أَهْلِ الرَّيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ علیه السلام: مِثْلَهُ (۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: مثل همین روایت را علی فرزنـد بابویه از محمد عطار از بعضـی از اهل ری، از امام حسن عسـکری علیه السلام روایت کرده است. - . کامل الزیارات: ۳۲۴ -

**[ترجمه]

«۳»

جش، [الفهرست] للنجاشـی الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَ آبَادِيِّ عَنِ الْبَرْقِيِّ قَالَ: كَانَ عَبْدُ الْعَظِيمِ وَرَدَ الرَّيَّ هَارِباً مِنَ السُّلْطَانِ وَ سَكَنَ سَرَباً فِي دَارِ رَجُلٍ مِنَ الشِّيعَهِ فِي سِكَّهِ الْمَوَالِي وَ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ فِي ذَلِكَ السَّرَبِ وَ يَصُومُ نَهَارَهُ وَ يَقُومُ لَيْلَهُ وَ كَانَ يَخْرُجُ مُسْتَتِراً يَزُورُ الْقَبْرَ الْمُقَابِلَ قَبْرَهُ وَ بَيْنَهُمَا الطَّرِيقُ وَ يَقُولُ هُوَ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام فَلَمْ يَزَلْ يَأْوِي إِلَى ذَلِكَ السَّرَبِ وَ يَقَعُ خَبَرُهُ إِلَى الْوَاحِدِ بَعْدَ الْوَاحِدِ مِنْ شِيعَهِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ حَتَّى

عَرَفَهُ أَكْثَرُهُمْ فَرَأَى رَجُلٌ مِنَ الشِّيعَهِ فِی الْمَنَامِ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قَالَ لَهُ إِنَّ رَجُلًا مِنْ

۱- ۱. ثواب الأعمال ص ۸۹.

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۲۴.

وُلْدِی یُحْمَلُ مِنْ سِكّهِ الْمَوَالِی وَ یُدْفَنُ عِنْدَ شَجَرَهِ التُّفَّاحِ فِی بَابِ (۱)

عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ وَ أَشَارَ إِلَی الْمَكَانِ الَّذِی دُفِنَ فِیهِ فَذَهَبَ الرَّجُلُ لِیَشْتَرِیَ شَجَرَهَ الرَّجُلِ وَ مَكَانَهَا مِنْ صَاحِبِهَا فَقَالَ لَهُ لِأَیِّ شَیْ ءٍ تَطْلُبُ الشَّجَرَهَ وَ مَكَانَهَا فَأَخْبَرَهُ بِالرُّؤْیَا فَذَكَرَ صَاحِبُ الشَّجَرَهِ أَنَّهُ كَانَ رَأَی مِثْلَ هَذِهِ الرُّؤْیَا وَ أَنَّهُ قَدْ جَعَلَ مَوَاضِعَ الشَّجَرَهِ مَعَ جَمِیعِ الْبَاغِ وَقْفاً عَلَی الشَّرِیفِ وَ الشِّیعَهِ یُدْفَنُونَ

فِیهِ فَمَرِضَ عَبْدُ الْعَظِیمِ وَ مَاتَ رَحِمَهُ اللَّهُ فَلَمَّا جُرِّدَ لِیُغَسَّلَ وُجِدَ فِی جَیْبِهِ رُقْعَهٌ فِیهَا ذِكْرُ نَسَبِهِ فَإِذَا فِیهَا أَنَا أَبُو الْقَاسِمِ عَبْدُ الْعَظِیمِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ زَیْدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام (۲).

۱- ۱. فی المصدر: باغ عبد الجبار.

۲- ۲. رجال النجاشیّ ص ۱۷۳ طبع بمبئی.

**[ترجمه]فهرست نجاشی: حسین پسر عبدالله از جعفر پسر محمد، از علی پسر حسین سعدآبادی، از برقی نقل کرده و گفته است: عبدالعظیم از ترس حاکم وارد ری شده بود و در سردابی در خانه یکی از شیعیان در کوچه بردگان ساکن شده بود، و در آن سرداب به عبادت خداوند می‌پرداخت، و روزها روزه می‌گرفت و شب‌ها به نماز و دعا برمی‌خاست، و به صورت مخفیانه برای زیارت قبری که در مقابل قبرش بود، و میان آن دو راهی وجود داشت، بیرون می‌رفت و می‌گفت: او مردی از فرزندان امام موسی علیه السلام است، و همچنان در آن سرداب پناه می‌گرفت، و خبرش به یکی پس از دیگری، از شیعیان خاندان محمد، که بر او و بر آنان سلام باد، می‌رسید تا اینکه بیشتر آنان او را شناختند.

یکی از شیعیان، رسول خدا صلی الله علیه و آله را در خواب دید که به او فرمود: همانا مردی از فرزندان من از کوچه بردگان بر دوش حمل می‌شود و در کنار درخت سیب، در درب - . در منبع اصلی، باغ عبدالجبار آمده است. -

عبدالجبار فرزند عبدالوهاب - و به مکانی که در آن دفن شده است، اشاره کرد - دفن می‌گردد؛ از این رو مرد رفت تا درخت آن مرد و محل آن را از صاحبش بخرد؛ به او گفت: درخت و محل آن را برای چه چیزی می‌خواهی؟ پس او را از خواب خودش آگاه کرد؛ و صاحب درخت گفت که او نیز مثل این خواب را دیده است، و آن درخت را همراه تمام باغ، وقف برای سادات و شیعیان قرار داده است، تا - مردگان خود را - در آن دفن کنند؛ پس از این، عبدالعظیم بیمار شد و وفات نمود، خدا بر او رحمت فرستد؛ هنگامی که بدنش برای غسل کردن برهنه شد، در جیبش برگه‌ای یافت شد که در آن، نسب خود را بیان کرده بود؛ در آن چنین آمده بود: من ابوالقاسم عبدالعظیم فرزند عبدالله، فرزند علی فرزند حسن فرزند زید فرزند حسن فرزند علی فرزند ابی‌طالب علیه السلام هستم. - . رجال النجاشی: ۱۷۳ (چاپ بمبئی) -

**[ترجمه]

باب ۳ فضل بيت المقدس

الآيات

أسرى: سُبْحانَ الَّذِي أَسْرى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بارَكْنا حَوْلَهُ.

<meta info="- «سبحانَ الّذی أسری بعبده لیلاً مِن المسجدِ الحرامِ إلی المسجدِ الأقصَی الّذی بارَکنا حَولَه - . اسراء/۱ - .»

{ منزّه

است آن [خدایی] که بنده اش را شبانگاهی از مسجد الحرام به سوی مسجد الأقصی- که پیرامون آن را برکت داده ایم- سیر داد، تا از نشانه های خود به او بنمایانیم، که او همان شنوای بیناست.}

**[ترجمه]

الأخبار

«۱»

ما، [الأمالی] للشیخ الطوسی بِإِسْنَادِ أَخِی دِعْبِلٍ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام قَالَ: أَرْبَعَةٌ مِنْ قُصُورِ الْجَنَّهِ فِی الدُّنْیَا الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ وَ مَسْجِدُ الرَّسُولِ صلی الله علیه و آله وَ مَسْجِدُ بَیْتِ الْمَقْدِسِ وَ مَسْجِدُ الْکُوفَهِ(۱).

**[ترجمه]امالی الطوسی: با اسناد برادر ابی دعبل، از امام رضا علیه السلام از طریق پدرانش از امیرالمؤمنین علیهم السلام روایت کرده که فرموده است: چهار تا از قصرهای بهشت در دنیا است: مسجدالحرام، و مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله، و مسجد بیت المقدس، و مسجد کوفه. - . امالی طوسی ۱: ۳۷۹ -

**[ترجمه]

«۲»

ثو، [ثواب الأعمال] أَبِی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنِ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الرَّازِیِّ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ علیهم السلام قَالَ: صَلَاهٌ فِی بَیْتِ الْمَقْدِسِ أَلْفُ صَلَاهٍ وَ صَلَاهٌ فِی الْمَسْجِدِ الْأَعْظَمِ مِائَهُ أَلْفِ صَلَاهٍ وَ صَلَاهٌ فِی مَسْجِدِ الْقَبِیلَهِ خَمْسٌ وَ عِشْرُونَ صَلَاهً وَ صَلَاهٌ فِی مَسْجِدِ السُّوقِ اثْنَتَا عَشْرَهَ صَلَاهً وَ صَلَاهُ الرَّجُلِ فِی بَیْتِهِ وَحْدَهُ صَلَاهٌ وَاحِدَهٌ(۲).

سن، [المحاسن] عن النوفلی: مثله (۳).

**[ترجمه]ثواب الاعمال: از سکونی، از امام جعفر علیه السلام، از طریق پدرانش از علی علیه السلام روایت شده است که فرمود: نماز در بیت المقدس، هزار نماز، و نماز در مسجد اعظم، صد [هزار] نماز، و نماز در مسجد قبیله، بیست و پنج نماز، و نماز در مسجد کوچه، دوازده نماز، و نماز فرادای شخص در خانه، یک نماز حساب می‌شود. - . ثواب الاعمال: ۲۹ -

محاسن: مثل همین را از نوفلی روایت کرده است. - . المحاسن ۱: ۵۵ و ۵۷ (در حدیث‌های جداگانه) -

**[ترجمه]

بیان

فی بعض النسخ فی المسجد الأعظم مائه ألف صلاه فالمراد المسجد الحرام و فی بعضها مائه صلاه فالمراد جامع البلد و الأخیر أظهر.

**[ترجمه]در بعضی نسخه‌ها، نماز در مسجد اعظم، صد هزار نماز بیان شده است؛ پس منظور از مسجد اعظم، مسجدالحرام

است؛ و در بعضی نسخه‌ها صد نماز آمده است، پس منظور از آن، مسجد جامع شهر است؛ و همین آخری، آشکارتر است.

**[ترجمه]

«۳»

شی، [تفسیر العیاشی] عَنْ جَابِرٍ الْجُعْفِيِّ قَالَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ: يَا جَابِرُ مَا أَعْظَمَ فِرْيَةَ أَهْلِ الشَّامِ عَلَى اللَّهِ يَزْعُمُونَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى حَيْثُ صَعِدَ إِلَى السَّمَاءِ وَضَعَ

ص: ۲۷۰

۱- ۱. أمالی الطوسیّ ج ۱ ص ۳۷۹.

۲- ۲. ثواب الأعمال ص ۲۹.

۳- ۳. المحاسن ج ۱ ص ۵۵ و ص ۵۷ فی أحادیث متفرقه.

قَدَمَهُ عَلَى صَخْرَهِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَ لَقَدْ وَضَعَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ قَدَمَهُ عَلَى حَجَرٍ فَأَمَرَنَا اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنْ نَتَّخِذَهَا مُصَلًّى يَا جَابِرُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَا نَظِيرَ لَهُ وَ لَا شَبِيهَ تَعَالَى عَنْ صِفَهِ الْوَاصِفِينَ وَ جَلَّ عَنْ أَوْهَامِ الْمُتَوَهِّمِينَ وَ احْتَجَبَ عَنْ عَيْنِ النَّاظِرِينَ لَا يَزُولُ مَعَ الزَّائِلِينَ وَ لَا يَفِلُ مَعَ الْآفِلِينَ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْ ءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۱).

**[ترجمه]تفسیر العیاشی: از جابر جعفی نقل شده که گفته است: امام محمد فرزند علی علیه السلام فرمود: ای جابر، افترای اهل شام در باره خداوند چقدر بزرگ است! می‌پندارند خداوند مبارک و والامرتبه آنگاه که به آسمان رفت، پای خود را روی سنگ بیت المقدس نهاد؛ در حالی که واقعیّت آن است که یکی از بندگان خدا پایش را روی سنگ گذاشته است و خداوند مبارک و والامرتبه به ما فرمان داده است آنجا را به عنوان نمازگاه برگزینیم.

ای جابر، همانا برای خداوند مبارک و والامرتبه، نمونه و همانندی وجود ندارد؛ از توصیف توصیفگران والاتر، و از پندار پندارگران بزرگوارتر است؛ و از دیدگان بینندگان در پوشش است؛ با نابود شوندگان نابود نمی‌شود؛ و با فرو شوندگان فرو نمی‌رود؛ چیزی مانند او نیست، و او شنوای دانا است. - . تفسیر العیاشی ۱: ۵۹ -

**[ترجمه]

بیان

الظاهر أن المراد بالعبد النبی صلی الله علیه و آله حیث وضع قدمه الشریف علیه لیله المعراج (۲) و عرج منه کما هو المشهور و یحتمل غیره من الأنبیاء و الأوصیاء علیهم السلام و علی أی حال یدل علی استحباب الصلاه علیه.

ص: ۲۷۱

۱- ۱. تفسیر العیّاشیّ ج ۱ ص ۵۹.

۲- ۲. بل الظاهر من الحجر أن المراد به مقام إبراهیم و به أثر قدمه الشریف و قد أمرنا اللّه عزّ و جلّ بقوله« وَ اتَّخِذُوا مِنْ مَقامِ إِبْراهِیمَ مُصَلًّی» أن نتخذه مصلی.

**[ترجمه]ظاهراً منظور از «عبد» در عبارت، پیامبر صلی الله علیه و آله است؛ چرا که پای مبارکش را در شب معراج بر روی آن نهاد - . ولی ظاهراً منظور از «حجر» {سنگ}، مقام ابراهیم است و اثر پای شریف او بر روی آن است و خداوند عز وجل در کلام خود، که فرموده است: «و اتخذوا من مقام ابراهیم المصلی» {در مقام ابراهیم، نمازگاهی برای خود اختیار کنید.}، به ما فرمان داده است که آن را به عنوان محل نماز برگزینیم. -

و همان طور که مشهور است، از آنجا به آسمان عروج کرد؛ و احتمال دارد پیامبران یا جانشینان دیگر، علیهم السلام باشد؛ و در هر صورت، بر مستحب بودن نماز در آنجا دلالت دارد .

**[ترجمه]

باب ۴ آداب زیاره أولاد الأئمه علیهم السلام

اشاره

قَالَ السَّیِّدُ عَلِیُّ بْنُ طَاوُسٍ قَدَّسَ اللَّهُ رُوحَهُ: ذِکْرُ زِیَارَهِ قُبُورِ أَوْلَادِ الْأَئِمَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ وَ سَلَامُهُ إِذَا أَرَدْتَ زِیَارَهَ أَحَدٍ مِنْهُمْ کَالْقَاسِمِ بْنِ الْکَاظِمِ علیه السلام أَوِ الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام أَوْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیه السلام الْمَقْتُولِ بِالطَّفِّ وَ مَنْ جَرَی فِی الْحُکْمِ مَجْرَاهُمْ تَقِفُ عَلَی قَبْرِ الْمَزُورِ مِنْهُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ فَقُلْ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا السَّیِّدُ الزَّکِیُّ الطَّاهِرُ الْوَلِیُّ وَ الدَّاعِی الْحَفِیُّ أَشْهَدُ أَنَّکَ قُلْتَ حَقّاً وَ نَطَقْتَ حَقّاً وَ صِدْقاً وَ دَعَوْتَ إِلَی مَوْلَایَ وَ مَوْلَاکَ عَلَانِیَهً وَ سِرّاً فَازَ مُتَّبِعُکَ (۱) وَ نَجَا مُصَدِّقُکَ وَ خَابَ وَ خَسِرَ مُکَذِّبُکَ وَ الْمُتَخَلِّفُ عَنْکَ اشْهَدْ لِی بِهَذِهِ الشَّهَادَهِ لِأَکُونَ مِنَ الْفَائِزِینَ بِمَعْرِفَتِکَ وَ طَاعَتِکَ وَ تَصْدِیقِکَ وَ اتِّبَاعِکَ وَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدِی وَ ابْنَ سَیِّدِی أَنْتَ بَابُ اللَّهِ الْمُؤْتَی مِنْهُ وَ الْمَأْخُوذُ عَنْهُ أَتَیْتُکَ زَائِراً وَ حَاجَاتِی لَکَ مُسْتَوْدِعاً وَ هَا أَنَا ذَا أَسْتَوْدِعُکَ دِینِی وَ أَمَانَتِی وَ خَوَاتِیمَ عَمَلِی وَ جَوَامِعَ أَمَلِی إِلَی مُنْتَهَی أَجَلِی وَ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۲).

زِیَارَهٌ أُخْرَی یُزَارُونَ بِهَا أَیْضاً سَلَامُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ تَقُولُ:

السَّلَامُ عَلَی جَدِّکَ الْمُصْطَفَی السَّلَامُ عَلَی أَبِیکَ الْمُرْتَضَی الرِّضَا السَّلَامُ عَلَی السَّیِّدَیْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ السَّلَامُ عَلَی خَدِیجَهَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلَامُ

ص: ۲۷۲

۱- ۱. فاز مسعدک خ.

۲- ۲. مصباح الزائر ص ۲۶۰.

عَلَى فَاطِمَهَ أَمِّ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَى النُّفُوسِ الْفَاخِرَهِ بُحُورِ الْعُلُومِ الزَّاخِرَهِ شُفَعَائِی فِی الْآخِرَهِ وَ أَوْلِیَائِی عِنْدَ عَوْدِ الرُّوحِ إِلَی الْعِظَامِ النَّاخِرَهِ أَئِمَّهِ الْخَلْقِ وَ وُلَاهِ الْحَقِّ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الشَّخْصُ الشَّرِیفُ الطَّاهِرُ الْکَرِیمُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ

وَ مُصْطَفَاهُ وَ أَنَّ عَلِیّاً وَلِیُّهُ وَ مُجْتَبَاهُ وَ أَنَّ الْإِمَامَهَ فِی وُلْدِهِ إِلَی یَوْمِ الدِّینِ نَعْلَمُ ذَلِکَ عِلْمَ الْیَقِینِ وَ نَحْنُ لِذَلِکَ مُعْتَقِدُونَ وَ فِی نَصْرِهِمْ مُجْتَهِدُونَ (۱).

**[ترجمه]سید پسر طاووس - که خداوند روانش را پاک گرداند، - گفته است: ذکر زیارت قبرهای فرزندان امامان، که درود و سلام خداوند بر آنان باد، این گونه است:

هرگاه خواستی یکی از آنان، مانند قاسم فرزند امام کاظم علیه السلام، یا عباس فرزند امیرالمؤمنین علیه السلام، یا علی فرزند حسین علیه السلام، کشته شده در بیابان کربلا، و هر کسی که در حکم آنان باشد، را زیارت نمایی، روبروی قبر هر کسی از آنان، صلوات الله علیهم، که زیارت می‌شود، بایست و بگو:

سلام بر تو ای پیشوای وارسته، پاک دوستدار، و دعوت کننده مهربان؛ گواهی می‌دهم که تو حقیقت را گفتی، و از حقیقت و راستی سخن راندی، و در آشکار و نهان، به سوی سرورت و سرور من فرا خواندی، پیرو تو رستگار شد، - . یاور تو رستگار شد. خ -

و تصدیق کننده تو نجات یافت، و دروغ پندارنده تو، و نافرمانی کننده از تو درباخت و زیانکار شد؛ در مورد این گواهی من، برایم گواه باش تا از دست یافتگان به معرفت و فرمانبرداری تو، و تصدیق و پیروی از تو باشم؛ و سلام بر تو ای پیشوا و فرزند پیشوای من؛ تو آن درِ خداوند که از آن درآیند، و از آن بازگردند، هستی؛ برای زیارت به سوی تو آمده‌ام، و خواسته‌هایم در امانت توست، و این من هستم که دین و امانت خودم، و پایان کارهایم، و تمام آرزوهایم، تا زمان مرگم را به تو می‌سپارم؛ و سلام بر تو، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد. - . مصباح الزائر: ۲۶۰ -

(زیارت دیگری) با این زیارت نیز آن بزرگواران، که سلام خداوند بر آنان باد، زیارت می‌شوند؛ می گویی: سلام بر جد تو، مصطفی؛ سلام بر پدر تو، مرتضی پسندیده؛ سلام بر دو پیشوا، حسن و حسین؛ سلام بر خدیجه، سرور زنان جهان؛ سلام بر فاطمه، مادر امامان پاک؛ سلام بر جان‌های پرافتخار، دریاهای انباشته دانش‌ها، واسطه‌هایم در آخرت، و دوستدارانم هنگام برگشتن روح به استخوان‌های پوسیده، امامان آفریدگان، و حاکمان راستین؛ سلام بر تو ای انسان برجسته و گرامی و پاک و بزرگوار؛ گواهی می‌دهم که هیچ خدایی جز الله وجود ندارد، و اینکه محمد بنده و برگزیده اوست، و اینکه علی دوستدار و انتخاب شده اوست؛ و اینکه امامت تا روز جزا منحصر در فرزندان اوست؛ این را به صورت یقینی می‌دانیم، و ما بر آن باور داریم، و در یاری آنان کوشا هستیم. - . مصباح الزائر: ۲۶۱ -

**[ترجمه]

بیان

أقول ذكر المفيد رحمه الله فى المزار الزياره الأولى لأولاد الأئمه عليهم السلام ثم اعلم أن المشاهد المنسوبه إلى أولاد الأئمه الهاديه و العتره الطاهره و أقاربهم صلوات الله عليهم يستحب زيارتها و الإلمام بها فإن فى تعظيمهم تعظيم الأئمه و تكريمهم و الأصل فيهم الإيمان و الصلاح إلى أن يعلم منهم خلافهما كجعفر الكذاب و أضرابه لكن المعلوم حاله من بينهم بالجلاله و المعروف بالنباله جعفر بن أبى طالب عليه السلام المدفون بموته و فاطمه بنت موسى عليهما السلام المدفونه بقم و عبد العظيم الحسنى المقبور بالرى رضى الله عنه و قد مر فضل زيارتهما و على بن جعفر عليهما السلام المدفون بقم و جلالته أشهر من أن يحتاج إلى البيان و أما كونه مدفونا فى قم فغير مذكور فى الكتب المعتبره لكن أثر قبره الشريف موجود قديم و عليه اسمه مكتوب.

و أما غيرهم فبعضهم يظن فضلهم بما يظهر من حالهم من الأخبار و بعضهم يظن سوء رأيهم و فعلهم من تتبع الآثار كأولاد الحسن عليه السلام الذين خرجوا و ادعوا ظاهرا ما ليس لهم مثل محمد و إبراهيم ابنى عبد الله بن الحسن و غيرهما(۲) و كبعض

ص: ۲۷۳

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۶۱.

۲- ۲. من الغريب من المصنّف أن يذهب الى هذا الرأى فى الثائرين من أبناء الأئمّه عليهم السلام و خصوصا من ذكرهم بعد ما سبق منه فى تاريخ الإمام الصّادق عليه السلام فى باب أحوال اقربائه و عشائره فقد روى عن الاقبال جميع ما ذكره السيّد ابن طاوس قدس سره و رواه من الأحاديث الداله على مدح اولئك الساده و معرفتهم بالحق و انهم مضوا. و هم مرضيون للائمه عليهم السلام. و قد احتمل السيّد ابن طاوس فى، توجيه ما ورد فى بعض الكتب من مفارقتهم للصادقين عليه السلام أنه محمول على التقيه لئلا ينسب اظهارهم لانكار المنكر و ثورتهم على الحاكمين الجائرين الى الأئمّه الطاهرين عليه السلام فيؤخذون بجرائر القوم، و قد اطال السيّد الكلام فى تنزيههم من ص ۵۱ الى ص ۵۳ و نقله عنه المؤلّف برمته فى ج ۴۸ من ص ۲۹۸ الى ص ۳۰۴ فراجع. و ان الباحث المتتبع فى تاريخ اولئك العلويين الثائرين يجد أكثر من دليل على أنهم كانوا دعاه الى بيعه الرضا من آل محمد صلى الله عليه و آله و انما لم يشيروا الى امام بعينه حفظا له عن نقمه السلطات الحاكمه و تفاديا له عن القتل، و قد ذكرنا فى مقدّمه الرساله الذهبيه(طب الإمام الرضا عليه السلام المطبوعه فى النجف الأشرف سنه ۱۳۸۵ جانبا من تاريخ أولئك ما يسلط الاضواء على حسن نيتهم فى الثوره و جميل سرائرهم فى الدعوه فحرى بالقراء مراجعه ذلك.

أولاد موسى علیه السلام الذین وثبوا علی الرضا علیه السلام و أحضروه عند القاضی و کموسی المبرقع ابن الجواد علیه السلام المدفون بقم و قد ورد بعض الأخبار فی ذمه کما مر لکن لا یقدح فیهم بمجرد الأخبار النادره مع أنه ورد فی الخبر النهی عن القدح فیهم و التعرض لهم (۱).

ص: ۲۷۴

۱- ۱. لقد روی شیخنا المجلسیّ فی مرآه العقول ج ۱ ص ۲۶۲ نقلا عن الصدوق بإسناده قول الإمام الصّادق علیه السلام لبعض أهل مجلسه و قد أراد أن یتناول زید بن علیّ علیه السلام فنهره علیه السلام فقال: مهلا لیس لکم أن تدخلوا فیما بیننا الا بسبیل خیر انه لم تمت نفس منا الا و تدرکه السعاده قبل أن تخرج نفسه و لو بفواق ناقه. و لذلک شواهد کثیره فی الاخبار منها حدیث المفضل المروی فی العیّاشیّ ج ۱ ص ۲۸۳ قال سألت أبا عبد اللّه علیه السلام عن قول اللّه(وَ إِنْ مِنْ أَهْلِ الْکِتابِ إِلَّا لَیُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ) فقال هذه نزلت فینا خاصّه: انه لیس برجل من ولد فاطمه یموت و لا یخرج من الدنیا حتّی یقر.

و قد مر بسط القول فی ذلک فی باب أحوال زید بن علی علیهما السلام (۱).

ص: ۲۷۵

۱- ۱. مر الکلام فی ج ۴۶ ص ۱۹۸ و ما بعدها و ص ۲۰۵ من هذه الطبعه الإسلامیه. للامام بإمامته کما أقر ولد یعقوب لیوسف حین قالوا(تَاللَّهِ لَقَدْ آثَرَکَ اللَّهُ عَلَیْنا). و روی ذلک الفیض فی تفسیره الصافی ج ۱ ص ۴۱۱ و عقبه بقوله: یعنی ان ولد فاطمه هم المعنیون باهل الکتاب هنا و ذلک لقوله سبحانه(ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْکِتابَ الَّذِینَ اصْطَفَیْنا مِنْ عِبادِنا) فانهم المرادون بالمصطفین هناک اه. و ذکر الطبرسیّ فی مجمعه ج ۹ ص ۴۰۹ عن میسر بن عبد العزیز عن الصادق علیه السلام انه قال: الظالم لنفسه منا من لا یعرف حقّ الامام، و المقتصد منا العارف بحق الامام و السابق بالخیرات هو الامام، و هولاء کلهم مغفور لهم. و عن زیاد بن المنذر عن أبی جعفر علیه السلام قال: اما الظالم لنفسه منا فمن عمل صالحا و آخر سیئا، و اما المقتصد فهو المتعبد المجتهد، و اما السابق بالخیرات فعلی و الحسن و الحسین و من قتل من آل محمّد صلّی اللّه علیه و آله شهیدا. و ورد فی الخرائج للراوندی فی باب معجزات الإمام الباقر علیه السلام ص ۳۱ طبع الهند نهی الإمام الصّادق علیه السلام للحسن بن راشد عن تناول زید بن علیّ و تنقصه ثمّ قال علیه السلام: یا حسن ان فاطمه لعظمها عند اللّه حرم ذریتها علی النار و فیهم أنزلت(ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْکِتابَ الَّذِینَ اصْطَفَیْنا مِنْ عِبادِنا فَمِنْهُمْ ظالِمٌ لِنَفْسِهِ وَ مِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَ مِنْهُمْ سابِقٌ بِالْخَیْراتِ) فاما الظالم لنفسه الذی لا یعرف، و المفسد العارف بحق الامام، یا حسن لا یخرج أحدنا من الدنیا حتّی یقر لکل ذی فضل فضله اه. و قد روی الامیر الزاهد الشیخ ورّام فی آخر کتابه تنبیه الخواطر ج ۲ ص ۵۲۲ طبع النجف الأشرف شاهدا علی ذلک قصه الشریف عمر بن حمزه أعرضنا عن ذکرها لطولها، الی غیر ذلک ممّا یقطع ألسنه المعادین و سبیل المعتدین عن تناول أبناء الزهراء علیه السلام و الدخول فیما بینهم الا بسبیل خیر کما سبق فی الخبر الأوّل و لا یعزب عن بال القاری ما ورد فی التوقیع الخارج من الناحیه المقدّسه من قوله علیه السلام: و اما سبیل عمی جعفر و ولده فسبیل أخوه یوسف.

و تقدم ذکر ما یظهر من حال کل منهم من الأخبار فی أبواب تاریخ الأئمه الأخیار علیهم السلام فلا نعیده هاهنا حذرا من التکرار.

و القاسم بن الکاظم الذی ذکره السید قبره قریب من الغری و معروف (۱)

ص: ۲۷۶

۱- ۱. لقد سبق أنا ذکرنا فی هامش ص ۲۸۳ ج ۴۸ من البحار(الطبعه الإسلامیه) فی باب أحوال أولاد الإمام موسی بن جعفر علیه السلام شیئا من ترجمه القاسم ابن الامام موسی بن جعفر علیه السلام و ذکرنا أن قبره قریب من الحلّه السیفیه عند الهاشمیه و هو مزار متبرک به یقصده الناس للزیاره و طلب البرکه، ثمّ ذکرنا قول یاقوت فی معجمه و البغدادیّ فی مراصده: أن بشوشه- قریه بأرض بابل أسفل من حله بنی مزید- قبر القاسم بن موسی ابن جعفر. و لم یکن ذکرنا لقول یاقوت و ابن عبد الحق البغدادیّ اختیارا منا لقولهما، بل ذکرنا اولا اختیارنا و ذکرنا قولهما ثانیا احاطه للقاری بما ذهب إلیه هذان فی کتابیهما، و لکن مع الاسف الشدید أن یتوهم بعض المعلقین المحدثین أن ذکرنا لقول یاقوت و صاحبه اختیار منا لذلک فنسبه الینا و هذا الوهم من سوء الفهم و نسأله التسدید و العصمه. و لا یعزب عن ذهن القارئ ان ما ذهب إلیه شیخنا المؤلّف فی تعیین قبر القاسم المذکور حیث قال: و قبره قریب من الغریّ، انما هو مبنی علی ظنه أو انه من سهو القلم و العصمه للّه وحده، و احتمال أن یکون مراده قربه من الغریّ بالنسبه الی بعده عن بلده أصفهان کما احتمله بعضهم بعید غایته. و قد اشتهر عن الرضا علیه السلام انه قال: من لم یزرنی فلیزر أخی القاسم، و لم اقف علی مصدر لهذا الحدیث الا أنّه مستفیض حتّی نظمه بعض الشعراء و منهم السیّد علیّ بن یحیی بن حدید الحسینی من أعلام القرن الحادی عشر و قد ترجمه صاحب نشوه السلافه، فقد نظم السیّد المذکور الحدیث المشهور بقوله مخاطبا القاسم علیه السلام کما فی البابلیات ج ۱ ص ۱۶۲: أیها السیّد الذی جاء فیه***قول صدق ثقاتنا ترویه بصحیح الاسناد قد جاء حقا***عن أخیه لأمه و أبیه اننی قد ضمنت جنات عدن***للذی زارنی بلا تمویه و إذا لم یطق زیاره قبری***حیث لم یستطع وصولا إلیه فلیزر فی العراق قبر أخی ال***...قاسم و لیحسن الثناء علیه

و أما كيفيه زيارتهم فلم يرد فيها خبر على الخصوص و يجوز زيارتهم بما ورد فى زياره سائر المؤمنين و يجوز تخصيصهم بالخطاب بما جرى على اللسان من ذكر فضلهم و التوسل و الاستشفاع بهم و بآبائهم الطاهرين عليهم السلام.

و كذا يستحب زياره المراقد المنسوبه إلى الأنبياء عليهم السلام كإبراهيم و إسحاق و يعقوب (۱) و ذى الكفل (۲)

و يونس (۳) و غيرهم صلوات الله عليهم أجمعين.

ص: ۲۷۷

---

۱ – ۱. قبورهم عليهم السلام فى موضع واحد يسمى اليوم بالخليل – نسبه الى إبراهيم خليل الرحمن عليه السلام – بقرب بيت المقدس بينهما مسيره يوم كما فى معجم البلدان، و اسمه الاصلى حبرون و قيل حبرى، و ذكر ياقوت عن الهروى أنّه قال: دخلت القدس فى سنه ۶۷۰ ه و اجتمعت فيه و فى مدينه الخليل بمشايخ حدثونى أنّه فى سنه ۵۱۲ ه فى أيام الملك بردويل انخسف موضع فى مغاره الخليل فدخل إليها جماعه من الفرنج باذن الملك فوجدوا فيها إبراهيم الخليل و إسحاق و يعقوب عليهم السلام و قد بليت أكفانهم و هم مستندون الى حائط، و على رءوسهم قناديل، و رءوسهم مكشوفه فجدد الملك أكفانهم ثمّ سد الموضع.

۲ – ۲. هو حزقيل النبىّ و قبره فى برملاحه – موضع فى أرض بابل قرب حله دبيس ابن مزيد شرقىّ قريه يقال لها القسونات – و كذا فيه قبر باروخ استاذ حزقيل و قبر يوسف الريان، و قبر يوشع و ليس يوشع بن نون، و قبر عزره و ليس عزره الكاتب كما فى معجم البلدان و تعرف اليوم الناحيه باسم الكفل نسبه إليه يمر بها الماره تقع فى منتصف الطريق بين الكوفه و الحلّه.

۳ – ۳. قبره فى نينوى من الموصل كما دلت على ذلك اخبار و آثار و هو المشهور أيضا الا أن المرحوم العلامه السيّد مهدىّ القزوينى ذكر فى كتابه فلك النجاه ص ۳۳۵ ذلك و قال: و الأصحّ أنّه عن الغرىّ سته عشر فرسخا، و لم يعين جهته، و لم نعرف بقرب الغرىّ موضعا ينسب إليه سوى المقام الذى على شاطئ الفرات و هو المكان الذى ألقته فيه الحوت و قد أشار الى ذلك أيضا السيّد القزوينى رحمه اللّه فراجع.

و كذا يستحب زياره كل من يعلم فضله و علو شأنه و مرقده و رمسه من أفاضل صحابه النبى صلى الله عليه و آله كسلمان (۱).

۱- ۱. هو أبو عبد اللّه و قيل فى كنيته أيضا أبو الحسن و أبو إسحاق كما فى الكشّيّ، أسلم عند قدوم النبيّ صلّى اللّه عليه و آله الى المدينه، و كان قبل ذلك قرأ الكتب فى طلب الدين، و كان عبد القوم من بنى قريظه فكاتبهم فأدى النبيّ صلّى اللّه عليه و آله كتابته و عتق، و أول مشاهده مع النبيّ صلّى اللّه عليه و آله الخندق و قيل فى حفره أنّه كان برأى منه. و قد وردت أخبار كثيره فى فضله كقوله صلى الله عليه و آله سلمان منا أهل البيت، و كقوله صلى الله عليه و آله أمرنى ربى بحب أربعه قالوا- أصحابه-: و من هم يا رسول اللّه؟ قال: على بن أبى طالب عليه السلام و المقداد بن الأسود و أبو ذر الغفارى و سلمان. و قد كتب فى أخباره و ما ورد فى فضله جماعه من المؤلّفين، و أوفى من كتب هو خاتمه المحدثين الشيخ النوريّ رحمه اللّه، فانه كتب كتابا سماه(نفس الرحمن فى فضائل سلمان) جمع فيه فأوعى. توفى سلمان رضى اللّه عنه بالمدائن فى سنه ۳۴ ه عن عمر طويل قيل بلغ ثلاثمائه سنه و قيل غير ذلك و تولى غسله و تجهيزه الإمام أمير المؤمنين عليه السلام جاءه من المدينه الى المدائن و ذلك أمر مستفيض ثابت اشتهر حتّى نظمه الشعراء. و ممّا يستطرف نقله فى المقام ما رواه القاضى المرعشىّ فى مجالس المؤمنين ج ۱ ص ۵۰۷ أن الخليفه المستنصر باللّه العباسىّ خرج يوما الى زياره قبر سلمان سلام اللّه عليه و معه السيّد عزّ الدين ابن الاقساسى فقال له الخليفه فى الطريق: ان من الاكاذيب ما يرويه غلاه الشيعه من مجى ء علىّ بن أبى طالب عليه السلام من المدينه الى المدائن لما توفى سلمان و تغسيله إيّاه و مراجعته فى ليلته الى المدينه، فأجابه ابن الاقساسى بالبديهه. بقوله: أنكرت ليله اذ صار الوصى الى***ارض المدائن لما أن لها طلبا و غسل الطهر سلمانا و عاد الى***عراص يثرب و الاصباح ما وجبا و قلت ذلك من قول الغلاه و ما***ذنب الغلاه إذا لم يوردوا كذبا فآصف قبل ردّ الطرف من سبأ***بعرش بلقيس وافى يخرق الحجبا فأنت فى آصف لم تغل فيه بلى***فى(حيدر) أنا غال ان ذا عجبا ان كان(أحمد) خير المرسلين فذا***خير الوصيين أو كل الحديث هبا و قد وردت الأبيات بتغيير و تفاوت فى مناقب آل أبى طالب للحافظ ابن شهرآشوب السروى فى ج ۲ ص ۱۳۱ و نسبت الى ابى الفضل التميمى و بناء على ذلك فيكون الشريف الاقساسى استشهد بها و لم تكن له أذان وفاه الحافظ ابن شهرآشوب سنه ۵۸۸ قبل ولاده المستنصر بسنه فلاحظ.

و أبی ذر(۱)

ص: ۲۷۹

۱- ۱. اسمه جندب بن جناده کما هو مشهور و قیل فی اسم أبیه غیر ذلک، صحابی جلیل مشهود من السابقین الی الإسلام هاجر بعد وقعه بدر، و فیه قال النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: ما أظلت الخضراء و لا أقلت الغبراء علی ذی لهجه أصدق من أبی ذر، یعیش وحده، و یموت وحده، و یبعث وحده، و یدخل الجنه وحده. و له مواقف جلیله فی الإسلام، نفاه عثمان بن عفان من المدینه الی الشام حین ثقل علیه وجوده لامره بالمعروف و انکاره المنکر. و لما حل بالشام ازداد فی دعوته فثقل علی معاویه ذلک لما کان یلمسه من استجابه الناس لابی ذر فکتب الی عثمان یطلب ابعاده عن الشام فأجابه بحمله علی أصعب مرکب، فسیره مع من یغذ به السیر بعنف علی قتب بغیر وطاء، فأجهده ذلک فما وصل المدینه الا و قد تهری لهم فخذیه و بلغ منه الجهد. فجری بینه و بین عثمان کلام أغضبه فحاول استماله أبی ذر بالاموال فلم یفلح فنفاه الی الربذه و هی قریه تبعد عن المدینه بثلاثه أیّام قریبه من ذات عرق فعاش هناک وحیدا. ثم مات وحیدا و کان ذلک سنه ۳۲ ه.

و المقداد(۱)

و عمار(۲) و حذیفه(۳)

و جابر الأنصاری (۴).

و کذا أفاضل أصحاب کل من الأئمه علیهم السلام المعلوم حالهم من کتب رجال الشیعه کمیثم التمار(۵).

ص: ۲۸۰

---

۱ – ۱. هو ابن عمرو البهرانی و انما نسب الی الأسود لانه حالفه فی الجاهلیه فتبناه فنسب إلیه حتّی نزل قوله تعالی(ادْعُوهُمْ لِآبائِهِمْ) و هو من السابقین الی الإسلام هاجر الی الحبشه الهجره الثانیه فهو من علیه الصحابه و هو أول من عدا به فرسه فی سبیل اللّه لانه لم یکن فرس مع غیره فی یوم بدر، زوجه النبیّ صلّی اللّه علیه و آله ضباعه بنت الزبیر بن عبد المطلب.

۲ – ۲. هو أبو الیقظان صحابی جلیل مشهور من السابقین الاولین و ممن عذب فی سبیل اللّه، شهد بدرا و المشاهد کلها مع النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و کان ممن هاجر الی الحبشه ثمّ المدینه، و شهد مع الإمام أمیر المؤمنین الجمل و صفّین، و کان ینادی فی صفّین الرواح الرواح الی الجنه: الیوم ألقی الاحبه محمّدا و حزبه، فقتلته الفئه الباغیه کما أخبره النبیّ الصادق الأمین صلی الله علیه و آله حین قال له: و تقتلک الفئه الباغیه، استشهد بصفین سنه ۳۷ ه.

۳ – ۳. صحابی جلیل و ابن صحابی جلیل و کان أبوه الیمان العبسی ممن استشهد بأحد و صح عن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله أنّه أعلم حذیفه بما کان و ما یکون الی ان تقوم الساعه کما فی صحیح مسلم و غیره، مات حذیفه بالمدائن سنه ۳۶ ه و کان قبره و قبر عبد اللّه الأنصاریّ علی ضفه نهر دجله، و نتیجه ما حصل فی الضفه من التأکل بسبب میاه الفیضان فقد خشیت الحکومه العراقیه علی قبریهما من الانهیار فنقلت بقایا رفاتیهما الی مشهد سلمان فدفنا هناک و کان ذلک فی سنه ۱۳۵۰ ه.

۴ – ۴. صحابی و ابن صحابی شهد بدرا و ثمانی عشر غزوه مع النبیّ صلّی اللّه علیه و آله، و هو من السابقین الذین رجعوا الی أمیر المؤمنین علیه السلام ، و عرف بانقطاعه الی أهل البیت بقی حتّی ادرک ایام الباقر علیه السلام و مات بالمدینه سنه ۷۸ عن أربع و تسعین سنه.

۵ – ۵. من وجوه صحابه الإمام أمیر المؤمنین علیه السلام و حواریه و اصفیائه و حمله أسراره. و حاله فی الجلاله و عظیم المنزله أشهر من ان یذکر، صلبه الدعی ابن الدعی عبید اللّه بن زیاد عام ۶۱ ه قبل ان یرد الحسین علیه السلام الی العراق بعشره أیّام فی السبخه خارج مسجد الکوفه عند دار عمرو بن حریث و قبره الیوم ظاهر مشید یؤمه الناس بالزیاره و التبرک.

و رشید الهجری (۱)

و قنبر(۲) و حجر بن عدی (۳)

ص: ۲۸۱

۱- ۱. بضم الراء من علیه أصحاب الإمام أمیر المؤمنین علیه السلام و الحسن و الحسین علیه السلام و هو ممن القی إلیه علم المنایا و البلایا حتّی کان یسمیه الامام رشید البلایا لانه ما زال یلفی الرجل بعد الرجل فیقول: انت تموت بکذا و انت تموت بکذا، قتله ابن مرجانه عبید اللّه بن زیاد بعد ان قطع یدیه و رجلیه و ثمّ لسانه و دفن بباب النخیله من الکوفه، و قبره الیوم بقرب جسر العباسیات بقرب قریه ذی الکفل و علیه قبه.

۲- ۲. هو مولی أمیر المؤمنین علیه السلام و خادمه الخاص و قد کان ممن یحمل اسرار الامام علیه السلام ذبحه الحجاج بن یوسف الثقفی ظلما و جریمته تفانیه فی حبّ مولاه، و کان ذلک فی الکوفه، و قیل: ان قبره بحمص و لیس ذلک بمعتمد و لعله لواحد من ذریته.

۳- ۳. من سادات الصحابه وفد علی النبیّ صلّی اللّه علیه و آله هو و أخوه هانی بن عدی، و قد شهد القادسیه مع المسلمین و أبلی بلاء حسنا ثمّ صحب الامام امیر المؤمنین علیه السلام فکان من وجوه أصحابه و ذوی الرأی و الإشاره و التدبیر شهد معه الجمل و صفّین أخذه الدعی زیاد بن أبیه مع جماعه من الشیعه و أرسلهم مکبلین بالحدید الی معاویه بالشام، و کانت عدتهم أربعه عشر رجلاـ فعرض علیهم البراءه من الامام أمیر المؤمنین علیه السلام فلم یفعلوا فأمر معاویه بقتل ثمانیه منهم و ترک سته فکان حجر بن عدی ممن قتل فی ذلک الیوم و کانت حادثه حجر و أصحابه احدی بوائق معاویه و قد استنکرها علیه سادات المسلمین و وجوه الصحابه لاحظ ابن الطبریّ و ابن الأثیر حوادث سنه ۵۱ ه و دفن حجر و أصحابه بمرج عذراء و قد بنیت علیهم قبه جدد تعمیرها قبل اعوام و قد طلب منی المرحوم شیخ العراقین بیات أن أکتب له مختصرا فی ترجمه اولئک الشهداء لیکتب علی جدران القبه فی الکتیبه فکتبت فی ذلک الوقت ما تیسر عن تراجمهم و أسباب. قتلهم و نقمه المسلمین علی معاویه فی فعلته النکراء فیا ویله من حجر و أصحاب حجر: فلقد روی ابن سیرین قال بلغنا أن معاویه لما حضرته الوفاه جعل یقول: یومی منک یا حجر طویل.

و زراره(۱)

و محمد بن مسلم (۲) و برید(۳).

ص: ۲۸۲

۱- ۱. اسمه عبد ربّه و لقبه زراره یکنی بأبی علی و أبی الحسن من عیون أصحاب الامامین الصادقین و أکابر رجال الشیعه فقها و حدیثا و معرفه بالکلام، وردت فی مدحه روایات دلت علی سمو مکانته و جلاله شأنه عند الأئمّه علیهم السلام أغنت عن الاطناب فی مدحه له کتب رواها عنه جماعه من أصحابنا و له أولاد منهم الحسن و الحسین و رومی و عبید و عبد اللّه و یحیی و له أخوه منهم عمران و بکیر و عبد الرحمن و عبد الملک، و لهم أولاد لهم جمیعا روایات کثیره و أصول و تصانیف، و بیتهم من بیوت الشیعه الشامخه رفیع العماد کثیر الاوتاد: توفی زراره سنه ۱۵۰ بعد وفاه الإمام الصّادق علیه السلام (عن شرح مشیخه الفقیه ص ۹ بقلم سماحه السیّد الوالد دام ظله).

۲- ۲. هو أبو جعفر الاوقص الطحان الأعور السمان الطائفی الکوفیّ القصیر الحداج الثقفی مولاهم من أصحاب الصادقین و الکاظم علیهم السلام، وجه أصحابنا بالکوفه، فقیه ورع محدث. و کان من أوثق الناس و ممن أجمعت العصابه علی تصحیح ما یصحّ عنه و من جمله حواری الإمام الباقر علیه السلام و من أوتاد الأرض و أعلام الدین کما فی خبر جمیل بن دراج، و من القوامین بالقسط و القوامین بالصدق و أحبّ الناس أحیاء و أمواتا الی الصادق علیه السلام کما فی خبر داود بن سرحان و خبر البقباق و خبر عمر بن یزید و الجمیع مرویّ فی الکشّیّ، کما فیه من الاخبار الداله علی جلاله قدره و رفیع منزلته ما یغنینا عن الاطناب فی مدحه سمع عن الباقر علیه السلام ثلاثین ألف حدیث و من الصادق علیه السلام سته عشر ألف حدیث روی عنه خلق کثیر، له کتاب یسمی الاربعمائه مسأله فی أبواب الحلال و الحرام رواه العلا بن رزین مات سنه(۱۵۰) عن شرح مشیخه الفقیه ص ۶- ۷ باقتضاب).

۳- ۳. وجه من وجوه الشیعه و محدث فقیه من فقهاء أصحاب الأئمّه له مکانه محترمه عند. الأئمّه علیهم السلام و ذکره الکشّیّ ممن أجمعت العصابه علی تصحیح ما یصحّ عنهم و ممن اتفقت علی تصدیقه و انقادوا له بالفقه و هو من أوتاد الأرض و اعلام الدین کما فی خبر جمیل عن الصادق علیه السلام .

و أبی بصیر(۱)

و الفضیل بن یسار(۲) و أمثالهم مع العلم بموضع قبرهم.

و کذا المشاهیر من محدثی الشیعه و علمائهم الحافظین لآثار الأئمه الطاهرین و علومهم کالمفید(۳).

ص: ۲۸۳

۱- ۱. الظاهر مراد المؤلف هو لیث بن البختری المرادی الکوفیّ لانه من أوتاد الأرض و أعلام الدین کما فی خبر جمیل عن الصادق علیه السلام روی عن الصادق و الکاظم علیهما السلام ورد فی مدحه من الحدیث ما یدلّ علی جلالته و عظیم مکانته، روی ذلک الکشّیّ فی رجاله و ربما عد ممن أجمعت العصابه علی تصحیح ما یصحّ عنهم و الإقرار لهم بالفقه و هو أحد المخبتین الذین بشرهم الإمام الصّادق علیه السلام بالجنه(شرح المشیخه ص ۱۸).

۲- ۲. هو أبو القاسم النهدی عربی صمیم ثقه جلیل القدر روی عن الصادقین علیهما السلام و مات فی أیّام الصادق علیه السلام أصله کوفیّ نزل البصره، ورد فی مدحه من الروایات ما یغنی عن الاطناب فی مدحه و اطرائه خصوصا ما رواه الشیخ الصدوق فی مشیخه الفقیه ص ۳۲ حیث ذکر عن ربعی بن عبد اللّه عن غاسل الفضیل بن یسار أنّه قال انی لاغتسل الفضیل و أن یده لتسبقنی الی عورته قال فخبرت بذلک أبا عبد اللّه علیه السلام فقال: رحم اللّه الفضیل بن یسار هو منا أهل البیت.

۳- ۳. هو محمّد بن محمّد بن النعمان الحارثی عربی صمیم یکنی بأبی عبد اللّه و یعرف بابن المعلم و یلقب بالمفید، ولد فی ۱۱ شهر ذی القعده سنه ۳۳۶ او سنه ۳۳۸ فی سویقه ابن البصری بعکبراء- علی عشره فراسخ من بغداد فی ناحیه الدجیل(و کان ربعه نحیفا اسمر، خشن اللباس کثیر الصدقات عظیم الخشوع کثیر الصلاه و الصیام دقیق الفطنه ماضی الخاطر حسن اللسان و الجدل صبورا علی الخصم، جمیل العلانیه. ما کان ینام من اللیل الاهجعه ثمّ یقوم یصلی او یطالع أو یدرس أو یتلو القرآن تخرج فی العلم علی عده مشایخ أذعن لهم الخاصّه و العامّه بالفضل، أنها هم سیدنا الوالد دام ظله فی ترجمته فی مقدّمه التهذیب ص ۱۱- ۱۴- الی ۶۱ شیخا. کما أنّه تخرج علیه جماعه من أئمه أهل العلم و الفضل ذکر أعیانهم سیدنا الوالد أیضا فی ترجمته ص ۱۴- ۱۶- و فیهم أمثال الشریف المرتضی و اخیه الرضی و شیخ الطائفه الطوسیّ- رحمهم اللّه- و النجاشیّ و سلار و الکراجکیّ و عضد الدوله البویهی. خلف من الآثار العلمیه مکتبه ضخمه، غذت الفکر الإسلامی فی مختلف الفنون و قد ذکرها سیدنا الوالد دام ظله فی ترجمته من ص ۲۲ الی ص ۳۰ و أنهاها الی ۱۹۴ مؤلّفا کما ذکر جمیل الثناء علیه من أقطاب المسلمین و کلهم ألسنه ثناء و تقدیر، توفی رحمه اللّه فی لیله الجمعه لثلاث خلون من شهر رمضان المبارک سنه ۴۱۳ و عمره ۷۵ سنه أو ۷۷ سنه. و کانت وفاته ببغداد فشیعه من الشیعه بما یقدر بثمانین الف سوی غیرهم من سائر المذاهب و الفرق، و وضعت جنازته بمیدان الأشنان- و کان واسعا- للصلاه علیه، فصلی علیه تلمیذه الشریف المرتضی و صلی الناس خلفه، ثمّ حمل الی داره فدفن فیها و بقی أربع سنین ثمّ نقل جثمانه الطاهر الی مقابر قریش فدفن الی جانب شیخه أبی القاسم جعفر بن محمّد بن قولویه- صاحب کامل الزیارات- عند رجلی الامامین الکاظمین، و هو مزار معروف متبرک به. (باقتضاب عن مقدّمه تهذیب الأحکام بقلم سماحه سیدنا الوالد دام ظله).

و الشیخ الطوسی (۱).

ص: ۲۸۴

۱- ۱. هو أبو جعفر محمّد بن الحسن الطوسیّ شیخ الطائفه و زعیمها، ولد فی شهر رمضان سنه ۳۸۵، قدم بغداد من طوس سنه ۴۰۸ و هو ابن ثلاثه و عشرین سنه، حضر علی الشیخ المفید نحوا من خمس سنین و لازمه حتّی توفی رحمه اللّه فاختص بعده بالشریف المرتضی طیله ۱۳ سنه. جعل له الخلیفه القائم بامر اللّه العباسیّ کرسی الکلام و الافاده، و لم یکونوا یسمحوا به الا لوحید عصره. استقل بزعامه الطائفه بعد موت شیخه الشریف المرتضی فی سنه ۴۳۶ و بقی فی بغداد طیله اثنی عشر عاما، ثمّ غادرها الی النجف الأشرف سنه ۴۴۸. لیضع حجر الزاویه للهیئه العلمیه النجفیه، فهو مؤسسها و بانی مجدها و إلیه یرجع الفضل فی اختیارها و تشیید جامعتها العلمیه، توفّی سنه ۴۶۰ فی محرم الحرام عن خمسه و سبعین عاما و دفن فی داره التی حولت بعده مسجدا حسب وصیته، و قبره الیوم أحد المزارات المقصوده لطلب الخیر و البرکه. خلف من الآثار العلمیه أکثر من خمسین کتابا فی فنون الإسلام، و لقد من اللّه علی أن وفقنی للقیام ببعض الخدمات فی نشر کتابیه الاستبصار و التهذیب اللذین تولی تحقیقهما سماحه سیدنا الوالد دام ظله و طبعا فی النجف الأشرف.

و السیدین الجلیلین المرتضی (۱) و الرضی (۲).

ص: ۲۸۵

۱- ۱. هو الشریف ذو المجدین علم الهدی أبو القاسم علیّ بن الشریف النقیب أبی احمد الحسین بن موسی بن محمّد بن موسی بن إبراهیم ابن الإمام موسی الکاظم علیه السلام مفخره الشیعه الإمامیّه و بطل من ابطال العلم اوحد أهل زمانه علما و عملا، انتهت إلیه الرئاسه فی المجد و الشرف و فی العلم و الدین حتّی لقب بذی المجدین و کان اماما فی علم الکلام و الفقه و الأدب و الشعر. ولد فی رجب سنه ۳۵۵ ه و خلف من الآثار العلمیه مؤلّفات قیمه اشتهر منها کتاب الغرر و الدرر المطبوع مکرّرا و کتاب الشافی فی الإمامه و کتاب تنزیه الأنبیاء و غیرها. توفی فی ۲۵ ربیع الأوّل سنه ۴۳۶ ه و تولی غسله أبو الحسین النجاشیّ و الشریف ابو یعلی الجعفری و الفقیه سالار بن عبد العزیز الدیلمیّ، و صلی علیه ولده و دفن فی داره ببغداد أو لا ثمّ نقل الی جوار جده الحسین علیه السلام فدفن مع أبیه و أخیه قدس اللّه أرواحهم.

۲- ۲. هو الشریف ذو الحسبین أبو الحسن محمّد بن أبی أحمد الحسین الموسوی کان نابغه عصره و امام مصره أشعر الطالبیین تولی نقابه الاشراف و النظر فی المظالم و اماره الحاجّ فی سنه ۳۸۸ و أبوه حی و کان عالی الهمه رفیع المنزله، بلغ من اعتداده بشرفه و اعتماده علی کفاءته أن کتب الی القادر العباسیّ قصیده یقول فیها: عطفا أمیر المؤمنین فاننا*** فی دوحه العلیاء لا نتفرق ما بیننا یوم الفخار تفاوت***أبدا کلانا فی المعالی معرق الا الخلافه میزتک فاننی***أنا عاطل منها و أنت مطوق ولد ببغداد سنه ۳۵۹ ه و نشأ بها، خلف من الآثار القیمه و المؤلّفات الممتعه ما لا تزال غره المکتبه الإسلامیه و معینها الذی لا ینضب و فی مقدمتها تفسیره حقائق التأویل و تلخیص البیان و المجازات النبویّه و کتاب نهج البلاغه الکتاب الذی قیل فیه انه دون کلام الخالق و فوق کلام المخلوق الی غیر ذلک. توفی ببغداد یوم الاحد سادس محرم سنه ۴۰۶ ه و حضر حین وفاته الوزیر فخر الملک فی داره مع سائر الوزراء و الأعیان و القضاه و الاشراف و هم حفاه مشاه و صلی علیه الوزیر المذکور و دفن فی داره فی محله الکرخ بخط مسجد الانباریین ثمّ نقل بعد ذلک الی کربلاء فدفن عند جده الحسین علیه السلام .

و العلامه الحلی (۱)

و غیرهم رضی الله عنهم.

ص: ۲۸۶

۱- ۱. هو الامام الشیخ الاوحد آیه اللّه علی الإطلاق جمال الدین أبو منصور الحسن ابن سدید الدین یوسف بن زین الدین علیّ بن المطهّر الحلّیّ ولد فی ۲۹ شهر رمضان سنه ۶۴۸ ه و کان من أعاظم فقهاء الطائفه جامعا لشتی العلوم مکثرا للتصانیف مجیدا فیها تضلع فی الکلام و الفقه و الأصول مع قوه عارضه و کمال حجه و بلیغ بیان، له تألیفات قیمه تزید علی مائه مصنف، و قیل انه وجد بخطه رحمه اللّه خمسمائه مجلد من مصنّفاته غیر ما وجد بخط غیره. و هو الذی ناظر علماء السنه فأفحمهم و ظهر علیهم، و حدیث نصرته لمذهب الحق فی بلاط السلطان محمّد الجایتو خان الملقب بشاه خدابنده فی سنه ۷۰۸ مشهور و سببه تشیع السلطان المذکور و من حینه انتشر المذهب فی ایران و أمر السلطان بتغییر الخطبه فی تمام ممالکه و تغییر نقوش السکه و نقش الاسامی المبارکه علیها و الاذان بحی علی خیر العمل و کل ذلک ببرکه العلّامه الحلّیّ رحمه اللّه. توفی یوم السبت ۲۱ محرم الحرام سنه ۷۲۶ ه و نقل الی النجف الأشرف و دفن. فی الحجره التی الی جنب المناره الشمالیه من حرم الإمام أمیر المؤمنین علیه السلام . و قبره الیوم ظاهر مزار للمؤمنین فی مدخل البهو علی یمین الداخل الی الحرم العلوی علی صاحبه السلام(و قد کتبت له ترجمه ضافیه فی مقدّمه کتابه الالفین الطبعه الثانیه التی ستصدر قریبا ان شاء اللّه فی النجف الأشرف من المطبعه الحیدریّه).

و مقابر قم مملوه من الأفاضل و المحدثين و تعظيمهم من تعظيم الدين و إكرامهم من إكرام الأئمه الطاهرين صلوات الله عليهم أجمعين.

**[ترجمه]می گویم: شیخ مفید، که رحمت خدا بر او باد، در المزار، زیارت نخست را برای فرزندان امامان علیهم السلام بیان کرده است. و نیز آگاه باش که زیارت زیارتگاه‌های منسوب به فرزندان امامان هدایتگر و عترت پاک و خویشان آنان، که درود خداوند بر آنان باد، و فرود آمدن در آنها مستحب است؛ چرا که در بزرگ داشتن آنان، بزرگ داشتن امامان و گرامی داشتن آنان نهفته است؛ و اصل درباره آنان، ایمان و نیکویی است، مگر اینکه خلاف این دو درباره آنان دانسته شود؛ مانند جعفر کذاب و همانندان آن؛ ولی کسی که در میان آنان به بزرگواری شناخته شده است، و به نیکویی معروف گشته است، جعفر فرزند ابی‌طالب علیه السلام است که در موته دفن شده است؛ و فاطمه دختر امام موسی کاظم علیهما السلام که در قم دفن شده است؛ و عبدالعظیم حسنی، که خداوند از او راضی باد، و قبر او در ری است؛ و فضیلت زیارت این دو پیش از این گفته شد؛ و علی فرزند امام جعفر علیه السلام که در قم دفن شده است و بزرگواری او مشهورتر از آن است که نیاز به بیان داشته باشد؛ و اما مدفون بودن او در قم در کتاب‌های معتبر بیان نشده است، ولی اثر قبر او از قدیم وجود داشته و اسم او بر روی آن نوشته شده است .

و اما غیر از اینها، فضیلت بعضی از آنان، آن‌چنان که از حال آنان در خبرها به دست می‌آید، گمان می‌رود؛ و بعضی از آنان هستند که از بررسی آثار، بدی پندار و کردار آنان احتمال داده می‌شود؛ مانند فرزندان امام حسن علیه السلام که خروج کردند و چیزی را که برای آنان نبود، ادعا نمودند؛ مانند محمد و ابراهیم، که دو فرزند عبدالله، فرزند امام حسن علیه السلام بودند، و غیر این دو نفر؛ و مانند فرزندان امام موسی کاظم علیه السلام که در برابر امام رضا علیه السلام به مخالفت برخاستند و آن حضرت را پیش قاضی بردند؛ و مانند موسی المبرقع، فرزند امام جواد علیه السلام که در قم دفن شده است، و در بعضی خبرها، آن‌چنان که پیش از این گذشت، مورد نکوهش واقع شده است. ولی عیب گرفتن در مورد آنان به صرف روایات کمیاب شایسته نیست؛ علاوه بر اینکه در روایت از طعنه زدن در مورد آنان و بی‌احترامی کردن به ایشان نهی شده است.

و البته سخن مفصل درباره آن، در باب احوال زید فرزند علی، امام زین العابدین علیهما السلام پیشتر گذشت. و حال هریک از آنان با توجه به آنچه از روایت‌ها به دست می‌آید، در باب‌های تاریخ امامان برگزیده، پیش از این بیان شد، و در اینجا به خاطر دوری از تکرار، دوباره نمی‌آوریم.

و قاسم فرزند کاظم، که سید بیان کرده است، قبرش نزدیک غری، و معروف است. ولی در مورد نحوه زیارت آنان، روایت مخصوصی در این باره وارد نشده است، و می‌توان با آنچه در زیارت سایر مؤمنان آمده است، زیارتشان نمود؛ و نیز می‌توان آنان را با صیغه مخاطب، آن گونه که در بیان فضیلت آنان و توسل جستن و شفاعت خواستن از آنان و پدران پاک آنان علیهم السلام بر زبان جاری می‌شود، زیارت کرد.

و همین طور زیارت مرقدهای منسوب به پیامبران علیهم السلام، مانند ابراهیم و اسحاق و یعقوب و ذی‌الکفل و یونس و دیگران، که درود خداوند بر همه آنان باد، مستحب است. و همین طور زیارت هر کسی از یاران بزرگ پیامبر صلی الله علیه و آله که فضیلت و والایی جایگاه و مرقد و قبر او معلوم باشد، مستحب است؛ مانند سلمان و ابوذر و مقداد و عمار و حذیفه و

جابر انصاری .

و همین طور یاران بزرگ هر یک از امامان علیهم السلام، که حالشان از طریق کتاب‌های رجال شیعه معلوم شده است؛ مانند میثم تمار و رشید هجری و قنبر و حجر فرزند عدی و زراره و محمد فرزند مسلم و برید و ابابصیر و فضیل فرزند یسار و امثال آنها، اگر به محل قبر آنان آگاهی وجود داشته باشد.

و همین طور حدیث شناسان و دانشمندان مشهور شیعه، که آثار و دانش‌های امامان پاک را نگاه داشته‌اند؛ مانند مفید و شیخ طوسی و دو سید بزرگوار مرتضی و رضی، و علامه حلی و دیگران، که خداوند از آنان خشنود باد. و قبرستان‌های قم از بزرگان و حدیث شناسان پر است، و بزرگ داشتن آنان به منزله بزرگ داشتن دین است، و گرامی داشتن آنان، به منزله گرامی داشتن امامان پاک است؛ درود خداوند بر همه آنان باد .

**[ترجمه]

باب ۵ زیاره سلمان الفارسی رضی الله عنه و سفراء القائم علیه السلام

الأخبار

«۱»

قَالَ السَّيِّدُ قَدَّسَ اللَّهُ رُوحَهُ: إِذْ أَرَدْتَ زِيَارَتَهُ تَقِفُ عَلَى قَبْرِهِ وَ تَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَهَ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَى الْأَئِمَّهِ الْمَعْصُومِينَ الرَّاشِدِينَ السَّلَامُ عَلَى الْمَلَائِكَهِ الْمُقَرَّبِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُودَعَ أَسْرَارِ السَّادَهِ الْمَيَامِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّهَ اللَّهِ مِنَ الْبَرَرَهِ الْمَاضِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَطَعْتَ اللَّهَ كَمَا أَمَرَكَ وَ اتَّبَعْتَ الرَّسُولَ كَمَا نَدَبَكَ وَ تَوَلَّيْتَ خَلِيفَتَهُ كَمَا أَلْزَمَكَ وَ دَعَوْتَ إِلَى الِاهْتِمَامِ بِذُرِّيَّتِهِ كَمَا وَقَّفَكَ وَ عَلِمْتَ الْحَقَّ يَقِيناً

وَ اعْتَمَدْتَهُ (۱) كَمَا أَمَرَكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ بَابُ وَصِيِّ الْمُصْطَفَى وَ طَرِيقُ حُجَّةِ اللَّهِ الْمُرْتَضَى وَ أَمِينُ اللَّهِ فِيمَا اسْتُودِعْتَ مِنْ عُلُومِ الْأَصْفِيَاءِ.

أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ النُّجَبَاءِ الْمُخْتَارِينَ لِنُصْرَهِ الْوَصِيِّ أَشْهَدُ أَنَّكَ صَاحِبُ الْعَاشِرَهِ وَ الْبَرَاهِينِ وَ الدَّلَائِلِ الْقَاهِرَهِ وَ أَقَمْتَ الصَّلَاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ أَدَّيْتَ الْأَمَانَهَ وَ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَحَدَكَ حَقَّكَ وَ حَطَّ مِنْ قَدْرِكَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ آذَاكَ فِي مَوَالِيكَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَعْنَتَكَ فِي أَهْلِ نَبِيِّكَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لَامَكَ فِي سَادَاتِكَ لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ ضَاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَيْكَ يَا مَوْلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِكَ الطَّيِّبَهِ وَ جَسَدِكَ الطَّاهِرِ وَ أَلْحَقَنَا بِمَنِّهِ وَ رَأْفَتِهِ إِذَا تَوَفَّانَا بِكَ وَ بِمَحَلِّ السَّادَهِ الْمَيَامِينِ وَ جَمَعَنَا مَعَهُمْ بِجِوَارِهِمْ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى إِخْوَانِكَ الشِّيعَهِ الْبَرَرَهِ مِنَ السَّلَفِ الْمَيَامِينِ وَ أَدْخَلَ الرَّوْحَ وَ الرِّضْوَانَ عَلَى الْخَلَفِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَلْحَقَنَا وَ إِيَّاهُمْ بِمَنْ تَوَلَّاهُ مِنَ الْعِتْرَهِ الطَّاهِرِينَ وَ عَلَيْكَ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ اقْرَأْ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَهِ الْقَدْرِ سَبْعَ مَرَّاتٍ ثُمَّ صَلِّ مَنْدُوباً مَا بَدَا لَكَ فَإِذَا أَرَدْتَ وَدَاعَهُ رَحْمَهُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَلْيَكُنْ ذَلِكَ بِالْوَدَاعِ الَّذِي نَذْكُرُهُ عَقِيبَ مَا يَأْتِي مِنْ زِيَارَاتِهِ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ (۲).

أَقُولُ وَجَدْتُ هَذِهِ الزِّيَارَهَ نَقْلًا عَنْ خَطِّ عَلِيِّ بْنِ السَّكُونِ قَدَّسَ اللَّهُ رُوحَهُ: وَ زَادَ بَعْدَ قَوْلِهِ عَلَى الْمَلَائِكَهِ الْمُقَرَّبِينَ ثُمَّ ضَعْ يَدَكَ الْيُسْرَى عَلَيْهِ وَ قُلْ:

۱- ۱. اعتقدته كما ألهمك خ ل.

۲- ۲. مصباح الزائر ص ۲۶۱.

**[ترجمه]سید، که خداوند روانش را پاک گرداند، گفته است: هرگاه خواستی او را زیارت کنی، روبروی قبر او می‌ایستی و رو به قبله می‌کنی و می‌گویی: سلام بر فرستاده خدا، محمد فرزند عبدالله، آخرین پیامبران؛ سلام بر امیرالمؤمنین و پیشوای جانشینان؛ سلام بر امامان پاکباخته اهل کمال؛ سلام بر فرشتگان نزدیکی یافته؛ سلام بر تو ای همنشین فرستاده امانتدار خدا؛ سلام بر تو ای دوستدار امیرالمؤمنین؛ سلام بر تو ای به امانت دارنده اسرار پیشوایان پربرکت؛ سلام بر تو ای باقیمانده خدا از میان نیکان پیشین؛ سلام بر تو ای اباعبداللّه، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد.

گواهی می دهم که تو خدا را آن گونه که به تو فرمان داد، فرمان بردی؛ و از فرستاده او آن طور که تو را فرا خواند، پیروی نمودی؛ و جانشینش را آن گونه که بر تو الزام کرده بود، ولیّ خودت قرار دادی؛ و به نکوداشت فرزندانش دعوت کردی، آنچنان که تو را آگاه ساخت؛ و حق را به یقین دانستی، و آن چنان که فرمان داده شده بودی، به آن اعتماد کردی؛ - . آن چنان که به تو الهام کرده بود، باور پیدا کردی. خ ل -

گواهی می دهم که تو درگاه جانشین برگزیده خدا، و راه حجّت پسندیده خدا، و امانتدار خدا در آنچه از علوم برگزیدگان به تو سپرده شده است، هستی.

گواهی می دهم که تو از اهل بیت پیامبر، آن شرافتمندان برگزیده برای یاری جانشین او هستی؛ گواهی می دهم که تو دارنده درجات دهگانه ایمان، و استدلال‌ها و دلایل مغلوب کننده هستی؛ و تو نماز را به پا داشتی، و زکات را دادی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی؛ و امانت را ادا کردی، و برای خدا و فرستاده‌اش خیرخواهی نمودی، و در کنار او، بر آزار مردم صبر کردی، تا مرگ به سراغ تو آمد.

خداوند، بر کسی که حق تو را انکار کرد، و از مقام تو کاست، لعنت کند؛ خداوند، برکسی که تو را در راه سرورانت آزرد، لعنت کند؛ خداوند بر کسی که تو را به خاطر اهل بیت پیامبرت به زحمت افکند، لعنت کند؛ خداوند بر کسی که تو را در راه سرورانت سرزنش نمود، لعنت کند؛ خداوند، دشمن خاندان محمّد را، چه از جن باشند و چه آدمی، از پیشینیان و پسینیان، لعنت کند، و عذاب دردناک را بر آنان دوچندان گرداند.

خداوند بر تو ای اباعبداللّه، درود فرستد؛ خداوند بر تو ای یار رسول خدا، درود فرستد؛ خداوند بر او و خاندانش، و بر تو ای دوستدار امیرالمؤمنین درود فرستد؛ و خداوند بر روح پاکیزه، و پیکر پاک تو درود فرستد؛ و خداوند هنگامی که ما را می میراند، به منّت و مهربانی خودش، ما را به تو و به جایگاه سروران بابرکت ملحق سازد؛ و ما را همراه آنان و در کنار ایشان در بهشت‌های پرنعمت گرد آورد.

خداوند بر تو ای اباعبداللّه درود فرستد؛ و خداوند بر برادران شیعه نیکوکار تو، از گذشتگان سعادتمند، درود فرستد؛ و نسیم رحمت و خشنودی را، بر بازماندگان از اهل ایمان، وارد کند؛ و ما و آنان را به کسانی از خانواده پاک، که او دوست داشت، ملحق نماید؛ و سلام و رحمت خدا و برکت‌هایش بر تو و بر آنان باد.

آنگاه سوره «انّا انزلناه فی لیله القدر» را هفت مرتبه بخوان، سپس هرچه خواهی نماز مستحبّ به جای آور. چون خواستی با

وی، که رحمت خدا بر او باد، وداع کنی، این وداع باید به گونه وداعی که در دنباله زیارت‌های آنان بیان می‌کنیم، باشد؛ خداوند از او خشنود باد. - . مصباح الزائر: ۲۶۱ -

می‌گویم: این زیارت را به نقل از خط علی فرزند سکون، که خداوند روانش را پاک گرداند، یافتم؛ و بعد از عبارت «بر فرشتگان نزدیکی یافته» افزوده است: سپس دست چپ خود را بر روی آن بگذار و بگو.

**[ترجمه]

«۲»

ثُمَّ قَالَ السَّیِّدُ رَحِمَهُ اللَّهِ عَلَیْهِ:

زِیَارَهٌ أُخْرَی لِسَلْمَانَ الْفَارِسِیِّ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَیْهِ ثَانِیَهٌ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ(۱) خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ عَلَی آلِهِ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ السَّلَامُ عَلَی أَنْبِیَاءِ اللَّهِ أَجْمَعِینَ وَ مَلَائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ وَ الْمُؤْمِنُ الْمُخْلِصُ النَّاصِحُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ خَلَطَهُ إِیمَانُهُ بِأَهْلِ الْبَیْتِ الطَّاهِرِینَ وَ بَاعَدَهُ إِسْلَامُهُ مِنْ جُمْلَهِ الْکُفَّارِ وَ الْمُشْرِکِینَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ وَصِیَّهُ (۲) وَ صَاحِبَ رَسُولِهِ وَ صَفِیِّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الطَّائِعُ الْعَابِدُ الْخَاشِعُ الزَّاهِدُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا سَلْمَانُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ عِشْتَ حَمِیداً وَ مَضَیْتَ سَعِیداً لَمْ تَنْکُثْ عَهْداً وَ لَا حَلَلْتَ مِنَ الشَّرْعِ عَقْداً وَ لَا رَضِیتَ مُنْکَراً وَ لَا أَنْکَرْتَ مَعْرُوفاً وَ لَا وَالَیْتَ مُخَالِفاً وَ لَا خَالَفْتَ مُؤَالِفاً وَ لَا بِعْتَ دِینَکَ بِدُنْیَاکَ وَ لَا آثَرْتَ عَلَی مَا یَبْقَی مَا یَفْنَی.

وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ مَضَیْتَ عَلَی سُنَّهِ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ وَلَایَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَهْلِ الْبَیْتِ الطَّاهِرِینَ وَ أَنَّکَ صِرْتَ إِلَی أَحْمَدِ جِوَارٍ وَ أَسْعَدِ قَرَارٍ فَهَنَّأَکَ اللَّهُ إِنْعَامَهُ الْمُؤَبَّدَ وَ إِکْرَامَهُ الْمُجَدَّدَ وَ جَعَلَکَ فِی زُمْرَهِ مَوَالِیکَ الطَّاهِرِینَ وَ أَئِمَّتِکَ الْأَکْرَمِینَ وَ نَفَعَنِی بِزِیَارَتِکَ وَ إِخْلَاصِی فِی مَحَبَّتِکَ وَ جَمَعَ بَیْنَنَا فِی مُسْتَقَرِّ الرَّحْمَهِ وَ مَحَلِّ النِّعْمَهِ إِنَّهُ عَلَی ذَلِکَ قَدِیرٌ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ الْهَادِینَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ أَنْ تُضَاعِفَ إِکْرَامَکَ وَ إِنْعَامَکَ وَ تُرَادِفَ إِحْسَانَکَ وَ امْتِنَانَکَ عَلَی عَبْدِکَ سَلْمَانَ الَّذِی شَرَّفْتَهُ بِالْإِسْلَامِ وَ الْإِیمَانِ وَ الْقُرْبِ مِنْ نَبِیِّکَ وَ وَصِیِّهِ عَلَیْهِمَا السَّلَامُ وَ أَنْ تَجْعَلَ زِیَارَتِی لَهُ کَفَّارَهً لِذُنُوبِی وَ مُمَحِّصَهً(۳) لِعُیُوبِی وَ زِیَادَهً فِی یَقِینِی وَ مُؤَکِّدَهً لِإِیمَانِی وَ أَنْ تَحْمَدَنِی عَاقِبَهَ أَمْرِی فِی دُنْیَایَ وَ دِینِی وَ تَغْفِرَ لِی وَ لِوَالِدَیَّ وَ أَهْلِی إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ حَسْبِیَ اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ نِعْمَ الْمَوْلی وَ نِعْمَ النَّصِیرُ.

۱- ۱. النبیّ خ.

۲- ۲. و ولیه خ ل.

۳- ۳. تمحصه خ ل.

ثُمَّ تَقْرَأَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ وَ تُصَلِّی رَکْعَتَیْنِ وَ تَدْعُو بِمَا أَحْبَبْتَ فَإِنَّهُ مَرْجُوُّ الْإِجَابَهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی (۱).

زِیَارَهٌ ثَالِثَهٌ لِسَلْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَلِیُّ الْمُؤْتَمَنُ وَ الصَّفِیُّ الْمُخْتَزَنُ وَ صَاحِبُ (۲)

الْحَقِّ عَلَی طُولِ الزَّمَنِ مُدْرِکُ عِلْمِ الْأَوَّلِینَ وَ مُسْتَرُّ عِلْمِ الْآخِرِینَ الْمَدْلُولُ عَلَی الرَّسُولِ بِالْآیَاتِ وَ النَّعْتِ وَ الصِّفَاتِ وَ الْوَقْتِ حَتَّی أَتَاهُ بِالْبِشَارَهِ عِنْدَ مُحْتَضَرِ النَّذَارَهِ فَأَدَّی إِلَیْهِ بِشَارَهَ الْمُسْلِمِینَ بِهِ وَ دِلَالَتَهُمْ عَلَیْهِ وَ رَأَی خَاتَمَ النُّبُوَّهِ بَیْنَ کَتِفَیْهِ وَ مَقَالِیدَ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ فِی یَدَیْهِ وَ بِأَوْصِیَائِهِ مِنْ بَعْدِهِ الْقَائِمِینَ بِعَهْدِهِ لَمَّا عَلَّمَهُ مِنَ الْأَخْبَارِ عَلَی سَالِفِ الْأَعْصَارِ فَجَعَلَکَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله مِنْ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ قَرَابَتِهِ تَفْضِیلًا لَکَ عَلَی صَحَابَتِهِ إِذْ کُنْتَ أَوَّلَهُمْ إِلَی مَعْرِفَتِهِ قُدُماً وَ آخِرَهُمْ بِهِ نُطْقاً وَ أَدْعَاهُمْ إِلَیْهِ حَقّاً(۳)

فَقَدْ أَتَیْنَاکَ زَائِرِینَ وَ لِآلَاءِ اللَّهِ ذَاکِرِینَ تَعَرُّضاً لِرَحْمَتِهِ وَ اعْتِرَافاً بِنِعْمَتِهِ فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی خَصَّکَ بِصِدْقِ الدِّینِ وَ مُتَابَعَهِ الْخَیِّرِینَ الْفَاضِلِینَ أَنْ یُحْیِیَنِی حَیَاتَکَ وَ یُمِیتَنِی مَمَاتَکَ عَلَی إِنْکَارِ مَا أَنْکَرْتَ وَ الرَّدِّ عَلَی مَنْ خَالَفْتَ وَ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۴).

زِیَارَهٌ رَابِعَهٌ لِسَلْمَانَ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ وَ أَرْضَاهُ:

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ سَلْمَانَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا تَابِعَ صَفْوَهِ الرَّحْمَنِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ تَمَیَّزَ مِنْ أَهْلِ الْإِیمَانِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ خَالَفَ حِزْبَ الشَّیْطَانِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ نَطَقَ بِالْحَقِّ وَ لَمْ یَخَفْ صَوْلَهَ السُّلْطَانِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ نَابَذَ عَبَدَهَ الْأَوْثَانِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا خَیْرَ مَنْ تَابَعَ الْوَصِیَّ زَوْجَ سَیِّدَهِ النِّسْوَانِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ جَاهَدَ فِی اللَّهِ غَیْرَ مُرْتَابٍ مَعَ النَّبِیِّ وَ الْوَصِیِ

۱- ۱. مصباح الزائر ص ۲۶۲.

۲- ۲. طالب خ ل.

۳- ۳. ارعاهم له حقا خ.

۴- ۴. مصباح الزائر ص ۲۶۲.

أَبِی السِّبْطَیْنِ (۱) السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ صَدَقَ فَکَذَّبَهُ أَقْوَامٌ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ قَالَ لَهُ سَیِّدُ الْخَلْقِ مِنَ الْإِنْسِ وَ الْجَانِّ أَنْتَ مِنَّا أَهْلَ الْبَیْتِ لَا یُدَانِیکَ إِنْسَانٌ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ تَوَلَّی أَمْرَهُ عِنْدَ وَفَاتِهِ أَبُو الْحَسَنَانِ (۲) السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ جُوزِیتَ عَنْهُ بِکُلِّ إِحْسَانٍ السَّلَامُ عَلَیْکَ فَقَدْ کُنْتَ عَلَی خَیْرِ أَدْیَانٍ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَتَیْتُکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ زَائِراً قَاضِیاً فِیکَ حَقَّ الْإِمَامِ وَ شَاکِراً لِبَلَائِکَ فِی الْإِسْلَامِ فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی خَصَّکَ بِصِدْقِ الدِّینِ وَ مُتَابَعَهِ الْخَیِّرِینَ الْفَاضِلِینَ أَنْ یُحْیِیَنِی حَیَاتَکَ وَ أَنْ یُمِیتَنِی مَمَاتَکَ وَ یَحْشُرَنِی مَحْشَرَکَ عَلَی إِنْکَارِ مَا أَنْکَرْتَ وَ مُنَابَذَهِ مَنْ نَابَذْتَ وَ الرَّدِّ عَلَی مَنْ خَالَفْتَ أَلا لَعْنَهُ اللَّهِ عَلَی الظَّالِمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ فَکُنْ لِی یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ شَاهِداً بِهَذِهِ الدَّعْوَهِ وَ الزِّیَارَهِ عِنْدَ إِمَامِی وَ إِمَامِکَ صلی الله علیه و آله جَمَعَ اللَّهُ بَیْنِی وَ بَیْنَکَ وَ بَیْنَهُمْ فِی مُسْتَقَرٍّ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ جَعَلَنَا وَ إِیَّاهُمْ وَ جَمِیعَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِی جَنَّاتِ النَّعِیمِ بِمَنِّهِ وَ جُودِهِ ثُمَّ صَلِّ صَلَاهَ الزِّیَارَهِ وَ مَا بَدَا لَکَ وَ ادْعُ اللَّهَ کَثِیراً لِنَفْسِکَ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ فَإِذَا عَزَمْتَ عَلَی الِانْصِرَافِ عَنْ زِیَارَتِهِ فَقِفْ عَلَیْهِ لِلْوَدَاعِ وَ قُلِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَنْتَ بَابُ اللَّهِ الْمُؤْتَی مِنْهُ وَ الْمَأْخُوذُ عَنْهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ قُلْتَ حَقّاً وَ دَعَوْتَ صِدْقاً وَ دَعَوْتَ إِلَی مَوْلَایَ وَ مَوْلَاکَ عَلَانِیَهً وَ سِرّاً أَتَیْتُکَ زَائِراً وَ حَاجَاتِی لَکَ مُسْتَوْدِعاً وَ هَا أَنَا ذَا مُوَدِّعُکَ أَسْتَوْدِعُکَ دِینِی وَ أَمَانَتِی وَ خَوَاتِیمَ عَمَلِی وَ جَوَامِعَ أَمَلِی إِلَی مُنْتَهَی أَجَلِی وَ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَخْیَارِ ثُمَّ ادْعُ کَثِیراً وَ انْصَرِفْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی (۳).

**[ترجمه]سیّد، که رحمت خداوند بر او باد، سپس گفته است:

زیارت دیگر برای سلمان فارسی؛ در زیارت دوم می گویی:

سلام بر پیشوای ما محمد، آخرین پیامبران، و بر خاندان او، امامان پاکان؛ سلام بر همه پیامبران خدا و فرشتگان نزدیکی یافته، و بندگان نیکوکار او؛ سلام بر تو ای بنده نیکوکار، و باورمند و وارسته و اندرزگو؛ سلام بر کسی که ایمانش را با اهل بیت پاک درآمیخت، و اسلامش او را از تمام کافران و مشرکان به دور داشت.

سلام بر تو ای اباعبدالله و جانشین او، - . و دوستدار او. خ ل -

و ای یار رسول خدا و برگزیده او؛ سلام بر تو ای فرمانبردار و عبادتگر و فروتن و پارسا؛ سلام بر تو ای سلمان، و رحمت خدا و برکتهایش نثار تو باد. گواهی می‌دهم که تو با نیکویی زندگی کردی، و نیک‌بخت از دنیا رفتی، هیچ پیمانی را نشکستی، و هیچ بندی از شرع را باز نکردی، و هیچ بدی را نپسندیدی، و هیچ خوبی را بد نشمردی، و هیچ مخالفی را به دوستی نگرفتی، و با هیچ دوستی به مخالفت نپرداختی، و دین خود را به دنیایت نفروختی، و زودگذر را بر آنچه جاودانه می‌ماند، ترجیح ندادی.

و گواهی می‌دهم که تو در حال پایبندی به روش نیکوی آخرین پیامبران، و دوستی امیرالمؤمنین، و اهل بیت پاک، از دنیا رفتی؛ و گواهی می‌دهم که تو به سوی ستوده‌ترین همسایگی، و نیک‌بخت‌ترین منزلگاه کوچ کرده‌ای؛ پس خداوند نعمت همیشگی، و بزرگواری پیاپی خودش را گوارای تو نماید؛ و تو را در گروه سروران پاک، و امامان بزرگوارت قرار دهد؛ و مرا از زیارت تو، و اخلاص در محبت به تو، سود رساند؛ و ما را در منزلگاه جاودانه رحمت، و محل بخشیدن نعمت گرد آورد؛ به راستی که او بر آن توانا است .

خدایا، به حق محمد و خانواده پاک و هدایتگر او، از تو درخواست می‌کنم که بر همه آنان درود فرستی، و بزرگواری و نعمت رساندن و پیاپی ساختن نیکی و سپاس‌داشتن را بر بنده‌ات سلمان دوچندان کنی؛ همان کسی که او را با اسلام و ایمان، و نزدیک بودن با پیامبرت و جانشین او علیهما السلام، گرامی کردی؛ و می‌خواهم که زیارت او را کفاره گناهان من، و باعث پاک شدن از عیب‌هایم، و افزونی در باور من، و محکم کننده ایمانم قرار دهی؛ و سرانجام کار مرا در دنیا و دین من نیکو سازی؛ و من و پدر و مادرم و خانواده‌ام را بیامرزی؛ به راستی که تو بر هر چیزی توانا هستی؛ و خدا برای ما بس است، و او چه نیکو حمایتگری است، چه نیکو سرور و چه نیکو یاوری است.

سپس سوره «إنا أنزلناه فی لیله القدر» را می‌خوانی و دو رکعت نماز می‌گزاری و به دلخواه خودت دعا می‌کنی، که امید است به خواست خداوند والامرتبه، مورد اجابت واقع شود. - . مصباح الزائر: ۲۶۲ -

زیارت سوم برای سلمان؛ رحمت خدا بر او باد.

سلام بر تو ای دوستدار مورد اطمینان، و برگزیده نگهدارنده اسرار، و دارنده - . خواهنده. خ ل -

حق در طول زمان، درک کننده دانش پیشینیان، و پوشیده دارنده دانش پسینیان، راهنمایی شده به سوی پیامبر با نشانه‌ها و توصیف‌ها، و ویژگی‌ها و وقت‌ها، تا اینکه (پیامبر) هنگام فرار رسیدن ترس و بیم جان سپردن، همراه بشارت نزدش آمد، پس بشارت مسلمانان به او، و راهنمایی ایشان به سوی او را به وی رساند، و پیامبر خاتم را در میان دو بازوی خود مشاهده کرد، و کلیدهای دنیا و آخرت در دستان او بود، و (نیز پیامبر او را) به جانشینان بعد از خودش، که برپادارنده پیمان او هستند (بشارت داد)، آنگاه که او را از خبرهای رسیده از گذشتگان در دوره‌های پیشین آگاه ساخت؛ پس پیامبر صلی الله علیه و آله، به خاطر برتری دادن تو بر یارانش، تو را از خانواده و خویشان خود قرار داد، زیرا تو نخستین آنان در پیشگامی در شناخت او، و واپسین آنان در اظهار آن، و در حقیقت، بیشترین دعوت کننده آنان به سوی او بودی. - . بیشترین رعایت کننده حق او. خ -

از این رو، ما به زیارت تو آمده‌ایم، و نعمت‌های فراوان خداوند را یاد می‌کنیم، و این از روی اشاره به رحمت او، و اعتراف به نعمتش است.

پس، از خداوندی که تو را برای راستی در دین، و پیروی از نیکان بزرگواران ویژه گرداند، درخواست می‌کنم که مرا بر زندگی تو زنده بدارد، و بر مرگ تو بمیراند، در حالی که آنچه را تو زشت شمردی، زشت بشمرم، و هر کس را که تو با آن مخالفت نمودی، رد نمایم. و سلام بر تو، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد. - . مصباح الزائر: ۲۶۲ -

زیارت چهارم برای سلمان فارسی؛ خداوند از او خشنود باشد و او را خشنود گرداند.

سلام بر تو ای اباعبدالله سلمان، سلام بر تو ای پیرو برگزیده خداوند بخشایشگر، سلام بر تو ای کسی که از اهل ایمان متمایز گشت، سلام بر تو ای کسی که با گروه شیطان مخالفت نمود، سلام بر تو ای کسی که به راستی سخن گفت، و از هیبت پادشاه ستمگر ترسی به خود راه نداد، سلام بر تو ای کسی که بندگانِ بت‌ها را در هم کوبید، سلام بر تو ای بهترین کسی که از جانشین رسول خدا، و همسر سرور بانوان، پیروی نمودی.

سلام بر تو ای کسی که همراه پیامبر، و جانشین او، پدر دو فرزندزاده پیامبر، -. أبی السبطان. خ ل -

بـدون اینکه تردیـد به خود راه دهی، در راه خـدا جهاد نمودی؛ [سـلام بر تو ای کسـی که راستی ورزید، ولی گروه‌هایی او را دروغین انگاشـتند؛] سلام بر تو ای کسی که پیشوای آفریدگان، از آدمی‌زاد و جن، درباره‌اش فرمود: تو از ما اهل بیت هستی، که هیچ انسانی به مقام تو نمی‌رسد؛ سـلام بر تو ای کسی که کار کفن کردن و به خاک سپردنش هنگام وفات را، ابوالحسنان -.أبو الحسنین. خ ل -

{پدر امام حسن و امام حسـین} بر عهده گرفت؛ سـلام بر تو ای کسـی که از او با هر نیکی پاداش داده شد؛ سلام بر تو، و البته تو بر بهترین دین‌ها پایبند بودی؛ سلام بر تو، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد.

ای اباعبـدالله، به زیـارت تو آمـده‌ام تـا حق امـام را در تو به جای آورم، و از آزمون موفق تو در راه اسـلام سپاسـگزاری نمایم؛ پس، از خداوندی که تو را برای راستی در دین، و پیروی از نیکان بزرگواران ویژه گرداند، درخواست می‌کنم که مرا به گونه زنـدگی تو زنـده بـدارد، و به گونه مرگ تو بمیرانـد، و به گونه تو محشور نماید، در حالی که آنچه را که تو زشت شـمردی، زشـمت بشـمرم، و از هر کس که تو جـدا گشتی، جـدایی گزینم، و هر کس را که بـا تو مخـالفت کرد، رد نمـایم؛ هان، لعنت خداونـد بر سـتمکاران، از پیشـینیان و پسـینیان باد؛ پس ای اباعبدالله، برای این خواهش و زیارت من، در نزد امام من و امام تو، گواه باش؛ و خداونـد، من و شـما و ایشان را در منزلگاه رحمت خودش گرد آورد؛ و از روی نیکویی و بخشـش خودش، ما و آنان و همه مردان و زنان با ایمان را در بهشت‌های پر نعمت جای دهد.

سپس نماز زیارت یا هر نماز دیگری که خواستی، بخوان؛ و برای خودت و مؤمنان از خداوند بسیار دعا کن؛ و وقتی تصمیم بر بازگشت از زیارت او گرفتی، روبروی او برای وداع بایست و بگو: سـلام بر تو ای اباعبـدالله، تو آن درب خداوند هستی که از آن درآینـد و بـاز رونـد؛ گواهی می‌دهم که تو حقیقت را بیـان کردی، و بـا راستی فرا خوانـدی؛ و در آشـکار و نهان به سوی سرورت که سـرور من نیز هست، فرا خوانـدی؛ به زیـارت تو آمـدم، و خواسـته‌هـای من امـانت برای توست؛ و این منم، امـانت گـذاری که دین و امـانتم، و پایـان کارهـایم، و تمـام آرزوهـایم تـا زمان فرا رسیـدن وقتم را به تو می‌سپارم؛ و سـلام بر تو، و رحمت خـدا و برکت‌های او نثار تو باد؛ و خداوند بر محمد و خاندان برگزیده او درود فرسـتد. بعد از این، بسـیار دعا کن و به خواست خداوند والامرتبه برگرد. -. مصباح الزائر: ۲۶۳ -

**[ترجمه]

بیان

قوله صاحب العاشره أی الدرجه العاشره من الإیمان.

لما رُوِیَ بِأَسَانِیدَ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام: أَنَّ الْإِیمَانَ عَشْرُ دَرَجَاتٍ فَالْمِقْدَادُ

١- ١. أبی السبطان خ ل.

٢- ٢. أبو الحسنين خ ل.

٣- ٣. مصباح الزائر ص ٢۶٣.

فِی الثَّامِنَهِ وَ أَبُو ذَرٍّ فِی التَّاسِعَهِ وَ سَلْمَانُ فِی الْعَاشِرَهِ(۱).

قوله یا من تمیز من أهل الإیمان فی بعض النسخ المصححه یا من لم یتمیز فالمراد بأهل الإیمان أهل البیت علیهم السلام قوله أبو السبطان هذا علی سبیل الحکایه کأبو الحسنان.

ثم قال السید رحمه الله علیه زیاره أبواب الحجه صلوات الله علیه منسوبه إلی الشیخ أبی القاسم الحسین بن روح رضی الله عنه تسلم علی رسول الله صلی الله علیه و آله و علی أمیر المؤمنین علیه السلام بعده و علی خدیجه الکبری و علی فاطمه الزهراء و علی الحسن و الحسین و علی الأئمه علیهم السلام إلی صاحب الزمان صلوات الله علیه.

ثم تقول السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ أَشْهَدُ أَنَّکَ بَابُ الْوَلِیِّ أَدَّیْتَ عَنْهُ وَ أَدَّیْتَ إِلَیْهِ مَا خَالَفْتَهُ وَ لَا خَالَفْتَ عَلَیْهِ قُمْتَ خَاصّاً وَ انْصَرَفْتَ سَابِقاً جِئْتُکَ عَارِفاً بِالْحَقِّ الَّذِی أَنْتَ عَلَیْهِ وَ أَنَّکَ مَا خُنْتَ فِی التَّأْدِیَهِ وَ السِّفَارَهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ مِنْ بَابٍ مَا أَوْسَعَکَ وَ مِنْ سَفِیرٍ مَا آمَنَکَ وَ مِنْ ثِقَهٍ مَا أَمْکَنَکَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ اخْتَصَّکَ بِنُورِهِ حَتَّی عَایَنْتَ الشَّخْصَ فَأَدَّیْتَ عَنْهُ وَ أَدَّیْتَ إِلَیْهِ ثُمَّ تَرْجِعُ فَتَبْتَدِئُ بِالسَّلَامِ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِلَی صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ تَقُولُ بَعْدَ ذَلِکَ جِئْتُکَ مُخْلِصاً بِتَوْحِیدِ اللَّهِ وَ مُوَالاهِ أَوْلِیَائِهِ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَ مِنَ الَّذِینَ خَالَفُوکَ یَا حُجَّهَ الْمَوْلَی وَ بِکَ اللَّهُمَ (۲) تَوَجُّهِی وَ بِهِمْ إِلَیْکَ تَوَسُّلِی ثُمَّ تَدْعُو وَ تَسْأَلُ اللَّهَ مَا تُحِبُّ تَجِبُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی (۳).

أَقُولُ وَجَدْتُ فِی بَعْضِ النُّسَخِ الْقَدِیمَهِ مِنْ مُؤَلَّفَاتِ أَصْحَابِنَا: زِیَارَهَ مَوْلَانَا أَبِی

۱- ۱. ورد ذلک فی خصال الصدوق ج ۲ ص ۲۱۳- ۲۱۴- طبع الإسلامیه و فی روضه الواعظین للفتال النیسابوریّ ص ۲۱۳- ۲۱۴ طبع الحیدریّه سنه ۱۳۸۶ ه.

۲- ۲. و بک الیهم توجهی إلی اللّه و توسلی خ ل.

۳- ۳. مصباح الزائر ص ۲۶۴.

مُحَمَّدٍ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ الْعَمْرَوِيِّ الْأَسَدِيِّ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ النَّاصِحُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَوْلِيَائِهِ الْمُجِدُّ فِی خِدْمَهِ مُلُوکِ الْخَلَائِقِ أُمَنَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِيَائِهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْبَابُ الْأَعْظَمُ وَ الصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ وَ الْوَلِيُّ الْأَكْرَمُ السَّلَامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمُتَوَّجُ بِالْأَنْوَارِ الْإِمَامِيَّهِ الْمُتَسَرْبِلُ بِالْجَلَابِيبِ الْمَهْدِيَّهِ الْمَخْصُوصُ بِالْأَسْرَارِ الْأَحْمَدِيَّهِ وَ الشُّهُبِ الْعَلَوِيَّهِ وَ الْمَوَالِيدِ الْفَاطِمِيَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا قُرَّهَ الْعُيُونِ وَ السِّرَّ الْمَكْنُونَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا فَرَجَ الْقُلُوبِ وَ نِهَايَهَ الْمَطْلُوبِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا شَمْسَ الْمُؤْمِنِينَ وَ رُكْنَ الْأَشْيَاعِ الْمُنْقَطِعِينَ

سَلَامُ عَلَى وَلِيِّ الْأَيْتَامِ وَ عَمِيدِ الْجَحَاجِحَهِ الْكِرَامِ السَّلَامُ عَلَى الْوَسِيلَهِ إِلَى سِرِّ اللَّهِ فِی الْخَلَائِقِ وَ خَلِيفَهِ وَلِيِّ اللَّهِ الْفَاتِقِ الرَّاتِقِ السَّلَامُ لَيْکَ يَا نَائِبَ قُوَّامِ الْإِسْلَامِ وَ بَهَاءِ الْأَيَّامِ وَ حُجَّهَ اللَّهِ الْمَلِکِ الْعَلَّامِ عَلَى الْخَاصِّ وَ الْعَامِّ الْفَارُوقَ بَيْنَ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ النُّورَ الزَّاهِرَ

الْمَجْدَ الْبَاهِرَ فِی كُلِّ مَوْقِفٍ وَ مَقَامِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَلِيَّ بَقِيَّهِ الْأَنْبِيَاءِ وَ خِيَرَهِ إِلَهِ السَّمَاءِ الْمُخْتَصَّ بِأَعْلَى مَرَاتِبِ الْمَلِکِ الْعَظِيمِ الْمُنْجِی مِنْ مَتَالِفِ الْعَطَبِ الْعَمِيمِ ذی [ذَا] اللِّوَاءِ الْمَنْصُورِ وَ الْعَلَمِ الْمَنْشُورِ وَ الْعِلْمِ الْمَسْتُورِ الْمَحَجَّهِ الْعُظْمَى وَ الْحُجَّهَ الْكُبْرَى سُلَالَهَ الْمُقَدَّسِينَ وَ ذُرِّيَّهَ الْمُرْسَلِينَ وَ ابْنَ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ وَ بَهْجَهَ الْعَابِدِينَ وَ رُكْنَ الْمُوَحِّدِينَ وَ وَارِثَ الْخِيَرَهِ الطَّاهِرِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ صَلَاهً لَا تَنْفَدُ وَ إِنْ نَفِدَ الدَّهْرُ وَ لَا تَحُولُ وَ إِنْ حَالَ الزَّمَنُ وَ الْعَصْرُ اللَّهُمَّ إِنِّی أُقَدِّمُ بَيْنَ يَدَیْ سُؤَالِيَ الِاعْتِرَافَ لَکَ بِالْوَحْدَانِيَّهِ وَ لِمُحَمَّدٍ بِالنُّبُوَّهِ وَ لِعَلِيٍّ بِالْإِمَامَهِ وَ لِذُرِّيَّتِهِمَا بِالْعِصْمَهِ وَ فَرْضِ الطَّاعَهِ وَ بِهَذَا الْوَلِيِّ الرَّشِيدِ وَ الْمَوْلَى السَّدِيدِ أَبِی مُحَمَّدٍ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ أَتَوَسَّلُ إِلَى اللَّهِ بِالشَّفَاعَهِ إِلَيْهِ لِيَشْفَعَ إِلَى شُفَعَائِهِ وَ أَهْلِ مَوَدَّتِهِ وَ خُلَصَائِهِ أَنْ يَسْتَنْقِذُونِی مِنْ مَكَارِهِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَبْدِکَ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ وَ أُقَدِّمُهُ بَيْنَ يَدَیْ حَوَائِجِی

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ شِيعَتِهِ وَ أَوْلِيَائِهِ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِيَ الْحُوبَ وَ الْخَطَايَا وَ تَسْتُرَ عَلَيَّ الزَّلَلَ وَ السَّيِّئَاتِ وَ تَرْزُقَنِي السَّلَامَةَ مِنَ الرَّزَايَا فَكُنْ لِي يَا وَلِيَّ اللَّهِ شَافِعاً نَافِعاً وَ رُكْناً مَنِيعاً دَافِعاً فَقَدْ أَلْقَيْتُ إِلَيْكَ بِالْآمَالِ وَ وَثِقْتُ مِنْكَ بِتَخْفِيفِ الْأَثْقَالِ وَ قَرَعْتُ بِكَ يَا سَيِّدِي بَابَ الْحَاجَةِ وَ رَجَوْتُ مِنْكَ جَمِيلَ سِفَارَتِكَ وَ حُصُولَ الْفَلَاحِ بِمَقَامِ غِيَاثٍ أَعْتَمِدُ عَلَيْهِ وَ أَقْصِدُ إِلَيْهِ وَ أَطْرَحُ نَفْسِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ صَلِّ صَلَاةَ الزِّيَارَةِ وَ أَهْدِهَا لَهُ وَ لِشُرَكَائِهِ فِي النِّيَابَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ ثُمَّ وَدِّعْهُ مُسْتَقْبِلًا لَهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

ص: ۲۹۴

**[ترجمه]عبارت «صاحب العشره»، یعنی دهمین درجه از ایمان .

به این دلیل که از امام صادق علیه السلام با سندهای آن روایت شده است که ایمان، ده درجه است؛ مقداد در هشتمین، و ابوذر در نهمین، و سلمان در دهمین درجه قرار دارد. - . این روایت در خصال الصدوق۲: ۲۱۳-۲۱۴ (چاپ اسلامیه)؛ روضه الواعظین(از فتال نیشابوری): ۲۱۳-۲۱۴ (چاپ حیدری، سال ۱۳۸۶ ه-. ق) نیز آمده است. -

عبارت «یا من تمیّز من أهل الإیمان» در بعضی متن‌ها، به صورت «یا من لم یتمیّز» تصحیح شده است؛ پس منظور از «اهل ایمان»، اهل بیت علیهم السلام هستند. عبارت «أبو السبطان» به این شکل، به گونه حکایت است؛ مانند «أبو الحسنان».

سید، که رحمت خدا بر او باد، سپس گفته است: زیارت باب‌های حضرت حجت صلوات الله علیه، که به شیخ ابی‌القاسم حسین فرزند روح، که خداوند از او خشنود باد، منسوب است: بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و بعد از آن، بر امیرالمؤمنین علیه السلام، و بر خدیجه کبری، و بر فاطمه زهرا، و بر امام حسن و اما حسین، و بر امامان علیهم السلام تا صاحب زمان صلوات الله علیه سلام می‌دهی و بعد، می گویی:

سلام بر تو ای فلانی فرزند فلانی؛ گواهی می‌دهم که تو باب ولیّ خدا هستی که از جانب او و به سوی او امانت را به جا آوردی، و با او مخالفت ننمودی و بر سر آن مخالفت نکردی؛ به طور ویژه به پا خاستی، و به صورت پیشگام روانه شدی؛ با شناخت به حقی که تو بر آن پایبند هستی، به سوی تو آمدم؛ و گواهی می‌دهم که تو در ادای وظایف و پیام رسانی، خیانت نکردی؛ سلام بر تو، چه باب گسترده‌ای، و چه پیام‌رسان امانتداری، و چه مورد اعتماد والا مقامی!

گواهی می‌دهم که خداوند تو را با نور خودش ویژه گرداند، تا اینکه شخص حضرت را به چشم دیدی، پس از جانب او و به سوی او امانت را بجا آوردی.

سپس برمی گردی و سلام بر رسول خدا صلی الله علیه و آله تا صاحب زمان را از ابتدا می‌خوانی و بعد از آن می گویی: با حالت اخلاص به یکتایی خدا، و دوستی اولیای او، و بیزاری از دشمنان آنان، و از کسانی که با تو مخالفت کردند ای حجت از سوی مولای ما، به سوی تو آمدم؛ و خدایا به سوی تو روی می‌آورم، - . و روی آوردن به واسطه آنان به سوی خداوند، و توسل من، به وسیله توست. خ ل - و به سبب آنان به تو توسل می‌جویم. سپس دعا می کنی و آنچه را که دوست داری، از خداوند می‌خواهی، اگر خداوند والامرتبه بخواهد، اجابت می‌فرماید.

می گویم: در بعضی متن‌های قدیمی از نوشته‌های اصحابمان، زیارت سرورمان، ابومحمد عثمان فرزند سعید عمروی اسدی را یافتم:

سلام بر تو ای بنده نیکوکار، خیرخواه برای خدا و فرستاده‌اش و دوستدارانش، و تلاشگر در راه خدمت فرمانروایان آفریدگان، امانتداران خدا و برگزیدگان او؛ سلام بر تو ای بزرگ‌ترین باب، و پایدارترین راه، و بزرگوارترین دوستدار؛ سلام بر تو ای تاج‌دار شده با نور پیشوایی، و لباس پوشانده با جامه‌های مهدوی، و اختصاص یافته به اسرار احمدی، و روشنایی های علوی، و فرزندان فاطمی؛ سلام بر تو ای روشنی چشم‌ها، و راز پوشیده؛ سلام بر تو ای گشایش دل‌ها، و پایان خواستنی‌ها؛ سلام بر تو

ای خورشید مؤمنان، و پایه پیروان دور افتاده؛ سلام بر سرپرست یتیمان، و ستون سروران بزرگوار؛ سلام بر دستاویز به سوی راز خدا در میان آفریدگان، و جانشین ولیّ گشاینده و بسته کننده خدا.

سلام بر تو ای نماینده پایه های اسلام، و شکوه روزها، و حجتِ خداوندِ فرمانروای بسیار آگاه، بر خاص و عام، جدا کننده بین حلال و حرام، و نور درخشان، و بزرگی تابان در هر مکان و جایگاه.

سلام بر تو ای نماینده بازمانده پیامبران، و برگزیده خدای آسمان، و اختصاص یافته به والاترین مراتب فرمانروایی بزرگ، نجات دهنده از تمام هلاکتگاه‌های نابود کننده، دارای پرچم یاری شده، و دانش گسترده گشته، و دانش پوشیده، و بزرگ... ترین راه روشن، و بزرگ‌ترین دلیل، فرزند پاکان، و نسل فرستادگان، و فرزند آخرین پیامبران، و نشاط عبادتگران، و ستون یکتا پرستان، و میراث‌دار برگزیدگان پاکان؛ خداوند بر آنان درود فرستد، درودی که تمام نشود، هرچند روزگار به پایان رسد، و دگرگون نشود، هرچند زمان و دوره دگرگون گردد .

خدایا، من پیش از خواسته‌ام، اعتراف خودم به یکتایی تو، و به پیامبری محمد، و امامت علی، و معصوم بودن فرزندان این دو و واجب بودن اطاعتشان، را پیش می‌اندازم؛ و با این دوستدار کمال یافته، و سرور درستکار، ابی محمد عثمان فرزند سعید، با شفیع قرار دادن او، دستاویز خداوند می‌شوم که برای من در نزد شفاعت کنندگانش، و دوستان و وارستگانش واسطه شود، تا مرا از ناخوشی‌های دنیا و آخرت نجات دهند.

خدایا، به واسطه بنده‌ات عثمان پسر سعید، به تو متوسل می‌شوم، و او را پیشاپیش خواسته‌هایم پیش می‌اندازم، که بر محمد و خاندان محمد و پیروان و دوستداران او درود فرستی، و گناهان بزرگ و اشتباهات مرا بیامرزی، و لغزش‌ها و بدی‌هایم را بپوشانی، و سلامت ماندن از گرفتاری‌ها را روزی‌ام کنی؛ پس ای دوستدار خدا، برایم واسطه و سودمند، و پایه بلند و مدافع باش، که من آرزوهایم را به تو واگذاردم، و از تو برای سبک کردن بار گناهانم پیمان گرفتم، و به واسطه تو ای پیشوای من، در خواهش را کوبیدم، و پیام‌رسانی نیکو، و به دست آمدن رستگاری در حضور فریادرسی که بر آن تکیه کرده و به سوی او روی آورم، و خودم را در دامن او بیندازم، را از تو آرزوم کردم؛ و سلام بر تو، و رحمت خدا و برکت‌های او نثار تو باد.

سپس نماز زیارت به جای آور و آن را به او و کسانی که در نمایندگی شریک او بودند، که خداوند بر همه آنان درود فرستد، هدیه کن؛ سپس به خواست خداوند والامرتبه، رو به او با وی وداع نما .

**[ترجمه]

باب ۶ زیاره المؤمنین و آدابها

الأخبار

«۱»

مل، [کامل الزیارات] مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّزَّازُ عَنْ خَالِهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ الرَّازِيِّ قَالَ سَمِعْتُ

أَبَا الْحَسَنِ الْأَوَّلَ علیه السلام يَقُولُ: مَنْ لَمْ يَقْدِرْ أَنْ يَزُورَنَا فَلْيَزُرْ صَالِحِی مَوَالِينَا يُكْتَبْ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا وَ مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى صِلَتِنَا فَلْيَصِلْ صَالِحِی مَوَالِينَا يُكْتَبْ لَهُ ثَوَابُ صِلَتِنَا(۱).

**[ترجمه]کامل الزيارات: عمرو پسر عثمان رازی گفته است: از امام کاظم علیه السلام شنیدم می‌فرمود: هرکس نمی‌تواند ما را زیارت کند، پس دوستداران نیکوکار ما را زیارت نماید، که ثواب زیارت ما برای او نوشته می‌شود؛ و هرکس نمی‌تواند به ما بپیوندد، پس به دوستداران نیکوکار ما بپیوندد، که ثواب پیوستن به ما برای او نوشته می‌شود. - . کامل الزيارات: ۳۱۹ -

**[ترجمه]

«۲»

مل، [كامل الزيارات] ابْنُ الْوَلِيدِ عَنِ ابْنِ مَتِّيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الرِّضَا علیه السلام: مِثْلَهُ (۲).

**[ترجمه]کامل الزيارات: مثل همین روایت را از امام رضا علیه السلام روایت کرده است. - . کامل الزيارات: ۳۱۹ -

**[ترجمه]

«۳»

مل، [كامل الزيارات] أَبِی وَ الْكُلَيْنِیُّ وَ جَمَاعَةُ مَشَايِخِی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْأَشْعَرِیِّ قَالَ: كُنْتُ بِفَيْدَ فَمَشَيْتُ مَعَ عَلِیِّ بْنِ بِلَالٍ إِلَى قَبْرِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ قَالَ فَقَالَ لِی عَلِیُّ بْنُ بِلَالٍ قَالَ لِی صَاحِبُ هَذَا الْقَبْرِ عَنِ الرِّضَا علیه السلام قَالَ مَنْ أَتَى قَبْرَ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى الْقَبْرِ وَ قَرَأَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِی لَيْلَةِ الْقَدْرِ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَمِنَ يَوْمَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ أَوْ يَوْمَ الْفَزَعِ (۳).

**[ترجمه]کامل الزيارات: پدرم و کلینی و گروهی از بزرگان، از محمد پسر یحیی، از اشعری نقل کرده‌اند که گفته است: در فید بودم که به همراه علی پسر بلال به سوی قبر محمد پسر اسماعیل پسر بزیع رهسپار شدم. گفته است: علی پسر بلال به من گفت: صاحب این قبر، روایتی از امام رضا علیه السلام برایم نقل کرد که حضرت فرمود: هر کس به زیارت قبر برادر مؤمن خود بیاید، سپس دست خود را روی قبر بگذارد و هفت مرتبه سوره «إنا أنزلناه فی لیله القدر» را بخواند، در روز ترس بزرگ، یا روز ترس، در امان می‌ماند. - . کامل الزيارات: ۳۱۹ -

**[ترجمه]

«۴»

مل، [كامل الزيارات] مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مَتٍّ الْجَوْهَرِیُّ عَنِ الْأَشْعَرِیِّ: مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّ فِيهِ وَ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى الْقَبْرِ وَ قَرَأَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِی لَيْلَةِ الْقَدْرِ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَمِنَ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ(۴).

**[ترجمه]کامل الزیارات: محمد پسر حسین پسر مت جوهری، مثل همین روایت را از اشعری نقل کرده است؛ با این تفاوت که در آن آمده است: و رو به قبله نماید و دست خود را روی قبر بگذارد و هفت مرتبه سوره «إنا أنزلناه فی لیله القدر» را بخواند، از ترس بزرگ در امان می‌ماند. - . کامل الزیارات: ۳۲۰ -

**[ترجمه]

«۵»

مل، [کامل الزیارات] عَنْهُ عَنِ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام کَیْفَ أَضَعُ یَدِی عَلَی قُبُورِ الْمُسْلِمِینَ (۵)

فَأَشَارَ بِیَدِهِ إِلَی الْأَرْضِ فَوَضَعَهَا عَلَیْهَا وَ هُوَ مُقَابِلُ الْقِبْلَه(۶).

ص: ۲۹۵

۱- ۱. کامل الزیارات ص ۳۱۹.

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۱۹.

۳- ۳. کامل الزیارات ص ۳۱۹.

۴- ۴. کامل الزیارات ص ۳۲۰.

۵- ۵. المؤمنین خ ل.

۶- ۶. کامل الزیارات ص ۳۲۰.

**[ترجمه]کامل الزیارات: عبدالرحمن پسر ابی‌عبدالله گفته است: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: دستم را چگونه بر روی قبر مسلمانان - . مؤمنان. خ ل - قرار دهم؟ حضرت با دستش به طرف زمین اشاره کرد و در حالی که رو به قبله بود، دستش را روی آن گذاشت. - . کامل الزیارات: ۳۲۰ -

**[ترجمه]

«۶»

دَعَوَاتُ الرَّاوَنْدِيِّ، طعَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَقُومُ الرَّجُلُ عَلَی قَبْرِ أَبِيهِ وَ قَرِيبِهِ وَ غَيْرِ قَرِيبِهِ هَلْ يَنْفَعُهُ ذَلِكَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ ذَلِكَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ كَمَا يَدْخُلُ عَلَی أَحَدِكُمُ الْهَدِيَّهُ يَفْرَحُ بِهَا.

**[ترجمه]دعوات الراوندی: از داود رقی نقل کرده است که به امام صادق علیه السلام گفتم: شخص بر قبر پدرش و فامیلش یا غیر فامیلش حاضر می‌شود، آیا برای او سودی دارد؟ فرمود: آری، همچنان که برای هریک از شما هدیه وارد می‌شود، آن هم برای او وارد می‌شود و با آن شادمان می گردد.

**[ترجمه]

«۷»

: وَ قِيلَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام مَا شَأْنُكَ جَاوَرْتَ الْمَقْبَرَهَ فَقَالَ إِنِّی أَجِدُهُمْ جِيرَانَ صِدْقٍ يَكُفُّونَ السَّيِّئَهَ وَ يُذَكِّرُونَ الْآخِرَهَ.

**[ترجمه]به امیرالمؤمنین علیه السلام گفته شد: به چه دلیل در کنار قبر حاضر شده‌ای؟ فرمود: همانا آنان را همسایگانی راستین می‌دانم که از بدی باز می‌دارند و آخرت را یادآور می‌شوند.

**[ترجمه]

«۸»

وَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: إِنَّ رَجُلًا ضَرَبَ خِبَاءَهُ عَلَی قَبْرٍ وَ لَمْ يَعْلَمْ أَنَّهُ قَبْرٌ مَنْ فَقَرَأَ تَبَارَكَ الَّذِی بِيَدِهِ الْمُلْكُ فَسَمِعَ صَائِحاً يَقُولُ هِیَ الْمُنْجِيَهُ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صلی الله علیه و آله فَقَالَ هِیَ الْمُنْجِيَهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

**[ترجمه]و ابن عباس گفته است: شخصی بر روی قبری خرگاه زد و ندانست که قبر چه کسی است؟ و «تبارک الذی بیده الملک» {بزرگوار [و خجسته] است آنکه فرمانروایی به دست اوست.} را خواند؛ پس ندایی شنید که می گفت: او نجات دهنده است. این را به پیامبر صلی الله علیه و آله بیان کرد؛ حضرت فرمود: او نجات دهنده از عذاب قبر است.

**[ترجمه]

«۹»

مل، [كامل الزيارات] عَنْهُ عَنِ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْحَجَّالِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه و آله يَخْرُجُ فِي مَلَإٍ مِنَ النَّاسِ مِنْ أَصْحَابِهِ كُلَّ عَشِيَّةِ خَمِيسٍ إِلَى بَقِيعِ الْمَدَنِيِّينَ فَيَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ ثَلَاثاً رَحِمَكُمُ اللَّهُ ثَلَاثاً ثُمَّ يَلْتَفِتُ إِلَى أَصْحَابِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ خَيْرٌ مِنْكُمْ فَيَقُولُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ لِمَ آمَنُوا وَ آمَنَّا وَ جَاهَدُوا وَ جَاهَدْنَا فَيَقُولُ إِنَّ هَؤُلَاءِ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ وَ مَضَوْا عَلَى ذَلِكَ وَ أَنَا لَهُمْ عَلَى ذَلِكَ شَهِيدٌ وَ أَنْتُمْ تَبْقَوْنَ بَعْدِي وَ لَا أَدْرِي مَا تُحْدِثُونَ بَعْدِي (۱).

**[ترجمه]صفوان جمال گفته است: از امام صادق علیه السلام شنیدم می‌فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله هر شب پنج‌شنبه در میان گروهی از یارانش به مزار مدینه‌ای‌ها می‌رفت و می‌فرمود: سلام بر شما ای ساکنین این دیار - سه مرتبه -؛ خداوند بر شما رحمت فرستد - سه مرتبه -؛ سپس رو به یارانش می‌کرد و می‌فرمود: اینها بهتر از شما هستند؛ آنان می‌گفتند: برای چه، ای رسول خدا؟ آنان ایمان آوردند، ما نیز ایمان آوردیم؛ آنان جهاد کردند، ما نیز جهاد کردیم!؟ حضرت می‌فرمود: همانا اینان ایمان آوردند و ایمان خود را با ستم نیالودند، و این گونه از دنیا رفتند، و من گواه بر آنان در این مسئله هستم؛ ولی شما بعد از من باقی می‌مانید، و نمی‌دانم بعد از من چه پیش خواهید آورد. -. کامل الزیارات: ۳۲۰ -

**[ترجمه]

«۱۰»

مل، [كامل الزيارات] مُحَمَّدٌ الْحِمْيَرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ عليهم السلام قَالَ: دَخَلَ عَلِيٌّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ مَقْبَرَةً وَ مَعَهُ أَصْحَابُهُ فَنَادَى يَا أَهْلَ التُّرْبَةِ وَ يَا أَهْلَ الْغُرْبَةِ وَ يَا أَهْلَ الْخُمُودِ وَ يَا أَهْلَ الْهُمُودِ أَمَّا أَخْبَارُ مَا عِنْدَنَا فَأَمْوَالُكُم قَدْ قُسِمَتْ وَ نِسَاؤُكُمْ قَدْ نُكِحَتْ وَ دُورُكُمْ قَدْ سُكِنَتْ فَمَا خَبَرُ مَا عِنْدَكُمْ ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَمَا وَ اللَّهِ لَوْ يُؤْذَنُ لَهُمْ فِي الْكَلَامِ لَقَالُوا لَمْ يُتَزَوَّدْ مِثْلَ التَّقْوَى زَادٌ(۲).

**[ترجمه]کامل الزیارات: مسعده پسر زیاد، از امام جعفر صادق علیه السلام، و او از پدرانش علیهم السلام نقل کرده و فرموده است: علی امیرالمؤمنین همراه یارانش وارد گورستانی شد و ندا داد: ای اهل خاک، و ای اهل غربت، و ای اهل خاموشی، و ای اهل مردگی، خبرهای آنچه نزد ما وجود دارد، این است که دارایی‌تان تقسیم شده، و زنان شما ازدواج کرده‌اند، و در خانه‌های شما دیگران ساکن شده‌اند؛ از آنچه نزد شما وجود دارد، چه خبر؟ سپس رو به یارانش کرد و فرمود: به خدا سوگند، اگر به آنان اجازه سخن گفتن داده می‌شد، مطمئناً می‌گفتند: با هیچ توشه‌ای مثل تقوا توشه گرفته نمی‌شود. -. کامل الزیارات: ۳۲۰ -

**[ترجمه]

بیان

خمود النار سكون لهبها و يقال أخمد إذا سكن و سكت و الهمود

ص: ۲۹۶

۱- ۱. كامل الزيارات ص ۳۲۰.

۲- ۲. كامل الزيارات ص ۳۲۰.

الموت و طفوء النار أو ذهاب حرارتها و الهامد البالی المسود المتغیر.

**[ترجمه]«خمود النـار»، یعنی آرام شـدن شـعله‌های آتش؛ و وقتی گفته می‌شود: «أخمـد»، یعنی ساکن و آرام شـد. «الهمود»، یعنی مرگ، و فرو مردن آتش، یا رفتن گرمای آن؛ و «الهامد»، یعنی پوسیده سیاه در هم.

**[ترجمه]

«۱۱»

النَّوَادِرُ، لِعَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: إِذَا زُرْتُمْ مَوْتَاکُمْ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ سَمِعُوا وَ أَجَابُوکُمْ وَ إِذَا زُرْتُمُوهُمْ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ سَمِعُوا وَ لَمْ یُجِیبُوکُمْ (۱).

**[ترجمه]النوادر: امام صادق علیه السلام فرمود: اگر مردگان خودتان را قبل از طلوع آفتاب زیارت کنید، صدای شما را می-شنوند و به شـما پاسخ می‌دهند؛ و اگر بعد از طلوع آفتاب زیارتشان کنید، صدای شـما را می‌شـنوند، ولی به شما جواب نمی-دهند. - . نوادر: ۱۲۶ (این خبر در کتاب چاپ تبریز، و نیز روایتی که از دعوات راوندی نقل شده است، یافت نشد.) -

**[ترجمه]

«۱۲»

مل، [کامل الزیارات] الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام کَیْفَ أُسَلِّمُ عَلَی أَهْلِ الْقُبُورِ قَالَ نَعَمْ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَی أَهْلِ الدِّیَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُسْلِمِینَ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ وَ نَحْنُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِکُمْ لَاحِقُونَ (۲).

**[ترجمه]کامـل الزیـارات: عبـدالله پسـر سـنان گفته است: به امام صادق علیه السـلام گفتم: بر اهل قبرها چگونه سـلام دهم؟ فرمود: بلی؛ می گویی: سـلام بر ساکنین مؤمن و مسـلمان این سـرزمین؛ شـما برای ما پیشـرو هستیـد، و ما به خواست خداوند به شما خواهیم پیوست. - . کامل الزیارات: ۳۲۱ -

**[ترجمه]

«۱۳»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی عَنِ ابْنِ أَبَانٍ عَنِ ابْنِ أُورَمَهَ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ: مِثْلَهُ (۳).

**[ترجمـه]کامـل الزیـارات: مثـل همیـن روایت را از طریـق پسـر ابی‌نجران از عبـدالله پسـر سـنان، نقـل کرده است. - . کـامل الزیارات: ۳۲۱ -

**[ترجمه]

«۱۴»

مل، [کامل الزيارات] الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ أَبِی الْمِقْدَامِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَرَرْتُ مَعَ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام بِالْبَقِيعِ فَمَرَرْنَا بِقَبْرِ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَهِ مِنَ الشِّيعَهِ فَقُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام جُعِلْتُ فِدَاكَ هَذَا قَبْرُ رَجُلٍ مِنَ الشِّيعَهِ قَالَ فَوَقَفَ عَلَيْهِ وَ قَالَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَ صِلْ وَحْدَتَهُ وَ آنِسْ وَحْشَتَهُ وَ آمِنْ رَوْعَتَهُ وَ أَسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ مَا يَسْتَغْنِی بِهَا عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِوَاكَ وَ أَلْحِقْهُ بِمَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ (۴).

**[ترجمه]کامل الزیارات: پسر ابی المقدام از پدرش نقل کرده و گفته است: همراه امام باقر علیه السلام رهسپار بقیع شدم؛ پس به قبر مردی از شیعیان اهل کوفه برخورد کردم؛ به امام باقر علیه السلام گفتم: فدای شما شوم، این قبر یکی از شیعیان است؛ پس در کنار آن ایستاد و فرمود: خدایا، بر غربت او رحم کن، و بر تنهایی‌اش بپیوند، و وحشت او را انس ببخش، و ترس او را ایمنی ده، و از رحمت خودت آن مقدار بر او فرو بنشان که به واسطه آن، از رحمت غیر تو بی‌نیاز گردد، و او را به کسی که دوستدارش بود، ملحق فرما. - . کامل الزیارات: ۳۲۱ -

**[ترجمه]

«۱۵»

مل، [کامل الزيارات] أَبِی عَنِ ابْنِ أَبَانٍ عَنِ الْأَهْوَازِيِّ عَنِ النَّضْرِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ جَرَّاحٍ الْمَدَائِنِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام كَيْفَ التَّسْلِيمُ عَلَى أَهْلِ الْقُبُورِ قَالَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُسْلِمِينَ رَحِمَ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَ الْمُسْتَأْخِرِينَ وَ إِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ (۵).

---

۱ – ۱. نوادر علیّ بن اسباط الأصول السته عشر ص ۱۲۶ و لم یوجد هذا الخبر فی مطبوعه تبریز و کذا ما روی عن دعوات الراوندیّ.

۲– ۲. کامل الزیارات ص ۳۲۱.

۳– ۳. کامل الزیارات ص ۳۲۱.

۴– ۴. کامل الزیارات ص ۳۲۱.

۵– ۵. کامل الزیارات ص ۳۲۱.

**[ترجمه]جرّاح مـدائنی گفته است: از امـام صـادق علیه السـلام پرسـیدم: سـلام دادن بر اهل قبرها چگونه است؟ فرمود: می‌گویی: سـلام بر مؤمنان و مسلمانان اهل این سرزمین، خداوند بر پیش‌رفتگان و در پی‌آیندگان شما رحم کند، و ما به خواست خداوند به شما خواهیم پیوست. - . کامل الزیارات: ۳۲۱ -

**[ترجمه]

«۱۶»

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ: مِثْلَهُ (۱).

**[ترجمه]برقی، مثل همین روایت را از پدرش، و او از نضر نقل کرده است. - . کامل الزیارات: ۳۲۲ -

**[ترجمه]

«۱۷»

مل، [کامل الزیارات] وَجَدْتُ فِي بَعْضِ الْكُتُبِ مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ (۲) قَالَ: مَنْ قَرَأَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عِنْدَ قَبْرِ مُؤْمِنٍ سَبْعَ مَرَّاتٍ بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكاً يَعْبُدُ اللَّهَ عِنْدَ قَبْرِهِ وَ يُكْتَبُ لِلْمَيِّتِ ثَوَابُ مَا يَعْمَلُ ذَلِكَ الْمَلَكُ فَإِذَا بَعَثَهُ اللَّهُ مِنْ قَبْرِهِ لَمْ يَمُرَّ عَلَى هَوْلٍ

إِلَّا صَرَفَهُ اللَّهُ عَنْهُ بِذَلِكَ الْمَلَكِ حَتَّى يُدْخِلَهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ وَ يَقْرَأُ مَعَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ سُورَةَ الْحَمْدِ وَ الْمُعَوِّذَتَيْنِ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلَّ سُورَةٍ وَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ (۳).

**[ترجمه]کامل الزیارات: در بعضی کتاب‌ها این مطلب را یافتم: محمد پسر سنان از مفضل - . فضیل. خ ل -

نقـل کرده و گفته است: هر کس کنـار قبر مؤمنی هفت مرتبه سوره «إنـا أنزلناه» را بخوانـد، خداونـد به سوی او فرشـته‌ای می‌گمارد که نزد قبر او خدا را عبادت کند، و ثواب آنچه را که فرشـته انجام می‌دهد، برای آن مرده نوشته می‌شود؛ و هنگامی که برانگیخته می‌شود، بر هیچ حادثه هولناکی گذر نمی‌کند، مگر اینکه خداوند آن را به وسـیله همان فرشـته از او دور می‌کند، تا اینکه خداوند او را به وسـیله همان فرشته وارد بهشت نماید؛ و همراه «إنا أنزلناه»، سوره حمد و فلق و ناس و «قل هو الله أحد» و آیه الکرسـی، هریـک را سه مرتبه و سوره «إنـا أنزلناه» را هفت مرتبه می‌خوانـد. - . کامل الزیارات: ۳۲۲ (در متن این حدیث، این گونه آمـده است: بعـد از حمـد، «إنـا أنزلنـاه» را هفت مرتبه و «قـل هو الله أحـد» و آیه الکرسـی را سه مرتبه سه مرتبه می‌خواند.) -

**[ترجمه]

«۱۸»

صبا، [مصباح الزائر] عَنِ الْمُفَضَّلِ: مِثْلَهُ (۴).

**[ترجمه]مصباح الزائر: مثل همین روایت را از مفضل نقل کرده است. - . مصباح الزائر: ۲۶۴ (در آن به جای مفضل، فضیل آمده است، و گویا از اشتباه نویسنده است.) -

**[ترجمه]

«۱۹»

مل، [کامل الزیارات] أَبِی عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ أَبَانٍ عَنِ ابْنِ أُورَمَهَ عَنِ النَّضْرِ عَنِ ابْنِ حُمَیْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ: کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِذَا مَرَّ بِالْقُبُورِ قَالَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ مِنْ دِیَارِ قَوْمٍ مُؤْمِنِینَ وَ إِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِکُمْ لَاحِقُونَ (۵).

**[ترجمه]کامل الزیارات: محمد پسر مسلم از امام صادق علیه السلام نقل کرده و گفته است: از او شنیدم که می‌فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام گذشتن از کنار قبرها می‌فرمود: سلام بر شما که از سرزمین گروه مؤمنان هستید، و ما به خواست خدا به شما خواهیم پیوست. - . کامل الزیارات: ۳۲۲ -

**[ترجمه]

«۲۰»

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ أُورَمَهَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ قَالَ: قَامَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام عَلَی قَبْرِ رَجُلٍ فَقَالَ اللَّهُمَّ صِلْ وَحْدَتَهُ وَ آنِسْ وَحْشَتَهُ وَ أَسْکِنْ إِلَیْهِ مِنْ رَحْمَتِکَ وَ رَأْفَتِکَ مَا یَسْتَغْنِی عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِوَاکَ (۶).

**[ترجمه]و با همین سند از پسر اورمه، از علی پسر حکم، از پسر عجلان نقل شده که گفته است: امام باقر علیه السلام در کنار قبر مردی ایستاد و گفت: خدایا، تنهایی او را بپیوند، و وحشت او را انس بخش، و از رحمت و مهربانی خودت، تا آنجا که از رحمت غیر تو بی‌نیاز گردد، بر او فرو بریز. - . کامل الزیارات: ۳۲۲ -

**[ترجمه]

«۲۱»

مل، [کامل الزیارات] مُحَمَّدٌ الْحِمْیَرِیُّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَهَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام کَیْفَ نُسَلِّمُ عَلَی أَهْلِ الْقُبُورِ قَالَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَی أَهْلِ الدِّیَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِینَ وَ الْمُسْلِمَاتِ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ وَ إِنَّا بِکُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَاحِقُونَ (۷).

۱- ۱. کامل الزیارات ص ۳۲۲ و فی نسخه فی الحدیث الثانی هکذا(و تقرأ بعد الحمد انا أنزلناه سبعا و المعوذتین و قل هو اللّه أحد و آیه الکرسیّ ثلاثا ثلاثا).

۲- ۲. کامل الزیارات ص ۳۲۲ و فی نسخه فی الحدیث الثانی هکذا(و تقرأ بعد الحمد انا أنزلناه سبعا و المعوذتین و قل هو اللّه أحد و آیه الکرسیّ ثلاثا ثلاثا).

۳- ۳. الفضیل خ ل.

۴- ۴. مصباح الزائر ص ۲۶۴ و فیه الفضیل بدل المفضل و لعله من تصحیف النسّاخ.

۵- ۵. کامل الزیارات ص ۳۲۲.

۶- ۶. کامل الزیارات ص ۳۲۲.

۷- ۷. کامل الزیارات ص ۳۲۲.

**[ترجمه]كامل الزيارات: علی پسر ابی حمزه گفته است: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: چگونه بر اهل قبرها سلام دهیم؟ فرمود: می گویی: سلام بر مردان و زنان مؤمن و مسلمان از اهل این سرزمین؛ شما پیشروهای ما هستید، و ما به خواست خداوند به شما خواهیم پیوست. - . كامل الزيارات: ۳۲۲ -

**[ترجمه]

«۲۲»

مل، [كامل الزيارات] أَبِی وَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ وَ غَیْرُهُمَا عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ طَرِیفٍ عَنِ ابْنِ نُبَاتَهَ قَالَ: مَرَّ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ عَلَیْهِ السَّلَامُ عَلَی الْقُبُورِ فَأَخَذَ فِی الْجَادَّهِ ثُمَّ قَالَ عَنْ یَمِینِهِ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ الْقُبُورِ مِنْ أَهْلِ الْقُصُورِ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ وَ نَحْنُ لَکُمْ تَبَعٌ وَ إِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِکُمْ لَاحِقُونَ ثُمَّ الْتَفَتَ عَنْ یَسَارِهِ وَ قَالَ مِثْلَ ذَلِکَ (۱).

**[ترجمه]كامل الزيارات: ابن نباته گفته است: امیرالمؤمنین علیه السلام بر گورستانی می گذشت، پس در جاده ایستاد و از سمت راست خود فرمود: سلام بر شما ای اهل قبرها از میان اهل کاخ‌ها؛ شما پیشروهای ما هستید، و ما دنباله‌رو شماییم، و ما به خواست خداوند به شما خواهیم پیوست. سپس رو به سمت چپ نمود و مثل همین را فرمود. - . كامل الزيارات: ۳۲۳ -

**[ترجمه]

«۲۳»

مل، [كامل الزيارات] ابْنُ الْوَلِیدِ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ الْبَطَائِنِیِّ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: یَخْرُجُ أَحَدُکُمْ إِلَی الْقُبُورِ فَیُسَلِّمُ فَیَقُولُ السَّلَامُ عَلَی أَهْلِ الْقُبُورِ السَّلَامُ عَلَی مَنْ کَانَ فِیهَا مِنَ الْمُسْلِمِینَ وَ الْمُؤْمِنِینَ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ وَ نَحْنُ لَکُمْ تَبَعٌ وَ إِنَّا بِکُمْ لَاحِقُونَ وَ إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ یَا أَهْلَ الْقُبُورِ بَعْدَ سُکْنَی الْقُصُورِ یَا أَهْلَ الْقُبُورِ بَعْدَ

النِّعْمَهِ وَ السُّرُورِ صره [صِرْتُمْ] إِلَی الْقُبُورِ یَا أَهْلَ الْقُبُورِ کَیْفَ وَجَدْتُمْ طَعْمَ الْمَوْتِ ثُمَّ تَقُولُ وَیْلٌ لِمَنْ صَارَ إِلَی النَّارِ فَیُهَرِیقُ دَمْعَتَهُ ثُمَّ یَنْصَرِفُ (۲).

**[ترجمه]كامل الزيارات: ابی بصیر گفته است: امام صادق علیه السلام فرمود: هریک از شما که به کنار قبرها می‌رود، ابتدا سلام می‌دهد و سپس می گوید: سلام بر اهل قبرها؛ سلام بر هر کسی که در اینجا از مسلمانان و مؤمنان است؛ شما پیشروان ما هستید و ما دنباله‌رو شماییم، و ما به شما خواهیم پیوست؛ و ما از آنِ خداییم و به سوی او باز می گردیم؛ ای کسانی که بعد از سکونت در کاخ‌ها، اهل قبرها شده‌اید؛ ای کسانی که بعد از قرار گرفتن در نعمت فراوان، در قبرها قرار گرفته‌اید؛ ای اهل قبرها، به سوی قبرها باز گشتید؛ طعم مرگ را چگونه یافتید؟ سپس می گویی: وای بر کسی که به سوی آتش باز گشته باشد. سپس اشک می‌ریزد و بعد از آن، باز می گردد. - . كامل الزيارات: ۳۲۳ -

**[ترجمه]

«۲۴»

وَ عَنْهُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ الْقَصْبَانِيِّ عَنْ يَقْطِينٍ عَنِ الْمُسْلِيِّ قَالَ: كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِذَا دَخَلَ الْجَبَّانَهَ السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّهِ(۳).

**[ترجمه]و از همان كتاب، از مسلى نقل كرده كه گفته است: امام صادق عليه السلام وقتى بر گورستان وارد مى‌شد، مى... فرمود: سلام بر اهل بهشت. - . كامل الزيارات: ۳۲۳ -

**[ترجمه]

«۲۵»

صبا، [مصباح الزائر]: إِذَا أَرَدْتَ زِيَارَهَ الْمُؤْمِنِينَ فَيَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَ إِلَّا فَفِي أَيِّ وَقْتٍ شِئْتَ وَ صِفَتُهَا أَنْ تَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَهَ وَ تَضَعَ يَدَكَ عَلَى الْقَبْرِ وَ تَقُولَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَ صِلْ وَحْدَتَهُ وَ آنِسْ وَحْشَتَهُ وَ آمِنْ رَوْعَتَهُ وَ أَسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَهً يَسْتَغْنِي بِهَا عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِوَاكَ وَ أَلْحِقْهُ بِمَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ ثُمَّ اقْرَأْ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَهِ

ص: ۲۹۹

۱- ۱. كامل الزيارات ص ۳۲۳ و المسلى فى الحديث الأخير نسبه الى المسليه قبيله من مذحج و ذكر فى هامش المطبوعه نقلا عن المير مصطفى- التفريشى- أنه قال: كان اسمه محمّد بن عبد اللّه و يطلق على ربيع بن محمّد بن عمر أيضا و يحتمل أن يطلق على إسماعيل بن على و بحر الكوفىّ و خباب الكوفىّ و خلّاد بن عامر أيضا.

۲- ۲. كامل الزيارات ص ۳۲۳ و المسلى فى الحديث الأخير نسبه الى المسليه قبيله من مذحج و ذكر فى هامش المطبوعه نقلا عن المير مصطفى- التفريشى- أنه قال: كان اسمه محمّد بن عبد اللّه و يطلق على ربيع بن محمّد بن عمر أيضا و يحتمل أن يطلق على إسماعيل بن على و بحر الكوفىّ و خباب الكوفىّ و خلّاد بن عامر أيضا.

۳- ۳. كامل الزيارات ص ۳۲۳ و المسلى فى الحديث الأخير نسبه الى المسليه قبيله من مذحج و ذكر فى هامش المطبوعه نقلا عن المير مصطفى- التفريشى- أنه قال: كان اسمه محمّد بن عبد اللّه و يطلق على ربيع بن محمّد بن عمر أيضا و يحتمل أن يطلق على إسماعيل بن على و بحر الكوفىّ و خباب الكوفىّ و خلّاد بن عامر أيضا.

الْقَدْرِ سَبْعَ مَرَّاتٍ (۱).

**[ترجمه]مصباح الزائر: اگر خواستی مؤمنان را زیارت کنی، شایسته است روز پنج‌شنبه باشد، و اگر نشد، در هر وقت که خواستی؛ و نحوه آن به این صورت است که رو به سمت قبله کنی و دستت را بر روی قبر بگذاری و بگویی: خدایا، بر غربت او رحم آور، و تنهایی او را بپیوند، و وحشت او را انس بخش، و از رحمت خود، رحمتی بر او فرو بفرست که که با آن، از رحمت غیر تو بی‌نیاز گردد، و او را به کسی که دوستدارش بود، ملحق فرما. سپس هفت مرتبه سوره «إنا أنزلناه فی لیله القدر» را بخوان. - . مصباح الزیارات: ۲۶۴ -

**[ترجمه]

«۲۶»

وَ رُوِیَ فِی صِفَهِ زِیَارَتِهِمْ رِوَایَهٌ أُخْرَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَلَیْهِ السَّلَامُ نَزُورُ الْمَوْتَی فَقَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَیَعْلَمُونَ بِنَا إِذَا أَتَیْنَاهُمْ قَالَ إِی وَ اللَّهِ لَیَعْلَمُونَ بِکُمْ وَ یَفْرَحُونَ بِکُمْ وَ یَسْتَأْنِسُونَ إِلَیْکُمْ قَالَ قُلْتُ فَأَیَّ شَیْ ءٍ نَقُولُ إِذَا أَتَیْنَاهُمْ قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جُنُوبِهِمْ وَ صَاعِدْ إِلَیْکَ أَرْوَاحَهُمْ وَ لَقِّهِمْ مِنْکَ رِضْوَاناً وَ أَسْکِنْ إِلَیْهِمْ مِنْ رَحْمَتِکَ مَا تَصِلُ بِهِ وَحْدَتَهُمْ وَ تُؤْنِسُ بِهِ وَحْشَتَهُمْ إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ إِذَا کُنْتَ بَیْنَ الْقُبُورِ فَاقْرَأْ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ إِحْدَی عَشْرَهَ مَرَّهً وَ أَهْدِ ذَلِکَ لَهُمْ فَقَدْ رُوِیَ أَنَّ اللَّهَ یُثِیبُهُ عَلَی عَدَدِ الْأَمْوَاتِ (۲).

**[ترجمه]و در توصیف زیارت مؤمنان، روایت دیگری از محمد پسر مسلم نقل شده که گفته است: به امام صادق علیه السلام گفتم: آیا مردگان را زیارت کنیم؟ فرمود: آری؛ گفتم: آیا وقتی به زیارت آنان میرویم، می‌دانند؟ فرمود: آری، به خدا سوگند؛ قطعاً زیارت شما را می‌دانند و از شما خوشحال می گردند و به شما آشنایی و سلام می‌دهند. گفته است: گفتم: وقتی نزد آنان رفتیم، چه چیزی بگوییم؟ فرمود: بگو: خدایا، زمین را از پهلوهایشان خالی گذار، و روح‌هایشان را به سوی خود بالا ببر، و از خشنودی خودت به آنان عطا کن، و با رحمت خودت به آنان آرامش ده، رحمتی که با آن، تنهایی‌شان را برطرف کنی، و [به وسیله آن] ترس آنان را همدم شوی، به راستی که تو بر هر چیزی توانا هستی.

و اگر در میان قبرها بودی، سوره «قل هو الله أحد» را یازده مرتبه بخوان و آن را به آنان هدیه کن؛ که روایت شده است خداوند به او به تعداد مردگان ثواب می‌دهد. - . مصباح الزیارات: ۲۶۴ -

**[ترجمه]

«۲۷»

یه، [من لا یحضره الفقیه]: کَانَتْ فَاطِمَهُ علیها السلام تَأْتِی قُبُورَ الشُّهَدَاءِ کُلَّ غَدَاهِ سَبْتٍ فَتَأْتِی قَبْرَ حَمْزَهَ فَتَتَرَحَّمُ عَلَیْهِ وَ تَسْتَغْفِرُ لَهُ (۳).

**[ترجمه]من لا يحضره الفقيه: فاطمه سلام الله هر صبح شنبه كنار قبر شهدا می‌رفت؛ پس كنار قبر حمزه می‌رفت و برای او رحمت می‌فرستاد و طلب آمرزش می‌نمود. -. من لا يحضره الفقيه ۱: ۱۱۴ -

**[ترجمه]

«۲۸»

وَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ علیهما السلام: إِذَا دَخَلْتَ الْمَقَابِرَ فَطَأِ الْقُبُورَ فَمَنْ كَانَ مُؤْمِناً اسْتَرْوَحَ إِلَى ذَلِكَ وَ مَنْ كَانَ مُنَافِقاً وَجَدَ أَلَمَهُ (۴).

**[ترجمه]امام موسی كاظم عليه السلام فرمود: هرگاه داخل قبرستان شدی، پای بر قبرها بفشار؛ پس اگر كسی مؤمن بود، از آن احساس راحتی می‌كند، و اگر كسی منافق بود، درد آن را احساس می‌كند. -. پيشين ۱: ۱۱۵ -

**[ترجمه]

«۲۹»

أَقُولُ وَجَدْتُ فِي بَعْضِ مُؤَلَّفَاتِ أَصْحَابِنَا نَاقِلًا عَنِ الْمُفِيدِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه و آله: مَنْ قَرَأَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فِي مَقْبَرَةٍ مِنْ مَقَابِرِ الْمُسْلِمِينَ أَعْطَاهُ اللَّهُ ثَوَابَ سَبْعِينَ نَبِيّاً وَ مَنْ تَرَحَّمَ عَلَى أَهْلِ الْمَقَابِرِ نَجَا مِنَ النَّارِ وَ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَ هُوَ يَضْحَكُ.

**[ترجمه]می‌گويم: در بعضی نوشته‌های اصحابمان، نقلی از مفيد يافتم كه گفته است: رسول خدا صلی الله عليه و آله فرمود: هر كس يک آيه از كتاب خدا را در كنار مزار يكی از مسلمانان بخواند، خداوند ثواب هفتاد پيامبر را به او عطا می‌كند؛ و هر كس برای اهل قبرها رحمت بفرستد، از آتش رهايی می‌يابد، و خندان وارد بهشت می‌گردد.

**[ترجمه]

«۳۰»

وَ عَنْهُ صلى الله عليه و آله قَالَ: إِذَا قَرَأَ الْمُؤْمِنُ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَ جَعَلَ ثَوَابَ قِرَاءَتِهِ لِأَهْلِ الْقُبُورِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ تَعَالَى قَبْرَ كُلِّ مَيِّتٍ وَ يَرْفَعُ اللَّهُ لِلْقَارِئِ دَرَجَةَ سِتِّينَ نَبِيّاً وَ خَلَقَ اللَّهُ مِنْ كُلِّ حَرْفٍ مَلَكاً يُسَبِّحُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

**[ترجمه]و از آن حضرت، صلی الله عليه و آله روايت شده است كه فرمود: هرگاه مؤمن، آيه الكرسی را بخواند و ثواب خواندن آن را برای اهل قبرها قرار دهد، خداوند متعال آن را بر قبر هر مرده‌ای وارد می‌كند، و خواننده آن را به اندازه درجه شصت پيامبر بالا می‌برد، و خداوند در ازای هر حرف، فرشته‌ای می‌آفريند كه تا روز قيامت برای او تسبيح گويد.

**[ترجمه]

وَ رُوِیَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ: مَنْ دَخَلَ الْمَقَابِرَ فَقَالَ:

۱- ۱. مصباح الزیارات ص ۲۶۴.

۲- ۲. مصباح الزیارات ص ۲۶۴.

۳- ۳. من لا یحضره الفقیه ج ۱ ص ۱۱۴.

۴- ۴. نفس المصدر ج ۱ ص ۱۱۵.

اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الْأَرْوَاحِ الْفَانِيَهِ وَ الْأَجْسَادِ الْبَالِيَهِ وَ الْعِظَامِ النَّخِرَهِ الَّتِی خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْیَا وَ هِیَ بِکَ مُؤْمِنَهٌ أَدْخِلْ عَلَیْهِمْ رَوْحاً مِنْکَ وَ سَلَاماً مِنِّی کَتَبَ اللَّهُ بِعَدَدِ الْخَلْقِ مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَهُ حَسَنَاتٍ.

وَ هَذَا دُعَاءُ عَلِیٍّ علیه السلام لِأَهْلِ الْقُبُورِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ السَّلَامُ عَلَی أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ یَا أَهْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ کَیْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ یَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ اغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَهِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِیٌّ وَلِیُّ اللَّهِ فَقَالَ عَلِیٌّ علیه السلام إِنِّی سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله یَقُولُ مَنْ قَرَأَ هَذَا الدُّعَاءَ أَعْطَاهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَی ثَوَابَ خَمْسِینَ سَنَهً وَ کَفَّرَ عَنْهُ سَیِّئَاتِ خَمْسِینَ سَنَهً وَ لِأَبَوَیْهِ أَیْضاً.

**[ترجمه]و از امام حسین علیه السلام روایت شده است که فرمود: هر کس وارد قبرستان شود و بگوید: خدایا، ای پروردگار این روح‌های فناپذیر، و پیکرهای از بین رونده، و استخوان‌های پوسیده ای که از دنیا خارج شدند، درحالی که به تو ایمان داشتند، نسیم رحمتی از جانب خود، و سلامی از من بر آنان وارد کن؛ خداوند برای او به تعداد آفریدگان از زمان آدم تا لحظه برپا شدن قیامت، نیکی می‌نویسد.

و این دعای علی علیه السلام برای اهل قبور است: به نام خداوند بخشایشگر مهربان؛ سلام بر اهل لا إله إلا الله؛ از اهل لا إله إلا الله؛ ای اهل لاـ إله إلا الله، به حق لا إله إلا الله، کلام لا إله إلا الله را، از لا إله إلا الله، چگونه یافتید؟ ای لا إله إلا الله، به حق لا إله إلا الله، هر کسی را که لا إله إلا الله بگوید، بیامرز؛ و ما را در گروه کسانی که لا إله إلا الله، محمد رسول الله، علی ولی الله بگوید، محشور فرما.

علی علیه السلام فرمود: همانا از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم می‌فرمود: هر کس این دعا را بخواند، خداوند والامرتبه و منزه، ثواب پنجاه سال را برای او عطا می‌کند، و بدی‌های پنجاه سال را از او برمی‌دارد؛ همین طور برای پدر و مادرش.

**[ترجمه]

«۳۲»

وَ رُوِیَ: أَنَّ أَحْسَنَ مَا یُقَالُ فِی الْمَقَابِرِ إِذَا مَرَرْتَ عَلَیْهِ أَنْ تَقِفَ وَ تَقُولَ اللَّهُمَّ وَلِّهِمْ مَا تَوَلَّوْا وَ احْشُرْهُمْ مَعَ مَنْ أَحَبُّوا.

**[ترجمه]و روایت شده است بهترین چیزی که هنگام گذر بر قبرها گفته شود، این است که بایستی و بگویی: خدایا، آنچه را که دوست می‌داشتند، دوست آنان کن؛ و آنان را با کسانی که نسبت به آنان محبت داشتند، محشور نما.

**[ترجمه]

«۳۳»

وَ قَالَ فِی کِتَابِ الْعُدَّهِ رُوِیَ عَنِ النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله: مَنْ دَخَلَ الْمَقَابِرَ فَقَرَأَ سُورَهَ یس خَفَّفَ اللَّهُ عَنْهُمْ یَوْمَئِذٍ وَ کَانَ لَهُ بِعَدَدِ مَنْ فِیهَا حَسَنَاتٌ (۱).

**[ترجمه]و در کتاب عدّه گفته است: از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت شده است که فرمود: هر کس داخل قبرستان شود و سوره یس بخواند، خداوند در آن روز بر آنها آسان می‌گیرد، و برای او به تعداد تمام کسانی که در آنجا قرار دارند، نیکی نوشته می‌شود. - . عده الداعی: ۱۰۵ -

**[ترجمه]

أقول

قد تقدم سائر الأخبار المرویه فی فضل زیاره المؤمنین و آدابها فی أبواب الجنائز من کتاب الطهاره.

ص: ۳۰۱

۱- ۱. عدّه الداعی ص ۱۰۵. تم و الحمد للّه علی توفیقه ما أردناه من التعلیق علی کتاب المزار من هذه الموسوعه القیمه- بحار الأنوار- و نسأله تعالی أن یتم توفیقه لنا و یکمل احسانه علینا بانجاز باقی هذه الموسوعه تحقیقا و تعلیقا انه ولی ذلک وحده، و الحمد للّه بدءا و ختاما، و أنا الاقل: محمّد مهدیّ السیّد حسن الموسوی الخرسان.

**[ترجمه]سایر روایت‌های مربوط به فضیلت زیارت مؤمنان و آداب آن، پیشتر در باب‌های جنائز از کتاب طهارت گذشت .

**[ترجمه]

باب ۷ نادر فی إكرام القادم من الزياره

الأخبار

«۱»

رُوِيَ فِي بَعْضِ مُؤَلَّفَاتِ أَصْحَابِنَا رَحِمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَقُولُ: إِذَا انْصَرَفَ الرَّجُلُ مِنْ إِخْوَانِكُمْ مِنْ زِيَارَتِنَا أَوْ زِيَارَهِ قُبُورِنَا فَاسْتَقْبِلُوهُ وَ سَلِّمُوا عَلَيْهِ وَ هَنِّئُوهُ بِمَا وَهَبَ اللَّهُ لَهُ فَإِنَّ لَكُمْ مِثْلَ ثَوَابِهِ وَ يَغْشَاكُمْ ثَوَابٌ مِثْلُ ثَوَابِهِ مِنْ رَحْمَهِ اللَّهِ وَ إِنَّهُ مَا مِنْ رَجُلٍ يَزُورُنَا أَوْ يَزُورُ قُبُورَنَا إِلَّا غَشِيَتْهُ الرَّحْمَهُ وَ غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ.

صوره خط المؤلف رحمه الله علیه.

و الحمد لله الذی وفقنی لإتمام هذا المجلد من کتاب بحار الأنوار فی المشهد المقدس المنور الغروی علی مشرفه و أخیه و زوجته و أولاده الطاهرین ألف ألف ألف صلاه و تحیه و سلام بعد انصرافی عن حج بیت الله الحرام و زیاره قبر النبی صلی الله علیه و آله و سلم و الأئمه الکرام المقبورین فی جواره علیهم الصلاه و السلام و کان ذلک فی لیله مبعث النبی صلی الله علیه و آله السابع و العشرین من شهر رجب الأصب من شهور سنه إحدی و ثمانین بعد الألف من الهجره المقدسه النبویه.

ثم الحمد لله أولا و آخرا و الصلاه علی سید المرسلین و فخر العالمین محمد و عترته الأکرمین الغر المیامین فالمرجو من إخوانی المؤمنین الناظرین فی هذا الکتاب و الزائرین بما أودعته فیه أن یترحموا علی و یدعوا لی بالغفران و الرحمه و الرضوان فی روضات أئمتی و مشاهدهم علیهم السلام فی حیاتی و بعد وفاتی و هل الدعاء إلا لمثلی لکثره زلاتی و هفواتی غفر الله لی و لوالدی و سائر المؤمنین بحق أئمتی و سادتی.

ص: ۳۰۲

**[ترجمه]در بعضـی نوشـته‌های اصـحابمان، که خداونـد بر همه آنان رحمت کند، از معلی پسـر خنیس روایت شده که گفته است: از امام صادق علیه السلام شنیدم می‌فرمود: هرگاه شخصی از برادران شما از زیارت ما یا زیارت قبرهای ما برگردد، از او اسـتقبال کنید، و بر او سـلام دهید، و به خاطر چیزی که خداوند به او بخشیده است، به او شادباش بگویید، که برای شما ثوابی مثـل ثواب او خواهـد بود، و از روی رحمتی که خداونـد دارد، ثوابیماننـد ثواب او شـما را دربر می‌گیرد؛ زیرا هیـچ شخصـی نیست که ما یا قبرهای ما را زیارت نماید، مگر اینکه رحمت خداوند او را دربر گیرد و گناهانش آمرزیده گردد.

[صورت خط نویسنده، که رحمت خداوند بر او باد.]

و سپاس برای خداوندی باد که توفیق تمام کردن این مجلد از کتاب بحار الأنوار را در مشـهد مقدس و نورانی و درخشان، که بر وجود شـریف او و برادرش و همسـرش و فرزندان پاکش هزار هزار هزار درود و تحیت و سـلام باد، بعد از برگشـتن از حج خانه خدا، و زیارت قبر پیامبر صـلی الله علیه و آله و سلم، و امامان بزرگواری که در کنار او آرمیده‌اند، درود و سلام نثار آنان باد، به من عطا نمود. و این توفیق در شب مبعث پیامبر صـلی الله علیه و آله، بیست و هفتم رجب، ماه ریزش رحمت، از ماه‌های سال یک هزار و هشتاد و یک بعد از هجرت پاک پیامبر بود.

سـتـایش، از ابتـدا تـا انتهـا، برای خداونـد بـاد؛ و درود بر پیشـوای پیـامبران، و افتخـار جهانیـان، محمـد و خـانواده پـاک او، آن بزرگواران با برکت، باد؛ و امیـد من از برادران مؤمن خودم، نگاه کننـدگان به این کتاب، و زیارت کنندگان با آنچه در آن به امانت گذاشـته‌ام، این است که بر من رحمت فرستند، و برای آمرزش و مورد رحمت و خشنودی واقع شدن من، در زیارتگاه... هـای امامـانم و شـهادتگاه‌های آنان، در زمان زنـدگی و بعـد از وفات من، برایم دعا نماینـد؛ و آیا دعا جز برای کسـی مثل من است؟ که خطاها و لغزش‌های من فراوان است. خداوند به حق امامان و پیشوایانم، من و پدر و مادرم و سایر مؤمنان را بیامرزد .

**[ترجمه]

ملحق بهذا الجزء

ص: ۳۰۳

قد وعدنا فی ذیل الصفحه ۲۰۹ أن ننقل ما أورده المؤلف فی باب أعمال یوم الجمعه من الصلوات الجامعه علی الرسول و الأئمه علیهم السلام فنقول.

قَالَ الْمُؤَلِّفُ قَدَّسَ اللَّهُ رُوحَهُ مِنْ أَصْلٍ قَدِیمٍ مِنْ مُؤَلَّفَاتِ قُدَمَائِنَا: فَإِذَا صَلَّیْتَ الْفَجْرَ یَوْمَ الْجُمُعَهِ فَابْتَدِئْ بِهَذِهِ الشَّهَادَهِ ثُمَّ بِالصَّلَاهِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ هِیَ هَذِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّی وَ رَبُّ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ خَالِقِی وَ خَالِقُ کُلِّ شَیْ ءٍ آمَنْتُ بِکَ وَ بِمَلَائِکَتِکَ وَ کُتُبِکَ وَ رُسُلِکَ وَ بِالسَّاعَهِ وَ الْبَعْثِ وَ النُّشُورِ وَ بِلِقَائِکَ وَ الْحِسَابِ وَ وَعْدِکَ وَ وَعِیدِکَ وَ بِالْمَغْفِرَهِ وَ الْعَذَابِ وَ قَدَرِکَ وَ قَضَائِکَ وَ رَضِیتُ بِکَ رَبّاً وَ بِالْإِسْلَامِ دِیناً وَ بِمُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله نَبِیّاً وَ بِالْقُرْآنِ کِتَاباً وَ حُکْماً وَ بِالْکَعْبَهِ قِبْلَهً وَ بِحُجَجِکَ عَلَی خَلْقِکَ حُجَجاً وَ أَئِمَّهً وَ بِالْمُؤْمِنِینَ إِخْوَاناً وَ کَفَرْتُ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ بِاللَّاتِ وَ الْعُزَّی وَ بِجَمِیعِ مَا یُعْبَدُ دُونَکَ وَ اسْتَمْسَکْ بِالْعُرْوَهِ الْوُثْقی لَا انْفِصامَ لَها وَ اللَّهُ سَمِیعٌ عَلِیمٌ وَ أَشْهَدُ أَنَّ کُلَّ مَعْبُودٍ مِنْ لَدُنْ عَرْشِکَ إِلَی قَرَارِ الْأَرَضِینَ السَّابِعَهِ سِوَاکَ بَاطِلٌ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَکَ لَا شَرِیکَ لَکَ کُنْتَ قَبْلَ الْأَیَّامِ وَ اللَّیَالِی وَ قَبْلَ الْأَزْمَانِ وَ الدُّهُورِ وَ قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ إِذْ أَنْتَ حَیٌّ قَبْلَ کُلِّ حَیٍّ وَ حَیٌّ بَعْدَ کُلِّ حَیٍّ تَبَارَکْتَ وَ تَعَالَیْتَ فِی عَلْیَائِکَ وَ تَقَدَّسْتَ فِی أَسْمَائِکَ لَا إِلَهَ غَیْرُکَ وَ لَا رَبَّ سِوَاکَ وَ أَنْتَ حَیٌّ قَیُّومٌ مَلِکٌ قُدُّوسٌ مُتَعَالٍ أَبَداً لَا نَفَادَ لَکَ وَ لَا فَنَاءَ وَ لَا زَوَالَ وَ لَا غَایَهَ وَ لَا مُنْتَهَی.

لَا إِلَهَ فِی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ إِلَّا أَنْتَ تَعَظَّمْتَ حَمِیداً وَ تَحَمَّدْتَ کَرِیماً وَ تَکَبَّرْتَ رَحِیماً وَ کُنْتَ عَزِیزاً قَدِیراً قَدِیماً مَجِیداً تَعَالَیْتَ قُدُّوساً رَحِیماً قَدِیراً وَ تَوَحَّدْتَ إِلَهاً جَبَّاراً قَوِیّاً عَلِیّاً عَلِیماً عَظِیماً کَبِیراً وَ تَفَرَّدْتَ بِخَلْقِ الْخَلْقِ کُلِّهِمْ فَمَا خَالِقٌ بَارِئٌ مُصَوِّرٌ مُتْقِنٌ غَیْرَکَ وَ تَعَالَیْتَ قَاهِراً مَعْبُوداً مُبْدِئاً مُعِیداً مُنْعِماً مُفْضِلًا جَوَاداً مَاجِداً رَحِیماً کَرِیماً.

فَأَنْتَ الرَّبُّ الرَّحِیمُ الَّذِی لَمْ تَزَلْ وَ لَا تَزَالُ وَ تُضْرَبُ بِکَ الْأَمْثَالُ وَ لَا یُغَیِّرُکَ

ص: ۳۰۵

الدُّهُورُ وَ لَا يُفْنِيكَ الزَّمَانُ وَ لَا تُدَاوِلُكَ الْأَيَّامُ وَ لَا يَخْتَلِفُ عَلَيْكَ اللَّيَالِي وَ لَا تُحَاوِلُكَ الْأَقْدَارُ(۱)

وَ لَا تَبْلُغُكَ الْآجَالُ لَا زَوَالَ لِمُلْكِكَ وَ لَا فَنَاءَ لِسُلْطَانِكَ وَ لَا انْقِطَاعَ لِذِكْرِكَ وَ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِكَ وَ لَا تَحْوِيلَ لِسُنَّتِكَ وَ لَا خُلْفَ لِوَعْدِكَ وَ لَا تَأْخُذُكَ سِنَةٌ وَ لَا نَوْمٌ وَ لَا يَمَسُّكَ نَصَبٌ وَ لَا لُغُوبٌ فَأَنْتَ الْجَلِيلُ الْقَدِيمُ الْأَوَّلُ الْآخِرُ الْبَاطِنُ الظَّاهِرُ الْقُدُّوسُ عَزَّتْ أَسْمَاؤُكَ وَ جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَ لَا إِلَهَ سِوَاكَ وَصَفْتَ نَفْسَكَ أَحَداً صَمَداً فَرْداً لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَداً لَمْ تَلِدْ وَ لَمْ تُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَكَ كُفُواً أَحَدٌ أَنْتَ الدَّائِمُ فِي غَيْرِ وَصَبٍ (۲)

وَ لَا نَصَبٍ لَمْ تَشْغَلْكَ رَحْمَتُكَ عَنْ عَذَابِكَ وَ لَا عَذَابُكَ عَنْ رَحْمَتِكَ خَلَقْتَ خَلْقَكَ مِنْ غَيْرِ وَحْشَةٍ بِكَ إِلَيْهِمْ وَ لَا أُنْسٍ بِهِمْ وَ ابْتَدَعْتَهُمْ لَا مِنْ شَيْ ءٍ كَانَ وَ لَا بِشَيْ ءٍ شَبَّهْتَهُمْ لَا يُرَامُ عِزُّكَ وَ لَا يُسْتَضْعَفُ أَمْرُكَ لَا عِزَّ لِمَنْ أَذْلَلْتَ وَ لَا ذُلَّ لِمَنْ أَعْزَزْتَ أَسْمَعْتَ مَنْ دَعَوْتَ وَ أَجَبْتَ مَنْ دَعَاكَ اللَّهُمَّ اكْتُبْ شَهَادَتِي هَذِهِ وَ اجْعَلْهَا عَهْداً عِنْدَكَ تُوَفِّنِيهِ يَوْمَ تَسْأَلُ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَ ذَلِكَ قَوْلُكَ لا يَمْلِكُونَ الشَّفاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمنِ عَهْداً اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ صلى الله عليه و آله وَ بِإِيمَانِي بِهِ وَ بِطَاعَتِي لَهُ وَ تَصْدِيقِي بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِكَ فَنَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ مِنْ وَحْيِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ الْقَائِدِ إِلَى الرَّحْمَهِ الَّذِي بِطَاعَتِهِ تُنَالُ الرَّحْمَهُ وَ بِمَعْصِيَتِهِ تُهْتَكُ الْعِصْمَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ رَحَّمَ وَ كَرَّمَ يَا دَاحِيَ الْمَدْحُوَّاتِ (۳) وَ يَا بَانِيَ

۱- ۱. لا تحاولك الاقدار: أي لا تقصدك و لا تريدك التقديرات كالعباد يتوجه اليهم قضاياك و تقديراتك.

۲- ۲. الوصب: المرض.

۳- ۳. داحي المدحوات: أي باسط المبسوطات، و الدحو: البسط، أراد بها الأرضين المبسوطه كالارض التي نسكنها، و المراد بالبسط أن تكون صالحه للاستقرار كالفراش كما قال عزّ و جلّ« الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِراشاً».

الْمَسْمُوكَاتِ (۱)

وَ يَا مُرْسِیَ الْمُرْسِیَّاتِ (۲) وَ يَا جَبَّارَ السَّمَاوَاتِ وَ خَالِقَ الْقُلُوبِ عَلَى فِطْرَتِهَا شَقِيِّهَا وَ سَعِيدِهَا وَ بَاسِطَ الرَّحْمَهِ لِلْمُتَّقِينَ اجْعَلْ شَرَائِفَ صَلَوَاتِكَ وَ نَوَامِيَ بَرَكَاتِكَ (۳) وَ رَأْفَهَ تَحَنُّنِكَ وَ عَوَاطِفَ زَوَاكِي رَحْمَتِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ الْفَاتِحِ لِمَا أُغْلِقَ وَ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَ مُظْهِرَ الْحَقِّ بِالْحَق (۴)

وَ دَامِغَ الْبَاطِلِ كَمَا حَمَّلْتَهُ فَاضْطَلَعَ بِأَمْرِكَ مُحْتَمِلًا لِطَاعَتِكَ مُسْتَوْفِزاً(۵) فِي مَرْضَاتِكَ غَيْرَ نَاكِلٍ فِي قُدْمٍ (۶) وَ لَا وَاهِنٍ فِي عَزْمٍ حَافِظاً لِعَهْدِكَ مَاضِياً عَلَى نَفَاذِ أَمْرِكَ حَتَّى أَوْرَى قَبَسَ الْقَابِسِ (۷) وَ بِهِ هُدِيَتِ الْقُلُوبُ بَعْدَ خَوْضَاتِ الْفِتَنِ وَ أَقَامَ مُوضِحَاتِ الْأَعْلَامِ وَ مُنِيرَاتِ الْإِسْلَامِ وَ نَائِرَاتِ الْأَحْكَامِ

۱- ۱. المسموكات: المرفوعات و فى النهج« و داعم المسموكات» و فى كتاب الغارات« و بارئ المسموكات» و الداعم الحافظ المقيم من أن ينهدم و يخر.

۲- ۲. المرسيات: الجبال الثوابت الرواسخ، يقال: أرسى الشى ء ارساء إذا أثبته. و أرسى الوتد فى الأرض: أثبته و احكمه. و كان القياس أن يقال المرسوات كالمدحوات.

۳- ۳. الشرائف جمع شريفه كالنوامى جمع ناميه.

۴- ۴. يعنى أنّه أظهر كلمه الحق بنفس الحق و رفع علم الحق على القناه الحق، فهو حق فى حقّ و أمّا الناس الذين يريدون اظهار كلمه الحق بالباطل و رفع علمه بدعامه الباطل، فقد حاولوا إحقاق الحقّ بالباطل، و الباطل لا يثبت الا الباطل.

۵- ۵. مستوفزا: أى مهتما مستعجلا، و الوفز العجله، و استوفز فى قعدته: انتصب فيها غير مطمئن و قد تهيأ للوثوب، و توفز للشى ء تهيأ.

۶- ۶. فى النهايه: فى حديث علىّ عليه السلام« غير ناكل فى قدم» أى فى تقدم، و يقال رجل قدم إذا كان شجاعا، و قد يكون القدم بمعنى التقدّم.

۷- ۷. قال فى النهايه: ورى الزند: إذا خرجت ناره، و أوراه غيره إذا استخرجه و منه حديث علىّ عليه السلام« حتى أورى قبسا لقابس» أى أظهر نورا من الحق لطالب الهدى.

فَهُوَ أَمِینُکَ الْمَأْمُونُ وَ خَازِنُ عِلْمِکَ الْمَخْزُونِ وَ شَهِیدُکَ یَوْمَ الدِّینِ وَ بَعِیثُکَ (۱)

نِعْمَهً وَ رَسُولُکَ رَحْمَهً فَافْسَحْ لَهُ مَفْسَحاً فِی عَدْلِکَ وَ اجْزِهِ مُضْعَفَاتِ الْخَیْرِ مِنْ فَضْلِکَ مُهْنَآتٍ غَیْرَ مُکَدَّرَاتٍ مِنْ فَوْزِ فَوَائِدِکَ الْمَحْلُولِ (۲) وَ جَزِیلِ عَطَائِکَ الْمَوْصُولِ اللَّهُمَّ أَعْلِ عَلَی بِنَاءِ الْبَانِینِ بِنَاءَهُ وَ أَکْرِمْ لَدَیْکَ نُزُلَهُ وَ مَثْوَاهُ (۳) وَ أَتْمِمْ لَهُ نُورَهُ وَ أَرِنَاهُ بِابْتِعَاثِکَ إِیَّاهُ مَرْضِیَّ الْمَقَالَهِ مَقْبُولَ الشَّهَادَهِ ذَا مَنْطِقٍ عَدْلٍ وَ خُطَّهٍ(۴) فَصْلٍ وَ حُجَّهٍ وَ بُرْهَانٍ عَظِیمَ الْجَزَاءِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا شَافِعِینَ مُخْلِصِینَ وَ أَوْلِیَاءَ مُطِیعِینَ وَ رُفَقَاءَ مُصَاحِبِینَ أَبْلِغْهُ مِنَّا السَّلَامَ وَ أَوْرِدْنَا عَلَیْهِ وَ أَوْرِدْ عَلَیْهِ مِنَّا السَّلَامَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ وَ الشَّهَادَهُ حَظِّی وَ الْحَقُّ عَلَیَّ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَ رَسُولُکَ وَ نَبِیُّکَ وَ صَفِیُّکَ وَ نَجِیُّکَ وَ أَمِینُکَ وَ نَجِیبُکَ وَ حَبِیبُکَ وَ صَفْوَتُکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ خَلِیلُکَ وَ خَاصُّکَ وَ خَالِصَتُکَ وَ خِیَرَتُکَ مِنْ بَرِیَّتِکَ النَّبِیُّ الَّذِی هَدَیْتَنَا بِهِ مِنَ الضَّلَالَهِ وَ عَلَّمْتَنَا بِهِ مِنَ الْجَهَالَهِ وَ بَصَّرْتَنَا بِهِ مِنَ الْعَمَی وَ أَقَمْتَنَا بِهِ عَلَی الْمَحَجَّهِ الْعُظْمَی وَ سَبِیلِ التَّقْوَی وَ أَخْرَجْتَنَا بِهِ مِنَ الْغَمَرَاتِ وَ أَنْقَذْتَنَا بِهِ مِنْ شَفَا جُرُفِ الْهَلَکَاتِ أَمِینُکَ عَلَی وَحْیِکَ وَ مُسْتَوْدَعُ سِرِّکَ وَ حِکْمَتِکَ وَ رَسُولُکَ

إِلَی خَلْقِکَ وَ حُجَّتُکَ عَلَی عِبَادِکَ وَ مُبَلِّغُ وَحْیِکَ وَ مُؤَدِّی عَهْدِکَ وَ جَعَلْتَهُ رَحْمَهً لِلْعَالَمِینَ وَ نُوراً یَسْتَضِیءُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ یُبَشِّرُ بِالْجَزِیلِ مِنْ ثَوَابِکَ وَ یُنْذِرُ بِالْأَلِیمِ مِنْ عِقَابِکَ

۱- ۱. البعیث بمعنی مبعوث: فعیل بمعنی مفعول، و قد مر فی الکتاب شرح بعض هذه الفقرات عند الزیاره من الزیارات الجامعه.

۲- ۲. المحلول صفه للفوز أو للفوائد، و ذکر بتأویل لرعایه السجع، و هو بمعنی الحال أو المحلل و لعلّ فیه تصحیفا.

۳- ۳. فی المطبوعه:« سؤله و مثویه» و هو تصحیف.

۴- ۴. فی النهایه: فیه: أن یفصل الخطه: أی إذا نزل به أمر مشکل فصله برأیه. الخطه الحال و الامر و الخطب.

فَأَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِكَ وَ عَبَدَكَ حَتَّى أَتَاهُ الْيَقِينُ مِنْ وَعْدِكَ وَ أَنَّهُ لِسَانُكَ فِي خَلْقِكَ وَ عَيْنُكَ وَ الشَّاهِدُ لَكَ وَ الدَّلِيلُ عَلَيْكَ وَ الدَّاعِي إِلَيْكَ وَ الْحُجَّهُ عَلَى بَرِيَّتِكَ وَ السَّبَبُ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُمْ.

وَ أَنَّهُ قَدْ صَدَعَ بِأَمْرِكَ وَ بَلَّغَ رِسَالَتَكَ وَ تَلَا آيَاتِكَ وَ حَذَّرَ أَيَّامَكَ (۱) وَ أَحَلَّ حَلَالَكَ وَ حَرَّمَ حَرَامَكَ وَ بَيَّنَ فَرَائِضَكَ وَ أَقَامَ حُدُودَكَ وَ أَحْكَامَكَ وَ حَضَّ عَلَى عِبَادَتِكَ وَ أَمَرَ بِطَاعَتِكَ وَ ائْتَمَرَ بِهَا وَ نَهَى عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَ انْتَهَى عَنْهَا وَ دَلَّ عَلَى حُسْنِ الْأَخْلَاقِ وَ أَخَذَ بِهَا وَ نَهَى عَنْ مَسَاوِى الْأَخْلَاقِ وَ اجْتَنَبَهَا وَ وَالَى أَوْلِيَاءَكَ قَوْلًا وَ عَمَلًا وَ عَادَى أَعْدَاءَكَ قَوْلًا وَ عَمَلًا وَ دَعَا إِلَى سَبِيلِكَ بِالْحِكْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ سَاحِراً وَ لَا مَسْحُوراً وَ لَا شَاعِراً وَ لَا مَجْنُوناً وَ لَا كَاهِناً وَ لَا أَفَّاكاً(۲)

وَ لَا جَاحِداً وَ لَا كَذَّاباً وَ لَا شَاكّاً وَ لَا مُرْتَاباً وَ أَنَّهُ رَسُولُكَ وَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ جَاءَ بِالْوَحْيِ مِنْ عِنْدِكَ وَ صَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوهُ ذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ وَ أَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِى أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَفْضَلَ وَ أَشْرَفَ وَ أَكْمَلَ وَ أَكْبَرَ وَ أَطْيَبَ وَ أَطْهَرَ وَ أَتَمَّ وَ أَعَمَّ وَ أَزْكَى وَ أَنْمَى وَ أَحْسَنَ وَ أَجْمَلَ وَ أَكْثَرَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حَيّاً وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ مَيِّتاً وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ مَبْعُوثاً وَ صَلِّ عَلَى رُوحِهِ فِى الْأَرْوَاحِ الطَّيِّبَهِ وَ صَلِّ عَلَى جَسَدِهِ فِى الْأَجْسَادِ الزَّاكِيَهِ اللَّهُمَّ شَرِّفْ بُنْيَانَهُ وَ كَرِّمْ مَقَامَهُ وَ أَضِئْ نُورَهُ وَ أَبْلِغْهُ الدَّرَجَهَ الْوَسِيلَهَ عِنْدَكَ فِى الرِّفْعَهِ وَ الْفَضِيلَهِ وَ أَعْطِهِ حَتَّى يَرْضَى وَ زِدْهُ بَعْدَ الرِّضَى وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ بِكُلِّ مَنْقَبَهٍ مِنْ مَنَاقِبِهِ وَ مَوْقِفٍ مِنْ مَوَاقِفِهِ وَ حَالٍ مِنْ

۱- ۱. أى الأيّام التى تنزل فيها العقوبات على المجرمين فى الدنيا و الآخره.

۲- ۲. الافاك: الكذاب، و الافك: الكذب المختلق.

أَحْوَالِهِ رَأَيْتَهُ لَکَ فِیهَا نَاصِراً وَ عَلَی مَکْرُوهِ بَلَائِهِ صَابِراً صَلَاهً تُعْطِیهِ بِهَا خَصَائِصَ مِنْ عَطَائِکَ وَ فَضَائِلَ مِنْ حِبَائِکَ تُکْرِمُ بِهَا وَجْهَهُ وَ تُعَظِّمُ بِهَا خَطَرَهُ وَ تُنْمِی بِهَا ذِکْرَهُ وَ تُفْلِجُ بِهَا حُجَّتَهُ وَ تُظْهِرُ بِهَا عُذْرَهُ حَتَّی تُبْلِغَ بِهِ أَفْضَلَ مَا وَعَدْتَهُ مِنْ جَزِیلِ جَزَائِکَ وَ أَعْدَدْتَ لَهُ مِنْ کَرِیمِ حِبَائِکَ وَ ذَخَرْتَ لَهُ مِنْ وَاسِعِ عَطَائِکَ اللَّهُمَّ شَرِّفْ فِی الْقِیَامَهِ مَقَامَهُ وَ قَرِّبْ مِنْکَ مَثْوَاهُ وَ أَعْطِهِ أَعْظَمَ الْوَسَائِلِ وَ أَشْرَفَ الْمَنَازِلِ وَ عَظِّمْ حَوْضَهُ وَ أَکْرِمْ وَارِدِیهِ وَ کَثِّرْهُمْ وَ تَقَبَّلْ فِی أُمَّتِهِ شَفَاعَتَهُ وَ فِیمَنْ سِوَاهُمْ مِنَ الْأُمَمِ وَ أَعْطِهِ سُؤْلَهُ فِی خَاصَّتِهِ وَ عَامَّتِهِ وَ بَلِّغْهُ فِی الشَّرَفِ وَ التَّفْضِیلِ أَفْضَلَ مَا بَلَّغْتَ أَحَداً مِنَ الْمُرْسَلِینَ الَّذِینَ قَامُوا بِحَقِّکَ وَ ذَبُّوا عَنْ حَرَمِکَ وَ أَفْشَوْا فِی الْخَلْقِ إِعْذَارَکَ وَ إِنْذَارَکَ وَ عَبَدُوکَ حَتَّی أَتَاهُمُ الْیَقِینُ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مُحَمَّداً أَفْضَلَ خَلْقِکَ مِنْکَ زُلْفَی وَ أَعْظَمَهُمْ عِنْدَکَ شَرَفاً وَ أَرْفَعَهُمْ مَنْزِلًا وَ أَقْرَبَهُمْ مَکَاناً وَ أَوْجَهَهُمْ عِنْدَکَ جَاهاً وَ أَکْثَرَهُمْ تَبَعاً وَ أَمْکَنَهُمْ شَفَاعَهً وَ اجْزِ لَهُمْ عَطِیَّهً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلَاهً یُثْمِرُ سَنَاهَا وَ یَسْمُو أَعْلَاهَا وَ تُشْرِقُ أُولَاهَا وَ تُنْمِی أُخْرَاهَا نَبِیِّ الرَّحْمَهِ وَ الْقَائِدِ إِلَی الرَّحْمَهِ الَّذِی بِطَاعَتِهِ تُنَالُ الرَّحْمَهُ وَ بِمَعْصِیَتِهِ تُهْتَکُ الْعِصْمَهُ وَ سَلِّمْ عَلَیْهِ سَلَاماً غَزِیراً یُوجِبُ کَثِیراً وَ یُؤْمِنُ ثُبُوراً أَبَداً إِلَی یَوْمِ الدِّینِ.

وَ عَلَی آلِهِ مَصَابِیحِ الظَّلَامِ وَ مَرَابِیعِ (۱) الْأَنَامِ وَ دَعَائِمِ الْإِسْلَامِ الَّذِینَ إِذَا قَالُوا صَدَقُوا وَ إِذَا خَرَسَ الْمُغْتَابُونَ نَطَقُوا آثَرُوا رِضَاکَ وَ أَخْلَصُوا حُبَّکَ وَ اسْتَشْعَرُوا خَشْیَتَکَ وَ وَجِلُوا مِنْکَ وَ خَافُوا مَقَامَکَ وَ فَزِعُوا مِنْ وَعِیدِکَ وَ رَجَوْا أَیَّامَکَ وَ هَابُوا عَظَمَتَکَ وَ مَجَّدُوا کَرَمَکَ وَ کَبَّرُوا شَأْنَکَ وَ وَکَّدُوا مِیثَاقَکَ وَ أَحْکَمُوا عُرَی طَاعَتِکَ وَ اسْتَبْشَرُوا بِنِعْمَتِکَ وَ انْتَظَرُوا رُوحَکَ وَ عَظَّمُوا جَلَالَکَ وَ سَدَّدُوا عُقُودَ حَقِّکَ بِمُوَالاتِهِمْ مَنْ وَالاکَ وَ مُعَادَاتِهِمْ مَنْ عَادَاکَ وَ صَبْرِهِمْ عَلَی مَا أَصَابَهُمْ فِی مَحَبَّتِکَ وَ دُعَائِهِمْ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ إِلَی سَبِیلِکَ وَ مُجَادَلَتِهِمْ

۱- ۱. المرابیع: الامطار التی تجی ء فی أول الربیع.

بِالَّتِی هِیَ أَحْسَنُ مَنْ عَانَدَ وَ تَحْلِیلِهِمْ حَلَالَکَ وَ تَحْرِیمِهِمْ حَرَامَکَ حَتَّی أَظْهَرُوا دَعْوَتَکَ وَ أَعْلَنُوا دِینَکَ وَ أَقَامُوا حُدُودَکَ وَ اتَّبَعُوا فَرَائِضَکَ فَبَلَغُوا فِی ذَلِکَ مِنْکَ الرِّضَی وَ سَلَّمُوا لَکَ الْقَضَاءَ وَ صَدَّقُوا مِنْ رُسُلِکَ مَنْ مَضَی وَ دَعَوْا إِلَی سَبِیلِ کُلِّ مُرْتَضَی الَّذِینَ مَنِ اتَّخَذَهُمْ مَآباً سَلِمَ وَ مَنِ اسْتَتَرَ بِهِمْ جُنَّةً عُصِمَ وَ مَنْ دَعَاهُمْ إِلَی الْمَضَلَّاتِ لَبَّوْهُ وَ مَنِ اسْتَعْطَاهُمُ الْخَیْرَ آتَوْهُ صَلَاةً کَثِیرَةً طَیِّبَةً زَاکِیَةً نَامِیَةً مُبَارَکَةً صَلَاةً لَا تُحَدُّ وَ لَا تُبْلَغُ وَ لَا یُدْرَکُ حُدُودُهَا وَ لَا یُوصَفُ کُنْهُهَا وَ لَا یُحْصَی عَدَدُهَا وَ سَلَامٌ عَلَیْهِمْ بِإِنْجَازِ وَعْدِهِمْ وَ سَعَادَهِ جَدِّهِمْ وَ إِسْنَاءِ رِفْدِهِمْ کَمَا قُلْتَ السَّلَامُ عَلَی آلِ یَاسِینَ إِنَّا کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ اللَّهُمَّ اخْلُفْ فِیهِمْ مُحَمَّداً أَحْسَنَ مَا خَلَفْتَ أَحَداً مِنَ الْمُرْسَلِینَ فِی خُلَفَائِهِمْ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ بَعْدِهِمْ حَتَّی تُبَلِّغَ بِرَسُولِکَ وَ بِهِمْ کَمَالَ مَا تَقَرُّ بِهِ أَعْیُنُهُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ مِمَّا لَا تَعْلَمُ نَفْسٌ ما أُخْفِیَ لَهُمْ مِنْ قُرَّهِ أَعْیُنٍ جَزاءً بِما کانُوا یَعْمَلُونَ وَ اجْعَلْهُمْ فِی مَزِیدِ کَرَامَتِکَ وَ جَزِیلِ جَزَائِکَ مِمَّا لَا عَیْنٌ رَأَتْ وَ لَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَ أَعْطِهِمْ مَا یَتَمَنَّوْنَ وَ زِدْهُمْ بَعْدَ مَا یَرْضَوْنَ وَ عَرِّفْ جَمِیعَ خَلْقِکَ فَضْلَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَنْزِلَتَهُمْ مِنْکَ حَتَّی یُقِرُّوا بِفَضْلِکَ بِفَضْلِهِمْ وَ شَرَفِهِمْ وَ یَعرِفُوا لَهُمْ حَقَّهُمُ الَّذِی أَوْجَبْتَ عَلَیْهِمْ مِنْ فَرْضِ طَاعَتِهِمْ وَ مَحَبَّتِهِمْ وَ اتِّبَاعِ أَمْرِهِمْ وَ اجْعَلْنَا سَامِعِینَ لَهُمْ مُطِیعِینَ وَ لِسُنَّتِهِمْ تَابِعِینَ وَ عَلَی عَدُوِّهِمْ مِنَ النَّاصِرِینَ وَ فِیمَا دَعَوْا إِلَیْهِ وَ دَلُّوا عَلَیْهِ مِنَ الْمُصَدِّقِینَ اللَّهُمَّ فَإِنَّا قَدْ أَقْرَرْنَا لَهُمْ بِذَلِکَ وَ بِمَا أَمَرْتَنَا بِهِ عَلَی أَلْسِنَتِهِمْ وَ نَشْهَدُ أَنَّ ذَلِکَ مِنْ عِنْدِکَ فَبِرِضَاهُمْ نَرْجُو رِضَاکَ وَ بِسَخَطِهِمْ نَخْشَی سَخَطَکَ اللَّهُمَّ فَتَوَفَّنَا عَلَی مِلَّتِهِمْ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَتِهِمْ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تُقِرُّ عَیْنَهُ غَداً بِرُؤْیَتِهِمْ وَ أَوْرِدْنَا حَوْضَهُمْ وَ اسْقِنَا بِکَأْسِهِمْ وَ أَدْخِلْنَا فِی کُلِّ خَیْرٍ أَدْخَلْتَهُمْ فِیهِ وَ أَخْرِجنَا مِنْ کُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَهُمْ مِنْهُ حَتَّی نَسْتَوْجِبَ ثَوَابَکَ وَ نَنْجُوَ مِنْ عِقَابِکَ وَ نَلْقَاکَ وَ أَنْتَ عَنَّا رَاضٍ وَ نَحْنُ لَکَ مَرْضِیُّونَ صَلَوَاتُ اللَّهِ رَبِّنَا الرَّءُوفِ الرَّحِیمِ

عَلی نَبِیِّنَا وَ آلِهِ أَجْمَعِینَ.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُکَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْمَوْصُوفِینَ بِمَعْرِفَتِکَ تَقَرُّباً إِلَیْکَ بِالْمَسْأَلَهِ وَ هَرَباً مِنْکَ إِلَیْکَ غَیْرَ بَالِغٍ فِی مَسْأَلَتِی لَهُمْ مِعْشَارَ مَا بِرَحْمَتِکَ أَعْتَقِدُ لَهُمْ إِلَّا الْتِمَاسَ الْمُنَاصَحِهِ لَهُمْ وَ ثَوَابَ مَوْعُودِکَ وَ التَّوَجُّهَ إِلَیْهِمْ بِهِمْ وَ الشَّفَاعَهَ لَنَا مِنْهُمْ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ لِآلِ مُحَمَّدٍ الْمَاضِینَ مِنْ أَئِمَّهِ الْهُدَی أَفْضَلَ الْمَنَازِلِ عِنْدَکَ وَ أَحَبَّهَا إِلَیْکَ مِنَ الشَّرَفِ الْأَعْلَی وَ الْمَکَانِ الرَّفِیعِ مِنَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَی یَا شَدِیدَ الْقُوَی نَفْحَهً مِنْ عَطَائِکَ الَّتِی لَا مَنَّ فِیهَا وَ لَا أَذَی خُصَّهُمْ مِنْکَ بِالْفَوْزِ الْعَظِیمِ فِی النَّضْرَهِ وَ النَّعِیمِ وَ الثَّوَابِ الدَّائِمِ الْمُقِیمِ الَّذِی لَا نَصَبَ فِیهِ وَ لَا یَرِیمُ (۱)

اللَّهُمَّ أَسْکِنْهُمُ الْغُرَفَ الْمَبْنِیَّهَ عَلَی الْفُرُشِ الْمَرْفُوعَهِ(۲)

وَ السُّرُرِ الْمَصْفُوفَهِ مُتَّکِئِینَ عَلَیْها مُتَقابِلِینَ لا یَسْمَعُونَ فِیها لَغْواً وَ لا تَأْثِیماً(۳) إِلَّا قِیلًا سَلاماً سَلاماً(۴) یا رَبَّ الْعَالَمِینَ.

اللَّهُمَّ ارْفَعْ مُحَمَّداً فِی أَعْلَی عِلِّیِّینَ فَوْقَ مَنَازِلِ الْمُرْسَلِینَ وَ مَلَائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَ جَمِیعِ النَّبِیِّینَ وَ صِفْوَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ أَجْمَعِینَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ اجْزِهِمْ بِشُکْرِ نِعْمَتِکَ وَ تَعْظِیمِ حُرْمَتِکَ جَزَاءً لَا جَزَاءَ فَوْقَهُ وَ عَطَاءً لَا عَطَاءَ مِثْلُهُ وَ خُلُوداً لَا خُلُودَ یُشَاکِلُهُ وَ لَا یَطْمَعُ أَحَدٌ فِی مِثْلِهِ وَ لَا یَقْدِرُ أَحَدٌ قَدْرَهُ وَ لَا تَهْتَدِی الْأَلْبَابُ إِلَی طَلَبِهِ نِعْمَهً لِمَا شَکَرُوا مِنْ أَیَادِیکَ وَ إِرْصَاداً(۵) لِمَا صَبَرُوا عَلَی الْأَذَی فِیکَ

۱- ۱. أی لا یبرح و لا یزول.

۲- ۲. أی الرفیعه القدر أو المنضده المرتفعه. و قیل: هی النساء.

۳- ۳. لغوا: أی باطلا، و لا تأثیما أی نسبه الی اثم، أی لا یقال لهم اثیم.

۴- ۴. أی قولا سلاما سلاما، و سلاما بدل من قلیلا کقوله تعالی،« لا یَسْمَعُونَ فِیها لَغْواً إِلَّا سَلاماً» أو صفه له أو مفعوله بمعنی الا أن یقولوا سلاما، أو مصدر، و التکریر للدلاله علی فشو السلام بینهم.

۵- ۵. الارصاد: الاعداد.

اللَّهُمَّ وَ عَلَی الْبَاقِی مِنْهُمْ فَتَرَحَّمْ وَ مَا وَعَدْتَهُمْ مِنْ نَصْرِکَ فَتَمِّمْ وَ أَشْیَاعَهُمْ مِنْ کُلِّ سُوءٍ فَسَلِّمْ وَ بِهِمْ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ جَنَاحَ الْکَفْرِ فَحَطِّمْ (۱) وَ أَمْوَالَ الظَّلَمَهِ وَلِیَّکَ فَغَنِّمْ وَ کُنْ لَهُمْ وَلِیّاً وَ حَافِظاً وَ نَاصِراً وَ اجْعَلْهُمْ وَ الْمُؤْمِنِینَ أَکْثَرَ نَفِیراً(۲)

وَ أَنْزِلْ عَلَیْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَائِکَهً أَنْصَاراً وَ ابْعَثْ لَهُمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ لِدِمَاءِ أَسْلَافِهِمْ ثَاراً وَ لَا تَدَعْ عَلَی الْأَرْضِ مِنَ الْکَافِرِینَ دَیَّاراً وَ لَا تَزِدِ الظَّالِمِینَ إِلَّا خَسَاراً اللَّهُمَّ مُدَّ لِآلِ مُحَمَّدٍ وَ أَشْیَاعِهِمْ فِی الْآجَالِ وَ خُصَّهُمْ بِصَالِحِ الْأَعْمَالِ وَ لَا تَجْعَلْنَا مِمَّنْ یُسْتَبْدَلُ بِهِمُ الْأَبْدَالُ (۳) یَا ذَا الْجُودِ وَ الْفَعَالِ (۴) اللَّهُمَّ خُصَّ آلَ مُحَمَّدٍ بِالْوَسِیلَهِ(۵) وَ أَعْطِهِمْ أَفْضَلَ الْفَضِیلَهِ وَ اقْضِ لَهُمْ فِی الدُّنْیَا بِأَحْسَنِ الْقَضِیَّهِ وَ احْکُمْ بَیْنَهُمْ وَ بَیْنَ عَدُوِّهِمْ بِالْعَدْلِ وَ الْوَفَاءِ وَ اجْعَلْنَا یَا رَبِّ لَهُمْ أَعْوَاناً وَ وُزَرَاءَ وَ لَا تُشْمِتْ بِنَا وَ بِهِمُ الْأَعْدَاءَ اللَّهُمَّ احْفَظْ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَتْبَاعَهُمْ وَ أَوْلِیَاءَهُمْ بِاللَّیْلِ وَ النَّهَارِ مِنْ أَهْلِ الْجَحْدِ وَ الْإِنْکَارِ وَ اکْفِهِمْ حَسَدَ کُلِّ حَاسِدٍ مُتَکَبِّرٍ جَبَّارٍ وَ سَلِّطْهُمْ عَلَی کُلِّ نَاکِثٍ خَتَّارٍ(۶) حَتَّی یَقْضُوا مِنْ عَدُوِّکَ وَ عَدُوِّهِمُ الْأَوْطَارَ(۷) وَ اجْعَلْ عَدُوَّهُمْ مَعَ الْأَذَلِّینَ وَ الْأَشْرَارِ وَ کُبَّهُمْ رَبِّ عَلَی وُجُوهِهِمْ فِی النَّارِ إِنَّکَ الْوَاحِدُ

ص: ۳۱۳

۱- ۱. التحطیم: التکسیر.

۲- ۲. النفیر: من ینفر مع الرجل من قومه، و قیل: هو جمع نفر، و هم المجتمعون للذهاب الی العدو.

۳- ۳. أی تذهب بنا لعدم قابلیتنا لنصره الحق، و تأتی بغیرنا لذلک، و منه الدعاء« و لا تستبدل بی غیری».

۴- ۴. الفعال- کسحاب- اسم الفعل الحسن و الکرم أو یکون فی الخیر و الشر قاله الفیروزآبادی.

۵- ۵. الوسیله درجه للنبی صلی الله علیه و آله فی القیامه تختص به، و قد مر شرحها فی أبواب المعاد.

۶- ۶. الختار: الغدار.

۷- ۷. الاوطار جمع الوطر: الحاجه.

الْقَهَّارُ.

اللَّهُمَّ وَ كُنْ لِوَلِیِّکَ فِی خَلْقِکَ وَلِیّاً وَ حَافِظاً وَ قَائِداً وَ نَاصِراً حَتَّی تُسْکِنَهُ أَرْضَکَ طَوْعاً وَ تُمَتِّعَهُ فِیهَا طَوْلًا وَ تَجْعَلَهُ وَ ذُرِّیَّتَهُ فِیهَا الْأَئِمَّهَ الْوَارِثِینَ وَ اجْمَعْ لَهُ شَمْلَهُ (۱) وَ أَکْمِلْ لَهُ أَمْرَهُ وَ أَصْلِحْ لَهُ رَعِیَّتَهُ وَ ثَبِّتْ رُکْنَهُ وَ أَفْرِغِ الصَّبْرَ مِنْکَ عَلَیْهِ (۲) حَتَّی یَنْتَقِمَ فَیَشْتَفِی (۳) وَ یَشْفِیَ حَزَازَاتِ قُلُوبٍ نَغِلَهٍ وَ حَرَارَاتِ صدوره [صُدُورٍ] وَغِرَهٍ(۴)

وَ حَسَرَاتِ أَنْفُسٍ تَرِحَهٍ(۵) مِنْ دِمَاءٍ مَسْفُوکَهٍ وَ أَرْحَامٍ مَقْطُوعَهٍ وَ طَاعَهٍ مَجْهُولَهٍ(۶)

قَدْ أَحْسَنْتَ إِلَیْهِ الْبَلَاءَ وَ وَسَّعْتَ عَلَیْهِ الْآلَاءَ وَ أَتْمَمْتَ عَلَیْهِ النَّعْمَاءَ فِی حُسْنِ الْحِفْظِ مِنْکَ لَهُ.

اللَّهُمَّ اکْفِهِ هَوْلَ عَدُوِّهِ وَ أَنْسِهِمْ ذِکْرَهُ وَ أَرِدْ مَنْ أَرَادَهُ وَ کِدْ مَنْ کَادَهُ وَ امْکُرْ بِمَنْ مَکَرَ بِهِ وَ اجْعَلْ دَائِرَهَ السَّوْءِ(۷) عَلَیْهِمْ اللَّهُمَّ فُضَّ جَمْعَهُمْ وَ فُلَّ حَدَّهُمْ

۱- ۱. یقال: جمع اللّه شملهم أی ما تشتت من أمرهم.

۲- ۲. قال الراغب فی المفردات: افرغت الدلو: صببت ما فیه، و منه استعیر: « أَفْرِغْ عَلَیْنا صَبْراً»*.

۳- ۳. الاشتفاء و التشفی: زوال ما فی القلب من الغیظ، و شفاء الغیظ: ازالته.

۴- ۴. الحزازه وجع فی القلب من غیظ و نحوه، قاله الجوهریّ، و قال، نغل قلبه علی: أی ضغن، و قال: الوغره شده توقد الحر، و منه قیل: فی صدره علی وغر- بالتسکین أی ضغن و عداوه و توقد من الغیظ.

۵- ۵. الترح: ضد الفرح قاله الجوهریّ.

۶- ۶. أی جهلهم بوجوب طاعتهم.

۷- ۷. الدائره: عباره عن الخط المحیط، ثمّ عبر بها عن الحادثه، و الدوره و الدائره فی المکروه، کما یقال دوله فی المحبوب، قال تعالی:« نَخْشی أَنْ تُصِیبَنا دائِرَهٌ» و قوله عزّ و جلّ:« وَ یَتَرَبَّصُ بِکُمُ الدَّوائِرَ عَلَیْهِمْ دائِرَهُ السَّوْءِ» ای یحیط بهم السوء احاطه دائره بمن فیها، فلا سبیل لهم الی الانفکاک منه بوجه. قاله الراغب فی المفردات.

وَ أَرْعِبْ قُلُوبَهُمْ وَ زَلْزِلْ أَقْدَامَهُمْ وَ اصْدَعْ شَعْبَهُمْ (۱) وَ شَتِّتْ أَمْرَهُمْ فَإِنَّهُمْ أَضاعُوا الصَّلاهَ وَ اتَّبَعُوا الشَّهَواتِ وَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ وَ اجْتَنَبُوا الْحَسَنَاتِ فَخُذْهُمْ بِالْمَثُلَاتِ (۲) وَ أَرِهِمُ الْحَسَرَاتِ إِنَّکَ عَلى کُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَ النَّبِيِّينَ الَّذِينَ بَلَّغُوا عَنْکَ الْهُدَى وَ اعْتَقَدُوا لَکَ الْمَوَاثِيقَ بِالطَّاعَهِ وَ دَعَوُا الْعِبَادَ بِالنَّصِيحَهِ وَ صَبَرُوا عَلَى مَا لَقُوا فِي جَنْبِکَ (۳) مِنَ الْأَذَى وَ التَّکْذِيبِ وَ صَلِّ عَلَى أَزْوَاجِهِمْ وَ ذَرَارِيِّهِمْ وَ جَمِيعِ أَتْبَاعِهِمْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِم جَمِيعاً وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَلَائِكَتِکَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَهْلِ طَاعَتِکَ أَجْمَعِينَ صَلَاهً زَاكِيَهً نَامِيَهً طَيِّبَهً وَ خُصَّ آلَ نَبِيِّنَا الطَّيِّبِينَ السَّامِعِينَ لَکَ الْمُطِيعِينَ الْقَوَّامِينَ بِأَمْرِکَ الَّذِينَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيراً وَ ارْتَضَيْتَهُمْ لِدِينِکَ أَنْصَاراً وَ جَعَلْتَهُمْ حَفَظَهً لِسِرِّکَ وَ مُسْتَوْدَعاً لِحِکْمَتِکَ وَ تَرَاجِمَهً لِوَحْيِکَ وَ شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِکَ وَ أَعْلَاماً لِعِبَادِکَ وَ مَنَاراً فِي بِلَادِکَ (۴) فَإِنَّهُمْ عِبَادُکَ الْمُکَرَّمُونَ الَّذِينَ لَا يَسْبِقُونَکَ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِکَ يَعْمَلُونَ يَخَافُونَ بِالْغَيْبِ (۵) وَ هُمْ مِنَ السَّاعَهِ مُشْفِقُونَ

ص: ۳۱۵

۱- ۱. الشعب: الصدع فی الشی ء، و اصلاحه ایضا، و شعبت الشی ء فرقته، و شعبته: جمعته، و هو من الاضداد، تقول التأم شعبهم: إذا اجتمعوا بعد التفرق، و تفرق شعبهم: إذا تفرقوا بعد الاجتماع، قاله الجوهریّ.

۲- ۲. المثله- بفتح المیم و ضم الثاء- العقوبه، و الجمع: المثلات.

۳- ۳. أی فی طاعتک و قربک.

۴- ۴. الاعلام: جمع العلم، و هو العلامه یهتدی بها فی الطریق، و المنار أیضا علم الطریق و الموضع المرتفع توقد فی اعلاه النار لیهتدی به من ضل الطریق، و استعیر لهم لاهتداء الخلق بهم علیهم السلام.

۵- ۵. حال عن الفاعل او المفعول: ای حالکونهم غائبین عن الخلق او عن ربهم، او حالکون ربهم غائبا عنهم، أو المراد بالغیب، القلب، فالباء للآله.

بِصَلَوَاتٍ (۱) كَثِيرَهٍ طَيِّبَهٍ زَاكِيَهٍ مُبَارَكَهٍ نَامِيَهٍ بِجُودِكَ وَ سَعِهِ رَحْمَتِكَ مِنْ جَزِيلِ مَا عِنْدَكَ فِي الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ (۲) وَ اخْلُفْ عَلَيْهِمْ فِي الْغَابِرِينَ (۳)

اللَّهُمَّ اقْصُصْ بِنَا آثَارَهُمْ وَ اسْلُكْ بِنَا سُبُلَهُمْ وَ أَحْيِنَا عَلَى دِينِهِمْ وَ تَوَفَّنَا عَلَى مِلَّتِهِمْ وَ أَعِنَّا عَلَى قَضَاءِ حَقِّهِمُ الَّذِى أَوْجَبْتَهُ عَلَيْنَا لَهُمْ وَ تَمِّمْ لَنَا مَا عَرَّفْتَنَا مِنْ حَقِّهِمْ وَ الْوَلَايَهِ لِأَوْلِيَائِهِمْ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَ الْحُبِّ لِمَنْ أَحَبُّوا وَ الْبُغْضِ لِمَنْ أَبْغَضُوا وَ الْعَمَلِ بِمَا رَضُوا وَ التَّرْكِ لِمَا كَرِهُوا كَمَا جَعَلْتَهُمُ السَّبَبَ إِلَيْكَ وَ السَّبِيلَ إِلَى طَاعَتِكَ وَ الْوَسِيلَهَ إِلَى جَنَّتِكَ وَ الْأَدِلَّاءَ عَلَى طُرُقِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ تَقُولُهُ أَلْفَ مَرَّهٍ إِنْ قَدَرْتَ عَلَيْهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ سَلَّمَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ فَرَجِى مَعَهُمْ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ثُمَّ قُلْ مِائَهَ مَرَّهٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ رُسُلِهِ وَ جَمِيعِ خَلْقِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۴).

ص: ۳۱۶

۱- ۱. قوله: بصلوات متعلق بخص.

۲- ۲. فی الاولین أی خصهم بذلک من بین الاولین و الآخرین أو اجعل ذلک فی الاولین منهم و الآخرین.

۳- ۳. أی کن خلیفه محمّد صلّی اللّه علیه و آله أو من مضی من الأئمّه فی الغابرین أی فی الباقین منهم.

۴- ۴. ما مر من التذییل کان باقتباس من بیانات المؤلّف قدّس سرّه.

وفصل الخطاب واعين الحي الذي لا ينام وانتم حكماء الله وبكم حكم الله وبكم عرف حق الله
لا اله الا الله محمد رسول الله انتم نور الله من بين ايدينا ومن خلفنا انتم سنة الله التي
بها سبق القضاء يا امير المؤمنين انا لكم مسلّم تسليما لا اشرك بالله شيئا ولا اتخذ
من دونه وليا الحمد لله الذي هداني بكم وما كنت لاهتدي لولا ان هداني الله الله
اكبر الله اكبر الحمد لله على ما هدانا ذكر الصلوة والدعا على دكة القضاء ثم امض الى دكة
القضاء فصل عليها ركعتين تقرأ فيها بعد الحمد مهما اردت فاذا فرغت منها وسلمت وسبحت تسبيح الزهراء
عليها السلم وقل يا مالكي وممكلي ومتغمدي بالنعم الجسام من غير استحقاق وجهي خاضع لما تعلوه الاقدام
لجلال وجهك الكريم لا تجعل هذه الشدة ولا هذه المحنة متصلة باستيصال الشأفة
وامنحني من فضلك ما لم تمنح به احدا من غير مسألة انت القديم الذي لم تزل ولا تزال صل
على محمد وآل محمد واغفر لي وارحمني وزك عملي وبارك لي في اجلي واجعلني من عتقائك
وطلقائك من النار برحمتك يا ارحم الراحمين ذكر الصلوة والدعا في بيت الطشت المتصل
بدكة القضاء تصلي هناك ركعتين فاذا سلمت وسبحت فقل اللهم اني ذخرت توحيدي اياك
ومعرفتي بك واخلاصي لك واقراري بربوبيتك وذخرت ولاية من انعمت علي بمعرفتهم
من بريتك محمد وعترته صلى الله عليهم ليوم فزعي اليك عاجلا وآجلا وقد فزعت اليك واليهم
يا مولاي في هذا اليوم وفي موقفي هذا وسألتك ما زكي من نعمتك وازاحة ما اخشاه من
نقمتك والبركة فيما رزقتنيه وتحصين صدري من كل هم وجائحة ومعصية في ديني و
دنياي وآخرتي يا ارحم الراحمين ذكر الصلوة والدعا في وسط المسجد تصلي هناك ركعتين تقرأ
في الاولى الحمد والصمد والثانية الحمد والكافرون فاذا سلمت وسبحت فقل اللهم انت السلام ومنك
السلام واليك يعود السلام ودارك دار السلام حينا ربنا منك بالسلام اللهم اني صليت
هذه الصلوة ابتغاء رحمتك ورضوانك ومغفرتك وتعظيما لمسجدك اللهم فصل على محمد
وآل محمد وارفعها في عليين وتقبلها مني يا ارحم الراحمين ثم امض الى الاسطوانة السابعة
وقف عندها مستقبل القبلة وقل بسم الله وبالله وعلى ملة رسول الله صلى الله عليه وآله ولا اله الا الله محمد
رسول الله السلام على ابينا آدم وامنا حواء السلام على هابيل المقتول ظلما وعدوانا

وبكم وجب القضاء

الاولى

ما ذكي خ ل

اقول وجدت في بعض مؤلفات قدماء اصحابنا انه يستحب ان تصلي في بيت الطشت وهو متصل بدكة القضاء ركعتين فقد روي عن ابي عبد الله ع ذلك فاذا سلمت فصل وذكر الدعاء ثم قال السيد رحمه الله منه

ثلاث صور فتوغرافيه من النسخه المخطوطه الّتى أشرف عليها المؤلّف العلّامه المجلسىّ قدّس سرّه، و على هامشها خطّ يده الشريف

للمستقبل لكون قبر علي بن الحسين عم عند الرجلين على يسار المستقبل لا اذا كان ولا بعد واستقبل القبلة يكون كذلك ولا يبعد ان يكون القبلة بتصحيف القبر

لان في تخيل القبر اولا اظهر هو الوجه اولا كما فهم الشيخ رحمه الله وغيره وحكموا باستقبال القبر مطلقا
وهو الموافق للاخبار الاخر الواردة في زيارة البعيد فانه روى في يب احمد بن محمد بن عيسى عن ابن ابي
عمير عمن رواه قال قال ابو عبد الله عم اذا بعدت باحدكم الشقة ونات به الدار فليعل على منزله وليصل
ركعتين وليوم بالصلوة الى قبورنا فان ذلك يصل الينا ويسلم على الائمة عليهم السلام من بعيد كما يسلم
عليهم من قريب غير انك لا يصح ان تقول اتيتك زائرا بل تقول في موضعه قصدتك بقلبي زائرا اذ
عجزت عن حضور مشهدك ووجهت اليك سلامي لعلمي انه يبلغك صلى الله عليك فاشفع
لي عند ربك جل وعز وتدعو بما احببت اقول قوله ويسلم على الائمة عليهم السلام الى آخر الكلام من كلام
الشيخ وليس من تتمة الخبر كما يظهر من الكافي ومما اوردنا في اول الباب يب كا العدة عن احمد بن محمد
عن القاسم عن جده عن الحسين بن ثوير بن ابي فاختة قال كنت انا ويونس بن ظبيان والمفضل بن عمر
وابو سلمة السراج جلوسا عند ابي عبد الله عم وكان المتكلم يونس وكان اكبرنا سنا فقال له جعلت فداك
اني كثيرا ما اذكر الحسين صلوات الله عليه فاي شيء اقول قال قل صلى الله عليك يا ابا عبد الله تعيد ذلك
ثلثا فان السلام عليه يصل اليه من قريب وبعيد اقول قال الشهيد رحمه الله في الذكرى قال ابن زهرة
رحمه الله من زار وهو مقيم في بلده قدم الصلوة ثم زار عقيبها وقال رحمه الله في الدروس يستحب
زيارة النبي والائمة صلى الله عليهم كل يوم جمعة ولو من البعد واذا كان على مكان عال كان افضل اقول
لا يبعد القول بالتخيير للبعيد بين تقديم الصلوة وتاخيرها لورود الرواية بهما كما عرفت وما ذكره رحمه الله
من جواز الزيارة في اي مكان تيسر وان لم يكن موضعا عاليا لا يخلو من قوة لعمومات بعض ما مر من الاخبار
وان كان الافضل والاحوط ايقاعها في سطح عال او صحراء في زيارة للحسين صلوات الله عليه
من بعد البلاد السلام عليك يا ولي الله السلام عليك يا حجة الله السلام عليك يا نور الله في
ظلمات الارض السلام عليك يا امام المؤمنين وسلالة النبيين والوصيين وشاهد يوم الدين
السلام على جدك رسول الله سيد المرسلين وخاتم النبيين السلام على ابيك امير المؤمنين ووارث
علم النبيين السلام على امك فاطمة بنت رسول الله رب العالمين السلام على اخيك وشقيقك الحسن
امام المؤمنين وحجة رب العالمين اشهد انك واباءك الذين كانوا من قبلك وابناءك
الذين من بعدك موالي واوليائي واشهد انكم اصفياء الله وحجته البالغة على خلقه انتجبكم

ثم اعلم انا قد اوردنا زيارة جامعة للبعيد في باب زيارة النبي صم من البعيد فلا نعيد صم

وشيعته م

تصوير

دائمة كثيرة متصلة لا انقطاع لها ولا زوال وانا اسأله بكم واقدمكم امام حوائجي فكونوا
لي شفعاء يا ساداتي في فكاك رقبتي من النار وان يقضي لي بكم حوائجي كلها للآخرة والدنيا
وان يكفيني واهلي وولدي والمؤمنين والمؤمنات شر كل ذي شر من الجن والانس
من صغير او كبير فقد رجوت ان لا انصرف من مشهدك يا مولاي صلوات الله عليك الا
بقضاء حوائجي وما فزعت اليك فيه ورجوته من حسن معونته وبركته من زيارتك
صلوات الله عليك وعلى الائمة من ابائك والائمة من ولدك ورحمة الله وبركاته
ثم قبل الضريح وقل السلام عليكم يا آل محمد يا آل الله وانصاره وظلال الله واولياءه لابذلن
لكم مودتي ومهجتي ومواساتي ومالي فانها مدخرة ونصرتي لكم معدة حتى ياذن الله
لكم فان امرتموني يا موالي اطعت وان نهيتموني يا ساداتي كففت وان استنصرتموني
يا قادتي نصرت وان استعنتموني يا ساداتي اعنت وان استنجدتموني يا هداتي انجدت
وان استعبدتموني يا ولاتي تعبدت فلكم يا ائمتي عبوديتي بعد الله تعالى طوعا
سرمدا وعليكم سلامي وتحياتي سلاما مجددا وصلوات الله عليكم ورحمة الله وبركاته
فاذا اردت الوداع فقل قد قضيت يا مولاي بعض الارب من زيارتك ولو فعلت
يا مولاي ما يجب علي لجعلت عرصتك دار اقامة ولكنني من ابناء الدنيا الذين فيها
كما جرت عادة من مضى فاسال الله البار الرحيم ان يصلي على محمد وآله وان لا يجعله
آخر العهد من زيارتكم وجميع المؤمنين انه يا ارحم الراحمين وهو على كل شيء قدير
ثم ادع الله كثيرا بما اردت ان شاء الله تعالى اقول اوردت في هذا الكتاب من الجوامع بعد المخصوصين
صلوات الله عليهم اجمعين لكن افضلها واوثقها الثانية ثم الاولى والرابعة والخامسة والسادسة
والسابعة ثم العاشرة والثالثة ورايت في بعض الكتب زيارات جامعة اخرى تركتها
اما لعدم الوثوق بها او لتكرر مضامينها مع ما نقلناه وقد ذكر الكفعمي ايضا جامعة كبيرة
في البلد الامين اوردتها في اعمال يوم الجمعة وفيما ذكرناه كفاية ان شاء الله تعالى باب
آخر في زيارتهم عليهم السلام في ايام الاسبوع والصلوة والسلام عليهم مفصلا ثم بالاسناد
الى الصدوق عن ابن المتوكل عن علي بن ابرهيم عن عبد الرحمن بن احمد الموصلي عن الصقر بن ابي دلف

بركته زيارتك نـ م

ومرت جامعة في باب زيارة النبي صلى
من البعد ص

و قد تفضّل سماحته بالنسخه خدمه للعلم و أهله فجزاه الله عنّا و عن العلم و أهله خير جزاء المحسنين

ص: ٣١٩

**[ترجمه]در زیر صفحه ۲۰۹ وعده دادیم صلوات جامعه بر پیامبر و امامان علیهم السلام را که نویسنده در باب اعمال روز جمعه آورده است، نقل کنیم؛ پس می گوییم:

نویسنده که خداوند روانش را پاک گرداند، گفته است: در مجموعه‌ای قدیمی از نوشته‌های پیشینیان ما این گونه آمده است: وقتی در روز جمعه، نماز صبح را خواندی، ابتدا این گواهی را بده و سپس بر محمد و خاندان او درود فرست؛ و آن، این است:

خدایا، تو پروردگار من و پروردگار هر چیزی هستی، [و آفریدگار من] و آفریدگار هر چیزی هستی، به تو و به فرشتگان تو و کتاب‌ها و فرستادگان تو، و به قیامت و برانگیختن و زنده شدن، و به دیدار تو و حسابرسی اعمال و وعده‌های نیک و بد تو، و به آمرزش و کیفر، و قدر و قضای تو، ایمان آوردم؛ و به تو به عنوان پروردگار، و به اسلام به عنوان دین، و به محمد صلی الله علیه و آله به عنوان پیامبر، و به قرآن به عنوان کتاب و حکمت، و به کعبه به عنوان قبله، و به حجت‌های تو به عنوان حجت‌ها و امامان، و به مؤمنان به عنوان برادران خودم، خشنود گشتم؛ و به جبت و طاغوت و لات و عزّی، و به همه چیزهایی که به جای تو پرستیده شود، کفر ورزیدم؛ و به دستاویزی استوار، که آن را گسستی نیست، چنگ زدم، و خداوند شنوایِ داناست.

و گواهی می‌دهم که هر معبودی غیر از تو، از کنار عرش تو تا محل قرار گرفتن زمین‌های هفتگانه، باطل است؛ هیچ خدایی جز تو وجود ندارد؛ یگانه هستی و شریکی برای تو نیست؛ تو قبل از روزها و شب‌ها، و قبل از زمان‌ها و دوره‌ها، و قبل از هر چیز بوده‌ای؛ چرا که تو قبل از هر زنده‌ای زنده، و بعد از هر زنده‌ای زنده بوده‌ای؛ در والایی خود مبارک و والامرتبه گشته‌ای؛ و در اسم‌های خود پاک و منزه شده‌ای؛ هیچ خدایی جز تو، و هیچ پروردگاری غیر تو وجود ندارد؛ و تو زنده پاینده فرمانروای پاک والامرتبه جاودانه هستی که نه تمام شدنی برای تو وجود دارد، و نه نابود شدنی، و نه از بین رفتنی، و نه پایانی، و نه انتهایی.

هیچ خدایی در آسمان‌ها و زمین‌ها به جز تو وجود ندارد؛ ستودنی بزرگی ورزیده‌ای، و بزرگوارانه منت نهاده‌ای، و مهربانانه بزرگ‌منشی کرده‌ای؛ و تو شکست‌ناپذیر دیرینه، بسیار توانا و گرامی بوده‌ای؛ با پاکی و مهربانی و قدرت، والایی یافته‌ای؛ و به عنوان خدای مقتدر توانای والامرتبه دانای باعظمت بزرگ، یکتا گشته‌ای؛ و با آفرینش آفریدگان یگانگی نموده‌ای؛ پس هیچ آفریدگار به وجود آورنده صورتگر محکم کننده‌ای جز تو وجود ندارد؛ و به عنوان چیره‌گر معبود آغازگر بازگرداننده نعمت دهنده افزون کننده بخشنده گرامی مهربان بزرگوار، والایی یافته‌ای.

پس تو پروردگار مهربانی هستی که بدون ابتدا بوده‌ای و جاودانه خواهی بود، و مثل‌ها به تو زده می‌شود؛ و روزگاران تو را تغییر نمی‌دهد، و زمان تو را از بین نمی‌برد، و روزها تو را دست به دست نمی‌کند، و شب‌ها بر تو پیاپی نمی‌شوند، و قدرها تو را دگرگون نمی‌سازد، - . «لا تحاولك الاقدار»، یعنی آن گونه که قضاها و قدرهای تو متوجه بندگان تو می‌شود، تقدیرها متوجه تو نمی‌شود و به تو نمی‌رسد. -

و مهلت‌ها به تو نمیرسد، و برای فرمانروایی‌ات از بین رفتنی، و برای حکمرانی‌ات نابودی، و برای یادت منقطع شدنی، و برای کلماتت تبدیل شدنی، و برای سنتت دگرگون شدنی، و برای وعده‌ات شکستنی، وجود ندارد؛ و نه خوابی سبک تو را فرو

می گیرد، و نه خوابی گران؛ و نه سختی به تو می‌رسد و نه رنجوری.

پس تو ارجمند دیرینه اول آخر پوشیده آشکار وارسته - از هر وصفی که حس درک کند و خیالی آن را تصور کند - هستی؛ اسم‌هایت عزتمند، و ستایش تو بزرگوار گشته است؛ هیچ خدایی جز تو وجود ندارد؛ خود را یگانه بی‌نیاز تنهایی که نه همسر و نه فرزندی می گیرد، نه زاده است و نه زاییده شده است، و نه برای او همتایی وجود دارد، توصیف کرده‌ای .

تو جاودانه در غیر بیماری - . «الوصب»: بیماری -

و رنجوری هستی؛ رحمتت تو را از عذابت، و عذابت تو را از رحمتت باز نمی‌دارد؛ آفریده‌هایت را بدون اینکه نسبت به آنان وحشت و یا انسی برای تو باشد، آفریدی؛ و آنان را بدون اینکه از موجودی الگو گرفته، یا به چیزی تشبیه کرده باشی، نو آفریدی.

عزتت کاستی نمی گیرد، و فرمانت به ضعف کشانده نمی‌شود؛ برای کسی که خوار نموده‌ای، هیچ عزتی، و برای کسی که عزت داده‌ای، هیچ خواری وجود ندارد؛ هر کس را فرا خوانده‌ای، دعوتت را به او شنوانده‌ای؛ و هر کس را که تو را خوانده است، اجابت فرموده‌ای.

خدایا، این گواهی مرا بنویس، و آن را پیمانی نزد خود قرار ده، تا در روزی که راستان را از راستی‌شان بپرسی، به من بازگردانی؛ و این فرمایش توست: «لا یَملکونَ الشَّفاعةَ إلا مَن اتَّخذ عند الرَّحمن عهداً» {[آنان] اختیار شفاعت را ندارند، جز آن کس که از جانب [خدای] رحمان پیمانی گرفته است.}

خدایا، همانا من به واسطه پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله، و با ایمانم به او، و با فرمانبرداری‌ام از او، و با تصدیق کردن آنچه از سوی تو آورده است، به تو روی می‌آورم؛ همان که روح الامین به عنوان وحی تو آن را بر محمد پیامبر رحمت، و راهبر به سوی رحمت، فرود آورد؛ همان کسی که با فرمانبرداری‌اش رحمت به دست می‌آید، و با نافرمانی‌اش پرده دریده می گردد؛ خداوند بر او و خاندانش درود و سلام فرستد و مهربانی و بزرگواری نماید. ای گستراننده گسترده‌ها، - . «داحی المدحوات»، یعنی گستراننده گسترده‌ها؛ و «الدحو»: گستردن؛ با آن، زمین‌های گسترده مانند زمینی که ما روی آن ساکن هستیم را اراده کرده است؛ و منظور از گستردن، این است که مانند بستر، شایسته قرار گرفتن باشد؛ همان گونه که خداوند عز و جل فرموده است: «الذی جعل لکم الأرض فراشاً» {همان [خدایی] که زمین را برای شما فرشی [گسترده] قرار داد.} -

و ای برافراشته کننده برافراشته‌ها، - . «المسموکات»: برافراشته‌ها -

ای استوار کننده استوارها، - . «المرسیات»: کوه‌های ثابت استوار -

و ای چیره آسمان‌ها و آفریننده دل‌ها بر اساس سرشت آنها، به صورت بدبخت و خوشبخت، و گستراننده رحمت برای پرهیزکاران.

شریف‌ترین درودها، و فزاینده‌ترین برکت‌ها، - . «الشرایف» جمع «شریفه» است؛ مانند نوامی، که جمع نامیه است. -

و مهربـان‌ترین مهربـانی‌ها، و بامحبت‌ترین و پاکیزه‌ترین رحمت خودت را بر محمـد، بنـده و فرسـتاده تو، گشاینـده آنچه بسـته شده، و به پایان رساننده برای آنچه گذشـته، و آشـکار کننده حقیقت به وسـیله حقیقت، - . یعنی او کلمه حق را به وسیله خود حق آشـکار کرد و پرچم حقیقت را بر بالای شمشـیرهای حقیقت بر افراشت که این، به معنـای حقیقت در حقیقت است؛ ولی کسانی که می خواهند حق را به وسـیله باطل آشـکار سازند و پرچم حقیقت را بر پایه باطل بالا ببرند، به یقین قصد احقاق حق به وسیله باطل را دارند و حال آن که باطل، جز باطل را به اثبات نمی‌رساند. -

و سرشـکننده باطـل، همـان گونه که بر عهـده او گذاشـته بودی، پس به دسـتور تو بر آن کـار توانـا گشت؛ و بر دوش کشـنده طـاعت تو، و کوشـای با شـتاب - . «مسـتوفز»: سختکوشـی همراه با شـتاب؛ و «الوفز»، یعنی عجله؛ «اسـتوفز فی قعـدته»، یعنی به صـورتی نـامطمئن در آن قرار گرفـت، و برای برجسـتن آمـاده شـد؛ و «تـوفز للشـیء»، یعنی آمـاده شـد. - در بـه دست آوردن خشـنودی تو، بـدون اینکه از پیشـگامی رویگردان شود، - . در النهـایه، در داسـتان حضـرت علی علیه السـلام گفته است: «غیر ناکل فی قـدم»، یعنی در پیشـی گرفتن؛ و وقتی گفته می‌شود: «رجل قـدم»، که مردی شـجاع باشـد؛ «القـدم» به معنای تقـدم نیز است. - و یا در تصمیم گرفتن سست گردد، نگاه دارنده پیمان تو، و رهپو برای پیشبرد فرمان تو، تا اینکه نوری برای رهجویان بیرون آورد، - . در النهایه گفته است: «وری الزند»، یعنی وقتی که چوب آتش گرفت؛ و «أوراه غیره»، یعنی وقتی که آتش آن را برانگیزاند. فرمایش علی علیه السلام که فرموده است: «حتی أوری قبساً للقابس»، از این قبیل است؛ یعنی برای طالب هدایت، نوری نمایان ساخت. -

و دل‌هـا به وسـیله آن بعـد از فرو رفتن در چـاله‌هـای گمراهی هـدایت شدنـد، و نشـانه‌های آشـکار، و تابنـدگی‌های اسـلام، و روشنایی‌هایی احکام را برپاداشت؛ قرار ده.

پس او امانتـدار مـورد اعتمـاد تو، و خزانه‌دار دانش پوشـیده تو، و گواه تو در روز جزا، و برانگیخته شـده - . «البعیث»، به معنی مبعـوث: فعیـل بـه معنی مفعـول اسـت. - از روی نعمـت، و فرسـتاده شـده از روی رحمت است؛ پس برای او در دادگـاه عـدل خـودت جـایی فراخ قرار ده، و از بخشـش خـودت، او را بـا چنـدین برابر نیکی‌هـا پـاداش ده، بـه گـونه ای که گـوارای بـدون آشـفتگی و پریشانی، و ناشی از دستیابی به سودهای حلال گردانده شده، - . «المحلول»، صفت فوز یا فوائد است. - و بخشش فراوان پیاپی تو باشند.

خـدایا، بنای او را بر بنای بالا برنـدگان والا گردان؛ و فرود آمدن و اقامتگاه او نزد خودت را با کرامت ساز؛ - . در متن چاپی، «سؤله و مثویه» آمده است که اشتباه است. -

و نورش را برای او کامل گردان؛ و او را با برانگیختنت با گفتاری پسندیده، و گواهی پذیرفته، دارای منطقی عادلانه، و داوری مشکل‌گشا، - . در النهایه آورده است: «أن یفصل الخطه»، یعنی وقتی مشکلی برایش پیش آید، با نظر خودش برطرف می‌کند. «الخطه»، حال است و امر و خطب. - و حجت و برهان و دارای پاداش بزرگ، به ما بنمایان.

خدایا، ما را شفاعت یافتگان وارسته، و فرمانبرداران دوستدار، و همنشینان دلسوز قرار ده؛ بر او از طرف ما سلام برسان، و ما را بر او وارد کن، و بر او از طرف ما سلام وارد کن.

خدایا، من گواهی می‌دهم و گواهی بهره من است و حقی بر عهده من، که محمد بنده و فرستاده تو، و پیامبر و برگزیده و نجات دهنده و امانتدار و گرامی داشته شده و دوست با محبت تو، و برگزیده از میان آفریدگان تو، و دوست و ویژه گردانده شده و وارسته گشته تو، و انتخاب شده تو از میان آفریدگانت است؛ پیامبری که ما را به وسیله او از گمراهی راهنمایی کردی، و به وسیله او از نادانی به دانایی، و از نابینایی به بینش رساندی، و ما را به وسیله او در بزرگ‌ترین راه روشن، و راه پرهیزکاری، برپا داشتی، و ما را به وسیله او از تاریکی‌ها بیرون آوردی، و ما را به وسیله او از پرتگاه‌های هلاکت رهانیدی.

او امانتدار تو بر وحی‌ات، و ودیعه‌دار راز و حکمت تو، و فرستاده تو به سوی آفریدگانت، و حجت تو بر بندگانت، و رساننده وحی تو، و به جای آورنده عهد توست، و او را رحمتی برای جهانیان، و نوری که مؤمنان با آن روشنایی جویند، قرار دادی؛ به ثواب فراوان تو بشارت می‌دهد، و از کیفر دردناک تو می‌ترساند .

پس گواهی می‌دهم که او حقیقت را از سوی تو آورد، و تو را عبادت کرد تا مرگ وعده داده شده تو به سراغش آمد، و گواهی می‌دهم که او زبان تو در میان آفریدگانت، و چشم و گواه برای تو، و راهنمای بر تو، و دعوت کننده به سوی تو، و حجتی برای آفریدگان تو، و سببی در آنچه میان تو و آنان است، بود.

و گواهی می‌دهم که او به فرمان تو دستور داد، و پیام تو را رساند، و آیات تو را تلاوت نمود، و از روزهای تو بر حذر داشت، - . یعنی روزهایی که در آنها عذاب‌ها بر مجرمان در دنیا و آخرت فرود می‌آید. -

و حلال تو را حلال، و حرام تو را حرام کرد، و واجبات تو را تبیین نمود، و حدود و دستورات تو را برپا داشت، و بر عبادت تو تشویق نمود، و به فرمانبرداری تو دستور داد، و خود از آن فرمانبرداری نمود، و از نافرمانی تو نهی کرد، و خود از آن دست کشید، و به نیک خویی راهنمایی کرد و خود به آن عمل نمود، و از بداخلاقی نهی کرد و خود از آن دوری کرد، و با دوستداران تو در گفتار و کردار دوستی ورزید، و با دشمنان تو در گفتار و کردار دشمنی ورزید، و با سخنان خردمندانه و اندرز نیکو به راه تو فرا خواند.

و گواهی می‌دهم که او نه جادوگر بود و نه افسون زده، و نه شاعر و نه دیوانه، و نه کاهن و نه دروغزن - . «الافاک»، یعنی بسیار دروغزن؛ و «الافک»، یعنی دروغ ساختگی. - ،

و نه انکار کننده و نه تکذیب کننده و نه شک کننده و نه تردید کننده؛ و گواهی می‌دهم که او فرستاده تو و آخرین پیامبران است که وحی را از سوی تو آورد و فرستادگان را تصدیق کرد.

و گواهی می‌دهم کسانی که او را بر دروغ پنداشتند، عذاب دردناک خواهند چشید؛ و همانا کسانی که به او ایمان آوردند و نوری را که با او نازل شده است پیروی کردند، آنان همان پرهیزکارانند.

خدایا، برترین و شریف‌ترین و کامل‌ترین و بزرگ‌ترین و پاک‌ترین و پاکیزه‌ترین و تام‌ترین و عمومی‌ترین و وارسته‌ترین و فزاینده‌ترین و نیکوترین و زیباترین و بیشترین درودی را که بر هر یک از پیشینیان و پسینیان فرستاده‌ای، بر محمد و خاندان او فرست؛ به راستی که تو ستوده گرامی هستی .

خدایا، بر محمد در حالت زنده بودن درود فرست، و بر محمد در حالت مرده بودن درود فرست، و بر محمد در حالت برانگیخته شدن درود فرست، و بر روح او در میان سایر روح‌های پاک، و بر پیکر او در میان سایر بدن‌های پاکیزه درود فرست.

خدایا، پایه او را شرافتمند، و جایگاه او را بزرگوار، و نور او را تابان گردان؛ و او را در والایی و فضیلت، به درجه دستاویز بودن در پیش خود برسان؛ و تا خشنود شدنش به او ببخش و بعد از خشنودی‌اش بر آن بیفزا؛ و او را به جایگاهی ستوده برانگیز؛ خدایا، در برابر هر خوی نیک از نیکی‌های او، و هر محل از محل‌های ایستادن او، و هر حالی از احوال او، که او را در آن حال یاور برای خودت، و شکیبا در برابر سختی آزمونت دیدی، بر او درود فرست؛ درودی که با آن ویژه‌ترین بخشش‌ها، و برترین هدیه‌هایت را به او عطا کنی؛ و به وسیله آن بزرگوارش بداری، و ارزشمندی‌اش را باعظمت نمایی، و یادش را افزون سازی، و دلیلش را راست و محکم نمایی، و عذر او را آشکار سازی؛ تا به این وسیله برترین چیزی که از پاداش‌های بزرگ خودت وعده داده‌ای، و بزرگوارترین هدیه‌هایی که برای او آماده نموده‌ای، و گسترده‌ترین بخشش‌هایی که برای او نگاه داشته‌ای، را به او برسانی.

خدایا، جایگاه او را در قیامت شرافتمندانه گردان، و اقامتگاه جاودانه او را نزدیک خودت ساز، و بزرگترین دستاویز، و شرافتمندانه‌ترین منزل‌ها را به او عطا کن، و حوض او را بزرگ گردان، و وارد شوندگان به آن را گرامی بدار و بیشتر کن، و شفاعت او را درباره امتش، و امتهای دیگر بپذیر، و خواسته او درباره وارستگان و عموم افراد امتش را به او عطا کن، و او را در شرافت و فضیلت به برترین جایی که هر یک از فرستادگانت را رسانده‌ای برسان، همان کسانی که حق تو را برپا داشتند، و از حریم تو دفاع نمودند، و در میان آفریدگانت، حجت‌ها و بیم دادن‌های تو را پراکندند، و به عبادت تو پرداختند، تا اینکه مرگ آنان فرا رسید.

خدایا، محمد را برترین آفریدگان در نزدیک بودن به تو، و باعظمت‌ترین آنها نزد تو در شرافت، و بلندترین آنان در منزلت، و نزدیک‌ترین آنها در جایگاه، و آبرومندترین آنها در وجاهت، و بیشترین آنها در پیروی کردن، و توانمندترین آنها در شفاعت نمودن، و فراوان‌ترین آنها در بخشش، قرار ده.

خدایا، بر محمد و خاندان او درود فرست؛ درودی که بلندی آن به ثمر بنشیند، و والایی آن بالاتر رود، و جلودار آن بتابد، و واپسین آن افزون گردد؛ پیامبر رحمت و راهبر به سوی رحمت، کسی که با فرمانبرداری او رحمت به دست می‌آید، و با نافرمانی‌اش پرده دریده می‌گردد؛ و بر او سلام ده، سلامی فراوان که موجب فراوانی شود، و از هلاک شدن ایمنی دهد، به صورت ابدی تا روز جزا.

و بر خاندان او، چراغ‌های تاریکی، و باران‌های ریزان - . «المرابیع»: باران‌هایی که در ابتدای بهار می‌بارد. - بر مردم، و ستون... های اسلام؛ کسانی که وقتی سخن گفتند، راست گفتند؛ و هرگاه غیبت کنندگان زبان در کشیدند، به سخن درآمدند؛ خشنودی تو را مقدّم داشتند؛ و در محبت تو اخلاص ورزیدند؛ و از خشیت تو، ترس به دل نهان داشتند؛ و از تو به لرزه افتادند؛ و از مقام تو ترسیدند؛ و از وعده عذاب تو بیمناک گشتند؛ و فرا رسیدن روزهای تو را آرزو کردند؛ و از عظمت تو به ترس افتادند؛ و کرامت تو را گرامی داشتند؛ و منزلت تو را بزرگ دانستند؛ و پیمان تو را محکم نمودند؛ و در جامه

فرمانبرداری تو به داوری نشستند؛ و به نعمت تو بشارت دادند؛ و رسیدن آسایش تو را انتظار کشیدند؛ و بزرگواری تو را بزرگ داشتند؛ و با دوستی ورزیدن با کسی که تو را دوست داشت، و دشمنی ورزیدن با کسی که تو را دشمن داشت، صبر ورزیدن بر آنچه در محبت تو به ایشان رسید، و دعوت کردنشان به راه تو با حکمت و اندرز نیکو، و مجادله با کسی که ستیزه کند، به روشی که نیکوترین است، و حلال کردن حلال تو، و حرام نمودن حرام تو، پیمان‌های حق تو را راست و استوار کردند؛ تا اینکه دعوت تو را آشکار، و دین تو را علنی نمودند؛ و حدود تو را برپا داشتند؛ و از دستورات واجب تو پیروی نمودند؛ پس در این راه به خشنودی تو رسیدند؛ و در مقابل قضای تو سر تسلیم فرود آوردند؛ و فرستادگان پیشین تو را تصدیق نمودند؛ و به هر راه پسندیده‌ای فرا خواندند .

همان کسانی که هر کس آنان را پناهگاه گیرد، در سلامت می‌ماند؛ و هر کس به عنوان سپر به آنها پوشش بجوید، نگاه داشته می‌شود؛ و هر کس آنان را به سوی سختی ها و بلاها فرا خواند، به او پاسخ مثبت می‌دهند؛ و هر کس از آنان بخشش بخواهد، به او می‌دهند؛ درودی فراوان و پاك و پاکیزه و فزاینده و بابرکت؛ درودی که نه محدود گردد، و نه به نهایت رسد، و نه اندازه‌های آن دانسته شود، و نه ماهیت آن توصیف گردد، و نه تعداد آن شمارش شود؛ و سلام بر آنان، با عملی ساختن وعده آنان، و به نیك فرجامی رساندن تلاش آنان، و والا گرداندن عطای آنان؛ آن گونه که خود فرموده‌ای: «سلامٌ علی آل یاسین * إنّا کذلكَ نَجزی المُحسنینَ» {سلام بر پیروان الیاس؛ ما این گونه نیکوکاران را پاداش می دهیم.}

خدایا، محمد را به بهترین صورتی که برای هریك از فرستادگان جانشینی باقی گذاشتی، و امامان را بعد از آنان، جانشین آنان ساز؛ تا به فرستاده‌ات و به آنان، کمال چیزی را که به وسیله آن، چشمانشان را در دنیا و آخرت، روشن گردانی، از چیزهایی که هیچ کس نداند چه چیزی برای روشنی چشم آنان پوشیده داشته شده است، به عنوان پاداشی در برابر آنچه انجام می‌دادند، برسانی؛ و آنان را در بزرگواری افزون، و پاداش فراوان خود، از چیزهایی که نه چشمی دیده است، و نه گوشی شنیده است، قرارده؛ و آنچه را که آرزو می‌کنند، به آنان عطا کن؛ و بعد از اینکه خشنود شوند، برایشان بیفزا؛ و برتری محمد و خاندان محمد، و منزلت آنان در نزد خودت را به تمام آفریدگانت بشناسان؛ تا به فضل تو، به برتری و شرافت آنان اقرار کنند؛ و آن حقشان را که بر آنان واجب گردانده‌ای، که عبارت است از واجب بودن فرمانبرداری و محبت آنان، و پیروی از دستوراتشان، برای آنان - به رسمیت - بشناسند؛ و ما را برای آنان، شنوندگان فرمانبردار، و برای سنتشان پیرو، و در برابر دشمنشان از یاوران، و در آنچه به سوی آن دعوت، و بر آن راهنمایی کرده‌اند، تصدیق کنندگان قرار ده.

خدایا، همانا ما این حق، و آنچه را به زبان خود آنان به ما دستور داده‌ای، برای آنان، اقرار کردیم؛ و گواهی می‌دهیم که این از سوی توست؛ پس به واسطه خشنودی آنان، خشنودی تو را امیدواریم، و به واسطه خشم آنان، از خشم تو می‌ترسیم.

خدایا، پس ما را در حال پایبندی بر آیین آنان بمیران؛ و در گروه آنان محشور کن؛ و ما را از کسانی که فردا چشمشان با دیدن آنان روشن می گردانی، قرار ده؛ و ما را بر حوض آنان وارد نما؛ و از جام آنان بنوشان؛ و ما را در هر خوبی که آنان را وارد کردی، وارد نما؛ و از هر بدی که آنان را خارج ساختی، ما را خارج ساز؛ تا اینکه ثواب تو بر ما واجب شود؛ و از کیفر تو رهایی یابیم؛ و در حالی تو را دیدار کنیم که از ما خشنود باشی، و ما از خشنود شدگان از تو باشیم؛ درودهای خداوند، پروردگار مهربان رحمتگر ما بر پیامبرمان و همه خاندان او باد.

خـدایا، به احترام محمد و خاندان محمد که به معرفت تو موصوف گشته‌اند، نزدیکی به تو از طریق درخواست کردن، و گریز از تو به سوی تو را، بـدون اینکه در درخواسـتم از آنها به ده‌یک آنچه از رحمتت برای آنها باور دارم، رسـیده باشم، جز اینکه برای آنان خیرخواهی نموده باشم، و ثواب وعـده داده شده‌ات، و روی آوردن به سوی آنان به وسـیله آنان، و شـفاعت برای ما از سوی آنان را درخواست می‌کنیم.

خدایا، برای گذشـتگان خاندان محمد، از امامان هدایت، برترین منزل‌ها در نزد خودت، و دوست‌داشـتنی‌ترین آنها برای تو، از نظر والاترین شـرافت، و جایگاه بلندی از درجات والا را درخواست می‌کنم؛ ای بسیار توانمند، پرتوی از بخشش‌هایت را که نه منتی در آن باشد و نه اذیتی، از سوی خودت، با رسـتگاری بزرگ در سـرور و نعمت، و ثواب همیشـگی پایدار، که نه سـختی در آن باشد و نه نابودی، - . یعنی دائمی است و از بین نمی‌رود. -

به آنان اختصاص ده.

خـدایا، آنـان را در اتـاق‌هایی که با فرش‌های گسترده، - . یعنی ارزشـمند؛ یا تخت بلنـد. و گفته شـده است: همان زنان منظور است. -

و تخت‌هایی ردیفی بنا شـده‌انـد، جای ده؛ که روبروی هم بر آنها تکیه داده انـد، در آنجا نه بیهوده ای می شـنوند و نه سـخنی گناه آلود، - . «لغواً»، یعنی باطل؛ «و لا تأثیماً»، یعنی نسبتی به گناه؛ یعنی به آنها گناهکار گفته نمی‌شود. -

سخنی جز سلام و درود نیست؛ - . یعنی تنها سخن، «سلام سلام» باشد؛ «سلاماً» بدل از «قلیلاً» است؛ مانند این فرمایش خداوند متعـال که فرموده است: «لا یسـمعون فیها لغواً إلا سـلاماً»؛ یا اینکه صـفت برای آن، یا مفعول آن است؛ یعنی «مگر اینکه سـلام بگویند»؛ یا اینکه مصدر است و تکرار کردن آن، برای نشان دادن پراکنده گشتن سلام در میان آنان است. -

ای پروردگار جهانیان.

خــدایا، محمــد را در والا‌ترین محـل والا‌رفتگـان، بالای منزل فرســتادگان، و فرشــتگان نزدیکی یـافته، و تمـام پیـامبران، و برگزیـدگان از میـان تمـام آفریـدگان، بالا‌ببر؛ به خـاطر رحمتی که داری، ای مهربـان‌ترین مهربانـان. خـدایا، آنان را به خاطر سپاسـگزاری از نعمتت، و بزرگداشت احترامت پاداش ده؛ پاداشـی که هیچ پاداشـی بالاتر از آن، و بخششـی که هیچ بخششـی مانند آن، و جاودانگی که هیچ جاودانگی در شـکل آن نباشد، و هیچ کسـی در مثل آن طمع نکند، و هیچ کسی به اندازه آن توان نداشـته باشـد، و ذهن‌هـا به سوی درخواست آن راه پیـدا نکنـد؛ نعمتی در برابر سپاسـی که از بخشـش‌های تو نمودنـد، و پیش‌کشی در برابر صبری که به خاطر اذیت در راه تو تحمل کردند.

خـدایا، و بر باقیمانـده آنـان، پس رحم کن؛ و وعـده‌ای را که بر یـاری آنـان داده‌ای، پس به فرجام رسان؛ و رهروان آنها را از تمام بدی‌ها، پس در سـلامت بدار؛ و به وسیله آنان ای پروردگار جهانیان، طرف کافران را در هم شکن؛ و دارایی‌های به ستم ستانـده شـده از ولیّ ات را پس به غنیمت در آور؛ و برای آنـان سـرپرست و نگه دارنـده و یـاور بـاش؛ و تعـداد نفرات آنان و مؤمنـان را بیشتر گردان؛ - . «النفیر»: کسـی که همراه شخصـی از قبیله خودش مهـاجرت می‌کنـد؛ و گفته شـده است: آن جمع

«نفر» است، و آنان کسانی هستند که برای رفتن به سوی دشمن گرد آمده‌اند. – و از آسمان برای آنان فرشتگانی یاریگر را فرو فرست؛ و برای آنان از میان خودشان انتقام گیرانی برای خون گذشتگانشان برانگیز؛ و بر روی زمین کسی از کافران را رها مگذار؛ و بر ستمکاران چیزی جز زیان میفزا .

خدایا، عمر خاندان محمد و رهروان آنان را طولانی کن، و آنان را به نیک‌ترین کارها ویژه گردان، و ما را از کسانی که با نیکان جایگزین می‌شوند، – . یعنی ما را به خاطر لیاقت نداشتن بر یاری حق ببری و دیگران را برای آن بیاوری؛ دعای «و لا تستبدل بی غیری» از همین گونه است. – قرار مده، ای دارای بخشش و بزرگواری. – . «الفعال» – مانند سحاب – اسم فعل است به معنای، حسن یا کرم؛ یا اینکه (اسم فعل از «فعل» در هر دو معنای) خیر و شر باشد؛ فیروزآبادی این را گفته است. –

خدایا، خاندان محمد را به دستاویز بودن – . دستاویز بودن، درجه‌ای مخصوص پیامبر صلی الله علیه و آله در قیامت است؛ و البته شرح آن پیشتر در کتاب معاد گذشت. –

ویژه گردان؛ و برترین فضیلت را به آنان عطا کن؛ و در دنیا برای آنان با بهترین برآوردن، برآور؛ و میان آنان و دشمنانشان با عدالت و وفا داوری کن؛ و ما را ای پروردگار، یاوران و کمک کنندکان آنان قرار ده؛ و دشمن را سرزنشگر ما و آنان قرار مده.

خدایا، محمد و خاندان محمد، و پیروان و دوستداران آنان را در شب و روز از اهل ستیز و انکار حفظ کن؛ و در برابر حسادت هر حسادت کننده سرکش زورگو نگاه دار؛ و آنان را بر هر پیمان‌شکن نیرنگ‌باز – . «الختّار»، یعنی نیرنگ‌باز –

چیره گردان؛ تا آن که به حاجت و مراد – . «الاوطار»: جمع «الوطر»، یعنی نیازمندی –

خود از دشمن تو و دشمن خودشان نائل شوند؛ و دشمنانشان را همراه خوار شدگان و بدکاران قرار ده؛ و آنان را ای پروردگار، با صورت‌هایشان در آتش بینداز؛ به راستی که تو یگانه چیره‌گر هستی.

خدایا، و برای ولیّ‌ات در میان آفریدگانت، سرپرست و نگهبان و راهبر و یاور قرار باش، تا اینکه او را با اراده در زمینت ساکن کنی، و به مدت طولانی در آن بهره‌مند سازی، و او و فرزندانش را در آن، امامان میراث‌دار گردانی، و کار او را سامان ده، – . گفته می‌شود: «جمع الله شملهم»، یعنی کارشان را پراکنده نسازد. –

و امر او را برایش کامل گردان، و مردمانش را برای او نیک ساز، و ستونش را استوار کن، و صبر را از سوی خودت بر او فرو بریز، – . راغب در المفردات گفته است: «افرغت الدلو»: آنچه را که در آن بود، فرو ریختی؛ و «أفرغ علینا صبراً» از همان عبارت استعاره گرفته شده است. – تا اینکه انتقام گیرد و آرامش خاطر یابد، – . «الاشتفاء» و «التشفی»: از بین رفتن خشمی که در دل است؛ و «شفاء الغیظ»: از بین رفتن آن. –

و سوزش‌های دل‌های کینه‌دار، و داغی سینه‌های خشمگین، – . الحزازة: نوعی ناراحتی در قلب، به خاطر خشم و مانند آن؛ جوهری این را گفته و گفته است: «نغل قلبه علی»، یعنی بر من کینه به دل گرفت؛ و گفته است: «الوغرة»، یعنی آن سختی که

آتش برمی‌افروزد. اینکه گفته می‌شود: «فی صدره علیّ وغر - با علامت سکون -»، از همین گونه است؛ یعنی کینه و دشمنی و آتش نفرت. - و حسرت‌های جان‌های اندوهگین - . «الترح»، ضد شادی است؛ جوهری این را گفته است. -

را از خون‌های ریخته شده، و خویشان بریده گشته [و فرمانبرداری] ناشناخته، - . یعنی نادانی آنان نسبت به وجوب فرمانبرداری. -

شفا دهد؛ که تو در نگهداری نیکو برای او، بلا را برایش نیکو گرداندی، و بخشش‌ها را بر او گستراندی، و نعمت‌ها را بر او تمام کردی.

خدایا، او را در برابر ترس دشمن نگاه دار، و او را از یاد آنان ببر، و هر کس قصد بدی به او را کرده است، تو چنین قصدی در مورد خود او کن، و هر کس او را نیرنگ دهد، تو خود او را نیرنگ ده، و هر کس که به او مکر نماید، تو به خود او مکر نما، و حادثه بد را بر آنان قرار ده - . «الدائره»، عبارت است از خط بسته، و از آن، تعبیر به حادثه می‌شود؛ «الدوره» و «الدائره» در مورد حادثه ناگوار است، همچنان که «دوله» در مورد حادثه خوشایند استفاده می‌شود. خداوند متعال فرموده است: «نخشی أن تصیبنا دائره» {می ترسیم به ما حادثه ناگواری برسد.}. کلام خداوند عز و جل که فرموده است: «و یتربص بکم الدوائر علیهم دائره السوء»، یعنی حادثه بد، مانند احاطه کردن دایره، آنان را احاطه نماید؛ به گونه‌ای که هیچ گونه راه رهایی از آن، برای آنان نباشد. این را راغب در المفردات گفته است. - ؛ خدایا، جمعیت آنان را در هم شکن، و اتحادشان را پاره کن، و دل... هایشان را بترسان، و گام‌هایشان را به لرزه انداز، و جماعت آنان را جدا کن، - . «الشعب»: سوراخ در چیزی؛ و نیز سامان دادن آن؛ و «شعبت الشیء»، یعنی آن را جدا کردی؛ و «شعبته»، یعنی جمع کردی؛ که این از کلمات اضداد است؛ می‌گویی: «التأم شعبهم»، وقتی بعد از پراکندگی، جمع شوند؛ و «تفرق شعبهم»، وقتی بعد از اجتماع، پراکنده شوند. جوهری این را گفته است. - و کارشان را پراکنده ساز، که آنان نماز را تباه کردند، و از شهوت‌ها پیروی نمودند، و به بدی‌ها عمل کردند، و از نیکی‌ها دوری گزیدند، پس آنان را گرفتار کیفر کن، - . «المثله» - با فتحه میم و ضمه ثاء - یعنی کیفر؛ و جمع آن، «المثلات» است. -

و حسرت‌ها را به آنان بنمایان، به راستی که تو بر هر چیزی توانا هستی.

خدایا، بر همه فرستادگان و پیامبران درود فرست؛ کسانی که به رساندن هدایت از سوی تو پرداختند، و پیمان‌هایی برای فرمانبرداری تو با تو بستند، و بندگان را با نصیحت فرا خواندند، و بر اذیت و تکذیبی که در پیش تو - . یعنی در اطاعت و نزدیکی تو. - به آنان رسید، شکیبایی نمودند؛ و بر همسران و فرزندان و تمام پیروان آنان، از مردان و زنان مسلمان و مردان و زنان مؤمن، درود فرست؛ و سلام بر همه آنان، و رحمت خدا و برکتهای او نثار آنان باد.

خدایا، بر فرشتگان نزدیکی یافته، و همه اهل طاعت خودت درودی پاکیزه و فزاینده و پاک فرست؛ و خاندان پاک پیامبرمان، گوش فرا دهندگان به تو و فرمانبرداران، برپادارندگان فرمان تو، کسانی که آلودگی را از آنان زدودی و آنان را پاک و پاکیزه گرداندی، و آنان را یاورانی برای دین خودت پسندیدی، و آنان را نگاه دارندگانی برای رازهایت، و امانت گیرندگانی برای حکمتت، و بازگو کنندگانی برای وحی‌ات، و گواهانی برای آفریدگانت، و نشانه‌هایی برای بندگانت، و نورگاه‌هایی در

شهرهـایت - . «الاعلام»، جمع علم، و آن نشانه‌ای است که در راه با آن راهنمایی می‌شونـد. «المنار» نیز نشانه‌ای در راه است و جای بلندی است که بر بالای آن، آتشـی روشن می‌شود تا کسـی که راه را گم کرده است، با آن راهنمایی شود؛ و اسـتعاره از آنان، به خاطر راه یافتن آفریدگان به وسیله ایشان علیهم السلام است. -

قرار دادی؛ کـه آنـان بنـدگانی ارجمندنـد، کـه در سـخن بر تـو پیشـی نمی گیرنـد، و خـود بـه دسـتور تـو کـار می کننـد، از پروردگارشـان در نهـان - . حـال از فاعل یا مفعول است؛ یعنی در حالتی که از آفریـدگان یا پروردگارشان در نهان باشـند؛ یا حـالتی که پروردگارشـان از آنـان غـائب باشـد؛ یـا اینکه منظور از غیب، قلب باشـد؛ که در این صورت، حرف باء، برای آلت است. - می ترسـند و از قیامت هراسـناکند؛ - اینان را - به درودهایی فراوان و پاک و پاکیزه و بابرکت و فزاینده، با بخشـش و رحمت گسترده‌ات از فراوانی آنچه که نزد تو وجود دارد، در میـان پیشـینیان و پسـینیان - . «فی الاولین»، یعنی آنان را در میان پیشینیان و پسینیان به این درود ویژه گردان؛ یا اینکه آن را در میان پیشینیان و پسینیان آنان قرار ده. -

ویژه گردان؛ و جانشین آنان در میان بازماندگان باش. - . یعنی جانشین محمد صلی علیه و آله، یا امامانی که درگذشته‌اند، در میان بازماندگان آنان باش. -

خـدایا، مـا را پیرو آنـان قرار ده، و بر راه‌های آنان روان کن، و بر دین آنان زنـده بـدار، و بر آیین آنان بمیران، و ما را به ادای حق آنان که بر ما واجب کرده‌ای، یاری کن، و آن قسـمت از حق آنان را که به ما شـناساندی، و دوستی با دوسـتداران آنها، و بیزاری از دشـمنانشان، و محبت نسبت به کسـی که به او محبت دارنـد، و کینه نسـبت به کسـی که از او کینه دارند، و عمل به آنچه خوش می‌دارنـد، و ترک آنچه ناپسـند می‌دارنـد، برای ما کامل گردان؛ همان گونه که آنان را سـببی به سوی خودت، و راهی به سوی طاعتت، و دستاویزی برای بهشتت، و راهنمایانی برای راه‌هایت قرار دادی.

خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر گشایش آنان شتاب فرما؛ - اگر توانی داشتی، این را هزار مرتبه می‌گویی؛ - و خداوند بر محمد و خاندان محمد، درود و سـلام فرسـتد؛ خدایا، گشایش مرا همراه آنان قرار ده، ای مهربان‌ترین مهربانان. سپس صـد مرتبه بگو: درودهای خداونـد و فرشـتگان و فرسـتادگان و تمام آفریدگانش بر محمد پیامبر و خاندان محمد باد؛ و سلام و رحمت خدا و برکت‌هایش بر او و بر آنان، و بر روح‌ها و بدن‌های آنان باد.

ناشر دیجیتالی : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

**[ترجمه]

کلمه المحقّق

بسم اللّه الرّحمن الرّحیم

الحمـد للّه رب العـالمین و کفی و الصـلاه و السـلام علی محمّـد المصـطفی و آله الأمناء الخلفاء و اللعنه علی أعـدائهم من أهل الجفاء.

و بعد فهذا هو القسم الثالث من الجزء الثانى و العشرين من الموسوعه الإسلاميّه الكبرى (بحار الأنوار) يتضمّن بقيّه كتاب المزار و قد تمّ و الحمد للّه تحقيقه بمراجعه نصوصه على غالب المصادر المنقول عنها بعد مقارنه نسختنا مطبوعه الكمبانىّ مع طبعه تبريز و قد أشرت فى الهامش إلى بعض ما وجدته زائدا فى طبعه تبريز و لم يكن فى نسختنا كما أشرت إلى ما امتازت به نسختنا من إضافات ذكرت فى الهامش و لم إجدها فى طبعه تبريز.

أمّا التعليق عليه فلم أرغب فى التوسّع و الاطناب و تسويد الهوامش بكلّ ما له صله و اكتفيت بذكر التخريج و شى ء يسير ممّا لا بدّ من التنبيه عليه و سطور من تراجم أعلام أغنت شهرتهم عن التوسّع فى سرد حياتهم، و تفصيل تاريخهم، اعتمادا على ما سبق من شيخنا المؤلّف رحمه اللّه فى سالف أجزائه حيث ذكر تراجم كثير منهم أمّا غير هؤلاء ممّن لم يسبق له ذكر فقد نبّهت على بعض جوانب عظمتهم أداء لبعض حقوقهم، و تقديرا لخدماتهم الإسلاميّه و تنبيها للقارى ء فى الاستزاده من المصدر المذكور آخر الترجمه.

و قد استفدت كثيرا فى هذا الجزء بأقسامه الثلاثه من ارشادات سماحه سيّدى الوالد دام ظلّه و توجيهاته التى كانت لى خير عون كما اعتمدت فى هذا القسم خاصّه على ما كتبه دام ظلّه فى مقدّمه تهذيب الأحكام و مقدّمه من لا يحضره الفقيه و شروحه لمشيختى التهذيبين و الفقيه فجزاه اللّه خيرا و حفظه لنا ملاذاً و ذخراً.

ص: ۳۲۰

و الحمـد للّه على تمام نعمته حيث وفّقنى للقيام بهـذه الخـدمه الدينيه مشاركه منّى مع سـياده الناشـر المحترم جناب الموفّق الأخ الحاجّ سيّد إسماعيل كتابچى دام توفيقه و مجده و سعد إقباله و جدّه.

فاسأله تعالى أن يحالفنا توفيقه بكرمه لمواصله العمل فى إنجاز بقيه أجزاء هذه الموسوعه العظيمه و الاسراع بتقديم تلك الأجزاء إلى أيدى القراء الكرام فى وقت قريب إنّه ولىّ التوفيق و هو سميع مجيب و الحمد للّه بدءاً و ختاماً.

النجف الأشرف ١٥ شوال المكرم سنه ١٣٨٨ ه محمّد مهدىّ السيّد حسن الموسوى الخرسان

ص: ٣٢١

**[ترجمه]ص: ۳۲۰

ص: ۳۲۱

**[ترجمه]

كلمه المصحّح

بسمه تعالى

انتهى الجزء الآخر من المجلّد الثانى و العشرين من كتاب بحار الأنوار و هو الجزء التاسع و التسعون يحتوى على ١٩ بابا من أبواب الزيارات.

و لقد بذلنا جهدنا فى تصحيحه طبقا للنسخه التى صحّحها الفاضل الخبير السيّد محمّد مهدىّ الموسوىّ الخرسان بما فيها من التعليق و التنميق و اللّه ولىّ التوفيق.

و لقد أتاح اللّه لنا عند مقابله أوراق الطباعه و تصحيحها نسخه مخطوطه ثمينه و على هامش عدّه من صفحاتها خطّ المؤلّف العلّامه (كما سيأتى صورها الفتوغرافيّه بعد ذلك) و كانت فيها زيادات قد أدرجنا ما يتعلق بهذا المجلّد ص ۳۱ و ص ۸۸ و ص ۲۰۹ و فيما يلى نستدرك زياداتها الأخرى مزيدا للفائده و باللّه العصمه.

السيّد إبراهيم الميانجى محمّد الباقر البهبودى

ص: ۳۲۲

**[ترجمه]ص: ۳۲۲

**[ترجمه]

فهرس ما فی هذا الجزء من الأبواب

باب زیاره الإمام المستتر عن الأبصار الحاضر فی قلوب الأخیار المنتظر فی اللیل و النهار الحجّه بن الحسن صلوات اللّه علیهما فی السرداب و غیره ۱۲۶- ۸۱

ص: ۳۲۳

ص: ۳۲۴

**[ترجمه]ص: ۳۲۳

ص: ۳۲۴

**[ترجمه]

تعريف مركز

بسم الله الرحمن الرحيم

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

الزمر: ۹

المقدمة:

تأسّس مركز القائمیة للدراسات الکمبیوتریة فی أصفهان بإشراف آیة الله الحاج السید حسن فقیه الإمامی عام ۱۴۲۶ الهجری فی المجالات الدینیة والثقافیة والعلمیة معتمداً علی النشاطات الخالصة والدؤوبة لجمع من الإخصائیین والمثقفین فی الجامعات والحوزات العلمیة.

إجراءات المؤسسة:

نظراً لقلة المراکز القائمة بتوفیر المصادر فی العلوم الإسلامیة وتبعثرها فی أنحاء البلاد وصعوبة الحصول علی مصادرها أحیاناً، تهدف مؤسسة القائمیة للدراسات الکمبیوتریة فی أصفهان إلی التوفیر الأسهل والأسرع للمعلومات ووصولها إلی الباحثین فی العلوم الإسلامیة وتقدم المؤسسة مجاناً مجموعة الکترونیة من الکتب والمقالات العلمیة والدراسات المفیدة وهی منظمة فی برامج إلکترونیة وجاهزة فی مختلف اللغات عرضاً للباحثین والمثقفین والراغبین فیها.

وتحاول المؤسسة تقدیم الخدمة معتمدة علی النظرة العلمیة البحتة البعیدة من التعصبات الشخصیة والاجتماعیة والسیاسیة والقومیة وعلی أساس خطة تنوی تنظیم الأعمال والمنشورات الصادرة من جمیع مراکز الشیعة.

الأهداف:

نشر الثقافة الإسلامیة وتعالیم القرآن وآل بیت النبیّ علیهم السلام

تحفیز الناس خصوصا الشباب علی دراسة أدقّ فی المسائل الدینیة

تنزیل البرامج المفیدة فی الهواتف والحاسوبات واللابتوب

الخدمة للباحثین والمحققین فی الحوازت العلمیة والجامعات

توسیع عام لفکرة المطالعة

تهمید الأرضیة لتحریض المنشورات والکتّاب علی تقدیم آثارهم لتنظیمها فی ملفات الکترونیة

السیاسات:

مراعاة القوانین والعمل حسب المعاییر القانونیة

إنشاء العلاقات المترابطة مع المراکز المرتبطة

الاجتنباب عن الروتینیة وتکرار المحاولات السابقة

العرض العلمی البحت للمصادر والمعلومات

الالتزام بذكر المصادر والمآخذ فی نشر المعلومات
من الواضح أن یتحمل المؤلف مسؤولیة العمل.

نشاطات المؤسسة:
طبع الکتب والملزمات والدوریات
إقامة المسابقات فی مطالعة الکتب
إقامة المعارض الالکترونیة: المعارض الثلاثیة الأبعاد، أفلام بانوراما فی الأمکنة الدینیة والسیاحیة
إنتاج الأفلام الکرتونیة والألعاب الکمبیوتریة
افتتاح موقع القائمیة الانترنتی بعنوان : www.ghaemiyeh.com
إنتاج الأفلام الثقافیة وأقراص المحاضرات و...
الإطلاق والدعم العلمی لنظام استلام الأسئلة والاستفسارات الدینیة والأخلاقیة والاعتقادیة والردّ علیها
تصمیم الأجهزة الخاصة بالمحاسبة، الجوال، بلوتوث Bluetooth، ویب کیوسک kiosk، الرسالة القصیرة ((sms
إقامة الدورات التعلیمیة الالکترونیة لعموم الناس
إقامة الدورات الالکترونیة لتدریب المعلمین
إنتاج آلاف برامج فی البحث والدراسة وتطبیقها فی أنواع من اللابتوب والحاسوب والهاتف ویمکن تحمیلها علی ٨ أنظمة؛
١.JAVA
٢.ANDROID
٣.EPUB
۴.CHM
۵.PDF
۶.HTML
٧.CHM
٨.GHB
إعداد ۴ الأسواق الإلکترونیة للکتاب علی موقع القائمیة ویمکن تحمیلها علی الأنظمة التالیة
١.ANDROID
٢.IOS
٣.WINDOWS PHONE
۴.WINDOWS

وتقدّم مجاناً فی الموقع بثلاث اللغات منها العربیة والانجلیزیة والفارسیة

الکلمة الأخیرة

نتقـدم بكلمـة الشـكر والتقـدير إلى مكاتب مراجع التقليـد منظمات والمراكز، المنشورات، المؤسـسات، الكتّاب وكل من قدّم لنا المساعدة فی تحقيق أهدافنا وعرض المعلومات علينا.
عنوان المكتب المركزی
أصفهان، شارع عبد الرزاق، سوق حاج محمد جعفر آباده ای، زقاق الشهيد محمد حسن التوكلی، الرقم ۱۲۹، الطبقة الأولی.

عنوان الموقع : : www.ghbook.ir
البريد الالكترونی : Info@ghbook.ir
هاتف المكتب المركزی ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵
هاتف المكتب فی طهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱
قسم البيع ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹شؤون المستخدمين ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹.